הלכה · שולחן ערוך · מפרשים · מקור חיים

מקור חיים - ג (טור ברקת חלק ב)

רבי חיים הכהן מארם צובה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מקור חיים - ג (טור ברקת חלק ב)

רבי חיים הכהן מארם צובה

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מקור-חיים-ג-טור-ברקת-חלק-ב/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

סימן תצה 4
סימן תצו 14
סימן תצז 18
סימן תצח 38
סימן תצט 69
סימן תק 85
סימן תקא 96
סימן תקב 114
סימן תקג 122
סימן תקד 128
סימן תקה 132
סימן תקו 136
סימן תקז 145
סימן תקח 165
סימן תקט 170
סימן תקי 177
סימן תקיא 189
סימן תקיב 194
סימן תקיג 198
סימן תקיד 209
סימן תקטו 220
סימן תקטז 230
סימן תקיז 235
סימן תקיח 239
סימן תקיט 249
סימן תקכ 253
סימן תקכא 256
סימן תקכב 262
סימן תקכג 265
סימן תקכד 270
סימן תקכה 271
סימן תקכו 276
סימן תקכז 289
סימן תקכח 310
סימן תקכט 313
סימן תקל 316
סימן תקלא 318
סימן תקלב 324
סימן תקלג 327
סימן תקלד 336
סימן תקלה 341
סימן תקלו 346
סימן תקלז 352
סימן תקלח 372
סימן תקלט 379
סימן תקמ 396
סימן תקמא 404
סימן תקמב 412
סימן תקמג 414
סימן תקמד 418
סימן תקמה 424
סימן תקמו 427
סימן תקמז 435
סימן תקמח 451

סימן תצה

חלק ה:
(טור ברקת חלק ב):
הלכות יום טוב:
[א] ימים הטובים והדברים הנאמרים בהם הנה הם יעידון ויגידון על מעשה האדם בכל חקותיו ובכל משפטיו כל אשר יעבור תחת השבט ובמסורת הברית מן העונשים ומן הייסורים שהקב"ה התקין ומגלבין לכל העובר על אלה הדברים הלא הם ט"ל מלאכות כמנין אלה וג' אותיות כמשחז"ל והנרצה בזה הוא ללמוד ממלת אלה מפני כי חטאו בעגל במלת אלה שנאמר אלה אלהיך ישראל וכו' לכן באו המלאכות במעשה המשכן שבאו לכפר על מעשה העגל כנודע מחז"ל שלכן נאמר אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם מלת לעשות ר"ל לתקן כמד"א ועשת את צפרניה ולכן למדנו מן המלאכות הנאמרות במשכן ולפי כי הם עברו על התורה שניתנה להם בשבת לכן כל המלאכות נאסרו בשבת ולא נאסרו כלם בי"ט והותרה מלאכת אוכל נפש והוצאה והבערה כי כאשר יהיה האדם זהיר בכל הדברים הנאמרים שהם אסורים לעשות אז יזכה בהם האדם כאשר הולך לבית עולמו כמשחז"ל כי המעשים טובים אשר יעשה אותם האדם מקדימין והולכין לפניו שנאמר והלך לפניך צדקך ומה גם כי יזכה לאותה הסעודה שעתיד לעשות הקב"ה לצדיקים לעתיד לבא כמשחז"ל ביום הגמל את יצחק עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמול חסד עם זרעו של יצחק ולכן ימצא כי ענין יום טוב יהיה לאדם כאשר יוצא מן העולם הזה שהוא עולם הדאגות והולך אל בית עולמו הוא י"ט אצלו כענין שאמרו בהילולא דר"ש ומה גם אח"כ ביום שיעשה הקב"ה אותה הסעודה לצדיקים הוא י"ט בלי ספק ולכן אז כאשר הולך האדם אל בית עולמו בלי ספק שנאסר בכל מלאכה של העה"ז שהיא גשמית ואינו מתעסק זולת במלאכת שמים כמשחז"ל צדיקים אין להם מנוחה לעה"ב אלא מוליכים אותם ללמוד מישיבה לישיבה שנאמר ילכו מחיל אל חיל ולכן תדע ותשכל ממוצא דבר זה כי כל מלאכה האסורה לעשות בשבת אסורה בי"ט כלומר כי הנה אתה ידעת כי השבת הוא דוגמא לעה"ב וכבר אמרו חז"ל עולם הבא אין בו אכילה ושתיה וכו' אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם והם נהנים מזיו השכינה ולכן הנני מודיעך כי כל מלאכה האסורה בשבת היינו על העה"ב גם כן אסורה ביום טוב שלעתיד שהוא דוגמא לי"ט זה חוץ מג' דברים הללו והוא ענין אוכל נפש כי הוא נעשה באותה סעודה שלעתיד מאותה בהמה שהיא רבוצה על אלף הרים והם מגדלים לה כל מיני בהמה ואוכלת אותם כמ"ש חז"ל וכן נמי אכילה

מלויתן וזיז שדי וכל אלו הם אוכל נפש ממש ולא צורך הגוף וכן אז מותר ההוצאה שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כלומר כי לא הותר האדם לראות כאשר נעשה דין ברשעים בגיהנם רק כל א' מלקים אותו ומענישים אותו כפי רשעו במדור הראוי לו בגיהנם ואין הרשע רואה כאשר נעשה דין בחבירו כמשחז"ל אמנם אז באותו היום הותר מדאיצטריך קרא למימר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וכו' והותרה נמי ההבערה שנאמר כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והדוגמא לזה הוא ג"כ בג"ע שהוא עולם הנשמות לפי כי שם כל הדברים יגעים מן העה"ז בטלים הם ואין שם מלאכה זולת ג' מלאכות אנו ראשונה אוכל נפש הוא מ"ש חז"ל בפסוק ונחת שולחנך מלא דשן ואיתא בזוהר פרשת תרומה דף קצ"ו. וז"ל וכי פתורא איית לנשמתין בההוא עלמא חין דהא מזונא וספיקא בעדונא אכלי בההוא עלמא כגוונא דמלאכי עילאי אכלי וכי מלאכי עלאי אכלין אין כגוונא דילהון אכלו ישראל במדברא וההוא מזונא רזא איהו דטלא דנגיד ואתמשך מרזא דעלמא דאתי ואיהו מזונא דנהירו משח רבות קדישא ונשמתהון דצדיקים אתזנו מתמן בגנתא דעדן ואתהנון תמן וכו' והיינו מש"ה או תתענג על ה' וכו' והאכלתיך וכו' מה ששאל יעקב מהקב"ה ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש (בראשי' כח) הוא מורה על אכילה אחרת זולת זו הגשמית וכן ללבוש והוא לעתיד ומדקאמר לי ר"ל לנפש שהוא בעצם אדם ובזה זוכים הנשמות בג"ע וביותר אכילה אחרת עצמית כענין שנאמר ויראו את ה' ויאכלו וישתו וז"ש לחם לאכול מלת לאכול נוסף להורות על אכילה זו ואינה לחם רק נהנים מזיו השכינה שנאמר והשביע בצחצחות נפשך ולכן גם בגשמי הותרה מלאכת אוכל נפש כאמור וכן נמי הותרה ההוצאה הוא מש"ה ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וכו' כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף רי"ב. ז"ל ואינון נשמתין דבגנתא דעדן לתתא שטאן בכל רישי ירחי ושבתי וסלקין עד ההוא אתר דאקרי חומות ירושלם וכו' נפקין מתמן ושטאן בעלמא וחמאן באינון גופין דרשיעי' בההוא עונשא דילהון דכתיב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וכו' הרי נלמד ממאמר זה שני דברים הבאים כאחד ההוצאה וההבערה כנגד ויצאו וראו הרי ענין ההוצאה וכנגד ההבערה כתיב ואשם לא תכבה וכן נמי הותר ענין מכשירי אוכל נפש שלא היה איפשר לעשותם מאתמול הוא הדבר אשר חז"ל הגידו בפ' תשוב אנוש עד דכה שהקב"ה מקבל האדם בתשובה עד דכדוכה של נפש והנה אע"ג כי התשובה אין לה זמן קבוע כי בכל שעה שהאדם תוהא על הראשונות ומתודה על עונו ומעיד עליו יודע תעלומות שלא לעשותם עוד הרי זה צדיק גמור כל חטאתיו אשר עשה לא תזכרנה עוד ביום שובו מרשעו ומדקאמר ביום שובו משמע אפשר שאינו בעשרת ימי תשובה ואין זה מקומו לבאר הענין ואע"פ כי כן

בכל שעה התשובה מועילה והאדם זה לא שם אל לבו לעשות תשובה גם בלא דעת לא עשה בזמנים הידועים אל התשובה אשר ביארתי בפ' וזכור את בוראך בימי בחורותך בדיני הפסח גם בענין פורים נלמד מש"ה לעשות ימי הפורים האלה בזמניהם (אסתר ט) כמשחז"ל זמן ה' זמנים רבים תקנו להם חכמים והענין כי הנה איתא בתיקונים דף מ"ט פורים אתקריא ע"ש יוה"ך דעתידין לאתענגא ביה וכו' ומאחר כי פורים הוא יום הכפורים גם אלה הזמנים נאמר שיש בהם רמז לענין הכפרה הנעשים ביום הכפורים. פן יאמר האדם עבר קציר ובאו ימי הרעה ימי הזקנה או ימי החולי והוא מוטל על ערש דוי הרי אבדה תקוה אינו כן אלא זמנים רבים תקנו להם חכמים פירשו אותם והם ה' זמנים מתוקנים לעושה תשובה להחיות עצמו שנמצא בה ה' כחות הנזכר פ' בראשית גם פ' קרח והם נפש רוח נשמה חיה יחידה וכאשר ישוב תחזור נפשו אל שורשה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה אות ה' של אלהים ואמנם ה' זמנים מפורשים במאמר חז"ל וז"ל מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונים מפני שהתכלת דומה לעשבים והם דומים לים ולרקיע וכו' והדברים מפורשים במקום אחר והם ה' ר"ל כי בכל שעה מועיל התשובה ושניה עשרת ימי התשובה ועוד בזמן בחרות ואח"כ בזמן הזקנה והחמשית עד בא יום הפקודה עד דכדוכה של נפש לכן באותה שעה לא יכול להתודות רק להרהר תשובה בלבו והיינו מכשירי אוכל נפש דבר המכשיר לנפש כדי לאכול מאותה אכילה הרוחנית דלהיות נהנה מזיו השכינה מותר לעשות אותה ביום טובו מאחר שלא היה איפשר לעשות אותם מאתמול וכדאיתא בזוהר פ' תרומה דף ק"ן: וז"ל ואית מנהון דמצפצפי וסלקי ומאן אינון חייבי עלמא דחשבי בלבייהו תשובה ומיתו ולא יכילו למעבד לה אלין אתדנו תמן בגהינם ולבתר מצפצפי וסלקין חמי כמה רחמנותא דקב"ה עם בריוהי דאפי' דאיהו חייבא יתיב והרהר תשובה ולא יכיל ומית בודאי מקבל עונשא על דאזיל בלא תשובה לבתר ההוא רעותא דשוי למעבד תשובה לא אעדיאת מקמיה קב"ה ומלכא עילא אתקין להוא חייבא דוכתא במדורא דשאול ותמן מצפצפא תשובה דהא ההוא רעותא נחית קמיה קב"ה יתבר כל גזיזין דתרעי מדורי גהינם ומטי להוא אתר דההוא חייבא תמן ובטש ביה ואתער להוא רעותא כמלקדמין וכדין מצפצפא ההיא נשמתא וסלקא מגו מדורא דשאול ולית רעותא טבא דיתאביד מקמיה מלכא קדישא עכ"ל הנה מבואר הדבר מזה המאמר כי מאחר שאותה מחשבה טהורה הועילה להיותה מוקדמת בעה"ז גם מכשירי אוכל נפש הגשמיים כי לא היה איפשר לעשות אותם מאתמול מותר לעשות אותם ביום טוב והשתא דאתית להכי נאמר גם כן כי הוצאה והבערה הם דוגמא לענין זה שהוא התעוררות לענין של התשובה ראשונה זה יהיה ענין ההוצאה כי היא נחלקה

לשנים הוצאה והכנסה והוא כי הנה האדם החוטא תחילה נכנס בו חלק מן הקליפה משעה שחשב לעשות העבירה כאשר מבואר במקומו וכבר אחז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות הנה מבואר מדבריהם כי בתחילה נכנס בחוטא רוח הטומאה ואח"כ הוא עשה מעשה ולכן בלי ספק כי אז הנשמה הטהורה היא מסתלקת ממנו וכאשר האדם גמר בלבו לעשות תשובה אז תכף אותו רוח הטומאה שנכנס ע"י המחשבה רעה כמו כן הוא בורח משם ע"י המחשבה זו הטובה וכאשר גמר מעשה התשובה אז תחזור אליו הנשמה הטהורה ולכן ימצא בענין התשובה ענין של הוצאה על שהוא מוציא ממנו אותו רוח הטומאה בא זה ואיבד את זה ואח"כ נעשה ההכנסה שמכניס אז הטהרה והקדושה והנשמה בתוך גופו ולכן לרמז זה שיכול האדם לעשות ביום טוב לכן הותר בגשמי לעשות הוצאה והכנסה כאמור וכן נמי הותר ענין ההבערה לפי כי החוטא בתחילה יבער בו אש יצה"ר כי יחם לבבו כדי לחטא כמשחז"ל בפ' קרבם יחמו כתנור כל אותה הלילה עד שבבקר יעשו' ולכן כאשר ישים האדם אל לבו לעשות תשובה בא ענין החרטה כי יבער בלבו אש אוכלה על מה שעשה ולכן ע"י אש זו נשרף אותה אש זרה ולכן הותרה ההבערה נמי לענין הגשמי וע"י שני מצות הללו אשר יעשה האדם כענין התשובה הוא זוכה נמי לראות באותם הרשעים שלא עשו התשובה שנאמר ויצאו וראו וכו' כמש"ה ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד ה' לאשר לא עבדו (מלאכי ב') והקשו חז"ל היינו הך ולפי דרכי ירצה עובד אלהים היינו מי שעשה תשובה גמורה ואשר לא עבדו היינו שלא עשה תשובה רק במחשבה ועכ"ז ושבתם וראיתם כמה הוא כח התשובה ולכן ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה וכי תימא ולמה נאסרו בשבת והלא כל זה נעשה בשבת אמנם הענין ית' במקומו והמובן עתה הוא לפי כי דיני השבת הם תקנה הנעשה בשבת שנפגם ענין קבלת התורה שניתנה בשבת לכן בגשמי נאסר הכל משא"כ ביום טוב והנה לענין מכשירי אוכל נפש נמי שלא היה איפשר לעשות אותם מאתמול כי הנה אחז"ל כאשר האדם הולך אל בית עולמו ונותנים לו רשות שיראה את חבירו בג"ע ובעלי הדין הם מענשים את הרשע כענין מעשה שהיה לר"ש בן לקיש ע"ה כי ביום שנפטר לבית עולמו מתו חביריו הליסטים ונתנו לר"ש בג"ע בראש הקרואים ולחביריו בגהינם אמרו כלום לוקחים שוחד כאן אמר להם זה עשה תשובה וניצול ואתם לא כך עשיתם א"ל הרשע הניחוני ואעשה תשובה אומרים לו העולם שיצאת ממנו דומה ליישוב וזה דומה למדבר אם אין אדם לוקח זוודין מן הישוב מה יאכל במדבר וכו' אם כן אוכל נפש זה הוא מותר מאשר לוקח האדם עמו זוודין אבל מכשירי אוכל נפש אסורים כאמור שאם אין

זוודים אין לו מה יאכל אמנם מכשירי אוכל נפש שלא יכול לעשותם מאתמול מותר דהיינו אותם דברים שלא יכול לעשותם בעה"ז מותר לעשות אותם והנה זה הענין שייך בצדיק ורשע והענין כי הנה במעשה המצות ימצא כמה מצות שאין אדם יכול לעשות אותם זולת בפני הבית לא כן עתה בזמן החרבן תרומות ומעשרות קרבנות וכמה חטאות אשר לכן אלו הם מכשירי אוכל נפש כי במה יזכה האדם ליהנות מזיו השכינה אם לו כאשר משלים את נפשו ואמנם המצות האלו מה יעשה האדם ואי איפשר לעשות אותם בעה"ז ולכן אלו הם מכשירי אוכל נפש שלא היה אפשר לעשותם מאתמול בעה"ז מותר לעשות אותם לעתיד בזמן התחיה ואמנם יש ענין מכשירי אוכל נפש ר"ל דברים שהם כדי להכשיר נפש האדם לפני בוראו היינו מ"ש בזוהר פ' חיי שרה דף ק"ל. וז"ל א"ל אתינא לקמיה דמר למנדע רזא דהאי פסוקא ויוסף אברהם ויקח אשה וכו' אמר פירושא דהאי פסוקא כמה דגלו חברנא מארי מתניתין דכד נשמתא ייתי בההוא גופא קדישא דילה הא מלייא על חייביא דיקומון ויכשרון עובדין ויתן להו מזיוא יקרא דיליה דינדעון ויתובון ויזכון זכותא שלימתא וכו' ולכן יאמר כי מכשירי אוכל נפש שלא היה אפשר לעשותם מאתמול בעה"ז מותר לעשותם לעה"ב:

[ב] קצירה וטחינה ובצירה וכו' הנה המלאכות האלו אע"ג כי מן התורה הם מותרים מפני שהם צורכי אוכל נפש אבל אסרו חכמים אותם כדי שלא יתעסק האדם בהם ויניח שמחת מועד וכבר נתבאר כי כל כונות חז"ל הוא לעשות נחת רוח לכנסת ישראל מפני כי הם תלמידי חכמים שהם מרבים ומגדלים השלום בעולם בסוד שלום הבית והנה שלשה מלאכים הללו אשר יעשה אותם האדם להטיב לעצמו ולזולתו כדאיתא בזוהר פ' ויצא דף קס"ד. וז"ל פתח ההוא גברא ואמר את קרבני לחמי לאשי וכו' קרבנא דקב"ה בכל יומא בגין למיזן עלמא ולמיהב סיפוקא לעילא ותתא דהא באתערותא דלתת' אתער לעילא ובדא מסתפקין כל חד וחד כדקא יאות וכו' הנה מבואר מדברי זה המאמר היות המזון תחתון התעוררות למזון העליון ולכן במקדש היה הכל מותר אמנם מלאכות אלו הם להועיל בעצם אדם מפני כי כאשר הולך האדם אל בית עולמו כמה מלאכי חבלה הם מעותדים מקטרגים בדרך כמש"ה ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים ולכן צריך שיעשה האדם מצות מעשיות לדחות ולסלק מלפניו מקטרגים הללו מאותו הדרך כדאיתא בזוהר פ' וישב פ' משפטים דף צ"ז. וז"ל לעם נכרי לא ימשול למכרה מאן עם נכרי עלובתא איהי נשמתא דכד נפקת מעלמא וכד בר נש אסטי אורחיה כהדא היא בעת לסלקא לעילא גו משריין קדישין בגין דמשריין קדישין קיימין בהאי ארחא דג"ע ומשריין נוכראין קיימין בההוא אורחא דגהינם זכתה נשמתא

כמה משריין קדישין קא מתעתדן לה לאתחברא בהדה ולמיעל לה לג"ע לא זכתה כמה משריין נוכראין מתעתדן למיעל לה בארחא דגהינם ואינון משריין דמלאכי חבלה זמינן למעבד בה נוקמין אתא קרא ואוכח לעם נכרי לא ימשול למכרה אלין מלאכי חבלה בבגדי בה איהי נטירא דקב"ה עביד לה נטירא דלא ישלוט בה עם נכרי בההוא פריסו דנטירו עלה עכ"ל הנה מבואר מן המאמר כמה כיתות מלאכי חבלה הם מעותדים לאדם בדרך בזמן שיוצא מן העולם כדי להנקם ממנו ע"י מעשיו כי זה הוא אצלי מש"ה גם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר (קהלת י') זה הוא הדרך שהסכל הולך בו הלך ילך ובכל לבו חסר כשיוצא מן העולם מפני שאינו יודע להיכן מוליכין אותו ואמר לכל סכל הוא ר"ל הכרוז אומר לכל ראו זה הסכל בשעה שהוא מכריז לפניו כמשחז"ל שהכרוז מכריז לפני המת ומפרט מעשיו ואומר וזה הוא שאנו עסוקים בהספדו סכל הוא כך וכך עשה ובספר הזוהר הוא אומר דא הוא עבדא דמריד במאריה טב ליה דלא אברי ולכן נאמר אשרי כל ירא ה' מי הוא זה ההולך בדרכיו בעה"ז ומהו האושר הנמצא לו מדה כנגד מדה ההולך בדרכיו כלומר כשהוא הולך באותם שני דרכים שהאחד מלא מחנות מלאכים קדושים והשני הוא מלאכי חבלה כאמור אותו ההולך בדרכיו של הקב"ה בעה"ז ג"כ כשהולך מן העה"ז כי הולך האדם לבית עולמו הולך בדרכיו של הקב"ה הקדושים והנה זהו ענין הקצירה כלומר שני פעולות הוא עשה בשעה אחת כי אם יקצור אשר זרע בעה"ז ראשונה יקצור אותם מחנות מלאכי חבלה ומאבד אותם מלפניו מאותו הדרך וזה ע"י שזרע בעה"ז תורה ומצות וחי בהם ולכן אסרו חכמים ענין הקצירה ביום טוב לפי כי זה יהיה לרמוז לאדם מה טוב לאדם אשר יעשה תורת מעשה לקצור משריין נוכראין מלפניו וזה יהיה ע"י מעשה תורה ומצוה והיה מעשה הצדקה שלום שנאמר זרעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד וכן נמי יהיה הרמז לענין הטחינה שהוא ענין עסק התורה כי צריך להיות ע"י טחינה כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רל"ו. וז"ל מהכא מאן דאפיק מלין דאורייתא צריך למטחן לון בשיניה ולאפקא מלין שלמין וכו' ואוחרנין דאינון שטיין דאכלין מלין בהלעטה ולא טוחנין לון בטוחנות דלהון ואינון מסטרא דההוא דאמר הלעיטני נא דרך בלענו בלא טחינה וכו' גם ענין הבצירה שנאמר כי תבצור כרמך לא תעולל אחריך והוא הענין על לימוד המשנה כמשחז"ל מי אשר נטע כרם הוא משנה גם בזה שייך שני דברים כי תחילה ע"י הלימוד של המשנה בניגון הוא מכלה וקוצץ הקליפ' זמיר עריצים יענה כמשחז"ל השונה בלא נעימה עליו נאמר גם אני נתתי להם וכו' משפטים בל יחיו בהם והלימוד עצמו מתקן נשמתו כי כן הוא מלת משנה בהיפוך נשמה וחי בהם סחיטה הענין הוא תיקון בעצם אדם כאשר הקדמנו כי כל איש הישראלי מושך עמו משורשו

שהיה בגוף ונפש לא"ה נמצא בו צד מאותו עון וכן צריך לתקן אותו והנה חז"ל אמרו בפ' ענבימו ענבי רוש הללו הביאו יללה לעולם כי כן סחט' ענבי' ונתנה לו ולכן ענין הסחיטה אע"ג כי מן הראוי היה לעשות אותה אסרו אותה מטעם הנזכר וכן אחז"ל א"ה מושך בערלתו היה ולכן צריך לתקן פגם זה של סוחטי הילדים ובכן ימצא מנוח לנפשו לסחוט ולהוציא ממנו הקליפה לחוץ ואז הוא מוכן נמי ע"י כן יעשה צידה כי יצוד ציד מן הקדושה להוסיף על רוחו ונשמתו ואע"ג כי כל מלאכות הללו מותרות לעשות ביום טוב חז"ל מנעו אותם מן הדברים הגשמיים כדי שלא ימנע האדם משמחת י"ט וכן נמי לענין התיקון כאשר האדם יחשוב בלבו בענין התשובה כי יחם לבבו ויבא לידי עצבות ולכן מ"מ לא נכון לעשות כן אמנם מאחר כי כל אלו המלאכות הם מועילים לו בעצם נפש האדם להבריא את נפשו והוא זכור יזכור כי חז"ל אסרו אותם זה יהיה סיבה לאדם הנלבב להעיר את לבו על כל הדברים הרוחניים המועילים כי המתעסק בהם מרבה בשמחת י"ט היינו באותה הסעודה שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים לעתיד לבא כאמור לעיל:

ועתה אשוב לבאר הדינים הללו לענין הנוגע בעולם העליון לצד עילאה ימלל והנה עם מה שנתבאר בזוהר מה ענין הימים טובים אשר הם נקראים מקראי קדש פרשת קרח דף קע"ו: וז"ל ר"ש אמר קריאי מועד קראי כתיב חסר יוד אמאי קראי אלא הכי הוא מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא ורזא דא כל אינון כתרין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהו כולהו זמינין מאתרא דאקרי קדש הה"ד מקראי קדש ואימתי בשעתא דמועד זמין בעלמא וכגוונא דאינון כתרין עילאין זמינין מקדש עילאה הכי נמי קדש תתאה זמין לחילוי לאעטרא להו קדש עילאה ידיעה קדש תתאה חכמת שלמה ה"נ איהי זמינת לכל חילהא ואינון חיילין כולהו זמינין לאתעטרא בהאי קדש בזמנא דמועד שרייא בעלמא וכו' הנה הדבר מבואר מזה המאמר כי כל הצבאות של מעלה שהם מסטרא דקדש הם מזומנים בזמן המועד לאכול לשבעה ולכן נאסרו המלאכות ביום טוב לפי כי כל העולמות הם מזומנים למעלה משולחן גבוה קא זכו ולכן יאמר כל המלאכות האסורות בשבת שהוא מקרא קדש מזומן מן העולם העליון כמו כן הם אסורות בי"ט נמי לפי שהם מזומנים מקדש תתאה כאמור חוץ ממלאכת אוכל נפש שהרי הם מזומנים מקדש תתאה לאכול לשבעה ולענין הוצאה נמי. הותרה לפי כי כן נמי אותם המזומנים מוליכים בידם מנות מעולם לעולם כדאיתא לקמן והוא מאותו האור ואותו השפע הנמצא להם באותה הזמנה להיות כי כל נשפע חוזר ומשפיע על זולתו וכן הבערה נמי הותרה והיינו מ"ש בזוהר פרשת צו דף כ"ח וז"ל אש תמיד וכו' אש שותה כל מיין דאוריית' ואוכלת כל

קרבנייא דצלותא ואוכלת לחין ויבשין אינון פשטי אורייתא אינון כעצים יבשים ורזי אורייתא הם כעצים לחים וכו' והיינו מה שהתיר חז"ל הבערה ביום טוב מפני כי ע"י הבערה של עצים הללו הם מתעוררים המדות עליונות הנקרא עצי ה' ואיתא בזוהר פרשת בראשית דף כ"ט. אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון וכו' עד לא ברא עלמא הוה הוא ושמיה סתים בגויה וכו' עד דסליק ברעותא דמחשבה לקיימא כלא וכו' וברא אילנין רברבין עילאין מההוא נהרא זיהרא עילאה ושוי רתיכוי על תרין ועשרין אתוון רשימין אתגליפו בעשר אמירן ואתיישבו הה"ד מעצי הלבנון וכתיב ארזי לבנון אשר נטע עכ"ל לענייננו והנה ע"י ההבערה זו מתחממין בשלהובין דרחימו אתתא ובעלה בסוד שמאלו תחת לראשי וכן נמי התירו מכשירי אוכל נפש שלא היה איפשר לעשותם מאתמול מפני כי יש דברים שחול מכין ליום טוב כדאיתא לקמן אבל מכשירי אוכל נפש יש מהם שאי איפשר לעשות אותם מערב י"ט לפי שמפיג טעמן כדאיתא לקמן והם בסוד של הבירורים אותם הניצוצות שהם מתבררים מחדש בכל יום ויום כנודע והנה הללו אי אפשר לו לבררם מערב י"ט ולכן הותרו לעשות אותם ביום טוב כדי שלא למנוע משמחת י"ט הוא משחז"ל שרוי בלא אשה שרוי בנח שמחה שנאמר ושמחת אתה וביתך:

[ב] קצירה וטחינה ובצירה וכו' והענין כי הנה הקצירה הוא צורך אל השמחה של יום טוב שעושים אותה למעלה מחצדי חקלא הצדיקים ומזה גם כמה כיתות של מלאכי השרת שהם מכלים הקוצים מלמעלה והם דוחים את הקליפות למטה כדאיתא פרשת תרומה דף קע"ג. וז"ל מלאכין עילאין כד בעאן לאתאחדא במאריהון לא יכלין עד דדחיין לה לבר מה עבדין נחתין שתין ריבוא דמלאכי קדישי ואפילו שינתא על כל בני עלמא וכד איהי נחתא דדחיין לה לבר ויהבי לה כל עלמא דא בההיא שינתא כדין איהי שלטא עלייהו ומקבלי מסאבי מינה וכו' כיון דאיהי אתפרשא מנייהו עאלין לקמיה מאריהון ומשבחן ואודן קמיה וכו' הנה למדנו מזה המאמר כי זה הוא ענין מכשירי אוכל נפש של מלאכי השרת הוא זה למלאת נפשם ולהתעדן מזיו השכינה ועוד יש אוכל נפש הוא מ"ש פרשת תרומה דף קל"ד. וז"ל ועד הוא אחד בחילופי אתוון וכו' ובזמנא דאתי דיתעבר עין הרע מעלמא ולא תשלוט בהדה כדין יתקרי אחד באתגלייא בגין דהשתא דההוא ס"א אתדבק בהדה לאו אחד הוא אלא דאנן מייחדין לה בלחישו ברזא דאתוון אחרנין ואמרי ועד וכו' בשעתא דאיהי אתת בעולמתהא ובעאת לאתפרשא מסטרא אחרא אתת כמאן דאזדמנת למחמי ביקרא דמלכא ולא יתיר והכי מכרזי דיזדמנון למחמי ביקרא דמלכא כדין ס"א לא ניחא ליה למחמי ואתפרש מינה הה"ד צאנה וראינה בנות ציון

במלך שלמה. פוקו למחמי כיון דאתת כל אינון שמשהא עיילין לה לחופה בלחישו ברזא דאלמלא לאו הכי לא יתפרש מינה ההוא ס"א ויתערבב שמחתה עכ"ל לענייננו הרי מבואר דבר זה מן המאמר כי לא יתכן להיות ייחוד למעלה חתן וכלה יחדיו עד שדוחים סטרא אחרא למטה ונוסף עוד כי הם מטעים את הקליפה ע"י הכרוז שאומר צאינה וראינה דמשמע כי אין הרצון אלא לתת רשות לכל מי שירצה לבא לראות ביקרא דמלכא יבא ויראה ואחר כך שנדחית והולכת נעשה הייחוד אחר כך הנה בזה ימצא שני דברים טובים כי הנה אותה המלאכה שעושים מלאכי השרת למעלה היא המלאכה של הקצירה הוא צורך אוכל נפש בין לצורך אוכל מלאכי השרת למלאת נפשם מזיו השכינה לאתייחדא במלכיהון וגם הוא צורך אוכל נפש דוד כי כאשר מכלים ומונעים סטרא אחרא אז נפש דוד אוכלת לשבעה עם הצדיק כמש"ה צדיק אוכל לשובע נפשו וטחינה הוא משחז"ל למה נקרא שמם שחקים שהם שוחקים מן לצדיקים לעתיד לבא וכן נמי בצירה של ענבים וסחיטה שהוא צורך כמו שאומרים חכמים ז"ל חוה סחטה ענבים ונתנה לו וצידה בסוד בהמה חיה ועוף כדלקמן אף על גב שהם מלאכת אוכל נפש אסרום חכמים כדי שלא יתעסק אדם בהם וימנע משמחת יום טוב לשמוח חתן וכלה כאמור:

[ג] אין מוציאין משא על הבהמה ביום טוב היינו מ"ש בזוהר פרשת חקת דף ק"ף: וזה לשונו אשר לא עלה עול על כתוב כד"א ונאם הגבר הוקם על מ"ט בגין דהיא שלומי אמוני ישראל ועליה לאו היא אלא עמה אשר לא עלה עליה על היינו דכתיב בתולת ישראל בתולה ואיש לא ידעה ע"כ לשונו הנה נלמד מדברי המאמר כי לא נכון להעלות משא על הבהמה אמנם עדיין יש לפרש הענין כי הנה מן המאמר למדנו כי אין להעלות משא כלל וזה בין בחול בין בשבת וכאן נאמר כי ביום טוב בלבד אסור וכי תימא הנה מה שאמר הכתוב אשר לא עליה עול היינו פרה אדומה דווקא אבל כל בהמה סתם מנין והנה לענין הפשט כתבו שני טעמים לאיסור זה למ"ד אין משתמשים בבעל חי כלל וא"ד משום שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול אמנם סוד הענין זה יהיה כי לעולם מה שאמר הכתוב אשר לא עלה עליה עול הנאמר בפרה אדומה לאו למימרא שאסור להעלות על הפרה עול אלא כי הכתוב הצריך שתהיה כך שלא עלה עליה עול כדי להיות בה כח מן הדין לבער הטומאה לטהר כל אדם טמא ועוד יש חילוק אחר בין פרה אדומה לזולת ולכן אמר כפי הדין אין נושאין משא על בהמה בי"ט ועוד חילוק שלישי דאלו בפרה אדומה אסר הכתוב כל מין עול עד מקום ששנינו רכב עליה זכר פסולה אבל בזה ענין משא בלבד נאסר וזה באחד משתי טעמים הנזכר אם מפני שאין משתמשים בבעל

חי ביום טוב סוד הדבר הוא כי הנה איתא בתיקונים מט"ט על ידו נעשה הייחוד בשית יומין דחול שנאמר כי עוף השמים דא מט"ט יוליך את הקול וכו' וכדאיתא בזוהר בענין שליחות העבד אחר הנערה זה נעשה בשית יומין דחול על ידי זה השליח אבל בשבת ויום טוב לא מתפרנסת על ידי שליח אלא על ידי הצדיק ולכן אמר אין משתמשין אין נושאים משא על גבי בהמה ביום טוב היינו מפני שהוא בעל חי כדי לרמוז כי אין נעשה הייחוד בבעל חי זה מט"ט בי"ט גם לטעם מאן דאמר כדי שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול היינו הטענה הקודמת כדי שלא יהיה הייחוד ע"י מט"ט בי"ט אמנם עוד מובן ענין אחר והוא כי הנה מעשים בכל יום תמיד שלמעלה מעלים משא הוא הכסא למעלה על גבי בהמה וזה יהיה אותה בהמה הרבוצה על אלף הרים ממה שאמרו חכמים ז"ל:

אבל ביום טוב ושבת אין מעלים את הכסא למעלה בעולם האצילות אלא ע"י רוח הקדש שמעורר חיות הקדש ומעלים אותו למעלה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה גם בזה נמצא השני טעמים כי אין משתמשים בבעל חי וכדי שלא יעשה בדרך שהוא עשה בחול והענין כי הנה משא זה המדה הנקראת משא דבר ה' ואמרו חז"ל בי' לשונות נאמרה הנבואה בדיבור בחזון וכו' וסוד הדבר כי הנה מדת המלכות אספקלרייא דלא נהרא מגרמה ולכן מראה המדות העליונות מקום הנמשך משם הנבואה וכדאיתא בזוהר פרשת תצוה דף קפ"ד. וז"ל תא חזי עלמא תתאה קיימא לקבלא תדיר והוא אקרי אבן טבא וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי המדה האחרונה היא המקבלת מכל המדות העליונות וממנה באה הנבואה למטה לבני האדם שלכן נקרא גיא חזיון שכל הנביאים רואים ממנה ולכן באה הנבואה בי' מדות שלה כל נביא כאשר משיג בעצמו וכדאיתא פרשת פנחס באותם התיקונים הנזכר שם וכן בהקדמת התיקונים באותם מראות שראה יחזקאל ולכן כנגד כל אלה נאמרה הנבואה בי' לשונות כאמור ואחת מהנה הוא משא ואחז"ל קשה שבהם משא כד"א כמשא כבד והנה למדנו כי משא הוא חלק אחד השורה ע"ג המדה הנזכר המכונה בשם משא וזה הוא אשר ניתן על גבי הבהמה וזהו דרך חול ולכן אסור להוציא משא זה על גבי בהמה זו בי"ט לפי שאין משתמשין בי"ט בבעל חי שהרי נאמר בהקדמת התיקונים בשבת וי"ט אתלבש בלבושין דבריאה לכן אין נעשה תשמיש המטה זה בבעל חי וכן נמי הוא בדרך שהוא עושה בחול אמנם בי"ט הזווג הוא יותר עליון: [ד] מוקצה אע"פ שמותר בשבת החמירו בו בי"ט וכו' והנה ענין המוקצה יש בו חילוקים רבים מוקצה מחמת איסור או מוקצה מחמת מיאוס וכו' והנה כל אלו הוא צורך בביאור דיני השבת אמנם בזה לא כן הוא ולכן יאמר הדין בדרך כלל מוכן מוקצה אע"פ שמותר בשבת מפני כי שם לא הותרה שום מלאכה בו ביום אבל בי"ט שהותרה מלאכת אוכל נפש

החמירו בו חז"ל וסוד הענין הוא מ"ש בזוהר פרשת קרח דף קע"ו: וז"ל ר"ש אמר מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא ורזא דא כל אינון כתרין עילאין דשמא קדישא אתא חי' בהו כלהו זמינין מקדש הה"ד מקראי קדש ואימתי בשעתא דמועד שרייא בעלמא כגוונא דאינון כתרין עילאין זמינין מקדש עילאה הכי נמי קדש תתאה זמין לחילוי לאעטרא להו קדש עילאה ידיעא קדש תתאה חכמה שלמה זמינת לכל חילהא ואינון חיילין כלהו זמינין לאתעטרא בהאי קדש בזמנא דמועד שרייא בעלמא וכגוונא דחילהא קיימין לעילא הכי נמי קיימי ממנן דעמא דלהון לתתא ועל דא אקרון קראי מועד בגין דאינון לתתא קראי מועד חסר כגוונא דלעילא וכו' הנה הדבר מבואר מזה המאמר כי החיילות של קדש תתאה היא מלכות בית דוד כולם הם קרואים שנאמר מקראי קדש אמנם יש מהם שאינם קרואים שלכן כתיב קראי מועד חסר יוד אמנם ממנן דעמא הם השרים של הישמעאלים ועמלקים קיימין לתתא ואינם קרואים והיינו דין המוקצה מערב י"ט דפשיטא הוא כי הללו אינם מזומנים לפי שהם מסטרא אחרא ולכן אינם עולים כלל ודין מוקצה זה אינו שייך בשבת לפי שבשבת אין שם הזמנה זולת במועד שנאמר קריאי מועד בזמנא דמועד שרייא בעלמא והדברים מפורשים במקומם ע"ש:

סימן תצו

[א] בגליות שעושים שני ימים טובים מספק דבר זה מפורש בספר הזוהר כי אין מה שאנו עושים ב' ימים טובים משום ספק שהרי קים לן בקיבועא דירחא כדאיתא בגמרא אבל הענין הוא משום מנהג כי כן מנהג אבותינו בידינו והמנהג זה יש בו צורך גדול שעיקר יום ב' הוא כדי לתת שמחה לכ"י שהוא בגלות החיל הזה ואיתא פרשת אמור דף כ"ח ז"ל פקודא בתר דא וכו' וכן בשבועות להקריב ב' הלחם ובמוספין להקריב וכו' וצריך לקרבא ליה כגון תוספת כתובתה ומתנתא דאוסיף חתן לכלה דתרין יומין דשבועות אינון י"ו צריך לקרבא לגבייהו ב' הלחם מאינון ה"ה וכו' הנה מבואר שני דברים יחדיו כי י"ט שני הוא כמו המוסיף לכלה מתנות ועוד כי ב' ימים שבועות הם רומזים לשני אותיות אמנם יאמר בגליות שעושים ב' ימים טובים מספק והענין כי הנה האדם מספר ימי חייו הם תלויים בימים עליונים כמש"ה ימי שנותינו בהם שבעים שנה כי מלת בהם נכללים ע' שנה העליונים וכדאיתא בזוהר פ' תצוה דף קפ"ו. וז"ל כי כל הנפש אשר לא תעונה והאי יומא נטיל לכל אינון נפשאן והוו ברשותיה ואי לא קיימא ברזא דשבעין לית רשו לנפשאן דקיומא דנפשאן ברזא דשבעין כד"א ימי שנותינו בהם שבעים שנה וגו' ואי תימא לנפשאן דרביי דלא אשלימו לשבעין לא שלטא בהו ודאי שלטא בהו אבל

לא בשלימו כמאן דזכי יומין סגיאין לפקודי אורייתא ועל דא בכלהו שבעין שנין שלטא וכו' הנה מבואר הדבר מזה המאמר כי ימי האדם אשר הוא חי הם תלויים בז' ימים עליונים ולכן כל יום ויום יעיר בבקר בבקר, ומעי' באדם ואומר לו משביע אני עליו שלא תעבור בי עבירה כמשחז"ל כדי שלא יעשה פגם באותו היום לפי כי המעשה הרע אשר יעשה האדם לחטא בהנה הוא פוגם לעצמו ופוגם בימים עליונים הנזכר אשר שם שורש נשמתו כדרך שעושה במעשה הטוב כך הוא הענין במעשה הרע זה וזה שוים והנה לענין מה שפוגם אדם החוטא במספר הימים מבואר בזוהר פ' ויחי דף רכ"א:

ויקרבו ימי ישראל למות וכו' וכי בכמה יומי מית בר נש והא בשעתא חדא ברגעא חדא מית ונפק מעלמא אלא הכי תאנא כד קב"ה בעא לאתבא רוחיה ליה כל אינון יומין דקאים בר נש בהאי עלמא אתפקדן קמיה ועאלין בחושבנא וכד אתקריבו קמיה למיעל בחושבנא מית בר נש ואתיב קב"ה רוחיה ליה ההוא הבל דאפיק ונפח ביה אותביה לגביה זכאה חולקיה דההוא בר נש דיומוי אתקריבו גבי מלכא בלא כסופא ולא דחי יומא מנייהו לבר וכו' ווי לרשיעייא דלא כתיב בהו קריבה והיך יקרבון יומוי קמיה מלכא דהא כל יומוי בחובי עלמא אשתכחו וכו' הנה הדבר מבואר מדברי המאמר כי בסיבת העון האדם פוגם ימיו כפי חטאו בכל יום ויום כי אותם הימים הם נדחים ואין מתקרבים לעני הקב"ה וכבר מפורש בזוהר כי אותם הימים אשר יחטא האדם בהם נעשים קטיגורים לפני הקב"ה גם הם נכנסים לגור עמו בביתו להרע לו בכל מעשיו אשר על הירא וחרד על דבר ה' יתבונן כמה החטא גורם והדברים הם מפורשים במקומם אין להאריך בהם בזה רק להודיע כי מה שמנדין למזלזל בי"ט שני הוא תיקון לנפשו לפי כי כן אנו למדים ממי שנתחייב מיתת ב"ד מתודה ומיתתו מכפרת כנלמד מעכן ואם חייב מלקות מכפר וכיון שלקה הרי הוא כאחיך ואין להקל בדבר לפי כי זה הוא תיקון לנפש החוטא כך אחז"ל אין דין למטה יש דין למעלה וכדאיתא פ' פקודי אותם מ' מלאכים הממונים על מי שחייב וכו' שמכריזין עליו ומודיעין חטאו ואין תפילתו נשמעת מ' יום אוי לו למי שמטנף פיו כי אין לו תקנה לפי כי בתוך מ' יום מתחייב מ' יום אחרים ואין לדבר סוף נמצא כי לעולם אין מתקבלת תפילתו ולכן ישתדל האדם להתפלל עם הציבור שנאמר ברוב עם הדרת מלך הוא מה שנתבאר אצלי בפ' הוד והדר לבשת (תלים ק"ה) הכי קאמר דהע"ה ה' אלהי גדלת מאוד כביכול בעבור שנעשה אלהי ומחלת לי העון ומה גם לכל השבים כי בזה הוד של מלכות והדר זקנים לבשת להיות מוחל העון והיינו מ"ש ברוב עם לא יגרע מהיות ביניהם חוטא ובזה ימצא הדרת ממ"ה הקב"ה לקבל אותה התפלה כמשחז"ל לבני מדינה שהיו עושים עטרה למלך בא עני

אחד ונתן בה עופרת אמר המלך מה אני מואס אבנים טובים הללו בעבור כן וכו' ולכן מאחר כי זה יהיה תיקון לנפש החטאת מנדין אותו כי מלבד אשר חטא על הנפש הוא פוגם למעלה כביכול הרי אחז"ל הבונה בשמים מעלותיו ועל מה הם בנויים ואגודתו על ארץ יסדה משל המדינה העומדת על הספינות נתפרדו הספינות נפלה המדינה והוא משל על אותה מדינה שנאמר בה עיר קטנה כדאיתא בזוהר שנאמר ברחל בתך הקטנה המתקיימת על ידי מעשה בניה הצדיקים שהיא סוכת דוד הנופלת ואומרת לישראל בניה סמכוני באשישות וכו' כי חולת אהבה אני ומאחר כי י"ט זה ניתן לשמח אותה בגלות החיל הזה כמה גדול יהיה העונש שלו ומה גם כי כאשר חטא על הנפש זו נפש דוד הוא גורם הסתלקות ופירוד בין שני הימים והנה בתחילה הוא גורם העדר לאותם המזומנים למעלה הנקרא קריאי מועד כדאיתא פ' קרח דף קע"ו: וז"ל ר"ש אמר קריאי מועד קראי כתיב חסר יוד אמאי אלא מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא ורזא דא כל אינון כתרין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהו כלהו זמינין מאתר דאקרי קדש הה"ד מקראי קדש ואימתי בזמנא דמועד שרייא בעלמא וכגוונא דאינון כתרין עילאין זמינין מקדש עילאה הכי נמי קדש תתאה זמין לחילוי לאעטרא להו קדש עילאה ידיעא קדש תתאה חכמת שלמה הכי נמי איהי זמינת לכל חילהא ואינון חיילין כלהו זמינין לאתעטרא בהאי קדש בזמנא דמועד שרייא בעלמא עכ"ל הנה הדבר מבואר מדברי המאמר כי קדש עילאה מזמין למדות עליונות וכן חכמת שלמה מזמנת לכל חילהא שהם בכל העולמות התחתונים וכאשר מגיע איזה פגם מן התחתונים אז מגיע להם העדר לפי כי מדה זו כפי המעשה של התחתונים כן מתראה בה כדאיתא בזוהר פרשת תצוה שלכן אנו מצווין עבדו את ה' בשמחה ונוסף עוד בזמן המועד שנאמר ושמחת בחגך והחוטא על ידי חטאו גורם עצבות נמצא שנעשה העדר גדול בראש הקרואים קדש עילאה ומה גם למזומנים שם וגם מרגיש יותר קדש תתאה שמתרחק ממנה אלוף נעוריה חלילה ולכן כל הקרואים מן העולמות התחתונים יגיע להם העדר ופירוד ולכן ומה לעשות לחוטא וגרם כל העדר זה אלא לעשות בו מדה כנגד מדה הוא הפריד והרחיק כמה מדות זה מזה וכמה צבאות נדחו ונד תהיה נשמתו ממקום מושבה וגם הוא מתרחק מבני האדם וכל זה כדי לתקן רוחו ונשמתו כאמור אמנם אם תלמיד חכם הוא מלקין אותו ואין זה משום כבודו אלא כי כן הוא האמת לפי כי הנה מן הראוי היה להחמיר עליו יותר מן הזולת לפי כי כך אחז"ל והגד לעמי פשעם אלו ת"ח ששגגות נחשבו להם כזדונות ולבית יעקב חטאתם שזדונות נחשב להם כשגגות לפי כי ת"ח אין צריך התראה אם כן הפגם שלו גדול הוא ביותר מן הזולת ולפיכך היה צריך לנדותו יותר מן הזולת אמנם אל זה נביט משחז"ל אם

ראית ת"ח שחטא ביום אל תהרהר אחריו בלילה בודאי עשה תשובה מפני כי הוא יזכור תמיד מה מעשיו וכן נמי בענין זה מה שזלזל ביום טוב שני הויא ליה כשגגה היוצאת ומן הראוי היה שלא לעשות לו כלום לפי כי בלי ספק יחם לבבו תכף ויעשה תשובה אמנם כדי שלא יאמרו המון העם ת"ח מחנפים זה לזה לכן מלקין אותו כדי לחזק ידי ההמון ביראת ה' ולא יבאו לכסלה:

[ב] אין חילוק בין ראשון לשני כי מכל הסיבות האמורות אין ראוי להיות חילוק בין שני הימים אם לענין ההזמנה אחת היא שהוא מקראי קדש כאמור הכל הם מזומנים למעלה וקרב אותם אחד אל אחד ואם לענין הייחוד שוה הוא רק לענין מת שנאמר לא תלין וכו' ולא תטמא את אדמתך המיוחדת לך וכן לכחול את העין דמאחר כי כל מעשה האדם הוא בהשגחה לכן אחז"ל הרואה ייסורין באים עליו יפשפש במעשיו למצא עונו שהוא מקביל לאותם הייסורין בכל אבר ואבר ולכן לולי כי אדם זה חטא בעיניו לא לקה בעיניו מכל מקום בשעה שאדם מצטער באותו אבר ודאי הוא כי גם הנפש מרגיש בצער ונאמר עמו אנכי בצרה וכן שנינו בשעה שהאדם מצטער מה הלשון אומר' קלני מראשי קלני מזרועי ולכן אעפ"י שאסור בראשון ע"י כותים עד ותמוגגנו ביד עונינו אמנם בשני מותר אפילו על ידי ישראל דחס עלן רחמנא שנאמר כרחם אב על בנים וכו' חוץ מיום טוב שני של ראש השנה דשני ימים קדושה אחת הן וכבר נתבאר טעם הדבר במקומו דאין לתת מקום. לבעל הדין לקטרג:

[ג] בני ארץ ישראל שבאו לחוצה לארץ הענין יובן ממה שאמר בענין בן עיר שהלך לכרך עיין שם אמנם להיות כי האדם מושגח מלמעלה בכל פרטיו לכן צריך גם כן לעשות מעשיו כעומד לפני המלך הקדוש ברוך הוא שהוא משגיח במעשה האדם בכל פרטיו לכן העיקר הוא לתת כבוד לשמו ושנינו אחד שוגג ואחד מזיד בחילול השם ולכן בני א"י שבאו לח"ל אסורים לעשות מלאכה ביום שני בישוב אפילו דעתו לחזור מפני הרואים ומה גם כי הנה מאחר דקים לנו כי השכינה הוא בגלות כמו שאומרים חכמים ז"ל גלו לבבל שכינה עמהם שנאמר למענכם שלחתי בבלה וכו' עד גלו לאדום שכינה עמהם שנאמר מי זה בא מאדום ולכן ראוי לאדם להיות זהיר בזה אף על גב שהוא מא"י דמאחר דקיים לן כי אין אדם נוקף באצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה בלי ספק כי בחטאו יצא לחוצה לארץ דאלו היה מוכן לקבל שפע המזון היה ניתן לו בארץ ולכן מאחר כי נדחה ויצא חוצה לארץ תחת ממשלת שרי האומות מתחייב לנהוג בעצמו קדושה להורות אשר לא נשא פני שרים אלא הוא תחת רשות השכינה אשר שם מלא כל הארץ כבודו וכל זמן שלא הגיע ליישוב אפילו אין דעתו לחזור מותר שהרי אין רואה

מן הגשמיים ולענין שהוא תחת רשות השרים וצריך לנהוג שלא לעשות מלאכה משום כבוד שכינה הרי עדיין לא הוקבע להיות כמותן השוכנים תחת רשות שרי ישמעאלים אבל אם הגיע ליישוב שהרי שם שולטים שרי האומות כל אחד במקומו ואין דעתו לחזור לארץ נעשה כמותן שהם יושבים תחת ממשלת השרים ולכן צריך לעשות היכר כי הוא עובד אלהים ואסור לעשות מלאכה בין במדבר בין ביישוב שהרי עיקר סטרא אחרא הם שוכנים במדבר כמעשה דאביי שהוציא אותם נחוץ וכדאיתא פרשת תצוה בפירוש ובמדבר אשר ראית כי שם במדבר הוא מקומם האמיתי לכן איש הישראלי אסור לעשות מלאכה בין ביישוב אשר שם ממונה השר של ישמעאל בין במדבר כי שם ביתו של הקליפה חזר ואמר כלל אחר וכל חוץ לתחום אין נותנים עליו חומרי מקום שהלך לשם דאף על גב ששנינו כי עיבורה של עיר הוא בכלל העיר לפי שנדמה לאותו המקום כאלו הוא אבר אחד מן העיר או מדמים אותו לאשה עוברה כאשר יבא לקמן בעזרת השם אמנם בזה אין נותנים עליו חומרא זו מאחר שיש חילוק רשויות וממקום קדוש יהלכו לא תהא כהנת כפונדקית מעתה ולכן אין ראוי לתת עליו חומרא לפי שיצא מארץ ישראל והלך לחוצה לארץ לרשות שרי האומות לא יהיה כערך ההולך ממקום למקום שהם בהשוואה אחת או בארץ עצמה או בחוצה לארץ אבל כזה הוא מן הארץ לחוצה לארץ:

סימן תצז

[א] הנה ענין המוקצה שנאסר ביום טוב שהרי נאמר והכינו את אשר יביאו חול מכין לשבת ויום טוב ואין יום טוב מכין לשבת ולא שבת מכין לי"ט והנה:

בא הרמז בזה לצורך האדם שיכין צידה לדרכו מפני כי לא ידע האדם את עתו וכענין שאמר החכם ארחא רחיקא וזוודין קליליין וכמו שאומרים שם לאדם העולם שיצאת ממנו דומה לערב שבת ועה"ז דומה לשבת מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת ואם לא טרח מה יאכל בשבת ולכן יאמר אין צדין דגים מן הביברים ביום טוב ובא הרמז בזה לצורך האדם להזהיר על עצמו כי צריך הכנה כדי שיהיה לו מה יאכל בשבת ואם לא הכין אינו יכול לצוד שם ביום טוב שהוא הרמז לאותה סעודה שעתיד לעשות הקב"ה לצדיקים שהוא יום טוב ודאי ועוד יהיה זה רמז למ"ש הסבא דמשפטים דף צ"ז וז"ל אם אחרת יקח לו וכו' מאי אם אחרת וכי נשמתא אחרת זמין קב"ה לאתב' לצדיקייא בהאי עלמא וכו' ת"ח רוחא דבר נש זכאה אתעטר בדיוקנא ג"ע דלתתא ובכל שבתי ומועדי וריש ירחי מתעטרן רוחין ומתפשטן וסלקין לעילא ולכן הוא אומר אין צדין דגים

הם נשמות הצדיקים הנקראים דגים ביום טוב כדאיתא בזוהר פרשת שמיני דף מ"ב. וז"ל ר"מ דגים וחגבים אינם טעונין שחיטה אלא אסיפתן היא המתרת אותם הכי מארי מתיבתא אין צריכים שחיטה אלא דאתמר בהון ויגוע ויאסף אל עמיו מה נוני ימא חיותן בימא אף תלמידי חכמים מארי מתניתין חיותייהו באורייתא וכו' תנינא דמתניתין דבה אתרבו כנוני ימא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הדגים הם כינוי לתלמידי חכמים מפני כי הם מתגדלים במים של תורה וכדי להעיר לב האדם על מעלה זו שנשמת הצדיק היא עולה ביום טוב למעלה במעלות רמות לכן יאמר כי אין יכולת לצוד אותם הנשמות שלא יעלו למעלה ואם אמרנו כי זה יהיה הערה לאדם שישתדל לעשות הכנה מערב יום טוב ממצות ולימוד כדי שיהיה לו תוספת נשמה או רוח דהא אין צדין ביום טוב דגים הם נשמות מן הביברים שלהם הם העולמות העליונים כדבר האמור עוד ירצה במאמרו זה אין צדין דגים מן הביברים למ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף רי"א וז"ל אלא אתר חד איהו בגהינם דתמן אצטריפו נשמתין בצרופא לאתלבנא עד לא עאלין בגנתא דעדן וכו' האי אינון נשמתין דהא אתלבנו כדין עאלין להיא נשמתא בגנתא דעדן דתמן אינון שליחן ואמרי לון הנם וכו' הנה מבואר כי הנשמות יוצאים מגיהנם והולכים לג"ע הארץ אמנם זה יהיה בחול בע"ש שנאמר והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר ומועד אצטריכא ליה כמשחז"ל בפ' מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת מכלל דחדש ושבת צריך למיזל אמנם חג אצטריך לנו ואיתא בזוהר פרשת תרומה אלין עאלין ואחרנין נפקין ולא אשתארת גנתא בריקנייא כגוונא דלחם הפנים כי אינו חסר אפילו רגע אחד ולכן יאמר כי אע"ג שאתה רואה אלו הנשמות עולים ואחרים יורדים לעה"ז לגבי בני האדם זה יהיה מבערב אך ביום טוב עצמו יהיה בסגנון אחר ולכן אין צדין דגים הם הנשמות מן הביברין של מדורות גיהנם ביום טוב כנזכר:

[ב] דגים ועופות וחיה וכו' ירצה על מינים שונים מן הנשמות הנמצאים בבני האדם דגים הא דאמרן רמז לצדיקים עוף הוא רמז לעוסק בתורה שנאמר הקול קול יעקב כמשחז"ל לא עמדו פילוסופין לא"ה כבלעם הרשע וכאבנימוס א"ל יכולים אנו לאומה זו אמרו להם כל זמן שקולם מצפצף בבתי כנסיות ובתי מדרשות אין אתם יכולים להם שנאמר הקול קול יעקב וכו' וחיה הוא משחז"ל חייתך ישבו בה אם אין אדם עושה עצמו כחיה זו שדורסת ואוכלת ומסרחת ואוכלת אין תלמודו מתקיים בידו ולכן יאמר דגים ועופות וחיה שלשה מינים הללו הנמצאים בבני האדם שהם מוקצה מן הפרושים כמשחז"ל בפ' את ה' תירא ואותו תעבוד אם אתה פורש מעסקי העולם ואין לך עבודה אחרת אלא מפנה לבך לתורה וכו' הללו אין משקים אותם ביום טוב ואין נותנים לפניהם מזונות

כי הנה נחלקו ר"א ור' יהושע חד אמר כולו לה' וחד אמר אמר חלקהו חציו לה' וחציו לכם ולכן יאמר כי השלמים אלו אין משקין אותם לפי שנא' ושמחת בחגך אין שמחה אלא בבשר ויין ועכשיו כי אין שלמים רק יין אין מכריחין אותם לא ביין ולא לאכילה יאמר חלקהו אלא כל אחד יאחז צדיק דרכו שמא יבא ליקח מהם אולי ילמד מדרכיהם ללמוד תורה אז טוב לו וכל שאסור לאכלו וכו' היינו ענין אחר כדרך שאסור להתחבר עם שלמים אלו להאכיל אותם כך אסור להתחבר עם רע עין אסור לאכלו שנאמר אל תלחם את לחם רע עין להשתמש בו ר"ל ליהנות ממנו מפני שהוא מוקצה מדברי קבלה שעובר על שני לאוין אל תנחם ואל תתאו ואסור לטלטלן שהנה הוא בכלל מגע עם הארץ ואסור להתלוות עמו בדרך כמשחז"ל:

[ג] אפילו ספק צידה אסור מן הטעם האמור לעיל כגון מצודות דגים חיה ועופות הענין הוא כאשר כבר נתבאר למעלה כי חיה ועופות דגים הם מיני נשמות של בני אדם ואל תתמה על זה לפי כי אין זה בדרך משל בעלמא אלא כי כך הוא האמת והוא בשני פנים אם לענין של הגלגול כי יש בני אדם הצדיקים שהם מתגלגלים בדגים ויש מתגלגלים בחיה ויש מתגלגל בעוף וכל אלו הם מין בשר והבהמה בכלל אמנם הרשעים הם מתגלגלים בטמאים ופעמים בדומם ואין זה מקומו גם ידוע תדע כי גם כאשר הולכים הנשמות לג"ע שם מתלבשים ג"כ בדגים בהמות וחיות ועופות ואעידה לי שני עדים גדולים וטובים האחד הוא רב המנונא סבא כדאיתא פרשת בראשית שאמר לר' אלעזר ע"ה בר נונא רבא ויקירא אנא ושמו מוכיח עליו והעד השני ר' אליא ע"ה פרשת שלח לך הא נשרא רברבא וכו' ולכן אל תתמה על דברי כלם הם באמת וצדק לולי כי לאהבת הקיצור במקום שאמרו להאריך אני מקצר ועולה ולכן יאמר נא מצודות חיה ודגים ועופות שהוא הקליפה הנקרא מצודה פרוסה על החיים במשנה לפי כי אין מי שיוכל להנצל ממנה וכגון מ"ש בזוהר פרשת משפטים ההיא טיקלא דעשיקת נשמתין שהיו פרושות מערב יום טוב לאו דווקא אלא כלומר תמיד ולמחר מצא בהם בי"ט אסורים כי בו ביום אין יוצאים משם נשמות רק שהם נידוחות אבל ערב שבת וי"ט הוא גלגול הנשמות כדאיתא בזוהר האי יומא גלגולא דנשמתין ולכן בגשמי אסורים אלא אם כן יודע שניצודו מעי"ט ואם מצא המצודות מקולקלות בידוע שמערב י"ט ניצודו לפי כי כן הנשמות הם מקלקלים המצודות של הקליפה אשר צדו אותם בשעה שיוצאים משם הוא מ"ש בזוהר פרשת משפטים וז"ל דף צ"ה בעמודא דקיימא לטקלין גו אוירא דנשב' אית טיקלא חדא בהאי סטרא וטיקלא אחרא בהאי סטרא בהאי סטרא מאזני צדק ובהאי סטרא מאזני מרמה והאי טיקלא לא שכיך לעלמין ונשמתין עאלין ותבין אית נשמתין

עשיקין כד שלטא אדם באדם דכתיב עת אשר שלט האדם באדם לרע לו לרע לו ודאי וכו' וכד אתנהגן בני עלמא בסטרא דרע אכרע להוא סטרא וכל נשמתין דהוו בההיא שעתא בטיקלא הוא עשיק לון ונטיל לון אבל לרע לו דאינון נשמתין כפיין לכל מה דאשכחן מסטרא בישא ושצאן לון וסימנ' דא ארון בשדה פלשתים דאתעשק ושליטו ביה לרע לון אוף הני נשמתין דאתעשקן מס"א לרע לון וכו' והיינו מ"ש ואם מצא המצודות מקולקלות בידוע שמערב יום טוב ניצודו כי כן המצודות של ס"א מתקלקלות כאשר צדים אחת מן הנשמות העשוקות כאמור:

[ד] ספק מוכן ביום טוב שני מותר אף על גב כי האיש הנלבב צריך להיות מוכן תמיד בקדושה כמש"ה החכם עיניו בראשו תמיד מכל מקום יש עת מזומנת לטובה וצריך הכנה יותר והיינו ערב שבת ויום טוב צריך להיות זהיר בתפילת המנחה בפרט ומשם ואילך כדי לזכות לתוספות קדושה כי אינה שורה אלא במזומנים לה ולכן מי שאינו מוכן מעי"ט נאסר עליו התוספת זה ביום טוב אמנם ביום טוב שני אם הוא ספק מוכן ולא היה פנאי להכין עצמו לקבל ההארה עליונה מכל מקום ביום טוב שני הוי ספק ספקא ומותר ומה גם יעיר לבו האדם להיות מוכן בעה"ז להכין צידה לדרכו שהרי אם לא טרח מערב יום טוב מה יאכל ביום טוב והרי הוא מוקצה לדעת אמנם ספק מוכן דהיינו שלא הכין כל צורכו כראוי או שלא עשה תשובה מתחילה כראוי הוי ספק ספיקא ביום טוב שני דהיינו כי יום טוב ראשון היינו יום המיתה כדאמרינן בהילולא דרבי שמעון ע"ה והנה כבר נתבאר למעלה כי מת ביום טוב ראשון יתעסקו בו כותים והסוד הוא על מי שלא עשה תשובה שהרי נקרא מת מחיים כמשחז"ל רשעים בחייהם קרויים מתים והיינו בכח מכ"ש כאשר מת בפועל אז אין לו תקנה להכנס במחיצת הצדיקים בג"ע והוא על ידי ישראל וממנו נלמד כי גם המיתה שלו הוא על ידי כותיים ומלאך אכזרי ישולח בו ואחר כך מתעסקים בו הקליפות ומוליכים אותו קבורת חמור יקבר ומוליכים אותו להנקם ממנו בגהינם שאין כבה האש שלו ביום טוב אמנם מת ביום טוב שני שמורה היות אדם זה שלא היה מוכן כל כך אז כאשר יהיה יום טוב שני שלו שהוא נידון פעם שנית להכניסו במחיצת הצדיקים נקרא ספק מוכן זה ביום טוב שני מותר להכנס משום דהוי ספק ספיקא ראשונה כאשר לא עשה תשובה גמורה כי לא הכין אל אל לבו ספק הוא אם יהיה לו תקנה ואחר כך ספק אחר אם מכניסים אותו במחיצת הצדיק כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף רי"א וז"ל זמנא קדמאה כיון דקבילת עונשא בגופא אזלא נשמתא ועאלין לה בגו אתר חד דאקרי בן הנם וכו' זמנא תניינא לבתר דיתבא בגגתא דעדן דלתתא וכו' כד סלקין לה לעילא וכו' אעברו לה בההוא נהר

דינור כדין נשמתא אתלבנת מכל וכל ולכן יאמר כי הוי ספק ספקא מותר ומכניסין אותו למחיצת הצדיקים:

[ה] אם סכר אמת המים בכניסה וביציאה הנה אמת המים הוא דוגמא לעסק התורה שנמשלה למים שנאמר הוי כל צמא לכו למים גם נמשלה לתשובה שנאמר וישאבו מים וישפכו ואמרו חכמים ז"ל וכי מים שפכו אלא שפכו לבם בתשובה שנאמר שפכי כמים לבך נכח פני ה' וכאשר זה האדם סכר אמת המים וסגר לבו מן הלימוד ומה גם לא עשה תשובה כך עשה בכניסה וביציאה מן העולם הזה והיינו ערב יום טוב שלו כאמור כי יום טוב נקרא יום המיתה ולכן מותר ליקח מהם דגים ביום טוב להיות כי האדם על ידי מעשיו הוא תקלה לעצמו וגורם לזולת נמי כמו שהובא במאמר למעלה כד עלמא אתנהגן בסטרא דרע אז ההיא טיקלא עשיקת נשמתין דבני נשא ולכן זה האדם הוא תקלה לאחרים כי ס"א הוא הצד ציד מן הדגים הנאחזים במצודה רעה זו ביום טוב משום דהוי להו כניצודים ועומדים בסיבת העון:

[ו] אווזים ותרנגולים ויונים שהם כינויים לנשמות בני האדם כדבר האמור שבבית או שבחצר והם העומדים בג"ע לפי שהם צדיקים שנאמר בהם אשרי יושבי ביתך או בחצר שנאמר נכספה גם כלתה נפשי לחצרות בית ה' ואלו הם העומדים לאכילה בעולם הזה בסוד העיבור מותר האדם לצודן וליקח מהם אם יזכה על ידי מעשיו ואין צריכים זימון מערב יום טוב לפי כי בדבר קל של מצוה הם מתעברים באדם לפי שהם מוכנים בעצמן לכך: [ז] שאר כל חיה ועוף וכו' והם נשמות שהם מחוסרים צידה הנה בזה יש פנים לכאן ולכאן כי הנה נתבאר למעלה על ההיא טיקלא דעשיקת נשמתין אמנם לא כל הנשמות היא יכולה לעסוק אותם רק אותם הנשמות שהם נתונים באותה שעה בתוך מאזני צדק ולפי שחטאו התתתוני' הטיקלא עושקת אותם אמנם יש נשמות שלא באו עדיין במאזני' לעלות שלכן היה איוב אומר הלואי ישקלני במאזני צדק (איוב לא) הקדוש ברוך הוא וידע אלוה תומתי דאף על גב כי שם נמצא ספק שמתעסקת לפעמים הנשמה אשר שם לא כן אני ולכן יאמר שאר כל חיה ועוף מן הנשמות הטהורות שהם מחוסרים צידה כי לא נכנסו בסוג הנשמות שמתעסקות שם שצריך לומר הבא מצודה ונצודנו לפי כי לא נכנס במקום שיכול הטיקלא לצוד אותו כמדומה להם להביא מצודה רעה אחרת גדולה לצוד אותם אסור לצודן אין להם יכולת לצוד אותם סטרא אחרא וליתן לפניהם מזונות מן הטעם הנ"ל שמא יבא ליקח מהם וכן בהפך אותם שאין מחוסרים צידה אלא כבר נכנסו במאזני צדק מותר לצודן וליתן לפניהם מזונות אז יהיה הרצון בהפך מזה כי שאר חיה ועוף מן הנשמות הקדושות המחוסרים צידה כלומר המחוסרים הכנה מן האדם

לצוד אותם וזה הפירוש סמוך למאי דסליק מיניה הם הנשמות המוכנות לצידה כנ"ל אבל אלו הם מחוסרים צידה מהטדר ההכנה והזכות הנמצא בתחתונים כל אחד כפי מעשיו עד שצריך לומר הבא מצודה באיזה זכות וניצודנו אסור לצודן ביום טוב מפני שלא היה בו הכנה מאתמול ולא דעת ולא תבונה להיות מן המזומנים ומוכנים לקבל הקדושה עליונה הבאה ביום טוב וכן נמי לא התבונן להכין צידה לדרכו לעתיד לכן אסור לצודן ביום טוב וליתן לפניהם מזונות שאוכלים הצדיקים כנ"ל וההפך מזה שאינם מחוסרי' צידה והם מוכנים על ידי מעשה הטוב מותר לצודן בעולם הזה על ידי עיבור וכן נמי לעתיד ונותנים לפניהם מזונות תורה ומצוה בטולם הזה ולעתיד יהיה מתעדן באותו אכילה ומזון הרוחני שזוכים בו הנשמות שנאמר בו והאכלתיך נחלו יעקב אביך כדבר האמור:

[ח] איל וצבי שקננו בפרדס וכו' זהו סוד מה שאמר בזוהר פרשת וישב דף קפ"ז: וזה לשונו ת"ח זכאה שלים וכו' ומית בלא בנין אתתיה בעיא ליבומי או לא אי תימא בעיא ליבומי בריקניא איהו דהא אתריה ירית בההוא עלמא אלא ודאי בעיא ליבומי בגין דלא ידעינן אי איהו שלים בעובדוי אם לאו והיא אי אתייבמת לא הוי בריקנייא דהא בר נש הוה בעלמא ומית בלא בנין ולא הוה ליה פרוקא בעלמא כיון דמית האי זכאה שלים ואתתיה אתייבמת ואיהו אחריה ירית אתא ההוא בר נש ואשתלים ההא וכו' פתח ואמר כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדול (דברים לה) דא הוא דתנינן בנין זמינין אינון לצדיקייא במיתתהון בחייהון לא זכו ובמיתתהון זכו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הצדיקים אחרי מותם והם יושבים בג"ע מולידים בנים ולכן יאמר איל וצבי שהם צדיקים גמורים שקיימו בעצמם הוי, רק כצבי לעשות רצון אביך שבשמים והיה כאיל תערוג על אפיקי מים להמציא טובה בכל העולם כדרך האיל אשר תערוג להקב"ה וקורע התהום ויוצאים מים ושותים כל החיות הנמצאים כשחז"ל והללו קננו בפרדס הוא ג"ע על דרך מה שאמרו חז"ל ארבעה נכנסו לפרדס כי אחר שהיו שם הולידו בנים כאמור ועדיין הם קטנים אותם הנשמות שאין צריכים צידה מותר ליקח מהם ביום טוב בלא זימון לפי כי זכות אבותם שבג"ע מסייעתם לבא בעולם ולכן הצד מהם הוא המוליד אין צריך הכנה לפי כי אלו הם עצורים ועומדים לבא בעולם ודווקא בפרדס הסמוך לעיר זה שאמר שהצדיק אחר שהוא בג"ע מוליד בנים היינו בתוך אותו הזמן שהוא שרוי בג"ע למטה היינו סמוך לעיר העולם הזה אבל לא יעשה כן אחר שעולה למעלה כי הנשמה עולה ואינה יורדת עוד ולכן כאשר הוא סמוך לעיר בעולם הזה אז דעתיה עלויה כי עדיין לא פירש מענייני העולם הזה לפי שהוא סמוך לעיר בתוך שבעים אמה הם ימי

שנותינו בהם שבעים שנה ולפי שעדיין דעתיה עלויה מענייני העולם הזה מוליד אלו הבנים עופרים הנזהרים אבל לאחר שעולה למעלה לא שת לבו גם לזאת כי אז הוא עולה באותו עמוד הנקרא מכון הר ציון כדאיתא בזוהר פרשת ויחי והוא משתעשע עם הקב"ה והיתה נפשו צרורה בצרור החיים עם בוראו אבל האם המולידה עופר זה אין לה לצוד אותה בעולם הזה לפי דאפילו זימון שיעשה האדם הכנה אין מועיל לה כיון שמחוסרת צידה כי האשה אין לה גלגול ואין זה מקומו ומכ"ש כי הנה הולידה עופר זה בן צדיק: עוד לאלוה מילין לצד עילאה ימלל וכך היה. אומר אין צדים דגים מן הביברין איתא בזוהר וזה תנינייא אזלין תחות האי ספינה שנאמר שם אניות יהלכון לויתן זה (תלים ק"ה) וכו' וכד רוחא עילאה אזיל בהו אז נאמר אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו והללו אין צדין אותם ביום טוב: וכאשר נאמר כי דגים הללו הם בסוד יוסף ובנימן כי הם מכונים לדגים כדאיתא בתיקונים ההוא נונא דהוה על כיף ימא ובזוהר פרשת בראשית דף ו'. ההוא אבא דילי הוה דיוריה בימא רבא ואיהו הוה חד נונא דהוה אסחר ימא רבא ולכן יאמר אין צדין דגים הללו מן הביברין שלהם הם סוד מה שאמר הכתוב אוהב ה' שערי ציון (תלים פ"ז) אוהב שני שערים המצויינים בהלכה מבתי כנסיות מבתי מדרשות מכלל כי גם אוהב בתי כנסיות ובתי מדרשות אלא כי אותם שערים אוהב אותם ביותר והנה להיות כי הקב"ה נמצא שם כשחז"ל בפסוק דרשו ה' בהמצאו (ישעיה נ"ה) היכן הוא מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ולכן אין צדין אותם ביום טוב והענין הוא מה שאמר בזוהר פרשת בלק דף קצ"ו. וז"ל אשר הלך חשכים ואין נוגה לו (ישעיה נ"ו) כי בגין דלא אתא לצלויי הלך חשכים אלא אוקמוה אבל עד לא יתכנשון ישראל לבתי כנסיות לצלאה סטרא אחרא קיימא וסגיר כל נהורין עילאין דלא יתפשטון ויפקון על עלמין ותלת זמנין ביומא אזלי ס"א דכר ונוקבא ומשטטין בעלמא וההוא עידן אתקן לצלותא בגין דלא הוי תמן קטרוגא כלל וכו' כדין פתיחין כוי נהורין עילאין ונפקי ושראן על בתי כנסיות בראשיהון דצלאן צלותין ומתפלגין נהורין על רישייהו וכו' הנה. מבואר מן המאמר כי אור העליון הוא מתפשט ויורד למטה שלשה פעמים ביום ומאיר שם לכל הבאים להתפלל אמנם בשאר שעות שביום לא כן מפני כי ס"א היא סוגרת ומונעת האור ולכן יאמר נא אין צדין דגים הללו ואין מונעים אותם מן הביברין שלהם אותם שערי ציון לפי כי ע"י כן יורד האור עליון ושורה בבתי כנסיות ובתי מדרשות שהם הביברים של עולם זה התחתון ושורה על רישיהון דאינון דצלאין צלותין הצדיקים הנמשלים לדגים כאמור למעלה וזה הענין הוא כל היום ולא יהיה כמו בכל יום ויום מימות החול אלא כל היום הקדושה נמצאת שם ולכן בגשמי נמי אין צדין דגים מן הביברין כל היום:

דגים וחיה ועופות וכו' הנה נת' למעלה מ"ש בזוהר פ' קרח מ"ש ר"ש קריאי מועד קראי כתיב חסר יו"ד להודיע כי כמו אשר קדש עילאה היינו חכמה עליונה זמין לכל אינון כתרי מלכא דשמא קדישא אתאחיד בהו כמו כן קדש תתאה חכמת שלמה זמינת לכל חילהא וכו' ולכן יאמר חיה דגים ועופות שהם בחינת מלאכים שבעולמות המזומנים להודיעך כי מ"ש קדש תתאה זמינת לכל חילהא אין הרצון לומר כי היא מזמנת לכל המחנות והמרכבות של כל עולם ועולם הכל יחדיו אין הענין כן כי אין מזמנת אלא לאותם שהם חילהא דווקא כלומר אותם שהם מסטרא דקדושה אך אינה מזמנת לאותם הקליפות דס"א דאע"ג שהם נמצאים בכל העולמות אמנם אינם נקראים חילהא באמת ולכן אותם שהם מחנות מלאכים מסטרא דימינא הם הנק' בשמות הללו דגים ועופות וחיה הם מה שאנו אומרים בשבת אל אדון על כל המעשים וכו' שרפים ואופנים וחיות הקודש וכנגד חלק הדגים אמר הכתוב זה הים גדול שם רמש ואין מספר וכו' וכנגד העופות נת' בזוהר פרשת צו דף כ"ז. וז"ל ועוף יעופף על הארץ הא אוקימנא דאינון רזא דרתיכא ובהו תסתלק רוח הקדש לסלקא לעילא דאינון תרי חד מימינא וחד לשמאלא עוף לימינא ודא מיכאל יעופף לשמאלא ודא גבריאל וכו' וכן איתא בב"ר בחמישי נבראו המלאכים שנאמר ועוף יעופף על הארץ וכו' וכנגד החיה והיינו חיות הקדש כמש"ה שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות וכל מינים הללו הם הקרואים והולכים לתומם לעומת קדש תתאה כאמור ולכן יאמר חיה ועופות ודגים שהם מוקצה היינו אותם שאינם מזומנים דאלו אותם המזומנים מקדש תתאה הם כלם טהורים קדושים אמנם יש חיה ועופות ודגים טמאים שאלו הם מוקצה ואין נכנסים למעלה עם קדש תתאה אלא בדד יושבים למטה ולכן אין משקים אותם ואין נותנים לפניהם מזונות מאותה הזמנה שהזמין אותם קדש תתאה לפי כי כל אותו האוכל קדוש הוא ממה שנתבשל בי"ט ולכן אין מזמנים עליו נכרים כדלקמן שמא ירבה בשבילו חיישינן שמא יבא ליקח מהם ועוד הנני מודיעך כלל גדול והוא כל שאסור לאכלו בסוד אכלתי יערי אכלה ומחתה פיה וכל שאסור להשתמש בו היינו לעורר ענין התשמיש מפני שהוא מוקצה כמו שנתבאר שהם חלק מהטמאים שאין צודק בהם הזמנה כי הזמנה כי מחוץ למחנה שכינה מושבו אסור לטלטלו כלומר דאע"ג כי כל אותם המחנות ומרכבות של סטרא דקדושה הם מטלטלים מעולם לעולם ועולים למעלה הללו שהם מס"א אסור לטלטל אותם ולא להעלותם למעלה עם אותם הקדושים הנז':

אפילו ספק צידה אסור וכו' כבר נת' למעלה הצידה נאסרה בי"ט לפי כי לא יתכן למנוע אותם הארות העליונים שלא יאירו למטה בביברין בבתי כנסיות ובתי מדרשות ואמנם

לא מבעיא צידה ודאי אלא אפילו ספק צידה אסור ביום טוב כגון מצודות חיה ועופות ודגים הם כללות העולמות אשר נמצא בהם כל מינים הללו שנאמר שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות ומצודות הללו הם פרושות מערב י"ט כי הנה העולמות אינם זזים ממקומם ולמחר מצא בהם מינים הללו כל אחד במקומו אסורים ליקח מהם ביום טוב אלא אם כן יודע שניצודו מערב יום טוב לפי כי כן נמי כל אותם המחנות והצבאות הם ניצודים ועומדים מערב י"ט כנזכר לעיל שהם קריאי מועד כי קדש תתאה זמינת לכל חילהא מבערב יום טוב ודאי והרי הם כבר ניצודים ומוכנים לה ואם מצא המצודות מקולקלות הם ההיכלות שבכל עולם ועולם כי אז הם מתקלקלים כלומר נעים ונדים ממקומם ונכללים זה בזה כנודע למעלה מערב יום טוב בידוע שמערב יום טוב ניצודו גם אותם חיה ועוף ודגים כלם עולים למעלה כאמור לעיל:

ספק מוכן מותר ביום טוב שני וכו' כאשר כבר נתבאר ענין ההכנעה ביו"ט היינו אותה הזמנה אשר קדש תתאה זמינת לכל חילהא לאעטרא להו וכו' והנה מהם יש שהם ודאי מוכנים ועומדים לעלות ולראות והיינו הטעם של הראיה אשר צוה ה' שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' (מצות ראייה) כי כדרך מה שנעשה למעלה כך צריך לעשות למטה והיינו מה שאמר רבי שמעון ע"ה בתחילת המאמר מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא דקשה מה ענין זה כאן ללא דבר ומה בא ללמדנו בסיפור זה שאין לו שייכות עם הדרשה של קריאי מועד אמנם כפי דרכי דבר גדול דבר הנביא ע"ה רצה להודיענו טעם למצות ראיה מדי דברו ולכן פתח ואמר מלכותא דארעא היינו אשר צוה ה' ג' פעמים יראה כל זכורך וזכר בזה ענין אדנות את פני האדון להודיעך כי מלכותא דארעא הוא האדון המושל בעולם התחתון זה אשר צוה הוא כעין מלכותא דרקיעא מדת המלכות שבשלש רגלים זמינת לכל חילהא לאעטרא להו היינו להיות עטרה בראש כל א' מאור שכינה וכן נמי בארעא הוא אשר חז"ל אמרו יראה יראה כשם שבא ליראות כך בא לראות ולהקביל פני שכינה והנה אז כד מועד שרייא בעלמא אזמינת כל חילהא שהם מסטרא דימינא ויש קצת שהם מוקצה ואינם מזומנים היינו סטרא אחרא אמנם יש ספק מוכן הוא מ"ש פרשת בהעלותך הכרוז שאומר מאן דלא יכיל למחמי למטרוניתא ייתי וייחמי עד לא ינעלון תרעי כד"א צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה ואלו אין הזימון שלהם בגין לאעטרא להו זולת למחמי למטרוניתא ולכן מאחר דאיכא ספק מוכן לכן גם בגשמי ספק בי"ט שני מותר והוי ספק ספיקא הספק הראשון אם מזומנים אותם לפי שהם סטרא אחרא וספק שני אם יבואו לראות וסוף שאינם באים לראות דלא ניחא להו למחמי כדאיתא שם במאמר ולכן הוא מותר ביום טוב שני משום דשוויוה רבנן

כחול לגבי מת היא הקליפה הנקרא מת כדאיתא בזוהר על פי שנים עדים יומת המת דא ס"מ מת מעיקרו ומיום טוב שני מתחיל ענין זה הכרוז להכריז צאינה וראינה וכו' ולכן הוי מותר:

אם סכר אמת המים בכניסה וביציאה מערב י"ט וכו' הנה דין אמת המים העוברת ממקום למקום והענין הוא מ"ש בזוהר פרשת פנחס בפ' מעין גנים חמש גנים אית ליה לקב"ה. דהא משתעשע בהו ומעיינא חד עלוויה דקא משקי להו וזהו סוד מאמר חז"ל פרשת וישלח מעין נרפס ומקור משחת כשם שאי איפשר למעין להרפס כך צדיק מט לפני רשע כי בא הסוד במעין זה כי לא יתכן להרפס דכתיב מעין חתום ולכן אין הצדיק מט לפני עשו הרשע אע"ג דכתיב ויבא עשו מן השדה והוא עיף ושם נאמר כי בשדה מצאה שבא על נערה המאורסה אע"ג כי אין זו נערה נער כתיב מכל מקום בשדה מצאה אבל מעין זה הוא חתום והוא משקה לאותם גנים ולכן יאמר אם סכר אמת המים זו הבחינה בכניעה וביציאה דהיינו שאין נכנס שם הנהר העליון וביציאה כאשר הוא משקה לאותם גנים עד שנעשה סוד

ם סתומה מערב י"ט בשעה שקדש היום מותר ליקח דגים מהם ביום טוב דהוי להו ניצודין ועומדים כי כאשר סכר עליהם מוכרחים לעלות לקבל הארה עליונה והרי הם ניצודים ועומדים:

אווזים ותרנגולים ויונים שבבית כבר נתבאר, למעלה כי כל אלו הם ברמז מחנות מלאכים המזומנים למעלה מקדש תתאה בזמן המועד בגין לאעטרא להו ולכן כל מחנות הללו הם נמצאים בכל עולם ועולם ולכן אם נמצאים בבית שהוא רמז לעולם הבריאה או נמצאים בחצר היינו בעולם היצירה שהם עומדים לאכילה כי הם מסטרא דימינא ואותה בהמה הרבוצה על אלף הרים אוכלת אותם בכל יום כדאיתא פרשת פנחס מותר לצודן בי"ט ואין צריכים זימון מקדש תתאה בסוד מקראי קדש כנ"ל לפי שהם מסטרא דקדושה והם מוכנים לכך להיות נכללים בקדש תתאה כאמור:

שאר כל חיה ועוף המחוסרים צידה הוא משחז"ל יש כת מלאכים נבראים בכל יום שנאמר בהם חדשים לבקרים ויש שאינם מתחלפים כי כנגדם אנו אומרים יוצר משרתים ואשר משרתיו הנה אותם הנבראים החדשים מוכנים הם ואינם מחוסרים צידה אבל אותם שאינם מתחלפים אלו הם. מחוסרים צידה ועוד יש ניצוד ומחוסר צידה באופן אחר והוא כמ"ש בזוהר פרשת תרומה בפ' עשה מלאכיו רוחות וכו' כי הנה המלאכים שהם מרוח הם דוחים רוח הטומאה למטה כדי שלא יתערבו עמהם אבל אותם משרתיו אש לוהט לא איכפת להו לפי שהם אש והיינו הניצודים הם מצד הרוח והמחוסרים

צידה הם אש לוהט לכן המחוסר צידה שצריך לומר הבא מצודה ונצודנו היא מצודת ציון עיר דוד כי באופן אחר אין מי שיכול לצוד אותם אסור לצודן ביו"ט שהרי הם משרתיו ועומדים לעבדו ואין נותנים לפניהם מזונות שהרי אין מחסור כל דבר להם אבל אותם שאין מחוסרים צידה שהם מלאכיו רוחות מותר לצודן לצד אחר להפריש אותם מרוח הטומאה וליתן לפניהם מזונות לחם אבירים מה שאוכלים מלאכי השרת:

איל וצבי שקננו בפרדס וילדו וכו' כאשר נאמר כי שבע חיות טהורות שהם איל וצבי ויחמור הם נרמזים בחיה העליונה שנאמר היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל (יחזקאל י) והנה איל וצבי אלו קננו בפרדס עליון שנאמר בו שלחיך פרדס רמונים רוצה לומר כאשר היא בסוד אילה שלוחה נכנס בפרדס ללדת שם ואז הוא מה שאמר בזוהר פרשת פנחס שבעין קלין דראמת ההיא אילתא שנאמר כאיל תערוג וילדה בו עפרים ועדיין הם קטנים שנאמר עפרים תאומי צביה שאין צריכים צידה מאותה מדה הנקרא מצודת ציון מותרים בלא זימון כי אלו הקדושים אין צורך להזמין אותם קדש תתאה כי הם בחינות הבנים שלה ודוקא בפרדס הסמוך לעיר הוא הפרדס עליון הסמוך למדה הנקרא עיר ה' והוא בתוך שבעים אמה הם שבע מדות עליונות שנאמר בהם שש מעלות לכסא והכסא עצמו הרי שבע הם שבעים אמה דדעתיה עלויה כי הם בניה והאם אפילו זימון אין מועיל לה כי הרי הזימון הוא ממנה שהוא קדש תתאה חכמת שלמה ולכן אין מועיל זימון לה כיון שמחוסרים צידה כי נמי יש בה צידה שנאמר צוד צדוני כצפור ואיתא בתיקונים כצפור דא שכינתא ויש נמי צידה מלמעלה הוא מה שאמר בזוהר פרשת פנחס דף רכ"ד. וזה לשונו וישראל ידעי למיצד צידה טבא רבא ויקירא מה עבדי מפקי מתחות גדפהא דאימא ההוא צפורא בלחישו דפומא וכו' ואחדין בה וכו' והרי מבואר מדברי המאמר כי זהו כחן של ישראל דאע"ג כי אין מועיל לה זימון והיא מחוסרת צידה הנה הם על ידי מה שעושים מתקני פתורא וכו' כנזכר לקמן ועושים לה הזמנה לכן הם צדים אותה כמדובר:

[ט] הנה ביארנו למעלה אלו כי כל הם רמז למיני נשמות שיש במין האדם בגשמיים ולכן יאמר יוני שובך ויוני עליה הם שני מיני נשמות כי ישראל נמשלו ליונה כמו שאומרים חכמים ז"ל בפסוק יונתי בחגוי הסלע (שיר ג') והנה יוני שובך שהם מחוץ לעיר היינו דוגמא לאותם העושים מצוה בחוץ ויוני עלייה הם דוגמא לעושים מצוה בבית על דרך מה שאמרו חכמים ז"ל ברוך אתה בעיר במצות שבבית וברוך אתה בשדה הם מצות שעושה בשדה אלו ואלו וצפורים הם המצפצפים בקולן בבתי כנסית שקננו בטפיחים הם המקומות שמקננים שם היונים והדוגמא שלהם לנשמות הם ההיכלות אשר יושבים

שם כנזכר בזוהר ובפרשת פקודי אסור לצודן דאף על גב שידענו כי הטיקלא עשיקת נשמתין כדאיתא פרשת משפטים שלוקחת אותם מתוך מאזני צדק אמנם באלו הנשמות שקננו באותם ההיכלות אסור לצודן סטרא אחרא ולכן נמי בגשמי כך הוא לפיכך אין זימון מועיל בהם דהיינו שאף על גב שהוא מכמין להם סטרא אחרא מאתמול על דרך צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו אין זימון זה מועיל להם אף על גב כי ביום טוב נוסעים ממקומם ועולי' למעל' וסטרא אחרא שם לו בדרך אינו מועיל שהרי אסור לצודן כאמור והני מילי בגדולים אבל בקטנים שאינם מפריחין מותר לצודן הוא מה שאמר בהקדמת התיקונים וזה לשונו דבאתר דאית תמן תורה דאיהו עמודא דאמצעיתא גם צפור מצאה בית תמן וכו' דלית סוכלתנו למנדע לקדוש ברוך הוא כאלין מארי קבלה ואלין עבדין לה דירה ולקדוש ברוך הוא ופרחין עמה בכל אתר דאיהי פרחת כלהו מנדדין עמה בשליחות דילה אבל אפרוחי לית גדפין דילהון שלמין דפרחין בהון וכו' ולכן יאמר נא הני מילי בגדולים שיש להם כח לפרוח ולעלות מפני שיש להם מעשים אבל בקטנים לית גדפין דילהון שלמין דפרחין בהון ואלו מותר לצודן מפני מעשה התחתונים אבל זימון צריכים להעלות אותם למעלה שמזמין אותם לעלות על ידי הכרוז כאמור בפסוק על מכון הר ציון ועל מקראיה (ישעיה ד). ואם כה נאמר כי טפיחין הללו הם מדורות של גהינם בתוך סטרא אחרא והכי קאמר יוני שובך ויוני עלייה שהם נשמות שונות זו מזו כנזכר לעיל שקננו בטפיחים הוא הנזכר אצלי בפסוק עוברי בעמק הבכא (תלים פד) הם הצדיקים שעוברים בגיהנם כדי להעלות משם רשעים שהרהרו תשובה ולא עשו כדאיתא בזוהר ועל עיקר זה יאמר יונים אלו נשמות הצדיקים הנקרא יוני שובך ויוני עלייה וצפרים נמי שקננו בטפיחים ואין יושבים שם בדרך קבע אלא שקננו בלבד אסור לצודן שלא תאמר מאחר שנכנסו לגהינם צדין אותם שם סטרא אחרא זמן מה עד שיצאו מאחר שהם הלכו לשם להוציא נשמות רשעים אלו דע לך כי אסור לצודן סטרא אחרא לפיכך אין זימון מועיל בהם משתמע לתרי אנפי רוצה לומר כי הנה הרשעים הללו אין זימון מועיל בהם לומר אולי בהיותם בעולם הזה לא היה מי שמוכיח אותם ולכן לא עשו תשובה דע כי אלו מאותם כי אין זימון מועיל בהם הוא ענין התראה ולכן מתו ולא עשו תשובה ושמא תאמר ולמה יהיה צריך הצדיק להכנס בגהינם כדי להוציא אותם ויהיה להם התעוררות לעלות משם ולכן יאמר כי אין זימון זה מועיל בם וצריך כח מן הצדיק העובר דרך שם כדי להוציא אותם משם וגם משמע על הצדיק העובר דרך שם כי אסור לצוד אותו ואף על גב כי סטרא אחרא הוא מכמין לו אין זימון זה מועיל בהם והני מילי בגדולים הצדיקים אבל בקטנים הצדיקים שהם בלתי שלמים בכל עניינם שאינם

מפריחין מותר לצודן הוא מה שאמר ההוא צורבא מרבנן לאליה זכר לברכה הראיני רבנן כד סלקין למתיבתא דרקיעא א"ל בכולהו תסתכל חוץ מגוהרקא דרבי חייא א"ל מאי סימניה א"ל כולהו מלאכי השרת מעלים אותם וגוהרקא דרבי חייא הוא מעצמה עולה אבל זימון צריכים לפי שהם קטנים הוא מה שאמר בזוהר פרשת ויקהל וברא ה' על מכון הר ציון ועל מקראיה (ישעיה ד) הוא אותו הכרוז המכריז על נשמת הצדיק לעלות למעלה ולא סגי בלאו הכי:

[י] כיצד הוא הזימון אומר זה וזה אני נוטל למחר וכו' אשר חכמים הגידו כי מחשבה מועלת לדברי תורה והענין כי הנה כאשר יחשוב האדם בדעתו אני לומד למחר כך וכך אין יכולת בידו עוד לקיים כונתו לפי כי היצר מקטרג אותו אמנם שנינו האומר פרק זה אשנה למחר הרי זה נדר גדול נדר לאלהי ישראל משמע כי הדיבור מועיל לקיים דברו ולכן יאמר עצה טובה לאדם כיצד הוא הזימון להועיל לאדם יאמר כי צריך שיאמר מפיו זה וזה אני נוטל למחר היינו להורות את בני ישראל כי הנה הדיבור מועיל ודווקא שיאמר מהו שעתיד ללמוד למחר ואין צריך לנענעם במעשה אבל באומר מכאן אני נוטל למחר בענין לימוד התורה לא סגי עד שיאמר כך וכך פרקים אני לומד:

[יא] אם זימן כל השובך והוא אינו צריך אלא זוג אחד היינו כי אדם זה אמר ללמוד תורה הרבה והוא אינו צריך לזוג אחר שאינו למוד ללמוד הרבה אינו מועיל זה הזימון ופשיטא הוא כי לא יוכל להשלים מה שאמר שהרי המחשבה מועלת לדברי תורה:

[יב] זימן ב' ומצא שלשה הלא זה דברי בפסוק טוב אשר לא תדור וכו' כי יאמר החכם פעמים האדם יעשה כדי לזרז עצמו בלימוד ואומר הנה אני לומד בכל יום ה' פרקים ולכן רצוני לידור ללמוד עשרה שאם תמצא לומר שלא אשלים העשרה לא אפחות מהחמשה ראשונים ולכן יאמר טוב שלא תדור ביותר משתדור ולא תשלם ולכן יאמר אם זימן עצמו ללמוד ב' פרקים ומצאה ידו ללמוד שלשה או אם זימן שחורים ולבנים הם דיני טומאה וטהרה בקינים המובדלים במחיצה היינו מה ששנינו קינים ופתחי נדה הם הם גופי הלכות והם מובדלים זה מזה במחיצה בדיני חציצה נמי ומצא שחורים במקום לבנים נתחלף לו בענין הלימוד דהיינו שלמד טומאה במקום טהרה או למד טהרה במקום טומאה אסורין אלא אם כן כלומר אסור לעשות כן אלא אם כן מכירן ויש לו קביעות באיזה מהם שלא יהיה רגיל בנדרים כדבר האמור: [יג] זימן ללמוד שלשה דפים או שלשה פרקים ומצאה ידו ללמוד שנים מותרים מפני כי ע"י כך ימנע מלידור כאמור:

[יד] זימן בתוך הקן ומצא לפני הקן להיות אשר חז"ל הגידו אצל נשכימה לכרמים אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות הלא הם מקום הלומדים תורה ולכן יאמר זימן אדם זה בתוך

הקן הוא בית המדרש ומצאה ידו ללמוד חוץ לקן אסורים ואם אין סביבותם קן אחר היינו בית המדרש אחר הרי אלו מותרים והני מילי במדדין שמקיימין משחז"ל השותל עצמו מחבורה לחבורה ע"פ שנאמר ילכו מחיל אל חיל והיינו שמדדה ממקום למקום אבל אם הם מפריחין אסורים כלו' כי כאשר הם מדדים והולכים מחבורה קרוב הוא להשלים את חוקם ונוסף עוד ככל היוצא מפיהם יעשו אבל מפריחים שהם חלק השלימים כדאיתא בתיקונים אפרוחין לית גדפין דילהון שלמין דפרחין בהון דאינון פקודין דעשה נמצא כי מפריחים הם חלק אותם דגדפין דילהון שלמים לפרחא בהון ובענין שאמרנו בגוהרקא דר' חייא שהיתה פורחת ועולה מאליה למתיבתא דרקיעא וכדאיתא פ' שלח לך דף קס"ז. וז"ל אמר טול דא ועיין ביה עד דניתי גבך פרחו תרוייהו וכו' ולכן אסורים אלא צריך להשלים מה שנדר ללמוד באותו מקום קבוע ואפי' יש קן אחר היינו בית המדרש אחר בתוך חמשים אמה קרוב לו אם הוא בקרן זוית שאינו יכול לראות מבית המדרש זה היינו קן זה כיון שאין מפריחים אלא מדדים והולכים מחיל אל חיל משום דכל היכא דמדדה והולך ללמוד ולא הדר חזי לקיניה בית המדרש קבוע שלומד שם לא הדר:

[טו] עכו"ם שהביא דורון לישראל וכו' היינו מש"ה והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' וכו' כמשחז"ל עתידים להביא דורון למלך המשיח וכו' ונאמר והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך והענין מ"ש בזוהר פרשת משפטי' הובא למעלה עת אשר שלט האדם בליעל באדם דקדושה אלו ישראל וכדאיתא בתוספות האדם הם כותים אדם אלו ישראל שנאמר אדם אתם הוא לרע לו וסימן לדבר מה שעשה הארון בשדה פלשתים וסוף שלחו אותו בכבוד ונתנו לו מתנות כך עת אשר שלט האדם בליעל ולוקח אותם הנשמות סוף כי מחזירים אותם ומוציאים עמהם מן הבירורים אשר שם ומביאים מנחה לה' היינו מ"ש ההוא עמא דארעא כל מה שנתן יעקב לעשו עתידים להחזיר אותם למלך המשיח שנ' מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו יביאו לא נאמר אלא ישיבו דקשה שהרי הדורונות אלו נתן אותם יעקב לעשו מה טעם למלכי תרשיש ואיים ימצא להשיבם והנה לא לקחו כלום משל יעקב אמנם הענין הוא סמך דקא סמך על פסוק זה אמנם סוד הדבר כי אותם דורונות ששלח יעקב סטרא דקדושה לעשו היינו ס"א היינו לתת לו מקום ליינק מן הקדושה כדי שלא יקטרג הוא מ"ש הרשב"י ע"ה דהיינו אפי' בגו קדושה דילן הם התפילין מוציאין אותם שתי שערות לחוץ לתת לקליפה מקום לינק ותדע כונת שני שערות הללו הם סוד שני גדיי עיזים שאמרה רבקה ליעקב לעשות ליצחק כדי שיתרצה והם שני שעירי יוה"ך ולכן לעתיד שנאמר בלע המות לנצח מחזירים דורונות הללו ס"א למלך המשיח סטרא דמהימנותא עם היהודים שמביאים שהם הנשמות שהלכו

בגלות בס"א ולכן בא הדין בגשמי בענין י"ט שהוא רמז לזמן הגאולה על יום טוב באתו הסעודה שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים ביום שיגמול חסד עם זרעו של יצחק וחוזרים כל הנשמות אז חוזר על הסעודה שאכל יצחק השני גדיים ולכן ישמעאלי שהביא דורן לישראל ירצה לכלול שני דברים הבאים כאחד כי כותים הם מביאים יהודי דורון הוא עצמו ודורון אחר נמי עמו כאמור הביא בני יונה נשמות שהם בנים לאותה יונת אלים רחוקים מלכות שמים שנעשית יונה אלמת מפני שהוא רחוקה בגלות כמעשה דריב"ק ששמע בת קול מנהמת כיונה ואומרת אוי שחרבתי את ביתי וכו' והגלתי את בני לבין האומות הם קטנים מקטני אמנה לא גלו ישראל מארצם עד שאבדה מהם האמנה שנאמר שוטטו בחוצות ירושלם וכו' אם יש איש מבקש אמונה ואסלח לה ואלו הם שמביא משובכות שלו שיש לו בעיר הם המדורות והמקומות של ס"א בכל עולם ועולם כיון שאין צריכים צידה שהרי מעצמו מביאים אותם מותרים לאכול אותם בי"ט והדוגמא שלהם נמצא נמי בי"ט בזמן הזה דיש בני יונה הנשמות שהם בנים של השכינה כאמור והם קטנים ויוצאים מגיהנם ורשעים מביאים אותם כדאיתא בזוהר פ' ויקהל מאי גיהנם כי מלאכי חבלה מביאים הנשמות מגיהנם לפתח ג"ע ואומרים להם הנם והיינו מ"ש שמביאים אותם לישראל דורון וזה שמביאים משובכות הם המדורות של גיהנם שהם קרוב לעיר של הקדושה הוא ג"ע כיון שאין צריכים צידה שהרי הם עצמם מביאים אותם מותרים: [טז] השוחט בהמה בי"ט הנה אחז"ל אדם כי יקריב וכו' אלו ת"ח מן הבהמה אלו ע"ה והטעם לפי שעושה מעשה בהמה והנה לכן הוא נשחט כבהמה כההיא דאמר השטן לריב"ל אלמא חיישנא ליקרא רב דברייתא פרענא להו בית השחיטה כבהמה והנה נת' אצלי בפ' גורו לכם מפני חרב הוא חרב מ"ה לפי כי חמה עונות חרב ר"ל פעמים השוחט הוא המשחית הנק' חמה דאף על גב שנאמר חמה אין לי שהרג אותו מרע"ה הרי אחז"ל תרי חמה הוו ולמה יפחד האדם יותר מזה למען תדעון שדון מלשון שדיוה לביבר כי הנשחט ע"י חמה עליו נאמר ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו ולכן אותו המאכיל טרפות לישראל אמר החכם ארפוניה דיכלון יתיה כלביא כי אז טוב לו ולא יאכלו נפשו הכלבים הרוחניים הקליפה שנא' לכלב תשליכון אותו לאדם ולכן אינו אומר אותה ולכן אמר לכלב בניקוד הוא שנאמר בו מיד כלב יחידתי ולכן בא בגשמי שלא יבדוק עד שיפשיט שאם תמצא טרפה לא יהא רשאי להפשיטה וכן נמי טוב שלא לבדוק מעשיו של אדם זה דמאחר כי כך אחז"ל אחרי מות קדושים אמור ובזה תלוי ואזנך תשמענה דבר מאחריך כי זהו בן העה"ב לכן טוב לו שלא לפרש מעשיו שאם ימצא אז טרפה לא יהיה רשאי להפשיטה כי הנה אז מלבישים את הנשמה בגדים

הצואים כדאיתא פ' שלח לך ומורידים את הנשמה לגיהנם ולכן לא יבדוק מעשיו כלל כיון שמת לא יעיר כל חמתו:

[יז] אם נמצאת טרפה אסור לטלטלה לפי שנ' ואת נפש אויביך יקלענה ומורידין אותה לגיהנם אמנם לא כן יעשה לו אם מת בי"ט ולכן אסור לטלטלה אבל מותר למכרה לישמעאלי שהרי נתבאר בזוהר פ' משפטים לעם נכרי לא ימשול למכרה לנשמה כאשר האדם עשה תשובה אבל בזה שמת ולא עשה תשובה ולכן היה טרפה שכך הוא טרפה מחיים ולכן מוכרה לכותי שהוא עם נכרי הנז' אמנם יהיה בדרך שהתירו מכירה לישראל הצדיק כדלקמן שלא ישקול מעשיו ולא יזכור לו סכום דמים ממעשיו לא במדה ולא במשקל אבל אם אינו מאמינו לישמעלי שהרי אין בהם סטרא דמהימנותא לכן לוקח ממנו משכון מן הטוב והמובחר הנמצא בו דלא סגי בלאו הכי דכתיב ואתה מחיה את כלם כי כאשר לוקח המשכון הוא נותן דמיו לאלתר מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם שנאמר עת אשר שלט האדם באדם לרע לו ודאי כדלעיל: חזרנו לענין ראשון לבאר הדינים האלו לענין הנוגע למעלה לצד עילאה והכי קאמר יוני שובך ויוני עלייה כי הנה כל מין העוף הוא מכונה למלאכי השרת כמשחז"ל בפ' ועוף יעופף על הארץ אלו המלאכים שנבראו בשני ולכן יהיה יוני שובך הם המלאכים שהם בעולמות ויוני עלייה הם אותם שמעלים הכסא למעלה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קל"ח. וז"ל בשעתא דאינון חיות נטלי כרסייא לארמא ליה לעילא אינון אמרי תושבחתא דא וכו' והם סוד תורים ובני יונה כדאיתא בזוהר והיינו יוני עלייה וצפרים שקננו בטפיחים בהיכלות שבעולמות שנאמר ודרור קן לה אסור לצודן שהרי נתבאר למעלה בענין מש"ה עשה מלאכיו רוחות שלכן הם דוחים ס"א למטה כדי שלא להתערב ערלה ולכן בגשמי נמי אסור לצודן לפיכך אין זימון מועיל להם היא הזמנה הנ"ל מפרשת קרח קריאי מועד קראי כתיב כי כשם דקדש עילאה זמינת לכל אינון כתרין עלאין וכו' כך קדש תתאה זמינת לכל חילהא אמנם פרטים אלו יוני שובך ויוני עליה וצפרים אע"ג שקננו למטה אין צריכים זימון שהרי בלאו הכי אינון חילהא והיינו מ"ש לפיכך אין זימון מועיל להם והני מילי בגדולים הם חילהא הנזכר אבל בקטנים שהם מלאכיו רוחות לפי שהם מסטרא דההוא נער שנאמר ונער קטון נוהג בם הם נקראים קטנים ואלו אין מפריחין את הכסא למעלה אבל הגדולים מפריחים אותו אמנם הקטנים הנזכר מותר לצודן ס"א ולכן צריכים זימון כנזכר:

כיצד הוא הזימון אומר זה וזה אני נוטל למחר כי כן נמי כאשר קדש תתאה זמין לכל חילהא מבערב הוא מזמין אותם בגין לאעטרא להו ואין צריך לנענעם ממקומם אך כאומר

מכאן אני נוטל למחר בלבד לא סגי כאמור: אם זימן כל השובך כל אותם מ"ה אשר שם ואינו צריך אלא שנים מהם הם העיקר המעלים את הכסא למעלה כדאיתא בזוהר פרשת צו דף כ"ו: וז"ל ת"ח מכל אינון עופין לא מקרבין אלא מן התורים או בני יונה אלא רזא דא מה דאתכשר בדא פסול בדא דא ימינא ודא שמאלא וכו' עוף לימינא ודא מיכאל יעופף לשמאלא ודא גבריאל דא לימינא ודא לשמאלא ובג"כ מקרבין תרין אלין לסלקא רוח קדשא וכו' ואתקשרת אתתא בבעלה למהוי חד וכו' למדנו כי העיקר הם זוג אחד שנמצא בהם צורך ולכן אינו מועיל זה הזימון:

אם זימן שנים ומצא שלשה או זימן שחורים מצד הדין ולבנים מצד החסד כי כן צריך כמ"ש במאמר דא ימינא ודא שמאלא והם נבדלים בקינים במחיצה כי כן ההיכלות נבדלים זה מזה ומצא שחורים במקום לבנים ולבנים במקום שחורים אסורין דחיישינן שנתחלפו בכחות החיצונים כי גם זה לעומת זה עשה ה' אלא אם כן מכירן והיינו בגשמי אבל למעלה לא כן הוא כי הקב"ה לא נעלם ממנו דבר:

זימן שלשה ומצא שנים מותרים כי כך המדה למעלה בשנים שהם זוג אחד סגי:

זימן בתוך הקן ומצא לפני הקן כבר נתבאר כי הקן הוא כינוי להיכל שהם בתוכו ולכן כאשר מצאם לפני הקן איפשר שהם אחרים בגשמי ולכן אסורים ואם אין סביבותיהם קן אחר הרי אלו מותרים אמנם למעלה נמצא קן אחר הוא היכל אחר כי קרוב הוא הני מילי במדדין והולכים מהיכל להיכל ומעולם לעולם אבל אם הם מפריחין אסורי' שמפריחים הכסא למעלה אסורים מליקח אותם או יהיה נמי מדדין הם הכיתות מצד השמאל ומפריחין הם מצד הימין המבריחים סטרא דשמאלא שלא יבאו לראות כבלע את הקדש ולכן אסורים בי"ט שהרי הותרו להם אוכל נפש כנ"ל ואפילו יש קן אחר בתוך חמשים אמה אם הוא בקרן זוית שאינו יכול לראותו מפני כי הוא מהיכלות ס"א מקן הקדוש שלו לכן כיון שאין מפריחין אלא מדדין מותרים דכל היכא דמדדה ולא הדר חזי לקיניה הקדוש לא מדדה כאמור:

עוד לאלוה מילין בדינים הללו וכך היה אומר יוני שובך ויוני עלייה הם מ"ש בזוהר פ' פנחס דף רנ"ד. וז"ל דבכל שעתא דישראל עבדין חושבנין לירחין וזמנין קדוש ברוך הוא אתקין תיבה גו אינון רקיעין ואעבר כרוזא הא בני לתתא קדשו ירחא וזמנא אתקדשו כולכו לעילא ועביד לכל חילי דשמיא דמתקדשין כחדא בעמא קדישא וכלהו נטרין כחדא נטירא חדא וכו' וכדין משיך קב"ה משיכו דשבע דרגין לתתא בההוא דרגא דאתאחד בהו באינון שבע שבתות ואיתימא והא שיתא אינון ולא יתיר אלא כדין אימא יתבא על אפרוחין ואשתכחא רביעא עלייהו ואנן מפרחין לה ונטלין אינון שית בנין

בהאי דרגא דלתתא לקיימא דכתיב שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך וכו' והנה אפרוחים הללו הם מכונים ליוני שובך ויוני עלייה כי כאשר האם רובצת עליה' נקראי' יוני שובך וכאשר פרחין לה לעילא נק' יוני עלייה וצפורים מצד ההוא צפור שקננו בטפיחים בהיכלות הבריאה אסור לצודן שהרי זה אשר צדין הם ישראל כמ"ש בסוף המאמר וז"ל ישראל ידעי למיצד צידה טבא רבא ויקירא מה עבדי מפקי מתחות גדפהא דאימא ההוא צפורא בלחישו דפומא מלחשי לגבה לחישו בתר לחישו וההוא צפורא דחייש לאינון לחישין ולאינון קלין דקא מלחשי לגבה אע"ג דאיהי תחות גדפי אימהא זקפת רישהא ואסתכלת לגבי ההוא לחישו דקלא ופרחת לגבייהו וכו' הנה מבואר מדברי זה המאמר כי ישראל הם צדין צפור זה ולכן אסור לצודן שלא במקומם לפיכך אין זימון מועיל בהם כדרך שישראל מזמנים למדות הללו במקומם והני מילי בגדולים שהם באצילות והם מסטרא דדכורא אסור לצודן כאמור אבל בקטנים שהם מסטרא דנוקבא שנאמר ברחל בתך הקטנה וכדאיתא בזוהר בפ' עיר קטנה שאין מבריחין למטה מותר לצודן בכי האי גוונא כי ישראל צדים אותם ע"ד האמור אבל זימון צריכים וע"י הזימון שעושים להם ישראל למטה כנזכר כיצד הוא הזימון וכו' חומר זה וזה אני נוטל למחר לפי כי כבר נתבאר למעלה כי כל ענין מצוה צריך להמצא בו מחשבה דיבור מעשה ולכן כנגד הדיבור צריך שיצא מפיו ויאמר זה וזה הם המדות הנזכר ואין צריך לנענעם באותה שעה אבל באומר דרך סתם מכאן אני נוטל למחר לא סגי רק צריך שלימות הדיבור להשלים הזימון שעושים לייחדא אתתא בבעלה כאמור:

אם זימן כל השובך אשר נכנסו שם יונים אלו ואינו צריך אלא לזוג כנגד חתן וכלה אינו מועיל לעשות הייחוד בסגנון זה הנזכר. זימן שנים ומצא שלשה אסור לפי כי למעלה אע"ג כי שנים הם חתן וכלה אמנם שלשה הם ת"ת ישראל ויסוד ומלכות יחדיו ומפני שמראה פירוד ח"ו ולכן אסור שהרי גוף ובריתי חשבינן חד וכן זימן לבנים מצד החסד ומצא שחורים מצד הדין או להפך מזה מאחר שהם בקינים נבדלים היינו בתוך ההיכלות של הקדושה ונתחלפו זה בזה והנה למעלה לא יתכן להיות כן אמנם למטה בגשמי כי איפשר להיות מתחלפים זה בזה לכן הם אסורים מפני כי מאחר שמעשה האדם הגשמי הוא עושה רושם למעלה לכן אפשר שהם מתחלפים של דין בשל הרחמים והוא פגם גדול לשנות המדות העליונות כאמור ועוד ימצא ספק אחר מלבד זה דמאחר דקים לן כי גם זה לעומת זה עשה ה' לכן גם ימצא כי מס"א כחות מהם לפנים מסטרא דלבן הארמי ושחורות נמי מסטרא דלילית אוכמתא כדאיתא פ' תצא ולכן חיישינן שמא נתחלפו אלו היונים בזולתם שאינם מאותם שובכות שלו ובזה גם למעלה מתחלפים כי במקום

הכחות הקדושים נזדמנו כחות הטומאה ולכן צריך להכיר אותם ונמלט מן הספק זה: זימן בתוך הקן ומצא לפני הקן גם בזה ימצא ספק כי כאשר זימן בתוך הקן הוא מורה על אותה יונה היותה בתוך הקן שלה כמש"ה גם צפור מצאה בית ודרור קן לה ואח"כ מצא לפני הקן שמורה על מש"ה כצפר נודדת מקינה ואיתא בהקדמת התיקונים כצפור דא שכינתא נודדת מקינה דא ירושלם והוא ירושלם העליונה ולכן הם אסורים ואם אין סביבותיהם קן אחר הרי אלו מותרים והוא כי הנה ידענו כי לעומת ההיכלות של הקדושה יש כנגדם היכלות הטומאה כדאיתא בזוהר פ' פקודי ולכן בזמן שיש שם קן אחר הוא מורה על היכל של הטומאה שהוא מאל אחר אשר כנגד היכל של הקדושה וחיישינן כי הלכה שם השכינה בגלות ואז הם אסורי' כאמור כי כן אחז"ל גלו לבבל שכינה עמהם וכו' עד גלו לאדום שכינה עמהם שנאמר מי זה בא מאדום כלומר השכינה היא גולה בתוך אותה הקליפה וכדאיתא בתיקונים באלין קליפין אתלבש קב"ה בגין לנטרא להו לישראל אבל בזמן שאין שם קן אחר כי אין חשש מזה אע"ג שיצא חוץ לקן יהיה לטובה בסוד מש"ה דודי ירד לגנו לעולם הזה כמשחז"ל וזה לרעות בגנים וללקוט שושנים וכן הענין בכל סטרא דקדושה בזמן שהולכת בגלות ג"כ הם בסוד הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון כולהון קשרי אבלא על דא משא"כ כאשר אינה הולכת בגלות ולכן הם מותרים במה דברים אמורים במדדים אבל אם הם מפריחין הם אותם של המרכבה הם הגדולים הפורחים עמה בכל מקום כמש"ה אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו וכו' ונאמר היא מתהלכת בין החיות ומתרגמינן שכינת יקרא ולכן מפריחין אסורי' בגשמי לפי שמורה גלות לשכינה ולהם אבל במדדים אפי' יש קן אחר היינו היכל מהיכלות הטומאה בתוך חמשים אמה כלו' כמו שיש בסטרא דקדושה חמשים שערי בינה כמשחז"ל חמשים שערי בינה נבראו בעולם כך יש כנגדן בתמורה כדאיתא בזוהר שנאמר הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה ולכן יאמר אפילו יש קן אחר בתוך חמשים אמה אם הוא בקרן זוית שאינו יכול לראותו מקן זה של הקדושה לפי שהיכלות הטומאה הם לאחור ואין יכול לראותו מפני כי זה הוא סטרא דימינא אור ואותו מסטרא אחרא הוא חשך כיון שאינם מפריחין אלא מדדין כך הוא משום דכל היכא דמדדה ולא הדר חזי לקיניה לצד הקדושה לא מדדה ולכן הם מותרים בידוע אינו שולט בהם הקליפה:

כותי שהביא דורון לישראל וכו' כבר נתבאר למעלה מ"ש בזוהר פרשת קרח בפסוק קריאי מועד שהוא לשון הזמנה קראי כתיב לומר כי קדש תתאה היא חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון והיינו במועד כנזכר שם ולכן כאשר נעשה הזמנה

זו לאותה סעודה כמש"ה אכלתי יערי עם דבשי וכו' אכלו רעים שתו ושכרו דודים הם כל המזומנים מקדש עילאה הם נקראים רעים והמזומנים מקדש תתאה נקרא דודים כל אחד כפי המזמין אותו ולכן אז מתקיים מש"ה בעת ההיא יובל שי לה' צבאות עם ממושך ומורט דהיינו ישמעאלים שהם מביאים שי לה' היינו דורון מהנשאר מאותם מלכין קדמאין מאותם יש עולמות כי בתחילה היה בונה עולמות ומחריבן עד שברא את אלו ואמר. דין הניין לי ודין לא הניין לי ולכן הדורון זה יהיה בני יונה הם הניצוצות של יונה הקדושה הנקרא בנים שלה כי בתחילה הלכו בגלות שנאמר בני ציון היקרים איכה נחשבו לנבלי חרש כי נבל הוא הזכר דס"א ונבלה עמו היא הנקבה ונעשו בתוכם בני נכר ולכן עתידים להביא אותם דורון למ"ה שנאמר בניך מרחוק יבאו (ישעיה ס) הוא סוד משחז"ל למלך שהלך הוא ובניו וחתניו למדינת הים באו ואמרו למטרונה בניך באו אמרה תשמחנה כלותי וכבר פירשתי המאמר במקומו נקטינן כי אלו הם הבנים שמביא כותי בני יונת אלם רחוקים הנא' על תמר כמשחז"ל בשעה שנתרחקו סימניה החותמת והפתילים והמטה שהם סימנים של המלכות כמשחז"ל ולפי כי כך אחז"ל תמר עדיין בממרירות' עומדת ובקשו חכמים להמתיקה ולא יכלו לכן בי"ט שני שהוא יום שמחתה כי שני ימים הם בסוד גוף וברית אז עכו"ם מביא דורון בני יונה קטנים לפי שנאמר ושם הקטנה רחל משובכות שיש לו בעיר מאותם היכלות הטומאה שיש לו בעיר כיון שאין צריכים צידה לפי כי התחתונים שהם למטה צריך טורח לברר אותם מן הקליפה אבל הללו הם קרובים יותר אל הקדושה עיר ה' סלה מותרים מפני כי אין צריכים צידה:

השוחט בהמה בי"ט זאת היא הבהמה שאמרו חז"ל שהיא מזומנת לצדיקים לעתיד לבא שנאמר והיה השרון לנוה הצאן ונודע כי הצדיקים הם צדיק וצדק ולפי כי יש כנגדה בתמורה בהמה טמאה והם מרובים כמשחז"ל מפני מה מנה הכתוב שור שה כבשים וגו' לפי שלא יש טהורים רק אלו והשאר טמאים והם מרובים ולכן בגשמי השוחט בהמה בי"ט טוב לו שלא יבדוק עד שיפשיט וכו' לפי כי אם נמצא' טרפה שהיא מצד הקליפה אסור לטלטלה לפי כי ס"א נקרא מת ואין לו נענוע כדאיתא בזוהר פ' פנחס מפני מה ישראל מתנועעי' כשלומדים תורה וכו' אך ישמעאלים לא כן ולכן אסור לטלטלה אבל מוכרה לכותי מיניה וביה רק שלוקח משכון לפי שאין בהם אמונה ולכן מברר הטוב ההוא שבקרבו שהוא ממושכן שם שלכן המקדש נק' משכן לפי שנתמשכן ביד עכו"ם ולכן עתה לוקח ממנו אותו משכון עד מקום שמשלם מש"ה תחת הנחשת אביא זהב כל מה שנהנו מן המקדש המעוז ואז מתקיים מש"ה בלע המות לנצח אבל לעכו"ם יש כמשחז"ל:

סימן תצח

[א] אשר חכמים ז"ל הגידו לא דיין לרשעים שאין עושים תשובה אלא שאין חרדים מיום המיתה שנאמר זה דרכם כסל למו וכו' ולכן יאמר נא אין מראין סכין לחכם בי"ט הוא הדבר הנזכר אצלי בפ' גורו לכם מפני חרב והוא מיוחד על עיקר זה כי מצוה להיות ירא וחרד מפני חרב הידוע של מלאך המות וכי תימא ומה הנאה ימצא לנו מזה היתכן כי נמלט ממנו והרי אמר החכם המות אין לירא ממנה אבל יש לדאוג עליה ולכן חזר ואמר כי חמה עונות חרב כלומר יש רעה אחרת גדולה מזה כי פעמים נשחט ע"י המשחית חמה מפני העונות שהם במזיד והם מרובים וכאשר הוא נשחט ע"י מלאך משחית נעשה טרפה ונאמר לכלב תשליכון אותו וז"ש למען תדעון שדון שדין כתיב כנזכר במקום אחר ולכן החכם עיניו בראשו אם באולי חטא יתקן את אשר עותו כדי שלא יהיה נשחט ע"י המשחית חמה וגם לא ישחוט אותו בסכין פגום כדאיתא בתיקונים דף נ"ז. וז"ל אלין דעובדייהו כבעירין דחקלא דאכלין בלא צלותין מיתתהון יהא כבעירן דחקלא ישחוט לון מלאך המות מדה כנגד מדה ולא עוד אלא בסכין פגום וכו' ואתקריאו נבלה וכו' מאי סכין פגום דא סמאל אל אחר סכין פגום ודאי אתקרי ואיהי פגימה סם המות טרפה ונבלה וכו' וכן איתא בזוהר פ' צו דף כ"ט. וז"ל ובהמתך עם הארץ בהמה אקרי ולבתר דייעול גרמיה תחות אדם בתורה יתקיים ביה אדם ובהמה תושיע ה' וכו' ומאי סבילו דע"ה לת"ח בגין דת"ח כיום שבת דלית ליה מדיליה ואי ע"ה סביל ליה בממוניה וכו' יתקיים ביה אדם ובהמה תושיע ה' יושיע ליה משוד וגזלה יושיע ליה ממלאך המות דלא שליט עליה וישחוט לי' בסכין פגום וכו' אתמר גי' לכלב תשליכון אותו דאיהו סמאל וכו' ולכן יאמר אין מראין סכין לחכם בי"ט דמאחר כי החכם הוא המתקן לזולת כי לא ישחוט בסכין פגום וראוי לאדם הנלבב לתקן מעשיו להמלט שלא ישחט בסכין פגום ע"י שסובל לת"ח ומנהיג אותו על פי מדותיו וראוי הוא לעשות תשובה ממעשיו בכל שעה אמנם באמת כי החכם הוא מראה לאדם דרך הטובה כמשחז"ל בפ' לא תשחית את עצה זה שמדריך לאדם בתשובה כמו ששנינו לא ע"ה חסיד אמנם בזוהר פ' בלק כי האדם עץ השדה לבא מפניך במצור כי החכם מדריך בני אדם להמלט ממלאך המות לבא מפניך לאטמרא במצור הוא התשובה שהוא במקום תקיף וחזק להמלט שם אמנם מכל מקום לפי כי עיקר התשובה הוא החרטה וההכנעה וזה עיקר להכניע היצר כדאיתא בזוהר במשחז"ל אם רואה אדם יצרו מתגבר עליו יזכור לו יום המיתה כי לכן נכנע לב האדם ולכן אינו יכול לו היצר ולכן לא נכון להראות זה הסכין של מ"ה לחכם בי"ט כלומר להראות לו העון שנתחייב בעבורו לישחט בסכין והוא חושש לא יהיה נמי פגים כנזכר

במאמר ולכן זה גורם לו להיות נבלה או טרפה וישליכו אותו לכלב לא נכון להראות לו זה הסכין אם הוא ראוי לשחוט בו חיישינן שמא תהיה פגומה כי האדם לא ידע ערך העון שעשה רק החכם ואז יאמר לו אסור לשחוט בה מפני הפגם הגדול הנמצא במעשיו וילך ויחדדנה במשחזת כלומר יעשה אותה חדה על ידי עסק התורה כמו שאומרים חכמים ז"ל אם בא להשחיקך יצרך. טרדהו בדברי תורה שנאמר יצר סמוך וכו' והנה אמר הכתוב ולרשע אמר ה' מה לך לספר חקי ואין העיקר תלוי אלא בתשובה ולכן לא יראהו הסכין כאמור אמנם חכם שראה סכין לעצמו ונתן אל לבו להרהר ולפשפש במעשיו פן יקראהו לישחט כאחד הנבלות אז טוב לו שהרי מאחר שנמצא עמו חכמה הרי חז"ל אמרו ראית ת"ח שחטא ביום אל תהרהר אחריו בלילה כי ודאי עשה תשובה כי התורה תורהו ותלמדהו ולכן מותר להשאיל סכין זה לזולת מה שנתעסק בו שהרי אין מקום לחוש שמא יחדדהו בתורה שהרי החכם מלמד אותו להועיל כי העיקר הוא התשובה:

[ב] יכול להוליך סכין והבהמה הנה טבח זה הוא כינוי לעושה תשובה ע"ד משחז"ל כל הזובח את יצרו ומתוודה עליו כאלו כבדני בשני עולמות שנאמר זובח תודה יכבדנני ולכן יאמר נא כי רשאי האדם להוליך סכין והבהמה אצל הטבח דאף על גב שביארנו כי אין ראוי לילך אצל החכם להראות לו סכין מן הטעם הנזכר אמנם אצל בעל תשובה לא כך הוא אלא יכול להוליך סכין הוא הודעת העון כאמור והבהמה הוא העושה מעשה בהמה אצל הטבח היינו בעל תשובה דמאחר דקים לן כי לא נתנו ימים טובים לישראל אלא לעסוק בתורה אם כן מן הראוי הוא להתבונן האדם במעשיו ביום טוב כדי לזכות לאותה הסעודה שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים לעתיד לבא שהוא יום טוב בלי ספק ולכן מותר להוליך הבהמה הוא עם הארץ הנמשל לבהמה שלכן עשה מעשה בהמה כמשחז"ל אין אדם חוטא אלא מי שאינו משגיח על הנשמה שלו שהיא חצובה מלמעלה ולכן נמשל כבהמה ומ"ש יכול להוליך הוא ע"ד משחז"ל שלשה אותו שהיה רבי ישמעאל דורש ויקבור אותו הוא קבר את עצמו יביא אותו הוא מביא את עצמו כך יכול להוליך סכין והבהמה הוא בעצמו יביא אותו בדעתו אצל הטבח יתבונן במי שעשה תשובה מה מעשיו וכן יעשה או יהיה כי יוליך הוא עצמו יחשוב בדעתו מה מעשיו שהוא ראוי להיות נשחט בסכין פגום כנזכר למעלה ויתבונן מה מעשיו נמשל לבהמה מועד לבעוט ולקלקל ואפילו גדי קטן לא מבעיא כי ראוי לאדם לפשפש במעשיו הרעים אותם שחטא במעשה אלא אף על גב כי לא עשה רק שהיה מקפץ כגדי כמשחז"ל בן י"ח מקפץ כגדי והיה ממשמש בעיניו מסלסל בשערו מתלה בעקבו כל זה יתבונן ואף על גב כי גדי זה צריך להוליכו על כתפו אשר בזמן הבחרות נתן כתף סוררת והיו מתרים

בו. ולא שמע אליהם ועתה היה חמור וכבד עליו פשעו מוליך אותו להתבונן בו ואף על גב שהיה אפשר להוליכו מאתמול שהרי הכתוב צווח וזכור את בוראך בימי בחורותך והוא לא כך עשה רק המתין עד שהיה יום טוב קרוב ליום המיתה כנ"ל עכ"ז כך יעשה כדי שיהיה לו תקנה טובה כדבר האמור:

[ג] בהמות שיוצאות ורועות חוץ לתחום וכו' בהיות שהנחנו כי בהמה הוא כינוי לאותו עם הארץ שעשה מעשה בהמה כמשחז"ל לכן יאמר נא דמאחר כי ביום הזה שהוא יום טוב ראוי כי החי יתן אל לבו מה יעשה לזכות לאותו יום טוב שעתיד לעשות הקב"ה לצדיקים על דרך מ"ש רבי יהודא ע"ה מאן דאמר גדול המצווה ועושה עבידנא יומא טבא לרבנן ולכן יאמר כי אותם עמי הארץ חטאים האלה בנפשותם שהיו רועים חוץ לתחום על דרך משחז"ל לא הלכו אלא לרעות את עצמן כך הם האנשים הנמשכים אחר מאכל ומשתה למלאת רסן בטנם יחשבו כי אין זה עון אשר חטא והוא היסוד והעיקר לכל העבירות אשר יחטא האדם ומה גם שהם רועות חוץ לתחום ביותר על הראוי כך אמרו חכמים ז"ל לאחר שלשה ימים כרסו מתבקעת ונהפכת לו על פניו שנאמר וזרתי פרש על פניכם פרש חגיכם ואומר לו טול לך מה דיהבת בי עשית כל ימיך חגים ולכן מן הבהמות אלו שהם רועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום כלו' לענין הלילה שהוא כינוי אל העבירה והעון שנאמר חושבי און על משכבותם ונאמר לכה נרוה דודים עד הבקר בענין זה אינם פרוצים לפי שהם לנות בתוך התחום אינם פרוצים התחום של איש ישראל בעריות הרי אלו נקראים מוכנות ר"ל מוכן הוא לקבל עליו עול מלכות שמים ועול תורה והתשובה בנקל ולכן שוחטים אותם בי"ט כלומר לעצמו כאמור על דרך יביא אותו ר"ל את עצמו והוא על דרך מה שאומרים חז"ל כל הדברים מראה האדם בעצמו חוץ מן השחיטה ודבר אחר אמנם אדם זה מותר הוא להראות בעצמו השחיטה לקיים מש"ה כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה (תלים מד) כלומר מן המוכנות לשחיטה ואפילו ביום טוב אבל הרועות והלנות חוץ לתחום הנמצא בהם תרתי לריעותא ראשונה שהם רועות את עצמן במאכל ומשתה ולא זו בלבד אלא לנות נמי חוץ לתחום של גבול ישראל והם מאותם חושבי און ופועלי רע על משכבותם אם באו ביום טוב ונכנסו בדעתם לשוב אל ה' אין שוחטין אותם ביום טוב לפי שאין אלו מש"ה נחשבנו כצאן טבחה מפני שהם מוקצין על ידי מעשיהם הרעים אין דעת אנשי העיר עליהם כי אלו הם הפורשים מדרכי ציבור אומרים אכל ושתה כי מחר נמות והני מילי בבהמות ישראל כי סוף שהוא מתנחם על מה שעשה והוא מתחטא לפני אביו שבשמים אבל של כותי' לית בהו משום מוקצה דאין בהם משום הכן שנאמר הכון לקראת אלהיך

ישראל (עמוס ד) כלומר בישראל שייך לומר הכן ולא יצדק בהם הצווי זה מה שאין כן בכותי אלא אם כן באו בשביל ישראל הוא משחז"ל למלך שהיה לו בן והיה לו פרדס נאה כל זמן שהבן עושה רצונו הוא רואה איזו נטיעה יפה עוקרה ונוטע אותה בפרדס כך בזמן שישראל זכאים רואה איזה חסיד בא"ה ומביאו ונוטע אותו בישראל כגון רחב ויתרו והיינו מ"ש אלא אם כן באו בשביל ישראל אותם בהמות של כותים שהם מחסידי העו"ג שאז אסור לפיכך כותי שהביא בהמה במקולין הוא המקום של בית השחיטה כנודע שנמכר שם אם ידוע שלנות תוך לתחום והם פרוצים במעשיהם אסורות לבא בקהל ישראל ואם ספק מותרות אפילו באו לצורך ישראל לטובתן לפי שהם זכאים כאמור שהמוקצה הולכים בספקו להקל מאחר כי לא נודע היינו ע"ד מי שחטא בשוגג ואם הביאום לצורך הכותי כך אמרו חז"ל ידין לאומים במשרים בזכות הישרים שבהם ואפי' סתם שמעשיהם הם סתומים בעיר שרובה כותים מותר ליקח מהם אם נתנו דעתם להתגייר שכל המביא לצורך הרוב מביא והם מותרים:

[ד] בהמות הידועות ללון חוץ לתחום וזה הוא מין א' מן אותם העושים מעשה בהמה ולא די להם שהם חוטאים אלא כי הם עושים בפרהסיא כי העם יודעים ומכירים מה מעשיהם שדרכם ללון חוץ לתחום של ישראל שהם מאותם חושבי און ופועלי רע על משכבותם עוברים על משחז"ל לא תגני על מטה ארמית ונמצאו בעיר ביום שני הוא מש"ה עיר קטנה הוא הגוף כמו שאומרים חכמים ז"ל כי הנה אחז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות ודקדקתי בדברי חכמים ז"ל מה שאמרו. בלשון שלילה אין אדם חוטא וכו' היל"ל החוטא נכנס בו רוח של שטות אמנם תרתי קא משמע לן ראשונה תדע כי אין אדם חוטא רצה לומר כל זמן שנאמר אדם בשלימות הנשמה אבל להיות כי הרהורי עבירה קשים מעבירה תכף על ידי המחשבה מסתלק הנשמה הקדושה ולכן רשעים בחייהם קרוים מתים ואין הדבר בהשאלה רק מת הוא בכח והיינו מה שאומר' אשה זרה לחוטא התבונן כי אין האיש בביתו (משלי ז) הנשמה ולפי כי הנפש החוטאת הוא מחוץ לתחום שהרי יצאה מן הגוף הנשמה והלכה ולנה חוץ לתחום וזה נמצא באותה עיר קטנה הוא הגוף היינו כי נמצאו בעיר זו הידועה ביום שני אני אומר שהוא מבערב הכניסן שמא הוא מחלק אותם שאמרו חז"ל אם ראית תלמיד חכם שחטא ביום אל תהרהר אחריו בלילה כי בודאי עשה תשובה או יהיה מחלק אותם מארי דחושבנא כדאיתא בזוהר פרשת קרח דף קע"ח כי אין מעשה וחשבון בשאול בגין דאצטריכא בר נש בכל ליליא למעבד חושבנא מעובדוי דעבד כל ההוא יומא וייתוב מנייהו וכו' והנה על ידי כי יחשוב האדם מה מעשיו ביום אז עשה תשובה ומתודה

עליהם ולכן חוזרות הנשמות ולנוח בגוף הנקרא עיר כאמור כך אני אומר שבאו מבערב בזמן שזכר מה מעשיו בנשף בערב יום הכניסן אז לגוף וחוץ לחומה של ישראל לנו ואחר כך הכניסן ומותרות וכל שכן השחוטות בבקר שהם מאותם המייחדים שמו של הקב"ה יעיר בבקר בבקר והוא אומר ה' אלהינו ה' אחד ומוסר עצמו להריגה על קידוש שמו של הקב"ה שמעלה עליו כאלו נשחט כמו שאומרים חז"ל שנאמר נחשבו כצאן טבחה שחזקה של אנשי אלו כי מבערב בנשף בערב יום התודו ולכן הכניסם לתוך התחום של ישראל כאמור:

[ה] עגל שנולד בי"ט ירצה משחז"ל למה לא נאמר טלה או גדי לפי שחלק הבהמה נולד בכל השלימות שלו לא כן אדם שנולד כל יום הולך וגדל בתורה ובמצות ולכן יאמר עגל שנולד בי"ט שהוא דוגמא לאדם השלם אם אמו עומדת לאכילה שהוא שלם בתורה היא אמו עומדת לאכילה שנאמר לחמו בלחמי או יהיה בהמה מ"ש אם האם עומדת לאכילה יש חנק מן השלמים הנק' בהמה הלא המה משחז"ל אדם ובהמה תושיע ה' אלו בני אדם שהם ערומים בדעת ועושים עצמם כבהמה אלו הם חלק הבהמה העומדת לאכילה הוא אצלו מש"ה ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם כי שלומי אמוני ישראל אומרים לפני הקב"ה רבש"ע עלי הורגנו כל היום מקבלים עלינו מיתה לפי כי נחשבנו בעצמינו כצאן טבחה שהם מוכנים ועומדים לשחיטה אבל הקב"ה אמר לא כן אתם חשובים פני אלא אדם אתם אשר לא צויתי להקריב אדם ולכן יאמר נא אותו עגל מן הבהמה העומדת לאכילה שהם מכלל השלמי' והוא דקים ליה בגויה שכלו לו חדשיו הוא משחז"ל שלשה הם מכלה עולם וקטן שלא כלו לו חדשיו כדאיתא בסוטה פ"ג אמנם זה השלם העומד לאכילה קים ליה בגויה שהוא ת"ח שכלו לו חדשיו כך אמר רבי ידע איניש בנפשיה אי צדיק גמור הוא אם לאו אם היו שבת ויום טוב הסמוכים זה לזה כלומר כי הצדיק הוא מכונה לשבת ויום טוב אי בעית אימא מפני כי אין לו רק מה שמכין ואי בעית אימא משום שאסור לעשות בו מלאכה כדאיתא בזוהר פרשת משפטים ולכן נענש אסא מפני שעשה אנגרייא בתלמידי חכמים כמשחז"ל ולכן נולד בזה מותר בזה כלומר אם נולד לו איזה ספק אשר חטא על הנפש נולד בזה מותר בזה לפי שבלילה עשה תשובה ודאי כדלעיל:

[ו] בהמה מסוכנת שירא שמא תמות זה חלק אדם רשע לא די שעשה מעשה בהמה על העונות ועל הפשעים נוסף עוד שלא עשה תשובה כל ימי היותו נער ועבר על מה שכ' וזכור את בוראך בימי בחורותך עד אשר לא יבואו ימי הרעה אלו ימי הזקנה כמשחז"ל ולא עוד אלא שעמד ברשעו עד שהוא מסוכן והוא ירא שמא ימות נמצא כי עבר על

כמה זמנים שהיה יכול לעשות תשובה ולא עשה כי זמנים רבים הם כדלעיל זמן זמניהם חמשה זמנים והוא אכל כבר כלומר מפני מה לא נתן אל לבו לעשות תשובה בכל אותם הזמנים גם שנפל למשכב לא דעת ולא תבונה לשוב אל ה' מפני שכבר אכל עולמו בחייו ולא היה חסר כלום מחמדות הזמן ואין צריך לה לאותה תשובה אסור לשחטה בו ביום מטעם הנ"ל אלא א"כ יש שהות ביום לאכול ממנה כזית צלי כי יחם לבבו ממעשיו הרעים ועדיין יש שהות ביום לקבל יסורין מבעוד יום קודם שימות וכשיש שהות ביום כאמור ושחטה כאשר זבח את יצרו ונתגבר עליו אינו נוטל עורה כמש"ה עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו לא יחשוב בדעתו כי על ידי קניינים של העולם הזה הוא מתכפר לו כי כך אחז"ל אין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחילה אלא בתחילה בא בממונו וכו' אין זה מן הכלל זה מאחר שהמתין עד דכדוכה של נפש ועשה תשובה מיראה שימות ונפרעים ממנו לכן ידע נאמנה כי לא יטול את עורה ולא יפדה ע"י ממון וכיוצא אלא א"כ שייר ממנו אבר אחד היינו כי מפני העון שהיה חמור הדין שלו היה כי נסתרס באחד מאבריו ובכן ימצא שלקה בעו בממונו וגם בגופו באבר אחד אז מוליכו עמו ר"ל ידע נאמנה שנתקבל בתשובה לפני המקום ולכן בזמן התחיה שקב"ה מחיה אותו כמו שהיה בעה"ז כמשחז"ל אני אמית ואחיה בתחילה כמו שהיה הלך חיגר או סומא כך יקום ואח"כ מחצתי ואני ארפא ולכן אותו אבר שנסתרס ממנו בטוח הוא כי מוליכו עמו שיהיה מוכן לעמוד עמו לזמן התחיה כי זה יורה שנתקבל בתשובה לפניו יתב': [ז] אם שחט בהמה בשדה וכו' כלומר אם עשה מעשה בהמה בשדה כד"א כי בשדה מצאה לא יביאנה במוט או במוטה כלו' לפי שכבר נתבאר כי אותו העושה תשובה עד עת בא דברו למיתה כך הוא עונשו של בדאי זה שמניח אבר מאחד מאבריו מסתרס ולוקה בעורו בממונו ושב ורפא לו לא כך הוא זה העושה מעשה בהמה בשדה מעשיו מפורסמים, כי אין לו רשות להביא את עצמו לפניו יתברך בתשובה במוט אף על גב כי בצד מה הוא יותר משובח מן הקודם הבהמה מסוכנת כאלו בה עשה תשובה בפרק המיתה ולא עשה אלא מיראה אבל זה נהי שעשה מעשים רעים דוגמא של אותו הנאמר בו ויבא עשו מן השדה אמנם חזר בו בזמן הבחרות ועכ"ז לא יביא את עצמו במוט לעת תמוט רגלו וחזר הגלגל עליו כי אז הוא מוכן ומעותד נמי אל הייסורין בגופו לא יביאם במוט ולא במוטה כדרך שעושה בחול כי זאת התשובה נמי הוא נחשב מיראה והוא דרך חול כי שלשה מיני תשובה מחמת יראה הם כנודע מן הזוהר אמנם יביאנה בידו איברים הוא משחז"ל אם רואה אדם ייסורין באים עליו יפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש במעשיו כי אינו מספיק שיעשה משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה

כנגדן חבילות של מצות עינים רמות והיו לטוטפות בין עיניך לפי כי תיקון זה מספיק שיעשה אותו על הסתם לא כן זה אלא מביאה התשובה בידו מעשה בהמה זו ע"י מעשה הצדקה הניתן ביד כנודע זה יהיה ראשונה להגין עליו מן הייסורין ונוסף עוד שיביאה איברים איברים ע"י הייסורין בענין ארבעה חלוקי כפרה שהיה ר' ישמעאל דורש עבר אדם על מ"ע ועשה תשובה לא זז משם עד שמוחלין לו עבר על מל"ת תשובה תולה וייסורין ממרקין שנאמר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם ולכן לא סגי להביאה לעת תמוט רגלו רק מביאה איברים איברים כאמור:

[ח] עוף שנדרס ברגלים וכו' כבר הדברים אמורים למעלה כי כינוי העוף הוא מורה על בעל מצות ולכן הוא היה אומר כי כוף זה שנדרס היה שפל ברך שייף עייל שייף נפיק כל כך היה שפל עד מדרך כף רגל היה שוה לאסקופה תחתונה עד מקום שעאל ספק אם נתרסקו איבריו כי מפני שהמצות הם כמספר האיברים ואדם זה מפני שממעט עצמו לא דק להיות נמנה עם חבור' של מצוה ולכן צריך שהייה מעת לעת הוא משחז"ל חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת קודם התפילה ושעה אחת מתפללים וחוזרים ושוהים שעה אחת לאחר התפילה לפי כי גדולה היא התפילה לפני הקב"ה וצריך בדיקה לאחר השחיטה על מספר המצות מותר לשחטו בי"ט כד"א עליך הורגנו כל היום וכו' ועוד ירצה למ"ש ריב"ל האי מאן דאתייליד ביומא דשבתא ביומא דשבתא ימות מאי טעמא משום שחללו עליו את השבת כדי שיתכפר לו וכן נמי הוא בענין זה הרצון לומר דאע"ג כי נמצא באדם זה כל השלימות הנז' שוחטין אותו בי"ט ולא חיישינן שמא ימצא טרפה כלומר כי לולי שנמצא בו עון לא מת בי"ט אלא ודאי כי זה היה לו לכפרה אע"ג דאתייליד ביה ריעותא לא אמרינן הכי אלא עדיין הוא בחזקת צדקותו וחסידותו כדאמרן: [ט] בכור בזמן הזה מה ששנינו היו הבמות מותרות ועבודה בבכורות ומפני השלימות הנמצא בו אין שוחטים אותו בזמן הזה אלא א"כ נפל בו מום שאם לא היה זמן החרבן והיה עבודה הקרבן היה מכפ' כמשחז"ל תמיד של שחר היה מכפר על עבירות שבלילה תמיד של בין הערבים מכפר על עבירות שביום בין כך לא לן אדם בירושלם ובידו עון אמנם משחרב הבית נענש הצדיק כמשחז"ל ועשית את הקרשים למשכן אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא תינח בזמן שב"ה קיים וכשנחרב מה יעשה ישראל א"ל אני לוקח צדיק אחד ומכפר עליהם ולכן זה הבכור הצדיק אף על גב כי כן אמר הקדוש ברוך הוא לוקח אותו לכפר על ישראל אינו נשחט בזמן הזה אלא א"כ היה בו מום דאם לא כן לא היה צריך שחיטה כי הצדיק דוגמא לדגים כנ"ל אסיפתן מתירתן שנאמר ויגוע ויאסף אל עמיו אבל מפני שחטא ונפל בו מום לכן נשחט אמנם אין חכם יכול לראותו בי"ט לא יהיה זה הבכור

הצדיק בערך עם הארץ שמראה הסכין לחכם לבדוק בו כנ"ל אמנם בזה הבכור אין רשות לחכם לראותו בי"ט אם יש בו מום שלכן מפני העון נשחט בי"ט ואפילו אם עבר וראהו ומצא שיש בו מום דבר של עון עכ"ז אינו יכול לשחטו מאחר שנתפס על הציבור רק הוא מת בגויעה ואסיפה אבל אם נולד במומו כי נמצא בו עון קבוע דדש ביה ועבר וראהו לפי כי כך אחז"ל תלמיד חכם שחטא כסהו בלילה שנאמר וכשל גם נביא עמך לילה ועבר על זה וראהו נשחט על פיו מפני שנתגלה עונו ואם ראה המום והעון שלו מערב י"ט וראה שהוא מום לישחט עליו יכול לחקור עליו בי"ט אם נפל בו המום מאליו ומתירו לישחט אבל אם זה נענש מפני הציבור כנזכר אין זה ראוי להיות נשחט אלא נאסף ודאי כדגים אסיפתן היא המתרת אותם כדאמרן:

עוד זאת אדרש לבאר הדינים הללו לענין הנוגע למעלה לצד עילאה ימלל וכך היה אומר אין מראים וסכין לחכם בי"ט הוא הדבר אשר חז"ל הגידו שלשה טעיות עתיד לטעות שר של אדום יחשוב כי בצר במדבר שהוא קולט הרוצח כך קולט בצרה והקדוש ברוך הוא מביא אותו ושוחטו לעין כל שנאמר כי זבח לה' בבצרה והנה השר של אדום זה סמאל והשחיטה שלו ע"י שם ההויה כדאיתא בזוהר פרשת שופטים דף רע"ד. וז"ל פקודא בתר דא לדון בסייף לדון בחנק לדון בדין סקילה לדון בדין שרפה לדון בסייף למאן לסמאל הה"ד כי רותה בשמים חרבי הנה על אדום תרד חרב דקדוש ברוך הוא י' רישא דחרבא ו' גופא דחרבא ה"א ה"א תרין פיפיות דילה צדק צדק תרדוף חתכין דינין מפי ב"ד דלעילא ודינא מפי ב"ד דלתתא עכ"ל לענייננו ולכן יאמר אין מראין סכין לחכם בי"ט הוא הקדוש ברוך הוא הנקרא חכם שנאמר חכם לבב ואמיץ כח אין מראין לו הסכין הנזכר שהוא שם הויה כאמור כדי לשחוט לסמאל אם הוא ראוי לשחוט בו שמא תהיה פגומה הסכין הוא מה שאמרו חכמים ז"ל אין השם שלם עד שיכרת זרעו של עמלק שנאמר כי יד על כס יה ולכן הסכין זו ההויה כביכול פגומה ולכן יאמר לו פגומה ואסור לשחוט בה לסמאל מפני פגימתה ולכן ילך וישחיזנה ויחדדנה במשחזת כי לפי שזה הפגם תלוי במעשה התחתונים לפי שהם עושים פגם בסכין זו הוא שם הויה כדאיתא בזוהר בכמה מקומות חייביא עבדי פגימותא לעילא ולכן אנו חוששים שלא יחדדנה במשחזת כי תעלה חמתו של הקדוש ברוך הוא ואותו הכעס והחידוד ישליך אותו על ישראל העושים הפגם והם סיבה כי אינו נכרת זרעו של עמלק ולכן לא יעיר כל חמתו על סמאל לשחוט אותו ונמצא מתארך קץ פדותנו הוא הטעם שהשביע הקדוש ברוך היא לישראל שלא ידחקו על הקץ שנאמר השבעתי אתכם וכו' אם תעירו את האהבה וכו' וחכם שראה סכין לעצמו לצורכו דלא שייך להיות בה פגם יכול להשאילה לאחרים

להשתמש בה כמשחז"ל אדני בם שמו של הקדוש ברוך הוא כתוב בלוח על לב כל אחד ומה גם מט"ט כי כך אחז"ל בפ' כי שמי בקרבו ולכן הוא עמו בהשאלה לצורך הייחוד הנעשה על ידו ביומין דחול כדלעיל: עוד ירצה במאמרו אין מראים סכין לחכם בי"ט וכו' דמאחר כי הנחנו שהסכין הוא כינוי לשם הויה והוא הת"ח ולכן אין מראין סכין זה לחכם ביום טוב הוא סוד חכמה עילאה לפי כי כן אחז"ל נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה עד שיכנסו ישראל בירושלם של מטה וכבר נתבאר בזוהר שהקב"ה הנשבע הוא חכמה שלא יכנס בירושלם שלמעלה היא בינה ולכן אין ראוי להראות סכין זה בסוד הת"ת לאבא עילאה הוא החכם הנזכר אם הוא ראוי ושלם כדי לשחוט בו לסמאל כאמור שמא תהיה פגומה כי מפני מעשה התחתונים היא נפגמת ונמצא בטלה הכונה כי הנה תכלית הראות סכין זו לשחוט לסמאל היינו כי כאשר זה נשחט אז בונה ירושלם ה' וישראל נכנס לתוכה וע"י כן הותר הנדר שנשבע הקב"ה ואמר ולא אבא בעיר ואם תמצא פגומה החכם יאמר לו אסור לשחוט בה לסמאל ולבטל המות מפני פגימותה ולכן ילך ויחדדנה ס"מ הנקרא חדידא בלישניה שנאמר בקליפה חדה כחרב פיות והיינו שמחדדה במשחזת שלו היא הנקבה כאמור וחכם הנזכר שראה סכין לעצמו הוא סוד הצדיק שבו הנקרא הויה שנאמר ה' הצדיק וראה אותו לעצמו להנאתו יכול להשאילו נמי לאחרים כי הוא יורד בסוד מדרכי ומתלבש בו יוסף הצדיק ועל ידי שמתחבר עם הכלה הוא שוחט לכל מאריהון דדינין כדאיתא בזוהר בפ' כי הנה המלכים נועדו וכאשר כן עברו כל מאריהון דדינים מפני כי הם יחדיו בחיבור אחד כאמור:

יכול להוליך סכין והבהמה אצל טבח לשחוט וכו' איתא בזוהר פרשת צו דף ל"א. וו"ל ואל זועם בכל יום נזעם או זעום אינו אומר אלא זועם לפי שהוא זועם לכל מאריהון דדינין והיינו מש"ה וישכם אברהם בבקר ויחבוש את חמורו הם מאריהון דדינים שאוסר אותם בכל יום יעיר בבקר בבקר לזעום בהם וזה הוא סוד הטבח שזועם לכל מאריהון דדינים שלכן הסכים לטבוח את בנו או יהיה הכונה לרמוז על יוסף הצדיק שנאמר בו וטבוח טבח והכן שעשה תרתי לטיבותא ענין שטבח טבח ועוד עשה הכנה מענין מוקצה והיה ערב שבת כמ"ש חז"ל מכאן ששמר יוסף את השבת ועדיין לא ניתנה ושמר דין מוקצה בשבת כסברת ר' שמעון ואמנם שאמר וטבוח טבח היינו סוד מש"ה רשפיה רשפי אש שלהבת יה דנפק מעלמא עילאה כל ערב שבת לשרוף הקליפה וכדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ב. וז"ל ת"ח ביומא שתיתאה כד מטי זמנא דערב דליג מגו ההוא נהורא דאשא וסלקא לעילא לאעלא גו גוונין כדין מתתקנין ישראל לתתא ומסדרין סעודתין ומתקנין פתורין כל חד וחד פתוריה כדין חד שלהובא נפיק ובטש בההוא שלהובא

כיון דבטש ביה מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורא ועאלין בנוקבא דתהומא רבא ואתטמרן ויתבת תמן וההוא שלהובא איהו מסטרא דימינא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי זה האש הוא הדוחה לסטרא אחרא ומונע אותו שלא יתקרב לסטרא דקדושה וזה השלהובא הוא מסטרא דימינא חסד לאברהם ולכן זה הטבח הוא מה שאמר מוליך סכין והבהמה אצל הטבח זה והבהמה יהיה סוד סטרא אחרא כדי להרוג אותו כדי שלא תתגבר ביום טוב מפני כי נמצא בו שהותר אוכל נפש ולכן צריך חיזוק ולכן, יכול להוליך סכין והבהמה אצל הטבח האדם הגשמי ואפילו גדי קטן שצריך להוליכו על כתפו וסוד הדבר למעלה הוא מ"ש בזוהר פ' א"מ דף ע"ב. וז"ל ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן למלכא דהוה ליה ברא מאמהו חדא ואזיל בהיכליה בעא מלכא לאתנסבא במטרוניתא עילאה ולאעלה בהיכליה אמרה מאן יהיב לי מלכא בהיכליה אמרה מכאן ולהלאה אשדר ואתרך לברא דאמהו מהיכלא דילי כך נמי אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי עתי הקב"ה לגרש האמה זו ואת בנה שלכן אמרה שרה לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת ואמנם כמו כן עתה ימצא דבר זה בהווה הוא מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קל"ד. וז"ל כלה כל זמנא דבעאן לאעלא לה לגבי בעלה לחדווה דשמושא אצטריך בלחישו ברזא בגין דלא ישתכח ברגלי צעדהא רמז דסטרא אחרא ולא יתדבק וכו' הנה מבואר הדבר כי לעולם מפרישין תחלה סטרא אחרא ואח"כ נעשה הייחוד ולכן בא הדין הזה בגשמי דאפי' גדי קטן שצריך להוליכו על כתפו מוליך אותו בי"ט ואפי' שהיה אפשר להוליכו מאתמול לפי כי כן הוא נעשה למעלה:

בהמות היוצאות ורועות חוץ לתחום וכו' אשר חכמים הגידו בפ' מעוף השמים ועד בהמה נדדו כי נ"ב שנה לא עבר עוף בארץ ישראל כי בהמה בגי' הכי הוי ב"ן למדנו כי בן זה הוא בהמה ולכן ימתק משחז"ל אצל אדם ובהמה אלו בני אדם שהם ערומים בדעת ועושים עצמן כבהמה כי לא ידענו מהו השבח הזה אשר שבחוהו חכמים מה יופיו ומה טיבו של האדם בן דעת ועושה עצמו כבהמה כנראה כי נהפוך הוא כי לגנות יחשב לאיש העושה עצמו כבהמה אמנם בתחלה אתה דורש כי מ"ש שעושה עצמו כבהמה היינו ע"ד מש"ה ישששכר חמור גרם (בראשית מ"ט) אשר חז"ל הגידו כי החמור אינו כמו הסוס שמרביצים תחתיו ומאכילים אותו והוא מבעט בבעליו אמנם דרכו של חמור רובץ בין המשפתים ואינו חושש לכלום ונותנים עליו משא כבד ואינו מבעט כך היה עושה יששכר כדי ללמוד בתורה וכן נמי אלו בני אדם שהם ערומים בדעת ובתורה ועושים עצמן כבהמה לסבול עול התורה ואין חוששין לחמדות העולם הזה כלום הרי זה משובח

אמנם עוד יש להבין בדרשה זו כי כונת בני אדם ערומים אלו בדעת שיודעים ומכירים הם בעצמם כי הם אנשים גדולים כמו שאמר רבה ע"ה ידע איניש בנפשיה אם צדיק גמור הוא אם לאו והללו יודעים שהם נמשכים מעץ החיים שהוא בחינת אדם ולפי שהם יודעי דעת וערומים לא נעלם מהם כי הלומד בתורה הוא נאחז בגופא דאלנא כדאיתא פרשת מקץ דף קצ"ג וז"ל ת"ח אילנא דחיי וכו' ואינון דמשתדלין באורייתא כלהו אחידן בגופא דאילנא וכו' ואדרבא מפני כך כי ערומים הם עושים עצמן כבהמה כאלו הם מסטרא דנוקבא העולה בגי' בן שהוא בהמה והיינו כדי לעורר השורש שלהם ולהיות שהם נשרשים שם כמש"ה יוצר אדם בקרבו כדאיתא בזוהר כי מדה זו מציירת רוח בני האדם בקרבה ממש כהאי אתתא דצרת עוברא במעהא ולכן הם עושים כבהמה לעורר נפשם בסוד אור חוזר בקרבה כדי לעורר את האהבה שלכן נחשב כאלו דכורא רדיף בתר נוקבא ולא דכורא בתר דכורא כדאיתא פ' ויחי דף רמ"ה וז"ל ת"ח בכל אתר דכורא רדיף בתר נוקבא ואתער רחימותא לגבה והכא אשכחנא דהיא אתערת רחימותא ואתערת לגביה ורדפת אבתריה ואורחיה דעלמא דלית שבחא דנוקבא למרדף בתר דכורא אלא מלה סתימא היא ומלה עילאה דבי גנזייא דמלכא תא חזי תלת נשמתין אינון וכו' נשמתין דצדיקייא אתיין מאינון נשמתין עילאין מנשמתא דנוקבא ומנשמתא דדכורא ובגין כך נשמתהון דצדיקייא עילאין על כל חילין ומשריין דלעילא וכו' תא חזי אתערותא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קדוש ברוך הוא נשמתהון דצדיקייא לתתא מתערין לה בגין דאינון אתיין מסטרא דמלכא מסטרא דדכורא ואתער רחימותא אשתכח דדכורא אתער חביבו ורחימותא לנוקבא וכדין נוקבא אתקשרת ברחימותא לגבי דכורא וכו' ועל דא וצדיק יסוד עולם כתיב סתם עכ"ל לענייננו הנה מבואר מדברי המאמר כי הנשמה של הצדיק היא נמשכת משני המדות זכר ונקבה והם הנזכרים בפסוק אדם ובהמה ולפי כי הצדיק זה שהוא ערום בדעת ויודע בעצמו שהשורש שלו היא נשמתו כלולה מזכר ונקבה ומן הראוי לא היה להסתכל בשורש הנמשך מן הזכר שהוא עיקר ועושה עצמו כבהמה שהוא סוד הנקבה והתכלית כדי לעורר חביבו ורחימותא שלכן כינוי בהמה מורה על שם ב"ן הוא המעורר מיין נוקבין ועושה עצמו בהמה בעבור כן כדי לייחד כנוקבא עם הדכורא ודאי לכן עלינו לשבח לאדם זה ובכן זה יהיה כוונת מ"ש בהמות שיוצאות ורועות חוץ לתחום הם בני אדם הצדיקים שעושים עצמן כבהמות שיוצאות מן העיר הידועה עיר ה' סלה ורועות חוץ לתחום ארצה שעיר שדה אדום לאכול אותם ירק עשב הצומח להם מן השדה שהם נשמות מחסידי האומות כדאיתא פ' בלק בפ' כלחוך השור את עשב השדה הם נשמות קדושות מחקל תפוחין וכן בהפך הצדיקים אוכלים עשב

הם הנשמות הצומחות משדה אדום וחוזרות ולנות בתוך התחום של עיר ה' הרי אלו מוכנות כי הם כל כונתם וחפצם להיות מוכנים לפניו ע"ד נחשבנו כצאן טבחה לכן לוקחים מהם ושוחטים מהם בי"ט בשעה שהם מייחדים שמו יתברך ואומרים אחד כנודע שהאדם מקבל עליו ארבע מיתות ב"ד ונחשב להם כאלו נשחטים ממש ועולה נשמתו למעלה לעורר את האהבה אבל הנשמות הרועות בשדה אחר ולנות חוץ לתחום של הקדושה הוא מורה על חלק נשמות שלא הלכו לשם לרצונו אלא שהוצרכו ליילך לשם מסיבת העון וכדאיתא בהקדמת התיקונים כצפור דא שכינתא נודדת מקינה כן איש דא איש צדיק דאזלין מתתרכין בתר קב"ה ושכינתיה ואיתא בזוהר אלין נשמתין ערטילאין דאזלין בתר קב"ה ושכינתיה כי הנשמות אלו הולכים ברצונם אחר השכינה בגלות אמנם יש נשמות אחרות שגולים לשם ולכן לנות חוץ לתחום של הקדושה ולכן אם באו בי"ט ויצאו מן הקליפה אין שוחטים אותם בי"ט מפני שהם מוקצים מבערב ואין דעת אנשי העיר הקדושה עליהם ע"ד מש"ה עיר קטנה היא סוד המלכות ואנשים בה מעט הם המדות שלה נקרא אנשים ולכן אמר ואין דעת אנשי העיר הזאת עליהם שיהיו לה בסוד אור חוזר והני מלי בבהמות ישראל הנשמות קדושות אבל של כותים אותם שמביאים אותם עמהם משדה אדום לית בהו משום מוקצה לפי כי תמיד לוקחים מהם לצורך הייחוד אז יהיה נמי בהמות הללו של ישמעלים בסוד הניצוצות דעלמין קדמאין דאתחרבו ואין בהם מוקצה ואין כותי צריך הכן הוא מ"ש בזוהר באלין עשר קליפין אתלבש קב"ה בגין לקיימא ומלכותו בכל משלה הנה מבואר כי אין ישמעאלי צריך הכן שכן כתיב הכון לקראת אלהיך ישראל אבל לא כותי אלא אם כן באו בשביל ישראל דהיינו סוד עת אשר שלט האדם כותי באדם דישראל לרע לו ודאי כי אותה נשמה דישראל מוציאה עמה נשמה מישמעאלים הרי כי באו בשביל ישראל שהלך לשם לפיכך כותי שהביא בהמה במקולין בית השחיטה ר"ל הביא נשמה של ישראל הנקרא בהמה כאמור לעלות למעלה בסוד מיין נוקבין אם ידוע שלנות חוץ לתחום מאחר שלנים שם מפני העון כנ"ל אסורות ואם ספק מותרות אפי' הם מחלק אותם שבאו לצורך ישראל שאינו יכול לעלות מעצמו אם אינו מביא ניצוצות אלו שהמוקצה הולכים בספקו להקל ואם הביאום לצורך הכותים לברר מהם ולהכנס לתוך הקדושה אפילו סתם בעיר שרובה כותים היינו בעולם העשייה כי שם הקליפה מרובה מן הקדושה כדאיתא בתיקונים הנברר משם הוא מותר בי"ט שכל המביא לצורך הרוב מביא ולכן מותר:

ומאחר שהנחנו כי בהמה הוא כינוי למדה האחרונה שהוא בסוד שם ב"ן בגי' ולכן יאמר נא בהמות שיוצאות ורועות חוץ לתחום כלומר החלקים של מדת המלכות המכונה בשם

בהמה שיוצאות מעולם האצילות לפי שמזמן של הבריאה נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך לכן החלקים שלה יוצאים משם והולכות ורועות חוץ לתחום חוץ מעולם האצילות שנא' דודי ירד לגנו (שיר ז) זה העולם שלמטה מן האצילות והלאה וזה ללקוט שושנים הם ניצוצות הנ"ל הרי שהם רועות חוץ לתחום שנא' דודי ירד לרעות בגנים היא המדה הנק' דודי ובאות ולנות בתוך התחום דהיינו בבריאה שהוא תחום של עולם האצילות ומה גם כי שם אימא נקרא מקננת שם כדאיתא בתיקונים והיא נקרא חמות כדאיתא פ' אחרי מות והוא תחום שבת הרי אלו מוכנות כי למחר תכף עולים לעולם האצילות ולכן לוקחים מהם לתיקון המלכות ושוחטים אותם בי"ט להוציא מהם איזה דם אשר נמצא בהם מצד הדין ומתייחדים אח"כ באוכל אדם אבל הרועות והלנות מחוץ לתחום הם החלקים אשר בעולם היצירה הנקרא מחוץ לתחום אם באו ביום טוב ועולים למעלה בעולם האצילות אין שוחטים מהם בי"ט והענין הוא מ"ש פ' קרח קריאי מועד קראי כתיב חסר יוד כי כמו שקדש עילאין זמין לכל אינון כתרין דשמא קדישא אתקרי בהו כך קדש תתאה חכמת שלמה זמין לכל חילהא הנה מבואר מזה המאמר כי החלקים של מדה זו הם מזומנים בי"ט ועולים למעלה הם חילהא הרועות ולנות מחוץ לתחום בכל זמן ולכן עתה שעלו אין שוחטין מהם ואין מקבלים מהם שהרי אין עולים כלם למעלה ולכן הם מוקצין ואין דעת אנשי העיר של עולם האצילות הם המדות של הזכר המצפים לחלקי הכלה להתייחד עמהם אחד אל אחד אין דעתם עליהם שהוא סוד והאדם ידע והני מילי בבהמות ישראל הוא ישראל עליון שהנה ממנו נעשה התיקון לכלתו כדאיתא פ' תרומה אפריון זה העולם עשה לו המלך שלמה והוא מעצי הלבנון הם שנאמר בהם ישבעו עצי ה' אבל בהמות של ישמעאל הם מדות הנקבה שנפלו בקליפה ונבנית בהם צד הרשעה לכן נקרא בהמות של עכו"ם ולכן אין בהם משום מוקצה דאין הישמעאל צריך הכן בו בכל שעה אנו מצפין ביאת הגאולה וחרבנה של צר שנאמר היום אם בקולו תשמעו אלא א"כ באו בשביל ישראל שאז אסור והענין יובן בשני פנים ראשונה כי הנה בכל יום אנו מעלים מדות הללו לעשות הייחוד ואח"כ חוזרים לנפול ולכן דבר זה לא נעשה בי"ט ועוד אם נאמר לצורך הגאולה כאשר חזרו בזכות ישראל דהיינו כי לפי שעושים תשובה לכן נגאלים בזמן אחישנה אז אסור לקחת מהם לפיכך עכו"ם שהביא בהמה מן הנשמות במקולין הוא מקום המטבחיים בסוד הבריאה אשר שם הם מאריהון דיבבא ויללא וכאשר נמשך שם מדת החסד הוא הורג אותם וממסר בידם אז אם ידוע שלנות נשמות הללו חוץ לתחום למטה אסורות ואם ספק מותרות אפי' באו לצורך ישראל כאמור שהמוקצה הולכים בספקו להקל ואם הביאום לצורך הכותי

לטובתם להכניסם לגדר הקדושה אפילו סתם כי לא פורש בעיר שרובה כותים היא צור הרשעה מותר שכל המביא לצורך הרוב מביא ומותר: בהמות הידועות ללון חוץ לתחום חזרנו לענין ראשון שמדבר בחלק הנשמות הידועות ללון חוץ לתחום הם אותם אשר נודע באמת שהלכו אל הקליפה מצד העון ולכן הם לנין שם לפי שהם בדרך קבע ונמצאו בעיר של הקדושה ביום שני והענין כאשר נאמר כי שני ימים דיום טוב הראשון הוא בבחינת הזכר והשני הוא בבחינת הנקבה והוא על דרך מ"ש בזוהר בפ' מקץ שנתים ימים וז"ל מאי שנתים ימים דתב דרגא לדרגא דאית ביה זכירה הנה מבואר כי שני ימים הללו אחד בסוד הזכר והשני בסוד הנקבה וכן נמי בזה ולכן אני אומר שהוא מבערב הכניסן וחוץ לחומה לנו שהוא בסוד הבריאה כאמור ומותרות וכל שכן השחוטות בבקר שהם מותרים:

עוד ירצה במאמרו בהמות הידועות ללון חוץ לתחום הם החלקים של מדת המלכות המכונים לשם בהמות כנ"ל ולפי שהם בדרך קבע בבחינת הקליפה יאמר שהם הידועות ללון מחוץ לתחום של הקדושה ונמצאו בדרך מציאה בבחינת הקדושה שנאמר בה מצא אשה מצא טוב נמצאו בי"ט שני בסוד הנקבה ועוד יש לומר כי שני ימים הם בסוד הנקבה שלכן נקרא מקראי קדש והשני ימים הם בסוד בחינות שבה שנאמר בהם ברוך ה' יום יום כי הצדיק הנקרא ברוך משפיע בסוד שני ימים. אלו הנקרא ציון ירושלם וכאשר בהמות אלו נמצאו בי"ט שני בעיר ה' זו ירושלם אני אומר שהוא מבערב הכניסן משעה שקדש תתאה זמין לכל חילוי לאעטרא לון בסוד מקראי קדש וחוץ לחומה לנו לפי שהם ב' חומות שנאמר על חמותיך ירושלם הפקדתי שומרים ולכן מותרות שהנה נתקדשו וכל שכן השחוטות בבקר אותם הבחינות העולות לאור הבקר למעלה שהם מותרים לפי שהם קדושים. עגל שנולד ביום טוב מותר לשחטו וכו' מדבר במלך המשיח אשר נקרא עגל לסברת חז"ל בפ' שם ירעה עגל ולכן בזה יובן ענין נולד למה נאסר ביום טוב לפי דקים לן שאינו בא ביום טוב וענין נולד הוא מה שאמר בזוהר פרשת בלק דף ר"פ. וזה לשונו במתיבתא דרקיעא ומגבעות באת ז' ואשלים לתרין סטרין חד דהא האי גבעה לא אתפרשא מן ברא לעלמין ולא שבקת ליה וכו' וחד דהא גבעה ברה דלתתא דאתכליל בה אצטריך לזמנא דאתי כד ייתי מלכא משיחא לנטלא ליה גבעה עילאה ולאעלא ליה תחות גדפהא בגין לאתקפא ליה ולאוקומיה בחיין עילאין ומנה יפוק בההוא יומא משיחא דדוד ורזא דא אספרה אל חוק וכו' אני היום ילדתיך וכו' ההוא יומא ממש אפיק ליה מתחות גדפהא בכמה חיין בכמה עטרין וכו' וההוא חק לא אשתאר בלחודוי ויתכליל ביה משיחא אחרא בריה דיוסף וכו' ובגין דאיהו גבעה תתאה דלית בה חיין

ימות משיח דא ויתקטיל ויהא מית זמנא עד דתלקוט חיין גבעה דא ויקים עכ"ל לענייננו הנה מבואר. מדברי המאמר כי מלך המשיח נקרא נולד שנאמר היום ילדתיך ולכן יאמר עגל זה אם נולד בי"ט והוא דבר דלא אפשר ולכן יאמר אם נולד כך מותר לשחטו כאמור דיתקטיל וימות אבל מאחר כי אינו נולד בי"ט הא נמי ליתי כי אינו נשחט כדאיתא בזוהר ובתיקונים שם נאמר בגין דא נסיון דיצחק שזיב ליה דלא אתקטיל וקלא נפיק ואמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה ולכן יאמר אם אמו עומדת לאכילה היינו אומתו כאשר הם מתחייבים ח"ו אז הוא נהרג ח"ו והוא דקים ליה בגויה שכלו לו חדשיו דהיינו כי הגאולה תהיה בעתה כד"א לכן יתנם עד עת יולדה ילדה היינו גבעה תתאה היולדת אותו שנאמר בה אני היום ילדתיך כנז' אמנם אנו בטוחים שיבא בזמן אחישנה חזר ואמר ואם היו שבת וי"ט סמוכים זה לזה היינו דקים לן כי הגאולה תהיה בשנה השביעית והיא שנת היובל ולכן בא הרמז של שבת לענין שביעית וי"ט לענין היובל ולכן נולד בזה מותר בזה וחי בהם אמר רחמנא:

ועוד ירצה במאמרו זה עגל שנולד בי"ט וכו' כי מאחר שהנחנו כי בהמה הוא רמז לנקבה אשת חיל הנה עגל זה יהיה בסוד יוסף הצדיק שנאמר כי בכור שורו הדר לו והנה בכור זה שנולד בי"ט כי כן הוא נולד בסוד מוסף ביום טוב מותר לשחטו להוציא את דמו בחינת הגבורות שבו שנאמר והיה האוכל לפקדון לארץ היינו אם האם עומדת לאכילה בסוד רחל היא אמו כאשר עומדת בסוד ותעמוד מלדת מזומנת לאכילה בסוד הלחם אשר הוא אוכל והוא דקים ליה בגויה ונודע באמת שכלו לו חדשיו כלו' נשלמו חדשי הכלה היא אמו והתועלת נמשך לו שנאמר נקי יהיה לביתו שנה אחת ואיתא בזוהר פ' תצא דף ע"ז. וז"ל פקודא דא למחדי חתן באתתיה שתא חד דכתיב נקי יהיה לביתו שנה. אחת ואינון י"ב ירחין אינון מדילה דהא שנה איהי כלה ולית כלה בר בי"ב ירחין דכתיב עומד על י"ב בקר וכו' ועל דא יעקב כתיב ביה ויקח מאבני המקום אבני המקום י"ב הוו ומאן דחדי לכלה חדי לעולמתא ועולמתאן י"ב הוו וכלא איהו רזא דשנה בגין כך אצטריך לתתן למחדי באתתיה שנה אחת עכ"ל לענייננו ולכן אמר שכלו לו חדשיו הם י"ב חדשים דילה שהם לו לשמחתו ואם היו שבת וי"ט סמוכים זה לזה כי השבת הוא סוד יום השביעי צדיק יסוד עולם וי"ט הוא בסוד הכלה שהוא מקראי קדש והם סמוכים זה לזה שנאמר סמוכים לעד לעולם לכן נולד בזה בחינת יוסף מותר בזה כי גם בי"ט יש מוסף כאמור:

בהמה מסוכנת שירא שמא תמות הנה בהמה זו אם אמרנו שהוא בחינת נשמה שעושה עצמו כבהמה כאמור הכי קאמר נשמה זו שהיא מסוכנת דהיינו מאותם שהם נעשקות

כדאיתא פ' משפטים בענין ההוא טיקלא דעשיקת נשמתין ולכן היה ירא שמא תמות כי כאשר היא נעשקת מן הטיקלא ונכנס שם הוא סוד המיתה כי כן ס"א הוא בחינת המות כדאיתא בזוהר פ' בראשית בפסוק ותרא האשה וגם פרשת פנחס בפ' וירא פנחס וכו' ואמנם הוא אכל כבר שאם לא כן הנה אותה בהמה היא נעשית בחינת אוכל למעלה בסוד קרבני לחמי עולת התמיד אמנם אדם הקדוש הוא אכל כבר בתפילת שחרית ואין צריך לה לענין מאכל אסור לשחטה אלא אם כן יש שהות ביום כדי לאכול ממנה כזית צלי מבע"י בסוד תפילת הערב וכשיש שהות ביום כדאמרן ושחטה אינו נוטל עורה היא בחינת הקליפה שהיא סביב לה בסוד סביב רשעים יתהלכון ואין זה בערך שאר הנשמות העשוקות שנאמר בהם עת אשר שלט האדם לרע לו אלא אם כן שייר ממנו מאותה נשמה אבר אחד חלק ממנו מתוך הטיקלא כי על ידי כך אחר כך מביאו עמו גם העור: ואם אמרנו כפי הדרך אשר נתבאר על סטרא דמהימנותא הכי קאמר בהמה המסוכנת היינו מדה זו הנקרא חולה מפני גלות החיל הזה שנאמר סמכוני באשישות וכו' כי חולת אהבה אני שירא האדם הצדיק שמא תמות כאשר מתלבשת בתוך סטרא אחרא בחינת המות כאמור והוא אכל כבר כי לכן ימצא כי למעלה נאמר אכלתי יערי עם דבשי וכו' לכן אין צריך לה שהנה כבר נעשה הייחוד ביניהם ולכן זה הופך פניו לכאן וזה לכאן כמו שאומרים חכמים ז"ל משעשו צרכיהם כך המה עושים אסור לשחטה אלא אם כן יש שהות ביום כדי לאכול ממנה כזית צלי מבע"י כי זה יהיה בערך של קרבן פסח שהוא נאכל על השבע וכשיש שהות ביום ושחטה אינו נוטל עורה שהוא בחינת החיצוניות שבה אל הפנימיות בלבד ממנו אוכל אלא אם כן שייר ממנו אבר ידוע אחר בחינת בנימין שעליו אמר דוד המלך עליו השלום מי יתן לי אבר כיונה זו כנסת ישראל הוא סוד מה שאמר בזוהר פרשת שלח לך דף קפ"ב וז"ל תו אמר תרין אינון וחד אתהדר כד שליט טאס על גדפי רוחא ושט במאתן אלף ואתטמר אמר לון אלין תרין כרובין דהוה רכיב בהו קב"ה ומן יומא דאתגניז יוסף מאחוי אגניז איהו ואשתאר חד לגבי בנימן הה"ד וירכב על כרוב ויעף וכו' והנה הדבר זה מבואר מדברי המאמר מה שאמר אלא א"כ שייר ממנו אבר אחר הוא בנימן מביא העור שלה עמו הבן כל זה: אם שחט בהמה כשרה וכו' הנה נתבאר כי דה זו מזמן הבריאה נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך ולכן נאמר דודי ירד לגנו וכו' לרעות בגנים וללקוט שושנים ולכן מדה זו המכונה בשם בהמה יורדת למקום הנקרא שדה אדום ולפי שנאמר שא נא כליך וכו' וצודה לי ציד ולכן א זה הכינוי אם שחט בהמה בשדה לא יביאנה במוט או במוטה לפי שהרי נאמר לא יתן לעולם מוט לצדיק דהיינו כדרך שיעשה בחול כי אז נעשה הייחוד על ידי מט"ט והוא נקרא

מטה כדאיתא בזוהר לפי שפעמים מטה כלפי חסד לצדיקיא ופעמים מטה כלפי גבורה להפרע מן הרשעים אבל ביום טוב אין הייחוד נעשה על ידו כדאיתא בתיקונים כי עוף השמים דא מט"ט וכו' ועל ידיה מתחמן צדיק וצדק בשית יומין דחול ולכן ביום טוב מביאה למדה זו איברים איברים מן העולמות אשר הולכת בהם ללקוט שושנים ולמעלה היא מתחבר עמה: עוף שנדרס הנה סוד העוף הוא בסוד הצדיק כדאיתא בתיקונים ההוא צפרא דחזא רבה בר בר חנה דימא מטי עד קרסילוי והנה זה העוף בעבור הגלות נדרס ברגלים והוא סוד מש"ה עני ורוכב על חמור ועל עיר לפי כי מזמן שנאמר ויגע בכף ירכו נעשה מדרס עד מדרך כף רגל דאלו מתחילה נאמר וידו אוחזת בעקב עשו כלומר כי עשו היה אוחז בעקב של יעקב כדאיתא בזוהר פרשת משפטים דף קי"א. וזה לשונו מאי בעקב עשו וכי ס"ד דהוה אחיד ידיה ברגליה לאו הכי אלא ידו אוחזת במאן דההוא דהוה עקב ומנו עשו דהא עשו עקב אקרי מיומא דאתברי עלמא קרי ליה קודשא ברוך הוא עקב דכתיב הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב אמנם אחר כך שרו של עשו נגע בכף ירך יעקב ולכן הני ברכי דרבנן דשלהי מנייהו הוי דוגמא דיעקב איש תם ולכן מפני כי נאחז סטרא אחרא בזה הם אמרו שקר אין לו רגלים רק רגל אחד ומכל מקום לקה ברגליו ואינו נתקן עד זמן שנאמר ועמדו רגליו ביום ההוא רוצה לומר דאלו עד עתה אין עמידה לרגליו וכבר ביארתי כל הצורך בזה בהקדמה גם מה שאמר בזוהר פרשת פקודי עד דמטו רגלין ברגלין הכל מבואר שם מה שאמר ולפי שלקה ברגליו נאמר עני ורוכב על חמור כי הנה חכמים ז"ל אמרו כל מי שאין לו קרקע אינו נקרא אדם וסוד הדבר הוא הדין כי כל מי שאין לו קרקע אינו עולה לרגל לפי כי מה שנקרא רגל הוא מן החיוב ששנינו קטן שיכול להלך מירושלם להר הבית חייב בראיה ומי שאין לו קרקע סוד מה שאמרו חז"ל אסתר קרקע עולם כאשר נתבאר בדין הסוכ' למה קרקע אינה נגזלת ולפי שלא נתקנו הרגלים נאמר שהוא עני דהא אין לו קרקע לומר על הארץ יעמודו ולכן עוף זה הוא מלך המשיח שעף ונתעלה ונתיישב במרום שנ' וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתי הוה הוא נדרס שנ' מדוכה מעונותינו ולעומת זה הוא הצדיק עליון עני ורוכב על חמור ועל עיר עד כי תתקיים תרמסנה רגל לצור הרשעה רגלי עני זה פעמי דלים אלו ישראל עם עני ודל ולפי שנדרס בגלות בסוד ונהר יחרב ויבש לכן יש לחוש שנתרסקו איבריו לפי כי בזמן הגלות נאמר ויקח מאבני המקום וכו' וישכב במקום ההוא וחכמים ז"ל פירשו הפ' בזמן הגלות ויקח מאבני המקום ע"ש שנאמר תשתפכנה אבני קדש וישכב במקום ע"ש נשכבה בבשתנו ובפרט מפני מעשה התחתונים כמו ששנינו כשהאדם מצטער מה השכינה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי וכמו שנתבאר אצלי

בפסוק פתחי לי אחותי רעיתי לפי כי ראשי נמלא טל כי לא נכנסתי בבית מיום שנתחרב ביתי קוצוותי רסיסי לילה הקצוות שלי הם אברים שלי רסיסי נתרססו ונתרסקו לפי כי בלילה שוכב על הארץ שנאמר וישכב במקום ההוא לפי שכפה את המטה מזמן החרבן הוא משחז"ל קרא הקב"ה למלאכי השרת אמר להם מב"ו אבל מה דרכו לעשות אמרו לו כופה את המטות א"ל כך אני עושה הה"ד עד די כרסוון רמיו ולפי ששוכב על הארץ כביכול יש לחוש שנתרסקו איבריו ולכן צריך שהייה מעת לעת לכן אחז"ל כל הקיצין כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה שנאמר בעתה אחישנה והיינו השהייה ולכל צריך לקיים והגית בו יומם ולילה לקיים עת לעשות לה' וצריך בדיקה אחר שחיטה לראות מעשיהם של התחתונים ועל כל אלה מותר לשחטו בי"ט להוציא ממנו אותו הדם הוא סוד הדין כאשר מתבאר בפ' שופך דם האדם ולא חיישינן שמא ימצא טרפה מפני מעשה התחתונים אע"ג דאתייליד ביה רעותא מפני העון של התחתונים כאמור.
עוד אפשר לומר דמיירי בסוד כנסת ישראל שנמשלה לעוף היינו מש"ה כי יקרא קן צפור וכו' ואיתא בהקדמת התיקונים כצפור דא שכינתא נודדת מקינה דא ירושלם ולכן יאמר נא עוף שנדרס ברגלים כי כן ס"א נאחז ברגלים שלה שלכן נאמר רגליה יורדות מות נדרס ודאי מעוף הדורס זה סמאל ויש לחוש שנתרסקו איבריו כי המדות שלה הם יורדות בעולמו ושם קצת מהם מתרסקין מפני כי נמצא בהם תערובת של הקליפה ולכן צריך שהייה מעת לעת להבדיל בין עת שהיא לטובה ובין עת שהיא לרעה כדי לקיים עת לעשות לה' וצריך בדיקה אחר שחיטה כי הנה השחיטה הוא בסוד אכילת הדם לחוץ והוא סוד מש"ה אם רחץ ה' את צואת בנות ציון ואת דמי ירושלם ידיח מקרבי' (ישעיה ה) והבדיקה הוא מ"ש בזוהר פ' בלק דף קצ"ז וז"ל אם לא תדעי לך היפה בנשים וכו' ואוליפנא מגו בוצינא קדישא דבשעתא דאיהי סליקת למלקט ענוגין וכיסופין ומומא אשתכח בהו בישראל לתתא כדין מטי לגבה טיפה כחרדל ומיד אתעדיאת ויתיבת עלה יומין במנין וכו' ולפי כי כן נמצא בה אותה טיפת דם וצריך להיות יושבת עלה יומין במנין דהיינו שבעה ימים נקיים לכן צריך בדיקה כדין האשה שרואה דם והיינו כי צריך בדיקה ועכ"ז מותר לשוחטו בי"ט ולא חיישינן שמא ימצא טרפה מפני מעשה התחתונים כנזכר במאמר כי אז יודעים למעלה כי נמצא מום בתחתונים ולכן אתער סמאל בקל תקיף וכו' ובזה ימצא טרפה וכו' לא חיישינן אף על גב דאתייליד ביה ריעותא מפני התחתונים כאמור:
בכור בזמן הזה הוא מש"ה בני בכורי ישראל ובזמן של הגלות שאינו נשחט להוציא ממנו דם האדם אלא א"כ יש בו מום ר"ל לפי כי ס"א באה להדבק בו הנקרא מום לכן

נעשה שחיטה להוציא אותם הדינים שלא ימצא מקום להתאחז בו אין חכם יכול לראותו בי"ט היינו חכמה עילאה ואפילו אם עבר וראהו ומצא בו מום אינו יכול לשחטו אבל אם נולד במומו אשר בצאתו מרחם אמו אותם סריות ודם היוצא עמו מום עובר יהיה בערכו ואז אם חכם הנזכר עבר וראהו נשחט על פיו ויוציא אותה זוהמא לחוץ ואם ראה המום מערב יום טוב בזמן כי אז ס"א היא נכנעת מפני קדושת היום כנודע ואז סטרא דקדושה מתגבר ועולה ועתה התבונן כי לא כן היה אלא נהפוך הוא שהיה נאחז בו מום שראוי לישחט עליו אז יכול לחקור עליו בי"ט אם נפל בו המום מאליו כאמור שהוא מרחם אמו ומתירו:

[י] לא נעלם מעין כל קורא בדרך האמת ענין גלות הנשמות הלא הוא כמוס עמדי במאמר והמה כאדם עברו ברית אשר חכמים עשו היקש בין ישראל ובין א"ה בכל הפרטים ומה גם בענין גלות הנשמות כי כאשר חטא נפלו הנשמות בתוך הקליפה הלא זה הוא משחז"ל כיון שחטא א"ה נתמעטה קומתו ונעשה מאה אמה שנאמר ותשת עלי כפך דהיינו אות, כ"ף שהוא בגימטריא מאה ולפי כי אדם הראשון מתחילה היו כלולים בו כל הנשמות כמשחז"ל בפ' איפה היית ביסדי ארץ איפה שלך היכן היתה באדם הראשון ולכן כל אותם הנשמות שהיו תלויות בו נפלו כולם בקליפה וכאשר חטא ישראל ומעשה אבות יעשו בנים כמו אדם הראשון והמה כאדם עברו ברית ולכן חזרו ונפלו הנשמות בתוך הקליפה ולכן בא הרמז בדין זה של אותו ואת בנו שנפלו לבור היינו שני פעמים שנפלו הנשמות בבור גלות של הקליפה דהיינו הרמז לישראל שעשו מעשה האב הוא אדם הראשון כאמור כי הנה ישראל נמשלו לשה שנאמר שה פזורה ישראל ולכן בא הנמשל בענין השה ולרמז זה הנזכר שמדבר בעד עון אדם הראשון ובנו אחריו הם ישראל לכן הוא אומר הפ' אותו ואת בנו (ויקרא כב) כי בענין זה הוא צודק דאלו לענין הגשמי היה ראוי שיאמר הפ' אותה ואת בנה בלשון נקבה לפי כי אין האב ניכר לדעת מי הוא אלא כי כונת הכתוב לרמוז זה הענין מדי דברו ולפי כי אין בנו כח לבטל הקליפה לגמרי כדי להוציא משם הנשמות לכן נאסר לשחוט שניהם ביום אחד עד בא זמן הגאולה שנאמר בלע המות לנצח אז יהיה גאולה לאותם הנשמות דאזלין ערטילאין בתר קדוש ברוך הוא ושכינתיה כדאיתא בזוהר ובתיקונים כצפור דא שכינתא נודדת מקינה דא ירושלם כן איש אלין נשמתין ערטיראין דאזלין בתר קב"ה ושכינתיה ולכן מה יעשה משום צער בעלי חיים מעלה את הראשון ע"מ לשחטו ואינו שוחטו כי הנה כך יעשה הקב"ה כאשר ישראל הם זכאים לפניו מעלה ראשון ראשון מבור הקליפה על מנת לשחוט את הקליפה או יהיה על מנת לשוחטו לנשמה עצמה להפרע ממנה על

מעשיו ואינו שוחטו לקליפה לפי כי עדיין יש צורך לעולם בה עד לעתיד וכן לנשמה לא יהיה לה עוד עונש שהרי קבלה עונשה בקליפה וחוזר ומערים ומעלה את השני על מנת כן ואחר כן רצה זה שוחט רצה זה שוחט אמנם זה יהיה בגשמי לא כן בהצלת הנשמות כאמור:

[יא] בהמה חציה של כותי וחציה של ישראל יכולים לשחטה בי"ט וכו' הנה נתבאר כי ענין השחיטה הוא ענין תיקון אל הנשמה ולכן בהמה זו שהוא חלק מי שאינו הגון ועושה מעשה בהמה ולפי כי לא יעדר מהיות לו מעשים טובים כמשחז"ל ריקנין שבך הם מלאים מצות כרמון ולכן ימצא כי אדם זה נמשל כבהמה חציו לכותי לפי מעשים הרעים שעשה לפי כי כך אחז"ל אין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח של שטות ולכן כפי הפעמים אשר חטא על הנפש על העונות ועל הפשעים כך נעשה חציו של כותי ולפי שיעור המצות אשר עשה נעשה חציו של ישראל יכולים לשחטה בי"ט לפי כי יום קדוש הוא ע"י תוספת קדושה הנכנס בקרבו איפשר דהוה ליה תקנתא להסיר שיקוציו מפיו היינו הדם אשר הוא בחינת הנפש שנאמר כי הדם הוא הנפש וכו' ואפילו יש להם שתים בשותפות באופן זה יכול לשחוט ולתקן שתיהן ואין לומר זו היא שלי וזאת שלך אלא שתיהן הם נתקנות כאחת ע"י שחיטה או ע"י הייסורין כפי השגחת יוצר הכל:

[יב] השוחט בהמה בי"ט אינו רשאי לתלוש הצמר וכו' היינו מ"ש בזוהר פרשת מקץ דף ר"א. וז"ל ר"ש אמר בשעתא דנשמתא נפקת מהאי עלמא בכמה דינין אתדנת עד לא תיעול לאתרה לבתר כל אינון נשמתין אית לון למעבר בהך נהר דינור דנגיד ונפיק ולאסתחאה תמן ומאן איהו דיקום מתמן ויעבר בלא דחילו כד"א מי יעלה בהר ה' וגו' נשמתא דזכאה אעבר בלא דחילו ויקום במקום קדשו ומאן דאשתדל בצדקה בהאי עלמא ויתן מממוניה לצדקה כדין ועבר בההוא אתר ולא דחיל וכרוזא קאריה להוא נשמתא ועיניתיך לא אענך עוד עכ"ל לענייננו והנה הענין מבואר מזה המאמר כי הגוזז מממונו לצדקה הוא ניצול הוא הנרצה במאמר חז"ל בפסוק זה אם שלמים וכן רבים וכן נגוזו משל לשני רחילות גזוזה עוברת וכו' כי הנה חז"ל דבריהם כגחלי אש נוקבים ויורדים עד התהום לכן משל זה באמת הוא כי הנשמה שהיא גזוזה עוברת באותו נהר שהוא דינור הגוזז מממונו לצדקה כלומר דאף על גב כי אינו עשיר וצריך לגזוז מממונו שהוא לצורך פרנסתו לכן ועבר באותו נהר דינור ויצא בשלום ולכן יאמר נא השוחט בהמה ביום טוב שנתעורר לתקן הנפש החטאת הזאת אינו רשאי לתלוש את הצמר היינו ענין זה של הצדקה כי מאחר שלא נתלש עודנו חי מה מועיל עתה והיינו מעשה דמר עוקבא שחלק נכסיו בשעת מיתה והקשו על זה ממשחז"ל המבזבז אל יבזבז יותר מחומש ומשני

שבשעת מיתה שאני דליכא למיחש דאתי לידי עניות אמנם לא אמרו כי הצדקה בשעת מיתה אינה חשובה כל כך או מפני היורשים אמנם בזה יאמר אינו רשאי לתלוש הצמר כלומר לעשות צדקה כדי לעשות מקום לסכין שלא יהיה בסוד נבלה על כן הקמצן נקרא נבל ע"ש שנעשה נבלה וז"ש אבגיל בנבואה נבל הוא קמצן ונבלה עמו שנעשה נבלה בשעת שחיטה או יהיה ענין תלישת הצמר כלומר אין לאדם לאבד זכות הצדקה שעשה בעבור לעשות מקום לסכין כלומר כדי שלא יפסל השחיטה כאמור אין ראוי לעשות כן אבל מפנהו ומושכו אילך ואילך כדי שיועיל לו להצילו מנהר דינור כאמור אמנם אם נתלש מאותו זכות להועיל לו נתלש אבל לא שיהיה האדם מתכוין לאבד את זכותו שהנה חז"ל אמרו כשהאדם הולך לשם מוציאין עליו עשרה עונות ועשרה זכיות והוא אומר יצאו אלו באלו אומרים לו לאו אלא נענש על העונות ומקבל שכר משלם על הזכיות שעשה והיינו שאינו יכול לתלוש הצמר הוא הצדקה שעשה ביד אבל אם מפנהו ומושכו אילך ואילך ומעצמו נתלש כפי השגחת יוצר הכל עלתה לו מעשה הצדקה גם לענין השחיטה גם בלא דעת שלו אז טוב לו כמדובר:

[יג] השוחט את העוף גם בזה בא הרמז לאיש הנלבב העושה מצות הדומה לעוף שמצפצף בקולו בתורה ובתפילה שנאמר הקול קול יעקב כי נתבאר אצלי הכפל הקול קול להגיד כי שני מיני קול נמצא לעדת יעקב הלא המה קול תודה וקול תפלה ולכן זה הנמשל לעוף מפני שלימות הנז' הנמצא בו ולכן לא ימרט את הנוצה הוא ענין הזכות הלא זה דברי במאמר חז"ל סדר בשלח וז"ל כנף רננים נעלסה רננו צדיקים בה' וכו' אם אברה חסידה ונוצה ואומר מי יתן לי אבר כיונה כי נמשלו ישראל ליונה שקופצת אגף אחד ועפה בשני כך ישראל יש להם שני דברים תורה ומצות החסידה אלו ישראל שנאמר אספו לי חסידי יש להם נוצה של יונה כאמור ולכן השוחט את העוף שהוא הנמצא בו שלימות העוף כאמור לא ימרט את הנוצה היינו המצוה לעשות מקים לסכין שלא יחליד לפי כי אין לאדם להפסיד מעשיו הטובים להמלט מן הנזק כאמור:

[יד] לא ישחוט אדם חיה ועוף בי"ט אלא אם כן יש לו עפר מוכן וכו' והענין מ"ש בתיקון כ"א דף נ"ז וז"ל ועוד מצות שחיטה כשרה בזרים דאינון בני נשא דדמיין לבעירן דאלין דלא משתדלי באורייתא צריך למעבד בהון קרבנין לקב"ה ואם מתקרבין בצלותין לקב"ה וסבלין כמה מכתשין הה"ד כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה אתחזי כאלו וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וכו' דדא שזיב ליה ממיתה דמלאך המות הה"ד אדם ובהמה תושיע ה' ואלין דעובדייכו כבעירן דחקל' דאכלין בלא צלותין מיתתהון יהא כבעירן דחקלא ושחיט לון מלאך המות מדה כנגד מדה ולא עוד אלא בסכין פגום

קא שחיט לון ואתקריאו נבלה ועלייהו כתיב נבלתי יקומון מאי סכין פגום דא סמאל אל אחר סכין פגום ודאי אתקרי עכ"ל לענייננו ולכן יאמר נא לא ישחוט אדם חיה ועוף ביום טוב דהיינו התיקון שלהם כמש"ה וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וכו' אלא אם כן היה לו עפר מוכן כנגד מש"ה מזבח אדמה תעשה לי והיינו עפר מוכן מערב יום טוב ואם עבר ושחט ולא הכין מזבח זה בלבבו ובדעתו אם יש לו דקר נעוץ מבעוד יום בעפר תיחוח מכסהו בו הוא מש"ה ויתד תהיה לך על אזניך וכו' וחפרת בה הוא מה שאמרו חז"ל מפני מה אצבעות היד משופות שאם ישמע אדם דבר מגונה יתן אצבעו לתוך אזנו ולכן יאמר נא כי אם לא יש לו דקר נעוץ מבעוד יום שיהיה מכין עצמו שלא להשמיע לאזניו דברים מגונים שהרי מנבל עצמו ונפסל מלהיות קרבן על המזבח הנז' וכאשר יהיה לו דקר נעוץ מבעוד יום הוא האצבע נעוץ באזנו וזה יהיה בעפר תיחוח כי צריך להשפיל עצמו הדק לעפר ע"ד מש"ה מזבח אדמה תעשה ובכל זה לא יהיה עפר קשה אלא תיחוח ואז יכשר לכסות בו אותה שחיטה כלומר שמכפר עליו כנז' במאמר כמי שמקריב קרבן ועליו נאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה: [טו] אפר כירה שהוסק מערב יום טוב מותר לכסות בו כלומר כי כאשר יחשוב האדם לאפר ע"ד מש"ה ואנכי עפר ואפר וזה היה לו מבעוד יום קודם שיגיע יומו שנא' באו ימי הפקודה וקיים בעצמו וזכור את בוראך בימי בחורותך מותר לכסות בו ר"ל כדאי הוא לכסות על כל מה שעשה מן העונות שנא' כסוי חטאה אבל אם הוסק בי"ט כלומר כי יחם לבבו לעשות תשובה בו ביום שהגיע יומו בית מועד לכל חי שנקרא בכינוי י"ט לפי כי הוא יום טוב לגבי אדם שהוא צדיק כגון בהילולא דר"ש ואיתא בזוהר פ' תרומה דף ק"ן. רזא דרזין דאוליפנא מגו בוצינא קדישא והנה טוב דא מלאך חיים מאד דא מלאך המות דאיהו יתיר וכו' ג"ע איהו בארעא נטיע וכו' כד"א ויטע ה' גן בעדן מקדם וכו' ואתר דא איהו מתתקן לרוחין קדישין וכו' בשעתא דנפקי מתמן למיתי להאי עלמא מתפשטין אינון רוחין מההוא גופא ולבושא דתמן ומתלבשין בגופא ובלבושא דהאי עלמא ועבדין דיוריהון בהאי עלמא בלבושא וגופא דא דאיהו מטיפה סרוחה וכד מטי זמניה למהך ולנפקא מהאי עלמא לא נפיק עד דהאי מלאך המות אפשיט ליה לבושא דגופא דא כיון דאתפשט וכו' אזלא ומתלבשא בההוא גופא אחרא דבגנתא דעדן דאפשיט כד אתי להאי עלמא ולית חידו לרוחא בר בההוא גופא דתמן וחדי על דאתפשט מהאי גופא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כמה שמחה נוספת יש לנשמה יום המיתה מפני שמפשטת מגוף נגוף זה ומתלבשת באותו גוף הקדוש ולכן ראוי להיות מכונה בשם י"ט ולכן יאמר נא אבל אם הוסק בי"ט שהוא יום צאתו מן העולם אם הוסק לבבו בו ביום בענין החרטה אסור אין מכסין בו על עונותיו

אלא אם כן הוא חם כדי לצלות בו ביצה הוא מ"ש בזוהר פ' פנחס דף רי"ו. וז"ל דביצה אחת נפלת מן עופא ומחת שתין כרכין וכדאיתא בתיקונים נמי בענין זה נפילת ביצה דאיהו אתרוג שיעורו בכביצה ובגינה אתמר ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת ונפל עמה ששים המה מלכות וכו' ולכן יאמר נא כי שיעור זה האפר חם כי הוא מתחרט עד מקום כי אותה הביצה נצלית ונתקנת לפי כי מעשה של התחתונים פוגם בה כנ"ל וחרטה של אדם זה צולה אותה ומתקן אותה ומותר:

[טז] הכניס עפר הרבה. לתוך ביתו לצורך גנתו ר"ל כי אדם מקיים בעצמו מאד מאד הוי שפל רוח היינו שהכניס בלבו עפר הרבה כאלו הדק לעפר כמשחז"ל הקיצו ורננו שוכני עפר מי שהיה שכן לעפר בחייו וזה הכניס הרבה לתוך ביתו היינו קרבם בתימו לעולם וזה היה לצורך גנתו כדי ליירש מקומו בג"ע אותו החלק אשר שם לו והוא כנוס במקום א' המיוחד לו בתוך לבו מותר לכסות בו כל העונות שעשה כד"א כסוי חטאה שכל זמן שהוא צבור בלבו דעתו עליו לכל המצטרך שלא יחטא אבל אם הכניס קופתו לצורך גנתו היינו דבר מועט מן השפלות ולא הכניס אותו לתוך ביתו כמשפט המשפיל דעתו לפי שנאמר גבר יהיר ולא ינוה כל המתייהר אפילו על אנשי ביתו אינו מתקבל ולכן עיקר השפלות צריך להיות מנהיג עצמו אנשי ביתו בנחת ובשפלות וזה לא כן עשה זולת הכניס עצמו בענין העפר של השפלות לצורך גנתו בלבד כדי לזכות עם הצדיקים בג"ע לאותו חלק שלו בלבד לא יכסה בו על כל עונותיו שמאחר שהוא מעט בטל ויחזור לחטא ולא יכסה בו כלל:

[יז] מכניס אדם מלא קופתו לבית סתם וכו' הנה חזר והגיד כי יכול אדם להכניס עפר הוא ענין ההכנעה והשפלות ויהיה מלא קופתו לבית כי כן עיקר לענין ההכנעה שיהיה נעלב מאנשי ביתו כמו שאומרים חז"ל וכן יעשה סתם ולא יפרש שעשה כן לצורך גנתו לזכות לג"ע דהוה ליה על מנת לקבל פרס ולא נכון לעשות כן אלא עשה סתם ואח"כ עושה בו כל צרכו אפי' ענוה שלא לשמה דעדיפא כדאיתא בערכין פ' שלישי ולא אמרינן בטל הוא אגב קרקע הבית דהיינו מאותו עפר שנא' בו אשר יהיה בקרקע המשכן שהוא ענין מוכרח ולא יחשב לענין ענוה ושפלות והוא שייחד לו קרן זוית לשפלות זה בקרב לבו ולא יהיה למראית העין רצון שלא שטחו לעין כל אלא שייפי נפק שייפי עייל מוכחא מלתא דלצרכיו בעי ליה לכל הדברים יהיה מתנהג בשפלות ואם הוא עפר תיחוח שהוא נחשב לעפר שאין בו צורך לשום דבר מותר לכסות בו על כל מעשיו כדבר האמור:

[יח] כוי אין שוחטין אותו בי"ט וכו' והוא רמז לאדם אשר מעשיו סתומים פעמים נוהג כמנהג הבהמה ואשר לא טוב עשה פעמים נחשב לחיה שהוא עושה מעשים טובים כמו

ששנינו יש בו דרכים שוה לבהמה ויש בו דרכים שוה לחיה ולכן אין שוחטין אותו בי"ט לפי כי זה חלק אדם רשע מאל כי חלבו אין מכסין אותו מדה כנגד מדה לפי כי חלבמו סגרו ולא עשו תשובה לכן חלבו אסור ואין מכסין את דמו ר"ל לא תחמול ולא תכסה עליו כמ"ש שהשטן לריב"ל אלמלא דחיישנא ליקרא דברייתא שנאמר ויצום אל בני ישראל פרענא להו בית השחיטה כבהמה ואיתא בזוהר פ' משפטים דף קי"ט. וז"ל רשיעיא אינון רשימין בלא סימנין דטהרה אינון דלית לון תפילין על רישא וכו' מיתא דעניותא דילהון לא יהא באתכסייא כעופין וכו' ואית עניותא לעיני כלא כזריקו דדם בהמה וכו' אמנם אשר דומה לחיה בן איש חי הוא וחלבו מותר באכילה ומכסין את דמו כי כן אע"פ שחטא כסהו בלילה כדאיתא בזוהר בענין כסוי חטאה כי החוטא בשגגה ואשם פעם ראשונה כל צבא מרום הם מכסים על עונו ולכן אדם זה שהוא ספק פעמים צדיק פעמים רשע אין שוחטים אותו בי"ט לחשבון קרבן ע"ד האמור ואם שחטו אין מכסין את דמו לא תחמול ולא תכסה עליו אפי' יש לו עפר מוכן והשפיל גאותו עם ארובות ידיו לא יועיל לו מפני שהרואה יאמר ודאי חיה הוא כלומר אדם צדיק הוא דאל"כ היה לא היו מטריחין לכסות חלבו בי"ט ונפיק מיניה חורבא שהרואה ילמד ממעשיו לעשות כן אמנם לערב קודם בא יומו אם רשומו ניכר כי עשה בו רושם הפועל של השחיטה ועמד בנסיונו בעניות שלו והיה מתוודה ומודה על הדין כנזכר במאמר אז יכסנו לפי כי יש בידו כח לכסות על מעשיו כדבר האמור:

[יט] שחט בהמה וחיה ונתערב דמם כבר נתבאר כי בהמה הוא חלק אשי הזמן אשר נמשל לבהמה כאשר לא טוב עשה והחיה הוא החיה מטרפתה חלק אשר הזמן אשר הם נקראים חיים מפני מעשיהם הטובים והנה נתבאר במאמר שאם האדם מקבל עליו דין שמים ומשפיל עצמו נחשב לו כענין שנאמר וזבחת עליו את עלותיך ואת שלמיך וכו' ואמנם כאשר האדם היה פוסח על שני הסעיפים פעם עושה מעשה בהמה ופעם נחשב לחיה ונתערב דמם זה בזה ר"ל הרי נמצא בזה שני צדדים אחת לטובה ואחת להפך כי כנגד האחת צריך לכסות דמו וגם על כל מעשיו ותשלך במצולות ים כל חטאתם וכנגד מעשה בהמה נאמר לא תחמול ולא תכסה עליו ולכן אם יש לו עפר מוכן לאחר שהגיס דעתו וחטא על שנתחייב הריגה שנאמר וכראש שבולת ימלו אח"כ השפיל דעתו והומכו כענין מי שאמר ואנכי עפר ואפר ככל יקפצון כמו שחז"ל באברהם יצחק ויעקב שנאמר בהם בכל מכל כל ולכן אם יכול לדוקרו בדקירה אחת שנאמר בה ויתד תהיה לך על אזניך כאמור לפי כי אין צריך להרבות דקירות מפני חלק הבהמה ולכן יכסנו

מפני חלק החיה שצריך לכסות על מעשיו ואם לאו כי אינו יכול לדקרו בפעם אחת אין ראוי לכסות עליו יראו רבים ויראו ואל ישובו לכסלה:

[כ] השוחט צפור מערב י"ט והוא חלק אדם השלם בעסק התורה ובתפלה שהוא מצויין בבתי כנסיות ובתי מדרשות הקול קול יעקב כצפור ולא כסה את דמו דמאחר שהוא נחשב לקרבן שנא' וזבחת עליו וכו' ולא דעת ולא תבונה לכסות על דמו אין מכסה בי"ט שלו הוא משחז"ל המספר אחר מטתו של ת"ח נענש ולזה ראוי שלא לכסות על מעשיו אלא יהיה מספר והולך זהו כבודו כמשחז"ל איזהו בן העה"ב ואזניך תשמענה דבר מאחריך לאמר: עוד תשוב ותראה מעשה ה' אשר הוא נתקן ע"י מעשה התחתונים כאשר נודע מכמה מקומות נתבארו למעלה ולכן יאמר נא אותו ואת בנו שנפלו לבור וכו' והענין יהיה בשני פנים אמתיים ראשונה ירצה מ"ש בזוהר פ' יתרו דף ע"ט: וז"ל סופיה דקרא מאי קא מיירי מה שמו ומה שם בנו כי תדע מה שמו תינח מה שם בנו מהו וכו' אמר ליה רזא דמלה היינו דכתיב בני בכורי ישראל וכו' אדהכי לא אדכר ר' ייסא וכו' אדמוך אחזיו ליה חד ספרא דאגדתא דהוה כתיב ביה חכמה ותפארת במקדשו וכו' א"ל ר"ש עד כען רביא אנת למיעל בין מחצדי חקלא והא כלא אחזיו לך והכי הוא דכתיב מה שמו ומה שם בנו כי תדע חכמה שמו תפארת בנו עד כאן לשונו הנה מבואר הדבר מן המאמר והיינו מה שכתב אותו ואת בנו היינו מה שמו ומה שם בנו שנפלו לבור בזמן הגלות והיינו בבור גלות זה ונקרא בהם נפילה בלשון השאלה לפי כי כן כל ענין העדר יקרא נפילה והענין הוא מה שכתב בזוהר פ' אחרי מות דף ע"ד והוא סוד ערות אשת אביך לא תגלה וכו' זאת ועוד אחרת מ"ש אותו ואת בנו יצדק ביעקב ויוסף והענין נלמד ממ"ש דף ע"ד: ושם נאמר ז"ל תנינן כד אתפרש מלכא ממטרוניתא וברכאן לא משתכחן כדין אקרי וי' מ"ט וי' דתניא רישא דיסוד י' דהא יסוד ו' זעירא הוא וקב"ה ו' רברבא עילאה ועל דא כתיב תרין ווין כחדא ו"ו ורישא דהאי יסוד י' הוא וכד אתרחקא מטרוניתא ממלכא וברכאן אתמנעי ממלכא וזווגא לא אשתכח ברישא דיסוד נטיל ו' עילאה להאי רישא דיסוד דהוא י' ונגיד ליה לגביה כדין הוא וי וי לעילא לכלא דעילאין ותתאין וכו' הנה מבואר מזה המאמר איך ת"ת ויסוד נסתלקו למעלה הוא סוד יעקב ויוסף והיינו מ"ש אותו ואת בנו שנפלו לבור כלומר בעבור מעשה התחתונים הלא המה דברי הזוהר פ' נשא דף קנ"ב. וז"ל וכל מאן דעבר על פקודי אורייתא כביכול פגים לעילא פגים לתתא פגים לגרמיה פגים לכל עלמין וכו' ושם נאמר פתח ר' יהודה ואמר כי יכרה איש בור וכו' מה כתיב בתריה בעל הבור ישלם וכו' ומה על דא כך מאן דגרים לאבאשא עלמא בחובוי עאכ"ו אלא תווהנא דאע"ג דאבאיש עלמא אמאי אית ליה תשובה וכו' ולכן יאמר אותו

ואת בנו שנפלו לבור הוא בור זה שפתחו ישראל במעשיהם הרעים מעלה את הראשון על מנת לשחטו וכו' והענין יתבאר עם מה שאמר בזוהר פ' תצא רע"ט וז"ל ואית אחרנין דנקיבו ליה עד דמטו לתהומי רבא ולא סליקו מתמן ובזמנא דנוקבא פתיחא כל מאן דנפיל לא סליק ומשיח בן דוד נפיל תמן ומשיח בן יוסף דחד איהו עני ורוכב על חמור וחד איהו בכור שור בן יוסף והאי איהו כי יכרה איש בור ולא יכסנו ונפל שמה שור או חמור ובג"ד אקרי משיח בר נפילאי ואיהי נפלת בתרייהו ואתמר עלה נפלה ולא תוסיף קום ואנת הוא בעל הבור ישלם כסף ישיב לבעליו והמת יהיה לו דא משיח בן יוסף וכו' והנה הדבר מבואר מזה המאמר מה ענין בור זה ולכן יאמר מעלה את הראשון הוא משיח בן יוסף על מנת לשוחטו כמו שאמר במאמר דעתיד לאתקטלא ומערים ואינו שוחטו והיינו משחז"ל ביום ההוא יגדל המספד בירושלם וכו' האי הספדא מאי הוי איכא דאמרי על משיח בן יוסף שנהרג ואיכא דאמרי על יצר הרע שנהרג והייני מ"ש מעלה את הראשון הוא משיח בן יוסף על מנת לשוחטו ואינו שוחטו כדאיתא בתיקון פ' דף קל"ז וז"ל בראשית ברא תיש דא איל יצחק בראשית תמן אש לעולה דיצחק ורזא דמלה הנה האש והעצים ואיה השה לעולה נפק קלא ואמר משית יומי בראשית וביה אתברי לעקדה דיצחק וכו' ועקדה דנא מועילה לגלותא דהוה עתיד לאתקטלא וקלא נפיק מההוא זמנא אל תעש לו מאומה וכו' וברא עקידה דיצחק דאתעקד קמיה אבוי ומסר גרמיה למיתה ישזיב משיח וישראל דלא ימותון וכו' ולכן אמר ומעלהו על מנת לשחטו כאמור ומערים ומעלה משיח שני מבור זה ואז רצה זה שוחט רצה זה שוחט כלומר רצה זה משיח בן יוסף שוחט רצה זה שוחט יצ"ה כמ"ש האי הספדא על יצר הרע שנהרג הוא שר של אדום כמשחז"ל שהוא בורח לבצר' יחשוב כי בצר הוא בצרה ויקלוט אותו כמשחז"ל ג' טעיות עתיד לטעות שר של אדום חדא האי דקאמרן יחשוב כי בצר הוא בצרה יחשוב כי הוא קולט ואינו קולט אלא בן אדם ולא מלאך וכו' ואז מביא אותו הקב"ה ושוחטו בפני הכל וכו' וע"י כן הותר הנדר משחז"ל נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה עד שיכנס ישראל בירושלים של מטה ולכן ממה נפשך הותר הנדר אם הנדר כפי פשוטו על עדת ישראל שיכנסו בירושלם למטה הרי אותו ואת בנו הותר הנדר שלהם ועולים מבור הגלות בנו ישראל תחילה ואח"כ אבינו שבשמים נכנס בירושלם של מעלה ומה גם אותו ואת בנו על דרך הנ"ל בסוד מה שמו ומה שם בנו גם כן ע"י שעולי' השני משיחים מן הבור הנה אז הותר הנדר עליון ותחתון ומה גם אותו ואת בנו יעקב ויוסף כאמור הם נגאלים ע"י הערמה זו כמדובר:

בהמה חציה של כותי וחציה של ישראל הנה חלק הבהמה מורה על המדה האחרונה שהוא בסוד שם ב"ן שעולה בהמה בגי' כנ"ל והנה זאת הבהמה מפני הגלות והחרבן נמצא הוא חציה של כותי מפני כי רגליה יורדות מות ומה גם ברדתה בעולמות למטה יש שם תערובת מן הקליפה וחציה של ישראל מסטרא דקדושה יכולים לשחטה בי"ט ואפילו יש לו שתים דהיינו החלקים היורדים בעולם היצירה ובעולם העשיה יכול לשחוט שתיהן ולהעלות אותם למעלה וכך היא המדה כנ"ל:

השוחט בהמה בי"ט לא יתלוש הצמר אשר חז"ל הגידו בפ' ויעש ה' לאדם כתנות עור דבר הבא מן העור והוא הצמר והנה קין חטא בענין זה של הקרבן אמנם הבל הביא מבכורות צאנו הוא הצמר ולכן אין לתלוש זה הצמר ביום טוב לפי כי תיקון זה לא נעשה זולת בחול לא כן ביום טוב אע"ג שהוא לעשות מקום לסכין שלא יחליד והנה בהמה זו היא הרבוצה על אלף הרים הרי מגדלי' לה כל מין בהמה שנאמר והיה השרון לנוה צאן והיא מזומנת לצדיקים לעתיד לבא מה עושה הקב"ה מביא לויתן ונוחרו בסנפיריו והצדיקים אומרים וכי שחיטה זו כשרה והא תנן השוחט במגל בצור ובקנה שחיטתו פסולה והקב"ה אומר כי תורה מאתי תצא תורה חדשה דהיינו כי עד לא נאסרו כל דברים הללו אלא כדי שלא יהיה פגם בבהמה זו אמנם מעתה נתקנה על ידי שחיטה זו ולפי כי התיקון של בהמה זו הוא על ידי השחיטה שהיא אוכל נפש אבל הצמר לא יתלוש אותו אבל מפנה ומושכו אילך ואילך ואם נתלש מעצמו נתלש:

השוחט את העוף שהרמז שלו הוא סוד זיז שדי שעתיד הקב"ה לעשות אותה סעודה לצדיקים לעתיד לבא והסוד מ"ש בהקדמת התיקונים דף פ' וז"ל ועל האי צפור קא רמיזו רבנן בהגדה דבתרא דרבה בר בר חנה הוה אזיל בספינתא וחזא להההוא צפרא דימא מטי עד קרסולוי וכו' אלא לא הוה אלא מאילין אפרוחי וצדיק שמיה עמודא חדא מארעא עד רקיעא וימא מטי עד קרסולוי אלין נצח והוד דאימא עילאה איהי ימא דאתפשטת לחמשין תרעין עד כרסולוי דההוא עופא כגוונא דא י' איהו עשר וכו' עוף דאיהו צפר דא הו צפר דיליה איהו מטטרו"ן עליה אתמר כי עוף השמים יוליך את הקול וכו' והנה מבואר מדברי המאמר מה ענין עוף זה המזומן לצדיקים כי הנה בזמן הזה הוא מזומן להוליך את הקול דהיינו של תורה ותפלה כנזכר שם ומעלה אותו לצדיק חי העולמים כמו שאומרים חכמים ז"ל מלאך ממתין עד שישראל מסיימין התפלה ועושה אותם עטרה ומניחה בראש חי העולמים רצה לומר כי הוא משתדל לתקן המדה האחרונה ושמה עטרה ומניח אותה בראש חי העולמים והבן ולכן נמי הנה שכרו אתו להיות מזומן צפר זה הנקרא עוף השמים זיז שדי למאכל לצדיקים לעתיד לבא מזומן עמהם ולכן

השוחט צפר זה ביום טוב שבא הרמז לאותו יום של הסעודה שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות לצדיקים יומא טבא לרבנן לא ימרט את הנוצה הוא מה שאמרו חכמי' ז"ל הובא למעלה וז"ל כנפי רננים נעלסה ואפרוש כנפי עליך רננים רננו צדיקים אם אברה חסידה ונוצה מי יתן לו אבר כיונה וכו' והענין בקיצור להיות כי ענין קן צפר הוא סוד קן נוצות שיש בכנף עליון כמנין כנ"ף ולכן יאמר כנף רננים דהיינו רננו צדיקים הנמשכים מכנף זה ימצא להם שמחה תמיד מכ"ש לעתיד נתעלסה באהבים ע"ש עבדו את ה' בשמחה העובד מאהבה אם אברה מי יתן לי אבר כיונה לפי כי כ"י היונה יש לה אבר ידוע אבל למעלה הוא סוד שביל דקיק אלו הם דברי חסידה שנאמר בה גם חסידה בשמים ידעה מועדיה וכדאיתא בזוהר בפסוק חסידה ברושי' ביתה (תלים ק"ד) באינון שית בנין ברושים אל תקרי ברושי' אלא בראשים דהא עלמא אחרא בתתאין ביתה כי תעזוב לארץ ביציה עזבתי את ביתי דאלו מתחלה נאמר והאם רובצת על האפרוחים או על הבצים ומפני החרבן נאמר שלח תשלח את האם תרין תירוכין חד מבית ראשון תניינא מבית שני כדאיתא בהקדמת התיקונים ועל עפר תחמם כי שחה לעפר נפשנו מפני כי הבת היקרה הנקרא נפש שחה לעפר לכן גם כן חסידה הנזכר ועל עפר תחמם שהנה נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה וכו' מקשיח בניה ללא לה לפי שהיו בנים סכלים נמסרו ללא לה לקליפות הוא גלות הנשמות ואשר לא היה עוד נשמות חדשות כדאיתא פרשת פקודי היכל חמישי ע"ש לרק יגיעה בלי פחד למה הולך לריק יגיעה ואימא עילאה אריקת ברכאן עילאין לסטרא אחרא כנזכר בזוהר בלי פחד כי לא פחדו אל ה' אלהי ישראל ותשכח כי רגל תזוריה ותשכח ה' עושיך דאלו שם הוא סוד הזכירה ועון התחתונים גרם שם השכחה וארך קץ פדותינו וחית השדה חדושיה היא החיה שנאמר בה והשבתי חיה רעה מן הארץ דא חיה דזינא בישא לתתא ומאי איהי אגרת בת מחלת וכו' כדאיתא בזוהר פרשת בחקותי כעת במרום תמריא למחר ישראל עושים תשובה ועתה ישראל והיינו בעתה אחישנה תשחק לסוס סמאל ולרוכבו אלה ברכב ואלה בסוסי' ואנחנו בשם אלהינו נזכיר נקטינן כי הנוצה של עוף זה אין למרט אותה כדי לעשות מקום לסכין לפי שיש בה צורך כאמור:

לא ישחוט אדם חיה ועוף ביום טוב אלא אם כן היה לו עפר מוכן וכו' מאחר שהנחנו כי חיה ועוף הללו הם המזומנים בסעודה לצדיקים לעתיד ומה גם השורש שלהם למעלה שהרצון שיהיו מתוקנים לעתיד ולכן העיקר לכל הדברים הללו הוא העפר שנאמר הכל היה מן העפר (קהלת ג) ואחז"ל ואפי' גלגל חמה וכונת חז"ל בזה ממש"ה העפר בה"א הידיעה דאלו נאמר עפר סתם הענין מובן שהרצון על המדה האחרונה שעל ידה נברא

עולם המעשה אמנם מדקאמר קרא העפר משמע עפר עליון ומ"ש הכל לאשמועינן אפילו גלגל חמה עליון משם היה דייקא נמי מדלא קאמר נברא אלא היה ר"ל על ידי אותיות היה דהיינו כי שם נאמר יהי בכל מעשה בראשית וכן היה ולכן מאחר כי העפר עיקר לכל לכן לא ישחוט אדם חיה ועוף אלו אלא אם כן היה לו עפר מוכן ר"ל שיהיה מתוקן ומוכן מבעוד יום הוא סוד גלגל חמה הנזכר כי שמש ומגן ה' ואם עבר ושחט צריך לעשות רמז לדבר והוא כי יהיה לו דקר נעוץ מבעוד יום הוא המשל אשר חכמים ז"ל הגידו כי הזגג שיש לו קופה של כוסות וכו' מביא יתד לתלות קופתו וכו' היינו כי הזגג זה הוא רמז אל המאציל ית' יש לו כלי זכוכית מאספקלרייא שאינה מאירה וכדי שלא ישתברו כמו שהיה מתחילה לכן מביא יתד חזקה צדיק לעולם בל ימוט ותולה קופתו זו ולכן אם יש דקר זה היתד נעוץ מבעוד יום בעפר תיחוח הוא סוד בנימן הצדיק שהוא טמון בעפר זה מכסהו בו היינו מה שאמר בזוהר פרשת בלק דף ר"ד. וז"ל בקר אערוך לך ואצפה מהו ואצפה הא כל בני עלמא מצפין וכו' ובגין כך אתפשטו דרגין ואתלבשו נהורין ואינון אקרון כנפים עלאין עד דמטו להחי בקר דיוסף ואיהו נטיל כל נהורין עילאין ומגו דכל נהורין עילאין ביה תליין זיויה סליק מסייפי עלמא עד סייפי עלמא עד דעלמין דלתתא לא יכלין למסבל אתא דוד ואתקן להאי בקר דיוסף חופאה לאתחפאה וכו' ודא הוא דכתיב ואצפה כד"א ויצפהו זהב טהור וכו' ולכן אמר מכסהו בו דמשמע נמי לדקר זה ולכן מועיל לכסוי הדם: אפר כירה שהוסק מערב יום טוב וכו' נודע הוא כי האפר אינו מגדל צמחים אמנם אתקש לעפר לפי שנאמר ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם והוא התיקון שלהם ולכן אפר כירה שהוסק ונשרף מערב יום טוב על ידי הקדושה שנאמר והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום וזה נעשה קודם אותה סעודה של הצדיקים לעתיד ערב יום טוב זה מותר לכסות בו שהנה נתקן אבל אם הוסק ביום טוב זה הגשמי אסור אלא אם הוא חם כן הוא חם כדי לצלות בו ביצה כי בזה יהיה רמז לענין היצר אף על גב כי הוא מתבטל לעתיד אינו בטל לגמרי רק נאמר והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר ולכן אם הוא חם שיש בו לצלות ביצה להוליד בנים בלבד וכמו כן ימצא על ידי כך התעוררות למעלה לסטרא דצפון שהוא חם לעורר האהבה בסוד שמחנו תחת לראשי אז מותר לכסות בו על דרך החמור כי נעשה מכסה ויצפהו זהב:

הכניס עפר הרבה לביתו לצורך גנתו וכו' מאחר כי העפר הוא כינוי אל הקדושה אמנם זה יהיה מאותו עפר שנאמר ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן דאינון מאריהון דדינין כדאיתא בזוהר פרשת נשא דף קכ"ה. וזה לשונו ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן

מח העפר תנינן כתי' הכל היה מן העפר וכו' הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה כ"ש בני נשא דאשתכחו מניה אמר רבי יוסי ומן העפר אלו כתיב ומן העפר ולא יתיר הוינח חמר הכי אבל כיון דכתי' אשר יהיה בקרקע המשכן משמע דתחרח היא אלא כתיב יתן בעפר חרבו חנין מאריהון דקשתין ובנסטרחין מארי דדינר קשיא וכו' ולכן בא הדין אם הכניס עפר הרבה שמורה על ריבוי מאריהון דדינין ולא נכון נעשות כן מפני שהוא מעורר כח הדין ולכן אם הוא כנוס במקום אחד מותר כי הנה אף על גב שהכניס עפר זה לביתו שמורה על בית עליון היא הכלה שצריך לה אלין מאריהון דדינין לפי שהם החיל שלה כדאיתא פרשת בשלח דף נ"א וזה לשונו ויסע מלאך ה' וכו' וכי יקרא הוא דמלכא דמטרוניתא תזיל והיא תגח קרבא והיא אזלת שליחא למלכא דאזדוג במטרוניתא עילאה וכו' קב"ה מסגיאות חביבותא ורחימותא דיליה בכנסת ישראל וכו' אפקיד בידהא כל זיינין דיליה רומחין וסייפין קשתין חצין חרבין בלסטרין קשטיראין וכו' הנה נתבאר מן המאמר כי כל אלו החיילות שהפקיד מלכא בידא דמטרוניתא הם לשם ולתפארת לה ולכן זה שהכניס עפר הרבה לתוך ביתו היא מטרוניתא זו כי עפר זה שהוא הרמז למאריהון דדינין חיילות שלה שבח בית אביה וזה הכניס אותם לצורך גנתו לעשות אותם בסוד גן כאמור במאמר הנ"ל דעבד לה ההוא גננא שורין שורין אמנם נמצא העדר בזה בבחינה אחת להיות שהכניס אותם לבית דאלו החייליו הללו הם של מטרוניתא אמנם לענין הנהוג שהמטרוניתא הולכת בעולמות עם חיילות הללו שהם שלה הלא זה הדבר משחז"ל אמרה הירח לפי שאמרתי לפניך דבר הגון וכו' א"ל הא צדיקיא יקראו על שמך כדאיתא פ' אלו טרפות ובמדרש בשעת שהוא יוצא כו' ודימוס יוצאין עמו וכו' ואמנם זה הכניס אלו מאריהון דדינין לפנים לתוך הבית שמורה שהכניס אלו לפנים בעולם האצילו' ולא נכון לעשות כן ולכן אם הוא כנוס במקום אחר מותר לכסות בו דמאחר שלא נתפזרו שם לא יהיה התעוררות דין רק הם כנוסים במקום אחד המיוחד לעורר הייחוד ולכן מותר לכסות בו על דרך הנזכר שמכסה למעלה בסוד ויצפהו זהב כאמור שכל זמן שהוא צבור שם באותו מקום דעתו עליו בסוד והאדם ידע לכל המצטרך מצרכי הבית אבל אם הכניס מלא קופתו לצורך גנתו לא שמאחר שהוא מועט בטל:

מכניס אדם מלא קופתו עפר לבית בסתם דכיון שאינו מפרש אינם מתעוררים הדינים ועושה בו צרכיו לענין הייחוד ולא אמרינן שהוא בטל אגב קרקע הבית שנ' ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן והוא שייחד לון קרן זוית בשער בת ציון דכיון שלא שטחו

בקרקע מוכחא מלתא דלצרכיו בעי ליה לצורך הייחוד ואם הוא עפר תיחוח שמורה כי אלו מאריהון דדינין אינם חזקים ולכן מותר לכסות בו כנזכר:

כוי אין שוחטין אותו ביום טוב וכו' ואחשבה להבין כי זה הוא בסוד מטטרון ואיתא בתיקונים כי עוף השמים וכו' דא מטטרון דמתייחדין על ידוי צדיק וצדק בשית יומין דחול והרמז בשם זה כוי הוא כולל צדיק וצדק ולכן אותיות כ"ו היא סוד הצדיק שהוא שם הויה העולה כ"ו שנא' ה' הצדיק ואות י' הוא רמז למד' צדק אות יוד שבה בסוד כי שמי בקרבו והנה זה הוא אשר מצינו שיש בו דרכים שוה לבהמה ונחיה כמו ששנינו כוי יש בו דרכים שוה לבהמה ויש בו דרכים שוה לחיה ויש בו דרכים שוה לבהמה ולחיה ויש בו דרכים שאינו שוה לא לחיה ולא לבהמה והענין כי להיות שמע"ט הוא כולל הבהמה והחיה והרמז כי הנה עשרה מיני בהמה הם כמשחז"ל שור שה כבשים ושה עזים איל וצבי וכו' והם שלשה מיני בהמה שור שה כבשים ושה עזים ובשבעה מיני חיה איל וצבי ויחמור ויש לתת רמז בשמו של מ"ט כמשחז"ל ר' מאיר רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק כי רמון הם אותיות מטטרון כאשר לוקחים ט"ט שלו לחוד ולכן מטטרון הם שש אותיות רמון ארבעה הם עשר אותיות כנגד עשר בהמות אלו ואמנם חיה לחוד הם שבע נרמזים בשמו והבהמה נרמז ברמון הנזכר ולכן אמרו חיה בכלל בהמה כי הם האותיות עצמן ולכן ימצא במטטרון דרכים שוה לבהמה ודרכים שוה לחיה ומה גם שהוא כולל מדרגה שהיא חיה ומדרגה שהיא בהמה ולכן אין שוחטין אותו בי"ט היינו לעתיד כי ביום טוב של הסעודה העתידה להיות אין שוחטין רק בהמה שהוא סוד אותה בהמה הרבוצה על אלף הרים כנזכר אבל מט"ט הוא ספק ויש בו דרכים שאינו שוה לבהמה כאשר יבא במקומו בע"ה ולכן נמי בגשמי אין שוחטין אותו בי"ט ואם שחטו אין מכסים את דמו אפילו יש לו עפר מוכן שהרי נמי לעתיד נמצא עפר מוכן וסוד הדבר ע"ד הנזכר כי עפר הם מאריהון דדינים והנה בי"ט הם מוכנים ומתוקנים מפני כי הם קרואים והולכים לתומם כנזכר במאמר הובא לעיל הנזכר פ' קרח כי בזמן המועד קדש תתאה חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון שנאמר קריאי מועד קראי כתיב ולכן נקרא זה העפר מוכן ועומד ועכ"ז אין מכסים בו כי הנה מטרוניתא כאשר עולה למעלה אז כל החיילות שלה נעשי' בסוד כנפים לכסות עליה אמנם הללו אין מכסי' בו מפני שהרוא' יאמר ודאי חיה היא שאל"כ לא היו מטריחין לכסו' את דמו בי"ט ויבא להתיר את דמו אמנם אם רשומו ניכר לערב יכסנו:

שחט בהמה וחיה ונתערב דמם ויש לו עפר מוכן מהמזומנים מקראי קדש או אפר כירה מסטרא אחרא שנתקנה כנ"ל אם יכול לכסותו בדקירה אחת בסוד בנימן שאינו צריך

להרבות בשביל הבהמה יכסנו כאמור ואם לאו לא יכסנו: שחט צפור הנזכר דימא מטי עד קרסולוי מערב י"ט ולא כסה דמו לא יכסנו ביום טוב לפי כי הנה מאתמול נתקן והיה מן הראוי לכסות דמו לעשות הייחוד וכאשר החמיץ המצוה לא יכסנו ביום טוב שהרי עבר זמן אותו הייחוד כאמור:

סימן תצט

[א] אשר נמצא באדם שני מיני הרגל דבר והפכו הוא מה שהגידו חז"ל בענין מצות הרגילות ובהפך שנינו המרגיל כלו חיבור לטומאה שהרמז בו המרגיל עצמו להיות דש ברגליו דברים הקלים הוא חיבור לטומאה לפי ששנינו שכר עבירה עבירה וכמשחז"ל בא לטמא פותחין לו מעט מטמאין אותו הרבה בעה"ז מטמאין אותו לעה"ב וההפך מזה לענין הטובה בא לטהר מסייעין אותו מעט מטהרים אותו הרבה בעה"ז מטהרים אותו לעה"ב מלמטה מטהרים אותו מלמעלה וכל זה ימצא באותו המנהיג עצמו במצות הרגילות כענין הרגיל בנר חנוכה וליל שבת הרגיל לבא לבית הכנסת ולכן יאמר אין מרגילין בי"ט לפי כי חכמים ז"ל אמרו אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות כי אם רגליהם לרע ירוצו הוי רץ לב"ה ולב"ה אמנם אין מרגילין ביום טוב היינו מ"ש החכם מריש כד חזינא רבנן דרהטי לפרקא בשבתא אמינא קא מחללי רבנן שבתא עד דתני לי ההוא סבא לעולם ירוץ אדם. לדבר מצוה ואפילו בשבת הלא הוא כתוב אצלי בפ' ונדעה נרדפה לדעת את ה' שתי רדיפות הללו למה אחת לפי דקים לן פסיעה גסה נוטלת אחת מת"ק ממאור עיניו של אדם ולכן צריכא למימר ונדעה נרדפה וידיעה אחרת לענין שבת שנאמר אם תשיב משבת רגלך ולכן צריך ידיעה אחרת שנאמר לדעת את ה' ולכן יאמר אין מרגילין ביום טוב כלומר אין שייך דין זה של אץ ברגלים ביום טוב כי הוא מותר לרוץ בו ולא יקרא מרגיל לפי שהוא רץ לדבר מצוה לצורך יום טוב לתקן מה שחטא ואץ ברגלים חוטא וכן נמי כנגד משחז"ל הרגיל לבא לב"ה ופעם אחת לא בא הקדוש ברוך הוא שואל עליו ואומר מי בכם ירא ה' אם לדבר מצוה הלך נוגה לו ואם לאו אשר הלך חשכים ואין נוגה לו וכו' ולכן יאמר כנגד זה אין מרגילין בי"ט כלומר אין שייך שאלה של הרגיל לבא לבית הכנסת בי"ט מטעם האמור אם לדבר רשות הלך אין נוגה לו דהא על הסתם כל ההליכה הוא לצורך יום טוב ולכן אין שואלין על הרגיל לבא לבית הכנסת בי"ט ואמר כיצד הוא מרגיל זה המוציא כל הבשר מרגל אחד והענין כי הנה נודע מחז"ל כי ישראל נמשלו לשה שנאמר שה פזורה ישראל ולכן בא המשל זה בשור שה כבשים ושה עזים וחכמים ז"ל אמרו בפסוק יבא כל בשר מי

שלבו רך כבשר ועוד אמרו בשר כתיב בו ונרפא ולכן יאמר כיצד הוא המרגיל האמור זה המוציא ומפסיד כל הבשר שטרח ותקן מעשיו של הבשר אשר חכמים ז"ל הגידו שהוא נוטריקון של בושה סרחון רמה והפך אותו לטובה ונעשה רך לבו כבשר לעשות רצון קונו ואח"כ הוציא כל זה הבשר הטוב מרגל אחד כי פעם אחת לא בא לבית הכנסת לרוץ כדרכו כך עשה כדי להוציא כל העור שלם הם חמדת הזמן שנאמר בהם עור בעד עור רצה להעמיד עמו דבר מן החמדות ההם ולא יקרע ויפסד לא נכון לעשות כן אף על גב שאין שואלים עליו מי בכם ירא ה' להיכן הלך מרגיל נקרא ולא יעשה כן מפני שהוא. טורח גדול על דרך משחז"ל הקדוש ברוך הוא ברא העולם בדבר ה' ואין לפניו יגיעה ובמה הוא מתייגע בדברים בטלים שנאמר הוגעתם ה' בדבריכם ואין בזה צורך למועד ואם כה יאמר על ענין עצמו משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות אין מרגילין ביום טוב כלומר לענין זה אם בא לתקן האדם מעשיו רגל ברגל מה שחטא והיה אץ ברגלים בא לתקן אותו הרגלים לרוץ לדבר מצוה וכיוצא אין מרגילין ביום טוב לא כך יעשה ופירש כיצד הוא מרגיל זה המוציא כל הבשר שחטא בו בפועל כפשוטו ומה גם בדרך כינוי שנאמר אשר בשר חמורים בשרם והוציא כל זה מרגל אחד והוא בדרך כינוי היא משחז"ל בפ' אשר בשר חמורים בשרם וכן לזה רגל אחד ולזה שנים וכך עשה כדי להוציא כל העור שלם עור בעד עור להגן עליו מן הייסורים ולא יקרע אין עושים כן מפני שטורח בהפשט זה שרוצה אז להפשיט עורו מן הייסורין ואין בו צורך למועד לעשות תיקון בסגנון זה שהרי נאמר ושמחת בחגך אתה וביתך:

[ב] אסור למלוג גדי וכו' הנה גם זה יבא הרמז למי שירצה לתקן מעשיו כדי שיהיה לו יום טוב במותו ומה גם כדי לזכות להוא יומא טבא דעביד קדוש ברוך הוא לרבנן וזה יודע בעצמו שהיה מקפץ כגדי והיה חצוף כגדי והוא עז לכן ירצה לתקן מעשיו ולמלוג העור שלו ברותחין כי יחם לבבו והתודה אשר חטא על הנפש אסור לעשות כן שהרי האדם מצווה לשמוח ביום טוב שנאמר ושמחת בחגך וכאשר מתחרט ומתודה מוכרח הוא להיות עצב ודואג על מעשיו אשר אבד עצמו לדעת ולכן אסור למלוג העור שלו בסגנון זה לפי שהיה כגדי, אלא אם כן מולגו לאכול עורו כלומר כי כאשר יעשה מליגה זו ההטרחה היה כדי לאכול וליהנות מעורו לפי שהיה ירא יראת העונש שלא ילקה בעורו ולכן הקדים להרתיח עצמו ולהתחרט בלבבו:

[ג] בהמה שנשחטה ביום טוב וכו' הנה נתבאר למעלה כי חכמים ז"ל אמרו מן הבהמה אלו עמי הארץ והם אמרו זה העושה מעשה בהמה וכבר נתבאר לעיל כי זה בזה תלוי לפי ששנינו ולא עם הארץ חסיד לכן לפי שהוא עם הארץ הוא עושה מעשה בהמה ולכן

יאמר בהמה שנשחטה חלק עם הארץ הנמשל לבהמה על אשר לא טוב עשה בקרב עמיו ועתה שחט עצמו כדאיתא בזוהר פרשת משפטים דף קי"ט. ז"ל עם הארץ וכו' ואית עניותא לעיני כלא כזריקו דדם בהמה דזריקתה לעיני כלא דשפכין דמא הכי ענין שפכין דמוי באנפוי לעיני בני נשא ואתהדרן ירוקין כמתין ואתהדרין בתיובתא ולא פתחין פומהון להטיח דברים וכו' קדוש ברוך. הוא נחית על ההוא רוחא בכמה משריין עד כאן לשונו והיינו כמו שאמר הכתוב נחשבנו כצאן טבחה לתקן מעשיו לזכות להיות לו יום טוב בג"ע ולזכות להוא יומא טבא דרבנן מותר להגביה עורה הוא כל הקניינים שלו ועורו בכלל למלט כל אשר מסביב וגם עורו ממש ימלט מן הייסורין מפני כי כך אמרו חכמים ז"ל אין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה אלא תחלה פוגע בממונו אחר כך בגופו ולכן זה חלק הבהמה מאחר שהתקין עצמו לשחיטה הרויח גם הממון והקניינים גם העור ממש מותר להגביהו מן הייסורין שנאמר ובני רשף יגביהו. עוף ואמרו חכמים ז"ל ייסורין בדלים ממנו וליתנו לפני הרגלים לדרוס אותו בעבור כי אף על גב שקבל עליו דין השחיטה צריך גם כן שישפיל גאותו עם ארבות ידיו להיות נרמז ברגלים לפי כי על הסתם מתוך הגאוה האדם חוטא שנאמר ורם לבבך ושכחת את ה' אלהיך ולכן ינתן למרמס הרגלים לדרוס אותו אף על פי שאין עליו בשר כלל כלומר זה שאמרנו שצריך ליתנו במקום דריסת הרגלים לא מפני כי הוא היה בעל גאוה כי אף על פי שאין עליו בשר הוא דוגמא אל הגאוה אף על פי כן צריך שישפיל עצמו כאמור ומותר להערים כדי לזכות בענין המליחה שהוא מעשה הצדקה שהוא מלח ממון חסר למלוח כאן מעט ולמלוח כאן מעט לתת הצדקה במקומות רבים עד שימלא את כולו שיעור מה שאמרו חז"ל אל יבזבז יותר מחומש בתחלה משם ואילך נותן מן הריוח אבל נשחטה מערב יום טוב לא ימצא ענין תיקון זה לעור הם הקניינים המדומים כי אם באופן אחר:

עוד ירצה במאמרו בהמה שנשחטה כדאמרן בעושה מעשה בהמה שהיא מועדת לבעוט כך בעט בהקב"ה והכין עצמו להיות נשחט על דרך עליך הורגנו כל היום כך עשה ביום טוב שהוא שלו עתה כקטן שנולד דמי והעביר ממנו הטומאה ערלה כבושה שהיתה עמו בשלש מקומות שנאמרה ערלה כמו שאמרו חז"ל בפה ובאזן ובאבר בפה היה ערל מנבלות הפה ושבועת שוא ודברים בטלים ובאזן היה ערל משמוע לשון הרע וכיוצא ואוטם אזנו מצעקת דל הנה ערלה אזנם משמוע וגם היה ערל שפתים בתורה וערל באבר מן הקרי וכיוצא ועתה עשה מילה וכרת כל ערלות הללו ונעשה אליו יום טוב ולפיכך נחשב לו שחיטה על דרך מי שעושה מילה שנאמר מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וכו' כדאיתא בזוהר הובא לעיל ולכן לגבי דידיה הוי יום טוב

ששחט עצמו על ידי זו המילה העיקרית מאחר כי כך עשה מותר להגביה עורה וליתנו במקום דריסת הרגלים והענין כי מאחר שעשה תשובה מכל הדברים הללו העיקר הוא שישפיל עצמו שנאמר לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה אמנם לטובה מותר להגביה עצמו כמשחז"ל הרי שלא היה ספק בידו להחזיקו למחות ועשה הרי זה בכלל ברוך ונאמר ויגבה לבו בדרכי ה' ולכן מותר להגביה עצמו אבל זה יהיה בעורו מבחוץ לא שיגבה לבו ממש רק יתנו במקום דריסת הרגלים באסקופה התחתונה אע"פ שאין עליו בשר כלל הוא ענין שררה כמשחז"ל ולהג הרבה יגיעת בשר כל העוסק בתורה נעשה שר וכן נמי הוא אומר יש כח בידו לעשות כך אף על גב כי לא למד בתורה ואין עליו בשר כלל יכול להחזיק ולמחות וחוזר נמי לענין שמותר להגביה עורו כדאמרן אף על גב כי אין עליו בשר ענין שררה כלל ומותר להערים נמי בענין הצדקה כענין אבין רמאוה ע"ה למלוח מלח ממון על העור שלו שגבה להחזיק ולמחות שיתן צדקה כאן מעט וכאן מעט כי כך אמרו חז"ל ענייך ועניי עירך ענייך קודמין עניי עירך ועניי עיר אחרת של עירך קודמין מותר להערים בזה לתת מלח ממון חסר כאן מעט לעניי ביתו וגם לעניי עירו וגם לעניי עיר אחרת אע"ג כי אין דבר מספיק מותר להערים לתת ממה שהוציא מעשר מממונו עד שימלא את כולו חסר אבל אם נשחטה מערב יום טוב עשה תיקון זה לנפשו בערך הכנה בלבד שגמר בלבו ונא עשה מעשה כי זהו יום טוב ממש אסור לעשות בעור שלו כמשפט הזה לפדות עצמו על ידי הצדקה אלא יתקן עצמו בסגנון אחר:

[ד] אין מולחים את החלבים וכו' יאמר על דרך האמור דאע"ג כי אמרנו תיקון זה לענין השוחט עצמו ביום טוב לענין העור שמועיל לאדם על הקניינים המדומים שנאמר בהם עור בעד עור זה יהיה לאותו בעל נפש שתיקן ערלת הלב ונעשה מזבח אדמה וזבח עליו יצרו שנאמר בו זובח תודה יכבדנני בשני עולמות אבל אותו שנאמר בו חלבמו סגרו פימו דברו בגאות כלומר הנה נמצא ברשע השני ערלות עדיין ערלת הלב חלבמו סגרו הלב שלהם סגור חותם צר וגם ערלת הפה עומדת פימו דברו בגאות (תלים י"ז) כי אמר הפה ברשיתו ואותם שתי חומות שעשה הקב"ה ללשון שלא יצא לחוץ ידבר הנה הפה ברשותם פימו ולכן דברו בגאות ומאחר שנמצא בהם רובא דמנכי השתי ערלות לבדו בגאונם כך מי שנמצא בו מדה זו חלבמו סגרו אין מולחין את החלבים מה מועיל לו מלח ממין חסר אדרבא מוסיף גאוה בלבו לומר כי עם ה' עשה שנא' מלוה ה' חונן דל ולכן אסור ולא מהפכין בהם לא יתכן להתהפך לבו על ידי כן ממנהגי הרע ואין תולין אותם על גבי יתדות אף על גב כי ימצא לאדם זה מצות קיימות דוגמא של יתד כד"א יתד תקועה כך אמרו חז"ל על שבנא איזה יתד תקעת כאן מכאן אחז"ל לעולם יהיה לאדם

יתד תקועה בבית הקברות כלו' מצוה קבועה כדי לזכו' להקבר שם בא"י וזה אע"ג שיש לו יתדות אין שוחטין חלבו שלו לתקן אותם ע"י אותם מצות או יהיה אין מהפכין בהם דאע"ג שאחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות לב חורש מחשבות און והיו הדברים האלה על לבבך כך היא המדה אבל בענין חלבמו סגרו לא יועיל היפוך זה שהרי לא ישמע לקול מלחשים בעלי לחישות אע"פ שנשחטה בי"ט ועשה תיקון לכל הערלות כאמור לא יועיל התיקון לענין זה כי גדול הוא וחוזר עליו וכן אסור למלוח בשר עליהם באויר כלומר יתדות הללו מצות המוחזקות הנמצאות ביד האדם אין ראוי למלוח עליהם בענין הצדקה כגון הערוב שהיו נותנים באותו בית שאחז"ל אין לשנות כך מי שהחזיק באותה מצוה אין ראוי לעושה צדקה לדחות אותו מאותה חזקה מפני שעושה צדקה ביותר דהיינו בשר ענין שררה כאמור וזה באויר כי אין חזקה די לו שנעשה שר ע"י הצדקה שנאמר מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו: [ה] עלי שהוא דף עב וכבד וכו' הענין כמשמעו אם תכתוש את האויל וכו' (משלי כז) כלומר אין זה מחלק הנ"ל כי חלבמו סגרו וערלת הלב כבושה בו רק הוא המבזה את התוכחות כמו ששנינו וזהו על שנאמר עליו בתוך הריפות בעלי הענין יובן בדקדוק מ"ש לא תסור מעליו אולתו מהו מעליו ממנו מבעי ליה למימר אמנם ירצה להגיד כי זה האויל הנמצא בו רמות רוחא קיש קיש קריא דאלו כמה בני אדם נמצא בהם רוח גבוה ובקרבו ישים ארבו לא חשב אנוש אמנם לא ידע אנוש ערכה כי זה יצרו מבפנים אמנם האויל זה הנמצא אתו הגאוה מבית ומחוץ לעין כל עין קוץ ועל זה אמר החכם אם תכתוש את האויל זה שאין בו דעת לכסות גאותו במכתש בתוך הריפות בעלי כי כן הריפות יש להם שתי קליפות בחטה אחת יוצאת ע"י כתישה והשנית הדקה יוצאה ע"י הבישול והאויל זה אם תתן אותו בעלי זה שמוציא הקליפה החיצונה של החטה ונעשה הריפות אין אתה מועיל להוציא מעליו דווקא אולתו החיצונה הנגלית עליו לעין כל ולכן יאמר עלי שהוא דף עב וגס הרוח וכבד ע"ד משחז"ל כבד לב פרעה נמשל לכבד כי צריך שני פעמים בישול כך אויל זה כלי הוא שנמצא בו הכנה לעבדה ולשמרה אלא שמלאכתו לאיסור והוא מתנהג בגסות הרוח בגאוה ובוז כי יש אזהרה לגסות הרוח שנאמר שמעו והאזינו אל תגבהו כי ה' דבר וזה הוא כדי לכתוש בו הריפות מוכן לאיסור מותר לטלטלו ואין זה כמו החלק הנ"ל כי חלבמו סגרו כי אין לו תקנה כנ"ל אבל זה מותר לטלטלו ע"י היפוך במעשה המצות דהיינו לקצב עליו בשר הוא עסק התורה כנ"ל כמו שחז"ל ולהג הרבה יגיעת בשר כל שנוהג בתורה נעשה שר ולאחר שקצב עליו בשר דהיינו שהיה

קובע עתים לתורה אסור לטלטלו מחמה לצל שלא יתבקע מפני כי התורה מגינה ומצלה אפילו בעידנא דלא עסיק בה מצלה כמשחז"ל:

עוד חשוב ותראה את מעשה ה' כי נורא הוא בענין הדינים הללו מה מעשיהם שאמר אין מרגילין ביום טוב היינו מש"ה משלחי רגל השור וחמור דאע"ג שנאמר שלש רגלים תחוג לי בשנה אשריכם ישראל שהם משלחי רגל השור וחמור והענין כי זהו מה ששנינו איזהו קטן כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלם להר הבית שנאמר שלש רגלים והנה שני עניינים נכללים במצוה זו ענין הראיה וענין הליכה ברגלים והסוד זה הוא כי המצוה אשר יעשה האיש הישראלי הוא מעורר את האהבה למעלה ונעשה הייחוד עליון ואמנם לענין זה הייחוד הצריך הכתוב בשני דברים ראשונה אחת הוא תלויה בעינים כך אמר יראה כל זכורך ולכן צריך שיהיה לו שני עינים כמו שאמרו חכמים ז"ל כשם שבא ליראות כך בא לראות דכתיב יראה יראה ועוד תלה הכתוב צורך ברגלים כנזכר דכתיב שלש רגלים והענין הוא סוד משחז"ל בפ' טוב מראה עינים מהלך נפש טוב מראה עינים באשה יותר מגופו של מעשה ולכן צריך ענין ראיה דכתיב יראה כל זכורך ולענין המעשה צוה שלש רגלים כי זה בכינוי כמו שאמרו חכמים ז"ל שכניך גדלי בשר וכי לזה רגל אחד ולזה שנים אמנם טעם לענין מראה עינים סוד העטן הוא מה שכתב ר"ש בזוהר בפסוק ישר יחזו פנימו ויקרא דף ט"ו. וז"ל מאי ישר יחזו א"ל רזא עילאה דאינון ימי קדם דע"ק וימי עולם דזעיר אנפין אקרון ולכן פנימו דאינון חמאן באורח מישור וכו' על ידי ההשגחה העליונה ימצא כי מתקיים נמי מש"ה תמיד עיני ה' אלהיך בה וסיים בה הכי מראשית שנה עד אחרית שנה ר"ל כי ההשגחה תהיה מרובה מתפשטת מתחלת המדה הנקראת שנה כדאיתא בזוהר פ' פנחס דאיהו שנה מאינון שנים קדמוניות ועד אחרית שנה עד סופה ולכן טוב מראית עינים אלו באשה עליונה מהלך נפש מאתו הלוך שנאמר מתהלך בגן ונאמר מתהלך בתומו צדיק (משלי כ) ונאמר מתהלך בקרב מחניך (דברים כג) כך מהלך נפש ר"ל הולך לטייל עם בחינת הנקרא נפש לקיים מש"ה מים קרים על נפש עיפה מי גרם כך הראיה לאותה עולמתא שפירתא דלית ליה עיינין למדנו מכל הנזכר כי מצות ראיה היא כוללת שני דברים כאחד טובים ענין הראיה גדול מאד ולכן לא נקרא מצות הליכה לפי שהראיה עושה רושם שכן מצינו בת היענה נוצרת ע"י ראיה ולכן נאמר ועין נואף (איוב כב) ר"ל ע"י הראיה העין נואף כי עושה את שלו וענין המעשה של ההליכה תפל לו וההפך בתמורה הרגל מועדת לשבר וכדאיתא בזוהר פ' משפטים שור מועד נכנס לבית ריבוניה ברגל דיליה שבר את הכלים מנורה מזבח וכו' ולכן ביום טוב אשר מתקיים בו מצות הרגל שלש

רגלים תחוג לי בשנה כי זה הוא סוד משחז"ל יש רגל מברכת והבן לכן עתה צריך ליזהר מאותו רגל של התמורה אשריכם ישראל שהם משלחי רגל השור מועד והחמור דכתיב בהם כי יבער איש זה הקב"ה שדה או כרם ב"ה ציון שדה תחרש וכרם ה' בית ישראל שנאמר ממרום שלח אש ושלח את בערו שור מועד ובער בשדה אחר רצה לומר הנקרא אחר עשה כך אל אחר כדאיתא פרשת משפטים לכן מיטב שדהו שדה אדום ומיטב כרמו ישלם (שמות כב) שנאמר על שדה איש עצל עברתי אמר החכם שראה מה שעתיד להיות בזמן החרבן הוא מה שאומרים חז"ל במדרש ועוד ראה מה שעתיד להיות בקליפה שהחריבה ב"ה הנקרא איש עצל כמש"ה גם מתעצל במלאכתו וכו' כי הנה בקדושה נאמר חזית איש מהיר במלאכתו זה יוסף הצדיק שנא' ויבא הביתה לעשות מלאכתו הוא מהיר וזריז דכתיש כתישין ואפיק משחא מאינון זתין עילאין לאנגדא לנוקביה לפני מלכים יתיצב (משלי כב) שנא' בהם מלך במשפט יעמיד ארץ בל יתיצב לפני חשוכים אשת פוטיפר שנא' מפני הרעה נאסף הצדיק (ישעיה נז) כדלעיל וההפך ממנו הקליפה הוא מתעצל במלאכתו לפי שנא' איש בער לא ידע וכו' בפרוח רשעים ההוא נחש דפרח באוירא שניהם זה הוא סיבה להשמדם עדי עד היינו מה שאמר פרשת בלק אשר הלך חשכים שארי בחיבורא וסיים בפירודא ולכן הוא מתעצל במלאכתו ז"ש על שדה איש עצל עברתי שדה אדום ועל כרם אדם חסר לב הוא אדם חסר לב הוא אדם בליעל שהוא זקן וכסיל והנה עלה כולו קמשונים וגדר אבניו שלקח מירושלם שנאמר תשתפכנה אבני קדש נהרסה הרי מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם שנא' תחת הנחושת אביא זהב וכו' מן הכרובים וכל זה כשישראל זכאים מקיימים זה הם משלחי רגל השור מועד והחמור על ידי מצות עליית הרגל ולכן בא הדין אין מרגילין ביום טוב כדי שלא לעורר רגל השור והחמור הנזכר כיצד הוא מרגיל זה המוציא הכל מרגל אחד כלו' כי הבשר שהוא בחינת הקדושה כי שה פזורה ישראל אין מוציאין אותה מרגל אחד ר"ל מאותו שנאמר משלחי רגל השור והחמור בפעם אחד שהרי נאמר לא תחסום שור בדישו כדי שיוציא כל העור שלם שלא יקרע היינו מש"ה ויעש ה' לאדם כתנות עור ואלו לקח אותם עשו בסוד הקליפה כמו שאומרים חז"ל בפ' חמד רשע מצוד רעים סוד הדבר מה שאמרו חז"ל כשהיה לובש נמרוד אלה הבגדים היו מתכנסים עליו חיה ועוף וצד אותם ולכן נתאוה אותם עשו כי להיות אלה הבגדים היו מתכנסים נמי שם כמה נשמות הנקרא חיה ועוף אמנם כבר הגיד הכתוב שהיו רעים שנאמר מצוד רעים ולכן הוא לוקח אותם שנאמר בגדי עשו החמודות (בראשית כז) ולכן כל עיקר להוציא אלו הבגדים כתנות עור שנאבדו ביום החרבן שנאמר מעדה בגד ביום קרה אחז"ל יום שנזדווג נבוכד נצר

הרשע לישראל העדה מהם שני לבושים בגדי כהונה ובגדי מלכות ואלו הם כתנות עור שהיו משתמשים בהם הבכורות הללו אין מוציאין אותם ביום טוב לגמרי להוציא העור שלם שלא יקרע לא יתכן כך אחז"ל לשנים שהם מתכסים בכסות אחת זה אוחז מכאן וזה אוחז מכאן עד שנקרע כך עשה ה' בצע אמרתו ולכן אין עושים כן להוציא העור שלם לא יקרע לפי שהוא טורח טורח גדול בהפשט זה ואין בו צורך לי"ט שהרי קב"ה בי"ט ושבת אתלבש בלבושין דבריאה כדאיתא בתיקונים וכאשר נעשה קשר בראשו של ענין עם משחז"ל בפ' הנ"ל אשריכם ישראל בזמן שאתם עושים רצונו של מקום משלחי רגל ממהרים הגאולה שנאמר הנה מלכך יבא לך עני ורוכב על חמור השור זה משיח בן יוסף דכתיב ביה בכור שורו והחמור עני ורוכב על חמור זה משיח בן דוד ולכן יאמר אין מרגילין בי"ט שה פזורה ישראל אע"ג שעושים רצונו של מקום אין יכולים להביא רגל השור והחמור הנזכר בי"ט הוא מ"ש בזוהר פ' פקודי דף רנ"ח. וז"ל וכדין כד יסתיים גלותא במשיכו דרגלין כדין ועמדו רגליו וכו' ויתעבר רוח מסאבא וכו' אז יתקיים מש"ה ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזתים כאשר ביארתי בהקדמה כי לפי שנא' כי נגע בכף ירך יעקב ולכן הני ברכי דרבנן דשלהי מנייהו הוי שהרי נאחזים ברגלים העליונים ונאמר רגליה יורדות מות עניינים הללו רבים וגדולים הם אין מרגילים אותם בי"ט כיצד הוא מרגיל זה המוציא העור שלם ברגל אחד כדי שלא יקרע היינו משחז"ל בפרה אדומה ושרף את הפרה זו מלכות הרשעה עכו"ם את עורה ואת בשרה היא ודוכסיה וכו' וכן נמי יכול להוציא העור שלה היא ודוכסיה כלם לגמרי ולהוציא כל הבשר אלו ישראל שהם שה פזורה על רגל אחד הוא משיח אחר שיקבץ נדחי ישראל כל השבטים כלם וישאר העור שלם אינו נעשה ביום טוב מפני שהוא טורח טורח גדול כך אמרו חכמים ז"ל הנודר מן היין ביום שבן דוד בא מותר בערב שבת ויום טוב לפי שהוא טורח גדול ואין בו צורך בהפשט זה ליום טוב שהרי נאמר ושרף את הפרה את עורה ואת בשרה ואותו עור שנאמר אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת הם ד' מלכיות כמו שאומרים חכמים ז"ל שלכן נאמר עורנו כתנור נכמרו ונאמר בו עור ובשר תלבישני וכו' ולכן נמי אין מרגילין ביום טוב כי הנה אחז"ל משום דבקרבך קדוש ולא אבא בעיר אלא נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה עד שיכנסו ישראל בירושלם של מטה ולכן יאמר אזהרה זו אין מרגילין לומר דאע"ג כי ביום טוב יש ענין שמרגילין בו גם יש ענין שאין מרגילין בו והענין כי הנה בזוהר פרשת קרח שם נאמר ז"ל קריאי מועד קראי כתיב חסר כי כמו שקדש עילאה אזמין לכל אינון כתרין עילאין וכו' כך קדש תתאה חכמת שלמה אזמין לכל חילוי לאעטרא לון שנאמר מקראי קדש וכו' הנה מבואר מזה

המאמר כי מטרוניתא אזמינת לכל חילהא וזה להם מצות ראיה שנאמר יראה כל זכורך והם הכיתות הנקראים בסוד זכרים כי יש כיתות כי הם ממונים על השיר הנק' עלמות שיר אמנם הללו הם זכרים כמ"ש בזוהר פ' שמות בפסוק איש וביתו באו ע"ש ואלו הם בעלי רגלים כדאיתא בתיקונים דף כ"ח וז"ל וכמה מארי דרגלין סלקין עמה דאתמר בהון ורגליהם רגל ישרה והנה מבואר מזה המאמר כי מרגילין ביום טוב אלו בעלי רגלים על דרך מה שהם חייבים הגשמיים ישראל להלך מירושלם להר הבית להראות לפניו יתברך שנאמר יראה כל זכורך כך הוא למעלה אותם הכיתות בעלי רגלים הם עולים לירושלם ונכנסים להר הבית ומה גם חלק הנשמות נפשין רוחין ונשמתין שבעולם עולים לירושלם ונכנסים להר הבית הר ציון לראות פני יוצרם ומשתעשע בהם ואמנם אף על גב כי בענין הזה הם מרגילים כי יש רגל מברכת כנ"ל אמנם אין מרגילים אז ביום טוב והוא לענין הנדר הנזכר שלא יכנס בירושלם של מעלה כיצד מרגילין זה שמוציא כל הבשר ברגל אחד וסוד הענין כי הנה למעלה נמצאים שני ייחודים האחד אינו נפסק לעולם והאחד הוא אשר נשבע הקב"ה שלא לעשות אותו היינו שלא יכנס בירושלם של מעלה ובזה יובן דרך אחרת במאמר פרשת ויקרא מה שאמר ר"ש אכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא אמר רבי אלעזר מאן אינון לעילא ומאן אינון לתתא א"ל יאות שאילתא אתר עילאה דאינון באחדותא בחדוותא דלא מתפרשן לעלמין אלין אקרון רעים וכו' שתו ושכרו דודים אלין אינון לתתא דאקרון דודים וכו' והענין בקיצור שמענה ואתה דע לך כי הנה בכל ספירה היא כלולה מעשר שהרי אין קדושה פחותה מעשרה ולכן השלשה עליונות שבכל ספיר' הם נק' רעים והשבעה תחתונו' נק' דודים והטעם מפני כי כן לעולם שלשה ראשונות חשובות כאחד לפי שהם בחינת ראש אבל שבעה תחתונות להיות כי יש בהם קוים ימין ושמאל לכן יצדק בהם כינוי דודים ואמנם כשפירש ר"ש ואמר אכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא סתם שאל רבי אלעזר מאן אינון לעילא ומאן אינון לתתא לפי שהוקשה לו לפרש מלת דודים בשבעה תחתונות דאבא ואימא ולכן אמר ר' שמעון יאות שאלת כי הוא דקדק דקדוק נכון ולכן פירש כי אין כונתו בזה אף על גב דשייך לפרש הענין בהם אמנם הוא אמר אתר עילאה דאינון באחדותא כי הם חשובות כאחד בחדוותא דכתיב בהם עבדו את ה' בשמחה דלא מתפרשן לעלמין אקרון רעים והענין הוא הפך מן המשמעות מ"ש לא מתפרשאן לעלמין על דרך מש"ה לא יתן לעולם מוט לצדיק כלומר הרשעים הם מתמוטטים לעולם אבל הצדיק מתמוטט וחוזר וכן נמי יאמר דאע"ג כי בזמן הגלות כביכול מתפרשין שכן נשבע הקב"ה שלא

יכנס בירושלם של מעלה בסוד הכונה שלו אבל לא לעולם מתפרשן לעלמין אלו נקרא רעים שתו ושכרו דודים לתתא הנקרא דודים מפני דאינון תאיבין דא לדא והשאר מובן: עוד אפשר לפרש כי ר"ש ע"ה השיב לר' אלעזר מה שהוקשה לו איך יתכן לומר כינוי דודים בשבעה תחתונות דאבא ואימא ולכן אמר לו יאות שאלת והשיב אתר עילאה דאינון באחדות כאמור ובזה ימתק מה שאמר אתר עילאה שאם הרצון לומר על אבא ואימא בכללות הי"ל באינון עילאי כדקאמר לקמן ת"ח באינון עילאי כתיב בהו אכילה אמנם מדקאמר אתר עילאה ר"ל כולא חדי מלתא רעים ודודים מדבר במקום א' אמנם אתר עילאה שבהם עצמם נקרא רעים הם שלש ראשונות כאמור ונתן טוב טעם מפני שנמצא בהם שלשה דברים מכריחים זה ראשונה מפני דאינון באחדותא כנגד חכמה שבחכמה שהוא אחדות גמורה ועוד בחדוותא כנגד הבינה היא שמחה שבו דלא מתפרשאן כנגד בחינת דעת המחבר אותם שהם תמיד מחוברים אלין אקרון רעים הה"ד ונהר יוצא מעדן וכו' ועדן וההוא נהר לא מתפרשן לעלמין כאמור וכו' שתו ושכרו דודים אלין אינון לתתא דאקרון דודים וכו' תא חזי באינון עילאי כתיב בהו אכילה בלא שתיה מ"ט מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא וכו' אמר ליה ר' אלעזר אתחזי דהא דודים חביבותא אינון מ"ט אינון תתאי והנך רואה כי אין זו קשיא מ"ש מ"ט אינון תתאי כי הנה כך הוא כי ז' תחתונות אינון תתאי ומה זו שאלה אמנם שאל הדק היטב דמאחר כי כינוי דודים מורה חביבותא שביניהם נמצא אהבה תמיד ומה הכרח נמצא שיהיו תתאי שאתה אומר שתו ושכרו דודים לתתא סתם א"ל אינון דתאבין דא לדא לא משתכחין תדיר אקרון דודים אם כן מסיבה אחרת נמי נק' דודים דאף על גב שאוהבים זה לזה מפני שאין נמצאין תמיד נק' דודים ואינון דמשתכחו תדיר וגם כן לא מתכסיין בו השלשה ראשונות אינם מתלבשים למטה ולא מתפרשן. דא מן דא אקרון רעים אמנם השבעה תחתונות מתלבשי' למטה בתוך ז"א ופעמים נכנס נה"י דאימא לחוד כנזכר בכונות תפלת ערבית ולכן יצדק בהם כינוי דודים וצדק מה שאמר לתתא חזר ואמר ודא איהו שלימותא דכלא אין זה נחשב העדר לנה"י דאבא ואימא להתפשט למטה ולהתלבש בתוך ז"א כי אדרבא הוא שלימות להם ולז"א היינו שלימותא דכלא והטעם בגין דאתברכא כ"י לפי כי מהתפשטות חמשי' שערי בינה מתברכת כ"י כי באים לה כ"ה שערים מהם כנודע והנה למדנו ממאמר זה שהם שני מיני ייחודים האחד נפסק מפני שנשבע הקדוש ברוך הוא ולא אבא בעיר והשני אינו נפסק לעולם ולכן כנגד הייחוד שאינו נפסק אמר אין מרגילים ביום טוב הוא ענין זווג המכונה לרגל כאמור כי זה הזווג לא יפסק וכנגד הזווג השני נמי אין מרגילין מפני שנשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכנס

בירושלם של מעלה כאמור ולכן אין מרגילין ביום טוב שהרי יום טוב עולה בגימטריא ס"ג וזה הוא בסוד אימא כנודע הויה דס"ג והזווג שנפסק הוא סוד הויה דע"ב כיצד מרגילין זה המוציא כל בשר ברגל אחד היינו סוד שלח תשלח את האם וכו' כי זה נעשה ביום טוב כדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רנ"ד וזה לשונו היך צדין צידה דהאי צפרא קדישא מתקנין לקמה מיכלא יקירא בחדווא וכל עינוגין ועאלין לבי כנישתא ומצפצפין לגבה בקל לחישו כדקא יאות נפקאת ופרחת לגבייהו כמה דאתמר ובה אחדין כל אינון בנין ומשלחין להההיא דאיהי רביעא עלייהו ואזלת וכו' ועל דא כתיב שלח תשלח את האם וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי בי"ט כל זה מתקיים ע"י מה שעושים ישראל למטה והיינו מה שאמר כיצד מרגילין זה המוציא כל הבשר היינו המדה הנקרא בשר מבשרי עם הצדיק שנקרא בשר כד"א ובשר הקדש יעברו מעליך מוציאים הכל מרגל אחד הוא הייחוד הנזכר כדי להוציא העור שלם שלא יקרע היינו כתנות עור כי אלו הם לאדם ולאשתו אין עושים כל זה מפני שטורח הרבה בין האדם הגשמי וכן נמי הרוחני ואין בזה צורך י"ט לפי כי ענין אחר אי אפשר לפי שיש שבועה כנזכר והשני נעשה ע"י קדושת היום נמצא כי הפשע זה שמפשיטים לאימא עילאה ומעלים למעלה הוא טורח גדול ואין בו צורך ליום טוב כאמור:

אסור למלוג גדי וכו' היינו מ"ש בזוהר פ' א"מ דף ע"ב וז"ל ותאמר מה תתן לי כי תבא אלי השתא כלה בעיא תכשיטהא ויאמר אנכי אשלח גדי עזים למלכא דהוה ליה ברא מאמהו חדא ואזיל בהיכליה בעא מלכא לאתנסבא במטרוניתא עילאה ולאעלה בהיכליה אמר מכאן ולהלאה אשדר ואתרך לברא דאמהו מהיכלא דילי כך נמי הכא אנכי אשלח גדי עזים והא אוקימנא בלא תבשל גדי וכל אינון בסטרא דבכור בהמה קא אתו עכ"ל והנה כי אסרה התורה לבשל גדי זה עד לעתיד שהקדוש ברוך הוא עושה בו משפט כתוב כמו שצוה בפסח מן הכבשים ומן העזים תקחו ויהיה צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו שנאמר ולא יהיה שריד לבית עשו שנאמר ושרף את הפרה את עורה ואת בשרה ואת דמה ולכן בא דין זה בגשמי המולג את הגדי בי"ט אסור עד בא יום ה' כי הוא ישחט אותו שנא' כי זבח לה' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום ולכן עתה אסור למלוג גדי זה בי"ט אלא א"כ מולגו כדי לאכול עורו לפי שהעור שלו דבק בו ס"א כדאיתא בזוהר פ' ויקרא דף כ"ה וז"ל ת"ח עז לקרבנא אמאי והא אמר ר"ש עז שמא דיליה גרים דהא סטרא בישא זינא בישא הוא אלא הכי אמר רבי שמעון דא בעי לקרבא וכו' גם פ' תצוה ז"ל דף קפ"ה ובג"כ בעז יתיר חולקהון בגין דשערא דיליה תלייא יתיר מבעירא אחרא כמה דדינא דילהון תלי לתתא דמסאבו וכו' למדנו כי ס"א נאחז בעור של העז ולכן יאמר

אסור למלוג גדי בי"ט דהא לא יתכן לתקנו אלא אם כן מולגו כדי לאכול את עורו לפי שמתאחזין מעורו ס"א והוא רוצה לתקנו לאכלו מותר:

בהמה שנשחטה בי"ט וכו' הנה חז"ל הגידו כי לעתיד הקב"ה מביא אותה בהמה הרבוצה על אלף הרים ושוחט אותה ע"י לויתן שנוחרו בסנפיריו ונקרא שחיטה כי כן הקב"ה מתיר אותה כמשחז"ל כי אומרים הצדיקים והלא שנינו אין שוחטין במגל צור ובשינים וכו' ואומר הקב"ה כי תורה מאתי תצא תורה חדשה מאתי תצא ולכן יאמר נא על אותה בהמה הידועה כי נשחטה ביום טוב אותו י"ט שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים לעתיד לבא כמשחז"ל ביום הגמל את יצחק יום שעתיד קב"ה לגמול חסד עם זרעו של יצחק נשחטה בהמה זו ההוא יומא טבא דעביד לרבנן מותר להגביה עורה והענין כי הנה בפ' ויעש ה' לאדם כתנות עור וזה העור היה לו מן הבהמה זו ואחז"ל בתורתו של ר' מאיר מצאו כתוב כתנות אור כך היו מתחילה קודם שחטא אמנם אח"כ נעשו כתנות עור ולכן יאמר שמותר להגביה העור שלה שהרי נתקן כי הנה כאשר עמדו ישראל על הר סיני פורפיראות הלבישן כמשחז"ל בפ' ואלבישך רקמה ואע"ג כי אח"כ חטאו ונאמר הורד עדיך מעליך ויתנצלו בני ישראל את עדים מכל מקום כבר נתקן על ידי הגלות והחרבן ולכן מותר להגביה עורה למעלה וליתנו במקום דריסת הרגלים אשר צוה ה' שלש רגלי' תחוג לי בשנה עד אותו מקום של דריסת הרגלים של ישראל מגביה אותו אעפ"י שאין עליו בשר כלל:

וכאשר נתבונן בענין בהמה זו מהו מהות שלה הוא מ"ש בזוהר פ' פנחס דף ר"מ:

וז"ל השתא אית לאסתכלא היאך אינון רוחין קדישין אתהנון מהאי טעמא דקורבנא דבהמה והא יתיר הוה סגיא לתברא בר נש ההוא רוח ולאתבא בתיובתא מ"ט נכיסו דבהמה ולאוקדא ליה בנורא דמדבחא אלא רזא איהו בגין דאית בהמה רביעא על אלף טורין ואלף טורין אכלת בכל יומא וכולהון אקרון בהמות ועל דא תנינן דאית בעירא אכיל בעירי וממה הוו מאשא וכולהו לחיך לון ההיא בהמה בלחיכא חדא הה"ד כי ה' אלהיך אש אכלה הוא אל קנא וכל מיא דירדן דא מלא בשית שנין היא עבדת ליה גמיעא חדא הה"ד יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו וכו' והנה למדנו ממאמר זה מה ענין בהמה זו כי הוא כינוי למעלה ולכן כך הוא אומר בהמה הידועה זו שנשחטה בי"ט כי הנה ענין של השחיטה יהיה נמי כינוי להוצאת הדם לחוץ לפי כי כן נאמר שופך דם האדם באדם דמו ישפך כי הענין הוא כאשר מסתלק אות אלף משם הויה העולה אדם נשאר דם והוא סימן לתגבורת הדין וענין זה מובן בסוד הזכר הנקרא אדם סוד הויה במלויו מה כדאיתא בזוהר פרשת יתרו בפ' מה שמו ומה שם בנו ע"ש אין להאריך והנה

הנקבה נמי נקרא שם מה כדאיתא בזוהר פ' בראשית דף כ'. וז"ל אמר ר' שמעון על דא שמיא וחילהון במה אתבריאו דכתיב כי אראה שמיך וכו' וכתיב מה אדיר שמך וכו' והטעם לזה שהרי הנקבה בכלל שם אדם נקרא דכתיב כתפארת אדם לשבת בית כתרגומו ולכן נמי יצדק בה מש"ה שופך דם האדם ולכן יאמר אם נשחטה ביום טוב דהיינו לתקן אותה שנאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא מותר להגביה עורה והנה העור שלה הוא רמז לכל החיילות שלה לפי כי כן מכוונים כדאיתא בהיכלות פקודי סוד הנחש ושמפשיט עורו הם חיילות שלו ע"ש אין להאריך ולפי כי כן כל החיילות שלה הם מזומנים כנזכר במאמר הובא לעיל בפסוק מקראי קדש כי חכמת שלמה נמי זמינא לכל חילהא לאעטרא יתהון אימתי בזמנא דמועד שרייא בעלמא הה"ד קריאי מועד ולכן מותר להגביה עורה ובכלל הדבר הזה בא הכינוי אל המדות שלה היורדים בעולמות למטה הנקרא עור מפני כי היורדים הם בסוד חיצוניות בלבד אך עצמות האור נשאר למעלה ואיתא בתיקו' ה' תתאה מקננא בעשיה ונודע הוא כי מ"ש ה' תתאה היינו מלוי של ה' היא מלכות שמים נמצא שהוא העור שלה ולפי כי הבניין של המדה זו הוא על ידי כל המדות שלה שירדו בעולמות כאשר נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך אז ירדה לכל העולמות למטה עד שנשארה נקודה אחד בלבד בעולם האצילות ולכן כאשר יבא התיקון שלה צריך שיעלו פעם אחרת כל החלקים שלה ולבנות אותה והנה הבחינה האחרונה שלה היא היורדת למטה בעולם העשיה היא היותר חביבה לפני הקדוש ברוך הוא שנאמר אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב ולכן יאמר ומותר להגביה העור זה שלה מעולם העשיה למעלה ליתנו במקום דריסת הרגלים של אדם העליון שנאמר צדק יקראהו לרגליו ואחר כך מעלה אותה יותר למעלה אעפ"י שאין עליו בשר כלל והיא בסוד עור בלבד מותר שהרי אחר התיקון שנאמר ויבן ה' את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם אח"כ אמר אדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי אך מתחילה עדיין לא היה שם בשר ולכן נמי בזה מגביה העור אע"ג כי אין עליו בשר כלל ומותר להערי' כך אחז"ל כיון שלמד אדם תורה נכנס בו ערמימות ולכן מותר להערים ומולח כאן מעט וכאן מעט והנה ענין המליח' נודע הוא שהמלח הוא סוד דין אמנם הוא ענין התעוררות מלמטה למעלה כי בתחילה הוא סוד מלח וכאשר נמלח נעשה סוד לחם ולפי כי ענין של התעוררות הנקבה נראה דבר של גנאי לכן יאמר ומותר להערים הוא מ"ש בזוהר פרשת ויחי דף רמ"ה. וז"ל ת"ח בכל אתר דכורא רדיף בתר נוקבא ואתער לגבה רחימותא והכא אשכחנא דהיא אתערת רחימותא ורדפה אבתריה ולית אורחיה דעלמא דלית שבחה דנוקבא למרדף בתר דכורא אלא מלה סתימא היא ומלה עילאה דבי גנזייא

דמלכא וכו' תא חזי אתערותא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה נשמתהון דצדיקייא לתתא מתערין לה בגין דאינון אתיין מסטרא דמלכא מסטרא דדכורא ואתערותא דא מטי לנוקבא מסטרא דדכורא ואתער רחימותא אשתכח דדכורא אתער חביבו ורחימותא לנוקבא וכדין נוקבא אתקשרת ברחימותא לגבי דכורא בהאי גוונא תיאובתא דנוקבא למשדי מיין תתאין לקבל מיין עלאין לאו איהו אלא בנשמתהון דצדיקייא וכו' וע"ד וצדיק יסוד עולם כתיב סתם וכו' נמצא כי כן למדנו מדברי מאמר זה כי עיקר התעוררות כנסת ישראל למעלה לבקש אהבה הוא ע"י התחתונים וצדיק יסוד עולם ולכן מותר להערים על עיקר זה ולמלוח מעט כאן היינו התעוררות מעט מזער וחוזר למלוח גם במקום אחר ומעורר פנים אחרת למעלה וכל זה באותו עור שהעלה למענה בשערי בת ציון כאמור כך הוא יעשה פעם אחר פעם עד שימלח את כלו ונעשה הייחוד כנודע כי המלח זה ממתק הבשר החי צדיק חי העולמים אבל אם נשחטה מערב י"ט אין מקום לעשות מאחת מאלה שהרי הכל נתקן מאתמול כאמור:

אין מולחין את החלבים וכו' הענין יובן עם מ"ש בזוהר פרשת בא דף ל"ד. וז"ל ויהי כי הקיפו ימי המשתה וכו' וקראו לשלשת אחיותיהם לאכול ולשתות עמהם ובמשתיא בכל יומא מקטרגא שכיח וכו' ולעולם לא יהיב ליה חולקהא דהא כתיב והעלה. עולות מספר כלם עולה סלקא לעילא לעילא ולא יהיב חולקא לסטרא אחרא דאלמלא יהיב ליה חולקא לא יכיל ליה לבתר וכו' ואיתימא אמאי אבאיש לי' קדוש ברוך הוא אלא דאלמלא יהיב ליה חולקא יפני אורחא ויסתלק מעל מקדשא וסטרא דקדושה יסתלק לעילא לעילא ואיהו לא עבד כן ועל דא קדוש ברוך הוא תבע בדינא וכו' והנה למדנו מן המאמר כי צריך לתת חנק לסטרא אחרא תמיד והוא החלב של הקרבן שלכן מסתלק מן הקדושה ואז הקדושה עולה למעלה להתייחד עם דודה ובזה יובן משחז"ל ושם דרך אלו מסקלי דרכים שנראה דבר גדול השכר שלו ללא דבר אמנם הענין בזה מובן לפי שכדרך העליון העולה בית שמש כי שמש ומגן ה' יש אותה אבן גוף צור מכשול שעליו נאמר אשר קרך בדרך ונאמר אשר שם לו בדרך מלת לו חוזר למעלה ע"ד הבה נתחכמה לו כמשחז"ל לו להקדוש ברוך הוא וזה הוא המעכב שלא יעלו הנשמות לרגל ויש נספה בלא משפט ולכן האדם המסקל דרך זה ונוטל אבן גשמית משם ושם דרך חמור' אשר שם לו בדרך ראוי הוא שאראנו בישע אלהים כשעונה למעלה להתייחד עם דודה מכ"ש השם אורחותיו כמשחז"ל ומסיר מהם עונות שאדם דש בעקביו אראנו בישע אלהים ולכן המובן מזה הוא כי טוב נסקל הדרך נפנתה אורחא שתעלה הקדושה למעלה ולהשגיח על החלב שהוא חלקו של ס"א שלכן נענש איוב כי לא נתן חלק לסטרא אחרא כחמור ולכן יאמר

אין מולחין את החלבים הוא חנק סטרא אחרא כלומר דאף על גב כי בחול צריך להתבונן בהם ולעשות תיקון לסלק אותם מעל הקדושה שנאמר ויבאו בני האלהים הם שבעים כדאיתא בזוהר פרשת בא להתייצב על ה' (איוב ב) על ה' ממש כאמור על מקדשא ואיתא בתיקונים כי ראתה גוים באו מקדשה דעאלו חייבים בחלל דילה את מקדש ה' טמא כל הדברים האמורים צריך ליזהר מהם בזמן החול ולתת להם חלק לפנאה אורחא אמנם ביום טוב אין מולחין את החלבים הגשמיים לתת להם קיום והעמדנ שהרי כמו כן למעלה אף על גב כי חכמת שלמה אזמינת לכל חילהא לאעטרא להו שנאמר קריאי מועד לא תעלה על דעתך כי גם אנו השרים שנאמר בהם ויבאו בני האלהים להתייצב על ה' הם בכלל המזומנים לה' אינו כן כי אנו הם החלבים עליונים אין מולחים ביום טוב ולא מהפכין בהם דאף על גב דקיים לן כי צדיקים מהפכים מדת הדין למדת רחמים לא כן באלו יעשו כאלו דהא אפילו השטן מתהפך ומליץ טוב על ישראל כמ"ש חכמים ז"ל בענין יוה"ך ואיתא בזוהר פרשת בלק דף ר"ב. וז"ל וישא עיניו וירא את הילדים האי קרא ברזא דחכמתא אתמ' ביומא דכפורי דבני עלמא קיימי בדינא קמי קדוש ברוך הוא וההוא מקטרגא קיימא עלייהו דחשיב לאובדת לון על חובייהו שלחו ליה ההוא דורונא וכדין כתיב כי אמר אכפרה פניו וכו' לבתר דמקבל דורונא זקיף ההוא מקטרגא עינוי חמי ישראל בתעניתא יחפי רגלין חמי נשין חמי ינוקין כלהו נקיים בנקיו ויאמר מי אנה לך וכו' כיון דשמע מאתון ינוקי מיד סליק לגבי קדוש ברוך הוא ויאמר מאריה דעלמא כל ארחך בדינא וקשוט ואי דינא שרייא. על ישראל בגין חוביהון אינון ינוקין דלא תאבו קדמך אמאי מסרת לון לקטלא לון תובח בלח חובא וקדוש ברוך הוא נטיל מנוי וחס עלייהו וכו' הרי מבואר מזה המאמר כי השטן מתהפך והקטיגור נעשה סניגור אמנם השרים נא כן עושים שהרי אפילו ביוה"ך מקטרגים על ישראל כמשחז"ל בפסוק אחות לנו קטנה מדרש חזית ולכן בא הדין בגשמי ואין מהפכין חותה מפני כי כן העליונים אין מתהפכים לטובה ואין שוטחין אותה על גבי יתדות כלומר דאף על גב כי יש עתה כמה מן המזומנים הנקרא יתדות כדאיתא פרשת פקודי דף רנ"ה: וז"נ היכלא תניינא דקא אמרין דכליל היכלא קדמא' לאתייחדא ביה ה"נ אית ליה תמניא סמכין כקדמאי וכלהו ממנן כל חד וחד על תריסר חלפי ממנן אחרנין כאלין קדמאי כדקא אמרן וכו' תרין סמכין דנסטר מזרח תריסר אנפי ממנן אחרנין לכל חד וחד וכלהו יתדות וכו' הנה מבואר מדברי המחמר כמה אלפים הם הנקראים יתדות בסוד יתדות המשכן ופשוט הוא כי כל אנו הם המזומנים לחכמת שלמה נתעטרא להו כי אנו הם חילאה כלם ברורים כלם קדושים ולכן כדי שנא תענה על דעתך לומר שמת בחולי יהיו מזומנים אותם השרים

החיצונים חגב של מזומנים הללו לכן בא הדין בגשמי ואין שוטחין נבים הננו על גבי יתדות הם אלו היתדות של סטרא דקדושה אע"פ שנשחטה בהמה זו ביום טוב מפני כי נמי נעשה למעלה כחמור וכן אסור למלוח עליהם בשר בתויר כלומר כי הנה חלבים אלו הנזכר להיות שהם מקטרגים באים מכח הדין לכן תמיד מקטרגים אמנם גם ימצא בהם צד לטובה הוא מ"ש בזוהר פקודי דף רס"ח. וז"ל וחד רוחא ממנא עלייהו ואקרי נסירא דאיהו אתנסר מאינון סטרין דמסאבו יתיר ואלין פרחי באוירא ואבאישו לסטרא דילהון בגין למעבד ניסין לאינון דבסטרא דקדושה עכ"ל הנה למדנו מכאן שהם מקנאים על חילול ה' וכן על מי שאינו עושה כבוד לתורה וללומדי' בה ולכן קס"ד כי מאחר. דאיכא בהם צד זה שהוא קנאת ה' צבאות יש מקום להשגיח עליהם ולתת להם מקום עם הקרואים הנזכר הם סטרא דימינא סטרא דקדושה ולכן יאמר ואין מולחין עליהם בשר כי ענין המליחה הוא ענין התעוררות כנזכר למעלה לפי כי כן לעולם צריך התעוררות מכח הדין בסוד שמאלו תחת לראשי ולכן יאמר ואין מולחין עליהם בשר של הקדושה שנאמר בה עצם מעצמי ובשר מבשרי אפי' באויר היינו אוירא דארעא דישראל והבן:

עלי שהוא דף עב וכבד וכו' היינו מה שאמר הכתוב אם תכתוש את האויל (משלי כג) הידוע זה סמאל שנקרא זקן וכסיל במכתש של סטרא דקדושה בתוך הריפות הוא סוד משחז"ל הרפה למה נקרא שמה הרפה כך בתוך הריפות של הקדושה בעלי עם אותו דף בסוד הצדיק במעבר יבק שהוא בגי' בעל"י תחשוב שיהיה נטהר שם אין אתה מועיל ממנו כלום אע"ג שתתן אותו בתוך הריפות ממש בעלי רשעה דכתיש כתישין לא תסור מעליו אולתו שהרי כך היה בסוד כי ראתה גוים מקדשה וכו' ועודינו לא ישוב ולכן אין נוטלין אותו זולת לשעה ולכן בא הדין בגשמי עלי שהוא דף עב וכבד כי כן הוא זה הכסיל עב וגס וכבד כדאיתא פ' פנחס דף רל"א וז"ל כתיב היותרת על הכבד וכו' אשת זנונים דאזלא ונפקא מן הכבד לאסטאה בני עלמא וכו' בתר דעבדת ניאופא אתגברת על בעלה דאיהו כבד וכו' הנה מבואר מן המאמר כי כבד הוא סמאל והיינו עלי הנזכר שהוא עב וכבד ממש אף על גב שהוא כלי אלא שמלאכתו לאיסור כלומר צורך גבוה הוא כדאיתא בזוהר פ' תרומה משל הזונה שצוה לה המלך לפתות את בנו לראות אם לבבו פונה מעם אביו כך הקב"ה צוה לזה לפתות בני האדם לראות מי האיש ירא ה' ומי הוא אשר לבבו פנה מעם ה' ולכן כלי הוא אלא שמלאכתו לאיסור שמחטיא בני האדם כדי לכתוש בו הריפות הוא דבר ערוה כאמור ובו נעשהו כך אמרו חכמים ז"ל אין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח של שטות א"כ אין זה בדרך השאלה אלא באמת כותשין בו הריפות בני האדם וחוטאים אעפ"כ מותר לטלטלו לקצב עליו בשר קדש

לענין התעוררות כמו שנתבאר אצלו בפ' יקר מחכמה מכבוד וכו' (קהלת ז') מי הוא הגורם להוריד הטיפה הנק' יקר הפך קרי שהיא בלא נקבה ויורדת בסוד יקר משני ספירות עליונות מחכמה מכבוד עליון כל זה הגורם הראשון סכלות מעט הוא אות אלף של סמאל בחינת הטוב והפנימיות שבתוכו שהיה בו קודם שהפילו הקב"ה ממקום קדושתו הוא מעורר למטרוניתא ומשם מתעוררים זו"ן ועולים למעלה בסוד מן ונעשה הייחוד עליון ויורד יקר הנזכר הוא סוד מש"ה יקר בעיני ה' ומי מוריד יקר זה בסוד העינים אותו הנק' המותה זכר שבקליפה גורם שיורד יקר זה לחסידיו צדיק וצדק על ידי אברהם איש החסד באותם חמש שנים שנתחסרו מימיו בסוד ה"פ אור במעשה בראשית וכן הענין בצדיק הגשמי שגורם לו אור יקר בעיניו שצופה ע"י אור שנברא ביום ראשון כמו שאמרו חז"ל ביום המות מראה להם הקב"ה שכרם והם ישנים שנאמר ישנתי אז ינוח לי ולכן מותר לטלטלו לקצב עליו בשר הנאמר בו ובשר מבשרי ונאמר ובשר קודש יעברו מעליך ולאחר שקצב חוזר לסורו ולכן אסור לטלטלו טלטלה גבר והבן דהיינו מחמה לצל כי הוא בסוד חמה שנאמר וחפרה הלבנה ובושה החמה לצל שהוא הקדושה בסוד בצל אל דהיינו צל שדי כשחז"ל אין להשתמש בו אחר כך כלל אפילו לדבר קל להועיל לצל זה בסוד המשכן שהוא בסוד הנער אסור:

סימן תק

[א] להיות כי מעשה המצות הוא ע"י מתן דמים כי בצל החכמה בצל הכסף וכן אחז"ל כי צריך ליתן חומש למצוה מ"מ אין קונים בשר בפיסוק דמים והענין בזוהר פ' תרומה דף קכ"ח. וז"ל אשתדלותא דקב"ה למנדע ליה כל מאן דבעי זכי ביה בלא אגרא כלל אבל אשתדלותא דקיימא בעובדא אסיר ליה במגנא וברקנייא בגין דלא זכי בההוא עובדא כלל לאמשכא עליה רוחא דקודשא אלא באגר שלים בספרא דחרשא דאוליף אשמדאי לשלמה מלכא כל מאן דבעי לאשתדלא לאעברא מניה רות מסאבא ולאכפיא רוחא אחרא ההוא עובדא דבעי לאשתדלא ביה בעי למקני ליה באגר שלים בכל מה דיבעון מניה בין זעיר בין רב בגין דרוח מסאבא איהו אזדמן תדיר במגנא ובריקניא ואזדבן בלא אגרא ואניס לבני נשא למשרי עלייהו וכו' ורוח קדשא לאו הכי אלא באגר שלים ובאשתדלותא רב וכו' והנה מבואר הדבר מזה המאמר כי מעשה המצות צריך שלא להקפיד במתן דמים אלא כפי מה ששואלים מעות ממנו כדי שע"י כן תשכון עליו רוח הקדש כאמור ולכן יאמר אין קונים בשר בפיסוק דמים מפני כי ע"י כן לא יזכה לשני דברים האמורים במאמר האחד הוא להעביר רוח מסאבא ממנו והשנית לשכון עליו רוח הקדש מאחר

שנתן קצבה לומר לטבח תן לי בסלע או בשתים וכן לא יאמר נו הריני שותף עמך דקים לן אין מצות לחצאין אלא מחנק להם כי זה מורה שהוא נעשה קברניט לדבר מצוה ולכן הוא מחלק שלישיות או רביעיות כפי הדרך שנוהגים לחלק בעיר בנא פיסוק דמים כאמור כדי להמשיך עליו קדושה העליונה אמנם לא יפסוק סכום מעות כלל זולת כאשר ישית עליו בעל הבשר הוא רמז למצוה וכמשחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות שנאמר כי בתחבולות תעשה לך מלחמה ולכן בא רמז זה בענין הבשר לפי כי ע"י המצוה נכנע אותו היצר השולט בלבו כמ"ש במאמר לאעברא מניה רוחא דמסאבא והנה בענין הבשר מצינו לחז"ל שתי דרשות זו בהפך מזו וכך אמרו מהו בשר בושה סרחון רמה והם אמרו בפ' יבא כל בשר מי שלבו רך כבשר ולכן בזה באו שתי הדרשות אל נכון כי הנה מי שהבשר שלו הוא מפני העון נעשה בושה סרחון רמה אמנם מי שמתקן מעשיו והוא לבבו רך כבשר ע"י מעשה המצוה עליו נאמר יבא כל בשר להשתחות לפני וזה יהיה דומה בדומה כי הנה מי שרודף אחר רסן בטנו למלאת כרסו בשר בלי ספק נעשה בשרו בושה סרחון רמה כך אחז"ל לאחר ג' ימים כרסו של אדם נבקעת ונהפכת על פניו ואומרת לו הא לך מה שנתת בי עשית כל ימיך כחגים וכו' אמנם מי שאינו נהנה מסעודת הרשות ואוכל בשבת ויו"ט ור"ח אותו הבשר קדוש הוא כדאיתא בזוהר פרשת תרומה גופיהון דצדיקיא דלא אתענגו מסעודתא אלא משבתי וחגי וזימני לא שליט עליהון והיינו מה ש"ה (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר היינו אותו בשר של שבת ור"ח כי קדוש הוא ולכן בא הרמז בענין הבשר כאשר ירצה לתקן הבשר החי ולדחות מעליו ס"א ולהתקדש באותה מצוה כאמור יתן בלי פיסוק דמים ויכול להביא שתי בהמות וכו' כי כך אחז"ל אדם ובהמה אלו בני אדם שהם ערומים בדעת ועושים עצמן כבהמה ולכן אדם הרוצה לתקן מעשיו ילמד מאותו בן אדם שעשה עצמו כבהמה ויאמר זו בזו ע"ד גם אני כמוהו כשם שזה שב אל ה' ועשה עצמו כבהמה כדי להעביר אשמותיו ולכן אעשה כן גם אני ולמחר שמין הנשארת בערך של אותו בן אדם שעשה עצמו כבהמה כלו' כי כמו שהבהמה היא עומדת לשחיטה כההיא דאמר ר' לך כי לכך נוצרת וכן זה זובח יצרו ומתודה עליו היינו מ"ש זו בזו לכן למחר היינו לעתיד והוא כינוי ע"ד משחז"ל מצוך היום היום לעשותן ומחר ליטול שכרן ולכן לעתיד שמין הנשארת ע"ד ושם דרך זה השם אורחותיו ולמד מזובח תודה שזבח את יצרו ומתוודה עליו לכן למחר היינו לעתיד שמין הנשארת והיה הנשאר בציון מי שיעשה עצמו שירים כך משלם לו היינו הקב"ה שנאמר קדוש יאמר לו:

[ב] אסור לשקול בשר אפילו בביתו וכו' היא הדבר משחז"ל אצל אורח חיים פן תפלס

שלא תהא יושב ומשקל במצותיה של תורה לאמר זה החמורה אעשה אותה וזו הקלה לא אעשה אותה וכן בנ"ד אע"ג שאמרנו אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות שלא תאמר מאחר שהרצון הוא לעשות תיקון לענין האכילה לאותם הסעודות שהייתי עושה לאכול ולהרבות בשר כנגד אלו צריך לתקן בלי ספק אמנם אותו ריבוי האכילה שהייתי מרבה בשר אני לבדי בביתי אין בזה עון אשר חטא ולכן בא הדין בגשמי אסור לשקול בשר אפילו בביתו כלומר אפילו מאותו ריבוי בשר שהיה אוכל בביתו לא מבעיא מה שהיה אוכל בחברת האוכלים למעדנים אלא אפילו לידע כמה מבשל דהיינו הוא לבדו ואפי' ליתנו בכף מאזנים לשומרו מן העכברים כלו' שלא יאמר כך אני עושה לשער אותו הראוי לי לאכול וכנגד מה שאני מרבה בשר אעלה אותו בדמים ואתן אותם לצדקה כי בזה יהיה לי לכפרה תמורת מה שאני מרבה בשר תאוה והיינו אפילו לשומרו מן העכברים כענין ההוא עכברא דשכיב אדינרי שהיה כילי ולא היה עושה צדקה רק הוא מתכוין לשמור המעות לאפוקי מן העכברים הנבלים אשר סורם רע ואין עושים צדקה גם בזה אינו מתקן ענין ריבוי האכילה לפי כי זה יחשב בענין עבירה גוררת עבירה כך אחז"ל אין ארי נוהם היצר אינו מתגבר אלא מתוך קופה של בשר מריבוי האכילה ואתי למסרך ומה מועיל לו המעות שנתן לצדקה ועוד כי בענין חבילות של מצות צריך בענין שיהיה דומה לחבילות של עבירות והא ליתי וזה השיקול אסור אפי' היא תלויה במקום ששוקלים לשקול בה באומדנא דדעתא ולתת מעות לצדקה אפילו מנה כנגד מנה כגון אמו של ר' שהיתה לוקחת ליטרא של בשר לעניים כנגד ליטרא שהיתה לוקחת לבשל בבית לא אמרו בענין זה כדי להרבות באכילה כי הנה הוא פתח אל החטא ומותר לשקול בידו היינו לצורך האכילה עצמה שרוצה לאכול מותר לשער אותה שלוקח החתיכה בידו ומשער כמה יש בה ואחר כך אוכל כדי שלא יבא למלאת רסן בטנו רק לאכול כדי שבעו אמנם טבח אומן הרגיל לטבוח טבח ולאכול לשבעה אפילו זה הוא אסור כדי לתקן המעוות שעשה אבל אם הוא יודע לכוין דרך חתיכתו מתוך שהוא רגיל להרבות בסעודת הרשות יודע לכוין דרך חתיכתו כאשר הוא חותך ופוחת מן המאכל שלו יודע לחתוך ולפחות ממאכלו לטרא או חצי ליטרא בין רב למעט חותך כדרכו לפי סברתו ממעט ואינו חושש עוד מעון זה:

[ג] אין נוקבין נקב בבשר לתלותו בו וכו' הנה חז"ל המשילו ענין החוטא לאותו הנוקב תחתיו בספינה א"ל חביריו מה אתה עושה א"ל ומה איכפת לכם במקומי אני קודח א"ל מפני שאתה מציף עלינו את הספינה כך אמר איוב אתי תלין משוגתי א"ל חביריו אינו כן אלא כי יוסיף על חטאתו פשע בינינו יספוק ולכן בא הרמז בזה כי אין לעשות נקב

מכל חטאת האדם בבשר על ידי האכילה ואפילו במועד כמ"ש הר"ם במז"ל לא נצטוינו על ההוללות והשכרות אלא על שמחה של מצוה ולכן אף על גב שנאמר ושמחת בחגך ואין שמחה אלא בבשר ויין יש ליזהר מן החברות כמ"ש הר"ם במז"ל כי מצוה להעמיד אנשים חכמי' וידועים לבקש על ענין זה שלא יהיה אדם עושה נקב ע"י החטא באותו הבשר שמצוה עליו לאכל לשבעה וזה הנקב הוא בסכין הוא יצה"ר כדאיתא בזוהר ההוא חדידא בלישניה שמפתה הבריות ומוליכם בדרך לא טוב בעצתו הרשעה ואחר כך אותה אהבה שמראה להם ופנים צהובות נהפך לאויב הוא נלחם בם והורג אותם הוא מה שאמרתי בפסוק הוי עטרת גאות שכורי אפרים (ישעיה כח) אוי על העטר' שהיה בידם ענין התורה שהיה נכלל בה עטרה אחרת כך אחז"ל בשעה שקבלו ישראל את התירה נתרגזו האומות אמרו מה ראו להתקרב אלו יותר מע' אומות א"ל הקב"ה הבו לה' משפחות עמים הביאו ייחוס שלכם הא למדת כי בעבור הייחס נתנה להם התורה ולכן יאמר הנביא הוי על עטרת גאות שמתגאים בה על כל אותה הייחס והתורה יחדיו שאבדו אותם אפרים ומי אביהם אפרים ראש הישיבה כמשחז"ל וזה ע"י היין וכי תעלה על דעתך כי ישראל הקדושי' איש את אשת רעהו טמא בזימה או שהיו מחליפין נשותיהן וכיוצא ממשחז"ל אם לא מריבוי היין ולכן אוי מן קדם חמרא אשריו לאדם הנודר עצמו ממנו מה נעים גורלו לא יעשה נקב בספינה ודאי ע"י סכין שלו הוא יצה"ר שלא יהיה דוגמא נזם זהב באף חזיר כי יאמר מה איכפת להם אני חוטא לעצמי והיינו מ"ש לתלותו בו ר"ל תולה אותו הנקב שעושה ע"י החטא הוא תולה העון בו ואינו כן אלא על כל העדה יקצוף אבל ביד מותר והענין כי הנה מכנה ענין המשגל לבשר כמש"ה ותזני אל מצרים שכניך גדלי בשר ולכן אין לעשות בו נקב כאמור שלא להרבות בשר ממש שלא יבא להמשך לחטא לעשות נקב ע"י יצה"ר בסכין כאמור אבל ביד מותר היינו משחז"ל קדש עצמך במותר לך ע"ד משחז"ל לא כל האצבעות שוות כי זה אינו נקב ואם לעשות בו סי' מותר אפילו בסכין היינו משחז"ל חשוכי בנים מותר לשמש מטתן ביום וזה לעשות בו סימן ר"ל באדם כדי להיות קיים במין כך אחז"ל מי שהניח בן לא מת וסי' זה מותר לעשות אפי' בסכין הוא היצר דהא אף על גב שהוא ביום מותר ואף על גב שהוא יותר מן העונה שנתנו חכמים לפי שכונתו לעשות בו סימן כדי שיהיה לו חליפין:

[ד] מולגין הראש והרגלים הנה הנביא מקנטר לישראל ואומר מכף רגל ועד ראש אין בו מתום (ישעיה א) כלומר השבח של כ"י שנשתבחה מלמטה למעלה לפי שבכל יום ויום האדם מרבה תורה ומצוה כמפורש אצלי בפ' זאת קומתך דמתה לתמר כי הנה חז"ל אמרו שור או כשב או עז כי יולד וכי שור נולד או כשב אלא לפי שהב"ח משעה שנולד

נברא בו כל השלימות לא כן חי המדבר כי כל אשר רוח חיים באפיו הולך וגדל עם אלקים ועם אנשים (שמואל א ב) כן בענין שהוא בינו לבין המקום בין בדברים שבין אדם לחבירו ולכן אמר הכתוב אם תראה השבח של כ"י שמתחיל מלמטה מה יפו פעמיך בנעלים (שיר ז) ופנה למעלה ראשך עליך ככרמל אל תדמה שהוא כמו הפוך שהרי שבח של הקב"ה מתחיל מלמעלה ראשו כתם פז וכו' אינו כן לפי שזה הוא בתכלית השלימות הוא היה והוא יהיה אמנם זאת קומתך של כ"י דמתה לתמר כי מתמר ועולה בכל יום מוסיף שבח עד זמן כי ושדיך כאשר יהיה האדם נמצא בו תורה ומצוה ללמד ולהניק לזולת דומה לאשכול שגדל לע' שנה ולכן מקנטר הנביא כי כ"י אבדו אותו השבח מכף רגל ועד ראש אין בו מתום לענין ועשה טוב אבל פצע וחבורה וכו' מריבוי העונות נמצא בהם ולכן בא הדין מי שירצה לתקן מעשיו דוגמא לענין האמור מכף רגל ועד ראש בין שהוא ענין שער ראשה ערוה או שנוהג היתר בשפחות שעתיד הקב"ה לתלותן בשער ראש שנאמר קדקד שער כמשחז"ל בין שיהיה מענין העבירות שאדם דש בעקיביו הם כחוט השערה על דרך משחז"ל יצר הרע נרמז לעתיד לרשעים כחוט היינו חטאות הרקים כד"א משכי העון בחבלי השוא כחוט השערה ורוצה להעביר אותם מולגין הראש והרגלים ומהבהבין אותם באור כי יחם לבבו בענין החרטה אבל אין טופלין אותם בסיד וכו' כלומר נהי דבעינן חרטה וכיוצא מותר אבל לעשות מעשה אין זה מן הראוי מפני כי הוא יום טוב ואין ראוי לחבר עם אותם עונות סיד כענין והיו עמים משרפות סיד ולא בחרסית ולא באדמה כד"א ועסותם רשעים כי יהיו אפר הס שלא להזכיר ענייניים הללו בי"ט כדי להכניע יצרו ולהיות שפל ראש להזהר בענין עון עקבי כדי שלא ימנע משמחת י"ט ונתן טוב טעם דמחזי כעבוד דהיינו להעביד אותם לגמרי כי אז יכנע לבבו הערל לגמרי ולא יהיה לבו שמח וכבר קדמך הכתוב ושמחת בחגך וכו' וגם לא יעשה הפך מזה לגוזזם במספרים שהנה הוא מניח שורש השער ונראה שעושה לצורך השער שרצונו עדיין באותם המנהגים הרעים ואינו חפץ להסיר ולהעביר אותם ממנו לגמרי:

[ה] מותר למלוח אפילו כמה חתיכות בשר וכו' אשר חכמים ז"ל הגידו כי מלח ממון הוא חסר והענין דאף על גב שנאמר טוב אשר לא תדור (קהלת ה) ובפי' קהלת שלי הנקרא מנורת זהב אחד מן הדרכי' שביארתי שהרצון בזה ללמד לכמה בני אדם שמתנדבים בעם יותר יותר מן הראוי להם וכונתם להשביח ולזרז את העם ולכן יאמר החכם יותר טוב לך שלא תדור כל עיקר אלא סתם מתנת ידו כי בזה גם ימצא זירוז להכין ולא תחטא משתדור ולא תשלם לגמרי ולכן יאמר נא מותר למלוח דהיינו לפסוק צדקה במועד ואפילו כמה חתיכות כלומר אף על גב שנתבאר כי אין ראוי להרבות היינו מפני ולא תשלם אבל אם

משלם גם שיהיה יותר על כדי צרכיו הרי זה משובח ועוד ירצה במאמרו כי מותר למלוח ולפסוק צדקה אפילו חתיכות רבים בבת אחת רצה לומר לכמה צדקות שהם נפרדות זו מזו אף על גב שאמרו יותר טוב מי שמביא כבשתו לעזרה ומקדיש אותה ושוחטה מותר לעשות כן אף על גב שאינו צריך אלא לחתיכה אחת למקום אחר מותר להרבות בצדקה זו ואמנם עיקר הדבר לפי כי במועד צריך האדם לתת לעניים כדאיתא בזוהר מי שאינו נותן עליו נאמר וזרתי פרש על פניכם פרש חגיכם ולכן נהגו העם לעשות הנדבה בציבור לתיקון זה ולכן יאמר הדין דאף על גב כי הנה בדרך זה לא מתקרבא הנייתם לתת מעות גם כי הם אחר כך קונים צרכי העניים או נותנים להם מעות אין בזה עון דלא סמכא דעתייהו דעניים אלא על מעות ואין זה כמו שאומרים חכמים ז"ל מי שאינו מחלק ביומא דתעניתא וכו' דהתם סמכא דעתייהו אתמרי ורפתא לא כן עתה ולכן מותר למלוח ולהתערב כדבר האמור:

[ו] נוהגים לנקר הבשר וכו' גם זה על דרך הנ"ל בענין שהאדם נותן אל לבו לתקן מעשיו ורוצה לנקר הבשר החי ולהסיר החלב שעל לבו שנאמר חלבמו סגרו ומן הראוי היה כי החי יתן אל לבו קודם שהרי כך הוא הדין דבר שיכול לעשות מערב יום טוב ואין בו חסרון טעם אסור לעשותו ביום טוב והרי התשובה מה טוב לאדם להקדים אותה קודם יום טוב שלו הוא יום המיתה כנ"ל יומא דהילולא דיליה ומוסיף ריח טוב מכל מקום נהגו המון העם כך לנקר הבשר החי ולהוציא הטומאה מלבו החלב שעל הכסלים ומן הכליות היועצות רע ואפילו נשחט מערב יום טוב כי נתקיים בו וזבח יצרו ומתודה עליו מכל מקום יחזור וינקה מן הדקדוקים מחטאת האדם לפי כי אין צדיק בארץ ומה גם ביום טוב ביותר דאיכא שמחה ואכילה ושתיה טוב לנקר ולהיות שם אורחותיו וזאת תורת האדם וכאשר נבאר דינים הללו בענין הנוגע למעלה כמו שנתבאר כי המעשה אשר יעשה האיש הישראלי להיות כי נשמתו מושרשת למעלה לכן מעשיו נמי עושים רושם למעלה ולכן הוא אומר אין קונין בשר בפיסוק דמים כי הנה הבשר הוא רומז למדה האחרונה כדאיתא בזוהר פ' בהעלותך דף קנ"ח וז"ל ת"ח משה אתאחד והוה סליק במה דלא אתאחיד נביאה אחרא וכו' ובשעתא דא"ל קב"ה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים חדי משה וכו' כיון דחמא משה דאהדרו לנחתא לדרגא תתאה ושאלו בשר וכו' וע"ד אמר ואל אראה ברעתי לנחתא לדרגא תתאה וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי הבשר הוא במדה האחרונה והנה מדה זו פעמים נמצא שם ענין דם כי יש חמשה דמים טמאים וחמשה דמים טהורים שעליהם נאמר בדמיך חיי והנה במצרים צוה הקב"ה לשחוט הפסח ונתערב עם דם המילה ואיתא בזוהר דאתחזר ההוא דמא לחוור כדאיתא בזוהר

פ' בא דף ל"ה. וז"ל א"ר יהודה אי הכי אמאי דמא דהא תנינן חוור וסומק וחד דכליל ביני גווני א"ל תרי דמי הוו חד דמילה וחד דפסחא דמילה רחמי דפסחא דינא אמר רבי יהודה לאו הכי אלא כמה דאוליפנא דאחזר הקדוש ברוך הוא ההוא דמא לרחמי כאלו הוה חוור בגו גווני וכו' והנה מבואר כי גם זה היה בזמן ההוא אמנם ענין הדם לא טוב הוא כדאיתא פרשת בחוקותי ויספתי לייסרה אתכם לא אתן תוספת דמא על דמא ובפרשת אחרי מות דף ע"ט ובגין כך הביאו עלי כפרה וכו' וכל כך למה על שמעטתי את הירח ושלטא בה מאן דלא אצטריך ובגין כך כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב וכו' ולכן נאסר ענין זה דאין לוקחים בשר בפיסוק דמים שלא לעורר אותם דמים העליונים להמשיך אותם למטה גם כאשר נאמר כי פיסוק דמים הוא מעות כי כן הוא ולכן יהיה הענין בבחינת החסדים שהוא ענין הכסף והיינו מ"ש בזוהר פ' תצא דף רע"ו. וז"ל פתח ואמר רעיא מהימנא האי כלה דידך יהבא קב"ה לאברהם לגדלא לה לגבך וכו' ואיהו הוה לגבה אומן כגון ויהי אומן את הדסה וכו' וגדיל לה בכל מדות טבין וגמיל לה חסד וסליק לה בגדולה במדת חסד דאברהם וכו' והנה מבואר כי אברהם מגדל למדה זו במדת החסד וחסד זה לא יפסק ממנה כי צריך להיות ממשיך לה מדת החסד ולכן אין קונין בשר הנזכר בפיסוק דמים דהיינו שפוסק בכך מעות מפני כי זה הוא בחינת הדין שהוא נותן גדול ומדה שהוא בוצינא דקרדינותא אבל מדת החסד אין שם שיעור כי תמיד הוא מתפשט ויורד ולכן אין לעשות פיסוק והפסק מדת החסד במדת הבשר לפי שהוא מצד הדין כנ"ל דהיינו לומר לטבח תן לי בסלע או בשתי' והרמז של טבח זה הוא מ"ש בזוהר פ' צו דף ל"א אל בכל אתר נהירו רב דחכמתא עילאה הוא וקיימא בקיומיה ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא לא יכיל עלמא למיקם אפי' שעתא חדא מקמיה דינין תקיפין דמתעטרין בעלמא בכל יומא וכו' הה"ד ואל זועם בכל יום נזעם או זעום בכל יום לא כתיב אלא זועם בכל יומא ויומא דדינא אשתכח דאי לון לבר וקיימא ומבסם עלמא הה"ד יומם יצוה ה' חסדו עכ"ל לענייננו והנה מבואר מזה המאמר כי מדת החסד הוא הזועם שהוא הדוחה לדינין תקיפין והוא ההורג אותם ולכן נמי בא בדין הגשמי לא יאמר לטבח תן לי בסלע או בשתים דהיינו שלא יתן שיעור לאותו הטבח עליון הוא מדת החסד לתח שעור בענין שדוחה את הדין הוא בשר סומקא שהוא בושה סרחון רמה שהם בס"א כדאיתא פ' תצא שהקליפה ריח רע אשפה מטונפת אלא בכל שעה יצוה ה' חסדו למנוע הדינים הקשים כאמור וכן לא יאמר לו הריני שותף עמך בסלע לפי כי אין מן הראוי לשתף הדין הקשה עם החסד אלא מחלק להם שלישיות או רביעיות הוא משחז"ל פ"ק דע"ז והאמר רב יהודה אמר רב שנים עשר שעות הוי היום וכו' שניות יושב הקב"ה ודן את כל

העולם כלו וכו' ועוד לקמן ז"ל אמר רב יוסף לא לצלי אינש צלותא דמוספין בתלת שעי קמייתא דיומא קמא דר"ה מאי טעמא זמנין דמפקיד דינא עליה ומדחי וכו' והא אמרת שלש ראשונות יושב הקב"ה ועוסק בתורה וכו' איפוך ואבעית אימא לא תיפוך וכו' הנה מבואר כי לעולם יש דין שהקב"ה דן את העולם או בשלישית או ברביעית ולכן יאמר נא מחלק להם שלישיות או רבעיות כפי החלקים שדרך לחלק בעיר בלי פיסוק דמים דהיינו הרמז אל הדין שנעשה בשלישית או ברביעית כאמור כי זה הדין לא סגי בלאו הכי בכל יום ויום אבל יהיה בלא פיסוק דמים כי לעולם מדת אל ג"כ מתערבת בדין זה כמ"ש שם שרואה הקדוש ברוך הוא העולם שהוא מתחייב בדין מיד עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים ומביא שתי בהמות ויאמר זו בזו וכו' והיינו סוד בהמות בהררי אלף כי זכר ונקבה היו סרס את הזכר וצינן את הנקבה שנאמר הנה נא כחו במתניו וכו' ולכן בא הדין כי מביא שתי בהמות ויאמר זו בזו שהרי בהמות בהררי אלף שתיהן שוות ולמחר שמין את הנשארת וכו' למחר הוא כינוי ע"ד משחז"ל למחר כשהקב"ה גואל את ישראל וכן אחז"ל אשר אנכי מצוך היום היום לעשותן ולמחר ליתן שכרם ואז שמין מעשיו של אדם קודם שיכנס לאותה סעודה שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים מאותה בהמה ואז שמין אותה בהמה כל חתיכה ממנה כמה הוא שוה וזה יהיה סוד משחז"ל מעשה דר' עם המין א"ל כוס של ברכה אתה טועם או ארבעים זהובים אתה נוטל וכו' יצאת בת קול ואמרה כוס של ברכה שוה מ' זהובים שלכן המכסה הדם של חבירו חייב ליתן לו עשרה זהובים וראוי להבין מה מועיל לעתיד ענין זהובים הללו ומה יעשה האדם בהם למחר מאחר שנאמר יהי פסת בר בארץ וכלי מילת כל הצורך לאדם כרמים וזתים אמנם הענין הוא לפי דעתי כי מועיל שווי זה שאמרה בת קול כל מצוה עשרה זהובים כדי להעריך מעשיו של אדם כמה יזכה באותה הסעודה של הצדיקים כי גם אותה אכילה מבהמות ולויתן וזיז שדי ויין המשומר בענביו יהיה כפי המצות שעשה האדם בעה"ז והיינו משחז"ל בענין העור של לויתן זה אדם עושים לו ממנו סוכה שנאמר התמלא בסוכות עורו לא זכה עושים לו קמיע וכו' כי היכי משכחת לזכות זה במה יזכה נער את אורחו ועוד דמעיקרא הוא אומר כי סעודה זו היא לצדיקים א"כ למה לא יהיו כלם שוים לטובה אמנם הענין הוא כאמור כי כפי המצות אשר יעשה האדם כך מעריכין ושמים לו מאותה סעודה כך נלע"ד והיינו מ"ש בדין זה ולמחר בזמן של הסעודה שמין את הנשארת איברים איברים וכפי ששוה כך יפרע לו הקב"ה: אסור לשקול בשר אפילו בביתו וכו' הנה נאמר אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך נשבעה בטוב ביתיך, כי הנה יש בחינ' בות למעלה כדאיתא בזוהר פ' יתרו דף פ"ע. וז"ל תא חזי ונתתי להם בביתי מהו ביתי כד"א בכל ביתי נאמן

הוא שמא דקדוש ברוך הוא אקרי בית וכו' והנה מאחר כי כן הוא כי שמא דקדוש ברוך הוא אקרי בית לכן בא הדין זה בגשמי אסור לשקול בשר אפילו בביתו דהא מאחר שהנחנו כי הבשר הוא רומז במדה האחרונה ובחינת הבית שם הוא אלא שבחינת הבית הוא מקום החיצון ובחינת הבשר הוא הפנימי ואיתא בזוהר פ' תשא דף קפ"ז: וז"ל ר"מ מאן מחצית השקל איהו כגון חצי ההין ודא ו' ממוצע בין שני ההין אבנא למשקל בה דא י' עשרים גרה השקל דא יו"ד וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי לשון השקל הוא אות ו' הממוצע בין ב' ההין ואות י' האבן ששוקלים בה והנה מה ששוקלים במשקל זה היינו כסף צרוף להמשיך אות יו"ד שהוא חכמה בראש בסוד הטיפה הנמשכת משם דרך אות ו' להמשיך אותה לכלה למטה ולכן בי"ט אין ראוי לשקול בשר שהוא מורה על בחינת דין ואפילו בביתו שהוא בית שנשמעים בו דברי תורה לידע כמה מבשל אף על גב כי הבישול צריך התעוררות דין ואח"כ האכילה הוא להוריד החסד הוא אות יו"ד כאמור ואפילו ליתנו בכף מאזנים היא אות ה"א כנז' במאמר לשמור הבשר זה מן העכברים הם הקליפות אסור אם היא תלויה במקום שרגילים לשקול בה לפי כי מדה האחרונה היא מנורת זהב כולה ורגילה להיות נתלית במדת הגבורה בסוד שמאלו תחת לראשי ולכן כל זמן שהיא נאחזת משם כי זה מורה שהיא בסוד אחור באחור אסור לשקול בשר זה ואפילו לשקול מנה כנגד מנה דהיינו להשוות איברי הנקבה כנגד אברי הזכר אסור לפי כי כל כונתינו להחזיר אותה בסוד הפנים ואחר כך נאמר וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וכו' ולכן ויחם בשר הילד זה יוסף שנאמר בו הילד איננו ומותר לשקול בידו לפי כי כן יד העליונה היא בונה אותה שנאמר מקדש אדני כוננו ידיך שלוקח החתיכה בידו ומשער בה כמה יש בה לעשות אותה בחינת כלי וטבח אומן אפי' זה אסור והנה נתבאר למעלה כי הטבח הוא בחינת החסד שנאמר בו חסד אל כל היום וזה הוא הטבח שזובח לאלהים אחרים וטבח זה הוא אומן כגון ויהי אומן את הדסה וכבר נתבאר למעלה כי בת היתה לו לאברהם והוא גדיל לה בכל מדות טבין ולכן טבח אומן זה אפילו זה אסור לשקול בשר בידו לפי כי תיקון זה אינו נעשה על ידו ע"י יד העליונה כאמור אבל אם הוא יודע לכוין דרך חתיכתו במחשבה בלבד כי הנה מדת אל הוא נהירו רב דחכמתא עילאה כדאיתא במאמר הובא למעלה ולכן אם הוא יודע לכוין דרך חתיכתו בשעה שהולך לחתוך ולדחות דינים תקיפין בסוד ואל זועם בכל יום למאריהון דדינין אז יודע לחתוך ליטרא או חצי ליטרא מן הבשר הנזכר חותך כדרכו ואינו חושש ויכול לתקן הבשר זה עד"ז כי מדי עברו לזעום לאותם דינים תקיפין יבא באהל רחל בסוף והוא יושב פתח האהל ואז הוא מתקן הבשר החי:

אין נוקבין נקב בבשר בסכין וכו' וסוד הענין כי הנה נאמר באברהם ושרה שהיו טומטומין שנאמר הביטו אל צור חוצבתם ואל מקבת בור נוקרתם הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם שלכן נאמר באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם ואיתא בזוהר פ' וילך דף רפ"ו. וז"ל חפרוה שרים דאולידו לה אבא ואימא וכו' כרוה אחר לאזדווגא בה מלכא ובמה הוא זווגא במחוקק דא יסוד וכו' והנה מבואר מזה המאמר כי זה הנקבה נעשה ע"י מחוקק הנזכר שהוא היסוד על ידו כרוה נדיבי העם כנזכר ולכן אין נוקבין נקב במדה זו בבשר זה היורד מן השמים דהיינו עצם מעצמי ובשר מבשרי בסכין שהוא רמז לסטרא אחרא וזה הנקב הוא לתלותו בו לפי כי ע"י נקב זה היא נתלית למעלה כי אימא עילאה נותנת יד שלה שם ולכן ביד מותר לפי כי כן ע"י העליונה נעשה זה הנקב ואם לעשות בו סימן מותר אפי' בסכין וסוד הענין כי הנה הסימן זה היינו עדות של הנערה לדעת שהיא בתולה טהורה והנה זה הסימן בלי ספק כי הוא נעשה לה מאימא עילאה כאמור שנאמר מקדש ה' כוננו ידיך ולכן ע"י הידים עליונים נעשה אבל מ"ש מותר אפילו בסכין כדי להודיע קדושת הנערה זו דאע"ג שנאמר כי בשדה מצאה ולכן היה טוען טענת פתח פתוח מצאתי אינו כן לפי כי כל מלת נערה הכתוב שם נער כתיב כנזכר במקומו ואע"ג שנאמר כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה כי ראתה גוים באו מקדשה כל זה נת' אצלי כל ענין במקום הצריך לו ועל הכל נאמר וכבודי לאחר לא אתן וטהורה היא ולכן להודיע עיקר זה בא בענין הדין הנשמי זה אם לעשות סימן בבשר מותר אפילו בסכין שהדוגמא שלו סכין ביד שוטה הוא זקן וכסיל:

מולגין הראש והרגלים וכו' סוד הענין בקיצור מ"ש פ' ויחי עד לא גליש למטרוניתא ר"ל כי הנה הדינים הם נאחזים בשער כי לכן אחז"ל שער באשה ערוה וכדאיתא באדרא רבה ולפי כי ביום טוב יש עלייה אל העולמות כדאיתא פ' קרח בפ' קריאי מועד כי קדש תתאה חכמת שלמה זמין לכל חילוי לאעטרא לון וכו' פן תאמר בלבבך כי מאחר שחכמת שלמה זמינת לכל חילהא משמע כי כל העולמות בכלל הם מזומנים לאטטרא יתהון צדיק ורשע לא קאמר אלא הכל בכלל כלומר קס"ד כי יהיה מכלל מש"ה רשע יראה וכעס ולכן אמר מולגין הראש סתם היינו לתת רמז לרישא דמטרוניתא כדי להעביר משם השער דהיינו שלא יתאחז משם מאריהון דדינים ומהבהבין אותה באור של הקדושה ע"ד של המזבח כדאיתא בזוהר פ' צו דף כ"ז. וז"ל ועל דא תנינן אית אשא אכלא אשא אשא דלעילא אכלא אשא אחרא אשא דמדבחא אכלא אשא אחרא ועל אשא דא לא תכבה לעלמין וכהנא מסדר לה בכל יומא עכ"ל ולכן יאמר לענין מליגת הראש ומהבהבין אותן באש ולענין מליגת הרגלים הוא הדבר אשר נתבאר אצלי בפי' איכה הנקרא מגינת לב

ושם נאמר בענין מאמר אמר הקב"ה למלאכים מב"ו שמת לו מת והוא מתאבל עליו מה דרכו לעשות אמר לו תולה שק על פתחו אמר להם כך אני עושה שנאמר אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם ושם נאמר כי הסוד הוא שנתן רשות לעשו ות' איש כמנין שק להתאחז למעלה בפתח העליון לפי שנאמר ויצא לך שם בגוים ואחז"ל בנות ישראל שלא היה להם שער בית השחי ובית הערוה וביום החרבן ניתן רשות לשק זה הוא השער שצמח באותו שע העליון והבן ולכן ביום טוב מולגין את הרגלים שצמח בהם השער הנזכר והוא כינוי גם כן כמשחז"ל יש רגל מברכת כמו שאמר בפ' אשר בשר חמורים בשרם וכי לזה רגל אחד ולזה שתי רגלים ומהבהבין אותם כמו שאמר הכתוב והיה בית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום אבל אין טופלים אותם בסיד ובחרסית ובאדמה לפי כי יש בזה רמז לענין ס"א שנא' והיו עמים משרפות סיד ונא' ועסותם רשעים כי יהיו אפר וכו' וכן נמי יובן הענין בסוד הזכר מ"ש מולגין הראש והרגלים לפי שנאמר ברכות לראש צדיק ואיתא בזוהר פ' ויצא דף קס"ב. וז"ל ברכות לראש צדיק אקרי ההוא אתר דברית דמניה נפקין מבועין לבר נוקבא דקסטא דחמרא נפיק מניה איהו רישא כך ראש צדיק ההוא אתר כד זריק מבועין לנוקבא אקרי ראש צדיק צדיק איהו ראש בגין דכל ברכאן ביה שריין עד כאן לשונו הנה מבואר מזה המאמר כי ראש של צדיק היינו הקצה שלו דזריק מבועין לנוקבא ולזה הוא אומר מולגין את הראש סתם דמשמע נמי על ראש זה הנק' צדיק להעביר השער משם היא אותה שנאמר בה וישבה לפתח ביתה וכו' והחזיקה בה כדאיתא פרשת ויקהל בקליפת נוגה דשוי לקבליה דברית ליקח האור והיינו מה שאמר הכתוב גילי מאד בת ציון וכו' הנה מלכך יבא לך עני ורוכב על חמור בגין דאתדבק באמהו וכו' ורכיב באתר דלאו דיליה ונמצא כי גם הרגלים הם מנוגעים כביכול מזמן שנא' ויגע בכף ירפו ונוסף עוד דרכיב באתר דלאו דיליה בסוד הרגלים ולכן שניהם מולגין הראש והרגלים הנזכר ומהבהבין אותם באור שנאמר חזי הוית עד די קטילת חיותא ויהיבת ליקדת אשא ונאמר להבה תלהט רשעים אבל אין טופלין אותם בסיד ובחרסית ובאדמה דמחזי כעיבוד להחזיר השער לגמרי והא לית בזמן הזה רק לעתיד שנא' ביום ההוא יגלח ה' בתער השכירה וכו' את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה ודוגמא לזה נעשה בגשמי בסנחריב כשחז"ל ואין גוזזין אותם במספרים שנראה שעשה לצורך השער והא נמי ליתי כדאמרן:

מותר למלוח כמה חתיכות בבת אחת וכו' הנה ענין המליחה גם כן הוא צורך בשני מדות צדיק וצדק על דרך הנזכר בענין המליגה וסוד הענין מה שאמרו חכמים זכרונם לברכה כי גם לויתן נבראו זכר ונקבה והרג הנקבה הקדוש ברוך הוא ומלחה לצדיקים לעתיד

לבא וכאשר נאמר כי לויתן ובת זוגו הם רומזים בסוד זכר ונקבה שבקדושה כי מלת לויתן הוא כינוי אל החיבור הנמצא ביניהם אחד באחד יגשו כד"א כמער איש ולוייות והנה יאמר כי הנקבה להיות פירושה כמו שאמרו לשם כווני דפריצי לכן הרג אותה ואית בעית אימא מליחה דכווני עדיף טפי וכו' ולכן מנחה להיות מזומנת לצדיקים לסעודה ואמנם המליחה נמצא שם מלח שהיא רעה מלח סדומית המסמא את העינים ותכהינה עיניו מראות אף על גב שנאמר תמיד עיני ה' אלהיך בה מונע אור של העינים לפי כי משם נמשך הטיפה שהוא אור כדאיתא בזוהר פרשת תרומה בפסוק אור זרוע לצדיק כי אור הוא זרע ממש ואמנם יש מלח של הקדושה שנאמר על כל קרבנך תקריב מנח ואיתא בתיקונים הוא מלח הוא לחם הוא חנם והיינו המבכ' האור מלמעלה ולכן מולחין כמה חתיכות בבת אחת ר"ל כל המדות של כ"י מותר למלוח אותם להכין אותם בסוד הלחם אשר הוא אוכל ואז נמשך להם למטה סוד הטיפה הנקרא חלם של יעקב שנאמר ויחלום והנה סולם וכו', ואע"פ שאינו צריך אלא אחת סוד שער הפנימי כי ה' בא בו וביום המועד יפתח:

נוהגים לנקר בשר בי"ט שהרמז להעביר החלב מעל המדה הנק' לב ואע"ג שנשחט מעי"ט ומאז הקדושה מתעורר ונפרד ממנה כל פועלי און עכ"ז כך נוהגין ואין למנוע אותם כנזכר:

סימן תקא

[א] הנה ענין המוקצה בי"ט יהיה ענין הרמז שלו אלו בני האדם אשר מפני מעשיהם אשר לא טובים הוקצו מאתמול כלומר מעודם בעולם הזה כי לא יהיה להם חלק באותה מיתה של הצדיקים הנקרא להם יום טוב כגון בהילולא דפ' ולכן הוא היה אומר אין מבקעין עצים מן הקורה הם אותם בני האדם דאתקשו לעצים יבשים לפי כי האדם נקרא עץ שנאמר כי האדם עץ השדה אמנם ימצא בזה שלשה מינים א' הוא הנקרא עץ מאכל זה ת"ח והאחד נקרא עץ שאין בו מאכל זה עם הארץ כמשחז"ל אמנם יש עץ גרוע מכלם שאין בו ענין לחלוחית של מצוה הוא הנקרא עץ יבש ואמנם הקורה העומדת לבנין הוא יהיה דוגמא לאדם המעמיד שהוא כמו קורה שהיא מעמדת הבית שלא יפול כך אדם זה נקרא קורה העומד לבנין של העולם כן שנינו על שלשה דברים העולם עומד על התורה והנה אמר אין מבקעין עצים ממנה להסקה ביום טוב וכן הדוגמא באדם זה אין מאבדים חלקים שלו ביום טוב דהיינו יום המות כאמור דאף על גב כי הוא מתחייב ליענש על שלא נתעסק בתורה ובמצוה רק שהיה מעמיד בכדי בעצה טובה ע"ד משחז"ל

בפסוק מעצי הלבנון לשון עצה וכן נמי אדם זה מה שמעמיד הוא ע"י עצה טובה אין מבקעים עצים שלו שהם האיברים דמאחר שהם עומדים לבנין העולם כאמור ולא מן הקורה שנשברה בי"ט דהיינו שכבר החזיק הבנין כל ימי היותו רק לעת פטירתו הוא יום טוב שלו כאמור קודם מעט אז מתרפה במלאכתו גם זה אין מבקעין עצים ממנו שהם האיברים כאמור ואפילו אם היתה רעועה מערב י"ט כאמור שהיה מתרפה במלאכתו וקרובה להשבר ולהניח מלאכת שמים לגמרי עכ"ז מאחר שהיה מעמיד מועיל לו באותה שעה אבל אם נשברה מערב י"ט והניח מלאכתו אם אי אפשר להסיקה בלא ביקוע סוד הענין הוא משחז"ל מהו ענין חיבוט הקבר לאחר שקוברים המת באים שלשה מלאכי השרת ושרביטי אש בידם והאחד מהם מעמיק הקבר ומעמיד המת על רגליו ואחר מכה אותו ומפרק איבריו אחד אחד וחוזר ועושה לו כך וכו' ולכן יאמר נא אם אי אפשר להסיקה בלא ביקוע ר"ל כי אדם זה אי אפשר להכניסו לגהינם להסקה לתקן אותו בלי בקוע היינו דין מה שמבקעין איבריו אחד אחד בשרביטי אש מבקעים ממנה חתיכות גדולות אותם האיברים הגדולים ולא כל האיברים וגם לא יבקע כי לא יעשה דין זה באדם זה לא בקורדום ולא במגל ולא במגירה והם מינים מן המענישים כאשר יתבאר לקמן אלא בקופיץ ולא בצד הרחב ויש מי שאוסר אפילו בקופיץ לפי שאין אנו בקיאין מהו דין זה ולא התיר אלא בסכין שהוא מצד מ"ה עצמו ששוחט בסכין וכל זה בא יבא מכוון כנגד בחינת מוקצה מחמת חסרון כיס הנז' וכאשר נאמר כי מדבר בענין מוקצה מחמת מיאוס כך הוא אומר אין מבקעין עצים מן הקורות וכו' ר"ל כי הנה ענין כינוי עץ זה היינו על דרך אומרים לעץ אבי אתה ונערים בעץ כשלו וענין הקורה העומדת לבנין הוא משחז"ל בפסוק עיר קטנה זה הגוף וכו' ובא אליה מלך גדול זה היצר ובנה עליה מצודים מן העונות ולכן לפי שהוא עון גדול הנמצא באדם זה בענין מה שאמר טול קורה מבין עיניך לכן עומדת לבנין של היצר שהוא בונה בה מצודים גדולים ולא מקורה שנשברה מערב יום טוב ולא יכול היצר לבנות בה מצודים מפני שנשברה על ידי משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות אפילו אם היתה רעועה מערב י"ט מפני כי לא שנה בה ולכן קרובה להשבר מעצמה מכל אלו אין מבקעין עצים מהם בי"ט שלו ר"ל כי הנה חכמים ז"ל אמרו כמה זמן נחלקו ב"ש וב"ה וכו' נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא ועכשו שנברא יפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש במעשיו אמנם זה יהיה בעוד האדם בעה"ז וגם עד זקנה ושיבה אבל בי"ט שהוא בשעה שהגיע להפטר מן העולם לא כן הוא דמאחר שלא נשאר לו זמן מה מועיל לו ענין פשפוש זה לענין הביקוע שהוא רוצה להפקיע העונות ע"י חבילות של מצות ולא נשאר לו זמן אבל אם נשברה

קורה זו העבירה הגדולה שהוא טול קורה מבין עיניך ע"י מצוה שעשה שמקביל אליה אם אי אפשר להסיקה בלי ביקוע כך אחז"ל כשאדם הולך לבית עולמי מוציאין עליו כמה עונות וכמה זכיות והוא אומר יצאו אלו באלו אמר הקב"ה לא כן אלא מענישין אותו כנגד העונות ואחר כך משמין לו מעשה המצות שנאמר כי אתה תשלם לאיש כמעשהו ולכן יאמר נא אם אי אפשר להסיקה בגיהנם בלי ביקוע דהיינו למעט אותה ע"י מעשה הטוב מבקעין ממנה חתיכות גדולות הוא משחז"ל ד' חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש ותשובה עם כל אחת ואחת והנה חתיכות גדולות הם דוגמא למי שעובר על כריתות שבתורה ומיתות ב"ד לפי כי השאר יוה"ך מכפר על הקלות אף למי שאין שבים שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם וכו' אמנם חתיכות גדולות הם הכריתות שנחתך ונכרת מן העה"ז וגם לעתיד ולא יבקע לא בקורדום ולא במגורה ולא במגל אלא בקופיץ וזה הוא רמז לארבע מיתות ב"ד והענין כי הנה שנינו מי שנתחייב שני מיתות בית דין נידון בחמורה אמנם מאחר שעברו על זה כמה יוה"ך ראוי להקל עליו לידון בקיפוץ הוא מיתת הרג כמו ששנינו ר' יהודה אומר בקיפוץ אמנם בצד הקצר ולא בצד הרחב להקל עליו ויש מי שאוסר אפילו בקופיץ לפי שאין אנו בקיאין מהו העונש של אדם זה ולא התיר אלא בסכין הוא חרבו של מלאך המות לפי שחז"ל אמרו אע"פ שארבע מיתות ב"ד בטלו דין ארבע מיתות לא בטלו ולכן יאמר כי בכל אחת מאלו קורדום או מגל וכו' שמורה שהוא מדה כנגד מדה לא יהיה נידון רק בסכין הידועה של מ"ה אמנם אם יהיה הסכין פגום וכיוצא מן הדברים הרעים הנמצא בשחיטה זו לא פורש מה יעשה לו: עוד זה מדבר במוקצה השלישי הוא ענין המוקצה מחמת איסור והם עניינים טובים שאין רשות לעשותם ביום טוב והנה כך הוא אומר אין מבקעין עצים מן הקורות העומדות לבנין והוא בשני פנים אם לענין התורה ומה גם לענין המצוה כי הנה אמרו חכמים ז"ל בפסוק בוקע עצים יסכן בם זה בעלי תלמוד ולכן יאמר כי אין מבקעין עצים בענין עיון ללמוד מענין קורה גדולה העומדת לבנין הוא הדין שהוא בניין העולם כמו ששנינו על שלשה דברים העולם קיים על הדין ולכן אע"ג אשר חז"ל אמרו לא נתנו שבתות וימים טובים לישראל אלא לעסוק בתורה עכ"ז לא לענין עיון כאשר מבואר בהלכות שבת שהרי נאמר ושמחת בחגך וכאשר מתבאר בהלכות סוכה ולא מקורה שנשברה בי"ט כלומר שכבר נודע הדין ונתברר אפי' אם היתה רעועה הלכה זו וקרובה להשבר בי"ט לפי שהוא טורח בי"ט ואינו מקיים שמחת י"ט כנזכר אבל אם נשברה מערב י"ט הלכה זו והבינו אותה אם אי אפשר להסיקה בלא ביקוע הוא משחז"ל מה עצים הללו הקטן מדליק את הגדול כך תלמידי חכמים הקטן הוא מחדד את הגדול ולכן אם אי אפשר

להסיק ולהדליק להוציא לאור דין זה מאותה הלכה בלי ביקוע לעיין עדין בהלכה זו להוציא הדין מבקעים ממנה מאותה הלכה מעניינים כמש"ה ויבקעו ג' הגבורים וכו' וכמשחז"ל הלכה אצטריך להם כך מבקעים ממנה חתיכות גדולות אבל אין לדקדק בזה בעיון ביותר ואין מבקעים לא בקורדום ע"ד מה ששנינו ולא קורדום לחפור בהם להרויח בי"ט ולא במגל ולא במגירה אלא בקופיץ כלו' מקפץ ועולה ובצד הקצר שלו ולא בצד הרחב ע"ד ששנינו מקום שאמרו לקצר אינו רשאי להרחיב בתורה שנא' ברחובות תתן קולה ויש מי שאוסר אפילו בקופיץ דהיינו לקצר לפי שאין אנו בקיאין מהו שיעור זה ולא התיר אלא בסכין בהלכה פסוקה כענין דאמרינן בעלמא פסיק ליה כסכינא חריפא ותו לא:

ולמנין מעשה המדות כך היה אומר אין מבקעים עצים מן הקורות וכו' הוא אשר חכמים ז"ל הגידו מי מעיד באדם קורות ביתו שנאמר ויסב חזקיהו פניו אל הקיר וכבר נתבאר בזוהר מאי קורות ביתו אלין גרמין שהגוף בנוי עליהם ע"ד המקרה במים עליותיו ע"ש והנה חז"ל אמרו אצל אורח חיים פן תפלס שלא תהא יושב ומשקל במצותיה של תורה ואומר זו גדולה אעשה אותה וזו קטנה אניח אותה וכן הוא אומר אין מבקעים עצים הם המצות אשר הם מיוסדים כמספר האיברים ולהעריך אותם מן הקורות הם מצות גדולות העומדים לבנין הוא בנין העולם ר"ל כי הנה שנינו אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהן בעה"ז והקרן קיימת לו לעה"ב שלא יאמר אעשה אלו הגדולות ואניח הקטנות ולא מן הקורה שנשברה בי"ט כך אחז"ל כתיב אורח חיים פן תפלס וכתיב פלס מעגל רגלך ל"ק כאן במצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים כאן במצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים היינו הקורה שנשברה ביום טוב אפי' אם היתה רעועה מצוה זו ורפויה וקרובה להשבר אין רשות ביד האדם להיות מפלס בה ולהבדל ממנו עד שיגיע לידו מצוה אחרת כנודע אבל אם נשברה מערב יום טוב והיתה רופפת אם אי אפשר להסיקה כדאיתא בזוהר פרשת צו דף כ"ז על ידי אש של תורה ותפלה ולעשות אותה בלי ביקוע ולא יניח אותה לעשות על ידי אחרים לגמרי אלא מבקע ממנה חתיכות גדולות מה שהוא יותר קשה לעשות ולא יבקע בקורדום להנאת עצמו לאכול מפירותיהן בעה"ז ולא במגל לקצור מה שזרע מן הצדקה ולא במגירה להמלט מן העון אלא בקופיץ להרוג היצר ולהתגבר עליו ע"י מעשה המצוה כנ"ל כי מעשה המצוה דוחה מעל האדם כח הטומאה והיינו בקופיץ כד"א ועולתה קפצה פיה וזה יהיה מצד הקצר על דברים קטנים אבל מצד הרחב שהיצר מקטרג בעבור דברים שהאדם מרחיב בהם יותר על צורכו וזה לא יכול לו ויש מי שאוסר אפילו בקופיץ כי לא יכול בשום ענין מאלו לעשות המצוה על מנת כן לפי שאין אנו

בקיאין בזה באיזה אופן נעשה המצוה לדחות רוח מסאבא מעל האדם ולא התיר אלא בסכין לחתוך אותו סתם וה' יגמור בעדו:

[ב] עצים גדולים קצת וכו' הנה נתבאר כי העיון מכונה לבוקע עצים כמשחז"ל בפ' בוקע עצים יסכן בם ולכן יאמר נא כי אותם שהם בעלי תלמוד ונקראים על שם מלאכתן עצים גדולים קצת והם ראוים להסקה ע"ד משחז"ל מה עץ זה הקטן מדליק לגדול כך תלמיד קטן מחדד לגדול והללו עדין הם ראוים להסקה לחדר בלי ביקוע כי אין יורדים לעומקה של הלכה בלתי עיון לא יבקעם כלל ולא יהיה יושב ומעיין כי ימנע משמחת יום טוב ואפילו לשברם ביד שהוא דוגמא לפלפול על פה ע"ד מה שאמר ר' ע"ה יגעתי בתורה בעשר אצבעותי יש מי שאוסר כדי שלא ימנע משמחת יום טוב כאמור וזה יהיה מוקצה מחמת איסור:

עוד ירצה שני לו במוקצה מחמת חסרון כיס וכך היה אומר עצים גדולים קצת וכו' הם בני אדם היבשים מן התורה ומן המצוה אמנם הם ראוים להסקה כדאיתא בזוהר פ' צו דף כ"ז וז"ל אש אוכלת לחים ויבשים וכו' לחים כל קרבניא דהוו קרבין בצלותא על מצות עשה ויבשין כל קרבנין דהוו קרבין בצלותא על מצות ל"ת ולכן יאמר כי בני אדם הללו הם ראוים להסקה בענין התפלה בלי ביקוע ר"ל דאלו היה אדם אחד מאלו בעל גאוה צריך להשפיל גאותו ולהיות לב נשבר ונדכה כדי שתתקבל תפלתו אמנם ואל לא מפני כך ההעדר שלהם אלא מפני כי לא נמצא בהם מצות אמנם ראוים הם להסקה כי אותה אש של שכינה שאוכלת לחים ויבשים תאכל אותם בלא ביקוע וישבר הלב לכן אלו אסור להם להשבר לא יבקעם כלל ואפי' לשברם ביד דהיינו לפי שעה כדרך המתוודים ומכים בידם על חזה שלהם כדי להכניע עצמן יש מי שאוסר בזה מפני שהוא יום טוב ונאמר ושמחת בחגך:

וכאשר יהיה הרמז בדין זה בענין מוקצה מחמת מיאוס היינו מפני העון וכך היה אומר עצים גדולים קצת הם בני אדם אשר הם בחורים בעץ כשלו בעון שהיה גדול וראויים להסקה בגיהנם לברר וללבן אותו בלי ביקוע היינו ענין הגלגול יסוד הענין כי הגלגול נקרא ביקוע מפני כי אין מתגלגל האדם בפעם א' בכל פרטיו אלא פעם מתגלגל בחינת הנפש ופעם בחינת הרוח ופעם בחינת הנשמה כפי השגחתו ית' ולכן אסור לא יבקעם כלל מאחר דאפשר לו התיקון ע"י הסקה של אש תבערה דגיהנם ואפי' לשברם ביד יש מי שאוסר דהיינו בסוד העיבור שהוא בידי אדם כי ע"י מצוה מתעבר בו לא יתכן להשתלם החוטא באופן זה עד כי יכנס בגהינם ויהיה נידון שם. על מעשיו אח"כ יהיה נתקן ע"י עיבור כנזכר:

[ג] אין מביאין עצים מן השדה וכו' הנה עצים הללו הם בני האדם הנזכר בכל אחד משלשה מיני מוקצה הנאמרים וכך היה אומר אין מביאים עצים המכונסים בשדה והענין הוא סובב על שני אופני קדש מדברי חז"ל ראשונה אשר חכמים הגידו למלך שהיה לו פרדס נאה ונתנו לבנו כל זמן שהוא עושה רצונו הוא רואה איזו נטיעה יפה עוקרה ונותנה בתוך הפרדס וכו' ובלי ספק כי שטחיות הדברים הפרדס זה חקל תפוחין זה ג"ע שנתנו לישראל מזמן א"ה שנא' ויטע ה' גן בעדן וישם שם את האדם מלת את לרבות כל הנשמות של ישראל וכאשר ישראל הם עושים רצונו אז רואה הקב"ה איזה חסיד שבאומות ונוטע אותו ביניהם לזכות לג"ע וההפך כשאין ישראל עושים רצונו של מקום רואה איזו נטיעה יפה הוא עוקר אותה וכו' היינו מ"ש בזוהר פרשת משפטים דף צ"ה וז"ל בעמודא דקיימא לטקלין גו אוירא דנשבא אית טיקלא חדא בהאי סטרא ואית טיקלא אחרא בהאי סטרא בהאי סטרא מאזני צדק ובהאי סטרא מאזני מרמה וכו' הכא אית רזא איך מתעשקין נשמתין אלא האי עלמא אתנהג כלא באילנא דדעת טוב ורע וכד אתנהגן בני עלמא בסטרא דטוב טיקלא קיימא ואכרע לסטרא דטוב וכד אתנהגן בסטרא דרע אכרע להההוא סטרא וכל נשמתין דהוי בההיא שעתא בטיקלא הוא עשיק לון ונטיל לון אבל לרע לי דאינון נשמתין כפיין לכל מה דאשכחן מסטרא בישא ושיצאן לון וסימנא לדא ארונא דאתעשק גו פלשתים ושליטו ביה לרע לון וכו' והנה על עיקרים אלו הוא היה אומר אין מביאין עצים מן השדה בשני מיני עצים מדבר האחד הם בני האדם העשוקים שנתעשקו באותה טיקלא ולא העצים שהם מן הכנענים שהם באים ונעקרים מאותה שדה חיצונית ארצה שעיר שדה אדום מאותם נשמות שהם מוקצים מחמת איסור שנעשה בתחתונים וחסידי הכנענים שהם מוקצה מחמת חסרון כיס שעדין אין בהם תורה ומצוה ועוד מוקצה מחמת מיאוס היינו אותם עצים שנכשלו בעבירה כנ"ל אומרי' לעץ אבי אתה ונערים בעץ כשלו או איפכא אין מביאים אותם מן השדה הנזכר היינו הידוע של הקליפה אפי' היו מכונסים שם מבערב כאמור לפי שהם מוקצים אבל מגבב הוא בשדה מלפניו ומדליק לפי כי זה מורה על אותם העשוקי' הקטנים כי אין אלו בכלל הנזכר והיינו מלפניו כלומר כי אין אלו נכנסים בתוך הקליפה רק כי הם נעשקים בלבד והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף צ"ו. וז"ל ואיהי פקידת להההוא ינוקא וחדאת ביה וחייכת ביה ותאיבת להההוא בשר עד דלבתר נטיל קב"ה נשמתיה והיא לגופא וכו' וכן איתא בזוהר פ' אחרי מות דף ע"ז. וז"ל וכולהו אזלין ללילי קדמיתא וכו' וחמת רביי בני נשא ואתדבקת בהו לקטלא להו ולאסתאבא ברוחייהו דרביי בני נשא והיא אזלת בההוא רוחא ואזדמנן תמן ג' רוחין

קדישין וטאסין קמה ונטלין ההוא רוחא מנה ומניחין ליה קמיה קב"ה ולכן על סוג עשוקים אלו אמר מגבב מלפניו מפני כי הם בקדושה שדה תפוחים ומפני טענה אחרת לפי שהם הנאמר בהם יבא כל בשר להשתחוות לפני ואלו הם העשוקים בעון אבותם כדאיתא פ' משפטים דף קי"ג ע"ש אין להאריך ועל כל מינים הללו הוא אומר אבל מגבב הוא בשדה ומדליק שם לפי כי אלו הרוחות הם מעוררים האהבה למעלה בסוד אור חוזר ומדליק נר של דוד שנא' ערכתי נר למשיחי ומביאין מן המכונסים שברשות היחיד ר"ל כי ר"ה נודע הוא שהוא בסוד ס"א כדאיתא בתיקונים שלכן נאמר עשו שש נפשות אמנם רשות היחיד הוא בקדושה שלכן נאמר ביעקב נפש אחת ולכן יאמר ומביאין מן המכונסין שברשות היחיד שבקדושה כמשחז"ל כינוסו וכינוס בניו הצילוהו מיד עשו ר"ל לפי שהם מתכנסים באחדות הבורא הם ניצולים מן הקליפה ולכן מאלו הנפשות מביאין ביט בין מן החיים האנושיים שהם מעוררים הייחוד ע"י מעשיהם בין מן המתים נמי הכל מועילים בסוד אור חוזר למעלה ואפילו היתה מקופת שדה זו שלא לשם דירה שהיא סימן לבחינת הקדוש' שהוא מוקף שלא יכנס מי שאינו ראוי לשם ובלבד שיהיה בו מסגרת ותהיה בתוך תחום שבת כי בכל זה הוא מורה כי שדה זו דוגמא לגן עדן שיש לה חומות כדאיתא בזוהר ויש לה מסגרת בפתח והזר הקרב יומת והיא בתוך תחום שבת של הקדושה עליונה מכוונת כנגדה כדאיתא פ' ויקהל באותו עמוד אשר שם הנקרא מכון הר ציון ולכן אם חסר אחת מכל אלו התנאים הרי הן מוקצה ואין מביאין אותם כדבר כאמור:

[ד] עלי קנים עלי גפנים וכו' הנה אלו הם רמז למין אחר מבני האדם גם מן הנשמות שהם עמי האר כמשחז"ל שלחו מתם יבעון אתכלייא על עלייא דאלמלא עלייא לא יתקיימון אתכלייא אמנם הללו אינם מסוג אותם עמי הארץ שהם מחזיקים ביד עמלי התורה כיון שהרוח מפזרתן אמנם נמצא בהם נמי שהם מכונסים דהיינו שנמצאי' בבתי כנסיות ובתי מדרשות אשר שם מתכנסים ישראל להתפלל אע"פ שהם מכונסים בקרפף ב"ה כיון שהרוח מפזרת אותם ואין להם עמידה מן היקום אשר ברגליהם כמשחז"ל מי מעמיד את האדם ממונו ע"י הצדקה ומחזיק ביד לומדי התורה יוצאי ירך יעקב יושב אהלים או שהרוח של שטות מפזרת אותם כמו שאומרים חכמים ז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות לכן הרי הם כמפוזרין ואסורים מאחר שאין בהם מעשה כיצד יעשה בהם אוכל נפש ביום טוב ואם הניח עליהם כלי כבד מערב יום טוב הרי אלו מוכנים כי כלי זה הוא בחינת הדעת כמו שאומרים חכמים ז"ל משל לאדם שיש לו אבנים טובות ומרגליות ואין לו כלי לתת אותם לתוכו מה מועיל לו שנא' יש זהב ורב

פנינים וכלי יקר שפתי דעת שהרצון על יראת חטא כנזכר במקומו דאף על גב שנמצא באדם תורה ומצות ואינו ירא למחר מאבד הכל מתלא אמר דעת חסרת מה קנית והיינו מה שאמר וכשאתה מתפלל דע לפני מי אתה עומד וכה"א דע את אלהי אביך תחילה ועבדהו אח"כ ולכן אדם זה אם הניח עליהם כלי מערב י"ט על כל אלה הדברים שהיו בו נכנס בו ענין יראת חטא היינו כלי כבד על ראשו כמו ששנינו דע מה למעלה ממך הרי אלו מוכני' ומועילים ביום טוב לענין צורך אוכל נפש כאמור:

[ה] עצים שנשרו מן האילן ביום טוב אין מסיקין בהם הנה עצים הללו הרמז בהם הוא לכל אותם השלשה מיני מוקצה הנאמרים למעל' ואין להאריך בהם אמנם על כלם הוא אומר שנשרו מן האילן הידוע עץ החיים כל אחד מפני הסיבה הידועה לו אין מסיקים בהם שהם מוקצה:

[ו] כלים שנשברו ביום טוב וכו' כבר נתבאר כי ענין כלי החשוב הוא יראת חטא שהוא כלי מוכן אל הדעת דהיינו מה שנתחדש כמשל דעת חסר מה קנית שהנה ענין קנית התורה ומעשה המצוה הכל הוא ע"י הדעת כי אם אינו יודע ערך התורה והמצוה ומה מועילים והשלימות אשר יקנה האדם בהם בעשות אותם לא ירדוף אחריהם ושנינו ולא עם הארץ חסיד הרי קניין הכל הוא על ידי הדעת והכלי המחזיק כל הדברים האלו שלא יתפזרו ולא יאבדו ממנו הוא יראת חטא ולכן יאמר נא כלים שנשברו היינו כלי של יראת חטא שנשבר וע"י כן נשברים הכלים הם האיברים שלו ע"י איזה עון אין מסיקין בהם מפני שהם נולד וכמו שהכלים אלו הגשמיים אין מסיקין בהם מפני שהם נולד כך הכלים של הנפש כאשר תצא מן הגוף שהוא יום טוב לצדיקים כנ"ל אין מסיקין באותם נשמות שלהם אש העליון הרוחני כנז' בזוהר פרשת צו אש אוכלת לחין ויבשין כל קרבנין בצלותא וכו' ואיתא פרשת פקודי למה משכן משכן שני פעמים מלמד שהראה הקב"ה למשה רבינו עליו השלום משכן למעלה ומזבח בנוי והמלאך מקריב עליו נשמותיהן של צדיקים אמנם כלים הללו אין מסיקין בהם מפני שהם נולד ר"ל נולד בהם. מום אבל מסיקין בכלים שלמים כאמור בנשמות טהורות קדושות מסיקין אור המזבח העליון או בכלים שנשברו מבעוד יום לפי שמאחר שנמצא באדם יראת חטא אע"פ שנשבר וחטא באחד מאיבריו והיה מבעוד יום פשיטא שיעשה בה תשובה כך אחז"ל אם ראית ת"ח שחטא ביום אל תהרהר אחריו בלילה שבודאי עשה תשובה וכדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף קע"ח כי אין מעשה וחשבון וכו' מאן דאית ביה עובדא טבא או דאיהו מארי דחושבנא הא אוקמוה דבכל ליליא וליליא עד לא ישכב ועד לא נאים בעי בר נש למעבד חושבנא מעובדוי דעבד כל ההוא יומא וייתוב מנייהו ויבעי עלייהו רחמי וכו' בגין

דאיהי שעתא דמותא ואלין אקרון מאריהון דחושבנא עכ"ל ולכן אמר מסיקין בכלים שלמים וכו':

[ז] שקדים ואגוזים שאכלם מערב יום טוב וכו' הנה יהיה הרמז בזה לשני מיני בני אדם האחד שוקד על למודו והאחד הוא נמשל לאגוז חז"ל אמרו אל גנת אגוז ירדתי מה אגוז זה מתלכלך ונשבר ואין נמאס מה שבתוכו כך ת"ח אע"פ שסרח אין תורתו נמאסת ולכן בא הדין בגשמי אם אכלם מערב יום טוב מסיקים בקליפיהון לפי כי כן נמי השני סוגים הללו מאחר שהיה להם זמן מערב יום טוב שלהם בלי ספק שהיה להם לתקן מעשיהם ולכן אותה הקליפה שלו נתקנה ומסיקין בהם ביום טוב במזבח העליון כאמור ואם אכלם ביום טוב כי התבוננו בעון בו ביום אין מסיקין בקליפיהן לפי שלא היה להם פנאי לתקן אותה הקליפה שלהם הוא משחז"ל בכל לבבך בשני יצריך ולפעמים נתקן פעמים לא ואין מסיקין בו כנז':

עוד זה מדבר לצד עילאה ימלל בענין הג' מוקצים הנ"ל מוקצה מחמת איסור מוקצה מחמת חסרון כיס מוקצה מחמת מיאוס וכך היה אומר אין מבקעין עצים מן הקורות העומדים לבנין כי הנה איתא בתיקונים כמה מיני אילנות הם משונים זה מזה מע"ץ הדעת טוב ורע כאשר יבא הביאור לקמן ולכן עצים הללו הלא הם עצים יבשים ע"ד משחז"ל משל למלך שנטע פרדס ונטע בו אלני מאכל ואלני סרק א"ל עבדיו מה הנאה יש לך מאלני סרק הללו א"ל אלולי אלו מהיכן אני בונה בימוסיאות ומרחצאות כך כשם שקילוסו של הקב"ה עולה מג"ע מן הצדיקים כך הוא עולה מגיהנם מן הרשעים שנאמר עוברי בעמק הבכא אלו בני אדם שעוברים על רצונו של מקום שבוכים עד שנעשה כמעין גם ברכות יעטה מורה שהם מצדיקים עליהם את הדין ואומרים יפה דנת יפה חייבת לרשעים וכו' והנה לא נעלם ממך כי כל מקו' שחז"ל מביאים משל הוא לומר דבר חדש ככתוב אצלי ועתה מבלתי משל זה הענין מובן אמנם דבר גדול אמרו במתק דבריהם והוא כי פרדס זה היינו אותה עולימתא שפירתא הנז' בזוהר פ' משפטים הנמצא בה כללות אותיות פרדס שהם פשט רמז דרשה סוד כדאיתא דף צו. וז"ל עולימתא דאיהי שפירא בחיזו וכו' ואיהי טמירא בטמירי גו היכלא דילה וכו' ת"ח אורחא דאורייתא כך הוא בקדמיתא כד שריאת לאתגלייא לגבי בר נש וכו' אמרו להההוא פתי דיקרב הכא ואשתי בהדיה הה"ד מי פתי יסור הנה וכו' שריאת למללא עמיה מבתר פרוכתא עד דיסתכל זעיר זעיר ודא הוא דרשה לבתר תשתעי עימיה מבתר שושיפא דקיק מלין דחידה ודא איהו הגדה לבתר דאיהו רגיל לגבה אתגליאת לגביה אנפין באנפין ומלילת בהדיה כל רזין סתימין דילה וכו' כדין איהו בר נש שלים בעל תורה ודאי וכו' הנה מבואר

מדברי המאמר כינוי לכנסת ישראל והנה חז"ל הגידו כי בפרדס זה נטע הקב"ה הוא המאציל יתברך אלני מאכל ואלני סרק לפי כי היא המדה אשר נשרשים בה כל העולמות הנבראים והנוצרי' ונעשים כדאיתא בזוהר פ' תצוה דף קפ"ד שנקרא אבן טבא לפי שהיא מקבלת כל הגוונים ואיתא בתקונים דף ס"ג שכינתא כמה לבושים אית לה דמנהון ברא קב"ה כורסיין ומלאכין וחיוון ושרפים ושמיא וארעא וכל מה דברא בהון וכל ברייז דברא מאלין לבושין דילה רשים לון כלהו וגליף לון בלבושהא בגין לאסתכלא מנה לכל ברייז לרחמא עלייהו ורזא דמלה וראיתיה לזכור ברית עולם עכ"ל גם בתיקונים דף ק"ה וז"ל דא שכינתא דאתקריאת דמות אדם דכל דמיונין ופרצופין דבני נשא בה אשתמודעו וכל ציורין דעילאין ותתאין וכו' והנה להיות כי משורשים במדה זו משעת אצילותה אלני סרק ממינים שונים כדאיתא בתיקונים דף ל"ו וז"ל אית אילנא מעורב טוב ורע כלאים עלה אתמר ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וכו', ואית אילנא דטוב ורע דקליפין דאינון גרעינין מלגאו רע ומוחא דקיק מלבר טב וכו' ואית אילנא לתתא דע"ז דלית ליה מוחא אלא קליפה מלגאו ומלבר וכו' והנה מאילני סרק הללו בנה הקב"ה בימוסיאות ומרחצאות שבהם נידונים הנשמות ללבן אותם ומשם עולה קילוסו וכו' ועוד יש פירוש אחר במשל זה והוא בענין מלכין קדמאין דמיתו הא דליית לך חספא והמשכיל יבין עד עת בא דברו ולכן בא הדין בגשמי למטה אין מבקעים עצים הם עצים הללו אלני סרק וענין הביקוע הוא לברר מהם בחינת הטוב ולקמן יתבאר בענין הברירה מה ענין ברירה זו שלא להאריך לפי כי זה הוא מוקצה מחמת מיאוס של הקליפה ולא מקורה שנשברה בי"ט אפילו אם היתה רעועה וקרובה להשבר הוא הענין שנתבאר בזוהר פ' קרח הובא למעלה כי הנה קדש תתאה חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא לון ולאעלא להו תחות גדפהא וכבר נתבאר כי מה שמזמנת חכמת שלמה היינו לאותם שהם מסטרא דקדושה דהיינו חילהא ולא לזולת ולכן יאמר ואפילו קורה שנשברה מעי"ט או שהיא רעועה וקרובה להשבר מאחת מאלו אילני סרק שמוכרח הם להשבר כדי להפרד סטרא דקדושה לחוד לפי שהם מזומנים לעלות אצל חכמת שלמה להתעטר שם ולהכנס שם תחת כנפי השכינה עכ"ז מאחר כי לא נעשה מאתמול למטה בגשמי אסור מפני כי לא נעשה כן למעלה לעולם אלא משעה שקדש היום כל סטרא דקדושה הם מזומנים ונבדלו מס"א והתחילו לעלות למעלה ולכן אם נשברה הקורה זו מעי"ט אם אי אפשר להסיקה בלי ביקוע מבקעין ממנה חתיכות גדולות כי זה יהיה הדוגמא לזה אותו אילן סרק שכבר נשבר מערב י"ט משעה שחכמת שלמה זמינת לכל חילהא ואי אפשר להסיקה ולהדליק ממנה אותה אש הקדושה של המזבח העליון שלהובין דרחימותא שנאמר רשפיה רשפי

אש שלהבת יה בלתי בקוע להפריש חלק הרע ואז אותו חלק של הטוב הוא מתגבר ועולה באותה הזמנה לעורר הייחוד העליון לכן מבקעין ממנה חתיכות גדולות שהם מסטרא דטוב ולא יבקע בקרדום ולא במגל ולא במגירה כי כל אלו הם רמז לבחינות שונות מס"א שלכן נאמר לא תניף עליהם ברזל ולפי שלא נודע צד הקצר של הקופיץ נאסר הכל ואין ענין היתר אלא בסכין שהוא רמז לבחינת דין מסטרא דקדושה כי על ידו מתברר כל זה כאשר יבא לקמן:

עצים גדולים קצת וראויים להסקה בלתי ביקוע הענין הוא על המדרגות שבבריאה וכדאיתא בתיקונים ושם נאמר במאמר הקודם וז"ל דשבת אתפשט קב"ה מאילין לבושין ואתלבש בלבושין דקודשא לא צריך לקרבא קדמוהי לבושין דחול דמוחא לא מקבל טומאה הה"ד הלא כה דברי כאש נאם ה' דביה לא יכיל לאתערבא שום עירוב אלא בלבושין דשבת וי"ט יכיל לאתערבא ובגינייהו מצי למעבד הבדלה דלתתא אית אילנא מעורב טוב ורע כלאים עליה אתמר ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו בגין דההוא מוחא דיליה בבריאה יכיל לאתערבא עמיה קליפה וכו' ולכן בא הדין בגשמי עצים גדולים קצת והיינו הרמז למדרגות שבבריאה שהם גדולים קצת על שאר העולמו' התחתונים שהרי נאמר בתיקונים אימא עילאה מקננא בבריאה בתלת ספיראן עילאין ולכן הם ראויים להסקה לאש העליונה של השכינה בלתי ביקוע אין צריך להפריש שם דאף ע"ג שאמר במאמר יכיל לאתערבא עמיה קליפה אין הכונה כי היא מתערבת שם קליפה שהנה במקום אחר פירש כי אין בבריאה תערובת רע כלל כאשר יבא אמנם הרצון להגיד כי יתכן להיות שם תערובת רע משא"כ למעלה ולכן יאמר כי בחינות הללו של הבריאה הם ראוים להסקה כנזכר בלי ביקוע לפי כי אין בהם מתערב בחינת רע ולכן לא יבקעם כלל ואפילו לשברם ביד יש מי שאוסר כדי שלא לתת מקום להבין כי יש תערובת רע בעולם הבריאה כאמור:

וכאשר נאמר שמדבר נמי בענין מוקצה מחמת איסור ומוקצה מחמת חסרון כיס הכו קאמר אין מבקעים עצים מן הקורות העומדים לבנין וכו' כי הנה כמה מיני עצים הם כדאיתא בזוהר פ' שלח לך דף קנ"ז. וז"ל אמר ר' חייא כתיב וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת מאן עצים הכא ומאן הוא דא אלא דא צלפחד והוה דייק על אילין אילנין הי מנייהו רב על אחרא ולא חייש ליקרא דמאריה וכו' ר' יוסי אמר שאר עצים בהדי שבת הוה מקושש וקביל עונשא לפום שעתא ואתכפר חוביה וכו' הנה מבואר מזה המאמר כמה מיני עצים הם ולכן יאמר אין מבקעים עצים דהיינו מעשה צלפחד שהיה מקושש עצים ביום השבת והנה לסברת רבי יוסי עליו השלום שאמר שאר עצים בהדי שבת

הוה מקושש רצונו לומר לפי דקודשא בריך הוא בשבת ויום טוב אתפשט מלבושין דחול ואתלבש בלבושין דקודשא דהיינו כי בכל ימי החול קדוש ברוך הוא מתלבש בסוד היצירה בסוד מטטרון שהוא כולל שית יומין ועל ידו מתנהג העולם בשית יומין דחול על ידי התלבשות זה שנאמר כי שמי בקרבו אמנם ביום השבת אתפשט מאלין לבושין דחול דמט"ט ביצירה ואתלבש בלבושין דבריאה כמו שאנו אומרים וביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו וצלפחד ע"י מה שעשה הוה מקושש עצים של חול שהם שש קצוות דמט"ט דיצירה בהדיה שבת ולכן נמי בא בדין זה של יום טוב שהוא שוה בזה לשבת אין מבקעים עצים של חול אלו מן הקורות שעומדים לבנין העולם התחתון לפי כי זה הוא מוקצה מחמת חסרון כיס שהרי השם הנכבד עלה למעלה ונתחסר מט"ט דוגמא לכיס לפי שכל ימי החול צדיק וצדק מתלבשים שם כדאיתא בתיקונים בפ' כי עוף השמים דא מט"ט יוליך את הקול צדיק וכו' בגין דעל ידו מתייחדין צדיק וצדק שית יומין דחול ולפי כי הם בסוד שני שמות העולים כיס כי הצדיק הוא סוד הויה וצדק שם אדני ושניהם עולים בגי' צ"א כמנין כיס עם הכולל ולפי שהתכלית הוא לעשות הייחוד שם לכן בא כינוי זה כד"א כיס אחד יהיה לכולנו ועתה מט"ט נתחסר כיס זה ונעשה מוקצה מחמת חסרון כיס ולכן אין מבקעין מן הקורות שלו העומדים לבנין העולם ולא מן הקורה שנשברה בי"ט אפילו אם היתה רעועה מעי"ט וקרובה להשבר דהיינו מט"ט עצמו שהרי עומד להשבר ולעלות מתוכו הבחינות הנזכר אבל אם נשברה מעי"ט שהרמז הוא על ענין ההזמנה שמוכן מט"ט לעלות למעלה להיות נכלל בחכמת שלמה לאעטרא ליה ולאעלא ליה תחות גדפהא אם אי אפשר להסיקם באותה אש הקדושה העליונה של השכינה בלי ביקוע להפרד מן הקליפה שהוא לנגדו מלך זקן וכסיל מבקעין ממנה חתיכות גדולות לפי שביצירה רובו טוב כדאיתא בתיקונים ולא יבקע לא בקורדום ולא במגל וכו' לפי כי שם הם סטרא אחרא מלך זקן וכסיל שלא לתת לו מקום להתאחז בקדושה ולכן לא התירו אלא בסכין שהוא דבר קטן בכל האפשר:

עצים גדולים וכו' כי הנה מט"ט פעמים שהוא נער קטן בסוד המיעוט של הלבנה וכאשר הוא משתלם נאמר בו זקן ביתו כי הוא עולה בסוד הזקנה ואז המדות שלו נקראים גדולים והם סוד שית ספיראן מקננן ביצירה במט"ט כדאיתא בתיקונים ולזה יאמר עצים גדולים קצת וראויים להסקה לפי כי הם ממקום המזבח אשר שם בלי ביקוע דאלו כאשר מט"ט בסוד נער קטן אז מתערב בו מלך זקן וכסיל ואז באלו המדות שלו צריכים ביקוע להסיר מהם חלאת התערובת אמנם בזמן שעלה בסוד הזקנה ונעשו המדות שלו גדולים כאמור אז אין צריכים ביקוע לפי כי לא יכול להתערב בהם סטרא אחרא ולכן לא יבקעם כלל

בענין זה של הגשמי ואפילו לשברם ביד יש מי שאוסר לפי כי כן נמי הוא למעלה באותם המדות של מט"ט מאחר כי אין נמצא בהם ענין תערובת של הקליפה לכן אין בהם ביקוע ולכן לא יבקעם כלל ולא מבעיא ענין בקיעה שהוא מורה על ענין תערובת של הקליפה אלא אפילו לשוברם ביד שאין בזה הוראת תערובת רק ענין שמפריש אותם מן הקליפה בלבד אסור לפי כי אין צריך כלל:

ועוד מן הענין מוקצה מחמת איסור כך הוא אומר אין מבקעים עצים מן הקורות העומדים לבנין כאמור למעלה במאמר מענין המקושש עצים לסברת ר' חייא ע"ה דהוה דייק על אילנין הי מנייהו רב על אחרא ולא חיישׁ ליקרא דמאריה ולכן כך הוא אומר אין מבקעין עצים דהיינו להיות מקושש לעשות היקש בשני עצים הללו איזה מהם גדול מחבירו וראוי להבין כי היכי משכחת לה שיהיה עץ הדעת גדול מעץ החיים אם לענין מעלה וחשיבות ואם לענין גדולה בשיעור ממש וגם שנאמר כי יש מקום לחשוב מחשבות הללו מפני מה נענש והלא אחת מן השאלות שאומרים לאדם הוא עסקת בשיעור קומה שלי ולמה נתחייב מיתה זה המקושש הגם כי בענין ספק זה יש להשיב דאף על גב שהאדם חייב להתעסק בזה ולדעת בשיעור קומה אמנם מה שנתחייב המקושש מפני שהיה מתעסק בזה על ידי מעשה של חילול שבת שהיה מקושש עצים כי לעולם הפשט לא יופשט אמנם אם זה שהיה מתעסק בידיעה זו היה במחשבה בלבד ולא עשה. מעשה זה בלי ספק כי לא היה נענש לפי כי כן מתחייב האדם להשתדל בידיעת הקדוש ברוך הוא כפי שיעור דעתו שנאמר דע את אלהי אביך ועבדהו אמנם לענין מה שהיה מדייק על תרין אלנין אילין הי מנייהו רב על אחרא הענין הוא כי הנה לענין החשיבות והגדולה עץ הדעת נראה שהוא גדול כדאיתא פרשת בשלח דף נ"א. וז"ל אתקין קדוש ברוך הוא קמיה היכלא עילאה קדישא קרתא עילאה קדישא מאן דעאל למלכא לא עאל אלא מהאי קרתא קדישא הה"ד זה השער לה' וכו' כל שליחותא דבעי מלכא מבי מטרוניתא נפקא וכל שליחותא מתתא למלכא לבי מטרוניתא עייל בקדמיתא ומתמן למלכא אשתכח דמטרוניתא איהי שליחא דכלא מעילא לתתא ומתתא לעילא וכו' למלכא דאזדווג במטרוניתא עילאה חמא מלכא יקיר דילה על כל שאר מטרוניתא דעלמא וכו' אפיק מלכא כרוזא מהכא כל מילין דמלכא בידא דמטרוניתא יתמסרון מה עבד אפקיד בידהא מלכא כל זינין דיליה כל אינון מארי מגיחי קרבא כל אינון אבנין יקירין דמלכא כל גנזייא דמלכא וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי מטרוניתא נמצא לה חביבות יותר מן המלך כביכול וביותר בזה מפני, שהיא עטרת בעלה ואם לענין השיעור כנראה לעיני בשר שהמדה אחרונה מתפשט יותר לפי שהיא מתפשטת בעולמות התחתוני' כלם וכל

זה היה מדייק המקושש עצים ולא חייש ליקרא דמאריה כי הוא אשר עשה לה כל הכבוד הזה ולכן יאמר נא אין מבקעין עצים ואין מדייקים בהם אותם שהם מן הקורות העומדים לבניין העולם שהם מתפשטים בכל העולמות לפי כי דבר זה הוא מוקצה לדעת אותו מחמת איסור דלא חייס ליקרא דמאריה חלילה ואמנם כאשר נתבונן לפרש הענין הדק היטב יהיה ע"ד מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קכ"ז. וז"ל פתח ר"ש ואמר אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון וכו' אפריון דא היכלא דלתתא דאיהו כגוונא דהיכלא עילאה קדוש ברוך הוא נטע ליה לאשתעשעא גו אינון נשמתין דצדיקייא וכו' מעצי הלבנון אלין אינון נטיען דעקר לון קב"ה ושתיל לון באתר אחרא ואילין אקרון ארזי לבנון כד"א ארזי לבנון אשר נטע ולא אתבני האי אפריון ולא אשתכלל אלא בהו מעצי הלבנון אלין שית יומין דבראשית כל יומא מסדר בהאי אפריון סדורא דאתחזי ליה וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי המדה האחרונה הבניין שלה הוא מעצי הלבנון שעקר אותם הקדוש ברוך הוא ושתלן בה והנה עצים הללו במקומן הם נקראים ארזי לבנון ולמטה נקראים עצי ה' כדאיתא בזוהר פרשת בראשית בפסוק ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע ולכן יאמר נא אין מבקעים עצים מן הקורות העומדים לבנין כי הלא לך לדעת כי הנה העצים הללו שבהם נבנית מדת המלכות חוזרים לפרקים למעלה והם נכללים בשורשם רק הנקודה השורשית שלה תשאר במקומה וזה הוא לה ענין המיעוט ואח"כ תבנה ותכונן פעם אחרת אמנם בי"ט יאמר כי אין לעשות כך לבקע עצים. הללו מן הקורות שעומדים לבנין הם אותם ארזי לבנון שהם שורש עליון שלהם מפני כי א זה אלא בימות החול אמנם ביום טוב מטרוניתא זו ככלה בתוך חופתה בסוד אפריון הנזכר ולא מקודם שנשברה ביום זה יהיה מחלוקת ר' אליעזר ור"י כי מפני שנאמר לה' ונאמר לכם ר' אליעזר אמר כולו לה' או לכם ור' יהושע אמר חלקהו חצי' לה' וחציו לכם כי איך יעלה על לב היודע כי הם נחלקים בדבר הגשמי אמנם הענין סוד גדול העיקר שלו מוסד במה שצוה הקב"ה בשמחת יום טוב שנאמר ושמחת בחגיך ואחז"ל אין שמחה אלא בבשר ויין כי הלא לך לדעת כי ענין שמחת בשר ויין היינו בסוד אכלו רעים הנזכר בזוהר פרשת ויקרא שם נאמר אכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא והנה מבואר כי ענין אכילה ושתיה של שמחת י"ט תכלית הכונה הוא כדי לעורר למעלה ענין אכלו רעים שתו ושכרו דודים כי כן כל הדברים אשר יעשה האיש הישראלי למטה מעורר הכחות למעלה להתחבר ולעשות דוגמא של הנעשה למטה כמפורש בכמה מקומות והנה שני כתובים אלו האחד שנאמר לה' והאחד שאמר) לכם מוכרח הוא שצריך לקיים שניהם שלא יתכן שהם חולקים זה על זה אלא ר"א סבירא ליה או כולו לה' או כולו לכם

כלומר בענין אכילה ושתיה זו יהיה הרצון כפי ההכנה הנמצא באדם הגשמי האוכל ושותה אם נמצא בו כונה טובה מקיים כולו לה' שהוא למעלה בסוד אכלו רעים לפי כי שם ג"כ יש שתיה כנזכר שם במאמר מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא כגון דתמן יין דמנטרא כתיב אכילה ולכן אכילת בשר ושתיית יין של אדם זה המכוון היטב יהיה כלו לה' למעלה בסוד אבא ואימא ואם אין בו כח מפני שדעתו קצרה יהיה לכם כי זה שאוכל ושותה הוא מעורר למעלה בסוד שתו ושכרו דודים כי שם נמי יש אכילה ודאי ונקרא לכם כי שם שורש הנשמות כנזכר בזוהר בפ' ממני פריך נמצא גם בפ' ויוצר רוח אדם בקרבו ע"ש אין להאריך ור' יהושע סבר חלקהו ר"ל דאע"ג כי לא ידע האדם כוונות גדולות בענין האכילה זו מעשה גדול ומאחר שעושה מצוה באכילתו ומקיים ושמחת בחגך הוא מקיים אכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא דהיינו שמחלק חציו לה' בסוד אכלו רעים וחציו לכם בסוד שתו ושכרו דודים לתתא כדאיתא בזוהר פרשת יתרו דף צ"ג: וז"ל ובעובדא דלתתא לשמה אסתלק עובדא לעילא ואתתקן כדקא יאות וכו' דהא קב"ה בעי לבא ורעותא דבר נש ואפילו הכי אי לאו תמן רעותא דלבא דאיהו עיקרא דכלא על דא צלי דוד ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו' דהא לית כל בר נש חכים לשואה רעותא ולבא לתקנא כולא וכו' ע"ד צלי צלותא דא ואמר וכו' כוננה ואתקין תיקונך לעילא כדקא יאות עלינו אע"ג דלית אנן ידעין לשואה רעותא אלא עובדא בלחודוי מעשה ידינו כוננהו להההוא דרגא דאיצטריך לאתתקנא וכו' וזו היא סברת ר' יהושע ע"ה לכן על סוד יסוד זה יאמר נא ולא מקורה שנשברה בי"ט אפילו היתה רעועה וקרובה להשבר והענין כי הנה קורה זו היא אחת מארזי הלבנון הנזכר שהם מכונים לקורות של הבנין שעליהם נאמר קורות בתינו ארזים כנזכר אצלי בפי' שיר השירים והנה קורה זו הוא סוד הצדיק הנקרא מוסף על שהוא בא בסוד תוספת והנה צדיק זה השורש שלו למעלה בסוד הדעת ושם מכריע בין חכמה ובינה לפי שהוא סוד רקיע המבדיל בין מים למים לכן אתפליג ונהיר לעילא אתפליג ונהיר לתתא כדאיתא בזוהר פרשת בראשית י"ח מיין עילאין ומיין תתאין הוו כחדא ולא הוי תולדין בעלמא עד דאתפרשו ת"ק שנין אינון דאילנא דחיי דביק בהו למעבד אובין ותולדין לעלמא ובי"ט אין מבקעין עצים הנזכר ממנו לפי כי עץ. החיים ועץ הדעת מלכא ומטרוניתא עולים למעלה ואין צורך לענין זה אבל אם נשברה מערב י"ט כי כך היא המדה כאמור אם אי אפשר להסיקה בלי ביקוע מבקעים ממנו חתיכות גדולות לפי שהצדיק הוא בסוד ו' נמי לפי דכליל שית בקרטופא חד אבל לא יבקע לא בקורדם וכו' לפי כי כל זה נאסר למעלה שנאמר והבית בהבנותו אבן שלימה מסע נבנה ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו

אבל בסכין מותר לפי שהיא מיוחדת לשחיטה ולא סגי בלי התעוררות ועל זה נאמר יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט כמפורש אצלי במקומו בקהלת: עצים גדולים קצת וכו' הנה עצים הללו הנזכר בתחילה הם קטנים כך אמרו חז"ל הנטיעות כקרני חגבים היו ושתלן הקב"ה ונגדלו ולכן יאמר עצים גדולים אלו קצת וראוים להסקה לעורר רשפי אש שלהבת יה בלי ביקוע לא יבקעם כלל לפי כי זה הרמז שלהם הוא כאשר מסתלקים התשעה מדות שלה למעלה ונשאר הנקודה השרשית למטה ולכן אפילו לשברם ביד אסור לפי כי הוא מורה העדר למעלה ועושה פגם ח"ו:

אין מביאין עצים מן השדה וכו' ושנה בזה שלשה דברים אמתיים זה יצא ראשונה כי הנה יורדת המלכות היא יורדת בעולמות התחתונים משעה שנגזר עליה לכי ומעטי את עצמך ולכן יאמר אין מביאין עצים אלו המדות שלה כאמור מן השדה שלמטה בסוד שדה אדום אפילו היו מכונסים מבערב כי הנה במדה זו נמי תאסוף חלקיה אליה בתפילות ערבית אבל מגבב הוא בשדה לפניו ומדליק שם ענין הקליפה בכל האפשר. עוד ירצה במאמרו זה אין מביאין עצים מן השדה הם העצים הנאמר בהם מעצי הלבנון מן השדה חקל תפוחין שדה אשר ברכו ה' ואפילו היו מכונסים שם מבערב בסוד תפילת ערבית אין מכניסים אותם שהנה נתבאר כי במועד חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא להו ולאעלא להו תחות גדפהא ולכן אין מכניסים עצים הללו הם שאר עצים שהם למטה אין מביאים אותם מאותה שדה לפי שהרי הם מזומנים לה ואפילו היו מכונסים שם מבערב כי כן מאז הם מזומנים כאמור אבל מגבב מלפניו שהרי כבר עלו למעלה ומדליק אש של הקדושה בהם כאמור וכן נמי העצים של מדה זו עצמה אין מביאין אותם מן השדה היא עצמה בהיותה בבחינת שדה אפילו הם מכונסים שם מבערב כי כבר נתקנה בתפלת ערבית אבל מגבב הוא בשדה איזה ניצוצות של קדושה מלפניו ומדליק שם כי כן נמי נעשה ייחוד שם ומביאין מן המכונסי' שברשות היחיד דאלו רשות הרבים הוא בסוד סטרא אחרא כנודע אמנם רשות היחיד שבקדושה הוא יחיד חי העולמים שמתכנסים ומתחברים שם לצורך הייחוד ואפילו היתה שדה זו של תפוחין מוקצית שלא לשם דירה רק בא אליה מלך גדול וסבב אותה אליו ובלבד שיהיה בה מסוגרת הוא מ"ש בזוהר פרשת בראשית דף ל"א. וז"ל ר"ש פתח לעומת המסגרת תהיינה הטבעות וכו' מאן ההוא מסגרת דא הוא אתר סגיר דלא פתיחא בר בשביל חד דקיק דאתיידע בגניזו לגביה ובגיניה אתמלי ורשים תרעין לאדלקא בוצינין ובגין דאיהו אתר גניז וסתים אקרי מסגרת וכו' הנה נלמד מזה המאמר כי אותה נקודה שנכנס בה ההוא שביל דקיק נקרא מסגרת מפני כי הוא מקום פנימי סגור וכן נמי יהיה במדה האחרונה אותה נקודה

שבה הנקרא ציון ראוי לקרא לה שם מסגרת יותר ממה שהוא למעלה לפי כי נקודה זו צריך להיות תמיד סגורה שלכן נקראת תמיד בתולה והבן ולכן יאמר ובלבד שתהא בה מסגרת ועוד תנאי אחר שתהיה בתוך תחום שבת לפי כי מדה זו יורדת בעולמות למטה כאמור ושם נטפל לה עשו איש שדה וצעקה הנערה המאורסה ולכן צריך שכבר עלתה בחינה זו למעלה והיא בתוך תחום שבת שבקדושה ואם חסר אחת מכל אלו הדברים הרי הן מוקצה ואין עולים למעלה ביום טוב כאמור והא ליתי לפי שכבר עלו ולכן נאסר בענין הגשמי כל אלה הדברים כדבר האמור:

עלי קנים ועלי גפנים וכו' הנה נתבאר למעלה כי מש"ה קריאי מועד היינו כי בזמן המועד קדש תתאה חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולאעלא להון תחות גדפהא ולכן יאמר נא כי עלי קנים ועלי גפנים שהם אותם אוכלוסים וחיילות שלה הנקרא עלים כדאיתא בזוהר פרשת צו ל"ח ז"ל טרפין ועלין דילהון משתכחין לחין תדירא וכו' ולכן אותם האוכלוסים שהם נקראים עלי קנים כד"א קנה חכמה קנה בינה ועלי גפנים הם אוכלוסים של אותה גפן שנאמר בה כרם היה לידידי בקרן בן שמן כדאיתא בזוהר פרשת לך לך דף צ"ו. וז"ל ידידי אחיד בדודי ואתנטע מניה כרם וכו' אע"פ שהם מכונסים בקרפף שלה כבר באותה הזמנה שמזמנת אותם מבערב כאמור כיון שהרוח מפזרת אותם כי הנה נתבאר בענין הסוכה כי יש רוח מצויה של יבשה רוח מצויה של ים והרוח של יבשה גדולה שנאמר והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר וכו' וכאשר רוח זה שהוא של שטות יכול להם לפזר אוכלוסים אלו אז הרי הם כמפוזרין ואסורים ואותה הזמנה אינה מועלת בהם ונעשו מוקצה מחמת חסרון כיס לפי כי עדיין לא, נכנסו לתוך כיס של הקדושה ונחשבו כמפוזרין ואסורים ואם הניח עליהם כלי כבד מערב י"ט משעת שהם מזומנים כי עלו למעלה ונתנו עליהם כלי של הקדושה שהוא כבד ע"ד מש"ה וידי משה כבדים יקירין כתרגומו הרי אלו מוכנים:

עצים שנשרו מן האילן בי"ט אין מסיקין בהם וסוד הדבר כי הנה כבר נודע כי בי"ט המטרונה עולה היא אצל בעלה ומתחברים שניהם יחדיו אחד באחד יגשו נעשה הייחוד ואחר כך כל אחד מהם חוזר לתנאו הראשון ולכן יאמר נא כי עצים אלו המדות של המטרונא הנקרא עצי הלבנון שנשרו מן האילן הידוע היינו עץ החיים לפי כי כבר נגמרה מלאכתן ונעשה בהם הייחוד ביום טוב אין מסיקין בהם אותה אש שלהבת יה לפי שכבר נעשה הייחוד וכאשר נאמר כי עצים הללו הם סוד שני מיני עצים דהיינו עץ החיים ועץ הדעת טוב ורע כי שניהם הם עולים למעלה והם מעוררים הייחוד העליון בין אבא ואימא

כנודע כאשר נשרו ונפלו מאותו עץ שנאמר בה עץ חיים היא למחזיקים בה הם שני מיני עצים הללו שחוזרים למקומן כבתחילה אין מסיקין בהם לצורך עליון שהרי נגמר:
וכאשר נאמר כי דין זה יהיה סמוך לדין הקודם נתן קשר בראשו וכן היה אומר אין מביאין עצים מן השדה לפי שנא' בזוהר פרשת ויצא דף קנ"ז. וז"ל ותצא לאה לקראתו אימא עילאה נפקאת לגבי ברא קדישא ת"ת ישראל ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי ולרוואה לך בתפנוקין עילאין למיהב להההוא שדה עד דלא יתוקד בתוקפא דאשא דיצחק וכו' ולכן יאמר נא אין מביאין עצים מן השדה הם סוד שש קצוות של ת"ת ישראל אשר עלו לשדה העליון ג"ע עליון כנודע אפילו הם מכונסים שם מבערב שנאמר ויבא יעקב מן השדה בערב צריך להניח אותם שם להיות נעשה הייחוד העליון על ידם שנאמר וישכב עמה בלילה הוא יעקב אינו אומר אלא הוא ההוא דסתים אבא עילאה כנזכר שם ולכן מניח אותם ולא חיישינן על אותה שדה שלא תשרף בשלהובי אש דיצחק שהרי הוא י"ט אבל מגבב הוא בשדה ר"ל ת"ת ישראל הנזכר מגבב מלפניו מאותה שדה עצמה עצים קטנים סוד נ"ה ומדליק שם אש שלהבת יה בשלהובין דרחימו של זכר ונקבה ומביאין מן המכונסים שברשות היחיד שהם מכונסים שם קצת עצים סוד נה"י דאימא שנכנעים בסוד ת"ת ישראל הוא רשות יחידו של עולם ואפילו שדה זו היתה מוקפת שלא לשם דירה כי זה לא יתכן להיות כך בסוד אימא רק בסוד מש"ה וחכם באחור ישבחנה ובלבד שיהיה בה מסגרת לפי כי כן אימא עילאה היא מסגרת לאבא עילאה כנזכר במאמר לעיל והיא סוגרת בעדו בסוד נקבה תסובב גבר ותהיה בתוך תחום שבת כי סוד שבת הוא סוד ת"ת ישראל ואימא עילאה היא נכנסת בתוך תחום שלו ואם חסר אחת מכל אלו הרי הן מוקצה עצים הנזכר ולא יעלו למעלה כאמור וכן נמי עלי קנים הם הבחינות דאבא ואימא קנה חכמה קנה בינה ועלי גפנים היא אימא הנמשל לגפן שיינה מרובה המשומר בענביו וכו' אף על פי שהם מכונסים בקרפף בסוד נובלות חכמה של מעלה תורה כיון שהרוח מפזרת אותן רוח חכמה ובינה שנאמר ונחה עליו וכו' רוח חכמה ובינה ומוריד אותם למטה הרי הם כמפוזרין ואסורים להסיק בהם שהרי הוקצו למדות תחתונות ואם הניח עליהם כלי כבד היא המדה האחרונה הנקרא כלי כדלעיל וקראן לה כבוד כדאיתא פ' פנחס בפסוק ויבא מלך הכבוד הרי אלו מוכנים ומסיקין בהם כנזכר:
עצים שנשרו מן האילן הם עצים הנזכר עץ החיים ועץ הדעת טוב ורע כי הנה שני עצים הללו הם עולים למעלה בי"ט כנודע כדאיתא בזוהר פרשת קרח בפסוק קריאי מועד דף קע"ו וזה לשונו ר"ש אמר קריאי מועד מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא ורזא דא

כל אינון כתרין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהו כלהו זמינין מאתר דאקרי קדש הה"ד מקראי קדש ואימתי בשעתא דמועד שרייא בעלמא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי המדות עליונות הם כתרי מלכא ת"ת ישראל כלם הם זמינין מקדש עילאה הוא אבא עילאה ולכן יאמר נא דמאחר כי כבר נשלם הזימון ונשרו משם וחזרו למקומן ביום טוב אין מסיקין בהם שלהבת יה הנזכר וכן כלים שנשברו בי"ט הם הכלים של המדות אלו עצמן שנשברו לפי שהפנימיות שלהם עלה למעלה. אין מסיקין בהם לפי שהם נולד ויצאו מבטן מי עתה אבל מסיקין בכלים שלמים עם אורות שלהם או בכלים שנשברו מבעוד יום כי אז הוא עליית ת"ת ישראל כנזכר ותאמר אלי תבא:

שקדים ואגוזים שאכלם מערב י"ט הם מפנימיות המדות אלו שעלו למעלה בסוד אכלו רעים מסיקין אותו אש שלהבת יה בקליפיהן בחיצוניות העולה לשם בי"ט ואם אכלם בי"ט כי על ידי הזמנה הנזכר עלו הפנימיות בלבד אין מסיקין בקליפיהם בחיצוניות בלבד אע"ג שהכל עולה יחדיו לא יעורר הייחוד רק הפנימיות שלהם:

סימן תקב

[א] הנה נאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה ונתבאר בזוהר כי הללו הם הרשעים שמחללים את השבת כדאיתא פ' תרומה דף ק"ן. וז"ל כל אינון דמחללי שבתות וזמני ולא חיישי ליקרא דמאריהון כלל בגין למיטר לון אלא מחללי בפרהסיא כמה דאינון לא נטרי שבתי וזמני בהאי עלמא הכי נמי לא נטרין ליה בההוא עלמא ולית לון נייחא וכו' בכל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל אינון מדורין דגיהנם סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתיא ויומא אתקדש ואיהו אגין על כלא ומיד דינין אסתלקו וחייביא אית להו נייחא וכל אינון מחללי שבתות וזמני בפרהסייא דינין סלקין מנייהו אבל נורא דגהינם לא אשתכך מעלייהו לעלמין וכו' ומלאך חד אזיל ואפיק ההוא גופא דילהון ועייל ליה לגהינם לעיניהון דחייביא וחמאן ליה דסחרא תולעין ונשמתא לית לה נייחא מנורא דגהינם וכו' הה"ד ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כל הרשעים שהם בגיהנם נינוחים ביום השבת לא כן המחלל שבת וי"ט בפרהסייא ולכן יאמר אין מוציאין האש לא מן העצים וכו' כלומר אותם רשעים שהם מחללי שבת וי"ט הדין שלהם הוא דאף ע"ג כי האש של גהינם כבה אבל יוצא האש מגופם שנאמר ואשם לא תכבה אבל שאר הרשעים לא כן אין מוציאים האש מגופן אלא הם במנוחה וגהינם כבה האש שלו ואלו הם בני אדם שאין נידונים בדין זה להוציא אש מגופן לא מן העצים אותו שלקח לעצמו עצה טובה

מענין התשובה שנקרא עץ כמשחז"ל אצל מעצי הלבנון בעצת התורה המלובנ' במעשים ובעצת התשובה המלובנת בדרכיה וכן נמי אדם נתייעץ במכתיר של תורה ועשה תשובה שהם עצים כנזכר אין מוציאין מהם אש כאמור אע"ג שנמצא בהם עון אומרים לעץ אבי אתה או שנכשל בעץ עבירה כמשחז"ל וכי מה ענין ערלה אצל דין שפחה חרופה שנאמר ונטעתם כל כל עץ מאכל וכו' הרי שנכשל בזה כך אחז"ל עתיד הקב"ה לתלות אותם השפחות בקדקד שלהם שנאמר קדקד שער מתהלך באשמיו כל עמא יימרון יזיל ההוא גברא בחובוי ר"ל כדרך שיוצאים הרשעים ורואים בפגרי האנשים מחללי שבת וי"ט והיו דיראון לכל בשר באותה חרפה כך נמי יש רשות לרשעים לראות באותם רשעים שנהגו היתר בשפחות בעה"ז ועברו על נשג"ז לא סגי להו בלאו הכי בראיה זו ואז כל הרשעים יימרון יזיל ההוא גברא בחובוי וכן נמי הבא על אשת איש לא ינקה כל הנוגע בה אחז"ל לא ינקה מדינה של גהינם וכל זה הוא אע"פ שעשה תשובה אמנם כאשר יתקן האדם העון ע"י התענית והכונות אשר צריך לכל עון הראוי לו ודאי כי לא יראה פני גהינם ולכן על כל אלו הוא אומר אע"פ שחטאו באלו העבירות חמורות אין מוציאין האש מהם כמו מחלל שבת ויום טוב לפי כי הוא עובר על התורה כלה כנזכר שם ולא מן האבנים היינו אבן נגף שנכשל בה בערוה והוליד ממנה בן שעליו נאמר מעות לא יוכל לתקון ולא מן העפר מן הסוטה אף על גב שלא הוליד אסרה על בעלה שנאמר בה ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן וכו' ולא מן המים הוא המוציא ש"ז לבטלה שדומה למים כל אלו אף על גב שחטאו בעבירות חמורות ונידונים בגהינם אין מוציאין האש מהם כאמור ואין עושים פחמים לפי כי אש של גהינם כבה ואין נופחין במפוח וכן נמי לענין אותם רשעים מחללי שבת ויום טוב אף על גב כי האש הוא בוער בהם שנאמר ואשם לא תכבה ר"ל מאליה אבל אין רשות לאחד מבעלי הדין של גהינם להבעיר אותה אש שעל הרשע ואין נופחין במפוח של גהינם אלא בשפופרת והענין לפי כי האש של גהינם אינו כבה רק בשבת לא כן ביום טוב ולכן נהגו היתר במפוח של בעלי בתים על ידי שינוי להודיע כי אין הדין של הרשעים ביום טוב כמו בחול וזה הוא הטעם משחז"ל מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך לפי כי אין אש של גהינם כבה כאמור בזוהר פ' ויקהל גם בדברי חז"ל כתוב לאמר שאינו כבה רק בשבת:

העושה מדורה ביום טוב וכו' מאחר שהאדם הוא יודע עונש החמור של הרשעים בגהינם לכן נתן בדעתו לעשות שובה ולכן התחיל ועשה מדורה בלבו מאש החרטה שהוא העיקר לכן כך יעשה עורך את העצים שהם עצי הלבנון נזכר עצת התורה ועצת התשובה וצריך לפשפש במעשיו אותם העצות רעות שהיה מיעץ אותו היצר ויחזור על כל אחד

מאיבריו שהם העצים שבגופו ע"ד מה שאמרו חכמים ז"ל מי מעיד באדם קורות ביתו והם איבריו כדאיתא בזוהר ולכן על כל אלה העיקרים הוא אומר לאחר שעשה המדורה והיה בלבו כאש בוערת ענין החרטה לכבות התעוררות אש של העבירה שנתחמם ולכן מהאש יצאו העונות והאש תאכלם ולכן כשהוא עורך את העצים של התשובה צריך לעשות תשובת המשקל להעריך גודל העון וחומר וחוזק שלו ובאיזה אבר חטא לתקן אותו ולכן אינו מניח זה על זה בהשואה אחת לפי שנראה כבונה כי כן דרך הבונה בנין המצות במספר האיברים הוא נותן זה על זה ר"ל מרבה מצות בכל יום אמנם מי שרוצה לתקן העונות שלו על סדר האיברים לא כך יעשה אלא שופך העצים בערבוביא כי יעשה תשובה ותיקון בדרך כולל בתחילה או מניח עץ למעלה היינו העון הגדול שפוגע בו בתחלה אח"כ מניח אחר תחתיו שהוא פחות ממנו כך יעשה עד שיגיע לארץ באותם עון עקבי שהם נוגעים לארץ ויהיה משפיל גאותו עד שמגיע עצמו לארץ לקיים בו ושפלת מארץ תדברי:

וכן הקדרה אוחז בה הוא אשר חז"ל הגידו למה הם דומים הרשעים כאור היוצא מן האור ופניהם דומים לשולי קדרה וזה יהיה להם מצד העון שלהם שהוא דוגמא לזה אשר חז"ל אמרו במתק לשונם אל תבשל בקדרה שבשל חבירך ולכן מי שנמצא בו שהוא מכונה לקדרה מפני העון שבידו אוחז בה לעשות ממנה תשובה ומכניס האבנים תחתיה הוא העון של שוחטי הילדי' שהם הבנים כי הנה נתבאר כי בענין התשובה אין ראוי לאדם לתפוס הקל תחילה וזה מפני שתי סיבות אם מפני כי לא ידע האדם את עתו וראוי להקל מעליו היותר חמור וזאת שנית כי יש לדעת כי לעולם דברי חז"ל הם ללמד על דברים גדולים לא על חנם אמרו עונות שאדם דש בעקביו על דברים הקלים אלא ללמד כי כן הם נוגעים ברגלים היותר חמורים מהם למעלה עד צואר יגיע שלכן נאמר כי עונותינו רבו למעלה ראש וענין הכריתות הם תלויים באיברי הנפש הפנימיים ולכן יאמר כי ענין העבירה היא הערוה הקדרה של חבירו שבשל בה אוחז אותה תחלה בידו לתקן אותו ואח"כ מכניס האבנים הם אותם בנים משחיתים שברא אותם לתקן אותם ואלו הם תחתיה למטה ממנה אבל לא יעשה בהפך לתקן תחילה האבנים בנים משחיתים ואח"כ לתת הקדרה על גביהם מן הטעם הנזכר וכן המטה שהרמז הוא על הרהורי עבירה שנאמר הוי חושבי און ופועלי רע על משכבותם או שהופך מטתו וכן לענין הקרי על כל אלו העונות יאמר אוחז הקשרים למעלה היינו קשר של רשעים הדברים שנעשה בהם מעשה תחלה מתקן אותם שנאמר בהם חושבי און ופועלי רע על משכבותם לאור הבקר יעשוה והם חבלים הנזכר ע"ד משחז"ל פ' נשא וחבל נמרץ ישראל הם משולשים דוגמת

החבל שאינו פחות משלש חוטים כך ישראל בני אברהם יצחק ויעקב והנואף פוסק החבל כי אותו הבן הנולד אינו נמנה עד האבות באותו חבל וכן יאמר כי העושה תשובה לתקן מעשיו אוחז החבלי' תחלה הם אותם העונות המכונים לקשר כאמור ואח"כ שתקן קשר של רשעים הוא חבל של המטה או שהיה בידו עון גויה שהיא קשורה בו כמשחז"ל קשורה בו ככלב אח"כ מכניס הרגלים תחתיהם הם הענפים של עבירות אלו שאדם דש אותם ברגליו אפילו בצים לא יעמיד אותם שורה על גבי שורה כי זה הוא רמז למשחז"ל לא יהא אדם מצוי אצל אשתו כתרנגולים עד שהוא נעשה כביצה מוזרת היינו מ"ש לא יעשה אותם שורה על גבי שורה להיות שונה באולתו כמה פעמים עד שנעשה העון חזק וז"ש עד שיעמדו העונות כמו מגדל חזק אלא ישנה בכל אלו הנעשים ויתחיל מלמעלה מן העון החמור שעולה למעלה ראש וירד למטה לעונות שאדם דש בעקיביו וכן כל כיוצא בזה צריך שינוי כאמור:

[ב] אגודה של עצים שהודלקה במדורה וכו' הנה נתבאר כי המדורה הוא כי יחם לבבו לעשות לעשות תשובה האדם מעבירות שבידו כי הלב הוא היודע אותם שנאמר עקוב הלב מכל והוא העיקר לתקן תגבורת האש שבער בלבו לעשות העבירה והעצים הם העבירות הנעשים בעצת היוצר כנותן טעם לפגם באיברים של האדם וכאשר החי יתן אל לבו ללמוד ולעשות תשובה שהם עצי הלבנון הנה האש והעצים והיינו אגודה של עצים מן העבירות שבאיברים שלו שהודלקה במדורה של האש של החרטה והוידוי כל עץ שלא אחזה בו האש מאחר שכבר בא לתקן כל עץ הוא האבר שפגם בו להדליק בו האש זו של הלב מן החרטה לכן כל עץ הוא האבר שלא אחזה בו האש של העון מתחלה שנאמר בו קרבם יחמו כתנור כי לא היה בלבו כאש בוערת לעבור עבירה באותו אבר מותר לשומטו אותו אבר העץ הנזכר ואין צריך תיקון ואינו דומה למסיר שמן מהנר והענין כי זה הוא כינוי לעון ער ואונן כי הנה אמרו חז"ל מפני מה נחתם גזר דין של ירושלם על שני פתילות בנר א' נמצא כי השמן הנמשך לפתילה ומאיר בנר היא הטיפה שנאמר אור זרוע לפי שמושכת אור העינים ולכן המסיר השמן מהנר הוא מסיר הטיפה מן הנר דוגמת ער ואונן אשר חז"ל הגידו שהיה דש מבפנים וזורה מבחוץ והנה עון זה אינו נחשב באבר אחד לפי שהטיפה נמשכת מן הראש והולכת ושואבת מכל האיברים עד למטה ונחשב שחטא בכל גופו שכן מייגע כל הגוף והוא יגיעת בשר אבל שאר העונות כל אחד עושה רושם באבר אחד ולכן העץ הוא האבר שלא נאחז בו אש העבירה מותר לשמטו לחוד ואין צריך תיקון לפי שאינו דומה זה למסיר שמן מהנר כי זה העון הוא פוגם בכל האיברים כאמור:

[ג] אין סומכין את הקדרה ולא את הדלת בבקעת הנה נתבאר כי הקדרה הוא כינוי לעבירה שבשל באותה קדרה של חבירו ולכן יעשו פניו לעתיד כשולי קדרה וכן הדלת הוא גם כן כינוי לדבר מגונה שמוציא מפיו ויבטא בשפתיו שהם דלתים הסוגרים על הלשון שלא לדבר לשון הרע ורכילות ושבועת שוא ודברים בטלים על כל אלה הדברים הוא אומר דאין לסמוך אותם בבקעת הוא חתיכות עץ קטן ר"ל אל יאמר לענין של הקדרה שבשל בה חבירו דהיינו גרושה דבר קל הוא וכן נמי כל אלה הדברים הנאמרים בדלת אל יהיו קלים בעיניו ולכן יחשוב לו לחטא שוגג ויהיה מחשב בלבו לסמוך ולחזק אותם ע"י בקעת מאותם שני דברים הנרמזים מעצי הלבנון שהם תורה ותשובה יחשוב למרק עונות אלו ע"י בקעת מעט מזער מן הלימוד לקבוע לו זמן מה שהרי בלא דין הוא מחוייב לקבוע עת לתורה שהרי כך אחז"ל תחלת דינו של אדם אומרים לו קבעת עתים לתורה ולכן אין סומכין עונות בבקעת שהוא עת קבוע לתורה מעט וקטן דוגמא לבקעת וכן נמי לענין התשובה צריך עץ גדול מעצי הלבנון בעצת התשובה המלובנת במעשיה ואין סומכין עונות אלו בבקעת של תשובה מעט הוא אלא יהיה בקביעות גדול כל ימי חייו לפי כי ענייניים הללו מכונים לדלת לתת רמז לאדם שהם סוגרים דלת התשובה בפניו והם מן העונות שהם חמורות כמשחז"ל:

[ד] לדידן מותר לבשל בקדרות חדשות בי"ט גם בזה יהיה הרמז לענין המאכל כי מאחר שנודע מחז"ל כי תחלת הקלקלה של האדם הוא ענין מאכל ומשתה כמשחז"ל אין יצ"ה שולט באדם אלא מתוך המאכל כי אין ארי נוהם אלא מתוך קופה של בשר א"כ ומה לעשות בי"ט אשר צוה ה' לשמוח שנאמר ושמחת בחגך ואחז"ל אין שמחה אלא בבשר ויין איך יתכן לצאת ידי חובתינו ולא יתגבר היצר עלינו ולכן יאמר לדידן מותר לבשל בקדרות חדשות שהוא רמז לריבוי האכילה כי הנה הקדרות חדשות יש מי שאוסר לבשל בתחילה בהם לפי שהם מתחזקים ע"י כן וזה יהיה בענין ריבוי האכילה בעלמא לפי שמתחזק היצר מפני כך אבל בי"ט מותר לבשל בהם לפי כי אין מתחזק ע"י הבישול והיינו לדידן שאנחנו יודעים הפרש זה ולכן מותר לאכול לשבעה ולשתות עתיק כי דבר ה' הוא והמצוה מגינה בשעתה לכולי עלמא:

עוד תשוב ותראה דינים אלו כי מהאש יצאו אש של הדיוט ועתה אש של גבוה תבינם וזה יהיה כונת מה שאמר אין מוציאין האש לא מן העצים וכו' כי הלא דבר תורה הוא והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ונאמר לא תבערו אש והיינו ביום השבת מכ"ש ביום טוב שהותרה הבערה בו שנאמר אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם מדקאמר לכל נפש בריבוי לרבות נפש אדם ונפש דוד ומ"ש להם היינו לבני האדם אשר הם חיים

עדינה ולכן כך היה אומר אין מוציאין האש הידועה שנאמר והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה דטעם נולד שנא' כי ילד יולד לנו ונאמר ולציון יאמר איש ואיש יולד בה כי נודע הוא מדין מי שאמר הריני נזיר יום שבן דוד בא מותר לשתות יין בי"ט דגמירי אין בן דוד בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מכ"ש בשבת וי"ט ולכן בא הרמז בזה בכינויים אל לא מן העצים היינו מש"ה קח לך עץ אחד לאפרים ולכל בית ישראל חביריו ולקח עץ אחד ליהודה אין מוציאין אש הנזכר משני עצים אלו משיח בן אפרים ומשיח בן דוד בי"ט ולא מן האבנים אותם שנאמר ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו שמורה על קיבוץ גליות שנים עשר שבטים שיהיו אבן אחת ולא מן העפר אף על גב שנאמר כי שחה לעפר נפשינו קומה עזרתה לנו לא יהיה בי"ט ולא מן המים אף על גב כי בזכות התורה עתידה לבא הגאולה ועל ידי התשובה שנמשלו למים שנאמר הוי כל צמא לכו למים ונא' שפכי כמים לבך כך אחז"ל גדולה תשובה שממהרת את הגאולה שנאמר ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב ונאמר ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה:
ואין עושין פחמין וכו' ומאחר שאין בא הגאולה ביום טוב ג"כ אינו נעשה הדין ברשעים על ידי האש הנזכר אין עושין פחמין ואין נופחין במפוח לכלותם אלא בשפופרת להכניע אותם בלבד ונהגו היתר במפוח של בעלי בתים שנא' והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה נהגו היתר בשני בעלי בתים אלו להשתמש במפוח שלהם להכניע זרים אלא שהוא על ידי שינוי להפכו מלמעלה מאש עליון ומפוח עליון רוחני כי לא ימצא בזמן הזה. אלא מלמטה בזכות האדם הצדיק הדומה להם:
והנה אשר חז"ל הגידו אמר הקב"ה אני הצתי אש בציון שנאמר ממרום שלח אש ולכן שלם ישלם המבעיר את הבערה שנאמר ואני אהיה לה חומת אש סביב ולכן אין מוציאין אש זו אע"ג שהותרה הבערה לצורך ענין ההבערה הוא ענין נולד ולא יתכן להיות ע"י בן אדם נולד לא מן העצים שהם אנשים צדיקים דאינון עצים לאדלקא בוצינא דלעילא ולא מן האבנים הם בעלי תשובה ע"ש שנאמר אבנים שחקו מים כמשחז"ל אם אבן הוא נימוח ולא מן העפר ע"ש הקיצו ורננו שוכני עפר מי שהיה שכן לעפר בחייו ולא מן המים הלומדים בתורה אלא שהקדוש ברוך הוא יעשה מן הדין שנאמר שלם ישלם המבעיר את הבערה ועוד אין מוציאין האש הנזכר לא מן העצים כלומר לא מפני שאמר הקב"ה תחת העצים אביא כסף ותחת האבנים ברזל וכו' מפני כך מתבטל ממנו החיוב של ויצת אש בציון לפי כי אין מוציאין זה תמורת זה והיינו מ"ש אין מוציאין האש הידוע שהבעיר הקב"ה ויצת אש בציון מן העצים ולא מן האבנים וכו' אף ע"ג שנאמר תחת העצים נחשת ותחת האבנים ברזל לפי כי חיוב זה לחוד ואין מחיוב זה לחוד עושין פחמים שנאמר

ולא יהיה כנעני עוד אין כאן עני כמשחז"ל ואין נופחין במפוח לפי שנאמר והרשעה כלה כעשן תכלה ולפי שנא' והבית ימלא עשן לכן לעולם יעלה עשנה ונופחים בשפופרת שנאמר ברוח קדים אפיצם לאותם שנאמר גער חית קנה ונהגו היתר במפוח של שני בעלי בתים הם בית יעקב ובית יוסף כדלעיל וזה ע"י שינוי מלמעלה למטה ר"ל לא למעט אש שלמעלה שנאמר אני אהיה לה חומת אש סביב רק להפוך נמי אש זו שתהיה שולטת בהם מלמטה משני בתים אלו והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום וכו' והיינו מה שסיים כי ה' דבר הרי מלמעלה למטה:

וכל שבח זה נעשה על ידי התעוררות עולם העליון מן האש הקדושה של אשת חיל שנאמר רשפיה רשפי אש שלהבת יה והנה אש זו לא תהיה אלא מלמעלה ואסורה מן העץ מלמטה לפי כי מלמטה אע"ג כי יש אש מעל המזבח כמשחז"ל למה משכן משכן שני פעמים מלמד שהראה הקב"ה למשה משכן למעלה ומזבח בנוי והמלאך מקריב עליו נשמות של הצדיקים בזמן החרבן נמצא כי אש זו קדושה זו קדושה היא לעורר היחוד העליון אמנם להיות כי נמצא ג"כ אש זרה לכן אין מוציאין האש הידועה זו לא מן העצים רמז לעולם העשיה כי המדות אשר שם דוגמא לעצים יבשים מפני כי שם מתערב עמהם ס"א כדאיתא בתיקונים והם עצי אשרה ולכן הם דוגמא לעץ שאינו עושה פירות כי אין שם יחוד כלל או יהיה מן העצים רמז לעולם היצירה אשר שם מט"ט הנק' עץ וכל המדות שלו הם מכונים לעצים לפי כי הוא בסוד עץ הדעת כנודע היצירה לפי כי שם הוא עץ רע הוא ס"מ לעומתו שלא יתעורר ולא מן האבנים המדות שבבריאה שנאמר ויקח מאבני המקום מפני כי יש שם אבנים פסולות כדאיתא פ' ויצא ז"ל תחות אלין י"ב אבנים אית כמה אלפי פסולן וע"ד מאבני המקום ולא מן העפר רמז למדות של העשיה שנמשלות לעפר לא מן המים הוא יסוד המים כי לא יועיל לענין התעוררות כאמור ואם נרמוז יותר בענין זה נתבונן כי לא דברים הללו הם מחלק הדומם האבנים והעפר והמים ובא בהם הרמז לחלק הדומם שבכל העולמות כי לא יצא מהם התעוררות למעלה ולא זו בלבד אלא גם מן העצים שהיא חלק מן הצומח והוא בעשיה כמו כן הוא הראשון כי אין מוציאין האש ממנו כי זה יהיה התעוררות מלמעלה כדאיתא פ' ויצא דף קנ"א ז"ל יהיה בית אלהים וכו' אלא אתר דבי דינא איהו מתרין סטרין עילאין מסטרא דיובלא דאיהו אלהים חיים ומסטרא דיצחק וכו' אי לטב בסטרא דיובלא אתער ביה רחימותא כמה דאת אמר שמאלו תחת לראשי וכו' הנה הדבר מבואר מדברי המאמר כי התעוררות מדה זו הוא מלמעלה מסטרא דיובלא שהוא שלהבת יה ולכן אין מוציאין האש זו מבחינות הללו רק כי התעוררות יהיה מבני האדם על ידי מעשיהם הטובים ואז נאמר ואד יעלה

מן הארץ ואחר כך שמאל עליון אוחז בה ומעלה אותה למעלה ולכן נאמר שמאלו תחת לראשי ר"ל כי ראשה נתעלה למעלה מצוה אין עושים פחמין הוא מה שאמר הכתוב שחורה אני ונאוה ואיתא בזוהר פ' בלק דף קצ"א. וז"ל פתח ההוא ינוקא ואמר שחורה אני ונאוה וכו' אל תראוני שאני שחרחרת מלין אלין הא אוקמוה אבל בשעתא דא מגו רחימו סגיא לגבי רחימה מגו דחיקו דרחימו דלא יכלא למסבל אזעירת גרמה בזעירו סגי עד דלא אתחזיאת מנה אלא זעירו דנקודה חדא ומאי איהי יו"ד כדין אתכסיאת מכל חילין ומשריין דילה וכו' והיינו מ"ש ואין עושין פחמין היינו לעשות אותה בסוד נקודה אחת שחורה הוא אות יו"ד כאמור לפי כי מאחר שעלתה למעלה ביום טוב אין צורך עוד לעשות לה רמז בדבר הזה ואין נופחין במפוח שמורה על ענין דין אלא בשפופרת שהקנה הוא בחינת רחמים כמו שאמרו חז"ל לעולם יהא אדם רך כקנה ולכן זכה ליכתב בו ספר תורה ולכן מורה כי הקנה הוא בסוד קנה חכמה קנה בינה ומשם נופח אותו רוח עליון לרוח תחתון לתת לה נחת רוח בסוד מה שאמרו חז"ל אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו כאשר נתבאר ונהגו היתר במפוח של בעלי בתים הם השני צדיקים צדיק עליון יש לו בית שנא' בחכמה יבנה בית וצדיק תחתון יש לו בית והם שני בתי ישראל וזה יהיה על ידי שינוי שיהפכו מלמעלה הצדיק עליון ונמשך למטה ונופח בסוד מה שאמרו חז"ל אין העולם מתקיים אלא על הרוח והיינו נחת רוח האמור:

העושה מדורה ביום טוב וכו' הנה נתבאר בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ב. וז"ל תא חזי ביומא שתיתאה כד מטא זמנא דערב דליג ההוא מדורא דאשא וסלקא לעילא לאעלא גו גוונין כדין ישראל מתקנין פתורין וכו' כדין חד שלהובא נפיק ובטש בההוא מדורא כיון דבטש ביה מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורא ועאלין בנוקבא דתהומא רבא ואתטמרן תמן וכו' ולכן יאמר אין עושים מדורה אלא בסגנון אחר כיצד העושה ביום טוב כשהוא עורך את העצים אינו מניח זה על זה עד שיסדר את המערכה דוגמא לאותה שלהובא הנזכר שם מפני שנראה כבונה לפי כי כל ענין אותה מדורה של ערב שבת שרוצה לעלות למעלה היינו לבעל ענין בניין כנסת ישראל ולכן תצא אש אותה שלהובא דאשא ומתגלגלת ונכנסים בנקודה דתהומא רבא ואחר כך נעשה הבנין ולכן נאסר לעשות כסדר זה ביום טוב לפי שנראה כבונה ואינו כן כי כבר מבערב נעשה תקון אל הקדושה אלא או שופך את העצים בערבוב או עורך בשינוי כיצד מניח עץ למעלה שהוא דוגמא לקצוות הבנין ומתחיל ממדת החסד שנאמר אמרתי עולם חסד יבנה ומניח אחר תחתיו עד שהוא מגיע לארץ כדאיתא בזוהר פרשת תרומה סידורא קדמאה מאינון עצי הלבנון אור קדמאה וכו' עד שמגיע לארץ החיים זה הבנין על דרך האמור וכן הקדרה

שהוא רמז לה אוחז אותה ומניח האבנים תחתיה סוד אבני המקום וכו' אבנים שנתן מטתו יעקב אע"ה עליהם וישכב במקום ההוא וכן בחינת המטה לתקן אותה אוחז הקרשים אשר הם בניין שלה מעלה אותם למעלה ואחר כך מכניס הרגלים תחתיהם בסוד ויאסוף רגליו אל המטה אפילו בצים לא מעמיד אותם שורה על גבי שורה שנאמר כי יקרא קן צפור לפניך וכו' אפרוחים או בצים ולא יעמיד אותם שדה כי לא יתכן להיות כך כאשר המדות בסוד בצים כנז' ולכן יאמר לא יעמיד אותם שורה על גבי שורה שהם קוים שלש על גבי שלש כמו מגדל שלכן נבנה מגדל משחז"ל מגדל הפורח באויר אלא ישנה ויתחיל מלמעלה התיקון בסוד אכלו רעים עד למטה שתו ושכרו דודים: אגודה של עצים הנה נת' כי מדה זו נבנית מעצי הלבנון כדאיתא פ' תרומה אפריון דא עלמא תתאה עשה לו המלך שלמה מלכא דשלמא כלא דיליה מעצי הלבנון הה"ד ישבעו עצי ה' וכו' ולכן יאמר נא אגודה של עצים שהם סוד נה"י שהודלקה במדורה לפי כי אלו הם שושבינין דמטרוניתא והם מסייעי' לעשות הייחוד כי הם מדליקים אש האהבה של איש ואשה כל עץ מהם שלא אחזה בו האש מותר לשוחטו ואינו דומה למסור שמן מהנר כי הנה המסיר שמן מהנר הוא מורה הסתלקות שמן עליון ממדה האחרונה הוא הנר וצדק עליו מש"ה אוצר נחמד ושמן בנוה חכם וכסיל אדם יבלענו וגורם כיבוי לנר דוד אבל כששומט עץ זה שלא אחזה בו האור של הייחוד מה בכך הנה זה הוא מסייע ובלעדיו יש מסייע אחר והאש אינו כבה כאמור:

אין סומכין את הקדרה הרומז במדה זו קדרה שמבשלים בה ולא הדלת שלה שהוא סגור וסומך אותו להיות פתוח לקיים מה ששנינו יהי ביתך פתוח לרווחה אין עושים שני דברים אלו בבקעת שהבישול צריך כף הוא יד העליונה המתקנת הקדרה להיות בה בחינת בישול והדלת הוא סגור שנאמר שער החצר הפנימי יהיה סגור ולא יפתח אלא ביד נמי בסוד תנור שמיעכה באצבע וכן לא יעשה בבקעה:

לדידן מותר לבשל בקדרה חדשה בי"ט ר"ל כי מדה זו היא חדשה ר"ל בתולה ומותר להתחבר בה בי"ט וכנזכר בשבת ע"ש:

סימן תקג

[א] אשר חכמים הגידו כי כאשר נפטר רשב"ל ע"ה מתו שני חביריו הרשעים והושיבו לרשב"ל בג"ע ולחביריו בגיהנם אמרו שמא מקבלים שוחד אמרו להם הלא תדעו כי רשב"ל עשה תשובה וניצול ואתם לא כן עשיתם אמרו א"כ הניחו אותנו ונעשה תשובה אמרו להם עולם שבאתם ממנו דומה לערב שבת וזה העולם דומה לשבת אם אין אדם

מכין בחול מה יאכל בשבת וכו' ולכן בא דין זה בגשמי אסור לאפות או לבשל או לשחוט לצורך מחר כי בזה החי יתן אל לבו ויאמר מהו כן מאחר שהתורה אמרה אך אשר יאכל לכל נפש וכו' והותרה כל צורך אוכל נפש א"כ למה יאסר לעשות דברים הללו ואתה משיב לו תדע כי כן נאמר והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו כי חול מכין לשבת וי"ט ואין י"ט מכין למחר ולכן אז יתן אל לבו כי הצווי הזה הוא העיקר לצורך האדם להכין לו צידה בעה"ז שדומה לחול והוא ערב שבת כדי שיהיה לו תורה ומצות לאכול לעולם הבא שהוא יום שבת ולכן אסור לאפות או לבשל או לשחוט בי"ט לצורך מחר אפילו הוא שבת או י"ט ואפי' בשני ימים של ר"ה כדי לעשות התעוררות בעצם אדם להכין לו מה יאכל לעה"ב כאמור ולכן נמי אם באולי חטא על הנפש בעשותו אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשם יהיה נזהר לתקן מעשיו ולעשות תשובה כי. כל זה הוא צורך אוכל נפש עליהם חיה יחיה לעה"ב חזר ואמר אבל ממלאה אשה קדרה בשר וכו' כלומר אע"ג שאמרנו כי כל המעשה אשר יעשה האדם מן המצות הוא לצורך מחר לעה"ב כמשחז"ל היום לעשותם למחר ליטול שכרן עם כל זה יש מצות ידועות שאדם אוכל מפירותיהן בעה"ז והקרן קיימת לו לעה"ב ולכן ממלאה אשה שהוא כינוי לגוף האדם שהוא קרקע עולם והוא הנהנה מן הדברים של עה"ז ממלאה אשה קדרה בשר מן אותם המצות שאוכל פירותיהן בעה"ז דהיינו בשר וכן לענין עסק התורה כי העוסק בה טועם טעם בשר כמ"ש חז"ל בפסוק ולהג הרבה יגיעת בשר אע"פ שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת דהיינו כי אותה מצוה כבר עשה אותה כמה פעמים ועתה הוצרך לקצת מן הפירות להסתפק כגון לענין הצדקה שנאמר ובחנוני נא בזאת אמר ה' וכבר נסה והיה לו טובה עכ"ז יכול לחזור ולנסות ודוקא קודם אכילה כי אף על גב שעשה המצוה עדיין לא אכל מן הפירות שלה אז יכול לחזור ולתת צדקה ולעשות המצוה כדי להסתפק מהם ולאכול מהם בעה"ז אבל אחר אכילה דהיינו שכבר הגיע לידו ואכל מפירותיהן אינה יכולה לבשל ר"ל לעשות המצוה ולומר אוכל ממנה כזית שהוא מעט בעה"ז והשאר יהיה גנוז לעתיד דהוי הערמה במעשה המצות והתורה אמרה לא תנסו את ה' אלהיכם מיהו אם עבר ובשל ועשה מצוה אדעתא דהכי לאכול פירותיהן בעה"ז מותר לאכלו אין הקב"ה מקפח שכרו:

[ב] ממלא נחתום וכן לענין עסק התורה שנאמר לכו לחמו בלחמי כי אין שכרה של תורה אלא לעה"ב כמשחז"ל שנאמר ותשחק ליום אחרון עכ"ז ממלא נחתום הוא העוסק בתורה מלאכת סלחם של תורה ממלא חבית של מים מן התורה שנקרא מים שנאמר הוי כל צמא לכו למים והחבית הוא דוגמא לגוף האדם ולפי כי התורה מגינה על הגוף

כמשחז"ל אצל בשכבך תשמור עליך בקבר ולכן יאמר ממלא נחסום העוסק בתורה חבית הוא הגוף ע"ד מ"ש הרמב"ם ז"ל מי שמלא כרסו בשר ויין מן התלמוד ממלא הגוף מים של תורה אע"פ שאינו צריך אלא לקיתון אחד כדי שיתעשר בעה"ז שנאמר בשמאלה של תורה עושר וכבוד ואע"פ שאינו צריך כמ"ש הרמב"ם ז"ל מי שלמד כל התורה וכו' פטור מן והגית בו יומם ולילה ואע"פ כן אם רוצה לטרוח בתורה על מנת כן מותר לפי כי טורח א' הוא:

וכאשר נאמר כי מ"ש למחר הוא כפי פשוטה והוא עודינו בעה"ז הכי קאמר אסור לאפות או לבשל או לשחוט ביום טוב לצורך מחר הוא משחז"ל בפ' יד ליד לא ינקה רע מי שעושה מצוה בעה"ז בידו אחת ורוצה לקבל שכרו בידו אחרת רשע הוא שאינו רוצה להניח לבניו כלום ולכן על עיקר זה כך הוא אומר אסור לאפות דהיינו כינוי לענין עסק התורה הנקרא לחם. שנאמר לכו לחמו בלחמי ולא לבשל שהוא כינוי למעשה המצות ולא לשחוט הוא כינוי למצות לא תעשה אשר נאמר זובח תודה יכבדנני דהיינו הזובח יצרו כמשחז"ל וכן אמרו בא להורגך הוא היצר השכם להורגו כך אחז"ל מנין ליושב ואינו עובר עבירה שנותנים לו שכר כעושי מצוה שנאמר לא תאכלנו למען ייטב לך וכו' ולכן אסור לעשות אחת מאלו לצורך מחר לאכול שכרם תכף למחר בעה"ז שנאמר יד ליד לא ינקה רע כאמור אפילו הוא שבת ויום טוב דקאמר קרא והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך ואמרו חז"ל במה הוא מענגו באכילה ושתיה ונאמר ושמחת בחגך ואמרו חז"ל אין שמחה אלא בבשר ויין וכגון ההוא טבחא דקאמר ליה ר"י בני במה זכית לכל הכבוד הזה א"ל קצב הייתי וכל בהמה יפה הייתי אומר זו לשבת ואמרו חז"ל עשירים שבבבל במה הם זוכים שמכבדים את התורה ושבשאר ארצות בשביל שמכבדים שבת וי"ט מ"מ אסור לאדם לעשות אדעתא דהכי ולא אחד מהם אפילו הוא שבת או יום טוב דקאמר קרא ויתן לך משאלות לבך ואפילו בב' ימים של ר"ה כי אז צריך האדם להרבות במצות להיות נכתב ונחתם לחיים ולפרנסה אסור לעשות אדעתא דהכי אלא האדם עושה בדרך סתם וה' יגמור בעדו אבל ממלאה אשה קדרה בשר וכו' כלומר רק בדבר הזה מותר לעשות בכונה אדעתא דהכי כי ממלאה אשה קדרה בשר והוא כי בזמן החול אין רשות לאדם להרבות באכילת בשר ושתיית יין שנלמד ממש"ה בתת ה' לכם בבקר בשר לאכול ולא אמר לשבוע ולכן שנינו מרבה בשר מרבה רמה אבל בי"ט נהפוך הוא כי כל המרבה לאכול הרי זה משובח ומצוה לאכול בשר לשבעה שנאמר ושמחת בחגיך ואחז"ל אין שמחה אלא בבשר ויין ולכן אמר ממלאה אשה קדרה של בשר לאכול אע"פ שאינה צריכה לשבוע אלא לחתיכה אחת יכול למלאת כרסו מבשר היינו חבית

הנזכר כדלעיל ואיתא בזוהר פרשת תרומה דף קמ"א. וזה לשונו גופיהון דצדיקייא דלא מתענגי מעלמא אלא מתענוגי דמצוה וסעודתי שבתין וחגין וזמנין ההוא רוח מסאבא לא יכיל לשלטאה עלייהו דהא לא אתענני מדיליה כלום והואיל ולא נטלי מדליה לית ליה רשו עליהון כלל וכו' הנה הדבר מבואר מדברי המאמר כי אף על גב שנאמר מרבה בשר מרבה רמה ואיתא בזוהר פרשת שלח לך כי השטן חלקו הבשר כדלקמן לא כך הוא המרבה לאכול בשר בי"ט אדרבא מצוה קעביד ולא מבעיא שלא ישלוט עליו סטרא אחרא אלא שמקבל על זה שכר:

ודוקא קודם אכילה אבל אחר אכילה אינה יכולה לבשל ולומר אוכל ממנה כזית דהוי הערמה והנה דין זה כפי הרמז הנזכר נראה שהוא בהפך כי מאחר שהוא י"ט צריך להרבות באכילה בין קודם אכילה בין לאחר אכילה אמנם כאשר נעמוד על דברי דין זה יבא הכל אל נכון והנה מ"ש ודוקא קודם אכילה היינו באכילה שבערב כי אין עוד אכילה אחרת דאלו האכילה של סעודת היום למה יהיה אסור לבשל לאחר אותה אכילה אפילו אוכל כזית שהרי אין בזה הערמה כלל לפי שאוכל הוא בסעודה של הערב וגם שאחר כך לא יאכל אותה סעודה לפי כי הוא שבע מסעודה של שחרית. הרי אין שם הערמה דסבר שיכול לערב לאכול ולכן נמי בענין זה הוא דרך הרמז על מה שנתבאר למעלה שיכול האדם להרבות לאכול בשר אינו חושש לא מפני ריבוי האכילה שמעורר היצר ע"ד משחז"ל אין ארי נוהם אלא מתוך קופה של בשר אינו כן בענין סעודה של י"ט וגם לאחר מיתה שהבשר הוא חלק השטן כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך דף ק"ע. וז"ל אי חסידא קדישא תא ואגלי לך מלה סתימא בניינא דגופא דבר נש הכי הוא רוחא מניה רוחא דקדושא נשמתא מגו אילנא דחיי וכו' סטרא אחרא יהבית ביה בשרא ולא מלה אחרא וכו' וכל זמנא דבשרא דההוא ס"א קיימא בקיומא ההוא שטן קיימא לאסטנא וכו' הנה הדבר מבואר מזה המאמר כי הבשר הוא חלק של סטרא אחרא אמנם הבשר שאוכל ביום טוב אינו שלו כנ"ל מפרשת תרומה גופיהון דצדיקייא דלא אתענגו בר מסעודתי זמנין וחגין לא יכיל לשלטאה עלייהו ולכן יאמר ודוקא קודם אכילה של עת ערב שאין אחריה כלום עד אותה שעה מרבה אדם בסעודה ואוכל לשבעה בשר אבל לאחר אכילה זו אינה יכולה להבשל וגומר אוכל ממנה כזית ומאחר שהוא בישול של יום טוב אין השטן מקטרג כאשר נאכל בחול דהוי הערמה ואינו מועיל לו מיהו אם עבר ובישל מותר לאכול אבל לא להרבות שכרו בעה"ז וגם לא יועיל לאחר המיתה לדחות ממנו השטן מאחר שנאכל בחול:

ממלא נחתום חבית של מים וכן הענין לריבוי שתיית היין ביום טוב והמים הוא כינוי ליין כמו ששנינו מה מים נקח בדמי מעשר שני אף יין ניקח בכסף מעשר שני כדלקמן ולכן יאמר ממלא נחתום הוא האוכל הסעודה חבית של מים רצה לומר ממלא כרסו יין אף על פי שאינו צריך שמחת יום טוב לקיים מש"ה ושמחת בחגך ואין בזה הערמה לומר כי כך הוא עשה להתעשר או להגן עליו אחר המות:

וכאשר נתן לה לחזור לדרוש הקודם כי הרמז בדינים אלו הוא על ענין התשובה בענין משחז"ל מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת ואם לא טרח בערב שבת מה יאכל בשבת ולכן יאמר נא אסור לאפות ולא לבשל ולא לשחוט ביום טוב לצורך מחר מדבר על ענין התשובה שצריך לעשות אותה האדם מערב יום טוב ולכן אסור לעשות אחת מדרכי התשובה עתה אסור לאפות ולא לבשל ולא לשחוט והם כינוי לשלשה דרכים הנמצאים להכניע היצר הלא הם כתובים בדברי חכמים. ז"ל בדרך הראשון הוא אשר חכמים ז"ל הגידו אם רואה אדם יצרו מתגבר עליו יקרא ק"ש ועוד אמרו אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא מתפוצץ וכו' ועוד אמרו לעולם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע שנאמר רגזו ואל תחטאו אם נצחו מוטב ואם לא נצחו יקרא ק"ש שנאמר אמרו בלבבכם אם נצחו מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה שנאמר ודומו סלה ולכן הוא אומר אסור לאפות כנגד החלוקה שאמרו אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש היינו לאפות כי על ידי שלומד בלחם של תורה מנצח אותו וניצול מגהינם שנאמר אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם ולא לבשל כנגד חלוקה אחרת שאמרו יקרא ק"ש כך אמרו חכמים ז"ל כל הקורא ק"ש ונותן ריוח בין הדבקים מצננין לו גהינם. ושם מתבשלים הנפשות החוטאות וכנגד החלוקה ולא לשחוט הוא מה שאמרו חכמים ז"ל יזכור לו יום המיתה היינו ליצר וכן אני אומר בכל החלוקות שאמרו חכמים ז"ל שהוא להכחיש כח היצר שמתגבר על האדם ובזה יהיה מה שאמר אם נצחו מוטב בכל חלוקה היה ליה למימר לעולם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע אם לא נצחו יקרא ק"ש ואם לא נצחו יזכור לו יום המיתה ולמה יאמר אם נצחו מוטב שהוא בכל ענין במלות שונות וע"ק שאמר יזכור לו יום המיתה והרי הוא מתגבר בזה יותר לפי כי זהו חפצו להמית את האדם ועיקר מה שרודף אחריו להחטיא אותו הוא לסבב עליו יום המיתה שיהיה נמסר בידו להמיתו ולכן אפשר לומר כי כל חלוקות אלו מתקיימים ביצר הרע עצמו כך אומרים חז"ל אם פגע כך מנוול זה היצר שהוא מתאוה לנבל ולנוול האדם ע"י החטא מושכהו לב"ה כי שם נתקן ענין הריח תכף שהוא כריח שדה אשר ברכו ה' לפי כי שם נמצא השכינה שדה תפוחים כמש"ה כריח שדה אשר ברכו ה' ואיתא במדרש חזית לכה

דודי נצא השדה רוח הקדש אומרת ושם נאמר נשכימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן אלו בעלי מקרא ומשנה וכו' להגיד כי שם נמצאת השכינה ולכן יאמר אם נצחו מוטב ר"ל לא כי שמנצח אותו אלא אז טוב לו שנדבק עם השכינה אשר שם וביותר שהיצר נכנע לעבודת ה' ואם לא נצחו להכניעו לעבודת הבורא יקרא ק"ש דכתיב בכל לבבך בשני יצריך ולפי שהשכינה שם נכנע לפני קונו ולכן אם נצחו מוטב שנתקיים מש"ה ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך בשני יצריך ואם לאו יזכור לו יום המיתה ליצר וז"ש לו רצה לומר ליצר שעתיד להרוג אותו כמשחז"ל ביום ההוא יגדל המספד בירושלם על יצר הרע שנהרג וכו' ולכן יאמר חלוקה זו ולא לשחוט חוזר על שחיטת היצר אסור להרהר באחת מאלה לצורך מחר מאחר שאין מקטרג אותו בו ביום כי למה ימנע משמחת יום טוב ואפי' בשני ימים של ר"ה שצריך האדם להיות ירא וחרד מפני שהוא יום דין אם אין היצר מקטרג אותו אין לו להרהר בעניינים הללו שנא' אכלו משמנים ושתו ממתקים ואל תעצבו וכו' ולכן יאמר אבל ממלאה אשה קדרה של בשר אע"פ שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת לפי שמצוה להרבות בסעודה כאמור ומאחר שכבר נתבאר כי כל הדברים הנעשים למטה הם מעוררים כך למעלה כדאיתא בזוהר פרשת ויצא דף קס"ד. וז"ל פתח ההוא גברא ואמר את קרבני לחמי לאשי וגו' קרבנא דקדוש ברוך הוא בכל יומא בגין למיזן עלמא ולמיהב ספוקא לעילא ותתא דהא באתערותא דלתתא אתער לעילא ובדא מסתפקין כל חד כדקא יאות וכו' הנה מבואר כי ע"י מעשה התחתון אתער לעילא וע"י הקרבן היו מסתפקין כל המדרגות עליונות כל אחד כפי הראוי לו ודבר זה כולל עוד למעלה כדאיתא בזוהר פ' צו ופרשת פקודי דף רל"ח וז"ל זאת תורת העלה וכו' עלה סליקו וקשירו דכנסת ישראל לעילא ודבוקה דילה בגו עלמא דאתי למהוי כלא חד וכו' ולפי כי כן הוא מועיל מאד כל מעשה התחתונים לכן יאמר נא אסור לאפות או לבשל או לשחוט לצורך מחר שהוא ג' עניינים לאפות היינו ענין ייחוד המכונה לענין הלחם שנאמר הלחם אשר הוא אוכל ולא לבשל נמי הוא ענין ייחוד המכונה לבישול שהוא יותר לפי כי כן הלחם מורה על ענין לחם צר אבל הבישול הוא מורה על בישול בשר וכיוצא ובלי ספק כי גם נמצא שם לחם שכן נאמר באברהם ויקח חמאה וחלב ובן הבקר אשר עשה ולפי שהלחם הוא גרוע מאלו לא נזכר אע"ג שמתחלה נאמר מהרי שלש סאין קמח סולת לושי ועשי עוגות ולא לשחוט הוא ענין יותר לפי כי כאשר מתעורר ענין הייחוד למעלה גם מתעורר ס"א וצריך למנוע אותם כדאיתא פ' בלק בפ' אשר הלך חשכים דשארי בחיבורא וסיים בפירודא וזה נעשה ע"י מדת החסד שהוא זועם למאריהון דדינין כדאיתא בזוהר פ' צו דף ל"ח. וז"ל אתו שאילו לר"ש אמר לון וכו' אל נזעם או

זעום אינו אומר אלא זועם לפי שהוא זועם בכל יום למאריהון דדינין וזו היתה סברת עלי הכהן שבימיו היה הכהן שוחט מפני כי כן מדת החסד שנקרא אל הוא השוחט בכל יום למאריהון דדינין עד שבא שמואל הנביא וכו' ואמר מי כתיב ושחט הכהן אינו אומר אלא ושחט סתם ומקבלה ואילך מצות כהונה כלומר דאע"ג כי כן האמת שמדת החסד זועם למאריהון דדינין דווקא אבל לענין הקרבן שחיטה כשרה בזר לפי שהוא ענין קדש ואין זה דבר המעכב הייחוד שלמעלה כדי למנוע אותו ע"י מדת החסד אדרבא הקרבן הוא לייחדא אתתא בבעלה וצריך לו להיות ע"י הלוי שהוא לעורר השמאל להיות בסוד שמאלו תחת לראשי ולכן יאמר ולא לשחוט כל זה אסור לעשות ביום טוב לצורך מחר משום דמחזי כי יש צורך עליון במעשים הללו עתה לצורך מחר ואינו כן ולכן הם אסורים לעשות אבל ממלאה אשה קדרה של בשר אעפ"י שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת מפני שהבישול נעשה יפה וכן נמי למעלה מתרבה הבשר החי ודוקא קודם אכילה דהיינו קודם הייחוד שמורה על האכילה שנאמר הלחם אשר הוא אוכל אבל אחר אכיל שנעשה הייחוד בסוד אכלו רעים אסור ואם בשל מותר לפי שע"י כן יהיה למעלה ייחוד נוסף גם ממלא נחתום חבית של מים להמשיך מים קרים על נפש עיפה והוא סוד ברכת שמשון שהיה זרעו כנחל שוטף והבן:

סימן תקד

[א] בלי ספק כי כל אלה הדברים הנעשים ביום טוב שהם לצורך אוכל נפש הם מכלל המצות אשר צוה ה' ומהנה המלאכות הנאסרות הם מכלל מצות ל"ת כאשר מנה אותם הרמב"ם ז"ל בכל הי"ד החזקה אשר עשה משה והנה מלבד המצות עשה ומל"ת יש כמה דברים שהם נק' ענפים להם כמו שכתבו כמה מן הפוסקים אם יזכני ה' גם אני כאחד מהם אפרש אותם גם בסגנון זה העתירו בעדי והנה בלי ספק כי כל אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות להועיל לנפש האדם שנא' וחי בהם לחיי עלמא כתרגומו ובלי ספק כי המקיים ענפי המצות ומלי דחסידותא יהיה שכר שלו לאין קץ אמנם נימא ביה מלתא כי הנה חז"ל אמרו שבעה מדרגות בענין הצדיקים יש פניהם דומי' לחמה וללבנה ולמנורת ב"ה ולאור שעתיד הקדוש ברוך הוא לחדש בשמש וכו' ואם כן כמה יהיה הפרש הגדול זה ביניהם אם לא כפי מה שעשה האדם מדקדוקים אלו ולכן צוה הקדוש ברוך הוא בשמחת יום טוב להיות הכנה לאדם לזכות לאותה סעודה שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות לצדיקים לעתיד לבא כך יזכה באותה סעודה ולכן כל אותם הדברים שנאמרו בדינים הקודמים בצורכי סעודה הנה הם הכנה לאותה סעודה שעתיד הקב"ה לעשות

לצדיקי' כנזכר והם מענין צווי המצוה עצמה ואלו התבלין יהיה מענין ענפים שלה ולכן נקראים תבלין לומר שעל ידי כן נעשה המצוה מתובלת יפה ומתוקנה והם הם התבלים המועילים לאותו בישול של אותה סעודה הנזכר והנה ענין התבלין אלו יהיו בשני פנים אחד למעשה המצות וזה יהיה פעולת צדיק לחיים וגם ימצא תבלין לעושה תשובה כי שניהם הם זוכים לחיי העה"ב וגם זוכים לאותה סעודה ויותר מזה אמרו חכמים ז"ל מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקי' גמורים יכולים לעמוד דמשמע ממאמר זה כי המקו' שיושבי' בעלי תשובה באותה סעודה אין יכולים ליישב שם צדיקים גמורים ואם נדקדק מלת עומדים ונאמר שהוא עמידה ממש כפי פשוטו יהיה הענין כי לפי שהצדיק בצאתו מן העולם ועולה לעולם העליון שם הוא משמש לפני יוצרו ית' בעמידה כערך המלאכים שנאמר ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה וכדאיתא בזוהר פ' חיי שרה דף קכ"ט. וז"ל תנינן אתר דמריהון דתשובה קיימי ביה בההוא עלמא צדיקים גמורים לא יכלין לקיימא בגין דאינון קריבין למלכא יתיר וכו' כתיב אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך וכו' אלין אתרין ודרגין לבר ומאן אינון כד"א ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה והאי הוא דרגא בין קדישין עילאין ומאן דזכאן לדרגא דא אינון שליחן דמאריה עלמא כאינון מלאכים ועבדי שליחותא תדיר ברעותא דמאריהון בגין דאינון אתקדשו תדיר בקדושא ולא אסתאבו וכו' ואית אחרנין דאינון לגו יתיר דלאו אינון בחצר אלא בביתא דכתיב נשבעה בטוב ביתיך וכו' ואית אתר לחסידי עליונין לגו וכו' ובעלי תשובה לפני ולפנים כאמור ולכן על שני צדדין אלו צדיק ובעל תשובה יהיו ענין תבלין הללו וכך היה אומר דכין את התבלין כדרכן הלא המה הענפים של המצות ביום טוב לאותם המצות שהם צורך לבו ביום כגון ענייני התפלה וק"ש והמוספין עם הכונות שלהם שאם ידוך אותם מבע"י יפיג טעמן כך אחז"ל במדרש חזית אם קורא אדם ק"ש בשעה שאומרים הציבור אחד לקולך השמיעיני ואם לאו ברח דודי ולכן כל אחת מהנה לא יכול לעשות אותם מאתמול ומה גם לענין הכונה של האכילה עצמה והברכות אבל מלח אינו נידוך ביום טוב לפי שהדוגמא של מלח הוא מעשה הצדקה כהא דאמרי' מלח ממון חסד ומעש' הצדקה מאתמול מועיל יותר אלא אם כן הטה המכתשת או שידוך בקערה שישנה שאם שחק המלח מאתמול מערב יום טוב לא יפיג טעמו ולכן צריך שינוי כאלו עשה מערב יום טוב היה נותן מעות אמנם העושה צדקה ביום טוב ישנה לפי שהוא מעשה קערה היינו תבשיל משום דלא סגי בלאו הכי כדי שלא יתקיים בו משחז"ל לאחר שלשה ימים כרסו של אדם נבקעת ונהפכת על פניו ואומרת לו טול לך מה דיהבת בי עשית כל ימיך חגים ולא נתת כלום לעניים ולכן ביום טוב צריך לתת

תבשיל לעניים ואין אדם יוצא ידי חובתו על ידי מה שמתנדב ונותן צדקה קודם יום טוב כדאיתא בזוהר פ' אמור דף ק"ד. וז"ל ועכ"ד בעי למחדי למסכני מ"ט בגין דחולקא דאינון אושפיזין דזמין דמסכני הוא וכו' אשתכח דההוא פתורא דיליה הוא ולא דקדוש ברוך הוא עליה כתיב וזרתי פרש על פניכם פרש חגיכם ולא חגי וכו' ואין שוחקין את הפלפלין ואת החרדל בריחים שלהם כי זה יהיה הערה לענין הלימוד כי ביום טוב אין ראוי לאדם להיות יושב ומעיין בהלכה ומפלפל בה ע"ד שאמרו טבא פלפלא חריפא וזה יהיה בריחים שלהם כמו שאמרו עשה אזנך כארפכסת וקנה לך דברי תורה משום דהוי כעובדין דחול שהעיקר של הלימוד הוא הפלפול כמ"ש אגר' דשמעתתא סברא ואני פירשתי כל אותם הדברים הנאמר בהם אגרא דכלה אגרא דבי טמיא וכו' שהרצון הוא לומר אף על גב דקים לן שכר מצות בהאי עלמא ליכא דברים הללו יש להם קיבול שכרו בעה"ז אבל עיקר המצות הוא לעתיד ולכן נמי דך אותם במדוכה בכל התבלין של המצות וכן נמי לענין לימוד התורה ילמוד בדברים פשוטים:

וכן נמי לענין העושה תשובה יאמר דכין את התבלין כדרכן לפי כי העושה תשובה מאחר שנתחרט בלבו והתודה אשר חטא עליה הרי זה צדיק גמור כך אחז"ל מי שקדש את האשה והיה רשע גמור וא"ל ע"מ שאני צדיק הרי זו מקודשת שמא הרהר בתשובה אמנם יש לתשובה תבלין תענית ובכיה שק ואפר ועניינים רבים כתבו בזה הראשונים ז"ל ולכן יאמר דכין את התבלין כדרכן דהיינו לענין ההכנעה והשפלות הצריך לבעל תשובה ודברים שיפיג ריחו טוב תמורת ריח רע של המעשה שהיה לו שאם ידוך אותם מבע"י ולא יעשה כן בו ביום יפיג טעמן יאמרו הבריות כבר פלוני מתרפה במלאכת שמים אבל מלח שהוא הצדקה כנ"ל לא כן כי יותר צריך זה לבעל תשובה בכל יום לעשות צדקה כנודע ולכן אינו נידוך בי"ט אלא ע"י שינוי כדלעיל: [ב] מותר להוליך תבלין ומדוך אצל המדוכה לרמוז מש"ה אם תכתוש את האויל במכתשת וכו' ולכן נמי מוליך מדוכה אצלם אפילו דרך רשות הרבים לפי כי רבים הם השונים בחטאת כמש"ה כסיל שונה ב אולתו אעפ"י שהיה אפשר להוליכם מעי"ט מפני זה הרמז הנמצא בהם:

[ג] אין כותשין הריפות וכו' ר"ל אע"ג שנאמר אם תכתוש את האויל בתוך הריפו' וכו' מ"מ אין לפרסם אותו בקול גדול כענין מכתשת גדולה אלא בקטנה כדי להחזירו למוטב שזה הוא השינוי שלה שנאמר ולא תשא עליו חטא וכיון שאין אנו יודעים עכשיו מה נקרא גדולה וקטנה היינו משחז"ל תמיה אני אם יש בדור הזה מי שיודע להוכיח א"כ הכל אסור:

[ד] מותר אדם למדוד תבלין וכו' הוא מ"ש הרמב"ם ז"ל אין לאדם להיות במדות בקצה האחרון אלא במדות הבנוניות הנקרא דרך ה' וכו' והיינו מ"ש מותר למדוד בתבלין הם המדות הטובות לתת בקדרה כדי שלא יקדיח תבשילו דפעמים נפיק מיניה חורבא ולכן אחז"ל בפ' איש איש כי תשטה אשתו הוי שוה לבני אדם ולא תהיה כאותם הפרושים שלובשים שחורים וכו' ומתרחקים מבני האדם:. עוד זה מדבר לצד עילאה ימלל דכין את התבלין כדרכן היינו מש"ה מי זאת עלה מן המדבר מקוטרת מור ולבנה נזכר כי הנה המעשה אשר האדם הגשמי הוא גורם תיקון לכ"י בסוד מעשה דומה בדומה ואמנם הדיבור הוא כולל עמו הכונה ומחשבה טובה ולכן הוא גורם לכ"י תיקון יותר וז"ש מי זאת היא כ"י עלה להיות בערך מי כאמא בתה מן המדבר ע"י דיבור נעשית מקוטרת מר ולבונה וכו' שהם בענין הריח תלת עשר תיקונין ולכן יאמר דכין תבלין וזה יהיה לה ע"י קריאת ההלל דאע"ג דאיכא י"ג שבחים בישתבח כנודע מן הזוהר אלו יותר עליונים ולכן אמר שאם ידוך אותם מבעוד יום יפיג טעמן ואין להם טעם אלא בו ביום אבל מלח שהוא ענין ייחוד הנוהג תדיר שלכן נאמר על כל קרבנך תקריב מלח ולכן אינו נידוך בי"ט אלא ע"י שינוי לטובה שאול שחק המלח מאתמול לא יפיג טעמו לפי כי כך היא המדם ולכן יטה המכתשת הוא סוד נקודת ציון שהוא בית קיבה אשר שם כותשין אותם תבלין עד שתהיה פנים בפנים או ידוך בקערה סור עקרת הבית כמשחז"ל פ' נשא בקערה עקרת והיינו השינוי הנזכר:

ואין שוחקין את הפלפלים ולא את החרדל בריחים שלהם כי הנה חז"ל אמרו שחקי' ששם שוחקים מן לצדיקים לעתיד לבא באותם הרחים וכבר נת' בזוהר ובתיקונים כי שחקים אלו הם סוד נ"ה שני שושביני' השוחקים מן היורד מלמעלה לצדיק וצדק והרחים הוא כינוי כמש"ה לא יחבול רחים ורכב והענין כי הפלפלים והחרדל הם דברים חדים והם רומזים לענין דין ולכן בי"ט אין לעשות ייחוד באותם הרחים ששוחקים אותם בהם בחול המן שנאמר שטו העם ולקטו וטחנו ברחים אמנם בי"ט צריך להיות הייחוד ממותק בבחינת רחמים וחסד ולכן נאסר לטחון אותם ברחים שלהם דהוי כעובדין דחול בערך הייחוד הנעשה בחול אבל דך אותם אעפ"י שהם חדים בחינת דין במדוכה ככל התבלין למתק אותם כנזכר:

מותר להוליך תבלין ומדוך אצל מדוכה או מדוכה אצלם כי הנה נאמר ביוסף הצדיק והיה האוכל לפקדון לארץ ולכן התבלין שהם בחינת הדין הוא האוכל שהוא בפקדון אצל יוסף לתת לארץ הקדושה ולכן המדוך הוא בסוד הצדיק והמדוכה היא הצדקה כי הנה הצדיק הוא דכתיש כתישין לאנגדא משחא מאינון זתין עילאין כדאיתא פ' פנחס

ע"ש וע"י כתיש' שכותש לתוך המדוכה הצדקה בסוד בחינת ציון נתקנים התבלים הם סוד הדינים הפלפלים והחרדל ולכן מוליכין התבלין והמדוך הוא הצדיק ממשיכין אותו לתוך המדוכה זו הצדקת או מוליכין המדוכה זו הצדקת מעלים אותה למעלה אצל המדוך הצדיק כאמור אפילו דרך ר"ה דהיינו בפרהסיא לפי כי כאשר נעשה הייחוד הוא נעשה בהצנע לכת כדי שלא יתעורר ס"א כדאיתא פ' תרומה דף קל"ד. וז"ל כיון דאיהי אתת עיילין לה בלחישו אמנם בי"ט אינו צריך לפי שהכל מזומנים למעלה כנזכר פ' קרח מקראי קדש כי חכמת שלמה זמינת לכל חילהא בגין לאעטרא לון וכו' ולכן אפילו דרך ר"ה שמרגיש ס"א מותר אעפ"י שהיה יכול להוליכם מעי"ט לפי שהעיקר הוא לדוך אותם בי"ט אבל ההולכה הוא ענין רמז בעלמא עכ"ז מוליכם בי"ט כאמור: אין כותשין הריפות במכתשת גדולה וכו' הנה שתים אלו הרמז שלהם סוד מש"ה אוהב ה' שערי ציון ואחז"ל שני שערים ואמרו שערים המצויינים בהלכה והם הנקרא ציון וירושלם וענין הריפות הוא כינוי אל חיבור צדיק וצדק ולכן יאמר נא כי בי"ט אין ראוי לכתוש הריפות שהוא החיבור הנזכר אין לעשות אותו במכתשת הגדולה הוא השער החיצון מפני שהוא טורח גדול אבל כותש בקטנה הוא השער הפנימי שנאמר שער החצר הפנימי יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח או יהיה נמי מכתשת גדולה בסוד לאה והקטנה בסוד רחל ע"ש שנאמר שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל וסבירא ליה דאע"ג כי בחול עושה ייחוד בלאה לפעמים כגון בבקר שנאמר ויהי בבקר והנה היא לאה וכן נמי בתפלת המנחה היא לאה עתה בי"ט אין כותשין הריפות זה הייחוד במכתשת גדולה היא לאה כאמור ולענין הגשמי כיון שאין אנו יודעים איזו היא גדולה ואיזו היא קטנה הכל אסור:

מותר אדם למדוד תבלין דמאחר שהנחנו כי הפלפלין והחרדל הם בחינת דין צריך מדידה לשער כמה נותן שיהא מעט לקיים שמאלו תחת לראשי ולא ירבה שלא יקדיח תבשילו מרוב הדין שנותן שם:

סימן תקה

[א] הלא זה דברי בפ' כי עליך הורגנו כל היום יאמר נא ישראל לפני הקב"ה אבי ראה חיבתך לי כי בעבורך הורגנו בידינו בכל יום כשאנחנו אומרים ה' אחד ולא בדברים בלבד אנו מוסרים עצמנו למיתה אלא נחשבנו בעינינו כצאן טבחה שהם מוכנים בעיר לטבחה והקב"ה אומר לא כן אתם לפני אלא ואתנה צאני כאותם צאן שהם נקבות ואין בעליהן שוחטין אותם לפי שהם מוקצים לתועלת שלהם לחלב ולגיזה ולוולדות בהמה ולכן אתם

צאן מרעיתי אני רועה שלכם לפי שהרועה הוא חשוד ולא עוד אלא אדם אתם בעיני ולא בערך בהמה כלל ולכן על פי הדברים האלה האדם טוב לו להיות מחזיק בעצמו שהוא כצאן טבחה שלכן נאמר הנה ימים באים וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה (יחזקאל) בעבור שבח זה והיינו מ"ש בהמה שהיא עומדת לאכילה אם בני אדם שנחשבים בעיניהם כצאן טבחה המוכנים לאכילה כי עליהם אמרו חז"ל אדם ובהמה אלו בני אדם שהם ערומים בדעת ועושים עצמן כבהמה שיודעים ומכירים שהקב"ה אמר אדם אתם ואין מקריבין מהם והם כערך בהמה בעיניהם שהם מוכנים לשחיטה ולכן על סוג זה יאמר בהמה שהיא עומדת לאכילה ועכ"ז להיותו ערום ביראה הוא רוצה לחלוב אותה לענין המצות לאכול החלב דהיינו אותם שאוכל פירותיהן בעה"ז והקרן קיימת לו לעה"ב אם לקדרה שאין בה אוכלים אסור כלו' אם אדם זה הוא בלתי הגון דומה לקדרה מפוחמ' מצד מעשיו שאין בו אוכלים שהם דברי תורה מכל האוכל אשר יאכל אסור ליהנות מאותם המצות אע"ג שעשה מן הדברים שהאדם אוכל פירותיהן בעה"ז מאחר כי אין בו תורה ויש בו מעשים רעים כדאי הם שני דברים אלו נדחות אותם הפירות שלא יאכל אותם ואם יש בה אוכלין מענין התורה אין מעכב מעשה הרע שנמצא בו מעשה קדרה כי מצטרף זכות התורה עם אותם המצות ואיכא תרתי לטיבותא ולכן מותר ואוכל פירותיהן בעה"ז מאחר שעשה המצוה לשמה כי הנה החלב הוא להקב"ה כאמור שהם המצוות והגזה מעשה הצדקה שנאמר מלוה ה' חונן דל והוולדות שאומרים לפניו אמן וברכו כמשחז"ל ולכן אמר וכגון שבא החלב לתקנו לאותו הלימוד הוא האוכל הנזכר דהיינו להחזיק ביד עמלי תורה וכיוצא שנמצא אותו חלב לשמו של הקב"ה או שיש בה פירורין של לחם עקב כי נמצא באדם זה קצת מדברי תורה ואינו בור לגמרי והחלב נבלע בהם כי אותם הפירות מועילים לעצמו להחזיק בידו ללמוד ואם מעט הוא הרי נבלע בהם אותם הפירות של המצוה אבל החולב כל צאנו שהדוגמא לזה הוא הרודף לעשות כל הדברים ששנינו אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהן בעה"ז והקרן קיימת לו לעה"ב לא הותר ליהנות מאותם הפירות מפני אותה פרוסה שנותן בכלי אותו מעט לחם של תורה שאינה קבע עמו אלא שנותן אותה בכלי עתה לשעה אין בזה כדאי לאכול פירותיהן בעה"ז ונדחה ודאי בכלל אותם הדחיות שמנו חז"ל שדוחים מן האדם דברים הטובים: עוד זה מדבר בענין אותה בהמה שהיא רבוצה על אלף הרים וכו' שהיא מזומנת לסעודה לצדיקים לעתיד לבא כדאיתא בויקרא רבה. וז"ל ר"י ורשב"ל ורבנן ר"י אמר בהמה אחת היא והיא רבוצה על אלף הרים ומגדלים לה כל מיני עשבים וכו' ורשב"ל אמר מגדלים לה כל מיני מאכל וכו' ורבנן אמרי מגדלים לה כל מיני בהמות והיא אוכלת אותם מ"ט

וחית השדה ישחקו שם איפשר כן אית בעיר אכיל בעיר א"ר תנחומא גדולים הם מעשה אלהינו עכ"ל והנה מאמר זה נראה קשה אם לענין המחלוקת איך יתכן שחולקים בדבר המוחש ומה גם כי כל אחד מביא ראיה לדבריו מן המקרא ויותר קשה מ"ש ואית בעיר אכיל בעיר והלא הכתוב כך הוא אומר והיה השרון לנוה צאן וכי תימא שהמקשה יאמר כי הבנת הכתוב הוא לענין אחד א"כ הוא לא היה לו להקשות כך וכי אית בעיר אכיל בעיר אלא יקשה על רבנן כי המקרא זה לא לדרשה זו הוא ומה השיב ר' תנחומא גדולים מעשה אלהינו היל"ל והלא מקרא מלא הוא. אמנם הענין הוא כי השלמים אינם חולקים אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי והענין כי הנה בהמה זו הוא כינוי למדה האחרונה כאשר הוא מתמעטת ויורדת בעולמות התחתונים לקיים מ"ש לה הקב"ה לכי ומעטי את עצמך ולכן יצאה מכלל אדם שנקרא זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם וכן נאמר כתפארת אדם נשבת בית זו אשה ויורדת להיות כינוי בהמה שהוא בגי' ב"ן כנודע כי שם זה הוא במלכות ולכן אמר כי בהמה זו היא רבוצה על אלף הרים היינו ע"ד מ"ש בזוהר על הרי אררט כדאיתא פרשת בהעלותך שהם מאריהון דדינין מאריהון דיבבא וילנא ואיתא במדרש חזית מדלג על ההרים אלו המלכיות והנה בהמה זו רבוצה ר"ל נופלת על המלכיות בגלות אלף שנים שנשבע הקב"ה כמשחז"ל ביום חרון אפו ויומו של הקב"ה אלף שנים וכדאיתא בזוהר שמות י"ז אינון אלף יומין דחול ואי ישתעבדון יתיר לא על פום גזרת מלכא אלא בגין דלא עבדין תשובה אמנם אע"ג כי מדה זו היא אצלם בסוד הגלות רבוצה עליהם כלומר מושלת עליו הוא כונת הפסוק נפלה עליו (בראשית טו) ר"ל אע"ג שהיא נפלת שנאמר ולא תוסיף קום בתולת ישראל יש לה ממשלה עניו של אותו מלכות כדאיתא בזוהר פרשת במדבר בפסוק קולה כנחש ילך בסוד רישא וזנבא כי אע"ג שהזנבא בגלות היא המושלת עליהם ועל פיה הם מתנהגים כלם וז"ש והם מגדלים לה מיני עשבים שהוא ממין הצומח ורשב"ל אמר מגדלים לה נמי מיני מאכל שהוא יותר מוכן ורבנן אמרין מגדלים לה מיני בהמות נמצא כי אוכלת משלש בחינות והסוד כי כל בחינה מאלו מועיל לה לענין ייחוד אחד ועתה הקשה ואית בעיר אכיל בעיר כלומר דבשלמא לאותם שני סברות שאמרו כי אוכלת מיני עשבים או מיני מאכל בזה ימצא תועלת לנאכל כי כן ברור בידינו כי כל כונת האכילה הוא כדי לתת עלייה לדבר הנאכל אמנם אית בעיר אכיל בעיר עד שנאמר כי כך הוא התיקון של אותו הנאכל ולכן אמר ר' תנחומא גדולים מעשה אלהינו כלומר זאת התמיה שייך במאכל האדם הגשמי כי כל מה שהוא אוכל הוא כדי להעלות במדרגה אחרת גדולה לדבר הנאכל אמנם גדולים מעשה אלהינו מאחר כי בהמה זו היא כינוי לאלהינו ומתרצה

באותם בהמות בלי ספק כי זה יהיה התיקון שלהם בלי ספק ועתה עלה בידינו מדברי מאמר זה כי אותה בהמה הידועה שהיא עומדת לאכילה כאמור שמזמנת לצדיקים דהיינו צדיק וצדק ורוצה האדם לחלוב ממנה ע"י מעשיו הטובים כדרך שאותו תינוק הידוע הוא יונק משדי אמו כך הוא רוצה לחלוב לאכול ממנה כנז' אם לקדרה שאין בה אוכלין אסור כלומר מאחר שהאדם ע"י מעשיו הוא מעלה אור חוזר מלמטה למעלה ונכנס לבית המקדש עליון הנמשל לקדרה שלכן נאמר היא הסיר ואנחנו הבשר והדוגמא שלה למעלה נמי ולכן בזמן אשר נמצא אוכלים בתוכה כשם שנאמר צדיק אוכל לשובע נפשו מותר לחלוב כי זה הוא כינוי כמשחז"ל שאמר יוסף לאדונתו חלב עזים שחורות וחלב עזים לבנות אחד הוא ולכן מותר לחלוב לעשות הייחוד הנזכר בתחילה ואחר כך משם ימשוך השפע למטה שנאמר דדיך ירווך בכל עת והיינו מ"ש וכגון שבא החלב לתקנו כי הנה מאחר שנמצא שם אוכלים שנאמר בהם והיה האוכל לפקדון הארץ לכן אחר כך בא החלב מן הצדיק לתקנו כאמור או שיש פרורין הם סוד מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ד. וז"ל אמר רעיא מהימנא מאן דמזלזל בפירורין דנהמא וזריק לון באתר דלא אצטריך האי כ"ש מאן דמזלזל בפירורין דמוחא דאינון דזרע דזריק לון בארעא וכו' והנה מבואר מדברי זה המאמר כי הפירורין הם טיפות של זרע ולכן יאמר חלוקה אחרת או שיש פירורין באותו כלי דמשמע כי הועילו מעשיו עד שהיה באותו מקום זרע ואין זה הזרע העליון שיורד מן הצדיק אל הכלה שאם כן מהו החלב שנותן אח"כ בכלי ומה נתחדש והרי כל תכלית המעשה זה שרוצה לחלוב זה הוא אמנם סוד הענין הוא מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קס"ו. וז"ל האי אור זרע ליה קב"ה בגנתא דעדנוי ועבד ליה שורין שורין ע"י דהאי צדיק דאיהו גנגא דגנתא ונטיל להאי אור וזרע ליה זרועא דקשוט וכו' הה"ד אור זרוע לצדיק וכו' וכתיב וכגנה זרועיה תצמיח מאן זרועיה אלין זרועי דאור קדמאה דאיהו זרוע תדיר ועביד איבין וכו' אי תימא בזמנא דגלותא כתיב אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש היך עביד תולדין אלא כתיב זרוע זרוע איהו תדיר ומיומא דאפסיק ההוא נהר גנתא לא על ביה ההוא גננא וההוא אור דאיהו זרוע תדיר עביד איבין ומניה ומגרמיה אזדרע בקדמיתא ולא שכיך תדיר בגנתא דעביד תולדין ומההוא זרועא נפל ביה באתריה ומגרמיה עביד תולדין כקדמיתא וכו' הנה מבואר מדברי זה המאמר כי ימצא ענין זרע שנופל בשדה העליון וחוזר ונעשה ממנו תולדות והיינו סוד הספיחים ולכן יאמר על עיקר זה ואם יש בה באותה קדרה שהרמז על נקודת ציון יש בה פירורין שהרמז על טיפות של זרע הללו שנאמר בהם וכגנה זרועיה תצמיח והחלב עליון נבלע בהם שהוא בסוד אשת חיל עטרת בעלה והבן והיינו סוד משחז"ל מלאך הממונה על

התפלה הוא ממתין עד שמסיימת קהלה אחרונה להתפלל ונוטל כל התפילות ועושה אותם עטרה ומניחה בראש חי העולמים והמלאך זה הממונה על התפילות הוא סוד אשת חיל הנזכר שפעמים נקרא מלאך שנאמר המלאך הגואל אותי כדאיתא בזוהר פ' בלק דף קפ"ז. וז"ל פתח ואמר המלאך הגואל אותי מכל רע וכו' קרי לה מלאך וקרי לה שמהן סגיאין אלא הכא אמאי אקרי מלאך אלא שליחא איהי מלעילא וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי המדה זו אע"ג כי יש לה שמות הרבה כאשר נקרא מלאך על שם שעושה שליחות ולכן הוא מלאך הממונה על התפילות ונוטלת כל התפילות של ישראל ועושה מהם עטרה ומנחת אותם בראש חי העולמים שנאמר עדיך כל בשר יבאו לשון עדי כמשחז"ל ומתקיים ברכות לראש צדיק והבן והיינו מ"ש מענין הפירורין שהחלב נבלע בהם בתוכם אז מותר לחלוב כאמור אבל החולב כל צאנו לא הותר מפני פרוסה שנותן בכלי והענין כי הנה חלוקה זו של החולב כל צאנו ונותן שם פרוסה הדוגמא לזה הוא כי האדם לא נתכוון לתקן תחלה המדה האחרונה ואח"כ לחלוב לתוכה ולכן זה הענין יבחן מפני כי נתן שם בכלי פרוסה אחת שהרמז לזה הוא כי באותו כלי העליון לא עשה מתחלה התיקון כראוי יען לא נתן שם זולת פרוסה אחת שמורה על שהיא בסוד לחם עוני כמשחז"ל מה עני זה דרכו בפרוסה ואין עני אלא מן התורה ואח"כ היה חולב כל הצאן העליון הם מדות העליונות כלם כאחת שמוכרח הוא שנמשך מהם חלב ביותר ובפעם אחת ובלי ספק כי האור זה הוא מרובה ואין כח באותה פרוסה לקבל אותו החלב המרובה מן האור העליון וחיישינן שלא יצא לחוץ וכאשר מתגלה נהנים ממנו החיצונים שלכן שנינו המרגיל כלו חיבור לטומאה והאדם צריך טבילה:

סימן תקו

[א] הנה ענין המדידה יהיה ע"ד מה ששנינו מודדין למקוואות וכו' והרמז בזה הוא מ"ש הראשונים בענין תשובת המשקל הלא זה דברי בפ' ומדדו את תכנית וסמיך ליה ואם נכלמו מכל אשר עשו כי אמר הקב"ה לא יספיק שיעשו תשובה בדרך סתם לפי כי העון היה גדול עד מקום שנחרב ב"ה ולכן צריך מדידה בדעתם כמה שיעור העון שלהם ומה עשה מן הפגם למעלה ומדדו את תכנית ואח"כ ואם נכלמו מכל אשר עשו הנה זאת תורת הבית וכו' וכן נמי זה כל האדם צריך למדוד כן בדעתו דבר והפכו כמו ששנינו והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסידה שהדבר קשה איך יתכן שימצא בעבירה שכר אמנם הענין לדעתי שייך באדם שהבין כי משחז"ל מנין שנותנין שכר ליושב ואינו עובר עבירה כעושה מצוה שנאמר אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו

כי הענין הוא במי שבא לידו מעשה וניצול ממנו ולכן שמא יאמר אדם והרי אני מביא עצמי לידי עבירה ובורח אחר כך ממנה כדי שיתנו לי שכר כעושי מצוה ולכן על סוג אדם זה אמר התנא הוי מחשב שכר עבירה שנותנין לך בעבור שבא לידך ופרשת ממנה כנגד הפסדה שהנה אתה מכניס עצמך בספק והרהור מוכרח ואולי תחטא והרי חז"ל אמרו לעולם לא יביא אדם עצמו לידי נסיון צא ולמד ממרע"ה וגם שלא תחטא לא תנצל מן הרהור וכיוצא נמצא הפסד בדבר זה ולכן הוי מחשב שני צדדין הללו כאמור והיינו מ"ש אין מודדין קמח בי"ט כי קמח הוא כינוי לדבר והפכו לרעה נאמר ויהי טוחן בבית האסורין שגורם האדם על ידי העון רעה לעצמו ע"ד קמחא טחינא טחנת ומשמע נמי לטובה כמשחז"ל גרסה נפשי ולא כתיב טחנה והנה לענין שיעור העון אין מודדין קמח בי"ט לפי כי ע"י מחשבה זו מכניס הדאגה בלבו וימנע משמחת י"ט וכן לא יעשה ולענין הטובה נמי אין מודדין לפי כי כך אחז"ל לא תהא יושב ומשקל במצותיה של תורה לומר זו חמורה אני עושה אותה וזו קלה איני עושה שנא' אורח חיים פן תפלס לכן אין מודדין קמח בי"ט כדי ללוש הוא ענין מעשה הטוב אלא יקח כפי אומד הדעת ולא תהיה מודד בשכלך להתבונן איזו היא שכרה מרובה לעשות אותה: [ב] אין מרקדין את הקמח בתחלה הנה זה הדין חוזר על הדבור האמור שמדבר במי שרוצה לתקן מעשיו ולעשות תשובה ולכן הוא היה אומר אין מרקדין את הקמח שעשה מן העון להסיר הצרורות הם העונות בתחלה לפי כי הנה אז צריך לעשות כמה דברים חרטה וידוי דברים בכיה וכיוצא ולכן בי"ט אסור לעשות כן אפי' ע"י שינוי כי לא יעשה כל המצטרך רק קצת מהם עכ"ז לא הותר לעשות זה במועד אבל אם רקדו מאתמול וכבר נתחרט אתמול והתודה אשר חטא על הנפש ועשה כל ענין המצטרך ונפל בו צרור בו ביום איזה עון כצרור אבן במרגמה וכו' או קיסם הוא דבר קל ע"ד משחז"ל טול קיסם מבין שיניך ורוצה לרקדו ולברר בו פעם שניה מותר אף בלא שינוי לפי כי הנה בלי ספק כי לא יעשה כדרך שעשה בתחלה ואם לא נפל בו בעצמו דבר של עון אלא שרוצה לרקדו שנית להיות בו פעם שני כדי שיהא הפת נאה הוא כינוי לנפש אדם צריך שינוי קצת מאחר שהוא רוצה לבדוק במעשיו יעשה שינוי קצת לטובה ללכת בדרך ישרה וזה יעשה כגון על גבי שולחן כי יעשה צדקה כמו שחז"ל כל המאריך על שולחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו לפי כי יבא עני ויתן לו לאכול וכן נמי בנדון דידן זה הוא השינוי לטובה על גבי שולחן לתת לעניים כנזכר:

[ג] הלש עיסה בי"ט וכו' הוא הכינוי עצמו לעושה המצוה מתחלה בו ביום יכול להפריש ממנה חלה ע"ד משחז"ל א"ה חלתו של עולם היה מה אשה גובלת עיסתה במים ואח"כ

מגבהת חלתה כך עשה הקב"ה וכו' ולכן יאמר אדם זה הלש עיסה שרוצה לדמות עצמו לאדה"ר שהיה ראשון לבריאה יציר כפיו של הקב"ה שלם בכל פרטיו וכמשחז"ל לעולם יראה אדם עצמו כאלו כל העולם תלוי בו כך עשה זה בי"ט דוגמא לאדה"ר להשלים חלקיו ע"י מעשה המצות ולכן יכול להפריש ממנה חלה היינו כי מאותו הגוף ממש יכול להפריש חלה ולהוליכה לכהן זה הקב"ה כמ"ש המין אלהיכם כהן הוא דכתיב ויקחו לי תרומה וזאת החלב הוא עצמו כונת הפסוק ויקחו לי תרומה (שמות כ"ה) כך שאל הקב"ה חלק מאת כל איש הישראל הלב שהוא עיקר כמשחז"ל עינא ולבא תרי סרסורי דעבירה נינהו אם יהבית לי אינון הרי אתה שלי שנאמר תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה ומ"ש מלת לי אצל הלב לפי שהלב פעמים חושב אע"פ שלא ראה בעיניו הוא מש"ה עקום הלב מכל אע"ג כי העין רואה וכליות יועצות העיקר הלב עקום הלב מכל ולכן נאמר תנה בני לבך לי לחוד מספיק ובודאי ועיניך נמשכים אחריו והיינו מ"ש ויקחו לי תרומה מאת כל איש וזהו התרומה של הקב"ה אשר ידבנו לבו להתקרב לו והיינו החלב זו תרומת הלב שמוליכו אצל הכהן הידוע זה הקב"ה אבל עיסה שנילושה מערב י"ט אין הכונה של אדם זה שלימה לתקן מעשיו מפני אותו חלק הנמצא בזמן העון של אדה"ר שנא' בו הן בעון חוללתי כנ"ל מאחר כי כן נתן אל לבו מערב יו"ט, לפי כי כאשר האדם זה הבין דעתו ביו"ט לפשפש במעשיו ולכן גמר בדעתו ונתן לבו להקב"ה שפיר דמי מותר לעשות כן אבל אם נתן אל לבו לעשות תיקון לעצמו מערב יו"ט ולמה לא יעשה מעשה ממש אחד מדרכי התשובה כדי להכניע היצר וכיוצא ולכן אסור להפריש ממנה חלב ביו"ט להסכים בדעתו לתת חלק זה להקב"ה לפי כי ע"י כן מתרצה בכך ולא יתן דעתו לשוב ממעשיו ואשר לא טוב עשה:

[ד] המפריש חלה בי"ט והיא טמאה וכו' כי הנה הדין הקודם הוא באותו שגמר ונתן לבו להקב"ה אע"ג כי לא נודע בו ענין הרהור עבירה רק על הסתם מאחר שנאמר אדם אין צדיק שלא יחטא לכן הסכים בדעתו לומר גם שיהיה צדיק גמור הרי עקר דבר נמצא בו מאותו עון של אדה"ר שיהיה בלב כמו שאחז"ל אדה"ר מין היה שנאמר ויאמר לו איכה היכן נטה לבך ולכן הסכים ונתן חלה תרומה להקב"ה הלב לתקן אותו עון אמנם זה שהיה בו לב חורש מחשבות און ורצה לתקן מעשיו בי"ט כי לא ידע האדם את עתו כנ"ל לכן יאמר המפריש חלה בי"ט אותו לב שנטמא בהרהורי עבירה לא יאפה אותה ולא ישרפנה כלומר כאלו לא עשה ולא כלום ואין לו לסמוך עצמו על זה המחשבה לא יאפה אותה דהיינו ליהנות ממנו לאכול כי יאמר הרי לבי מסור ביד הקב"ה ואינו חושש עוד מן החטא אינו כן לכן התבונן מה שחז"ל לעולם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע

שאם לא כן יעשה מחטיא אותו ולא ישרפנה ר"ל לא ימנע לגמרי מן הדברים הצריכים אל הגוף לפי שאין שורפין קדשים ביום טוב כל דבר הנעשה בקדושה אין למנוע אותו לגמרי כגון אכילה ושתיה ועונה ושמחה כל אלו קדש הם ואין לשרוף אותם כי חייב האדם לקיים אותם מן התורה אלא מניחה עד הערב חלה זו הוא הלב שרוצה להפריש אותו מתאוות הגשמיים ולתת אותו חלק ה' מניחו במה שהוא עד הערב שהוא חול ואחר כך שורפה ומעביר כל אותם הדברים האמורים כי מאז אין בהם מצוה:

[ה] מותר לעשות בי"ט פתין גדולים וכו' מאחר שהודיע בדין הקודם כי אסור לשרוף קדשים ביום טוב הם הדברים הנעשים בו ביום כי קדש המה כאמור ולכן חזר והגיד כי לענין האכילה אשר אנו מצווים עליה ביום טוב שנאמר ושמחת בחגך והשמחה הוא בבשר ויין כמשחז"ל ולכן מותר לעשות ביום טוב פיתין גדולים היינו אכילה מרובה כד"א עבד לחם רב שהוא סעודה גדולה כך עושים ביום טוב ולא חיישינן שמתוך כך יבא לאפות יותר ממה שצריך שמא ימשך לדבר כעור שנאמר שם קרבם יחמו כתנור לילה ישן אופיהם וחז"ל אמרו אין ארי נוהם אלא מתוך קופה של בשר ולכן יבא לעשות יותר ממה שצריך ככל הדברים האמורים אע"ג כי קדש הם אין מזה חשש מפני כי מצוה קא עביד והמצוה מצלת מן החטא:

[ו] היה לו קמח או עיסה בשותפות עם עכו"ם וכו' חזר והגיד על האדם הנמצא בו דבר רע מתחילה כאשר היה דוגמת קמח או אחר שהתחיל לתת אל לבו לעשות עצמו עיסה כאמור בכל אחת מאלו יוצא כי היה לו שותפות עם העכו"ם הוא היצר או שהיה כפשוטו שהיה לו עון עם עכו"ם אסור לאפותה ביום כי תיקון זה אין ראוי לו להיות בו ביום שהנה השב בתשובה צריך וידוי דברים וחרטה בכל לבו ולעשות דברים אחרים לתקן העון וכל דברים אלו אסור לעשות אותם ביו"ט ולכן מה יעשה יחלקנה ויאפה את שלו הוא משחז"ל לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו כי היצר הטוב שהוא חכם לימין והיצר הרע הוא כסיל לשמאל והם שני חללי הלב ולכן בכל אותם החלוקות הקודמים היה אפשר לתת הלב כולו חלה תרומה לה' דהיינו לעבוד את ה' ביצר הטוב וביצר הרע כמשחז"ל בכל לבבך בשני יצריך אמנם בחלוקה זו שהרי כבר נטמא בשותפות עם היצר לא יכול עוד להחזירו ולהכניע אותו לעבוד את ה' ולכן יחלק עיסה זו מן השותפות כל מה שיכול להחזיר מהאברים ויאפה אותה לתקן אותם כראוי ואח"כ סוף כי גם הכותי מחזיר אותו שהוא היצר כאמור:

[ז] אם יש לאדם הרבה פת נקיה וכו' כי הנה כינוי פת יצדק אם לענין מעשה המצות ואם לענין התורה שנקרא לחם ולכן יאמר מי שיש לו פת הרבה מן המצות והיא נקיה

מן הגזל כי לא יעשה מן הגזול כמשחז"ל אוי מי שסניגורו נעשה קטיגורו בענין הלולב הגזול אמנם פת זו שנתן לצדקה היא מרובה ונקיה מן הגזל אינו אופה פת אחרת בי"ט אע"ג כי צריך האדם לעשות צדקה בי"ט כנ"ל שאם לא כן יעשה עליו נאמר פרש חגיכם לא כן הוא חייב אדם זה לעונש זה אלא א"כ יש לו בני בית כאשר נתבאר בפ' ובני בית היו לי כי אמר החכם קיימתי אני מ"ש התנא ויהיו עניים בני ביתך ולכן אדם זה שבמקום עבדים ושפחות היה לו בני בית הם עניים שרגיל להאכילם פת הדראה אין יכול להפסיק מהם כך אחז"ל מי שרגיל לתת צדקה לעני ופוסק אותה כאלו נטל נפשו ממנו אמנם אם יש לו פת הדראה הרבה שנותן בדרך קבע יכול לאפות פת נקיה אם רוצה לעשות צדקה עוד מאותו ממון שהוא נקי מן הגזל רשאי לעשות ביו"ט וכן לענין לימוד התורה מי שיש לו פת תורה שהוא נקיה ר"ל דין פשוט והלכה ברורה אינו אופה ללמוד פת אחרת להיות מעיין בי"ט וכבר ידעת מ"ש בזוהר פרשת פנחס המזלזל בפירורין היינו פירורין דאורייתא ולכן יאמר אלא א"כ יש לו בני בית הלומדים עמו בתורה שרגיל להאכילם פת הדראה הוא הלימוד שאינו ברור כדי שיתנו לב בלבד להבין שמועה אבל אם יש לו פת הדראה הרבה שרגיל להיות לומד בתורה הרבה מבלי השקפה כגון שיש לו קביעות ללמוד הרבה ולכן אינו פונה לבו אל העיון בהם יכול לאפות פת נקיה מתעסק באיזו הלכה ואין לומר כי לכן ימנע משמחת י"ט:

[ח] אסור לעשות שאור בי"ט הנה ענין השאור נתבאר בהלכות פסח שהוא דוגמא ליצר ואמנם במשנה עשו הפרש מן השאור לענין החמץ כי השאור הוא יותר מפני שבו מחמיצין ואע"ג שאיסור אחד הוא ולכן יאמר כי אסור לעשות שאור ביום טוב כלומר אע"ג שנת' למעלה כי אין ראוי לאדם למעט בדברים הנאמרים ביום טוב אכילה ושתיה ועונה אמנם לעורר היצר לענין מאלו אסור אם לענין אכילה ושתיה אם כבר אכל ושתה כל צורכו אין לחזור להרבות בזה כאשר יבא לקמן כי הנה לא נצטוינו על ההוללות ועל הסכלות ולכן אסור לעורר היצר לכך ומכ"ש לענין המשגל אם קיים מצות עונה או שלא היה תאוה לכך אסור לעשות שאור הוא הכנה לדברים הללו אלא על ידי שינוי מפני שהיה אפשר לעשותו מבעוד יום הרי אמרו האסטניס מתענה בע"ש ויום טוב כדי שיאכל לתיאבון:

[ט] אפי' נשחטה בהמה מערב יום טוב וכו' כבר נתבאר למעלה ענין הבהמה שהוא דוגמא אל האדם שהוא ערום ביראה ומשים עצמו כבהמה ולקיים מש"ה נחשבנו כצאן טבחה ולכן אם אדם זה קיים בעצמו כן בי"ט מה טוב חלקו גם בהמה שנשחטה מערב י"ט שמקיים כך בעצמו מותר להפריש המתנות ביום טוב כי הנה נתבאר שהקב"ה אומר

ואתנה צאני כי אין לו חפץ שימות אפילו אחד מישראל כמו שאמרו חכמים ז"ל כי זה הוא כונת המאמר אצלי לפי שהקב"ה יש לו הנאה מאיש הישראלי חלב וגיזה וולדות כנ"ל ולכן יאמר נא כי מי שקיים כך בעצמו מותר להפריש המתנות ביום טוב הם שלשה מתנות טובות הללו ונותנם לכהן זה הקב"ה כאמור:

עוד לאלוה מילין לצד עילאה ימלל אין מודדין קמח בי"ט כי הנה הבחינה האחרונה מלכות שמים נקרא מדה כדאיתא בזוהר ובתיקונים במדה שאדם מודד בה מודדין לו כי הסוד הוא למדות העליונות ע"ש וראוי לתת רמז בענין זה כי מדה בגי' מ"ט ושלש פעמים מדה בגי' קמ"ז והכולל קמח ר"ל כי הנה הקוים שבה הם שלש קוים והם השיעור ומדה שלה ובתוכם מתפשט האור של מ"ט שערים עליונים הנקרא חמשים שערי בינה כמשחז"ל חמשים שערי בינה נבראו בעולם כי הנה עולם זה הוא מש"ה מן העולם ועד העולם ובתוך עולם זה נכללים השערים הנזכר ומשם מגיעים למדה האחרונה בשלש קוים שלה והנה בלי ספק כי בימות החול הם מודדין למדה זו בשיעור קומה שלה כדאיתא בזוהר בפסוק אורך היריעה האחת שמנה ועשרים באמה ושיעור קומה היינו שיעור מקום אמה אחת ברום שלשה אמות בסוד מי מדד בשעלו מים וכו' וכל בשליש עפר הארץ אמנם ביום טוב שהיא עולה למעלה אין מודדין קמח ביום טו כדי ללוש לענין היחוד כי הצדיק הלש עיסתו בסוד שמן כתית דכתיש כתישין כאשר נתבאר אצלי בענין הכהן שהיה עשה ת"ק שיפה ושלש מאות בעיטה ר"ל שהיה ממשיך משלש מדות עליונות שהם סוד מאות כדאיתא פרשת חיי שרה בפסוק מאה שנה וממשיך האור בעץ החיים שהוא ת"ק כמשחז"ל עץ החיים מהלך ת"ק שנה ומשם לאותה עיסה שעולה בגי' קמ"ה והיינו מ"ש יוסף והנה קמה אלומתי ולכן יקח באומד הדעת להמשיך לה דעת בדרך אותם הקוים לפי שדעתן של נשים קלה וכאשר נשלם הדעת שלה ע"י הלישה זו אז והאדם ידע וכו':

אין מרקדין את הקמח בתחלה וכו' מאחר שנתבאר שהקמח הוא סוד הכלה כי לשין בה לעשות אותה עיסה ואחר כך על פת לחם יפשע גבר על שתי הסעיפים פוסח ולכן יאמר אין מרקדין ביום טוב ומה שקורא לשון ריקוד יש ממנו לימוד כי זה שנותנין הקמח בנפה לברר אותו יקרא ריקוד ע"ש כי תכלית הבירור ומה שמפרישין הסובין והמורסן שהם שתי קליפות דקות מן הכלה זה יהיה על ידי ריקוד ר"ל שמדלגין ומעלין למדה זו למעלה ובזה מתפרשת מסטרא אחרא לפי שהיא עולה למעלה כדאיתא בזוהר פ' בלק דף קפ"ח: וז"ל חטה ברתא דמתחטא קמיה אבוה ועביד לה רעותה ומאי חטה כללא דכ"ב אתוון וכו' אמר רבי אלעזר חטה הכי קרינן לה אבל חמינן בשבטין כלהו דלית

בהו ח"ט ובה אית ח"ט וקרינן חטה אמר ההוא ינוקא ודאי הכי הוא דהא ח"ט שריא סמיך לה בהו בשבטין לא הוה אתוון אלין דקא אתו מסטרא דקדושה דלעילא אבל לגבה שרייא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ח"ט שהוא הקליפה סמוך לברתא דא והם שני קליפות דקות סובין ומורסן כאמור וכדאיתא בזוהר פרשת משפטים דף ק"ך כי מוץ ותבן הם שתי קליפות עד שנעשה בר אמנם אחר תום הטחינה מתברר שתי קליפות אחרות כדאיתא בתיקונים ובזוהר פ' פנחס רכ"ז וז"ל קליפה תליתאה וכו' ולא יכיל לאתפרשת עד דטחנין לה וכו' וכיצד נפרדת מהם ע"י שמדלגת למעלה כי כל עוד שהיא למטה מתלבשת בתוכם אמנם בעלותה למעלה תפרד מהם והיינו סוד הדילוג שאנו מדלגים בברכת הלבנה להעלותה למעלה ונפרדת מסטרא אחרא וזהו סוד שהיה נוטל הכלה על כתפו ומרקד בה כדי להעלות הכלה למעלה להפריש אותה מן הקליפה ולכן יאמר אין מרקדין את הקמח בתחלה אפי' ע"י שינוי לפי שהריקוד זה כבר נעשה משעה שקדש היום התחילה לעלות למעלה אבל אם רקדו הקמח מאתמול ונפל בו צרור או קיסם ורוצה לרקדו פעם שנית מותר אף בלא שינוי לפי כי זה יהיה דוגמא להורות כי כן למעלה אחרי הטהרה והריקוד נפל שם איזה פגם ח"ו והוא מברר אותו כדאיתא בזוהר פ' בלק דף קצ"ז וז"ל ואוליפנא מגו בוצינא קדישא דבשעתא דאיהי סליקת למקלט עינוגין וכיסופין ומומא אשתכח בהו בישראל לתתא כדין מטי לגבה טפה כחרדל ומיד אתעדיאת ויתיבת עלה יומין במנין וכו' והנה מבואר מזה המאמר כי אחרי הטהרה שעולה למעלה אפשר להיות שם טיפת דם ותכף נאחז משם ס"מ כדאיתא לקמן ושם נאמר מיד אתער ס"מ בקל תקיף וכו' ולכן מה טוב לחזור ולרקד הקמח כי זה יהיה הדוגמא אע"ג כי נפל שם צרור או קיסם המעכב הייחוד ע"י מעשה של התחתונים הנה ע"י מעשה זה אשר נעשה לשם מצוה של י"ט נתקן הענין לגמרי ואם לא נפל בו דבר אלא שרוצה לרקדו פעם שניה כדי שיהא הפת נאה צריך שינוי קצת והענין כי הנה בשלמא כשנפל שם קיסם או צרור הריקוד הוא להוציא הקליפה אשר חזרה ונדבקה עם הקדושה ולכן אין צריך שינוי לפי כי הכל הוא חיבור אחר אותו הייחוד שבתחלה הוא עצמו הנעשה אחר כך ע"י כי יהיה לכלה זו שלימות אחר יותר מעולה מן הראשון כי הריקוד השני אמנם זה הריקוד שאינו לענין צורך רק כי רוצה לראות את הפת יותר אם כן זה יהיה דוגמא למעלה כמה מעלות של ייחוד יש לה הנזכר בפסוק מי זאת הנשקפה כמו שחר בתחלה ואחר כך יפה כלבנה ואח"כ ברה כחמה ואח"כ איומה כנדגלות ולכן בפעם הזאת צריך ענין שינוי לרמוז כי אין זה הייחוד בערך הייחוד הראשון אלא בסוד יפה כלבנה או יותר

ולכן השינוי יהיה על גבי שולחן לרמוז כי הייחוד עליון הוא בסוד שולחן כי הראשון הוא בסוד מטה ואח"כ הוא בסוד שולחן ובדברי חז"ל ערכתי לו שולחן:
הלש עיסה בי"ט יכול להפריש ממנה חלה וכו' הנה נתבאר כי ענין הלישה בעיסה הוא ענין הכנה שממשיך אור מלמעלה למטה ואפשר כי לטעם זה נאמר למרע"ה של נעלך כלומר כי לש נהפך של אין אתה צריך לכך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא ומאחר כי היא במדרגת קדש דהיינו ה' בחכמה יסד ארץ ונאמר אחותי בת אבי היא ותהי לי לאשה ואתה עומד עליה להמשיך לה האור מה צורך לענין לישה לכן של נעלך ולכן הלש עיסה בי"ט ולהמשיך אותו אור עליון אל העיסה הכלה הנז' יכול להפריש ממנה דילה והוא סוד המרכבה כדאיתא בזוהר פ' שלח לך דף קע"ד וז"ל פקודא דא להפריש חלה לכהן חלה הכי חושבניה מ"ג וחומש ביצה אית חומש חד מחמש ואית חומש חד מן חמשין דאיהו ן' ודא סימן מג"ן דאיהי מיכא"ל גבריא"ל נוריא"ל חלה שכינתא דבאתר דאלין מלאכין תמן אבהן תמן ובאתרא דאבהן תמן שכינתא תמן וכו' והנ' מאמר זה הוא קשה ההבנה כי צריך להבין מי העיסה ומי החלה ואם אתה אומר כי סוד החלה היא השכינה כיצד הוא אומר שהם המלאכים וגם שנאמר כי כן הוא למה מפרישין אותה אדרבא היה ראוי לחבר אותם עם העיסה או עם החלה ולמה מפרישין אותם ממנה ולמה מפרישין החלה מן העיסה הלא טוב לחבר אותה עמה גם נתבונן למה נותנין החלה לכהן אמנם הענין בקיצור הוא כי העיסה כבר נתבאר כי היא בסוד הכלה שהרי החטה נאמר בזוהר דאיהי ברתא דמתחטאה קמיה אבוה ועביד לה רעותא ולכן יהיה סוד העיסה אשר כבר נילושה ונתחברו הקצוות שלה כאמור בהלכות פסח וזה היה מפני כי בעת הלישה נעשה המשכה מאותם אורות עליונים למטה כנ"ל ולכן אחר שנעשה בה זה התיקון אנו מפרישין ממנה עצמה חלק חלה ונותנים אותה לכהן הוא סוד משחז"ל בת היתה לו לאאע"ה ובכל שמה ואיתא בזוהר דיהיב לה לאברהם כלה דילך לגדלה לה בי"ג מכילן דרחמי ולכן להעיד על אותו תיקון שעשה בה אברהם שהוא יסוד הימין אנו נותנים החלה לכהן כי הוא יברך הכלה ויגדל אותה בי"ג מכילן דרחמי וחלה זו הוא רמז לנקודה העיקרית שלה הנשרשת באברהם משעת אצלותה אמנם אותם מלאכים הנזכר שהם סוד מג"ן הם מעלים את המדה זו באופן אחר כאשר הוא למטה בסוד הבריאה כדאיתא פ' תרומה כאשר הם מעלי' הכסא למעלה אמנם בעליה זו אין להם הכר לעלות ואין יכולים לעלות לשם לפי כי בשעת הייחוד נאמר הוציאו כל איש מעלי כדאיתא בזוהר ואז ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף ומלת איש רמז למלאכים הנקרא איש שנאמר והנה איש לבוש הבדים והאיש גבריאל אין עומד שם באותו שעה

ולא אחד מן המלאכים רק היא מתחברת עם האדם כמ"ש במאמר באתרא דאבהן תמן שכינתא תמן והם גורמים הייחוד בסוד ימין ושמאל ואמצע ולכן הוא אומר בדין זה יכול להפריש ממנה חלה היינו רמז לאותה בחינה להוליכה לכהן בסוד אברהם כי הכהן הוא שושבינא דמטרוניתא אבל עיסה שנילושה מערב יום טוב וכבר נעשה ההכנה בה לגמרי למה לא יתן החלה תכף לכהן ומאחר כי לא הפריש חלה מערב יום טוב לעשות לה שלימות זה על יד שושבין שלה אסור להפריש ממנה חלה בי"ט שהרי בי"ט השלימות זה נעשה לה על ידי קדושת היום המפריש חלה בי"ט והיא טמאה וכו' הנה עד כמה פעמים נתבאר כי המדה האחרונה היא יורדת בעולמות למטה משעה שנגזר עליה לכי ומעטי את עצמך ולמטה היא מתלבשת בעשר קליפין כדאיתא בתיקונים באלין קליפין אתלבשת שכינתא בגין למיטר להו לישראל לקיימא ומלכותו בכל משלה ולכן יאמר נא המפריש חלה ביום טוב והיא טמאה שרמז זה הוא מורה על מדה זו בהיותה למטה מתלבשת באותם קליפות ולכן אין לה תקנה מפני כי הנה ביום טוב אתפשט קב"ה מאלין לבושין ולבש בגדים שפירין הם לבושי עולם הבריא' כדאיתא בתיקונים ולכן לא יאפה אותה חלה הגשמית לפי שזה מורה כי גם למעלה חלה העליונ' היית' מתלבשת בטומאה ואחר כך על ידי האפייה נתקנה והא ליתי כאמור ולא ישרפוה נמי כי גם בזה יהיה לה דופי כלומר כי להיות נמצא בה טומאה לכן הוצרך להיות נשרפת שלכן אין שורפין קדשים ביום טוב שלא לתת מקום להבין כי הקדושה צריכה היא לתיקון זה והא נמי ליתי שהרי מעת ערב הקדושה היא העולה למעלה שש וארגמן לבושה אלא מעתה עד הערב שהוא חול ושורפה כי אין בזה פגם כלל:

מותר לעשות ביום טוב פתין גדולים וכו' הנה נודע הוא כי בחינת הפת הוא רמז לכלתא דא סוד הלחם שהוא מאכל אדם ולכן יאמר נא כי מותר לעשות ביום טוב פתין גדולים דהיינו פת מרובה לפי כי זה הוא טוב להורות כי המדה זו היא גדולה ומוכנת אל הייחוד ולא חיישינן שמתוך כך יבא לעשות יותר ממה שצריך בגשמי הגם כי למעלה כל המרבה הרי זה משובח למטה יש טורח הרבה ועם כל זה יכול לעשות פתין גדולים כדבר האמור:

היה לו קמח או עיסה בשותפות עם כותי וכו' והנה ענין זה הוא מורה על המדה זו בזמן שהיא למטה בעולם העשיה כי שם יש תערובת סטרא אחרא עם סטרא דקדושה כדאיתא בתיקונים ואמנם ביום טוב כבר עלתה למעלה כאמור ולכן בא הדין זה בגשמי כי אם היה לישראלי קמח או עיסה בשותפות עם הכותי אסור לאפותה ביום טוב לפי שהוא מורה כי עדין המדה זו למטה באותו תערובת של הקליפה ואינו כן כאמור אלא יחלקנה להורות כי כבר נפרדה הקדוש' מן הקליפ' ויאפה את שלו להורות כי כן החלק

של הקדושה נתקדשה ונעשית פת על ידי אש של קדושה בסוד שמאלו תחת לראשי שהם אשים דאיש ואשה:

אם יש לאדם הרבה פת נקייה הנה זה הדין הוא מורה על בחינת הכל' בזמן שנגמר' מלאכת' להתקן כי הנה נאמר ויבן ה' את הצלע לאשה ואחר שנשלמת ונעשית סולת נקייה מאותם השני קליפות דקות סובין ומורסן ונאפת פת בתנור של הקדוש' ונעשית פת נקייה שהוא מאכל אדם עליון הרי אין אחר שלימות זה כלום ולכן מי שיש לו פת נקייה הרבה אכול ושבוע והותר שהוא דוגמא למעלה מורה על שלימות הכלה אם כן אינו פת אחרת רצה לומר דאף על גב כי בימי החול ימצא ייחוד נמי ללאה עתה בזמן המועד הייחוד לגמרי הוא לרחל שלכן אינו אופה פת אחרת שלא יחשוב כי גם ימצא עתה ייחוד ללאה אלא אם כן יש לו בני בית שרגיל להאכילם פת הדראה וכן נמי רחל יש לה בני בית רבים הם בסוד עולם הבריאה הוא הבית שלה ונותנת להם די סיפוקם פת הדראה אבל אם יש לאדם הגשמי פת הרבה הדראה שמור' על אותם שאוכלים אותו בעולם הבריאה שכן נאמר באשת חיל ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה ולכן יכול לאפות פת נקיה שמורה על הבחינ' שהיא באצילות שהיא בסוד פת מוכנת למאכל הלחם אשר הוא אוכל נקיה מכל סיג ומכל מום כאמור:

אסור לעשו' שאור בי"ט לפי כי השאור הוא מורה על התעוררות השמאל ונאחז בו ס"א ולכן אסור לעשות אותו בי"ט אלא ע"י שינוי שיהי' בסוד שמאלו תחת לראשי מפני שהיה אפשר לעשותו מאתמול מבעוד יום כי אז נעשה הייחוד ואם נאמר כי זה יהי' מ"ש בזוהר פ' קרח במאמר הובא למעל' כי קדש תתאה אזמין לכל חילוי ולאעטרא להו ולאעלא להו תחות גדפוי ולכן באותו זמן כי הקדושה אזמינת לכל חילוי היה לה לתקן שאור זה מבעוד יום להתמתק אז ע"ד האמור:

אפי' נשחטה הבהמ' וכו' כבר נתבאר למעלה כי בהמה זו הוא בסוד שם ב"ן והשחיט' הוא התיקון לה כנודע וכנ"ל ולכן אפי' נשחטה מאתמול מותר להפריש המתנות בי"ט אותו תוספת רוח שנותנת לבריות כנודע:

סימן תקז

[א] הנה ענין התשוב' לא נפלאת היא כי אדם מוזהר עליה לעשות אותה מן התור' מן הנביאים ומן הכתובים כלומר למהר לעשות אותה שנאמר כי המצו' הזאת וכו' לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא ר"ל אין זה דבר קשה לא תוכל עשוהו ולא דבר רחוק שצריך זמן כי קרוב אליך הדבר מאד מאותם דברים בטלים שמדבר בריבוי מאד תאמר

דברי וידוי ונרצה לך וז"ש קחו עמכם דברים מאותם דברים בטלים המצויים עמכם ושובו אל ה' שהוא עמכם ג"כ וכה"א וזכור את בוראך בימי בחורותיך וכמ"ש בכל עת יהיו בגדיך לבנים ולכן יאמר נא אופין בפורני דהיינו תנורים שלנו דהיינו צריך כי יחם לבבו של אדם בענין של החרטה כי רבה היא והיינו העיקר אל ענין התשובה כי יעשה תשובה היום שמא ימות למחר כמ"ש ר' אלעזר שוב יום אחד לפני מיתתך ולכן הדוגמא לזה הוא מ"ש אופין בפורני דהיינו תנורים שלנו הגדולים כמו כן צריך להגדיל ענין החרטה ואש להבה בלבו קרבם יחמו כתנור ופיהם בצידם כמו כן תכף לענין החרטה צריך לצרף עמה הוידוי ויבטא בפיו בצדו של החרטה לפי כי כן נאמר הלא כה דברי כאש נאם ה' כי ירצה להגיד משחז"ל חוטא מהו עונשו שאלו לחכמ' ולנבואה ולתורה וכל א' נתן עליו עונש רק כאשר שאלו להקב"ה חוטא מהו עונשו אמר יחודה שנאמר והתודו את עונם ואת עון אבותם וכו' והיינו מה שאמר הלא כה דברי ר"ל אותו דבר ששאלוני ואמרתי דבר מלך הוא כי יתודה היינו נמי דברי וידוי וזה הוא באש כאלו נכנס באש של גהינם ולכן אמר נאם ה' כלומר גזרת מלך היא ודברו אחור לא ישוב ולכן צריך כי יהיה פיה בצידה לומר תקף דברי וידוי בפיו ובלבד שלא תהא חדשה כלומר אע"ג שהתירו לעשות תשובה בי"ט היינו לקיים בכל עת יהיו בגדיך לבנים היינו בגידותיו כענין שדרשו חז"ל בפ' וירח ריח בגדיו ריח בוגדיו וכן בפ' מור ואהלות קציעות כל בגדותיך קרי ביה בגידותיך ולכן מותר להתודות בו ביום אבל זה יהיה למי שכבר עשה תשובה מקודם יום או יומים מקודם יכול נמי להתוודות כי יחם לבבו מן החרטה של מעשיו כאמור אמנם לעשות תשובה מחדש בו ביום אין ראוי לעשות כן היינו מ"ש אבל מחדש לא ובלבד שלא תהא חדשה והטעם דחיישינן שמא תפחת ויפסד הלחם וימנע משמחת י"ט כלומר שאם בא לעשות תשובה מחדש בו ביום חיישינן שמא תפחת התשובה בעיניו ויהיה דבר נקל בראותו שע"י וידוי דברים בלבד אנו אומרים כי נעשה צדיק גמור אם כן שמא תפחת בעיניו ערך התשובה וימצא דנפיק מיניה חורבא באחד משני פנים ראשונה יפסד הלחם אשר הוא אוכל אותה סעודה של שמחת י"ט שהוא צריך לעשות היינו לחם רב יפסד כי לא יצא ידי חובתו משמחת בשר ויין כראוי או אפשר נמי שימנע משמחת י"ט לגמרי מתוך החרטה והעצבות אשר יכנס בלבו כי הוא מנגד שמחת י"ט וגם ימנע משמחת י"ט בענין העבודה שנאמר עבדו את ה' בשמחה ומאחר דאיכא עצבות אין מתקיים בו לעבוד בשמחה וכדאיתא בזוהר פ' ויקרא דף ח' וז"ל תמן תנינן ההוא בר נש דחטי קמיה מאריה ועבר על פקודי אורייתא ותב לקמיה דמאריה במאן אנפין יקום קמיה הא ודאי ברוח תבירא ברוח עציב אן הוא שמחה אן הוא

רננה וכו' אלא במאי אתתקן כהנהו כהני וליואי דאינון אשלימו שמחה ורננה בגיניה וכו' ובכן החי יתן אל לבו להמלט מדין גהינם כי יחשוב בלבו איך הרשע אין לו מנוחה ואפי' בשבת אם הוא מחלל שבת בפרהסייא כאשר נתבאר לעיל מאמר מן הזוהר פ' ויקהל שעליו נאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי הוא מחלל שבת כי תועלתם לא תמות ואשם לא תכבה ואם לא חלל השבת תנוח נפשו יום השבת אך לא תנוח בי"ט ולכן יאמר אופין בפורני דהיינו תנורים שלנו הגדולים שהרמז הוא לגהינם אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם כי כן נאפה נפש הרשע בגהינם ופיהם בצדם ואע"ג כי גהינם כל מדור ומדור יש בו חלונות אמנם אין נחשבים לכלום לפי שנוטים למקום חשך כמשחז"ל או לבית שחלונותיו למקום חשך שנא' צלמות ולא סדרים ותופע כמו אופל ולכן יהי' כאלו אין שם חלונות זולת הפתח אמנם ופיהם פתוח בצדה דוגמא אל הרשע שפיו פתוח בשבועת שוא ורכילות ונבלות ודברים בטלים ושבועת שוא דאע"ג שברא לו הקב"ה שני חומות ללשון כמשחז"ל השינים והשפתים הם אומרים שפתינו אתנו מי אדון לנו ולכן ופיהם בצדה להנקם מהם כך בפורני זו נידונים נפשות הרשעים ובלבד שלא תהא חדשה היינו מה שאחז"ל ואף הסיתך מפי צר של גהינם רחב לא מוצק תחתיה כל אחד עושה לו מקום שם על ידי מעשיו כלומר אף על גב כי חכמים ז"ל אמרו כל אחד יש לו שני חלקים חלק אחד בגן עדן וחלק אחד בגהינם דא לא תברא שהענין הוא כנגד מה שמפסיד הרשע שהרי הם אמרו לא זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בגהינם והנה זה החלק הוא מחדש ועל ענין זה יאמר נא ובלבד שלא תהא חדשה דחיישינן שמא תפחת ויפסד הלחם וימנע משמחת יום טוב הוא מה שאומרים חכמים ז"ל בפ' במות. אדם רשע תאבד תקוה כל זמן שהרשע הוא חי בעולם הזה יש ממנו תקוה שיעשה תשובה וכו' ולכן יאמר חיישינן שמא תפחת אותה פורני ותנור הגדול' של גהינם לפי כי יעשה תשובה הרשע ויפסד הלחם לפי כאשר יהרהר במעשיו הרעים ודאי לא יתאוה לאכול עוד ויפסד הלחם הוא המאכל של יום טוב וימנע משמחת יום טוב כי שמחת לתוגה נהפכה כאמור כאשר יחשוב כי נפשו אופין אותה בתנור גדולה הנזכר וג"כ ומחמין חמין באנטיכי וכך יעשו לנפשו כאמור: [ב] אע"פ שעצים שנשרו מן הדקל בשבת או בי"ט שלפניו אסור להסיקן וכו' הנה נתבאר למעלה כי העצים הם דוגמא לאנשים הנמשלים לעצים ע"ד מש"ה כי האדם עץ השדה ואמנם הם מינים ממינים שונים שהם נדונים בגהינם על כמה עונות אמנם הצד השוה שביניהם כי נשרו מן הדקל הוא הצדקות לפי כי הצדיק נמשל לתמר שנאמר צדיק כתמר יפרח ואלו שנשרו מן הדקל הם דוגמא שנפלו מן הצדקות הנמשל לדקל ולכן פירשו מהקב"ה הנמשל לתמר כמשחז"ל כפות תמרים זה הקב"ה

שנאמר צדיק כתמר יפרח ולכן נשרו מן הדקל של עץ החיים והללו אע"פ שנפלו בשבת או ביום טוב שלפניו אסור להסיקן כלומר לענין מש"ה והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר וכו' (ישעיה סו) כי הענין הוא אותו שמת הנה יש לו גבולים ג' לבכי שבעה להספד שלשים לגיהוץ ולתספורת אמנם אם בתוך השבעה של אבילות חל להיות יום שבת הוא יוצא מגהינם ונכנס לתוך ג"ע וכן אם לתוך ל' חל ראש חדש נכנס לג"ע וז"ש מדי חדש בחדשו ומידי שבת בשבתו ולכן יאמר כי עצים אלו שנשרו מן הדקל אם היה י"ט או שבת אסור להסיקן היינו דוגמא להיסק של גהינם כי אין מסיקין הנפשות הנענשות בהם עכ"ז אם נשרו ונפלו בי"ט לתוך התנור של גהינם בעונם נתחייבו ליפול לתוכו מרבה עליהם עצים מוכנים הם סוג הרשעים שכבר הם מוכנים לירד לגהינם כמשחז"ל בפ' אני צויתי למקודשי הם אותם המקודשים המזומנים לגהינם מרבה עליהם ומבטלן כלומר מאחר שאותם הם מוכני' שם בגהינם פשוט הוא כי יש להם מנוחה ולכן גם אם עצים אלו נשרו מחדש מרבה עליהם מאותם רשעים שהיו שם מלפנים ומבטלן מענין העונש ונכנסים לג"ע הארץ ביום טוב ובלבד שלא יגע בהם עד שיתבטלו שאם יגע בהם לבדם מתפרסם העון שלהם ונמצא שהם אינם יכולים להכנס מש"ה אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וכו' ולא יתבטל העון שלהם לאותה שעה להמלט מן העונש ולא יוכלו להכנס בגן עדן אבל אם נפלו בשבת ונתחייבו לירד לגהינם היינו התנור הנזכר אם נפלו בתנור בשבת אסור להסיקן בי"ט שלאחריו שהרי מיום השבת יכולים להכנס בגן עדן ומדי שבת בשבתו הרי נאמר ולכן אסור להסיקן בגהינם בי"ט אפי' ע"י ביטול ברוב רשעים וניצולים מן העונש:

[ג] אסור ליקח עץ מבין העצים לחתות בו האש בתנור וכו' אשר חז"ל אמרו שאין קוברין רשע אצל צדיק ולא רשע אצל רשע כי כאשר הרשע נקבר כל הרשעים מתרגשים וניתוסף הדין עליהם ודין חדש מתחדש עליהם כי אוי לרשע ואוי לשכנו כדאיתא בזוהר גם בדברי חז"ל ולכן יאמר נא אסור ליקח עץ מבין עצים וכו' והדוגמא לזה הוא האדם עץ השדה הוא הרשע עץ יבש אין לו ליקח עץ זה מבין עצים הם הרשעים שנקברו אצלם לחתות בו האש של גהינם אע"ג כי בחול כך הוא כי לפי שנקבר שם הרשע כל שכניו הרעים הם נידונים בעבורו באש של גהינם כדין נוסף אמנם ביום טוב אסור לעשות כך ליקח עץ זה הרשע שנכשל בעץ של העבירה מבין העצים הרשעים שנקבר ביניהם כדי להסיק בו ולחתות האש הגדולה בתנור של גהינם דהוה לים כמתקן מאנא דאע"ג כי עונשין אותו בכך גם את הרשעים אשר סביבותיו מכל מקום מתקן מנא הוא והוא לו העונש הזה לכפרה ולהם גם כן ואסור לעשות כן ביום טוב:

[ד] תנור שנפל לתוכו מטיח הטיט איתא בזוהר פרשת תרומה דף ק"ן. וזה לשונו אתר אית בגהינם ודרגין תמן דאקרון צואה רותחת ותמן איהו זוהמא דנשמתין אינון דמתלבנן מכל זוהמא דהאי עלמא ומתלבנן וסלקין ואשתארת ההיא זוהמא תמן ואינון דרגין בישין דאתקרון הכי צואה רותחת אתמנן על ההוא זוהמא ונורא דגהינם שלטא בההוא זוהמא דאשתארת וכו' ובכן על יסוד זה מובן דין זה והכי קאמר תנור שנפל לתוכו מטיח הטיט היינו תנור של גהינם אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם שנפל לתוכה מטיח הטיט היינו אותה צואה רותחת אשר נדבק שם בקירות שלו שקערורות ירקרקות או אדמדמות שנפל מן הקיר וניתוסף לתוכו מאותה זוהמא שמניחים הרשעים שם לאחר שהם מתלבנים ועולים אם אפשר לאפות שם נשמות אחרות של רשעים או לצלות אותם בדין יותר חמור בלא גריפה אסור לגרפו ולהוציא משם אותה צואה רותחת ולא יתחרך הפת אותו הרשע או הצלי היותר נענש ממנו לפי כי אלו הם הרודפים אחר רסן בטנם או לענין שהוקש לעע"ז כי זה נמשל לעץ כד"א אומרים לעץ אבי אתה ולכן הללו ראשית עון שלהם שרודפים אחר מאכל ומשתה שנאמר אתיו אקחה יין ונסבאה שכר וכו' ואומר אצלה צלי ואשבע ולכן על אלו אסור לגרפו מפני שהוא מטלטלו שלא לצורך כי באמת כך צריך מן הדין להעניש אותם אבל מותר להשכיב האש של גהינם והאפר של הרשעים שנאמר כי יהיו אפר שבו כדי שיהיה חלק ולא יגע בפת לתת להם קצת הנחה ביום טוב ולא יגע בפת כלל אע"פ שאם היה נוגע בפת לא היה כדאי לחרכו שהרי אחז"ל רשעים אין אור של גהינם שולטת בהם קל וחומר מסלמנדרא אבל אם יש בטיח שנפל לתוכו של תנור באותה מדרגה של הגהינם אותו צואה רותחת מן העון כדאי לחרך הפת או הצלי שהם סוג של רשעים שונים זה מזה כאמור אם היה נוגע בהם לכן אע"פ שבלא גריפה היה אפשר לאפות ולצלות בו ולעשות בהם משפט כתוב כיון שהיה מתחרך מותר לגרפו ולהקל מעליהם העונש דחשיב טלטול לצורך ודוקא בתנורים שלהם וכו' הענין יובן עם מ"ש בזוהר פרשת וירא דף ק"ו. וזה לשונו אמר רבי יצחק כשם שברא הקדוש ברוך הוא ג"ט למטה בארץ כך ברא גהינם בארץ וכשם שברא גן עדן למעלה כך ברא גהינם למעלה גן עדן בארץ דכתיב ויטע ה' אלהים גן בעדן וגו' גהינם בארץ שנאמר ארץ עיפתה כמו אופל וגו' גן עדן למעלה דכתיב והיתה נפש אדונ"י צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך וכתיב והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה גהינם למעלה שנאמר ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי שני גהינם הם אחד בארץ ואחד בשמים ממעל ואמנם זה שלמטה בארץ הוא מתוקן לכותים ואותו שלמעלה מתוקן לרשעי ישראל וכנזכר בזה המאמר ושם נאמר וז"ל גהינם למטה לאותם הרשעים

שלא קבלו ברית מילה ולא האמינו בהקב"ה ולא בדתו ואלו הם עע"ג שנאמר מהאש יצאו והאש תאכלם וכו' גהינם למעלה לאותם פושעי ישראל שעברו על מצות התורה ולא חזרו בתשובה שדוחים אותם לחוץ עד שיקבלו עונשים וכו' והיינו מ"ש עתה ודווקא בתנורים שלהם שהוא כינוי לגהינם שהוא שלהם של כותים דוגמא של תנורים דח"ל שהיו מדבקים הפת סביבם היינו הנפשות של הרשעים ואין צריך לגרפם מן האפר כי אי אפשר שנאמר ועסותם רשעים כי יהיו אפר רק מהטיט הנופל לתוכו שהוא דוגמא לאותה צואה רותחת אשר נופלת שם כאמור אבל תנורים שלנו שהם דוגמא לגיהנם אשר למעלה מזומן לפושעי ישראל כאמור כיון שאי אפשר לאפות ולהעניש שם נפש הרשע בלא גריפה דאע"ג שחטא ישראל הוא ונאמר בנים משחיתים אף על פי שהם עע"ג הם בנים ולכן אי אפשר בתנורים אלו המדרגות של גהינם העליון בלא גריפה ולכן מותר לגרפו מן האפר והגחלים שנאמר הנה ספרת ה' וכו' על ראש רשעים של גהינם תחתון יחול ואף על פי שהוא מכבה אי אפשר בלא כן להקל מאותם הרשעים הנידונים שם ובשם שמותר להבעיר אש של גהינם לצורך לידון בו נפשות של הרשעים שהוא לצורך אוכל נפש כי אותה האש של גהינם היא אוכלת ושורפת כל הזוהמא שבנפש וע"י כן היא צורך אוכל נפש סתם כמשחז"ל המשכן משכן שני פעמים מלמד שהראה הקב"ה למשה משכן למעלה ומזבח בנוי והמלאך מקריב עליו נשמות של הצדיקים כי כן מאחר שהנפש מקבלת העונש שלה המלאך מקריב אותה קרבן לאוכל נפש היא נפש דוד והרי זה כמניח בשר על הגחלים שהדוגמא לזה הוא בשר הקרבן העליון הנעשה על הגחלים על גבי המזבח וכן נהגו כאמור מנהגן של ישראל הקדושים הנגשים אל ה':

[ה] תנור וכירים חדשים אין סכין אותם וכו' מי האיש הירא ורך הלבב מעבירות שבידו וידע כי בעונו עתיד לירד בגהינם אשר התקין לעצמו ויעש לו שם בית מלבד החלק אשר לו כאמור כחז"ל כי כל אחד יש לו שני חלקים חלק אחד בגן עדן וחלק אחד בגיהנם ואמנם הרשע אשר לא זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בגהינם נמצא שיש לו שני חלקים האחד הראשון הוא קבוע וחלק השני הוא אשר הוא חדש ממש לעצמו ע"י מעשיו הרעים ואמנם להיות כי גהינם הם שבעה מדורות כמשחז"ל וכדאיתא בזוהר ובכל מדור הרשע נידון כפי העון שעשה יש שיורד למדרגה הנקרא טיט היון ויש שיורד לשחת ויש שיורד לשאול כדאיתא בזוהר פרשת פקודי ולכן האדם הפרטי פעמים ימצא תנור דברים חדשים ממש שעשה ע"י מעשיו הנה הנם קבועים במדריגות גהינם כאשר תרד נפשו להיות נדונת שם עד תום חלאתו וכאשר התבונן האדם בזה מיראת העונש יתן את לבו להתחרט מאותם המעשים כי יבער לבו כאש תנור וכירים הללו כדי להמלט מהם

ולכן בערה בו אש ה' והיה הוא עצמו תנור וכירים לפי כי אין לומר כי כפי החטא אשר חטא באחד מאבריו כך יהיה לו בענין העונש שהרי אמרו חז"ל אדם מטמא עצמו מעט מטמאין אותו הרבה כלומר כי פעמים האדם יחטא באבר אחד פרטי ומטמא כל איבריו שנאמר ונטמאתם בם וכמו כן כאשר יעשה החרטה בלבו כל הגוף פלט ונחשב כי כל האיברים נטהרו ולכן אע"ג כי קרבם יחמו כתנור בלב בלבד נחשב כמו תנור וכירים שהוא ענין כולל כל האדם ולכן יאמר כי האדם העושה כן יתבונן מתחילה על עיקר אחד אשר חז"ל הגידו בפסוק כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כי כאשר האדם הולך אל בית עולמו ומתברר פנקסו ונמצא לו חמשה עונות וחמשה זכיות והוא אומר יצאו אלו באלו והם אומרים לו לאו אלא הוא נידון על עיניו ואחר כך משלם לו הקב"ה שכרו ולכן צריך כי יתן אל לבו עיקר זה והיינו מ"ש אין סכין אותם בשמן ולא טשין אותן במטלית אבל מותר להסיקן הוא הדבר הנזכר כי מי שהוא בערך תנור וכירים שמתחייב לירד בגהינם ולהיות נענש באותם תנור וכירים אשר שם ואלו אין סכין אותם בשמן של המצות ע"ד משחז"ל ושמן על ראשך אל יחסר אנו תפילין וגם לא עשין אותם במטלית של הטלית אע"ג כי מצות אלו כל אחת מהנה המקיים אותם כאלו מקיים כל המצות כמשחז"ל אף על פי כן לא יצאו אלו באלו אבל מותר להסיקן דהיינו בגהינם אפילו היסק ראשון שהוא קשה בנפש האדם על דרך כי כל ההתחלות קשות ובלבד שלא יפיגם בצונן כדי לחסמן הייינו משחז"ל כי נפשות הרשעים הם נידונים בגהינם של אש ששה חדשים ובגהינם של שלג ששה חדשים שנאמר תשלג בצלמון והיכן משלימין נפשותיהן בשל שלג ולכן דוגמא לזה יאמר נא ובלבד שלא יפיגם בצונן הייינו גהינם של שלג כדי לחסמן ולחזקן לפי כי בשלג שם נשלם העונש שלהם ומתחזקים אחר כך לקבל שכרם בגן עדן ואם הוסקו יותר מדאי והוצרך להפיגן בצונן כי כאשר מתחזק הדין על הרשע כגון שהוא ערב שבת כי אז מענישין אותו פי שנים כדי לזכות לעונג שבת בגן עדן ולכן יאמר ואם הוסקו יותר מדאי כי כך הוצרך הדבר והוצרך להפיגן בצונן כי אחר כך הם טובלים הנשמות במים חיים ונכנסים לגן עדן ולכן דוגמא לזה נמי הוצרכו להפיגן בצונן כדי לאפות בהם כי כן הנפשות נתקנות ונכנסים בגן עדן ליהנות מזיו השכינה בענין ויחזו את ה' ויאכלו וישתו מותר ולכן מותר לשרות במים המכבדת שמכבדין בה התנור אף על פי שמכבה והענין כי זאת המכבדת יהיה ענין המחשבה טהורה כדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף ר"א. וזה לשונו כי אין מעשה וחשבון בשאול וכו' אפילו צדיקים גמורים נחתין תמן בגין דנטלין כמה חייבין מתמן וסלקין לון לעילא וכו' אינון דהרהרו תשובה בלבייהו בהאי עלמא ולא יכילו ואסתלקו מן עלמא צדיקייא נתתי בגינהון גו שאול ונטלי לון וסלקי

לון מתמן עכ"ל ולכן כאשר האדם מהרהר לעשות תשובה ולא היה ספק בידו לעשות ומת ויורד למדרגה הנקרא שאול אחר כך אותה מחשבה טובה חוזרת להתעורר שם כמה שאמר במאמר ולית רעותא טבא דאתאביד מקמיה קב"ה ולכן שם יורדת אותה המחשבה טהורה ועל ידי הצדיק שמכבד להקדוש ברוך הוא בעולם הזה עובר דרך שם ומחזיק לרשע ומעלה אותו משם והיינו המכבדת שמכבדין בה התנור של גהינם כי אז בעבור שהצדיק עובר דרך שם לכן אז מצננין לו גהינם כמו שכתוב אצלי בפ' עוברי בעמק הבכא והם הצדיקים שעוברים דרך העברה בגהינם כדי להעלות הרשעים שהרהרו בתשובה ולא יכלו לעשות ולכן בעבורם מעיין ישיתוהו לגהינם מצננין אותו ולכן בא הדין זה בגשמי כי מותר לשרות המכבדת שמכבדין בה התנור במים אף על פי שמכבה לפי כי כן נמי כאשר הצדיק עובר בגהינם הוא מכבה אש של גהינם ולכן נמי בגשמי מותר כאמור:

[ו] מותר לאפות תנור מלא פת אף על פי שאינו צריך אלא פת אחד וכו' הנה נתבאר כי התנור הוא דוגמא לגהינם כי הפת הנאפה בתוכה יהיה דוגמא לאיש האוכל ושותה ומורדף בלי חשך למלאת רסן בטנו ולפי כי הוא ריבוי המאכל הוא הגורם הראשון הוא נידון בגהינם ואמנם בלי ספק כי בגהינם גם שיהיה כמה מן אישי הזמן כאלה אופה אותה כי זה הוא דרך של גהינם אמנם בא הדוגמא בדין זה לאיש אשר יבער בלבו אש זרה של היצר לעבור עבירה ונסתכל בדברי חז"ל שאמרו אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח וכו' ולכן יאמר מותר לאפות תנור מלא פת ר"ל כי כאשר אדם זה בער בו אש זרה כדי להמלט מאותו תנור שנאמר בו ותנור לו בירושלם אז מלא התנור במקום שבער בו האש של היצר מלא אותו פת שהוא כינוי לתורה שנקרא לחם שנאמר לכו לחמו בלחמי ר"ל אע"ג דקיים לן כי בי"ט צריך לחלק אותו חצי' לה' וחציו לכם והיינו אעפ"י שאינו צריך אלא פת אחד היינו הלכה אחת כדי להכניע היצר שנעשה בקרבו אבן נגף ולכן התורה הנקרא אבן מכנעת אותו כמו שאמרו חכמים ז"ל בראתי לך יצה"ר הנקרא אבן בראתי לו תבלין התורה לחות האבן ולכן אעפ"י שאינו צריך אלא הלכה אחת ממלא כרסו מן הפת של תורה אע"ג כי הוא י"ט ודווקא בתנוריהם שהיו קטנים והוא ע"ד הנ"ל כי שני גהינם הם אחד בארץ הלזו ואחד למעלה ועל זה העיקר יאמר נא ודווקא בתנורים שלהם שהם בארץ אותו האדם המחשב בעונש שלהם כאמור ולכן עשה לו פת זוודין להוליך עמו ע"י שהכניע היצר בפת התורה כאמור אז ממלא התנור פת מן הלימוד כדי שיהיה לו זוודין מרובים ואע"ג שהוא י"ט וימעט בשמחה אז טוב לו אבל בתנורים שלנו דהיינו דוגמא לגהינם של מעלה אינו כן לפי שבתנורים

שלהם שהם גהינם שבארץ הם קטנים והיו מדבקים הפת הוא דוגמא לרשע הנאפת שם ע"ד מש"ה מי איפה ואמרו חכמים ז"ל מי הוא הנאפה שם והיינו שהיו מדבקים הפת ע"ש אומר לדבק טוב הוא ומתוך שהוא מלא מן הרשעים אין מקום לתומו להתפשט והפת נאפה יפה בעונש גמור אבל בתנורים שלנו הוא גהינם העליון המיוחד לפושעי ישראל אין לאפות יותר ממה שצריך דמאחר שהמהרהר בתשובה יודע כי יותר קל הוא גהינם עליון אינו צריך ללמוד הרבה רק בבית א' שהוא צריך להכניע היצר די לו ואחר כך יעשה זוודין כרצונו:

מותר לסתום פי התנור בטיט ורפש וכו' כפי הדרך האמור כי מדבר באדם שנכנס בקרבו יראת העונש כי יתבונן במעשיו אשר קרבו יחם כתנור כאש להבה של הטבע שמתעורר ע"י חום הטבעי הנתון בלב מצד היצר אשר שם והוא יודע שהקדוש ברוך הוא מודד מדה כנגד מדה ולכן מוכרח לירד לגהינם ולכן בערה בו אש ה' בלבו לעשות תשובה להנצל מדין גהינם וכן הוא הענין בדין זה דקאמר מותר לסתום פי התנור כי הנה בלי ספק כי המתייראי מיום הדין והעונש זה תחילת שובו צריך כי אכף עליו פיהו ויצדיק דין שמים עליו וימעט דבריו כמ"ש החכם כי האלהים בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מעטים הפך ממה שהיה מרבה דברים בטלים ולכן יאמר מותר לסתום פי התנור שהוא דוגמא אל האדם כאמור בטיט ורפש כי יחשוב יום הדין שמאכילים לרשע שורשי רתמים ופיו ימלא מן הטיט ורפש בקבר וגם כאשר כרסו מתבקעת נופלת על פניו שהוא טיט ורפש דוגמא לטיט ורפש שעל שפת הנהר כך מעל הנחל יעלה על שפתו ואף על גב שהוא יום טוב כי צריך לשמוח כאמור מ"מ טוב להרהר בתשובה והוא שרככו מאמש או עשה בו סימן ר"ל כי מערב יום טוב רכך היצר שלו או עשה בו סימן באיזה דבר שנעשה מן העונש ברשעים כי ע"י כך לא יכנע כל כך בי"ט ולא יהיה נעצב ביותר מאחר שעשה בו סימן ונתקו לצד אחד הרי התחיל לשוב ולהכנע אבל לגבל טיט בי"ט אסור דהיינו להרהר על זמן של דין חיבוט הקבר או לזמן התחייה כי בשנים אלו הוא דוגמא לטיט כי יהיה מסופק התחיינה העצמות האלה אסור אבל לגבל האפר כאשר יתבונן בעונש הנאמר ועסותם רשעים כי יהיו אפר וכו' ולסתום פי התנור שלו הינו פיו מותר לפי כי לא כאלה חלק יעקב:

ואם כה נאמר כי כונת מה שאמר מותר לאפות תנור מלא פת אף על פי שאינו צריך אלא פת אחד היינו לענין מעשה הצדקה וכנ"ל כי בי"ט צריך להאכיל לעניים ואם לאו עליו נאמר וזרתי פרש על פניכם פרש חגיכם ולכן יאמר מותר לאפות תנור מלא פת וכו' כי הנה חז"ל אמרו כתיב וצדקה תציל ממות וכתיב לא יועיל הון ביום עברה וכו'

שתי צדקות הללו למה אחת שמצלת ממיתה משונה ואחת שמצלת מדין גיהנם ואיזו היא שמצלת מדין גיהנם ההיא דכתיב ביה עברה וכתיב יום עברה היום ההוא ולכן יאמר נא מותר לאפות בתנור היינו כדי להנצל מדין גיהנם שהוא התנור ולעשות צדקה בענין פת ר"ל בענין דמקרבא הנאתיה כמו פת מותר לעשות הרבה אע"ג שאינו צריך אלא פת אחת לצורך דין גיהנם כדי להנצל ממנו עכ"ז מותר לעשות הרבה צדקה ודווקא בתנוריהם שהיו קטנים כלומר כי לפי שהיה להם מעשים רבים לא היה צריך להם לירד לגיהנם אלא מעט והוא ספק והיו מדבקים הפת בדפנותיהם כי גם היו עושים צדקה בסתר שנאמר מתן בסתר יכפה אף כך היו עושים לקרובים שהם דפנות שלהם ולכל המדובקים להם ומתוך שהוא מלא מאותה צדקה אין מקום לחומו להתפשט באדם והפת נאפה יפה ומציל מגיהנם אבל בתנורים שלנו שהם גדולים וצריך הרבה להנצל מהם אין לאפות יותר ממה שצריך כי האדם הוא ולבו יודע מה מעשיו ויעשה כפי מה שהוא משער בדעתו שהוא צריך ואין בזה שיעור:

[ז] מותר לחתום פי התנור של גיהנם באופן אחר בטיט ורפש שנאמר בו ואף הסיתך מפי צר זו גיהנם כמו שאחז"ל כאשר יחשוב לאחריתו שנעשה טיט ורפש ומכניע עצמו בזה שהוא על שפת הנהר היינו משאחז"ל הרואה נהר בחלום ישכים ויאמר הנני נוטה אליה כנהר שלום קודם שיקדמנו פ' אחר כי יבא כנהר צר והיינו טיט שעל שפת הנהר קודם שיבאו עליו ייסורין ישפיל עצמו ובזה יחתום פי גיהנם כנז' והוא שרככו טיט זה מאמש כי מאותה שעה ירך לבבו או עשה בו בעצמו סי' ונתקו ליצר לצד אחר מן הלב הנזכר אבל לגבל טיט ביום:

טוב אסור להזכיר ענין המיתה בזמן שנעשה טיט ליצר להכניע ביום טוב אסור כי ימשך לו מדת העציבות ונאמר ושמחת בחגיך ומותר לגבל האפר שהרי נאמר ואנכי עפר ואפר כך יעשה לחתום פי התנור כנזכר:

ועתה אשוב להתבונן בדינים הללו לפרש אותם כמשפט הראשון בענין הנוגע למעלה כאשר כבר נתבאר לעיל כי כל מעשה התחתונים הוא מעורר דוגמתו למעלה ולכן כך היה אומר אופין בפורני דהיינו התנורים שלנו הגדולים וכו' והענין כי הנה נתבאר כי התנור הוא רמז למדה האחרונה שבה הוא התנור שנאמר ותנור לו בירושלם והענין כי הנה שני בחינות הם ציון וירושלם הבחינה האחת ציון היא רחמים וירושלם הוא בחינת דינים כדאיתא בזוהר ובאדרא זוטא דף רצ"ו וז"ל ציון וירושלם תרין דרגין אינון חד רחמי וחד דינא ציון דכתיב ציון במשפט תפדה ירושלם דכתיב צדק ילין בה ולכן מה שאמר פורני היינו תנור הדוגמא לזה הוא הבחינה הנקרא ירושלם להיות שהיא בחינת

דינים כאמור ומה שנאפה בתוכה הפת הרמז לשני דברים הבאים כאחת ראשונה הם הנשמות כמשחז"ל במדבר רבה וז"ל מדוע אמרו עמי רדנו מהו רדנו לשון משנה הרודה פת חמה אמרו ישראל הפת נבשלת בתנור וניטלת ממנו יכולה היא ליקבע בתנור עוד ואנו היינו בידו כתנור שנא' ותנור לו בירושלם וכו' ולא נשוב עוד אליך עכ"ל ובלי ספק כי לא על חנם אמרו ישראל משל זה והביאו ראיה מן התנור והלחם אלא כי הוא הנוגע ולא דבר ריק הוא מהם והענין הוא על דרך האמור כי הנה התנור הוא בחינה הנקרא ירושלם למעלה כי שם בתוכה נותנים הנשמות קודם ביאתן לעולם כדאיתא בזוהר פרשת מקץ דף קצ"ז. וז"ל רבי שמעון אמר האי קרא קשיא אי אמר ויוצר רוח אדם ולא יתיר יאות אבל בקרבו מהו אלא רזא איהו מתרין סטרין דהא מההוא נהר דנגיד ונפיק מתמן נפקי ופרחי נשמתין כלהו ואתכנישו באתר חד וההוא דרגא איהו יוצר רוח אדם בקרבו והאי כאתתא דאתעברת מן דכורא וההוא ולדא צרת ליה במעהא עד דאצטייר כלא בציורא שלימו במעהא כך ויוצר רוח אדם בקרבו בקרבו קימא עד דאתברי בר נש בעלמא ויהיב ליה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי רוח האדם הוא היה בתוך אותה המדה כאתתא דאתעברת מן דכורא ואותו הוולד מצטייר שם בתוכה והיינו הפת שהיא נתונה בתנור שהוא בחינת ירושלם כנז' אמנם ישראל אמרו ללמוד מן התנור ענין אחר כי אחר שנגמר בישולו אי אפשר לקבוע אותו עוד בתנור וכן נמי הנשמות אין חוזרים עוד לבחינת אותו תנור בירושלם לכן גם אנחנו לא נבא עוד אליך ולא כן הוא האמת אלא שחוזרים לשם בכל לילה ומה גם אחר המיתה שנאמר והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה הנה למדנו ממאמר זה כי הרוח של בני אדם הוא המצטייר שם דוגמא של פת המתבשל בתנור ולכן אמר אופין בפורני הוא רמז לענין זה של שלימות הרוחות ואמנם הלחם הנגמר שם הוא הצדיק עליון בחינת ו' הנקרא לחם כדאיתא בזוהר פ' אוכל לשובע נפשו והעיקר על היחוד הנעשה על ידי הרוחות בתוך התנור זאת ירושלם שהוא סוד הלחם אשר הוא אוכל אשר על כן הוא אומר אופין בפורני דהיינו תנורים שלנו זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם והם שני תנורים ציון וירושלם וכו' אשר שם במוכם נאפות הנשמות בכל לילה הרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה ומה גם עתה זה יהיה להם לעלות למעלה ופיהם בצדם חוזר לתנורים כי פיהם בצדם והבן גם לרוחות הנז' כי זה השלימות ימצא להם מצד פיהם ר"ל בעבור תורה ותפילה שאומרים מפיהם הם זוכים לכך ובלבד שלא תהא חדשה דחיישינן שמא תפחת וכו' והענין חוזר אל התנור גם אל הלחם הם הרוחות והענין כי הנה משעה שנגזר על הירח לכי ומעטי את עצמך מתמעטת על ידי שהיא יורדת בעולמות לפי כי בהליכה תלייא מלתא ובכל עולם ימצא חלקים ממנה ואחר כך

חוזרים ועולים למעלה ונכנע הפרצוף שלה שלכן אחז"ל כל המניח תפילין וקורא ק"ש ומתפלל מעלים עליו כאלו בנה מזבח וכו' והנה אחר הבנין זה אז נאמר ויבן ה' את הצלע וכו' ויביאה אל האדם ונאמר מקדש אדני כוננו ידיך והנה כי העיקר הוא טוב אחרית דבר עד שנמצא כוננות זה על ידי ידים העליונים ואחר כך הוא ענין היחוד ולכן יאמר כי אופין בתנור זה הלחם שהאדם אוכל ובלבד שלא תהא תנור זו חדשה שעדיין לא חלו בה ידים העליונים דחיישינן שמא תפחת ויפסד הלחם וימנע משמחת יום טוב הוא הדבר מ"ש פ' בלק הובא למעלה וז"ל ואוליפנא מגו בוצינא קדישא כד איהי סלקא למלקט עינוגין ועידונין ומומא אשתכח בהו בישראל לתתא כדין מטי לגבה טפה כחרדל ואתעדיאת ויתיבת עלה יומין במנין וכדין אתער ס"מ בקל תקיף וכו' ועל ענין זה יאמר נא כי כאשר היא חדשה ועדיין לא עשה בה מאמר הצדיק אז חיישינן שמא תפחת מפני מעשה התחתונים ונתאחז משם הקליפה פחתת היא ויפסד הלחם בסוד הצדיק אבד כי אז נמי מתעוררת השפחה ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי וימנע משמחת יו"ט ועוד חוזר אל הנשמות דחיישינן שמא תפחת הנשמה הוא מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף רי"א. וז"ל הכא רזא דרזין כד בעי קב"ה לאתקנא בקשיטוי בשבתי ובזמני ובחגי משדר ארבע אנפין דנשר וקיימין על היכלא דאקרי דרור וכו' ואינון יהבין קלא ולית מאן דישמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון מתכנשין תמן ונטלין לון אלין ד' אנפין ועאלין לון לגו בההוא עמודא דקיימא באמצעיתא וכו' כדין נשמתין סלקין בההוא פתחא עד דסלקין לגו עמודא וכו' כדין אלביש קנאה חד צדיק עילאה ואסתכל בנהורא ושפירו דהאי נקודה ובתקונהא ואחיד בה וסליק לה לגביה ונהרין נהורא בנהורא והוו חד כל חילא דשמיא פתחי ואמרי זכאין אתון צדיקיא נטרי אורייתא וכו' והנה מבואר מזה המאמר כי מעלין הנשמות למעלה ועל ידם נעשה היחוד אמנם זה יהיה לה לנשמה מן השלימות אחר שישבה בג"ע תחתון זמן מה כנז' בתחילת המאמר אמנם בעלותה שם נעשה כל זה השלימות בה ולכן יאמר זה יהיה לה שמעוררת היחוד ובלבד שלא תהיה חדשה רק עד שישבה שם למטה ימי מספר דחיישינן שמא תפחת עדיין לא יש בה כח מן השלימות לכך ויפסד הלחם וימנע משמחת יום טוב ואחר שיעשה עלייה זו לשני הצדדין מחמין חמין באנטיכי כאשר יורדת הטיפה מן המוח יש בה חמימות לפי כי היה שם התעוררות בשלהובין דרחימו דאיש ואשה ויורד חמין זה באנטיכי של הצדיק חי העולמים בחיבור עם הכלה:

אע"פ שעצים שנשרו מן הדקל ביום טוב או בשבת שלפניו וכו' הנה האש והעצים נתבאר למעלה כי יש אש אוכלת ושותה וכו' גם העצים הם הנאמר בהם ישבעו עצי ה' ולכן יאמר

נא עצים שנשרו מן הדקל הלא הם דברי חז"ל הנטיעות כקרני חגבים היו ועקרן הקב"ה ושתלן בג"ע והם העצים שנשרו מן הדקל שהוא עץ החיים ומשם נשרו ונעקרו מתחלה ולכן זה הדוגמא הוא להם אם נשרו מן הדקל בשבת או י"ט שלפניו אסור להסיקן כי זה הוא מוקצה מחמת איסור על דרך הנ"ל והענין מפני כי אותם הנטיעות כקרני חגבים היו ואז לא יועילו להסקה כי הם בסוד הקטן שאינו ראוי לביאה ולכן בגשמי אסור להסיקן כי כן היה בזמן הבריאה אע"ג שהגיע השבת של הבריאה לא נעשה היחוד עד בא יום שמיני עצרת כי אז נעשה שמחת התורה ולכן גם בזה כאשר נפלו עצים הללו ביום טוב או בשבת שלפניו אסור להסיקן אמנם אם נשרו בי"ט עצמו לתוך התנור מרבה עליהם עצים מוכנים ומבטלן והענין כי הלא לך לדעת כי העצים הם בשני בחינות שלכן נאמר קח לך עץ אחד וכתוב עליו לאפרים ולכל בית ישראל חביריו ולקח עץ אחד וכתוב ליהודה ולכל בית ישראל חביריו (יחזקאל לז) כי הנה ב' עצים אלו הוא ענין המקושש עצים כנ"ל מאמר הזוהר דהוה דייק הי מנייהו רב על אחרא ולא חייס על יקרא דמאריה ולכן השני עצים שלקח הנביא בידו נעשו אחד להורות על הייחוד הנעשה ומורה על העתיד שתחזור הלבנה במלואה כבראשונה שני המאורות הגדולים ולכן עצים הללו שנשרו מן הדקל אמרנו שנפלו מעץ החיים כי הוא הנותן לכלתה דא התשעה ספירות שלה כדאיתא בתחלת פ' תרומה בפ' אפריון דא עלמא תתאה עשה לו המלך שלמה מלכא דשלמ' דיליה מעצי הלבנון וכו' ועל עצים הללו יאמר נא שהם מוקצים ואסורים להסקה וכו' אעפ"י שנפלו בי"ט כי כן היה הבריאה בראש השנה ובא יום שבת ולא נעשה הייחוד עד יום שמיני עצרת כנזכר אבל אם נפלו בי"ט לתוך התנור שהוא הדוגמא לכלה בסוד הבחינה של ירושלם שנא' ותנור לו בירושלם אז מרבה עליהם עצים אותם העיקריים שהם בסוד הזכר כי הללו הם מוכנים וראויים לביאה ומרבה מן האור שלהם על אותם עצים שהם מוקצים ומבטלן כי כן באתר דאית דכורא הנוקבא אינה עולה בשם כדאיתא בזוהר ובלבד שלא יגע בהם באותם עצים המוקצים עד שיתבטלו ברוב של הזכר וכאשר הם מתחברים אלו עם אלו אינם ניכרים העצים של הנקבה לחוד אבל אם נפלו בתנור בשבת אסור להסיקן ביום טוב שלאחריו אפילו על ידי ביטול ברוב לפי שכבר נתבאר כי כן היה בזמן הבריאה שנפלו בשבת ולא נעשה הייחוד עד עצרת ועברה שבת אחרת בנתיים:

עוד יתבאר ענין זה על מוקצה מחמת מיאוס וכך היה אומר עצים אלו הם המדות של המדה האחרונה שנשרו מן הדקל היא הזכר עץ החיים שנאמר צדיק כתמר יפרח שנאמר בהם השליך משמים ארץ תפארת ישראל ביום טוב או בשבת שנאמר קרא עלי מועד

לשבור בחורי הם עצים אלו והנפילה היה ביום שבת כי כן היה הגלות ליל א' ונפילה זו היה נוסף על זמן הבריאה שנאמר נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל ולכן אסור להסיקן בו ביום לפי שהם מוקצה מחמת מיאוס שנתערב בקצת מהם הקליפה אבל אם נשרו בי"ט לתוך התנור הדוגמא שלהם שנפלו אותם הבחינות לתוך המדה הנקרא ירושלם כנא' ותנור לו בירושלם ומ"ש שנפלו הוא ע"ד מ"ש ירד פ' למרכבה כלומר אתרמי מלתא ולכן מרבה עליהם עצים מוכנים והענין בקיצור כי הלא ראוי לך לדעת כי הנקודה השרשית היא הנקרא בת יחידה בדברי חז"ל למלך שהיה לו בת יחידה והנקודה זו מתפשטת לעשר נקודות ולכן יאמר נא מרבה עליהם של עצים שנפלו שהם מוקצים מחמת מיאוס מרבה עליהם עצים מוכנים מן הנקוד' השרשית שנשארת תמיד למעלה ומבטלן ונעשה הייחוד ובלבד שלא יגע בהם האדם עליון עד שיתבטלו ברוב כאמור שלא יהיו עצי איסור ניכרים אבל אם נפלו בתנור בשבת שמורה על הנפילה של זמן של החרבן כאמור אסור להסיקן ביום טוב שלאחריו אפילו על ידי ביטול כי כן עדין לא נתקן הדבר: עוד יש דרך עמדי בענין מוקצה מחמת מיאוס הלא הוא מ"ש בזוהר פ' בלק הובא למעלה וז"ל. ורזא אוליפנא מבוצינא קדישא כד איהי סלקא למלקט עינוגין ועידונין ואשתכח בהו בישראל מומא לתתא אתי לגבה טפה כחרדל ואתעדיאת ויתיבת עלה יומין במנין וכו' ועל עיקר זה הוא אומר אע"פ שעצים שנשרו מן הדקל הם עצים הנזכר כללות מדת המלכות כנזכר אע"ג שכבר עלו להתענג שם בעץ החיים כאמור נשרו מן הדקל אתעדיאת ונתרחק' מדורה בעבור אותה טיפת דם כחרדל דמטי לה ויתיבת עלה יומין במנין ולכן אסור להסיקן בשלהובין דרחימו דאיש ואשה כי לא יתכן להתחבר עד יעברו ימי המספר כנזכר אבל אם נשרו ביום טוב בתוך התנור כי זה הוא מורה כי לא באה אותה טיפת דם מן הפנימיות מבחינת החדר רק מבחינת הפרוזדור כמו ששנינו משל אמרו חכמים באשה החדר והפרוזדור כו' ולכן נפלו עצים אלו הם המדות שלה לתוך התנור להורות כי הטפה באה מן הבחינה החיצונה הנקראת ירושלם כך היה לה לפי כי עון התחתונים לא היה בו כדאי כל כך ולכן אינה מתרחקת אלא מרבה עליהם עצים מוכנים כנזכר בהתפשטות הבחינה העיקרית השרשית ומבטלן ובלבד שלא יגע בהם אדם עליון להשתמש בהם עד שיבטלו ברוב אבל אם נפלו בתנור בשבת אסור להסיקן לפי כי הנפילה בשבת מורה על עון גדול ולכן אסור להסיקן בשלהובין דרחימו של איש ואשה כאמור בי"ט שלאחריו אפי' ע"י ביטול ברוב מפני שצריך לישב כמה ימים במנין כנזכר:

ועתה יתבאר בענין איסור מחמת חסרון כיס וכך הי' אומר אע"פ שעצים שנשרו מן הדקל וכו' כי הנה נודע מן התיקונים כי הצדקת היא מתלבשת בעולם היצירה במטטרו"ן בשית יומין דחול ושם נעשה הייחוד על ידו שנ' כי עוף השמים דא מט"ט יוליך את הקול וכו' ולכן יאמר אע"פ שעצים הם המדות של הצדקת המכונים לעצי' כאמור שנשרו מן הדקל זה הוא מדת המלכות כי כן נקרא תמר בסוד זכר ונקבה דלא סליק דא בלא דא ונפלו בסוד מט"ט הנזכר בי"ט או בשבת שלפניו אסור להסיקן בענין הגשמי דהא ליתי למעלה כי עצים הללו לא יתכן שיפלו ביצירה במט"ט לא בי"ט ולא בשבת רק בחול כאמור אבל אם נשרו בי"ט לתוך התנור הוא הבחינה של ירושלם כאמור אז מרבה עליהם עצים מוכנים ומבטלן הוא הדבר הנ"ל מ"ש בזוהר פ' קרח קריאי מועד דהא חכמת שלמה אזמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולמיעל לון תחות גדפא אימתי בזמנא דמועד שריא בעלמא ולכן מרבה עליהם של מדת המלכות עצים מן חיילין דילה הבאים מסטרא דקדושה סטרא דימינא הנקרא עצים על שמה כי אלו העצים מוכנים הם מאתמול כי הם מזומנים בסוד מקראי קדש ובלבד שלא יגע בהם אדם העליון עד שיתבטלו ברוב של הקרואים אבל אם נפלו בתנור בשבת כלומר עלו למעלה בתנור זו ירושלם כאמור אסור להסיקך בשלהובין דרחימו ביום טוב שלאחריו אפי' ע"י ביטול שעולים אותם חיילות שלה למעלה אלא צריך שיעלו הם למעלה ונתקנים ואח"כ נעשה הייחוד ביניהם כאמור:

אסור ליקח עץ מבין העצים וכו' הנה עץ זה הוא יהיה בסוד עולם העשיה והענין כי הנה נתבאר כי מדת המלכו' כאשר יורדת בעולמות התחתונים קצת ממנה בכל עולם עד שנמצא כי בעולם העשיה מתלבש ממנה שם חלק א' הלא הוא באינה האחרונה שבה ולכן יאמר נא אסור ליקח עץ אחד היינו הבחינה זו שהיא נקרא עץ מפני כי היא חלק ממדת המלכות הנקרא עץ הדעת והיינו מבין העצים הם המדות שבעולם העשי' שהם ג"כ נקראי' עצים כדאיתא במאמר המקושש הובא למעלה מ"ש ר' יוסי שאר עצים הוה מקושש בהדיה שבת אסור ליקח עץ זה לבדו לפי שהוא מוקצה מחמת מיאוס של הקליפה אשר מתערבת בעשיה כדאיתא בתיקונים ולכן אסור ליקח אותו עץ הנזכר מבין העצים אשר שם לחתות בו האש בתנור היא האש הקדוש למעלה לחתות בו שלהובין דרחימו דאיש ואשה אשר נעשה בתנור משום דהוה ליה מתקן מנא כי לעולם הוא לבדו אינו מועיל לעשות הייחוד עד שיעלו כל הבחינות היורדות בעולמות ונתקן הפרצוף שלה ואח"כ נעשה הייחוד אמנם לא יעשה כן בהעלות בחינת זו לבדה דהוה ליה מתקן מנא בלבד הוא מתקן עץ זה ותו לא מדי ולכן אסור וכאשר נאמר כי מדבר במוקצה מחמת חסרון כיס כך הוא הענין כי הנה עץ זה הוא הרמז שלו בסוד מט"ט הנקרא

עץ כדאיתא בזוהר פ' בראשית דף כ"ח. וז"ל ד"א ונהר יוצא מעדן בודאי בעץ החיים דלעילא תמן לית קלפין נוכראין הה"ד לא יגורך רע אבל כגון דלתתא אית קלפין נוכראין ודאי ואיהו נטוע בגנתא וכו' דאיהו חנוך מטטרו"ן וכו' דא איהו עץ הדעת טוב ורע וכו' ולכן יאמר אסור ליקח עץ מבין העצים לחתות בו האש בתנור היינו עץ זה מט"ט מבין העצים הם המדות אשר שם כדאיתא בתיקוני' שית ספיראן מקננן ביצירה והנה אלו שית ספיראן הם החלקים הנשארים שם ממדת המלכות והם נקראים עצים מפני כי כן הוא המדה שלהם סוד עץ הדעת אין לוקחים אותו לחתות האש בתנור לפי כי הנה נתבאר מן התיקונים כי צדיק וצדק יורדים ביצירה בימות החול ומתלבשים במט"ט ועל ידו נעשה הזווג ביניהם אמנם בשבת וי"ט לא כך הוא שהנה אנו אומרים וביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו וכן בי"ט פושט בגדי חול אלו ומתלבש בלבושין דבריאה כדאיתא בתיקונים ולכן אסור ליקח עץ זה מט"ט לחתות בו האש לעשות הזווג דאיש ואשה לצורך האש ולחתות אותו בתנור הוא בחינת ירושלם כאמור לפי דהוה ליה מתקן מנא בלבד הוא לבדו נתקן ועולה במעלה אבל אינו מועיל לעשות הייחוד האמור שהרי הוא מוקצה מחמת חסרון כיס שנתחסר משני צדיקים הנזכר שאינם מתלבשי' בתוכו בי"ט אבל הוא מזומן למעלה:

וכאשר נדבר בענין מוקצה מחמת איסור כי הנה חז"ל אמרו במדרש וידעו כל עצי השדה אלו הבריות כי אני ה' השפלתי עץ גבוה זו אבימלך הגבהתי עץ שפל זה אברהם הובשתי עץ לח זה. אבימלך שאמר כי עצור עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך הפרחתי עץ יבש זו שרה וכו' והענין בקיצור כי הנה כינוי אני הוא במדת המלכות כנודע וכבר נת' למעלה כי חכמת שלמה אזמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולמיעל לון תחות גדפהא ולכן יאמר נא כי אני השפלתי עץ גבוה זה אבימלך שהוא סוד הקליפה אב של מלך זקן וכסיל אב הטומאה שלכן לקח לשרה אצלו חשב לשלוט בה ולקה בנגעים שהם ד' נשים שלו כאשר נתבאר אצלי בפי' מגילת איכה בסוד שאת או ספחת או בהרת אשר שנינו שני מראות נגעי' שהם ד' כי שאת היא אשת הנקרא אשת כסילות ובהרת היא ג"כ עזה כשלג הוא סוד והשגל עומדת אצלו כמ"ש חכמים ז"ל גמירי שהיא כלבתא וספחת היא מספחת לכאן ולכאן השפחה שמשמשת לשתיהן ואלו נדבקו באבימלך ושרה ניצולה הרי השפלתי עץ גבוה זה אבימלך שהוא עץ רע הגבהתי עץ שפל זה אברהם כדרך שהוא גמל עמה חסד כמשחז"ל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה וכדאיתא בזוהר דגדיל לה בתלת עשר מכילן דרחמי כך היא הגביה אותו למעלה שבתחילה נקרא אברם והיה למטה ואח"כ נקרא אברהם ופנה למעלה במדת חסד לאברהם וכך היא המדה לעולם

משפלת את הקליפה למטה ומעלה הקדושה למעלה ועוד הובשתי עץ לח זה אבימלך לפי שהקדושה אצלו נעשה לח אמנם כאשר נסתלקה משם נתייבש העץ הפרחתי עץ יבש זה אברהם כי היה יבש מפני הערלה שהיתה דבוקה בו הוא סוד משחז"ל האי צורבא מרבנן דמי לפרצידא דתותי קלא כיון דנבט נבט לפי כי ס"א נאחזת תמיד בת"ח שהוא דוגמא של יאע"ה כדאיתא בזוהר פ' משפטים ולכן אחז"ל האי דבלו מאניה דרבנן מנייהו הוי וכו' אני ה' דברתי ועשיתי היכן דבר למועד הזה כי הנה מדה זו מזמנת חיילין דיליה בזמנא דמועד שהיא בעלמא ולכן יאמר נא אסור ליקח עץ היינו סוד אברהם הנקרא עץ כאמור והוא בין העצים מתהלך בתמו עד הצדיק והוא יושב פתח האהל כחום היום כדאיתא בזוהר והיינו לחתות בו האש בתנור לפי כי אמרו חז"ל אש דאשה עדיף הני מצרפן אותיות אש דהוה ליה מתקן מנא כי הנה כאשר ממשיך סוד החסד לבדו על האש דאשה מתקן מנא הוא לחוד אמנם אינו נעשה הייחוד רק בסוד וימינו תחבקני אמנם כאשר מדת החסד הוא נמשך בתוך העצים אז הוא בערך מים קרים על נפש עיפה והוא הנרצה לחבר את האהל להיות אחד למדנו ממאמר זה כי עץ זה בין לח בין יבש אסור ליקח אותו מבין העצים כי כן עץ לח זה אבימלך אסור ליקח אותו לפי שרומז בסוד הקליפה ועץ יבש נמי בסוד אברהם אסור ליקח אותו לבדו כאמור אמנם על האמת כבר עתה נעשה אבימלך סוד עץ יבש ואברהם סוד עץ לח בקדושה ושניהם אינם ראויים ליקח אותם לבדם משום שהם מוקצה ואינם מוכנים לי"ט שהרי נאמר דברתי ועשיתי אימתי למועד כי אז חכמת שלמה זמינת לכל חילהא כדבר האמור לעיל:

תנור שנפל לתוכו מטיח הטיט וכו' הנה ענין טיט זה לא נפלאת היא ממך הכונה שאנו עושים בליל פסח בחרוסת שהוא זכר לטיט כי הנה הטיט הוא מלוי הויה שעולה מ"ה כזה יו"ד ה"א וא"ו ה"א והמלוי שלו עולה י"ט בסוד ושם אשתו מהיטבאל שהוא נוטריקון מ"ה י"ט בא"ל ומלת טיט משמע לכאן ולכאן יט טי היינו טיט והנה נתבאר בזוהר פ' בראשי' כי מדה האחרונה נקרא מה ושם נאמר דף כ' מה אדיר שמך וכו' גם בזוהר פ' תרומה דף קס"ז. וז"ל ר' יהודה פתח מה רב טובך וכו' דרגא תתאה דאיהו רזא דעלמא תתאה אקרי מה ותנינן אל תקרי מה אלא מאה בגין דכל דרגין עילאין באשלמותהון הכא אינון תו אמאי אקרי מה אלא אע"ג דמשיכו עילאה אתמשך לא אתגלייא עד דאשתלים הכא דאיהו אתר סופא דכל דרגין סופא דאמשכותא דכלא וקיימא באתגלייא ואע"ג דאתגלייא יתיר מכלא קיימא לשאלה מ"ה מה חמית מה ידעת כד"א כי לא ראיתם כל תמונה עכ"ל הנה מבואר מזה כי כינוי מה הוא יצדק במדה האחרונה ולכן מלוי טי"ט צודק בה אם מפאת הזכר הנקרא מה בסוד מה שם בנו

כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף ע"ט. וז"ל והכי הוא דכתיב מה שמו ומה שם בנו כי תדע חכמה שמו תפארת בנו עכ"ל והנה מצד זה ימצא לה מלוי טי"ט וגם מפאת עצמה שנקרא מה כאמור הנה המלוי של שם מה הוא טיט כאמור ולכן יאמר נא תנור שנפל לתוכו מטית הטיט כי התנור הוא בחינת ירושלם כאמור שנפל לתוכו מטיח הטיט שלו הוא הטיט שבמלוי שלה עצמו אם אפשר לאפות בו פת ולצלות בו בשר שהוא הבשר החי ע"ד משחז"ל בבשר היורד מן השמים עסקינן והנה הואיל ואתא לידן ענין זה נימא ביה מלתא כי מה היה בדעתו של החכם שהביא הבשר לבית המדרש לשאול עליו כי הנה בעיניו ראה תרי אטמתיה שהורידו לו מן השמים תכף כשאמר הכפירים שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם ולכן ראוי לידע מה ספק היה לו בזה וכיצד נתיישב הספק שלו במה שאמרו לו אין דבר טמא יורד מן השמים ואחשבה לע"ד כי הנה החכם היה מסופק דמאחר כי זה הבשר השליכו אותו מן השמים לאריות אפשר שהיה דבר טמא כי הנה אמרו חז"ל בא לטמא פותחין לו אדם מטמא עצמו מעט מטמאים אותו הרבה מלמטה מטמאין אותו מלמעלה הנה מכל אלו המאמרי' נראה כי יש לטומאה שורש למעלה דלא סגי בלאו הכי ואם כן קרוב לשמוע כי בשר זה היה דבר טמא מזה המקום שמטמאים לאדם עד שאמרו לו אין דבר טמא יורד מן השמים כלומר ואפילו אותם מאמרים שנראה מהם כי יש טומאה למעלה אינו כן אלא יש להם משמעות אחר ואינו נוגע לענייננו בזה: אמנם היותר נכון אצלי עם הישר הולך כי מה שהוליך החכם הבשר לב"ה לא לשאול על הבשר עצמו הלך כי פשוט הוא אצלו שהיה דבר טהור אמנם מאי דמספקא ליה הוא על ענין הניקור וגיד הנשה לפי שהיו ירכים דאפילו למ"ד אינו נוהג גיד הנשה רק בירך אחת הנה הירך האחת היתה כי האחרת אכלו אותה האריות ולזה הוצרך נשאל בבית המדרש ועיקר הדבר מפני כי אלו ירדו מעולם העשיה זה ונודע הוא כי שם סוד הרגלים בעקבי משיחא ושם הוא ענין הנגיעה שנגע בכף ירך יעקב ואיתא בזוהר נאמר כאן כי נגע ושם נאמר וכל אשר יגע בו הטמא יטמא ולכן נעשה ענין התערובת בעולם העשיה שמתערב טוב ורע יחדיו והיינו מאי דמספקא ליה והשיבו לו אין דבר טמא יורד מן השמים דאף על גב כי הבחירה נתונה ביד האדם לכל אשר יחפוץ יעשה אבל אין מכשילין לאדם מן השמים להוריד לו דבר שצריך ניקור או ליטול גיד הנשה כי שם אינו שייך כל זה נמצא כי שני מיני בשר הם אחד הוא שנאמר ובשר מבשרי ולפי שהוא בסוד של העשיה נמצא בו תערובת איסור ואחד הוא בשר החי בסוד חי העולמי' וכמו שאמרו חכמים ז"ל בפסוק ותזני אל מצרים גדלי בשר וכו' ולכן אמר אם אפשר לאפות בו היינו לחם בסוד הלחם אשר הוא אוכל ולצלות בו בשר החי כחמור בלא גריפה רק

ישאר שם טיט זה ולא יתחרך הפת או הצלי ע"י טיט זה שהוא מנוי שהוא בחינת דין אסור לגרפו לפי שהוא מטלטלו שנח לצורך אבל מותר ולהשכיב האש והאפר שבו בתנור שהם סוד הדינים פ"ר דינים והכולל אפר כדי שיהיה חנק ולא יגע בפת אלא יהיה הייחוד ממותק אע"פ שאם היה נוגע בו לא היה כדאי נחרכו לפי כי דינים הללו אינם קשים כי אפר נעשה פאר והאש הם שלהובין דרחימו דאיש ואשה ונוסף עוד ע"י דינים אלו נעשה סוד העיבור דאיש ואשה ופרים ורבים בסוד אפר דאפרים בן יוסף אבל אם יש בטיח שנפל לתוכו כדאי לחרך הפת או הצלי אם היה נוגע בהם אע"פ שבלא גריפה היה אפשר לאפות בו ולצלות בו כיון שהיה מתחרך לפי שהם דינים קשים מותר לגרפו דחשיב טלטול לצורך הייחוד ומותר ודווקא בתנורים שלהם שהיו מדבקים הפת סביבם ואין צריכים לגרפם חלא מהטיח שנופל לתוכו וזה ימצא במדור הפנימי שהפת נדבק סביבות התנור הוא הלחם והבן חבל בתנורים שצלו הוא המדור החינין בחינת הפרוזדור שהוא רחב כיון שאי אפשר לאפות בהם בלא גריפה שהלחם הוא למטה מותר לגרפו מן האפר והגחלים שהרי ירושלם היא בחינת דינים כנזכר באדרא זוטא שנאמר צדק ילין בה ונוסף בה אש ואפר לכן צריך גריפה אע"פ שהוא מכבה אי אפשר בלא כן להיות הייחוד ממותק כאמור וכשם שמותר להבעיר לצורך דהיינו ע"י שלהובין דרחימו דאיש ואשה כי הוא קדוש מעורר הייחוד כאמור כמו כן הוא לענין הכיבוי כי הנה אותו הבער הוא לצורך אוכל נפש הוא נפש דוד לקיים בהם אכלו רעים כמו כן מותר לכבות הדינים הללו הם אש ואפר שהוא לצורך אוכל נפש כי ע"י כן מתקיים צדיק אוכל לשובע נפשו והרי זה כמניח בשר על הגחלים כי לא יתכן שלא יהיה מכבה הדין מפני כי הבשר החי ממשיך מים קרים על נפש עיפה ומכבה אש הדינים ולפי כי הוא צורך אוכל נפש דוד מותר וכך הוא המנהג זה הטוב והישר:

תנור וכירים חדשי' אין סכין אותם בשמן וכו' והנה ענין תנור וכירים הללו הכל הולך אל מקום א' עם הקודם והם בסוד המדה האחרונה ולפי כי כאשר מתמעטת ויורדות למטה בעולמות שם נמצאו הקליפות שבהם נאמר תנור וכירים יותץ טמאים הם לכן בא זה הכינוי למדה זו אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם ולכן יאמר נא תנור וכירים שהם שירדו למטה בעולמות בין הקליפות וכאשר הם חוזרים להטהר ולעלות למקומן לכן הם נק' חדשים והם על האמת חדשים לפי שהם מתחדשים בחידוש הלבנה ואינם כמו הקליפה שנקרא זקן וכסיל לפי שאין לו חידוש כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך דף ק"ע. וז"ל מזמור שירו לה' שיר חדש וכו' שיר חדש וכי אית שיר עתיק אלא שיר דעד כען מלאכין עילאין קדישין לא שבחו ליה בגין דאיהו חדש מאי טעמא איהו חדש בגין דההוא

דמחדש עולמוי משבח ליה ואמר ליה והכי אמר רב מתיבתא דא אקרי חדש ואיהו חדש בגין דדביק בשמשא ולא אתפרש מניה לאפקא סטרא אחרא דלית ליה חידושא דכתיב ביה ואין כל חדש וגו' זקן הוא ואתבני ולא אתחדש עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי המדה האחרונה נקרא חדש על דאתדבק בשמשא וגם לפי שמתחדשת תמיד כאמור ולכן יאמר נא כי תנור וכירים שהם חדשים בסוד מדה זו הנקרא חדש היינו עיר חדשה שביהודה אין סכין אותם בשמן ולא טסין אותם במטנית כי לפי שהם חדשים עדיין צריכים תיקון כי הם בבחינת האחורים ואחר כך חוזרים בסוד הפנים ואח"כ בא אליה מנך גדול וסבב אותו וממשיך לה שמן זית זך על ידי הצדיק דכתיש כתישין מאינון זתין קדישין ואפיק שמן ויהיב לה ואם נאמר כי שמן זה אשר סכין את הקטן כנזכר במשנה א"כ תנור וכירים חדשים משמע קודם הבנין שעדיין לא נתחברו עם הנקודה השרשית אין סכין אותם שמן ולא טסין אותם במטלית עד שתבנה ותכונן אחר כך ממשיך לה שמן הצדיק דכתיש כתישין כאמור אבל מותר להסיקן לפי כי ע"י כך אם יש קצת זוהמא מהתחברות הרשעים עמה הם נשרפים ומכח אש זה מתעורר בה החיבור עם בעלה כנ"ל לא מבעיא הסק הנעשה אחר כך כי זה יהיה בסוד אתערו דשלהובין דרחימו דאיש ואשה כמש"ה זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה וכו' אלא אפילו היסק ראשון דהיינו בסוד אל זועם בכל יום שהוא זועם לכל מאריהון דדינין והוא סוד ההוא שלהובא דאשא הנזכר פרשת ויקהל גם זה מותר כי הוא לצורך ובלבד שלא יפיגם בצונן לפי כי ענין זה הוא מורה על הייחוד שלה עם בעלה הממשיך מים קרים על נפש עיפה ועדיין לא נגמרה מלאכת הפרצוף שלה כי זה הוא כדי לחסמן ולחזקן ואם הוסקו יותר מדאי מאותה אש להבה מאיש ואשה כאמור והוצרכו להפיגן בצונן מאותם מים קרי' הנזכר כדי לאפות בהם הוא ענין החיבור לאכול לחם חם שנאמר צדיק אוכל לשובע נפשו מותר לפיכך מותר לשרות במים המכבדת היא בסוד יד העליונה כמו ששנינו המכבדת את הבית וכן ביד זו הם מכבדים את התנור מותר לשרות אותם במים הם מימי החסד בסוד יד הגדולה אף על פי שמכבה בחינת הדינים בהכרח מותר:

מותר לאפות תנור מלא פת וכו' הנה נתבאר למעלה כי ענין האפיה הוא התיקון של הלחם לאכול אותו ע"י צדיק אוכל לשובע נפשו ולכן בא הדין למטה בגשמי כי מותר לאפות תנור מלא פת אע"פ שאינו צריך אלא פת אחד לפי כי כן ע"י מעשה התחתונים נעשה למעלה פת מרובה בתנור עליון סוד ירושלם כמו שעתיד להיות בקבע תמיד לעתיד וז"ש הפסוק יהי פסת בר בארץ בראש הרים (תלים עב) וכמשחז"ל עתידה א"י להוציא גלוסקאות נאות והיינו לפי כי היא באותו זמן בראש הרים שנאמר הנה ישכיל עבדי דא

סיהרא קדישא וכדאיתא בזוהר ירום ונשא וגבה מאד היינו בראש הרים אלו האבות ואף על פי כי עתה בזמן הזה אינו צריך אלא פת אחד הוא הייחוד אחד הוא הנעשה לפרקי' ודווקא בתנוריהם שהיו קטנים וכבר נתבאר ענין זה למעלה כי התנור קטן סוד שלו הוא בבחינת הפנימית הנקרא ציון הוא סוד החדר הנזכר במשנה ולכן הפת נדבק בדפנות הוא הצדיק חי עלמין והבן ומתוך שהתנור מלא מן הצדיק אין מקום לחומו להתפשט כי כאשר הוא מתחמם בשלהובין דרחימו באיש ואשה ויחם בשר הילד וכן הוא דין הרואה חלום ולא ראה קרי בודק אם בשר קדש הוא חם ולפי שאין מקום עוד להתפשט לכן הפת נאפת יפה אשר על עיקר זה שאל מנשה מלך יהודה ע"ה מהיכן מברכין על הלחם ממקום שבישולו יפה לפי כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם אבל בתנורים שלנו שהדוגמא לזה הוא בחינת ירושלם שנאמר ותנור לו בירושלם והוא החדר החיצון הנקרא פרוזדור אין לאפות יותר ממה שצריך לפי שההבל יוצא וכו':

מותר לסתום פי התנור כי על ידי זה המעשה הגשמי התחתון הוא גורם כי כך נעשה למעלה ונסתם פי התנור הנזכר של הבחינה הנקרא ירושלם ואמר בטיט ורפש שעל שפת הנהר כי הנה נתבאר למענה מה ענין הטיט ולפי כי הם שני מינים של טיט האחד הוא מבחינת התנור עצמו מן הטיח שלו ואחד טיט מלמעלה מבחינת הזכר שהוא מן המלוי של שם מ"ה שאותיות המילוי הם ודא"אוא שעולים טי"ט בגי' ולכן הוא אומר מטיט שעל שפת הנהר הוא בחינת הזכר הנקרא נהר שנאמר ונהר יוצא מעדן והוא שרככו מאמש ר"ל לפי שהמילוי הוא בחינת דין כי כן מלוי הוא עולה בגימטריא פ"ו שהוא בגי' אלהי"ם ולכן צריך לרכך אותו במים שהוא בחינת חסד או עשה בו סימן ונתקן לצד אחר שהרי ניתק מצד הדין וחזר להתמתק בסוד הרחמים אבל לגבל טיט ביום טוב אסיר והענין מפני שאפר לאו בר גיבול הוא אנא שעל ידו נעשה התעוררות והוא בסוד אפרים שנעשה פריה ורביה שם אמנם גיבול ממש לגבל טיט בי"ט הוא מורה על שמתקבצים אותם החלקים של מדת המלכות שהם יורדי' לעולמות למטה והם סוד המלויים שלה כחמור והא ליתי שהרי מערב יום טוב משעה שקדש היום כל אותם הבחינות לה שהם למטה הם עולים למענה ומתקבצים בה ונגמר הפרצוף שלה ואחר כך נעשה הייחוד:

סימן תקח

[א] אשר חז"ל הגידו אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח שנאמר אבנים שחקו מים וכו' ולכן יאמר נא אין מלבנים את האבנים כי הנה התשובה

היא מלובנת במעשים כמשחז"ל אצל פ' מעצי הלבנון בעצת התורה המלובנת במעשיה ובעצת התשובה המלובנת בדרכיה ולכן האדם הנלבב אשר נתן אל לבו לשוב בתשובה נלבן מעשיו צריך כי לא יעשה הדבר הזה אם פגע בך מנוול זה מושכהו לבית המדרש כי בדבר הזה אינו נתקן העון רק נכנע היצר בלבד וגם זה יהיה לשעה קלה ואח"כ יחזור לקטרג באדם כדי להטעות אותו ולהחטיאו וכנזכר אצלי בפסוק אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו (תלים כח) מהו ההולך בדרכיו אלא הענין הוא כי יש ב' מיני בני אדם שהם ירחים מן העונש ועושים תקנה להמלט מן היצר זה האחד מקיים משאחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש ויש אדם שמתעסק בצרכיו ועל ידי כן שמתעסק בדרך חרץ הוא נמנע ממנו ולכן אמר הכתוב אשרי כל ירא ה' על השנים כאחד טובים אשריהם אמנם אחד מהם היותר משובח נזכר בכתוב היינו ההולך בדרכיו לפי כי יגיע כפיך כי תאכל באופן זה אשריך בעה"ז וטוב לך לעה"ב כי תנצל מן החטא אמנם אותו המושך היצר לבית המדרש אע"ג כי הוא נכנע הוא לשעה קלה כאמור ואחר כך הוא חוזר בכחו הראשון ולכן הוא אמר אין מלבנים את האבנים שהוא דוגמא ליצר הנקרא אבן בהוא מצוה לשורפו וללבנו ע"י אבן בחן שהוא התורה לחות אבן לצלות היינו בשר של תורה למלאת כרסו בשר ע"ד משאחז"ל בפסוק ונהג הרבה יגיעת בשר מי שהוא יגע בתורה טועם טעם בשר או לאפות עליהם לחם של תורה שנאמר לכו לחמו בלחמי מפני שמחסמן לפי כשהוא יחשוב שבאופן זה מכניע ליצר ונהפוך הוא כי הוא מתחזק על ידי כן לפי דכיון דדש דש ואין שוברין את החרס הוא הדבר אשר נתבאר בהלכות פסח בענין כלי חרס שהם בני אדם עמי הארץ כי מטמא מתוכו ומגבו ולפי כי הוא רודף אחר המאכל למלאת רסן בטנו נקרא כלי חרס ע"ש המאכל שנהפך במעיו לטיט היון ומה גם אחרי מותו וכן נמי הוא הענין עצמו בכלי חרס זה הוא בן אדם המורדף אחר תאות גופניות אין שוברין אותו כדי לצלות עליו בשר של תורה וכן נמי הנייר הוא בן אדם שאין בו תורה כמו ששנינו הלומד ילד לדיו כתובה וכו' והלומד זקן לדיו כתובה על נייר מחוק ולכן על שניהם הוא אומר אין שוברין את החרס ואין חותכין הנייר לצלות עליהם בשר של תורה ביום טוב שהוא דבר קשה להתקן בו ביום ולא אחד בהם ואין פוצעין את הקנה כי הנה הקנה הדוגמא שלו הוא מ"ש הכתוב קנה חכמה קנה בינה אין פוצעין אותו לעיין ולפרש בו כפי הדין דהיינו לעשותו כמו שפוד לצלות בו בשר של תורה כי כדרך שאין ראוי לעשות אחת מדרכי התשובה כדי שלא ימנע משמחת י"ט כמו כן לענין הלימוד אין ראוי להעמיק בעיון או לענין פלפול בדין ללמוד ממנו דין לאמיתו מאחר שאין בו צורך יום טוב: [ב] פוצעים אגוזים במטלית וכו' הוא הדבר

אשר חז"ל הגידו אל גנת אגוז ירדתי למה נמשלו דברי תורה לאגוז לומר לך מה אגוז זה אעפ"י שנתלכלך אין תוכו נמאס אתה שובר קליפתו ואוכל מה שבתוכו כך תלמיד חכם אף על פי שסרח אין תורתו נמאסת ולכן יאמר נא פוצעים אגוזים שהדוגמא לזה הוא תלמיד חכם שסרח מפצעו ואוכל ואינו נמאס וזה שמפצע יהיה כמטלית הוא טלית של תלמיד חכם ולא ישנה מלבושו אע"פ שחטא ולא חיישינן שמא תקרע הטלית היינו מש"ה בכל עת יהיו בגדיך לבנים ואחז"ל זו טלית ואמרתי כי חז"ל ידרשו מלת לבנים נוטריקון לב נים ר"ל ל"ב נימין שהם חוטי הציצית שמנה בכל כנף ד"פ הם ל"ב לקיים והיו הדברים האלה על לבבך ואמנם אשר יצוה החכם בזה בכל עת יהיו בגדיך לבנים ממש לא יהיה בהם דופי אף על גב כי נכשל בדבר עבירה ולכן אמר ולא חיישינן שמא תקרע נמי כי ע"י כך ימצא שנעדר מן התורה ומן המצוה כדבר האמור וכאשר נאמר כי דינים הללו מדברים בעולם העליון ופנה זה הדין למעלה כך היה אומר אין מלבנים את האבנים וכו' כי האבנים אלו יהיו בסוד שנים עשר אבנים אשר שם יעקב תחת מראשותיו שנאמר ויקח מאבני המקום וכו' ואיתא בזוהר פ' ויצא דף קפ"ד וז"ל ויקח מאבני המקום אבני המקום לא כתיב אלא מאבני המקום אלין אינון אבני יקר מרגלאן טבאן דאינון תריסר אבנין עילאין כמה דכתיב שתים עשרה אבנים ותחות אלין תריסר אלף ורבבן אבני פסילאן וכלהו אבנין בגין כך מאבני ולא אבני וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי רק אלו האבנים שנים עשר הם אשר שם מסטרא דקדושה אמנם יש אחרות רבים הם אבנין פסילן אמנם הלא לך לדעת כי אבנים הללו הם רמז לאותם הבתולות אשר שם עולמתאן דמטרוניתא והדבר מפורש בזוהר פרשת תצא דף רע"ז וז"ל פקודא דא למחדי לאתתיה שתא חד דכתיב נקי יהיה לביתו שנה אחת ואינון י"ב ירחין אינון מדילה דהא שנה איהי כלה ולית כלה בר בי"ב ירחין דכתיב עומד על י"ב בקר והואיל ולית תיקונא דכלה בר בי"ב אצטריך חתן למחדי לה ולביתהא כגוונא דלעילא וע"ד יעקב כתיב ביה ויקח מאבני המקום וכו' ומאן דחדי לכלה חדי לעולימתהא ועלמתאן וב' הוו וכלא רזא דשנה עכ"ל והנה אחר שלמדנו ממאמר זה כי אלו האבנים הם י"ב עולמתאן דמטרוניתא והם סוד הבקר אשר תחת הים דשלמה נחזור ונלמוד מה מעשיהם כי הם המעלים את כלה למעלה ועליהם נאמר בתולות אחריה רעותיה מובאות לך והיינו מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קל"ז. וז"ל שירו לה' שיר חדש וכו' אתערו דחבריא שפיר איהו ודא פרות עלות כד הוו נטלי ארונא אינון פרות אתערו בהאי תושבחתא כד"א וישרנה הפרות בדרך ומה שירה הוו אמרי מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה רזא דא איהו כגוונא דלעילא בשעתא דאינון חיות נטלי כרסייא לארמא ליה לעילא אינון אמרי תושבחתא

דא וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי אותם הפרות הם האבנים הנזכר והם עולמתאן דמטרוניתא והם המעלים אותה לבית שמש כי שמש ומגן ה' ועולם עליון הוא בית של שמש הנזכר והיינו משחז"ל ויביאו את המשכן אל משה הה"ד תובלנה בשמחות וגיל וכו' כי היכן נאמר כאן ויביאו את המשכן שהיה בשמחות וגיל אמנם הם כונתם לומר כי המשכן הוא רמז לכסא הכבוד וכל אשר נעשה למעלה כך היה הרמז למטה דאע"ג שהם אמרו למה משכן משכן שני פעמים מלמד שהראה הקב"ה למרע"ה משכן למעלה ומזבח והמלאך מקריב עליו נשמות של הצדיקים בזמן החרבן הלא תדע כי זה הוא סוד המשכן כי כן נאמר בתחלת הענין כסאך אלהים עולם ועד וכו' וסמיך ליה בנות מלכים ביקרותיך הם הבתולות המעלות הכסא לכן נצבה שגל לימינך לפי כי השגל היא בחינת דין שנא' כי לשלג יאמר הוי ארץ ונצבה לימין ולכן נקרא בת שמעי בת וראי וכו' בסוד בת היתה לו לאברהם ובעבור כן לרקמות שלבשה בגדי רקמה תובל למלך עליון בתולות אחריה וכו' תובלנה בשמחות וגיל שהם אומרים מזמור שירו לה' שיר חדש וכו' והנה אלו הם סוד האבנים כאמור ובכן מובן כל המזמור אין להאריך כי כבר יצאתי מן הענין ולכן יאמר נא אין מלבנים את האבנים הם אבנים הללו סוד הבתולות המעלים הכסא למעלה סוד הכלה אין מלבנים את האבנים הללו כלומר דאף על גב כי בזמן החול צריכין ליבון שבא להם מלמעלה שנאמר והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום כדי שלא יהיה מי שמונע עלייה זו אמנם עתה אין צורך לענין זה כי קדוש היום לאלהינו ולכן הוא בגשמי אסור ללבן את האבנים לצלות או לאפות מפני שמחסמן ומחזק אותם דאלו למעלה יש הפרש בין האבנים הקדושות שהם מרגלאן טבאן לאותם שהם אבנין פסילן אמנם בענין הגשמי לא יתכן להיות הפרש בין אבן לאבן ולכן אין מלבנים את האבנים הכל במשמע כי כן נמי למעלה אין מלבנים אותם לצלות אותו בשר קדש או לאפת לחם כי בלאו הכי כאשר אותם עולמתאן דמטרוניתא שהם סוד האבנים הנזכר הם מעלים את הכלה למעלה אדעתא דהכי הם מעלים אותה לענין יחוד באיזה אופן שיהיה ולכן אין מלבנים אותם מפני שמחסמן ואין שוברין את החרס והדוגמא לזה הוא סטרא אחרא וכן בדברי חז"ל נמשלו עכו"ם לחרש שנאמר ושברה כשבר נבל יוצרים וכו' והענין כי הנה בזמן החול כאשר מעלים את הכלה למעלה אז נעשה תיקון בשני פנים ראשונה הוא מ"ש בזוהר בפ' ואל זועם בכל יום כי הנה בכל יום ויום מתעוררים הדינים למעלה ולכן יעיר בבקר בבקר מדת החסד להכניע אותם שנאמר וישכם אברהם בבקר ויחבוש את חמורו ולכן נאמר ואל זועם בכל יום אינו אומר נזעם או זעום אלא זועם פועל יוצא כי הוא זועם למאריהון דדינין ומכניע אותם ועוד נמצא אחר

כך תיקון אחר כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קל"ד. וז"ל בשעתא דאיהי אתת בעולמתהא ובעאת לאתפרשא מסטרא אחרא אתת כמאן דאזדמנת למחמי ביקרא דמלכא יתיר והכי מכרזי דיזדמנון למחמי ביקרא דמלכא כדין סטרא אחרא לא ניחא ליה למחמי ואתפרש מינה כד"א צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה פוקו למחמי כיון דאתת כל אינון שמשהא עיילין לה לחופה בהדי מלכא בלחישו ברזא וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כמה נזהרים למעלה להעלות הכלה לחופה בלחישו בצנעא כדי שלא תתערבב השמחה ומקדים מדת החסד להכניע למאריהון דדינין ולכן יאמר נא אין שוברין את החרס הוא סוד סטרא אחרא הנקרא חרש כדאיתא בזוהר סוף פרשת פנחס ושם נאמר דהא כלהו אתחשיבו לגבן חרש נשבר דלית ליה תקנא לעלמין וסי' חרש את חרשי אדמה והנה ביום טוב אין שוברין את החרס הוא סטרא אחרא כדי לצלות הבשר החי או לאפות הלחם אשר הוא אוכל לפי כי אין זה נעשה רק בימים של חול אמנם ביום טוב משעה שקדש היום כבר נבדלת סטרא דקדושה מכל בן נכר ואין צורך לענין זה ואין חותכין את הנייר לפי כי סוד הנייר הוא שכותבין עליו בדיו ולכן הוא בסוד היריעה שבה ויש לתת רמז בדבר כי נייר עולה בגימטריא רע ואמר אין חותכין כלומר הזהרו לא תקרבו לגלות ערוה בזמן שנעשה הצלי או אפיית הפת אף על גב כי אין נמצא שם סטרא אחרא כי אין שוברין את החרש כאמור אמנם מכל מקום נמצא עד זמן שנאמר בלע המות לנצח ולכן ואין חותכין את הנייר לצלות ענין בשר שנאמר ובשר מבשרי שלא יתבונן בזה סטרא אחרא ואין פוצעין את הקנה לפי שהקנה הוא שכותבין בו והוא סוד הצדיק שהוא בסוד קונה הכל ולכן נאמר בו קנה חכמה קנה בינה והנה בזמן החול נמצא בו פיצוע לטובה כאשר יוצא מאהל רחל ונכנס באהל לאה והבן אמנם נמצא בו פיצוע לרעה בזמן החרבן כדאיתא בזוהר פרשת אחרי מות כדין מלכא עילאה סליק לעילא ואנגיד ליוד רישא דיסוד עמיה כדין ווי וכו' ולכן אין פוצעין את הקנה לעשות אותו כמו שפוד לצלות בו אף על גב כי הוא צורך אוכל נפש ונאמר צדיק אוכל לשובע נפשו הס שלא להזכיר ענין החרבן ביום טוב פוצעים אגוזים במטלית הנה ענין האגוז נתבאר בזוהר פרשת שמות דף ט"ו. וז"ל א"ר עקיבא מהו דכתיב אל גנת אגוז ירדתי א"ל ת"ח ההיא גנתא נפקא מעדן ודא היא שכינתא אגוז דא היא רתיכא קדישא דאינון ארבע רישין דנהרין ומתפרשין מן גנתא כהאי אגוזא דאינון ארבע רישין לגו וכו' מה אגוזא טמירא וסתימא מכל סטרוי כך רתיכא דנפקא מגנתא סתימא מכל סטרוי מה אינון ארבע קדישין די באגוזא מתחברן בהאי גיסא ומתפרשן מהאי גיסא כך רתיכא מתחברן באחדותא בחדוותא בשלימותא בשלימו ומתפרש כל חד בעבדוי על מה דאתמני הה"ד הוא הסובב את כל ארץ החוילה

וכו' והנה מבואר מזה המאמר כי האגוז הוא רמז למרכבה שהיא סתומה ולכן הוא אומר פוצעין אגוזים במטלית לומר כי בי"ט המרכבה מתגלית כענין האגוז כאשר פוצעין אותו ויוצא האוכל לחוץ ויכול לעשות כך במטלית ע"ש מש"ה סדין עשתה ותמכור וזהו סוד ופרשו השמלה לפי כי ע"י שהמרכבה מעלה הכלה למעלה כנ"ל נעשה החיבור וכנגד זה נמשך לה ע"י הצדיק הטיפה קדושה סוד ארבע אותיות ויש בה עד הוא השמלה זו כך נעשה ביו"ט ואין חוששין שמא תקרע דאע"ג כי בחול נמצא טענת בתולים ופרשו השמלה ונמצאת טהורה לא נעשה כך בי"ט הוא סוד המעיל כי באשה זרה נאמר ומעלה בו מעל שנאמר העוזבת אלוף נעוריה וכו' אבל באשת חיל נאמר כפי תחרא יהיה לו סביב לא יקרע והבן:

סימן תקט

[א] הנה בהלכות פסח נתבאר ענין כלי מתכות בסוג האדם כי זה יהיה כינוי לרודף אחר העבירה כי ענין כלי חרש היינו כינוי לרודף אחר המאכל למלאת רסן בטנו ולכן על פי פעולתו נקרא כלי חרש לפי כי כל הרודף אחר אכילה ושתיה סוף שהוא מוכר כלי ביתו ואומר מה הדין קדרא דנחשא עביד האי קדרא דחספא עביד ולכן יתהלך במשרים אמנם הדוגמא לכלי מתכות הוא הרודף אחר העבירה ולפי כי הורג את נפשו לכן מכונה אל הברזל שהורג ולכן יאמר נא שפוד שנצרף הוא אותו האדם החוטא על הנפש בעבירה אמנם זה היה לו לפי שנמשך אחר רסן בטנו יצלה צלי ויאכל שלכן נא' אכלה ומחתה פיה לכן בא הכינוי של השפוד מכוון אליו אמנם יאמר שנשבר עתה בי"ט כי נכנע לבבו והרהר כך לעשות תשובה אע"פ שיכול לפשטו בידו דהיינו כי הנה אם לענין המאכל הנה הוא מצוה מן התורה ואם מפני שכונתו לעשותו תשובה לגמרי על הכל אין מתקנין אותו שאם לענין אכילה ושתיה נתן דעתו למנוע עצמו ממנה לא נכון לעשות כן בי"ט ואם לענין תשובה ימנע משמחת י"ט ע"י כי יכנע לבבו ולכן אין מתקנין אותו בענין הגשמי נמי:

[ב] שפוד שרוצים לצלות בו הוא הענין האמור כי זה האדם נתן אל לבו לתקן מעשיו כדי שיזכה להיות קרבן למעלה על מזבח העליון והוא ענין צלי אש כמשחז"ל אלה פקודי המשכן למה משכן משכן ב' פעמים מלמד שהראה הקב"ה למשה משכן למעלה והמזבח בנוי ומע"ט מקריב עליו נשמות של הצדיקים ולכן אדם זה רצונו לצלות בו בעצמו ע"י שנקרב לקרבן על גבי המזבח כאמור אמנם היה ארוך יותר מדאי כלומר כי כל מה שגרם לו היה הגאוה שהיה שנתגאה יצרו עליו כמעשה הבחור הרועה שראה

בבואה שלו במעין וזחה דעתו עליו והיינו מ"ש והיה ארוך ביותר מדאי עוד משחז"ל בפ' וכראש שבולת ימלו מי גרם לו לישבר קודם זמנו על שהיה גבוה ועכ"ז שרוצה לצלות בו לצורך אוכל נפש להיות בסוד קרבן למעלה עם כל זה אסור לחתכו כלומר שהרי נאמר וכראש שבולת ימלו ולכן נכרת אמנם מאחר שנתעורר על התשובה לכן אסור לחתכו ולא לשורפו באש של גיהנם כאמור: אין משחיזין את הסכין במשחזת שלה וכו' מאחר שהנחנו כי הסכין הוא דבר הממית כפי פשוטו אין לך חמור מענין ל"ה כך אמרו חז"ל שקולה כנגד ע"ג ג"ע ש"ד שנא' לשון מדברת גדולות והורג ג' האומרו והמקבלו והנאמר עליו כנגד ג' עבירות הנזכר תן אלו כנגד אלו כאשר נתבאר במקומו ואדם זה לפי שנתייירא מהקב"ה שמודד לאדם מדה כנגד מדה וימסר ביד מלאך המות וישחט אותו כאשר נתבאר אצלי בפסוק גורו לכם מפני חרב ובמדרש סכין מן השמים ירדה ובקעה כריסם ולכן יאמר אין משחיזין את הסכין הוא הלשון שנאמר שננו לשונם כמו נחש במשחזת שלה היינו ענין הלימוד בתורה ע"ד משחז"ל אם בא להחטיאך יצרך שננהו בתורה וכמשחז"ל מרפא לשון עץ חיים כי התורה משננת שלו והקשו חכמים ז"ל מאחר שסיפר מה מועיל לו התורה והרי כרתו דוד ברוח הקדש שנאמר יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות אלא ילך אצל ת"ח וילמדנו שלא ידבר לשון הרע ולכן יאמר אין משחיזין את הסכין הוא לשון הרע במשחזת שלה הוא לימוד התורה כאמור והטעם כדאמרן כי אין זו תקנה שהרי כרתו דוד ברוח הקדש אבל מחדדה על גבי העץ הוא תלמיד חכם כמשחז"ל בפ' עץ מאכל הוא גבי כי האדם עץ השדה או חרס כי ישפיל גאותו כמשחז"ל אצל ומבמות הגיא אם נתגאה דהיינו במות בעל כך ישפיל עצמו בגיא והלשון הרע הוא נמשך מצד הגאוה ולכן יחדד הלשון להסיר הפגם שבו כחרס את חרסי אדמה או אבן הוא דוגמא לאבן כמשחז"ל אם משים אדם לחייו כאבן וכו' ועל כלם אמר ואין מורין כן לרבים כדי שלא יבאו לחדד במשחזת כי יאמר האדם מה מועיל לי במה שאלך אצל תלמיד חכם מאחר שהוא אומר לי תלך ותלמוד בתורה כי זה הוא תקנת עון לשון הרע והרי אני הולך מעצמי ולומד ונמצא שיבא לחדד סכין זה הלשון במשחזת שלו הוא התורה ולכן אין מורים כן לרבים כאמור במה דברים אמורים שיעשה תקנות הללו כשיכולה לחתוך בדוחק או שנפגמה כלומר כי אדם זה לא היה דרכו בכך להיות בעל לשון הרע אלא לפרקים היינו שיכולה לחתוך בדוחק או שכבר נפגמה מן הדיבור קצת אז יעשה לה תקנות הללו האמורות אבל אם אינה יכולה לחתוך מפני כי נטמע בעון זה ואינו יכול לחתוך ולפסוק מלדבר לשון הרע אין משחיזין אותה אפילו על העץ הוא תלמיד חכם האדם עץ השדה אין מלמד אותו להועיל על לימוד

התורה שמא יבא להשחיזה, במשחזת של תורה מעצמו ולא יפסוק מלדבר סרה ונמצא מטמא התורה שנאמר ולרשע אמר ה' מה לך לספר חקי כי חז"ל דרשו פ' זה על דואג שהיה מספר לשון הרע ולרשע זה אמר ה' מה לך לספר חקי ואח"כ מדבר לשון הרע אבל תקנות אחרות יכול לעשות הם הנאמרים לעיל וכיוצא בהם כמדובר:

[ג] עופות שממלאים אותם בשר וביצים וכו' הנה בהלכות פסח שם נאמר כי העוף הרמז שלו הוא לאדם אשר רודף אחר המצות הלא הם דברי חז"ל מה עוף זה כנפיו מגינות עליו כך ישראל המצות מגינות עליהם ועל זה נאמר מי יתן לי אבר כיונה כי היונה קופצת אחת מאגפיה ופורחת באחרת כך מי יתן כי כל אבר ואבר שלי היה בסגנון זה, של היונה לעשות בהם מצות ולא אהיה מתייגע כלל ועוד נמצא שלימות בעוף שקולו מצפצף כך נאמר הקול קול יעקב כי שני פעמים קול הנאמרים בפ' זה הקול הוא של תורה קול זה הקול של תפלה והעופות מלאם בשר של תורה וביצים היינו מעשה כנ"ל מותר לתופרם ביום טוב ר"ל לחבר אותם בחוט של חסד דאברהם שנאמר אם מחוט והוא שיתקן מערב יום טוב החוט כך אמרו חז"ל לעתיד מביא הקב"ה ליצר הרע בפני הכל והרשעים נדמה להם כחוט ונתבאר אצלי כי הוא ע"ש מושכי העון בחבלי השוא ולכן כדי שהאדם יזכה לאותו י"ט שעתיד הקב"ה לעשות באותה סעודה לצדיקים לעתיד לבא כנ"ל צריך שיתקן החוט הזה מערב י"ט דהיינו בעה"ז שהוא חול לגביו כך אמרו חז"ל כאשר הרשע מענישים אותו הוא אומר הניחוני ואלך ואעשה תשובה אומרים לו עולם זה הוא דומה לשבת ועולם שיצאת ממנו הוא דומה לערב שבת אם לא טרח מערב שבת מה יאכל בשבת ולכן צריך לתקן החוט מעי"ט וישימנו במחט כדי לתפור בו כך אמרו חז"ל אחות לנו זה אברהם שאיחה את כל העולם כזה שמאחה את הקרע כך יתקן האדם עצמו ויתפור נשמתו עם יוצר הכל ויזהר שלא יחתוך החוט זה שתפר בו נפשו להקב"ה לא יחתוך אותו ר"ל שלא יחטא מפני שמחת י"ט: [ד] מותר לחתוך בי"ט אגד גדיים וכו' הענין הוא רמז לענין לימוד התורה כי הנה שלחו מתם הזהרו בחבורה והוא אחד מהדברים כי התורה נקנית בהם וכן שנינו הוי גולה למקום תורה ולכן יאמר מתירין אגד גדיים שהוא לימוד התלמידים גם החבירים ע"ד משחז"ל גדיים שהנחת נעשו תיישים והאגד הוא דוגמא לחיבור שהם מתחברים ללמוד בתורה וכן לא יעשה ביום טוב שלא לימנע משמחת יום טוב ועופות מקולסים אי בעית אימא לענין התורה כדרך שהעוף מצפצף בקולו כמו שאמר אבנימוס אם קולן מצפצף בבתי כנסיות וכו' שנאמר הקול קול יעקב ומה גם לענין התפלה כי בשנים אלו מקלסים ישראל והם מתקלסים מהקב"ה שנעשה עטרה להקב"ה שנאמר ישראל אשר בך אתפאר ומה גם כי בזה נמצא

בהם אגד שמתכנסים בבתי כנסיות וכן נאמר הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה וכן לענין הצדקה והמצוה מכונים ישראל לעוף ע"ד משחז"ל מה יונה זו כנפיה מגינות עליה כך ישראל המצות מגינות עליהם. גם בזה יש אגד ביניהם לעשות במצוה בכינופיא וכן לא יעשה ביום טוב חוטים תפורים וכן יכולים לשרוף פתילה או סמרטוט שקושרים בהם העוף שהוא רמז למעשה כי אין עושים כן בי"ט: [ה] מותר ללבן ביום טוב כלי ברזל שאופין בו פלאו"ן של גבינה וכו' הנה נתבאר למעלה כי כלי ברזל הוא מורה על עון הנוגע בעצם או בחלל האדם והאדם הנלבב מתבונן בעונש שיגיע לו מזה והוא נותן בדעתו ללבן מעשיו ע"י לימוד התורה והתשובה שנאמר בהם מעצי הלבנון ולכן אמר מותר ללבן בי"ט כלי ברזל של העון שאפו בו דבר של גבינה המורה למש"ה וכגבינה תקפיאני כי הדוגמא לזה הוא דבר של עבירה או ענין טומאת קרי כי נתן אותה טיפה קדושה שהוציא אותה לבטלה או בביאה אסורה נכנסה בכלי של ברזל שהוא בקליפה אם ידעת סוד מש"ה הנה ערשו ערש ברזל ולכן מלבן אותו באש שבלב ענין החרטה והוידוי ואחר הליבון אפו בו פשטיד"א של בשר והוא רמז שיש בו יכולת ע"י מחשבה טהורה להחזיר אותה טיפה שנעשית נשמה ונכנסה בקליפה כאמור אחר כך אופין בה ענין בשר שהוא ענין התיקון שנכנס בגוף אחר כן או בזולת ונתקן וזש"ה יבא כל בשר להשתחות לפני (ישעיה סו) כלומר אותם שנתקנו ע"י בשר אדם והיינו מ"ש והוא שכשיתלבן נותנים אותו על המאכל כלומר כשנתקן זה דרכו לתת אותו הרוח על המאכל של אדם ר"ל בעיבור מיד אבל אם הוא בלוע מנבלה וכיוצא שנבלע הטיפה זו מנבילה היינו גויה שחייב עליה נשג"ז אסור ללבנו בי"ט כי זה אפילו לאפות בו דבר המותר לפי כי כך אחז"ל קשורה בו ככלב ולא יוכל לתקן בנקל אשר חטא על הנפש להביא אותו לצורך אוכל נפש: [ו] אין נוקבין נקב חדש בחביות הענין הוא הנרצה בכל כלי חרש היות כינוי לרודף אחר המאכל ועושה תמיד מרזחין למלאת רסן בטנו כאשר נתבאר בהלכות פסח בדין של כלי חרש וכמו כן זה יקרא חבית דוגמא ע"ד מ"ש רבי אלייעזר הללו בעלי חביות ומאחר כי זה דרכם כסל למו לאכול ולשתות אין להם צורך לעשות יותר ממה שנוהגי' ואין ראיה ממעשה דריב"ל שהיו עושים כמה תבשילים בחול ואמר כי בשבת היו כופלים אותם דהתם כך היה עושה ליושבים לפני ה' לאכול לשבעה אמנם הללו זה דרכם כסל למו להם לבדם בחברת האוכלים למעדנים ולכן אין נוקבין נקב חדש ביום טוב להרבות יותר באכילה ושתיה דאע"ג כי זה הוא מצוה מן התורה ושמחת בחגך ואחז"ל אין שמחה אלא בבשר ויין לא נצטוינו על השכרות כאשר יבא לקמן בע"ה: [ז] להטביל כלי חדש ביום טוב וכו' הנה נתבאר בהלכות פסח על סוג

הכלים שהם עיקר אל החטא והם העין והלב כמשחז"ל עינא ולבא תרי סרסורי דעבירה נינהו וכאשר האדם זה העיר את לבו לעשות תשובה קנה לו לב חדש ורוח חדש אמנם ביום טוב לא יכול לטבול הלב מטומאתו רק ללכת למעין לשתות היינו מעין התורה ומערים וטובל אותו והיינו כי הרשע אינו נתקן על ידי הלימוד שנאמר ולרשע אמר ה' מה לך לספר חקי כמשחז"ל בתורה בנביאים בכתובים מצינו שאין הקב"ה חפץ בלימוד הרשע ולכן זה הכלי הוא הלב שעשה מחדש והעביר לב האבן מבשרו לא יטבל אותו ביום טוב שהוא דוגמא ללימוד התורה אבל לך למעין התשובה לשתות שנאמר שפכי כמים לבך ובזה יטהר הכלי הוא הלב וילמוד אחר כך בתורה אז טוב לו:

ועתה אשוב לבאר הדינים הללו כפי הנוגע למעלה וכך היה אומר שפוד שנרצף וכו' מאחר שהנחנו כי השבעה מתכות הם בשבעה מדות שהם עולם הבנין וכדאיתא פרשת תרומה ולכן שפוד זה דוגמא אל הצדיק אשר נצלה הבשר שהוא בשר מבשרי ונרצף ראשו מפני החרבן כדאיתא בזוהר פרשת אחרי מות כד אתחרב בי מקדשא וכו' כדין סליק מלכא עילאה לעילא ואנגיד ליוד רישא דיסוד עמיה ופעמים כי האשה רעה מתגברת ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי ומפני כך נרצף כי מפני הרעה נאסף הצדיק אף על פי שהוא יכול לפושטו בידו אין מתקנין אותו בענין הגשמי מפני כי כן למעלה אינו שייך ענין זה בי"ט כלל ואדרבא נהפוך הוא כי יש ייחוד כנודע: שפוד שרוצים לצלות בו והוא ארוך יותר מדאי אסור לחתכו או לשורפו והדוגמא לזה הוא בסוד הצדיק בפנימי ובחיצון והוא כי הנה הצדיק הפנימי נודע הוא שהוא ארוך ביותר כי נמשך מן המוח ויורד בכל חוט השדרה ומגיע עד בנימן הצדיק לפעמים נמי יהיה בסוד מרדכי הצדיק ולכן בענין הגשמי השפוד שהוא דוגמא לענין זה והוא ארוך ביותר אסור לחתכו ולא לשורפו שלא לעשות פגם בצדיק זה וגם הוא ירמוז בצדיק יוסף כי הנה פעמים הוא ארוך ביותר לפי שנמצא בו שני בחינות שנאמר ויוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה (בראשית לז) ונאמר ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה כי הנה כשהוא בן י"ז שנה בגימטריא טוב כשהוא רועה עם הכלה הוא עם אחיו השושבינים שלו אמנם בן שלשים שנה אז עומד לפני פרעה אתר דאתפרעי ואתגליין נהורין עילאין כדאיתא בזוהר ואז הוא לבדו מתייחד עם לאה כאשר ביארתי בפסוק אמרו צדיק כי טוב כי ראוי לרומם ליוסף הצדיק מפני שנמצא בו שני בחינות כי בגי' ל' וגם טוב ועוד ימצא בו בחינה אחרת והשלישית יותר בה שהוא מתפשט בעולם היצירה בתוך מט"ט בסוד כי ישבו אחים יחדיו ולכן הוא ארוך ביותר ולכן השפוד הארוך ביותר אין חותכין אותו ואסור לשרוף אותו כדי שלא לעשות פגם בצדיק הנזכר:

אין משחיזין הסכין במשחזת שלה והדוגמא לזה הוא כי הנה הסכין הוא בחי' הגבורה והמשחזת שלה הוא יהיה בחינת הצדיק המתקן הפגם שלה ויותר צודק כי המשחזת שלה הוא בחינת החסד והוא בשני פנים אם לענין כשמתעוררים מאריהון דדינים אז החסד מתקן אותם בסוד ואל זועם בכל יום כדאיתא בזוהר כי לכן נאמר וישכם אברהם בבקר בסוד חסד ונאמר חסד אל כל היום והוא זועם למאריהון דדינים וגם כי לעולם מדת החסד הוא הממתק למדת הגבורה נמצא כי הוא המשחזת שלה ומסיר ממנה הפגם ואין צורך לזה בי"ט אבל מחדדה על גבי העץ הוא הצדיק או חרש או אבן בבחינת המדה האחרונה כי סוף שם מתמתקים בחינת הגבורות על ידי מים קרים על נפש עיפה ואין מורין דבר זה לרבים כדי שלא יבאו לחדדה במשחזת כי הנה עמא דארעא לא ידעו דרך ה' להיות בוחר בטוב לפי שהוא יום טוב ויבאו לחדד במדת החסד כאמור:

עופות שממלאים אותם בשר ובצים וכו' נודע הוא מה שאמר בתיקונים בפסוק כי עוף השמים יוליך את הקול דא מט"ט והיינו כי הנה איתא בב"ר ואת כל עוף כנף למינהו אלו מלאכי השרת ולכן כינוי עוף הוא מורה על מט"ט שהוא מלך בעולם המלאכים וזה מתמלא בשר ובצים לפי כי כן צדיק וצדק הם נכללים בו כנזכר שם בתיקונים מט"ט על ידו מתייחדין צדיק וצדק שית יומין דחול בסוד כי שמי בקרבו מותר לתופרם ביום טוב להיות רמז לייחוד זה שנעשה על ידו ואף על גב כי אינו כן ביום טוב ולכן צריך שיתקן החוט מערב יום טוב בסוד הצדיק וישימנו במחט לפי כי כך היתה אומנתו של מט"ט כדאיתא בפר"א אמר מט"ט תופר מנעלים הייתי ועל כל תפירה ותפירה הייתי מייחד שמו של הקדוש ברוך הוא ולכן העלהו הקדוש ברוך הוא למעלה לעשות פעולתו אשר עבד בה כל ימי חייו ולכן יאמר נא והוא שיתקן מערב יום טוב החוט וישימנו במחט ויזהר שלא יחתוך החוט במועד:

עוד ירצה במאמרו עופות שממלאים בשר ובצים מה שאמר פרק הספינה ההוא עופא דחזא רבה בר בר חנה רישיה מטי לבית שמיא וימא מטי עד קרסולוי ואמרו ליה ההוא זיז שדי דכתיב וזיז שדי עמדי ואיתא בזוהר גם בהקדמת התיקונים וזה לשונו ועל האי צפור קא רמיזו רבנן בהגדה דבתרא דרבה בר בר חנה הוה אזיל בספינתא וחזא להההוא צפרא דימא מטי עד קרסולוי ומאן צפור הכא צדיק שמיה עמודא חדא מארעא עד רקיעא וימא מטי עד קרסולוי אלין נצח והוד וכורסייא דלתתא ים המלח וכו' ולכן עוף זה ממלאים אותו בשר ובצים בסוד אפרוחים או בצים כנזכר שם מותר לתפרם בי"ט הוא החיבור והוא שיתקן מערב י"ט בסוד והכינו החוט של אברהם חוט של חסד ויכניסהו

במחט לתפור ולחבר את האהל ויזהר שלא יחתוך החוט זה החסד ביום טוב לעשות זה הייחוד הנעשה ביום טוב:

מותר לחתוך בי"ט אגד של גדיים שנאמר והאם רובצת על האפרוחים וכו' שלח תשלח את האם והיא אגד המחבר הגדיים המדות בהיות קטנים וכאשר חותך זה האגד שלהם עולה למעלה בסוד שלח תשלח לעשות ייחוד העליון ועופות מקולסים הוא האגד שלהם שנאמר והאם רובצת על האפרוחים כאמור וחוטים תפורים שבהם בסוד חוט של אברהם שהרי מה שאמר הכתוב ואל זועם. בכל יום שהוא זועם למאריהון דדינים אינו צריך ביום טוב וכן יכולים לשרוף פתילה או סמרטוט שקושרים בו העוף הוא הצדיק לבשל אותו ולחבר אותו עם הכלה אחר גמר הדבר אין צורך בו עוד ולכן שורפי' אתו כי הרי הוא נקשר בשלהובין דרחימותא דאיש ואשה ואין צורך עוד לאש של השמאל ולא של ימין כי הנה נעשה ביניהם קשר של צדיקים:

מותר ללבן ביום טוב כלי ברזל וכו' אשר חכמים ז"ל הגידו מפני מה לא נכנס הנחשת למשכן לפי שהוא רמז למלכות הרשעה כי לעתיד מכל המלכיו' מקבל הקדוש ברוך הוא מנחה חוץ ממנה ואל תדמה בדעתך כי הנחשת עצמו הוא מלכות הרשעה שהרי הנחשת הוא אחד משבעה מתכות אלא כי ממנו מתאחז מה"ד וכדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ח וזה לשונו כד אצטריך תקפא דדינא נחשת ועל דא אסתכל משה בעובדא דנחש הנחשת שנאמר ויעש משה נחש נחשת ולכן יאמר כלי שהוא אשה יראת ה' כמו שאמרו חכמים ז"ל אין האשה מחזקת טובה אלא למי שעשה אותה כלי וכלי זה של גר' אפו בו פלאו"ן של גבינה וכו' כי הלא לך לדעת כי שני מיני יחודים הם האחד בסוד שמאלו תחת לראשי והאחד בסוד וימינו תחבקני כדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רי"ד וזה לשונו פתח ואמר חשף ה' זרוע קדשו דא דרועא חדא דביה תלייא ישועה ביה תלייא נוקמא ביה תליא פורקנא ולמה למיקם לה ולכנסת ישראל מעפרא ולקבלא לה לגביה לאזדווגא כחדא וכו' כמה דאת אמר שמאלו תחת לראשי לבתר אתי ימינא לחבקא כדין חדוותא שרייה בעלמא וכו' ולכן יאמר נא כי הנה כלי זה אפו פלאו"ן של גבינה כי הדוגמא שלו הוא לאותו הייחוד של השמאל ואחר הליבון שממשיך עליו האש בחינת הדין ואפו בו פשטיד"א של בשר בסוד היחוד וימינו תחבקני והוא שכשיתלבן באש זה של בחינת הגבורה יתנו אותו על המאכל מיד לקיים מה שאמר הכתוב אכלו רעים בסוד הלחם אשר הוא אוכל רצה לומר לפי כי כך נעשה הייחוד למעלה זה אחר זה ולכן מותר לעשות כן בגשמי לפי כי זה הוא לצורך אוכל נפש דוד אבל אם כלי זה הוא בלוע מנבלה וכיוצא אסור ללבנו אפילו לאפות בו דבר המותר והענין כי הנה כבר נתבאר למעלה כי חכמת

שלמה היא יורדת בעולמות למטה ובכל עולם היא מתלבשת בתוך הבחינות אשר שם ולכן כאשר יורדת בעולם היצירה אשר נמצא שם תערובת של קליפה ושם הוא מלך זקן וכסיל בסוד מה שאמר הכתוב נבל הוא ונבלה עמו נמצא כלי זה בלוע מנבלה מכל שכן כשיורדת למטה בעולם העשייה כי שם תערובת יותר והקליפה היא מרובה ולכן כאשר הוא עולה למעלה צריכה ליבון שנאמר זאת תורת העולה על מוקדה אמנם זה יהיה נוהג בזמן החול מדי עלותה בית ה' אבל ביום טוב אסור לעשות כן לפי שכבר נטהרה מכל בן נכר מבערב ועלתה למעלה ולכן נמי בענין הגשמי כלי שהוא בלוע מנבלה וכיוצא בה אסור ללבנה ביום טוב ואפילו לאפות בו דבר היתר לפי כי כבר תיקון זה נעשה מאתמול ונעשה הייחוד ביום טוב ולא יעשה תיקון זה בו ביום:

אין נוקבין נקב חדש בחביות ביום טוב הנה החבית הוא בסוד מדה האחרונה כי שם נעשה נקב בסוד מקדש ה' כוננו ידיך והיינו מה שאומרים חכמים זכרונם לברכה אין האשה מחזקת טובה אלא למי המדה הנקרא מי שעשה אותה כלי אמנם ביום טוב כבר נעשה ולכן אין נוקבין נקב חדש ויש בזה אזהרה לחוטא הנוקב בתוך הספינה זו כמו שאמרו חכמים זכרונם לברכה שנאמר ויקוב בן האשה הישראלית את ה' ונאמר ונוקב שם ה' מות יומת ולפי מה שאמר בזוהר פרשת בלק ורזא אוליפנא מבוצינא קדישא בשעתא דסליקת למלקט כיסופין וענוגין ומומא אשתכח בישראל לתתא מטי לגבה כפה חדא ואתעדיאת ויתיבת עלה יומין במנין ולכן בא אזהרה זו בי"ט דסליקת למלקט עינוגין:

להטביל כלי חדש הוא מדה זו מתחדשת ביום טוב ובלי ספק כי מבערב נטהרה שלכן חייב אדם הגשמי לטהר עצמו ברגל דוגמא שלמעלה נטהרה במימי החסד ותכף הכרוז אומר מקודש מקודש אמנם יכול להערים האדם ללכת למעין לשתות מים באותו כלי ובזה עלתה לו טבילה לפי כי כן נמצא בה מעין שנא' מעין גנים כדאיתא פ' פנחס ולכן נאמר מים קרים על נפש עיפה וממשיך בה סוד מים קרים אלו ואמנם מפסיד הברכה שכן אינו יכול להמשיך לה מים מלמעלה סוד ה' פעמים מים הנזכר פ' תרומה זולת בסוד וימינו תחבקני:

סימן תקי

[א] לא נעלם מעין כל קורא דינים של יום טוב כלם הם לצורך אוכל נפש היינו הנוגע לנפש האדם להכין עצמו בצורך השלימות אשר יחסר לנפשו אם לענין סור מרע ישוב מאשר חטא על הנפש ואם לענין צורך מצות מעשיות כדי להשלים את נפשו וחי בהם

לחיי עלמא ולכן לענין הבירור זה שייך בשני הצדדין אם לענין סור מרע שמברר מעל נפשו מעשים הרעים ופורש מהם ומה שייך ענין ברירה בענין מצות עשה לדעת איזו מצוה שייך לאבר העין או ליד או לרגל וכיוצא גם שייך ענין ברירה במצות ע"ד מה שאחז"ל כתיב אורח חיים פן תפלס וכתיב פלס מעגל רגלך ל"ק כאן במצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים כאן במצות שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים ולכן הוא אומר מוללין ומפרכין קטניות כדרכן ביום טוב וכו' כי הנה נתבאר בזוהר פ' פנחס דף רמ"ז. וז"ל וכגוונא דדש בר נש תבואה ולבתר איהו בורר לה כבורר אוכל מתוך פסולת כך ישראל צריך למעבד ברוחיהון כד אתערב בהון חשוכא ורזא דמלה זבחי אלהים רוח נשברה וגו' דהכי אתבר חשוכא דאיהו יצה"ר דמכסה על רוחא דמוץ דמכסה על חטה או כענן דמכסה על שמשא ולא מנח ליה לאנהרא ובזמנין דחשך דאיהו יצה"ר מכסה על יצה"ט דאיהו אור איהו כמאן דתפיס בבית האסורין דרוחא ואוף הכי כד יצה"ט איהו תפיס ברשו דיצה"ר הכי אינון תפיסין חיילין דיצה"ט ברשו דחיילין דיצה"ר ובזמנא דיתבר בר נש רוחיה בכל איברין דיליה קדם ה' מה כתיב לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו וכו' והנה מבואר מדברי זה המאמר כי על ידי העון נפש האדם שולט עליה חשך של היצר ומה גם כל האיברים ולכן כאשר האדם גומר בלבו לשוב אל ה' אז נגלה האור של הנשמה ונאמר באיברים לאמר לאסורים צאו ולכן יאמר כי מוללים ומפרכין קטניות כדרכן ביום טוב והוא דוגמא בנפש האדם שמותר לברור ממנה ענין העון הוא המכסה על הנפש ולכן נמי אמר ומנפח שהוא דוגמא אל ענין הוידוי שאומר האדם בפיו ונופח ממה שבתוכו מן החרטה והיינו מ"ש ומנפח מעט מעט כלומר כי אע"ג שלענין הוידוי אם אמר בדרך כלל חטאתי עויתי פשעתי זהו עיקר הוידוי כמ"ש הר"ם במז"ל אבל מכל מקום טוב הוא לפרט החטא כל עון לחוד והיינו מעט מעט ומתחיל מן הקל הקל תחילה חטא ואח"כ עון שהוא מזיד ואח"כ פשע שיודע את רבו ומכוין למרוד בו והנה מ"ש מוללין ומפרכין היינו ביד שהוא ענין מעשה ביד כי יהיה דומה בדומה לענין העון שעשה ביד שנאמר יד ליד לא ינקה רע ומצורף לזה מנפח נמי ומסיר העון ע"י הוידוי ואח"כ ואוכל הוא מש"ה עליהם חיו יחיה מפני כי השב מאהבה זדונו' נעשות כזכיות ואפילו בקנון ובתמחוי כלומר כי הנה חז"ל אמרו יפשפש אדם במעשיו ואמרי לה ימשמש ולכן עתה ביום טוב אין ראוי לאותו הרוצה לתקן מעשיו להיות מפשפש בהם הדק היטב כי זה יהיה לו טורח גדול וימנע משמחת יום טוב אמנם מולל ומפרך לגלות ולהוציא הרוח והאיברי' שלו מאותה קליפה אשר הלבישה אותם ואפילו בקנון ובתמחוי והוא טורח מעט דהיינו לברר אותם הדברים נודעי' אצלו אבל לא בטבלא

ולא בנפה ולא בכברה לפי שהוא טורח גדול לפשפש במעשיו לברר אותם לגמרי לא התירו בזה:

[ב] הבורר קטנית ביום טוב וכו' בזוהר פ' משפטי' דף ק"פ ז"ל ומסטרא דתבואות ה' מיני נהמא תבירין מכלהו ואינון חטה ושערה וכסמת ושבלת שועל ושיפון אמתיל לון לישראל הה"ד קדש ישראל לה' ראשית תבואתה בה' כד יפקון מגלותא הכי יהון תבירין עד דיתבריר בר ישתמודעו ישראל בינייהו וכו' ובגין דא מוץ ותבן אין צריכין המעשר עד דיתבריר וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי צריך בירור גם בכללות ישראל ולכן יאמר נא הבורר קטנית ביום טוב הרוצה לברר איברין מן העון ולברר אותם בורר כדרכו בחיקו על דרך מה ש"ה משוכבת חיקך שמור פתחי פיך היא הנשמה ובתמחוי הוא כינוי אל הלב כי הנשמה מכניס הרהורי התשובה בלב האדם בהזכיר אותו מעשיו אשר חטא בהם כדאיתא בזוהר בפ' או הודע אליו חטאתו אשר חטא אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה דהיינו בירור גדול שיש בו יגיעה כדי להכניע היצר ולהוציא האיברים מתחת רשותו וכגון מה שאחז"ל אם יצרו של אדם מתגבר עליו יקרא קריאת שמע וכו' יזכור לו יום המיתה במה דברים אמורים כשהאוכל מרובה על הפסולת דהיינו כי זכיותיו מרובים על עונותיו כי אז אין שם טורח גדול למשמש במעשיו ולברר אותם אבל אם היתה הפסולת מרובה על האוכל עקב דבר נמצא בו שעונותיו של פסולת הם מרובי' אז בורר את האוכל מתבונן במצות שלו ויעשה באופן לתקן העונות שלו בסגנון אחר אשר חכמים ז"ל הגידו כי בתחבולות תעשה לך מלחמה אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות עינים רמות והיו לטוטפות בין עיניך וכו' וכדרך זה נמצא מניח את הפסולת של העונות ואם היה טורח בברירת הפסולת מן האוכל למצא עונו לשנא יותר מטורח ברירת האוכל של המצות מן הפסולת של העונות לפי כי קרוב לידע המצות אשר עשה על אופן איבריו אעפ"י שהאוכל מרובה של המצות בורר את האוכל של המצות ליתן אותם בעד העונות ומניח את הפסולת של העונות ואחר כך הוא מתקן אותם:

[ג] אין מסננין את החרדל הנה החרדל הוא דבר חריף דוגמא ליצר שהוא בא בתחבולות על האדם וחז"ל אמרו בכל לבבך בשני יצריך שצריך האדם לרדות את יצרו לעבוד את ה' והיינו לסנן אותו ולהשליך את הפסולת לחוץ הם דברי המותרות אינן עושים כן ביום טוב לסנן אותו בסננת שלו והוא עתה בתקפו וגבורתו לפי כי צריך האדם לשמוח ביום טוב ואין שמחה אלא בבשר ויין ומצות עונה וכל דברים אלו הם מעשה תקפו וגבורתו ואם ימנע מכל זה אינו שמח ביום טוב ומה גם מלבושים נאים שצריך להחליף בי"ט: [ד]

אין תולין המשמרת בי"ט הנה המשמרת הוא כינוי כמו ששנינו משמרת ונפה משמרת שקולטת את השמרים והעד כי ביום טוב עת לעשות לה' כמשחז"ל חלקהו חציו לכם וחציו לה' ולכן באותו חצי' כי צריך האדם ללמוד בו אין תולין את המשמרת שבלב לסנן בה שמרים ולהיות בורר בהלכה דטריח' מלתא אבל אם היתה תלויה ועומדת אותה הלכה מותר ליתן בה שמרים הם הלכות שאינן ברורות לסננן ולעמוד על עומקה של הלכה ומערים ותולה אותה כי ילמוד הלכה תלויה לומר כי אין רצונו זולת ללמוד ולא להעמיק בענין רק ליתן בה רמונים הוא ענין כינוי למצות ע"ד משחז"ל ריקנין שבך מלאים מצות כרמון כלומר כי כונתו ללמוד כי כן מצות היום חציו לה' ונותן בה רמונים ולומד ע"ד לצאת ידי חובתו ואחר כך נותן בה שמרים הם הלכות מעורבבות לסנן אותם ולעמוד על עומק שלהם:

[ה] אין עושים גבינה בי"ט שהרי היה אפשר לעשותה מאתמול והדוגמא לזה הוא המעמיד דוגמת הגבינה שהוא דבר המעמיד וכן בזה אע"ג ששנינו והעמידו תלמידים הרבה לא נכון לעשות כן ביום טוב שהוא טורח הרבה וכן נמי יהיה רמז למ"ש החכם מימי לא אמרתי הגיע עת לסעוד וכן אמר רבי יוסי יהא חלקי מלמודי ב"ה ולא ממעמידי בית המדרש מה ששנינו ואל תהי רשע בפני עצמך היינו מה שאמר:

[ו] אין גוזזין את הירק במספרים וכו' כי הנה ירק הוא עולה בגי' י"ש הוא רמז למשחז"ל עתיד הקב"ה לתת לכל צדיק וצדיק יש עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש ולכן אין ראוי לאדם להתייאש מאלו היש עולמות ולחתוך אותם במספרים הם עונות שדרכן לחתכם מן המחובר היינו האדם המחובר להם על ידי הלימוד כי יתבונן במעשיו אשר לא טובים ויהיה מתייאש מקיבול שכרו ויהיה נטרד מן העולם אבל ראוי לעשות הפך מזה מן הקצה אל הקצה והוא מה שאמר אח"כ מתקנים את הקונדס עכביות הם הקוצים בני אדם אף על פי שהם רשעים ראויים הם להיות נתקנים כמו ששנינו כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ וכאשר פירש הר"ם במז"ל כי ארץ כנזכר בפסוק הוא רמז לארץ החיים והקדוש ברוך הוא ברחמיו חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח ונאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה' כנזכר למעלה:

[ח] אף על פי שהותרה הוצאה ביום טוב אפילו שלא לצורך הנה ענין ההוצאה הדוגמא לזה הוא יציאת האדם מגהינם לילך לגן עדן וכן נמי נאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף רי"ב וזה לשונו וכו' והנה הוצאה אחת היא לצורך היינו יציאת הנשמה מגהינם והולכת לגן עדן הארץ לצורך שלה לאור באור החיים ולהיות נהנה מזיו השכינה אמנם יציאה האחרת היא שלא לצורך כי מש"ה ויצאו וראו

בפגרי האנשים הפושעים בי אין בזה צורך לא לרשעים ולא לצדיקים ועם כל זה הותרה הוצאה זו ביום טוב אבל לא ישא משאות גדולות כדרך שהוא עושה בחול כלומר כי הנה אינו דומה אותה נשמה שהיא יוצא אז מגיהנם להכנס מגן עדן לנשמה שיוצאה בחול מגהינם דאלו אותם היוצאות בחול הוא משא כבד משא לעיפה אף על גב שהיה בידו עונות גדולים כבר נתקן ויצא משם שהרי נידוך שם כפי רשעו בעונש ומשא כבד ויצא אבל היוצא מגהינם ביום טוב יורה שיוצא על מנת לחזור וכן הדוגמא שלו למשא קטון לפי כי עדין לא קבל העונש הראוי לו ולכן בענין הגשמי צריך לשנות כיצד המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקופה וכו' כי הנה כינוי היין הוא לצדיקים כמ"ש חומץ בן יין ולכן יאמר כי המביא כדי יין הם הצדיקים כי אחר שקבלו עונשם הם צדיקים כמשחז"ל בפ' נתנו את נבלת עבדיך וכו' בשר חסידיך וכו' כיון דקבלו עונשייהו אקרו עבדיך ולכן המביא ומכניס אותם כדי יין הצדיקים לגן עדן לא יביאם בסל ובקופה לתת לתוכה ד' או חמשה כדים ביחד כי זה יהיה דרך חול והוא דרך בזיון אלא יביאם על כתפו המכניס אותם לגן עדן או לפניו כי ערך הצדיק אחד או שנים והוא בדרך כבוד דמוכח דלצורך י"ט הביאום:

[ט] המוליך את התבן והוא כינוי אל הרשע לא יפשיל הקופה לאחוריו דרך בזיון דאע"ג שחטא ישראל הוא וסוף שהוא נתקן אלא מעלה אותה הנשמה בידו ומכניסה לג"ע ליהנות מזיו השכינה בי"ט ואח"כ חוזר לתת דין שלו: [י] וכן משאו' שדרכן לישא אותן במוט וכו' מאחר שידענו כי במדה שהאדם מודד בה מודדין לו שנא' בסאסאה בשלחה תריבנה לכן יאמר משאות על אותם בני אדם שעושים המצות כאנגרייא ודומ' עליו עבודת ה' למשאות והיינו שדרכן לישא אותן במוט הוא על מלכות שמים נושאי' אותו מפני יראת העונש לעת תמוט רגלם ולכן נמי במדה זו דרכן לישא אותן במוט בשנים להענש אותם על מעשיהם ולכן ישא אותן בי"ט על גבו מאחוריו ושדרכן לישא אותן מאחוריו ישנה ויוליך אותם על כתפו דרך חשיבות ושדרכן להנשא על הכתף נמי בחול ישא אותן בידו או יפרוש עליהם בגד חלוקא דרבנן וכל כיוצא בזה משינוי המשא ואם אי אפשר כגון שזימן הרבה אורחים כי רבים הם הנכנסים בגן עדן בי"ט כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף רי"ב. וז"ל ולזמנין דהא אתלבנת ואינון ממנן נפקין עמהם מההוא אתר וזמיני לה לגבי פתחא דגנתא דעדן דתמן אינון שליחן ואמרי לון הנם האי אינון נשמתין דהא אתלבנו כדין עאלין לההיא נשמתא בגנתא דעדן וכו' כדין קב"ה אפיק שמשא דנהיר מאינון ארבע פתחין דנטרין ברקיעא דעל גנתא ומנא להההיא נשמתא ואתסיאת הה"ד וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה וכו' במה דברים אמורים בנושא על

האד הם המלאכים הנזכרים שמוליכים הנשמות כאמור והם בכלל אדם שהם מסטרא דקדושה כדאיתא בזוהר פ' פקודי דף רמ"ד. וזה לשונו האי דרגא דאתפלג לתרין סטרין לימינא ושמאלא תלת קשירן אינון לימינא ותלת קשרין אינון לשמלא ואלין קשרין ואינון קשרין דקאמרן כלהו מסתכלן לאחור בגין דאינון קשרין עילאין קדישין כלהו מסתכלן לגו פנימאי לגופא כד"א וכל אחוריהם ביתה ואלין כלהו מסתכלן לאחורא מה בין האי להאי אלא קשרין עילאין קדישי כלהו ברזא דאדם ובגין דכלא איהו ברזא דאדם כל אחוריהם ביתה כתיב ואלין קשרין אחרנין דקאמרן וכו' אלין אינון ברזא דבהמה עכ"ל ולכן כל הדברים הנעשים ביום טוב ע"י שינוי הם נעשים על ידי מלאכים קדושים מסטרא דאדם כאמור אבל על גבי בהמה שהם מס"ח אסור להשתמש בהם ולכן בגשמי נמי על גבי בהמה לא יבא משא כלל אין מביאין עצים האדם עץ השדה לא בחבל וכו' כי כל זה דרך בזיון של מביא במטפחת חלוקא דרבנן ובחיקו ישא אותם עוד אשכילך ואורך בענין הוצאה זו כי הם שני מיני הוצאות אחת היא לצורך ואחת שלא לצורך האחת הנקרא לצורך הוא צורך גבוה כביכול והאחת שלא לצורך רק לצורך עצמו של הצדיק והנה הוצאה שהיא צורך עליון הוא מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף רי"א. וז"ל והא הכא רזא דרזין כד בעי קב"ה לאתתקנא בתקונוי ולאתקשטא בשבתי ובזמני ובחגי משדר ד' אנפין דנשר וקיימין על היכלא דאקרי דרור והיינו מר דרור וכו' ואינון יהבין קלא ולית מאן דישמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון מתכנשין תמן ונטלי לון אינון ד' אנפין דנשר וכו' כדין נשמתין סלקין בההוא פחחא עד דסלקין לגו עגולא וכו' כדין אלביש קנאה חד צדיק עילאה ואסתכל בשפירו דהאי נקודה ובתיקונהא ואחיד בה וסליק לה לגביה ונהיר נהורא בנהורא והוו חד כל חילא דשמיא פתחי בההיא שעתא ואמרי זכאין אתון צדיקיא נטרי אורייתא וכו' דהא חדוותא דמאריכון הוי בכו דהא עטרא דמאריכון מתעטרן בכון וכו' הנה נתבאר מזה המאמר היות הוצאת אותם הצדיקים מגן עדן אשר מעלים אותה למעלה לצורך לאתתקנא לאתקשטא וכו' ויש הוצאה שלא לצורך זה רק לצורך עצמן שעולים למעלה ללמוד תורה כההיא דר"י שראה רבנן סלקין למתיבתא דרקיעא וכדאיתא פרשת ויקהל דף רי"ח וזה לשונו זמנא תניינא לבתר דיתבא בגנתא דעדן דלתתא כל ההוא זמנא דיתבא ועד כען לא אתפרשת מאינון מלין דחיזו דהאי עלמא מכל וכל כד סלקין לה לעילא אצטריך לאתפרשא מכל חיזו ומכל מלין דלתתא ואעברו לה בההוא נהר דינור כדין נשמתא אתלבנת ביה מכל ונפקת ואתחזיאת קמיה מאריה דעלמא כריכא מכל סטרין כיון דאסתכלת בההוא נהורא אחסיאקם ואשתלימת מכלא וכדין קיימין אינון נשמתין בלבושין מתעטרין קמי מאריהון וכו' ולכן יאמר נא

אף על פי שהותרה הוצאה. ביום טוב לצורך היינו צורך עליון ואפי' שלא לצורך דהיינו לצורך הנשמות כל אחד כפי ערכו עכ"ז לא ישא משאות גדולות שהוא דוגמא לנשמות הצדיקים הגדולות והחשובות שהרי אין צריכים שיעלו אותם וכגון גוהרקא דרבי חייא ע"ה שלא היו מעלים אותה מלאכים רק היא היתה עולה מאליה וכגון הנשמות קדושות כי אין צריכים למלאכים שיעלו אותם כי הם הנגשים אל ה' כי זה הוא כדרך שהוא עושה בחול לאותם הצריכים להם ועוד משאות גדולות יהיה כינוי לפי כי אין יכולים לעלות מעצמן רק ע"י מלאכים שמעלים אותם כאמור לכן לא ישא אותם כדרך שהוא עושה בחול שלא צריך לשנות כיצד המביא כדי יין הם הצדיקים ע"ש כי טובים דודך מיין ממקום למקום מגן עדן הארץ למעלה או מגן עדן עליון למעלה לא יביאם בסל ובקופה לתת לתוכה ארבעה או חמשה צדיקים ביחד היינו מ"ש בזוהר בפ' הגמיאיני נא מעט מים של תורה מכדך מכ"ד ספרים לפי כי הצדיק שם הוא משמיע תלמודו לפני הקב"ה כמשחז"ל אלא יביאם על כתפו כמשחז"ל מי גדול הנושא או הנשא והרי נאמר על כפים ישאונך אחד או שנים דמוכח דלצורך יום טוב הביאם כמ"ש במאמר כד בעי קב"ה לאתתקנא ולאתקשטא בשבתי ובזמני ובחגי וכן המוליך את התבן היינו כההיא דרבי אלעזר שהשכים ומצא תבנים וכו' אמר אנו לא נזבלם ולא נתבנם ולכן המלאך המוליך אחד מן השלטים הללו יפשיל את הקופה לאחוריו הוא הכסא שמעלה אותו למעלה והצדיק בתוכו אלא נוטלה בידו דרך כבוד:

וכן משאות שדרכן לישא אותם במוט הם הצדיקים שמייחדים שמו של הקב"ה במ"ט תיבות של שמע כ"ה ובשכמל"ו כ"ד הרי מ"ט כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף קט"ו. וז"ל מ"ט אנפין מ"ט אתוון משמע ישראל וברוך שם וכו' מתמן ואילך לא יתן לעולם מוט לצדיק ישא אותם על גבו וכו' וכל כיוצא בזה משינוי המשא יעשה או יפרוש עליהם בגד הוא מ"ש בזוהר פ' משפטים דף צ"ז. וז"ל לא תצא כצאת העבדים מאי הוא אלא בשעתא דנפקת מן טקלא וההוא סטרא בחירו רשים להקדוש ברוך הוא בחד גושפנקא דלבוש יקר דיליה ומאן איהו שמא קדישא דאקרי אלוה ודא איהו לבושא יקירא דמלכא פריש עלה וכו' ואם זימן אצלו הרבה אורחים כמשחז"ל מזומן לחיי העה"ב וצריך למהר ולהביא לפניהם עשה כדרכו באותו מכון הר ציון ומקראיה כד"א בנושא על האדם הם מ"ה דכתיב בהם ודמות פניהם פני אדם אבל על גבי בהמה שהוא דוגמא לחיצונים אל יביא כלל:

עוד לאלוה מלין לצד עילאה ימלל מוללין ומפרכין קטניות וכו' להיות כי המדה העשירית חכמת שלמה היא נכללת ומתלבשת בחכמות חיצוניות שלכן בא הדוגמא

לה בכינוי חטה כי כמו שהחטה מתלבשת במוץ וקש ותבן ומורסן אחר כך עד שיוצא אותו הסולת מנופה כך המדה זו ואז עליה נאמר ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים אלו הם החכמות חיצוניות כדאיתא בזוהר פ' ויחי דף רס"ג. רזא איהו כמ"ד ואלה המלכים ואלין אקרון בני קדם וכו' ואיתא בתיקונים באלין עשר קליפין אתלבש קב"ה בגין לקיימא ומלכותו בכל משלה ולכן יאמר מוללין ומפרכין דהיינו לשבר, ולברר הקטנית מן הקליפות שלה והענין יהיה כי הנה חכמת שלמה כבר נתפרשה מכל בן נכר משעה שקדש היום הכרוז אומר מקודש מקודש אמנם בא הדין הזה בענין הגשמי הוראה על אשר נעשה כבר ויהיה הוראה על מה שאמר בזוהר פרשת קרח בפסוק מקראי קדש כי חכמת שלמה אזמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולאעלא להון תחות גדפהא אימתי בזמנא דמועד שרייא בעלמא ולכן כאשר מוללין ומפרכין הקטנית הוא מורה כי כן נמי נעשה למעלה כי כל סטרא דקדושה נפרשים ונבדלים מסטרא אחרא והם קרואים והולכים לתומם מזומנים לאעטרא יתהון כנזכר ובכן יהיה מדוייק ענין קטנית ולא חטה ולא מחמשת מיני דגן כי הם מכונים למדה זו חכמת שלמה אמנם קטנית מכונה לחיילות שלה כאמור והם לצורך אוכל נפש דוד ולכן מנפה מעט מעט כד"א אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו ואוכל אותם בו ביום ואפילו בקנון ובתמחוי בורר ואוכל מן העולמות התחתונים מן הבירורים משם חפר אוכל בקנון ובתמחוי:

הבורר קטנית ביום טוב וכו' הנה נודע כי מדה זו חכמת שלמה הוא סוד עץ הדעת טוב ורע ולכן צריך לברר בחור בטוב ומאוס ברע אמנם יש ענין ברירה אחרת הלא בסוד מלכין קדמאין דמיתו ולכן התורה התירה מלאכת אוכל נפש ביום טוב כדי לברר ולהוציא אותם הניצוצות ולהעלות אותם למעלה והם אוכל נפש דוד ולכן נמצא חילוק אם האוכל מרובה על הפסולת או להפך והוא כי בענין בעצמו אין בו ספק אמנם הספק הוא בסוד העולמות כי כפי העולם כך יהיה האוכל שבו הפסולת לפי כי אלו המלכים ירדו בעולמות כלם עד למטה אמנם אין הכל בהשואה אחת לפי כי בעולם העשיה רובו רע ומעוטו טוב ובעולם היצירה מחצה טוב ומחצה רע ובעולם הבריאה רובו טוב ומעוטו רע וכל זה מפורש בתיקונים דאין להאריך בזה ולכן הדין כך הוא הבורר קטנית ביום טוב כי בא זה הכינוי אל סטרא דטוב שהוא מתלבש בתוך הרע והם הקליפות כי בורר כדרכו רצה לומר כדרך שנברר בימי החול כי גם בחול בכל יום יש ברירה בניצוצות הללו להעלות אותם למעלה כאשר מתבאר במה שאנו אומרים ארוממך ה' כי דליתני וכל אותם הפסוקים אמנם ביום טוב צריך שינוי דהיינו בחיקו על ידי הכונה של שוכבת

חיקו הוא הנשמה ובתמחוי נמי על ידי דיבור אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה רצה לומר שאין הנשמות של בני אדם שבשלש עולמות בי"ט מבררים אותם ומעלים אותם כדרך שנעשה בחול כנזכר בד"א כשהאוכל הוא בחינת הטוב מרובה על הפסולת הוא הרע דהיינו בעולם הבריאה כאמור כי רובו טוב אבל אם היתה הפסולת מרובה על האוכל שהוא בסוד עולם העשיה כאמור בורר את האוכל ומעלה אותו למעלה ומניח את הפסולת הרע למטה ואם היה טורח בברירת הפסולת מהאוכל כי כן צריך מדת החסד להתעורר לדחות אותם למטה שנאמר ואל זועם בכל יום שהוא זועם למאריהון דדינין שהוא טורח בברירת הפסולת מן האוכל יותר מברירת האוכל מן סטרא דטוב מן הפסולת אף על פי שהאוכל סטרא דטוב מרובה בורר את האוכל ומניח את הפסולת הוא מה שאמר בזוהר פרשת קרח חכמת שלמה אזמינת לכל חילהא הם מסטרא דטוב ודאי הוא האוכל לאעטרא יתהון ולאעלא לון תחות גדפהא ומניח את הפסולת סטרא אחרא דרע ואינם מזומנים אצלה אימתי בזמנא דמועד שרייא בעלמא שנאמר קריאי מועד וכן הוא הענין בסוד הנשמות הקדושות להיות בסוד אוכל נפש והבן:

אין מסננין את החרדל הוא בחינת כח הדין שהוא חריף וחד דוגמא לחרדל כי הנה כחות הדין שנים הם כח האחד הוא ברור וזך וכח השני לא כך הוא והנה נודע כי כל ענין יחוד הנעשה למעלה צריך התעוררות בתחלה מבחינת ודלין שנאמר וצפונך תמלא בטנם בסוד שמאלו תחת לראשי הכן יאמר אין מסננין את החרדל דוגמא אל בחינת הדין כמו שהוא אין מסננין אותו לברר ולהוציא המובחר ממנו לענין צורך היחוד ולהשליך את השאר וזה הבירור הוא נעשה תמיד במסננת שלו כדאיתא בזוהר פרשת ויצא דף קנ"א. וז"ל אמר רבי אלעזר יובלא אף ע"ג דדינין נפקין מניה וכו' כל חירו מינה נפקין והוא חדוותא דכלא אלא בית אלהים סטרא דדינא קשיא אי לטב בסטרא דיובלא אתער ביה רחימותא כמה דאת אמר שמאלו תחת לראשי אי לביש בסטרא דשמאלא אתער ביה דינא קשיא כד"א מצפון תפתח הרעה ודאי בית אלהים וכו' נמצא כי המסננת הדין הוא החרדל הוא סוד אימא עילאה סטרא דיובלא ואין ממתקין אותו בנחלת של עץ סוד הגבורות הנמשכות מעץ החיים אבל בשל מתכת מותר לפי כי הכסף הוא אחד משבעה מתכות והוא הממתק היטב כד"א מים קרים על נפש עיפה וימינו תחבקני אין תולין המשמרת ביום טוב לסנן בה שמרים הנה המשמרת סוד נקודת ציון לסנן בה שמרים לפי כי היא עליה נאמר זה השער לה' צדיקים יבאו בו וההוא גננא זרע בה ההוא אור יסורין שורין כנזכר פ' בלק והוא ממשיך שם אותם מים להשקות את הגן והנמצא פסולת פולטת אותו לחוץ אבל אם היתה תלויה ועומדת רצה לומר כבר היא מוכנת לכך ותלויה

במקומה עם הצדיק ועומדת מותר ליתן בה שמרים מבחינת הגבורות וזה כדי לסננן ולבררן בסוד היחוד הנעשה עם הצדיק ומערים ותולה אותה עם הצדיק ליתן בה רמונים בסוד היחוד ונותן בה רמונים בסוד רמון מצא כדאיתא בזוהר שהוא בגי' מטטרון חוץ משני אותיות ע"ט שהוא סוד חי עלמין אחר כך נותן שמרים בחינת הגבורות שממשיך שם והם מסתננים שם והפסולת שלהם יורד בעולמות:

אין עושין גבינה ביום טוב שהנה היה אפשר לעשותה מאתמול וכן חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא לון בזמנא דמועד שרייא בעלמא דמשמע מערב יום טוב והיינו לאותם הנקיים כגבינה סטרא דימינא סטרא דקדושה: אין גוזזין הירק במספרים הנה חז"ל אמרו כל עיר שאין בה ירק אסור לתלמיד חכם להיות בתוכה הוא מה שאמר בזוהר פרשת תרומה דף קס"ו. וז"ל תחות כרסייא עילאה שריין אינון עולמות וכו' מאתן ושבע אינון בסטרא דימינא מאה ותלת אינון בסטרא דשמאלא ואינון תלת מאה ועשר ואלין אינון דקב"ה מתקן תדיר ומאילין מתפשטין כמה וכמה אוצרי חמדה וכלהו זמינין לאתעדנא צדיקיא לעלמא דאתי ועל אלין כתיב להנחיל אוהבי יש וכו' יש אינון ש"י עולמות גניזין תחות עלמא דאתי וכו' הנה נתבאר מזה המאמר כי יש עולמות הם גנוזים לצדיקים לכן מקום שאין שם ירק שהוא בגי' יש שהוא רמז ליש עולמות הנזכר אסור לתלמיד חכם לדור שם לפי כי הנה על ידי מעשיו הטובים והלימוד בתורה הוא ממשיך שפע מאלו יש עולמות לאותו מקום שהוא שם לפי כי ממשיך שפע מאותם העולמות למקום עליון שנאמר הנה מקום אתי בסוד הצדיק עליון ומשם מתפשט השפע ויורד בכל העולמות עד שמגיע למטה בסוד ברכות לראש צדיק כדאיתא בזוהר פרשת עקב וממנו מתפשט השפע לכל העולם ולכן כל מקום כי אין נמצא שם ירק ת"ח אסור לדור שם לפי כי כן ת"ח עליון בא אליו ירק עליון הנזכר ולכן יאמר אין גוזזין את הירק בסוד שפע זה הנמשך מיש עולמות עליונים בגי' ירק אין ראוי לחתוך אותו כי אלו דרכם לחתוך אותו מן המחובר ומורה כי כך הוא למעלה ולכן אסור:

מתקנים את הקונדס והעכביות דאף על גב שמורה על הקליפה אין זה דק ענין דין ומותר למתק אותם ביום טוב בסוד אוכל נפש דוד כאמור: אף על פי שהותרה הוצאה ביום טוב וכו' הנה כי המדה זו שהיתה בעולמות התחתונים היא מתהלכת בין החיות כתרגומו שכינת יקרא וביום טוב יוצאה משם ועולה למעלה לגמול חסד עם הצדיק שנאמר באשת חיל גמלתהו טוב וזו היא הוצאה לצורך ויש נמי הוצאה שלא לצורך כמש"ה צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה וכו' ולכן יאמר אף על גב שהותרה הוצאה ביום טוב אפילו שלא לצורך עכ"ז לא ישא משאות גדולות כדרך שהוא עושה

בחול לפי כי בחול אותו השפע שהוא נמשך מאותו היחוד הנעשה בכל יום הוא נמשך לעולמות התחתונים לכל עולם די סיפוקו אמנם ביו"ט לא כך נעשה שהרי הכל הם מזומנים מחכמת שלמה כדאיתא במאמר הנ"ל וכבר נתבאר. כי אין מזומנים שם זולת חילהא סטרא דקדושה ואלו הם אוכלים על שולחן המלך וניזונים מזיו השכינה כמו שאמר במאמר לאעטרא יתהון ולמיעל לון תחות גדפהא אמנם השאר שאין מזומנים ואין נכנסים שם הם סטרא אחרא שלכן הם נקראים חיצונים ולאלו יורד שפע מעט כדי חיותם בסוד העצמות שנותנים לכלבים והיינו כי לכן אין מוציאין משאות גדולות ביום כדרך שהוא עושה בחול אלא צריך לשנות מטעם הנז':

עוד יש הוצאה לצורך והוצאה שלא לצורך הוא מ"ש בזוהר פ' ויצא דף קנ"ז. וז"ל ותצא לאה לקראתו אימה עילאה לגבה ברא יחידא ותאמר אלי תבא תחות גדפאה לברכא לך ולרוואה לך בתפנוקין ועידונין עילאין הא עדן רעוא וענוגא למהב לך לגבי ההוא שדה עד לא יתוקד בתוקפא דאשא דיצחק וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי אימא עילאה נותנת לת"ת שפע וברכה לתת להההוא שדה כלתו היא ולכן הוא יוצא להתחבר עמה ולתת לה מה שנתנה לו אמו והנה זו היא הוצאה שהוא יוצא ומוצא עמו אותה הברכה והשפע צורך לתת לכלתו כאמור אמנם יש נמצא הוצאה שלא לצורך רק לענין תענוג ולכן הותרה ביום טוב ולכן יאמר נא אף על פי שהותרה הוצאה ביום טוב שלא לצורך הוא סוד כמשחז"ל יציאה של שמחה שנא' וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בלבו שנאמר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה עכ"ז לא ישא משאות גדולות כדרך שהוא עושה בחול אלא צריך לשנות כאמור כיצד המביא כדי יין ממקום למקום והוא דוגמא אל המדות של רחל כדאיתא בזוהר בפסוק וכדה על שכמה וכאשר המדות שלה הם בסוד הגבורת שהוא בחינת יין כנודע הם נק' כדי יין לפי שהיא מנורת זהב כלה בבחינת הדינים והגבורות לא יביאם בסל ובקופה שהם שני כלים בסוד שני מדות שבה הנק' ציון וירושלם הנקרא במשנה החדר והפרוזדור דהיינו לתת לתוכה של מדה אחת משתים אלו ד' או חמשה כדים ביחד ומתמלאת מן הגבורות אלא יביאם על כתפו או לפניו א' או שנים דהיינו כי בתחלה הוא מתקן כלתא דא בסוד האחור היינו על כתפו או לפניו כי מחזיר אותה לפניו וממשיך לה אחד או שנים מן הגבורות דמוכח שלצורך יום טוב הביאם כי יום טוב עולה בגימטריא ס"ג והוא מצד אימא דמנה מתערין דינין כנודע:

המוליך את התבן וכו' הנה נתבאר כי יש הוצאה שלא לצורך והוא מציאות התמצית שנתן לקליפה ולכן יאמר נא המוליך את התבן בחינת הקליפה כלומר כי אותו התמצית שנותנים לה הוא נקרא תבן על שם שהקליפה שהם בסוד בהמה אוכלים אותו לא יוליך

את הקופה לאחוריו הנה נתבאר כי הקופה הוא בסוד הכלה במדה האחרונה שבה הוא סוד הייחוד ושם ניתן כל האוכל והשפע ומשם יוצא לכל העולמות לפרסם אותם כל אחד כפי ערכו והנה גם כי הקליפה הוא בסוד אלהים אחרים שניזון מן המותר הנמשך מן האחורים עם כל זה לא יפשיל הקופה זו לאחוריו כדי להמשיך להם הפרנסה שלהם אלא נוטלה בידו ונותן להם כי בזה נמצא שינוי כאמור:

וכן משאות שדרכן לישא אותן במוט הוא מה שאמר בזוהר פרשת משפטים דף קט"ו. וז"ל ומטה דאתמסר בידך הוא עץ החיים ו' דאיהו בן יה ויעול במ"ט אנפין דילך באורייתא ויתעבד מוט ויתקיים בך לא יתן לעולם מוט לצדיק מ"ט אנפין מ"ט אתוון משמע ישראל וברוך שם שית תיבין דיחודא עילאה ו' עילאה תפארת שית תיבין תניינן דברוך שם ו' תניינא צדיק מט באמצעיתא א' וצדיק מט לפני רשע וכו' מאי רשע סמאל וכו' מתמן ואילך לא יתן לעולם מוט לצדיק וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי ענין מוט הוא מ"ט שערי בינה הנמשכים באות ו' הוא עץ החיים ולכן יאמר וכן משאות שדרכן לישא אותם במוט והדוגמא לזה הוא השפע הנמשך מלמעלה שדרכו לישא אותו ולהמשיכו במוט הנזכר לכל המדות העליונות כדאיתא בתיקונים ובזוהר פרשת פנחס אימא עילאה עד הוד אתפשטת וכאשר מגיע השפע עד הצדיק שהוא ו' כנזכר במאמר אז נעשה מוט ביום טוב ישא אותן על גבו מאחוריו והוא דוגמא למה שאנו אומרים ופרוש עלינו שהוא סוד אות ל שהיא מתעקמת באחור והבן ולכן יאמר כי ישא אותן השערים על גבו מאחוריו כי כן ת"ת לשראי נושא אותן על גבו מאחוריו ביום טוב ושדרכן לישא אותן מאחוריו יחזור וישא אותן על כתפו ושדרכן להנשא על הכתף ישא אותן בידו לפניו הוא סוד מה שאומרי' חכמים ז"ל למלך שהיה לו בן בכה נתנו על ארכבותיו בכה נתנו טל זרועתיו בכה נתנו על כתפו וסוד הדבר נתבאר אצלי בפירוש איכה אמנם הנוגע לענין זה לך אגידנו כי הנה זה המלך הוא בסוד אימא עילאה הנקרא מלך העולם וכדאיתא בזוהר בפסוק מלך במשפט יעמיד ארץ והבן זה הוא תפארת ישראל כי כן נמי במדרש פירשו אותו על ישראל והנה להיותו בסוד נער בוכה אז הרכיבו על ארכובותיו בסוד נה"י שלה בכה עוד נתנו על זרועותיו כמשמעו שהעלה אותו עד מקום של הזרועות שלה בכה עוד נתנו על כתפו שנאמר ארכיב אפרים והוא עלייה גדולה ועל בחינת עלייה זו הוא אומר ושדרכן להנשא על הכתף כאמור ישא אותן בידו לפניו עוד יפרוש עליו בגד שהוא בסוד החשמל עליון החופף עליו:

עוד מתבאר הענין מה שאמר ושדרכן לישא אותן מאחוריו ישא אותן על כתפו וכו' כי הנה נאמר ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ולכן כדי לתקן נקודה

זו כדי להיות בסוד אשה ולהביאה לפניו כמו שאמר ויביאה אל האדם צריך להמשיך לה מאותם שערים שלה בהכרח והנה המשך זה הוא בסוד האחור לפי כי שם היא סוד חוה כי זנב היתה ועל ידי בנין זה נעשית פרצוף ועדיין היא בסוד האחורים של הזכר ונמצא כי זה הוא המשאות שדרכן לישא אותן מאחוריו של הזכר כדי לתקן הנקבה לעשות אותה בסוד פרצוף לכן ישא אותן עתה על כתפו של הזכר סוד מה שאמר הכתוב חמש מאה אל הכתף (שמות) כי חמש מאה הוא סוד מהלך עץ החיים אמנם בתחילה הוא אל הכתף ואחר כך מתפשט למטה הוא סוד מרכיבו על כתפו כאמור ולכן נקרא כתף שהוא גימטריא ת"ק מפני כי בתחילה שם נכנס עץ החיים ואחר כך יורד למטה בסוד עץ חיים היא ושדרכן לישא אותן על הכתף כאמור ישנה עתה וישא אותן לפניו בידו שהוא דוגמא כי נתפשט יותר אותו עץ החיים בסוד חמשים שערי בינה כאמור או יפרוש עליהן בגד בסוד כנשר יעיר קנו וכו' יפרוש כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו וכל כיוצא בזה משינוי המשא ואם אי אפשר כגון שזימן אצלו אורחים וכו' הוא הדבר הנאמר במאמר הנזכר לעיל מפרשת קרח בפ' קריאי מועד כי קדש תתאה חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולמיעל לון תחות גדפהא אימתי בזמנא דקדש שריא בעלמא והיינו שזימן אצלו אורחים וצריך למהר להביא לפניהם עושה כדרכו הכל בפעם אחת בד"א בנושא על האדם בסוד מה שם בנו אבל על גבי בהמה שהוא ב"ן בגי' לא יביא כל עיקר לפי שצריך שהיא תעלה למעלה לקחת כל בחינות הללו:

אין מביאין עצים הנקרא עצי ה' כנ"ל לא בחבל הם מלאכים הנקראים חבלי שינה ולא בקופה בסוד הכסא ולא במחצלת סוד מט"ט שבו סוד החליצה אלא מביא במטפחת של הכלה שנאמר סדין עשתה להודיע השבח שלה שהיא בתולה ולכן עצים שלה שהם בעולמות אין מביאין איתם והמביאם בחיקו וכו' שנאמר ובחיקו תשן והבן שהרי אין אחד מהם נחשד עליה כנ"ל לעיל:

סימן תקיא

[א] הנה למענה נתבאר כי העיקר לאדם הוא לחשוב מחשבות טהורות כי לא לחנם נתן לנו הקב"ה חקים ומשפטים צדיקים במספר תרי"ג מצות אלא כי ע"י אשר יעשה אותם האדם וחי בהם לזמן התחיה וגם יזכה לחיי העה"ב ולכן מי הוא זה ערב אל לבו לומר כי המצות אשר צוה ה' יהיו בדרך הזדמן הגם שהם כמספר האיברים אמנם יהיו בלתי טעם בודאי כי המחשב כך לא דעת ולא תבונה נמצא בו וזה לך האות כששאל המין מפני מה נגלה הקב"ה למרע"ה בסנה ולא אילן אחר א"ל ואלו היה אילן אחר ג"כ שאלת אמנם

להוציאך חלק אי אפשר נמצא כי אפינו המין היה מאמין כי לאיזו סיבה נגלה הקב"ה בסנה וכן נמי החכם השיב לו כפי דעתו ואם המין מאמין כי כל דבר יהיה לו סיבה וטעם להיות כך מכ"ש לאיש הישראלי שאנו מאמינים בני מאמינים שנאמר והאמין בה' ולכן בלי ספק כי זה שהותרה ההבערה ביום טוב הוא לפי כי האיש הישראלי מצווה בשמחה שנאמר ושמחת בחגך ואין שמחה אלא בבשר ויין כמו שאמרו חז"ל וזה הוא הכנה גדולה להתגבר היצר על האדם כמ"ש אין ארי נוהם אלא מתוך קופה של בשר מכ"ש ביין כי היא מועד לקלקל ולכן בא ענין זה של ההבערה דוגמא של אש של המזבח שנאמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה כמו כן אש זו צריך שהאדם ישים אל לבו אש להבה בעבודת הקב"ה לא תכבה בו לכן לא יוכל עליו היצר להטעות אותו ולכן נמי הותרה שלא לצורך כל אדם רמז הוא דאע"ג כי האדם צדיק הוא בכל דרכיו ולא שלט עליו אש זרה של היצר אף על פי כן יתבונן כי לכן הותרה ההבערה שלא לצורך דוגמא לאיש כמוהו אף על גב שהוא אצלי שלא לצורך כך יעשה להבעיר אש להבת הקב"ה בלבו כדי שלא יחטא על ידי אכילה ושתיה המרובה ביום טוב שלכן נאמר ושמחתם לפני ה' אלהיכם כי בזמן שהאדם שמח מתוך מאכל בשר ויין יחשוב שהוא לפני ה' ולא יוכל היצר לו להטעותו ובכלל שהותרה הבערה שלא לצורך מותר לעשות מדורה בלבו להתחמם כנגדה כי יחשוב על אותה מדורה של גהינם שנאמר מדורתה אש ועצים הרבה ונאמר בה גם הוא נמלך הוכן וכאלו מתחמם כנגדה וינצל מן יצר הרע גם שיאכל בשר וישתה יין לא יוכל לו:

[ב] מותר להחם ביום טוב מים לרחוץ ידיו כך אמרו חז"ל יד ליד לא ינקה רע מי שעשה עבירה בידו אחת ועשה מצוה בידו אחרת לא ינקה רשע הוא ולכן מותר להחם מים הם מימי התשובה שנאמר שפכי כמים לבך וזה לרחוץ ידיו מן העון אבל לא כל גופו לעשות תשובה לגמרי ביום טוב לא יתכן אם מפני כי ענייני התשובה רבים הן פן יקל בעיניו הדבר שמא יחזור לקלקל אחר כך ועוד כי אם כך יעשה תשובה גמורה בכל לבו בענין חרטה ובוידוי פה ישבר לבו בקרבו וימנע משמחת יום טוב ולכן כל גופו אסור לרחוץ ואפילו אינו רוחצו בבת אחת אסור לפי כי נמצא בכל שעה חוזר ומתעצב אל לבי כמשפט הראשון:

אבל במים שהוחמו מערב יום טוב שהדוגמא לזה הוא כי מאתמול נתחרט ויבטא בשפתיו ונמצא שמתחמם לבו בקרבו וכן מימי התשובה נתחממו ובערו בלבו אז מותר לרחוץ כל גופו מן טומאת העונות שבקרבו אפילו כאחד מיהו דוקא חוץ למרחץ כי הנה חז"ל אמרו נהר דינור מהיכן יוצא מזיעתן של חיות הנושאות כסא הכבוד ולהיכן

שופך על ראש רשעים בגיהנם שנאמר הנה סערת ה' וכו' על ראש רשעים יחול ולכן גם שהתירו לו לאדם לחשוב מחשבות טהורות להתירא כדי להנצל מן היצר ולכן כל גופי נמי מותר לרחוץ אבל דוקא חוץ למרחץ לא יהיה כל כך מחשב בגיהנם מקום שרוחצים שם הנשמות בההיא ברייתא דרבי יהושע בן לוי גם לא למעלה בנהר עצמו מקום שרוחצים הנשמות כדי להכנס בגן עדן עליון כל כי האי גוונא הנקרא בית המרחץ אסור להתבונן כל כך:

[ג] אדם מותר לטבול ביום טוב מטומאתו והענין כי הנה כל אלו הדברים הנאמרים אשר צוה ה' לעשות היינו על החוטא כי יש דברים שמותר לעשות כדי לעשות גדר לפני היצה"ר כדי שלא יחטא ויש דברים שנאסרו להתבונן בהם אע"ג כי טובים הם כדי שלא ימנע משמחת יום טוב אמנם הצדיק היודע בעצמו שלא חטא ונודע אשר הוא אדם המעלה מותר לו לטבול ביום טוב מטומאתו כי הנה הצדיק אינו נכנס לגיהנם כי אין לו עונש זה רק כי הוא עושה טבילה בנהר דינור ויוצא והמלאך צדקיא"ל מלביש אותו בגדים הגנוזים בי"ג מיני בשמים שהם נרד וכרכום וכו' ומכניסו לג"ע ולכן אדם זה הנקרא אדם לפי כי לא נשתנית צורתו כמו הרשע שנאמר נמשל כבהמות נדמו אמנם זה הוא צדיק ונודע אשר הוא אדם מותר לו לטבול במחשבה זו ביום טוב מטומאתו ומספיק בזה להנצל מן היצר כאמור:

[ד] אין עושין מוגמר דהיינו לפזר מיני בשמים וכו' מאחר שהנחנו כי כל אלו הדברים שהאדם מתבונן בהם ביום טוב היינו מפני כי הוא יום טוב ונצטוה האדם בשמחה בבשר ויין ולכן יש לירא מן היצר שלא יתגבר עליו ולכן נמי יש להזהר שלא יחשוב כי הנה יש בידו מעשים טובים וכדאי הוא להנצל בהם הוא מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף רמ"ז. וז"ל וכד נשמתא סלקא ההיא ממנא נטיל ההוא לבושא דילה ואזיל עמה עד די מטא לנהר דינור די נשמתא אצטריכא לאסתחייא ולאתלבנא תמן ולזמנין דטבעא ההיא נשמתא תמן ואתוקדא ולא סלקא עד דכל יומא בצפרא כד אתער רוח דסטרא דדרום כדין קיימי כולהו ומתחדשן ואמרי שירתא וכו' ואי זכאת ההיא נשמתא ואסלקת האי ממנא צדקיאל נטיל לה להאי נשמתא ואלביש לה ההוא לבושא ואיתקנת ביה וסלקת לקרבנא על ידא דמיכאל כהנא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר השבח הנמצא לצדיק גם מבואר כי יש נשמות שהם טובעים בנהר דינור ואמנם ימצא מי שניצול מדין זה על ידי מעשים טובים ובפרט על ידי הצדקה כדאיתא שם ולכן יאמר נא אין עושין מוגמר כי גם אין ראוי לאדם להתבונן במעשיו הטובים לומר אני יש בי מעשים טובים להנצל מעונש כי כמו שאין ראוי לאדם להחזיק עצמו רשע כמו ששנינו ואל תהי רשע בפני עצמך דפקר

טפי כך אין ראוי לאדם להחזיק עצמו צדיק ומאחר כי כל תכלית הרצון הוא כדי להנצל מן היצר ביום טוב לכו אין ראוי גם כן לעשות מוגמר דהיינו לפזר על הגחלים של גיהנם ונהר דינור מיני בשמים בין להריח כדי שיהיה לנשמה ריח טיב באותם הבגדים הנז' בין לגמר הבית שלו בגן עדן אי הכלים שלו לפי כי אפשר כי לכן יגבה לבו ויכשל מן היצר ולא יתן אל לבו מה שאומרים חז"ל כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כשהאדם הולך לבית עולמו ונמצא לו עשרה זכיות ועשרה עונות היא אומר יצאו אלו באלו והקב"ה אומר לא כך יהיה אלא מענישים אותו על עונו ואחר כך מכניסים אותו לגן עדן ולכן גם שיהיה לאדם מוגמר זה ממעשים טובים לא בעבורם ינצל מן העונש אבל אם עושה כדי ליתן ריח טוב בפירות שלו הם המצות הוא מה שאמרו חז"ל בפ' לריח שמניך טובים המצות שנתת לאבותינו ריחות היו אבל שלנו יש להם ריח שהפירוש אצלי בשני פנים ראשונה יאמר כי המצות שנתן לאבותינו הקדושים שבע מצות בני נח ויעקב אסר עליו גיד הנשה ויהודה עשה יבום כל זה לא היה להם ריח אבל שלנו יש לו ריח מפני כי גדול המצוה ועושה עוד זאת יאמר על אבותינו שקבלו התורה על ידי שכפה עליהם ההר כגיגית אמר רבא מכאן מודעא רבה לאורייתא ולכן אין להם ריח אבל אנחנו יש להם ריח כי הדור קבלוה בימי מרדכי ולכן יאמר אבל אם עושה כדי ליתן ריח טוב בפירות במצות שיעשה לומר כי גדול המצווה ועושה למתקן לאכילה מותר דהיינו הדברים שאוכל פירותיהן בעה"ז מותר אפילו מפזרן אותם המצות ע"ג גחלת של עץ דגיהנם שנאמר בה מדורתה אש ועצים הרבה מ"מ מפני כי כן כוונתו לא יוכל היצר להחטיא אותו כמדובר:

עוד זה מדבר בענין הנוגע למעלה וכך היה אומר מותר לעשות מדורה הוא מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף ר"ג. וז"ל תא חזי ביומא שתיתאה כד מטא זמנא דערב דליג ההוא מדורא דאשא וסלקא לעילא לאעלא גו גווינין כד מתתקנין ישראל לתתא ומסדרין פתורין וכו' כדין חד שלהובא נפיק ובטש בההוא מדורא כיון דבטש ביה מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורא ועאלין בנוקבא דתהומא רבה ואטמרן תמן וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי ענין מדורה זו הוא נעשה ביום ששי לעת ערב ולכן יאמר נא כי גם מותר האדם לעשות מדורה בי"ט להתחמם כנגדה ואין לחוש כי מתעורר אותה מדורה דאשא שהוא מס"א: מותר לרחוץ וכו' הנה גם בזה הוא מורה לבחינת התעוררות דין ומאחר כי כל מעשה האדם הגשמי מעורר לעומתו למעלה לכן דברים הללו שהותרו בי"ט בלי ספק כי כן הם נוהגים למעלה ולכן מותר להחם בי"ט מים לרחוץ ידיו כי אין בזה התעוררות בחינת דין זולת לצורך של הידים שנאמר מקדש אדני כוננו ידיך אבל לא כל גופו כי בזה ימצא שמתעורר הדין בכל המדה האחרונה ואפי' אינו רוחצו בבת אחת אין לעורר כח הדין על

הגוף העליון אבל במים שהוחמו מערב יו"ט שכבר נח הדין שנתעורר בהם מותר לרחוץ כל גופו ואין שייך בזה התעוררות דין למעלה מיהו דווקא חוץ למרחץ אבל במרחץ אסור לפי שכבר מדה זו מערב י"ט עלתה למעלה ושם נאמר רחצתי את רגלי ולכן אסור:

אדם מותר לטבול מטומאתו בי"ט שהרי נתבאר כי אין זה מורה העדר למעלה אדרבא מוסיף טהרה וקדושה ואיתא בזוהר פ' אמור דף צ"ח. וז"ל לבתר עאלת לבי כלה חמת עולימתא דקא מתקני עטראה ולבושהא ותכשיטהא לתקנא לה אמרה לון הא אתקיני בי טבילה אתר דמיין נבעין וכל ריחין ובוסמי סוחרני אינון לדכאה לכלתי ליתי כלתי מטרוניתא דברי ועולמתהא ויתדכון בההוא אתר דאתקיני' בההוא בי טבילה דמיין נבעין דעמי וכו' והנה למדנו מזה המאמר כי הכלה העליונה היא טובלת באותו מקוה העליון אתר דמיין נבעין אצל אימא עילאה ולכן נמי האדם הגשמי מותר לו לטבול מטומאתו ביו"ט כי כן הוא למעלה גם המתלוים לכלה רוחנית באותם המים ונטהרים כנזכר:

אין עושין מוגמר דהיינו לפזר מיני בשמים כי הנה בזה יהיה גרמא לכבות אותה האש של הקדושה שהיא מתעוררת ביו"ט שנא' רשפיה רשפי אש שלהבת יה כי זה החימום מועיל לאתערא שלהובין דרחימו של איש ואשה ולכן אין מפזרין מיני בשמים על הגחלים בין להריח בין לגמר הבית או הכלים לפי כי כל אחת מאלו כך הוא נעשה למעלה מעצמו כאמור במאמר למעלה הא אתקינית אתר דמיין נבעין וכל ריחין ובוסמין סורחני אינון מיין וא"כ שאני הזיקא דשכיח שהוא מכבה את הגחלים רשפי אש שלהבת יה שהם מעוררין את האהבה כמ"ש מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וגו' מפני כי רשפיה הם רשפי אש עליונה שלהבת יה ולכן אין עושים כן אבל אם עושה כדי ליתן ריח טוב בפירות שהדוגמא לזה הוא על הנשמות היוצאות מאותו היחוד כד"א פרי צדיק עץ חיים ונאמר ממני פריך נמצא כי לכן יהיה להם שלימות ע"י כונה טובה זו למתקן לאכילה שהרי נת' למעלה במאמר פ' ויקהל כי הנשמות הם אוכל נפש דוד ובדברי חז"ל כתוב לאמר כי הם בסוד קרבן למעלה ולכן כאשר נותן מוגמר זה של מיני בשמים כי הרמז יהיה על מצות ומעשים אע"ג כי לא צריך לכל העניינים אלו לגמר הבית או הכלים לפי כי כל זה כבר נעשה מאתמול מ"מ אם עושה ליתן ריח טוב בפירות הם הנשמות כנז' הם למתקן לאכילה העליונה שלכן מתקיים אכלו רעים לעילא מותר אפי' מפזרן את מים בשמים הללו הנזכר הם המצות על גבי גחלים של עץ שהרמז לאותו שהוא מעשה עץ בעלמא אין בו לא תורה ולא מצוה ע"י כונה טובה זו בלי ספק כי יהיה לו ריח טוב לאכילה עליונה ואינו מכבה אותה אש הקדושה אדרבא מוסיף אהבה בין חתן וכלה וריח לו כלבנון:

סימן תקיב

[א] איתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"ב: וז"ל כגוונא דא כל זמנא דישראל עבדי רעותא דמאריהון הא על פתורא דמלכא אינון אכלי וכל סעודתא אתתקן להון ואינון מההוא חדוה דילהון יהבי גרמי דאיהו תמצית לכותים וכל זמנא דישראל לא עבדי רעותא דמאריהון הא סעודתא לכלבי ואסתלק להון תמצית וכו' ולכן יאמר נא אין מבשלים לצורך כותי כלומר לא תהיה סיבה כי התבשיל שהוא מוכן לך על שולחן המלך יהיה לצורך כנענים מפני מעשיך הרעים שנאמר ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא בגוים וכך דרשו חז"ל בפ' כי את מזבחותם תתוצון וסמיך ליה לא תעשון כן לה' אלהיכם וכי ישראל קדושים הורסים המזבח אלא לא תעשו כן מעשים רעים ותהיו סיבה ליהרס המזבח כך מצוה אין מבשלים לצורך כותים ע"י עון שלהם כאמור לפיכך אסור להזמינו שמא בעון זה ירבה בשבילו השפע הנמשך מלמעלה מתרבה לתת להם מפני העון שלנו וכן נמי יהיה אזהרה לאדם יהיה חס על בניו הקטנים לא יהיה סיבה שיהיו לצורך כותים הוא הקליפה כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף צ"ה וז"ל ובת כהן כי תהיה לאיש זר דא נשמתא קדישא דאתמשכת מאתר עילאה ועאלת לגו סתימו דאילנא דחיי וכד רוחא דכהנא עילאה נשבא ויהיב נשמתין באילנא דא פרחין מתמן אינון נשמתין ועאלין באוצר חד ווי לעלמא דלא ידעין בני נשא לאסתמרא דקא משכין משיכו בהדי יצה"ר דאיהו איש זר והאי בת כהן פרחת לתתא ואשכחת בניינא באיש זר ובגין דאיהו רעותא דמריה עלאה תמן וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי האדם מפני מחשבותיו ומעשיו הרעים הוא סיבה כי אותה נשמה תלך לאיש זר וכן מפורש יותר לקמן ולכן יאמר אין מבשלים היינו הילדים פרי הבטן לצורך כותים בי"ט ובפרט בההוא טיקלא דעשיקת נשמתין לפיכך אסור להזמינו ליצר הוא הקליפה דוגמא לכותים כמ"ש במאמר ווי לעלמא דקא משכין משיכו בהדי יצה"ר שמא ירבה בשבילו כלומר אע"ג כי מצות עונה הוא חיוב מן התורה מ"מ אם אין לו תאוה כי גידי פחדיו ישורגו וכו' כמו שפי' הרמב"ם ז"ל לא נכון להיות מעורר התאוה ואפי' נתאוה לא יאמר אשביע עצמי מן המותר לי כך אחז"ל אבר קטן יש באדם משביעו רעב ולכן אסור להזמין אותו לדבר מצוה או לענין המותר שמא ירבה בשבילו של היצר ומן המותר ילך אל האיסור ודוקא להזמינו אסור אבל עבדו ושפחתו וכו' הוא הדבר שאמר בזוהר פ' וישלח דף קס"ו. וז"ל טוב נקלה ועבד לו האי קרא על יצה"ר אתמר בגין דאיהו מקטרגא תדיר לגבי בני נשא ויצה"ר איהו ארים לביה ורעותיה דבר נש בגאותא וכו' אבל טוב נקלה דלא אזיל אבתריה דיצה"ר ולא אתגאי כלל ומאיך לביה ורוחיה ורעותיה לגבי קב"ה וכדין ההוא יצה"ר מתהפך לעבד לו ולא יכיל

לשלטא עלוי וכו' הנה מבואר כי האדם ע"י מעשיו היצר הוא עבד לו ולכן יאמר אבל עבדו ושפחתו כמש"ה קניתי לי עבדים ושפחות וכן שליח שנשתלח מלמעלה וכן עכו"ם שבא מאליו ולא הרהר האדם כלל מותר להאכילם עמו כי כן אחז"ל לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת ליצר ולכן מותר לאכילם עמו בלחם אשר הוא אוכל כך אחז"ל למדנו דרך ארץ מתרנגול שמפייס תחילה ואח"כ בועל ולא חיישינן שמא ירבה בשבילם:

[ב] בני החיל הם סוד האיברים שלו כך דרשו חז"ל בפסוק והתעותו אנשי החיל אלו האיברים שבאדם שנתנו קמח שלהם לישראל לאפות להם הוא מ"ש בזוהר פ' תרומה כי בתחלה מתעורר לב האדם אל הפעולה ואחר כך האיברים משכימים שלכן נאמר קחו מאתכם תרומה לה' ר"ל מאתכם מהאיברים והיינו מ"ש בני החיל אלו האיברים שבאדם שנתנו קמח שלהם הוא הרצון והחכמה לאדם לאפות להם ולגמור הענין אם אינם מקפידים כשישראל אותו האדם נותן ממנו לתינוק לאותו היצר סמוך שבקרבו מתרצים מותר לאפות להם וליתן גמר בדבר כאשר נודע הוא כי כל הפעולה אשר יעשה האדם הוא בהסכמתם ואיתא בב"ר וז"ל מפני מה כל החלומות אין מייגעים וזה מייגע וכו' ולכן הוא אומר מותר לאפות להם כמדובר:

[ג] אסור לאפות ולבשל אותם וולדות או אותו בישול של זרע לצורך כלבים כי בעבור עון האדם חוטפים את הנשמה כמ"ש מיד כלב יחידתי אבל מותר לטלטל מזונות וליתן לפניהם כי כן הם ניזונים מן התמצית מאותם הטיפות שאין מועיל וכאשר מתבאר הדינים הללו על השורש שלהם למעלה כך הוא אומר אין מבשלים לצורך רשעים היינו מ"ש בזוהר פ' וארא דף כ"ט. וז"ל פתח ר' חייא ואמר לך אכול בשמחה לחמך וכו' מאי קא חמא שלמה דאמר האי קרא אלא כל מלוי דשלמה בחכמה וכו' א"ל ההוא רבייי אי הכי אן חכמתא הכא א"ל ברי תבשל בישולך ותחמי האי קרא א"ל עד דלא בשילנא ידענא וכו' ושלמה קא אזהיר ליה לבר נש לאעטרא לה לכנסת ישראל בשמחה דאיהו סטרא דימינא נהמא דיתעטר בחדוה ולבתר דיתעטר בחמרא דאיהו שמאלא בגין דתשתכח חדוותא דכולא במהימנותא שלימתא בימינא וכד תהוי בין תרווייהו כדין כל ברכאן שראן בעלמא וכו' והנה על פי הדברים האלה נלמד ענין הבישול שהוא לאעטרא לכנסת ישראל בענין האכילה בסוד הלחם אשר הוא אוכל כי ע"י מעשה האדם הגשמי נעשה היחוד למעלה כמש"ה כי. כבר רצה ה' את מעשיך כנזכר בסוף המאמר כי כאשר מתרצה האדם לפני הקב"ה אז מתקיים מש"ה אכלו רעים לעיל ואמנם עטרה זו שמעטר לכנסת ישראל הוא מ"ש בזוהר פ' בלק דף ר"ט. וז"ל תאנא מסטרא דאימא כד איהי מתעטרא נפקין בעטרהא אלף וחמש מאה סטרי גליפין בתכשיטהא וכד בעא לאזדווגא במלכא

מתעטרא בחד עטרא דארבע גוונין וכו' כד אזדווג מלכא במטרוניתא. סלקא עטרא דא ואתיישיבת ברישא דמטרוניתא וכו' לבתר אתהדר עטרא ופרישא עליה ועל מטרוניתא לבושי יקר בההוא עטרא כדין קלא אשתמע בכלהו עלמין צאינה וראינה וכו' וישראל נטלי כולא ומשדרי חולקא לישמעלים ומההוא חולקא אתזנו כל אינון ישמעאלים וכו' ולכן יאמר אין מבשלין לצורך עכו"ם בי"ט שהרי כל בישול זה אינו רק לישראל אמנם ישראל נותנים אח"כ לשאר עמין ולכן אסור להזמינו שמא ירבה בשבילו אבל לשלוח לו אין בזה חשש שמא ירבה בשבילו והרי נתבאר כי ישראל הם נותנים מאותו השפע לשאר עמין כנזכר במאמר אבל עבדו ושפחתו וכו' איתא בזוהר פ' תצא דף רע"ז. וז"ל דשכינתא דכתיב בה ומלכותו בכל משלה אית לה כמה נערות נכריות וכו' וכן שליח שנשתלח וכן עכו"ם שבא מאליו מותר להאכילם עמו כדמוכח מן המאמר ולא חיישינן שמא ירבה בשבילם שהרי למעלה אין נותנין להם אלא כדי סיפוקם:

עוד יש דרך אחרת בדינים אלו עם מה שאמרו בזוהר פ' אחרי מות וכד אתחרב בי מקדשא כדין אימא עילאה אנגידת ברכאן עילאין לס"א בגין דלאו אינון דכר ונוקבא כחדא לפי שנאמר זכר ונקבה בראם ויברך אותם ובזמן הגלות מלכא עילאה סליק לעילא לעילא ומטרוניתא אתרחקת ולכן אימא עילאה אריקת אותם הברכות לסטרא אחרא כאמור במאמר הקודם וכד ישראל לאו אינון זכאין כדין אומין דעלמא אכלין ברכאן עילאין ויהבי חולק תמצית לישראל ולכן יאמר נא אין מבשלין לצורך כותים בי"ט ר"ל דאע"ג כי בחול יכול איש הישראלי לבשל לצורך כותים לפי שהרי מצאנו כי כן הוא למעלה כי אימא מבשלת לצורך ס"א אמנם בי"ט לא כך הוא ולכן אסור להזמינו שמא ירבה בשבילו וכבר הובא למעלה מאמר מפ' קרח וז"ל קריאי מועד כגוונא דקדש עילאה מזמין לכל אינון כתרי מלכא וכו' כך קדש תתאה חכמת שלמה אזמינת לכל חילהא בגין לאעטרא יתהון ולאעלא לון תחות גדפהא והנה נת' כי מ"ש זמינת לכל חילהא הם סטרא דימינא דקדושה בלבד וזר לא יקרב ולכן אסור להזמינו לכותים שהרי אין ס"א מזומן למעלה שמא ירבה בשבילו ודוקא להזמינו אסור כאמור אבל עבדו ושפחתו וכן שליח שנשתלח וכן ישמעאל שבא מאליו מותר להאכילם עמו ולא חיישינן שמא ירבה בשבילם והענין כי הנה כך היא המדה למעלה כי הנה העבד הוא בסוד מט"ט עבדו זקן ביתו כדאיתא בזוהר בכמה מקומות עבד נאמן שמו כשם רבו והשפחה הוא בסוד הבריאה כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף צ"ד: וז"ל ת"ח בר נש כד אתיליד יהבין ליה נפשא מסטרא דבעירא מסטרא דדכיו מסטרא דאלין דאתקרון אופני הקודש זכה יתיר

יהבין לי' רוחא וכו' ותלת אילין אינון אמה עבד ושפחה דברתא דמלכא וכו' הנה מבואר כי את כל מאכיל אותם ואין חששא שמא ירבה בשבילם:

בני החיל שנתנו קמח לישראל וכו' איתא בזוהר פרשת בשלח דף נ"א. וזה לשונו ויסע מלאך האלהים וכו' וכי יקרא הוא דמלכא דמטרוניתא תזיל והיא תגיח קרבא והיא אזלת שליחא למלכא דאזדווג במטרוניתא עילאה חמא מלכא יקירו דילה על כל שאר מטרוניתא דעלמא וכו' מה עבד אפקיד מלכא בידהא כל זינין דיליה כל אינון מארי מגיחי קרבא כל אינון אבנין יקירין דמלכא וכו' אפקיד בידהא כל זייניין דיליה רומחין סייפין וקשתין וכו' הדא היא דכתיב הנה מטתו שלשלמה וכו' כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי כל אנשי החיל של המלך של מטרוניתא הם וכמו שכתוב במאמר הנ"ל בזמנא דמועד שרייא בעלמא אזמינת לכל חילהא ולכן יאמר נא בני החיל שנתנו קמח שלהם לישראל לאפות להם וסוד הדבר כי הנה כאשר עילי' מזומנים הללו למעלה בלי ספק כי מעלים עמהם תשובה שנא' ולא יראו פני ריקם והוא מאותם ניצוצות של עלמין קדמאין מאותם המלכים דמיתו והיינו סוד זה הקמח שמעני' עמה' ונותנים אותו לישראל עליון לעורר הייחוד העליון ואמנם יש בני החיל שהם של מטרוניתא כי הם מתקנים אותה כדאיתא בזוהר פ' בלק דף קצ"א וז"ל פתח ההוא ינוקא ואמר שחורה אני ונאוה וכו' אבל בשעתא דא גו רחימו סגיא דלא יכלא למסבל אזעירת גרמה בזעירו סגי עד דלא אתחזיאת מנה אלא זעירו דנקודא חדא ומאי איהי יוד כדין אתכסיאת מכל חילין ומשריין דילה וכו' ובגין כך אל תראוני לא תחמון בי כלל בגין דאנא נקודה זעירא מה עבדין גברין תקיפין חיילין דילה שאגין כאריין תקיפין כד"א הכפירים שואגים לטרף וכו' שמע רחימא דלעילא וידע דרחימתיה היא ברחימו כוותיה וכו' נפיק דודה רחימא מגו היכליה בכמה מתנן בכמה נבזבזן וריחין ובוסמין אתי לגבה וכו' קריב לגבה מנשיק לה עד דאתערת זעיר זעיר וכו' וע"ד כתיב גבורי כח עושי דברו וכו' כגוונא דא לתתא בזמנא דחייבין בדרא איהי אתכסיא ואזעירת גרמה וכו' כד אתאן גבורי כח וזכאי קשוט כביכול עושים להאי דבר ואנהירת זעיר זעיר ואתעבידת בדיוקנהא בשפירו דילה כמלקדמין וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי חיילים דמטרוניתא מתקנים אותה אלה מכאן ואלה מכאן עד שחוזרת להיות בסוד ה"א בפרצוף שלה אמנם בני החיל אלו הם המזומנים והולכים לתומם למעלה ונתנו קמח שלהם היינו אותו הבירור שמתברר בכל עולם מהם שנתנו אותו הקמח לישראל עליון ויש לתת רמז בדבר כי קמח עולה בגי' עד עד והם שני עדים של אשת חיל שמעידים שהיא בתולה ואפשר כי זהו שמשבח ואומר ותבאי בעדי עדים כי לפי שמביאה שני עדים נוטלת מנה מאתים שהם עדי עדים

לפי שנא' סדין עשתה לכן היא עטרת בעלה ולכן אם אלו בני החיל של אשת חיל אינם מקפידים כשישראל סבא נותן ממנו לתינוק יונק שדי אמו מותר לאפות להם ולתת להם מאותו שפע וברכה עליונה לאעטרא להון כאמור:

אסור לבשל ולאפות לצורך הכלבים שנאמר לכם ולא לכלבים כי הנה נודע שהכלבים הם הקליפו' גמורות וכבר נתבאר למעלה דאע"ג כי חכמת שלמה זמינת לכל חילהא בזמנא דמועד שרייא בעלמא לאעטרא יתהון ולמיעל יתהון תחות גדפהא וזה הזימון הוא דווקא לכל חילהא סטרא דימינא סטרא דקדושה ולכן אסור לבשל לכלבים כלל אבל לטלטל מזונות לתת להם מותר כי בלי ספק יורד להם תמצית מלמעלה לתת לפניהם להחיות אותם:

סימן תקיג

[א] אשר חכמים ז"ל הגידו בפ' מן הארץ ההוא יצא אשור אתמול אפרוח מפריח מע"ט ועכשיו מכונן כביצה הנה מבואר על פי הדברים האלה כי האדם הבלתי שלם הוא מכונה אל הביצה וזה יהיה מה שאחז"ל קטן שלא כלו חדשיו דאע"ג שהוא בן תורה מאחר כי מעשיו כלם בלתי הגונים הוא היה לו בן כי אסור ליגע בו וללמוד ממנו דין כדין קטן הגשמי שלא כלו לו חדשיו שאסור לטלטל רק כי אמו גוחנת עליו ומניקתו וכ"ש נמי שהוא אסור לאכלה כי לא עץ מאכל הוא לאכול ממנו ואם נתערב אפי' באלף שלמדו ממנו אלף בני אדם תורה בחברה למדו כלם אסורין כי כל דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל כך אמרו חז"ל כי שפתי כהן ישמרו דעת וכו' אם הרב דומה למלאך ה' צבאות תורה יבקשו מפיהו ואם לאו אסור ללמוד תורה מפיו ולכן מאחר כי זה נולד עתה ביום טוב ונודעה חטאתו בפרהסיא אסור בכל ענין ועוד אפי' אם הדבר היה ספק אם נולדה ביום טוב היה שנתפרסם או היה קודם בחול אסורה כאמור מפני חילול השם:

[ג] ביצה שנולדה ביו"ט שנתבשלה וכו' בא וראה כי ענין חילול השם גדול הוא כי אדם זה שנודעה חטאתו ביום טוב שנתבשל בשוגג עם בשר ותבשיל לפי כי ביום טוב מצווים ישראל ללמוד תורה ברבים כך אחז"ל מרע"ה תיקן להם לישראל ללמוד תורה ברבים הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת ולכן נתערב אדם זה שנודעה חטאתו ביום טוב ולמד עם בני אדם דבר תורה של בשר ענין הלכה או תבשיל ענין דרשה ואגדה אם יש ששים בני אדם כנגדו הכל מותר אותה תורה שלמדו תתקבל לפני יוצר הכל הן אל כביר לא ימאס חוץ מן הביצה אותו המחלל שם שמים אבל אם לבנו בו את התבשיל כגון כי

הוא היה הדרשן או המלמד ההוראה כי לכן נתלבן התבשיל של תורה מפיו וכיוצא בזה מן הלימוד שמחדש כל מידי דלחזותא ר"ל בענין הוראה או לטעמא לפרש טעמי התורה והדרשה לא בטיל ואותה התורה אינה רצויה לפניו ית' כך אמרו חז"ל וחכמת המסכן בזויה וכי תורתו של רבי עקיבא בזויה היתה אלא זהו חכם שאומר אסור להלוות ברבית והוא מלוה וכו' וכל שכן אם יצא עליו שם רע כי מתחלל שם שמים על ידו לכן תורתו וחכמתו בזויה לפניו ית':

[ד] מותר לכפות עליה כלי וכו' אף על גב כי תורתו מתבזית ואסור ללמוד מפיו תורה מכל מקום מותר לכפות עליה כלי כך אמרו חז"ל וכשל גם נביא עמך לילה אם ראית ת"ח שחטא כסהו בלילה והיינו כפיית הכלי אמנם ענין מ"ש כדי שלא תשבר יובן הענין עם מה שאחז"ל אם רואה אדם יצרו מתגבר עליו ילך למקום אחר וילבש שחורים ויתכסה שחורים ויעשה מה שלבו חפץ ולכן יאמר כי ביצה שנולדה ביום טוב אסור לטלטלה והוא האדם שיצרו מתגבר עליו יעשה מעשים אשר לא יעשו אל יאמר אקיים דברי חז"ל ואלך למקום אחר ואעשה כן גם אני ללבוש שחורים וכו' ואעשה מה שלבי חפץ דאף על גב דקים לן כי מ"ש יעשה מה שלבו חפץ היינו לומר אף על גב שיחטא ואשם אין שם חילול השם אסור לו לטלטל עצמו ממקומו אדעתא דהכי כדי למלאת תאותו הרשעה ולכן אסור ללמוד עמו ותורתו נמאסת כאמור כי כל זה לטוב לו כדי שיעשה תשובה בראות שעשו הרחקה יתירה ממנו אמנם מותר לכפות עליה כלי ולכסות העון שלו כאמור אמנם זה מותר כדי שלא תשבר כי אם יגלו עונו ברבים פקר טפי ולכן מותר לכסות העין ובלבד שלא יגע בה הכלי כלומר לא ידע הוא בענין זה שמכסים על עינו ומהבילי' אותו לפי כי נא יהיה העון חמור בעיניו אז אפשר שיהיה שונה בחטא ועוד ירצה מ"ש ובלבד שלא יגע בה הכלי הוא דוגמא למשחז"ל אם ראית תלמיד חכם שחטא ביום אל תהרהר אחריו בלילה שודאי עשה תשובה והיינו שמותר לכפות עליו כלי להרהר כי עשה תשובה ובלבד כי לא יגע בה הכלי הוא משחז"ל הני מילי בדברים שבין אדם למקום אבל בין אדם לחבירו עד דמהדר ליה: [ה] אם נולדה בי"ט ראשון מותרת ביו"ט שני מטעם האמור אם ראית ת"ח שחטא ביום אל תהרהר אחריו בלילה כי ודאי עשה תשובה ולכן אם נולדה החטאת אשר חטא עליה בי"ט ראשון מותרת בי"ט שני מפני כי באותה הלילה עשה תשובה והיינו בשני ימים טובים של גליות מפני כי בגולה נכנע לבו בקרבו אמנם ביום טוב של ר"ה כי מעולם היה ב' ימים ונוסף עוד שהם ימים של דין וכן בשבת ויום טוב הסמוכי' זה לזה שיש בהם שמחה נוספת נולדה בזה אסורה בזה חזקה כי לא יכנע לבו לשוב אל ה' ומה גם לענין מה שבין אדם לחבירו שהדין הוא

עד דמהדר ליה בשבת ויום טוב הסמוכים זה לזה לא יש מקום למיהדר ליה ולכן אסור בכל ענין:

[ו] ביצה שיצאה רובה מערב י"ט כלומר כי הודעת העון הרוב יצא מערב י"ט ועדיין לא נתפרסם לגמרי וחזרה כי נפסק הקול ואחר כך נולדה ביום טוב נתפרסם ונולד הדבר לגמרי מותרת לכל הדברים האמורים כי מאחר שיצא הקול מתחילה נאמר אולי עשה תשובה בלילה לפיכך אפילו בדק בקנה של תרנגולת והענין כי הנה התרנגולת הוא כינוי לשכינה כך אחז"ל עתה אקום אמר ה' כהדא תרנגולא דמנערת גדפהא מן קטמא ולכן התרנגולת הוא אם לביצה שנולדה שהוא חילול ה' כאמור ולכן אמר אפילו בדק בקנה של תרנגולת היכן שנולד אותו עון של חילול ה' ולא מצא בה ביצה ערב יום טוב עם חשיכה ולמחר השכים ומצא בה ביצה הוא העון מותרת לכל הדברים הנ"ל לפי שהתרנגולת אינה יולדת בלילה כלומר ענין העון כבר אמרנו שאין להרהר אחריו בלילה כי ודאי עשה תשובה ומה גם כי לענין חילול השם לא שייך פרסום בלילה ואנו תולין שמאתמול יצא רובה של העון וחזר ולא נודע ולכן תורתו אינה נמאסת ומותר ללמוד עמו כנ"ל והוא שיש תרנגול זכר בתוך ס' בתים והוא דוגמא לאדם צדיק לפי כי התרנגול נקרא גבר כאשר יתבאר בענין שחיטת תרנגול בערב י"ה ולכן אם נמצא שם צדיק גמור זכר בתוך ששים בתים שלומד משנה שנאמר בה ששים המה מלכות והוא מלמד תורה לרבים שאין נהר מפסיק כי תמיד אינו פוסק לפי כי אנו אומרים שלא תלד בלילה שאין מתפרסם העון אבל אם יש אדם גדול ומתקבצים שם ללמוד יולדת בלילה יודע הדבר במקהלות ולכן יהיה אסור בכל העניינים הנ"ל ועוד ירמוז לשני דברים אשר חכמים ז"ל אמרו בענין זה צריך שיהיה קלא דלא פסיק ואין לו אויבים ולכן כנגד קלא דלא פסיק הוא דוגמא לתרנגול שהוא קול קורא תמיד והיינו בתוך ששים בתים שהוא מפרסם הדבר וכנגד האויבים צריך נהר שאין לו גשר במה דברים אמורים כי יבא כנהר צר או יולדת ביום ונשמע העון ונמצא חילול ה' אבל אם לא נמצא אחת משתים אלו אפשר שתלד בלילה מפני כי לא יעשה תשובה בלילה לפי שאינו מתייירא מן הצר הצורר אותו ולכן אסור בכל הדברים הנ"ל ללמוד וללמד. עד אשר יעשה תשובה אבל אם לא בדק מערב יום טוב על העון אפילו ליכא זכר שריא אף על גב דליכא קלא דלא פסיק שרא מפני כי ודאי עשה תשובה בלילה וז"ש שאנו תולים דמאתמול נולדה העון ותכף עשה תשובה דבלא זכר רובן יולדות ביום אפילו דליכא קלא דלא פסיק רוב העונות נגלים ונודעים בו ביום שנאמר כי עוף השמים יוליך את הקול לפיכך מותר ליקח ביצים מן עכו"ם אף על גב כי עד אחד אין מקבלין ממנו דכתיב על פי שנים עדים והראיה כי

טובי' חטא וזיגוד אינגד אמנם מותר לקבל מן עכו"ם הודעה על איזה עון מאחר דקים לן כי עוף השמים יוליך את הקיל ולכן לוקחין ביצים מן העכו"ם ליל ראשון של יום טוב דתלינן דמאתמול נודעו על ידי הכרזה של עוף השמים וכן בליל שני של שני ימים טובים של גליות לענין הודעה ולענין שעשה תשובה בלילה כדאמרן אבל לא בשני ימים טובים של ר"ה ולא בשבת הסמוך ליום טוב הכל כנ"ל ובפרט בדבר שבין אדם לחבירו כי אין מקום להחזיר ואם לעון הנמצא בו הכל כנ"ל:

[ז] השוחט תרנגולת ומצא בה ביצים גמורות להיות כי הנחנו כי הבצים הם מעשים הרעים והתרנגולת היא השכינה והכינוי בא לה על ענין חילול השם הנוגע בה אמנם הגיד דאף על גב שהיו בצים גמורות עונות הם אבל לא נתגלו ולכן הדוגמא הוא שהם בתוכם כך אמרו חכמים ז"ל כל שלא חס על כבוד קונו מאי היא זה העובר עבירה בסתר וזה האדם הוא לבדו ידע מותרות כי אסור לו להגיד משום מוציא שם רע ואפילו ביום טוב אחר השבת לענין דברים שבין אדם לחבירו לפי שאינו דבר מצוי לא גזרו חכמים ולכן מותר לו ללמוד עמו ולחשוב עליו כנ"ל:

[ח] אפרוח הוא בעל מצות כלל שהוא מפריח מעשים טובים שנולד ביום טוב עליו דבר רע אסור הוא לבדו בין לענין שבינו לבין המקום בין לדבר שבין אדם לחבירו ואם נולד בשבת אסור ביום טוב שלאחריו:

עוד יש במשמע מ"ש ביצה שנולדה ביום טוב על האדם זה דסני שומעניה שדומה לביצה מוזרת שנולדה זאת השמועה עליו ביום טוב לכן נמי כינוי זה של יום טוב יהיה לו לרעה כי הנה נתבאר למעלה כי כינוי זה שייך ליום המיתה כי אף על גב שהוא צער הוא יום טוב לאיש השלם כגון הילולא דר"ש ע"ה ולכן זה שחילל שם שמים כך יגיע לו שהוא אסור לטלטל אשר חז"ל הגידו כשהצדיק נפטר מן העולם. ג' כתות מלאכי השרת יוצאים לקראתו ואומרים לו יבא שלום ואיתא בזוהר שהאבות באים לקראתו ומוליכים אותו מישיבה לישיבה להשמיע תלמודו שנאמר ילכו מחיל אל חיל וכו' אמנם זה יען נתחלל שם שמים על ידו אסור לטלטל אותו להוליכו מישיבה לישיבה כאמור וכל שכן שאסור לאכלה אותה התורה שלו שנאמר לכו לחמו בלחמי והוא עצמו אסור לאכלה אשר חכמים ז"ל הגידו למה המשכן משכן שני פעמים מלמד שהראה הקב"ה למשה משכן למעלה ומזבח בנוי והמלאך עומד ומקריב עליו נשמותיהן של צדיקים אמנם זה אסור לאכילה לקרבן ואם נתערב באלף שיצאו לקראתו כלם אסורים שהרי נאמר יבא שלום לצדיק הנפטר ינוחו על משכבותם הצדיקים היוצאים לקראתו אמנם לזה כלם אסורי' לפיכך אין יוצאים:

ספק אם נולדה ביום טוב אם נודעה חטאתו ביום ההוא מפני כי אז מספרים אחר מטתו וכך אמרו חז"ל איזהו בן העה"ב כל ואזניך תשמענה דבר מאחריך ואמנם לענין חילול השם ספק אם נולדה שמועה זו עליו ביום טוב הוא יום המיתה שמספרים אחריו כאמור או בחול שהוא קודם לכן אסורה וכל הדברים האמורים מתקיימים בו:

וכן לענין הטובה כך היה אומר ביצה שנולדה ביום טוב היינו מ"ש בזוהר פרשת משפטים דף צ"ד: וז"ל תא חזי בר נש כד אתייליד יהבין ליה נפשא מסטרא דדכיו מאילין דאקרון אופנים זכה יתיר יהבין ליה רוחא וכו' זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דכרסייא וכו' והנה על פי הדברים האלה הוא מש"ה כי יקרא קן צפור וכו' והאם רובצת על האפרוחים או על הבצים והם אלו השלשה בחינות בצים אפרוחים בנים והאם היא השכינה ע"ד מש"ה בנים אתם לה' אלהיכם ונאמר העמוסים מני בטן ולכן יאמר ביצה שנולדה ביום טוב כי הנה כינוי ביצה הוא מורה על בחינת הנפש שנולדה ביום טוב כי היא קדושה כדאיתא רשת יתרו דף פ"ט. וז"ל תא חזי כתיב ששת ימים תעביד ועשית כל מלאכתך וכו' ובגין האי מלה לא מזדווגי חברייא בר בזמנא דלא ישתכח מעבידתייהו דבני נשא אלא עבידתיה דקב"ה ומאי עבידתיה זווגא דמטרוניתא ובניני כך חברייא מתקדשי בקדושה דמאריהון ומכווני לבייהו ונפקי בני מעלי בני דלא סטאן לימינא ולשמאלא בנין דמלכא ומטרוניתא ובגיני כך רזא דמלה כתיב בנים אתם לה' אלהיכם בגין דאלין אינון בנין דיליה וכו' והני אינון דעלמא מתקיימת בגינייהו וכד סליק עלמא בדינא אסתכל קב"ה באינון בנוי ומרחם על עלמא ועל דא כתיב כלה זרע אמת זרע אמת ודאי וכו' הנה מבואר מן המאמר כי הנשמה הנולדת בשבת נקרא בן והוא הדין בי"ט משפט אחד להם דאסור ליגע בה יצה"ר כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף רי"ט. וז"ל לפתח להההוא פתח דאתעתדא לאולדא לאפקא נשמתין לעלמא איהו קאים לגבי ההוא פתח וכל אינון נשמתין דאצטריכו לנחתא בגופין קדישין לא קאים איהו להההוא פתח וכו' והיינו מ"ש אסור ליגע בה וכל שכן שלא לאכלה בשעת המיתה דשייך בה לשון אכילה כדאיתא בזוהר פרשת בלק דף קפ"ו. וז"ל תא חזי ההוא שטן עילאה נחית במה דאוקמוה דאגלים בדיוקנא דשור וכל אינון רוחין דאתדנו לאעלא בגהינם לחיך לון ברגעא חדא וכו' ודא הוא דכתיב עתה ילחכו הקהל וכו' כלחוך השור שור דקיימא לביש על כל בני עלמא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי השטן הוא אוכל הנשמות והיינו מ"ש כל שכן לאכילה דאסור ואם נתערבה אפילו באלף נשמות דוגמא שלה כלם אסורות על היצר הוא שטן הוא מלאך המות כאמור: ספק אם נולדה ביום טוב או בחול אסורה בענין הגשמי לפי שלא נודע אבל בענין הנשמה ליכא ספיקא קמיה שמיא דאם

היא נולדה בחול לא תנצל כאמור לפי כי עליהם נאמר בני זנונים המה כנזכר במאמר הנ"ל פרשת משפטים אבל אם נולדה בשבת או בי"ט לא תגע בו יד כאמור ובדרך זו מחברים כל הדינים הבאים דוק ותשכח אין להאריך:

אמנם לענין הנוגע למעלה לצד עילאה כך הוא אומר ביצה שנולדה ביום טוב כי הנה ביצה זו הוא משחז"ל ההוא ביצה דבר יוכני והענין כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רי"ו. וז"ל כגוונא דההוא דאמר דביצה אחת אפילת ס' כרכן ונפלת מן עופא דפרח באוירא וכו' כגוונא דנפל ההוא ניפול דאיהו בר נפילאי נפילת ביצה דאיהו אתרוג שיעור כביצה ובגינה אתמר אקים את סוכת דוד הנופלת ונפל עמה ששים המה מלכות וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי ביצה הוא כינוי לסוכת דוד והענין כי הנה נודע כי כדרך שיש התעוררות מלמטה מעולם השפל כדי שיהיה ייחוד למעלה שנאמר ואד יעלה מן הארץ וזה יהיה על ידי נשמות הצדיקים כנודע מהזוהר כך לייחוד העליון צריך התעוררות מן המדות עליונות כי יעלה זו"ן למעלה בסוד מן או יעלה ת"ת ישראל לחוד או הכלה לחוד וכדאיתא פ' קרח דף קע"ה וז"ל ורזא דא כל אינון כתרין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהו כלהו זמינין מאתר דאקרי קדש הה"ד מקראי קדש ואימתי בזמנא דמועד שריא בעלמא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי בזמן המועד כל המדות עליונות הם מזומנים למעלה ולכן יאמר נא ביצה היא הכלה הנזכר סוכת דוד שנולדה לא בסוד נפילה אלא שנולדה מאותה הזמנה ביום טוב אסורה לטלטלה לפי כי מדה זו היא נקראת סוכת דוד הנופלת ויורד בעולמות למטה היינו בימי החול אך ביום טוב אסור לטלטל אותה ממקום למקום ולא יגע בה וכל שכן לאכלה בסוד אכלו רעים לעילא ואם נתערבה אפילו באלף כמש"ה ועלמות אין מספר וכלם הם מזומנים לה ומאחר שנתערבה בהם שנאמר היא מתהלכת בין החיות כלם אסורות לטלטל אותם למטה כיון שעלו לא ירדו מכל שכן לאכלה כי לא יועילו לזה זולת הנשמות:

ספק אם נולדה ביום טוב או בחול ענין זה הנה הוא שייך בענין הגשמי מה שאין כן למעלה דלא איכא ספיקא קמי' שמיא. ביצה זו שנולדה ביום טוב שנתבשלה בשוגג כשגגה היוצאת מלפני השליט ונתבשלה עם בשר אחר בסוד לאה ותבשיל הם המדות שלה אם יש ששים כנגדו דהיינו השש ספירות של רחל הכל מותר לאכל חוץ מן הביצה לפי כי נעשה הייחוד עם לאה אבל אם לבנו בה התבשיל וכיוצא בזה היינו משאחז"ל הסימנים שמסרה רחל ללאה מדי דלחזותא הוא וטעמא עביד כי לולי הללו לא בא יעקב אל לאה ולכן לא בטיל והביצה אסורה ונעשה הייחוד עם לאה כאמור:

מותר לכפות עליה כלי וכו' כלי זה הוא כינוי למש"ה יפרוש כנפיו יקחהו כי הנשר סוד אימא עילאה פורש כנפיו על בניה כדי שלא יהיה להם נזק כך כופה על ביצה זו כלי זה כדי שלא תשבר כד על המבוע ובלבד שלא יגע בה הכלי לפי כי אין כלי זה לה לעצמה רק להגן עליה:

אם נולדה ביום טוב ראשון מותרת ביום טוב שני וכו' אל ירע בעיניך איך יהיה הפרש בין שני ימים לפי כי הנה עיקר יום טוב אינו זולת יום ראשון כדאיתא בזוהר פרשת אמור דף ק"ב. וז"ל ובחמשה עשר יום לחדש השביעי וכו' האי עשור מכנסת ישראל אינון ויומא עשיראה בעשיראה קיימא ועל דא בעשור לחדש הזה וכו' והאי יומא הוא דילה וחמשה יומין אחרנין דמלכא הוא ההוא דאתי עלה דהא חמשאה ביה מלכא יתיב בתרעא ובכל אתר בעשור דמטרוניתא הוא חמשאה עלייהו דמלכא אינון וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי יום ט"ו דווקא הוא יום טוב שר"ל יום הנקרא טוב דהיינו ההוא יומא דאתי עלה שנא' אמרו צדיק כי טוב אמנם יום טוב שני נתקן מפני החרבן אמנם חול הוא אלא כי מפני לשמח הכלה נעשה כנ"ל ולכן גם כי למעלה לא יהיו כל אלו הדברים בענין הגשמי מותר מאחר שהוא מענין אוכל נפש נמי ולכן יאמר אם נולדה ביום טוב ראשון כאמור מותרת לטלטל ולאכלה ביום טוב שני של גליות אמנם בשני ימים טובים של ראש השנה שהם בסוד תרין רשין דיצחק כדאיתא בזוהר וכן בשבת ויום טוב הסמוכים זה לזה נולדה בזה אסורה בזה לטלטל ממקום למקום שכן הוא הדין כיון שנולדה לא ירד מעלין בקדש ולא מורידין:

ביצה שיצאה רובה מערב יום טוב וכו' הנה לך לדעת כי להיות כי הכלה זו מתחילת אצילותה לא היתה בתכלית השלימות אלא בחינת צלע ואחר כך נאמר ויבן ה' את הצלע וכו' לאשה לכן בצד זה יצדק מ"ש ביצה שיצאה רובה מערב יום טוב ולא נגמרה מלאכתה וחזרה ואין לי רשות לפרש ביצה זו בסוד בת היענה שיצאה רובה וחזרה מפני כי יצאו האורות בלתי שלמים ואחר כך נולדה ביום טוב אמנם המשכיל יבין והנה אמר מותרת לטלטל לעלות למעלה בסוד מן וכל שכן לאכלה לענין הייחוד לפיכך אפי' בדק בקנה של תרנגולת אם הכניס ערב יום טוב סמוך לחשיכה ולא מצא בה ביצה כלומר כי עדין היא למטה בעולמות ולמחר השכים ומצא ביצה זו הכלה מותרת שהתרנגולת הוא אימא אינה יולדת בלילה ואנו תולין שמאתמול יצא רובה וחזר כאמור והוא שיש תרנגול זכר סוד יוד עילאה בתוך ששים בתים הוא סוד מ"ש בזוהר פרשת משפטים דף ס"ח תוספתא וז"ל בטמירו דטמירין אתרשים רשימו חד דלא אתחזי ולא אתגלייא וכו' ההוא רשימו בעא לאחפיא גרמיה ועבד לגרמיה חד היכלא לאתטמרא ביה וכו' ההוא

היכלא אתחפייא בשית יריען וכו' הנה למדנו מדברי התוספתא כי חכמה עילאה אחר שהאציל ההוא היכלא בסוד אימא לאתטמרא ביה אח"כ מתכסה בשית יריען הם שש קצוות הם סוד ס' בתים הנזכר ונקרא בתים כד"א ובדעת חדרים ימלאו וזה הזכר בתוכם ואין מפסיק נהר שאין בו גשר שנ' ונהר יוצא מעדן יוצא ולא פסיק כנזכר בזוהר נמצא כי אין דבר מעכב הייחוד עליון ולכן אינה יולדת אלא ביום שלכן נקרא' אילת השחר כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רמ"ט וז"ל בשעתא דאתעברת אסתימה כיון דמטא זמנא למילד נמאת וכו' שאם לא כן שאפשר שתלד בלילה בסוד ויבן ה' את הצלע כאמור ואסור אבל אם לא בדק מעי"ט כי אינו מבין זה ההפרש אפילו ליכא זכר בהדה לפי שהיא רובצת על הבנים שריא שאנו תולים שמאתמול לעת ערב נולדה ביצה זו דבלא זכר רובן יולדות ביום לפיכך מותר ליקח ביצים מן עכו"ם בליל ראשון של יום טוב דתלינן דמערב יום טוב נולדה שהרי מדה זו מבערב משעה שקדש היום פירשה מכל בן נכר ועלתה למעלה וכן בליל שני של יום טוב של גליות שהוא ספק חול אבל לא בליל שני של ר"ה ולא בליל יום טוב שלאחר השבת מטעם הנזכר למעלה:

השוחט תרנגולת בסוד אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה ומצא בה ביצים גמורות סוד שש קצוות בבחינת נפש שהוא בחינת ביצים כאמור מותרות אפילו ביום טוב שלאחר השבת לפי שהוא דבר שאינו נמצא לפי שלמעלה בתוך אימא לא יתכן להיות גמורות רק אחר כך כאשר ויבא יעקב מן השדה בערב אז יצאה לאה לקראתו ותאמר אלי תבא כדאיתא בזוהר ולכן לא גזרו ביה רבנן:

אפרוח שנולד ביום טוב בסוד יוסף בתפלת מוסף אסור לטלטלו למקום אחר ואם נולד בשבת אסור ביום טוב שלאחריו אף על גב כי בחול מתטלטל ויוצא מאהל רחל ונכנס באהל לאה לא כן הוא בשבת ויום טוב:

עוד ירצה במאמר ביצה שנולדה ביום טוב על עיקר מה ששנינו ב"ש אומרים תאכל ובית הלל לא תאכל כי בית שמאי מדברים על ענין אחד וב"ה על ענין אחר אלא שהסוג של אותה ביצה שדברו בית שמאי נאכלת ואותה שדברו ב"ה אינה נאכלת אלא שבית שמאי רצו לקיים דין הביצה הגשמית על אותו עיקר אך ב"ה לא נראה להם מפני הספיקות הנמצאים אלא לקיים הביצה זו הגשמית לאסור אותה ע"ד העיקר שלה וכן הוא העיקר בכל מחלוקת בית שמאי וב"ה שלכן כאשר יצאה בת קול אמרה בתחלה אלו ואלו דברי אלהים חיים וכו' וכן בענין רבי אליעזר כי יצאה בת קול ואמרה הלכה כמותו בכל מקום הוא על דרך זה אמנם אם יעזור ה' בענין חלק חשן המשפט אביא השני דרכים להגיד שבח התורה ולהגיד כי ישר ה' ואין שם טומאה חם ושלום ולא איסור אמנם בזה ארמוז

הענין דרך קצרה כי הנה לסברת בית שמאי שאמרו ביצה שנולדה ביום טוב תאכל כונת הענין כי הלא לך לדעת כי סוד התרנגולת בסוד המדה האחרונה ואמנם הביצה שלה ירמוז לנקודה פנימית שבתוכה העשירית שנאמר שימני כחותם על לבך בפנימיות הזכר ונמצא כי לעולם יולדת בלילה ומפני כך לא נתרצו ב"ה להתיר הביצה הגשמית ולכן יאמר ביצה זו שנולדה ביום טוב וחזרה להבנות עם שאר הספירות של הכלה תאכל בסוד אכלו רעים כי כן הוא מצווה בשמחה בבשר ויין וכל שכן שמותר לטלטל אותה לפי שיוצאה בתחלה מצד האחור ואחר כך חוזרת להיות פנים בפנים ונעשה הייחוד ולכן אפילו נתערבה באלף כי הקדושה אין פחות מאלף כולם מותרות לאכל לשבעה וכדאיתא בזוהר פ' ויצא דף קס"א וז"ל ויברך ה' אותך לרגלי ברכתא דלעילא לאו איהו פחות מאלף מכל זינא וזינא וגו' ואם ביום טוב ראשון מותרת כל שכן יום שני ויום שבת הנה כי לדברי בית שמאי בכל אופן מותרת כדין אותה ביצה עליונה הנולדת ביום תמיד ולכן מותרת וכל אותם הדינים אינם צודקים בביצה זו ואין צריך הענין להם כלל אמנם ב"ה דברו בביצה אחרת הנולדת מן התרנגולת זו עצמה לפי שהיא מתמעטת ויורדת בעולמות כי כן נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך ולכן יורד המדה האחרונה שבה בעולם העשיה כנז' בתיקונים תתאה מקננא בעשיה והנה מדה זו חוזרת לעלו' למעלה וכן כלם ונבנה הפרצוף שלה ואחר כך נעשה הייחוד ולכן יאמר נא ביצה זו המדה שמקננת בעשיה המכונה לביצה מכל צד שנולדה ועלתה למעלה ביום טוב אסורה לפי שהנה נתבאר למעלה כי המדה זו מבערב התקינה עצמה ועלתה למעלה משעה שקדש היום ולכן הביצה הגשמית אסור לטלטל אותה וכ"ש לאכלה לפי כי אם באולי יהיה כן באותה ביצה הרוחנית שתעלה למעלה ביום טוב אסורה לפי כי זה ההעדר ימצא לה מעון התחתונים כדאיתא פרשת בלק ובשעתא דסליקת למלקט עידונין ומומא אשתכח בישראל וגו' ולכן אסורה נמי לטלטל אותה וכ"ש לאכול בסוד הלחם אשר הוא אוכל ואם נתערבה באלף בסוד הבריאה הם אלפין מאריהון דדינין כלם אסורים לטלטל גם לאכול ולכן הביצה הגשמית ספק אם נולדה ביום טוב או בחול אסורה:

ואם נפרש כי ביצה זו שנולדה ר"ל שנתחדש ביום טוב כי כן ביום טוב עולה למעלה דאלו בחול הייחוד הוא נעשה לה ע"י מט"ט כדאיתא בתיקונים דף כ'. וז"ל כי עוף השמים יוליך את הקול וכו' קול רכיב בפומוי ודא יקו"ק ורזא דדיבור אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך ואיהו מרכבה לתרווייהו כגוונא יאהדונה"י והכי סליק מלאך כחושבן תרין שמהן כחדא ובגין דא אתקרי מלאך שר הפנים דעל יד שליחא דא מתייחדין בשית יומי דחול אבל ביומא דשבתא לא סלקין תרין שמהן אלין וכו' ולא מתייחדין על יד שליח

אלא בצדיק חי עלמין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי בחול הזיווג נעשה על יד מט"ט אמנם ביו"ט עולה למעלה והכל מזומנים ממנה הוא סוד מה שאחז"ל למלך שנתקוטט עם אשתו וטרדה מביתו אח"כ כשהחזיר אותה שואל אותה כל מי שגמל חסד עמה עושה עמו טובה (מאמר) כך הקב"ה טרד לכ"י וא"ל לכי ומעטי את עצמך כשתחזור למעלה כל מי שגמל חסד עמה הם מזומנים למעלה לאמטרא לון כנ"ל ולכן ביצה זו שנתחדשה ביום טוב ועלתה למעלה. אסור לטלטלה כמו בחול ולא לאכלה בסוד מט"ט ואפילו נתערב באלף אותם המזומנים אצלה כלם אסורים לטלטל אותם לפי כי כלם הם מזומני' ויושבים שם כל היום בעולם עליון ספק אם נולדה ביום טוב או בחול אסורה כדי שלא לעשות פגם למעלה כאמור שמורה שלא עלתה מאתמול: ביצה זו שנולדה ונתחדשה ועלתה למעלה והגיע בה ההעדר מפני מעשה התחתונים ואתעדיאת כנזכר במאמר שנתבשלה עם בשר ותבשיל בשוגג והם המדות שלה היורדים בעולם הבריאה אם יש ששים כנגדה בסוד שש מעלות לכסא ששים המה מלאכת הכל מותר חוץ מן הביצה הנקודה עצמה אבל אם לבנו בה התבשיל וכיוצא דהיינו כאשר הנקודה בלבד יורדת בעולם ומריחה מאותו תבשיל הנעשה למעלה כי אז עבדיה מביאים לה בחשאי היינו לבנו בה התבשיל בהיכל אהבה היינו מדי דלחזותא ולטעמא עביד כי היא טועמת ולכן לא בטיל ואסור בכל ענין:

מותר לכפות עליה כלי עליון כדי שלא תשבר שהרי נתבאר במאמר וז"ל כדין אתער סמאל בקל תקיף על עלמא כדי שלא יתאחזו ממנה הקליפות:

אם נולדה ביום טוב ראשון דאף על גב שהגיע לה כך מפני מעשה התחתונים ביום שני מותרת בשני ימים טובים של גליות מפני כי יום שני הוא השמחה שלה כאמור אבל בשני ימים טובים של ראש השנה שהם דין לא תטהר וכן בשבת ויום טוב הסמוכים זה לזה נולדה בזה אסורה בזה כאשר הגיע לה ההעדר הנזכר:

ביצה שיצאה רובה מערב יום טוב מן העולמות התחתונים כי כן הרוב של הבחינות שלה יורדות בעולמות וחזרה מפני איזה עון שנדחית או יהיה וחזרה כלומר שאחר שיצאה ועלתה חוזרת לבחינת האחור ואחר כך נולדה ביום טוב דהיינו כי חזרה פנים בפנים מותרת לאכול לשבעה בסוד אכלו רעים אפילו בדק בקנה של תרנגולת שהדוגמא הוא בעולם הבריאה שנאמר ודרור קן לה ונאמר כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בערב יום טוב סמוך לחשיכה ולא מצא בה ביצה כי זה יורה כי עדין לא עלתה למעלה ולמחר השכים ומצא שם ביצה שהדוגמא של זה שנמצאת בעולם האצילות בבקר מותרת בכל ענין שתרנגולת אינה יולדת בלילה כלומר המדות של רחל אינם עולים בלילה לעולם

האצילות כנודע ואנו תולין שמאתמול יצא רובה מן העולמות ועלה למעלה באצילות וחזר כי כן חוזרים לירד המדות שלה בעולם הבריאה והוא שיש תרנגול זכר בתוך ששים בתים אם ידעת סוד תרנגול ששוחטי' ערב יוה"ך תבין זה הענין כי זה התרנגול הוא היסוד שבה כי הוא בתוך ששים בתים הם שש ספירות שלה שיורדים בבריאה ונהר שאין בו גשר אינו מפסיק כי ג"כ הוא מצטער על זה סוד מה שאחז"ל ה' ממרום ישאג וגו' אע"ג כי הוא למעלה ישאג על נוהו ואומר אוי שהחרבתי את ביתי וכו' ולפי כן אינה יולדת בלילה רק ביום בסוד ובא לציון גואל כי תחילה צועקת ע' קלין דיענך ה' ביום צרה כדאיתא בזוהר ובתיקונים ואח"כ יולדת ואלו לא היה לה בן לתרנגולת הגשמית אפשר שתלד בלילה ואסור אבל אם בדק מערב י"ט אפי' ליכא זכר בהדה שריא שאנו תולים כי מאתמול נולדה ועלתה כאשר קדש היום לפיכך מותר ליקח בצים מן עכו"ם שהרי כבר עלתה מבין הקליפות ואין ספק בזה ולכן מותר ליקח ממנו בצים בליל ראשון של י"ט דתלינן שמערב י"ט נולדו וכן ביום שני של גליות כי כך היא המדה למעלה אבל לא ליל שני דר"ה שעדין מתאחזים ממנה לפי שהוא יום דין וכן בליל י"ט שלאחר השבת השוחט תרנגולת וכו' הנה הדוגמא לזה הוא כי אדם עליון סוד מה הוא מוציא הדם סוד הדינים מתרנגולת זו כי ע"י הסכין הצדיק שהוא בדוק בסוד הקדושה לא יש שם פגם הוא עץ החיי' בסוד מה שבארתי אם רחץ ה' את צואת בנות ציון ואת דמי ירושלם ידיח מקרבה ברוח משפט זה יעקב וברוח בער זה יוסף ואז כאשר נכנס מצא בצים גמורות בסוד שני מדות ציון וירושלם הנזכר שכבר נתקנו מותרות לאכול בסוד הלחם אשר הוא אוכל אפי' בי"ט שלאחר השבת:

אפרוח שנולד בי"ט אסור הנה ענין האפרוח הוא בג' פנים כי הנה אנו רואים במוחש שהאפרוח נולד מתוך הביצה יהיה רומז הדוגמא שלו מ"ש בזוהר בפסוק צדיקים ירשו ארץ שני צדיקי' צדיק עייל בסוד יוסף צדיק נפיק בסוד בנימן שנאמר ויהי בצאת נפשה ואע"ג כי יוסף הוא עייל סוף שיוצא משם והנה האפרוח שהוא בסוד אחד משנים אלה אינו אסור בי"ט כי אדרבה מתקיים בי"ט צדיקים ירשו ארץ צדיק עייל וצדיק נפיק אבל כאשר אל זה נביט כי האפרוח הנולד הוא טיפה מן הזכר שניתן בה בתרנגולת ויולדת הביצה וממנה יוצא האפרוח ואין זה שייך בבחינת יוסף ולא בבחינת בנימן אמנם שייך בסוד מט"ט שהוא בן שלה וכדאיתא בזוהר בסוד תינוק יונק משדי אמו ואיתא בזוהר פרשת ויחי דף רכ"ג וז"ל כמה דישראל קדישא אקרי בן לאמיה דכתיב בני בכרי ישראל כך דא אקרי נער לאמיה כמ"ש כי נער ישראל ואוהבהו ולכן יאמר אפרוח שנולד בי"ט אסור לאכול אותו ולא לטלטלו כי לאכול אסור מפני כי כבר נתבאר כי אין הייחוד

במועד נעשה על ידו ומה גם אסור לטלטלו משם לילך למטה לפי כי הוא מזומן מאתמול כנזכר במאמר לעיל:

סימן תקיד

[א] כבר נתבאר למעלה כי מתיך שהותרה הבער לצורך הותרה נמי שלא לצורך כל אדם אלא לבני האדם אשר מתענגים והותר להם לרחוץ קצת במים ובא הרמז לענין ההבערה של אש הקדושה בקרבו כדי שלא ישלוט עליו היצר מתוך השמחה ומאכל ומשתה וזה יהיה אפילו שלא לצורך כי אע"ג שיהיה אדם צריך כך צריך לעשו' כנ"ל ולכן על עיקר זה בא דין זה כי אסור לכבות דליקה בי"ט לפי כי כל ענין הבערה שהוא אוכל נפש מותר כי זה הוא דוגמא לצורך נפש האדם להבעיר בלבו אש תמיד להרגיז יצה"ט על יצר הרע כי ע"י אש הוא שולט על האד שנא' קרבם יחמו כתנור ולכן נמשך החטא ובענין זה אסור לכבות דליקה בי"ט דוגמא לאות' דליק' אשר בלבו קנאת ה' להתגרות עם יצר הרע כי אסור לכבותה כי יחם לבבו על כי האדם ענוש יענש באותה דליקה של גהינם דאף של גב כי אש של גהינם יכבה ביום השבת והרשעים הם נינוחים לא כן הוא בי"ט לא יכבה האש של גהינם כנודע והרשעי' נידונים שם ולכן אפי' רואה ביתו שנשרף אם אין שם סכנת נפשות אסור לו לכבות והדוגמא לזה הוא משחז"ל כל אחד יש לו שני חלקים חלק אחד בג"ע וחלק בגהינם ולכן אפי' כי כאשר יחשוב באחריתו בעונש של רשעים בגהינם ידמה כי כן נמי ביתו שיש לו בג"ע נשרף מפני מעשיו אסור להעביר מחשבה זו אלא אם כן יש סכנת נפשות שלא יהיה תוהה על הראשונות ויאבד הכל אי נמי יהיה מ"ש ביתו נשרף היינו לבו כי שני בתי הלב האחד משכן ליצר והשני ליצה"ט כמשחז"ל לב חכם זה יצה"ט לימינו ולב כסיל זה יצה"ר לשמאלו והנה בבית אחד של שמאל שם נמצא אש זרה של היצר לא תכבה כמשחז"ל יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום והאדם כרצונו עתה נתעורר ויצת אש בבית השני של הלב כי יחם לבבו כדי להכניע ליצה"ר ולכן אסור לכבות דליקה זו בי"ט כדי שלא יתגבר עליו היצר כאמור ואפי' אם רואה ביתו זה בית הימני שבלבו שנשרף כי יחם לבבו אין לכבות אש קדושה זו אם אין שם סכנת נפשות מתוך הדאגה והעצבות ואחז"ל יצר שמאל דוחה וימין מקרבת ואין מכבין את הבקעת הוא ענין הלימוד כד"א בוקע עצים יסכן בם דאע"ג שנתבאר למעלה כי אין ראוי ללמוד בעיון מפני שמחת י"ט אבל בבקעת שהוא חתיכת עץ קט היינו דוגמא ללימוד שאינו צריך עיון עמוק אין מונעין אותו שהרי נאמר תג לה' ואחז"ל חציו לה' אפי' כדי שלא יתעשן הבית כי יאמר מאחר שעיקר הלימוד הוא יהיה בחבורה ונאמר כי ידברו

את אויבים בשער כי ת"ח נלחמים בלימוד כמו אויבים מוכרח הוא שיתעשן הבית כי הבית הוא הלב ימלא עשן מאותה מלחמה אם כן אני נמנע מלימוד זה בי"ט אסור לכבות בקעת זו הנזכר אפי' כדי שלא יתעשן הבית או הקדרה של התבשיל של הלימוד אע"פ שלא יהיה תלמוד אלא תבשיל מענין דרשה והגדה לא יכבה אע"ג כי יהיו חולקים זה עם זה ומתעשן התבשיל או כדי לשמש מטתו דמשמע אין לו רשות למנוע ממנו החיוב של לימוד התורה: [ב] להטות הנר כדי להרחיק השמן וכו' לא מבעיא לענין לימוד התורה כי אסור לאדם למנוע עצמו מדברי תורה אלא ג"כ לענין המצוה אסור ולא מבעי' למנוע המצות לגמרי אלא למעט ממנהגו או מהראוי לו לתת דהיינו הדוגמא להטות הנר הוא המצוה כד"א כי נר מצוה הטייה בלבד כדי. להרחיק השמן מן הפתילה חשיב כיבוי ואסור וכן אסור ליקח פתילה הוא ענין מתן דמים מנר הדולק הוא המצוה שרגיל לעשות אותה אפי' ליתנה בנר אחרת דמצוה אחרת אסור שהרי כשמוציא אותה פתילה שהם המעות מזה מיד הוא מכבה אותה כך אחז"ל הרגיל לתת לעני ופוסק ממנו כאלו נוטל נפשו נמצא מיד מכבה המצו' הראשונה:

[ג] נר של שעוה יהיה הדוגמא לזה הוא כי הנר של שמן היינו משחז"ל אצל ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין שבראש ולכן נר של שעוה יהיה דוגמא למצות ציצית שרוצה להדליקו בי"ט להיות עליו כל היום כמש"ה בכל עת יהיו בגדיך לבנים זה טלית לחז"ל וחס עליו על עצמו שלא ישרף כלו ר"ל כי ימנע משמחת י"ט לפי כי כך אחז"ל מי שרוצה להקביל פני שכינה יקיים מצות ציצית ולכן יכול ליתן סביביו קודם שידליקנה ויעשה המצוה ישים מגמתו דבר המונע התמדה זו בענין שיכבה וימנע כשיגיע שם ובכן יקיים מצות ציצית שהיא שקולה כנגד כל המצות:

[ד] נר שכבה ורוצה להדליקו כגון מצוה שהיתה בידו ונמנע אח"כ מלעשות אותה ורוצה לחזור ולעשות אותה בו ביום מותר לחתוך ראש הפתילה לחסר מעט מן המעות דאע"ג כי אסור למנוע מה שרגיל לתת לעני דהוי כאלו שופך דמי' היינו למנוע הכל לגמרי אמנם אם לא היה יכול לקיים מה שהיה נותן מתחלה מאיזו סיבה לא ימנע המצוה אבל חותך קצת ממנה שהוא דוגמא לאותו ראש של פתילה המונע האור כך יחתוך קצת מן המצוה ויעשה אותה שתאיר מכאן ואילך כמשפט הראשון:

והעיקר לדינים הללו לתקן האדם עצמו כי כמו שהיום הוא קדוש והאדם מתקדש בו ע"י המצות אשר צוה ה' לעשות כך נמי צריך האדם להתבונן בעצמו כי קדושה זו הבאה עליו יהיה דבר של עיקר דאע"ג כי יעבור יום טוב ישאר אותה הקדושה בקרבו וזה יהיה ע"י כי יעיר האדם לקנות לו לב חדש ורוח חדשה ולכן יאמר אסור לכבות דליקה ביום

טוב היינו אותו תוספת רוח שבא לאדם מחדש והוא מדליק עליו כמ"ש בזוהר פרשת בלק דף קפ"ז פתח ואמר החכם עיניו בראשו וכו' אלא קרא הכי היא ודאי דתנן לא יהך בר נש בגלויא ברישא ארבע אמות מ"ט בגין דשכינתא שרייא על רישיה וכל חכים עינוי ומלוי ברישיה אינון בההוא דשרייא וקיימא על רישיה וכו' בגין דגופא דבר נש איהו פתילה ונהורא אדליק לעילא ושלמה מלכא צווח ואמר ושמן על ראשך אל יחסר וכו' ולכן יאמר אסור דליקה זו של אור השכינה השרוי על ראשו בסיבת מעשים אשר לא יעשו ואפילו אם רואה ביתו שנשרף אם אין שם סכנת נפשות ואין מכבין הבקעת היינו אותו תוספת אשר ניתוסף עתה לא יעשה עון שיהיה סיבה לכבות אותה אפילו כדי שלא יתעשן הבית כגון משחז"ל גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה או שלא לעשן הקדרה או כדי לשמש מטתו אחז"ל עשן בחופה למה כל שעינו צרה בת"ח מתעשן חופה שלו להטות הנר היינו הנשמה הנק' נר כדי להרחיק השמן הוא מעשה המצוה כאמור מן הפתילה הוא הגוף אע"ג כי הוא ענין הגורם חשיב כיבוי וכאלו בכונה נסתלקה אותה נשמה ממנו על ידו כאמור ואסור וכן אסור ליקח פתילה הוא הגוף להפריד אותו מנר הדלוק הוא תוספת הרוח הנזכר אפילו ליתנה בנר אחר שיאמר הרי בא יבא תוספת רוח אחר במקומו שהרי כשהוציאה מיד הוא מכבה אותה נשמה והולכת לה ואפשר שלא יבא לו רוח אחר:

נר של שעוה וכו' והוא כינוי לתוספת רוח או נשמה שבא לו והרמז של שעוה כד"א וישע ה' אל הבל שרוצה להדליקו ביום טוב ע"י מצות וחס עליו שלא ישרף כלו כלומר שיכלה וילך לו יכול ליתן סביביו קודם שידליקנה ויעשה אותה המצוה דבר המונע מלישרף כדי שישתאר אותו התוספת אצלו בקבע ע"י עסק התורה שהוא דבר קיים:

נר שכבה ורוצה להדליקו בו ביום מי שהרגיש בעצמו שנאבד ממנו אותו תוספת רוח מפני שכעס שנאמר טורף נפשו באפו ורוצה להדליקו בו ביום לתקן מעשיו כדי שיחזור אותו תוספת רוח אצלו כמתחלה בו ביום מותר לחתוך ראש הפתילה היינו דוגמא לזה ענין הגאוה שהוא בראש וכמשחז"ל: בפסוק וכראש שבולת ימלו והיינו מ"ש חותך ראש הפתילה הוא עון זה שיסכים בלבו שלא לעשות עד כדי שיהא נוח לידלק אותו נר שהוא סוד תוספת נשמה שבא לו:

[ה] נר של בטלה וכו' הנה כאשר אותו תוספת רוח ששורה על האדם עשה בו רושם וקורא בתורה לזה יקרא נר שיש בו צורך יום טוב אמנם כאשר באותו י"ט אינו לומד אז נקרא אותו תוספת נשמה נר של בטלה והענין כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך דף קע"ג וז"ל תא חזי כד מלה אתחדש באורייתא ונשמתא דנחתא בשבתא אתעסקת באינון

מלין חדתין וסלקא לעילא כל פמליא דלעילא צייתין להההיא מלה וחיות הקדש מתרבן בגדפין ומתלבשין בגדפין וכד שאיל לון קב"ה ולא תבין ושתקין כדין חיות הקדש מה כתיב בעמדם תרפנה כנפיהם כמה דאת אמר כי עמדו לא ענו עוד ואי תימא עמידה אמאי אקרי שתיקה אלא בדיבורא אית ז' שייפין דמתנענען בהדיה לבא ריאה קנה לשון שינים שפוון וכו' ולכן יאמר נא כי נר זה תוספת נשמה יקרא נר של בטלה כי מפני שלא קרא בתירה וביטל הצווי שאמר הקב"ה אלה מועדי ה' לכן נתבטלו הששה איברים ולא יכלו לענות לפני ה' כאמור והיינו דאינו צריך לו מאחר שלא הועיל בו כלום אסור להדליקו ובלי ספק כי אדם זה פעם אחרת לא ימצא תוספת נשמה בו מאחר כי לא נמצא בו תועלת אבל של בית הכנסת לא חשיב של בטלה אע"ג ששנינו ישיבת בתי כנסיות של עמי הארץ מוציאין את האדם מן העולם לא כן יחשב לאדם זה מאחר שלא ידבר דברי בטלה שם לזכות יחשב לו ומותר להדליקו אפילו ביום טוב שני אחר מנחה אפשר כי ימצא לו תוספת נשמה ואין בזה משום מכין לחול כלומר מכין תוספת נשמה לאדם שהוא דרך חול ומחלל אותה שהרי בהדלקתו כאשר ניתוסף בו סוד הנשמה יש מצוה לאותה שעה ולא סגי כי האדם יעשה איזה זכות ע"י אותו התוספות ולתקן הפתילות הם הגופות כנזכר והעששיות הם הנפשות שהם בקרב איש בדרך קבע אם רוצה לתקן אותם האדם ביום טוב אחר מנחה אינו מפסיד להכין עצמו אם רוצה להדליק בו ביום לזכות לתוספת נשמה מותר ואם לאו שאינו מתקן עצמו אסור לשרות עליו תוספת נשמה: [ו] אין נותנין נר על גבי אילן מערב י"ט והנה הדוגמא לזה יהיה האדם עץ השדה אשר לא עץ מאכל הוא משחז"ל ע"ה אין נותנין נר של תוספת לשמה עליו מערב יום טוב כמשפט לאוהבי שמו שמא יבא להשתמש באילן דרך חול ואשמה הנפש ההיא:

[ז] אין פותחין נר של חרש וכו' והנה הדוגמא לזה הוא האדם שהוא חרש את חרשי אדמה דהיינו בור קרקע אין פותחין אותו על דרך שפותחין את האדמה כד"א יפתח וישדד אדמתו דהיינו בעודו רך כמו בצים של יוצר למעך אותו ביד להרגיל אתו לתורה לעשות לו בית קיבול כדי שיוכל לקבל תוספת נשמה מפני שהוא עושה כלי ביום טוב והוא טורח גדול ואף על גב שאחז"ל חלקהו חציו לה' ללמוד אמנם בזה לא כן שהרי נמצא בו מניעת שמחת יום טוב ללמד אותו כאמור:

[ה] אין חותכין את הפתילה לשנים וכו' והדוגמא לזה הוא משחז"ל אין עושים מצות חבילות ולכן יאמר דאע"ג כי חכמים ז"ל אמרו אורח חיים פן תפלס וכתיב פלס מעגל רגלך כאן במצוה שאפשר להיות ע"י אחרים וכו' עכ"ז אין חותכין את הפתילה לשנים כי הפתילה הוא כינוי לגוף האדם כנ"ל רצה לומר שלא יעשה באופן שצריך לילך

לעשות מצוה בגופו בשני מקומות שהרי הם אמרו אין עושים מצות חבילות אלא אם כן שנותן שני ראשיה בפי שני נרות ומדליקה באמצע שהענין הוא לומר בו שני המצות הם נעשים כאחד ובזה לא יהיה טורח גדול בזה ומדליק באמצע השני מצות את עצמו לזכות לתוספת נשמה כאמור על דרך כל הבא ליטהר כי מסייעין אותו ע"י נשמה אחרת כנ"ל והוא שיהא צריך לשתיהן המצות הנזכר הוא הענין שביארתי כמ"ש רבה ידע איניש בנפשיה אי צדיק גמור הוא כי הענין הוא כי האדם יתבונן באותה המצוה כי נפשו מתאוה לה יותר מן השאר זה מורה כי הוא חסר מאותה המצוה ולכן מותר לעשות שתי המצות כאחד אם יודע בעצמו שהוא צריך לשתיהן שאם אינו צריך להם נמצא טורח ומתעכב משמחת יום טוב שהוא חובה עליו:

[ט] אין גודלין את הפתילה ולא מהבהבין אותה והנה נתבאר כי אין ליגע האדם גופו ביום טוב ואפילו בריבוי מצות לפי שיש עליו חיוב שמחת יום טוב ולכן נמי אין לעשות הפך מזה לחזק הגוף שנא לעשות מצוה ולא להלך בדבר מצוה ואין מהבהבין אותה ללהב את הגוף בענין להבה של כעס וכיוצא או קנאה ושנאה אבל אם אינה, קשה כל צורכה כלומר אין חזק הגוף של אדם זה כל צורכו לענין התורה והעבודה יכול למעכה בידו על ידי מצוה להקשות ומותר לשרותה בשמן של תורה ומצוה יותר מדאי כי התכלית הוא להדליק ולהוסיף הארה בנפשו כמדובר:

[י] מותר להסיר הפחם שבראש הנר דהיינו אם עשה עון אשר חטא ופעל בפחם בראש הנר כשהוא דולק אותה תוספת נשמה כי בלי ספק העון הוא מונע מלהאיר הנשמה ולכן מותר להסיר הפחם זה העון באיזה אופן שיהיה מן הדברים שהוא יכול לעשות אותם בו ביום אבל אינו חותך ראש הפתילה בכלי הם הדברים אשר הם בערך כלים לגבי התשובה להסיר העון דהיינו נוטריקון של מלת תשובה כל זה אסור לעשות:

[יא] המדליק נר של יום טוב מברך לפי דקים לן כי העושה מצוה מביא ברכה לעצמו ולכל העולם כמו שאומרים חכמי' זכרונם לברכה בפסוק אוהב צדקה ומשפט הוא גורם כי חסד ה' מלאה הארץ ולכן מאחר שעשה מצוה להדליק נר הגשמי אז ידליק נמי תוספת אור בנשמתו ולכן צריך לברך לעצמו ולהריק על כל העולם ברכה עד בלי די:

עוד זה מדבר בענין הדליקה של ב"ה אשר חז"ל הגידו כשנכנסו גוים לב"ה עמון ומואב רצו לעקור לא יבא עמוני ומואבי משל למלך שנפל דליקה בביתו והעבד רץ לבוז אוניתא שלו וכו' ולכן יאמר אסור לכבות דליקה ביום טוב היינו דליקה זו שנשרף ההיכל דאע"ג כי אנו מצויים ושמחת בחגך הרי נא' אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי ולכן כל איש הישראלי צריך לומר ומפני חטאינו גלינו מארצינו כדי שנא לכבות את הדליקה

זו מן הלב ואפילו אם רואה אדם ביתו שנשרף לא יתן אל לבו כי דיו לעבד להיות כרבו אם אין שם סכנת נפשות לא ישים אל לבו כלל אשר על כן יהיה ענין התעוררות למעלה להההוא שלהובא דאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ג:

וז"ל תא חזי ביומא שתיתאה כד מטא זמנא דערב דליג ההוא מדורא וסלקא לעילא לאעלא לגו גווינין כדין מתתקנין ישראל לתתא וכו' כדין חד שלהובא נפקא ובטש בההוא מדורא כיון דבטש ביה מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורא ועאלין בנוקבא דתהומא רבא ואתטמרן תמן וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ההוא שלהובא איהו מסטרא דימינא בטש בההוא מדורא ומורידה אותה עד אשר נחבא בנוקבא דתהומא רבא ולכן לרמז זה אין מכבין הדלקה הנזכר מן הלב וזכירה בפה כדי להעיר שלהובא זו דאשא כדי שתתגבר על ההוא מדורא ולא תוכל לעלות למעלה הגם כי זה הענין הוא בערב שבת כנזכר אפשר נמי כי ערב יום טוב נמי רוצה להתגבר לאעלא בין גווינין כאמור ואפילו אם רואה ביתו שנשרף אם אין שם סכנת נפשות גם בזה ימצא התעוררות גדול למעלה כי אין מכבין דליקה עליונה ביום טוב הוא מ"ש בזוהר פ' צו דף כ"ו. וז"ל אש שותה כל מיין דאורייתא ואוכלת כל קרבנין דצלותא ואוכלת לחין ויבשין אינון פשטי דאורייתא אינון כעצים יבשים ורזי אורייתא אינון כעצים לחים והאי איהו אש אוכלת לחין ויבשין ועוד אוכלת כל קרבנין דצלותא על מצות עשה ויבשין כל קרבנין דהוו קרבין בצלותא על מצות לא תעשה וכו' ולכן היה מתעורר אש קדושה זו לקבל התורה והמצוה של ישראל והם היו סיבה לאתערא שלהובין דרחימו של איש ואשה ולכן מכל הסיבות הללו אסור לכבות הדליקה בי"ט ואפי' ביתו נשרף אם אין שם סכנת נפשות שהרי אע"ג כי מתעורר האש הגדולה הזאת אין שם סכנת נפשות דסטרא אחרא עד לעתיד שנאמר והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ובאותו זמן נאמר ולא יהיה שריד לבית עשו אך לא עתה ואין מכבין הבקעת היא סוד העץ הקטן בסוד בנימן הצדיק אפילו כדי שלא יתעשן הבית לפי כי הרצון הוא שיתעשן שנאמר והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש ונאמר והבית ימלא עשן אז הקדרה הוא הכלי שלה שבתוכו נעשה התבשיל שהרי נאמר ואד יעלה מן הארץ ואח"כ השקה את כל פני האדמה ההוא גננא הנזכר בזוהר פרשת בלק הוא משקה לשני מדות שלה הנקרא את כל שהם פני האדמה כמו ששנינו האשה טוחה פניה בקרקע או כדי לשמש מטתו לפי כי זה הוא תכלית הרצון לעורר אותה האש כדי להיות מעורר לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת: להטות הנר כדי להרחיק השמן מן הפתילה חשיב כיבוי וכו' הנה כל תכלית הרצון עורר חותה שלהובין דרחימו אין הענין להביא הזכר אצל הנקבה כי

אין זה שבח רק להעלות הנקבה אצל הזכר וזה יהיה כונת מש"ה אפריון עשה לו המלך שלמה (שיר ג) מהו עשה לו אמנם סוד הענין הוא כי מלך שהשלום עשה ותיקן אפריון במדרגות זו על זו מעצי הלבנון כד"א שש מעלות לכסא ולמה עשה אותם לו להנאתו כדי להעלות הכלה למעלה כדי שתהיה שוה בשוה עמו ולא יהיה צריך לכוף קומתו להתחבר עמה והנה כאשר הכלה היא העלה במדרגות הללו למעלה אז החתן משבח ואומר מה יפו פעמיך וכו' חמוקי ירכיך כמו חלאים (שיר ז) והם מעשה ידי אומנותו של יוצר בראשית ואז נקרא נר הוא סוד משחז"ל בב"ר במה האשה נעשת עזר לאיש אדם מביא חטים כוסס וכו' לא נמצאת מאירה את עיניו כונת חז"ל להודיע במה האשה נעשת עזר לאיש להיות ראויה לקבל זרע כי הנה האדם העליון מביא מדה זו הנק' חטה וכי חטים כוסס לא יתכן לפי כי החטה עדין נמצא עמה קליפות כדאיתא בזוהר פ' תרומה כי אותיות חט סמוכים לה' והם שני קליפות סובין ומורסן ולכן עדין אינה ראויה לאכילה וכאשר האשה טוחנת החטה בסוד ויהי טוחן בבית האסורים אז מבררת ממנה אותם הקליפות ואח"כ נעשה לחם כיצד הוא משחז"ל שחקים ששם רחים וטוחנין מן לצדיקים והסוד כי הנה אלו השחקים הם בבחינת הנקבה והבן וכאשר נעשה להם אז הוא מאכל אדם מה שם בנו כי תדע לא נמצאת מאירה את עיניו כלומר כי זה החיבור הנקרא עזר כי אז היא ראויה לקבל זרע אדם הוא כאשר היא בבחינת נר אז מאירה את עיניו כי נמשך לו אור מן העין העליון עינא פקיחא דלא תימא כי מפני שהטיפה היא מושכת אור מן העינים שלכן נאמר אור זרוע לצדיק נמצא שהכלה זו ממעטת אור עיניו לכן הודיעו חז"ל במתק דבריהם כי האשה זו אינה כמו אשה המכונה בסוד פסיעה גסה כי נוטלת אחד מת"ק ממאור עיניו של אדם לפי כי עץ החיים מהלך ת"ק שנה אמנם אשה כשרה זו מאיר' עיניו כי מושכת לו אור מעין עליון בסוד ישר יחזו פנינו כנזכר בדברי הרשב"י ע"ה ולכן אז נאמר אור זרוע מלמעלה לצדיק ולכן נעשים עזר לקבוע זרע זרוע זה בהיות בסוד נר כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קס"ו. וז"ל כי נר מצוה אמאי אקרי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין ואיהי פתחא לגבייהו תרין דרועין דילה כדין אתכלילו תרין דרועין בהו ואקרי נר עכ"ל והרי למדנו כי הכלה זו אינה נקרא' נר רק עד שתעלה במעלות למעלה עד רמ"ח שייפין ומקבלת מהם ולכן יאמר נא להטות הנר כדי להרחיק את השמן מן הפתילה חשיב כיבוי דמאחר כי כל מעשה האדם הגשמי הוא פועל דוגמא שלו למעלה וכן חשיב כבוי נמי למעלה כי הוא גורם להרחיק שמן עליון שנאמר בו כשמן הטוב על הראש ואח"כ יורד על הזקן (תלים קל"ד) ואחר כך נמשך על פי מדותיו היכן הוא פה של כל המדות של הזכר בסוד הצדיק

ומשם נמשך פתח האהל הנקרא פה כנודע ונמצא זה הרחיק שמן עליון מן הנר לאחר שהיא בסוד נר וראויה להיות עזר כאמור הטה נר זה מלפני הזכר והרחיק ממנו השמן וגרם כיבוי לנר זה שהיה בסוד אור זרוע לצדיק ולישרי לב היה להם שמחה שנאמר ושמחת אתה וביתך ואסור לעשות כן וכן אסור ליקח פתילה הוא רמז לצדיק על דרך מה שחז"ל למה נחרבה ירושלם על שתי פתילות בנר אחד ולכן אסור ליקח פתילה מנר הדולק אפילו ליתנה בנר אחר לפי כי כך נעשה למעלה והנה נתבאר כי הצדיק נמצא בו שני מציאיות הם הנז' בפ' אמרו צדיק כי טוב לפי כי נאמר ביוסף בן שבע עשרה שגה ונאמר ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה אתר דאתפרעו ואתגליין כל נהורין כי הוא סוד שלשים שנה ומלת טוב בן שבע עשרה שנה ואסור ליקח פתילה סוד הצדיק להסיר אותה מנר זה בחינת רחל שכבר נתקנה בסוד נר והיא מאירה בסוד אור זרוע וליתנה בנר אחר בסוד לאה שהרי כשמוצא הפתילה סוד הצדיק הוא גורם כיבוי ומיד הוא מכבה אותה נר הראשונה שהוא בסוד רחל ולכן אסור לעשות כן:

נר של שעוה שרוצה להדליק ביום טוב וכו' הנה נתבאר ענין נר של שמן מהו אמנם נר של שעוה הוא יותר חשיבות דאע"ג כי השמן מועיל לשני דברים טובים אחד הוא לאהל לשבעה בסוד אכלו רעים ואחד לתת הארה כנזכר מכל מקום נר של שעוה הוא הארה יותר עליונה ונמצא בו תועלת שני לענין הבדיקה שנאמר בעת ההיא אחפש את ירושלם בנרות (זכריה י"ב) כד"א חופש כל חדרי בטן כאשר נתבאר בענין ביעור חמץ ע"ש אמנם לענין מה שנמשך הארה עליונה למטה בסוד יאר ה' פניו אליך והוא סוד ש"ע נהורין עילאין שהם מאירים בפני ת"ת ישראל הנקרא ו' כדאיתא באדרא בסוד תרין תפוחין דאתגליין ומשם נמשך לאות ה' היא הכלה ובכן נקרא כינוי שעוה בגי' ולכן יאמר נא נר של שעוה כלומר שכבר הגיעה כלתא דא להיות בסוד נר כאמור דאתכלילת ברמ"ח שייפין עילאין לתרין דרועין כחושבן נר ונוסף עוד הארה עליונה שנקרא שעיה וישע ה' לה שרוצה להדליקו לעורר אותם שלהובין דרחימו של איש ואשה ביום טוב וחס עליו שלא ישרף זה הנר של שעוה הגשמי כי הדוגמא לזה הוא התעוררות הגבורות ביותר על הצורך יכול ליתן סביבה קודם שידליקנה דבר המונע מלישרף בענין שיכבה כשיגע שם וע"י כן כך מתעורר בחינת החסד מן ש"ע נהורין הנז' שהוא סוד אל כנזכר באדרא רבה כי שני פעמים אל של הארת הפנים במלוי עולים בגי' ש"ע ולפי כי מדת החסד סוד שם אל הוא יסוד המים שנאמר קול ה' על המים אל כבוד וכו' ה' על מים רבים לכן הוא המונע מלישרף השעוה הנזכר ויהיה מדליק ביום טיב כל היום כאמור:

נר שכבה ורוצה להדליקו בו ביום וכו' לפי כי מעלין בקודש ולא מורידין וכיון שעלו לא ירד והרי כלה זו עלתה ביום טוב ונעשית בסוד נר כאמור ולכן צריך לעשות באופן שיהיה מדליק והולך כל היום ולא יהיה דבר מונע לכלה זו מלהדליק ולכן נר הגשמי שכבה ורוצה להדליקו בו ביום מיתר לחתוך ראש הפתילה כדי שיהיה נוח להדלק והענין כי הנה נתבאר בזוהר פ' ויקהל דף ר"ג:

וז"נ כד ערלה שרי על קיימא קדישא לסאבא מקדשא כדין ההוא מקדשא אתעכב מלאתגלאה רזא דאת קיימא מגו ערלה וכד האי נוגה עאל לגו ואפריש בין ערלה ובין מקדשא כדין אקרי חשמל חש ואתגלייא מל מהו מל כד"א מל יהושע רזא דאת קיימא דלא אתעכב מלאתגלאה מגו ערלה ואית רזא אחרא דהא נהורא דיליה אתחזי ולא אתחזי וכד אתגלייא חשמל אתעבר נהוריה וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי פעמים הקליפה מכסה לאת קיימא לקחת אור ממנו שעליהם נאמר וחלק משמן חכה ולכן הארת בחינת השמן לא יועיל לדחות אותה אלא צריך מל דבר שכורת אותה ומעביר אותה מעל את קיימא כאמור דהיינו כי צריך לחתוך ראש הפתילה שהוא סוד אותה קליפה שמכסה הפתילה את קיימא כדי שיהא נוח להדלק בשלהובין דרחימו שבין איש לאשה וכל זמן כי זאת הרשעה הקליפה חופפת עליו אינו מדליק ולכן מותר לחתוך ראש הפתילה הגשמית כדי שיהא נוח להדליק:

נר של בטלה דהיינו שאינו צריך לו אסור להדליקו וכו' הוא סוד אשר חז"ל הגידו למה זכה שאול למלוכה לפי שאביו היה מדליק נרות לרבים הה"ד ונר בן אביאל שהיה מדליק נרות במבואות האפלים וכו' ודקדקתי בלשון המאמר כי אמר מפני מה זכה שאול וכו' שהנה חז"ל אמרו הלא אם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה כי בנימן נכנס תחלה לים אמנם למ"ד כי יהודה ירד תחילה מפני מה זכה שאול למלכות ועוד אמרתי אפי' למ"ד שם בנימן צעיר רודם רדים למה זכה שאול יותר מזולתו להיות מלך לפי שהיה אביו מדליק נר במבואות האפלים כי הנה אותה הארה עליונה היה ממשיך אותה למטה בשני מבואות האפלים בסוד החדר והפרוזדור שם היה ממשיך אור של נר זה ע"י מעשיו ולכן זכה למלוכה ולא מפני שאר מעשים טובים שהיו רק על דבר זה לפי כי ע"י הארת נר עליון המדה האחרונה מתעלה להיות מלכה ולכן יאמר נר של בטלה דהיינו כי אינו להאיר במבואות הללו אלא במקום שאין צריך לאור הנר זה כי שם נכנס אור היום או אור של שמש קים ליה בדרבא מיניה נק' נר של בטלה אסור להדליקו כדי שלא יהיו נהנים ממנו החיצונים שלכן נגנז אור הנברא ביום ראשון אבל נר של בית הכנסת לא חשיב של בטלה שהנה כל עיקר תיקון הנר הוא בסוד בית הכנסת ומותר

להדליקו אע"ג כי אין שם אדם כדי להמשיך נר זה לבית הכנסת עליון מותר להדליקו אפי' ביום טוב שני אחר מנחה אע"ג כי באותה שעה לא נמצא זויג למעלה ואדם אין לעבוד את האדמה אין בזה משום מכין לחול שהרי בהדלקתו יש מצוה באותה שעה כי הנה הוא ממשיך לאור עליון לכלה שהוא סוד בית. הכנסת עליון ממשיך לאור עליון לכלה שהוא סוד בית הכנסת עליון לתקן הפתילות והעששיות שזה הוא גורם הכנה נמי במדות של הכלה כאמור והוא עושה כך אחר מנחה אם רוצה להדליק בו ביום מותר מפני כי כך הוא גורם לעשות למעלה נמי בהתעוררות שלו ואם אינו רוצה להדליק בו ביום נמצא אותו תיקון פוגם למעלה מאחר כי לא נעשה עמו דבר: אין נותנין נר על גבי אילן מערב י"ט כי הנה הדוגמא של הנר כבר נתבאר שהוא בסוד הכלה אמנם האילן זה הוא סוד מע"ט עץ הדעת טוב ורע ואע"ג כי הנה בחול משתמשים בעץ זה מע"ט כדאיתא בתיקונים כי צדיק וצדק מתייחדין על יד מט"ט בשית יומין דחול ולכן בחול מותר לתת נר על גבי אילן שהרי באותו זמן מותר כי כן אז נעשה התיקון שלה ע"י אילן זה אמנם זה החיבור הוא נעשה בבקר כנודע מפ' אמר שומר אתא בקר ולכן כשנתן נר זה בערב י"ט אע"ג כי באותה שעה נמצא למעלה חיבור אסור דחיישינן שמא יבא להשתמש באילן בי"ט הוא מע"ט סוד עץ הדעת כאמור והרי בי"ט אינו נעשה החיבור על ידו כדאיתא בהקדמת התיקונים: אין פותחין נר של חרש דהיינו בעודו רך וכו' הנה עד עתה מדבר בענין הנר כאשר בא בתוכו שמן או נר של שעוה כאמור אמנם עתה מדבר על הכלי עצמו כי על שם סופו נקרא נר של חרש אמנם כלי זה הוא אטום מתחלה כמשחז"ל אברהם ושרה טומטומין היו שנאמר ואל מקבת בור נוקרתם ונאמר באר חפרוה שרים ולכן אין פותחין נר של חרש דהיינו בעודו רך כמו בצים של יוצר למעך ביד לעשות לו בית קיבול מפני כי הוא עושה אותו כלי והנה זה הדבר קשה להולמו כי הנה כפי זה כנראה כי גם למעלה אסור לעשות לכלה בית קיבול להיות בסוד כלי והא ליתי וע"ק כי הנה הדין הוא כי בועל אדם את הבתולה בשבת והרי נודע כי בבעילה זו היא נעשית בסוד כלי שלכן אחז"ל אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי ואמנם הענין הוא בתחלה צריך להודיע כי ענין כלי חרש הוא צודק למטה בעולמות והוא בבחינת חלק הדומם ולכן אסור לפתח אותו ביד שהרמז לזה הוא סוד מקדש ה' כוננו ידיך לפי שעושה אותו כלי אמנם בענין הבתולה שהוא למעלה ודאי שהוא מותר לבעול אותה ולעשות אותה בחינת כלי ועוד יש טעם בדבר לפי כי מערב מקדש אותה האדם לפי כי אין מקדשין בשבת וי"ט כמו ששנינו ואלו הם משים רשות לא דנין ולא מקדשין ולא חולצין ולא מיבמין ולכן כאשר האדם מקדש אח"כ מותר לבעול לפי כי ע"י שנותן לה

הקידושין באצבע מקיים מש"ה מקדש ה' כוננו ידיך ובזה יובן מ"ש דרש בבלי אחד גדולים מעשה של צדיקים מבריאת שמים וארץ דאלו שם נאמר אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ובמעשה הצדיקים נאמר מקדש ה' כוננו ידיך כלומר ע"י מעשה הטוב של הצדיקים הגשמיים הידים עליונים כוננו בית המקדש ולפי כי כן נעשית בחינת כלי בנטילת הקידישים מיד האדם הוי בסוד מיעכה באצבע כמו תמר ולכן מותר לבא עליה בשבת ויום טוב אבל זה הנר של חרש לא נעשה עמו דבר ולכן אין פותחין אותו בי"ט מפני שהוא עושה כלי כנזכר:

אין חותכין את הפתילה לשנים הוא סוד הנ"ל כי ביוסף הצדיק נמצאו שתי בחינות ולכן אין חותכין אותה לשנים אלא אם כן ע"י שניתן שני ראשיה בפי שני נרות של לאה ורחל ומדליקה באמצע להעיר שלהובין דרחימו ביניהם והוא שיהא צריך לשתיהן לייחד שתיהן בשעה אחת:

אין גודלין את הפתילה. כי זה יורה על מקשה עצמו לדעת ולא נכון לעשות כן כנודע ולא מהבהבין שמעורר כח הדין אבל אם אינה קשה כל צרכה יכול למעכה בידו כדי להקשותה והוא סוד מש"ה עולים ויורדים בו כדאיתא בזוהר פ' ויצא ע"ש ואיתא בזוהר פ' בלק והבריח התיכון וכו' וברית קדישא אתער בחמשה אצבען בידא ומותר לשרותה בשמן לפי כי הצדיק הוא דכתיש כתישין ואפיק משחא מאותם זתים עליונים ולכן מאחר שהוא ממשיך השמן העליון על הראש עד שיורד על פי מדותיו כנ"ל ולכן מותר לשרות הפתילה הוא הצדיק עצמו באותו שמן לקיים מש"ה ושמן על ראשך אל יחסר שנאמר ברכות לראש צדיק והבן:

מותר להסיר הפחם שבראש הנר כשהוא דולק וכו' הנה נתבאר למעלה מ"ש בזוהר פרשת ויקהל בענין ומתוכה כעין החשמל כי הוא סוד הקליפה שמתעורר להכנס לתוך גוונין עליונים ועל דא חש מל כד"א מל יהושע והנה כבר נתבאר נמי למעלה. כי הפתילה הוא רמז לצדיק העליון הניתן לתוך הנר ולפי כי קליפה זו מתעוררת לקחת אותו אור של אשה יראת ה' לפי שעליה נאמר וחלק משמן חכה ולכן מותר הפחם הוא זו הקליפה המכסה הנר בסוד הערלה כאמור לפי כי כן יעשה כשהוא דולק אבל אינו חותך ראש הפתילה בכלי בעבור הפחם הוא רמז לקליפה שלא יתכן לכרות אותה בכלי בזמן הזה עד לעתיד שנאמר בלע המות לנצח לא כן עתה לפי כי העולם צריך לו וגם בעבור הפתילה שהרי נאמר לא תניף עליהם ברזל שלא לעורר כח הדין:

המדליק נר של יום טוב מברך דמאחר שהוא מדליק לאתערא שלהובין דרחימו של איש ואשה צריך לחבר אותם ולתת עליהם ברכה של אימא עילאה של זכר ונקבה בראם ויברך אותם וכו':

סימן תקטו

[א] דבר פשוט הוא כי עתידין כל האימות להביא דורון למלך המשיח שנאמר מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו וכו' וחז"ל אמרו אימר להם יש ביניכם יהודים מיד והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' ולכן יאמר עתה דרך רמז כותי שמביא דורון לישראל כלומר כי לפי שעתידים להביא דורון וגם לישראל עצמן עתידים להביא אותם דורון לעתיד וזה יהיה בי"ט לפי כי כך אחז"ל ר' אלעזר אומר בר"ה עתידים ליגאל ור' יהושע בניסן נגאל ובניסן עתידים להגאל שנאמר הוא הלילה הזה שימורים לכל בני ישראל לדורותם ולכן לעולם זה יהיה בי"ט אמנם אם יש במינו במחובר זה הדוגמא הוא משחז"ל חסד עושה הקב"ה עם ישראל משפחה שנטמעה נטמעה והיינו שיש במינו במחובר על דרך מה ששנינו המחובר לטמא טמא ומחוסר צידה היינו מש"ה וגם מהם אקח לכהנים ללוים אמר ה' אמנם הם מחוסרים צידה לפי כי עדיין לא נודע מי הם ולכן זה וזה אסור אף למי שהובאו בשבילן שהוא מלך המשיח גם ישראל שלא הובאו בשבילם לאכלו בו ביום והוא דוגמא לענין שיהיו נכללים בתוך עם ישראל ואפי' טלטלה גבר נמי עד לערב מותרים בכדי שיעשו ויכנסו בישראל כד"א ואת הנפש אשר עשו ובשני ימים טובים של גליות שהם ר"ה ופסח כאמור אם הובא בי"ט ראשון מותר מיד בי"ט שני שהוא בזמן הפסח כדי שיעשו נפשם כאמור וכן אם הובא ביום טוב שני צריך להמתין במוצאי יום טוב בכדי שיעשו כאמור ושיעור בכדי שיעשו היינו עד שילך לעכו"ם למקום שלקט כד"א ואתם תלקטו לאחד אחד בני ישראל והנה כל ענין אלו הדינים מיוסדים על אדני פז הללו ולכן שב אתה וברור לעצמך וקל להבין:

אמנם כל הדברים הללו האמורים הם מיוסדים על שורשי הדברים אשר יהיו בימים ההם זה יצא ראשונה משחז"ל למלך שהיה לו פרדס ונתנו לבנו כל זמן שהבן עושה רצונו הוא רואה איזו נטיעה יפה יש בשדה פלוני עוקרה ומביאה ונוטעה בפרדס וכאשר אין הבן עושה רצון אביו עוקר נטיעה יפה מן הפרדס ונוטע' לשם כך הקב"ה רואה איזה נטיעה יפה עוקרה מן הפרדס ומניחה שם והנה ענין זה הסוד שלו הוא דוגמא אל הענין הנגלה כי כאשר נמצא העון בישראל בזמן של החרבן לכן עקר הקב"ה כמה מן הנשמות שהלכו בגלות לשם ולעתיד הם מוכנים לחזור ולנטוע אותם בתוך הפרדס שלו ודברים

הללו קצת מהם נרמזים במקום אחר ולכן יאמר עתה כותי שהביא דורון לישראל ביום טוב דהיינו לעתיד כי על יום טוב באנו וזה הדורון כבר נתבאר שהוא בחינת נשמות אם יש במינו במחובר דהיינו קצת נשמות מחוברים שם עם כנענים או שמחוסר צידה הוא סוד מ"ש בזוהר פרשת משפטים דף צ"ה. הכא אית רזא איך מתעשקין נשמתין אלא האי עלמא אתנהג כלא באילנא דבעת טוב ורע וכו' וכבר אתנהנן בסטרא דרע אכרע להההוא סטרא לכל נשמתין דההוו בההוא שעתא בטיקלא הוא עשיק לון ונטיל לון וכו' והנה על חלק אלו הנשמות יקרא מחוסר צידה ולכן אלו ואלו אסור אף למי שלא הובאו בשבילו וסוד הענין כי הנה מי שהובאו בשבילו היינו כנסת ישראל הוא סוד הפרדס אשר חז"ל הגידו ואמנם מי שלא הובאו בשבילו הוא יותר עליון לפי כי ההנאה של הנשמות עולה למעלה ולכן אמר אסור אף למי שלא באו בשבילו לאכול דהיינו בסוד אכלו רעים ולא לטלטל לפי שהטלטול הוא בסוד טלטולי גברא הלא הם סוד מה שנתבאר כמו שאמרו חז"ל אשרי מי שעמלו בתורה, ולכן אסור לטלטלו אותה הנשמה ולערב מותרים באכילה ובטלטול הנזכר בכדי שיעשו וזהו מש"ה יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב (תלים ק"ד) בשני ימים טובים של גליות שהרמז להם היינו שני מדות שהלכו בגלות צדיק וצדק כי עליה נאמר אבדה האמונה וכן נאמר הצדיק אבד וכו' כי מפני הרעה נאסף הצדיק ולפי שנאמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור ולכן מביאים להם אלו הדורון ולכן יאמר ובשני ימים טובים של גליות אם הובא ביום טוב ראשון זה הדורון מותר מיד בי"ט שני בכדי שיעשו והענין כי הנה י"ט ראשון יהיה המדה האחרונ' שהיא הראשונה מלמטה מלמעל' וי"ט שני הוא יהיה בסוד הצדיק שהוא טוב בסוד אמרו צדיק כי טוב וזה יהיה בכדי שיעשו ר"ל עד שיעשו תועלת כד"א ואת הנפש אשר עשו וכן אם הובא זה הדורון זאת הנשמה הנזכר בי"ט שני שהרמז שלו סוד הצדיק כאמור צריך להמתין במוצאי י"ט זה בכדי שיעשו ויתקנו מעשיהם אבל בשני ימים טובים של ר"ה כי אלו הם רומזים במקום עליון יותר כדאיתא בזוהר דאתכליל ביה יצחק או בי"ט הסמוך לשבת הוא סוד הצדיק שהוא סמוך לתפארת ישראל הנקרא שבת או למדה האחרונ' הנקרא שבת והיינו מ"ש בין מלפניו בין מאחוריו אם הובא הדורון זאת הנשמה צריך להמתין עד מוצאי י"ט ושבת בכדי שיעשו ושיעור כדי שיעשו הוא כדי שילך הרשע הוא סטרא אחרא ויגמור המלאכה שנאמר ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל ויחזור לכאן ואם נסתפק מהיכן הביאם ר"ל לפי כי זה הדורון שמביא הכותי הוא הנשמה אמנם לא נודע עדיין מאיזה עולם הביא הכותי נשמה זו ולכן שיעור הענין

הוא ללכת חוץ לתחום של הקדושה בסוד הגלות ועתה שעורן כדי שיבאו מחוץ לתחום של הקדושה שהוא דבר קל וכל היוצא מהנה יטרף ויבאו לתוך הקדושה:

[ב] אפי' תלשן הכנעני ס"א כי הנה נודע כי המעשה אשר יעשה האיש הישראלי הוא קונה קדושה וזה לנו האות כי כל דבר הנגמר ע"י איש ישראל או אם תלש מן הקרקע חייב במעשר וההפך מזה יהיה כל מעשה אשר נגמר ע"י כותי נוסף טומאה ולכן עתה יאמר כי אפי' תלשן העכו"ם או צדן אלו הנשמות מתחילה לעצמו או נפל מן האילן מעצמו שהוא נפל מן האילן של עץ הדעת טוב ורע מעצמו שהיה בסוד נפל ולא הגיע לסוג הלידה או ניצוד מעצמו לפי כי יש ניצוד מפני מעשה התחתונים כדאיתא פ' משפטים כד בני נשא אתנהגן בסטרא דרע כל אינון נשמתין דאשסכפו בההוא שעתא עשיקת לון ההיא טיקלא הנה הסוג של נשמות הללו הם עצורים מסיבת זולתם ממעשה הרע של התחתונים אמנם יש סוג אחר מנשמות הנעשקות מפני העון הנמצא בהם כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף קי"ג וז"ל שלמה מלכא צווח ואמר אדם עשוק בדם נפש עד בור ינוס בל יתמכו בו כיון דאיהו עשוק בדם נפש הוא או בנו או בן בנו יהון עשיקין בטיקלא וכו' אית עשוק משאר עשוקים כד"א לא תעשוק את רעך איהו עבר ועשק איהו עשוק בבנוי מההוא ס"א ובגין כך אמר את כל העשוקים וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי יש עשוקים נמי מסיבת עון ולכן יאמר או ניצוד מעצמו בכל אלו הצדדין אסור לאכלה בו ביום לטלטלו הוא משחז"ל משכן משכן ב' פעמים מלמד שהראה הקב"ה למשה משכן למעלה ומזבח בנוי והמלאך מקריב עליו נשמותיהן של צדיקים ולכן בו ביום אסור לאכלו כאמור בסוד קרבני לחמי לאשי אף לפי שלא הובאו בשבילו הוא סוד מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קמ"ב. ז"ל כד סלקין ההוא צל סלקין ליה לגביה ההוא עבד מהימן דשמיה מטטרו"ן ונטיל ההיא צל לגביה וסליק ליה לאתריה כד"א כעבד ישאף צל ישאף צל ודאי ולכן יאמר כי הם אסורים לאכול לא מבעיא למעלה שנאמר קרבני לחמי והיינו בשבילו אלא אף למי שלא הובאו אותם הנשמות בשבילו שהוא כעבד ישאף צל אסור לאוכלו בו ביום אבל לערב מותרין מיד במוצאי י"ט הרמז שלו למעלה שיוצא ממקום הנקרא יום טוב מותרין אף למי שהובאו בשבילו היא הצדקת כנסת ישראל: [ג] אפילו אם הוא ספק אם נלקטו או ניצודו היום מן הקליפה אסורים אבל אם ניכר בהם בצורתם שלא נלקטו ולא ניצודו היום אז מותר למי שלא הובאו בשבילו הוא בסוד העבד מט"ט כאמור ואם לא באה הנשמה זו מחוץ לתחום של הקדושה כי הנה בכל עולם ועולם יש תחום אל הקדושה לחוד מס"א ואם נשמה זו היא מאותו המקום מותר לאכול גם למי שהובאו בשבילו הוא הצדיק כאמור:

[ד] כותי ס"א שהביא דורון לישראל כבר אמרתי כי מה שאמר לישראל הרצון לומר שהביא איש הישראלי עצמו לדורון היינו הנשמה כאמור או מאותם העשוקים הנ"ל שיש במינם במחובר עם סטרא אחרא ביום טוב ראשון של ראש השנה שחל להיות בחמישי בשבת יש מתירים לאכלם בשבת בסוד את קרבני לחמי לאשי בכדי שיעשו העלאת אור חוזר ויש אוסרים:

[ה] דבר שאין במינו במחובר מאותם הנשמות העשוקות ואינו מחוסר צידה שהרי לא ניצוד מפני מעשיו אלא מפני מעשה הרע של התחתונים אם בא מתוך התחום של הקדושה מותר לכל לאכלה אם לענין הצדיק אם לבחינת העבד העברי ואם נשמות הללו בא מחוץ לתחום של קדש אסור לאוכלן בסוד קרבני לחמי למי שהובאו בשבילו הוא הצדיק ולכל בני ביתו הם המדות של כנסת ישראל היא ביתו באמת אין בית אלא אשה בני ביתו הם נשמות אחרים שנכללים שם אלו עם אלו אבל מותר לטלטלן טלטולי גברא בתוך ד' אמות הוא סוד מה שאחז"ל המהלך ד' אמות בארץ ישראל הרי זה בן העה"ב או בתוך העיר כלילת יופי מוקפת חומה כי יהיה בסוד עולם הבריאה או מבצר שידוע שהוקף לדירה בסוד עולם היצירה ואחרים מתירים אף לאוכלם ולערב צריך להמתין למי שהובאו כדי שיעשו מעשה טהור כמדובר:

[ו] בעיר שרובה. עכו"ם וזה ימצא בסוד עולם העשיה מן הסתם כל המביא לצורך הרוב מביא ולכן נשמה זו הובאה בעבור צורך הרוב כי רשעים הם הרבים וכאשר כותי הביא הדורון הוא הנשמה מן הסתם הביא אותה לצורך עכו"ם מביא כי בעולם העשיה הקליפה מרובה ולכן מותר לאכלה בסטרא דקדושה למעלה כנ"ל [ז] אם הוא ספק אם באו אותם הדורון של הנשמות מחוץ לתחום של הקדושה שהוא למטה בקליפות אם הוא כנעני השרוי עמו בעיר דהיינו כי סטרא אחרא הוא עמו באותו העול' ופירות המצויים בעיר הם הנשמות הנמצאות שם באותו עולם כל עולם כפי מה שנמצא שם נפש או רוח מותר ואם לאו אסור לאכול אותם כאמור:

[ח] דבר שאין במינו במחובר היינו אותם נשמות שאין להם חיבור עם הקליפה לפי כי הנה נתבאר כי יש נשמות שהם עשוקות בכמה פנים אמנם יש חילוק ביניהם כנ"ל בההוא טיקלא דעשיקת נשמתין ואלו נקראים שאינם במחובר לפי שאינם מסטרא אחרא אלא הם עשוקות מסטרא דקדושה ולכן גם שהולכים בתוך הקליפה אין מתערבים עמהם אבל אותם שהם מחסידי אומות העולם שמוציאים אותם משם ומביאין אותם עמהם הם נקראים כי יש במינם במחובר ולכן יאמר נא דבר שאין במינו במחובר הם אותם הנשמות דסטרא דקדוש' שאין מתחברים עם סטרא אחרא שהובא לישראל ביום

טוב ראשון של ראש השנה מותר בשני והוא הדין לשבת ויום טוב הסמוכים זה לזה:
[ט] ישראל ששיגר דורון לחבירו ביום טוב הוא סוד משאחז"ל בא לטהר מסייעין אותו ולקמן יתבאר הענין ולפי שעשה מצוה לכן ישראל זה שיגר לחבירו שתפס מדתו הישרה שיגר לו דורון נשמה אחת לסייעו וזה היה על ידי עכו"ם כי מלאך רע עונה בעל כרחו ולכן הוליך אותה מערב יום טוב בסוד תוספת קדושה ונתעכב העכו"ם משו' דלא ניחא ליה והביאה ביום טוב מחוץ לתחום מותר אפי' למי שהובא בשבילו אותו שעשה מצוה אבל אסור לכל ישראל לטלטלם טילטולי גברא דאסור להשתמש בכתרה של תורה חוץ לארבע אמות של הלכה או חוץ לעיר המוקפת חומה הוא האדם אשר לו חומה כי יפה שתיקה לחכמים או חוץ למבצר הוא הלב שידוע שהוקף חומה שעשה לו סייג וזה לדירה לפי כי שם הוא מושב אל הרוח ולכן אסור לטלטלם:
ובכן נחזור לענין הרומז למעל' וכך היה אומר כותי שהביא דורון לישראל וכו' כי הנה אמר הכתוב גילי מאד בת ציון הריעי בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך אשר חז"ל הגידו משל למלך שהלך הוא ובניו וחתניו למדינת הים באו ואמרו למטרונא חתניך באו אמרה תשמחנה בנותי אמרו לה בניך באו אמרה תשמחנה כלותי אמרו לה בא המלך אמרה הא חדוא שלימתא הנה מאמר זה נתבאר אצלי במקומות אחרי' אמנם הנוגע בזה הוא שראוי לדעת הפרטים אלו מי הוא המלך ומי הם הנקראים בנים וחתנים ובנות וכלות ואיזה מדינת הים והענין דרך קצרה יהיה באחד משני פנים זה יצא ראשונה כי המטרונא היא כנסת ישראל שהלך בעלה ת"ת ישראל למדינת הים היינו ים אוקיינוס היא אימא המקפת את כל העולם עולם הבנין וזה ימצא בשני פנים האחד הוא לטובה כמ"ש במאמר הובא למעלה פ' קרח קריאי מועד אמר ר"ש קראי כתיב חסר יוד אמאי אלא הכי הוא מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא ורזא דא כל אינון כתרין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהו כלהו זמינין מאתר דאקרי קדש הה"ד מקראי קדש ואימתי בשעתא דמועד שרייא בעלמא כגוונא דאינון כתרין עילאין זמינין מקדש עילאה הכי נמי קדש תתאה זמין לחילוי לאעטרא להו קדש עילאה ידיעא קדש תתאה חכמת שלמה זמינת לכל חילהא וכו' בזמנא דמועד שרייא בעלמא וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי קדש עילא' מזמין לכל כתרי מלכא דהכי אמרכל אינון כתרין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהו שר"ל כל המדות שהם נכללים בשם הויה ולכן נמצא בי כלם עולים למעלה לכן הנה המלך ת"ת ישראל הנקרא מלך כדאיתא בזוהר בפ' מלך במשפט יעמיד ארץ הוא מזומן ובניו הם הקצוות שלו בנותיו הם סוד המלכיות שבו להיות כל מדה כלולה מעשר כנודע כי אין קדושה פחותה מעשרה ולכן בחינת המלכיות שבו הם

בנותיו ונשארה המטרונא לפי כי גם היא זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון באו ואמרו. לה בניך מרחוק יבאו אמרה תשמחנה כלותי הם המדות של הזכר בחינת המלכיות שבו כאמור אמרו לה בנותיך על צד האמנה שהם בחינת המלכיות שבה ג"כ אמרה ישמחו חתני הם הקצוות של ת"ת ישראל אמרו לה בא המלך ת"ת ישראל אז אמרה הא חדווא שלימתא לפי כי עתה הם מקבילות הלולאות אחת אל אחת ולכן מבשר ואומר גילי מאד בת ציון (זכריה ט) כי הנה יש בזה כפל ענין במלות שונות בת ציון בת ירושלם ובזה נאמר גילי ובזה נאמר הריעי לא על חינם הלא דבר הוא והסוד הוא כי הנה חז"ל אמרו לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ואח"כ יתפלל שנאמר אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי שני דלתות בזמן שהם סגורות יום יום להמשיך שני ימים עליונים בהם יעקב ויוסף לשמור מזוזות פתחי כשהם פתוחות והם סוד מה ששנינו משל משלו חכמים באשה החדר והפרוזדור ושני שערים אלו הם הנקראים ציון וירושלם ולכן יאמר גילי מאד בת ציון נקוד' פנימית הנקרא בת כי שם נאמר כמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלהיך ונאמר גיל יגיל אבי צדיק הריעי לשבר ולהכניע הדינים בת ירושלם הוא בחינת הפרוזדור שהוא בת ג"כ והסיבה כי הנה מלכך יבא לך ביאה עצמית וכו' ואמנם הענין זה מתקיים באופן אחר כי הנה המלך הוא ת"ת ישראל כאמור שהלך בעבור הגלות והחרבן למדינת הים היינו ים סוף סופא דכל דרגין למטה כדאיתא בזוהר וגם כנסת ישראל הלכה בגלות כדאיתא בהקדמת התיקונים וז"ל כצפור דא שכינתא נודדת מקינה דא ירושלם כן איש תפארת ישראל נודד ממקומו וכו' ואמנם המטרונא הוא סוד הנקודה הפנימית השרשית הנשארת למעלה רק היא יחידה ולכן בא יבא ברנה קול מבשר ואומר בניך מרחוק יבאו הם המדות שלה שהלכו בגלות אמרה תשמחנה כלותי הלא הם המלכיות של הזכר כאמור אמרו לה באו בנותיך שנאמר ובנותיך על צד תאמנה אמרה ישמחו בני המדות שלה כי הם בסוד שם בן אמרו לה בא המלך אמרה הא חדווא שלימתא שנאמר גילי מאד בת ציון בכפלים כי עד עתה מלכך היה עני ולכן היה רוכב על חמור תרתי לריעותא שנאמר בהם לעלוקה שתי בנות הב הב לא תשבענה לכן גילי בשני בנות שלך בת ציון בת ירושלם ולכן על פי הדברים האלה יאמר כותי שהביא דורון לישראל בי"ט קול מבשר ואומר כי להיות כי בזמנא דמועד שרייא בעלמא זמינין כתרין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהו לכן בא להם דורון כי הנה איתא בזוהר פ' אחרי מות וכד לאו אינון דכר ונוקבא כחדא כדין אימא עילאה מנעת מנייהו ברכאן עילאין שנא' זכר ונקבה בראם ויברך אותם ולכן אימא עילאה אוריקת ברכאן עילאין לסטרא אחרא ולכן עתה עכו"ם סטרא אחרא מביא דורון היינו אותם ברכאן עילאין שהיו נמשכים להם עתה

מחזירים אותם לישראל עליון הקדוש דורון זה והיינו מה שדרש ההוא עמא דארעא כל אותו הדורון שנתן יעקב לעשו עתידים להחזיר אותו שנאמר מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו יביאו אינו אומר אלא ישיבו דקשה והלא יעקב נתן דורון זה לעשו ומה ענין זה למלכי תרשיש ואיים ישיבו אמנם הענין קשה ביותר שהרי חז"ל אמרו עתידה אדוה להביא דורון למ"ה אמר הקב"ה למלאך גער חית קנה וכו' מהו כן והדראה כזה לומר הוא כי הנה מ"ה תחשוב כי לא נמצא עליהם חיוב מן אותם דורונות שנתן להם יאע"ה כי ברצונו נתן אותם לעשו אמנם לסיבה כי תראה מצרים וכוש מביאים דורון שנאמר יאתיו חשמנים מני מצרים וכו' נשאה ק"ו בעצמה וכו' אמנם הקב"ה אומר למלאך הלא תזכר מה שעשה שרו של עשו ליעקב ויגע בכף ירכו לכן אתה עתה גער חית קנה ששחטו עדת אבירים כעגלים שאין להם בעלים אמנם מלכי תרשיש ואיים הרחוקים מביאים מנחה כדרך שנתן יעקב לעשו מיראה שהרי נאמר לפניו יכרעו ציים ואויביו עפר ילחכו ולכן מלכי תרשיש ואיים מיראה מביאים מנחה וזה נלמד ממ"ש ישיבו ולא אמר יביאו שיובן מרצונם הטוב יביאו אלא ישיבו ולענין דידן כל אלו המלכיות עתידין להביא דורון הם אותם מלכין קדמאין אמנם אותם מאותם אלופי עשו אינו מקבל והיינו עכו"ם שהביא דורון לישראל מאותם דורנות שנתן יעקב הוא השפע שמנע' אימא עילאה מיעקב ונתנה אותם לס"א והיינו בי"ט לפי כי בחול עדיין נותנת להם אותם ברכאן עילאין כאמור אם יש ממינו במחובר מאותם ברכות ושפע עדיין מחובר או מחוסר צידה מאותו כי ציד בפיו אסור אף למי שלא הובאו בשבילו כי הנה הדורון זה הובא ליעקב כאמור אבל אסור נמי למי היא אמו שלא הובאו בשבילו לאכלו בו ביום בסוד אכלו רעים ואפילו לטלטלן אסור ולערב מותרים בכדי שיעשו בקדושה ובשני ימים טובים הם השושבינים בסוד גומל חסדים טובים והם של גליות כי מזמן שנגע בכף ירך יעקב אז נשרש בהם הגליות אם הובא ביום ראשון מותר מיד בליל י"ט שני בכדי שיעשו ויהיו נתקנים וכן אם הובא בי"ט שני צריך להמתין במוצאי י"ט בכדי שיעשו אבל בשני ימים טובים של ר"ה שהם בסוד הנצחים עליונים הנכנסים בראש הנקרא שנה או בי"ט זה יוסף הצדיק הסמוך לשבת בין מלפניו הוא ת"ת ישראל הנקרא שבת והוא לפניו בין לאחריו מדת המלכות הנקרא שבת אם הובא בראשון צריך להמתין עד מוצאי שבת וי"ט בכדי שיעשו ושיעור כדי שיעשו היינו שילך העכו"ם למקום שלקט אותם הברכות ויגמור המלאכה שלהם שצריך לעקור אותם משם ויחזור לכאן והוא סוד כאשר נדחית למטה הקליפה ואחר כך חוזרת למקומה ואם נסתפק לאדם מהיכן הביאן דורונות הללו שהרי נתבאר כי יש דורונות שמקבלים אותם ויש שאין מקבלים מהם ולכן אם נסתפק לאדם הגשמי

מהיכן הביאן שיעורן כדי שיבואו מחוץ לתחום לפי כי כן נמי למעלה אותם רחוקים אין מקבלים מהם רק אותם הקרובים שהם חוץ לתחום של הקדושה כאמור:
וכאשר נאמר כי מדבר באותם המדות שיורדים למטה בעולמות והם אלה הגולים כאמור למעלה כך הוא אומר עכו"ם שהביא דורון לישראל להיות כי נתבאר למעלה מש"ה מקראי קדש כי בזמן המועד אז קדש תתאה חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולכן כלם עולים למעלה קרואים והולכים לתומם וכלם הם בחינות שלה מסטרא דקדושה ודאי ומאחר שנאמר ולא יראו פני ריקם צריך להם להעלות עמה מתנות לתת לכלתא דא בסוד אור חוזר כדי לעורר את האהבה ולכן כל חלקי העולים מעולם העשיה הם יקחו חלקם משם וכן העולים מעולם היצירה וכן מהבריאה כל אחד מעלה עמו כפי מדרגתו לפי כי בי"ט הותר ענין אוכל נפש ולכן עכו"ם שהביא דורון לישראל סטרא דקדושה ביום טוב זה הדורון מוכן שהוא דבר משל עצמו אמנם אין הכל בהשואה אחת לפי כי בעשיה מתערב שם טוב ורע יחדיו ולכן אפשר כי זה הדורון יהיה מאותו התערובת של הטוב ונקרא שלו וכן ביצירה דיכיל לאתערבא אבל בעולם הבריאה. כי אין שם ענין תערובת דורון שלהם יהיה מעצמם אמנם הצד השוה שבהם הוא אומר עכו"ם שהביא דורון לישראל בי"ט והוא בכלל פנימיות העולמות שעולים גם זה הדורון הוא עמהם עולה ולכן אם יש במינו במחובר עם העכו"ם או שמחוסר צידה לפי שהוא קליפה אסור אף למי שלא הובאו בשבילו לאכול בו ביום בסוד אכלו רעים ואפילו לטלטלן להעלותן אסור לערב מותרים בכדי שיעשו כדלקמן ובשני ימים טובים של גליות שהדוגמא להם הם יוסף ובנימן אם הובא זה הדורון ביום ראשון מותר מיד בליל יום טוב שני לאכל לשבעה בכדי שיעשו וכן אם הובא ביום שני שהרמז שלו לבנימן שהוא טוב צריך להמתין במוצאי י"ט בכדי שיעשו אבל בשני ימים טובים של ר"ה שהרמז שלהם בסוד הדינים והגבורות ואז אינו בסוד זמן המועד שנאמר בהם מקראי קדש כי אז זמינת לכל חילהא בלבד אמנם עתה נאמר ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' או בי"ט הסמוך לשבת בין מלפניו בין מלאחריו כי השבת נמי הוא בחינת דין כנודע מן הזוהר לכן אם הובא בראשון צריך להמתין עד מוצאי יום טוב ושבת בגשמי בכדי שיעשו אז נכנס דורון זה למעלה ושיעור כדי שיעשו היינו כדי שילך העכו"ם למקום שליקט באותו עולם למטה ויגמור המלאכה ויחזור לכאן להביאה ואם נסתפק לו מהיכן הביאן שיעורן כדי שיבואו מחוץ לתחום של הקדושה היותר אפשר וקרוב הוא:
אפילו תלשן העכו"ם ס"א והיינו בעולם העשיה דשייך שם עקירה לפי שמתערב ס"א עם הקדושה ונמצא שעוקר הקדושה ממציאותה ולוקח אותה לעצמו או צדן לעצמו

והוא מכונה לעולם היצירה דשייך שם צידה לפי שהוא עולם של המלאכים הנקראים עופות שנא' ועוף יעופף על הארץ אלו המלאכים שנאמר בהם ובשתים יעופף כדאיתא בב"ר ושם ס"א צדן לעצמו או נפל מן האילן מעצמו היינו אשר צוה ה' ועשית מעקה לגגך כי יפול הנופל ממנו והם בחינות או נשמות שנופלים מן האצילות לעולם הבריאה ולכן אמר כנגד אלו או נכלל מן האילן שבאצילות מעצמו כי פעמים נופל משם כאמור או ניצוד מעצמו הוא כנגד מה שניצוד בעולם הבריאה כי אין זה הניצוד כמו הניצוד בעולם היצירה כי שם סטרא אחרא צד אותן שלא בטובתן אבל בבריאה ניצוד מעצמו הוא הדוגמא לאותם נשמתין דאזלין ערטיראין בתר קב"ה ושכינתיה מעצמן כדאיתא בהקדמת של התיקונים כצפור דא שכינתא נודדת. מקינה דאזלא מנדדא כן איש אלין נשמתין דאזלין מתתרכין בתר קב"ה ושכינתיה וכו' ואלו הם ניצודים מעצמן בגלות והולכים לתמם כל הבחינות הללו הבאים מצד הרשעים סטרא אחרא אסור לאכלו בו ביום לטלטלן אף למי שלא הובאו בשבילו דהיינו ביצירה או בבריאה אבל לערב שהדוגמא לזה היא המדה הנקרא ערב היא הכלה לה מותרים כל אלו הבחינות לאכול אותם בסוד קרבני לחמי וז"ש אבל לערב מותרין מיד במוצאי י"ט הוא הצדיק דנפיק לקבל הכלה והיינו למי שהובאו בשבילו לצורך אור חוזר אפילו אם הוא ספק אם נלקטו או ניצודו היום אסורים שהרי נתבאר למעלה במאמר כי כל חילהא הם זמינין בזמנא דמועד שריא בעלמא והיינו מערב יום טוב ולכן ביום טוב הם אסורים כאמור גם אם הוא ספק כאן בענין הגשמי אם נלקטו או ניצודו היום אסורים לפי כי לא יהיה כן למעלה אבל אם ניכר בהם שלא נלקטו ולא ניצודו היום מותרים. למי שלא הובאו בשבילו שהרי גם למעלה הם מותרים לאכול לשבעה ואם לא בא מחוץ לתחום מותר אף למי שהובאו בשבילו לפי כי כן נמי הוא למעלה מותרים לאכלה אף למי שהובאו בשבילו היינו הכלה:

כותי שהביא דורון לישראל הוא סטרא אחרא מדברים שיש במינם במחובר דהיינו מחובר לסטרא אחרא גם יש ממינם במחובר בסטרא דקדושה ביום ראשון של ראש השנה שחל להיות בחמישי בשבת יש מתירים לאכלם בשבת בכדי שיעשו כי כן נעשה למעלה שהנה משעה שקדש ים שבת התחילו לעלות כל העולמות והם נאכלים כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף רי"א. וזה לשונו ונשמתין כד סלקין אסתיין בההוא נהר דינור וסלקין לקרבנא הרי שהם נאכלים:

דבר שאין במינו במחובר ואינו מחוסר צידה הנה זה הוא דוגמא לסטרא דקדושה שהם מזומנים ועולים בסוד מקראי קדש הם דבר שאין במינו במחובר לסטרא אחרא שהרי

כלם עולים למעלה בעולם האצילות וכן נמי לענין עליית הנשמות אין בהם מחוסר צידה שהרי כולם הם עולים למעלה ולכן אם בא מתוך התחום של הקדושה מותר לכל ואם מחוץ לתחום אסור לאוכלן למי שהובאו בשבילו לכל בני ביתו כענין הגשמי לפי כי כן לא יעשה למעלה לבא ביום טוב מחוץ לתחום כי הנה כל חילין דילה מזומנים מבערב כאמור אבל מותר לטלטלן בתוך ארבע אמות בתוך העיר מוקפת חומה שהוא דוגמא לעיר העליונה עיר ה' שהיא מוקפת חומה שנאמר אני חומה או מבצר שידוע שהוקף לדירה שהרמז לו הוא מגדל דוד שהיה מוקף לדירה בנוי לתלפיות ואחרים מתירים אף לאכלם ולערב שהוא כינוי לצדקת כנ"ל צריך להמתין מי שבאו בשבילו כדי שיעשו כנ"ל:

בעיר שרובה כותים דהיינו בעולם העשיה כי רבים הם על הקדושה כד"א כי אתם הרבים מן הסתם כל המביא אותו דבר לצורך כותים מביא מפני התועלת הנמצא להם ע"י הדורון שמביאים לסטרא קדושה כי לכן נעשה היחוד למעלה ונמשך להם משם שפע וברכה ולכן מותרים:

אם הוא ספק אם באו מחוץ לתחום אם הוא כותי השרוי עמו בעיר כאשר נתבאר למעלה כי בכל עולם ועולם יש סטרא אחרא כל עולם כפי בחינתו בין רב למעט הוא מביא דורון הנזכר ולכן יאמר נא כי אם הוא ספק אנו רואים אם יש כותי סטרא אחרא שרוי עמו בעיר באותו עולם ופירות הם הנשמות הנקרא פרי שנאמר פרי צדיק ונאמר ממני פריך נמצא מותר לאכול ואם לא אסור והנה מבואר כי שם נמצאים הנשמות לכן מותר לאכלם שנאמר אכלתי יערי עם דבשי:

דבר שאין במינו במחובר וכו' הנה נתבאר כי ענין המחובר הוא משתמע לתרי אנפי מחובר לסטרא אחרא ומחובר אל הקדושה ולכן כך הוא אומר דבר שאין במינו במחובר לסטרא אחרא אמנם גם אינו מחובר אל הקדושה תמיד וכן נמי אינו מחוסר צידה שהנה בסטרא אחרא אין בהם יכולת לצוד, אותו וגם בסטרא דקדושה עדיין לא צדו אותו אצלם ולכן דבר זה אם בא מחוץ לתחום של הקדושה אסור לאוכלו בסוד הלחם אשר הוא אוכל לפי שנראה כי לא דבר של קדושה הוא ולכן אסור למי שהובאו בשבילו הוא המלך הקדוש ולכל בני ביתו היא האשה ובנים המצומתין לה היינו החול אשר הם מזומנים אצלה לאעטרא יתהון ככתוב במאמר הקודם פ' קרח קריאי מועד אבל מותר לטלטלן בתוך ד' אמות כמו שחז"ל מיום שנחרב ב"ה אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה שם מותר לטלטלם או בתוך העיר היא הכלה הנקראת עיר כאשר היא בסוד הדינים כמש"ה עיר קטנה ואנשים בה מעט ולכן כאשר היא קטנה היא בסוד הדינים

ובתוך העיר הנקודה ציון הוא מותר לטלטל אותם שם או מבצר שידוע שהוקף לדירה כי הנה מבצר הוא בגימטריא שלג ועם הכולל של"ג היינו מש"ה נצבה שגל לימינך ונקרא מבצר לפי שנתחזק עתה שהוקף מן הימין שהוא אל בגימטריא אלף למד שעולה הק"ף והיינו הוקף לדירה למה נצבה שגל זו לימינך להיות מוקפת ממנו כדי שתהיה ראויה לדירה אז הם מותרים לטלטל אותם לעורר האהבה ואחרים מתירים אף לאכלם בסוד אכלו רעים ולערב למדת ערב צריך להמתין מי שהובאו בשבילו בכדי שיעשו ואח"כ נעשה בהם החיבור:

דבר שאין במינו במחובר כאמור שהובא לישראל והוא דוגמא לישראל סבא קדישא מאותו אור חוזר או מבחינת נשמות שהובא בי"ט ראשון של ר"ה מותר בשני והוא הדין לשבת ויום טוב הסמוכים זה לזה לפי כי על ידם נעשה החיבור:

ישראל ששיגר דורון לחבירו ע"י כותי הנה כאשר אותם האורות והנשמות הבאים מלמטה הנה הם מעוררים את האהבה ומחברים חתן וכלה הנה לכן אז ישראל משגר מאותו הדורון לחבירו הצדיק עליון בסוד כי ישבו אחים יחדיו כדי לעורר האהבה עליונה כדאיתא פ' ויצא וז"ל ויבא יעקב מן השדה וכו' ותצא לאה לקראתו אימא נפקא לגבי ת"ת ברא קדישא ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי לרוואה לך בתפיקנין ועידונין עילאין וכו' מה כתיב תמן וישכב עמה בלילה הוא יעקב לא כתיב אלא הוא ההוא דסתים ולכן יאמר נא ישראל ששיגר דורון לחבירו הוא בסוד ת"ת ישראל שמשגר דורון ממה שהגיע לו מאמו לחבירו הוא הצדיק עליון כדי שיהיה מתייחד עם אימא כמש"ה וישכב עמה בלילה הוא אמנם שיגר אותו זה הפעם ע"י כותי מעי"ט בסוד ויבא יעקב מן השדה בערב ונתעכב העכו"ם ולא הביאו לפי כי העכו"ם לא יכול להכנס במקום קדוש עליון והביאם בי"ט מחוץ לתחום בענין הגשמי מותר וכן נמי הדוגמא לזה למעלה כי אותם האורות גם הנשמות הגיעו למעלה אך לא על ידי עכו"ם אלא מסיבתם אפשר מותר לאכול אותם אבל אסור לכל ישראל לטלטלם חוץ לד' אמות לפי כן נמי ישראל עליון אינו מטלטל אותם אלא בתוך ד' אמות של הלכה כאמור או חוץ לעיר המוקפת חומה כי כן אימא עילאה מקפת לכלה ועושה לה חומה כמש"ה אהיה לה חומת אש סביב וכו' או חוץ למבצר כי ידוע שהוקף לדירה ח"ת ישראל שהוא דר שם כנודע:

סימן תקטז

[א] אשר הוגד למעלה שהאדם צריך להיות מעורר בלבו תמיד יראת ה' כדי שלא יתגבר עליו יצרו ביום טוב מפני כי האדם מצווה לשמוח ביום טוב שנאמר ושמחת בחגך ואין

שמחה אלא בבשר ויין ולכן אפשר שהיצר מתגרה בו ולכן צריך להרגיז אותו בכמה עניינים כנזכר למעלה והנה נתבאר בדין הקודם ענין מה שאמר ישראל ששלח לחבירו דורון ביום טוב שמדבר כנגד משחז"ל בא ליטהר מסייעין אותו שהרי הדבר קשה מאחר דקים לן כי הבחירה ביד האדם נתונה א"כ למה בעשות האדם מחשבה טובה תכף מסייעין אותו וכאשר לא טוב עשה פותחין לו ומה גם שם נאמר אדם מטהר עצמו מעט מטהרין אותו הרבה מלמטה מטהרין אותו מלמעלה בעולם הזה מטהרין אותו לעולם הבא כל ענין זה דבר קשה להולמו אמנם דבר זה יתבאר עם מה ששנינו הוי מתלמידיו של אהרן כי לא היה צריך לומר אלא עשה כמו אהרן מהו הוי מתלמידיו היתכן לילך ליקבר אצלו ללמוד ממנו אמנם סוד הענין כך הוא כי האדם על ידי מעשיו נעשה תלמיד של אהרן ממש על דרך מה שאמר רבי יהושע אשריך אברהם אבינו שיצא רבי אלעזר בן עזריה מחלציך וכי לא יצא אלא מחלציו ולא מחלצי אביו אלא מפני שעשה מעשיו וכן מצינו נאמר לרעה בנבוכדנצר בן בנו של נמרוד הרשע ולכן יאמר נא דע כי בא לטהר מסייעין אותו וזה יהיה לו מאותה הטהרה עצמה כיצד תפש אדם לעשות מצוה כשם שהיה עושה אחד מן הגדולים אז מסייעין אותו הצדיק עצמו שתפס דרכו לעשות בא עמו ומסייע אותו לעשות מצות על דרך מה שאמר בתלמוד משה שפיר קאמרת שהרצון לומר כי על ידי שעסק בתורה הרבה זכה בו בא עמו ניצוץ אחד ממשה רבינו עליו השלום ומסייע אותו בלימודו כך לענין מעשה המצוה מסייעין אותו כנזכר ולכן יאמר נא ישראל ששלח דורון כי מותר לו לישראל הוא האדם הצדיק מותר לשלוח לחבירו ביום טוב בהמה חיה ועוף היינו נשמה לסייע אותו למען ילך בדרך טובים ויעשה המצות וזו הנשמה בין שתהיה מסטרא דבהמה כד"א אדם ובהמה תושיע ה' בין שיהיה מסטרא דחיה והם חיות הקודש או עוף מסטרא דעוף יעופף על הארץ מן הכל מותר לשלוח לו אפי' חיים לא מבעיא שהאדם אחר המיתה שעולה במדרגות עליונות אלא אפילו בזמן שהוא חי מכניס בו ניצוץ מנשמתו וקרוב לזה אחז"ל אדם עשה מצוה אחת מוסרין לו מלאך אחד שתי מצות וכו' מוסרים חצי מחנה של הקב"ה לשמרו שנאמר יפול מצדך אלף ורבבה מימינך:

ועוד הנני מודיעך סוד גדול על מה ששנינו אביו ורבו בשביה פודה את רבו ואח"כ פודה את אביו שאביו הביאו לעה"ז ורבו שלמדו חכמה הביאו לחיי העה"ב שנאמר הנה אנכי והילדים אשר נתן לי ה' וכי ילדיו היו אלא אלו תלמידיו והנה המובן מכל זה שרבו לפי שמלמדו תורה נחשב לו כאלו הוא בנו ואין הדבר כפי פשוטו אלא הוא בנו ממש ויפח באפיו נשמת חיים על ידי שמלמד אותו תורה נופח ממה שבתוכו מן הנשמה שלו

נותן בו בקרבו ונעשה בנו ממש ולכן אחז"ל למד ולא למד אין לך הבל גדול מזה וזו היא תכלית הכונה שלי בהדפסת הספרים כי אף על גב כי על הסתם כל המדפיס ספר כונתו תהיה ודאי להועיל לעצמו כדי שיהיו שפתותיו דובבות בקבר אמנם ענין זה הוא מדרגה פחותה משני פנים ראשונ' כי לא בכל הדברים שלומדים בני אדם יגיע כך רק צריך שיהיה דבר אמיתי על יסוד חז"ל שנאמר תורת אמת היתה בפיהו דאשמועינן קרא אם האדם לומד דברים של אמת מיוסדים על בוריין לעולם הם בפיהו לא ימושו כמו שהבטיח הקב"ה לישעיה לא ימושו מפיך ובכן דובב שפתי ישנים הוא מעצמו חוזר על תלמודו וגם כי באותו הלימוד אין לו הנאה רק בהנעת לשון ושפה אמנם אין לו עלייה ע"י אותם שלומדים בספרו אמנם אני כהן הדיוט לא כך היא כונתי בהדפסת הספרים אלא להועיל לזולתי ראשונה כי ימצא בהם מוסר השכל ללמוד בתורה לשמה כאשר ידעו דרך ה' ובעבור כך החי יתן אל לבו לשוב מדרכיו גם שיהיה צדיק יוסיף אומץ ובכן יקנה לו רוח חדשה כדאיתא בזוהר פ' בראשית דף י"ב וז"ל פקודא חמישאה כתיב ישרצו המים שרץ נפש חיה וכו' בהאי קרא אית תלת פקודין וכו' למלעי באורייתא ולאשתדלא בה ולאפשא לה בכל יומא לתקנא נפשיה ורוחיה דכיון דבר נש אתעסק באורייתא אתתקן בנשמתא אחרא קדישא וכו' וכד אשתדל באורייתא בההוא רחישו דרחיש בה זכי להההיא נפש חיה ולמהדר כמלאכין קדישין דכתיב ברכו ה' מלאכיו אלין אינון דמתעסקין באוריית' דאקרון מלאכיו בארעא ודא הוא דכתיב ועוף יעופף על הארץ האי בהאי עלמא בההוא עלמא תנינן דזמין קב"ה למעבד לון גדפין כנשרין וכו' דכתיב וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים וכו' וע"ד אמר דוד לב טהור ברא לי אלהים למלעי באורייתא וכדין ורוח נכון חדש בקרבי עכ"ל הנה מבואר הדבר כי הלומד בתורה קונה רוח חדשה כפי התורה שילמוד ולכן בספר זה ישוטטו רבים ותרבה הדעת ועוד יהיו הדברים האלה סיבה להיות הבנים בני משתי סיבות אם לענין כי זו היא דרך המלמד להועיל וכן נמי זה הדרך למלמד תורה וכפי ערך המעלה אשר יקנה לעצמו כך מועיל למדריך אותו מאחר כי הוא בנו קים לן כי ברא מזכה אבא ובזה מובן כי התלמיד הוא בן ממש (לא בדרך השאלה ולכן יאמר נא מותר לשלוח לחבירו הלמד עמו ביום טוב בהמה חיה ועוף כפי מה שלמד ממנו כך מכניס בו חלק נפש או רוח או נשמה ואמר אפילו חיים שלא תאמר זה ימצא באדם המוליד בן כפי כונתו כך יהיה ממשיך עליו לעת הלידה בלבד ולכן הודיע כי אפילו בני אדם שהם חיים כי ע"ד הסתם הם צדיקים הנקראים חיים על ידי הלימוד קונים להם רוח חדשה לפי כי כן הקב"ה מסכים על יד המלמד אדעתא דהכי ועוד ירצה מ"ש מותר לשלוח לחבירו בי"ט וכו' כי הנה הקב"ה קרא לישראל

חברים. שנאמר היושבת בגנים חברים ונאמר למען אחי ורעי ולכן יאמר כי מותר לשלוח לחבירו איש הישראלי שולח לו הקב"ה בי"ט בהמה חיה ועוף ר"ל ע"ד מ"ש בזוהר כי האדם ע"י מעשיו קונה לעצמו נפש או רוח או נשמה כדאיתא בזוהר פרשת משפטים דף צ"ד. ז"ל תא חזי כד בר נש אתיליד יהבין ליה נפשא מסטרא דבעירא זכה יתיר יהבין ליה רוחא זכה יתיר יהבין ליה נשמתא וכו' וכך היא המדה עצמה ביום טוב על פי מדותיו של האדם ועסק תורתו כך נותנים לו נפש יתירה שהוא בחינת בהמה כאמור ואם יזכה ישלח לו הקב"ה רוח או נשמה שהם חיה מסטרא דכורסייא עוף בחינת דרוח מעולם המלאכים דכתיב ועוף יעופף על הארץ כאמור אפילו חיים מוסיפין לו שנאמר כי בג ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים משלחים יינות שמנים וסלתות לעולם התחייה בעבור מה שעוסק בתורה אבל לא תבואה לפי שמחוסרת טחינה אמנם מוציאה הארץ גלוסקאות נאות כמו מה שחז"ל וכן אמרו לעתיד חטה מתמרת ועולה כדקל אדם יוצא לשדה מביא סולת לא תבואה כאמור:

[ב] כל דבר שמותר לשלחו ביום טוב לא ישלחנו בשורה דאף על גב כי הלימוד מעלה טפי ברוב עם גם התפילה כמו ששלחו מתם הזהרו בחבורה אבל לענין שילוח הנפש או רוח או תוספת נשמה לא ישלחנו המלמד תורה או הקב"ה בשורה דהיינו שלשה בני אדם או יותר אלא לכל אחד מישראל הוא לבדו כמשפט הזה יעשה לו כפי מה שיזכה על ידי מעשיו ולימודו והיינו מה שאמר אין משלחים בשורה של שלשה או יותר זה אחר זה נושאים כלם מין אחד היינו נפש או רוח או נשמה ואמר זה אחר זה כלומר שלא תאמר לאחר שיזכה האדם לתוספת נפש או רוח אחר כך יוצאה מזה ונותנת לזה בו ביום לא יתכן דרך ה' להיות כן אבל אם כל אחד מישראל נושא מין אחד דהיינו נפש או בחינת רוח או בחינת נשמה מותר וכך היא המדה לעולם כאמור: [ג] משלחים כלים אף על פי שאינם תפורים וסוד הענין כי הנה חכמים ז"ל אמדו בקהלת רבה כי לא הבגדים שלובש האדם יום אחד לובש אותם ביום השני אלא כשם שהקב"ה מחדש פניהם לעתיד שנאמר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו כך הקב"ה מחדש לבושיהם בכל יום מינים ממינים שונים והנה נמי בעולם הזה כך הקדוש ברוך הוא מלביש לנפש אדם ביום טוב בגדים חשובים לנפשו כפי מעשיו ולכן בא הענין בגשמי משלחים כלים אפילו אינם תפורי' שהם ראויים לישען עליהם וזה הוא אות לבית ישראל כי כן הקדוש ברוך הוא מלביש נשמתו בחיים עדינה ומה גם לאחר המיתה מלביש אותה חלוקא דרבנן גם לזמן התחיה אפילו יש בהם כלאים והם קשים לאות כי לעתיד בטל דין הכלאים כמו שנתבאר אצלי בנבואת יחזקאל מה שאמר פארי פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם

עוד צמר (יחזקאל מו) כי לעתיד מפני שנתקן עון של קין לכן משתמשים אז בפשתים שהיה קרבן קין בתחילה והיא הלכה מחודשת כנזכר שם ומשלחין תפילין כיון שראויי' להניחם בחול רק שולחים באדם תפילין היינו ענין עטרה והוא סימן לעתיד שהקב"ה עתיד להיות עטרה בראש כל צדיק כמש"ה יהיה ה' לעטרת צבי לשאר עמו ומה גם בג"ע כמ"ש בתיקונים שהקב"ה מתקן לכל צדיק כסא ועטרה בעבור התפילין ע"ש:

עוד זה מדבר בענין הנוגע למעלה וכך הוא אומר מותר לשלוח לחבירו בי"ט וכו' והענין כי הנה הכלה נקראת חבר לצדיק כד"א הלא היא חברתך ואשת נעוריך והצדיק נקרא חבר טוב לה והנה ביום טוב נעשה החיבור של חבירים הללו והם משלחים זה לזה דורונות בלי ספק ולכן יאמר מותר לשלוח לחבירו ביום טוב בהמה חיה ועוף לפי כי הנה נתבאר למעלה כי חכמת שלמה זמינת לכל חילהא בזמנא דמועד שריא בעלמא שנאמר קריאי מועד ולכן חילהא של כל העולמות עולים אצלה ובלי ספק שהם מביאים דורונות עמהם כנ"ל וכמש"ה ובת צור במנחה פניך יחלו עשירי עם (תלים מו) כאמרו כי בזמן החרבן לבת צור מביאים מנחה אמנם לעתיד מבשר ואומר שמעי בת וראי לפיכך ויתאו המלך יפיך שהרי בדק ולא מצא כיופי שלך ולכן ובת צור שהיא השפחה היא עצמה במנחה גם כן פניך יחלו אמנם אותה בת צור בה נאמר וישבה לפתח ביתה לעוברי דרך והחזיקה בו ונשקה לו וכו' לכה נרוה דודים עד הבקר וכו' אבל את כל כבודה בת מלך פנימה ולכן מנחה זו משלחת הצדקת כלתא דא לצדיק שהם בהמ' חיה ועוף מן העולמות אפי' סיים מבני אדם הצדיקים הנקראים חיים כי אמרה חזי במאי ברא אתינא לקמך כנזכר בזוהר והחבר גם כן משלח לה יינות בסוד שתו ושכרו דודים שמנים לפי שהוא כתיש כתישין מאינון זתין עילאין ואפיק זיתא דכיא ויהיב לה להעלות נר תמיד וסלתות שלכן נק' נאסרו בי"ט כל סלת וקטניות אבל לא תבואה לפי כי מחוסרת טחינה וכבר נתבאר למעלה כי החטה עדין נמצא בה שתי קליפות הם שני אותיות ח"ט כדאיתא בזוהר פרשת בלק ח"ט סמיך לה וע"י הטחינה נפרדים ממנה והם סובין ומורסן ולכן אין משלחין במועד תבואה כי עדין היא חסרה התיקון ומלאכה זו של הטחינה אסורה במועד לפי שצריך לעשות זה ערב המועד להפריש ממנה ס"א ולהעלות אותם למעלה ולכן דבר דאפשר לעשות מאתמול ואין שם חסרון טעם ולא ריח כנ"ל:

כל דבר שמותר לשלחו במועד לא ישלחנו בשורה וכו' להיות כי בי"ט הם מזומנים למעלה כל חילהא לאעטרא יתהון ולכן המתנה שמשלחים הצדיקים אלו זה לזה הנה הוא יהיה בשעה שמתרצים זה לזה ואז נאסר להרגיש בהם נברא כאשר הוא אצלי בפ' השמים מספרים וכו' (תלים יט) ואח"כ אין אומר ואין דברים מהו כן אלא בתחילה

השמים החתן מספרים ומדבר עם הכלה הנקרא' כבוד ונקרא' אל כדאיתא בזוהר שלמדנו מתרנגול שמפייס תחילה והוא רמז לתרנגול זה הנקרא גבר שנאמר לזאת יקרא אשה אבל אח"כ בשעת ביאה אין אומר מהחתן ואין דברים מן הכלה בלי נשמע קולם לפי שהאשה שמדברת ושכיניה שומעים קולה תצא שלא בכתובה ולכן נאמר ביוסף ויקרא הוציאו כל איש מעלי כדאיתא בזוהר ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף בסוד והאדם ידע ולכן אין משלחין בי"ט בשורה דהיינו ג' בני אדם דאוושא מלתא והוא כדרך שיעשה בחול כי הנה הבתולות הם מלוים אותה למעלה והם במזמוטי חתן וכלה אבל בי"ט כבר נעשה ולכן אין משלחין ג' או יותר זה אחר זה ממין אחד אבל אם כל אחד נושא מין אחד מותר כי זה מורה על כי אחד מהם נותן לחבירו והשילום של החתן הוא ע"י יוסף הצדיק שמוליך המתנה אצלה והיא משלחן על יד איש אחר בנימן הצדיק ולכן מותר: משלחים כלים אע"פ שאינם תפורים והדוגמא לזה הוא כי אימא עילאה סוד הנשר בעל הכנפים בה נאמר יפרוש כנפיו יקחהו ואיתא בזוהר פ' בלק דף ר"ט. וז"ל תאנא מסטרא דאימא כד איהי מתעטרא נפקין בעטרהא אלף ות"ק סטרי גליפין בתכשיטהא וכד בעא לאזדווגא במלכא מתעטרא בחד עטרא דארבע גווני וכו' לבתר אתהדר עטרא ומעטרא ליה אימא עילאה בההוא עטרא ופרישא עליה ועל מטרוניתא לבושי יקר בההוא עטרא כדין קלא אשתמע בכלהו עלמין צאינה וראינה וכו' ולכן משלחים כלים בגשמי אפי' אינם תפורים אפי' כלאים אם הם קשים להגיד על רמז זה של אלו הבגדים ומשלחים תפילין כיון שראויים להניחם בחול אבל למעלה יש להם תפילין יותר עליונים מאותם שבחול כי בני אדם הצדיקים זוכי' דוגמתם כשמתפללים בכונה רצויה:

סימן תקיז

[א] כאשר מנו חז"ל שבח הראשונים השלמים שיבחו לר' ישמעאל ע"ה ואמרו עליו חנות מיוזנת להודיע שבחו כי כל מי שהיה שואל אותו ימצא אתו כל מה ששואל דוגמת חנות מיוזנת הנמצא בה מכל מה שישאל האדם מקרא משנה דרשה הגדה וכו' כך ימצא ולכן יבא הדוגמא זו לדין זה כי כן ביום טוב צריך האדם ללמוד בתורה אמנם לעולם ילמד אדם בחבורה כנ"ל שלחו מתם הזהרו בחבורה לכן יאמר נא מותר לומר לחנוני הוא הדוגמא לת"ח אשר נמצא הכל בידו כנזכר לפי כי אינו משכח תלמודו כאשר ילמד האדם בחברה כך אחז"ל חרב אל הבדים חרב לשונאיהם של ת"ח שלומדים יחידים בד בבד ולכן הוא אמר כי לומר לחנוני לתת לו ביצים או אגוזים או שאר מיני מאכל ומשתה של תורה דינו ביום טוב כמו בשבת ושם נאמר ואם הוא כותי אסור ליקח ממנו

דברים שיש במינם במחובר וזה יהיה רמז למה שביארתי במ"ש רב חסדא לא בעניותי אכלית ירקא וכו' כי הנה חז"ל אמרו מה ששנינו הלומד בספרים החיצונים אין לו חלק לעה"ב ואפי' למילף בהו טעמא והיינו מ"ש כי לחנוני איש הישראלי מותר לומר לו תן לי ביצים ואגוזים במנין שהם הלכות ודינים ואגדות וכיוצא שהם במנין שלכן נקראים ת"ח סופרים כי כן הכל הוא כמספר אבל אם הוא כותי אסור ליקח ממנו שום דבר שבמינו במחובר וכו' כלומר שום ידיעה שבעולם אסור ללמוד ממנו או מספרים החיצוני שלו לפי כי הוא דבר שבמינו במחובר כך אחז"ל אל תקרב אל פתח ביתה זו מינות לפי כי בדבר שהאדם לומד ממנו נעשה מחובר לו והוא ע"ד האמור למעלה בענין התלמידים שנקראים בנים מפני כי רבו נופח ממה שבתוכו אותו ניצוץ של נשמה קדושה והוא בנו כמו כן הוא הלמד מן הכותי מכניס בו רוח הטומאה ממה שבתוכו והוא בנו ממש שלכן הקשו ר' מאיר היאך למד מאלישע אחר ומסיק ר' מאיר רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק כלומר כי אלישע אע"ג שיצא לתרבות רעה לא הוה נחשב לכותי לפי כי תוכו היה טוב ומאמין באלהותו ית' אלא שטעה ולכן הקב"ה שהוא בוחן לבבות אז נתרצה במה שהשיב רמון מצא ותכף אמר הלכה משם ר' מאיר כדאיתא פ' אין דורשין כי אמר ר' מאיר בני אומר וכו' ולכן אסור ליקח מן הכותי דבר שבמינו מתחבר אליו כענין ר' אליעזר שנתפס על ששמע דבר מתלמידי יש"ו בפ' מאתנן זונה קיבצה והנאהו ולכן אסור ליקח ממנו דבר שבמינו מחוסר צידה שהרי על דבר אחד ניצוד ר' אליעזר אלא אם כן ניכר בהם שלא נלקטו ולא ניצודו היום כלומר כי זה העכו"ם מתחילה למד אותם דברים אבל באותו פרק אינו מאמין בהם וכן לא יקח ממנו בצים והוא דוגמא לויכוח שלהם והיינו מ"ש שמא נולדו היום כי התרנגולת אינה יולדת בלילה משום שיולדת בלא זכר והבן אבל דבר שאין בו משום מחובר שמא מתחבר עם עכו"ם ולא משום צידה לפי שאינו דבר של מינו' הנתפס בעבורו ולא משום נולד כמש"ה כי ילד יולד לנו וכו' מותר ליקח ממנו כי דבר שהוא חוץ מג' דברים הללו אינו אסור לשמוע ממנו דבר של חכמה אפי' הובא היום מחוץ לתחום של ישראל וכן קמח שנטחן היום בעיר שרובה עכו"ם הוא ענין לימוד שנטחן בשינים הדק היטב לעצמן מותר ליקח ממנו לעת מצא דאדעתא דעכו"ם טחנו ליה והוא הדין ליקח ממנו פת שאפה בו ביום אשר חז"ל אמרו לא תגנה על מטה ארמית לא תיסב גיורתא לפי כי כן אחז"ל גיורא עד עשרה דרי לא תבזה ארמאה באפיה והראיה ויחד יתרו ולכן יאמר כי כן נמי לעת מצא יש ליקח פת מעכו"ם שהדוגמא לזה הוא הלחם אשר הוא אוכל:

[ב] ישראל שאמר לכותי מבעוד יום תקנה לי יונים למחר לא יפה עשה וכו' והנה בלי ספק כי יונים לאו דווקא אמנם בא הדוגמא לזה לענין ולא תונו איש את עמיתו באונאת דברים הכתוב מדבר לא יאמר לו אתמול עשית כך וכן לא יאמר לו פה שאכלה נבלות וטרפות ילמוד תורה שנאמרה מפי הגבורה ולכן בא אזהרה לאיש הישראלי בזה שאמר לעכו"ם מבעוד יום תקנה לי יונים למחר כגון מי שאמר לגר אתמול היית עכו"ם ולמחר אתה עושה יום טוב לא יפה עשה לכן נמי יהיה הרמז למה ששנינו מפריחי יונים פסולים לעדות וזה הישראלי אמר לעכו"ם לקנות לו יונים למחר ר"ל כי אינו חושש על לאו דלא תענה ברעך עד שקר לא יפה עשה ואם כה יאמר ישראל שאמר לעכו"ם וכו' כלומר רמז הוא לומר כי זה הישראלי הוא כיונה פותה אין לב מאחר שהוא מתעסק בצורכי הגוף הנגוף כי התבונן לצורך אכילה הגשמית לקנות למאכל למחר ולא התבונן על שלימות הנפש כנראה כי רצונו לקיים כולו לכם ולכן עשה הכנה לקנות יונים ולכן לא יפה עשה אבל אם עשה כבר מותר לאכול מהם ביום טוב לפי כי על כל פנים מצוה קא עביד דכתיב ושמחת בחגך אבל אם רגיל בכך אסור דאין זה דיעבד כיון שרגיל בכך נמצא כי תמיד ירדוף אחר רסן בטנו למלאות תאותו ויתחזק בו היצר וכן לענייניים האחרים הנרמזים בזה לומר לחבירו מלא לי כלי זה יין וכו' גם לענין מעשה המצוה ימצא בזה רמז כי אדם זה רצונו לקיים כלו לה' הוא בהפך מאותו המצוה על היונים לקיים כלו לכם אך זה רצונו לעשות כלו לה' ולכן לא יהיה במדה אלא לומד והולך לפי כחו:

[ד] לא ימוד אדם שעורים ויתן לפני בהמתו אש עשה מעשה בהמה ורצונו לתקן מעשיו לא יהיה מודד ומשער החטא שלו אלא משער הן חסר הן יתיר לפי שאנו מצווים שנאמר ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם:

וכאשר כבר נתבאר כי כל הדברים הגשמיים ימצא להם שורש למעלה וכאשר האדם עושה אותם הם מתעוררים לכן ירצה במאמרו זה אומר אדם לחנוני כי זה הוא אדם עליון אומר לחנוני זה מט"ט תן לי ביצים או אגוזים במנין לענין אכילה הרוחנית שנא' בה אכלו רעים או שאר מיני מאכל ומשתה הוא מותר כנזכר בשבת ע"ש ואם הוא עכו"ם חנוני זה בסוד מלך זקן וכסיל אסור ליקח ממנו דבר שבמינו במחובר וכו' והרי ג' דברים זה. יצא ראשונה דבר שבמינו במחובר היינו שלא יהיה בו תערובת מחובר טוב ורע וזאת שנית לא יהיה נמי מחוסר צידה לפי כי זקן וכסיל זה הוא הצד ציד בפיו להכשיל בני אדם אלא אם כן נודע וניכר בהם שלא נלקטו ולא ניצודו היום וכן לא יקח ממנו ביצים הם מן נפשות הנקראים ביצים כמש"ה והאם רובצת וכו' שמא נולדו היום ולכן אין לרשות בהם אבל דבר שאין במינו מחובר לפי כי סטרא אחרא אין להם חיבור

כמש"ה אשר הלך חשכים ואיתא בזוהר פרשת בלק דשארי בחיבורא וסיים בפירודא ונאמר יתפרדו כל פועלי און נמצא שהקליפה אין במינו במחובר וטעם אחד ולא משום צידה הוא משחז"ל כל עוף הדורס טמא והוא הצד ציד ועוד ענין שלישי והוא ולא משום נולד כי הנה אלו המדות דסטרא אחרא אין בהם נולד לפי כי כן איתא בזוהר פרשת משפטים אל אחר אסתרס ולכן אין שם נולד ולכן מותר ליקח ממנו אפי' הובא היום מחוץ לתחום של הקדושה וכן קמח שנטחן היום בעיר שרובה עכו"ם והוא הרמז לעולם העשיה אשר שם סטרא אחרא הם הרבים על סטרא דקדושה כדאיתא בתיקונים והקמח שהובא משם היינו בסוד ויהי טוחן בבית האסורים כלומר כי אותו החלק שבא משם מותר כי הנה נתבאר כי חכמת שלמה זמינת לכל חילהא בזמנא דמועד שריא בעלמא ולכן מכל העולמות עולים למעלה סטרא דקדושה ובלי ספק כי גם מעולם העשיה סטרא דקדושה גם הם יעלו ולפי כי שם נמצא התערובת טוב ורע ונוסף עוד כי הם הרבים סטרא אחרא לכן יאמר נא קמח שנטחן שם בעיר שרובה כותים לא שהקמח נטחן בעשיה שהרי נתבאר כי אל אחר אסתרס ולא עביד פירין אלא הענין כך הוא קמח שנטחן למעלה היום ושם נעשה היחוד למעלה בעיר שרובה כותים בהצטרפות העיר שרובה עכו"ם דהיינו סטרא דקדושה שבעולם העשיה כי כאן נמצאו וכאן היו מותר ליקח ממנו לצורך התעוררות עליון דאדעתא דעכו"ם טחנו כי לעולם יש התעוררות מסטרא אחרא ע"ד איש מצרי הצילנו מי גרם למשה לילך לישא אשה לולי המצרי וגם שנשא בת יתרו כומר לע"ז והבן וכל זה אדעתא דעכו"ם טחנו ליה לפי כי זהו סוד יתרו שהשביע למשה רבינו עליו השלום שיהיה הבן הנולד ראשון לע"ז ונשבע משה שנאמר ויואל משה אין ויואל אלא שבועה כמו שאומרים חז"ל ואחר כך משה רבינו ע"ה לא כן עשה אמנם לפי כי סטרא אחר הוא זקן וכסיל כסבור להרויח מן הקדושה ואדרבא הוא מפסיד כדאיתא בזוהר פרשת משפטים עת אשר שלט האדם באדם לרע לו ודאי הכל הולך אל מקום אחד ולכן מותר ליקח ממנו ע"ד כי יקח איש אשה גמר קיחה קיחה והוא הדין ליקח ממנו פת שאפה בו ביום מותר אע"פ כי אין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר כי בעד אשה זונה עד ככר לחם ולכן אע"ג כי התעוררות בישול פת זו מסטרא דילהון היה מותר: ישראל שאמר לעכו"ם מבעוד יום תקנה לי יונים למחר וכו' הוא אשר חז"ל הגידו כי היונה אינה ממירה בן זוגה ולכן בא דוגמא לזה כי ישראל עליון הוא האומר לעכו"ם ס"א מבעוד יום בשעה שנעשה הזמנה לכל העולמות בזמנא דמועד שריא בעלמא וחכמת שלמה אזמינת לכל חילהא תקנה לי יונים למחר כלומר כי יהיה סיבה הוא למחר לקנין היונה תמה להתחבר עמה אע"ג כי כן לא יעשה לא יפה עשה שהרי נאמר כי הנה המלכים נועדו אז

עברו כל מאריהון דדינין לפי שהם יחדיו שני מלכים מלכא ומטרוניתא כדאיתא בזוהר מ"מ לא יפה עשה אם עשה כבר עכו"ם וגרם התעוררות העליון מותר לאכול מהם בי"ט בסוד הלחם אשר הוא אוכל והוא שלא יהיו מפריחין אלא יהיו יחדיו שבת אחים גם יחד אבל אם רגיל בכך איש הישראלי הגשמי אסור לאכול מהם נמצא שהוא גורם העדר למעלה חלילה דאין זה חשיב דיעבד כיון שרגיל בכך ואדרבא למעלה מעלימין ענין הזווג מס"א כדאיתא פ' תרומה וכיון דאתת כמאן דאתי לאחזאה ביקרא דמלכא וכו':

לומר לחבירו מלא לי כלי זה יין דינו בי"ט כמו בשבת ושם נאמר בסוד שתו ושכרו דודים: לא ימוד אדם שעורים ויתן לפני בהמתו וכו' הוא מ"ש בזוהר פ' בלק דף קס"ט. וז"ל תנן ארעא קדישא ברשו דקב"ה ורשו אחרא לא עאל תמן היך אבדיקת ארעא אי קיימא במהימנותא דקב"ה ולא אתחברת רשו אחרא בקריבו דתרומה דא דשעורים דרזא דסוטה עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר השעורים שהם מאכל אותה בהמה הרבוצה על אלף הרים מביאים מהם קרבן לענין בדיקה למעלה כדרך הסוטה ולכן במועד דליכא למיחש בזה שהרי נתקדשה מטומאתה ועלתה למעלה לא ימוד אדם שעורים ויתן לפני בהמתו דמשמע כי הוא מודד על דרך אותו עומר שעורים שנאמר וימודו בעומר לפי שיש ספק אי קיימא במהימנותא ח"ו אלא משער ונותן לה כפי ההזדמן כדי שלא לעשות פגם למעלה ח"ו:

סימן תקיח

[א] הנה ענין הוצאה לאכול ושלא לאכול יהיה כי הנה שנינו אלו דברים שאוכל מפירותיהן בעה"ז והקרן קיימת לו לעה"ב ונאמר בענין הצדקה, ובחנוני נא בזאת אמר ה' וכו' והיינו הרמז בזה כמ"ש מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה ר"ל כי הנה איש הישראלי מצוה לענג י"ט שנאמר ושמחת בחגך ואין שמחה אלא בבשר ויין ואמר הקב"ה לוו עלי והאמינו בי שאני פורע לכם ולכן יתן אל לבו האיש הישראלי בהוצאת י"ט יתבונן בזה כי מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה ששנינו אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהן בעה"ז והיינו להתיר לאדם אם רוצה לעשות אלו הדברים כדי לאכול מהם בעה"ז שרי ליה מאריה וכן נמי הותרה הוצאה שלא לצורך אכילה והיינו הוצאה של מעשה הצדקה כמ"ש ר' יוחנן לינוקא דר"ל עשר בשביל שתתעשר הוא מש"ה בענין הצדקה ובחנוני נא בזאת אמר ה' כי מותר לנסות בזה להקב"ה וכגון קטן ולולב וס"ת הוא משחז"ל כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה חוץ מהוצאת בניו לת"ת וכן לולב כמשחז"ל חייב לקנות ולהוסיף עד שליש משלו מכאן ואילך הקב"ה משלם לו בעה"ז

וס"ת וכלים נמי אבל אבנים שהוא דוגמא וכיוצא משאר הדברים אפי' לענין מצוה לא. הותר לאדם לא תנסו את ה' אלהיכם אסור לישראל להוציא שום דבר לצורך כותים דאע"ג כי בימי הפורים כל הפושט יד ליטול נותנים לו אפילו רשע לא כך יעשה בשאר הימי': עוד ירצה במאמרו מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה מדבר בענין הנשמות שהם מאכל עליון שמתקרבים על גבי המזבח העליון כמשחז"ל פ' פקודי למה משכן משכן שני פעמים מלמד שהראה הקב"ה למרע"ה משכן למעלה ומזבח בנוי והמלאך מקריב עליו נשמות של הצדיקים והנה ענין זה מכונה לענין הוצאה לצורך אכילה כלומר כי הוצאה שיוצא הצדיק מזה העולם לצורך הקרבת הקרבן כאמור הותר נמי שלא לצורך אכילה אנשים מתים ואינם לצורך אכילה זו גם כן כגון קטן שאינו ראוי להקרבה ולולב מי שאין בו זולת תורה כנזכר בהלכות לולב אשר חז"ל הגידו יש בני אדם שדומים ללולב שבהם תורה ואין בהם מצוה וס"ת היינו האומר אין לו אלא תורה וכלים אחרים אבל לא אבנים ע"ד והוא היה לאבן וכיוצא בהם אסור לענין זה ואם כה יאמר לענין צורך האדם כך היה אומר מתוך שהותרה הוצאה של האדם לצורך כגון רבי בון שהיה מטייל בו ארוכות וקצרות והיה בו צורך לילך ליהנות בזיו השכינה באותה סעודה כך הותרה שלא לצורך עצמה אלא לצורך העולם כגון קטן וס"ת ולולב כי הם מגינים על העולם תורה ומצוה אבל אבנים הם בני אדם שלבם קשה כאבן וכיוצא אסור לענין זה. ואם אמרנו מתוך שהותרה הוצאה לצורך האכילה הוא מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף רי"ג. וז"ל בליליא שלטאן ממנן דאתפקדו על אינון נשמתין דצדיקייא לסלקא לון לעילא ולקרבא לון קרבן נייחא לגבי מאריהון וכו' כלהו נשמתין אתכלילו בההיא נקודה ונטלא לון זמנא חדא כמאן דבלע בליעו דמלה ואתעברת כאתתא דאתעברת רזא דא למארי מארין כד האי נקודה אתעברת דמתעברא אתהני מההוא הנאותה דאתכלילת נשמתא מהאי עלמא באינון עובדין ובההוא אורייתא דישתדל בה ביממא וכו' לבתר אפיקת לון לבר ואולידת לון וכו' ורזא דא חדשים לבקרים חדשים ודאי כמה דאתמר וכו' הנה מבואר מדברי המאמר ענין יציאת הנשמה מן הגוף בלילה שהוא לצורך אכילה עליונה ולכן הותרה נמי הוצאה לכל אדם ע"י השינה שלא לצורך אכילה כגון קטן ולולב וס"ת וכלים כי כל אחד מאלו לאו בר אכילה עליונה הוא מכל מקום נשמתן עולה למעלה אבל אבנים וכיוצא אסור עת להשליך אבנים שנא' ואת נפש אויבך יקלענה הוא הנרצה אצלי במאמר תני כל הרוחות עולות למעלה וכו' יכול אף של רשעים כן דקשה איך יתכן להבין כי של רשעים ינתנו באוצר אלא כי מה שאמר אף של רשעים כן ר"ל כי הם

נשארים למעלה לכן הוצרך לפרש הכתוב ואת נפש אויביך יקלענה ולא יניח אותה שם כגון אלו אסור לעמוד שם:

ואם נאמר עוד הוצאה לצורך אכילה הוא לאחר המיתה הוא מה שאמר בזוהר פרשת ויקהל דף רי"א. וז"ל והא הכא רזא דרזין כד בעא הקב"ה לאתתקנא בתיקונוי ולאתקשטא בשבתי ובזמני ובחגי משדר ארבע אנפין דנשר וכו' ואינון ארבע אנפין יהבין קלא ולית מאן דישמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא וכו' כדין נשמתין סלקין בההוא פתחא עד דסלקין לגו עיגולא דסחרא בההיא נקודה כדין חמאן מה דחמאן ומגו נהירו וחדוותא מההוא דחמאן סלקין ונחתין קרבין ורחקין ואיהי תאיבא לגבייהו ומתפשט בנהירו כדין אלביש קנאה מנהורא חד צדיק עילאה ואסתכל בשפירו דהאי נקודה ובתיקונהא ואחיד בה וסליק לה לגביה ונהיר נהורא בנהורא והוו חד כל חילא דשמיא פתחי בההיא שעתא ואמרי זכאין אתון צדיקייא נטרי אורייתא דהא חדוותא דמאריכון בכון דהא עטרא דמאריכון מתעטרא בכון וכו' הנה מבואר מדברי זה המאמר כי הותרה הוצאה מגן עדן תחתון ועולה למעלה הנשמה לצורך אכילה כנזכר וכן נמי הותרה שלא לצורך אכילה היינו מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף רי"ב. וז"ל ואינון נשמתין דבגנתא דעדן לתתא שטאן בכל רישי ירחי ושבתי וסלקי עד ההוא אתר דאקרי חומות ירושלם דתמן כמה ממנן ורתיכין דנטרי אינון חומות דכתיב על חומותיך ירושלם הפקדתי שומרים וסלקין עד ההוא אתר ולא עאלין לגו עד דאתלבנן ותמן סגדין וחדאן מההוא נהירו וחייבין לגו גנתא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי יש נשמות שעולים מגן עדן הארץ למעלה ולא לצורך אכילה רק להשתחוות שם והיינו הוצאה מגן עדן שלא לצורך אכילה ואמר כגון קטן שאין בו צורך ולולב שמנענין אותו וס"ת אבל לא לאכלה אבל אבנים שהוא כינוי לרשעים שנאמר והוא היה לאבן וכיוצא אסור ולא הותר הוצאה אפילו מגהינם:

[ב] אסור לישראל להוציא דבר וכו' להוציא כלומר אשר חז"ל אמרו גהינם צועקת תן לי רשעים ג"ע צועק תן לי צדיקים וכו' ומה ענין זה אלא הוא מ"ש בזוהר פרשת שלח לך כי קודם שמכניסים הרשע בגהינם מלבישים אותו בגדי' הצואי' ואחר כך נמסר לממונים של גהינם ולכן יאמר כי ביום טוב אסור לאיש הישראלי להוציא שום דבר לצורך הכותי כי כן נמי כך נעשה בגן עדן ואיתא נמי בדברי חכמים ז"ל במוצאי שבת מלאך אומר לרשעים צאו למות שכבר שלמו הסדרים וזה ש"ה צלמות ולא סדרים וכו' ולכן יאמר כי כן נמי אותם רשעים שהיה להם הנחה ביום טוב אין מוציאין אותה משם לצורך עכו"ם היא הקליפה של גהינם עד שישלמו הסדרים כאמור:

[ג] לקח עץ שאינו מיוחד לשפוד וכו' הנה נתבאר למעלה כי השפוד הוא דוגמא לענין עבירה אלא שהוא לענין אוכל נפש מן המצטרך נמשך אל העון אמנם שהוא משחז"ל משביעו רעב עתה לקח עץ שאינו מיוחד לשפוד להרע רק הוא עץ כד"א לא עץ מאכל הוא וצלה בו בשר כלומר כי עתה חזר בו ממה שהיה ערל לב ועתה נעשה לבו רך כבשר כמ"ה יבא כל בשר להשתחות לפני אסור לטלטלו אחר כך להשתמש בו ע"ד הנ"ל שעולה הנשמה למעלה לצורך אכילה או ליהנות מזיו השכינה שאינו כלי מכלל הצדיקים הנקראים כלי שנא' הברו נושאי כלי ה' ולכן אינו עולה למעלה אלא שומטו ומניחו בקרן זוית כי כן הדוגמא של זה הוא נשאר בגן עדן למטה כדי שלא יזוקו בו אותם העולים למעלה אפילו אין עליו בשר כלל כך יעשה לו:

[ד] מותר לטלטל סולם של שובך והדוגמא לזה הוא האדם אשר עלה במעלות רמות מחמדות הזמן דהיינו כמו סולם של שובך שהוא במדרגות זו למעלה מזו על דרך מה שאמרו חכמים ז"ל שבעה שורות של צדיקים יושבים בפני הקב"ה ולכן מותר לטלטלו משובך לשובך ואפילו ברשות הרבים ר"ל לטלטלו ע"ד משחז"ל צדיקים אין להם מנוחה לא בעה"ז ולא לעה"ב אלא מוליכים אותם מישיבה לישיבה עד היכן עד ועשיתי לך שם גדול כשם הגדולים אשר בארץ הם אברהם יצחק ויעקב שנקראו גדולים וז"ש מותר לטלטלו היינו טלטולי גברא ואפילו ברשות הרבים והגדולים הם האבות לפניהם יעמוד אבל סולם של עליה דהיינו רמז אל הגאוה ע"ד שמתעלה ומתגאה בלבו פעם אחר פעם כי לזה נאמר ולא תעלה במעלות על מזבחי דאסור לפסוע פסיע' גסה שהוא מדרכי הגאוה ולכן אסור בטלטול להעלות אותו ע"ד הנזכר בענייני הקדושה:

[ה] להוציא גרף של רעי דהיינו רמז למדבר נבלות צריך להוציאם ולהרחיקם ממנו וגם מן החצר שהוא דוגמא לחצר העליונה אשר שם הנשמות שנאמר אשרי תבחר ותקרב ישכון חציריך ואם בא להחזיר אותו לחצר כלומר להחזיר אותו ולתקנו באופן שיוכל האדם להכנס לחצר עליון צריך ליתן לתוכו מים והיינו ענין מימי התשובה שנאמר שפכי כמים לבך ויהיה שיעור באותם מים של התשובה כדאיתא לבטל אותם וירבה עליהם מים של תורה ואחר כך יחזיר אותם לחצר כאמור:

[ו] בהמה שמתה ביום טוב וכו' הנה נתבאר למעלה על בחינת האדם שעושה עצמו כבהמה כי דוגמא לזה בשני עניינים האחד מהם לטובה והאחד הוא לרעה כי הנה האדם על ידי מעשיו נמשל כבהמה שעושה מעשה בהמה ולכן יאמר בהמה שמתה ביום טוב כלומר שהרשיע עד מקום שנקרא מת כמו שאמרו חכמים ז"ל רשעים בחייהם קרויים מתים אם היתה מסוכנת מערב יום טוב שכבר היה רשע נוטה למות ולא נגמר דינו

רק ביום טוב הרי זה מחתכה ומשליך לכלבים כלומר אם הוא יום טוב ממש קוברים אותו עכו"ם שנאמר בהם ישובו לערב יהמו ככלב ומה גם כי הנשמה שלו משליכין אותה לכלבים כמו שמבואר אצלי בההוא טבחא שהיה מאכיל נבילות ונפל מן הגג והיו הכלבים אוכלים אותו ושאלו לחכם ואמר ארפוניה דמדידהון אכלין וכו' כי ידרוש מה ש"ה לכלב תשליכון אותו ומדקאמר אותו ולא אותה ניתן לדרוש ממאי דשני קרא בדיבוריה להגיד כי ישר ה' הוא היה מאכיל נבילות לישראל לכן לכלב תשליכון אותו אמנם מכל מקום החכם התבונן בזה להציל נפשו מעונש זה שנאמר מיד כלב יחידתי כי לאחר שנקיים כך בגופו ונענש ודאי שניצול מעונש הנשמה כזה כי זה שאמר הרי זה מחתכה לנשמה ומשליכה לכלבים ואם לא היתה מסוכנת ברשע גמור אף על פי שהיתה חולי בחולי הנפש כד"א יש רעה חולה הרי זה מוקצה ולא יזיזנה ממקומה הראוי לה אחר המות:

ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה' הם אנשי המעלה אשר חכמים ז"ל אמרו אלו בני אדם שהם ערומים ביראה ועושים עצמן כבהמה ולכן הוא היה אומר בהמה שמתה ביום טוב הוא אשר ממית עצמו כבהמ' שנאמר כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה אם היתה מסוכנת מערב יום טוב דהיינו כי זה דרכו של אדם זה להעריך עצמו בחזקת מסוכן למסור נפשו לטבחה הרי זה מחתכה לכלבים ביום טוב כלומר כדאי הוא אדם זה לסתום פיהם של אותם הכלבים עזי נפש כי לא ידעו שבעה וכדאיתא בזוהר כמה פטרין משתככין בנינך יומא דין ואם לא היתה מסוכנת אף על פי שהיתה חולה על דרך כי חולת אהבה אני הרי זה מוקצה ולא יזיזנה ממקומה ואין בזה כח לסלק הכלבים מלחטוף נפשות ומלקטרג אלא כי הולך האדם אל בית עולמו למקום הראוי לו ולכן לא יזיזנה ממקומה כאמור:

[ז] מתחילין בערימות התבן וכו' הנה ביום טוב נצטוינו על השמחה כמו שאמר הכתוב תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה ולהרחיק ענין הדאגה והעצבון לפי שהוא נמצא מצד סטרא אחרא שלכן צוה עזרא הכהן עליו השלום לישראל אכלו משמנים ושתו ממתקים (עזרא ב' ח') כי זו השמחה הנאמרה בפסוק ושמחתם לפני ה' אלהיכם ואמרו חכמים ז"ל אין שמחה אלא בבשר ויין ואמנם אף על גב דדרשינן הכי מכל מקום הפשט לא יופשט מה שאמר ושמחתם שהרי נאמר עבדו את ה' בשמחה ולכן חזר ואמר ואל תעצבו שנאמר תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה ולכן יאמר נא מתחילין בערימות התבן כלומר דאף על גב שהאדם מצווה ביום טוב על השמחה וגם הוא שלא יתעצב עם כל זה מתחילין בערימת התבן היינו מה שאמרו חכמים ז"ל פעם אחת הסכים רבי אלעזר

ומצא זבלים ותבנים אמר כתיב אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אנו לא נזבלם ולא נתבנם כי הנרצה בקל וחומר זה היינו שני דברים כאחד טובים זה יצא ראשונה כי רבי אלעזר עליו השלום הבין מה שאמר הכתוב וכמטמונים תחפשנה היינו בחצות הלילה לפי כי כן דרך למחפש אחר המטמון באישון לילה ואפילה כדי שלא ירגישו בו שכיניו ואנשי ביתו ולכן אמר כתיב וכמטמונים תחפשנה דמשמע כי צריך להתעורר בחצות לילה לעסוק בתורה אנו לפחות לא נזבלם כלומר גם שנאמר כי לפי שאנחנו עוסקים בתורה ביום למ"ד פועלי דיממא אנן לפחות לא נזבלם ולא נתבנם ועוד רצה להודיע בנועם דבריו כי מה שאמר הכתוב וכמטמונים תחפשנה וסמיך ליה אז תבין יראת ה' משמע כי החיפוש זה היינו לראות אם נמצא בידו ענין המונע התורה ממנו כי אין חפץ להקב"ה בתורת הרשע שנאמר ולרשע אמר ה' וכו' ותשא בריתי עלי פיך ולכן אמר אם תעשה כך וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה' ולא תחטא ולכן כאשר ראה הזבלים אמר אנו לא נזבלם ולא נתבנם ר"ל בניחותא כגון אנן לא נזבלם לד"ת ולא נתבנם בכל ענין מגונה ואין אנו צריכים למש"ה וכמטמונים תחפשנה וכו' לכן אמר מתחילין לבדוק בערימת התבן אם נמצא בידו כי אדם אין צדיק בארץ אשר לא יחטא ואע"ג כי ימשך מזה לאדם קצת דאגה בהזכירו מעשיו אשר לא טוב עשה אם הוא תיבנא סריא כי יש לו ריח רע מצד מעשיו ואית ביה קוצי מעשים רעים שעומד להסקה באש של גהינם אז טוב לו יותר להיות בודק במעשיו ויתחיל לשוב כפי המותר לו לעשות ביום שהוא י"ט:

[ה] נוטלים עצים הסמוכים לדפני הסוכה ומסיקין בהם כי בא הדוגמא בזה לאדם שטוב לפניו הסמוך לדפני הסוכה היינו מש"ה עץ חיים היא למחזיקים בה ללומדים אינו אומר אלא למחזיקי' ולכן יאמר נא עצים הסמוכים לסוכה הם המחזיקים ביד עמלי תורה שהם סמוכים לסוכה כמשחז"ל עתיד הקב"ה לעשות צל וחופה לבעלי מצות אצל בעלי תורה שנאמר כי בצל החכמה בצל הכסף ולכן אלו הם סמוכים לסוכה כי זה הוא הדין קנים של הסוכה של הקנים הבולטים ויוצאים מן הסוכה שנחשב כסוכה כאשר יבא במקומו כי זהו הרמז לאותם המחזיקים לת"ח שנאמר בהם קנה חכמה קנה בינה ואלו הם הסמוכים לסוכה של הלומד בתורה נוטלים מהם ומסיקים בהם ע"ד הנאמר בלומדי התורה בוקע עצים זה בעל תלמוד יסכן בם נהנה מהם כך יהיה הערך של עץ הסומך לתלמיד חכם ללמוד בתורה מסיקין בהם ע"ד יסכן בם נהנה בהם:

[ט] בית שהוא מלא פירות מוכנים הוא הדוגמא לאדם שהוא בעל מצות דוגמת בית שהוא מלא פירות מאותם מצות ששנינו שאוכל מפירותיהן בעה"ז והקרן קיימת לו

לעולם הבא והיינו מלא פירות מוכנים ליהנות מהם בעולם הזה ונפחת האדם ונצרך להם נוטל ממקום הפחת היינו משחז"ל עשר בשביל שתתעשר שנאמר ובחנוני נא בזאת אמר ה' ולכן נוטל ממקום הפחת עצמו כמשחז"ל אפילו עני המתפרנס מן הצדקה ועוש' צדקה שוב אין מראין לו סימני עניות שנאמר ועיניתיך לא אענך עוד:

עוד אני מדבר בדינים הללו כמשפט הראשון לצד עילאה ימלל וכך היה אומר מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה הותרה שלא לצורך והענין כי הנה עד כמה פעמים נתבאר כי המדות של המלכות הם יורדים בעולמות התחתונים בכל עולם כמה בחינות במספר לכל ולכן כל זמן כי המלכות נשארה בעולם האצילות רק היא יחידה בסוד נקודה אחת לא יתכן להיות לה חיבור עם בעלה כראוי לפי שהוא כלול מעשר ספירות איך יתכן לו להתחבר עם נקודה אחת ולכן צריך כי בתחילה יעלו כל הבחינות שלה למעלה בעולם האצילות ותהיה נכללת בהם ואז לאחר שהם מתחברים בעצמם אחד באחד יגשו הם מתחברים עם הזכר איש באחיהו ידובקו ונעשה ביניהם הייחוד ולכן יאמר לענין זה שהוא הוצאה לצורך אכילה כי הנה המדות הללו יוצאים ממקומם ועולים למעלה לצורך אכילה בסוד הלחם אשר הוא אוכל וגם הותרה הוצאה שלא לצורך אכילה והיינו סוד הבירורין שמתברר מאותם מלכין קדמאין דמיתו וירדו לעולמות ונעשה ברירה בהם ללקוט ניצוצות מהברור שבהם כדי להעלות אותם למעלה והללו אינם בערך המדות ולכן מכונים שלא לצורך לפי כי המדות של המלכות הם עצמן לצורך אכילה לפי כי בהם הוא סוד האכילה עצמה אבל ניצוצות הללו הם מעוררים זאת האכילה ולא תיעשה אלא בעבורם לפי כי הם בסוד אור חוזר העולה מלמטה למעל':

או נאמר שהרצון הוא בהפך מזה לפי כי אלו האורות של הניצוצות הם העולים לצורך אכילה אמנם האוכלים אותם הם חתן וכלה והמדות של המלכות הם הוצאה שלא לצורך אכילה והיינו מ"ש כגון קטן הוא בסוד בנימן הוא הקטון ולולב בסוד הם שאר המדות הנכללים בלולב וספר תורה היינו תורה שבע"פ וכלים הם הנעשה בהם סוד האכילה אבל אבנים וכיוצא בהם שמורה על חלק שלא יכול להתחבר אסור:

עוד אפשר לומר מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה וכו' והוא הנרצה יותר כי ההוצאה שהוא לצורך אכילה הם אלו הניצוצות של הבירורין שהם מתבררין ועולים מכל עולם ועולם והם לצורך אכילה לפי כי הם המעוררים את האהבה ובעבורם נעשה הייחוד לפי שהם בסוד אור חוזר ומתוך כך הותרה הוצאה שלא לצורך אכילה הוא ההזמנה שעולים העולמות למעלה כנ"ל במאמר פרשת קרח קריאי מועד חכמת שלמה אזמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון וכו' אימתי בזמנא דמועד שריא בעלמא והנה אלו המזומנים

ועולים למעלה אינם לצורך אכילה עליונה של חתן וכלה אלא להנאתם ולטובתם כמ"ש לאעטרא יתהון ולכן הוא אמר כגון קטן ולולב וס"ת כי יהיה בהם רמז למחנות של ג' עולמות אותם מבחינת העשיה ועל היצירה נער קטון נוהג בם וס"ת מן הבריאה וכלים שלהם העולים אבל אבנים של ס"א מצד אותו אבן נגף וכיוצא בהן אסור:

עוד נמצא מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה הוא מ"ש בזוהר פ' ויצא ויבא יעקב מן השדה בערב דא ת"ת קדישא ותצא לאה לקראתו דא אימא ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי וכו' וישכב עמה בלילה הוא יעקב לא כתיב אלא הוא ההוא טמיר וגניז וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי עלייה שעולה יעקב למעלה אצל אימא עילאה הוא כדי לעורר האהבה בין אבא ואימא ולכן וישכב עמה הנקרא הוא כמבואר שם הנה כי הוצאה זו נקרא לצורך אכילה כי הנה ה' יוצא ממקומו ועולה למעלה והוא לצורך אכילה עליונה שנאמר בה אכלו רעים לעילא ולכן הותרה נמי הוצאה שלא לצורך אכילה והיינו העלייה של מועד שעולים זו"ן אצל אימא והיינו מ"ש כגון קטן שעולה לשם ולולב בסוד הצדיק וס"ת היא הכלה וכלים רמז כי הכלים הם העולים אבל הפנימיות נשאר במקומו כנודע:

עוד יש הוצאה שיוצא הצדיק לצורך אכילה עם רחל וגם יוצא שלא לצורך אכילה עם לאה והבן:

אסור לישראל להוציא שום דבר בי"ט לצורך כותי לפי שהנה נתבאר כי חכמת שלמה אזמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולאעלא לון תחות גדפהא ואמנם החיצונים שאינם מכלל חילהא נשארים לחוץ ולכן האיש הישראלי גורם בדבור להוציא מאותו השפע העליון הקדוש לחוץ לתת לקליפות חלילה ולכן אסור:

עוד יש סוד בדבר כי הנה שם נאמר במאמר הנזכר כי קדש עילאה זמין לכל כתרי מלכא אינון דשמא קדיש' אתאחיד בהו אימתי בזמנא דמועד שרייא בעלמא ומאחר כי כל כתרי מלכא המדות הקדושות העליונות הם מזומנים מקדש עילאה כי המוציא שום דבר בי"ט ונותן לכותי גורם כי כך נעשה למעלה ולכן אסור אמנם ממה שיוצא מן התמצית הם יונקים ומתפרנסים כדאיתא בזוהר פ' בלק בפ' במשעול הכרמים כי למטה שם הוא אותו שביל דקיק כי משם יוצא התמצית ומתפרנסים לקח עץ שאינו מיוחד לשפוד וכו' הנה המובן כי השפוד יהיה דוגמא לצדיק כי הבשר צולין בו היינו בשר מבשרי והוא מיוחד לכך וכאשר האדם לקח עץ בעלמא שאינו מיוחד לצלי כי זה מורה הדוגמא למט"ט שהוא הנקרא עץ הדעת טוב ורע כדאיתא בזוהר וזה לא יתכן לפי כי הייחוד הנעשה על יד מט"ט של צדיק וצדק הוא ביומין דחול כנזכר בתיקונים אבל בשבת וי"ט לא כן כי אז הוא חלוץ הנעל ולכן עץ זה אסור לטלטלו אחר כך שאינו כלי גם למעלה

מט"ט אינו כלי לענין הזווג של צדיק וצדק כמו בזמן החול אלא שומטו ומניחו בקרן זוית כי כן נמי עתה מט"ט בי"ט הוא מזומן למעלה כאמור כי חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא לון ולכן אין זורקין אותו אלא מניחו בקרן זוית כי כן הדוגמא כך הוא כי מט"ט הוא מונח בקרן זוית העליונה כדי שלא יזוקו בו אע"ג כי אין עליו בשר היורד מן השמים אסור לטלטלו ולעורר בו היחוד לפי כי למעלה אינו נעשה ע"י כאמור:

מותר לטלטל סולם של שובך ועו' איתא בזוהר פ' ויצא דף ק"כ. וז"ל מהו סולם דרגא דשאר דרגין ביה תליין והוא יסוד דעלמא וכו' מגיע השמים בגין דאיהו סיומא דגופא וקאים בין עילאה ותתאה כמה דברית איהו סיומא דגופא וקאים בין ירכין וגופא וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי סולם הוא היסוד ולכן יאמר מותר לטלטל סולם של שובך הוא דוגמא למדת המלכות היא יונת אלם וכדאיתא שם במאמר וראשו מגיע השמימה מאן ראשו ראשו דההוא סולם ומאן איהו דא דכתיב ביה ראש המדה בגין דאיהו ראש להההיא מטה ומנה נהיר וכו' והיינו שובך ולכן נקרא סולם של שובך מותר לטלטלו משובך לשובך והוא דוגמא לפי שלפעמים עולה הצדיק ומשמש בלאה כנ"ל בפ' אמרו צדיק כי טוב ר"ל נמצא בו שני מיני שלימות בזמן כ"י שהוא בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה אתר דאתפרעאן ואתגליין כל נהורין והיינו מ"ש אפי' ברשות הרבים לפי כי שם מקום שעולה כדי להתייחד עם לאה נקרא רשות הרבים מותר לטלטל אותו משובך של רחל ולהעלות אותו ללאה דהיינו שובך אחר ואפי' שהוא רשות הרבים אבל סולם של ענייה אסור בטלטול והדוגמא לסולם זה הוא מט"ט כדאיתא בזוהר פ' ויצא דף ר"ב. וז"ל והנה סולם חמא מט"ט סבא דביתא דשליט בכל דיליה דקאים בשלטנו על עלמא שרי וסליק לעינא בסליקו דשמא דמאריה וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי סולם הוא מט"ט והוא עולה למעלה ולכן בא הדין זה בסולם של עליה הגשמי שהוא אסור בטלטול כי הרמז שלו הוא למט"ט שהוא עולה למעלה מעולם היצירה לעולם האצילות ולכן נאסר לטלטלו טלטולי גברא להורידו משם כי כיון שעלה לא ירד מעלין בקדש ולא מורידין:

להוציא גרף של רעי ולהחזירו וכו' הנה גרף של רעי מובן הוא שהרמז שלו מורה על אותו תמצית היוצא וניתן לקליפות כנודע והנה זה מאחר כי ריחו רע ויש לו עיקר צריך להוציאו מן החצר שהוא רמז לחצר העליונה של הקדושה שנאמר בה אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך ונאמר ויד תהיה לך וכו' ויצאת שמה חוץ לפי כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך והיה מחנך קדוש ולכן אם ירצה להחזיר אותו לחצר צריך ליתן לתוכו מים כדי לבטל אותו ובאופן שלא יהיה ריח רע כלל:

בהמה שמתה בי"ט וכו' הנה יהיה הדוגמא לזה על אותה בהמה עליונה שהיא ממיתה את עצמו מפני שנאמר בה רגליה יורדות מות ולכן יאמר אם היתה מסוכנת מערב י"ט הרי זה מחתכה לכלבים והנה זה הוא בענין הגשמי אבל למעלה לא כך הוא כי הנה מערב י"ט התחילה הקדושה ועלתה למעלה לעולם האצילות ולכן יאמר ואם לא היתה מסוכנת אע"פ שהיתה חולה לא יזיזנה ממקומה כי כן הדוגמא לזה הוא מש"ה כי חולת אהבה אני ולכן אינה זזה ממקומה שעלתה למעלה כי מעלים בקדש ולא מורידים כאמור:

מתחילין בערימת התבן וכו' הנה נתבאר למעלה כי ענין התבן הוא דוגמא אל הקליפה כדאיתא בזוהר שהם שתי קליפות הסמוכות אל החטה היא הקדושה והם שתי אותיות ח"ט הובא למעלה ועליהם נאמר והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ולכן יאמר נא מתחילין בערימות התבן כלומר דאע"ג כי סוף סוף לא תהיה אחרית לרע בית רשעים ישמד שנאמר ולא יהיה שריד לבית עשו כי ה' דבר אמנם אין זה מתקיים עתה עד זמן שנאמר יפקוד ה' על צבא המרום במרום ואחר כך ועל מלכי האדמה על האדמה ואז נאמר בלע המות לנצח אבל עתה בזמן הזה מתחילין בלבד להעביר ערימת התבן של בית עשו ולא הכל ועוד נמי זה יהיה אם היא תבנא סרייא הוא סוד מ"ש בזוהר פ' תצא דף פ'. אשפה מטונפת דזרקין בה כלבים וחמורים מתים ואית ביה קוצי שעומד להסקה כמש"ה ודבקו בהם ואכלום אמנם יש ערימות תבן שאין עתידים לישרף ועליהם נאמר כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' ולעבדו שכם אחד ונעשים גרים גרורים ואסור להסיקן אותם:

נוטלים עצים הסמוכים לסוכה וכו' הנה נתבאר בהלכות סוכה כי הסוכה הוא סוד ה' אחרונה כדאיתא בזוהר פ' אמור ולכן העצים הסמוכים לדפני הסוכה יהיה רמז שלהם לעצים שנאמר בהם אפריון זה הכלה כדאיתא בזוהר פ' תרומה. עשה לו מלך שהשלום שלו מעצי הלבנון הם המדות שלו שמהם נבנה אפריון זה כנזכר ולכן יאמר נוטלים מהם ומסיקין בהם לעורר שלהובין דרחימו בין איש לאשה:

בית שהוא מלא פירות הנה המדה האחרונה היא בית בסוד אין בית אלא אשה והוא מלא פירות לפי כי שם נרמזים שבעה מינים שנשתבחה בהם א"י גפן ותאנה ורמון וכו' ונפחת נקב בי"ט כי מאחר שהיא בסוד בתולה נעשה לה כלי ולכן נוטל ממקום הפחת הוא הנקב שבאות ה' כי משם נמשך השפע לכל העולמות למטה:

סימן תקיט

[א] הנה נתבאר למעלה כי ענין החנות הוא דוגמא אל השלימות הנמצא באדם של תורה דוגמא מה ששיבחו חז"ל לר"י שהיה חנות מיוזנת ועל ענין רמז זה הוא אמר מסלקין תריסי חניות כלו' כי אע"ג דקים לן כי ענין של הלימוד ביום טוב אין ראוי לעיין בו כדי שלא יהיה לבו טרוד משמחת יום טוב כענין יום השבת אמנם לא כן הוא לענין הצורך כי דבר הצדיק ליום טוב מותר לו לעיין ולהורות את בני ישראל דלא סגי בלאו הכי כי היכי דלפרשינהו מאיסורא ולכן יאמר מסלקין תריסי חנויות ומחזירים אותם ביום טוב הוא הדוגמא למשחז"ל החרש והמסגר אלף מסגר משעה שסוגרין ד"ת אין פותח וכן נמי בענין זה הוא דוגמא לפותח בדברי תורה וסוגר בדברי תורה והיינו כדי להוציא תבלין שהוא צורך להם והם תבלין של תורה שהוא צריך להם בו ביום ולא ימנע משמחת יום טוב אלא ילמוד ויעיין בכל הצריך לו במה דברים אמורים כשיש להם אלו הדלתות של תורה ציר באמצע והוא כינוי לספק כי יש בו פנים לכאן ולכאן היינו ציר שבאמצע ולכן צריך לו להתבונן להיכן הדין נוטה לאסור או להתיר אבל יש להם ציר ספק הוא מן הצד ואין בו מקום לנטות לכאן ולכאן אסור לעיין בו גזרה שמא יתקע ע"ד משחז"ל התוקע עצמו לדבר הלכה וימשך בעיון כל היום וימנע משמחת יום טוב ושאין להם ציר מן הצד כל עיקר כלומר הלכה שאין בה ספק כל עיקר אפי' בבית מותר להחזיר ולסגור עליה מאחר שאין בה צורך לאותו היום כמדובר:

[ב] כלים שהם מפוצלים הנה הצדיקים הם מכונים לכלים שנאמר הברו נושאי כלי ה' שהם מפוצלים כלומר שהם חזרנים במצות והם פצלות לבנות כגון מנורה של חוליות כי הנה המנורה הוא דוגמא אל המצוה שנאמר כי נר מצוה והיא של חליות שנמצא בו כמה נרות באותם חוליות כמה מצות שמחזר לעשות אותם וכסא ושולחן שהדוגמא לענין מצות הצדקה שהם חתיכות חתיכות כמו שאומרים חכמים ז"ל מנין שכל פרוטה ופרוטה מצטרף לחשבון גדול שנאמר וילבש צדקה כשריון מעמידין אותם ביו"ט כך אחז"ל אשר לא ילמד אינו אומר אלא אשר לא יקים לומר כי העיקר הוא להחזיק ביד עמלי תורה ולכן הללו מעמידין אותם ביום טוב ומחזיקין בידם והוא שלא יתקע עצמו במצות הללו וימנע בו משמחת יום טוב שנצטוה עליה:

[ג] להתיר ולהפקיע ולחתוך חותמות שבכלים שבקרקע כי זה הוא הרמז לאשר לא טוב עשה בקרב עמיו דהיינו קשר של רשעים ואיכא נמי חברה וקשר של צדיקים ולכן נמצא דבר והפכו בזה דאע"ג כי אין בנין וסתירה בכלים יש דברים שהם אסורים כאשר מתבאר בהלכות שבת ע"ש:

[ד] לקטום קש או תבן או קיסם וכו' גם בזה נמצא דבר והפכו דאע"ג כי אוכלי בהמה אין בהם משום תיקון כלי עכ"ז יש בהם חילוק לפי כי יש מעשה בהמה שהם מעשה הרשעים לרעה ונמצא גם כן לטובה כמש"ה אשר יש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים כדאיתא בזוהר פרשת שמות וזה לשונו, ד"א יש הבל אשר נעשה על הארץ כדקאמרן דאתתקף על עלמא במאי בגין דיש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מטאן לידייהו כאינון עובדין דרשיעיא כגון בת עכו"ם או חד מאינון עובדין דאין מעשה הרשעים ואינון קיימי בקיומייהו מדחילו דמאריהון ולא בעאן לאסתאבא כגון כמה זכאי קשוט וכו' ואינון גבורי כח דעבדי רעותא דמאריהון ול חטאו זכו' ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים מטי לידייהו חד מצוה דאיהו בעובדא דצדיקיא וכו' וכגון ההוא חייבא דהוה בשביבותי' דרבי חייא דליליא חד פגע בההיא אתתא וכו' בעא למתקף בה אמרה ליה במטו מינך אוקיר לשמא דמרך ולא תחטי גבאי שבקה ולא חד בה וכו' הרי כי נמצא דבר והפכו במעשה הרשעים שעושים מעשה בהמה אבל ענין של עצי בשמים של הצדיקים שנאמר והוא בין הדסים מניף על החולה של הנפש ומחזירו למוטב כאשר נתבאר הכל בהלכות שבת ע"ש:

[ה] קמטים שעושים הנשים בבתי זרועותיהן וכו' גם בדין זה ימצא דבר והפכו כי הרמז של זה על הנשים שהולכות לעשות מצוה. כי הנה מצינו אותה המכשפת שהיתה עושה עצמה שמתפללת על אשה הרה המתקשה ללילד עד שיולדת כדאיתא בסוטה פרק היה נוטל כגון יוחני בת רטיבי ושם נאמר וזה לשונו ולמדנו קיבול שכר מאלמנה ההיא דרבי יוחנן ולכן בא הרמז בזה הקמטים שעושים הנשים כלומר שהם עושים קמטים בנפש אדם בבתי זרועותיהן שמראים לאנשים שלכן אמרו המצפה לשכר אשתו אינו רואה סימן ברכה לפי שהוא מגלה זרועותיה כדאיתא בפסחים פ"ד הר"ן בשם רבינו חננאל ובבתי שוקיהן כאשר הולכות להתפלל ברגלים תרמסנה אם נמצא באחת מהם ריח טוב ונמצא מכשיל בני אדם שמריחין ריח ערוה ע"ד שהיו עושין בנות ציון וברגליהם תעכסנה מן הריח טוב שהיה נכנס באותם הבחורים ארס של ערוה וכבר הפוסקים אמרו כי ריח זה הוא ענף מצוה של לא תנאף לא תהנה אף אמנם כבר ביארתי ענין זה כמו שאמר הכתוב כי רבים בני שוממה לזאת יקרא אשה כשרה שהולכת לב"ה ולא לילדה שהיא אשת איש ח"ו:

עוד לאלוה מילין בדינים הללו מה שאמר מסלקין תריסי חנויות ומחזירין אותם ביום טוב וכו' והענין כאשר נתבונן כי הכלה היא נקרא חנות שנמצא בתוכה כל צורך האדם עליון ואמנם היא צנועה אשר על כן צוה ה' לכסות את הכלים של המשכן אשר רומזים לה

כל אחד כפי בחינתו המזבח והמנורה והשולחן ואיתא בזוהר פרשת משפטים דף צ"ט לרחימתא דאיהי שפירא בחיזו ושפירתא בריוא ואיהי טמירתא בטמירו גו היכלא דיליה ואית לה רחימא יחידאה דלא ידעין ביה בני נשא אלא איה בטמירו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר היות הכלה העליונה בטמירו ועוד לקמן חזר והגיד שהיה לה מכסה לפניה והיינו הדוגמא לתריסי החנות ולפי כי בחול היחוד הוא בסוד כנפים עליונים שנא' אשא כנפי שחר אבל ביום טוב צריך להיות שינוי כי כן הדין אם אמר הוא בלבישו והיא בלבושה יכולה לעכב האשה אבל בשבת ויום טוב נאמר ולא יכנף עוד מוריך והוא דוגמא למה שעתיד להיות בביאת הגואל במהרה בימינו ומחזירין אותם נמי אחר כך ביום טוב והגילוי למה להוציא תבלין שהוא צריך כלומר כי על ידי כך ריח הכלה נודף והוא משבח ואומר וריח שלמותיך כריח לבנון נרד וכרכום קנה וקנמון וכו' ולא ימנע משמחת יום טוב שנאמר ושמחת בחגך אתה וביתך וכו' במה דברים אמורים כשיש להם ציר באמצע רצה לומר הדוגמא של זה למעלה סוד מה שחז"ל כי האשה יש לה ארבע איברים יותר מן האיש דאלו האיש יש לו רמ"ח איברים והאשה יש לה רכ"ב איברים והם שני צירים ושני דלתות שנאמר כי נהפכו עליה צריה ונאמר כי לא סגר דלתי בטני לכן יאמר במה דברים אמורים שיש להם ציר באמצע ומאחר שכבר נתקנה הכלה בזה יש מציאות לענין החיבור כי זה הציר הוא כינוי למקום שמקבלת בו הוולד ולכן פותחין החנות כי כן הכלה פתחת לגביה החתן כמש"ה פתחי לי אחותי רעיתי וכו' כשיש לה ציר באמצע אבל כאשר יש לה ציר מן הצד אסור גזרה שמא יתקע כי הנה הדוגמא לזה הוא כאשר כלתא דא היא בסוד האחור דוגמת בריאת אדם וחוה כי אז ימצא אף על גב שנאמר ויבן ה' את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה עדיין היא מן הצד שכן אח"כ נאמר ויביאה אל האדם ולכן כל זמן שהיא הציר מן הצד אסור לפתוח גזרה שמא יתקע והוא כינוי כמו ששנינו התוקע ליבמתו כלו' כי למה נאסר ענין זה בגשמי למטה גזרה שמא יתקע כי כן יהיה למעלה ונמצא תוקע עצמו לדבר הלכה הוא מש"ה עצם מעצמי מתחבר עם הכלה עליונה בדבר כד"א ראוה מדברת ואין יחוד זה של האחור משובח ולכן אסור זה זה בגשמי ושאין להם ציר מן הצד כל עיקר אפילו בבית מותר להחזיר כי מאחר שאין שם ציר כלל נמצא כי זה הוא דוגמא כי כבר הכלה עליונה חזרה בסוד הפנים ולכן אינו מתראה בציר שבה כי הרי נעשית בסוד בית ולכן מותר נמי להחזיר שהדוגמא למעלה כי כבר נעשה היחוד וחזר להסגר הדלת והבן:

כלים שהם מפוצלים כגון מנורה וכו' הנה נודע הוא ממה שנתבאר למעלה כי כלתא דא יש לה כלים שנאמר וככלה תעדה כליה וכן היה במשכן כלים שהם מפוצלים כגון מנורה

של חוליות כי לפי שהמנורה עליונה הוא סוד הכלה הקנים שצה הם פרקים פרקים כדאיתא בזוהר פ' תרומה אפריון זה העולם עשה לו מלך שהשלום שלו מעצי הלבנון שלו כנזכר שם כיצד נתפשט כל מדה ומדה ממנו עד שנעשו המדות של הכלה ולכן צוה ה' שתהיה המנורה מקשה אחת זהב להורות על העתיד להיות במהרה שנא' כלך יפה רעיתי ומה גם כי מנורה זו שעשה משה הוא בסוד הכלה שלו שנאמר בה אחת היא יונתי תמתי והבן אמנם מנורה שהיא של חוליות וכסא ושולחן שהם חתיכות חתיכות מעמידין אותם ביום טוב היינו מ"ש בזוהר דף קל"ב פ' תרומה וז"ל כתיב הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא וכו' דא איהו עלמא עילאה דאיהו יתיב על כורסיה יקריה וכל קדושן מניה נפקי ואיהו מקדש לכל עלמין וכו' הואיל וכך הוא נעשה נא עליית קיר קטנה דא איהו סידורא דשכינתא דאיהי עליית קיר כד"א ויסב חזקיהו פניו אל הקיר קטנה בגין דאיהי זעירא כד"א עיר קטנה ונשים לו שם בתיקונא דאנן מתקנן ובסדורא דילן בשירין ותושבחן ובצלותא וכו' מטה ושלחן וכסא ומנורה ארבע אלין כולהו בשכינתא אינון ואיהי כלא וכל תיקונין אלין מתתקנן לגבי עלמא עילאה וכו' הנה. מבואר מדברי המאמר כי אלו הכלים כלם הם בסוד השכינה מנורה ושלחן וכסא והתיקון שלהם הוא מ"ש נעשה נא היינו לפי שהם פרקים פרקים ולכן מעמידין אותם ביום טוב לפי שהרי שם נאמר כל אחד מאלו הדברים הוא נתקן ע"י דבר אחר וזה לשונו בסדורא דצלותא דערבית ובתיקונא דיליה מטה בסדורא דאינון קרבנין ועלוון דאנן מסדרן בצפרא ואינון שירין ותושבחן הא שולחן ובההוא סידורא דצלותא דמיושב ובתיקונא דק"ש ובההוא יחודא הא כסא בההוא צלותא דמעומד ובאינון קדושאן ותוספת קדושה וברכאן דאנן מסדרין הא מנורה נמצא כי מעמידין אותם כלים הללו ביום טוב והוא שלא יתקע שנאמר ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבי' בהבנותו:

להתיר ולהפקיע ולחתוך חותמות שבכלים שבקרקע וכו' הנה הענין שאין בנין וסתירה בכלים הסוד של הענין מפני כי כן נמי הכלים של הכלה אין בהם בנין וסתירה כלומר אע"ג כי מצינו מש"ה בא נבוכדנצר שתיק מחיק ירושלם וכו' ואת הכלים הביא בית אוצר אלהיו שהדוגמא שלו הוא סטרא אחרא אשר מושך למטה אצלם מקצת כלי בית ה' אמת הדבר שפעמים הוא מושך אותם למטה אצל הקליפה אבל הם הכלים כמו שהם כדאיתא בתיקונים באלין י' קליפין אתלבש קב"ה בגין לנטרא להו לישראל ובזה תכין מש"ה ויתן ה' בידו וכו' (דניאל א) כי לפי שהדבר הזה גם שהוא גנאי לסטרא דקדושה אך טוב לישראל בגין לנטרא יתהון כאמור אמנם כלים אלו הם הגולים לבין עכו"ם שלמים הם ולא כמו הכלים הראשונים שנשרו ונפלו למטה ולכן אינו שייך ענין בנין וסתירה

רק עלייה וירידה צודק וכן מותר לפתוח הנקב שבחבית לפי שהוא דוגמא של הבועל בתולה בשבת אבל מחדש אסור וכל הדברים המותרי' והאסורים מתבארים בהלכות שבת ע"ש:

לקטום קש או תבן או קיסם או עצי בשמים וכו' גם בזה יש דברים רבים להקל ולהחמיר כי התבן וקש וקיסם הם דוגמא לס"א ועצי בשמים הם סטרא דקדושה ומה לתבן אצל עצי בשמי' ולכן הכל יתבאר בהלכות שבת כי שם ביתו כי תדרשנו ימצא לך:

קמטים שעושים הנשים בבתי זרועותיהן ובבתי שוקיהם הם רומזים לאותם קשרים שהם למעלה בידים וברגלים לכן אלו אסור לעשותן בי"ט משום תיקון מנא כי הנה נתבאר כמה פעמים כי התיקון של כ"י נעשה מערב י"ט משעה שקדש היום וכנזכר לעיל ולכן אין לעשות תיקון מנא בי"ט עצמו כאמור:

סימן תקכ

[א] הנה ענין כיבוד הבית הדוגמא לזה הוא הצווי שאמר הכתוב ויד תהיה לך וכו' כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר כי הנה למדנו מזה שני דברים הבאים כאחד טובים ראשונה מ"ש והיה מחנך קדוש הוא המקום שהאדם עומד בתוכו והוא ענין בית שלו צריך שיהיה נקי וקדוש יאמר לו היינו ע"ד מה ששנינו יהיה ביתך בית ועד לחכמים שיהיה מקום מוכן וקדוש עד שיבחרו החכמים להיות מתוועדים ללמוד שם וזאת שנית תעשו ולא יראה בך ערות דבר שאם באולי המקום פנוי מכל טומאה ונקי אמנם האדם יטמא ולא יתחטא את משכן ה' טמא ולכן מה שיאמר כי מצוה לכבד את הבית יש במשמע ב' דברים האמורים כי ממה שצריך לכבד הבית משמע נמי כי צריך האדם להתבונן בעצמו אם נמצא בו עון אשר חטא שלא יהיה מתקיים בו מש"ה ושב מאחריך והנה כבוד הבית משמע נמי ענייניים רבים וזה יהיה ע"ד משחז"ל כל אדם יש לו שני חלקים אחד בג"ע ואחד בגהינם זכה אדם נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע שנא' לכן בארצם משנה ירשו לא זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בגהינם שנאמר ומשנה שברון שברם והנה מאמר זה נתבאר עד כמה פעמים אמנם ממנו נקח ללמוד דמאחר כי האיש הישראלי יש לו חלק בג"ע והוא אצלו בספק אולי חבירו יזכה ויעשה מעשים טובים ויקח אותו ממנו לכן באה אזהרה זו לאדם הגשמי בי"ט כי כאשר הוא מכבד הבית הגשמי מדברים המאוסים ומן העפר אע"ג כי אין זה דבר מאוס כך החי יתן אל לבו לכבד הבית שלו הנמצא לו בג"ע מכל דברים הרעים וטינות מחשבות הרעות וישים לנגד עיניו כי אל עפר ישוב אמנם וענוים ירשו ארץ שנאמר הקיצו ורננו שוכני עפר מי שהיה

שכן לעפר בעה"ז כך יתכוין בדעתו ולקנות אותו הבית שלו הנה זאת תורת הבית שהוא חלק שלו בג"ע כאמור אמנם כבר אנכי הגדתי והשמעתי בהלכות פסח כי כמה בתים יש לאדם ומוכרח הדבר לפי כי כן האדם הוא כולל נפש מן העשיה ורוח מן היצירה ונשמה מעולם הבריאה כדאיתא בתיקונים אין להאריך ולכן מוכרח הוא כי כל בחינה מאלו כאשר היא חוזרת לעלות למקומה למעלה שיהיה לה בית ליישב בו והנה חז"ל אמרו עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק י"ש עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש ובכלל מאתים מנה ולכן נמי יהיה בזה אזהרה לכבד הבית שלו בכל עולם מאלו לפי שאינו דומה הבית התחתון לעליון ולא דבר הפוגם בתחתון שוה לדבר הפוגם בבית העליון כי הנה בבית התחתון צריך לנקות אותו בענין המעשה שלא יעשה דבר של מעשה רע המטנף הבית אמנם הבית העליון צריך לבער ממנו ענין הדיבור שהוא יותר רע ומר וכמשחז"ל לא נחתם גזר דין על אבותינו במדבר אלא על לשון הרע ולא על מעשה העגל וזה יהיה כנגד הבית שהוא מושב אל הרוח כד"א וברוח פיו וכנגד הבית העליון צריך לבער ענין המחשבה ולטהר עצמו מכל הרהורי' רעים ומחשבות רעות כי כן הבית זה הוא מושב לנשמה וכבר אמרו חז"ל הרהורי עבירה קשים מעבירה לפי שעושי' טינוף בבית העליון הנזכר וכנגד אלו הבתי' יש דוגמתן באדם עצמו והם בקרבו בגוף שלו הוא הבית מושב הנפש והרוח והנשמה הנזכר והם הכבד והלב והמוח אשר מושב הנפש הוא בכבד ומשכן הרוח בלב ומשכן הנשמה במוח כי צריך לכבד אותם מכל טומאה וטינוף והוא מדין קל וחומר אם מצוה על האדם לכבד אותם הבתים אשר ישכון שם לעתיד כ"ש כי צריך לכבד המקומות הללו כי הם עיקר לזכות לאותם הבתים העליונים כי הנה תחילה יבער הדברים הרעים הנוגעים אל הכבד הכעס שהוא שקול כעע"ז וג"ע וש"ד ויסיר מן הלב קנאה ושנאה ותחרות כי כל דברים הללו הם יותר רעים מן העבירות החמורות כנודע ואין להאריך ועוד יפנה ויבער מדעתו כל המחשבות רעות ובכן יהיו נטהרים כל בתים אלו לשכון בהם חלקי הנפש אשר לו ולכן יהיה הכנה לשכון בתוכו הקדושה של י"ט ויהיה כלי להשראת שכינה בתוכו כמש"ה ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם של כל אחד מישראל כמשחז"ל והנה כבר נתבאר למעלה כי כל מעשה הגשמי אשר יעשה למטה האיש הישראלי כך הוא מעורר בכונתו הטובה להיות כך למעלה דומה בדומה ולכן עקב כי כך יעשה האדם ימצא כך למעלה שמכבד הבית העליון כי הנה כמו כן הוא הנרצה במדה העליונה בבית שלה כי לא במקום אחד בלבד יש לה בית אלא בכל עולם ועולם וכבר נתבאר בזוהר כל מאן דפגים אתרא דמטרוניתא כאלו פגים בה נמי חלילה ולכן יאמר לכבד את הבית הנזכר בשבת כך הוא ביום טוב והוא

כי הנה נתבאר במאמר הנזכר לעיל מפרשת קרח בענין קריאי מועד כי חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון אימתי בזמנא דמועד שריא בעלמא והנה בכל העולמו' מתפשטת ויורדת חכמת שלמה כנודע כדאיתא בזוהר פרשת תשא דף קצ"ב. וז"ל השתא בני רחימאי רחימין דנפשא מה אעביד ודאי אצטריכנא לגלאה אציתו ואטמירו מלין בסטר קדושה ההוא מלך על עלמא בתלת מלין אתתקף בבריאה ביצירה בעשיה והא אתמר רזא דכל חדא וחדא וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי מדת המלכות שהוא מלך עלמא העולמות תחתונות מתפשטת בשלש עולמות הנזכר והנה בעלות המדות שלה מן העולמות לא מפני כך הבתים עולים זולת המדות האלה בלבד ולכן צריך לכבד כל אותם הבתים של כל העולמות שלא יכנס צר לתוכם וזה יהיה על ידי מעשה האדם הגשמי כאמור כי כאשר נטהר מעון שהוא במעשה הנה על ידי כן נטהר הבית שהוא בעולם העשיה דסטרא דקדושה וכאשר יטהר האדם עצמו מעון הדיבור ומדברים בטלים שנאמר ולא יראה בך ערות דבר כמו שאמרו חכמים ז"ל ערות דיבור כמו כן נטהר הבית שלה בעולם היצירה וכאשר יטהר האדם מחשבתו על כך נטהר הבית אשר נמצא לה בעולם של הבריאה לפי כי הנה בעולמות התחתונים שולט הקליפה סטרא אחרא ויש תערובת של הקליפה עם סטרא דקדושה כדאיתא בתיקונים ולכן כאשר עולים החלקים של סטרא דקדושה למעלה צריך האדם לטהר עצמו ביותר לבל ישלוט הקליפה באיזה מקום מאלו על ידי מעשה שלו כי יהיה בלתי טהור ולכן אמרו חכמים ז"ל חייב אדם לטהר עצמו ברגל וכאשר נעמיק יותר בענין זה ירמוז למה ששנינו האשה מכבדת את ביתה מכבדת את חדרה וסוד הענין כי הנה כבוד זה הוא אשר נתבאר אצלי בפסוק אם רחץ ה' את צואת בנות ציון הוא סוד מה שאמר: חכמים ז"ל לבן מלך שטינף פלטין של מלך אמר המלך תבא אמו ותקנח צואת בנה והנה סוד הדבר כי לא בענין העגל בלבד הוא המשל זה אלא הוא מכוון לכל מעשה בלתי טהור אשר יעשה האיש הישראלי הוא מטנף פלטין של ממ"ה הקב"ה שאם חטא במעשה פוגם בעולם המעשה שנאמר נפש כי תחטא ואם חטא בדיבור אשר יבטא האדם לחטא בהנה הוא פוגם בפלטין שביצירה ואם חטא במחשבה הוא מטנף בפלטין של הבריאה אשר משם שורש נשמתו ואמנם זהו לפי פשוטן של דברים אמנם לכן ידע עמי כי העון של ישראל גדול כי הוא עושה פגם למעלה כי הגם כי היחיד כך הוא גורם ע"י מעשיו עד מקום אשר שורשו משם אמנם עון הכללות של ישראל ח"ו מגיע יותר למעלה הלא זה הדבר מבואר בזוהר פ' בלק דף קצ"ז וז"ל ואוליפנא מגו בוצינא קדישא דבשעתא דאיהי סליקת למלקט עינוגין וכיסופין ומומ' אשתכח בהו בישראל לתתא מיד מטי לה טפה כחרדל ואתעדיאת ויתיבת עלה

יומין במנין וכדין ידעין לעילא דמומא אשתכח בהו בישראל ומיד אתער שמאלא וכו' ולכן ומה לעשות אז האם מקנחת צואת בנה אלו ישראל וזש"ה אם רחץ ה' קרי ביה אם ר"ל אם של ישראל מתעוררת לקנח צואת בנה מפלטין שלה וז"ש אם רחץ ה' את צואת בנות ציון (ישעיה ד) הם שתי בנות שיש לה סוד ב' צירים וב' דלתות הנ"ל ואת דמי ירושלם שבאו לה מסיבת מעשה התחתונים ידיח מקרבה וזה יהיה ברוח משפט זה יעקב כדאיתא בזוהר בפ' מלך במשפט יעמיד ארץ וברוח בער זה יוסף המבער כל הטומאה וכבר נתבאר במקומו והיינו הפלטין שצריך לכבד האדם ביום טוב לבלתי יהיה שם איזה פגם חלילה וכל זה לא יתכן להיות הטהרה אלא על יד הכהן כי. כן הדין אפי' חכם לא יגזור ויאמר הבית טמא עד יבא הכהן וראה את הבית וכן נמי לענין הטהרה הוא כמשפט הזה דאף ע"ג כי שנים הללו הם מחוכמי' כי הנה נאמר ביוסף הצדיק אין נבון וחכם כמוך ויעקב נמי למד תורה בבית שם כד"א ומה תעשה לשמך הגדול והיה חכם עכ"ז אין להם יכולת לבער עד אשר יבא הכהן וראה את הבית שהוא מגדל אותה כמשחז"ל בת היתה לו לאברהם והוא מטהר אותה על יד שנים אלו עד מקום שקורים לה כבוד שנאמר ויבא מלך הכבוד כנזכר פ' פנחס ע"ש:

סימן תקכא

[א] הנה נתבאר בדברי חז"ל כי אין ראוי לאדם לעשות המצוה על תנאי שיעשה לו הקב"ה טובה בעבור' בעה"ז שנאמר יד ליד לא ינקה רע וז"ל כל שנתן צדקה בידו אחת ומבקש שכרה ביד אחרת רשע הוא שאינו רוצה להניח לבניו כלום שאילו האבות רצו ליקח מתן שכרן של מצות שעשו מהיכן היינו אנחנו חיים בעולם. ולכן יאמר נא ישראל א"כ מהיכן אני חי מאחר כי שכר מצות בהאי עלמא ליכא ומה לעשות ולכן יאמר נא משילין פירות דרך ארובה בי"ט כלומר לא סתמו עלינו לגמרי שלא לאכול שכר המצות בעה"ז אלא מקום הניחו לנו והוא דוגמא ארובה שהיא בתוך הבית ר"ל משילין ולוקחין כל איש ישראל פירות מאותם הדברים ששנינו אלה דברים שאדם אוכל מפירותיהן בעה"ז והקרן קיימת לו לעה"ב משילין פירות ממצות אלו דרך ארוב' בי"ט להיותו נהנה מהם בעה"ז ומה גם בי"ט כי כך אחז"ל עשירים שבשאר ארצות במה הם זוכים בזכות שמענגים שבתות וימים טובים א"כ שפיר קאמר כי משילין פירות מאות' הפירות שאדם אוכל מפירותיהן בי"ט בזכות שמענג י"ט כמשחז"ל אמר הקב"ה לישראל בני האמינו בי ולוו עלי וכבדו י"ט ואני פורע לכם וכן אחז"ל לא חרבה ירושלם עד שפסקו ממנה אנשי אמנה שנאמר שוטטו בחוצות ירושלם וכו' אם יש מבקש אמונה ואסלח לה ולא ישלשלם

פירות הללו בחלונות והדוגמא לזה הוא משחז"ל מפני מה העולם נברא בה"א שאם בקש לצאת יוצא ומפני מה ה"א פתוח מצידו שאם חזר בו מכניסו באותו נקב ולעיילי בהך לא מסתייא מלתא ופי' מפני המקטרגין ולכן יאמר נא כי כך יעשה האדם הרוצה ליהנות מפרי מעשיו מאותם הדברים שאדם אוכל מפירותיהן בעה"ז משילין מאותם הפירות דרך ארובה היינו באותו נקב קטן של אות ה' כלומר כי יחשוב עצמו שהוא בעל תשובה ונפקא מינה כי לא יצדק נפשו מאלהים לומר משלי נתנו לי אלא הוא בדרך צדקה כענין העושה תשובה כי כל מה שמגיע לו בעה"ז הוא לו בדרך צדקה או מתנה ולא ישלשלם בחלונות שהדוגמא לזה הוא הפתח של אות ה' התחתון כי יתראה כי בצדקתו נתן לו הקב"ה והא ליתי כמשחז"ל מה יתרון לאדם שיעמול לרוח אם יבא האדם להתווכח עם בוראו אין מספיק כל מעשיו לרוח שנותן באפיו לנשוב ולא יורידם בסולמו' כלומר לא יבקש עושר ממש להתעשר דאע"ג שאמרו בכתוב עשר בשביל שתתעשר מ"מ אין ראוי לעשו' כן דהיינו מ"ש ולא יורידם בסולמות היינו מה ששאלה המטרונא לר' יוסי ע"ה עושה סולמות מוריד לזה ומעלה לזה שנאמר כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים אלא יבקש דבר שמוכרח כדי חייו ותולה מדי ולא יטלטלם מגג לגג הוא משחז"ל בפ' מה לך כי עלית כולך לגגות וכי לגגות עלו כלם אלא אלו גסי הרוח וכו' ולכן יאמר ולא יטלטלם מגג לגג כלומר אף על גב כי אנכי הגדתי והשמעתי כי מותר לך להיות נהנה מאותם המצות שאדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה עכ"ז לא אמרתי לך אלא ליהנות בדבר שהוא דוגמא דלחם צר בדרך אותו נקב וארובה שבבית ועכ"ז יהיה לך בדרך צדקה לא שאתה ראוי לו ועכ"ז הזהר בזה פן תזוח דעתך עליך אם יגיע לך במעשה זה ואם זחה דעתך עליך לא תטלטל ולא תיגע בפירות המצות לא מבעיא כי לא תשאל ולא תנסה על ענין הסולמות הלז להוריד לזולת ולהעלות אותך אם הוא ראוי אלא אף על גב שיהיה מאותם גסי הרוח הדומה לגג וכו' ואתה כמוהו שניכם שוים לרעה עכ"ז לא יטלטלם גם שירבה בתפלה שיבא לו העושר מאותם שהוא גס רוח גאה לו אעפ"י שהוא כמוהו מטלטלטין המטלטלין מזה לזה דהיינו דוגמא מגג לגג אעפ"י שהן שוין:

[ב] מותר לכסות פירות או כדי יין וכו' חזר והגיד כי לאדם שטוב לפניו לא יתאוה למעשה ידיו כמו שביארתי בפ' ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו (הושע יג) כי בכל הדברים כי צריך איש הישראלי שלא לשאול מהקב"ה שכר המצות והיינו מה שאמר לא נאמר עוד אלהינו עשה עמנו טובה למעשה ידינו של המצות כד"א ומעשה ידינו כוננה עלינו לפי כי אשר בך ירוחם יתום רצוננו להניח הזכות לבנינו אחרינו ולכן הותר לכסות פירות של המצות אשר יעשה האדם להניח לבאים אחריו או כדי יין אם נמצא בו שעסק

בדברי הגדה שמושכי' לב האדם כיין או לבנים הוא מה שחז"ל מאי לבנים לבני בני הוא הנרצה לענייננו כי שאל מאי לבנים מאחר כי נאמר ועלהו לא יבול אפילו שיחת חולין של חכמים ז"ל צריכה תלמוד מה תענה בכינוי לבנים לכן אמר כי דבר גדול אחז"ל אל יאמר אדם אבנה לי בית של שיש ועליות מרווחים והבאים אחריהם ירעו בהמות כאחת הפחתי' אלא יתבונן האדם לדבר המועיל לבני בנים כי יסתפק במועט והיינו מה שאמר או לבנים כי יתבונן אדם להועיל לבאים אחריו ויכסה פירות של מעשיו נמי מפני הדלף כלומר כי יסתכל כי כל הקניינים המדומים לא יוכלו לעמוד במקרה קל שיגיע להם דוגמא לגשם שבא פתאום ולכן מה טוב לאדם שיקוה לחסד עליון כפי השגחתו ויבא כגשם לנו:

[ג] ליתן כלי תחת הדלף כדינו בשבת כך דינו בי"ט והדוגמא לזה אם באולי בשפלות ידים ידלוף הבית מתוך שנתעצל מדברי תורה נמשך לו שפלות ומטה ידו ולכן הקב"ה מצוה והכה הבית הגדול בקיעים של ייסורין ומניח כלי יש לו להיות כלי מוכן לקבל הייסורין לטוב לו וישפוך אותם המים הנגרים לחוץ כי לכן מהפך הגזרה לחוץ ובלבד שלא יעשה גרף של רעי כי יקיים מה שחז"ל וידעת היום והשבות אל לבבך אם באו עליך ייסורין אל תטיח דברים כלפי מעלה התבונן בלבבך מה עשית וכו', וכן נמי לא יעשה כמעשה הרשעים שנאמר והרשעים כים נגרש וכו' ויגרשו מימיו רפש וטיט שלכן אין הקדוש ברוך הוא מנסה את הרשע דפקר טפי כמו שחז"ל וכנזכר בהלכות שבת ע"ש:

ועוד נמצא בדינים הללו טוב טעם למעשה האדם הגשמי מה מעשיו מועילים למעלה והכי קאמר משילין פירות דרך ארובה ביום טוב וכו' והענין כי הנה להיות כי ביום טוב יש נמצא הארה ושפע לכל העולמות כל אחד כפי בחינתו לא ראי זה כראי זה ולכן דין זה יתבאר על שני פני' והעיקר מ"ש בזוהר פ' קרח דף קע"ה הובא למעלה וז"ל ר"ש אמר קריאי מועד קראי כתיב חסר יוד אמאי אלא מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא ורזא דא כל אינון כתרין עילאין דזמינין מקדש עילאה הכי נמי קדש תתאה זמין לחילוי לאעטרא להו קדש עילאה ידיעה קדש תתאה חכמת שלמה הכי נמי זמינת לכל חילהא ואינון חיילין כלהו זמינין לאעטרא בהאי קדש בזמנא דמועד שריא בעלמא וכו' הנה מבואר מדברי זה המאמר כי שני הזמנות הם בזמן המועד הזמנה אחת היא מקדש עילאה שהוא מזמין לכל כתרין עילאין שהם המדות שבעולם האצילות וקדש תתאה מזמין לכל חילהא הם העולמות התחתונים בי"ע ולכן יאמר משילין פירות דרך ארובה ביום טוב רצה לומר כי הנה כאשר אלו העולמות של בי"ע הם עולים למעלה והם מזומנים מחכמת שלמה כאמור לאעטרא להו לכן הם מושכים שפע גדול להם ומתעטרים שם

אבל ג"כ הם משילין וממשיכים פירות ממה שקבלו מאותה הזמנה לפי כי העיקר הוא החיבור והייחוד הנעשה למעלה בין חתן וכלה בעבור עלייתם לשם כמו שנתבאר כי הרי נאמר ולא יראו פני ריקם ולכן מוכרח הוא כי כל עולם מעלה עמו ניצוצות מאותם עלמין קדמאין ולכן מעוררים האהבה בין איש ואשה ומתחברים שניהם איש באחיהו ידובקו כמער איש ולויות ואח"כ מאותם הפירות היוצאים מאותו הייחוד מתעטרים הם בתחילה כאמור והנותר מאותם הפירות הם משילין למטה דרך ארובה הוא מה שאמר בזוהר פרשת בלק דף ר"ט בענין במשעול הכרמים ואמנם להבין הענין באמת צריך לדעת כי מה שאמר זמינת לכל חילהא הם סטרא דקדושה אבל סטרא אחרא אינם עולים ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו ולכן מוכרח הוא להמשיך להם שפע להחיות אותם כי העולם צריכים להם ולכן משילין להם סטרא דקדושה פירות מאותו השפע למטה לכל עולם ועולם והיינו מלת משילין מלשון כי ישל זתך והבן וזה יהיה דרך ארובה הוא מה שאמר שם וזה לשונו ותאנא מבין סטרי חולקהון דממנן על שאר עמין נפיק חד שביל דקיק דמתמן אתנגיד חולקא לאינון תתאי ומתמן מתפרש לכמה סטרין ודא קרינן ליה תמצית דנפיק מסטר' דארעא קדישא ועל דא עלמא כוליה מתמצית דארץ ישראל קא שתי וכו' דלא תימא דאינון בלחוד אלא אפילו אינון כתרין תתאין מההוא תמצית שתיין ודא הוא במשעול הכרמים וכו' והנה הדבר מבואר מזה המאמר כי זה השפע הנמשך לכתרין תתאין הם פירות הנזכר שמשילין אותם למטה דרך ארובה זו היא שביל הכרמים הנזכר כדי לספק מזון לכל כתרין תתאין שאין יכולים לעלות למעלה ולכן לא ישלשלם בחלונות כי אין זה השפע הנמשך לסטרא אחרא למטה נמשך מדרך הפנים כי לזה נקרא חלון לפי שהוא מן הצד והבן אבל נקרא ארובה לרמוז שנמשך מצד האחור שלכן נקרא אלהים אחרים לפי שכל השפע שניזונים בו הוא מצד האחורים כנזכר ולכן נמי מטעם זה לא יורידם בסולמות ולא ישלשלם מגג לגג אף על פי שהן שוים לפי כי אין השפעתם נמשכת להם אלא דרך ארובה זו דהיינו כינוי לאותו שביל הכרמים הנזכר:

עוד זה מדבר לענין הזמנה העליונה מה שאמר קדש עילאה זמין כל אינון כתרין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהו ולכן כך היה אומר משילין פירות דרך ארובה והענין מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רצ"ד וז"ל וישראל ידעי למיצד צידה טבא רבא ויקירא מה עבדי מפקי מתחות גדפהא דאימא ההוא צפורא בלחישו דפומא מלחשי לגבה בלחישו בתר לחישו וההוא צפורא דחייש לאינון לחישין ולאינון קלין וכו' פרחת לגבייהו וכו' כל אינון בנין דתחות גדפי אמהון כיון דשמעי ההוא צפצופא וההוא לחישו מיד נפקו מתחות גדפהא דאימהון ופרחי לגבי ההוא צפרא וישראל נטלי לון וכו' הנה מבואר מזה

המאמר כי ישראל הם מזמינים לכל המדות עליונות וממשיכי' אותם למטה אצלם על ידי מעשיהם כנזכר במאמר מתקנין פתורא ומצלן צלותין וכו' אמנם אמיתות אלו המאמרים שנראה שהם חלוקים כך הוא כי הנה ידענו מן המאמר פרשת עקב כונת הברכות של הנהנין ששם תבין כי שני מיני שפע צריך להמשיך בראשונה צריך להמשיך שפע עליון מההוא שביל דקיק הנקרא ברוך וכו' ונמשך בכל המדות כדי שיהיה בהם כח והכנה לעלות לקבל שם השפע האמיתי שלהם והנה לכן ישראל הקדושים עושים כל ההכנה הנזכר במאמר ומזמינים להההוא צפרא ולכל הבנים עמה ועל ידי כן ממשיכים לאותם המדות שפע מאימא עילאה כדי שיוכלו לעלות למעלה ואחר כך בא ההזמנה של אימא עילאה והם עולים למעלה אצלה ומשפעת עליהם מאותם עטרות שלה ולכן יאמר נא משילין פירות דרך ארובה ביום טוב דהיינו כי ישראל הקדושים הם ממשיכים פירות ושפע מאימא עילאה על הבנים שלה על ידי מעשיהם כאמור וזה השפע נמשך דרך ארובה מה ששנינו ארובה שבין בית לעלייה דרך אות ה' ראשונה ממשיכים השפע למטה אצל מדות הנזכר ואחר כך הם עולים למעלה בהזמנה כאמור כי קדש עילאה אזמינת לכל צדדין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהו ואז הם עצמם אותם כתרין הם משילין פירות דרך ארובה היינו באותו שביל דקיק שנא' ושבילך במים רבים משם נמשך השפע להם ולכל ישראל כדאיתא בזוהר פרשת בלק דף ר"ט. וז"ל תאנא מסטרא דאימא כד איהי מתעטרא נפקין בעטרהא אלף ות"ק סטרי גליפי בתכשיטהא וכד בעא לאזדווגא במלכא מתעטרא בחד עטרא דארבע גווני וכו' כד מזדווג מלכא במטרוניתא סליק האי עטרא ואתיישבת ברישא דמטרוניתא וכו' כדין אימא בלחישו שדרת מתנן עילאין וקבע לון בההוא עטרא לבתר אנגיד נחלי דמשח רבות קדישא על רישא דמלכא וכו' לבתר אתהדר עטרא ומעטרא ליה אימא עילאה בההוא עטרא ופרישא עליה ועל מטרוניתא לבושי יקר כדין קלא אשתמע בכלהו עלמין צאינה וראינה וגו' כדין חדוותא הוא בכל אינון בני מלכא ומאן אינון כל אינון דאתו מסטרייהו דישראל דהא לא מזדווגי בהו דלא קיימי עמהון בר ישראל דאינון בני ביתא ומשמשי להו כדין כל ברכאן דנפיק מנייהו דישראל הוא וישראל נטלי כולא ומשדדי חולקא מניה לשאר עמין ותאנא מבין סטר חולקהון דשאר עמין וכו' ולא תימא דאינון בלחודוי אלא אפי' אינון כתרין תתאין מההוא תמצית שתיין וכו' הנה נחזור ונלמד מזה המאמר כי כל עיקר השפע הנמשך למטה מאימא הוא ולאחר שאותם כתרין עילאין מסתפקין ממנו כמ"ש במאמר דאעטרת למלכא ולמטרוניתא ופרשת עלייהו לבושין דיקר אחר כך נוטלים השפע ישראל והמצומתין להם שהם מסטרא דימינא ואח"כ הם נותנים לשאר עמין ולכתרין תתאין

ולכן הוא אומר משילין פירות דרך ארובה בי"ט כלומר דאע"ג כי בתחילה השפע הנמשך מאימא עילאה אין זה נקרא פירות אלא עיקר דהכי קאמר הכרוז צאינה וראינה בנות ציון הם הנשמות של ישראל במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וג"כ לבושין דיקר יהיבת להון ואין זה דרך ארובה אלא בפירוש אתמר ובפרהסיא נותנת להם אבל התחתונים ומה גם כתרין תתאין ע"י של ישראל הם משילין פירות של אותו השפע הגדול הוא התמצית וזה נמי הוא דרך ארובה מקום צר היינו במשעול הכרמים אותו שביל דקיק כנזכר במחמר אבל לא ישלשלם בחלונות. כי החלונות נאמר בהם משגיח מן החלונות וזה האור אינו נמצא להם ולא יורידם בסולמות שיורדים מעולם לעולם לפי כי זה יהיה כאשר נמשך השפע מעולם לעולם הוא במדרגות לתת לטוב לפני האלהים לא כך הוא עתה כי כל סטרא דקדושה עלו הם למעלה והם יקחו חלקם וכל המשכה זו אינה אלא לכתרין תתאין להחיות אותם כאמור ואתה מחיה את כולם ולא מגג לגג שהם מסטרא דקדושה נמי אע"פ שהם שוין לפי כי זה השפע אינו יורד רק דרך ארובה צרה כאמור:

מותר לכסות פירות מאחר שהנחנו כי פירות הללו הם השפע הנמשך מלמעלה אל העולמות לכן מותר לכסות אותו השפע החלק היורד לישראל מלמעל' מפני כי שם נמצאים בעלי עין הרע כמשחז"ל נוח להם לרשעי' להיות סומין שנאמר תחשכנה עיניהם מראות לפי שהם מביאים תקלה לעולם ולכן מותר לכסות אותו השפע או כדי יין מין שפע אחר לאו דווקא זה הנקרא פירות או לבנים שהם דוגמא לבנין הנקבה והם הנקודות היורדות למטה בעולמות בזמן שעולים למעלה לצורך בניין מותר לכסות אותם מפני הדלף והוא כינוי לאשה רעה שנאמר בה דלף טורד ביום סגריר ואשת מדינים נשתוה מכסים מדות הללו בעולתה למעלה מפני עין הרע של אשה רעה כדאיתא בזוהר פ' תרומה ז"ל כד אתת איהי ועולמתהא לא אתת אלא כמאן דאתי למחמי ביקרא דמלכא והכרוז מכריז צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה במלכא דשלמא דיליה כדין ס"א לא ניחא ליה למחמי ואתפרש ואזיל ליה ולכך מותר לכסות גם הלבנים בי"ט אע"ג דלא שייך ענין זה בו ביום מ"מ רמז הוא לדבר הנוהג בחול כנזכר:

ליתן כלי תחת הדלף וכו' הנה נתבאר כי הדלף הוא דוגמא לאשה רעה של הקליפה ומותר לתת תחתיו כלי שהוא ענין לטהר את הבית ובלבד שלא יעשה גרף של רעי ובהלכות שבת מתבאר כי תדרשנו ימצא לך:

סימן תקכב

[א] הנה אמר הכתוב מי עור כי אם עבדי למדנו מזה כי הנה נמי לאיש השלם יקרא סומא ויהיה הענין הפך ממה שקורים סגי נהור לסומא וכן נמי ענין הפשט לא יזוז ממקומו והדוגמא לזה הוא כי הנה על שני צדדין הללו יאמר נא כי ראוי לאדם להתבונן אם הוא סומא כלומר פיקח ביותר צריך להזהר בי"ט שלא יצא במקלו הוא הדבר אשר חז"ל הגידו בפ' עמי בעצו ישאל ומקלו יגיד לו כל המיקל נמשכין אחריו לכן אל זה יביט לא יהי' נוהג קלות לעצמו כך אחז"ל והכסיל בחשך הולך מי שעוש' כמו הקולות של ב"ש ושל ב"ה וכן ולא הרועה בתרמילו והוא דומיא למה שאמרנו כי הסומא הוא לענין היחיד שלא ינהוג קלות לו לעצמו בענייני יום טוב כי רבים הם וכן נמי הרועה שהוא פרנס על הציבור רועה ישראל לא יצא בתרמילו כמו שאמר הכתוב שארית ישראל וכו' ולא ימצא בפיהם לשון תרמית להיות מורה לרבים דברים אשר לא כן ומכל שכן יהיה אם אמרנו כי הסומא זה הוא כפי פשוטו היינו מה שאמרו חכמים זכרונם לברכה בפסוק כי רבים חללים הפילה זה שלא הגיע להוראה ומורה וזה יהיה הכינוי שלו סומא לפי כי עדין לא הגיע לזמן ההוראה ולכן אין זה הסומא יוצא במקלו כענין שבא שמאי על יונתן בן עוזיאל במקלו בחוזק הדין שהרי עדין לא הגיע לזמן ההוראה ולא הרועה בתרמילו הוא מי שהגיע להוראה והוא יכול להיות רועה את ישראל לא יצא מחובת דין שמים בתרמילו לשון תרמית לומר אין אני כדאי לזה שהרי הגיע לארבעים:

אין יוצאין נמי הסומא הוא אותו שאינו מכיר בעצמו מה מעשיו והוא על משענת הקנה הרצוץ ואינו מפשפש בהם אין יוצא ידי חובתו במקלו הוא ענין היסורין כמה שאמר הכתוב יסר מעלי שבטו כי כך אמרו חז"ל אם רואה אדם יסורין באים עליו יפשפש במעשיו דבהכי הוי מזבח כפרה אמנם אם לא בדק ולא פשפש אין היסורין ממרקין ולא הרועה בתרמילו כך אמרו חז"ל אין רעה באה לעולם אלא בעבור דייני ישראל ולכן הרועה לישראל אינו יוצא מדין שמים בתרמילו אשר מדמה לבריות ומראה להם פנים ואינו מוכיח אותם כך אחז"ל כל דרחמין ליה בני מתא וכו':

[ב] אין יוצאים בכסא אחד האיש ואחד האשה וכו' הנה פשוטן של דברים ירצה כדי להתרחק מן הגאוה ואמנם איתא בזוהר פרשת ויקהל דף רי"א. וז"ל והא הכא רזא דרזין כד בעי קב"ה לאתתקנא בתיקונוי ולאתקשטא בשבתי ובזמני ובחגי משדר ארבע אנפין דנשר וקיימין על היכלא דאקרי דרור ואינון יהבין קלא ולית מאן דישתמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ומתלבשין תמן ונטלי לון אלין ד' אנפין ועאלין לון בההוא עמודא דקיימא באמצעיתא ואלין תרין אקרון מכון הר ציון ומקראיה וכו' כיון דסלקין

אינון נשמתין עד ההוא פתחא דרקיעא וכו' ומקל נעימו דסחרניה דההוא רקיעא נפקין כל אינון נשמתין וכו' כדין אלביש קנאה חד צדיק עילאה אסתכל בשפירו דההיא נקודה ובתיקונהא ואחיד בה וסליק לה לגביה ונהיר נהורא בנהורא והוו חד כל חילהא דשמיא פתחו ואמרו בההיא שעתא זכאין אתון צדיקיא נטרי אורייתא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כאשר עולים הצדיקים לעולם העליון הם עולים באותו עמוד הנקרא מכון הר ציון וארבע אנפין דנשר מעלים אותם ולכן בא הדין זה באדם הגשמי ולא יצא בכסא כלל כדי להורות את בני ישראל מעלת איש הישראלי הצדיק העוסק בתורה כאמור ואיש שהיו רבים צריכים לו מותר כי האי דחזא לרבנן סלקי למתיבתא דרקיעא א"ל לאליהו ז"ל בכלהו תסתכל ובגוהרקא דרבי חייא לא תסתכל א"ל מאי סימני' א"ל כל גוהרקי דרבנן מלאכים נטלי להון וגוהרקא דר' חייא הכסא שלו היה עולה מאליו הנה מבואר הדבר כי הצדיקים הללו היו עולים כל אחד בכסא שלו מפני שהיו צריכים להם ללמוד בישיבה של מעלה ומוציאין אותו על הכתף אפי' באפריון שהרי נאמר על כפים ישאונך המלאכים:

[ג] מי שנתכווצו גידי שוקיו יכול לצאת במקל הנה הרמז בזה הוא מ"ש בענין אותו בעל קבים תראה דבר נפלא ואמר כל אותם שהיו שם היו בעלי קבין כדאיתא בתיקון ס"ט דף ק"ו ע"ש אין מנהיגין בהמה במקל גם זה תבין מן הזוהר פ' בראשית ההוא דהוה טעין חמרי וכו' דף ו' ע"ש סוד נפלא וכל זה הרמז נפקא מינה להודיע מעלת הצדיקים העוסקים בזאת התורה: הנה נתבאר למעלה כי חכמת שלמה אזמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולאעלת לון תחות גדפהא בזמנא דמועד שריא בעלמא ולכן חזר והגיד אין הסומא יוצא במקלו להודיע כי אותה הזמנה הוא לכל חילהא שהם סטרא דימינא הם העולים למעלה ונהנים מזיו השכינה אמנם אין, הסומא יוצא אתם שהם מס"א הנקרא סומים כמשחז"ל אצל עכו"ם כמוהם יהיו עושיהם שנאמר עינים להם ולא יראו (תלים קל"ו) שנראה דבר קשה מה חדש לנו דהע"ה בהודעה זו המפורסמת אין צריך הודעה אלא הוא דבר ידבר על ס"א כי עינים להם ולא יראו בקדושה שלכן היו מכסים הארון בתכלת כי תחשכנה עיניהם מראות בקדושה ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו ולכן אין הסומא יוצא במקלו אע"ג כי קול קורא צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וכו' לבנות ציון דווקא הם מזומנים ויוצאים נראות בעטרה שעטרה לו אמו וכו' אמנם ס"א שהם סומים שנאמר עינים להם ולא יראו אין אחד יוצא במקלו של עץ רע ומר כדאיתא בתיקונים אית עץ דכוליה רע ואיביה מלגאו מר ואיהו אשרה דעתיד קב"ה לבערה יתיה מעלמא ולא הרועה בתרמילו הוא ס"מ הרועה ומנהיג בני

האדם לחטא בתרמילו באותו לשון תרמית שמטעה הבריות בחנק דבריו כדאיתא בזוהר בההוא חדידא בלישנה והנחש השולט בלשונו ולא אחר מסטרא דילהון יוצא לשמחת י"ט כי כלם נדחים הם למטה וכן הוא דין החיגר שנאמר רגלים להם ולא יהלכו:

אין יוצאין בכסא איתא פ' תרומה בזוהר דף קל"ח וז"ל מזמור שירו לה' שיר חדש וכו' כד הוו נטלי ארונא אינון פרות עלות הוו אמרי בהאי תושבחתא כד"א וישרנה הפרות בדרך וכו' רזא דא איהו כגוונא דלעילא בשעתא דאינון חיות נטלי כורסייא לארמא ליה לעילא אינון אמרי תושבחתא דא וכו' והנה מבואר מדברי זה המאמר כי חיות הקדש הם מעלים את הכסא למעלה אז שוררו שירה חדשה זו שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה ולכן יאמר אין יוצאין בכסא אחד האיש ואחד האשה דאע"ג כי סטרא דקדושה אינם כמו הסומא הנזכר ס"א כי לא יבאו לראות כלל אבל אלו מסטרא דקדושה אע"ג שנאמר צאינה וראינה בנות ציון וכו' אין יוצאין בכסא דאע"ג כי אז מעלים הכסא למעלה כדבר האמור אין להם רשות להעלות אותו אלא חיות הקדש בלבד ולא איש ולא אשה זולתה הוא מ"ש בזוהר פ' שמות איש וביתו באו כל מאן דמקבל מאחרא נקרא ביתו בחינת אשה המקבלת מבעלה והיינו מ"ש בין איש בין אשה מכל אותם המזומנים ועולים למעלה בין אותם שהם מבחינת איש דהיינו מן היצירה ואחד האשה הם המתנות העולים מן העשיה שהם בחינת אשה מעלמא דנוקבא אין יוצאים בכסא הנזכר למעלה ואיש שהיו רבים צריכים לו כגון מט"ט לפי כי המנהיג ארבין דימא ומה גם רבים צריכים לו בימות החול כי אז היחוד של צדיק וצדק נעשה על ידו כדאיתא בתיקונים והיינו איש שהכל צריכים לו וגם רבים שנים הנזכר מותר לצאת למעלה ולסייע בהעלאת הכסא הנזכר ומוציאין אותו על הכתף אפי' באפריון למעלה בסוד אפריון עשה לו המלך שלמה ר"ל לא מבעיא כאשר הכלה למטה בסוד כסא אלא אפילו באפריון שהוא בעולם האצילות איש זה יעלה לפי כי היא אמו והוא סוד תינוק יונק שדי אמו כנז' בזוהר: מי שנתכווצו גידי שוקיו כי זה יגיד על מה שנא' ויגע בכף ירך יעקב ולכן נשארו פנימיים והנה מוכרח החתן לצאת לקראת הכלה כדאיתא בזוהר ולכן יאמר דאע"ג כי רגליו נתכווצו מאותו זמן ולכן עון עקבי יסבני מפני מעשה התחתון ואינו יכול להלך לצאת לקראת הכלה בבואה לפני המלך יכול לצאת במקל כי יהיה נשען על הצדיק שהוא סוד מקל מן עץ החיים והצדיק הוא נפיק לקדמותא ואומר באי כלה באי כלה:

[ד] אין מנהיגין בהמה במקל הנה נתבאר למעלה ענין אותה בהמה אשר חז"ל הגידו שהיא רבוצה על אלף הרים וכו' וכדאיתא פ' פנחס והנה בהמה זו אין מנהיגין אותה

במקל הוא בחינת דין כדאיתא בזוהר פ' בלק ויחר, אף בלעם ויך את האתון במקל דאטעין לה בחרשוי וכן לא יעשה לבהמה זו שהיא קדושה כדבר האמור:

סימן תקכג

[א] גם עתה דבר ידבר בראשונה על ענין הנוגע לאדם הנלבב אשר יתן אל לבו לפשפש במעשיו שהוא ידע כי הקב"ה עיניו על דרכי איש לא יפלא ממנו דבר אם כן מה הנאה ימצא לאדם לטמון בחובו עונו כי לכן הוא סיבה כי פתאום יבא אידו ולכן ישים נגד עיניו לשוב אל קונו וכדי לנצח את יצרו המתגבר עליו יזכור לו יום המיתה כמשחז"ל והיינו מ"ש מסירים זבובים הנתלים בבהמה והדוגמא לזה הוא משחז"ל בפ' זבובי מות יבאיש אמר רבא יצר הרע דומה לזבוב יושב על שני מפתחי הלב וכו' והיינו מ"ש מסירים זבובים על שם מש"ה זבובי מות כי היצר ע"י מה שמחטיא את האדם מביא עליו המות כי בתחלה מחטיא אותו ואח"כ מדחה עליו את הרעה כמשחז"ל יורד ומשטין עולה ומקטרג ואחר כך נוטל נשמה ולכן מי שהוא פקח יתן אל לבו בטרם תבא עליו הרעה יתבונן לעקור היצר ובטל המסובב כי כאשר יסיר היצר ממנו לא תאונה אליו רעה ולכן יאמר מסירים זבובים הם כמה מיני יצר הרע הנמצאים באדם על כמה תאוות גשמיות גופניות להמשיך לב האדם אחריהם כדי להטעות אותו ואלו הם הנתלים בבהמה כך אחז"ל אין יצה"ר נמצא אלא במי שאין בו תורה והיינו בבהמה כי נמשל כבהמה ולכן עושה מעשה בהמה ולכן צריך ליטול אתו ממנו ואע"פ שהם עושים חבורה כי חוזר היצר להתגרות בו ומביא עליו יסורין לפי שמקטרג עליו לפני הקב"ה ועכ"ז כך ראוי לאדם לעשות:

[ב] אין מגררין בהמה הנה מאחר שהנחנו כי האדם זה הנה הוא עושה מעשה בהמה ולכן כך הוא אומר אין מגררין הבהמה בי"ט במגררת וכו' כך אחז"ל אין יצר הרע מהלך אלא באמצע פלטייא וכיון שרואה אדם ממשמש בעיניו מתלה בעקבו משלשל בשערו אמר דין דידי הוא מה טעם ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו והמאמר נתבאר אצלי אמנם נפקא ליה ממש"ה איש חכם בעיניו כי איך יתכן לאדם לראות דבר זה שאמר ראית ומ"ש חכם בעיניו אינו צודק החכמה לעיניו אלא ללבו או בדעתו ולכן מה תועלת ימצא לאדם לידע דבר זה שאמר תקוה לכסיל ממנו וע"ק שהיל"ל אחריתו יהיה כסיל מהו תקוה ילמד לכסיל ומ"ש לכסיל ממנו משמע מכסיל זולתו יבא לו תקוה לכן יאמרו חז"ל מדשני קרא בדיבוריה לדרשא קאתי להגיד אם ראית איש שהוא חכם בעיניו ר"ל מתבונן בגוונים שלו כדאמרי אינשי חכמת לדין וגם פשט בעיניו לא יזוז כי אמר איש

זה ממשמש בעיניו מתקן בשערו וכו' יש תקוה ליצר הנקרא כסיל ממנו כי אמר דין דידי הוא אין צריך לטרוח להחטיא אותו שהרי נמצא בו עון עקבי ולכן יאמר נא אין מגררין הבהמה היינו העושה מעשה בהמה אין צריך לגרר אותו היינו מ"ש חז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח אין מגררין אדם זה ביום טוב במגררת המיוחד לזה היינו לגרר היצר שבו ולגרור אותו ולהוליכו לבית המדרש מפני שמשרת השער כלומר לא יוכל זה להכניע היצר באופן זה מפני שהליכה זו לבית המדרש משרת השער שהוא משלשל בשערו ולכן לא יוכל לו להכניעו בנקל במהרה באופן זה מפני שנשתרש בחטא: [ג] אין מילדין הבהמה ביו"ט וכו' נוסף עוד בענין זה של העושה מעשה בהמה כי אין מילדין אותו והוא דוגמא כי לא תדע מה ילד יום אע"ג כי האדם מצוה לפקוח עינים עורות להדריך בני אדם בתשובה עת לכל חפץ אין מילדין בהמה זה הרשע העושה מעשה בהמה אין ראוי להודיע אותו מה ילד יום מן היסורין הראויים להתחדש ולבא עליו מפני מעשיו הרעים אין ראוי לעשות כך ביום טוב אף על גב דכתיב אשרי משכיל אל דל הוא חולה מכל שכן כי אשרי משכיל אל החולה חולי הנפש שראוי להודיעו להחזירו בתשובה לא כן ראוי לעשות ביום טוב הודעה זו אבל מסעדין אותה בדברים טובים שאוחז בוולד שלא יפול לארץ כך הוא הטוב והענין שהגון לאדם לעשות לסעד אותו הנמשל לבהמה שאוחז בוולד שלא יפול לארץ כלומר יודיע אותו כאלו כבר יצאה הגזרה ונולדה עליו וראוי להחזיק בענין שלא יפול לארץ על ידי תשובה ועל ידי הצדקה כמו ששנינו תשובה ומעשים טובים כתריס בפני הפורעניות כגון דבר זה מודיעין אותו להציל לו מרעתו ונופח לו בחוטמו כי בלי ספק על ידי הודעה זו נופח לו רוח חיים באפו כמו שאמרו חז"ל העושה תשובה מביא חיים לו ולכל העולם שנאמר עליהם חיה יחיה ונותן לו דד לתוך פיו כי העושה תשובה כקטן שנולד דמי ולכן ללמד אותו תורה שנאמר דדיה ירווך בכל עת ללמדו לתוך פיו:

[ד] בהמה שריחקה וולדה הוא הדבר אשר דברתי כי ראוי לאדם להודיע לרשע ולהזהיר אותו לשוב מדרכיו הרעים כי לא ידע מה ילד יום עד שלא יתהפך הזמן עליו ויתחדשו עליו היסורין ואם באולי בהמה זה הרשע העושה מעשה בהמה ריחקה וולדה אותם דברים אשר שמעה אזנו שמץ מנהו ריחק את האדם זה המזהיר אותו וריחק מדעתו הוולד עצמו הם יסורין הנולדים עליו ונתאכזר לשוב אל ה' מותר לזלף מי שליתו עליו כי יאמר לו נוח לו שנהפך שיליתו על פניו ולא יצא לאויר העולם וליתן מלא אגרוף מלח ממון חסר ברחמה כדי שתרחם עליו אולי על ידי מעשה הצדקה מרחמים עליו מן השמים כמו שמצינו בנבוכדנצר שחיק מחיק כי ע"י הצדקה עכבה מעליו הפורעניות

עד מלאת לו שנה תמימה וכן שנינו יש זכות תולה שלש שנים כל זה הענין הוא לאיש הבינים שאינו רשע גמור ראוי לאדם לתפוס בו ולהעביר חלאת עונו ממנו על פי הדברים האלה והדומה להם שנאמר הוכח תוכיח אפילו כמה פעמים את עמיתך עם שהוא עמך בתורה ומצות ואם בהמה טמאה הוא רשע גמור אסור לעשות לו כך דפקר טפי שנאמר והרשעים כים נגרש וכו' ויגרשו מימיו רפש ועיט:

וכאשר נחזור ללמוד דין זה לענין הנוגע למעלה הכי קאמר מסירים זבובים הנתלים בבהמה הענין זה הוא מכונה לס"א הלא הוא בעל זבוב אלהי עקרון כי הנה כל הכחות של סטרא אחרא הלא הם נתלים ונאחזים באותה מדה הנקראת בהמה כאשר הוא מבואר בזוהר ובדברי חז"ל אשר היא רבוצה על אלף הרים ואמנם הרים הללו הם דסטרא אחרא כמשחז"ל ואין הרים אלא ע"ז שנא' על ראשי ההרים יזבחו ועוד אמרו ואין הרים אלא מלכיות שנאמר וההרים הרי נחשת בפ' מדלג על ההרים כי תדרשנו ימצא לך והנה בהמה זו היא רבוצה על הרים הללו לכבוש אותם שלא יחריבו את העולם ואמנם אלו הם מגדלים לה כל מיני בהמות ואוכלת אותם מאותם הבירורים שהיא מבררת מהם ואיתא בזוהר פ' פנחס דף ר"מ. וז"ל מ"ט נכיסו דבהמה ולאוקדא לה בנורא דמדבחא אלא רזא הוא בגין דאית בהמה רביעא על אלף הרים ואלף טורין אכלת בכל יומא וכלהו אקרון בהמות ועל דא תנינן דאית בעירא אכיל בעירי וכלהו לחיך לון ההיא בהמה בלחיכה חדא הה"ד כי ה' אלהיך אש אכלה הוא וכו' והנה נלמד מכל מאמרים אלו כי כינוי בהמה זו היא למעלה כן כי בפירוש אתמר כי ה' אלהיך אש אכלה הוא לכן בא אזהרה זו לאיש הישראלי להסיר זבובים הנתלים בבהמה זו הצדקת והוא כינוי למעשה הרע אשר יעשה האדם לאשמה בה כי זבוב היינו היצר כנ"ל שהוא על שני מפתחי הלב ולכן אמר רבי יונתן עליו השלום בפלגש בגבעה זבוב מצא היינו שאע"ג כי דבר קל הוא כפי פשוטו אמנם זבוב מצא בקערה היא סוד הצדקת עקרת הבית ולמ"ד נימא קשרה לו הגיד כי הגיע הפגם בסוד הזכר ואם מעט הוא כערך נימא שלכן הרשעים נתלה להם לעתיד יצה"ר כחוט השערה והם לא הביטו כי בדבר קל זה אותו איש שעיר נתלה למעלה בסוד שק על פתחו כנזכר במקומו לכן צריך האדם להסיר הזבובים שלו מן הבהמה זו ביום טוב אל יאמר מה אני כי מה הם מעשי על דרך מה שאמר הכתוב אם צדקת מה תתן לו וכו' (איוב ל"ו) כי הבנת הפסוק הוא הפך מן המובן והרי קאמר התבונן כמה גדול הוא מעשה האדם הגשמי אם צדקת מה תתן לו כי הנה ת"ת ישראל הוא סוד הויה פשוטה ועל ידי מעשה הטוב מתפשט ונעשה בסוד מלוי העולה מ"ה הוא סוד מה שאמרו חז"ל כשישראל זכאים מוסיפין כח למעלה דהיינו שם הויה ד' אותיות וכאשר מתפשט יותר

נעשה עשר אותיות הרי י"ד וע"י מעשה ישראל מתפשט יותר מלוי המלוי שהם כ"ח אותיות הרי שהם מוסיפין כח רוצה לומר כ"ח אותיות והיינו כח ממש וכאשר נעשה בסוד עשר אותיות כזה יו"ד ה"א וא"ו ה"א עולה מ"ה הרי אם צדקת מה תתן לו אמנם ורבו פשעיך מה תעשה לו מתמעט המלוי ונעשה כזה יו"ד ה' ו' ה' העולה ל"ו בגימטריא הרי מה תעשה לו בגימטריא והבן ולכן יתבונן האדם להסיר הזבובים שעשה מן הבהמה קדושה הנתלים בה שנאמר ובן כסיל תוגת אמו אף על פי שהם עושים חבורה באדם ונמצא מרויח כאשר פורק מעליו משא העון כמו שאחז"ל לאותו העובר בנהר ומשא כבד על ראשו והיה טובע בנהר אמרו לו השלך משא זה מעל ראשך ועבור שנאמר כי עונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני עכ"ז לא יעשה האדם תשובה על כוונה זו אלא לשם קונו ובכלל הדבר הזה אז ימצא כי מבער הקליפות הם הזבובים הנתלים בבהמה זו אע"פ שעושים חבורה כאשר יתפרדו כל פועלי און מבהמה זו עושים בה חבורה מכל מקום יותר טוב באופן זה ולא שיהיו נתלים בה כאמור:

אין מגררין בהמה במגררת וכו' וסוד הענין מה שאמר בזוהר פרשת פנחס דף רל"ה. וז"ל מאלין אשים נפקי דרגין דקדמין ונטלי מכבד בקדמיתא ומאן אינון אלין טוחנות אכלי קרבני וטחני וע"ד מדאתחרב בי מקדשא כתיב ובטלו הטוחנות כי מעטו וכו' ולכן יאמר נא אין מגררין בהמה במגררת הגשמית לפי שמשרת השער ודוגמא לזה הוא למעלה כי המגררת הם דוגמא לאותם שיניהם שנאמר בהם ובטלו הטוחנות כי מעטו והסיבה לזה לפי שמשרת השער הוא סוד מה שאמר בזוהר פרשת פקודי דף רל"ז. וז"ל תא ואימא לך רזא חדא ולא אתייהיב לגלאה בר לאינון קדישי עליונין תא חזי להאי אתר דאיהו רוח מסאבא קב"ה יהיב ליה שולטנו על עלמא ויכיל לנזקא ולית רשו לאנהגא ביה קלנא דבעי לאסתמרא מניה דלא יקטרג עלן בגו קדושה דילן דהא מגו קדושה נפיק שולטנו דיליה ובעינן גו רזא דתפילין לאצנעא חד שערא דענלא דיפוק לבר ויתחזי וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי צריך להכניס בתוך התפילין אותו שער כדי לתת חלק לס"א בתוך הקדושה והיינו מ"ש לפי שמשרת השער דאע"ג כי מה טוב היה לגרר בהמה זו ולהסיר ממנה איזה ליכלוך הנמצא שם אך ומה לעשות כי ע"י מגררת מתוך שהם דינים קשים וחזקים משירים השער שורש הקליפה מעבירים אותו משם ולא נכון לעשות כן כי צריך להיות להם מקום בתוך הקדושה כדבר כאמור:

אין מילדין הבהמה בי"ט וכו' סוד הענין איתא בזוהר פ' פנחס דף רמ"ט: וז"ל הה"ד כאיל תערוג על אפיקי מים וכו' בשעתא דאתעברת אסתימת כיון דמטא זמנא למילד געאת וראמת קלין קלא בתר קלא עד שבעין קלין כחושבין תיבין דיענך ה' ביום צרה

דאיהי שירתא דעובדתא דא וקב"ה שמע לה וזמין לגבה כדין אפיק חד חוייא רברבא מגו טורי חשוך ואתייא בין טורין פומיה מלחכא בעפרא מטי עד האי איל ואתי ונשיך לה בההוא אתר תרי זמני זמנא קדמאה. נפק דמא ואיהו לחיך זמנא תניינא נפיק מיא ושתו כל אינון בעירן די בטורייא ואתפתחת ואולידת וכו' והנה מובן מדברי המאמר כמה צער יש למדה זאת כאשר היא יולדת ולכן יאמר אין מילדין הבהמה בי"ט אבל מסעדין אותה הוא סוד מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף רי"ג. וז"ל רזא דא למארי מארין כד האי נקודה אתעברת כאתתא דמתעברא אתהני מההוא הנאותא דאתכלילת נשמתא מהאי עלמא באינון עובדין ובההוא אורייתא דאשתדל בה ביממא ונטלא ההוא רעו דהאי עלמא וביה אתהני בחדווא ואתכלילת מכל סטרין לבתר אפיקת לון ואולידת לון כמלקדמין ונשמתא השתא איהי חדתא השתא כמלקדמין ורזא דא חדשים לבקרים חדשים ודאי כמה דאתמר וכו' הנה מבואר מדברי זה המאמר כי כן האי נקודה אתעברת ואולידת לבתר והיא אתנייא מההיא אורייתא ועובדין טבין של האדם שלמד ועשה בו ביום והיינו מ"ש אבל מסעדין אותה שאוחזין הוולד שלא יפול לארץ וסוד הענין כי זה לך האות בסוד קבלת שבת כי הנה אז סטרא דקדושה מתעלית למעלה ולכן הראשונים היו יוצאים לשדה ואומרים בו ונצא לקראת שבת וכו' והנה אז ע"י שיוצא השדה כמש"ה לכה דודי נצא השדה מתעלה הקדושה שהיה למטה בסוד ד' של שדה ונעשה ה' של שדה שמורה על ענין אות ד' שנתעברה מאות ו' ונעשית
ה ולפי כי הקליפ' מקנא לה ומתעלה לעלות למעלה ליקח אותו ו' זו כדי לעשו' אותיות שקר לפי כי שקר אין לו רגלים רודף אחר הקדוש' כדאיתא פרשת ויקהל ההוא מדורא דאשא דסלקא לעילא לאעלא בנו גוונין ורוצה לקחת אות ו' זו ולהכניס אותה בתוך אות ר' ונעשה ק' לקיים אותיות שקר ואז ישראל קדושים על ידי קבלת שבת אוחזים באותו וולד הוא אות ו' שלא יפול לארץ ונופח לו בחוטמו ונותן לו דד בתוך פיו וכן מתקיים כל זה הענין בסוד מט"ט שהוא תינוק יונק משדי אמו כאשר נתבאר למעלה:
בהמה שריחקה וולדה הנה זה הוא דוגמא למה שחז"ל בש"ר כנף רננים נעלסה ע"ש רננו צדיקים וכו' תקשיח בניה ללא לה וכו' והנה מאמר זה כבר ביארתיו לענין המצטרך אמנם למדנו מזה דוגמא כי האם הקדושה תקשיח בניה ומוסרת אותם ללא לה לפי שהם בנים סכלים לריק יגיעה למה נותנת לריק יגיעה מפני כי ישראל אינם יראים מהם ז"ש בלי פחד כמשחז"ל ולכן יאמר בהמה שריחקה ולדה מותר לזלף מי שליתה עליו כלומר סוף שהוא בן אשר בצאתו מרחם אמו וליתן מלא אגרוף מלח ברחמה כי הנה יזכור מה

שעשה לישראל כמ"ש והמלח לא המלחת מבשר ודם אבל הוא יתברך עשה הכל אבל הטמאה אסור לעשות לה כן שנאמר ורחמי רשעים אכזרי וראיה מן התנין שאוכל בפיו:

סימן תקכד

[א] לא נעלם מעין כל יודע כי אשר אנחנו טמועים בבור גלות זה הוא השורש מחטא א"ה וחזרנו על עון שלו כמשחז"ל בפ' והמה כאדם עברו ברית וסיפיה דקרא שם בגדו כי להגיד דבר חדש כי אין זה להם ראשונה שהם דוגמא לא"ה ואין עוד אלא תדע כי אלו הם בני האדם החוטאים בהיות שם בגוף א"ה בגדו כי אשר חז"ל הגידו בפ' איפה הייתי ביסדי ארץ איפה שלך היכן היתה בגוף א"ה ולכן דע כי באמת שם בגוף א"ה בגדו כי אשר חז"ל אמרו א"ה מין היה הנה אלה הם אשר נמצא בהם חוסר האמונה ולכן הוא אומר אין תולין על גב אילן כי כדי לתקן אותו חטא של א"ה כי אכל מעץ הדעת וחוה נגעה בו ודחפה ס"מ על האילן ולכן לתקן כל זה אין עולין על גב אילן וכי תימא מה נשתנה להיות איסור זה בי"ט ושבת תדע כי כן בריאת האדם היה בי"ט של ר"ה וסמוך לו יום השבת ולכן הוקצה זה בשבת וי"ט ולא רוכבין על גב בהמה לפי כי כן נמי ישראל שבו על עון אבותם כאמור במעשה העגל עשו מעשה בהמה וכן אחז"ל אין אדם שולטים בו החיות אלא א"כ נהפך צורתו כבהמה שנאמר נמשל כבהמות נדמו והוא כונת הפ' אצלי וימירו את כבודם ישראל צלם דמות תבניתם בתבנית שור ולכן נמי אין רוכבין על גב בהמה ואין שטין על פני המים כדי שהחי יתן אל לבו מעש' שהיה ויזר על פני המים וכל שאר הדברים שהם מורים על עון שנאמר וגם אני אכה כפי אל כפי ולכן ולא מטפחין ושם נאמר בן אדם וגו' לכן ספוק אל ירך ולכן נמי ולא מספקין וכן נמי כל הדברים אחרים שמורים על שבתחילה נאמר ויביאה אל האדם ואח"כ דן אותו בשילוחין ובגירושין ולכן כל הדברים יגעים וכן נמי עניינים של שמחה נמנעים כי מה שמחה שייך בעולם מאחר כי נמצא ייסורין ואחריו אל המתים ולכן נמי שכיב מרע דתקיף ליה עלמא טובא שרי לגרש אפילו בשבת כי כן נמי מעשה שהיה לאחר שגזר מיתה על האדם גזר עליו גירושין שנא' ויגרש את האדם נמצא כי ע"י רמזים הללו יזכרו כל אחד עקב דבר נמצא בו דוגמא לאלה הדברים או אחת מהנה וישוב אל ה' וירחמהו ומביא טובה על כל העולם:

הנה נתבאר למעלה כי חכמת שלמה אזמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולמיעל לון תחות גדפהא ולכן יאמר אין עולין על גב אילן לפי כי מדה זו היא סוד עץ הדעת שלא תאמר הנה המזומנים הללו הם עולים יותר למעלה בערך הזימון העליון של קדש עילאה

שהוא מזמין לכל כתרי מלכא ועולים לשם לכן הוא אמר אין עולים על גב אילן הוא עץ הדעת חכמת שלמה אמנם למטה ממנה הם עולים והיא מעטרא יתהון כאמור וכן נמי אין רוכבים על גב בהמה להודיע כי כן נמי היא בסוד פרה אדומה דכתיב בה אשר לא עלה עליה עול ולא שטין על פני המים כי הנה המדה זו עליה נאמר מעין גנים באר מים חיים כי נמצא בה שתי בחינות אחת היא בסוד מעין ואחת בסוד באר והנה בחינת מעין נעשה בסוד נהר שלכן הוא משקה הגנים כדאיתא בזוהר פרשת פנחס חמש גנים אית ליה לקב"ה ומעיינא חד עלוויהו דקא משקי לון ולכן יאמר ואין שטין על פני המים רמז למים אלו של המעין כי הוא המשקה אותם אבל הם אין שטין על פני המים ולא מספקין להכות כף על ירך שהוא מורה ענין דין וכן נמי ולא מטפחין להכות כף אל כף כי הנה לטובה נאמר כף אחת עשרה זהב מלאה קטורת דהיינו שהוא מורה על האחדות אמנם כשמכה כף אל כף הוא מורה בחינת דין ואסור ולא מרקדין מאחר שהקדושה עלתה למעלה מה שייך ענין דילוג ולא דנין מטעם שאין ראוי להמשיך בחינת דין אלא רחמים ולא מקדשין ולא כונסים שהרי כבר נעשה למעלה כל אלו הדברים ואין צריך התעוררות מן התחתונים ולא מיבמים כי זה לא נעשה עתה למעלה בסוד כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם כי שני האחים הם שבת אחים גם יחד ולא מגרשין דהא זה הענין הוא עשה פגם דאפי' חול כשאדם מגרש נפיק קלא ואמר איזה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה ולא חולצין כי זה הענין הוא בסוד מט"ט חלוץ הנעל שהיה תופר מנעלים כמבואר במקומו לא מקדישין וכו' רל כבר נעשה ולכן האדם בערב שבת לעת ערב הוא אומר עשרתן ערבתן הפרשתם תרומה ומעשר להגיד כי כל זה כבר נעשה למעלה:

[ב] שכיב מרע דתקיף ליה עלמא טובא הנה בענין הגירושין כבר נאמר איזה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה ולכן גם שהחולה מגרש אינו עושה פגם למעלה שהרי אינו שייך ענין פגם אלא כאשר האדם יעשה לרצונו הדבר הזה דאי לא תימא הכי מה תענה בענין הגירושין שהוא מצוה אמנם עיקר מצות גירושין הוא כי מצא בה ערות דבר כי אז הוא רומז כי הגירושין הוא בסוד אשה רעה צרעת לבעלה מאי תקנתיה יגרשנה ויתרפא:

סימן תקכה

[א] הנה אשר חז"ל הגידו כי שכר מצות בהאי עלמא ליכא כמש"ה אשר אנכי מצוה היום לעשותם ולא היום ליטול שכרם אמנם גם זה חז"ל אמרו שבשאר ארצות במה הם זוכים בעושר מפני שמכבדים שבתות וימים טובים דאמר הקב"ה בני לוו עלי והאמינו בי שאני פורע לכם ולכן יאמר כי הלואת י"ט ניתנה ליתבע בדין ר"ל כי כל מה שהאדם

מוציא לענג י"ט הוא מלוה להקב"ה כי כן אמר לוו עלי ואני פורע ולכן מאחר כי פה קדוש אמר כך ניתנה ליתבע בדין ולא יהיה זה בערך מש"ה עשר תעשר שאמרו חז"ל עשר בשביל שתתעשר כי שם נאמר ובחנוני נא בזאת אמר ה' אם לא אפתח לכם וכו' והריקותי לכם ברכה עד בלי די כי בזה אין שם תביעה אבל בהוצאת י"ט איכא תביעה מפני כי אמר ה' האמינו בי שאני פורע לכם שנאמר והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך (תלים לו) מהו על ה' כלומר עלי לשלם לכם וכך אחז"ל כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה חוץ מהוצאת שבתות וימי' טובים שאם מוסיף מוסיפין לו ולכן יאמר כי לא די כי הוצאת י"ט נעשית מלוה ביד הקב"ה אלא שניתנה נמי ליתבע בדין לפי כי ביום הדין נעשה זה התנאי דאם מוסיף מוסיפין לו:

[ב] גבאי צדקה גובין מהחצרות בי"ט וכו' אשר חכמים הגידו כל העושה צדקה כאלו מלא כל העולם חסד שנאמר אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ ואני אמרתי הפ' הסמוך לזה עם דרך זה כי אמר כי ישר דבר ה' בכל מעשה המצות ישרים דרכי ה' ואינם בערך דת של עכו"ם שהוא דת נימוסית אמנם דבר של העדר נמצא מפני כי כל מעשיהו באמונה ואינו משלם שכר המצות מעשיות שהאדם מוציא ממונו בהקפה לעתיד אמנם אע"ג כי מעשהו לא יועיל לאדם בעה"ז עכ"ז מועיל לכל העולם כי אוהב צדקה ומשפט הוא סיבה כי עושה הקב"ה חסד חינם עם בני אדם חסד ה' מלאה הארץ כלומר אע"ג שאינו הגון כמש"ה אדם אין צדיק בארץ הקב"ה בשה עמו חסד של אמת ולכן יאמר גבאי צדקה גובין מהחצרות בי"ט כי זה הוא דוגמא אל האדם העושה צדקה הוא גובה מהקב"ה והוא מחלק לכל העולם:

אמנם עם לבבי אשיחה כי מלוה זו שניתנה ליתבע בדין הוא מלוה שהקב"ה מלוה לאדם בי"ט והיינו אותו תוספת נפש שבאה אל האדם דאע"ג כי חז"ל לא אמרו אלא בשבת בלבד כך אמרו הנותן מתנה לחבירו צריך להודיע כך אמר הקב"ה למשה לך אמור להם לישראל מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה וכו' ומסיק מתן שכרה הודיע אבל נפש יתירה לא הודיע אמנם מ"מ יש תוספת ואם מעט הוא בערך השבת שלכן חייב אדם להקביל פנים ברגל ולכן יאמר נא כי יש הלואה שנותן הקב"ה לעמו ישראל בי"ט וכדאיתא בזוהר פ' משפטים אם אחרת יקח לו היינו נשמה אחרת שלוקח האדם בשבת וכן נמי באה לאדם בי"ט והלואה זו ניתנה ליתבע בדין והם שני דברים מחוברים זה עם זה ראשונה יודע כי אינה נשארת עם האדם אלא ניתנת ליתבע וחוזרת להסתלק ממנו וזאת שנית שהיא עומדת בדין לפני הקב"ה על כל המעשים אשר יעשה האדם לאשמה בה ואין זו כמו הנפש העיקרית שאינה עומדת בדין לפני הקב"ה עד שיוצא האדם מן

העולם אמנם נפש יתירה זו תכף עומדת לדין על כל הדברים יגעי' שעשה בו ביום גם הדיבור וכיוצא שהרי בא אצלו אורח זה כדאיתא בזוהר פ' אמור דף צ"ד. וז"ל בהאי יומא בעיין בני מלכא לסדרא פתורי וכו' וכד אזדמן ביה חגא או זמנא לא יסדר בר נש תרי פתורי חד לשבת וחד לאושפיזא בגין דכתיב כי על שולחן המלך תמיד הוא אוכל ספוקא הוא בההוא פתורא דמלכא להוא אושפיזא דאתיא ליה וכו' הנה מבואר כי י"ט הוא נקרא אושפיזא בעבור פנים חדשו' שבאים לאדם ולכן אשריו לאדם שכל היום. מתעסק בכבודו ואוי לו לאדם שמעלה עשן באפו וכל זה שואגים לאותו נפש יתירה מה מעשיו של אדם באותו היום ולכן מה יתאונן האדם שהוציא כמה הוצאות בי"ט ואח"כ לא בא לו עושר ולא פרע לו הקב"ה מאומה אחר שהאמין בו ועשה מאמרו שאמר לוו עלי והאמינו בי שאני פורע לכם ולא פרע לו כלום לפי דאיהו דאפסיד אנפשיה ואחר כלותו לעשות כל אלה עשה מעשים אשר לא יעשו או בדברים שדבר שהם יותר חמורים ועל הכל יתגדל העונש שלו אם לא עסק בתורה כך אחז"ל לא נתנו ימים טובים לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה והכי איתא בזוהר פ' שלח דף קע"ג וז"ל כד נפקא שבתא נשמתין סלקין אינון דשארו עלייהו דישראל וקיימין בדיוקנא קמי מלכא קדישא וקב"ה שאיל לכלהו מה חידוש' הוה לכו באורייתא בההוא עלמא וכו' כל פמליא דלעילא צייתין ההיא מלה וחיות הקדש מתרבן בגדפין ומתלבשן בגדפין וכד שאיל לון קב"ה ולא תבין ושתקין כדין חיות הקדש מה כתיב בעמדם תרפנה כנפיהם וכו' הנה מבואר מדברי זה המאמר דבר והפכו השבח של הלומד בתורה בו ביום וההעדר הנמצא בשאינו לומד תורה נמצא כי הלואה זו של נפש יתירה שנתן הקב"ה באדם בי"ט ניתנה ליתבע בדין של מעלה כאמור וענין גבאי צדקה יהיה על פי הדברים האלה המלמדים תורה ברבים כי זו היא לדקה לשמה מנפש ועד בשר להקהיל קהילות ברבים כמשחז"ל ויקהל משה וכו' למדם להקהיל קהילות ולדרוש ברבים הלכות פסח בפסח ובזה ימצא השומע כמו המחדש סורה שוים לטובה:

ועוד יהיו דברי אלה על דרך הנ"ל כי ידבר על מעשה האדם מה מועיל למעלה ולכן יאמר כי הלואת י"ט נתנה ליתבע בדין והוא כי הנה כאשר מדת המלכות רק היא יחידא מזמנת לכל העולמות ומעלה אותם למעלה כאמור במאמר הקודם חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולמיעל לון תחות גדפהא ולכן יאמר כי הלואת יום טוב ניתנה ליתבע בדין כי הנה המדה זו מזמן הבריאה נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך ולכן היא יורדת בעולמות למטה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה והיא המפרנסת איתם בסוד ואתה מחיה את כלם אמנם עתה ביום טוב נהפוך הוא כי כל העולמו' הם עולים למעלה

והם מביאים איש מנחתו שהרי נאמר ולא יראו פני ריקם ולכן ימצא כי זה הוא בערך מניה שנותנים אותם חיילות שלה אניה ולכן מלוה זו ניתנה ליתבע בדין כי לכן נמי חכמת שלמה היא מעטרת יתהון ומעלה אותם תחות גדפהא כאמור:

עוד ירצה במאמרו הלואת יום טוב ע"ד משחז"ל פעמים היום לווה מן הלילה פעמי' הלילה לווה מן היום וסוד הענין כי הנה הלילה לווה מן היום בשני פנים זה יצא ראשונה כי הנה כל הבנין של הנקבה הוא מן הזכר כדאיתא בזוהר פ' תרומה אפריון זה העולם עשה לו המלך שלמה מלך שהשלום שלו מעציי הלבנון ר"ל מן המדות שלו עצמן כנזכר שם ואמנם היא הצדקת פורעת אותם בזמן שהיא עולה למעלה מקבילות הלולאות אחת אל אחת כאשר וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וכו' ועוד הצדקת היא לווה מן היום ת"ת ישראל הוא מה שאמר בזוהר פרשת בראשית דף י"ז. וזה לשונו וכמה דחשך תיאובתיה לאתכללא באור הכי לילה תיאובתיה לאתכללא ביום וכו' גריעו דליליא לא אשתלים אלא במוסף מה דאתוסף הכא גרע הכא במוסף הוה ביה רזא דנקודה עילאה ורזא דעמודא דאמצעיתא ובגין כך אתוסף ביה כתרין אתוון בליליא גריעו ביה כדין קרא כתיב וכו' הנה מבואר מדברי זה המאמר כי במדת יום נוסף בו שני אותיות וי שנאמר בו ויקרא אבל במדת לילה נתחסר מנינה שני האותיות י"ו ולכן נאמר קרא ולכן שני אותיות הללו נקראים מלוה אצל הלילה וחוזר ופורעת אותם ולכן יאמר כי הלואת יום טוב ניתנה ליתבע בדין וכן נמי היום ליוה מן הלילה אותם הדורונות שבאים לכלה מלמטה בסוד בנימן הצדיק וחוזר ופורע שהרי יוסף נתן לבנימן משאת חמש ידות וכל זה ניתן ליתבע בדין כי אם נמצא התעוררות מן הדין לא נעשה עמו דבר שנאמר שמאלו תחת לראשי תחלה ואחר כך וימינו תחבקני וכך היא המדה תמיד אלא שהחידישא הוא להיות יום טוב שהייחוד יותר חשוב קמל"ן כי כן הוא נמי:

גבאי צדקה גובין מהחצירות ביום טוב וכו' הנה גבאי צדקה הוא יוסף הצדיק שהוא גובה מכל המדות עליונות ומחלק לעניים הם סוד הערבה שאין בה לא טעם ולא ריח כך הם השני עניים סוד הנצחים כי אין בהם טעם ולא ריח ולפי כי מזמן יאע"ה נגע בהם שרו. א עשו זקן וכסיל שנאמר ויגע בכף ירכו וכבר נתבאר בזוהר פ' בראשית כי בשתיהן עשה פגם כתיב הכא ויגע בכף ירכו וכתיב כל אשר יגע בו הטמא יטמא לכן נקראים עניים והם מקבלים שפע העליון בתורת צדקה ועוד חוזר ונותן יסוד חי עלמין בחינת יוסף לאותם שני עניים בניה של רחל שהם עניים ודאי ועליהם אמרו חכמים ז"ל אין עני אלא מן התורה ומן המצות וממה שהם אמרו בלשון שלילה אין עני וכו' משמע כי יש עני אחר אבל הוא עני מן התורה בלבד והם נ"ה דדכורא שהם עניים מן התורה לפי שהם

לבד מגופא והבן אמנם ענייה וכו' הוא עני מן התורה כאמור ונוסף עוד שהוא עני מן המצות לפי שהאשה פטורה ממצות עשה שהזמן גרמא והצדיק גובה לחם ושמן מאותם זתין עילאין ונותן להם ולכן יאמר נא גבאי צדקה גובין מהחצירות ביום טוב והענין כי הנה האדם הגשמי הוא עושה בכל יום צדקה ממעות ממש כאשר נותן צדקה בויברך דוד כשאומר ובידך כח וגבורה ובידך והיינו מש"ה מלוה ה' חונן דל כביכול נותן הצדקה ביד הקב"ה מיד ליד ולכן נותנה מעומד ואמנם נמי מקיים מלת צדקה כדאיתא בזוהר צ' תשעים אמנים ד' ד' קדושות ק' מאה ברכות ה' תורה וע"י כן נעשה האדם הגשמי בערך צדיק המחלק הצדקה ונקרא צדיק על עיקר זה צ' תשעים אמנם ד' ארבע קדושות י' עשרה קדישים ק' מאה ברכות והנה כאשר זה הצדיק מעורר אור חוזר מלמטה ע"י אלה הדברים הם עולים בסוד אספקלרייא דלא נהרא כדאיתא פ' עקב ואז ברכות לראש צדיק בסוד בנימן והוא מעלה אותם אצל יוסף ואז יוסף מחלק הצדקה שגבה מלמעלה כאמור ולכן יאמר נא גבאי צדקה נמצא כי שנים הם יוסף גובה מלמעלה ובנימן גובה מן החצירות הם העולמות שנאמר בהם אשרי תבחר ותקרב ישכון חציריך לפי כי כאשר אדם הגשמי עושה מעשה הצדקה ונעשה גבאי הוא גורם התעוררות מלמטה בכל עולם ועולם כאשר יעלו למעלה מעלים נדרים ונדבות לירושלם העליונה אמנם ר' חנינא בן דוסא ע"ה היה יותר נקי כי העלה אבן שהיה במדברה של עיר היא עיר ה' וזו היתה בסוד המדבר שלה ועליה נאמר ומדברך נאוה היא האבן של יעקב היא אבן די אתגזרת די לא בידין ר"ל שנגזרה מלמעלה ולכן עדיין לא חלו בה ידים שנא' מקדש ה' כוננו ידיך אמנם לפי שהיה במדבר היינו במדבר פארן שנקרא על שם שפרו ורבו ישראל שם ולכן ישמעאל שישב במדבר פארן נאמר והפרתי אותו והרבתי אותו ונאמר ידו בכל ולכן ר' חנינא חנינא הוצרך לתקן אותם ואח"כ העלה אותה לירושלם בסוד מש"ה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה אמנם כל עולם ועולם בעלותם לראות את פני האדון מעלים עמהם ובנימן הוא הגובה מחצירות הללו בי"ט אבל לא יכריזו כלל כדרך שמכריזין בחול והם שני מיני הכרזות האחת הוא הנרצה במאמר הקודם פ' קרח וז"ל דף קע"א ו"ל ר"ש אמר קריאי מועד קראי כתיב חסר יו"ד ורזא דא אינון כתרין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהו זמינין מקדש הה"ד מקראי קדש וכו' הכי נמי קדש תתאה זמין לחילוי לאעטרא להו וכו' בזמנא דמועד שריא בעלמא הנה מבואר מדברי המאמר כי יש הזמנה בזמן המועד אמנם זה יהיה מבערב ולכן יאמר לא יכריז כדרך שעושה בחול עוד נמצא הכרזה אחרת בחול הוא מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קל"ד. וז"ל בשעתא דאיהי אתת בעלמתהא ובעאת לאתפרשא מס"א אתת כמאן דאזדמנת למחמי ביקרא דמלכא ולא

יתיר והכי מכרזי דיזדמנון למחמי ביקרא דמלכא כדין ס"א לא ניחא למחמי ואתפרש מינה כד"א צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כן מכריזין בימי החול ולכן אמר אין מכריזין כדרך שמכריזין בחול אלא גובה בצנעא ונותנים לתוך חיקם והרמז הוא מה שחז"ל בפסוק שבעתים אל חיקם בעבור המילה הנתונה בחיק האדם והנה אני מגלה לך סוד גדול כדי שתדע עד היכן מגיעים דברי חז"ל דאיך יתכן כי המילה נתונה בחיק האדם ואם עיני שכל לך התבונן בכונת נפילת אפים דמנחה אז תבין דעת קדושים ומחלקים לכל שכונה ושכונה בפני עצמה עד שהם מגיעים למעלה אז הם שבת אחים גם יחד

סימן תקכו

[א] לא נעלם מעין כל קורא דברי חז"ל כי הרשע הוא נקרא מת בחייו שנאמר אם אחפוץ במות המת ונאמר ואתה חלל רשע נשיא ישראל ולכן בא ענין זה ברמז הדין זה מ"ש מת המוטל לקברו אם הוא בי"ט ראשון וכו' כי הנה נתבאר בכמה מקומות כי אדם הצדיק יום פטירתו נקרא י"ט אצלו כדמוכח מן הזוהר ובענין הלולא דר"ש ע"ה וקרוב לשמוע דמאחר כי נעשה לצדיק כבוד גדול במותו כמו שחז"ל שלש כיתות מ"ה יוצאים לקראתו וכמה צדיקים הכל מקדימים לו שלום ונוסף עוד מ"ש בזוהר כי האבות יוצאים לקראתו ומלך אחד ית' בראשם ויקרא לו ה' שלום כאשר בארתי בפירוש שיר השירים ולכן בלי ספק לאיש אשר אלה לו הוא י"ט לגביה דידיה יום המיתה וכדאיתא בזוהר פ' תרומה דף ק"ן. וז"ל ולית חידו לרוחא בר בההוא גופא וחדי על דאתפשט מהאי גופא דהאי עלמא ולכן יאמר נא זה החלל רשע מת המוטל לקברו אם הוא ביום טוב ראשון דהיינו יום המיתה הנקרא יום ראשון ולא שם אל לבו ולא דעת ולא תבונה לעשות תשובה מאחר כי כמה זמנים נתן הקב"ה לבני האדם לשוב והם ה' זמנים כאשר בארתי במלת זמן זמניהם זמנים רבים נתקנו לענין התשובה אחת בזמן י"ג אור לי"ד וזאת שנית לזמן כ' כי אז מענישין בבית דין עליון וגם עד זקנה ושיבה גם כאשר מוטל על ערש דוי ונוסף על הכל בפרק של המיתה אפי' הרהר בתשובה מתקבל לפני הקב"ה כאשר בארתי במאמר מה נשתנה תכלת מכל מינו צבעונין מפני שדומה לעשבים ועשבים דומים לים מצורף עם משחז"ל כשהרשע הולך לשם ורואה בצרתו אומר הניחוני ואעשה תשובה אומרים לו עולם שיצאת ממנו דומה לע"ש וזה דומה לשבת אם לא טרח מע"ש מה יאכל בשבת וכל אותם המשלים נתבאר על זמנים הנזכר כמבואר במקומו ולכן זה אשר לא נתן אל לבו לשוב אל ה' לתקן את נפשו ומת בי"ט שראוי לו איהו דאפסיד אנפשיה

ויתעסקו בו עממין הוא כינוי כי נפשו מתלבשת בעכו"ם כך אחז"ל נפשותיהן של רשעים הן הן המזיקים וביארתי מהו הן הן דקאמר כלומר הן בחייהן מזיקין לכל העולם ע"י מעשיהם הרעים הכריע כל העולם לכף חובה וכן נמי הן לאחר מותו הן המזיקין כי הם מטמטמין לבם של רשעים וסותמים לבם מלעשות תשובה כדאיתא בזוהר פ' אמור דף ע'. כי לאחר שנידונין ג"פ ביום יוצאים מגיהנם והם מסתכלים ברשעים שנסתם לבם מן התשובה ומחטיאים אותם וכו' והיינו מ"ש יתעסקו בו עממין כלומר יתעסקו המזיקין להיות בחברה עמהם לעשות מעשיהם ומי יודע אם כאשר ימות בסגנון זה יבא להתגלגל בכותים בעצם עכו"ם והגוף נאבד ולכן יתעסקו בו כותים מפני כי זה הרשע נאבד לכן הם יקחו חלקם כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף צ"ז. אם רעה בעיני אדוניה מלוכלכא בטינופי חובין ולא אתחזיאת קמיה כדקא יאות ווי להההוא גופא דאתאביד מההוא נשמתא לעלמין הנה מבואר מזה המאמר כי גוף הרשע נאבד כשהלך בלא תשובה וגם הנפש לא תמלא כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף צ"ה. וז"ל מה אתעבידו מאינון נשמתין חמינן בספרי קדמאי דמנייהו הוו אינון חסידי א"ה וכו' אמנם כגון זה הולך לעם נכרי אויב ושונא ולכן לאיש אשר אלה לו יתעסקו בו עממין כי משלהם נתנו להם אפי' מת בו ביום ואפי' אם יכולים להשהותו עד למחר שלא יסריח וכו' לפי כי הנה מה שאמרה תורה לא תלין נבלתו הוא מפני שני דברים שהם צורך למת הא' הוא מ"ש בזוהר פ' נשא דף קמ"ג וז"ל תאנא מאן דאקרי אדם ונשמתא נפקת מניה ומית אסור למיבת ליה בביתא משום יקרא דהאי גופא דכתיב אדם ביקר בל ילין אדם דהוא יקר מכל יקרא כלילין מ"ט משום דאי יעבדון הכי נמשל כבהמות נדמו וכו' זאת ועוד אחרת איתא בזוהר פ' תרומה דף קמ"א. וז"ל מאן דנשמתיה נפקא בארעא קדישא אי אתקבר בההוא יומא לא שלטא עליה סטרא אחרא ובפ' אמור דף פ"ח ז"ל בתר דנפקא נפשא מן גופא אסיר למשבק ליה בלא קבורה וכו' דאיפשר דקב"ה גזר עליה בגין למיתי בגלגולא אחרא הנה למדנו כי הלנת המת נאסר מפני שלש סיבות והם לצורך הנפש ושלשתם אינם צודקים ברשע ולכן אין רשות להלין אותו אע"ג כי לא יסריח דאין לך סרחון יותר ממנו וממעשיו הרעים וכל זה בעשיית קבר כי הנה איש הישראלי בו נאמר והלך לפניך צדקך כי מעשיו מקדימים ונכנסים בקבר אבל בקבר הרשע זה מאחר כי הוא מדור לס"א בחייו גם במותו לכן עשיית קבר יהיה על ידי כותי וארון נמי יעשו לו כי הנה איתא בזוהר פ' ויקהל דף רי"ד. וז"ל בכה ר' אבא ואמר ווי לבני עלמא דלא ידעי להההוא כסופא ווי להההוא עונשא דלא כל מאן דבעי עאל בארונא בגין דלא אצטריך למיעל בארונא בר צדיק דידע בנפשיה ואשתמודע בגרמי' דלא חטא בההוא ברית את

קיימא קדישא מעולמוי ואי לא לא אצטריך למיעל בארונא ולמפגם ארונא וכו' בשעתא דדיינין ליה בההוא עלמא מסתכלן בעובדוי אי הוה פגים רזא דברית קדישא דחתים בבשריה והשתא פגים ארון וכו' כיון דנפקי ליה מכללא דאדם אפקי ליה מכללא דכלהו אחרנין דאתעתדו לחיי עלמא ויהבי ליה להההוא ארון דלא אתכליל ברזא דגופא דאדם כיון דאתמסר להההוא סטרא חיליה דעאלין ליה לגהינם ולא נפיק מניה לעלמין ע"ד כתיב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וכו' הנה מבואר מן המאמר כי הרשע הנכנס בארון כמה עונשו וסוף כי מכניסין אותו בארון דס"א ואין לו חלק לעה"ב ולכן מת זה יעשו לו הארון עממין להכניסו בס"א ולענין התכריכין איתא בזוהר פ' שלח דף ק"ע ושם נאמר ז"ל ויראני את יהושע וכו' מאי לפני המלאך דדאין דינוי וכו' מאי קמ"ל דכל בר נש דלא זכי בעיטופא דמצוה בהאי עלמא כד עייל בההוא עלמא קאים בלבושא טינופא וכו' דאשתמודע לגבי מאריהון דגיהנם וההוא לבושא ווי מאן דאתלבש ביה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הרשע מלבישים אותו תכריכין הנקראים בגדים הצואים ולכן נמי זה המת התכריכין שלו עושים אותם כותים הנזכר אבל להלבישו ולחמם לו מים לטהרו ולהוציאו וכו' מותר ע"י ישראל כי זה לא יועיל כלום למת רק לתת שכר למתעסקים בו:

[ב] מת ביו"ט ראשון אסור להלינו עד יום טוב שני מטעם האמור בפ' ולא תטמא את אדמתך דהא לגבי דידיה אינו מפסיד כלום כאמור דמאחר שהוא רשע בלאו הכי העונש שלו מרובה:

[ג] בשבת ויוה"כ לא יתעסקו בו כלל ואפי' ע"י כותים וכו' לפי כי קלקלתו תקנתו אולי להיות יוה"ך נתכפר לו קצת:

[ד] בי"ט ב' יתעסקו בו ישראל אפילו בי"ט שני של ר"ה וכו' הנה יום שני לגבי האדם הוא עד מלאת לו שנה תמימה כי אז הנשמה עולה ואינה יורדת כמו שחז"ל ובכן ניצול האדם מן הדין ולכן אשר לא טוב עשה אפילו באותו יום נקרא מת בי"ט שני אמנם מאחר כי כן הוא כנראה כי לא היה רשע גמור ולכן יהיה יום טוב שני זה לשלשים יום כי כן איתא בזוהר פ' ויקהל דאפי' צדיקים הם נידונים שלשים יום. כי תדרשנו ימצא לך דף קצ"ט וז"ל מה כתיב ויהי יונה במעי הדגה מעוי דדג דא בטן שאול וכו' שלשה ימים ושלשה לילות אלין תלת יומין דאתדן בר נש בקברא ואתבקעו מעוי לבתר תלתא יומין ההוא טינופא אתהפך על אנפוי ואומר לו טול מה דיהבת בי וכו' הה"ד וזרתי פרש על פניכם לבתר דא מתלתא יומין ולהלאה כדין אתדן בר נש מעינוי מידוי מדגלוי וכו' והנה מבואר מזה המאמר כי עד שלשים יום נידון האדם ולכן זה יהיה רמז למה שאמר מת בי"ט שני כי יום שלשים ומצא לאדם י"ט שניצול מאותו עונש הגדול וזה לא כן היה

לו אלא נקרא מת בו ביום מפני רוע מעלליו אפילו ביום שני של ראש השנה כלומר ואפילו בתשלום השנה שלו כי אז הנשמה עולה ואינו יורדת אז מת הוא עכ"ז יש לו תקנה קצת דמאחר כי לא נקרא מת ביום טוב ראשון שהוא יום המיתה נראה שלא היה רשע גמור ולכן יתעסקו בו ישראל אפי' לא אשתהי לחתוך לו הדס מן המחובר כי לא יעדר מהיות לו מצוה כמעשה הצדיקים הנקרא הדס כמשחז"ל שנאמר והוא עומד בין ההדסים לעשות לו תכריכין מאותה חלוקא דרבנן ומכניסים אותו לארון של הקדושה ולחצוב לו קבר נמי ולחמם לו מים לטהרו כי זה מורה על טהרת הנפש במים חמין כדאיתא פ' בהעלותך דף קנ"ג וז"ל אינון נשמתין דאינון מסטרא דרחמי וכו' לא צריכים לדכאה במים פושרים כבינונים כל שכן בחמי חמין דבהון מתדכין רשעים גמורים בגין דזוהמא דילהון נפישא וכו' וכנגד זה הוא ענין מים חמין לטהרו ועוד לגזוז שערו דאלו זכה לענין של הצדקה שנאמר בה וכן נגוזו ועבר לא היה צריך לגזוז שערו כדאיתא בזוהר פ' מקץ דף ר"מ. וז"ל ר"ש אמר בזמנא דנשמתא נפקת מהאי עלמא בכמה דינין אתדנת עד לא תיעול לאתרה לבתר כל אינון נשמתין אית לון למעבר בהך נהר דינור ולאסתחאה תמן וכו' ומאן דאשתדל בצדקה בהאי עלמא ויתן ממוניה בצדקה כדין ועבר בההוא אתר ולא דחיל וכרוזא קרי ועניתיך לא אענך עוד כנ"ל וההפך מזה איתא פ' פקודי דף רמ"ז וז"ל וכד נשמתא סלקא ההוא ממנא נטיל ההוא לבושא ואזיל עמיה עד די מטא לנהר דינור די נשמתא אצטריכא לאסתחייא ולאתלבנא תמן ולזמנין דטבעה ההיא נשמתא תמן ואתוקדת וכו' ולכן גוזזין שערו ואם אין באותה העיר מקום קברות לישראל מוליכין אותו לעיר אחרת שיש בה שכונת קברות אפי' חוץ לתחום דאף ע"ג שחטא ישראל הוא והגוף יש לו תקוה טובה ואין לקבור אותו אצל כותי רק אצל שכונת קברות דישראל אפי' שהוא חוץ לתחום של ישראל וחטא כמדובר ומשכירין לו ספינה להוליכו היינו לרמוז כי בא יבא בגלגול בגוף אחר ונתקן כי הספינה רומז לגוף כדאיתא בזוהר פ' ויקהל יונה שירד לספינה היא הנשמה שנכנסה בגוף וכן איתא בתיקונים וע"י הספינה שהוא גוף השני מוליכין אותו ממקום למקום יוצא ממקום המיוחד לו בגיהנם ומוליכין אותו למקום שיש לו בג"ע הלא הם דברי חז"ל כי כל אחד יש לו שני חלקים חלק א' בגיהנם וחלק בג"ע וכאשר היה רשע אבד חלקו של ג"ע ועתה שהלך בספינה זו חוזר אל מקומו זורח הוא שם וכן בדברי חז"ל משל לשתי ספינות שהיו פורשות לים הגדול הרי המשילו לגוף אל הספינה די"ט שני לגבי מת זה כחול שויוה רבנן כלומר כמו כאשר האדם מת שלא בימים הללו על דרך הרמז שבהם אלא שהוא אדם דרך חול אבל אינו רשע דלגבי דידיה כל זה מותר כך אדם זה אף על גב שנקרא מת ביום שני מפני מעשיו כך שויוהו

רבנן כחול להורות כי אע"פ שחטא ישראל הוא ולכן אפי' אפשר בכותים כן לא יעשה אלא יתעסקו בו ישראל להודיע כי יהיה מתגלגל אח"כ בגוף הישראלי חוץ מן הכפה שבונים על הקבר שהוא הציון כמו ששנינו בונין לו נפש על קברו זה לא יתכן לאיש זה להיות נתקן כל כך כי עדיין מספקא לו אם יקום והתהלך בחוץ לזמן של התחיה:

במה דברים אמורים כשרוצים לקברו בו ביום וכו' הנה נתבאר בזוהר פ' תרומה דף קמ"ב וז"ל ואי תימא נפש לעילא דאתיישבת גו גופא בקברא אן הוא קברא אלא גו ההוא קליפה תקיפא וכו' הנה למדנו ממאמר זה כי סוד הקבר הוא הקליפה תקיפא ולכן יאמר נא במה דברים אמורים כשרוצים לקברו בו ביום דהיינו הרמז להכניס אותו לתוך אותה קליפה תקיפה אז עושים לו כל אלה הדברים על ידי ישראל כדי להציל אותו ולעזור אותו עזר מעט אבל אם אין רוצים לקברו בו ביום בתוך אותה הקליפה אז אם עושים לו שום דבר איסור מלאכה אפי' ע"י עכו"ם כי לא לעזרה לו אבל טלטול מותר כי יש במשמע שמתקיים בו ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע:

[ה] החופר קבר למת בי"ט שני מותר לו ליטול שכר לפי כי הנה נתבאר כי הקבר הוא סוד קליפה תקיפא והחופר קבר משתמע כי עושה רושם בקליפה זו באותה חפירה ע"ד ויקוב חור בדלתו ולכן מותר לו ליקח שכר כי מצוה קעביד:

[ו] מותר לנות המת בי"ט ראשון תוך התחום הוא מה שחז"ל כשהאדם יוצא מן העולם אומרים המלאכים לפני הקב"ה צדיק בא לכאן אומר להם צאו ולוו אותו ולכן יגיד כי ענין לוייה זו יש לה שיעור אף ע"ג כי לענין הלוייה הגשמית אמרו חז"ל אין נה שיעור היינו לענין החיים אשר המה חיים עדנה אבל לענין לויית המת יש לה שיעור בי"ט ראשון תוך התחום של הקדושה בכל העולמות התחתונים ובי"ט שני מאחר כי לא היה מאותם הנקראים מתים בחייהם י"ט ראשון שלהם אלא נקרא י"ט שני על פי הדברים הנ"ל מלוין אותו אפילו חוץ לתחום של ישראל וחוזרים למקומם בו ביום כי כך אחז"ל כשהצדיק הולך אל בית עולמו יוצאים צדיקים ומלוים אותו ואז אומר הקב"ה לצדיק שהלך שם יבא שלום ולצדיקים שלוו אותו אומר ינוחו על משכבותם והיינו מ"ש וחוזרים למקומן בו ביום:. וכן מותר להחזיר כלי הקבורה שהוליכו עמהם חוץ לתחום והם הסל והמגרפה שהם דוגמא הסל לענין התורה הוא המשל שאומרים חכמים ז"ל לטרסקל נקוב שהשכירו ב"ה למלאות אותו מים והכל בורחים מפני שאינו מתמלא הפיקח אמר ולא שכרי אני נוטל כך הלמד ושוכח אומר מה הנאה יש לי הפיקח אומר ולא שכר אני נוטל והמגרפה הוא גורף ומשליך ואינו מקיים מכל מקום הם כלי הקבורה ומועילים כי הנה כל מה שלמד האדם מזכירין אותו קודם שימות וכל זה מחזירים אותם

עמהם דהא אותו המת לא היה מקיים כל זה: [ז] המלוים את המת אסורים לרכוב על בהמה הוא העושה מעשה בהמה לא מפני שעושים מצוה יתגאו בעצמן אפילו בי"ט שני שהוא אדם שאינו הגון כאמור ואפילו האבלים שהם מתאבלים על מעשיו הרעים ע"ד משחז"ל בפסוק ואשלם נחומים לו ולאביליו שמתאבלים על הרשע אבל הקוברים שצריכים לקברו שהם גומלי חסדים אם אי אפשר מתירים להם ביום שני לרכוב על העושה מעשה בהמה דהא אסור להוכיח ברבים שנאמר ולא תשא עליו חטא שלא יתבייש מ"מ מתירים להם לדבר סרה על אדם כזה כדי שיראו רבים ויראו אע"ג שאמר החכם תמה אני אם יש בדור הזה מי שיכול להוכיח:

[ה] אם נודע לבני עיר אחת שישראל מת והרמז הוא על הנקרא מת כאמור מאחר שהיא ישראל אפילו רחוק משם ד' או ה' ימים ר"ל שנתרחק אותם ד' או ה' זמנים הנמצאים לעשות תשובה בזמניהם ולכן הוא רחוק ה' מרשעים ולא נתן לקבורה כי הנה הגוף שלו נאבד כנ"ל אע"פ שלא יוכלו להגיע לו עד לאחר המועד בית מועד לכל חי מותר לצאת לדרך למהר קבורתו דמאחר כי לא ידעו מה הוא אולי יהיה לו תקנה ע"י הקבורה:

[ט] תינוק שמת בתוך שלשים אם גמרו שערו וצפרניו וכו' גם זה יהיה הרמז שלו על דרך משחז"ל קטן שלא כלו לו חדשיו שהוא כינוי אל החוטא ולכן לא מלא שנותיו ומת בתוך שלשים הוא הדבר הנ"ל כי שלשים יום דנים את האדם מעיניו מידיו ומרגליו אם גמרו שערו וצפרניו הם שני דברים שהיה שלם בהם ענין השער הם דברים קלים ע"ד וסביביו נסערה מאד שהקב"ה מדקדק עם האדם כחוט השערה וביותר מכונה לענין מעשה הצדקה כנ"ל שאמרו גזוזה עוברת בנהר וצפרניו הוא דוגמא למצ"ת כמש"ה חטאת יהודה כחובה בצפורן שמיר וביותר מכוון אל הגזל אם שלם זה האדם בשנים אלה הוא בחזקת בן קיימא היינו אדם צדיק ודינו כמת גדול שהוא אדם שלם אע"פ שאין אנו יודעים אם כלו לו חדשיו כי ה' יראה ללבב דרוב נשי' יולדות בן קיימא בתר רובא דעלמא אזלינן:

[י] נפלים שנהגו להסיר ערלתם וכו' וזה יהיה הרמז שלו לאותו שנפל למשכב ועדין לא ישוב ונהגו להסיר ערלתם שהיא ערלת הלב הצרור אבן במרגמ' כן נותן לכסיל כבוד התורה או בקנה ע"ד הושיטה לו בקנה כי הוא מהביל שעשה מן הרעות אסור לפי שנפרעין ממנו ומן המשבח אותו אפילו בי"ט שני הוא הנענש באותם שלשים יום כנ"ל י"ט שני של גליות כלומר כי ילמד מן הרוצח שגלות מכפרת עון וזה נמי מכ"ש שהמיתה מכפרת עליו אסור:

[יא] אין קורעין על המת אין מצטערין על מת זה אפילו שהוא בי"ט שני ע"ד הנ"ל אפילו קרוביו לפי כי כך אחז"ל רשע נאבד מן העולם טובה באה לעולם:
[יב] כשמת ליל י"ט שני כנ"ל משכימין וקוברין אותו קודם תפלה אולי תועיל בעדו התפלה כשמת ביום כי לא היה במחשך מעשיו קוברים אותו אחר אכילה לרמוז כי אחר ימים שהאדם נידון בחיבוט הקבר על האכילה יהיה לו קצת תקנה:
עוד זה מדבר כנגד הנוגע למעלה וכך היה אומר מת המוטל לקברו כי ידבר בראשונה על הקליפה הנקרא מת כדאיתא בזוהר פ' שופטים דף רע"ה. וז"ל על פי שנים עדים יומת המת דא סמאל מת מעיקרו וישאהו במוט בשנים לא יומת על פי עד אחד לא יהא ליה חולקא באל אחר עכ"ל והיינו מ"ש מת זה סמאל המוטל לקברו כי צריך לקברו הוא הדבר אשר ביארתי במשנה מעבירין המת מלפני הכלה כי בתחילה צריך להעביר הקליפ' מת זה סמאל ואחר כך מכניסין הכלה עליונה לחופה כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קל"ד. וז"ל בשעתא דאיהי אתת בעולמתהא ובעאת לאפרשא מס"א אתת כמאן דמזדמנ' למחמי ביקרא דמלכא ולא יתיר והכי מכריזי דיזדמנון למחמי ביקרא דמלכא כדין סטרא אחרא לא ניחא ליה ואתפרש כד"א צאינה וראינה בנות ציון וכו' כיון דאתת כל אינון שנשהא עיילין לה לחופה בהדי' מלכא בלהנש וכו' ועוד איתא פרשת תרומה דף קע"ג וזה לשונו ועד דסטרא אחרא לא אתעבר מתמן לא יכלין אינון לאתייחדא במאריהון וכו' ולכן על פי הדברים האלה יהיה סמאל מת המוטל לקברו אם הוא בי"ט ראשון כי כל העולמות הם מזומנים למעלה כנ"ל מאמר פרשת קרח חכמת שלמה זמינת לכל חילהא בזמנא דמועד שריא בעלמא ולכן אפילו יסריח שנא' זבובי מות יבאיש (קהלת י) הוא היצר אפי' כמשאז"ל הוא מלאך המות יבאיש ריח רע כדאיתא בזוהר פ' תצא לילית אשפה מטונפת לא יתעסקו בו ישראל סטרא דקדושה כי מזומנים לקדושה הם לכן יתעסקו בו כותיים הקליפות שהם מסטרא דילה אפינו מת בו ביום שדחו אותו כי ממה שאמר במאמר אזמינת לכל חילהא הם סטרא דקדושה הרי מת ונדחה בו ביום ואפילו אם יכולים להשהותו עד למחר שלא יסריח אע"ג שאמרו ז"ל יצר תינוק ואשה לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת לא כן עתה וכל זה בעשיית קבר היא הנקבה שלו קבר פתוח נוקבא דתהומא רבה וארון דס"א כנ"ל ותכריכין הבגדים הצואים כדאיתא בזוהר אבל להלבישו ולחמם לו מים לטהרו ולהוציאו ולשמו בקבר בנוקבא דתהומא רבא מותר ע"י ישראל סטרא דקדושה כדי לדחות אותו לחוץ במהרה:
מת זה אם הוא בי"ט ראשון אסור להלינו עד יום שני הוא מ"ש בזוהר דף קע"ג וז"ל מלאכי עילאין וישראל לתתא כולהו דחקי בההוא ס"א מלאכין עילאין כד בעאן לאתאחדא

במאריהון לא יכלין עד דדחיין לה לבר מה עבדין נחתין שתין ריבוא דמלאכי קדישי ואפילו שינתא על כל בני עלמא וכד איהי נחתא דקא דחיין לה לבר ויהבי לה כל עלמא דא בההיא שינתא וכו' ולבתר אינון מתקרבי לגבי מאריהון וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי בלילה נותנים רשות לס"א לשלוט בעה"ז לכן אמר אסור להלינו עד יום שני מאחר שהוא שולט בלילה כדי שיתעסקו בו ישראל למטה אסור: בשבת וביוה"ך כי הנה הקליפה יורדת למטה כדאיתא בזוהר פ' ויקהל בענין מדורא דאשא דנפק ההוא שלהובא דאשא ודוחה אותה למטה כל יום השבת וביוה"ך אחז"ל ימי השנה הם שס"ה השטן בגי' שס"ד לומר כי בכל הימים הוא עולה ומקטרג רק ביוה"ך שאין לו רשות לדבר ולכן לא יתעסקו בו כלל אפילו ע"י כותיים בחינת הדינים אפילו להוציאו על ידיהם להניחו בכוך הוא נוקבא דתהומא עילאה העשוי מאתמול שנאמר כי ערוך מאתמול תפתה הכל אסור בי"ט שני יתעסקו בו ישראל להוציאו מן הקדושה אפילו ביום שני של ר"ה כי אז הוא מקטרג עליהם שנאמר ויבאו בני האלהים להתייצב על ה' מפני שמקטרגים ויבא גם השטן להתייצב על ה' בעבור ישראל כדאיתא בזוהר ואפילו לא אשתהי לפי שהוא לישנא חדידא כדאיתא בזוהר אפילו לחתוך לו הדם מן המחובר דהיינו לשלוט על הצדיק הנקרא הדם לחז"ל שנאמר והוא עומד בין ההדסים ולעשות לו תכריכין מן הבגדים הצואים ולחצוב לו קבר נוקבא דתהומא עילאה ולחמם לו מים לטהרו היינו סוד נהר דינור ולגזוז לו שערו בסוד השעיר כדאיתא בזוהר פ' תצוה דף קפ"ה ע"ש. הנה מבואר כי זה היתרון נמצא לשעיר יותר מן העז דאלו העז תלי שערא והשעיר לא תלייא שערא ולא שעיע ולכן גוזזין שערו לטהרו נמי כל זה עושים לו ישראל ע"י משחז"ל בכל לבבך בשני יצריך ביצה"ט וביצה"ר ואם אין באותו העיר מקום קברות לישראל הוא גהינם עליון שהוא לישראל דווקא כדאיתא בזוהר פ' וירא דף ק"ו. וז"ל גהינם למעלה לאותם פושעי ישראל שעברו על מצות התורה ולא חזרו בתשובה וכו' ולכן יאמר אם אין באותה העיר מקום שכונת קברות לישראל דהיינו בגהינם תחתון מוליכין אותו לעיר אחרת שיש בה שכונת קברות דהיינו גהינם עליון כאמור אפילו חוץ לתחום של ישראל שהרי כך הוא כי גהינם אף על פי שהוא עליון הוא חוץ לתחום של הקדושה ומשכירין לו ספינה סוד הנקבה שלו להוליכו ממקום של הקדושה למקום שלו שנאמר צואה בלי מקום דיום טוב שני לגבי מת זה כחול שויוה רבנן לעשות בו כל המעשים הנוהגים לעשו' בו בימי החול כדי לדחות אותו כאמור אפילו אפשר בכותי' כי כן יעשה לו על ידי כח הגבורות שבאים עליו מלמעל' יתעסקו בו ישראל באופן הנזכר דניחא ליה בהכי חוץ מן הכיפה שבונין על הקבר שאין בונין אותה בי"ט כי כן שנינו בונים לו נפש על קברו

וס"א אין בהם נפש וסוסיהם בשר ולא רוח במה דברים אמורים כשרוצים לקברו בו ביום בנוקבא דתהומא רבה כדי לעשות הייחוד של הקדושה כאמור אבל אם אין רוצים לקברו בו ביום שהרי מערב י"ט נדחית הקליפה כאמור אין עושים לו דבר איסור מלאכה לפי כי ט"ל מלאכות הם כנגד ל"ט קללות שנתקלל אדם וחוה והארץ בעבורו אפילו ע"י כותים אבל טלטול כדי להוציאו לחוץ מותר כנ"ל החופר קבר למת זה ס"מ לקוברו בנוקבא דתהומא רבה ע"י ייחוד ק"ש שנעשה בו ד' מיתות ב"ד כדאיתא בזוהר בי"ט שני מותר לו ליקח שכר כדאיתא בזוהר דקשיר עבדא דא סמאל תחות מאריה בק"ש ולכן שכרו מרובה כנזכר שם מותר ללוות המת בי"ט ראשון דמאחר כי מלאכין עליונין דוחין לסטרא אחרא ומוציאין אותן לחוץ כדי שישארו הם לאתייחדא במאריהון ולכן מותר ללוות מת זה סמאל בתוך התחום של סטרא דקדושה ובי"ט שני אפי' חוץ לתחום של הקדושה וחוזרים למקומם אותם דסטרא דקדושה והיינו מש"ה עד הגבול שלחוך (עובדיה) ירצה כי כדרך שעושים לשר של עשו למעלה כך מגיע לעשו למטה השיאוך כדרך שעשה לחוה שנאמר הנחש השאני ואוכל כך השיאוך עם נוקבא דתהומא רבא ולכן יכלו לך אנשי שלומך וגם לחמך ישימו מזור תחתך כדרך שהאכיל לאדם מעץ הדעת וכל זה גרם כי אין תבונה בו לפי כי ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכו' ונחמד העץ להשכיל לכן אין תבונה בו והיינו משחז"ל ג' דברים נאמרו בעץ הדעת טוב למאכל ומוסיף חכמה וכו' דקשה מה חידש לנו בע"ה ומהו הלשון זה ג' דברים נאמרו באותו אילן טוב למאכל ויפה לעינים ומוסיף חכמה ושלשתן נאמרו בפסוק אחד וכו' מהו כן אמנם ירצה לפי דרך זו אלך כי מ"ש ג' דברים נאמרו באותו אילן כלומר בכללות שלו לפי שהוא כולל טוב ורע ולכן אפילו ברע שלו נמצאו אלו הג' דברים ולכן אמר הה"ד ותרא האשה דקשה בתחילה אמר ותרא כי טוב העץ ואח"כ אמר ותקח מפריו א"כ מ"ש טוב העץ וכו' הא ליתי בענין הפרי ולמה לא אכלה מן העץ מאחר כי בו נמצאו כל אותם הטובות ולכן אמר בע"ה דע לך כי כן הוא שהרי ג' דברים נאמרו בעץ בעצמו כאמור אלא כי האשה להנצל מן הצווי שאמר הקב"ה לא תאכלו ממנו לקחה מן הפרי שלדעתה היה טוב ולא רע ולכן נמי כך מגיע לסמאל היועץ עד מקום כי אין תבונה בו לדעת למה מוציאין אותו לחוץ ולמה כאשר בא להתחבר בנוקבא יתפרדו כל פועלי און מפני כי הוא זקן וכסיל ולכן מותר ללות למת זה חוזרים למקומן בו ביום מותר להחזיר כלי הקבורה שהוליכו עמהם חוץ לתחום והם שני כלים הסל והמגרפה רמז לאותה שלהובא דאשא שהיא מכנעת לאותה מדורא דאשא ומכניס אותה בנוקבא דתהומא רבא כדאיתא

פ' ויקהל ומדת החסד זועם אל בכל היום למאריהון דדינין שנאמר ואל זועם בכל יום ואלו יוצאים עד חוץ לתחום לקבור ס"א וחוזרים למקומן:
ולאהבת הקיצור הדרי בי ואומר כלך לדרך אחרת וכן היה אומר מת המוטל לקברו והנה גם בזה הנני מודיעך כי בשלשה מיני מתים אנו מדברים כדי שלא להאריך ראשונה שם הקטנה רחל בצאת נפשה כי מתה גם יוסף כאשר נשבה נחשב למיתה כמשחז"ל שני כלהו אתנהו ביה והשלישית יותר בה שרה שנאמר ותחת שרה ולכן יאמר מת המוטל לקברו כי ברחל נאמר ואקברה שם בדרך אפרת ובצדיק נאמר ויתן את רשעים קברו ובשרה נאמר קבר אברהם את שרה אל מערת שדה המכפלה הוא סוד משחז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה אם הוא בי"ט ראשון יתעסקו בו כותים והענין יובן כאשר נתבונן כי המת הגשמי הוא לקברות יובל ושם נכנס והמתעסקים בו הולכים להם וכך היא המדה במתים הללו כי כל אחד נכנס בקבר הראוי לו והמתעסקים בהם הולכים להם והנה המת האחד היא רחל כאשר יצא ממנה בנימן מתה וכאשר ענין זה נעשה בי"ט ראשון הוא מדת החסד שנקרא טוב שנאמר וירא ה' את האור כי טוב ולכן כאשר מגיע לה המיתה במדה זו יתעסקו בה עממין הוא מ"ש בזוהר פ' בלק דף קצ"א. וז"ל פתח ההוא ינוקא ואמר שחורה אני ונאוה וכו' מלין אלין הא אוקמוה אבל בשעתא דא גו רחימו סגיא לגבי רחימה מגו דחיקו דרחימו דלא יכלא למסבל אזעירת גרמה בזעירו סגי עד דלא אתחזיאת מנה אלא זעירו דנקודה חדא ומאי איהי יו"ד וכו' מה עבדין גברין תקיפין דילה שאגין כאריין תקיפין כד"א הכפירים שואגים לטרף ומגו חלין ושאגין וכו' שמע רחימה לעילא וידע דרחימתיה גו רחימו סגיא כמיתה וכו' וכדין מגו קלין ושאגין נפיק דודה וגפיף לה ונשיק לה וכו' ועל דא כתיב גבורי כח עושי דברו וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי המדה זו היא כמתה ואינון כפירים שואגים חילה דילה הם גורמים לה לחזור להיות ה' כמלקדמין הוא סוד מה ששנינו משתפתח הקבר של היולדת מי גרם כל זה הכפירים היינו עממין דילה וזה נעשה בי"ט ראשון הוא מדת החסד כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף ר"ן. וז"ל היך אזעירת גרמא מגו רחימא דשירתא אזעירת גרמה זעיר זעיר עד דאתעבידת נקודה חדא וכו' מיד כהנא רבא אתער לה ואחיד לה וחביק לה דאלו הות רברבא לא יכלין לאחדא כלל וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי זה נעשה על ידי כהנא רבא:
ועוד ימצא ענין אחר במדה זו הוא מ"ש בזוהר פ' פנחס דף רמ"ט. וז"ל מאי אילת השחר אלא דא איהי חיה חדא רחמנית דלית בכל חיון דעלמא רחמנית כוותה בגין דבשעתא דדחיקת שעתא ואצטריכת למזונא לה ולכל חיוון ברא וכו' לאן אתר אזלת שתין פרסי

מההוא אתר דנפקא ועאלת לגו טורא דחשוכא ומתמן ארחת מזונא אזלת בגו ההוא טורא דחשוכא אזדמן לגביה חד חויא עקימא ואזיל לרגלא וכו' בשעתא דאתעברת אסתימת כיון דמטא זמנא למילד געאת ורמאת קלין וכו' וקב"ה שמע לה ואפיק חד חוייא רברבא מגו טורי חשוך ואתייא בין טורין פומיה מלחכא עפרא מטי עד האי אילא ונשיך לה בההוא אתר תרי זמנין וכו' והנה נלמד מזה המאמר כי ענין זו הלידה היינו המיתה כמשחז"ל בשעה שהאשה כורעת לילד צ"ט למית' ואחת לחיים ומה שיורדת לטורא דחשוכא הוא סוד הקבורה כדאיתא פ' תרומה דף קמ"ב: וז"ל ואי תימא נפש לעילא דאתיישבת גו קברא אן הוא קברא אלא גו ההוא קליפה תקיפא וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי הקבר הוא קליפה תקיפא והעממין המתעסקים בה הם חיות ברא האמורים שם אפי' מת בו ביום ואפילו אם יכולים להשהותו עד למחר שלא יהריח וכל זה בעשית קבר הנזכר אבל השאר ע"י ישראל מעשה התחחונים נעשה דהיינו להלביש עטרהא ומנהא כדאיתא פ' אמור בפ' הולך תמים ופועל צדק ולהוציאו לחופה וכו' ולענין הצדיק כך הוא אומר מת המוטל לקברו שהנה נאמר כי מפני הרעה נאסף הצדיק כאשר אשה מתעוררת ואומרת לו לכה נרוה דודים עד הבקר וכו' אז נאסף הצדיק ולכן מוטל לקברו בקבר של בת זוגו אם הוא בי"ט ראשון מדת החסד כאמור בסוד והוא יושב פתח האהל כחום היום ויחם בשר הילד וכדאיתא פ' תרומה וברית קדישא אתער בחמש אצבען ולכן יתעסקו בו כותים אפילו מת בו ביום שאלולי שנתעסקה בו אשה רעה גם קבורה לא היתה לו ואפי' אם יכולין להשהותו עד למחר שלא יסריח עם אותה אשה רעה הנקראת אשפה מטונפת כדאיתא בזוהר פ' תצא ע"ש וכל זה בעשיית קבר שהם בסוד החדר והפרוזדור ותכריכין כמו ששנינו במילה ועושים לו חלוק אבל להלבישו וכו' נעשה ע"י ישראל:

מת השלישי בסוד אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה וזה המת מוטל לקברו כדאיתא בזוהר פרשת יתרו דף ס"ח. וז"ל התוספתא בטמירו דטמירין אתרשים רשימו חד דלא אתחזי ולא אתגלייא וכו' ההוא רשימו בעיא לאתחפייא ועבד לגרמיה לאטמרא ביה חד היכלא וכו' ההוא היכלא אתחפייא בשית יריען וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ההוא היכלא שהוא סוד מי נכנס בתוך שית יריען הם שש קצוות הבנין וכן איתא בזוהר בראשית בענין מי ברא אלה ואתטמר בהו ונעשה שם אלהים הרי ראיה שמוטל לקברו ולכן אם הוא בי"ט ראשון מדת החסד כאמור יתעסקו בו כותים לפי כי הנה ע"י שנקבר העולמות מבקשים טרף שלהם כי ממנה ניזונים ע"י שנאמר שתו ושכרו דודים כדאיתא בזוהר פ' ויקרא דף ד'. וז"ל ר' יהודה אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים

אלין כל מארי דיבבא ויללא דאתבסמו כלהו ואתברכו כחדא דהא מסעודת' דמלכא מתהניין כלא וכו' הנה מבואר מדברי זה המאמר כי מאריהון דיבבא ויללא הם עממין מתעסקין בו דאתברכו מסעודתא דמלכא ואפילו אם יכולין להשהותו עד למחר שלא יסריח כלומר לא מפני שמתאחרת זאת הקבורה אין נאחזים משם ס"א הם הסירחון כנודע וכל זה בעשית ארון הם שית לוחין כדאיתא פרשת ויקהל היינו שית יריען הנזכר ותכריכין הם המלבושים שמלבשת כ"י להם אבל להלבישו וכו' הכל מותר ע"י ישראל כי ע"י מה שעושים מן המצות נעשה כל דברים הללו למעלה:

מת בי"ט ראשון וכו' כל אחד מאלו השלשה ואין להאריך כאשר מת בי"ט ראשון בחינת החסד כאמור שנקרא יום שנאמר ויקרא ה' לאור יום ונקרא טוב שנאמר וירא ה' את האור כי טוב אסור להלינו עד י"ט שני שהוא סוד הצדיק אמרו צדיק כי טוב כדי שיתעסקו בו ישראל סטרא דקדושה אלא לשעה ממשיכין החסד אצל הצדיק בסוד והוא יושב פתח האהל לעשות היחוד: בשבת ויוה"ך לא יתעסקו בו כלל שהרי הקדושה מעצמה נעשית ואין צורך בכותים שהם סוד הכפירים שואגים לטרף או באופן אחר מכל הנ"ל אפי' להוציאו על ידיהם להניחו בכוך העשוי מאתמול לפי כי בשבת נעשה היחוד מעצמו וביוה"ך היחוד אסור אמנם גם לפי כי כן נמי כוך העליון נתקן מערב י"ט והיה קדש:

בי"ט שני שהוא בסוד הצדיק כנזכר יתעסקו בו ישראל על ידי מעשיהם אפילו ביום שני של ראש השנה שהוא בחינת דין ואפי' לא אשתהי אפילו לחתוך לו הדס היינו לעשות לו סיוע מן הצדיק הגשמי המכונה הדס מהמחובר שיש לו שורש למעלה על ידי נשמה טהורה ולעשות לו ארון בסוד ארון הברית לתקן אותו ולחצוב לו קבר הוא סוד נקודת ציון כי שם נקבר הצדיק ולחמם לו מים קצת מבחינת השמאל כמו ששנינו גבורות גשמים וזה לטהרו מאותה אשה רעה שהחזיקה בו ולגזוז לו שערו הצומח למטה שהוא מסיבת איש שעיר ואם אין באותה העיר הנקרא עיר ה' סלה מקו' קברות לישראל עליון בסוד החדר והפרוזדור ופעמי' נותנת רחל הסימנים לאחותה אז מוליכים אותו לעיר אחרת בסוד לאה אפילו חוץ לתחום שלו שהוא בן י"ז שנה ולמעלה צריך להיות בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה היינו חוץ לתחום או יהיה חוץ לתחום אותה העיר שהוא חוץ לתחום של עולם האצילות לקברו שם בהיכל אהבה כדאיתא בזוהר פ' פקודי בסוד וישק יעקב לרחל כי שם יש שכונת קברות כאשר ביארתי בפ' כי שם קברו את העם המתאוים שהם סוד מלכין קדמאין דמיתו שהם שם קברות התאוה והבן ומשכירין לו ספינה להוליכו היינו מ"ש בזוהר פ' בשלח דף צ' וז"ל ר' חייא פתח היתה כאניות סותר וכו' היתה כאניות סוחר דא כ"י וכו' שם אניות יהלכון בההוא יומא דאזלין ושאטין

עד דאתיין לאתחברא בההוא דרגא וכו' ולכן יאמר כי לצדיק זה משכירין לו ספינה להוליכו ממקום עליון שבאצילות ואיתא בזוהר פ' אחרי מות דף ס'. וז"ל תנינייא אזלין תחות ספינה דהאי ימא למקום אחר למטה בבריאת דיום שני לגבי מת זה כחול שויוה רבנן לעשות כל תקנות הנזכר ולכן אפילו אפשר בכותים לעורר הענין כנ"ל יתעסקו בו ישראל ע"י מעשיהם חוץ מן הכיפה שבונים על גב הקבר שהרמז שלה היינו סוד ירושלם והקבר בסוד ציון שאין בונין אותה בי"ט שהרי מאתמול נבנית משעה שקדש היום כנ"ל:

במה דברים אמורים כשרוצים לקברו בו ביום לחבר אותו בנקודת ציון אבל אם אין רוצים לקברו בו ביום אין עושים לו שום דבר איסור מלאכה מאותם ויבא הבית לעשות מלאכתו אפילו על ידי עכו"ם היא אשה רעה הנז' אבל טלטול מותר שנאמר עולים ויורדים בו:

החופר קבר למת בסוד מקדש ה' כוננו ידיך ונאמר הביטו אל צור חוצבתם ביום טוב שני ע"י הצדיק שהוא יום ונקרא טוב והוא שני מותר לו ליטול שכר דהיינו מאחר כי האדם הגשמי ע"י מעשיו ותורתו עושה כך ודאי שכרו מרובה שהרי נעשה בסוד פועל צדק ואם נאמר כי הוא חוזר למעל' היא אמו שחופרת קבר זה שנאמר ויבן ה' את הצלע לאשה ויביאה אל האדם נוטל שכר מן הבנים כשחוזרים לעלות למעלה:

מותר ללוות למת זה הצדיק ביום טוב ראשון סוד הימין עליון כאמור שמתפשט למטה אמנם המלוין אותו הם הנצחים וגם השש קצוות בתוך התחום של הקדושה מלוין אותו להתחבר עם הכלה וביי"ט שני היינו הצדיק אפי' חוץ לתחום של עולם האצילות וחוזרים למקומן בו ביום להתחבר שם וכן מותר להחזיק כלי הקבורה הם סוד שני כלי' של כ"י שהוליכו עמהם חוץ לתחום של האצילות דהיינו בבריאה:

המלוים את המת הצדיק השושבינים אסורים לרכוב על בהמה אפילו בי"ט שני בסוד הבריאה אפילו בי"ט שני ואפי' האבלים בסוד הבריאה לפי שהצדיק פנה משם אבל הקוברים שצריכים לקברו הם הנצחים אם אי אפשר מתירים להם ביום טוב שני עם הצדיק לרכוב על גבי בהמה בסוד הבריאה אם נודע לבני עיר אחת בסוד הבריאה שישראל מת רחוק משם ד' או ה' ימים הם ד' או ה' ספירות מן הבריאה ולא ניתן לקבורה בסוד הכלה אע"פ שלא יוכלו להגיע לו עד לאחר המועד שהיא הכלה למעלה ממנה מותר לצאת לדרך לעלות למעלה בי"ט שני כדי למהר קבורתו בתוך הכלה כי הם המעלים הכלה למעלה בסוד הארון ולכן מותר לצאת לדרך כד"א וישרנה הפרות בדרך:

תינוק שמת בתוך שלשים הוא בסוד תינוק יונק שדי אמו נסתלק ממקומו היינו מת וזה היה לו בתוך שלשים הם ל' יום של הלבנה אם גמרו שערו וצפרניו הם סוד המחנות שלה הוא מ"ש בזוהר פ' ויחי דף רכ"ג. וז"ל שערהא כמה וכמה אלף מארי תריסין מתאחדין בשערהא וכו' טופרהא כל אינון דאדכרין חובי בני נשא וכתבין ורשמין חובייהו בתקינו דדינא קשיא וע"ד כתיב חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפורן שמיר זוהמא דטופרהא כל אינון דלא מתדבקין בגופא דמלכא וינקין מסטרא דמסאבותא כד שארי סיהרא בפגימותיה וכו' ולכן הוא אמר אם נגמר שערו וצפרניו הוא בחזקת בן קיימא ודינו כמת גדול שהוא הצדיק עליון כנזכר אע"פ שאין אנו יודעים אם כלו לו חדשיו דרוב נשים יולדות ולד קיימא היינו השלש נשים דפסחים ששנינו שלש נשים עוסקים בבצק כאשר נתבאר במקומו: נפלים שנהגו להסיר ערלתם הנה הכלה פעמים שמפלת שנא' הנפילים היו בארץ נפלים כתיב נהגו להסיר ערלתם להוציא אותם מן הקליפה ולכן מסירים אותה באבן ע"ש אבן די לא בידין או בקנה קולמוס של הצדיק אסור לעשות כך אפי' ביום טוב שני הוא הצדיק של גליות שגלה שני פעמים בשני חרבנות כדאיתא בתיקונים ונהר דא צדיק יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני: אין קורעין על המת שהרי בזמן החרבן נאמר בצע אמרתו אבל עתה אין קורעין על המת זה אפי' בי"ט שני כאמור ואפי' קרוביו הנצחים לפי שהכלה שלימה היא עתה במועד:

כשמת בליל י"ט שני משכימין וקוברין אותו קודם תפלה בסוד אילת השחר כדאיתא בזוהר פ' פנחס כד סליקת לטורא דנהורא כשמת ביום מפני הרעה נאסף הצדיק קוברים אותו לאחר אכילה לפי כי ע"י אכילה מתקיים אכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא ולכן אחר אכילה יעשו חיבור ביניהם וכו':

סימן תקכז

[א] הנה נתבאר למעלה כי כאשר הולך האדם לבית עולמו שיש עליו עשרה עונות ועשרה זכיות הוא שואל מהקב"ה יצאו אלו באלו אמר הקב"ה לא כך אני עושה שנא' ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו ולכן יאמר י"ט שחל להיות ע"ש והענין כי הנה נתבאר למעלה כי י"ט הוא כינוי ליום המיתה לפי כי כן יום המיתה הוא יומא טבא לרבנן כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף ק"ן. וז"ל ולית חידו לרוחא בר בההוא גופא דתמן וחדי על דאתפשט מהאי גופא דהאי עלמא ואתלבש בלבושא אחרא שלים כגוונא דהאי עלמא וכו' וכד אתלבשת נשמתא בההוא לבושא דההוא עלמא כמה עידונין כמה כיסופין דילה תמן וכו' ולכן על רוב השמחה זו שיש לנשמה ביום שיוצא מגוף הנגוף זה נקרא לגביה

י"ט ולכן יאמר י"ט זה שחל להיות ערב שבת שהוא דוגמא לאדם כשיוצא מן העולם דעה"ז מכונה לערב שבת כמו שאומרים לאדם טענה זו ולכן לא יבשל בתחלה לצורך שבת בקדרה בפני עצמה כלומר כאשר היה ערב שבת ממש של העה"ז בשעת פטירתו יתבונן בו לא יעשה המצוה בתחילה לצורך שבת העה"ב בקדרה בפני עצמה ר"ל כי הנה יש כמה מצות שהם בפרט ויש שהם בכלל ר"ל כי הנה חז"ל אמרו ציצית שקולה כנגד כל המצות מצות צדקה שקולה ככל המצות שנאמר והעמדנו עלינו מצות לתת מחצית השקל וכו' ולכן ישים מגמת פניו שלא יעשה מצוה בפני עצמה מאחר כי היום קצר והמלאכה מרובה ולא נתן אל לבו מעיקרא לעשות זוודין להוליך בידו אבל מבשל הוא כמה קדרות ליום טוב כלומר כי ישתדל להשלים אותם הדברים שמבקשים מן האדם בצאתו תכף מן העה"ז נשאת ונתת באמונה עסקת בפריה ורביה קבעת עתים לתורה ובענין הצדקה שמצלת מדין גיהנם שנאמר והלך לפניך צדקך כל הדברים הללו שהם צורך יום טוב מבשל אותם ומתקן אותם לצורך י"ט ואם הותיר ויכול לעשות עוד מצות אחרות המועילות לשבת ה"ז משובח וע"י עירוב דהיינו המצות הנזכרים שהם מעורבות עם כל המצות ושקולה כל אחת מהנה ככל המצות ות"ת כנגד כולם מבשל בתחלה לשבת הכל מועיל לעה"ב עוד יהיה עירוב זה רמז שיעשה האדם המצוה בשותפות ולקח הוא ושכנו הקרוב אל ביתו כמו שאומרים חז"ל לעולם יעשה האדם קברניט לדבר מצוה ותכלית עירוב זה לרמוז כי כלנו בני איש אחד אנחנו מצד הגוף וביותר מצד הנפש הלא זה דברי בפסוק הלא אב אחד לכלנו (מלאכי ב) אאע"ה אחד היה אברהם ומצד הנפש אל אחד בראנו אם כן מדוע נבגד איש באחיו ולכן הקב"ה הכניס אותנו בענין ערבנות בסיני על התורה ועל המצוה שכן הוא מעיקרא כלנו בני איש אחד כנזכר ולכן על ידי עירוב זה מבשל בתחילה מה שירצה לשבת הוא העה"ב כנזכר:

[ב] עירוב זה עושים אותו בפת ותבשיל כי הרמז של פת הוא על התורה שנא' לכו לחמו בלחמי ותבשיל הוא רמז אל המצות להודיע כי בשניהם אנו ערבים זה לזה על התורה ועל המצוה ואם לא עשאו אלא מתבשיל לבד היינו המצות מותר לפי כי ענין ערבות התורה דבר פשוט הוא שהקב"ה לא נתן את התורה אלא ע"י ערבות הילדים:

[ג] שיעור עירוב זה כזית וכו' הוא משחז"ל והנה עלה זית טרף בפיה מה זית מביא אורה לעולם כך מעשה המצוה ואם מעט הוא מאחר שנעשה ע"י עירוב בחבורה וחברה אע"ג כי אין מצוה זו מאותם המצות שאין להם שיעור וזה יש לו שיעור דע שהוא מועיל ביותר בין לאחד בין לאלפים בין בתחילתו בעה"ז הוא מועיל לאלפים בין לסופו של מצוה זו

היא בכלל מה שהבטיח הקב"ה שהוא נוצר חסד לאלפים לאוהבי שנא' בהם ואהבת לרעך כמוך וזה ניכר על ידי מצות עירוב:

[ד] צריך שיהיה תבשיל זה דבר שהוא ראוי ללפת בו את הפת כלו' שיעשה אותה המצוה על פי התורה שנמשלה לפת שנא' לכו לחמי בלחמי שהרי שנינו ולא עם הארץ חסיד וביותר שיהיה דבר שהוא ראוי להחזיק ביד עמלי תורה ללפת בו הפת אבל דייסא לא הוא דוגמא למש"ה אם תכתוש את האויל במכתשת בתוך הריפות כגון זה לא חסור מעליו אולתו ואין לו תקנה ולכן אמר לאפוקי דייסא:

[ה] תבשיל זה שאמרו אפילו צלי אפילו מבושל וכו' מאחר שנתבאר כי ענין העירוב הוא יהיה לעורר הלבבות כי כלנו בני איש נחנו לכן מתחייב לימצא בנו הרחקת הנזק והקרבת התועלת כי זה יהיה כוונת שני השלמים הלא הוא האחד מיוחד הלל הזקן שאמר לגר הבא להתגייר על מנת ללמוד כל התורה על רגל אחד אז א"ל דאת סאני לחברך לא תעבד ורבי עקיבא אמר. כי ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה והוא מובן על דרך זו אלך כי הלל הזקן ע"ה אמר לגר על ענין הרחקת הנזק כי יהיה זהיר בו והטעם מפני מה כי כך אחז"ל קשים גרים לישראל כספחת ולכן ראוי לו להתבונן מכאן ואילך דאת סאני לחברך לא תעבד אמנם רבי עקיבא ע"ה עוד למד דעת את העם על ענין הקרבת התועלת דאלו הלל אמר לגר לענין סור מרע והוא מענין מה שצריך להיות מאחר שהגופים אחדים הלא אב א' לכלנו ובכלל דבריו רמז לו כי הנה אחינו הוא הגר מפני כי אברהם נקרא אב לגרים שנאמר כי אב המון גוים נתתיך אבל רבי עקיבא הודיע לנו בדברי קדשו על דבר הנוגע לאחדות הנפש כי אל אחד:

בראנו ולכן ואהבת לרעך כמוך כלל גדול בתורה לענין ועשה טוב ולכן יאמר תבשיל זה של העירוב הוא מעשה המצוה שאמרו אפילו צלי שאין בו מרק להועיל ללפת בו פת של תורה בין שהוא מבושל שהמצוה מבושלת כל צרכה שלכן מועיל לזולת דהיינו שולק אפילו כבוש שעשה מצוה בסתר כי בזה יכול לכבוש הפורענות מלבא בעולם שנא' מתן בסתר יכפה אף או מעושן שעשה בפרהסייא דהיינו מעלה עשן דאוושא מלתא ויש בו משום יוהרא ואינו יכול לכפות אף כאשר יעשן אף ה' וקנאתו בעולם אפילו מין דגים קטנים שעשה צדקה עם מי שאינו הגון על דרך מה שאומרים חז"ל בעת אפך עשה בהם הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים הם שהדיחן במים חמין שנתייראו מעונש הדין והדחתן זו היא בישולן ותקנתם ותו לא הרי זה סומך עליהם לענין עירוב זה וכן סומך על תפוחים מבושלים בעלי מצות ועל דגים קטנים הנזכר שהוא בשלן ולכן לבו בטוח וסומך עליהם:

[ו] סומך נמי מערב יום טוב קודם שיבא קצו אפילו על עדשים שבשולי קדרה מה שאחז"ל מה עדשה זו אין לה פה וכו' מה עדשה עגולה כך גלגל הוא שחוזר בעולם ומאחר כי אדם זה סומך עצמו על עניינים הללו ראוי לסמוך עליהם עדשים שבשולי קדרה בשפל המצב וכן על שמנונית שנדבק בסכין רוב טובה שהיה לו חלבמו סגרו אמנם נדבקה לסכין כי יחשוב מה הנאה יש לו מכל טובה הזאת ומחר נשחט בסכין מ"ה ולכן גררו אותו הטוב והוא שיהיה בו כזית רצה לומר שלא ישען על זה רק יאמר מרור כזית מידו של הקב"ה ומשתדל לעשות מצות באחת מכל הדברים האלו אם ישתדל יהיה עליו סתרה לעה"ב כאמור:

ואם כה יאמר על ענין של התשובה דמאחר כי צוה הקב"ה לעשות תשובה שנאמר כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום ראוי לכל אדם להיות חרד על צווי זה מאחר כי אדם אין צדיק בארץ מלת בארץ ע"ד משחז"ל בפ' לקדושים אשר בארץ המה אלו רצו אברהם יצחק ויעקב היו כמ"ה אלא לא נקרא קדושי' עד שיסתם הגולל וכן נמי נאמר אין צדיק בארץ הדוגמא של בארץ המה עד שיסתם הגולל אפשר יעשה טוב ולא יחטא בו כמשחז"ל על כל אלה יביאך ה' במשפט אם טוב שנתן צדקה לאשה בסתר דאתי לידי חשדא או לעני בפרהסייא ועוד אמר בארץ ר"ל מאחר שנמצא בו חלק מחומר הארץ אשר קורץ עפר מאדם הראשון ולכן צריך לעשות תשובה והבן מש"ה אנכי מצוך היום (דברים ל) מ"ש ר"א ע"ה שוב יום אחד לפני מיתתך א"ל וכי אדם יודע מתי ימות א"ל כ"ש יעשה תשובה היום שמא ימות למחר אמנם ע"ד שנתבאר בהלכות פסח ממש"ה וזכור את בוראך בימי בחורתך שהם שני ימים יום שנתחייב במצות ויום עשרים שחייב בב"ד של מעלה כך אמרה תורה אנכי מצוך היום שנכנס לעול המצות ולכן יאמר נא י"ט שחל להיות ערב שבת שהוא דוגמא לשני ימים הנזכר לא יבשל בתחלה לצורך שבת עצה טובה קמל"ן לא יעשה מטעם שאומרים לאדם העולם שיצאת ממנו דומה לשבת מי שטרח בע"ש יאכל בשבת לא כך יעשה בתחילה לצורך שבת בקדירה בפני עצמה תשובה מיוחדת על עיקר זה ויעשה תשובה על הכלל דרך סתם אלא מבשל הוא כמה קדרות כי יעשה תשובה על דבר שחטא יבשל אותו יפה ליום טוב ואם הותיר דבר כי צריך תשובה שהוא דוגמא אשר הותיר מהתבשיל הותיר לשבת אז יעשה תשובה בדרך כלל לצורך מה שאומרים לאדם עה"ב דומה לשבת ועל ידי עירוב מבשל בתחלה לשבת הוא הדבר הנ"ל מחז"ל כל אחד יש לו חלק בג"ע וחלק בגיהנם זכה אדם נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע וזה יהיה רמז של העירוב כי האיש הישראלי הוא מעורב עם חבירו

וקרב אותם אחד אל אחד וזה הוא טעם למחצית השקל ועל שניהם נותן קולבון ולכן ע"י עירוב זה שלא יפסיד חלקו מבשל אדעתא דשבת:
עירוב זה להציל חלק שלו בג"ע או להרויח חלק חבירו עושין אותו בפת ותבשיל דהיינו רמז לתורה לחמו בלחמי ותבשיל למצוה ואם לא עשאו אלא מתבשיל לבד שהוא ענין מצוה כאמור מותר:
תבשיל זה שיעור כזית כלומר לא מפני שאמרו שיעשה עירוב ע"י מצוה יקנה לו בית מושב בגן עדן יהיה מצוה לחוד אלא צריך שיעור כזית יהיה משער זה בדעתו אשר חטא על הנפש ויהיו חייו מרורים עליו כזית על שהכעיס את בוראו והוצרך להביא עליו יסורין שהם מרים כזית כך אחז"ל זית רענן קרא ה' שמך מה זית חובטין אותו וכותשין אותו וטוחנין אותו אח"כ מוציא שמנו כך ישראל וכו' ולכן שיעור עירוב זה כזית כדי שישים אליו לבו אם באו עליו יסורין שהם לו לטובה שע"י כן מתקיים ועליהו לא יבול ואם לא באו עליו ישער בדעתו כי ראויים היו לבא עליו לולי שנטל מרפא לנפש מן התשובה וזה השיעור מספיק ומועיל בין לאחד בין לאלפים אם חטא יחיד ואם חטאו רבים שיעור אחד להם על עיקר כונה זו בין בתחילתו ר"ל בתחלתו שעשה תשובה בבחרותו בין בסופו גם עד זקנה ושיבה בסוף ימיו היינו תחילתו וסופו של עירוב נמי:
צריך שיהיה עירוב זה וכו' חזר והגיד כי המצוה זו של התשובה ראוי לקראת לה שם עירוב לפי כי האדם בחטאו הוא נבדל מעדת ישראל ונכרתה הנפש ההיא מעמיה ועוד ונכרתה הנפש ההיא מלפני הרי מתחייב כרת בעה"ז ולעה"ב רחוק ה' מרשעים ועתה נתערב עם הכל כמשחז"ל אתמול היה האיש הזה משוקץ ומתועב בעיני הקב"ה אין תפילתו ותורתו מתקבלת ועתה נעשה אהוב למעלה ונחמד למטה מתפלל וקורא מתקבל לפניו ית' ולכן צריך שיהיה תבשיל זה שיעשה האדם זוודין ממנו דבר שהוא ראוי ללפת בו הפת של תורה לחם חמודות לאפוקי דייסא ע"ד מ"ש הני בבלאי טפשאי דאכלי נהמא בנהמא כי לא ללמד באו לומר שאינו דבר מלפת אלא כוונתם לומר דבר חכמה שאין משתדלים על מי שילמד אותם דבר תורה אלא אכלי נהמא בנהמא מכתובים לנביאים ולא דעת ולא תבונה דאע"ג שאחז"ל ליגריס אינישׁ ואח"כ לסבר שנא' גרסה נפשי לתאבה ולא אמר טחנה אמנם הם לעולם מתרצים בלימוד לחוד ע"ד איזהו חכם השמח בחלקו תבשיל זה שאמרו וכו' מי שבישל ערב שבת יאכל בשבת אפילו צלי וכו' היינו ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש ותשובה עם כל אחד ואחד עבר אדם על מ"ע ועשה תשובה לא זז משם עד שמוחלים לו שנא' שובו בנים שובבים וכו' והרמז לזה הוא צלי כי בנקל נתקן ונאכל עבר על מל"ת תשובה תולה ויוה"ך מכפר שנאמר כי ביום הזה

יכפר עליכם והרמז לזה שלוק שנעשה בו מים של התשובה עבר על כריתות ומיתות ב"ד תשובה ויוה"ך תולים וייסורין ממרקין שנאמר ופקדתי בשבט פשעם וכו' והדוגמא לזה כבוש כד"א יכבוש עונותינו ולענין חילול ה' דוגמא לזה הוא מעושן כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא ואמנם עם כל אחת מאלו ימצא ע"י האש של החרטה והוידוי כי יתחמץ לבבו והנה אלו החלוקות יבאו מיוסדים על פי דרכי באותם הזמנים של התשובה זמן זמניהם תקנו להם חכמים ז"ל כי הנה אשר יעשה תשובה עודינו נער ורך הנה דוגמא לזה הוא צלי כי מהרה נתקן ונאכל שלכן נאכל הפסח צלי לרמוז כי הגאולה היתה במהרה ואשר ישוב אחר כך הוא דוגמא לשלוק שמתאחר בישולו ועל שניהם נאמר וזכור את בוראך בימי בחורותך זמן השלישי גם עד זקנה ושיבה והדוגמא לזה אפילו כבוש שכבש עונותיו זמן רב זמן האחרון כי יפול למשכב והדוגמא לזה הוא מעושן:

ועוד יהיה בזה רמז לענין העון עצמו כי הצלי דוגמא שחטא לו לעצמו ומורה נמי למש"ה יצלה צלי בזוללי בשר למו ר"ל להם לבדם ולא אהנו מעשיו והשלוק היינו שלמדנו ממנו ולכן נמצא בו מרק כבוש הוא דוגמא על שעשה בסתר מעושן בעון מפורסם כי אז יעשן ה' עליו אפילו דגים קטנים שנתפס בגרונו כדג מדברי נבלות ושבועת שוא וכיוצא והיה מקטני אמנה שהדיחן במים חמין מן החרטה והוידוי שהם מימי התשובה כי יחם לבבו והדחתן שמטהר לבו הוא בשולן לאכילה ונראה להיות בסוד קרבן למעלה הרי זה סומך עליהם וכן סומך על תפוחים מבושלים הרמז למשחז"ל מה תפוח הכל בורחים ממנו מפני שאין לו צל וכו' ולכן מאחר שהוא מבושל שיש בו אש החרטה סומך עליו ועל דגים קטנים שבשלן כאמור על כל זה סמוך לבו לא ירא מן העונש והיא תשובה מעולה:

סומך מערב י"ט אפילו על עדשים שבשולי קדרה אשר חכמים ז"ל הגידו למה דומים רשעים פניהם לעתיד כשולי קדרה ולכן בא דוגמא בזה שאם האדם נתן אל לבו כי מאחר שהעולם גלגל שחוזר דוגמא של העדשה וכל הקניינים המה יאבדו אבל על רודפו אחריהם יהיו פניו לעתיד כשולי קדרה סומך על הרהורי תשובה אלו וכן על שמנונית לא די ששנינו מרבה בשר מרבה רמה אלא שנדבק לסכין הוא רמז למשחז"ל כי העם המתאוים סכין ירדה מן השמים ובקעה כרסם והוא אות למשחז"ל לאחר שלשה ימים כרסו של אדם נבקעת ונהפכת לו על פניו עשית כל ימיך חגים טול לך מה שנתת בי שנא' וזרתי פרש על פניכם פירש חגיכם ולכן גוררו ע"י סיגופים והוא שיהיה בו כזית ויטעם מאכלו מר מזית גם בזה יש לסמוך לב האדם עליו כמדובר: [ז] מצוה על כל אדם לערב וכו' הוא הדבר אשר דברתי בתחילה כי מצוה על האדם לעשות תשובה להיות כי אדם אין צדיק בארץ שנאמר ושבת עד ה' אלהיך ונאמר והתוודו את עונם ואת עון אבותם

כי על ידי כך יצא מדין הערבנות כמשחז"ל למה הרשע דומה לנוקב בספינה כי אמר איוב אתי תלין משוגתי א"ל חביריו אינו כן כי יוסיף על חטאתו פשע בינינו יספוק ולכן בעבור הרעה שבאה לעולם בעבורו צריך לעשות תשובה כדי להתערב עם כל ישראל ולא יבדל מקהל הגולה ומה גם יהיה מתערב עם מעשיהם הטובים מכאן ואילך ולא יהיה מחוסר לא יוכל להמנות כמו שאומרים חכמים זכרונם לברכה מי שנמנו חביריו לדבר מצוה ולא נמנה עמהם ותהיה דעתו מעורבת עם הבריות. מצוה על כל גדול העיר לערב על כל בני עירו דהיינו להדריך אותם במעגלי צדק ולהחזיר אותם בתשובה כדי להנצל מן הערבות וינצל מן הפורענות שנאמר ואתה כי הזהרת רשע וכו' כדי שיסמוך עליו כל מי ששכח ולא נתעורר לעשות תשובה או נאנס מפני צרות הזמן כי רבים הם אשר אתנו או שהניח עירוב של תשובה ואבד לפי שחזר לעבור על מעשיו בשגגה הוא מועיל לאלו להעיר הלבבות לפי כי כל איש הישראליור לצך ומהרה ישוב כמו שאומרים חכמים זכרונם לברכה למנצח על שושנים אבל מי שאפשר לו לערב ולעשות תשובה כי לא יעצרנו דבר מהנמנעו' ולא עירב עם ישראל על ידי התשובה אלא שרוצה לסמוך על עירובו של גדול העיר כמו שאומרים חכמים זכרונם לברכה אחד מעיר ושנים ממשפחה אחד מן העיר מזכה לכל בני העיר נקרא פושע שיודע את רבו ומתכוין למרוד בו:

[ח] כשמערב על אחרים להחזירם בתשובה א"צ לפרט פלוני ופלוני הוכח תוכיח שלא לנוכח ולא תשא עליו חטא לפרסמו אלא מניחו בכלל על כל בני העיר סתם וכל מי שהוא בתחום העיר אשר עשה כמעשיהם בתחום שלהם יוצא בו ומתקבל בתשובה:

ועוד יהיו דברים אלה על מ"ש י"ט שחל להיות בערב שבת דמאחר כי יש קדושה למעלה מקדושה ולעולם לכל יום של קדושה צריך הכנה שנאמר והכינו את אשר יביאו ואחז"ל חול מכין לשבת ואין י"ט מכין לשבת כי הנה כבר נתבאר בדברים האלה בזוהר פ' קרח הובא המאמר למעלה וז"ל קריאי מועד קראי כתיב מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא כמה דקדש עילאה זמין לכל אינון כתרי מלכא אינון דשמא קדישא אתאחיד בהון הכי קדש תתאה זמין לכל חילהא לאעטרא יתהון אימתי בזמנא דמועד שריא בעלמא הה"ד מקראי קדש ולכן כך הוא אומר י"ט שחל להיות ערב שבת לא יבשל בתחלה לצורת שבת בקדירה בפני עצמה לפי שנראה כי עדין לא עלו המזומנים שם עד עתה וזה לך האות כי הנה נתבשל לצורך זימון עתה בקדירה בפני עצמה דאלו כבר המזומנים עלו למעלה למה נתבשל בפני עצמו תבשיל הרי מערב י"ט עלו אם כן נעשה הכל תבשיל אחד שהנה בכלל י"ט הוא השבת ולכן לא כן יעשה אבל מבשל הוא כמה קדרות לי"ט להודיע כי כבר עלו ובאו החיילות המזומנים לשם ואם הותיר הותיר לשבת

להודיע כי כאן נמצאו וכאן היו אמנם ע"י עירוב הוא מבשל בתחלה לפי כי העירוב הוא מורה על העיקר זה כדלקמן:
עירוב זה עושים אותו מפת ותבשיל להודיע כי זהו סוד הפסוק כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם עליון הוא סוד טל שהוא ענין מן כי על כל מוצא פי ה' דבר של בישול יחיה האדם אמנם אם לא עשאו אלא מתבשיל לבד מותר לפי כי בו מלפת את הפת והוא עיקר שלכן נאמר ונפשנו קצה בלחם הקלקל ונתן להם הקב"ה בשר:
שיעור תבשיל זה כזית וזה הענין כשיעור זה להורות כי ענין התבשיל הוא האור הנמשך מאינון זתין עילאין שנאמר שמן זית זך כתית למאור והצדיק עליון הוא דכתיש כתישין ואפיק זיתא מאינון זתין עילאין ולכן נאמר שטו העם ולקטו וטחנו בריחים סוד ריחים עליון שטוחנין מן לצדיקים צדיק וצדק או דכו במדוכה על דרך הצדיק דכתיש כתישין ובשלו בפרור בגי' פתח שלכן נאמר פתחי לי רצה לומר פתחי י כי יוד שהוא סוד כזית נכנס באותו פתח ואחז"ל פתחי לי כחוד של מחט גימטריא חוד היינו חי לרמוז על חי עלמין שנכנס לשם ולכן חייב אדם ללמד לבנו אומנות נקייה מאי היא מחטא דתלמיותא להמשיך מלמעלה אורות קוצותיו תלתלים (שיר ז) למחט זו וע"י חוט של אברהם הוא תופר שתי תפירות אמרתו שנאמר בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם שנאמר יהי מאורת חסר היינו אמרתו וכאשר נכנס מחט זה אות ו' שם נעשה מאורות מלא והוא מ"ש בזוהר כי נאמר ויקרא ה' לאור יום אמנם לחשך לא נאמר ויקרא דעת כי גרע משם שני אותיות ו"י ולכן ע"י התפירה זו נשלם כי אות ו' הוא התופר ונכנס בפתח באותו י' של פתחי ונעשית אחותי כמשחז"ל זה אברהם שאיחה כל באי עולם והכניס אותם תחת כנפי השכינה ולפי כי ע"י חוט זה שלו מאחה הקרע של אמרתו כאשר נכנס מחט הנזכר והיינו סוד העירוב מלשון ערובתם תקח דבר המערב בינו לבינה ולכן צריך תבשיל שנאמר ואת אשר תבשלו וכן עשו ובשלו בפרור ועשו אותו עוגות ולכן אמרו שיעור התבשיל כזית ואמנם הפת צריך להיות כביצה כדי ליתן של זה בזה שהנה בתבשיל שהוא בסוד הכלה צריך כזית לערב עמה אות י' שהוא בסוד אות ברית קדש ובפת הרומז לזכר וסימן לחם אבירים אכל איש לכן שיעורו כביצה שהיה בסוד הכלה וזה יהיה בין לאחד בין לאלפים לפי כי מזה העירוב ניזונין רבותים אלפי שנאן הם המזומנים כי אדני בם לאעטרא יתהון ולאעלא להון תחות גדפהא ולכן סיני בקדש רצה לומר סיני שעולה בגי' ק"ל על שם משחז"ל דעתן של נשים קלה עתה נתחבר בקדש ותרבה הדעת הוא סוד משחז"ל והנה סולם זה סיני אתווי דדין כאתווי דדין ר"ל סלם חסר הוא בגי' סיני דהיינו ק"ל אמנם התבונן כי האותיות הם שוות ד' אותיות הוא סולם באות ו' כאותיות

דדין של סיני להורות כי עיקר שלימות סיני הוא דעת קל עם אות ו' נשלם החסרון שלו שנאמר קרא לילה וע"י אות ו' שנכנס שם כשיעור כזית אות יוד נשלם ויקרא היינו מ"ש במאמר קריאי מועד קראי כתיב חסר וע"י הזמנה זו שעולים למעלה נשלמת אימתי בזמנא דמועד שריא בעלמא ולכן העירוב מועיל בין לאחד בין לאלפים בין בתחילתו של ההזמנה בין בסופו כדלקמן:

צריך שיהא תבשיל זה דבר שהוא ראוי ללפת בו את הפת מפני כי התבשיל הוא בסוד הכלה לכן צריך שיהיה דבר ללפת בו הפת שהוא סוד הזכר לאפוקי דייסא כי כן הוא נרמז בסוד הכלה שלכן נאמר אם תכתוש את האויל הידוע זה מלך זקן וכסיל במכתשת בתוך הריפות כי אז מוציאין הקליפה מן החטה עם כל זה לא תסור מעליו אולתו:

תבשיל זה שאמרו אפי' צלי אפי' שלוק הענין הוא כי לעולם התעוררות מדה זו היא ע"י השמאל שנאמר שמאלו תחת לראשי והיינו האש שירש לכל הדברים ואמנם צלי בגי' קל כי בתחילה דעתה קל ואח"כ שלוק בגי' תל אורות שנמשך לה ע"י ו' הוא תלו כמנין שלוק אח"כ כבוש סוד האיש כובש את האשה והוא נוטריקון שכב ו' וכאשר שכב עמה חתן שלה סוד ו' אז הוא מעושן שנאמר והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש היינו אש דרחימו והעשן היינו מש"ה ואד יעלה מן הארץ ואח"כ והשקה החתן את כל שני מדות אלו הם פני האדמה כמו ששנינו האשה טוחה פניה בקרקע ולכן אפילו דגי' קטנים רמז לדג הנזכר בתיקונים דעל כיף ימא שהדיחן במים חמין כמו ששנינו גבורות גשמים ועוד ירצה במאמרו כי יסמוך על דגים קטנים כי שני מיני דגים הם אחד הוא הצדיקים שבחיים שהם נקראים דגים כדאיתא בזוהר והעד הוא רב המנונא נונא רבא אמנם דגים קטנים הם נשמות העשוקות דעשיקת ההוא טיקלא שמשתעשע בהם הקב"ה שהדיחן במים חמין והדחתן זו בנהר דינור הוא בישולן לאכיל' בסוד הלחם אשר הוא אוכל הרי זה סומך עליהם וכן סומך על תפוחים מבושלים הם צדיקים כמ"ש הרשב"י פ' בלק דף קצ"ב על ההוא ינוקא זכאין אתון צדיקייא וכו' ואלמלא דלא אהא מקטרגא לקב"ה הואיל ותאובתיה לארחא בהאי תפוחא וכו' והיינו תפוחים מבושלים שכל דבריו היו בדעת שלימ' כנזכר למעלה אמר ר' אבא והא חמינן ינוקי דאמרי מלין עילאין וקיימין לבתר רישין דעלמא א"ל ינוקא דחמר מלה חדא או תרין לפום שעתא בלא כונה דילהון מובטח ב"נ בד דיזכי למילף אורייתא בישראל אבל דא נהורא דיליה קיימא על קיומיה בדעתא שלים לאו הכי ותו דהא קב"ה תיאובתא דיליה לארחא בתפיחא דא זכאה חולקיה וכו' ולכן סומך על תפוחים מבושלים ועל דגים קטנים שבשלן כאמור:

סומך מערב יום טוב אפילו על עדשים שבשולי קדרה הם כינוי לניצוצות הנמצאים בסוף הקדרה והוא כי קדרה בגי' ש"ט מן שטו העם וכן על שמנונית הנדבק בסכין מאות' הניצוצו' של יש עולמות דתחות כרסייא וגררו והוא שיהיה בו כזית לפי שהוא מענין תבשיל מספיק כזית אות יוד כנ"ל:

מצוה על כל אדם לערב והם סוד אדם דעשיה אדם דיצירה אדם דבריאה מצוה על כל גדול העיר לערב על כל בני עיירות לפי כי הנה בכל עיר של קדושה יש בחינות הללו כנודע ויש גדול העיר ע"ד שנתבאר בזוהר פ' קרח כי קדש עילאה אזמין לכל אינון כתרין דשמא קדישא אתאחיד בהו הנה קדש עילאה הוא בסוד גדול העיר כי עשה עירוב והזמין לכל בני עירו כדי שיסמוך עליו מי ששכח או נאנס או שהניח עירוב ואבד אבל מי שאפשר לערב ולא ערב אלא שרוצה לסמוך על עירובו של גדול העיר נקרא פושע שהוא דוגמא של ס"א שיודע את רבו והוא מתכוין למרוד בו ואינו יוצא:

כשמערב על אחרים אינו צריך לפרט לפי כי כן נמי למעל' קול קורא ומזמין סתם אנא מניח סתם על בני העיר וכל מי שהוא בתחום העיר יוצא כי כן למעלה זמינת לכל חילהא שהם בני העיר ולא השאר:

[ט] כבר נתבאר למעלה כי מצוה על גדול העיר לערב על כל בני העיר היינו הרמז לערב דעתו עמהם ולדבר על לבם דברי כיבושין היינו ענין הכבוש או צלי יזכיר להם דברי צרופין או מבושל או מעושן ממה שהגיע לראשוני' ע"ד מה ששנינו אומרים לפני הסוטה דברים שאינה כדאי לשומען היא וכל משפחת בית אביה כגון מעשה תמר היא מוצאת לשרפה היינו צלי מעשה בלהה היינו מבושל מעשה זמרי היינו מעושן וע"י כך מערב דעתן להחזיר אותם למוטב אמנם לא יזכור פ' ופלוני אלא מזכיר והולך סתם ומ"מ דעת מניח בעינן כי גדול העיר המניח העירוב דברים שמוכיח ואומר לפניהם שיכוין להוציא לאחר מאותו עון שבידו אבל דעת מי שהניחו בשבילו והוא מדבר הדברים של התוכחת אין צורך שידע שהוא בשבילו בשעת הנחה אלא מקיים הוכח תוכיח שלא לנוכח רק שיודיעוהו בי"ט קודם שיתחיל לבשל לצורך השבת היינו מעשה הטוב אשר יעשה זוודין להוליך עמו לעולם שכלו שבת:

חזר והגיד כי המערב לאחרים זה דרכו כדי להועיל להם להחזירם למוטב צריך לזכות להם ע"י אחר שיעשה קברניט לדבר מצוה כי הנה אחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות עינים רמות והיו הדברים האלה בין עיניך וביארתי כי כונת חז"ל לתת עצה טובה למי שנשתרש בחטא ואינו יכול להתגבר על יצרו לעשות תשובה כך יעשה בתחלה להכניע היצר על כל דבר פשע שעשה ואח"כ יעשה תשובה

ולכן גדול העיר זה שנתעורר להחזיר בני העיר בתשובה כך יעשה בהמצאה להדריך אותם במעשה המצות תחלה כדי שיהיה קל בעיניהם ענין התשובה אח"כ ולכן צריך לזכות להם ע"י אחר הוא קברניט לדבר מצוה וכל מי שמזכים על ידו בעירובי שבת מזכין על ידו בעירובי תבשילין שם מתבאר בע"ה:

צריך הזוכה להגביה העירוב מן הקרקע טפח שהרמז להודיע כי החוטא בעונו הגיע לארץ ע"ש דבקה לארץ בטננו וע"י העירוב שמתערב החוטא עם ישראל ע"י מעשה הם המצות ונוסף עוד כשעושה תשובה ולכן הזוכה להיות מכלל אלה מגביה העירוב מן הקרקע טפח הוא ערבנות של ישראל דהיינו תכף בעבור מעשה המצות אשר יעשה בטפח שלו יד ליד:

חוזר ונוטלו מיד הזוכה ומברך וכו' לא כך נהגו רבותי אלא המזכה על ידו עומד עמו והמערב נוטל העירוב בידו ומברך ואומר בדין עירובא יהא שרי לן לאפויי ולבשולי וכו' לי ולכל בני המדינה ואח"כ נותן העירוב ביד המזכה על ידו ואומר נו כה אתה לכל בני המדינה והזוכה מגביהו מן הקרקע וכו' כי מה מהני אותם דברים שאמר בתחילה קודם שיזכה לעצמו כיצד מזכה לאחרים וקים לן כי כל המצות מברך עליה' עובר לעשייתן וכן דעת הר"ם במז"ל פ' ששי מהלכות י"ט דין ח' וז"ל המניח עירובי תבשילין חייב לברך בא"י אמ"ה אקב"ו על מצות עירוב ואומר בעירוב זה יותר לי לאפות וכו' ואם זוכה בו לאחרים יאמר לי ולפלוני וכו' ונתנו ביד היוכ' אמנם מי שירצה לעשות בדרך זו לא הפסיד ואמנם הרמז לזה הוא כי הנקרא גדול העיר המחזיר אותם בתשובה הוא שורש לכל בני העיר והנה אני מודיעך סוד גדול הוא מה שאמר בזוהר פרשת בלק דף ר"ב. וז"ל זכאה חולקאה דמאן דאשתדל באורייתא יממא ולילי‍א מה כתיב ביה והיה כעץ מאי האי לגבי האי אלא מה אילן אית ביה שרשין ואית ביה קליפין ואית ביה מוחא וכו' כונת הענין הוא סוד נמרץ כי יש נשמות שהם שרשים אשר מסתעפים בהם כמה נשמות ואותו השורש הוא סוד גדול העיר ויש יכולת בידו לערב עליהם היינו להעיר לבם לתשובה ולערב אותם עם הקב"ה ואז יוצא מן הערבות ולכן הוא יהיה המברך ברכת העירוב וזוכה לעצמו כי לכן יצא מדין שמים ויש בו יכול להמשיך ברכה על כל העולם מאחר שהמשיך הברכה וניטל חלק בראש כדאיתא בזוהר פ' עקב בפ' ברכות לראש צדיק אח"כ מזכה לכל העולם ע"י אותו הקברניט שדרכו להועיל:

אע"פ שהניח עירוב בא ללמד דמאחר כי הרצון הוא להעיר לב האדם לחזור בתשובה א"כ אע"פ שהניח עירוב וגמר לעשות תשובה ולהיות מעורב עם כללות ישראל אע"פ כן

לא יבשל מי"ט ראשון לשבת לפי כי לענין התשובה הם אמרו יעשה תשובה היום שמא ימות למחר וכאשר מבשל מי"ט ראשון אינו מודה על עיקר זה:

אם הניח העירוב על דעת לסמוך כל זמן שיהיה קיים וכו' כלל גדול הוא זה לכל בעל תשובה אל יתראה בעיניו כי כבר יצא ידי חובתו והוא שלם במציאותו אלא לעולם יהיה לבו נמס בקרבו ואומר אוי לי שהכעסתי את בוראי ויקיים מש"ה וחטאתי נגדי תמיד ולכן אמר אם הניח העירוב שהוא כינוי אל התשוב' שעשה שנתערב עתה עם כל ישראל לאחר שפירש מדרכי ציבור ומדרכי בית ישראל הניח בדעתו לסמוך עליו כל זמן שיהיה קיים זה העירוב דהיינו כל זמן שיהיה קיים האדם נמי כי זה בזה תלוי אפי' ליום אחר לא יסמוך עליו וכבר נתבאר כי שני ימים טובים הם רמז לשני זמנים של התשובה שבהם נאמר וזכור את בוראך בימי בחורותך שהם שני ימים שהם בזמן הבחרות כנ"ל ולכן אע"ג שעשה תשובה בזמן הבחרות לא יסמוך על אותה התשובה בי"ט אחר כי יאמר הרי כבר עשיתי תשובה ונשלמתי לא כך יעשה אע"ג כי העירוב קיים לי"ט ועדיין הוא קיים באותו התשובה לא יסמוך עליו לי"ט אחר היינו זמן השני אלא לעולם יהיה מהרהר בתשובה לקיים וחטאתי נגדי תמיד אבל בדיעבד יכול לסמוך עליו כי התשובה שעשה בתחלה תשובה מעלייא היא:

וכן הוא הדין לענין המצוה הנקרא עירוב כאמור כי הוא מתערב בעשיית המצוה עם הציבור כי עם אותם המשתתפים ומתערבים יחדיו כמ"ש וחסרון לא יוכל להמנות מי שנמנו חביריו לדבר מצוה ולכן יאמר אם הניח העירוב זה שנתערב ועשה המצוה ע"י הקברניט כאמור והניח בדעתו לסמוך עליו כל זמן שהוא קיים מעשה המצוה שעשה אפי' לי"ט אחר לא יסמוך עליו שהרי נתבאר כי מעשה המצוה זה נעשה בכונה כדי לעשות אח"כ תשובה ולכן לא יסמוך על מצוה זה לא ישתדל לעשות תשובה אבל בדיעבד יכול לסמוך עליו עד ישוב אל ה' וירחמהו:

נאכל העירוב או שאבד דהיינו על שני צדדין הנזכר או לענין המצוה או לענין של התשובה קודם שבישל לשבת כי עדין לא עשה זוודין לעה"ב שכולו שבת כאמור אינו יכול לבשל אפשר כי נסתם פתח של התשובה בפניו מאחר שאבד העירוב דהיינו שחזר וחטא ככלב שב על קיאו אלא אם כן נשתייר ממנו כזית כי עדין רע עליו במעשה ומר כזית ימצא ממנו תקוה כי יעשה תשובה. לאחר שהכין צרכי שבת יכול לאוכלו כי הנה צרכי שבת הם הזיודים שיעשה האדם לצורך השבת לעה"ב ואז יאכל מה שטרח בעה"ז בערב שבת כאמור:

התחיל בעיסתו ונאכל העירוב וכו' הנה העסה הוא רמז לגוף ע"ד משחז"ל אדם הראשון חלתו של עולם היה מה אשה זו עושה עיסתה וכו' כמו כן זה האדם התחיל להתבונן בעסתו בגופו במספר איבריו לראות האבר שחטא בו לעשות כנגדו מצוה לקיים אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות עינים רמות והיו לטוטפות בין עיניך ולכן התחיל בעסתו ונאכל העירוב כי נשלם המצוה שהיה עסוק בה וגמר אותה גומר אותה עיס' זה שהוא מתבונן במספר איבריו לשוב מהם גומר זה הענין והוא הדין אם התחיל לבשל שהוא דוגמא אשר התחיל לעשו' מצוה המקביל לעון שעשה מכונה לבישול שגומר אותו התבשיל של מעשה המצוה ואח"כ יעשה תשובה: אפה ולא בשל או בשל ולא אפה וכו' הנה נתבאר כי ענין אפיה הוא בפת שהוא ענין לימוד בתורה שנאמר לחמו בלחמי ובישול הוא בענין המצוה ולכן אמר אפה ולא בישל דהיינו שהתחיל ללמוד בתורה אמנם לא נתעסק במצות או שתפס בענין המעשה ובישל ולא אפה בלימוד התורה ונאכל העירוב של מעשה המצוה שנתערב בה על דרך כנ"ל או אבד לפי שחזר בו וחטא מה שנעשה בהיתר אפילו נתכוין בו לצורך יום טוב לעשות זוודין לעה"ב יכול להניחו לשבת ולא יסמוך על ענין זה אלא יבשל מכאן ואילך ויעשה מצות לי"ט שלו בעודו בעה"ז ליום אחרון:

מי שלא עירב מותר להדליק נר של שבת וכו' הנה אשר חז"ל הגידו כי הנשמה נקרא נר שנא' נר ה' נשמת אדם והענין כי הנה האדם בחטאו מסתלק ממנו בחינת הנשמה כנזכר במקומו כי זה הוא כונת מ"ש אין אדם חוטא וכו' וכן אמרו רשעים בחייהם קרויים מתים על עיקר זה ומכ"ש לאיש אשר אלה לו לא יבא לשרות עליו נשמה מחדש בהכנסת שבת כמשפט לאוהבי שמו כמשחז"ל ולכן יש אוסרים להדליק נר שבת להיות שהוא רומז לנשמת אדם והא ליתי ויש מתירים לפי כי הדלקת הנר מצוה קא עביד ומברך אשר קדשנו וכו' ועל ידי כן אפשר שיזכה נמי לתוספת נשמה כי זה בזה תלוי: עוד אני מדבר על ענין דעת מניח בעינן כי הנה משמע מזה שני דברים הבאים כאחד ראשונה כי האדם אשר הולך בדרכי יושר צדיק לקיים מש"ה ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדהו כי בידיעה תלייא מלתא ולא בחסידות ע"ד משחז"ל לא עם הארץ חסיד ואע"ג כי נתבאר למעלה מ"ש בזוהר פ' משפטים כי דהע"ה התפלל ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו אע"ג כי אין האדם יודע לכוין הקב"ה מקבל טוב הדבר אבל אינו דומה למי שעושה מעשיו בכונה ובידיע' גמורה ולכן יאמר דעת מניח בעינן שיהיה לו דעת נכונה הבין שמועה לחבר ולייחד המדות עליונות וקרב אותם אחד אל אחד והיו לאחדים ועוד נמי פשט לא יופשט כי דעת מניח בעינן הוא האדם שיהיה מתכוין בעשותו ענין העירוב כי כונתו

הוא לערב הכחות עליונות ולייחד אותם בסוד חתן וכלה שיכוין להוציא לאחר הענין הוא כי תחילת הכל יתכוין לדחות הקליפה ולהוציא אותה לחוץ כדי שלא ימצא מי שמעכב החיבור שלהם כדאיתא בזוהר פ' ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש אתו אותו הנקרא איש יודע ציד גם לא הנקרא אדם בליעל איש און בהתודע יוסף הצדיק עם הכלה והיינו מ"ש שיתכוין להוציא את אחר היינו אחר ממש כדאיתא בזוהר בפ' והלכה והיתה לאיש אחר ואח"כ תהי' הכונה להוציא לאחר היא הכלה להוציא אותה מן הקליפה ולטהר אותה מכל בן נכר אבל דעת מי שהניחו בשבילו לא בעינן כלומר כי הנה הכלה לאחר שעלתה למעלה לעולם האצילות עדין היא דעת' קל כמשחז"ל דעתן של נשי' קלה וענין זה אינו מעכב לענין הייחוד שהרי נאמר הנה ה' רוכב על עב קל והבן ואח"כ נתקן בחינת הדעת שלה ע"ד כי והאדם ידע את חוה אשתו והיינו מ"ש אבל דעת מי שהניחו בשבילו לא בעינן וזה רשעת הנחת של העירוב רק שיודיעוהו בי"ט בסוד הצדיק קודם שיתחיל לבשל אותם הזתים שנאמר בו כתית למאור להעלות נר שהוא לצורך שבת וכן נמי משמע מינה אבל דעת מי שהניחו בשבילו לא בעינן הוא חוזר נמי לחתן שלה אשר חז"ל הגידו כל אדם שאין בו דעת אסור לרחם עליו שנאמר כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמהו עושיהו והענין דרך קצרה כך אחז"ל בשלש מדות נברא העולם שנאמר בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו ולכן כאשר העולם הוא סוד שש קצוות הבנין עדיין אין נמצא שם שלימות הדעת ולכן אמר הכתוב כי לא עם בינות הוא מלת עם נקרא בחריק עם והכי קאמר מפני כי לא עם בינות עליונות העולם הנזכר סוד ת"ת ישראל נמצא כי אין בו דעת שלם על כן לא ירחמהו עושיהו ולכן קס"ד כי כן נמי אין ראוי לישא אשה לפי כי העיקר הוא בחינת הדעת לקיים והאדם ידע ולכן יאמר אבל דעת מי שהניחו העירוב בשבילו לא בעינן והיינו בשעת הנחת העירוב שהוא ענין ערובת' כלל רק שיודיעוהו בי"ט ימשיכו בחינת קט מן הדעת בי"ט הוא הצדיק הוא יום הנקרא טוב שנאמר אמרו צדיק כי טוב וכן נמי נקרא טוב יען נמצא בו דבר טוב שנאמר וירא ה' את האור כי טוב קודם שיתחיל לבשל שמן זית זך כתית למאור לתוך הקדרה לצורך שבת היא הכלה שנאמר ושמרתם את השבת כי קדש היא:

[י] המערב לאחרים צריך לזכו' להם ע"י אחר וכו' הנה בענין דין זה הוא מתבאר על ג' אופני קדש כלם נכוחים למבין זה יצא ראשונה כי הנה מאחר אשר אנכי הגדתי והשמעתי כי העולמות התחתונים הם קוראים והולכים לתומם למעלה לעולם האצילו' כמ"ש בזוהר פ' קרח כי חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון אימתי בזמנא דמועד שריא בעלמא ולכן ימצא כי זה האדם הוא הגורם הראשון ע"י המעשה של העירוב

היינו שמערב כחות הקדושה וקרב אותם אחד אל אחד של כל העולמות מקבילות הלולאות כאמור ולכן יאמר נא המערב לאחרים הם חיילות סטרא דקדושה כאמור צריך לזכות להם על ידי אחר היינו כי כן נמי צריך כי כן חכמת שלמה תזכה להם להזמין אות' להעלותם למעלה לאעטרא יתהון ולאעלא להון תחות גדפהא וכל מי שמזכים על ידו בעירובי שבת מזכים על ידו בעירובי י"ט וכו' וכן נמי יהיה מ"ש המערב לאחרים היינו כי כונת אדם זה הוא לערב הקצוות של הנקבה עם הקצוות של הזכר ולחבר אותם אחד באחד יגשו ולכן צריך לזכות להם על ידי אחר והיינו כי צריך שיעלו העולמות למעלה ומעלים עמהם מאותם ניצוצות דעלמין קדמאין דאתחברו והם בסוד אור חוזר ועל ידי כן נעשה החיבור הוא העירוב בין שניהם חתן וכלה:

ועוד יהיה נמי המערב לאחרים כי הנה כאשר נעשה החיבור בין חתן וכלה שם נאמר כי יקרא קן צפור לפניך וכו' והאם רובצת על האפרוחים שלח תשלח את האם בתחלה ואחר כך ואת הבנים תקח לך והנה על ענין שילוח זה הוא סוד המערב לאחרים כי הנה ע"י עירוב התחתון שבא לערב חתן וכלה יחדיו נמצא כי צריך לשלח את האם ואז נעשה יחוד עליון נמי ומתקיים כל הכתוב אכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא ולכן המערב לאחרים ע"ד הנזכר צריך לזכות להם ע"י אחר כי אע"ג שהוא מעורר הענין מלמטה עכ"ז צריך מעורר אחר למעלה הוא מ"ש בזוהר פ' ויצא ויבא יעקב מן השדה דא ת"ת קדישא ותצא לאה לקראתו אימא עילאה נפקא לקדמותיה ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי ולרוואה לך בעידונין ותפנוקין עילאין מה כתיב תמן וישכב עמה בלילה הוא יעקב לא כתיב אלא ההוא טמיר וגניז נמצא כי ת"ת קדישא הוא מעורר היחוד העליון כאמור והיינו מ"ש צריך לזכות להם לעליונים הנזכר ע"י אחר ת"ת קדישא כאמור וכל מי שמזכים על ידו בעירובי שבת וכו':

[יא] צריך הזוכה להגביה עירוב זה מן הקרקע טפח וכו' גם דין זה הוא הסובב על ג' צדדים הנזכר כי הנה כאשר נאמר כי הזוכה הוא מע"ט שהיה העיקר בעולמות התחתונים לכן הזוכה זה צריך להגביה העירוב הוא הלחם של העירוב סוד הכלה מגביה אותה הקרקע טפח להיות מוכנת לזווג ואם הם הבתולות שבעולם הבריאה הזוכים צריכים להגביה העירוב הוא בסוד הכלה כמשפטם שמעלות את הארון כדאיתא פ' תרומה ומגביהין אותו מן הקרקע טפח כמ"ש ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן הוא בבריאה מגביהין אותו טפח הוא מ"ש בזוהר פ' תשא דף קפ"ט. וז"ל ונשא מגבעות מאי הוא אלא בינה ובין בתולות אחריה רעותיה שיעורא דזרת איהו נשא מגבעות ודאי עכ"ל הנה מובן מ"ש כי צריך להגביה זה הלחם של העירוב מן הקרקע של הבריאה טפח

כאמור וכאשר נאמר כי הזוכה הוא הכלה עצמה שהיא מעלה את העולמות התחתונים למעלה לאעטרא יתהון ולמיעל לון תחות גדפהא הנה צריך להעלות העירוב מהקרקע טפח הוא סוד מ"ש בזוהר פ' בלק דף קפ"ט וז"ל והיא כפורחת עלתה נצה ככלה דאתקשטא ועאלת ברחימו בחדוה דההוא יין דאתערב במיא עלתה נצה כדין סליקת רחימו דידה לגבי דודה וכו' מטטרון אמר ג' שריגים ודאי לקבל תלת אבהן והא ארבע אינון דילה אלא דא הוא דכתיב והיא כפורחת בזמנא דאיהי סליקת ופרחת לסלקא בכנפאה כדין עלתה נצה דא הוא ההוא רביעאה דאשתאר דסליק בהדה ולא אתפרש מנה הה"ד וירכב על כרוב ויעף וכו' הנה ממאמר זה תבין כי העירוב הוא הכרוב הנזכר שעולה לקראת החתן טפח מן הקרקע כמשחז"ל אסתר קרקע עולם וכאשר נאמר כי הזוכה לאחרים הוא סוד ת"ת ישראל כנ"ל הנה הדבר מובן כי העירוב הוא הלחם הנקרא מן צריך להגביה אותו מן הקרקע הוא קרקע עליון ארץ החיים שיעור טפח הוא אות יו"ד ואז ישכב עמה בלילה הוא כנ"ל:

[יב] חוזר ונוטלו מיד הזוכה ומברך על מצות עירוב הנה נתבאר כי מה שנותן העירוב בתחלה ביד הזוכה לא עשה כלום מאחר שאינו אומר לו למה הוא נותן לו העירוב ואם נותנו לו במתנה כיצד יחזור ליקח אותו ממנו ולכן נבאר הדין על דרך זו אלך המצטרך לענין וכך היה אומר חוזר ונוטלו מיד הזוכה ומברך וכו' הנה ענין הברכה מבואר בזוהר פ' עקב כי תדרשנו ימצא לך ואחר שמברך על מצות עירוב כי כן צונו הקב"ה לעשות דברים המערבים בינו לבינה שנאמר ויקח ה' את האדם וינחהו בג"ע לעבדה ולשמרה ואחר כך ואד יעלה מן הארץ והשקה. את כל פני האדמה וכן אחז"ל כל העשבים היו עד פתח הקרקע ולא צמחו עד שהתפלל עליהם א"ה להודיעך שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים וכך היא המדה נמי לענין הברכה כמ"ש הקב"ה לר' ישמעאל ישמעאל בני ברכני מאי קמל"ן אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך ואח"כ אומר בדין עירובא יהא שרי לן וכו' כי ע"י היחוד והתערובת שנעשה בינו לבינה הותר לנו כל הדברים הללו כדי להיות שמחת יום טוב שלימה בסוד אכלו רעים שתו ושכרו דודים:

[יג] אע"פ שהניח עירוב וכו' דהיינו ענין דברים המעוררים אינו יכול לבשל מי"ט ראשון לשבת לפי כי אותו הזווג הנעשה בי"ט ראשון לחוד ושל שבת מעולה ממנו:

[יד] אם הניח העירוב על דעת לסמוך כל זמן שיהיה קיים וכו' הנה הדין הזה סובב על ג' אופני קדש הנ"ל וכך הוא אומר אם הניח העירוב של עליית העולמות התחתונים למעלה. כל זמן שיהיה קיים תערובת זו לסמוך עליו אפי' לי"ט אחר לכתחלה לא יסמוך עליו ליו"ט אחר מפני דאע"ג כי העירוב קיים שהם חיילין דילה שעלו אמנם אין נשארים

הם למעלה עד י"ט אחר שהרי אח"כ חוזרים ויורדים למקומן למטה אמנם בדיעבד אם כך עשה יכול לסמוך על עירוב זה הגשמי אולי ע"י כך יעלה קצת מהם וכן הענין בכל שאר החלוקות היותר טוב שלא לסמוך עליו רק לאותו י"ט ואח"כ יעשה עירוב מחדש שהרי מצוה קא עביד ועשה פרי למעלה:

[טו] נאכל העירוב או שאבד וכו' הנה ע"ד הנזכר העירוב שנאכל היינו שכבר נעשה היחוד בעבורו בסוד הלחם אשר הוא אוכל או שאבד שהרי חזרו כל אחד למקומו קודם שבישל לשבת אם עדיין לא נעשה היחוד לשבת כי הנה מבערב כשקדש היום התחילה הקדושה ועולים העולמות למעלה אז אינו יכול לבשל אלא א"כ נשתייר מן העירוב כזית הרומז לאות יוד והוא על ג' צדדין הנ"ל, כי הנה כאשר נאמר כי העירוב הוא רומז בעולמות למטה כזית זה הוא סוד אות י' דשם שדי שהוא במט"ט כדאיתא בזוהר פ' ויצא בפ' עולים ויורדים בו דף קמ"ט וז"ל חמא מטטרון סבא דביתא דשליט בכל דיליה דאיהו קאים בשולטנו על האי עלמא שרי וסליק לעיל בסליקו דמאריה וכו' וראשו דשם שדי אות י' ודא מגיע השמימה וכו' ולכן אם נשתייר כזית אות י' מספיק כנזכר: ואם לענין הכלה שיעור העירוב שנשתייר ממנו כזית הוא אות יוד שהוא בסוד אות הברית ולענין הנוגע לת"ת ישראל נמי אות יו"ד הוא בסוד הצדיק כדאיתא בזוהר פרשת אחרי מות כדין מלכא עילאה סליק לעילא לעילא ואנגיד לרישא דיסוד עמיה אות י' ולכן בכולם אם נשתייר מן העירוב כזית יכול לבשל לשבת לצורך יחוד הנזכר:

[טז] לאחר שהכין צרכי שבת שמורה על ענין צורך היחוד עליון דהיינו עליית העולמות למעלה יכול לאכלו כי הנה אע"ג שאינו דומה קדושת שבת לקדושת י"ט שעולים יותר העולמות מ"מ הרי עשה הכנה כראוי וכיון שעלו בי"ט שוב אינם יורדים אלא עולים עלייה יותר בע"ש וגורמים שם היחוד כנ"ל:

[יז] התחיל בעסתו ונאכל העירוב הנה מובן ממ"ש למעלה כי העיסה היא בסוד הכלה והנה זה התחיל לעשות תיקון למעלה בעסתו כי לכן נמי למעלה התחיל התיקון בעסה הנזכר ונאכל העירוב באחד מאותם הפנים הנזכרים גומר אותה עיסה לפי כי כן נמי נגמר התיקון הרוחני למעלה כי לא יעצרנו הגשמי מאחר שכבר התחיל התיקון והוא הדין אם התחיל לבשל כי כבר נאמר הבישול הוא יותר הכנה לסוד היחוד כנראה לחוש וגומר אותו התבשיל שהתחיל וכן נמי יהיה כך למעלה נגמר ענין הבישול כאמור: [יח] אפה ולא בשל או בישל ולא אפה שהם דוגמא לשני מיני יחודים אחד בסוד של לחם והוא בסוד הזכר והבישול בכלה ואם עשה אחת מהם ונאכל העירוב או שאבד כנ"ל מה

שנעשה בהיתר אפי' נתכוון בו לצורך י"ט יכול הוא להניחו לשבת כי לכן הוא נעשה התעוררות מעכשיו לצורך שבת ולבשל מכאן ואילך לי"ט לעורר יחוד אחר לצורך י"ט:
[יט] מי שלא עירב מותר להדליק נר של שבת כי אין לך עירוב יותר מזה שנתקנת הכלה ועולה למעלה בסוד נר כנז'
בזוהר פ' בלק מאי נר רמ"ח איברים ותרין דרועין דאתכללו בה ויש אוסרים ואין הענין רק לומר כי אין הדלקה תחתונה מועילה לזה ולא היא אלא מדליק כי מצוה היא ולכן נמי מעורר מדה עליונה להיות בבחינת נר כדבר האמור:
[כ] הנה נתבאר למעלה ענין העירוב שהדוגמא לזה הוא שהאדם יכין צידה לדרכו לידע מה יאכל בשבת שהוא דוגמא לעה"ב ולכן הוא היה אומר מי שלא עירב לעצמו ולא דעת ולא תבונה להכין צידה לדרכו כשם שאסור לבשל לעצמו ר"ל לעתיד לא יתכן עוד לעשות הכנה כי הנה כך אומרים לו עולם שיצאת ממנו דומה לע"ש וזה דומה לשבת אם אין טורח בע"ש מה יאכל בשבת ולכן נמי כשם שאסור לבשל לעצמו כך אסור לבשל לאחרים הוא הדבר אשר נת' במאמר כי בתחבולות תעשה לך מלחמה דמיירי על מי דאהנו מעשיו ולמדו אחרים ממנו וכן הענין בזה מאחר כי זה אינו מועיל לעצמו לעשות מצוה כדי להוציא עצמו מן החיוב אשר עליו גם לא יוכל לבשל לאחרים ואפי' בביתם וכן גם אחרים אסורים לבשל לו וזה אין לו תקנה אלא שיתן קמחו ותבשילו לאחרים הוא הנרצה בפ' יגמור נא רע רשעים ותכונן צדיק (תלים ז) כי פעמים הצדיק ע"י תורה שמלמד לבלתי הגון הוא לוקח ממנו אותו חלק הטובה הנמצא בו לפי שהתורה אתקש לעיר מקלט כמ"ש חז"ל כתיב את בצר במדבר וכו' וסמיך ליה וזאת התורה לומר כשם שעיר מקלט קולטת כך התורה ולכן נמי היא קולטת חלק הטוב הנמצא באדם זה ולוקח אותו המלמד והיינו מש"ה יגמור נא רע רשעים ע"י אותה תורה ששומע ואינו מקיים והיינו דנקט קרא רשעים בריבוי ולא אמר רשע להורות ולגלות כי הוא רשע בכל התורה גם במצות הנספות דרבנן דהכי עולה בגי' רשעים תר"ך הם תרי"ג מן התורה וז' נוספות מדרבנן אינו מקיים כלום מהם ולכן ותכונן צדיק באותו הטוב שנסתלק מן הרשע ולכן יאמר ואין לו תקנה רק שיתן קמחו ותבשילו היינו תורה ומצות שלו לזולת אותם שעירבו במתנה ע"ד הנזכר והם יבשלו לו כדי שירגיש בעצמו על מה הגי' לו כי אחרים יאפו ויבשלו ויתנו לו ואולי יעשה תשובה ואפי' בביתו יכולים לבשל לפי כי לאיש אשר אלה לו וניקה מתורה ומצוה שבידו גם הבית לא יקרא על שמו אלא של האופה והמבשל שהרי נאמר כי כל אדם יש לו ב' חלקים חלק בגיהנם וחלק בג"ע זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע ולכן זה האופה והמבשל עושה בביתו כדי לרמוז לו כי הבית ימלא עשן

ונוטל חלקו פי שנים בגיהנם שנא' לכן בארצם משנה יירשו והאופה והמבשל לו הם יקחו חלקו בג"ע ואם אין שם אחרים שעירבו והרי כל אפיא שוי' לרעה י"א שמותר לאפות בצמצום פת אחד ולבשל קדרה אחת ולהדליק נר א' הכל בגרעון ובהעדר אולי ירגיש בעצמו כי יאמר ומה כך הוא על ענין חיי נפש החמירו כ"כ ק"ו לענין העדר חיי הנפש מה אשיב שולחי דבר ויהיה סיבה לתשובה:

[כא] אם נזכר שלא עירב קודם סעודת שחרית וכו' הנה נתבאר למעלה מה ש"ה וזכור את בוראך בימי בחורותך כי מיעוט ימים שנים הם לרמוז על שני זמנים שטוב והגון לאדם לעשות תשובה בהם והנה כל יום מהם נחלק לזמנים רבים אשר על כן בא הדוגמא לזה אותו המקיים וזכור את בוראך בימי בחורותך ונזכר בעצם היום הזה של הבחרות שלא עירב עצמו עם הקב"ה והוא רחוק ממנו יען כי רחוק ה' מרשעים ולכן יבדל מעדת הגולה וזכר את האיש המסכן זה יצר הטוב כי יעיר בבקר בבקר סעודת שחרית זכר מעשיו אשר לא טובים אז יבשל הרבה יעשה מצות הרבה בקדרה אחת כי יהפוך פניו כשולי קדרה כאשר יחשוב משחז"ל למה רשעים דומים וכו' ופניהם כשולי קדרה כאשר יחשוב בענין זה בלי ספק כי יתבייש ממעשיו ומתכפר לו כך אחז"ל כל המתבייש ממעשיו מוחלים לו שנאמר למען תזכרו ובשת בכפרי לך על כל אשר עשית ולכן פשוט הוא כי יבשל הרבה מצות ומעש"ט בקדרה אחת שהיא לנגד פניו ויותיר לשבת יהיה לו זוודין מה יאכל בשבת לעה"ב וי"א דאפי' לבשל כמה קדרות מותר כיון שקודם אכילה הוא כי עדיין הוא בעה"ז ויש לו תקנה והוא שיאכל מכל א' ואחד כי הנה בזה יש צורך ליום טוב וע"י מצוה זו אוכל מפירות הללו בעה"ז והקרן קיימת לו לעה"ב שכולו שבת:

[כב] אם נזכר בי"ט ראשון שלא עירב וכו' כבר נתבאר למעלה כי שני ימים הללו הם דוגמא למש"ה וזכור את בוראך בימי בחורותך הם שני ימים ולכן יאמר נא אדם זה נזכר בי"ט ראשון ביום של הבחרות שלא עירב עצמו עם בוראו אם הוא בי"ט של ראש השנה כלו' כי מה שנזכר לתקן מעשיו היה מפני יראת העונש של דוגמת ראש השנה כי כל העולם עוברים לפניו כבני מרון אינו יכול לערב על תנאי כי אין בזה כל כך כח אבל אם הוא ביום טוב של גליות כלומר כי זכר איך על ידי מעשיו נשמתו נעקרה ממקומה והיא גולה וסורה ונכנסה בגלות של הקליפה במאסר עונו לכן הוא זכר להחיות את נפשו ולפדות אותה יכול לערב נשמתו עם הקדושה בתנאי ויאמר אם היום קדש איני צריך לערב כלומר אם מחשבה טהורה זו אשר זכרתי לתקן את נפשי ולהשיב אותה אל הקדושה להתערב עם עדת ישראל מועיל זה הזכרון ולכן היום הזה קדש אצלי ולא כימים הראשונים שנפלו והיו חול למען אשר עשה מעשים בלתי הגונים כדאיתא בזוהר

פ' ויחי דף רכ"א. וז"ל תאנא כד בעי קדוש ב"ה לאתבא רוחיה ליה כל אינון יומין דקאים בר נש בהאי עלמא אתפקדין קומיה ועאלין בחושבנא וכד אתקריבו קמיה למיעל בחושבנא מית בר נש ואתיב קב"ה רוחיה ליה ההוא הבל דאפיק ונפח ביה אותביה לגביה זכאה חולקיה דההוא בר נש דיומוי אתקריבו גבי מלכא בלא כיסופא ולא דחי יומא מנייהו לבר דישכח בההוא יומא דעביד ביה חובה בגין כן כתיב בצדיקייא קריבה וכו' ווי לרשיעיא דלא כתיב בהו קריבה והיך יקרבון יומוי קמיה מלכא דהא. כל יומוי בחובי עלמא אשתכחו וכו' ולכן הוא אומר זה שזכר את בוראו אם היום קדש כי ע"י זכירה זו נתקדש ונתקרב לפני הקב"ה ונקדש קדש איני צריך לערב שהרי נתערב עם הקב"ה כמש"ה כי מי ערב את לבו לגשת אלי וכו' ואם היום חול כי עדיין לא נתקבל לפני הקב"ה לקדש אותו בעירוב זה שאני עושה ומתעורר בו יהא שרי לן מכאן ואילך יש כח בידי לאפויי בתורה ולבשולי במצות כנ"ל שהרי נכנע היצר ולאדלוקי שרגא היא הנשמה שלו שהוא כיבה אותה על ידי מעשיו הרעים הנה עתה יאיר נרו לפני הקב"ה שנאמר נר ה' נשמת אדם וכיצד נעשה נר זה להאיר לפני ה' כאשר האדם הגשמי הוא חופש כל חדרי בטן (משלי כ) שלו ואינו מניח דבר רע לא במעשה ולא במחשבה אז מאיר לפני הקב"ה ולמחר אין צריך לומר כלום שהרי התוודה אשר חטא עליה ואין עוד להזכיר על מה שעבר כלל ועיקר ויש אומרים דאי לית ליה מידי דבשל מאתמול לא מהני תנאי כלומר כי אם אדם זה רשע גמור לא יועיל לו להשלים נפשו בנקל להכנס בגדר הצדיקים כי גם אותו היום נקדש קדש אם אין לו איזה זכות מוקדם אינו מועיל זה התנאי עד שיעשה מעשה הנראה לעין כל שעשה תשובה: [כג] אם עבר במזיד ובישל כמה קדרות כלומר כי זה יודע בעצמו אשר לא טוב עשה ולא חפץ לשוב בתשובה אמנם עשה כמה מצות ובישל כמה קדירות שלא לצורך י"ט כלומר דאף על גב דקים לן כי המתבייש מעבירה שבידו מוחלין לו זה נתבייש כמה פעמים נהפכו פניו כשולי קדרה אבל לא נתבייש לצורך י"ט לענין שמתבייש מאשר חטא על הנפש אלא נתבייש כמה פעמים ונתגלה עונו ללא הועיל מותר לאוכלן בשבת או בחול דהיינו כפי ראות השגחת בוחן לבבות אם יתראה בעיני השגחתו לשמור לו המצות זו שעשה ואם רבות הם לעה"ב כמשפט לאוהבי שמו לאכול אותם בשבת לעה"ב או אם יתראה בעיני השגחתו לתת אותם לו שאכלם בחול כדרך הרשעים שהם אוכלים שכר איזו מצוה שעושים בעה"ז והולכים לגיהנם הכל לפי השגחת בוחן לבות כאמור:

[כד] אם הערים לבשל קדרות לצורך היום כלומר כי אדם זה הוא רשע ערום ויודע כי אין דבר נעלם מן הקדוש ב"ה כמשחז"ל אפי' דיבור נאה ולכן אינו נותן ללבו לעשות

תשובה אלא עשה מצות ואף ע"ג שהוא מתבייש ממעשיו הרעים לעין כל כי יאמרו מה ענין זה לזה עכ"ז מבשל כמה קדרות לצורך היום ליהנות מהם בעה"ז והותיר לפי כי עשה מצות שאוכל מפירותיהן בעה"ז והקרן קיימת לו לעה"ב ולכן הותיר לצורך מחר אסור לאוכלם לעה"ב אלא בעה"ז הקב"ה נותן לו שכרו והולך לגיהנם לפי כי המערים הוא יותר חמור מן המזיד כאמור:

גם עתה מדבר בענין הנוגע למעלה וכך הוא אומר מי שלא עירב דהיינו בדברים הערבים בינו לבינה ולא עשה מעשים מהוגנים לרצות אשה לבעלה עד שאמריה תאמר חזי במאי ברא אתינא לקמך כנזכר בזוהר אסור לבשל לעצמו והנה נתבאר כי הבישול הוא כינוי למעשה המצוה כי נקרא מבשל לצורך נפשו לאכול לעה"ב אמנם אם אדם זה לא יתן אל לבו ולא דעת ולא תבונה לעשות המצוה לשם מצווה אותה כמנין המצווה ועושה ולכוין בה להועיל למעלה אסור לבשל לעצמו כי כן שנינו ולא עם הארץ חסיד ומכ"ש כי אסור הוא לבשל למעלה למדה הנקרא עצמו כדאיתא בזוהר ובתיקונים בענין אין חבוש מתיר לעצמו שהוא המדה הנקראת עצם מעצמי כך זה אסור הוא בכבלי ברזל מאסר הקליפה ולא יועיל לבשל לעצמו כפשוטו ולא להועיל למעלה למדה הנקרא' עצם מעצמי כאמור כך אסור לבשל לאחרים להועיל להם ואפי' בביתם למעלה בעולם האצילות אינו מועיל מעשיו כלום וגם אסורים לבשל לו אחרים ואין מקבלים מעשיו לפני הקב"ה כלל ואם נאמר מי שלא עירב היינו בסוד מט"ט כי לפי שהוא מזומן מחכמת שלמה כנ"ל ולכן צריך לערב כי יהיה מעורר היחוד העליון מבערב משעה שנזדמן לסעודה לאעטרא יתיה ולכן אם לא עירב כשם שאסור לבשל לעצמו ולא יוכל להועיל ליינק משדי אמו כמשפטו כדאיתא בזוהר משמרה ג' כדין תינוק יניק שדי אמיה לדכאה יתהון כך אסור לבשל לאחרים היינו צדיק וצדק כי לא יהיה בו עוד כח לחבר אותם על ידו ואפי' בביתם למעלה וכן אחרים צדיק וצדק אסורים לבשל לו כמ"ש חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון לאעלא לון תחות גדפהא ואין לו תקנה אלא שיתן קמחו ותבשילו היינו אותם שית ספיראן שמקננין ביצירה לאחרים הם צדיק וצדק הנזכר דמתנה והם צדיק וצדק אופים בו מבשלים ונותנים לו מאותו השפע כאמור ואפילו בביתו יכולים לבשל אין בית אלא אשה שם יכולים לבשל ענין חיבור ע"ד הנזכר ואם אין שם אחרים שעירבו כנזכר ביצירה אין מי שעירב ע"ד הנ"ל יש אומרים שמותר לאפות פת א' היינו יחוד שהוא בצמצום לחם צר ומבשל קדרה אחת ומדליק נר אחד בסוד הכלה הנקראת נר:

אם נזכר שלא עירב קודם סעודת שחרית וכן נמי ענין זכירה זו הוא בא אצלו כד"א ואזכור את בריתי וכך הגיע לו קודם סעודת שחרית קודם שנעשה היחוד של שחרית יבשל

הרבה בקדירה אחת כי ימשיך אור הרבה מלמעלה בתוך אותה קדירה של הכלה לפי כי הצדיק הוא דכתיש כתישין ומה שיותיר יהי' לשבת וי"א דאפילו לבשל כמה קדירות ר"ל כמה המשכות והיינו כמה קדירות מותר כיון דקודם אכילה הוא והוא שיאכל מכל קדירה וקדירה הלחם אשר הוא אוכל אם נזכר בי"ט א' שלא עירב כבר נתבאר כי י"ט ראשון הוא סוד החסד אמנם אם הוא בי"ט של ר"ה אינו יכול לערב על תנאי וכו' לפי שהם סוד דין אבל שני ימים של גליות שהם צדיק וצדק האדם הגשמי יכול לערב הכחות למעלה בתנאי אם היום קדש כבר הם מזומנים כנ"ל ואין צריך לערב ואם היום חול בעירוב זה שמערב ומחבר הצדיקים למעלה יהא שרי לן לעשות מיני זווגים הללו לאפויי בסוד הלחם ולבשולי בשר מבשרי וכו' וי"א אי אית ליה מדי דבשיל מצוה קודמת ואי לא לאו:

אם עבר במזיד ובישל כמה קדרות שעשה כמה מיני יחוד ולא נתכוון לחבר זה בזה אלא כך עשה בהזדמן שלא לצורך י"ט של הצדיק היינו בעולמות כי לא הועיל לחבר למעלה מותר לאכלו בשבת או בחול בסוד אכלו רעים: אם הערים לבשל שתי קדירות לצורך היום ולא עירב כלל כחות העליונים ולא עשה הזמנה מן העולמות התחתונים ובישל שתי קדירות נתכוון לתקן שתי מדות הנקראים קדירות כנ"ל לצורך היום ליחוד הנעשה ביום טוב והותיר לצורך מחר בענין בישול הגשמי אסור לאכלם כי החמירו במערים לפי כי הוא בסוד הנחש שנאמר בו והנחש היה ערום ואתי למסרך ולכן לא נעשה על ידו יחוד לפי שתפס מדת הנחש כאמור:

סימן תקכח

[א] הנה נתבאר למעלה היות האדם ע"י מעשיו סיבה להשכיל להטיב לעצמו ולזולת וזה יהיה ענין העירוב שמתערב עם הקב"ה כד"א כי מי זה. ערב אל לבו לגשת אלי וזה יהיה ע"י מעשה המצות שעושה בחבורה הלא זה דברי במשחז"ל וילבש צדקה כשריון מה שריון כל קליפה וקליפה מצטרף כך הצדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת דקשה מהיכא תיסק אדעתין שלא תצטרף שהוצרך ללמוד מן השריון אמנם הנוגע לענין זה הוא כי צירוף זה שבא ללמוד מן השריון הוא ענין גדול כי השריון בהיותו בכף איש מועיל לתלות בראש לנוי בעלמא וכאשר יהיה חצי אמה ניתן על הלב ומציל לאדם מחץ יעוף יומם וכאשר הוא יותר גדול וכן על זה הדרך הולך וגדל השיווי שלו לא ראי זה כראי זה כך כל פרוטה של הצדקה מצטרף לחשבון גדול שאם נתן אדם פרוטה לעני והשלים לחם חוקו באותה פרוטה נחשב לו כאלו פרנס אותו בכל המצטרך לאותו היום

וכן ע"ד זה הוא לענין הצדקה וכל המצוה הנעשית בקהל עם נמצא לה חשובות גדול ולכן כה יאמר י"ט דהיינו בצאתו מן, העולם אין צריך עירובי חצרות הוא ענין העירוב הנזכר כי אין צורך למצוה הנעשית ע"י תערובת בחברה והנה ענין חצרות אלו הם מה ש"ה אשרי תבחר ותקרב ישכון חצרך ונאמר נכספה גם כלתה נפשי לחצרות בית ה' ואיתא בזוהר פ' שלח לך דף קצ"ו: וז"ל ג' שורין אית לג"ע ובין כל חד וחד כמה רוחין ונשמתין מטיילין תמן ואתהנן מריחא והנה בכל מקומות הללו אין צורך למצות הללו וכן נמי שיתופי מבואות אינו צריך הוא מ"ש פ' משפטים דף צ"ו. וז"ל מאן עם נכרי עלובתא איהי נשמתא דכד נפקת מעלמא ובר נש אסטי ארחיה בהדה היא בעאת לסלקא לעילא גו משריין קדישין בגין דמשריין קדישין קיימין בההוא אורחא דג"ע ומשריין נוכראין קיימין בההוא ארחא דגיהנם זכתה נשמה כמה משריין קדישין קא מתעתדן לה לאתחברא בהדא ולמיעל לה לגן עדן לא זכתה כמה משריין נוכראין מתעדן בארחא דגיהנם ואינון משריין דמלאכי חבלה זמינין למעבד בה נוקמין וכו' ולכן הוא אומר כי אין צריך שיתופי מבואות לפי כי כפי מעשה האדם כך מגיע לו בשעת המיתה אם יזכה כמה מלאכים קדושים מלוים אותו עד שמכניסים אותו לג"ע ובהפך מזה לוקחים אותו מלאכי חבלה עבדין ביה נוקמין ומכניסים אותו לגיהנם אבל עירובי תחומין צריך הוא מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף רי"א. וז"ל אתר חד אית בגיהנם דתמן אצטריפו נשמתין וכו' תרין מלאכין זמינין בגנתא דעדן וקיימין לתרעא וצווחין לגבי אינון ממנן דבההוא אתר דגיהנם בגין לקבלא להיא נשמתא וכו' צווחין לגבייהו ואמרו הנם וכו' ולזמנין דהיא אתלבנת ואינון ממנן נפקין עמה מההוא אתר וזמיני לה לגבי פתחא דגנתא דעדן דתמן אינון שליחן ואמרי לון הנם וכו' והנה נתבאר מזה המאמר כי תחומין יש בין ג"ע לגיהנם ומלאכים ממונים בין זה לזה שאומרים הנם ולכן יאמר כי צריך עירובי תחומין להועיל לאדם כאשר מוליכין אותו מתחום לתחום ושאר הלכות תחומין נתבאר במקומן:

[ב] י"ט שחל להיות ערב שבת וכו' גם זה מבואר עם הנזכר לעיל כי י"ט של האדם הצדיק הוא יום המיתה יען כי כן שנינו יפה שעה אחת של קורת רוח בעה"ב מכל חיי העה"ז ולכן כאשר חל י"ט זה להיות בערב שבת הוא יום המיתה כלומר כי הנה מאחר כי מה שאנו מכנים המיתה לי"ט בעבור קורת רוח הנמצא לאדם פעמים כי אין לאדם קורת רוח בצאתו מן העולם עד שיתן דין וחשבון על מעשיו ונקה האיש מעון אח"כ אז יצדק לומר. שהוא י"ט לגבי דידיה אמנם כאשר חל להיות י"ט שלו בערב שבת דוקא יום צאתו מן העה"ז לפי שהוא צדיק גמור ותכף מכניסים אותו במחיצת הצדיקים אדם זה אין צריך לכלום ולכן אמר אין מערבין לא עירובי חצרות שהוא צורך להכנס בחצרות

בית ה' ומתקיים בו ילכו מחיל אל חיל ואין מעכב אותו ולא עירובי תחומין דהיינו ללכת בדרך ישר כמשחז"ל האדם יש לפניו ב' דרכים הא' תחילתו מישור מעט ואח"כ כולו מלא קוצים וצרורות והשני מלא קוצים וצרורות מעט ואח"כ כלו מישור הטיפש הולך באותו דרך שהוא מישור בתחילה ואחר כך בגדיו נקרעים בקוצים נפל שם באחת הפחתים והפיקח הולך בדרך שיש צער מעט בתחילתו ואח"כ יתהלך למשרים ולכן אין צריך עירוב תחומין אבל אם נזכר ביום הראשון בשני ימים טובים של גליות שהם שני זמנים כי הנשמה גולה וסורה גם הנפש לא תמלא להכנס למקומה הלא הם ז' ימים לבכי ל' לגיהוץ יכול לערב עירובי חצרות כדי שיוכל להכנס מחצר לחצר וילך מחיל אל חיל בתנאי שיעשה המצות התלוים ברגלים כמשחז"ל אצל פ' כל עצמותי תאמרנה אבל עירובי תחומין אין מניחין בתנאי בי"ט אלא צריך להקדים להועיל לו באחריתו:

וכאשר נחזור לבאר ע"ד הנ"ל כי המעשה אשר יעשה האיש הישראלי יש לו שורש למטה ועשה פרי למעלה ולכן יאמר י"ט שהוא בסוד הצדיק אין צריך ערובי חצרות להתערב באותם שתי חצרות בית ה' אם לענין העולמות העולים לשם ומביאים איש מנחתו כנזכר לעיל הוא אינו צריך להם כי כל זה הוא לצורך הכלה כדאיתא בזוהר פ' ויצא דף קמ"ט. וז"ל א"ל חייך דלא זמיננא לך בגין תלת מלין וכו' וחד בגין דלא תכסיף קמיה אינשי דחבורה דאורחא דילן דכל אינון דאכלין לפתורא דחתן וכלה כלהו יהבי נבזבזן ומתנן לון עכ"ל הנה מנהגן של ישראל תורה היא ולכן נותן ליתבע בדין ולכן יאמר כי נהי שהמתנות באים לחתן וכלה אבל הצורך הוא לכלה אמנם הצדיק לא צריך וזה סוד הפ' תן לחכם ויחכם עוד זו רות המואביה לפי שבאה משדי מואב הוצרכה ללקט בשדה שנאמר דודי ירד לגנו וכו' וללקוט שושנים אמנם הודע לצדיק זה בועז בהודעה בלבד ויוסף לקח אותם עשרה זקנים ועשה בה ליקוחין ולכן אין הצדיק הנקרא יום והוא טוב צריך עירובי חצרות להתערב עמהם שהרי נאמר ויקרא הוציאו כל איש מעלי וכן היה ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו ולא צריך לשיתופי מבואות לפי שהוא תדליק נר במבואות האפלים שנאמר אור זרוע לצדיק בזמן כי ולישרי לב יש שמחה וכל הלכות תחומין מבוארים במקומן:

יום טוב שחל להיות בערב שבת וכו' הנה יו"ט זה סוד החסד הנקרא יום שנאמר חסד אל כל היום שחל ונתפשט להיות בערב שבת הוא יום ששי בחינת הצדיק בסוד והוא יושב פתח האהל כחום היום אין מערבין ערובי חצרות דמאחר שהתחיל להתפשט מדת החסד אין מעצור כל דבר ואין פחד מהחיצונים שלא יתעוררו ויעכבו השמחה שהרי נא' ואל זועם בכל יום מכ"ש בי"ט ולא עירובי תחומין לפי כי הנה כלם הם מזומנים

למעלה להיות נהנים בחסד אל כל היום אבל אם נזכר ר"ל שנמשך לו סוד הזכירה מלמעלה שהוא מבחינת הפנים שהוא בגי' זכור במנין רגל ולכן הצדיק הוא סוד יש רגל מברכת ר"ל כי ע"י שנמשך לו אור מן יש עולמות עליונים נעשה בסוד רגל מברכת ולכן ביום הראשון בשני ימים טובים של גליות שנאמר בהם כצפור נודדת כדאיתא בהקדמת התיקונים כצפור דא שכינתא נודדת מקינה כן איש דא איש צדיק נודד ממקומו ולכן יכול לערב עירוב חצרות בתנאי הם העולמות שעלו לשם הנקרא חצרות כאמור ויאמר אם היום קודש כדלעיל אבל עירוב תחומין אין מניחין בתנאי כי הנה אינו יכול לעלות שם זולת המזומני' סטרא דקדושה ולא עבר זר בתוכם וכן לעתיד אין עולים לירושלם עליונה אלא ע"י הזמנה כמשחז"ל והיה מדי חדש בחדשו וכו' יבא כל בשר:

סימן תקכט

[א] שמענה ואתה דע לך שאילולי היה צורך בענין האכילה לא צוה הקדוש ברוך הוא לאדם ואמר מכל עץ הגן אכל תאכל אם הרצון על צווי עץ הדעת בלבד כך היל"ל ויצו ה' לאמר עץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו ובודאי הוא כי צריך לאכול מכל עץ הגן אלא כי בא האכילה בציווי ולא עוד אלא כי כפל עליו ואמר אכל תאכל ולכן נמי בא הצווי לענג יום טוב ולכן צריך לחלקו חציו לבית המדרש וחציו לאכילה ושתיה ולפי כי האדם היה סיבה שנתקללה האדמה בעבורו ולכן על ידי מה שהוא אוכל ממנה גם מן הבשר שהוא גידולי קערק אז נתקן הקללה והעון הקודם ולפי שאדם כאשר היה מסיב בגן עדן היו מלאכי השרת צולין לו בשר גם מצננין לו יין לכן נצטוינו ביום טוב על אכילה ושתיה בשר ויין ובשכר זאת נמי הקב"ה עתיד לעשות סעודה לצדיקים לעתיד בבשר בהמות בהררי אלף ועוף זיז שדי ולויתן דג טהור ויין המשומר בענביו ששת ימי בראשית וכן נמי יעשה לנשמות לכל א' מישראל בגן עדן כנודע מן הזוהר פרשת תרומה דף קכ"ד. וזה לשונו פתורא דבר נש זכי ליה לעלמא דאתי וזכי ליה למזונא דהאי עלמא וזכי לי' לאשתמודעא לטב לקמיה עתיק יומין וזכי ליה לאתוספא חילא ורבו באתר דאצטריך וכו' וברור הדבר מכמה מקומות מחכמים זכרונם לברכה על שולחן של צדיקים בגן עדן ולכן אל יצמצם בהוצאת יום טוב לטוב לו ולנשמתו וצריך לכבדו ולענגו כענין האורח הבא אליו כדאיתא בזוהר ההוא אושפיזא עילאה וחייב לבצוע על ב' ככרות להודיע כי כדרך שנותן לנו הקדוש ברוך הוא לחם מן השמים במדבר כך יחזור ויתן לנשמות בג"ע ויחזור ויתן מן לזמן הגאולה כימי צאתך מארץ מצרים כמשחז"ל בפ' לא ירעבו מן המן ולא יצמאו מן הבאר ולא יכם שרב ושמש מענני כבוד ולקבוע כל סעודה על היין כי כן

נתן יתן הקב"ה לישראל יין המשומר לעתיד ובגדי י"ט יהיו חשובים משל שבת להעיר לבו שיעשה לו חלוקא דרבנן לא ראי זה כראי זה וכדאיתא במדרש קהלת אצל וזרח השמש וכמו שעתיד הקב"ה לחדש שניהם של צדיקים כך מחדש בגדיהם לא של היום לובש למחר וכו' ולא נהגו לעשות בו סעודה שלישית רק בשבת בלבד כדאיתא בזוהר:

[ב] חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד לקיים עבדו את ה' בשמחה כי הנה כך יזכה לעתיד ביום שנאמר אחזה רעדה חנפים יהיה שמח שנאמר וגילו ברעדה כמשחז"ל כיצד משמחן הקטנים וכו' גם שיקנה להם בגדים לא יפסיד והנשים קונה להם בגדים ותכשיטים כפי ממונו אמנם חז"ל אמרו יותר ממה שיש לו כך אחז"ל המכבדה יותר מגופו לפי כי עיניהם תלויות אליו והוא עיניו תלויות במי שאמר והיה העולם וחייב להאכיל וכו':

[ג] אדם אוכל ושותה לא אמרו אלא במי שמעשיו בדרך הזדמן ולא ידע שבעה אמנם מי שמעשיו לש"ש מעולם לא יבא לידי תקלה ולא לידי קלות ראש וניבול פה ושחוק ולא היתול:

[ד] חייבים ב"ד להעמיד שוטרים ברגלים וכו' מזה מתחייב האדם להעמיד על עצמו שוטרים שנאמר שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך המינים והאזנים וכיוצא אשר ה' אלהיך נותן לך ואח"כ ושפטו את העם משפט צדק קשט עצמך ואח"כ קשט אחרי' וכל שעסקו עם הנשים קרוב אל החטא וכל הסובא יין קרוב לחטא ולכן יעסוק האדם בדבר שאין בו ספק הוא עסק התורה אם מחדש בה איזה ענין להיות משמח אלהי' ואנשי' כדאיתא בזוהר פ' שלח לך וז"ל כיון דסלקין כלהון נשמתין דשארו עלייהו דישראל סלקי וקיימין בדיוקנא קמי מלכא קדישא וקב"ה שאיל לכלהו מאי חידושא הוה לכו בההוא עלמא באורייתא זכאה איהו מאן דחידושא דאורייתא אמרה קמיה כמה חדוה עביד קב"ה כניש לפמליא דיליה ואמר שמעו חידושא דאוריי' דאמרת נשמתא דא דפלוני וכלהו מוקמי מלה בתרי מתיבתי אינון לתתא וקב"ה לעילא חתים להההוא מלה וכו' כל פמליא דלעילא צייתין ההוא מלה וחיות הקדש מתרבין בגדפין ומתלבשן בגדפין עכ"ל ולכן מה טוב לאדם לחדש ד"ת או לשמוע ד"ת מחדש או לקרות לשמח הקב"ה ופמליא דיליה. עוד אני מדבר בענין דין זה מצות י"ט לחלקו חציו להקב"ה וכו' להודיע מה מעשה האיש הישראלי גורם כי ידע נאמנה כי בכל אשר יעשה האדם בי"ט נחלק לשנים חציו הולך לבית המדרש היינו בית המקדש ע"ד משחז"ל עתידים בתי מדרשות שיקבעו בא"י וזה יהיה בבית המקדש שלכן נאמר אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום הם הימים טובים שנים הם להמשיך אותם על שני דלתות בסוד החדר והפרוזדור

מה כתיב תמן כי מוצאי מצא חיים היינו מצא אשה מצא טוב ויפק המדה הנקראת רצון מה' שהיתה מסותרת בסוד נוצר עתה מתגלה ונעשה רצון והחציו לאכילה ושתיה לקיים מש"ה אכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא ואל יצמצם בהוצאת י"ט כי לכן לא ימצא צמצום למעלה מצד הדין אלא הכל בהרחבה שנאמר ברחובות תתן קולה וצריך לכבדו ולענגו שנא' ממגד גרש ירחים ואומר והתענג על ה' וחייב לבצוע על ב' ככרות הם סוד שני ווין כדאיתא בזוהר לחבר אתם עם הכלה הלחם אשר הוא אוכל ולקבוע כל סעודה על היין משם הוא נמשך כל השפע בסוד שתו ושכרו דודים ובגדי י"ט יהיו יותר טובים משל שבת אמנם בתיקונים שם נאמר ובשבת אפשיט לבושין דחול דיצירה ואתלבש בלבושין דבריאה ושם נאמר שבת וי"ט שניהם כאחת ואין עושים סעודה שלישית שהרי אין מתגלה ע"ק כמו בשבת שנאמר בו ג"פ היום:

חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד כלומר יותר על שאר הימים אמנם לעולם מדת העצבות והדאגה מגונים והם מס"א כדאיתא בזוהר הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו לפי כי כן הוא למעלה קדש עילאה זמינת לכל כתרי מלכא דשמא קדישא אתקרי בהו כיצד משמחן הקטנים שהם סוד בניך לימודי ה' נותן להם קליות ואגוזים שהם מיני מגדים ממגד תבואות שמש שנאמר ורב שלום בניך והנשים קונה להם בגדים ותכשיטין הוא מ"ש בזוהר פ' בלק דף ר"ט. ז"ל תאנא מסטרא דאמא כד איהי מתעטרא נפקין בעטרהא אלף ות"ק סטרי גליפין בתכשיטהא וכו' לבתר אתהדר עטרא ומעטרא ליה אימא עילאה בההוא עטרא ופרישת עליה על מטרוניתא לבושי יקר בההיא עטרא כדין קלא אשתמע בכלהו עלמין צאינה וראינה וכו' וחייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה כדאיתא בזוהר פרשת ויצא דף קס"ד. וזה לשונו קרבנא דקב"ה בכל יומא בגין למיזן עלמא ולמיהב סיפוקא לעילא ותתא דהא באתערותא דלתתא אתער לעילא ובדא מסתפקין כל חד וחד כדקא יאות את קרבני לחמי הה"ד אכלתי יערי עם דבשי וכו' לאשי הה"ד אכלו רעים וכו' ומה קדוש ברוך הוא פקיד לאתערא מזונא לעילא בגין לאתערא מזונא לתתא מאן דיהיב מזונא לקיימא נפשא עאכ"ו דקדוש ברוך הוא יתער מזונא דלעילא ויתברך עלמא בגיניה עכ"ל הנה מבואר כי לכן יתכוין המאכיל לעניים ולכל אלו הנזכרים וכן נמי לכל המדות עליונות כי יש נקרא עניים הנצחים ובחינת גר ובחינת יוסף שהוא יתום מאם ואלמנתו של מלך אברהם אמר גר ותושב אנכי משה רבינו עליו השלום אמר גר הייתי וכו': אדם אוכל ושותה ושמח ברגל לא ימשוך ביין כי כן אדם העליון אינו מרבה ביין שהוא בחינת דין כדי שיהיה האדם שלם בעבודת היוצר ובדבריו והיו בכונה נכונה לעשות פרי למעלה בדוגמא שלו אמנם ההוללות והסכלות

הוא מכוון לסטרא אחרא שהוא זקן וכסיל ולכן חייבים ב"ד להעמיד שוטרים כדאיתא בזוהר פרשת שופטים דף רע"ה. וזה לשונו בפיקודא דא מני שופטים ושוטרים כי אלהים שופט וכו' ושם נאמר על ענין שם הקב"ה ולכן החי יתן אל לבו כי יש אלהים שופטים בארץ ויזהר מלהוציא דבר מפיו כי אין דבר נעלם מן המלך יתברך שמו כדי שיהיו כל העדה כלם קדושים ובשכר השמחה של מצוה מתקיים בנו מקרא שכתוב כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון רנה "יפצחו "ההרים "ועצי "השדה ימחאו כף כל הכתוב לחיים: תמו הלכות יום טוב:

סימן תקל

[א] ימי החול וחול המועד אחד הם אלא כי יש הפרש ביניהם מקצת מלאכות אסור לעשותם ויש מלאכו' שהוא מותר לעשותן משום דבר האבד וסוד הענין שנאמר וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח הלא זה דברי בפי' המשנה כל ישראל יש להם חלק לעה"ב שנאמר ועמך כלם צדיקים וכו' דהכי קאמר אפי' אותם שנקראים עמך שנאמר רד כי שחת עמך כלם צדיקים והיינו מ"ש כל ישראל יש להם חלק לעה"ב הוא משחז"ל כל א' מישראל יש לו שני חלקים חלק אחד בג"ע וחלק בגהינם וכבר ביארתי כי מ"ש חלק היינו לפי כי כל הנבראים הם נולדים מאדם לפי שאכל מעץ הדעת טוב ורע נמצא כי כל הנולד ממנו יש לו חלק טוב וחלק רע הם השני חלקים הנזכרים ולכן הוא אומר כל ישראל יש להם חלק לעה"ב הוא חלק הטוב הנזכר שנ' ועמך אפי' הבלתי הגון שנאמר בו והגד לעמי פשעם לעולם ירשו ארץ כמ"ש הר"ם במז"ל ארץ זו היא כינוי לארץ החיים אמנם עוד אני מדבר בזה ע"ד מ"ש הרמב"ן ז"ל כי עולם הבא יובן לעולם התחייה ולפי שהוא אחר זה העולם נקרא עה"ב ולכן מבשר ואומר כי אז יהיו כלם צדיקים לעולם ר"ל לעה"ב והוא מקרא קצר וזה הוא סיבה כי ירשו א"י בשלימות של עשר עממין וסדום ועמורה וכו' וחזר והגיד כיצד ימצא זה הענין להיות נצר מטעי וכו' כי הנה היל"ל נצרי מטעי אלא הכי קאמר כל נצר ונשמה מישראל תהיה מטעי שאני נוטע אותה כמה פעמים עד שיהיה מעשה ידי להתפאר דאלו מתחילה בזמן הבריאה אמרו מ"ה מה אנוש כי תזכרנו אך לעתיד יהיו להתפאר כד"א ישראל אשר בך אתפאר הנה צדק מאמרו וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח ולכן אני אומר בזה הרמז כי מלאכה זו היא תחילתה מן התורה שנאמר אשר חטא על הנפש והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה וחז"ל התירו דבר האבד וסמכו אקר' של ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים וכו' ובכן בא הרמז בזה גם על הגליות מה ששנינו עשרת השבטים אין עתידים לחזור שנאמר

וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה וחז"ל אמרו אם מעשיהם כיום הזה אינם חוזרים וכו' לפי שיהיו כלם צדיקים לכן חוזרים ובאו האובדים בארץ אשור וכן אתה דורש במה שנחלקו בקטני רשעי ישראל וכו' על כלם כאחד ועמך כלם צדיקים וברור הדבר בעיני בני אדם עם משחז"ל כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כי אין הקב"ה מוציא המצות כנגד העונות ולכן ימצא כי בכל פעם שהאדם מתגלגל מרויח לפי כי הוא נידון על העונות אך המצות הם קיימות נמצא שלכן צדק הקב"ה במאמרו לעתיד אני מעיד בישראל שקיימו כל התורה כי אין הרצון על כל כללות ישראל או מצד הערבנות כמו שחושבים קצת אין זה אלא כי ימצא כל א' מישראל שקיים כל התורה כלה באמת ואל יקשה בעיניך א"כ הוא איך נחלקו ב"ש וב"ה על בריאת האדם נמנו וגמרו נוח לו שלא נברא כי שתי תשובות יש בדבר ראשונה אחת היא כי זה הויכוח יצדק על א"ה וגם שנאמר כי יצדק על כל האדם התבונן מ"ש נוח לו שלא נברא ולא אמרו טוב לו שהרצון לומר אע"ג שהיה מאן דאכיל דלאו דיליה וכו' יותר הנאה היה לו בזה ולא יהיה שוה בערך מה שטורח בענין הגלגול ולכן בא הרמז בדין זה על האדם הבינוני שאינו צדיק גמור דאלו כך היה אסור בכל ענין מלאכה כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף צ"ד. וז"ל ובשביעית יצא לחפשי חנם דצדיק לית ביה מלאכה כיון דלית ביה מלאכה לית ביה שעבוד וכן איתא בזוהר פ' בהעלותך דף קנ"ב וז"ל אית בני נשא בחולין דטהרה מסטרא דמיכאל ובחולין דהקדש וכו' ואית בני נשא דאינון ביומין טבין ואינון קדש קדשים וכו' והנה מבואר מזה המאמר כי נמצא בני אדם שדומין לשבת וי"ט ויש שדומין לחול דטהרה ובחולין דהקדש ולכן נלמד מזה על פי הדברים האלה מ"ש בזה כי חול המועד דהיינו אלו בני האדם שדומים לחול המועד מותרים בקצת מלאכות דאלו ת"ח קים לן מאן דאשתמש בתגא חלף ק"ו מבלשצר שנשתמש בכלי קדש לאחר שהיו חול שנאמר ובאו בה פריצים וחללוהו ועכ"ז נעקר מן העולם שלכן ר"ל לא רצה לרכוב על אותו היודע משנה אמנם מי שהוא דרך חול מותר במקצתן כדלקמן:

ועוד מורה דרך נכונה להודיע לאדם שיעשה מעשיו לשם שמים כי הנה נאמר כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ כנראה כי הנהגת העולם זה השפל יהיה על ידיהם ולא היא אלא הנהגת העולם אינו אלא ע"י שלוחיהם כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף ר"ד. וז"ל תא חזי רזא דמלה כל אינון שית יומין קיימא מלה דכלא אתאחד ברזא דחד נקודה קדישא וכו' ואית יומין אחרנין דקיימן לבר בסטרא אחרא וכו' ת"ח אית ימים ואית ימים ימי חול כמה דאתמר ואלין קיימין לבר לעמין ימי השבוע קיימין לישראל וכו'. ולכן למדנו ממאמר זה כי ג' חלוקות הם יש ימים דקיימין בס"א ועליהם נאמר עד שלא יבאו

ימי הרעה כדאיתא בזוהר פ' מקץ וההפך ימים שבקדושה ויש ימים שהם חול ובאלו ימי החול הם נחלקים לשנים מהם לישראל ומהם לכותים ולכן ימצא כי אותם הימים שהם לחלק ישראל יהיה להם הכינוי חול המועד וכנזכר במאמר וז"ל וישראל קדישין וכל אינון דמתעסקין בקדושה כל יומין דשבתא אתאחד כל אינון יומין באינון שית יומין דלגו ולכן נמצא הפרש בימים האלה הנק' חול המועד כי לפי הנראה לעיני חז"ל אמרו בקצת מלאכות הנראה בהם ענין ס"א ולארץ לא יכופר עון הקודם כאשר נעשה אחת מהנה ומותר במקצתן ועתה התבונן דבר גדול כי הנה חז"ל נסתפקו אם פ' ויבא הביתה לעשות מלאכתו מן המנין או פ' והמלאכה היתה דים וכו' והענין בקיצור כי אותה מלאכה דיוסף פעמים היא נעשית למטה בסוד מט"ט כדאיתא בתיקונים צדיק וצדק מתייחדין בששת ימי החול ע"י מט"ט ולכן אז באותו זמן פסוק שהוא בסוד המשכן של מט"ט אינו ממנין המלאכות ט"ל הנאמרים במשכן אמנם כאשר יהיה יום שבת או י"ט אז נמנה פ' ויבא הביתה לעשות מלאכתו כי אז הייחוד של צדיק וצדק אינו נעשה ע"י מט"ט אלא למעלה כנזכר שם בתיקונים ולכן לא נפל הספק בשני פ' הללו בדרך ההזדמן ולכן יש מלאכות שהם מותרות כאמור:

סימן תקלא

[א] הנה נתבאר כי הרצון בדינים הללו להיות בהם רמז לאדם הבינוני שאינו רשע חלילה גם אינו אדם צדיק אלא אדם בינוני ולכן יבאו הדינים אלו רמז אליו להסיר ממנו הדברים המונעים השלימות והמדות הרעות שלא יהיה כאחת הפחתים כי על האמת המדות הרעות יותר רעים הם מן העבירות כי לכן אינם מפורשים בתורה ולא נצטוו עליהם בפירוש כאשר יבא לקמן ולכן יתחיל מענין הגילוח כי כן הוא רמז להרהורים רעים שנאמר בהם חושבי און ופועלי רע על משכבותם ומה גם כי מצוה לגלח דברים הדומים לשער כמשחז"ל לעתיד מביא הקב"ה ליצר הרע ושחטו לפני הצדיקים ולפני הרשעים ולרשעים נדמה להם כחוט של שערה להיות כי לא היו מדקדקים בדברים הדקים הנמשלים לשער ומה גם אשר חכמים ז"ל הגידו אותם הנוהגים היתר בשפחות לעתיד תולה אותם הקדוש ברוך הוא בשער ראשיהם שנאמר קדקד שער מתהלך באשמיו גם יגלח הגאוה הנתונה בראש שגורם לו ליכרת כך אמרו חכמים ז"ל כשנכנס אדם לשדהו גבוה גבוה מלקט שנאמר וכראש שיבולת ימלו וכל הדברים הנאמרים בראש יגלח אותם בערב יום טוב כי לכן ישכון כבוד ה' על ראשו כמה שאמר הכתוב החכם עיניו בראשו ואיתא בזוהר פרשת בלק דף קפ"ז. וזה לשונו פתח ואמר החכם עיניו בראשו וכי באן

אתר עינוי דבר נש אלא בראשו דילמא בגופו או באתר אחרא דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא אלא קרא הכי הוא דתנן לא יהלך בר נש בגילויא דרישא ארבע אמות מ"ט דשכינתא שרייא על רישיה וכו' דכד עינוי תמן לינדע דההוא נהורא דא דליק על רישיה אצטריך למשחא ואינון עובדין טבאן ולכן מכל חיבות הללו מצוה לגלח בערב יום טוב לעורר על הדברים האלה:

[ב] אין מגלחין במועד אפי' אם גילח קודם מועד כדי שלא יכנס מנוול ומשוקץ במעשיו הרעים במועד ולא תשרי עליו הקדושה שירותא עילאה אפי' אם גילח קודם מועד והוציא כל הדברים הרעים הנזכרים חיישינן שלא ירגיל עצמו לכך כי יאמר אחטא ואשוב:

[ג] אפי' אם היה אנוס מפני כי יצרו תקיף עליו ומפני כך לא גילח והעביר הדברים הרעים הנזכרים מערב מועד אינו גלח במועד כדי שיהיה נבזה בעיניו נמאס והוא הדין למי שהיה חולה חולי הנפש ממעשים הרעים שהיו בידו ונתרפא במועד לפי כי עשה תשובה והיתה לו רפואה דסליחה אינו מגלח במועד דמאחר כי עשה תשובה אין להעמיס עליו כל כך להיות מדקדק במעשיו עד שיהיה מחזק בעבודת הקב"ה לשמור מצותיו:

[ד] ואלו מגלחין במועד שהותר להם לדקדק במעשיהם ולהסיר מעליהם כל הדברים הרעים האמורים מי שיצא מבית השביה הלא אנכי השמעתי והגדתי בהלכות פסח כי בחטאו של אדם הראשון נפלו הנשמות בגלות של הקליפ' והנה הם יוצאים בכל זמן עד ביאת הגאולה הלא הם דברי חז"ל אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף כלו' אותם שהיו בגוף של א"ה קודם שחטא וכאשר נתמעטה קומתו בחטאו אותם נשמות שהיו תלויים שם נפלו בתוך הרע של העץ שאכל ממנו ונתקיים בו ביום אכלך ממנו מות תמות שתי מיתות מיתה בכח בעבור כי אותם נשמות המצורפות עמו תמו נכרתו ואחר כך מת בפועל ולכן זה שיצא מבית השביה כי להיות הרמז שלו לאותה נשמה שיצאת מתוך הקליפה שהיתה שבויה שם וכן נמי יורה על כל איש ישראל אשר בעונו פרחה נשמתו ממנו ונשבית לבין הגוים ועתה במועד יצאה משם ע"י מעשים שעשה ולא היה לו פנאי לגלח קודם המועד כי לא שם אל לבו לשוב מדברים הרקים הללו מגלח ומסיר כל אלו הדברים במועד כאמור ומי שיצא מבית האסורים הוא מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ז. וז"ל ובזמנין דחשך דאיהו יצר הרע מכסה על יצר הטוב דאיהו אור איהו כמאן דתפיס בבית האסורין דרוחא וכו' ובזמנא דיתבר בר נש רוחיה בכל איבריו דיליה קדם ה' מה כתיב לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו וכו' והנה מבואר מזה כי זה הוא ענין היוצא מבית האסורין כי היה בסיבת עונו במאסר יצר הרע ועתה יצא במועד גם זה מגלח המדות הרעות ואפי' היה חבוש ביד ישראל כי לפי אשר חטא

על הנפש נתנו עליו עול מלכות הרשעה כי זה היו מניחין לו לגלח אבל מה הנאה יש מזה אחרי שהיה ברוחו רמיה ולכן עד שיצא תחילה וניצול מן העונות אחר כך יתבונן לשוב מדקדוקים הללו וכן מנודה שהתירו לו ברגל כי המנודה הוא על דברים הרעים כדאיתא בזוהר פרשת פקודי דף רמ"ט. וז"ל אלין ארבע קיימין ואנזיפו ומנדין לכל אינון דאפיקו מפומייהו מלה דלא אצטריכא ומטנפי פומייהו ואלין מנדין לון וקיימי ארבעין יומין דלא אשתמע צלותהון ולא עאלין לפרגודא וקיימין בנזיפא לבר וכן לכל אינון דחבו אינון חובין דבעיין לנזפא עשרה כרוזין נפקי בכל יומא ומכרזי בכל אינון רקיעין ובכל אינון חילין ומשריין אזדהרו בפלניא דאיהו נזיפא נזיפא איהו חובא פלוני עבד עד דתב קמיה מאריה רחמנא לישזבן כד תב מההוא חובא מתכנפי אלין ארבעין ושראן ליה, וכדין אכריזו פלניא שרא נזיפא וכו' והיינו מנודה שהתירו לו ברגל וכן מי שנדר שלא לגלח כי זה הדוגמא שלו למי שלא חס על דברים אלו והם כלא חשיבין בעיניו ונשאל על נדרו ברגל וכן הבא ממדינת הים בחול המועד הוא משחז"ל שאומרים לאדם העה"ז דומה לים ועולם שיצאת ממנו דומה ליבשה אם אין אדם לוקח מהיבשה מה יאכל בים ואדם זה כאשר התבונן הדבר זה בדעתו דומה עליו כמו שבא מאותו עולם וטענו עליו טענת מי שיצא מן היבשה והלך למדינת הים ועשה תשובה או שבא בערב הרגל דהיינו לעת מצא זו קבורה והגיע עד זקנה ושיבה ולא היה שהות ביום שלו כי העריב שמשו לגלח כל אלו הם מותרים לדקדק במעשיהם ולשוב אל ה' והוא שלא יצא זה שבא בערב הרגל לא יצא מא"י סטרא דקדושה ולא יצא בעניינים אחרים מכלל ישראל ללכת בח"ל לטייל בחוקו' הגוים:

[ח] אע"פ שהתירו לו להסתפר לא יסתפר ברשות הרבים הענין הוא דוגמא לסטרא אתרא כי הם הרבים כמשחז"ל נא' בעשו נפשות ביתו ושש נפשות היו ולכן כאשר בא להסתפר ולהעביר כל אותם הפניות רעות ודקדוקים הם חוגרים קנאה ומתגברי' עליו אלא יעשה בצינעא:

[ו] קטן מותר לגלח במועד כי הנה הקטן הוא דוגמא למי שהוא מקטני אמנה כדאיתא בתיקונים דף קל"ח וז"ל וטחול הוא לילית מארת ה' בבית רשע ואיהו אסכרא לרביי דאינון חייביא חייבת בהון בעותרא בהאי עלמא ולבתר קטלית לון ואמאי אתקריאו רביי בגין דלית בהון דעת לאשתזבא מניה וכו' ולכן יהיה קטן דוגמא כמו שאומרים חז"ל בפסוק ונערים קטנים שהיו מקטני אמנה ולכן הותר לגלח במועד להסיר כל אלו המדות הרעות הנז' אפי' נולד קודם הרגל כי יען שראה כי בא מועד נכנס בו צרות העין ונתחסר האמנה כמשחז"ל אצל בטלו בעלי אמנה שהיו מאמינים בהקב"ה ומוציאים

לי"ט ומועדי ה' וזה נכנס בו קודם מועד זה הכיליות אעפ"כ מותר לגלח ולהסיר מדה רעה זו בכלל השאר האמורים:

[ז] אבל שחל שלישי שלו בשבת וכו' הדוגמא לזה הוא האדם זה שהיה מהרהר בדעתו מפני מה אמרו חז"ל שלשה לבכי להיות כי עד ג' ימים הוא תוקף הדין ונפשא טייסא על גופא תחשוב אולי ישן הוא ונתעלף ויקץ מה גם אשר חז"ל הגידו כי לסוף ג' ימים כרסו של אדם נבקעת ונהפכת על פניו ואומרת לו טול לך מה שנתת בי ועשית ימיך כחגים את כל אלה זכר האיש הזה ולכן היה אבל לב שחל שלישי שלו להיות בשבת אשר היה מדמה כי בו ינוח ושבת מכל עמלו ערב הרגל וכאשר התבונן בזה היה לבו דואג בקרבו מותר לגלח במועד כי ע"י שיסיר מלבו כל המחשבות רעות גם זה ינוח לו כי ידע כי בתחיה יהיה לו מנוחה וביום השלישי יקימנו ולא יחשוב עוד בדברים הללו:

[ח] כל אדם מותר ליטול שפה בחול המועד דמשמע מינה שני דברים הבאים כאחת כי יעשה סור מרע מדברים אשר מוציא מפיו ויהיה פנוי אל התפלה ולימוד התורה במועד: ועתה יגדל נא מה שאמר מצוה לגלח בערב יום טוב עם מה שאמר בזוהר פרשת תזריע דף מ"ח. וזה לשונו ותא חזי ברישא דהאי איש בוצינא דקרדינותא ובגין כן גולגלתא דהאי סומקא כלא כוורדא ושערי סומקי בגו סומקי ותליין מניה כתרין תתאין דלתתא דמתערין דינין בעלמא וכד אתעבר מניה שערא ואתגליא מחסד עילאה אתבסם כלא ותלמיד חכם כל מאן דאתי מסטרא דדינא ודינין מתאחדין ביה לא אתדכי עד דאתעבר מניה שערא וכו' ואיתא בזוהר פרשת ויחי דף רכ"ג. וז"ל ת"ח בכמה אתר אוקמוה בההוא שמא דסיהרא כד אתברכא מכלא וכו' שערהא דסיהרא דאקרון מארי דמארין מארי דמתקלא מארי דקשיו מארי דחוצפא וכו' ולכן ימצא כי מצוה על האדם לגלח בערב יום טוב כי על ידי כן גורם להעביר השער למעלה שכתרין תתאין מתאחדין בהון ואיתא בזוהר פרשת ויחי זה לשונו עד לא מריט דא רישא דמאריה ועד לא גליש למטרוניתא ולכן ענין הגילוח הוא דבר הצריך לחתן ולכלה כדבר האמור אין מגלחין במועד ואפילו גילח קודם המועד דמאחר שהנחנו כי בערב המועד הרי מזומנים כל העולמות ועולים למעלה כדאיתא במאמר שהובא למעלה מפרשת קרח כי חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולמיעל לון תחות גדפהא בזמנא דמועד שרייא בעלמא והנה נתבאר כי ממה שהוא אומר זמינת לכל חילהא משמע אותם שהם שלה מסטרא דקדושה וזר לא יקרב ולכן אסור לגלח במועד לפי שהרי נתבאר במאמר כי כתרין תתאין הם נאחזים בשער וצריך להעביר אותו ומצוה לגלח בערב מועד כדי להעביר אותם ולדחות אותם אמנם במועד לא יעשה כן לפי שמורה כי אלו כתרין תתאין נתאחזו נמי בשעת בימי

המועד ולכן בא עתה ונתעורר לגלח אותם ולא היא שהרי מערב מועד נדחו כי הם לא היו מן המזומנים לעלות למעלה ולכן אפילו שגילח מערב מועד אין לגלח במועד מן הטעם הנזכר כי מה מועיל הגילוח של ערב מועד לענין סברא זו ולכן תלו חז"ל הענין ואמרו גזרה שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול והתכלית הוא שיהיה זהיר להעביר אותם מנוולים שהם כתרין תתאין לדחותם שלא יתאחזו בשער העליון ולכן מטעם זה אפילו היה אנוס ולא יכול לגלח בערב מועד ואפילו שהיה חולה לא יגלח במועד שהרי אותה הנקרא חולת אהבה מערב מועד דחת אותם כתרין תתאין למטה ואלו מגלחין במועד וכו' ארבעה אלה יולדו להרפה רפואת מה שהיה בזמן החרבן אשר חז"ל הגידו אמר הקב"ה למלאכי השרת מלך ב"ו שמת לו מת והוא רוצה להתאבל עליו מה דרכו לעשות א"ל כך אני עושה שנאמר אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם ונתבאר אצלי מאמר זה בפירוש איכה הנקרא מגינת לב כי הענין סוד גדול הלא הוגד לנו משחז"ל בפסוק ויצא לך שם בגוים ביופיך כי בנות ישראל אין להם שער בית השחי ולא בבית הערוה ושאני תמר שהיתה בת יפת תאר ולכן פילגש בגבעה נימא קשרה לו ועשאתו כרות שפכה ואז בזמן החרבן הקב"ה תלה שק היינו השער הנזכר ונתן לו רשות לצמוח בשני מקומות הנזכר אז שער שחור צמח בו ולכן משם נאחזים כתרין תתאין שהם כמנין שק עשו וארבע מאות איש עמו לכן התירו לאנשים הללו לגלח במועד מי שיצא מבית השביה לפי שהוא רמז למטרוניתא שהיא בגלות החיל הזה ואיתא בזוהר פרשת משפטים דף קי"ח: וז"ל הבור נוקבא בישא בבית דילה דאיהו בית הסוהר תפיסת למטרוניתא ובנהא שפחה בישא בגלותא דילה ושוויין לון בכמה שלשלאין ואסורין לבנהא ידייהו מהדקן לאחורא היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי מטרוניתא בגלותא אל בית הכלא נתונה ובלי ספק כי בזמן המועד גאולה תהיה לה לצאת משם ולכן נמי האדם הגשמי שיצא מבית השביה התירו לו לגלח במועד כדי שיהיה נחת רוח לשכינה שהולכת בגלות בשביה כמשחז"ל גלו לבבל שכינה עמהם שנאמר למענכם שלחתי בבלה עד גלו לאדום שכינה עמהם שנאמר ושב ה' אלהיך ושב וקבצך ועוד שלא היה פנאי לגלח בערב מועד ולכן מגלח במועד ומי שיצא מבית האסורים נמי מגלח כדי לתת נחת רוח לשכינה כדאיתא בתיקונים דף י"ז וזה לשונו ווי לון לבני נשא דקב"ה אסיר עמהון בגלותא ושכינתא אסירת עמהון ואתמר בה אין חבוש מתיר את עצמו מבית האסורין ולכן ירמוז לשכינה שהיא תפוסה בבתי שבתי פתיא אוכמא ומאדים ואפילו היה חבוש ביד ישראל שהיו מניחים לו לגלח לפי כי כן אנחנו ישראל הגורמים לה כל זה מפני הערבנות שערבה אותנו כדאיתא בזוהר פ' תשא דף קפ"ט:

וז"ל למלכא דהוה ליה ברא יחידאה ורחים ליה רחימו דנפשא ומגו רחימו דיליה יהב ליה למטרוניתא אמיה דתרבי ליה ותוליף ליה ארחין מתתקנן זמנא חד חב לגביה אבוה אתא ואלקי ליה ולבתר אעבר על חוביה תב כמלקדמין ותב אפקיה אבוה מביתיה וארגיז עליה וכו' מה עבד אזל ואתלכלך בהדי זונות וכו' מטרוניתא אמיה מבקרת ליה בכל יומא וכו' שריאת למבכי ולאתמררא על בנה יומא חד עאל מלכא וכו' שאל לה על מה את בכאת אמרה ולא אבכה דברנא לבר מהיכלא ולא עוד אלא דאתחבר בזונות וכו' אמר מלכא בגינך אהדר ליה ואנת ערבא דיליה וכו' ליומין סרח כמלקדמין מה עבד מלכא אפיק ליה ולאמיה בהדיה מגו היכלא אמר תרווייכו תסבלון גלותא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ישראל הם הגורמים לה הגלות ולכן אפי' ה"ה חבוש ביד ישראל ומניח אותו לגלח לא מחייבא דעתיה ומגלח במועד וכן מנודה שהתירו לו ברגל כי זה ירמוז למה ש"ה אמרו אחיכם שונאיכם מנדיכם כדאיתא בזוהר כי כן אומרים לשכינה ולכן מותר לגלח כדי להעביר אותם כתרין תתאין וכן מי שנדר שלא לגלח ונשאל על נדרו במועד הוא סוד מה שנשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה עד שיכנסו ישראל בירושלם של מטה ולכן בעבור זה הנדר מי שנדר שלא לגלח ונשאל על נדרו במועד מותר לגלח כדי להסיר אותם כתרין תתאין הנזכר לא יהיה מעכב ענין התרת זה הנדר שאמר הקב"ה ולכן יהיה סיבה להכנס גם בירושלם של מעלה כאמור וכן הבא ממדינת הים בחול המועד או שבא בערב הרגל ולא היה שהות ביום לגלח והענין כי הנה הובא למעלה ממאמר מפרשת ויצא שאמר ויבא יעקב מן השדה בערב דא ת"ת קדישא ותצא לאה לקראתו אימא עילאה נפקא לקדמותיה ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי ולרוואה לך בתפנוקין ועידונין עילאין וכו' ולכן יאמר הבא ממדינת הים בח"ה רמז לאותו ים העליון ים אוקיינוס שמקיף את כל העולם והוא הולך לשם ת"ת וחזר ערב הרגל או בתוך המועד לפי כי כך היא המדה גם בזה מגלח ומעביר הדינים ממנו והוא שלא יצא מארץ ישראל לחוצה לארץ לטייל והענין כי הנה המדה האחרונה נמי נקרא ים שנאמר עד הים האחרון יהיה גבולכם ולכן מה שאמר הבא ממדינת הים צריך לפרש איזה ים הוא זה שהתירו לו לגלח ולכן אמר והוא שלא יצא מארץ ישראל הוא הים האחרון כאמור וח"ל היינו עולם הבריאה כי פעמים הוא הולך לשם לטייל כי כן נאמר בזוהר ובדברי חז"ל כתוב לאמר כי בלילה יוצא הקב"ה לג"ע ומטייל עם הצדיקים ובדברי חז"ל בלילה מאי קא עביד רוכב על כרוב קל ושט בי"ח אלף עולמות וכו' ולכן בבחינה זו לא הותר לגלח כשיוצא לטייל רק כאשר בא ממדינת הים להכניע אותם כתרין תתאין כאמור:

אע"פ שהתירו להסתפר וכו' מאחר שנתבאר כי סוד הגילוח הוא להעביר כתרין תתאין ולהוריד עשו ות' איש אשר עמו אשר נתעלה ונתלה על פתח העליון כנ"ל שנאמר אם תגביה כנשר וכו' משם אורידך נאם ה' ולכן אינו מן הראוי לעשות זה הגילוח נגד הבעלי דינין וכתרין תתאין הם עצמן דהיינו רשות הרבים כי הם מתעוררים לקטרג ולכן לא התירו אלא לגלח בצינעה שהוא בסוד הקדושה שנאמר והצנע לכת עם אלהיך.:

קטן מותר לגלח במועד אפילו נולד קודם הרגל והנה קטן זה הרמז שלו בא יבא בשני מקומות זה יצא ראשונה מדבר על מט"ט שנאמר עליו ונער קטן נוהג בם ולפי כי מט"ט יש זמן שהוא עולה לזקנה שנאמר אל עבדו זקן ביתו ולכן אז אינו מגלח לפי כי באותו זמן אין מתאחזים בו כתרין תתאין שהוא בסוד מלוי הלבנה אבל בזמן שהוא נער קטן אז מגלח להעביר ממנו סטרא אחרא הנאחז בו באותו שער שנולד עמו בשיטות אפילו נולד קודם הרגל כי אז קיימא סיהרא באשלמותא מגלח לדחות כל המקטרגים כנזכר עוד זה מדבר על בנימן הצדיק שנאמר בו והקטון את אבינו היום מגלח להעביר אותם שערות שיצא לו בסוד הלידה שלכן נקרא בן אוני ואפילו נולד ערב הרגל ויצא לקראת יוסף הצדיק צריך לגלח תמיד:

אבל שחל שלישי שלו להיות בשבת ערב הרגל וכו' הלא אלו דברי חז"ל עד מתי יהיה אבל זה באבלו והענין כינוי הוא למעלה כנודע ולכן יאמר נא כי אבל זה שחל שלישי שלו בשבת ערב הרגל כי זה יהיה דוגמא למה שאמר הכתוב ביום השלישי יקימנו הוא ביום השלישי דאברהם שהוא מדת אל שזועם בכל יום למאריהון דדינין ולפי שהוא שבת והוא קדש אינו דוחה אותו ולכן מגלח במועד ומעביר כתרין תתאין משלשוליהון:. כל אדם מותר ליטול שפה בחול המועד הנה יהיה זה דוגמא למעלה כי הנה נתבאר באדרא רבה דף קמ"א זה לשונו תיקונא שביעאה דלא תליין שערי על פומא ופומא אתפני מכל סטרוי וכו' ומההוא רוחא דנפיק מפומא וכו' מתלבשן ביה כמה נביאי מהימני וכלהו פה ה' אתקרון וכו' ובגין כך שערוהי שקילין סוחרניה בפומא ואתפני מכל סטרוי עכ"ל ולכן טוב לכל אדם כי לא יגדל אותם שערות שעל השפה שלא לעכב אותו רוח העליון היוצא משם לכל אינון עירין קדישין כנזכר שם ולכן כל אדם נמי מותר ליטול שפה במועד כדי להעביר אותו רוח עליון היוצא מפה קדוש ולהמשיך אותו על הכלה הנזכר:

סימן תקלב

[א] הנה כאשר אל זה נביט אשר צותה התורה בדין יפת תואר וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה כנראה היות בשני דברים הללו צורך שאם לא כן מפני מה צוה לקוץ אותם

והרי זו היא דרך לקטון ולגדול ולכן מוכרח הוא לומר כי נמצא בזה צורך ויש טעם לדבר והנה אשר מצאנו בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ח ובגין כך לא לבעי ליה לאיניש לדכאה אינון טופרין דזוהמא דהא כמה דאסגיאו הכי נמי אסגי עליה קסטורא וידאג בכל יומא וכו' ואמנם בא בזה הרמז לאדם ליטול צפרניו מן הגזל ומן הדברים הרעים הנמצאים בידים וכן לענין הרגלים בכל ענין של הליכה כמו שאמר דהע"ה חשבתי דרכי בכל יום הייתי מחשב ואומר לבתי קרקיסאות אני הולך ואשיבה רגלי כל אלו הדברים מותר להעביר אותם בחול המועד ואפילו במספרים דהיינו לגמרי דאע"ג דקים לן כי בכל הדברים צריך לילך בדרך האמצעי כמ"ש הרמב"ם ז"ל כי זה הדרך נקרא דרך ה' מ"מ בחלו הדברים צריך להעביר אותם לגמרי ולא יראו החוצה ואם כה נאמר בסברת האוסרים ליטול אותן אלא לענין צורך מצוה כגון טבילה בא יבא הרמז בזה להיות זהיר האדם כי יעשה מצות ביותר ע"ד משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות וכך אחז"ל אצל פ' כל עצמותי תאמרנה וכו' צפרני לעשות בהם פריעה ומליקה ידי לקשור בהם קשר של תפילין וכו' רגלי אחת לחליצה ואחת לפסוע שלש פסיעות ולכן בענין זה מותר ליטול אותם במספרים והוא לרמוז משחז"ל גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה: [ב] כל רפואה מותר בחול המועד היינו רפואת הנפש ואף על גב כי ביום טוב קצת מהם נאסרים מפני שלא ימנע משמחת יום טוב אמנם בחול המועד כלם מותרים ולכן אין להתאחר מלעשות אותה כי לא ידע האדם את עתו ושנינו יפה שעה אחת בתשובה וכו':

וכאשר נתן לב לפרש הדין הזה לענין הנוגע למעלה יהיה ענין נטילת הצפרנים על שני צדדין זה יצא ראשונה מ"ש בזוהר פ' ויחי דף רכ"ג. וז"ל אמר ר' אבא כתיב ותרב חכמת שלמה וכו' מאי היא חכמת שלמה וכו' א"ל תא חזי בכמה אתר אוקמוה בההוא שמא דסיהרא כד אתברכא מכלא כתיב ותרב ביומוי דשלמא מלכא דאתרביאת ואתברכת וקיימא באשלמותא ותנינן אלף טורין רברבין קמה וכלהו נשיבא חד הוו לקמה אלף נהרין סגיאין לה ובגמיעא חדא גמיע לון טופרהא מאחדא לאלף ושבעין עיבר ידהא אחידן לארבע ועשרין וחמש אלף עיבר לית דנפיק מנה לסטר האי ולית דנפיק מנה לסטר אחרא כמה אלף תריסין מתאחדין בשערהא וכו' טופרהא כל אינון דאדכרן חובי בני נשא וכתבין ורשמין חובייהו בתקיפו דדינא קשיא ועל דא כתיב חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפורן שמיר מהו שמיר ההוא דרשים אבנא ועמיק לה לכל סטרא זוהמא דטופרהא כל אינון דלא מתדבקין בגופא דמלכא וינקין מסטרא דמסאבותא כד שארי סיהרא בפגימותיה וכו' עלה בידינו ממאמר זה כי הזוהמא שתחת הצפורן הם

שיונקים משם סטרא דמסאבותא והנה ענין זה הוא לאותם הנאחזים מזוהמא של צפרני הידים אמנם אותם שהם נאחזים בזוהמא צפרני הרגלים הם יותר סטרא דמסאבותא ואיתא באדרא רבה דף קמ"ג וז"ל ותאנא בצניעותא דספרא באדם אתכלילו כתרין עילאין בכלל ובפרט וכו' כתרין עילאין בכלל כמה דאתמר בדיוקנא דכל הני תיקונין בפרט באצבען דידין חמש כנגד חמש כתרין תתאין באצבען דרגלין דאינון פרט וכלל דהא גופא לא אתחזון בהדייהו דאינון לבר מגופא דגופא אעדיו מנהו וכו' ולכן מותר ליטול צפרנים בחול המועד מפני כי כל מאריהון דדינין מתאחזים מהם ואותם שהם לבר מגופא שהם כתרין תתאין מסטרא דמסאבותא מתאחזים בזוהמא שתחת הצפורן כדבר האמור ולכן טוב ליטול אותם ואמנם הנראה מכל המאמרים האלה הוא כי סטרא דמסאבא הוא הנאחז בזוהמא של הצפרנים ולא הדינים ולכן אם יש בצפרנים של האדם דבר שהוא פוסל את הנטילה שהוא הצואה שתחת הצפורן אז ודאי כי צריך ליטול אותם דמצוה קעביד או אם הם מעכבים לענין טבילת מצוה צריך להעביר אותם כדי שלא יהיו מתאחזים מהם סטרא דמסאבותא כנזכר כי משם הם מתאחזים מזוהמא שתחת הצפורן אמנם אם אין דבר מעכב הנוטל אותם אשר לא טוב עשה:

כל רפואה מותר בחול המועד סוד הענין יהיה דוגמא לאותה שנאמר בה סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני ואיתא בזוהר פרשת שמיני דף מ' וז"ל פתח ר' יהודה ואמר סמכוני באשישות וכו' האי קרא הא אתמר ושפיר אבל כ"י קאמר דא בגלותא סמכוני מהו סמכוני אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה הה"ד סומך ה' לכל הנופלים וכו' ובגין כך כ"י דנפלה דכתיב נפלה ולא תוסיף קום בעא לאסמכא והוא אמרה סמכוני למאן לישראל בנהא דאינון בגלותא עמה ובמה באשישות אלין אינון אבהן דאינון אתמליין בקדמיתא מההוא חמר טב דמנטרא ומאן דידע לייחדא שמא קדישא אף על גב דברכאן לא משתכח בעלמא סעיד וסמיך לה לכ"י בגלותא ולכן בא בדין זה כי כל מין רפואה מותר לעשות בחול המועד שהם דברים המרפאים ומחזקים לאותה הנקראה חולת אהבה אני ועוד איתא בתיקון כ"ה דף ס"ט וזה לשונו ועוד ההוא חולה כד רוחא לא נשיב לגבה וכו' ואיהי חולה בגלותא וכמה אסיין תלמידי חכמים קא משתדלן לגבה בכמה בוסמין וריחין דשושנים תפוחים ולא אתחזרת רוחא לגבה בהון בגלותא במרעא דילה ולא דפיקו אתחזרת. לגבה עד דייתי רעיא מהימנא רחימא דילה דאתמר ביה הרועה בשושנים ואייתי לה תפוח ושוי לחוטמא וארח ליה ואשתמודעת לגביה מיד חזרת רוחא ודפיקו לגבה בההוא זמנא שבח תליא כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים וכו' והנה הדבר מבואר מן המאמר כי השכינה היא חולה מן הגלות ומה

גם הצדיק שנא' כי מפני הרעה נאסף הצדיק ונאמר ונהר יחרב ויבש כדאיתא בתיקונים יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני והנה החולים הללו בזמן המועד אין צריכים רפואה כי ישבו אחים גם יחד ולכן נאסר הרפואה ביו"ט אם לא הדברים הצריכים כנזכר במקומו אמנם בחול המועד צריכה למימר מפני כי אין שם תפילין כדלקמן שהם נקראים חיים כמשחז"ל ולכן יאמר כי כל רפואה מותר בחול המועד היינו הרפואה המכוונת לאלו החולים ויהיה גם לו רפואה מצד נשמתו:

סימן תקלג

[א] הנה נתבאר למעלה כי כל הדברים הנאמרים שהם מותרים לעשות אותם בחול המועד יש בהם ללמוד דוגמא לכל מעשה האדם אשר יעשה למנוע עצמו מלחטא וגם נמצא בהם הרמז לתקן את נפשו לעבודת היוצר אשר על כן כך היה אומר מותר לטחון קמח לצורך המועד כי זה אזהרה לאדם לעשות זוודין לעה"ב לטוב לו ומה גם לצורך הלימוד דאע"ג כי חז"ל אמרו ליגמר איניש ואח"כ ליסבר שנאמר גרסה נפשי לתאבה ולא כתיב טחנה עתה בחול המועד מאחר כי אין דבר מונע אותו מללמוד צריך לטחון הדיק היטב הלימוד ואין זה כדרך יום טוב כי נאסר בו ענין הלימוד ע"י עיון כי היכי דלא לעביד אך עתה מותר לטחון ההלכה ולהוציא אותה קמח וזה לצורך המועד וכמשחז"ל אצל פ' ולבן שינים שהיו טוחנים ההלכה בשיניהם עד שמוציאים אותה נקיה יפה כלבנה בשנים אפינו כיון מלאכתו במועד שהניח אותה הלכה או מצוה מתחילה לחיל המועד מה טוב חלקו ולקוץ עצים מן המחובר הוא דוגמא למשחז"ל בוקע עצים יסכן בם אלו בעלי תלמוד ולכן מותר לקוץ עצים הם הלכות מן המחובר מן התלמוד להטיל שכר ולהרויח אותה הלכה בין של תמרים הוא ענין הנוגע ליראת השם כי התמר מכונה לצדיק או יהיה הנרצה בין של תמרים שעולה לשבעים שנה וכן מראה פנים בהלכה באחת משבעים פנים בין של שעורים הם הלכות התלויות בשערה וכגון שיעורים וחציצין לצורך המועד הכל מותר אע"ג שיש בהם טורח ושלא לצורך המועד אסור לפי כי מ"מ צריך לשמוח כדלקמן:

ואם נאמר מ"ש ולקוץ עצים מן המחובר הוא ענין אחר כך הוא הדוגמא שלו כי הנה חז"ל אמרו בפ' רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא שאינו ת"ח אותו תשחית וכרת ולכן על יסוד זה יאמר נא ולקוץ עצים הם אותם אשר לא עץ מאכל הוא שהרי חז"ל אמרו הקוצץ אילן מאכל אינו רואה סי' ברכה לעולם צא ולמד מיוצר הכל שלא התיר למשכן ולב"ה אלא עץ שאינו מאכל ולכן מותר לקוץ עצים אלו מן המחובר לענין של תועלת להטיל

שכר בין של תמרי' שהדוגמא שלו הוא כדי להיות צדיק כתמר יפרח או של שעורים אדם שפל רוח ענו כמשחז"ל אצל חלקת השדה מלאה שעורים וכתיב מלאה עדשים אלו פלשתים שבאו גבוהי' כשעורים והלכו נמוכים כעדשים ולכן זה מפני הגאוה נקצץ לכן יהיה אח"כ נמוך ושפל או מפני כי השעורה נמוכה בפני החטה וכל זה הוא יהיה לצורך המועד ליום שעתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים כי אז כלם צדיקים כנ"ל אמנם שאינו לצורך המועד דברים קלים אסור לקוץ אותו אע"ג שהוא ע"ה לפי כי ריקנין שבך מלאים מצות כרמון: עוד זה מדבר מודיע לאדם מה טוב לחשוב מחשבות טהורות וישתדל בענין הלימוד להיות טוחן קמח לצורך המועד כך אחז"ל שחקים למה נקרא שמם שחקים לפי שהם שוחקים מן לצדיקים ומאחר שהוא מן למה טוחנין אותו הרי נאמר וטעמו כצפיחית בדבש אלא כי יאמרו חז"ל ע"ד שהאדם מתנהג בעה"ז בתורתו ובמעשיו כך מדקדקים עמו להיות טוחני' מן ולעשות ממנו מיני מגדים ע"ד שנ' וטחנו ברחים ובשלו בפרור ועשו אותו עוגות כדאיתא בזוהר שלא ילמד אדם תורה בהלעטה כדרך שנאמר הלעיטני נא אלא טוחן הלימוד בשינים ומבשל אותו ומהפך בו בפרור פירורי פירורין וכו' ואח"כ והיה טעמו כטעם לשד השמן כך אותן רחים טוחנין לצדיקים מן שלהם ולכן מותר לטחון קמח ולדקדק בו לצורך המועד הנזכר אפי' כיון מלאכתו מלאכת שמים במועד ולא נזהר בה בימות החול ולקוץ עצים מן המחובר כך אחז"ל אפריון זה העולם עשה לו המלך שלמה מלך שהשלום שלו מעצי הלבנון בעצת התורה המלובנת במצותיה ובעצת התשובה המלובנת במעשיה ולכן מותר לאדם קוץ עצים שלו התשובה והתורה מן המחובר להם ללמוד ממנו להטיל שכר בין של תמרים אע"ג שהוא צדיק ילמד עוד דעת ה' בין של שעורים או אם עשה מעשה בהמה יש ללמוד דרכי התשובה וכל זה לצורך המועד יעשה היום שמא ימות למחר כי בית מועד לכל חי ושלא לצורך המועד אם אין כונתו לעשות על כונה זו אסור ומיהו א"צ לצמצם את עצמו אלא יעשה בהרוחה המצות והתשובה ואם יותיר יותיר אך לא יעשה בכונה אדעתא דהכי אבל לא יערים נמצא עשה שלא לשמה דהיינו לטחון בתורה או לעשות יותר במצות בכונה לומר הרי נאמר יראת ה' תוסיף ימים אלא עשה בהרוחה לפי שנאמר מתן אדם ירחיב לו ואם יותיר יותיר מעצמו אבל לא יערים לטחון או לעשות יותר בכונה זו או אם יש לו קמח ענין קביעות של לימוד לא יערים ויאמר מזה אני רוצה כך אחז"ל הלומד מקרא מדה שאין נותנים עליה שכר וכו' ולכן מזה אני רוצה ללמוד במשנה או תלמוד אדעתא דהכי אבל אם יש לו לחם של תורה והוא ת"ח מותר לו לטחון ולהבין שמועה דפת חמה עדיף הלכה מחודשת יותר טוב לו:

[ב] מותר לעקור פשתן וכו' כך שנינו ולא יזרענה פשתן מפני שמכחיש את הקרקע היינו לענין זריעה שהרמז של הפשתן רע הוא מאחר כי לא לרצון היה קרבן שלו כמשחז"ל ויבא קין מפרי האדמה פשתן הביא ונאמר ואל קין ואל מנחתו לא שעה לכן הלוקח שדה מחבירו מהקב"ה רעך ורע אביך כמ"ש התוספות בפ' ואהבת לרעך כמוך זה הקב"ה לא יזרענה פשתן אע"ג שנאמר בבקר זרע זרעך בכל הדרשות שאחז"ל אם לענין הלימוד ואם לענין הצדקה ואם לענין ההולדה לא יזרענה פשתן מחשבות רעות לפי שמכחיש את הקרקע הוא הגוף שלו אבל מותר לעקור פשתן המחשבות רעות שנא' חושבי און ופועלי רע על משכבותם מפני שראוי מכאן ואילך אדם זה לכסות בו האוכלים הם לומדי התורה שהוא אוכל בענין אשר שלחו מתם יבעון אתכלייא על עלייא דאלמלא עלייא לא יכלי אתכלייא ללמוד תורה ולכן כיון שאדם זה נטהר מאותם מחשבות רעות כדאי הוא לכסות בו אוכלים ת"ח כאמור ולעקור כשות הוא מעשה רע שראוי להטיל בו שכר לצורך המועד כד"א ושתו ביין מסכתי ולעקור שומשמין אם היה ממשמע בעיניו יעקור מדה זו שהאנשים היבשים שאין בהם לחלוחית תורה ומצוה ע"י סור מרע ראוים לאכול מיד שכר העה"ב:

[ג] פירות שנתבשלו קצת והם דוגמא למצות שאוכל פירותיהן בעה"ז שנתבשלו קצת יען לא עשה אותם לשמה לכן נאכלים ע"י הדחק שבא על האדם שנאמר קטנתי מכל החסדים ומכל האמת כי האדם שעושים לו נס מנכין לו מזכיותיו עכ"ז מותר ללקטן כדי לאוכלן בעה"ז ואם לקטן לאכלן בעה"ז והותיר כי היה לו עושר וכבוד וחושש שלא יתליעו כמש"ה פן אשבע וכחשתי ואמרתי מי ה' אם לא יכבשם ויוציא ליחה מהם היא הגאוה שהוא ענין סרחון וירום תולעים ויבאש כי המתרומם ומתגאה מוציא תולעים כל בשר ומבאיש שנאמר גבר יהיר ולא ינוה אפילו בנוה שלו אינו מתקבל ויכול לכובש' ואם הוא דבר של מצוה שאינו נמצא לאחר המועד מותר לקנותו אדעתא דהכי ולכבשו ע"ד מש"ה קניתי לי וכו' אשר חז"ל הגידו שמדבר בדברי תורה והמצוה והוא ע"ד קונה שמים וארץ:

[ד] צד אדם דגים כל מה שיכול נמשלו בני האדם לדגים שנאמר וכדגי' הנאחזי' וכו' בהם יוקשים בני האדם ולכן מה טוב לאדם לצוד אותם בפיו ולהודיע אותם דרך ה' קודם שתבא עליהם עת רעה שתפול עליהם פתאום וכדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קכ"ח קכ"ט. וז"ל תא חזי כל מאן דאחיד בידא דחייבא ותב לגביה ושביק אורחא בישא איהו אסתלק בפלס סילוקין מה דלא אסתלק הכי בר נש אחרא גרים לאכפיא סטרא אחרא וגרים דאסתלק קדוש ברוך הוא ביקריה וגרים לקיימא כל עלמא בקיומיה דלעילא

ותתא ועל הא כתיב בריתי היתה אתו החיים והשלום וכו' כדין גוון אחרא דנפיק לתתא וכו' כרוזא נפיק וקארי ואמר עילאין ותתאין אסהידו סהדותא מאן הוא דעביד נפשאן דחייביא ההוא דאעטרא דמלכותא על רישיה וכו' דהא מלכא ומטרוניתא שאלין עליה כדין אזדמנן תרין סהדין מאינון עיני ה' דמשטטי בכל עלמא וקיימן בתר פרגודא וסהדין סהדותא דא ואמרי הא אנן סהדי על פלניא בר פלניא וכו' כדין אתייקר קב"ה בחדווא שלימתא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כמה מועיל לאדם הגורם להחזיר בני אדם בתשובה ולכן הוא אמר צד אדם דגים הם בני אדם כאמור ציד בפיו להודיע אותם מה טוב לאדם לשוב מדרכיו קודם שיביא עליו דין שמים ויהיה נלכד במצודה רעה שתפול עליו פתאום צד כל דגים שיכול לצוד אז טוב לו ומולח הכל במועד להדריכם למעשה הצדק' כענין מלח ממון חסד לפי כי אין לך דבר המועיל לענין התשובה כמו הצדקה שהרי אפשר שיאכל מהם במועד הוא חוזר לאדם העושה תשובה ונותן צדקה אפשר שיאכל מהם במועד בהווה ממעשה הצדקה כי כן כתיב ובחנוני נא בזאת וכן נמי חוזר לאדם הוא הצד ציד ומדריך בני אדם בתשוב' ומעשה אותם לתת צדקה ולכן תכף אפשר כי יאכל מהם במועד אם יסחוט אותם בידו ע"י שמעשה הצדקה ודוחק עליהם פעם אחר פעם פעמים רבות ירגיל אותם עד שיתרככו ויהיה לבם רך לחונן עניים ולעשות צדקה: [ה] כל מלאכות שהם לצורך המועד לא נעלם מעין כל יודע רך ה' כי המצות אשר צוה ה' לעשות הם לצורך האדם לתועלת שלו כי כל מצוה מועילה לאדם לתועלת אחר ולכן יאמר נא כל מלאכות ממעשה המצות שהם לצורך המועד כאשר האדם מת כענין ובית מועד לכל חי שהמעשי' טובי' ומעשה הצדקה מקדימין לאדם בקבר כמש"ה והלך לפניך צדקך ולכן כשעושים אותם אומניהם ר"ל הרגיל בהם ויודע דרך ה' שהוא אומן באותה מצוה ולכן עושים בצנעה שנא' והצנע לכת עם אלהיך כיצד הציידי' הנזכרים שהם צדים בני האדם בפיהם להחזיר אותם בתשובה והטוחנין בענין הלימוד והבוצרים בענין המצוה למכור בשוק כדי להועיל לבני האדם הרי אלו עושים בצינעא והצנע לכת עם אלהיך והכל לצורך המועד כמו ששנינו והכל מתוקן לסעודה: ועתה מדבר לענין הנוגע למעלה כי את כל מעשה אשר יעשה האדם הגשמי הוא מעורר כחות העליונים מפני כי נשמת האדם נשרשת למעלה ולכן יאמר מותר לטחון קמח לצורך המועד דהיינו ענין זווג שהוא כינוי אל הטחינה שנאמר תטחן לאחר אשתי ומה שאמר לצורך המועד ר"ל כי הנה ענין הזווגים אינם שוים דאפילו בימי השבוע שהם חול אינם שוים מכ"ש בימי חול המועד שהזווג שנעשה בו אינו שוה לזווג הנעשה בימי החול לכן הוא אומר כי טחינה האמורה שמותר לטחון היינו לצורך המועד שהוא דבר נאות יותר אפילו כיון

מלאכתו לעשות אותה במועד בסוד ויבא הביתה לעשות מלאכתו כנ"ל מה טוב חלקו לפי כי כן נמי האדם העליון יהיה טוחן לצורך המועד וגם יהיה מתכוין לעשות מלאכתו במועד מלאכת מחשבת ולקוץ עצים מן המחובר והנה עצים אלו יהיה סובב על שלשה אופני קדש זה יצא ראשונה לדבר על העצים שבעולמות כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך דף קנ"ז. וזה לשונו אמר רבי חייא כתיב וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת מאן עצים הכא וכו' אמר רבי יוסי שאר עצים בהדי שבת הוה מקושש וקביל עונשא לפום שעתא ואתכפר חוביה וכו' והנה ממאמר זה. למדנו ענין עצים אלו מה הם שאר עצים בהדי שבת ונימא ביה מלתא הואיל ואתא לידן והענין כי הנה נתבאר בתיקונים בפ' כי עוף השמים דא מט"ט יוליך את הקול וכו' (קהלת י) כי על ידו מתייחדין צדיק וצדק בשית יומין דחול רק ביום השבת היינו אינו נעשה על ידו ולכן המקושש סבר כי שבח הוא למט"ט מה שלא נעשה אז הייחוד על ידו בשבת ומאחר כי מט"ט הוא עולה ביום השבת למעלה באצילות אם כן שבח יתנו לו להיות נמי הייחוד על ידו ביום השבת וההפרש יהיה כי ביום השבת עושה הזווג בעולם האצילות רק שהוא בסוד מטטרון נמי כדרך אשר נעשה בחול רק שהוא ביצירה כנ"ל והיינו מה שאמר רבי יוסי שאר עצים בהדיה שבת הוה מקושש הוא סוד מ"ש בתיקונים שית ספיראן מקננן במט"ט ביצירה אלו העצים היה מקושש ר"ל משוה ומקיש אותם בהשואה אחת בהדי שבת לומר כי כלם מתייחדין יחד בהשואה אחת ולכן נענש לפי כי אין הייחוד של שבת נעשה על יד מט"ט בשבת כדבר האמור ולכן נמצא שעשה חילול שבת שעשה קדש דרך חול ולכן נענש אמנם נתכפר לו לפי כי הוא לא ידע ואשם ולכן אמר ולקוץ עצים מן המחובר כלומר דאף ע"ג כי אותם עצים הם שית ספירן מחוברים תמיד עם מט"ט בחול המועד מותר לחתוך אותם מן היצירה ולהעלות אותם למעלה כי הם לצורך המועד היא הכלה המזמנת אותם בסוד מקראי קדש לאעטרא יתהון ולאעלא לון תחות גדפהא. עוד תשוב ותראה כי אלו הם כדי להטיל שכר היינו מה ששנינו כוס אחד יפה לאשה וזה השכר טוב לה בין שיהיה של תמרים דהיינו בסוד עץ הדעת טוב ורע שלכן הגרעין של התמרה מבפנים כדאיתא בתיקוני' בין של שעורים שהוא מאכל בהמה הרבוצה על אלף הרים מאחר שהוא לצורך המועד של ושמחת בחגך אתה ואשתך מותר ושלא לצורך המועד אסור לפי כי אין עולים אז העולמות ואינם מזומנים לעלות למעלה ועוד יש צד אחר בענין עצים הללו ולקוץ עצים מן המחובר כי הנה עצים אלו הם הנזכרים בזוהר פרשת תרומה דף קכ"ז וז"ל פתח ר"ש ואמר אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון וכו' אפריון דא היכלא דלתתא דאיהו כגוונא דהיכלא עילאה וקדוש ברוך הוא קרא ליה

גנתא דעדן דאיהו נטע ליה לאתהנהא ולאשתעשעא ביה גו אינון נשמתין דצדיקייא דתמן כלהו קיימין ורשימין בגויה אינון נשמתין דלית לון גופא בהאי עלמא וכו' מעצי הלבנון אלין שית יומין דבראשית כל יומא ויומא מסדר בהאי אפריון סדורא דאתחזי ליה וכו' ולכן ממאמר זה ממנו נקח ללמוד כי עצי הלבנון הם בסוד הזכר והוא בונה אפריון של עולם הנקבה מאותם העצים ולכן ירצה במאמרו מותר לקוץ עצים אלו מן המחובר ממקום שהם מחוברים שם עתה בבחינת אפריון הנזכר להטיל שכר לעורר בחינת השמאל בסוד שמאלו תחת לראשי בין של תמרים בין של שעורים כלומר בין אם עצים הללו אנו אומרים כי הולכים אחר המחובר שלהם מתחילה שהוא סוד צדיק כתמר יפרח בין אם נאמר כי עתה הם מחוברים בנקבה והיינו שעורים כי השעורה הוא בסוד של הנקבה כדאיתא בזוהר פ' בלק דף קפ"ח. וז"ל פתח ואמר והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה' קרא דא על עומר התנופה אתמר וכו' שעורא אתר ידיע בשיעורא דה"א וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי שעורה הוא ככלה ולכן יאמר או של שעורים לצורך המועד מותר או איפכא לקוץ עצים מן המחובר כדי להטיל שכר הוא סוד הצדיק המטיל שלום בינו לבינה שלום הבית בין של תמרים ע"ד משחז"ל תמר בתמרירות' עומדת ולא יכלו חכמים למתקה בין של שעורים והוא סוד שער המזרחי בסוד והוא יושב פתח האהל לצורך המועד מותר כאמור שלא לצורך המועד של עתה אסור. עוד ירצה במאמרו ולקוץ עצים מן המחובר הוא מן השורש עליון שנאמר ישבעו עצי ה' הם אלו עצי הלבנון הנזכר ארזי לבנון אשר נטע הוא ענין השורש שלהם במקום שהיו מחוברים בו הנקרא לבנון שמלבין עונותיהם של ישראל ע"ד משחז"ל הידעתם את לבן בן נחור המלבין עונותיהם של ישראל והנה אלו ארזי לבנון הם נעקרים ממקומם ונטועים למטה כמשחז"ל הנטיעות כקרני חגבים היו ועקרן הקב"ה ונטע אותם בגן עדן כדאיתא פ' בראשית דף ל"ה והנה תדע ותשכיל כי ג"ע מכונה לזכר כדאיתא בתיקונים דף ן'. וז"ל גן דא אורייתא דבכתב והנה נטיעות הללו נעקרו מלבנון הנזכר ושתלן בת"ת ישראל המכונה ג"ע וכאשר הם שם הם נקראים עצי ה' ולכן הוא אומר מותר לקוץ עצים אלו עצי ה' מן המחובר שלהם היא אמו להטיל שכר בין של תמרים בחינת אורות הנוגעים לצדיק כתמר יפרח אף על גב כי יוסף הוא יתום מאם מגיעים אצלו בין של שעורי' בחינת אורות שהם לכלה לצורך המועד מותר ושלא לצורך המועד אסור לעקור עצים אלו מהמחובר לגמרי ומיהו אין צריך לצמצם בכל הצדדים הללו אלא הוא עושה בהרוחה להמשיך אורות העליונים למטה עד בחינת הזכר שנאמר ברחובות תתן קולה ואם יותיר לתת לכלה יותיר ודאי אבל לא יערים לטחון או לעשות יותר בכונה שמא

ימשך לח או אם יש לו קמח היא האשה שהיתה מוכנת לעומתו לא יערים ויאמר מזה אני רוצה האדם הגשמי לפי שהרי אינו עושה פרי למעלה מחדש אבל אם יש לו לחם היינו שמורה על שיש הכנה אל הלחם אשר הוא אוכל מותר לטחון לעשות מעשה דפת חמה עדיף גדולה מצוה בשעתה מותר לעקור פשתן אע"ג כי למעלה כבר נעשה הדבר הזה מערב מועד נעקרו כל הדינים משלשוליהון מפני שראוי לכסות בו האוכלי' הוא סוד משחז"ל וברדת הטל וכו' ירד המן עליו ואח"כ ותעל שכבת הטל עליו נמצא כאלו מונח בקופסא ומותר לעקור כשות אע"ג שכבר נעשה להטיל בו שכר התעוררות השמאל לצורך המועד שנא' שמאלו תחת לראשי ולעקור שומשמין שהיבשים שבו ראוים לאכול מיד והוא דוגמא לייחוד הנעש' ביום חול המועד:

פירות שנתבשלו קצת הם האורות הנמשכים מלמעלה לעץ החיים שנתבשלו קצת ממגד תבואות שמש ונאכלין לענין היחוד על ידי הדחק והענין כי הנה טענת הבתולים הוא כי צריך להיות כבתולה דוחק ודם שותת כמ"ש הרמב"ם ז"ל ואם היה בוגרת אין שם טענת דם שותת כי נשרו בתוליה ולכן אמר שנאכלים על ידי הדחק בלבד לפי שהיא בסוד בוגרת מותר ללקטן כדי לאכלן עם הכלה ואם לקטן לאכלן והותיר כי השפע היה גדול וחוששש שמא יתליעו לפי כי יוצאים לחוץ ונאחזים מהם סטרא אחרא אם לא יכבשם להוציא ליחה מהם היינו המותר דהתמצית שלהם לחוץ יכול לכבשם שנאמר וכבשוה וכבשה כתיב האיש כובש האשה ולכל הנמצא ממנה אבל אסור ללקטן תחלה ולהמשיך אותם כדי לכבשם נמצא מונע השפע מלירד לעולמות התחתונים ולא סגי בלאו הכי דכתיב ואתה מחיה את כלם ואם הוא דבר שאינו נמצא אחר המועד לפי שהוא יחוד עליון ואינו נמצא בסוד מצא אשה וכו' מותר לקנותו ולכובשו כי אין ראוי שיסתפקו בזה האור הגדול הנמצא מיחוד של המועד: צד אדם דגים גם זה הוא דוגמא למעלה כי הנה נשמות הצדיקים הם נקראים דגים כדאיתא בזוהר פ' שמיני דף מ"ב ר"מ מה נוני ימא חיותן בימא אף תלמידי חכמים מארי מתניתין חיותייהו באורייתא ואי אתפרשו מנה מיד מתים וכו' תנינייא התנין הגדול לקבל הבריח התיכון בתוך הקרשים וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי הדגים הם כינוי לתלמידי חכמים ולכן צד אדם העליון דגים בני האדם הצדיקים כל מה שיכול לפי שהם מועילים מאד להשתעשע בהם ומולח הכל במועד היינו מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף רי"ד. וז"ל רזא דא למארי מארין כד האי נקודה אתעברת כאתתא דמתעברא אתהני מההוא הנאות' דאתכלילת נשמתא בהאי עלמא באינון עובדין ובההיא אורייתא דאשתדל שה בימא ובטלא ההוא רעו דהאי עלמא וביה אתהני בחדוא ואתכליל' מכל סטרין וכו' והנה מבואר מזה המאמר כי מדה זו

נכללים בה הנשמות והיינו המליחה שמולח אותם לקיים אותם לעד לעולם בסוד החיים העליונים ולכן מולח הכל במועד שהרי אפשר שיאכל מהם במועד היינו לאחר מיתה בסוד קרבן אה יסחוט אותם בידו להוציא הנשמה שלו בסוד נשיקה וזה יעשה פעמים רבות שהם ניגשים אליו פעם אחר פעם עד שיתרככו כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף רי"א רזא דרזין כד בעי קדוש ברוך הוא לאתתקנא בתיקונוי ולאתקשטא בשבתי ובזמני ובחגי משדר ארבע אנפין דנשר וכו' ויהבין קלא ולית מאן דישמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון מתכנשין תמן ונטלי לון אלין ארבע אנפין ואעלין לו בגו ההוא עמודא וכו' כדין נשמתין סלקין בההוא נקודה וכו' כדין אלביש קנאה מנהורא חד צדיק עילאה ואסתכל בשפירו דההיא נקודה ובתיקונהא וסליק לה לעילא לגביה ונהיר נהורא בנהורא והוו חד כל חילא דשמיא פתחי בההיא שעתא ואמרי זכאין אתון צדיקיא נטרי אורייתא וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי כך היא המדה להעלות הצדיקים למעלה בשבתי ובזמני ובחגי פעם אחר פעם עד זמן כי מתקיים והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו ולכן הוא אומר כי יעשה פעמים רבות כך עד שיתרככו שנאמר והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר מי שלבו רך כבשר כמו שאמרו חז"ל:

כל מלאכות שהם לצורך המועד שנאמר ויבן ה' את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ואחר כך ויביאה אל האדם וכן נמי מה שעושים למטה כשעושים אותם אומניהם עושים בצנעה כי הנה האומנים הם מה שאמר הכתוב ויעשו כל חכם לב כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף קצ"ז: וז"ל תא חזי כד קיימא שעתא דרעותא קמי קדוש ברוך הוא לייחדא רתיכא עילאה למהוי כלא חד כדין קלא נפיק מההוא אחר עילאה דאקרי שמים וכניש כל אלין קדישין דלתתא וכל אינון רברבין קדישין ומשריין עילאין למהוי זמינין כלהו כחדא וכו' ומאי קאמר קחו מאתכם תרומה אתתקנו כלכון לסלקא עלייכו ולמיטל עלייכו יקרא דכרסיא קדישא לסלקא לעילא אפרישן מנייכו אינון רברבין עילאין לסלקא ההיא תרומה רזא דכרסייא קדישא לאתחברא באבהן דהא מטרוניתא לא אתחזיה למיתי לבעלה אלא באינון בתולתן עולמתהא דייתון עמה ומדברן לה עד דמטת לבעלה כד"א בתולות אחריה רעותיה וכו' וכל כך למה למיתי לאתחברא בבעלה עכ"ל הנה הדבר מבואר מן המאמר כי יש אומנים שהם עושים הדברים שהם לצורך המועד ומה גם כך הצדיקים הם כל אחד מתקן ועושה מלאכת המועד ע"י מעשיו ותורתו כדאיתא בזוהר פ' אמור דף צ"ח. וז"ל אשתכח מלכא עילאה ומטרוניתא וחברייא מדוריהון כחדא ולא מתפרשין לעלמין הה"ד ה' מי יגור וגו' הולך תמים ופועל צדק מאן הוא אלא אלין אינון

דמתקני למטרוניתא בתכשיטהא בלבושהא בעטרהא וכל חד פועל צדק אקרי וכו' הנה מבואר מן המאמר כי גם הצדיקים הם אומנים לעשות מלאכות שהם לצורך המועד וכל א' נקרא פועל צדק בעבור כן אמנם כלם עושים בצנעה כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קל"ד: וז"ל בשעתא דאיהי אתת בעולמתהא ובעאת לאתפרשא מס"א אתת כמאן דאזדמנת למחמי ביקרא דמלכא ולא יתיר והכי מכריזין דיזדמנון למחמי ביקרא דמלכא כדין ס"א לא ניחא לוה למחמי ואתפרש מינה וכו' וכיון דאתת עולמתהא עיילין לה לגבי מלכא בלחישו ברזא דאלמלא לאו הכי לא יתפרש מינה ההוא ס"א ויתערבב חדוותא וכו' ולכן אמר האומנים עושים בצנעא כיצד הציידי' הם הצדים למדה זו הצדיקים כדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רנ"ד. וז"ל וישראל ידעי למיצד צידה רבא ויקירא מה עבדי מפקי מתחות גדפהא דאמהא ההוא צפרא בלחישו דפומא מלחשי לגבה לחישו בתר לחישו וההוא צפרא דחייש לאינון לחישין ולאינון קלין דקא מלחשי לגבה ואע"ג דאיהי תחות גדפי אמהא זקוף רישא ואסתכלת לגבי ההוא לחישו דפומא ופרחת לגבייהו וכו' הרי נתבאר בדברי המאמר כי ישראל הם הציידים דידעי לצוד צידא רבה ויקירא כאמור ועם כל זה עושים בצנעה כאמור בדברי המאמר הקודם והטוחנים הם סוד הכפירים הטורפים בשיניהם כדאיתא בזוהר פ' בלק דף קצ"א וז"ל אל תראוני שאני שחרחרת וכו' אבל בשעתא דא גו רחימו סגייא לגבי רחימא מגו דחיקו דרחימו דלא יכלא למסבל אזעירת גרמה בזעירו סגי עד דלא אתחזיאת מנה אלא זעירו דנקודא חדא ומאי איהי י' וכו' ובג"כ אל תראוני לא תחמון בי כלל דאנא נקודה זעירא מה עבדין גברין תקיפין חילא דילה שאגין כאריין תקיפין הה"ד הכפירים שואגים לטרף וכו' ומגו קלין דגברין דחילא שמע רחימה דלעילא וכו' נפיק מגו היכליה בכמה מתנן וכו' קריב לגבה מנשיק לה עד דאתערת מגו ריחין ובוסמין וכו' הנה. מבואר מדברי המאמר כי חילין דילה הכפירים לפי שהם שואגים לטרף וע"י כן חוזרת להבנות ה' כמלקדמין והיינו הטוחנין אלו והבוצרים הם הצדיקים הנקר' מחצדי חקלא כל אלו הם עושים למכור בשוק כי ע"י מעשיהם גורמים היחוד עליון ומאותו השפע הנמשך משם הם לוקחים וממשיכים לעולם שלמטה ממנו הוא עולם הבריאה שהוא בסוד שוק של עולם העלילות האצילות הרי אלו כלם כאחד הם עושים בצנעה כדבר האמור שנאמר והצנע לכת עם אלהיך כאשר נתבאר במקומו כי זה סוד משחז"ל זו הכנסת כלה והוצאת המת וביארתי שם נאמר כי הם שני דברים הבאים כאחד הוצאת המת של ס"א הוא בהצנע לכת כי הוא אינו יודע למה מוציאין אותו לחוץ ואחר כך מכניסין הכלה בהצנע וכל זה לא סגי בלאו הכי כי הוא לצורך המועד כנזכר:

סימן תקלד

[א] הנה צוה הנביא בדבר ה' רחצו הזכו דהיינו רחיצה דאיכא בה ענין זכות והיינו רחיצה לטינופי הנפש אשר האדם מתלכלך מן העונות ומה גם עושה לו הבגדים הצואים כי הם הפך חלוקא דרבנן אשר לכן סיים בה הכי הסירו רוע מעלליכם מנגד עיני כיצד חדלו הרע הסירו הרע הנמצא באותם הבגדים היינו מה שחז"ל השב מאהבה זדונות נעשות לו כזכיות כי זה יהיה הרצון דמאחר כי ע"י העון הוא בורא ומתקן לו בגדים צואים אחר כך כאשר רוחץ במי התשובה אז ינקו אותם הבגדים ואותם הכתמים ילכו להם ונמצא כי יהיו לבנים בערך חלוקא דרבנן והיינו מ"ש חדלו הרע ר"ל הרע הנמצא באותם הבגדים הסירו אותם והניחו אותם שם במקומם ולכן יאמר נא אין מכבסין במועד היינו אלה הבגדים אשר הם צריכים כיבוס הגשמים לפי כי ע"י כן החי יתן אל לבו ואמר מה נשתנה אסור זה כי איפכא מבעי ליה להיות מפני כבוד המועד היה ראוי לכבס אז יתבונן כי איסור זה הוא כדי שלא יכנס האדם והוא מנוול במועד אז יבין יראת ה' ומה אם לענין הבגדים אלו הגשמיים נאסר האדם להכנס בהם במועד והמה מלוכלכים מכל שכן כי חייב אדם לטהר אותם הבגדים שהם מכוונים לנפש האדם כי צריך לכבס אותם ולנקות אותם מכל טומאה ואפילו בדבר קל אמנם ואלו שמכבסין במועד וכו' ואם כה נאמר כי ענין הכיבוס הוא הנוגע לענין הגוף לפי כי הגוף הוא בערך מלבוש וחלוק אל הנפש לפי כי הוא כלה ונפסד ולכן בא הצווי נמי לצורך הגוף כי אין מכבסין אותו אלא מעיקרא קודם שיבא עתו שהוא מועד לכל החי כדי שיהיה לו אחרית ותקוה טובה ואלו שמכבסין במועד ומנקין הבגדים שלהם מכל כתם ולכלוך ומה גם הגוף וכל האיברים שלו זה יצא ראשונה הבא ממדינת הים איש הנלבב אשר נתבונן הטענה שאומרים לאדם שטוען בעה"ב ואומר הניחוני ואעשה תשובה והם אומרים לו הלא ידעת שעולם שיצאת ממנו דומה ליבשה ועולם זה דומה לים ואם אין אדם עושה זוודין מן היבשה מה יאכל אח"כ ולכן זה האדם מכונה שבא ממדינת הים כאמור דהיינו שחזר בו מאותה הטענה שאמר הניחוני ואעשה תשובה לפי כי דבר נגלה אליו כי האדם שאומר כן משיבים לו משל היבשה והים ולכן מותר לכבס בגדיו כל הגוף גם הלבוש כאמור וללבן אותם במועד הנזכר והיוצא מבית השביה הוא הנקרא בית הבור שהיה נשמתו שם בגלות כדאיתא פרשת משפטים דההוא טיקלא דעשיקת נשמתהון ועתה יצא משם ובא בעולם הזה ומנודה שהתירו לו חכמים ברגל מהם אותם החכמים עליונים ב"ד עליון. הממונים לראות מי שנתחייב נידוי מאותם הכ"ד דברים המנדים עליהם כמו שאמר הר"ם במז"ל ונוסף עוד דברים רבים עליהם כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל הובא למעלה כל מי שמוציא

מפיו דבר שאינו הגון מנדין אותו שאין תפילתו מתקבלת ארבעים יום צא ולמד מזה מי שרגיל בשבועת ביטוי ומזכיר ש"ש לבטלה או מי שהוא מנבל פיו אין לו תקנה לעולם לפי דלא סגי ליה כי בתוך ארבעים יום לא יעשה כמנהג שלו הרי ימצא כי כל ימיו הוא בנידוי ותפילתו אינה נשמעת לפני הקב"ה רחמנא לישזבן ולכן כאשר מנודה זה התירו לו ברגל אז מכבס כסותו ושב ורפא לו דמשמע מינה כי כל זמן שעדיין לא התירו לו אלא החכמים מלמעלה אין לו תקנה לשוב כי יהיה בכלל מי שנסתם פתח התשובה בפניו רק עד עת בא זמן שמתירים לו מלמעלה כאמור ומי שנדר שלא לכבס והיה מבזה על ענין התשובה ולבו בוסר בה או בעבור כי יחשוב בדעתו כי הוא אין צריך לעשות חשובה ולא התבונן כי לכך קדמו הכתוב ואמר אין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ונשאל ברגל והתירו לו לכבס ומטפחות הידים להיות כי הידים עסקניות וקרוב לחטא בהנה כך אמרו חז"ל המוריד ידו למטה מאבנטו וכו' פרק כל היד אמרו לו לרבי טרפון הרי שישב לו קוץ בכרסו וכו' א"ל תבקע כרסו ולא יהיה שעה אחת רשע לפני המקום מכל שכן לאותם המנאפים ביד שוחטי הילדים ועושים מעשה דור המבול או ענין גזל הניקח בידים וכיוצא כל זה והדומה לזה שהוא מלכלך המטפחת הוא הלבוש של הידים חלק החומר והגוף שלהם ראוי לכבס אותם במועד לא על דבר קל אמרו חז"ל בפסוק וידי פרושות השמים לפי שלא נהנה כלום מבנין בית המקדש היה לו יכולת לפרוש כפיו ומה נענה אנחנו ההדיוטים אחר כי בזה נשתבח שלמה המלך עליו השלום ומטפחות הספרים היינו הלומד בספרים החיצונים וכן נמי העושים להתגייר כדאיתא בזוהר עושה עטרה לס"ת להתגדל בה כי זה יהיה עומק דברי חז"ל שהם אמרו כל הנוטל אשה להתגדל בה פוסק זרעו שנאמר ויקח אשה ושמה עטרה כי כן חז"ל לא על דבר הנגלה לעין כל הם המדברים אלא כל דבריהם נוקבים ויורדים עד הנסתר ולכן כונתם להגיד על זאת התורה הנקראת אשה שנאמר אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת כי אוי למי שמתגאה בתורתו דהיינו מה ששנינו אל תעשם עטרה להתגדל בהם אמנם לא פירשו העונש ומה גם לעושים מצוה כדי להתגדל בו והיינו מטפחות הספרים ואם נאמר מטפחות של המסתפרים יש בכלל זה דברים רבים הנוגעים לענין השער ולענין הראש ומה גם לענין הפאה וחמש פאות שאסור להניף עליהם ברזל אין להאריך בהם כי צריך להולך בדרכי יושר לא ילך אחר רוב העולם מה שנהגו בהם ומטפחות הספג שהאדם מערב עפר בהם ועובר על מש"ה בכל דרכך דעהו ובגדי קטנים אותם הבוגדים שהם קטני אמנה כמש"ה ובגד בוגדים בגדו ובכלל הדבר מי שאינו זהיר בטלית קטן שעליו נאמר בגד בוגדים כדאיתא בזוהר פ' שלח לך ובכלל בגד בוגדים מי שאינו עושי קשרים

וחוליות כראוי כי צריך להיות ט"ל כריכות וי"ג חוליות העולים בגי' ב"ן שעליו נאמר בן חכם ישמח אב (משלי י) ובעלת הכתם הנמצא במועד מי שהיה מפשפש במעשיו ונתגלה לו עון אשר חטא על הנפש והטיל בה כתם ומי שאין לו אלא חלוק אחד כי הנה נתבאר מן הזוהר פ' ויקהל כי בכל מקום שהולך רוח האדם יש לו לבוש אחד כפי מה שעשה מן המצות וכפי מה שלמד בתורה ומי שהוא ירא את נפשו התבונן כי לא היה לו רק חלוק א' למקום א' אשר הולך שמה ובשאר העולמות שילך אין לו מה ילבש כי אז יקרא ערטילאי וזה הוא העדר התורה והמצוה לפי כי אין הענין כמו החושבים רבים כי מי שלא משלים מעשיו נידון בגיהנם של שלג על שנתרשל במצות דאיך יתכן כי ע"י העונש ישלים חלק המצות שהוא מתחסר מהם כי הנה המצות הם במספר האיברים ואיך יעלה על לב כי גיהנם יברא לו אותו האבר המחוסר ממנו או אפי' החלוק ואם בריאה יברא ה' את האדם בעבור שנכנס בגיהנם של שלג פעם אחרת אין הדעת סובל ענין זה ולכן כאשר התבונן אדם זה כי לא היה לו רק חלוק אחד רוצה לכבס אותו להתם חלאתו לפחות יהיה נקי מעו כל אלו מכבסין כדרכם של עושה תשובה אפילו בנתר ואהל על דרך שנאמר אם תכבסי בנתר שהם ענייני התשובה המלבנים הנפש ובפרהסיא יעשה כן אולי ילמדו ממעשיו כך יעשה על גב הנהר לרחוץ מטומאת עונו ובכן מתקיים בו מש"ה אשר קומטו בלא עת (איוב כב) אשר חכמים ז"ל דורשים אותו לשבח אלו ת"ח שמקמטים שינה מעיניהם מגלה להם הקב"ה סוד הנהר וכו' גם אני אבאר דברי חכמים אשר קומטו וכורתים ומבדילים עצמן ממעשיהם הרעים ומקיימים בעצמן כי עליך הורגנו כל היום מסגפין עצמן ומה גם בלילה מנדדים שינה מעיניהם לבכות על עונותיהם כי עת רצון היא כך עושים בלא עת כי אין להם זמן קבוע עד שנאמר עליהם בכל עת יהיו בגדיך לבנים אלא בכל רגע הוא בתשובה נהר יוצק יסודם כלומר אותו נהר כי הוא היסוד של הנשמה יוצק עליהם כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"י וזה לשונו נשמתא דנפק מהאי עלמא דחשוכא איהי תאיבת למחמי כהאי בר נש דתאיב למשתי מיא וכו' וההוא נהר דנפיק מעדן כל אינון נשמתין בלבושי יקר יתבין על ההוא נהר וכו' וההוא נהר איהו תיקונא דנשמתין וכו' ההוא נהר דלעילא אפיק נשמתין ופרחין מניה לגו גנתא האי נהר דלתתא בגנתא דארעא מתתקני נשמתין לאתיישבא באינון צחות וכו' הרי צדק במאמרו נהר יוצק ומתגלה, להם הסוד שלו מפני שהוא יסודם ממנו:

[ב] כל כלי פשתן מותר לכבסן כי הנה נתבאר כי קין הקריב זרע פשתן ונאמר ואל קין ואל מנחתו לא שעה מזה למדנו אשר לא טוב הוא ולכן הכהנים היו לובשים צמר במקדש עד שלעתיד נתקן עון קין אז נאמר בגדי פשתים ילבשו דבר חדש כמו שאומרים חז"ל

ולכן מותר לכבס כלי פשתן הגופים שהם מסטרא דקין צריכים תכבוסת ביותר ולא נהגו כן כי לא ידעו מי הוא משל קין והוה ליה דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור ולכן אין ראוי לתת סימן מי הוא מגלגול של קין:

[ג] מביאין מבית האומן כלים שהם לצורך המועד אשר חז"ל הגידו אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות עינים רמות והיו לטוטפות בין עיניך הנה מבואר מדברי המאמר דאף על גב כי יעשה האדם חבילות של מצות אינו מספיק עד שיעשה דבר מקביל זה לזה בכל אבר ואבר של האדם והנה האיברים הם כלים של האדם לעשות בהם כל צרכו ולכן יאמר מביאין כלים הם איברים מבית האומן הוא הבקי כמו שאומרים חכמים זכרונם לברכה לתקן מעשיו במספר איבריו אותם שהם לצורך המועד כגון כרים וכסתות וצלוחית הם אלו כלי השכינה והאכילה ושתיה כל זה צריך להיות זהיר בהם במועד לפחות שלא יחטא בהם אבל כלים של עבירה ממש כגון מחרישה שחרש רע כמשחז"ל אותם חרישות שחרשת בלאה היה ראוי להיות ברחל וכן לענין שנא' הלא יתעו חרשי רע חושבי און ופועלי רע על משכבותם או צמר מבית הצבע הלא זה הדבר ששאל רב יהודה כל עמר דנחית ליורה סליק אמרו ליה כל דנקי על גב אמיה ולכן יאמר נא אין מביאין צמר מבית האומן שראוי להתבונן בענין שלו ולא יהיה בטוח לומר יודע אני בעצמי כי אין אני מסוג זה כי מי יאמר זכיתי לבי ואין ראוי להביא ולהבדל גוף שלו מבית האומן יתברך שמו אשר בראו וצבע אותו בצלם ודמות ואם אין לאומן מה יאכל יתן לו שכרו ומניחן אצלו והדוגמא לזה כי הנה אחז"ל המשכן משכן מלמד שהראה הקב"ה למשה משכן למעלה ומזבח בנוי והמלאך מקריב עליו נשמות הצדיקים ולכן יחשוב כאלו זה האומן אין לו קרבן מה לאכול ויתן לו שכרו ע"י מעשה הטוב ואם אינו מאמינו היינו כי עיקר האדם להיות מאותם חושבי שמו ומפקיד רוחו בכל לילה בידו ואז הוא שכרו של הקב"ה כי הוא נהנה כביכול מן התורה והמצוה אשר יעשה האדם באותו היום אמנם אם אדם זה אינו מאמינו כי אין מקיים למסור נפשו בידו ולומר בידך אפקיד רוחי שהרי חז"ל אמרו לא תשב על מטה ארמית לא תגני בלא ק"ש ואפי' ת"ח מבעי ליה למימר חד פסוקא דרחמי כגון בידך אפקיד רוחי ואדם זה אינו מאמין האומן זה יתברך שמו ואינו אומר בידך אפקיד רוחי מניחן בבית הסמוך לו כי אינו זוכה להיות נפשו פקודה ביד קוננו אלא יהיה בבית אחר הסמוך לו בעולמות ואם חושש שמא יגנבו מאותם שהם גונבי נפשות כגון ההיא טיקלא דעשיקת נשמתין מפנן לחצר אחר הוא מאותם שנאמר נכספה גם כלתה נפשי לחצרות בית ה' אבל לא יביאם לביתו ביום אלא בצנעה מפחד המקטרגים עליו:

עוד זה מדבר בענין הנוגע למעל' וכך היה אומר אין מכבסין במועד כי הנה השכינה מזמן הבריאה מתלבשת בעולמות התחתונים והרי לבושים שחורי' ומכ"ש בזמן הגלות שנאמר בה אל תראוני שאני שחרחרת ששזפתני השמש שנאמר השליך משמים ארץ תפארת ישראל אמנם בשבתות ומועדים שהיא עולה למעלה אז נאמר ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותשב בפתח עינים כדאיתא בזוהר ולכן אמר אין מכבסין במועד דהא במועד לא אעדיאת כתרהא ועטרהא מינה כדאיתא בזוהר פ' בהעלותך שלכן נעשה פסח שני בחדש השני כדאיתא התם אמנם אלו בני אדם הגשמיים המכבסים במועד כלם הם לרמוז את אשר נעשה למעלה בכל חלוקה מהם לא כי כן יעשה למעלה במועד אלא להורות כי כן יש דוגמא שלהם למעלה וכבסו בגדיהם והטהרו זה יצא ראשונה הבא ממדינת הים הוא אדם הנקרא ת"ת ישראל מה שמו העולה בגי' אדם הוא עולה למדינת הים של אוקיינוס המקיף את העולם כנ"ל וכאשר הוא חוזר ובא הוא מחניף וכן נמי כשהולך למדינת הים היינו ים סוף סופא דכל דרגין והיוצא מבית השביה ומבית האסורין והם שני מקומות כי בית השביה הוא ביצירה ובית האסורין הוא בעשיה כמד"א בבית השבי אשר בבית הבור ומנודה שהתירו לו חכמים כי חז"ל אמרו והדוה בנדתה בנידוי היא ולכן הוא סוד המנודה שהתירו לו חכמים ב"ד של ג' חכמים והבן ומי שנדר שלא לכבס הוא משחז"ל נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה וכו' ולכן הדוגמא לזה הוא שנדר שלא לכבס ולצאת מן הגלות כאמור והתירו לו חכמים זה במועד כי יום מועד יהיה בודאי שנאמר כימי צאתך מארץ מצרים וכו' ונאמר ליל שימורים הוא לכל בני ישראל לדורותם ומטפחות הידים הם שמות מחולפים שעולים יד בגי' מטפחות הספרים היינו מש"ה ואנכי הסתר. אסתיר את פני ולעתיד נאמר ולא יכנף עוד מורך מטפחות הספג בסוד העולמות שהם מקבלי' הזוהמא פיסולת הדינים ובגדי קטנים הם השמות שבסוד הקטנות ובעלת הכתם הנמצא במועד הוא מ"ש בזוהר בפ' ויספתי לייסרה אמנם אתן תוספת דין ואז נמצא כתם ח"ו ומי שאין לו אלא חלוק אחד כי לפי שהוא עני אין בו רק מקיף אחד וכלם מכבסין כדרכן ע"י מימי החסד כאשר מתפשט יומא דכלהו נטהר הכל כמ"ש כי אם רחץ ה' את צואת בנות ציון וכו' כנ"ל אפי' בנתר ואהל הם רמוזים ברוח משפט וברוח בער כנ"ל ובפרהסיא ע"ד מש"ה חכמות בחוץ תרונה כדאיתא בזוהר על גבי הנהר הוא נהר היוצא מעדן בסוד האם הרוחצת את הבנים והבן:

כל כלי פשתן מותר לכבסן אשר חז"ל הגידו בפ' ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור דבר הבא מן העור והוא צמר וחד אמר דבר שהעור נהנה ממנו והוא פשתן ולפי כי נתקנא קין אשר קבל הקב"ה קרבן של הבל שהיה מבכורות צאנו היינו צמר ויקם קין אל הבל

אחיו ויהרגהו ולכן אנחנו צריכים לתקן הפשתן שהוא קרבן של קין ואע"ג כי יש למעלה בגדים של צמר ויש של פשתן כאמור ולכן כל כלי פשתן מותר לכבסן וללבנן במועד ולא נהגו כן והוה ליה דברים המותרי' וכו' עיקר הדברים אלו הוא כי דברים המותרים היינו מפני שאין נאחז מהם סטרא אחרא כלל אמנם אחרים נהגו בהם איסור ע"י רוע מעלליהם אי אפשר להתירם בפניהם כדי שיתקנו את מעשיהם:

מביאין מבית האומן וכו' הנה בדרך קצרה האומן הוא משחז"ל ואהיה אצלו אמון אומן שר"ל המדה הנקרא' אהיה הוא היה אומן במעשה בראשי' כדאיתא בזוהר בפ' ויאמר אלהים דהיינו מש"ה כלם בחכמה עשית ושם נאמר בחכמה עשית בבינה ולכן יאמר נא מביאי' מבית האומן כלים שהם לצורך המועד ר"ל דאע"ג כי הכלה היא הזמינה לכל המחנות התחתונים כדאיתא בזוהר פ' קרח קריאי מועד חכמת שלמה אזמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולאעלא יתהון תחות גדפהא והנה כאשר עולים כל העולים בלי ספק כי עולים גם כן הכלים שלה שהם למטה אמנם עוד יש כלים אחרים הבאים מלמעלה הוא סוד משחז"ל בענין המשכן היא הכניסה לו כלים והוא נתן לה כלים והדברים עתיקים כי הנה היא הכניסה לו כלים שלה שהם למטה בעולמות והוא נתן לה כלים והענין יובן בסוד התפלה כי אז הפנימיות עולה והכלים נשארים במקומם והכלה מלבשת אותם ואמנם כלים אלו הם מבית האומן שנאמר ויבן את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ואח"כ נאמר מקדש ה' כוננו ידיך ולפי שהם לצורך המועד מביאי' אתם וכגון כרים וכסתות כדאיתא בזוהר פ' ויצא גם פ' פנחס וישכב במקום ההוא אע"ג דאית ליה כרים וכסתות ושם נאמר דף רמ"ב הואיל ואתא חתן לקראת כלה אע"ג דלאו אורחיה למשכב אלא בכרים וכסתות וכו' הנה מבואר כי כן הוא למעלה אבל כלים שאינם לצורך המועד כגון מחרישה וצמר וכו' ואם אין לאומן זה מה יאכל נותן לו שכרו לקיים אכלו רעים ואם אינו מאמינו שלא נתן לו המד' הנקראת אמונה מניחן בבית הסמוך לו היא לאה ואם חושש שמא יגנבו ע"ד ותגנוב רחל את התרפים מפנן לחצר אחרת למטה בבחינת ירושלם שהיא בערך חצר לפנימית אבל לא יביאם לביתו אלא בצנעה שנאמר והצנע לכת עם אלהיך זו הכנסת כלה לחופה כמשחז"ל:

סימן תקלה

[א] הנה להיות כי כבר נתבאר איך כל הדינים יש בהם אזהרה לאדם למען ילך בדרך טובים ויקיים בעצמו גומל נפשו איש חסד להיות חס על נפשו ולא יטריח את קונו להביא אותו בגלגול כאשר הובא תנא דבי אליהו אומר לאדם הקב"ה כמה טרחתי עליך

וכו' ולמה לא חמלת על נפשך ולכן יאמר אין מפנין מחצר לחצר בחול המועד כי לכן החי יתן אל לבו שלא יהיה סיבה שיצטרך לפנו' נשמתו ממנו בעבור כי לא מטוהרה היא וילך מחצר זו היא העה"ז כמו ששנינו העה"ז דומה לפרוזדור בפני העה"ב ויהיה צריך לילך לחצר אחר היינו לקבר יובל לחצר מות כדאיתא בברכות ואח"כ יהיה צריך נמי לחזור מאותו חצר הנקרא חצר מות לבא לחצר הוא העה"ז יען לא מלא אחרי ה' לא יוכל להכנס לטרקלין ואפי' מכעורה לנאה ר"ל דאע"ג כי סוף שהגלגול יפה לו כמ"ש למעלה כי בכל פעם מזדכך הנפש מזוהמא שבו אמנם מ"מ למה לא יעשה מעשים טובים עד שלא יצטרך להתגלגל אפי' מכעורה לנאה כי הגוף השני הוא יותר נאה במעשיו יותר מן הראשון כאמור לא יעשה כן לא לפנות דירתו ולא לפנות כליו שאינם לצורך המועד והענין כי דירתו היינו כי ימות בלא עתו וילך בלא חמדה מחצר העה"ז ושכן חררים במדבר שהוא חצר אחרת כאמור ולא לפנות כליו שהרמז לזה הוא כי יצטרך לילך לגהינם ובזה לא יקרא דירה מפני כי סוף שבמלאת הימים שנגזר עליו כפי טובותיו אז הוא יוצא משם אמנם הא דנקט כליו דבר גדול הוא כי הנה נתבאר מן הזוהר פ' תרומה כי מוליכין הגוף לגהינם עם הנפש לדון אותם יחד כמשחז"ל משל החגר והסומא תרומה דף קנ"א ומלאך חד וכו' אפיק ההוא גופא דילהון ועייל ליה לגהינם וכו', ולכן אמר ולא לפנות כליו שאינם לצורך המועד והענין מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קמ"ב. וז"ל האי נפש בשעתא דרוח נחתא מגו נהירו עילא' לדיירא בגנתא דעדן כד קיימא גו קברא ואגלמת בדיוקנא דהות גופא בקדמיתא וכל אינון גרמי בההוא דיוקנא סלקן ומשבחן ואודן לקב"ה הה"ד כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך אומרות לא כתיב אלא תאמרנה ואלמלי אתייהיב רשו לעולם למחמי חמי בליליא דעייל שבתא ובלילי ירחי וזמני בדיוקנין אודן ומשבחן לקב"ה על גבי קברי וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי העצמות יוצאות מתוך הקבר לילות שבת ומועד ולכן יאמר ולא לפנות כליו שאינם לצורך המועד לפי כי הנה כלים שלו שהם האיברים הנה הוא מפנה אותם לטובה והוא לצורך המועד שהם עומדים על הקבר ומודים ומשבחים ואומרים ה' מי כמוך כנזכר אבל ענין זה הוא לרעה ואינו לצורך המועד רק מפנה כליו איבריו ומוליכם המלאך לגהינם להעניש אותם שם כאמור אבל מפנה הוא מבית לבית באותו חצר וזה הענין הוא בסוד העיבור כי הנה ההפרש הנמצא בין גלגול לעיבור אחד מן הדברים הוא כי הנה נפש המגולגל צריכה לבא בשעה שנולד האדם צריך להיות קבועה בו עד יום מותו אמנם הנפש שבאה בסוד העיבור היא באה אל האדם אחר היותו וגם יכולה לילך בכל שעה ובכל זמן וסי' לדבר בערב היא באה ובבקר היא שבה ולכן יאמר נא אבל מפנה מבית לבית דהיינו מגוף לגוף באותו

חצר בהיותו בעה"ז הנקרא חצר כאמור ואם אין הבתים פתוחים לחצר כלומר כי אותם הגופים אינם מקיימים מה ששנינו יהי ביתך פתוח לרווחה הוא הלב כי שני בתים יש בו ולב חכם לימינו ומזהיר שיהיה לבו פתוח לחונן עניים וזה יהיה לטוב לו ויהיו עניים בני ביתך ר"ל אותם נפשות שהם עניים מתורה ומצוה כמשחז"ל אין עני אלא מן התורה והמצוה יהיו בני ביתך כי הם באים שם בעיבור וכן נמי בענין זה אם אין הבתים של הלב פתוחים לחצר דהיינו לרווחה כי ידמה העה"ז לחצר כאמור אלא למבוי כי סתם מבוי אין בו אלא חשך ואפילה כי אין בו מעשים טובים יש אומרים שמבית לבית הסמוך לו מותר כי הדוגמא לזה הוא להיות האדם מפנה מבית אחר של השמאל שבלב לבית השני שבצד הימין לטוב לו ולתקן מעשיו: [ב] יש מתירים לפנות מחצר של אחר לחצר שלו היינו מה שביארתי בהלכות חמץ ומצה כי האדם יהיה לו כמה חצרות וכמה בתים ונוסף על זה כי כל אדם יש לו שני חלקים חלק אחד בגהינם וחלק בגן עדן זכה אדם וכו' ובכן ימצא כי חצר שאינה שלו הוא החלק של חבירו שזכה בו מאחר שכבר שכן בתוכו וזכה בו מפנה לחצר שלו המקום שהוא חלקו ואפילו מנאה לכעורה אפי' החלק שנטל מחבירו הוא נאה ביותר והחצר שהוא חלקו שלו הוא כעור ממנו מותר לפנות וללכת אל גבולו:

[ג] הזבל שבחצר הוא הקליפה ס"א שבחצר שלו הוא המקום שלו באיזה מקום אסור להוציאו שהרי אחז"ל יצר תהא שמאל דוחה וימין מקרבת אלא יסלקנו לצדדים לעת הצורך ואם נתרבה ונתגדל היצר עליו כמשחז"ל יצרו של אדם מתגבר עליו כל היום שלכן הם אמרו לעולם ירגיז אדם יצה"ט על יצר הרע ולכן יאמר אם נתרבה כאשר יראה כי ימין מקרבת אותו עד שנעשה החצר של האדם כרפת של בקר אז מוציאין אותו לחוץ לאשפה כי צריך להתגבר עליו עד שיוציאו לאשפה הוא מקום אותו החלק של גהינם כנז' וכאשר נאמר כי ידבר על ענין הנוגע למעלה כך היה אומר אין מפנין מחצר לחצר והם השני מדות הנקרא ציון וירושלם אע"ג שנאמר אם רחץ ה' צואת בנות ציון וכו' ברוח בער היינו מה שעתיד להיות אבל עכשיו אין מפנין מחצר לחצר אפילו מכעורה לנאה לפי כי ציון היא הנאה שנאמר הנוה והענוגה דמיתי בת ציון לא לפנות דירתו ולא לפנות כליו ר"ל כי הנה האדם עליון ת"ת ישראל אינו מפנה דירתו מן הכלה שלו לענין דירה אינו הולך לדור בבית אחר כדרך שהוא עשה בחול ולא לפנות כליו הם הכלים הנזכר לעיל כי החתן הכניס לה כלים והיינו כי הנצח הוד שלו הם נעשים בסוד כלים לה והיא מלבשת אותם ותגע לרגליו או יהיה סוד מ"ש בזוהר פ' תרומה אפריון עשה לו המלך שלמה שהוא סוד הכלה שלו התקין אותה ונבנית מעצי הלבנון שהוא מן המדות שלו

אמנם זה יהיה מן המלכיות שבו שנותן לה כאשר נתבאר אצלי במאמר עשר קרנות היו בראשן של ישראל ואלו הבחינות הם נקראים כלים לפי כי כאשר הכלה חוזרת עמו פנים בפנים מקבלין דין מן דין ונעשות המדות שלה כלים לגבי המדות שלו לקבל מהם וכן לא יעשה במועד לפנות כלים הללו אלא הם מקבילות הלולאות אחת אל אחת ולכן אמר שאינם לצורך המועד כלומר כי הנה בזמן החרבן נאמר השליך משמים ארץ ת"ת ישראל ר"ל כי הכלה הנקרא' ארץ שהיא עשה רצון בעלה עלתה אצלו כדי להמלט והשליך אותה אל ארץ אחרת כאשר נתבאר אצלי כמשחז"ל כי חנמאל דוד ירמיהו השביע שרו של עולם והעלה ירושלם למעלה ולכן נמי נאמר גת דרך ה' לבתולת בת יהודה והנה אז הוציא כליו ת"ת שלא לצורך המועד אלא לזמן החרבן אבל עתה אסור לפנות כליו שלא לצורך המועד אלא הם מכוונים עמו כאמור ישר יחזו פנימו אבל מפנה הוא מבית לבית היינו מש"ה לשני בתי ישראל בית ראשון ובית שני בסוד לאה ורחל כי כן נאמר בלבן הוא לובן עליון ויצא מאהל לאה ויבא באהל רחל וזה יהי' באותו חצר בעולם העליון ואם אין הבתים פתוחים לחצר אלא למבוי שהרמז הוא לעולם הבריאה י"א שמבית לבית הסמוך לו מותר והענין כי הנה כאשר הבתים הם פתוחים למבוי הוא מורה על המדות של רחל שהם יורדים לעולם הבריאה ואז מותר לו לפנות מבית התחתון שהוא בבריאה שהיה יושב שם יעקב כדאיתא בהיכלות פיקודי כי בהיכל אהבה שם נאמר וישק יעקב לרחל ולכן מפנה והולך לבית אחר היינו שעולה בעולם האצילות היינו בית הסמוך לו תכף ופנה למעלה כאמור:

יש מתירים לפנות מחצר שאינה שלו וכו' בתיקונים כי עוף השמים דא מטטרו"ן שעל ידו מתייחדין צדיק וצדק בשית יומין דחול והנה נודע כי מע"ט הוא מלך בעולם היצירה והיינו חצר שלו רשות שלו למעלה הוא חצר של הצדיק ולכן יאמר נא יש מתירים לפנות מחצר של אחר היינו מעולם היצירה שהוא חצר של אחר בסוד מט"ט כנזכר לחצר שלו למעלה ברשות הצדיק ואפי' מנאה לכעורה ר"ל לא מבעיא כי מותר לפנות מעולם היציר' הוא חצר של אחר ולעלות למעלה לחצר עליון שלו שהוא בעולם האצילות כי זה הוא מן הכעורה לנאה אלא אפי' לפנות מן הנאה הוא בסוד האצילות ולילך לכעורה בסוד עולם הבריא' להיות כי שם מאריהון דדינין שלכן נאמר יוצר אור ובורא חשך לפי שעולם הבריאה נקרא חשך מפני ריבוי הדינים הנמצאים שם עם כל זה מותר לילך לשם לעשות הייחוד בהיכל אהבה שלכן נאמר וישק יעקב לרחל כדאיתא בהיכלות פקודי:

עוד יהיה בזה רמז למשחז"ל צר וירושלם אם יאמר לך אדם שתיהם חרבו או שתיהם נבנו אל תאמן שנאמר אמלאה החרבה אם מלאה זו חרבה זו ולכן בא הרמז בענין זה

בדין זה כי אמר מותר לפנות מחצר של אחר ר"ל הנה ידענו נאמנה כי כן יהיה לעתיד כי קיסרין נחרבת וציון תבנה אמנם עתה בזמן החרבן יש מתירים לעשות הדבר הזה בדרך השאלה והוא לפנות ולבער מחצר של אחר הוא קסרין שהוא חצר של סמאל אל אחר כל הנמצא שם ולהוליכו לחצר שלו לחצרות בית ה' וזה אפי' מנאה לכעורה כלומר כי הנה קסרין עתה היא נאה כי היא סוד אשה זרה הנזכר והנה אשה לקראתו שית זונה וכו' כדאיתא בזוהר פ' ויצא דף קמ"ח. וז"ל נוקבא דסמאל נחש אקרי אשת זנוני' קשיטת גרמה בכמה תכשיטין כזונה וכו' תיקונין דילה לפתאה בני נשא שערהא מתתקנן סומקן כוורדא אנפהא סומקין וחוורין באודנהא תליין שית תיקונין וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי אשה רעה זו היא נאה בזמן הזה אמנם ירושלם היא האשה כשרה חולת אהבה נקרא כעורה לפי שעה ואע"פ כן מותר לפנות מאותה דירה וחצר נאה הנז' לחצר הקדושה הנזכר אע"ג שהיא עתה כעורה כאמור:

הזבל שבחצר וכו' הנה נתבאר בזוהר כי התמצית של הקדושה הוא ההולך לס"א כדאיתא פ' בלק דף ר"ט. וז"ל וישראל נטלין כלא ומשדרי חולקא מניה לשאר עמין ומההוא חולקא אתזנו וכו' ותאנא מבין סטרי חולקהון דממנן על כנענים נפיק חד שביל דקיק דמתמן אתנגיד חולקא לאינון תתאי ומתמן מתפרש לכמה סטרין ודא קרינן ליה תמצית דנפיק מסטרא דתרעא קדישא ועל דא עלמא כוליה מתמצית א"י קא שתי וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי התמצית זה הוא היוצא ונמשך למטה ולכן יאמר הזבל שבחצר כי הנה החצר הוא ירמוז לעולם היצירה שהוא למטה מן הבית עליון זה זבל הוא התמצית היוצא משם כמ"ש במאמר תאנא מבין חולקא דממנן על שאר עמין דהיינו השרים שהם ממונים על שבעים אומות יוצא שביל דקיק ומשם יורד התמצית ולכן זהו הזבל שבחצר אסור לישראל להוציאו אלא מניה וביה נפיק אלא יחלקנו לצדדין לאות כי כן נמי אמר ר' אמי אין יצה"ר מהלך לצדדין אלא באמצע פלטייא וכו' אמנם למעלה הוא מסתלק לצדדין וניזונין ממנו הקליפות ואם נתרבה עד נעשה החצר כרפת מרוב התמצית והפיסולת אז מוציאין אותו לאשפה הוא סוד משחז"ל בפ' אשפתו כקבר פתוח כשמוציאין זבל עושים אשפתות ושמא תאמר מחולי שבהם ת"ל כלם גבורים שמע מינה האי מאן דנפיש זבליה לעביד תקנתא לנפשיה כי הנה חז"ל דברי ידברו על העלם דבר עם שגגת המעשה כי ישראל הם גורמים שמתרבה זה הזבל ולכן נעשים כותים כלם גבורים ולכן ראוי מאן דנפיש זבליה כי כך גורם למעלה כפי העון לכן צריך לעשות רפואת הנפש ויוציא הזבל זה העון לאשפה היא הקליפה אשפה מטונפת כדאיתא בזוהר פרשת תצא לילית אשפה מטונפת וכו' ושב ורפא לו:

סימן תקלו

[א] מאחר כי הנחנו למעלה כי כל הדינים הללו יש בהם תועלת בנפש האדם ולכן באה הודעת זו שמותר לעשות צרכי בהמה במועד כי כן אות הוא לאותו העושה מעשה בהמה להיות מתקן מעשיו יען כי לא ידע האדם את עתו ולכן יאמר נא מי שצריך לרכוב במועד להיות כי כן נצטוה האדם בדברי קבלה בכל עת יהיו בגדיך לבנים מענין התשובה שהיא מלבנת העון ולכן צריך ומחוייב הוא לרכוב במועד על הבהמה הוא אותו חלק המתגבר עליו מן החומר שהוא השאור מן היצר שלו ולהתגבר עליו כמשחז"ל לעולם ירגיז אדם יצה"ט על יצה"ר אם נצחו מוטב ולכן נתגבר אדם זה והסכים בדעתו לרכוב על יצרו המחטיא אותו במועד וזה עשה לטייל כדי לזכות למשחז"ל בפסוק והתהלכתי בתוככם אטייל עמכם בג"ע וכאשר התבונן זה האדם בשלימות זה שם מגמתו לרכוב על יצרו ולהתגבר עליו או כן עשה לצורך המועד ליום שעתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים בג"ע ולפי כי עיקר סעודה זו הוא בעבור הסעודה שעשה אאע"ה שנאמר ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק אשר חז"ל הגידו כי גדול העולם ית' שמו שם היה ולכן עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדוקים ביום שיגמול חסד עם זרעו של יצחק וביארתי במאמר כי לפי שהקב"ה כאשר אמר ליצחק בניך חטאו אמר לפניו אותו חשבון והוציא איתו בשהיפהי לכן נאמר שיעשה חסד עם זרעו של יצחק לפי כי עתה מכונים ישראל ולהיות בניו דווקא לפי שנאמר כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו והם אמרו ימחו על קדושת שמך אמנם לולי חסד שעשה הקב"ה לקיים זה החשבון אינו כלום ולכן כאשר זה האדם התבונן בדעתו והסכים להיות מתקן מעשיו לצורך המועד הנזכר שנאמר למועד אשוב אליך ולשרה בן ואז הוא זמן הסעודה כאשר נתבאר אצלי ואין זה מקומו ואדם זה לא נסה ללכת ברגליו הוא הדבר אשר חז"ל הגידו בפ' שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך שלא תחטא ותהיה צריך להביא קרבן ולכן אדם זה לא נסה ללכת ברגליו שהוא כינוי אל החטא כלומר לא מפני שהוא רגיל לחטא לכן נתעורר להתגבר על יצרו אלא מפני שני סיבות האמורי' או לטייל עם הקב"ה בג"ע או לצורך המועד לזכות לאותה סעודה כאמור לכן יכול ליטול צפרני הסוס הם הסיבות אשר הם קרובים לחטא בהנה כי הסוס הוא היצר סמוך לחומר האדם שהוא הגוף והוא המוכן לרכוב עליו והצפרנים היינו ע"ד הנ"ל הוא הגזל כמשחז"ל רובא דעלמא בגזל לפי שהוא חמור כמשחז"ל כ"ד חטאות סדר יחזקאל ע"ה ובכלם לא חתם אלא בגזל שנאמר והנה הכתי כפי על בצעך וכו' ולתקן ברזיליו הוא ענין הכעס שהוא הורג האדם כערך הברזל כדאיתא בזוהר בפ' טורף נפשו באפו ועושה עצמו טרפה מחיים והאוכף הוא משחז"ל

יעשה אדם עצמו כאוכף וכו' והרסן הוא מש"ה במתג ורסן עדיו לבלום כי הכנעת היצר הוא בשני דברים הבושה והיראה כמ"ש ריב"ז יהי מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם ומסוה הבושה כמשחז"ל ג' מדות טובות בישראל ביישנים שנאמר ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד דאע"ג כי כל מעשים הללו מותר לאדם לעשות אותם כדי לזכות לאותה סעודה שעתיד לעשות הקב"ה לצדיקים בג"ע דהיינו לצורך המועד אמנם מ"מ אין ראוי לאדם לעשות על מנת לקבל פרס ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד האמור וסוף הכבוד לבוא:

[ב] מותר לסרוק הסוס כדי ליפותו מאחר שהנחנו כי הסוס הוא כינוי לגוף שהנשמה רוכבת עליו כדאיתא בזוהר ובתיקונים דף ק"ו ע"ש ולכן יאמר כי מותר לסרוק הסוס דאע"ג דאמר ר' אמי אין יצה"ר מהלך אלא באמצע פלטייא וכיון שרואה אדם מסלסל בשערו וכו' אמר הדין דידי הוא עכ"ז שאין ראוי לאדם להיות מסלסל בשערו אמנם לסרוק לתקן גופו מותר כך אחז"ל רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו לעבודת קונו ועוד אמרו חכמים ז"ל בריא מותר משום כל פעל ה' למענהו כל זה הוא ליפות הגוף לפני קונו:

[ג] אין מרביעין בהמה במועד הנה נתבאר למעלה כי כינוי בהמה משתמע לתרי אנפי או יהיה לאדם הבלתי הגון שהוא עשה מעשה בהמה ובכלל הדבר הזה הוא ע"ה כמשחז"ל מן הבהמה אלו עמי הארץ וגם השלם שהוא ערום בדעת ועושה עצמו כבהמה ולכן יאמר נא אין מרביעין בהמה במועד כי הנה צריך האדם לדעת כי העושה תשובה אע"ג כי הוא מתקבל לפני הקב"ה אמנם אין הכל בהשוא' אחת כדאיתא בזוהר פ' נשא דף קכ"ד וז"ל וכי מכמה מינין איהי תשובה דעבדין בני נשא כלהו טבין אבל לאו כל אפי' שוים אית בר נש דאיהו רשע גמור כל ימיו ואיהו עובר על כמה פיקודין דל"ת ומתחרט עלייהו ומודה ובתר כן לא עבד לא טב ולא ביש לדא ודאי ימחול ליה קב"ה אבל לא דיזכה לתשובה עילאה אית בר נש לבתר דייתיב וכו' איהו אזיל בדרך מצוה ומתעסק בכל כחו בדחילו ורחימו דקב"ה דא זכי לתשובה תתאה וכו' ואית בר נש דלבתר דמתתרט מחובוי ויעבד תשוב' יתעסק באורייתא בדחילו דרחימו דקב"ה ולא ע"מ לקבל פרס דא זכי לאות ו' וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי יש מדרגות בבן אדם העוש' תשוב' ולכן הודיע כי אותו שעשה מעשה בהמה וחזר בו והתודה אשר חטא עליה ונתחרט אמנם עדין הוא בערך בהמה עם הארץ כי אין בו מצוה ולא תורה אין מרביעין אותו להרכיב עליו נפש או רוח אחרת מכ"ש כי אין מרכיבין עליו אותיות הנזכר לא אות ה' של תשובה ולא אות ו' ובכלל הדבר הזה הוא מה שביארתי במלת תשובה כי להיות משחז"ל אין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח של שטות ימצא בזה שני הודעות גדולות ראשונה אחת כי אין אדם חוטא

הנשמה הנקרא אדם אלא תכף כשמהרהר לעשות עבירה בורחים ממנו כל החלקים הנמצאים כי לא תשאר בו אז זולת נפש הבהמית שלכן נאמר נפש כי תחטא ולא רוח או נשמה ועוד הודעה אחרת כי נכנס בו רוח של שטות והנה באמת נעשה בהמה וכאשר עושה תשובה תשוב ה' חלקים הנמצאי' באדם אמנם אדם זה שעשה מעשה בהמה ושב ונתחרט והתודה אמנם לא עסק בתורה ובמצוה עדיין לא חשוב לו כל מה שנאבד ממנו ולכן עדין ראוי לכנות שמו בהמה והיינו מ"ש אין מרביעין בהמה כי אין מרכיבין באדם זה הכחות הנזכרים רוח נשמה חיה יחידה אלא לפי מעשיו אבל מקיזין לה דם לרפואת אדם זה מגזר דין אשר נעשה עליו כמו ששנינו תשובה ומעשים טובים כתריס בפני הפורענות והנה נודע כי ההקזה הוא מפני שנתגבר חלק הרע מן הכבד והמרה שבו שהוא ענין היותרת על הכבד כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רל"א וז"ל כתיב היותרת על הכבד וכו' אשת זנונים דאזלה ונפקא מן הכבד לאסטאה בני עלמא לאסטנא עלייהו וכו' ויותרת דיליה נפקא מרה חרבא דמלאך המות דנפקו מנה טפין מרירן לקטלא לבני נשא הה"ד ואחריתה מרה כלענה ואיהי תלייא בכבד וכל מרעין ומותא בה תליין וכו' ולכן ע"י ההקזה מונע ממנו המיתה והוא דוגמא לענין מעשה הצדקה מתן דמים וע"י כן דמים אלו מנעו מבא בדמים שלו וכל מין רפואה אין מונעים ממנו מאחר כי עשה תשובה ונתחרט והתודה אבל לעולם הוא בערך בהמה אמנם כל מין רפואה נעשה לנשמתו אע"פ שיש שם מלאכה לפי כי עתה נעשה בריה חדשה ע"י התשוב' כקטן שנולד דמי: ולענין הערום ביראה ועושה עצמו כבהמה הכי קאמר אין מרכיבין בהמה במועד והוא ע"ד האמור כי הוא ענין הרכבה בעצם האדם ולכן יאמר נא כי להיות שאדם צדיק זה הערום ביראת קונו עושה עצמו כבהמה לסבול עול תורה ומצוה לכן נמי אין מרכיבין עליו עול הזולת במועד הוא מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף ר"ד. וז"ל כד עאל שבתא אצטריכו אינון עמא קדישא לאסחאה גרמייהו משמושא דחול מאי טעמא בגין דבחול רוחא אחרא אזלא ושרא על עמא ת"ח רזא דמלה כל אינון שית יומין וכו' ואית יומין אחרנין דקיימין לבר בס"א ואית שית יומין אחרנין דקיימין לגו מעגולא קדישא ואתאחדן בנקודה קדישא וישראל קדישין וכל אינון דמתעסקין בקדושה כל יומין דשבתא אתאחדן כל אינון שית יומין באינון שית יומין דלגו דאתאחדן בההיא נקודה אתאחדן בהאי בגין לנטרא לון וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אע"ג כי ימי השבוע הם ימי חול ושרא חול על עלמא כל אותם העוסקים במלאכת הקדש מלאכת שמים יש להם קדושה באותם ששת ימים ולכן הוא אומר כי לאלה שהם חלק יראי ה' וחושבי שמו שהם ערומים ביראה ועושים עצמן כבהמה כה יעשה להם כי אין מרביעין עליהם מאותם ימי החול ולא מרוח שלהם

שהוא חול עליהם במועד אלא קדש הם אבל מקיזים להם דם מאותו נפש הבהמית אשר בהם ומוסיפין להם תמורתו קדושה כאמור וכל ענין רפואה אין מונעים ממנה רפואה של הנפש אפי' אם יש בה מלאכה הוא משחז"ל אע"פ ששב' הקב"ה ממלאכת עולמו עכ"ז עושה עם הרשעים שנא' יפתח ה' את אוצרו וכו' כי מלאכה ופועל עם הצדיקים שנאמר מה רב טובך אשר צפנת ליריאך פעלת לחוסים בך ולכן יאמר נא כי לא מבעיא שאין מונע מן הצדיק זה כל מין רפואת הנפש אלא ג"כ נותן לו שכר בעה"ז כי מלאכה היא כאמור:

[ד] אין מושיבין תרנגולת על הבצים וכו' הנה נתבאר בהלכות פסח כי התרנגול הוא מכונה אל האדם שהוא בעל מצות וכדאיתא בתיקונים דף א' וז"ל אבל אפרוחים לית גדפין דילהון שלמין דפרחין בהון דאינון פקודי דעשה כ"ש בצים וכגון דא אתמר עלייהו לגבי אימא שלח תשלח את האם וכו' הנה הדבר מבואר מהמאמר כי התרנגול עוף הוא בכלל מש"ה אפרוחים ולכן נקרא גבר להורות על כינוי האדם הנקרא גבר שיש בו מצות והוא הנרצה במאמרו אין מושיבין תרנגולת על הבצים שר"ל כי מאחר שידענו כי רקנין שבישראל מלאים מצות כרמון ובפרט במועד כי מי הוא זה אשר לא עשה כמה מצות ולכן אין מושיבין תרנגולת על הבצים שאין זה דבר האבד אם יניחו לאחר המועד כמו כן הדוגמא לזה לאיש אשר אלה לו כמה מצות אין מבריחין אותו ליישב על אותם שהם דוגמא לביצה שאין בה עדיין מציאו' מצוה לגדל אפרוחי' לעשות מצות מפני כי אין זה דבר האבד ויכול לעשותה לאחר המועד והוא טורח שלא לצורך לפי כי כבר קנה קדושה לצורכו במועד ואם הושיבה קודם המועד וברחת מעליהם וכו' הענין הוא משחז"ל כתיב אורח חיים פן תפלס וכתיב פלס מעגל רגלך לא קשיא כאן במצות שאפשר לעשותם ע"י אחרים כאן במצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים ולכן יאמר נא כי אין מושיבין תרנגולת בעל מצות על הבצים הם מי שאין בו מצוה להיות מעשה אותו לפי כי כך אחז"ל גדול המעשה יותר מן העושה אע"פ כן אין עושין כן במועד שהרי הוא עסוק במצוה של המועד ואותה המצוה תסתפק ע"י אחר אמנם אם הושיבה קודם המועד וכבר התחיל לעשות מתחילה וברחה כי לא נגמרה במועד לפי כי ברחה מעליהם היינו כי האיש המעשה לא נתן אל לבו לגמור אותה מצוה והלך לו יכול להחזירה ר"ל לחזור ולגמור אותה ולהיות מעשה אתה והוא שיהיה בתוך שלשה ימים דאז אין אנו אומרים תסתפק מצוה זו על ידי אחרים אלא המתחיל במצוה אומרים לו גמור וצריך לקיים אורח חיים פן תפלס כאמור:

עוד אני מדבר בענין דינים הללו לצד עילאה בענין מ"ש מי שצריך לרכוב במועד לטייל כי הנה אשר חז"ל הגידו בליליא מאי עביד, קב"ה אי בעית אימא מעין דיממא ואי בעית אימא רוכב על כרוב קל ושט בי"ח אלף עולמות שנאמר רכב אלהים רבותים אלפי שנאן (תלים סח) והנה יש לך לדעת כי כרוב קל שרוכב עליו הוא בסוד בנימן שהוא בחינת הכלה שדעת שלה קל ושט בי"ח אלף עולמות הוא סוד חי העולמים ומתחברים יוסף ובנימן ואוכלים על שולחן אחד לחם ולכן יאמר מי שצריך לרכוב במועד הוא הקב"ה שרוכב על כרוב קל לטייל היינו להשתעשע עם הצדיקים כמש"ה והתהלכתי בתוככם אטייל עמכם בג"ע וזה הוא הטיול שמטייל הקדוש ב"ה משתעשע עם נשמות של הצדיקים בין נשמות של הצדיקים אשר בג"ע בין הצדיקים אשר בארץ המה כדאיתא בזוהר פ' לך לך דף פ"ב. וז"ל א"ר יצחק כתיב ונהר יוצא מעדן וכו' ומניה עביד פירין וכלהו פירין פרחין בעלמא ואינון קיומא דעלמא קיומא דאורייתא ומאן נינהו נשמתהון דצדיקיא דאינון פרי עובדוי דקב"ה ובגין כך בכל לילה ולילה נשמתהון דצדיקיא סלקן וכד אתפלג ליליא קב"ה אתי ל גנתא דעדן לאשתעשעא בהו במאן אמר רבי יוסי בכלהו בין אינון דמדוריהון בההוא עלמא בין אינון דיתבי במדוריהון בהאי עלמא בכלהו אשתעשע בהו קב"ה בפלוגת ליליא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הקב"ה משתעשע בנשמות של הצדיקים והיינו מה שאמר לרכוב במועד לטייל או לצורך המועד היינו כי היחוד הוא צורך למועד כי הוא דבר מוכרח בין כך ובין כך ולא נסה ללכת ברגליו לפי כי הרגלים שלו הם מכוסים ויש צורך לדבר מסיבה שנגע בכף ירך יעקב וכבר נתבאר כי בשתיהן פגם כדאיתא בזוהר פ' בראשית הובא למעלה ולכן כאשר הם מתגלים הוא בחינת דין לפי כי הנה ת"ת ישראל הוא סוד הויה והנרתק שלו הוא אדנ"י וכאשר מתגלים הוא סוד מוציא חמה מנרתקה והוא בחינת דין כדאיתא בזוהר והנה כי לא נסה ללכת ברגליו וכדאיתא בזוהר כי כנסת ישראל היא סוסיא דיליה ולכן מותר ליטול צפרני הסוס והענין כי הנה מאחר שהנחנו כי הסוס הזה הוא כנסת ישראל הרי נאמר רגליה יורדות מות והקליפה מתאחזת בצפרנים כדאיתא בזוהר טופרהא אחידן בהון כל אינון זוהמא דטופרהא פ' אמור דף ע"ט וז"ל דתנינן אלף ת"ה זינין בישין מתאחדן בההוא זוהמא דאטיל חויא תקיפא וכלהו מתערין בההוא זוהמא דטופרין ולכן מותר ליטול צפרני הסוס הנזכר ולמען לא ימצא דבר המעכב מלרכוב וכן הוא הענין כי מותר לתקן ברזיליו הם מאריהון דדינין שלכן לא היה נכנס ברזל במשכן כדאיתא בזוהר והאוכף והרסן כל דבר המצטרך כל צרכי רכיבה ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד אלא בכל שעה קודם המועד יעשה כל דבר הצריך לו לרכוב זה הסוס כאמור:

ואם אמר יאמר על העבד מט"ט מי שצריך לרכוב במועד דאלו בחול הוא נעשה מרכב לצדיקים כי הנה נתבאר מהתיקונים כי על יד מט"ט מתייחדין צדיק וצדק בימות החול אמנם במועד צריך לרכוב לטייל עם השפחה שלו או לצורך המועד להיות כי הוא מזומן לעלות למעלה כנ"ל מאמר מפ' קרח כי חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולאעלא לון תחות גדפהא ולכן צריך לרכוב לעלות ולא נסה ללכת ברגליו כדאיתא בזוהר פ' בא דף מ"ג. וז"ל ותקין לכורסיא כיתות לשמשא ליה דאינון מלאכים אראלים חיות וכו' ולאלין עביד שמשין סמאל וכל כיתות דיליה דאינון כעננין למרכב בהון לנחתא על ארעא ואינון סוסוון לון וכו' והנה הדבר מבואר מן המאמר כי ס"מ וסיעתו הם סוסים לעולם המלאכים ולכן הוא אומר כי מט"ט לא נסה ללכת ברגליו לכן יכול לתקן זה ליטול צפרני זה הסוס ס"מ הוא ענין הטומאה שבו ולתקן ברזיליו הוא כח הדין הנמסר לו שהוא דוגמא והאוכף לכוף אותו רצונו והרסן וכל צרכי רכיבה ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד כנזכר:

מותר לסרוק סוס זה כדי ליפותו ולהסיר ממנו כח הקליפה:

אין מרביעין בהמה במועד להיות כי כבר נתבאר למעלה על אותה בהמה שהיא רבוצה על אלף הרים וכו' וכבר אחז"ל כי בהמות בהררי אלף זכר ונקבה היו והקב"ה סרס את הזכר והרג את הנקבה שנאמר הנה נא כחו במתניו וכו' ולכן לרמוז לענין זה בא הדין לומר אין מרביעין בהמה במועד להעיר לב על אותה בהמה והחי יתן אל לבו להטיב מעשיו כדי לזכות לאכול ממנה אבל מקיזין לה דם וכל דין רפואה אין מונעין ממנה. על עיקר זה להשכיל להטיב ולהרבות מלאכת התורה היינו מ"ש אפילו אם יש בה מלאכה היינו מלאכת ה' בתורה ומצוה כאמור:

אין מושיבין תרנגולת על הבצים לגדל אפרוחים וכו' הנה חז"ל אמרו בפ' עתה אקום יאמר ה' באותה תרנגולת דמנערת גדפהא מקטמא ולכן לענין זה הרמז יאמר אין מושיבין תרנגולת זו השכינה על הבצים היינו בעולם הבריאה לגדל אפרוחים אשר שם מפני כי זה הוא רמז לזמן החרבן כדאיתא בזוהר פ' בלק דף ר"א. וז"ל פתח ר' פנחס ואמר מעין גנים וכו' הכי אוקימנא כלא בכנסת ישראל קאמר איהי מעין גנים מאן גנים חמש גנים אית לקב"ה דקא משתעשע בהו ומעיינה חד עלווייהו דקא אשקי לון ורווי לון טמיר וגניז וכלהו עבדי פירין ואיבין גנתא חדא אית לתתא מנייהו והוא גנתא נטיר סחרא מכל סטרין דעלמא תחות האי גנתא אית גנים אחרנין עבדין איבין למנייהו והאי גנתא אתהפך והוי מעין דאשקי לון באר מים חיים כד אצטריך הוי מעיין וכד אצטריך הוי באר וכו' עוד יהיה הרמז זה למש"ה כי יקרא קן צפור וכו' ולפי שאמר פרט למזומן היינו תרנגולת

אבל הנה מודיע אותך ענין גדול כי הנה ענין קן צפור המובן מן הזוהר והתיקונים כי מדבר בסוד אימא עילאה כאשר יושבת על הבצים אם כן למה יהיה דרך מקרה פרט למזומן אדרבא נהפוך הוא כי לפי שאימא עילאה לעולם רובצת על הבצים לכן מן הראוי להיות במזומן המצוה ופרט למקרה אמנם יש לך לדעת עיקר הדבר אין להאריך בו כי אין זה מקומו כי הנה ענין מצוה זו הוא בסוד הבריאה הוא מ"ש בתיקונים אימא עילאה מקננא בבריאה ולזה הוא בדרך מקרה עוד תשוב ותראה סוד נעלם למה נקרא קן צפור והרי שם נאמר בתיקונים כצפור נודדת דא שכינתא ואיך יאמר קן צפור אמנם הענין הוא בינה של מלכות המקננת שם ובזה תבין המאמר הקודם ולכן אמר כי אין מושיבין תרנגולת זו לפי שהוא מזומן על הבצים אשר שם לגדל אותם במועד אבל אם הושיבה קודם המועד וברחה מעליהם נתקיים שלח תשלח את האם ולכן יכול להחזירה והוא שיהיה בתוך ג' ימים לבריחה היינו מ"ש בתיקונים אימא עילאה מקננא בתלת ספירן עילאין בבריאה היינו ג' ימים הנזכר והבן:

סימן תקלז

[א] הנה נתבאר למעלה כי הקב"ה בחמלתו על עמו שקבלו תורתו לכן מקרב אותם לעבודתו וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח עד שמתקיים מש"ה ועמך כלם צדיקים כאמור לעיל ולכן בא צורך דין זה לענין דבר האבד מותר לעשות בלא שינוי בחול המועד והענין כי דבר האבד ימצא בכמה פנים בזמן ההווה ומה גם לזמן שעבר כי הנה בזמן שעבר היינו כי ע"י שחטא אדה"ר נתמעטה קומתו ואותו השיעור אשר נתמעט כך כל אותם הנשמות נפלו לתוך הקליפות ואם ימעט בעיניך צא וחשוב כי הנה אדה"ר היה מתחילה ממזרח למערב ואח"כ נתמעט ונעשה מאה אמה משם תראה כמה שיעור מן הנשמות לאין קץ נפלו בקליפה ולפי כי ישראל נאמר עליהם והמה כאדם עברו ברית חזרו ונפלו הנשמות בתוך הקליפה כשיעור הראשון דומה לו ממש ולכן ארך קץ פדותינו לפי כי אין בן דוד בא עד שיכלו לבא כל הנשמות שבגוף כשמחז"ל וכל זה הוא נקרא דבר האבד לשעבר ונוסף עוד מן ההווה בכל זמן סוג האדם המאבד עצמו לדעת יען כי הוא חוטא על הנפש ומאבד אותה ובזה נמצא חלוקות רבים בין בחיים כי תכף כאשר האדם חוטא מסתלק ממנו בחינת הנשמה כאמור כמו שאומרים חכמים ז"ל אין אדם חוטא ומה גם אחר המיתה נחלק לחלקים הרבה אין להאריך בדבר הצד השוה בכלם כי הם הנקראי' דבר האבד ולכן על כל הצדדים האמורים אלו הוא אמר דבר האבד מותר לעשותו בחול המועד ולתקן אותו וזה יהיה בלא שינוי לפי כי יש חלק מן הנשמות

שנעשה בהם שינוי כאמור על ידי הגלגול בהרכבה שלהם כדאיתא בזוהר פרשת בא דף מ"ב כי תדרשנו ימצא לך גם כן מפרשת משפטים ובתיקונים כי בכל פעם שמתגלגל האדם בא הרכבתו בסגנון משונה מן הראשון ואין להאריך אמנם בזה מיירי בהיותו בעולם ונאבד ממנו על ידי רוע בחירתו רוחו ונשמתו ולכן מותר לעשות כל צורך דבר האבד לתקן נשמתו ולכן מותר לעשותו בלי שינוי לפיכך משקין בית השלחין היינו שדה שהיא צריכה השקאה תמיד שאם לא ישקו אותה תפסד והדוגמא לזה הוא משחז"ל שלחין מלשון משלהי כד"א ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים ולפי כי אדם זה נתייגע בדבר עבירה כמשחז"ל אתה הרתעת כל איבריך על דבר שאינו ראוי לך ולכן זה גרם לו להיות נגזר עליו כרת והיינו בעצם אדם כי מסתלק נשמתו ורוחו אליו יאסוף והיינו שלחין מלשון ויעש שלח לרוב כי האדם הוא הורג עצמו על דרך מה שאומרים חז"ל מנין לחונק עצמו שהוא חייב שנאמר שופך דם האדם באדם ולכן מה גרם לעצמו כי נסתלק נשמתו ממנו היינו שלחין שנאמר שלח לרוחו ונשמתו ממנו ולכן מפני כל הסיבות הללו נקרא בית השלחין ולכן צריך להשקות אותו תמיד מאותם המים של התשובה שנאמר בה שפכי כמים לבך נוכח פני ה' ומה גם צריך להשקות אותו ממים של תורה שנאמר הוי כל צמא לכו למים ולכן אם התחיל להשקותה קודם המועד ונתן אל לבו לשוב אל ה' בכל לבבו מותר להשקותה מאותם המים ויש בזה שני טעמים זה יצא ראשונה שכיון שהתחיל להשקותה מן התשובה והתורה קודם המועד לכן אם לא ישקנה עתה גם כן מימי התשובה והתורה תפסד כי יחזור היצר להתגבר עליו ויחטא ואשם ועוד טעם אחר לפי שמאחר שכבר התחיל בענין התשובה ולכן לא יהיה עליו עתה טירחא יתירה למשא כבד ויתמיד בענין התשובה ובתורתו יהגה יומם ולילה אבל שדה הבעל שהוא לישנא דמייתבא כד"א כי יבעל בחור בתולה דהיינו כי לא נעשה פגם בחטאו ללכת נשמתו ממנו ועדיין הגוף אצלו הוא הבעל שלו שאין צריך השקאה אלא למטר השמים כלומר כי אין זה צריך רק לענין התורה שהוא מן השמים רצה לומר לפי כי כאשר האדם מפליג ברשעו אז תורתו נמאסת ולרשע אמר ה' מה לך לספר חקי וכו' ולכן הוא צריך לתשובה בתחלה ואח"כ ילמוד בתורה אמנם זה שהוא שדה הבעל כי לא הפליג ברשעו ולא נשתרש בחטא ועדיין הנפש שלו בעולת בעל כי לא הלכה הנשמה ממנו לכן אינו צריך השקאה כל כך לפי שהרי יש לו מטר השמים הוא ענין התורה ולכן אין משקין איתה מימי התשובה אלא להשביחה יותר לכן אסור להשקותה מימי התשובה שהרי אין זה נקרא דבר האבד לגמרי על דרך הנזכר:

[ב] אפילו בבית השלחין לא התירו אלא היכא דליכא טירחא יתירה אף על גב כי אותו בן אדם שהוא דוגמא לבית השלחין כי צריך להשקות אותו שני מיני מים של התשובה ושל התורה להיות שהוא עיף ויגע משלהי ולא ירא אלהים עם כל זה לא התירו אלא היכא דליכא טרחא יתירא כי סוף סוף הוא מועד וראוי שלא להיות האדם עצב ודואג וראוי להיות שמח והעושה תשובה א"א שלא ידאג ולא יתעצב בענין החרטה והוידוי ולכן לא התירו אלא כגון מן המעיין בין חדש בין ישן והענין יצדק בין לענין התורה ובין לענין התשובה כי הנה לענין עסק התורה כי צריך שילמד האדם לתקן את נפשו כאמור זה יהיה מן המעיין של תורה אשר הוא נמשך מאליו בו כגון מקרא משנה בין חדש שאינו למד זולת עתה בין ישן שכבר למד בו שהוא ממשיכו ומשקה לעצמו כדי צרכו אבל לא ידלה וישקה תורה מן העיון להשקות מן הבריכה של תורה או ממי הגשמים מקובצים מפני שהוא טורח גדול אפילו ערוגה אחת הלכה אחת שנפשו תערוג לדעת אותה רק כי חציה גבוה ממנו כי הוא קשה עליו וחציו נמוך שהוא ידוע אצלו אין דולים ממקום נמוך דפשיטא ליה להשקות מקום גבוה שאינו מבין אותו וקשה עליו וכן הוא לענין התשובה לא התירו להשקות בית השלחין זה אלא היכא דליכא טירחא יתירא עול התשובה כגון מן המעיין של התשובה בין שהיה חדש בענין התשובה בין ישן שלפני המועד כבר התחיל לעשות התשובה שהוא ממשיכו ומשקה איתם מים של התשובה אין מעכב אותם היצר שהוא צריך להמשיך אותו כמו שאומרים חכמים ז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אין לו צורך בזה רק ממשיכו המעיין ומשקה ואין מעכב כלל אבל לא ידלה וישקה עתה מחדש מן הבריכה הוא מה שאומרים חכמים זכרונם לברכה בראובן עשית לך מקוה בריכת מים וטהרת עצמך בה או מימי הגשמים מקובצים מפני שהוא טורח גדול אפי' ערוגה אחת הוא משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות ולכן יאמר אפילו ערוגה אחת הדוגמא הוא על אבר אחד פרטי חציה גבוה וחציה נמוך דהיינו כי נמצא באותו אבר חציו גבוה לצד עילאה ממעשה המצוה וחציו נמוך מפני העון הנמצא בו אין דולים ממקום נמוך מים של התשובה להשקות מקום גבוה של המצוה להיות זה כנגד זה דהיינו טרחא הנזכר:
וכאשר נאמר כי מדבר דין זה אחז"ל הגידו כתיב הוי כל צמא לכו למים וכתיב לקראת צמא אתיו מים לא קשיא כאן בתלמיד הגון כאן בתלמיד שאינו הגון ועל עיקר זה הוא אומר דבר האבד וזה מותר לעשותו בח"ה בלי שינוי והדוגמא שלו כי לאדם שאין בו תורה שנקרא באמת דבר האבד וזה מותר לעשותו ולתקנו על דרך את הנפש אשר עשו בחרן וזה יהיה בלי שינוי של מעשים כי אינו צריך זולת לימוד בתורה לפיכך בית

השלחין הוא דוגמא לתלמיד שאינו הגון מפנו כי הוא משלהי עיף ויגע ולכן הוא צריך בכל שעה לשתות מימי התורה ולכן הוא התחיל להשקותה מימי התורה קודם המועד מותר להשקותה דהיינו ללכת אצלו וללמדו תורה שכיון שהתחיל להשקותה ושתה מימי התורה קודם לכן אם לא ישקנו עתה וילך המלמד אצלו ללמדו תורה תפסד ופקר טפי אבל שדה הבעל דהיינו הדוגמא שלו על תלמיד הגון כי הוא נקרא בעל תורה וכמו שהשדה זו הוא למטר השמים תשתה מים כך תלמיד זה מקבל עול תורה שניתנה מן השמים והנה כמו ששדה זו אין משקין אותה אלא להשביחה יותר ולכן אסור להשקותה כמו כן תלמיד הגון זה המלמד אותו תורה היינו להשביח אותו יותר ולכן אסור לילך אצלו במועד ללמדו תורה לפי שהוא טירחא יתירא למלמד התורה וכאשר נאמר כי מדבר בענין הגלגול והיינו דבר האבד כי הוא מותר בחול המועד בלא שינוי היינו מה שאמר בזוהר פרשת פנחס דף רי"ג:

וזה לשונו אמר רבי שמעון האי בר נש דנטיל גלגולא דנשמתא ולא זכי דיתתקן בה כאלו משקר בקושטא דמלכא ואנא קרינא עליה האי קרא או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר וכחש בה טב ליה דלא אברי עכ"ל ולכן יאמר נא כי דבר האבד זה שנאמר או מצא אבידה היינו דנטיל גלגולא דנשמתא מותר לעשותו ולתקנו בחול המועד בלי שינוי ולא יצטרך להשתנות הוא מה שאמר בזוהר פרשת משפטים דף ק"א וזה לשונו ובת כהן הא אוקימנא מלה אלמנה מההוא גופא קדמאה וגרושה דלא עאלת לפרגודא דמלכא וכו' ושבה אל בית אביה מאן בית אביה דא עלמא דנוקבא וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי הנשמה שאינה זוכה אינה חוזרת למקומה אלא אל בית אביה חוזרת לעלמא דנוקבא ולכן יאמר כי אם מתקן את עצמו יהיה בלי שינוי מקומו אלא יחזור אל מקורו ויעלה למעלה ואם נאמר כי מה שאמר מותר נעשותו כפי פשוטו כי אדם אחר מותר עשותו ומעלה עליו הכתיב כאלו בראו והענין הוא מאן דזכה לחייבא כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קכ"ח וזה לשונו ת"ת כל מאן דאחיד בידא דחייבא וו נגביה למשבק ארחא בישא איהו אמתנק בתלת סילוקין דנא אסתלק הכי בר נש אחרא גרים לחכפייא סטר אוחרא וגרים דאסתלק קדיש ברוך הוא ביקריה וגרים להיימא כל עלמא עילא ותתא בקיומיה ועל החי בר נש כתיב בריתי היתה אמו וכו' הנה מבואר מזה המאמר כמה טובה כפולה נמצא לאיש במענה פיו המחזיר בתשובה לחייבא והיינו דבר האבד שמותר לעשות אותו בלי שינוי דאלו לעושה מעשה בלתי טהור חייב להוכיחו שנאמר הוכח תוכיח את עמיתך ובלבד ולא תשא עליו חטא שלא יהיה כי ישתנו פניו אמנם מאן דזכי לחייבא והוא דבר האבד מותר לעשות בלא שינוי כי אין צורך למוכיח אותו להיות

נזהר כי לא ישתנו פניו ולכן אומר התוכחות שלו לאותו הרשע בלי לשנות הדברים כלל ולכן הוא אומר לפיכך בית השלחין שהתחיל להשקותה היינו זה המגולגל משלהי עיף ויגע ולא ירא ה' כי זה רע ביד נפשאן דחייביא התחיל לדבר על לבו להשקות אותו מימי התשובה ולהודיעו דרכי התורה הנמשלה למים מותר להשקות' אחר כך במועד וזה יהיה מפני שכיון שהתחיל להשקות לאדם זה התורה והתשובה קודם המועד לכן אם לא ישקנו גם עתה בלתי הפסק תפסד אותה התשובה הקודמת מפני כי היצר חוזר ומתגבר עליו ומחטיא אותו כנ"ל אבל שדה הבעל שהוא כינוי לבעל תשובה שכבר אינו צריך השקאה מן הזולת רק למטר השמים כך אדם זה אינו מתחסר אלא לדעת לתקן מעשיו אמנם כבר נתחרט והתודה כמו שאמר הכתוב והתודו את עונם והעיד עליו יושב שמים שלא לעשות אותה עוד ולא נתחסר מכל ענייני התשובה רק ידיעת תיקון החטא שעשה כדאיתא, בזוהר פרשת פנחס דף רי"ז וזה לשונו אמר ר"ש מהכא אוליפנא בדרגא דחב בר נש לקב"ה להוא אתר אצטריך למעבד תקנתא לנפשיה אינון חבו בברית קדישא דאקרי שמש בגין כך דינא ותיקונא איהו נגד השמש ולאו באתר אחרא מכאן דלא אצטריך בר נש לתקנא נפשיה אלא בההוא אתר דחב לגביה ומאן דלא יעביד הכי לית ליה תיקונא לעלמין כדקא יאות וכו' הנה נתבאר מזה המאמר כי צריך האדם לתקן העון באותו מקום שחטא באותה מדה ממש ולכן יאמר נא כי זה הבעל תשובה שהוא כינוי לשדה הבעל וכבר עשה תשובה והוא דוגמא לשדה הבעל שאין משקין אותה אלא להשביח אותה יותר אסור להשקותה כך בעל תשובה מאחר כי אין לו צורך להשקאת מימי התשובה ואין זה הלימוד מועיל בו זולת להשביח אותו להודיעו באיזו מדה חטא כדי לתקן אותה כראוי בכל המצטרך אסור להשקות אותו ולהודיעו ענין זה במועד משום שהוא טרחא יתירא עליו עול התשובה נוסף על מה שעבד ופעל ועשה ולא נכון להסתגף במועד:

אפילו בבית השלחין הוא אותו עיף ויגע ולא ירא אלהים כי צריך להשקות אותו מים מן התשובה תמיד לרפאת אותו ולא התירו אלא היכא דליכא טרחא יתירה מן העול של התשובה כגון מן המעיין בין חדש בין ישן שמשקה אותו ומודיעו ענין התשובה ואינו עושה הפרש בין הזמן אם הוא בבחרותו שנקרא חדש או לעת זקנתו שנקרא ישן ע"ד ששנינו יש קנקן חדש וכו' וכן נמי אינו מפרש אם העון מחדש או ישן שנשתרש בו רק מושיבו לאדם למוטב ע"י המשכת הודעת התשובה ומשקה אותו מן מים של התשובה אבל לא ידלה וישקה שיורה על דברים עמוקים מן הבריכה לענין הטהרה או מימי הגשמי' מקובצים כך אחז"ל מה מים יורדים טיפין טיפין ואח"כ נעשים נחלים כך

ד"ת למד אדם שתי הלכות היום ושתים למחר אמנם מי גשמים המקובצים מפני שהוא טורח גדול כאמור אפילו ערוגה אחת דהיינו ענין תיקון לאבר אחד שחטא בו חציו גבוה שנתעלם החטא ממנו וחציו נמוך שאדם דש בעקביו אין דולין כלומר אין מגלין מלשון הא דלית לך חספא אין מגלין הענין להודיע וללמד מאותו מקום נמוך שהיה דש בעקביו והורגל בו למקום גבוה כי מצד הגאוה נעלם ממנו לפי שהוא טרחא יתירא כאמור:

[ג] נהרות המושכים מן האגמים וכו' חוזר על כל הדרכים הנזכרים ראשונה יאמר כי לתלמיד שאינו הגון יאמר לו דברי הגדה שמושכים לבו של אדם כמים כמשחז"ל והיינו נהרות דברים נגלים ופשוטים ע"ד נהירנא כד הוינא טלייא המושכים מן האגמים מותר להשקות מהם בית השלחין אותו התלמיד שאינו הגון כמו שעשה רבי חייא רבה וכו' לאותו תלמיד שהיו פניו מוריקות לפי שהיה מהרהר בעבירה למדו תורה עד שנמשך לבו וקבל עליו שלא להרהר עוד באותם דברים והוא שלא פסקו אותם הדברים שמלמד אותו וכן נמי והוא שלא פסקו מאותם מעשים וכן לענין המדריך החוטא לדרך ישרה וזכי לחייבא ואמר נהרות המושכים מן האגמים אותו לימוד שמלמד את הבלתי הגון בענין התשובה שנמשל לנהר המטהר האדם מן הטומאה הנמשך מן האגם אשר שם נמצא קנה של תורה קנה חכמה קנה בינה מותר להשקות מהם אותו המכונה לבית השלחין שהוא משלהי כד"א כשל בעוני כחי והוא שלא פסקו מללמד אותם והמקבלים נמי לא פסקו מללמוד כי זה מורה כי יעזוב רשע דרכו וכן הברכות שאמת המים עוברת ביניהם היינו משחז"ל בפסוק עשיתי לי ברכות מים להשקות מהם יער צומח עצים (קהלת ב) דהיינו דברי תורה ושם ביארתי מלת לו דהכי קאמר מאחר דקים לן התקוששו תחילה קשט עצמך ואח"כ וקשו קשט לאחרים ולכן עשיתי לי לעצמי בתחילה ברכות מים לטהר עצמי מן העון וללמוד תורה ומהם הועיל להשקות מהם יער צומח עצים שנים הם אותו עם הארץ לא עץ מאכל הוא וכן נמי חלק הנאמר בהם ונערים בעץ כשלו להחזיר אותם למוטב וכן נמי אלו הברכות הם שאמת המים היא התשובה עוברת בתוכם מותר להשקות מהן וכן בריכה שנטפה מבית השלחין כי אותו העושה תשובה ולא עשה תשובה גמורה אלא מעט מעט היינו מנטף וכן לענין לימוד התורה לתקן את אשר עותו היה מעט מזער וקראה סירוגין ועדין היא נוטפת מותר להשקות ממנה בית השלחין אחרת אדם אחר שהתחיל לעשות תשובה והוא שלא פסק המעין המשקה בית השלחין העליונה הוא המלמד לאותו בעל תשובה דרך ה' וכן נמי מובן על האדם עצמו שחזר בתשובה רק שעשה לפעמים מנטף מותר להשקות וללמוד בית השלחין אחר אדם

אחר שעושה תשובה ובלבד שלא פסק המעין הוא בעל תשובה בית השלחין הראשון העליונה מלעשות אותו שהיה מנטף כאמור:

[ד] ירקות שרוצה לאכלן במועד וכו' הנה זה יהיה כינוי לבני האדם ע"ד מ"ש בני אדם דומים לעשבי השדה ואמנם להיותם בלתי שלמים הם מכונים לירקות שהם פחותים ממדרגת עץ השדה הלא זה דברי כמשחז"ל ושניהם לבדם בשדה כשהיו עוסקים בתורה אחיה וירבעם וכל תלמידי חכמים דומים לפניהם כעשבי השדה כי אין כונת חז"ל בזה אלא להודיע מעלת התורה שהיו עוסקי' בה עד שהעיד עליהם הכתוב כי שניהם לבדם נחשבים שהיו בשדה ולהעריך ענין זה אמרו שתלמידי חכמים היו בערכם כעשבי השדה שהוא מדרגה שניה דומם וצומח ושניהם היו במדרגת בעל חי מדבר נמצא שהיו שני מדרגות למעלה מכל ת"ח הנמצאים באותו הדור כי את כלם העריכו במדרגת עשבי השדה כאמור וכן נמי הם ירקות אלו שרוצה לאכלן במועד הם בני אדם שדומים לירקות כאמור ורוצה לאכלן במועד לאכול מזכות אשר יעשה בהם יכול לדלות מים מן התורה להשקותן כדי שיגדלו בתורה ובמעשה וע"י כן תגדל נפשם בעיני אלהים ואדם ויהיו ראוים למועד לאותה סעודה שעתיד הקדוש ב"ה לעשות לצדיקים לזרעו של יצחק דכתיב למועד אשוב אליך מותר אבל אם אינו רוצה לאכלן במועד עתה רק עושה להשביחן ולתקן אותם בלבד אסור לפי כי בהנאה שנמשך לו יש צד הנאה למעלה כדאיתא בזוהר פ' תרומה ע"ש ולכן אסור כאמור:

[ה] אין עושין החריצים שבעיקרי הגפנים היינו משחז"ל בפסוק אם חרוצים ימיו כשברא הקב"ה את העולם חרץ ימיו של כל א' זכה משלימין לו לא זכה פוחתין לו ולכן יאמר נא על עיקר זה שידענו כי חרוצה היא ביד הצדיקים שהקב"ה ממלא שנותיהם מיום ליום שנאמר את מספר ימיך אמלא ולרשע הוא בהפך כי חרוצים ונכרתים ימיו ולכן אין עושים ומתקנים החריצים הם הגומות שהאדם קודח על יד העון אשר יעשה ומודיע לכל העולם וזהו שבעיקרי הגפנים הם עדת ישראל דווקא לא עשה כן לכל גוי זולת לישראל הנקרא גפן שנאמר גפן ממצרים תסיע כדי שיתמלאו מים מן התורה ומן התשובה והיינו משום טרחא יתירה ואם היו עשויות ונתקלקלו ע"י עון הרי זה מתקנן במועד כי נקל יהיה עליו לתקן אשר עותו בשוגג:

[ו] אמת המים שנתקלקלו היינו כינויי לת"ח שהוא מושך מים של תורה שנתקלקל מתקנין אותה דמאחר כי הוא צריכים לו ולתורתו מתקנין אותה כי כך אחז"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו כדי שלא יהיו הלומדים ממנו בגן עדן והוא בגהינם ולכן אע"ג שנתקלקל מתקנים אותו כי כך אחז"ל אם ראית ת"ח שחטא ביום אל תהרהר

אחריו בלילה כי ודאי עשה תשובה והענין ע"ד מ"ש בזוהר פ' ויקרא דף י"ח. וז"ל אמר רבי יוסי הא תנינן דעל ידא דכהנא אתכפר חוביה דבר נש כד קריב קרבנא השתא דאיהו חטא מאן מקריב עליה ומאן יכפר עליה וכו' אמר רבי חייא הא ידיע באן אתר אתקשר כהנא רבא וכו' בגין כך אחרא קא מקריב קרבניה וסליק ליה עד ההוא אתר דאתקשר קרבניה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כאשר חטא כהן גדול כהן אחר הדיוט היה מקריב עליו קרבן ומכפר לו וכן בנדון דידן אע"פ שנתקלקל אותו המלמד תורה דוגמא לאמת המים שהכל שותים ממנה מתקנין אותה תקנה יש לו ומתכפר לו כדאמרן היתה עמוקה טפח מתחילה אם היה קורא דף אחד או סדר אחד ע"ד משחז"ל טוב מלא כף נחת טוב מי ששונה סדר אחד ורגיל בו מי ששונה שנים וכו' אמנם כדי שיהיה לו לכפרה כי אולי מה שנתקלקל היה מפני מיעוט הלימוד ולכן טוב לו עתה ללמוד שש סדרים היינו מ"ש חופר בה עד שש היתה עמוקה טפחים כי היה לומד שני סדרים ילמוד עתה בתורה שהיא שבעה ספרים ויעמיק בה:

[ז] מושכין את המים של תורה והתשובה מאילן לאילן הם בני האדם כי כן משפט איש ישראל כאשר האחד נמשך פכף נמשך אחר ומתרבים באים כמש"ה משכני בלשון יחיד ותכף אחריך נרוצה רבים ובלבד שלא ישקה את כל השדה עדת ישראל בבת אחת כי אין לומר לרבים דברי כיבושין במועד ואם היתה שדה לחה כלומר כי הם עדה שלימה כי נמצא בהם לחלוחית תורה ומצוה מותר להשקות את כלה ולהעיר לבם בתשובה כי מלתא אאלביישהו יקירא: [ה] אסור לפתוח מקום לשדה היינו לפתוח מסכתא מחדש כדלקמן כדי שיכנסו בה מים של תורה להשקות את הרבי' ואם עשה כדי לצוד דגים הם בני אדם שנתפשו כדגים במצודה רעה של העון כדי לאוכלן במועד ולהיות נהנה מהם כגון שפותח למעלה להודיע מה מעשה האדם והיינו מקום שיכנסו בו מאחר כי כך גורם האדם על ידי מעשה הטוב ולמטה מקום שיצאו בו כי יודיע להם החטא מהו גורם כאותו הקודח בספינה והיינו מקום שיצאו מן העון כי בראות מה גורם המעשה יצאו בו לשוב אל ה':

(ט) אסור להשוות בשדה כך אחז"ל לא חרבה ירושלם אלא מפני שהשוו בה קטון וגדול שנאמר והיה כעם ככהן ולכן אסור להשוות השדה אלו ישראל לצורך חרישה על מה שהם חורשי און שהרי הוא מונה להם ואם ניכר שמכוין כדי לדוש לצורך המועד לברר מהם העון לצורך המועד שעתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים לעתיד כגון שמשוה כלה ע"ד ושם דרך מותר שנמצא כונתו לזכות אותם על העתיד לאותה סעודה כנזכר:

הלא זה הדבר של דבר האבד הוא ענין הנוגע למעלה והוא מש"ה והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והם שני בחינות הנקראים אובדי' האחד הצדיק שנאמר בו הצדיק אבד וגם כן הכלה שנאמר בה אבד האמונה ולכן הותר דבר האבד לעשותו בחול המועד והוא סי' לבנים ששנינו עשרת השבטים אינם עתידים לחזור שנאמר וישליכם אל ארץ אחרת ר"ע אומר חוזרים שנאמר ובאו האובדים בארץ אשיר (ישעי' כז) והנה ראוי לדקדק שהיל"ל ופאו האובדים מארץ אשור והנדחים מארץ מצרים מהו בארץ בארץ אמנם הכי קאמר קרא ובאו האוברים למקום רחוק תחילה שיבאו יהיה בארץ אשור והנדחים שנאמר אם יהיה נדחך בקצה השמי' והיכן יבאו בתתילה בארץ מצרים ואח"כ כאשר יבאו לארץ מתקיים מש"ה והחרים ה' את לשון ים מצרים והכהו לשבעה נחלים והדריך בנעלים והיתה מסילה לשאר עמו ומה גם מבשר על האובדים והנדחים הם מלכין קדמאין דמיתו וגם אותם הניצוצות דאזדריקו עשר טיפין כדאיתא בתיקונים ונוסף עוד על הטיפות של שוחטי הילדים שעליהם אחז"ל אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ולכן יאמר דבר האבד הנוגע לענין הצדקת הנקראת דבר כדאיתא באלה הדברים והיא שנאבדה לכן מותר לעשותו במועד בלא שינוי דהיינו כי בחול בזמן שרוצים למעלה להכניס כלה לחופה עושים שינוי כדי שלא ירגיש סטרא אחרא ותתערב השמחה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קל"ד וז"ל כלה כל זמנא דבעאן לאעלא לה לגבי מלכא לחדוא דשמושא אצטריך בלחישו ברזא בגין דלא ישתכח בר נש דגלי צעדהא רמז לסטרא בישא דלא יתדבק בהדה עכ"ל הנה מבואר מזה המאמר כי בזמן החול נעשה שינוי למעלה כדי לעשות הייחוד ונכן יאמר נא כי דבר האבד הזה מותר לעשותו בחול המועד בלא שינוי לענין זה לפיכך בית השלחין הוא הכלה הנקרא' בית כמשחז"ל אין בית אלא אשה ומלת שלחין היינו מנשין שלחיך פרדס רמונים רצה לומר כאשר הקצות שלה הם שלמים אבל עדין צריכה שלימות ולכן צריכה השקאה תמיד עד שתהיה נשלמת בכל הצורך והתחיל להשקותה קודם המועד מימי החסד כמשחז"ל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה מותר להשקות' אחר כך שכיון שהתחיל להשקותה קודם לכן היא תאיבה ביותר ואם לא ישקנה עתה תפסד וצריך להריק מים קרים על נפש עיפה אבל השדה הבעל שכבר היא בסוד חקל תפוחין והיא בעולת בעל שאין משקין אותה אלא להשביע ולהשביח אותה יותר אסור להשקותה בגשמי שהוא מורה שצריך ענין מעשה תחתון לעשות יחוד למעלה ואינו כן:

אפילו בבית השלחין כאשר הכלה מן שלחו אותה לא התירו אלא היכא דלית טירחא יתירא לפי כי אין זה לצורך רק לענין התעוררות בלבד ולכן התירו מן המעיין הרומז

לצדיק בין חדש בין ישן רצה לומר או מן המקום הנקרא ישן כד"א עורה למה תישן ה' או מן המקום הנקרא חדש היא עיר חדשה שביהודה שהוא ממשיכו ומשקה לכלה אבל לא ידלה וישקה מן הבריכה היא הכלה עצמה מסוד בנימן הצדיק או מימי הגשמים מקובצים שהם באו אצלה מפני שהוא טורח גדול להשקות מנה ובה אפילו ערוגה אחת שהוא כאשר היא בסוד קטנה כמו ששנינו ערוגה שהיא ששה על ששה טפחים וכו' חציה גבוה בולט בסוד המדה הנקרא ירושלם שהוא גבוה משאר ארצות והבן וחציה נמוך נקודת ציון אין דולים מ"ן ממקום נמוך זה ציון להשקות מקום גבוה של ירושלם כאמור:

נהרות המושכים מן האגמים הוא מש"ה נשאו נהרות ה' והנהרות הללו כאשר הם מושכים מן האגמי' שנים העליונים מותר להשקות מהם בית השלחין הנזכר במועד והוא שלא פסקו וכן הבריכות וההפרש הנמצא בין הבריכות לנהרות הוא כפי פשוטו כי הבריכות הם בסוד נקבות והנהרות הם בסוד זכרים הללו בחינת חסד והללו בחינת דין ולכן יאמר הבריכות שאמת המים הוא נהר היוצא מעדן עוברת ביניהם מותר להשקות מהן שדה של הכלה וכן בריכה שנטפה מבית השלחין עצמה ועדיין היא נוטפת מאור שלה מותר להשקות ממנה בית השלחין אחרת והוא שלא פסק המעין היוצא מבית ה' המשקה בית השלחין העליונה:

איתא בזוהר פ' בלק כלחוך השור את ירק השדה הם נשמות הגדלים בשדה העליון ולכן יאמר ירקות אלה הנשמות אם רוצה לאוכלן במועד הוא מה שאמר פרשת ויקהל דבלע לון בליעו וכו' בסוד אכילה של קרבן ואחר כך בסוד אכלו רעים ממשיך להם מימי החסד לגדלן אבל אם אינו רוצה לאכלן במועד אלא ליפותן בלבד בסוד חדשים לבקרים בלבד ולא לאכלם דיום אסור והבן. עוד יאמר ירקות שרוצה לאכלן במועד המובן מן הזוהר כי ירוק הוא בבחינת ת"ת ישראל בפסוק לא עתה יבוש יעקב מגוון אדום דיצחק ולא עתה פניו יחזורו מגוון לבן דאברהם אמנם הוא סוד ירוק ולכן אסתר ירקרוקת היתה כמו שאומרים חז"ל ולכן ירקות הוא כינוי למדות שלו וכאשר נטל גוונין לאתפארא בהו והיינו שרוצה לאוכלן במועד יכול לדלות מים בסוד מ"ן להשקותן כדי שיגדלו ויהיה ראוי לביאה למועד אבל אם אינו רוצה לאכלן כי אינו צריך להם ועשה כדי להשביחן בלבד אסור:

אין עושים החריצים גומות שבעיקרי הגפנים כי הנה שנינו נשים בבתולים כגפנים ולפי כי המדה זו היא בתולה דוגמת הגפן שאין מקבל הרכבה אמנם גומא זו אינה נעשית בתחלה אלא על ידי ידים העליונים שנאמר מקדש אדני כוננו ידיך ולכן אין עושין בגשמי

חריצין בשורשי הגפנים כדי שיתמלאו מים אחר כך בסוד מים קרים על נפש עיפה ואם היו עשויות ונתקלקלו הרי זה מתקנן במועד כי כן אומרים חז"ל אין האשה מחזקת טובה אלא למי שעשאה כלי אמת המים שנתקלקל היינו מה שאמר הכתוב הצדיק אבד ההוא נביעו מתקנין אותה היתה עמוקה טפח שמורה היות אמת המים זו בסוד הכלה ולכן היא עמוקה טפח בסוד ציון חופר בה עד שש בסוד שש קצוות היתה עמוקה פחיים בסוד החדר והפרוזדור מעמיקה עד שבעה עד שתהיה בסוד שבעה בסוד המנורה זהב כלה:
מושכין את המים הם מימי החסד מאילן לאילן בכל מדרגות ת"ת ישראל ובלבד שלא ישקה את כל השדה היא כ"י הכלה כי אלו האילנות הם מושכים לה מים אחר כך ואם היתה שדה לחה וכבר נמצא בה לחלוחית מן החסד מותר להשקות את כולה שנאמר מים קרים על נפש עיפה:
אסור לפתוח מקום לשדה כדי שיכנסו בה מים להשקותה לפי כי כמו שאין רשות למדות עליונות להריק שפע וברכה זולת בכלה הכלולה כמו כן הכלה אין לה רשות ליינק מצד אחר מזולתם אלא מהם בלבד ולכן אסור לפתוח מקום לשדה של תפוחין שיכנסו בה מים להשקותה והם באים שלא בסדר המדרגות ואם עשה כדי לצוד דגים כדי לאכלן במועד והם נשמות הנקראים דגים כנזכר בזוהר מה דגים אין בהם שחיטה כך הצדיקים דכתיב ויגוע ויאסף אל עמיו כגון שפותח למעלה בסוד אותו הנקב שבאות ה' מלמעלה לקבל הנשמות או אורות ולמטה מקום שיצאו הוא הפתח שבאות ה' כי משם יוצאים כלם מותר:
אסור להשוות השדה זו חקל תפוחין לפי שהעיקר הוא שיהיה לה קוים וזה עשה לצורך חרישה כי מתחלה כך היא המדה ואם ניכר שמכוין בהשואה זו כדי לדוש ולהפריד הקליפות מן הכלה שהיא בסוד חטה בנקיו ה' וזה לצורך המועד לייחוד כגון שמשוה כלה מותר:
[י] הנה נתבאר למעלה על ענין מלאכת דבר האבד ולכן יאמר נא ואסור ללקט עצים מן השדה כדי ליפותה כי הנה עצים הללו הם בכל אותם שהם מכונים לעצים כי הנה נאמר רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא זה עם הארץ ועץ מאכל הוא ת"ח ואמנם גם יש מין עץ אחר אשר נכשל בעבירה כד"א ונערים בעץ כשלו ועל כל צד מאלו הוא יאמר ואסור ללקט עצים היינו להסיר גם למעט אותם מן השדה היינו הגוף כי כן כינו חז"ל ע"ה בור קרקע ולכן הוא שדה הוא ראוי לזריעה היינו בן אדם שהוא נוהג כשורה והאדם רוצה ללקוט ולהסיר דבר המעכב עצים ר"ל עונות ליפותו אותו הגוף לחרישה שלא יבאו עליו יסורין אסור לעשות כן לפי שעשה מיראה ואם ניכר שמכוין בצורכו לענין תיקון

שלו לעשות תשובה כגון שנועל הגדולים הם העונות החמורים ומניח את הקטנים לזמן אחר כי הוא מטהר לעשות תשובה מותר ואם לענין עצים אנשים צדיקים שמלקט אותם לטובה מן השדה הוא הגוף שלו אסור לפי שעושה ליפותו לחרישה להרבות במצות על דרך משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות ואם ניכר שמכוין בצרכו כדי להשלים עצמו ולהשלים המצות ואין זה לדחות העונות שצריך לעצים לעשות מצות כגון שנוטל הגדולים המצות כחמורות ומניח הקטנות ולא שב לידו שתיהן כאחד כי כענין זה כתיב אורח חיים פן תפלה אלא כי הוא בורר הגדולות ורודף אחריהם לעשות אותם מותר דאלו היה לתקן העונות היה צריך לעשות זה כנגד זה:

[יא] אסור לקצץ ענפי האילן כך אחז"ל הצדיקים למה הם דומים לאילן שעומד במקום טהרה ונופו נוטה למקום טומאה נקצצו הענפים נמצא כלו עומד במקום טהרה וההפך הוא הרשע ולכן יאמר האילן אסור לקצוץ ענפי האילן לתקנו דהיינו כי הרשע קציצת ענפים שלו הוא לרעתו לפי שנמצא כולו עומד במקום טומאה אבל לצדיק קציצת הענפים שלו לטובה לו להיות כלו עומד במקום טהרה והדוגמא הוא על היסורין אמנם במועד אסור לעשות כן בגשמי ואם ניכר שמכוין בשביל הענפים שהוא צריך להם דהיינו כי הוא שמח ביסורין ומקבל אותם בשמחה להאכילן לבהמתו כי יועילו אלו היסורין לעם הארץ נמשל כבהמה ולהגין על העושה מעשה בהמה ולא לתקנו לעצמו כגון שקוצץ כלן מצד אחד דאלו היו היסורין למרק העון היו באים עליו בכל אבר ואבר בגופו כי כן הוא התיקון אבל מאחר כי כל היסורין הם באים עליו מצד אחד במקום אחד אין זה אלא יסורין של אהבה ולכן מותר לקוץ ולקבל היסורין הללו בשמחה וז"ש אסור לקצץ ענפי האילן כלומר דאין להרהר ביסורין אלו לומר שלכן נתן אותם לו הקב"ה לפירעון העון אין זה אלא להאכיל לבהמתו להגין עליהם כאמור:

[יב] אין מתליעין האילנות וכו' דמאחר כי כבר נאמר כי האדם עץ השדה לכן אין ראוי לעשות כן להוציא התולעת ממנו כי יתבונן האיש הנלבב במעשיו שלא יתקיים בו מש"ה ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות וכו' ואיתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"א. וז"ל וכל אינון מחללי שבתות וזמני בפרהסיא דינין סלקין מנייהו אבל נורא דגיהנם לא אשתכך מעלייהו לעלמין וכל חייבי גיהנם שאלי עלייהו מאי שנא אלין דלית לון נייחא מכל חייבין דהכא וכו' דאינון חייבין כלהו נפקין מדוכתייהו ואתייהיב לון רשו למיהך למחמי בהו ומלאך חד אזיל ואפיק להההוא גופא דילהון ועייל ליה לגיהנם לעיניהון דחייביא וחמאן ליה דסתרא תולעין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כמה גדול עונש המחלל שבת וי"ט כי לא די העונש שלו בגיהנם ובקבר אלא שמכריזין

עליו דא פלניא דמריד במאריה וכו' וכל הרשעים רואים בקלונו ולכן החי יתן אל לבו לא יתליע האילן שהוא גופו שהרי אחאי בר יאשיה דגששיה רב נחמן וחזא ביה ממש ופירש לו כי מש"ה וישוב העפר אל הארץ כשהיה הוא שעה אחת קודם התחיה ואין מזהמין הנטיעות ירצה להגיד על שני דברים ראשונה ענין הנטיעות הם הילדים נטעי נעמנים כלומר יזהר שיהיו הנטיעות שלו נקיים מכל עון ולא ימצא בו מדה א' שפוסל הילד ונקרא ממזר מדרבנן והם בני תשעה מדות אס"נת משג"חת כמשחז"ל וברותי מכם המורדים והפושעים הרי בשעת מעשה צריך ליזהר וגם אחר כך יזהר שלא לזהם אותם כי אם יחטא איש הקליפה הורגת אותם כדאיתא בזוהר פרשת משפטים ראיתי את כל העשוקים וכו' ועל ידי שעושקת אותם מזהמת אותם ודאי ועוד מצווה שיזהר על עצמו והיינו מ"ש אין מזהמין את הנטיעות דמאחר דקים לן כי לא נמצא בדורות הללו נשמה חדשה זולת לשרידים אשר ה' קורא כנזכר בזוהר בהיכל חמשי דפקודי מיומא דאתחרב בי מקדשא לא עאלו תמן נשמתין ולכן כלנו באים בסוד הגלגול וכבר נתבאר לעיל בפסוק נצר מטעי שהקב"ה ברחמיו נוטע הנשמה כמה פעמים עד שנאמר עליו מעשה ידי להתפאר ולכן מצוה שלא לחטא ויטמא הנטיעה שנטע אותו הקב"ה כדאיתא בזוהר פ' פנחס האי מאן דנטיל גולגולא דנשמתא וחב בה עליו נאמר או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר טב ליה דלא אברי ולכן הדין הוא אין מזהמין את הנטיעות על כל הצדדין האלו אבל סכין אותם כלומר דאע"ג כי אותו הגוף בלתי טהור הוא יש תקוה טובה על ידי שסכין אותו בשמן התורה ובכן לא יעלה תולעים וכן נמי הפרי הם הבנים כד"א ואשמיד פריו ממעל כאשר הבנים שהם פרי האילן סך אותם בשמן טוב גם בשמן התורה כמשחז"ל לא נתן הקב"ה התורה לישראל אלא ע"י ערבות הבנים כאשר אינו יגע בתורה נאמר ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני לפיכך חייב אדם ללמד בנו תורה כדי שיחיה שנאמר כי בי ירבו ימיך הרי לבן ויוסיפו לך שנות חיים. לאב ולכן יאמר אבל סכין את האילן הוא האב בתורה וגם הפרי הוא הבן בשמן התורה כנזכר עוד ירצה על האדם עצמו מ"ש אבל סכין את האילן הוא שמן התורה וגם הפרי אע"ג כי עשה פרי תורה ומצוה העיקר הוא שם טוב ולכן אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים על ענין חילול השם שבעלי תורה נטמעין בו:

[יג] צדין את האישות ואת העכברים וכו' והיינו הקליפות אשר הם מכניסים מחשבות רעות בלב האדם ועל ידם יבאו לחטא ולפי כי הם צדים את בני האדם כדגים הנאחזים במצודה רעה לכן נמי האשות שהם דוגמא לאותם אשות הזימה והעכברים הם הקליפות הזכרים המפסידים בשדה אילן בני האדם אשר בהם יוקשים ומפסידים אתם לדבר

רע מותר לצודן כדרכן כי חופר גומא בארץ בנוקבא דתהומא רבא ותולה בה המצודה הוא מדת החסד שהוא מכניע אותם וצד אותם כדאיתא בזוהר פרשת צו דף ל"א, וז"ל ואל זועם בכל יום נזעם או זעום אינו אומר אלא זועם שהוא זועם בכל יום למאריהון דדינים יעיר בבקר בבקר לאכפיא לון ולמיעל יתהון לנוקבא דתהומא רבא ולכן היינו שצד אותם במצודה כח ממנו ואפילו בשדה הלבן הסמוכה לשדה האילן מותר לצודן כדרכו שיוצאים משם כאשר אין בהם כח לפתות בני אדם הצדיקים כל אשר לבן בו יוצאים מהם והולכים ומפסידים בשדה האילן הוא הדבר מ"ש חז"ל ואת הצפוני ארחיק מעליכם זה היצר שהוא צפון בתוך לבו של אדם שמניח אומות העולם ואינו מתגרה אלא בישראל כי הפליא לעשות ובת"ח יותר מכלם כי הא דאביי וכו' ולכן יאמר שיוצא משדה הלבן שאר ההמון והוא מפסיד לשדה האילן הם ת"ח או איפכא וי"א כי בשדה הלבן הסמוכה לשדה האילן אינו מותר אלא על ידי שינוי כלומר קשה לצוד היצר אם לא שישנה האדם מעשיו לטובה ביותר אז יהיה נדחה ממנו ואם לאו לא יוכל לו והשינוי הוא מביא שפוד הוא הזכר שבקליפה וחופר בארץ בנוקבא דתהומא ומנענע לכאן ולכאן כדי שלא יהיה חיבור ביניהם כי אין הרצון אלא להכניע שניהם יחדו כאחד ואח"כ שנעשית גומא פחתת היא תולה בה המצודה הוא בחינת החסד המכניע אותם:

[יד] אין מכניסין צאן לדיר בחול המועד והוא כי הנה כללות ישראל הם נקראים צאן אבל כאשר הם קשים נקראים אלים וכאשר הם רכים נמשלים לצאן הלא הם דברי חז"ל במדרש כתיב היו שריה כאילים וכתוב ורעו כבשים כדברם אלא כשהם קשים נמשלים כאילים וכשהם רכים נמשלו ככבשים שנאמר ורעו כבשים כדברם ולכן עתה יאמר כי מאחר שהם רבים בכינוי צאן אין מכניסין אותם לעתיד לדיר זו ירושלם לזבל השדה הוא משחז"ל למלך שהיה לו צאן ודיר ורועה נשבה הצאן וכו' אחר ימים המלך הביא צאן ובנה הדיר ולא זכר הרועה לכך אמר דוד למנצח לדוד להזכיר למה אינו מזכיר אותו ולכן יאמר אין מכניסין הצאן לדיר בח"ה דאף ע"ג כי הרי נאמר בונה ירושלם ה' הרי הדיר נדחי ישראל יכנס הרי הצאן מ"מ וכן לא יעשה בחול המועד אלא מקודם וזה לזבל השדה ציון שדה תחרש לזבל כד"א יזבלני אישי ואם הכניסן העכו"ם מעצמו כי כן נאמר והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' הרי הכניסם עכו"ם מעצמו מותר אף בשבת כי כן אחז"ל שקולה ישיבת ארץ ישראל ככל התורה כלה אפילו אם מחזיק לו טובה שכנסן שהרי נאמר שהם מנחה לה' ובלבד שלא יתן לו שכר מפני שהביא אותה אפילו אינו נותן לו אלא שכר מזונו אסור שהרי אין לעכו"ם שכר מזה שבאים וביום טוב יכול ליתן לו שכר מזונו כי יהיה מן התמצית שנותן לכותים ובלבד שלא יתן שכר

אחר כאמור ובחול המועד אפילו אם נותן לו שכר אחר מותר שכן עתיד הקב"ה להחיות אותם ובלבד שלא ישכרנו היינו משכר של עה"ב ולא יסייענו לחזור למוטב ולא ימסור לו שומר לנער הצאן שהרי אין מלך המשיח בא להיות שומר לנער הצאן ולכנסם על יד עכו"ם אבל מפני כי הם יבאו מעצמן נאמר אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' ולעבדו שכם אחד:

[טו] אסור לקצור השדה בח"ה אם אינו נפסד כך אמרו חז"ל בארבעה דברים נמשלה הגאולה כבציר כגשמים כיולדת כקציר לומר מה אלו שלא בעונתן הם נפסדים כך הגאולה צריך להיות בעתה ולכן יאמר נא אסור לקצור את השדה בחול המועד היינו להביא הגאולה הנמשלה לקציר אם אינו נפסד אם יעמוד עד לאחר המועד נפקא מינה דאף ע"ג כי בכל יום צריך האדם להיות מצפה יום ה' כי כן שואלים לאדם לעתיד צפית לישועה ולכן אנו אומרים כי לישועתך קוינו כל היום בחול המועד פטור מדין זה לפי כי אין באה הגאולה בחול המועד אע"ג שאנו אומרים בו ביום כי לישועתך קוינו כל היום ואם אין לו מה יאכל אדם זה הוא משחז"ל אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב ולכן יאמר ואם אין לו מה יאכל אדם זה אלו ישראל כמ"ש חז"ל אין עני אלא מן התורה ומן המצות אפילו מוצא בשוק לקנות כלומר דמאחר כי ידענו שהכל הוא תלוי בתשובה כמשז"ל אלף שנים נשבע הקב"ה שנאמר ביום חרון אפו ויום הקב"ה אלף שנה מכאן ואילך הדבר תלוי בתשובה היום אם בקולו תשמעו עכ"ז אין מצריכין הדור שאינו הגון לקנות מן השוק דבר המצוי הוא התשובה אלא קוצר ומעמר וכו' כל צורך הגאולה עשה הקב"ה לא יעדר דבר הוא מ"ש בזוהר פרשת משפטים דף ק"ך. וז"ל ומסטרא דתבואות ה' מיני נהמא תבירין מכלהו ואינון חטה ושערא וכסמת ושבלת שועל ושיפון אמתיל לון לישראל וכו' כד יפקון מגלותא הכי יהון תבירין דיתבריה בר וכו' ובגין דא מוץ ותבן אינו חייב במעשר וכו', ולכן יאמר כי את כל אלה הדברים אשר צריך לעשות יעשה עד הקב"ה קוצר ומעמר ודש להפריד מהם הבלתי הגונים וזורה שנאמר זורו רשעים ובורר כדרכו הפסולת ובלבד שלא ידוש בפרות דאוושא מלתא ויש זכרון לא טוב שנאמר כי כפרה סוררה סרר ישראל והני מילי שאינו צריך אלא לו לבדו והענין שהרי נת' למעלה בענין דבר האבד שמורה על כמה דברים שנקראים אבודים ולכן יאמר כל זה האמור יעשה הקב"ה לצורך עצמו לו לבדו דמשמע שני דברים כי כן עושה תמיד בנפשות של ישראל שהם נקראים דבר האבד ועשה כל אלו הדברים לו לבלתי ידח ממנו נדח (שמואל ב יד) והוא דבר גדול פקח עיניך לפי שידענו מחז"ל כי הנשמה היא חלק אלוה ממעל ונמצא כי הנשמה של הנדח הוא חלק ממנו כביכול ולכן

וחשב מחשבות לתקן אותו נדח שנאמר למעני למעני אעשה אבל אם הוא צריך לצורך רבים כגון בענין הגאולה שהוא צורך דבים מכמה פנים לצורך עליונים ותחתונים הוא מה שאמר בחגיגה כתיב שש כנפים לאחד וכתיב וארבע כנפים ל"ק כאן בזמן שב"ה קיים כאן בזמן החרבן כתיב היש מספר לגדודיו וכתיב אלף אלפין ישמשוניה ל"ק כאן בזמן שב"ה קיים כאן בזמן החרבן הנה מבואר ממאמרים הללו כי הגאולה צורך של העליונים היא שהרי נתמעטו כנפי החיות ונתמעטו גדודים של מעלה ומה גם הנשמות ולכן דש אפילו בפרות שנאמר אפרים עגלה וכו' אהבת לדוש:

[טז] מי שיש לו כרם אצל כרמו של כותי כי כרם ה' צבאות בית ישראל והוא בגלות אצל כרמו של עכו"ם כך אחז"ל צר וירושלם אם יאמר לך אדם נבנו שתיהם או חרבו שתיהם אל תאמן שנאמר אמלאה החרבה אם מלאה זו חרבה זו ולכן אם עכו"ם בוצר כרמו בחול המועד ובא לתקן מלכותו ואם לא יבצור ישראל גם את שלו יפסיד שמתמלאת מכרמו צר יכול לבצרו יעשה מעשים טובים שיבצור הכרם הקב"ה ויבנה ירושלם וגם ידרוך היין הקב"ה שנאמר ודורך כדורך בגת ולעשות החביות הוא הרמז לגופים שמחיה הקב"ה לזמן הגאולה וכל צורכי היין דמשמע לכאן ולכאן כי כל צרכי היין הוא עשה באומות שמשקה ד' כוסות התרעלה לעכו"ם כמשחז"ל שנאמר ועשה ה' וכו' משתה שמרים לכל העמים וכן יעשה צורכי היין של ישראל נמי בלי שינוי ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד כנזכר כי אין הגאולה באה במועד אלא קודם לכן:

עוד זה מדבר לענין הנוגע למעלה וכך היה אומר ואסור ללקט עצים מן השדה דאע"ג כי התירו ענין דבר האבד על שם האובדים שנאמר הצדיק אבד ואבדה האמונה אמנם אסור ללקט עצים היינו מש"ה וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת וזה ליפותו לחרישה כי הנה זה היה מלפני המועד והענין כאשר נאמר כי עצים הללו הם בעולמות למטה כי כלם מעלמא דנוקבא מעץ הדעת והרי נתבאר בזוהר פרשת קרח הובא למעלה כי חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון אימת בזמנא דמועד שריא בעלמא עכ"ל ולכן מאחר כי עצים הללו כך הם מזומנים למעלה לכן אסור ללקט עתה עצים שמובן כי כן הוא הדוגמא למעלה והיינו על דרך מה שאמר בזוהר בענין המקושש שאר עצים בהדי שבת הוא מקושש כנ"ל אמנם לענין מה שאמר כי עצים הללו הם מה שאמר הכתוב לקח עץ אחד וכתוב עליו לאפרים וכו' ועץ אחד וכתוב עליו ליוסף והנה שני עצים הללו נעשו עץ אחד כאמור בפסוק והיו לאחדים בידך וכו' ולכן נמי בא דין זה כי אסור ללקט עצים מן השדה חקל תפוחים ליפותו לחרישה שהרי נאמר בפרה אדומה אשר לא עלה עליה עול ואם ניכר שמכוין בצרכו שצריך לעצים לפי שנאמר אל מול פני המנורה יאירו

שבעת הנרות כי צריך להיות מקבילות הלולאות אחת אל אחת והיינו שצריך לעצים כגון שנוטל הגדולים ומניח הקטנים כי הגדולים הם דוגמא למדות של הזכר והקטנים הם דוגמא למדות של הנקבה הנקרא עיר קטנה והוא נוטל הגדולים לחבר אותם עם הקטנים שהניח בשדה מורה שכונתו לחבר הגדולים עם הקטנים כי לפי זה הקטנים הניח אותם עד שיתקן אותם ולכן מותר:

אסור לקצץ ענפי האילן דהיינו דוגמא למקצץ בנטיעות ואף על גב כי כן עשה לתקנו בגשמי מכל מקום נראה מעשה להרע ואם ניכר שהוא בשביל הענפים להאכילן לבהמתו הענין הוא מה שאמר בזוהר פ' תרומה אפריון זה הוא הכלה עשה לו להנאתו המלך שלמה שהשלים שלו מעצי הלבנון הם המדות שלו כנזכר שם ולכן אם ניכר שמכוין לעבור הענפים אלו המדות של הזכר להאכילן לבהמתו בסוד הכלה בהמה שלו שרוכב עליה ולא לתקנו כגון שקוצץ כלם מצד אחד מותר:

אין מתליעין האילנות הנה המובן ממה שאמר הכתוב כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים היינו כל הדברים אחת מהנה לא נעדרה ולכן כמו שיש תולעת בסטרא אחרא המכלה הכל ומכלה הבגדים כמו כן בסטרא דקדושה יש נמצא תולעת של קדושה שנקרא תולעת שני ואיתא בזוהר פרשת תרומה דף קל"ט, וז"ל ותולעת שני וכו' דנפיק מכרסיא עילאה דשלטא על תכלת מסטרא דימינא ודא איהו אפוטרופוסא דישראל דכתיב ביה מיכאל שרכם עכ"ל והנה תולעת זה הוא המכלה לתולע דסטרא אחרא ולכן יהיה מועיל קרבן התמיד שנאמר עולת תמיד דהיינו מלת עולת בהיפוך תולע כי זאת העולה היה מונע לאותו תולע של הקליפה מלהרע בעולם ולכן יאמר נא אין מתליעים האילנות לפי שהוא דוגמא לאילנות עליונים עץ החיים ועץ הדעת ואין בהם ענין תולעת שולט כמו באילנות תחתונים שהרי מלמטה מהם יוצא אותו מלאך המכניע לתולע של ס"א כאמור ולא מזהמין הנטיעות דאף ע"ג אשר חז"ל הגידו הנטיעות כקרני חגבים היו ועקרן הקב"ה ושתלן בג"ע והנה בזמן שהנטיעות הם קטנים כקרני חגבים לא יתכן שאין מתאחז בהם קצת זוהמא אמנם מאחר שהגדילו לא יתכן להיות בהם זוהמא ולכן אין מזהמין הנטיעות הגשמיות שלא לעשות פגם בנטיעות העליונות כמדובר אבל סכין האילנות לפי כי כן נמי באילנות העליונים הנזכרים הם נמשחים בשמן עליון שנאמר כשמן הטוב יורד על הזקן ומשם יורד על פי מדותיו וכלם נמשחים בזה השמן האילנות עם הפרי שלהם הכל נמשח בשמן זה:

אשות ועכברים המפסידים בשדה אילן מותר לצודן כדרכן הנה אישות הוא הרמז שלהם לאשות הזימה שנאמר אז תבאנה שתים נשים זונות אל המלך והעכברים הם בבחינת

הזכר שבקליפ' וכלם הם נאחזים מן המדה האחרונה הנקרא' שדה חקל תפוחין ואמנם שדה האילן הוא נקרא על החיבור שמתייחדת עם האילן שהוא עץ החיים עץ הלבן הוא כינוי למדה זו בזמן שנמשך לה מלובן העליון גם נמשך לה ממדת החסד אשר לבן בו כנודע והכי קאמר אישות ועכברים הם קליפות הנזכרים המפסידים בשדה מפני האילן שהם נאחזים משם וכל זמן שהם נאחזים שם הם מעכבים ומפסידים היחוד של הצדיקים ולכן מותר לצודן כדרכן דהיינו שחופר גומא בתוך השדה בסוד מש"ה כי יכרה איש בור בסוד המדה האחרונה כד נוקבא פתיחא ותולה המצודה בה היינו מצודת ציון וע"י כן נלכדים הקליפות ולכן הם בורחים שנאמר כי הנה המלכים נועדו ולכן עברו כל מאריהון דדינין מפני שהם יחדיו כדאיתא בזוהר ואפילו בשדה הלבן הסמוכה לשדה האילן מותר לצודן כדרכו כאמור לפי שיוצאין ממנה הקליפות לפי שמדת החסד דוחה אותם ומפסידין האילן שמתאחזים ביוסף הצדיק ואם אינה סמוכה לשדה האילן ואינה קרובה לצדיק אז אין צדין אותן אלא על ידי שינוי שנעץ שפוד בארץ בסוד הצדיק ומנענע לכאן ולכאן בסוד שמן זית זך כתית הוא הצדיק דכתיש כתישין מאינון זתין עילאין ואפיק משחא ונותן לכלה וע"י כן מנענע עד שנעשית גומא הוא בחינת כלי ותולה בה המצודה הוא מצודת ציון כאמור ואז בורחים הקליפות כאמור וי"א שבשדה הלבן הסמוכה לשדה האילן בסוד סמכוני באשישות כנזכר בזוהר אינו מותר אלא ע"י שינוי ואם אינה סמוכה לשדה האילן אסור אפילו ע"י שינוי וקל להבין:

אין מכניסין צאן לדיר הנה כאשר נאמר כי צאן הם המחנות של הקדושה שהם למטה בעולמות כדאיתא בזוהר פ' ויצא דף קס"ב: וז"ל סטרא דסטרין לחכימי לבא אתמסר בגו משריין עילאין קדישין אלין על אלין פנימאין ואלין לבר אינון פנימאין מתקשרין במלכא עילאה קדישא ומתקשרין בישראל בנין קדישין לקב"ה ואלין אקרון הצאן המקושרות משריין דאינון מקושרות לעילא ותתא עכ"ל ולכן על עיקר זה יאמר נא אין מכניסין צאן לדיר הוא מקום של דירה בקדושה בחול המועד לזבל השדה לפי כי ע"י שאותם מחנות הם מביאים כל אחד עולת ראיה שהרי נאמר ולא יראו פני ריקם ולכן על אותו דורון שהם מביאים מזבלים את השדה חקל תפוחים ומתחמם כד"א והיה בכל יחם הצאן המקושרות וע"י כן מתקיים יזבלני אישי אמנם במועד לא יעשה כן לפי כי כל זה הענין כבר נעשה מתחילה כאשר חכמת שלמה זמינת לכל חילהא בזמנא דמועד שרייא בעלמא כנזכר במאמר הובא לעיל אם הכניסן עכו"ם מעצמו מותר כי הנה נתבאר בזוהר כי מלאכי עילאי דחקי מס"א ולא יכלי לאתאחדא במאריהון עד דדחיין לס"א וכו' נמצא כי מי הוא הגורם להכנס הצאן לדיר של הקדושה לאתאחדא במלכיהון עכו"ם לפי

שפרשו מהם ונדחו למטה ולכן מותר אף בשבת אפילו אם מחזיק לו טובה על שהכניסן ובלבד שלא יתן לו שכר על זה כי כן למעלה אין נותנין להם שכר זולת התמצית המגיע להם ואפילו אינו נותן לו אלא שכר מזונו אסור וביט מותר ליתן לו שכר מזונו לפי כי ביט נתוסף השפע ויתן לו אותו התמצית בשופע וריבוי ובלבד שלא יתן לו שכר אחר זולת התמצית הנזכר ובחה"מ אפילו נותן לו שכר אחר מותר ובלבד שלא ישכירנו ויסייענו סטרא דקדושה ולא ימסור לו שומר הוא מט"ט כדאיתא בפ' שומר מה מלילה לנער הצאן כאמור ואם היה העכו"ם שכיר חדש שכיר שנה כי הנה הקליפה יש שנאחז בימות השבוע שהם ימים של חול ויש שהוא שכיר חדש כי אינו יכול להתאחז רק עד זמן שנתמעט הירח לגמרי ויש יותר כי אין נאחזים ס"א רק עד בא יום ה' בר"ה שנאמר ויבאו בני ה' להתייצב על ה' ויבא גם השטן וכו' ולכן כגון הללו מסייעין אותו בחול המיעד ומוסרים לו שומר זה מט"ט לנער הצאן סטרא דימינא לצורך שלהם:

אסור לקצור השדה בחול המועד לא נעלם מעין הקורא בזוהר כי יש למעלה כתית הנקראים מחצדי חקלא היינו חקל תפוחין והנרצה בזה הוא כי הם כורתים הקליפות שלא יתאחזו בסטרא דקדושה ולכן אסור לקצור השדה העליון בזמן שהוא זרוע כד"א אור זרוע לצדיק אם אינו נפסד עד לאחר המועד ואמנם עוד תשכיל ותדע כי הנה שדה העליון יש זמן שהוא נזרע ע"י הצדיק כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קס"ו וז"ל האי אור זרע ליה קב"ה בגנתא דעדנוי ועבד ליה שורין שורין על ידא דהאי צדיק דהוא גננא דגנתא ונטיל להאי אור וזרע ליה זרועא דקשוט ועביד ליה שורין שורין בגנתא ואוליד ואצמח ועביד פירין ומנייהו אחזן עלמא ה"ה דכתיב אור זרוע לצדיק וכו' ואי תימא בזמנא דגלותא כתיב אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש היך עביד תולדין אלא כתיב זרוע זרוע איהו תדיר ומיומא דאפסיק ההוא נהר לא עאל ביה ההוא גננא וההוא אור דאיהו זרוע תדיר עביד איבין ומניה ומגרמיה אזדרע כקדמיתא ולא שכיך תדיר כגנתא דעביד תולדין ומההוא זרועא נפל ביה באתריה מגרמיה ועביד תולדין כדבקדמיתא וכו' והנה מבואר מזה המאמר כי הכלה לעולם לא תחסר כל בה מלעשות פרי ואפילו בזמן הגלות לעולם זאת על ישראל ולכן יאמר נא אסור לקצור בחול המועד דהיינו כדי שלא לעשות פגם למעלה במדה זו לפי שיש בסטרא אחרא אותו השור שנאמר בו כלחוך השור את ירק השדה כדאיתא בזוהר פרשת בלק דף קפ"ו. וזה לשונו תא חזי ההוא שטן עילאה נחית במה דאוקימנא דאגלים בדיוקנא דשור וכל אינון רוחין בישין דאתדנו לאעלא בגיהנם לחיך לון ברגעה חדא וחטף לון ונחית ויהיב לון לדומה לבתר דבלע לון ודא הוא דכתיב עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור שור דקיימא

לביש על כל בני עלמא את ירק השדה אינון דאינון ירק השדה ההוא שדה דאשתמודע עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי אותו השור שהוא שור מועד הוא אוכל כל אותם הנשמות שבשדה העליון ועוד איתא בזוהר פ' בלק דף קפ"ו. וז"ל שור דקיימא לביש על בני עלמא את ירק השדה וכו' הנה מבואר כי זה המקטרג כשרוא' שצומחים הנשמות באות' השדה חקל תפוחין הוא בא ואוכל אותם ולכן יש אותם הכיתות הנקראי' מחצדי חקלא כדאיתא בזוהר שמעשה הצדיקים מכלי' הקליפות הם הקיצים משדה עליון ולכן יאמר נא אסור לקצור השדה בחול המועד כדי שלא לעורר אותם המקטרגי' שהם מוכנים לקחת הנשמות למעלה אם אינו נפסד אם יעמוד לאחר המועד ואם אין לו מה יאכל שהוא דוגמא לאדם העליון אפילו מוצא בשוק הוא בסוד הבריאה כי שם הוא סוד השוק של עולם האצילות לקנות כאשר יורד בהיכל אהבה שנאמר וישק יעקב לרחל אין מצריכין אותו לקנות מן השוק אלא קוצר ומעמר ודש וכו' כל המלאכות שעשה אדם הראשון עד שאכל לחם כמשחז"ל ובלבד שלא ידוש בפרות הם אותם פרות שמעלים את הארון כדאיתא פ' תרומה לפי כי הפרות אלו הם מעלים הכסא בשבת כדאיתא פ' תרומה דף קל"ח וז"ל ותושבחתא דא כד נטלי ארונא קא משבחן ליה כד סלקין לבית שמש כגוונא דעגלות דסלקי לבית שמש וכלא ברזא חדא סליק ובגין דבשבת איהו סליקו דכורסייא לסלקא לעילא תקונא דתושבחתא דא בשבת וכו' ולכן יאמר ובלבד שלא ידוש בפרות כי הנה הפרות הם סוד החיות שהם מעלים הכסא לעולם האצילות כנזכר והני מילי שאינו צריך אלא לו לבדו אותו לחם לאכול אבל אם הוא צריך לדוש לצורך רבים כי הנה הצדיק הוא דש כמ"ש בזוהר פרשת פנחס בפסוק שמן זית זך כתית למאור כי הצדיק הוא דכתיש כתישין לאפקא מאינון זתין עילאין שמן לאנהרא והיינו כי הוא דש כמשחז"ל דש מבפנים דאונן וזה לצורך רבים כנזכר או יהיה לצורך רבים המדות עליונות שנאמר בהם אכלו רעים לעילא דש אפילו בפרות שמעלים הכסא ואחר כך דש: מי שיש לו כרם כד"א כרם היה לידידי אצל כרמו של כותי כי גם זה לעומת זה עשה ה' והעכו"ם ביצר את כרמו בחול המועד לפי כי הם דרך חול ואם לא יבצור ישראל עליין גם את כרם שלו מפסיד לפי כי כן דרך החזירים להכנס בכרם ולאכול הפירות ולהפסיד השאר יכול לבוצרו הישראל ולהעלות אותו כרם אצלו מן אותו עולם התחתון שהוא שם ולדרוך היין בסוד שמאל תחת וראשי ולעשות החביות הם המדות שמשים בהם היין כל צורכי היין בלא שינוי כלל ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד לפי כי זה יותר נאות לעשות אותו הייחוד בימות החול וענין זה יותר צודק במטטרו"ן כי שם ביתו ביצירה וכרם שלו אצל כרם של כנעני היא סמאל חייבא והרשע בוצר כרמו נוקבא דתהומא

רבא בח"ה ואז אם לא יבצור הישראלי שנאמר כי נער ישראל ואוהבהו אם לא יבצרנ' את שלו הוא הכרם הנזכר מפסיד כי חוששים שמא יבא להתערב עמהם ולכן יכול לבצור הכרם שלו שהוא סוד המשנה שהם שורות הכרם שש סדרים ולדרוך היין אשר שם ולעשות החביות הכלים אשר מכניס לתוכם היין כדאיתא בתיקונים שית ספיראן מקננן במטטרו"ן ביצירה וכל צרכי היין עשה בלא שינוי כדרך שעשה בחול אותו הייחוד ובלבד שלא יכוין לעשות מלאכתו במועד מש"ה ויבא הבית' לעשות מלאכתו כי שם הם ט"ל מלאכות:

סימן תקלח

[א] אשר חז"ל הגידו בפ' ובשוב צדיק מצדקתו ועשה עול כל צדקותיו אשר עשה לא תזכרנה לו כאן בתוהה על הראשונות ולכן יאמר נא מי שהפך את זתיו כי הוא דוגמא למי שהוא תוהה על מעשיו הטובים כי כן המעשה נמשל לשמן כמש"ה זית רענן יפה פרי תאר קרא ה' שמך מה זית אין נושרין עליו בימות החמה ולא בימות הגשמים כך ישראל אין בטלין מן המצות ואדם זה הפך את זתיו ותהה על מעשה הטוב שעשה או שהיה יינו בבור הוא דוגמא לתורה הנקרא יין שנאמר ושתו ביין מסכתי היה בבור כמש"ה מים עמוקים עצה בלב איש לבאר עמוקה כמשחז"ל ואירע אונס או שכח או נתעצל מפני שהיה סבור שהיה יכול לשהות לאחר הרגל ולכן לא עשה קודם לרגל ולא נתן אל לבו לתקן מעשיו הללו ומחשבותיו כמש"ה יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו כי השוה הכתוב ענין המעש' הרע שהוא דרכו עם המחשבה רעה כמ"ש ואיש און מחשבותיו ולכן אדם זה הוא יקרא דבר האבד כי הנה הוא מאבד עצמו לדעת כאמור ולכן התירו לו לזלוף וגומר לעשות דבר המצטרך ומזפת את החביות הם האברים שלו שהם הכלים בין גדולים בין קטנים כי הנה הכלים הגדולי' הם כינוי אל הלב והעין כמשחז"ל עינא ולבא תרי. סרסורי דעבירה נינהו אמר הקב"ה תנה בני לבך ועיניך ובזה אדע כי את שלי ולכן החביות גדולות הם אלו העין והלב שהם הסרסורים וכלים קטנים שאר האיברים וגף את החביות כל אבר מהם כל אחד מתקן הכיסוי שלו מגופת החבית כמש"ה אשרי נשוי פשע כסוי חטאה יעשה כדרכו בלא שינוי כך אומרים חז"ל מה השולחני זה מחליף מעות רעים בטובים כך מי שיש בידו מעשים רעים יחליפם במעשים טובים ויתכפר לו ולכן יאמר כי בחול המועד אין צורך להטריח על האדם כזה אלא מכסה אותם כדרכו על ידי כסוי התשובה ודי בזה וכן שולה פשתנו מן המשרה הוא אשר חכמים ז"ל הגידו כי אין הקב"ה מנסה את הרשעים שנאמר והרשעים כים נגרש את מי מנסה לצדיקים

שנאמר ה' צדיק יבחן משל לפשתני כשיודע שפשתנו רעה אינו מקיש עליה וכו' אבל כשפשתנו טובה מקיש עליה לפי שהוא יודע שמשתמרת ולכן יאמר ושולה פשתנו מן המשרה דאע"ג כי הייסורין טובים לאדם כאמור כמשל הפשתני עכ"ז מונע עצמו מהם במועד ע"ד מ"ש חביבין עליך ייסורין אמר לו לא הן ולא שכרן יהב ליה ידיה ואוקמ' ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד לא ישאל מהקב"ה שלא יתן לו ייסורין עד אותו זמן כדי להמנע מהם מכל וכל:

[ב] מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים והענין כי הנה חז"ל אמרו פרי צדיק עץ חיים מה הם פירותיו של צדיק מצות ומעשים טובים ולכן פירות משמש על הבנים גם על המצות ולכן יאמר נא מותר להכניס פירות הם הבנים מפני הגנבי' גוגבי נפשות כדאיתא בזוהר פ' משפטים ההיא טיקלא דעשיקת נשמתין אם אינם במקום המשתמר לפי כי יש מקום המשתמר והנה מקום המשתמר לנשמות הוא נקודת ציון אמנם בחוץ אין שם מקום משתמר מן הקליפות כי שם נמצא ההיא טיקלא דעשיקת נשמתין כאמור ומיהו יעשה בצנעה כגון שיכניסם בלילה כשאומר בידך אפקיד רוחי כנודע ועוד ירצה בפירות הללו שהם כינוי אל המעשים טובים כאמור והם סיבה אל הנפשות העושות אותם והכי קאמר על הנפש שהאדם מפקיד בכל לילה ביד קונו מותר להכניס פירות הללו בתוך הקדושה מפני הגנבים הוא מ"ש בזוהר פרשת משפטים דף צ"ז. וזה לשונו לעם נכרי לא ימשול למכרה מאן עם נכרי עלובתא איהי נשמתא דכד נפקת מעלמא ובר נש אסטי ארחיה בהדה היא בעת לסלקא לעילא גו משריין קדישין בגין דמשריין קדישין קיימין בההוא ארחא דגן עדן ומשריין נוכראין קיימין בההוא ארחא דגהינם זכתה נשמתא כמה משריין קדישין קא מתעתדן לה לאתחברא בהדה ולמיעל לה לגן עדן לא זכתה כמה משריין נוכראין מתעתדן בארחא דגהינם ואינון משריין דמלאכי חבלה זמינין למעבד בה נוקמין וכו' ולכן מותר האדם להכניס נשמתו למעלה מפני אלו הגנבים משריין נוכראין דמתעתדן בארחא דגהינם לפי כי כמו שנעשה לנשמה כאשר תצא מן העה"ז כך יעשה לאדם בכל לילה אם אינם במקום המשתמר היינו מה שאמר הכתוב הנה מקום אתי ומיהו יעשה בצינעה כגון שיכניסם בלילה בשעה שהאדם מפקיד רוחו ביד קונו ואומר בידך אפקיד רוחי ואם הוא דבר שיש בו פרסום בלילה יותר מביום כגון שצריך להכניס באבוקות ובקולות יכניס ביום על ידי כונות טובות בתפלותיו ובתורתו:

[ג] אסור להציע ממונו מעיר לעיר וכו' כך אמרו חכמים ז"ל מי שעושה מצוה בידו אחת ומבקש שכרו בידו אחרת רשע הוא שאינו מניח לבניו כלום שנאמר יד ליד לא ינקה רע ולכן אסור לאדם להציע ממונו שהם מצות ומעשים טובים מעיר לעיר שהוא כינוי מן

העולם הזה לעולם העליון דהיינו להראות לפני הקדוש ברוך הוא להיות סיבה לתת לו שכרו בעולם הזה אם לא בשביל דבר האבד כי כונתו להעלות מעשיו למעלה כדי להרויח ענין דבר האבד איזו נשמה או לזכות בחלק חבירו שהוא למעלה כאשר נתבאר בהלכות פסח: [ד] היו לו תאנים שטוחים בשדה אשר חכמים הגידו מה תאנה זו בתחילה אורים אותם אחת אחת אחר כך שנים אח"כ שלשה אח"כ אורים אותה בסלים כך בתחלה א' היה אברהם אח"כ אברהם ויצחק אחר כך אברהם יצחק ויעקב אחר כך ובני ישראל פרו וישרצו וכו' ולכן יאמר הדין זה נקשר עם דין הקודם כי הנה האדם אין לו רשות לשאול מן הקדוש ברוך הוא שכר מעשיו אלא יעשה על מנת שלא לקבל פרס אמנם אם היו לו תאנים היינו זכות אבות על דרך האמור שהיו שטוחים בשדה חקל תפוחין קדישין ליבש להועיל לדורות הבאים אחריהם בעולם וירא מן המטר הם דברים המונעי' אותו השכר וזכות אבות מלבא עליו לפי שהמטר הוא ענין טרחות בעולם כמו שאומרים חכמים זכרונם לברכה ולכן מותר לחפותם בקש היינו מעשה הרשעים ובית עשו לקש כי יאמר מה שאמר שמשון רשע אם אין ביני לבינם אלא המילה די כמו שאומרים חכמים זכרונם לברכה בפסוק ונפלתי ביד הערלים כך יאמר לפניו רבש"ע התבונן בי ותעריך מעשי אצל מעשה עשו שהוא בן אברהם ויצחק וימצא כי ראוי שתתן לי בזכות אבותי ובזה הוא מחפה על מעשיו על גב כי ימצא בו דבר מעכב הטובה מלבא עליו ואפילו חיפוי עד כי יאמר ומי סגי לצדיקי לאכול בעה"ז ובעולם הבא וכי מאן אכיל ליה הילק ובילק: [ה] מי שיש לו סחורה שאם לא יהפכנה מלמטה למעלה תפסד היינו סחור' של תורה שנאמר כי טוב סחרה מסחר כסף שאם לא יהפכנה כמו ששנינו הפוך בה והפוך בה דכולא בה תתקלקל וישכח תלמודו ובענין המשנה שייך יותר כך אומרים חז"ל אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה אותו מאה ואחד שלכן נאמר ושבתם וראיתם בין עובד אלהים לאשר לא עבדו ולכן ימצא שאם לא יהפך וחוזר ושונה תתקלקל מותר להפכה בח"ה ואינו יגע להרבות שכרו: [ו] המכוין מלאכתו והניחה למועד ועשאה במועד הדוגמא לזה הוא יהיה ענין מלאכה ידועה מלאכת שמים ללמוד בתורה לא היה למד ימים אין מספר והיה מכוין לעשות מלאכתו זו במועד ועשאה במועד למד בתורה בח"ה ב"ד מאבדין אותה ממנו היינו ב"ד עליון לפי שטוענין עליו קבעת עתים לתורה ואין לו זכות בתורה זו שלמד בה מפני שלא היה לו מה לעשות אמנם אם מת לא יקנסו בנו אחריו דאע"ג כי הבן הוא ערב לתורה אע"ג שאם היה אביו חי היה מקו' לקנוס אותו מצד הערבנות כיון שמת הרי ב"ד קנסו אותו על שלא למד ולכן אין קונסין בנו אחריו אין עליו חטא משפט מות ומותר לו לבן לעשותה אותה מלאכה של תור לזכות את אביו להציל לו מרעתו

אם הוא דבר האבד אותו אדם העושה זאת נמצא מתקן אותו או יהיה חוזר לבן עצמו אם הוא דבר האבד נמי מועיל לו כנזכר עתה אמרתי לענין הנוגע למעלה הכי קאמר מי שהפך את זתיו היינו מש"ה בניך כשתילי זתים ולכן יאמר מי שהפך זתיו כי הנה ההפך הזתים היא אם הבנים ואם נאמר ג"כ כי מלת מי היא כינוי לה ע"ד מ"ש בזוהר בפ' מי ברא אלה אמנם הפכה זו היא לטובה כדי לתקן הכלה שנאמר ויבן ה' את הצלע לאשה ויביאה אל האדם וזה הבנין הוא נעשה ע"י המדות של מ"י אותה שהיא רובצת על האפרוחים הופכת אותם לאחור לתקן הנקבה שהיא נתונה בצד האחור והנה אחר שהפך זתיו אלו לתיקון זה אירע בו אונס או שהיה יינו בתוך הבור היינו יין המשומר ששת ימי בראשית היה במדה האחרונה המכונה בור הנזכר בזוהר פ' תצא דף רע"ט כי יכרה איש בור וכו' והנה כבר התחיל התיקון של הכלה ואירע אונס בענין הגשמי גומר כדרכו לפי כי כן למעלה כיון שהתחיל התיקון זה אין דבר מעכב עד כי נגמר התיקון שלה ואח"כ נאמר ויביאה אל האדם ושולה פשתנו נמי הוא בחינת הדין מן המשרה ונותן כח הגבורות לכלה ונשאר הזכר בסוד רחמים כדאיתא בזוהר כפ' ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא דפריש גזעין ובלבד שנא יכוין מלאכתו במועד כי הנה כך היא המדה בזמן החול:

ואם אמרנו כי מי שהפך זתיו הוא המלך הקדוש על ידי הצדיק כדאיתא בזוהר פרשת פנחס שמן זית זך כתית דא צדיק דכתיש כתישין מאינון זתין עילאין ואפיק משחא לאנהרא וכו' וכן היה כי הפך זתיו והסכימו כלם לדעת אחת להריק אותו שמן זך ע"י הצדיק שעושה כתית למאור או שהיה יינו בחינת הגבורה בבור שכבר התחיל התעוררות בסוד שמאלו תחת לראשי לפי כי פעמים מתחיל ההתעוררות מסטרא דנוקבא ופעמים מתחיל מסטרא דדכורא כדאיתא בזוהר פ' תזריע דף מ"ה. וז"ל ות"ח בשעתא דקב"ה אשתכח בכ"י והיא אתערת רעותא נגבה בקדמיתא כדין אתמליא מסטרא דימינא וכו' וכד קב"ה אתער חביבותא ורעותא בקדמיתא וכו' כדין כולא בסטרא דנוקבא אשתכח ושמאלא אתער וכו' ולכן מי שהפך זתיו היינו כי התחיל ההתעוררות מסטרא דדכורא או שהיה יינו בבור דהיינו כי התחיל מסטרא דנוקבא ההתעוררות וכבר נעשית הנסירה והיינו יינו בסוד הדינים בבור שלכן נקרא בור בירא דיצחק ועדין אינו בסוד באר ואירע אונס מצד מעשה התחתונים או ששכח מפני כי שלט שם השכחה שהם סוד האחורים העליונים או נתעצל שהיה סבור שהיה יכול לשהות לאחר הרגל ולא עשה קודם לרגל מאחר שהוא דבר האבד דשייך להיות כי אבד' האמונ' וגם הצדיק אבד לכן זולף וגומר הייחוד ומזפת החביות שהם המדות של הכלה כי נקרא היא חבית כדרכו בלא שינוי

ג"כ ומכסה החבית לפי כי כל ענין זה הוא בסוד כי יכרה איש בור ונוקבא פתיחא ולכן כדי שלא יהיה נזק נפל שמה שור או חמור לכן גף ומנסה החבית כדרכו ע"י הצדיק בלא שינוי וכן שולה פשתנו הוא בסוד הכלה מן המשרה וכל כיוצא בזה מדבר האבד כאמור ובלבד שנא יכוין מלאכתו במועד לפי כי כך היא המדה בחול:

מותר להכניס פירות מפני הגנבים הנה א"י נשתבחה בפירו' שלה שנאמר ארץ גפן ותאנה ורמון וכו' והנה מן הפירות הללו היו מביאים הבכורים אמנם שאר הפירות היה מתיירא מן הגנבים הידועים דס"א אם אינם במקום המשתמר לפי כי בעולמות שולט שם הקליפה ומה גם כי מתערבים שם טוב ורע ולכן אינו מקום המשתמר אמנם למענה באצילות שם הוא מקום המשתמר ולכן מותר להעלות אותם שם לשמור אותם למאכל אדם ומיהו יעשה בצינעה שנא' והצנע לכת עם אלהיך זו הכנסת כלה כמשחז"ל כדאיתא בזוהר פרשת תרומה כגון שיכניסם בלילה לפי כי אז דוחים ס"א למטה כנזכר שם ואם הוא דבר שיש בו פרסום בלינה יותר מביום כגון שצריך להכניסו באבוקות ובקולות יכניסם ביום כי כך הוא נעשה למעלה כנז' שם פ' תרומה:

אסור להציע ממונו מעיר לעיר והנה ענין הממון הוא בחינת החסד ע"ד מ"ש מלח ממון חסד והנה נתבאר בזוהר ההפרש הנמצא בין הזהב לכסף כי בזהב נאמר זהב התנופה ונא כן נאמר בענין הכסף והטעם מפני כי הזהב הוא בחינת דין ולכן לא טיב הוא להתפשט למטה ולכן נאמר זהב התנופה כתרגומו דהבא דארמותא כי צריך להרים אותו למעלה תמיד אבל הכסף כל מה שהוא מתפשט למטה אז טוב לעולמות כלם ולכן יאמר נא דאע"ג כי כן הוא טוב להתפשט מדות החסד בעולמות למטה אבל התכלית הוא לצורך המדות של מלכות שמים שהם יורדים בעולמות למטה בזמן המיעוט של הירח ולכן יאמר אסור לאדם העליון להציע ממונו היינו בחינת חסדים מעיר לעיר למטה בעולמות אם לא בשביל דבר האבד הם מדות של הכנה שנאמר בה אבדה האמונה נסמוך אותם שנאמר סומך ה' לכל הנופלים:

היו לו תאנים וכו' מאחר כי נודע שהתאנה הוא בסוד הכנה הלא הוא משחז"ל בפ' התהלך לפני והיה תמים אמר הקב"ה לאברהם מה תאנה זו אין בה אלא עוקצה פיסולת כך אתה אין בך אלא הערלה העבר אותה והיה תמים והנראה במשל זה של התאנה לפי כי מדה האחרונה עניה נאמר רגניה יורדות מות הוא ענין העוקץ הנמצא בתחנה וזה ימצא כאשר היא למטה אמנם בעלותה למעלה בטל המום ונאמר מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב בתו של אברהם שאמר מחוט ועד שרוך נעל כי לפי שאברהם העביר המום של הערלה לכן משבח חותה בשם בתו של אברהם ולכן יאמר נא היו לו תאנים שטוחים אם

באולי אדם העליון קדוש הוא היו לו תאנים הם מדות שלו שנותן אותם לנקבה כדאיתא פרשת תרומה אפריון זה העולם עשה לו מלך שהשלום שלו מעצי הלבנון שהם שלו מהם התקין עולם זה ואמנם להיות כי הם סוד המלכיות שבו כנזכר במקום אחר לכן יצדק נמי להקרות בכינוי תאנים ואמנם אמר כי תאנים הללו היו שטוחים בשדה היינו חקל תפוחים ליבש היינו כי מפני שתאנים הללו שהם המדות שלה הם יורדים למטה בעולמות ונאחזים מהם סטרא אחרא שהם מים המרים שלכן אמריה תאמר אל תקראו לי נעמי קראן לי מרה ולכן לפי שנדבק בה מאותה לחלוחית של מים הרעים לכן היו שטוחים בשדה של תפוחים ליבש אותו לחלוחית של מים הרעים וירא מהמטר שאף על פי שהוא מסטרא דקדושה אמנם אם יורד עליהם קודם שיבשו הוא מפסיד אותם לפי כי הקדושה מאבדת ומפסדת סטרא אחרא ולכן מותר לחפותם בקש היינו מה שאומרים חכמים ז"ל בפסוק את קשתי נתתי בענן דבר המוקש לי הרי למדנו כי יש קש דקדושה והוא דאתקש לצדיק והיינו בסוד בנימן וכאשר ירד המטר מן השמים מקבל אותו בנימן אפילו שיהיה חיפוי עב הוא סוד מ"ש בזוהר פ' בלק דף ר"ד. בקר אערוך לך ואצפה מהו ואצפה הא כל עלמא מצפין וכו' נהורא קדמאה דברא קב"ה הוה נהיר עד דלא הוו יכלין עלמין למסבניה מה עבד קב"ה עבד נהורא לנהורא לאתלבשא דא בדח וכו' ובג"כ אתפשטו דרגין ואתלבשו נהורין ואינון אקרון כנפים עילאין עד דמטו להאי בקר דיוסף ואיהו נטיל כל נהורין עילאין מגו דאיהו נטיל כל נהורין עילאין זיויה סליק מסייפי עלמא עד סייפי עלמא דנעילא עד דעלמין דלתתא לא יכלין למסבל אתא דוד ואתקן חופאה להאי בקר דיוסף לאתחפא ונקיימא עלמין בסידורא דבוצינא דא ודא הוא דכתיב בקר אערוך לך ואצפה כד"א ויצפהו זהב טהור וכו' הנה למדנו ממאמר זה כי בחינת דוד הוא נקרא חיפוי והיינו מ"ש בזה מותר לחפותם בסוד בנימן הצדיק כאמור אפילו חיפוי עב שהוא בסוד דוד ומתחבר עם בנימן הצדיק ונעשה חיפוי עב:

מי שיש לו סחורה שאם לא יהפכנה ממטה למעלה תתקלקל וכו' הנה סחורה זו הוא בסוד הכלה שנאמר בה כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה ירצה כי הכנה זו סחרה הוא המדה הנקראת טוב שהוא סוד יוסף בן שבע עשרה שנה וגם מנת כי ויוסף בן שנשים שנה בעמדו לפני פרעה כדאיתא בזוהר פרשת ויגש דף ר"י:

וזה לשונו בית פרעה דא הוא סימניך נעינא ביתא דאתפרע ואתגניין מניה כל נהורין וכל בוצינין כל מה דהיה סתים מניה אתגנייח וכו' והנה כי יוסף הצדיק הוא בן שלשים שנה בעמדו בית פרעה אחר דאתפרעו ויאגנייו כל נהורין וכל ביניין מינחין והיינו סוד פרשת דרכים שנקברה שם רחל והבן הנה כי הכנה יש בה שני בתינות של שלימות

שמגיע לה בהתחברה עם הצדיק בשני מקומות הננו והיינו שתי מנות כי טוב ואנו הם סחרה והעיקר הוא מסחר כסף טיפה חווורא דאברהם אמנם ומחרוץ הוא הזהב תבואתה כאשר נעשית בסוד ה' וסוד הענין הוא מ"ש בזוהר פ' פנחס דף ר"ן. כיון דנפקי אתער לוי בקשוטוי והאי חיה אתערת ואזעירת גרמה מגו רחימו דשירתא היך אזעירת גרמא וכו' ואי תימא כיון דאיהי נקודה חדא איך יכיל לאחדא בנקודה זעירא אלא לגבי עילא כל מה דהוא מלה זעירא דא תושבחתא ודא עלוייא ורב ברבו עילאה מיד כהנא רבא אתער לה ואחיד לה וחביק לה דאלו הות רברבא לא יכלין לאחדא כלל וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי העיקר לאחדא בה ולהעלות אותה למעלה הוא הימין כהנא רבא הרי צדק מה ש"ה כי טוב סחרה והעיקר הוא מסחר כסף ואמנם מלת מסחר משמע נמי חזרה היינו ודר וסחרת כמו שאמרו חכמים זכרונו לברכה אבן יש בכרכי הים ונקרא סוחרת ומאחר שידענו כי דברי חכמים ז"ל כגחלי אש בלי ספק כי יש משמעות אחר בדבריהם למבינים דרך חכמים ז"ל והנה כונתם להודיע הידעה מועלת כי מדה אחת הנקראת אבן של יעקב אבינו ע"ה והיא בכרכי הים בסופה של המדה האחרונה ונקראת סוחרת כלומר כי הסחורה שלה וכל התועלת הנמצא למדה זו כאשר חוזרת מבחינת האחור ובאה להיות עם ת"ת ישראל פנים בפנים וזה יהיה לה מסחר כסף של אברהם כאמור ובכן יאמר מי שיש לו סחורה כלתא דא שאם לא יהפכנה ממטה למעלה תתקלקל כי הנה מתבאר מדברי המאמר כי מדה זו בתחלה עומדת באחורי הת"ת ואח"כ נאמר ויבן ה' את הצלע ואז נבנית בסוד ה' אח"כ חוזרת ומתמעטת עד שנעשית נקודה אחת סוד יוד ומתהפכת ועולה למעלה ע"י שאוחז בה כהנא רבא כנזכר במאמר ומאחר כי מוכרח הוא להתהפך ממטה מתחת היסוד למעלה ואם אין כהנא רבא אוחז בה ומעלה אותה למעלה תתקלקל לפי כי נאחזים בה הקליפות ומורידים אותה אצלם למטה ולכן מותר להפכם בחול המועד וכן בגשמי למטה: המכוין מלאכתו היינו מלאכת שמים כלתא דא כי צריך לעשות בה מלאכה בכל יום בסוד פועל צדק כדאיתא בזוהר פ' אמור דאלבישו לה מנהא ושוו לה עטרהא וכו' ואדם זה כיון מלאכתו והניחה למועד ואח"כ עשאה במועד ע"י מעשה הטוב לכן ב"ד העליון מאבדין אותה ממנו מדה כנגד מדה לפי כי האיש המתקן אותה הוא מתחבר עמה כנזכר פ' אמור דף צ"ח וז"ל אשתכח דמלכא עילאה ומטרוניתא וחבריא מדוריהון כחדא ולא מתפרשין לעלמין הה"ד ה' מי יגור באהלך וכו' הולך תמים ופועל צדק מאן הוא אלין אינון דמתקני למטרוניתא בתכשיטהא בעטרהא בלבושהא וכל חד פועל צדק אקרי ולכן מי שכיון מלאכתו ועשאם במועד ב"ד עליון מאבדין מלאכה זו ממנו ונא יהיה עמה מכלל פועל צדק ומפקירים אותה לכל הרוצה למלאת ידו לה' ואם

מת לא יקנסו בנו אחריו שנא' הבן לא ישא בעון האב ומותר לבן לעשותה להיות בסוד פועל צדק אם הוא דבר האבד ר"ל אע"ג כי הוא מסוג דבר האבד כנ"ל יש לו לזכות בה ע"י מעשיו:

סימן תקלט

[א] מאחר שהנחנו למעלה כי המועד הוא כינוי לכל איש הישראלי כאשר הוא יוצא מן העה"ז לפי כי הולך הוא לבית עולמו ליהנות מזיו השכינה ולכן ענין ח"ה יהיה כינוי לאדם שאינו הגון והוא דרך חול ועליו נאמר כל סחורה אסורה כל שהוא וכו' דהיינו נמי כינוי לענין התורה והמצות שנאמר בה כי טוב סחרה מסחר כסף (משלי ע) וכאשר בארתי בפי' מלת מסחר הוא מ"ם הסיבה והכי קאמר לא מבעיא התורה עצמה שהיא טוב והיה סחרה ואתננה קדש לה' אלא ג"כ טוב סחרה מסיבת סחר כסף כי האדם הוא סוחר טוב ונותן לתוך פיו של ת"ח נעשה שותף שנאמר היתה התורה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה כמו סוחר עצמו שנותן לו פרנסתו וכן לא יעשה לאדם שהוא דרך חיל ויצא מן העולם וכן נמי מסחר המצו' שהוא מסחר כסף וכן נמי אשר חז"ל יגידו כל אדם יש לו שני חלקים חלק בג"ע וכו' זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע וגם זה הוא סחורה שנקנה בכסף מלא כל סחורה אסורה אפינו כל שהוא בין לקנות התורה והמצוה בין למכור חלק הרע שלו לחבירו בגיהנם ואפי' אם הלוה מעות שעשה צדקה או נתן לכבוד התורה ע"מ שיתנו לו אח"כ יין של תורה שנאמר ושתו ביין מסכתי או סחורה אחרת של מצוה בפרעון חובו של עונות כדי להשתכר כמשחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות אינו יכול לילך ולתובעם שהנה נתבאר למעלה כי ענין זה שאחז"ל לאו למימרא כי מתכפר זה בזה שהרי אמרו הם ז"ל כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כי ע"י שיעשה האדם זכיות הרבה מכוונים לעבירות עינים רמות והיו לטוטפות בין עיניך תשש כחן של עונות שנתגברו עליו ויוכל לעשות תשובה ולכן אינו יכול לתובעם אלו המצות שעשה וז"ש לילך ולתובעם היינו כד"א כי הולך האדם אל בית עולמו אלא א"כ אינם מצויים אחר המועד כלומר שהם מאותם הנאמר בהם והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה דהוה ליה דבר האבד אם לא ילך בח"ה למקומם ויתבעם ויקח מהם תורה או מצוה שלהם:

[ב] מי שהלוה לחבירו מעות וכו' אשר נתבאר אצלי בפי' התורה במאמר עתידין תחומי ירושלם להיות י"ח מיל על י"ב מיל מלאים אבנים טובות וכו' ושם נאמר כי מלוה זו שחייב אדם לחבירו ותובע אותו הוא מכמה פנים דאפשר שהיה לו מלוה עליו ועשה

עצמו שאין לו מה לפרוע ולא כן הוא או שגזל אותו או כי בענין המסים וכרגא דמלכא היה פורע ביותר בעד אותו שעושה עצמו שאין לו מעות לפרוע עכ"ל על כל אלה יביא במשפט האדם לפרוע לחבירו עד מקום שנותן לו שתי אבנים טובות תמורת תורה ומצוה כנזכר שם ולכן יאמר עד"ז מי שהלוה לחבירו מעות באחד מן הדרכים הללו מותר לתבעו בח"ה דהיינו לעתיד קודם זמן הסעודה הנעשית שהוא מועד במקום שהוא בית מועד לכל חי כך יעשה לגבוה מעותיו ואין צ"ל שמותר לגבות חובו מן העכו"ם מכל מה שגוזלים מישראל:

[ג] מכר לחבירו פרקמטייא קודם המועד וכו' הנה יש הפרש בין ההלואה ובין הפרקמטיא ההפרש הנמצא בין מי שעשה שותפות עם הלומד בתורה לפי שהוא מחזיק בידו כי העושה שותפות עם ת"ח צריך כי מתחלה יעשה תנאי עמו ואחר כך ילמוד בתורה שלכן נדחה אחיו של ר' יוחנן ויצאה בת קול ואמרה אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה של תורה בוז יבוזו לו אמנם הרי זבולן וישששכר היו שותפים בתורה אמנם מי שנותן אח"כ ללמוד בתורה נקרא מחזיק ביד עמלי תורה ולכן דין הקודם מי שהלוה לחבירו מעות היינו שנתן לו מעות על מנת להיות מחזיק בידו. אמנם מכר לחבירו פרקמטיא היינו שנעשה לו שותף ע"י מכירה גמורה שלוקח ממנו פרנסתו מכר אותה לו קידם מועד בהיותו בעה"ז יש מי שאוסר לתבוע את דמיה במועד לאחר המיתה לפי כי האדם אינו משלם לו אלא הקב"ה אלא א"כ יהא הלוקח אדם שאינו מצוי במקום המוכר שהרי נתבאר בהלכות פסח כי האדם הוא הולך לכמה עולמות ע"ד משחז"ל עתיד הקב"ה לתת לכל צדיק וצדיק יש עולמות ולכן אפשר כי הלוקח ממנו המעות אינו מצוי במקום המוכר לפי שהגיע לו איזה העדר המונע אותו ונזדמן לו בח"ה דהוי כדבר האבד כי מאחר שאדם זה לא נמצא אצלו צריך לתבוע ממנו חלקו אמנם מ"ש ולי נראה שכיון שזקף עליו המעות בחובו וכו' הוא ענין הנוגע בדבר הגשמי:

[ד] אם יש לו סחורה שאם לא ימכרנה עתה יפסיד וכו' אשר חז"ל הגידו שחייב אדם ללמוד וללמד תורה למד ולא למד אין לך הבל גדול מזה ולכן על עיקר זה הוא היה אומר אם יש לאדם סחורה היינו של תורה שאם לא ימכרנה עתה יפסיד שהרי לא למד ומפסיד מהקרן מפני כי כן הוא נענש מותר למכרה אבל אם לא יפסיד מהקרן כגון משחז"ל המלמד לתלמיד שאינו הגון כעוע"ג שנאמר כצרור אבן במרגמ' כן נותן לכסיל כבוד ואין כבוד אלא תורה שנאמר כבוד חכמים ינחלו עוד ירצה כמ"ש אם לא ימכרנה יפסיד מהקרן היינו משחז"ל כל האומר דבר בשם אומרו שפתותיו דובבות בקבר ולכן אדם זה יש לו סחורה של תורה מה שחידש בתירה שאם לא ימכרנה עתה לזולת מפסיד מן הקרן

ר"ל כי הנה כל ענין חדש נקרא מכירה דאלו לענין לימוד בלבד של עסק התורה אין זה נקרא מכירה לפי כי אין נמצא לו ענין מעלה זו כי שפתותיו דובבות בקבר אמנם לענין דבר של חדוש הוא מכירה ממש וכאשר אינו מלמד אותה נמצא מפסיד מהקרן כי אין שפתותיו דובבות בקבר כמו שביארתי בפי' שיר השירים משחז"ל שפתותיו שושנים (שיר ה) אל תקרי שושנים אלא ששונים שכונת חז"ל לומר אין שפתותיו של כל אדם נקרא שושנים אע"ג שיהיה צדיק אלא ע"י ששונים וחוזר לומר הדבר בשם אומרו אבל אם אינו מפסיד מן הקרן כגון שאין בו דבר חדש אינו מוכר ומ"מ אם הוא בענין שאם ימכרנו עתה יהיה לו מעות בריוח כגון רבי יוחנן כשהיה לומד ההלכה עם רשב"ל ע"י מה שהיה מקשה עליו היתה מתרחבת ההלכה ומרויח כמשחז"ל אצל ברחובות תתן קולה היכן שמתרחבת ההלכה ולכן יוציא יותר לשמחת י"ט כי ע"י הפלפול מוציא יותר תורה והיינו לשמחת י"ט לעתיד כנ"ל מותר למכיר ומ"ש ולי נראה שלא נאמרו דברים הללו אלא במי שיש לו מעות מועטים דבר פשוט הוא ומובן הענין מתוך הדברים הנזכרים [ח] אם הוא דבר שאינו מצוי תמיד לאחר המועד כגון ספינות ושיירות וכו' והוא הדבר אשר חז"ל הגידו בפ' טוב שם משמן טוב משל לשתי ספינות אחת שהיא פורשת לים הגדול ואחת נכנסת לנמל וכו' ושיירות הוא משחז"ל כאשר הולך האדם אל בית עולמו אומרים לו עולם שבאת ממנו דומה לישוב ועה"ז דומה למדבר אם אין אדם מביא מן הישוב מה יאכל במדבר ולכן על עיקרים אלו יאמר נא הדין אם הוא דבר שאינו מצוי תמיד כגון ספינות פורשות או שיירות שבאו או שהם מבקשים לצאת כי כאשר האדם מתבונן בדברים הללו יראה משל הפיקח שאמר חילוף הדברים אני רואה כי כאשר ראה בני המדינה שמחים אל גיל הספינה שפירשה בים הגדול ולא שמחו עם הספינה שבאה לנמל אמר להם חילוף הדברים אני רואה כלומר ידעתי כי התכלית שלכם הוא ללמד לאדם דעת כי מה האדם הוא ומה וחייו למה לולי התורה והמצוה שבעבורם קונה האדם שלימות הנפש ולכן אתם שמחים כשהלכה הספינה להיות מוכרים בזול ולוקחים ביותר ואתם מרויחים כי כן האדם כשהולך מן העולם מתעסקים בו וזוכים בו בכמה מצות לא כן בביאת הספינה כשנולד אדם מה הנאה ימצא לבני המדינה אמנם הפיקח אמר להם חילוף הדברים אני רואה כלומר אין המשל דומה לנמשל לפי כי המשל ימצא ענין הנוגע לבני המדינה אבל לא לענין הנוגע לאדם עצמו דהיינו נולד אדם מת אדם אינו מקביל למשל הספינה כלל כי אם האדם לא השלים נפשו מה מועיל לו שבני המדינה נתעסקו בו וזכו עמו ואיתא בזוהר פ' ויקהל דף קס"ט. וז"ל יונה דנחת לספינה דא איהי נשמתא דבר נש דנחתא להאי עלמא למהוי בגופא דבר נש וכו' וכדין ב"נ אזיל בגו האי

עלמא כספינה בגו ימא רבא דחשיבת לאתברא וכו' ולכן יאמר כי הפקח החי יתן אל לבו שמוכרים בזול כי כמה מרויחים במה שמתעסקים בהם ולוקחים ביוקר כי ע"י מה שמתרגשים על הצדיק בפטירתו אפשר כי אדם רשע מהרהר בתשובה כי יאמר בלבו מאחר כי זה כל האדם כל העומד להעשות כעשוי דמי ויחזור בתשובה נמצא שהאדם קונה דבר שהוא ביוקר כד"א ואת הנפש אשר עשו בחרן ועוד קונים ביוקר הוא מ"ש בזוהר פ' פנחס בפ' כי אין מעשה וחשבון וכו' בשאול אשר אתה הולך שמה וכי הכל הולכים לשאול אין אפילו צדיקים גמורים הולכים לשם להוציא אותם רשעים שהרהרו בתשובה ולא היה להם מציאות לעשות אותם הצדיקים הולכים לשאול וחוזרים אותם הרשעים ומהרהרים באותה מחשבה טובה ומעלה אותם הצדיק והיינו בקנין שקונים ביוקר ע"ד משחז"ל בפ' הבן יקיר לי אפרים ביוקר עומדים לי הרי כי וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח ולכן החי יתן אל לבו למכור ולקנות בלבו כל הדברים האלה אפי' שלא לצורך תשמישו ר"ל כי אע"ג שהוא אדם כשר ואינו צריך לענין משלים הללו ראוי לקנות אותם לו להיות עמו בדרך סחורה ללמד לזולת דעת ויראת ה' להשתכר לנפשו ולזכות ע"י אחרים והוא הדין לירידים הקבועים מזמן לזמן היינו מדת היסורין ואשר מתהפך הגלגל על האדם ויורד מכחו ויורד מנכסיו כי כל אלה הענינים הם מום קבוע מזמן לזמן איש לא נעדר ממאורעות הזמן והיו לאותות לאיש תועה מדרך השחל שמותר לקנות מהם יראת ה' ולהחיות את נפשו אכל מקומות שיש להם יום קבוע יום השוק בכל שבוע דבר מצוי אצלם אינו מותר למכור. ולקנות בתוך המועד דהיינו ביום. השוק היינו ענין מגולה שהדוגמא לזה כי אין צורך לאדם ללמד לזולת ולהוכיח מאחר שהוא דבר מפורסם לעין כל כי זה מעין מש"ה אל תוכח לץ ישנאך שהרי יש לכל ללמוד מעצמו בדברים המפורסמי' ואם לא למד ביום שוק זה הרי יש לו ללמוד ביום שוק אחר וכן נמי הוא הענין באדם שאין לו להוכיח באותו שבוע אולי ילמד בשבוע הבאה ביום השוק כי הרמז שלו על משחז"ל היוצא עליו שם רע אפשר שיש לו אויבים אמנם אם הוא קלא דלא פסיק נראה שהוא אמת ולכן אין לאדם זה להוכיח אותו על פניו בשבוע זו ביום השוק אשר שמע עליו דילמא הוא קלא דפסיק ולכן ממתין עד יום השוק בשבוע הבא בא יבא לראות אם נפסק הקול ולכן לעולם אין זה דבר האבד כנזכר:

עוד יובן הענין כלפי שמיא כי נמצא ענין סחורה לתורה ולתעודה כדאיתא בזוהר פ' בשלח דף ן'. וז"ל ר' חייא פתח היתה כאניות סוחר דא כ"י ממרחק תביא לחמה כד"א הנה שם ה' בא ממרחק תביא לחמה באר דרגא דשארי עלה וביה אתמשכו. כל אינון נחלין ומבועין וכו' הנה נתבאר מן המאמר איך כ"י עושה ענין סחורה ולכן יאמר כל

סחורה אסורה אפילו כל שהוא כדי שלא לעשות פגם בכ"י כי עתה הוא זמן הנמצא סחורה עליונה זו ולכן אסור בין למכור בין לקנות כדאיתא בזוהר פרשת שמיני דף מ"ב. וז"ל ר' אבא פתח ואמר אשת חיל מי ימצא דא כ"י דאיהי אשת חיל כמה דאמרן וכו' מי ימצא מאן יזכה למהוי בה בשלימו ולאשתכחא עמה תדירה ורחוק מפנינים מכרה מקחה מבעי ליה אלא לכל אינון דלא אתדבקו בה בשלימו ולא שלמין בהדא היא מכרה לון בידא דעממין אחרנין כד"א ויעזבו בני ישראל את ה' וימכור אותם ביד סיסרא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר ענין המכירה שמוכרת כ"י וממילא משתמע ענין הקניה למי שהוא הולך תמים ופועל צדק כדאיתא פ' אמור שנא' ה' מי יגור באהליך וכו' אינון דמתקנין למטרוניתא מנהא ושוו לה עטרהא ואתקינו תכשיטהא כל חד פועל צדק אקרי ואינון כחדא עמה ולכן בגשמי אסור בין לקנות בין למכור דרך חול ואפילו אם הלוה מעות על מנת שיתנו לו אח"כ יין או סחורה אחרת כדי להשתכר אינו יכול לילך ולתובעם אלא א"כ אינם מצויים אחר המועד דהוה להו דבר האבד וכבר נתבאר למעלה ענין דבר האבד בכמה פנים ובענין זה שמקדים ישראל ונותן המעות לעכו"ם להרויח היינו כח המסור ביד הישראלי מן הקדושה ונותן לעכו"ם כדי ליקח ממנו אותו חלק הטוב אשר בו בסוד ואתה מחיה את כלם וזה הוא ע"ד מה שעושה האדם השלם עם הרשע ע"י התורה שמלמד אותו שואב ולוקח ממנו חלק הטוב כמו שנתבאר בפ' יגמור נא רע רשעים ותכונן צדיק ולפי כי בעכו"ם אין בו כל כך חלק מן הקדושה לכן אסור ללמד תורה לעכו"ם אפילו אדעתא דהכי לפי כי אין בו דבר הצריך לכך אמנם לענין של סחורה שהוא דבר נמשך מכ"י לאיש הישראלי שנאמר ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה לכן נמצא כח ביד האיש הישראל למכור ולקנות עם העכו"ם כדי להרויח ע"ד מש"ה ורחוק מפנינים מכרה ולכן זה שהלוה מעות לעכו"ם אם לא ילך בחול המועד למקומם ויתבעם הוה ליה דבר האבד כי כן נמי למעלה כ"י בח"ה מלקטת שושנים שנאמר דודי ירד לגנו לעה"ז למטה ללקוט שושנים בעבור אותו המזון שהיא נותנת להם מי שהלוה לחבירו מעות מותר לתובעו הוא משחז"ל בפ' יום ליום יביע אומר היום לווה מן הלילה והלילה לווה מן היום וסוד הענין כי הנה הפרש הנמצא בהלואות הללו שמנו חז"ל יתבאר במקומו בדיני הלואה כאשר יזכני ה' כי לא על חנם האריכו למעניתם השמש לוה מן הירח הירח מן הככבים וכו' אמנם ענין הנוגע לענין זה הוא כי הלואה זו הוא ענין אור כפי פשוטו כי לילה לוה מן היום אור מאותם ה' פעמים אור דמעשה בראשית כדאיתא בזוהר בפ' אור זרוע לצדיק כי הוא גננא דגנתא ועבד שורין שורין להאי אור כנזכר שם וכן היום לוה מן הלילה בסוד אור חוזר ולכן מי שהלוה לחבירו כד"א הלא

היא חברתך ונאמר ואהבת לרעך כמוך ופי' הפסוק מי הוא רעך אני ה' כד"א שמח תשמח רעים אהובים כדאיתא בזוהר פ' תרומה ולכן מותר לתבעו בח"ה לגבות מעותיו כי כן דרך האיש לתבוע בפה ואין צריך לומר שמותר לגבות חוב מן העכו"ם הוא. מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ג. וז"ל כד ערלה שרי על קיימא קדישא לסאבא מקדשא כדין ההוא מקדשא אתעכב מלאתגלאה רזא דאת קיימא מגו ערלה וכד האי נגה עאל לגו ואפריש בין ערלה ובין מקדשא כדין אקרי חשמל חש ואתגליא מל מהו מל כד"א מל יהושע וכו' הנה הדבר מבואר מדברי המאמר והוא נכנס ליטול האור משם כנז' לקמן ולכן נמי מותר לגבות חובו מן העכו"ם:

מכר לחבירו פרקמטייא קודם מועד וכו' הנה נתבאר ענין מי שהלוה לחבירו מעות אשר הוא בסוד האור הנזכר אמנם פרקמטייא הוא בסוד כלים כי כן נאמר כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור ולכן יאמר נא מכר לחבירו פרקמטייא דהיינו כי אדם עליון מכר לכ"י קודם מועד כלים הצריכים לה יש מי שאוסר לתבוע דמיה במועד לפי כי כן נמי למעלה אינו תובע אלא אם כן יהא הלוקח אדם שאינו מצוי במקום המוכר ונזדמן לו בח"ה דהוי כדבר האבד מה שאין כך למעלה כי הנה כ"י היא מצויה תמיד אצל אדם העליון שלכן נאמר מצא אשה מצא טוב בכל שעה ויפק רצון מה' כי רצונו לתבוע דמי הכלים שנתן לה ולכן נמצאת אצלו לפרוע מעותיו כי הוא בסוד אור חוזר:

ואם נאמר כי הפרקמטייא הוא מש"ה היתה כאניות סוחר והיינו הפרקמטייא מש"ה ממרחק תביא לחמה יצדק לומר ענין מכירה מפני כי הנותן זה הלחם ימצא לו הנאה מנתינה זו ומרויח בסוד ברכות לראש צדיק כדאיתא בזוהר כי מלמעלה באים עליו ברכות גם מלמטה ע"י אותה עטרה שניתנה בראש צדיק חי עלמין ולפי שנתן אותה לפני המועד לכן אסור לתבוע דמיה במועד בענין הגשמי לפי כי למעלה כבר קבל דמיה קודם המועד וכן נמי מ"ש אלא אם כן יהא הלוקח אדם שאינו מצוי במקום המוכר ונזדמן לו בחול המועד דהוי כדבר האבד והא לית למעלה:

אמנם כאשר נאמר כי זה המוכר הוא מט"ט לחבירו הוא הצדיק והכי קאמר מכר מט"ט לחבירו הצדיק בסוד כי ישבו אחים יחדיו פרקמטייא זו הכלה שלכן אחז"ל כל המברר מקחו של צדיק כאלו קיים עשרת הדברות כי הנה מקחו של צדיק היינו אותו שדה שקנה אברהם מעפרון סטרא אחרא ותהי לו כבת כמשחז"ל בת היתה לאברהם בכל שמה לאחר שקנה אותה וגדל אותה בכסף מלא אז מלת מלא שהוא ע"א ממלא אותו ונעשה עב נמצא אברהם מברר מקחו של צדיק מן הקליפות ולכן מקיים עשרת הדברות שהם עשרה מדות של החתן לפי כי כאשר נשלמת הכלה היינו שלימות שלו ולכן כאשר

פרקמטיא זו מאז מתחילה קודם המועד היא ביד מט"ט בסוד כי שמי בקרבו מכר אותה לחבירו הצדיק והוא לצורך המועד אסור לתבוע את דמיה במועד לפי שהרי הכלה הזמינה לכל חילין דילה במועד לאעטרא יתהון אלא אם כן יהא הלוקח אדם שאינו מצוי במקום המוכר ונזדמן לו בחול המועד כי כן באמת הצדיק אינו מצוי אצל המוכר מט"ט בעולם היצירה רק הוא מצוי תמיד למעלה בעולם האצילות ומכ"ש במועד אמנם בח"ה נמצא אצלו עתה נזדמן לו אמנם בתפלת מוסף פונה למעלה והוי כדבר האבד ע"ד שנאמר בו בזמן החול צדיק אבד: אם יש לו סחורה עתה שאם לא מוכר אותה יפסיד וכו' מאחר שהנחתי כי הסחורה היא מכונה לאשת חיל שנאמר בה היתה כאניות סוחר ולכן יאמר אם אדם הגשמי יש לו סחורה שאם לא ימכרנה עתה יפסיד מהקרן מותר למוכרה לפי כי כן הדוגמא של סחורה זו למעלה כך הוא כי הנה האדם הקדוש יש לו סחורה זו הכלה שאם לא ימכרנה לצדיק מפסיד מהקרן כי הנה נאמר זכר ונקבה בראם ויברך אותם ושרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה. ולכן ימצא שמפסיד אותה ברכה מהקרן שלו ולכן מוכר אותה במועד לאיש צדיק ועוד יהיה מה שאמר בזוהר פרשת פנחס דף ר"ך. לא אצטריך לאפקא איתתא למהוי באתר אחרא עד דבעלה יהיב לה רשו וכו' מנ"ל מצדיקו של עולם דיהיב לה רשו וכו' והנה מבואר מזה המאמר כי השכינה נמצאת עם האדם הגשמי הצדיק דאיתא פרשת פנחס דף ר"ך. וז"ל דיתיבת גו צדיקי וכו' בערב היא באה לגבי בעלה ובבקר היא שבה לגבי צדיקייא דעלמא וכלא ברשותא דבעלה הה"ד וצדיק חונן ונותן וכו' ואיתא בזוהר פרשת תרומה קל"ה וז"ל ארחיה דעלמא מאן דבעי לנסבא אתתיה דבר נש מניה איהו קפיד ולא שביק לה אבל קב"ה לאו הכי אע"ג דכל רחימו דילה לגביה ורחימו דיליה לגבה מניה נטלין לה וכו' תקחו את תרומתי עכ"ל ולכן יאמר אם ת"ת ישראל יש לו סחורה זה הכלה שאם לא ימכרנה עתה יפסיד מהקרן הוא מ"ש בזוהר פרשת ויקרא דף כ"ד: וז"ל המועל בהקדש משלם קרן וחומש הה"ד ואת חמשיתו יוסף עליו קרן ו' חומש דיליה ה' וכו' נמצא כי אם אינו מוכר אותה לאדם הגשמי מפסיד אותו קרן שנותן האדם בעבור כן ולכן מותר למכרה על דרך זה אבל אם לא יפסיד מהקרן לא והענין כי הנה יש ענין מכירה אחרת שנאמר בה ומכרתי את הארץ ביד זרים והוא דין בתי ערי חומה אין זה מקומו והנה בסוג מכירה זו אם אינו מוכר אותה אינו מפסיד מהקרן רק כי אינו מרויח לא ימכור כי אין זה דבר מוכרח שתרד למטה בעולמות בח"ה תסתפק בעליונים ומ"מ אם הוא בענין שאם ימכרנה עתה יהיה לו מעות בריות מהסחורה ויוציא יותר לשמחת י"ט שהרי נמצא לו ריוח בתפלת מוסף ומוציא יותר שפע לשמחת י"ט מותר למכור:

וכפי הדרך שנתבאר למעלה במט"ט ירצה מאחר דקים לן כי היחוד של צדיק וצדק הנעשה בחול הוא על ידו כדאיתא בתיקונים לכן יאמר אם יש לו סחורה מט"ט של היחוד הנעשה על ידו שאם לא ימכרנה עתה ויעשה היחוד מפסיד מהקרן לפי כי מט"ט נקרא נער שנא' ונער קטן נוהג בם ואז הוא בזמן חסרון של הלבנה ולכן נער הוא שוטה כמו שאומרים חכמים ז"ל ושם אתנו נער עברי נער שוטה עברי שונא וכאשר עושה יחוד זה הוא עילה בסוד הזקנה כי כן אליעזר כשעשה שליחות של רבקה שם נאמר אל עבדו זקן ביתו ולכן הוא אמר נער הייתי גם זקנתי כמו שאומרים חכמים זכרונם לברכה פסוק זה שרו של עולם אמרו נמצא כי אם לא ימכרנה סחורה זו עתה מפסיד מהקרן אשר קרן עור פניו שנאמר זקן ביתו זיו איקונין שלו דומה לאברהם ולכן מותר למכרה בחול המועד אבל אם לא יפסיד מהקרן לא ומכל מקום אם הוא בענין שאם ימכרנה עתה יהיה לו מעות בריוח ויוציא יותר לשמחת יום טוב דהיינו כאשר ימכרנה לצדיק עלין ודאי יהיה לו ריוח ויוציא יותר לשמחת יום טוב כי הוא יהיה בראש הקרואים דמועד ומוציא יותר בסוד אור חוזר ולכן מותר:

אם הוא דבר שאינו מצוי תמיד לאחר המועד וכו' בסוד אותו אור חוזר לפי כי לעולם אותו אור לא ראי זה כראי זה כי מה שמתברר ועולה היום אינו כמו האור והניצוצות המתבררים למחר ולכן יאמר אם הוא דבר שאינו מצוי תמיד לאחר המועד כגון ספינות או שיירות שבאו או שהם מבקשים לצאת שהרי נאמר באשת חיל היתה כאניות סוחר ואיתא בזוהר פרשת בשלח דף נ': וזה לשונו היתה כאניות סוחר דא כנסת ישראל ממרחק תביא לחמה בחד דרגא דשרי עלה וכו' ונאמר שם אניות יהלכון ולכן אם מכרו בזול או לקחו ביוקר מותר למכור ולקנות שנאמר ורחוק מפנינים מכרה ונאמר סדין עשתה ותמכור וחגור נתנה לכנעני כי מה שאמר הכתוב סדין עשתה ותמכור היינו לצורך תשמישו והבן אמנם מה שאמר וחגור נתנה לכנעני היינו לעשות סחורה ולהשתכר ולכן מותר והוא הדין לירידין של כותים שהם קבועים מזמן לזמן שמותר למכור ולקנות מהם שהרי כך היא המדה למעלה שיורדת בעולמות למטה כמה שאמר הכתוב דודי ירד לגנו ויש לה ריוח בזה ללקוט שושנים אבל מקומות שיש להם יום השוק יום אחד בשבוע אינו מותר למכור ולקנות ביום השוק שבתוך המועד לפי כי הנה המדה זו תמיד היא היורדת למטה בעולם התחתון במקום הנקרא שוק שהוא בעולם הבריאה כנודע מן הדין של נר חנוכה כי בשיעור של השמן צריך ליתן לתוכה כשיעור עד שתכלה רגל מן השוק וכן הענין בזה השוק אינו מותר למכור ולקנות בשוק זה שבתוך המועד כלומר כי שוק זה עצמו הוא בתוך המועד מאחר כי כן כל העולמות הם מזומנים למעלה בסוד קריאי מועד

כנזכר בזוהר פרשת קרח הובא למעלה כי חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולאעלא להון תחות גדפהא אימתי בזמנא דמועד שריא בעלמא ולכן הוא אומר כי מאחר שיום השוק הגשמי למטה הוא בתוך המועד אינו מותר למכור ולקנות שאין זה דבר האבד אלא דבר קבוע שאם אינו נמכר בענין הגשמי ביום השוק שבתוך המועד מוכר הוא ביום השוק שלאחר המועד כי כן נמי למעלה אין זה דבר חדש לומר שהוא דבר האבד שהרי הוא ענין קבוע מעשים בכל יום כדבר האמור: [ו] אשר חכמים הגידו בפסוק שור או כשב או עז כי יולד שהיל"ל טלה או גדי אלא לפי שהבעל חי משעת שנולד הוא שלם בכל מה שאפשר לו עד יום מותו לא כן הוא חלק חי המדבר כי בכל יום מוסיף ועולה במעלו' יותר על מה שעבר אשר על כן אותו החלק שנוסף בו זה הוא לאדם בערך מציאה לפי כי הוא דבר הבא אליו מחדש מה שלא היה נמצא אתו מקודם לכן ועוד טענה אחרת מפני כי אין זה כמו בחינת הנפש שהיא קבועה בקרב איש לעד עד יום מותו אז הרוח תשוב אל ה' אשר נתנה אמנם זה החלק שמרויח האדם ע"י מעשים הטובים לא כן הוא לעומת שבא כן ילך (קהלת ה) הלא זה הדבר שהיה החכם מתפעם ואומר גם זו רעה לעומת שבא כן ילך ומה יתרון לו שיעמול לרוח כי אמר תרעומת גדול על האדם אשר עשה כל עמלו בתורה ובמצוה עד שקנה אותו הרוח חדש ואחר כן לא דעת ולא הבונה להתמיד בכל מעשיו כדי להשאיר אותו חלק מן הקדושה בקרבו ולפי כי לא כן עשה לכן לעומת שבא הרוח אצלו כן ילך לכן גם זה הדבר הכל הוא שלאחר אשר טרח פעל ועשה וקנה לו רוח חדשה לא נשמר מדבר רע והלך לו אותו הרוח ולכן יאמר נא מציאה אסור לטרוח ולחפש עליה היינו הרוח זה אשר נוסף לאדם על ידי מעשיו כאשר נאבד ממנו אסור לטרוח עליו לפי שהוא יטמא לטינא ובר טינא כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קכ"ח. וז"ל ההוא עובדא דבעי לאשתדלא ביה בעי למקניה ליה באגר שלים בכל מה דיבעון מניה וכו' ורוח קדושא לאו הכי אלא באגר שלים ובאשתדלותא רב וסגי ובאתתקנותא דגרמיה ובאתדכאותא דמשכניה וברעותא דלביה נפשיה ולואי דיכול למרווח ליה דישויה מדוריה עמיה ועכ"ד דיהך באורח מישר דלא יסטי לימינא ולשמאלא ואי לאו מיד אסתלק מניה ואתרחק מני' ולא יכיל למרווח ליה כבקדמית' וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מי שהרויח תוספת רוח הקדש או איזה חידוש ואחר כך הלך ממנו קשה להשיג אותו כמתחילה ולכן יאמר מציאה הוא אשר מצא רוח הקדש או תוספת רוח ונאבד ממנו אסור לטרוח עליו כי הנה נתבאר מן המאמר כמה חיפוש וטורח צריך לעשות ועדין הוא ספק ולואי דיכיל למרוח ליה והנה בא לזה דוגמא כנו נהר שהציף דגים על שפתון אסור לאוספם כדי לכבשם שהדוגמא לזה הוא אותו נהר

העליון דנגיד ונפיק דמניה נפקין נשמתין כדאיתא בזוהר והנה נודע מהזוהר כי הנשמו' הם נמשלים לדגים אסור לאוספם כדי לכבשם על ידי חומץ וכיוצא שהוא מחמיץ על ידי מעשים רעים כדאמרינן מנלן דהחמיץ כורש אלא אם כן יהיו ראוים לאכול מהם במועד דהיינו להיות נכנסי' בגוף האדם בסוד העיבור כנודע: [ז] המלוה את חבירו על חפץ או על סחורה וכו' בלי ספק כי הלואה זו היינו מתורה ומעשים טובים שמלוה אדם את חבירו היינו שהלך לבית עולמו להועיל לו כגון שלומד בתורה לשמו או נותן צדקה וכיוצא להועיל אף על גב כי נתונים המה לו והתועלת נעשה לו מכל מקום עשה אלה כדי להרויח מן המת בחינת נפש או ניצוץ ממנו היינו המלוה את חבירו על חפץ ויש נמי מלוה על סחורה הוא הדבר שביארתי כמה ששנינו הוי מתלמידיו של אהרן דיש להבין מאחר שהתנא מצוה הוי מתלמידיו שמע מינה כי יש יכולת ביד האדם להיות תלמיד של אהרן והדבר רחוק היכי משכחת וכי תימא כי דהיינו מה שאמר אחר כך אוהב שלום ורודף שלום היל"ל אוהב שלום ורודף שלום וכו' יהיה מתלמידיו של אהרן אמנם כונת התנא לאשמועינן כי כל הדברים צריכים כונה וההסכמ' על הדבר בתחילה הוו מתלמידיו של אהרן כך תעלה על לבך רוצה אני להיות מתלמידיו של אהרן ואנן קים לן בא לטהר מסייעין אותו ולכן יבוא לידי גמר ותהיה אוהב שלום וכו' על פי מדותיו של אהרן ובכן מתקיים כך להיות תלמיד ממש של אהרן וכן נמי בנדון דידן המלוה את חבירו תורה ומצוה על סחורה כי טוב סחרה מסחר כסף להיות מתנהג על פי מדותיו וזה היה על תנאי שאם לא יפרע לו לסוף כמה ימים יהיה קנוי לו אותו חפץ או סחורה כלומר אם אינו נעור ולא התמיד הענין יהיה קנוי למת התורה והמצוה ואינו נשלם זה שעשה הענין ויש אוסרים לעשות על מנת כן אלא כך יעשה סתם והענין מתקיים מעצמו: [ח] כותי שפרע לישראל יין בחובו מותר לקבלו ממנו וכו' הנה נודע הוא כי העונות אשר יעשה האדם הוא מגביר כח ס"א ואמלאה החרבה על ידי מעשיו וכאשר יעשה תשובה מאהבה זדונות נעשו כזכיות ואז ס"א על כרחו צריך להוציא אותם העונות שנעשו מלאכים קטיגורים כמו ששנינו העוש' עבירה קנה לו קטיגור אחד לפי שנעשו מלאכים טובים סניגורים לאדם והיינו מ"ש הדין כותי ס"א שפרע לישראל השב בתשובה יין היינו אותה התורה שהיה למד בטומאה שנאמר ולרשע אמר ה' מה לך לספר חקי ואיתא בזוהר בהיכלות פקודי באותה ס"א שמטמאים אותה ולוקחים אות' וכאשר חזר בו איש הישראלי חזר ופרע ס"א בתורה שנקרא יין לישראל בחובו בעבור אותו החוב הוא העון שנתן לו ישראל מותר לקבלו ממנו דכמציל הוא מידו מאחר שכבר עמד עמו זמן מה עתה הוי כמציל מידו ולכן מותר::

[ט] מי שצריך לקנות יין בעת הבציר וכו' היינו איש הנלבב העוסק בתורה אדעתא למהר הגאולה דהיינו עת הבציר כי בארבע דברים נמשלה הגאולה אחת הוא בבציר כמש"ה ביום ההוא כרם חמד ענו לה לפי כי כן החרבן היה בעבור התור' שנאמר על מה אבדה הארץ וכו' על עזבם את תורתי ולכן צריך לקנות יין של תורה בעת הבציר למהר הגאולה היינו לשתות כל השנה שלכן לעתיד נאמר יטפו ההרים עסיס ונאמר חכלילי עינים מיין כמשחז"ל מביא ענבא אחת ונותנה בקרן זוית וממנה מסתפק וכו' ואם יעבור המועד לא ימצא כמו שמוצא עתה שהוא בנוי ממלאכה ויש לו זמן ללמוד בתורה לכן נחשב דבר האבד ולענין צורך החרבן ולכן מותר לקנות ולתקן החביות היינו כמו ששנינו קנה לו דברי תורה ולתקן החביות כמו ששנינו יש קנקן חדש מלא ישן ולזפתן היינו לעשות סיגופי' בעצמו בעבור כך ע"ד משחז"ל שחורות כעורב המשחיר פניו על דברי תורה ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד לפי כי כל הדברים האלה יותר טוב לעשות אותם בזמן החול לא כן עתה אבל יותר מכדי שתייתו לא יקנה כלומר אף על גב שהותר ללמוד ביותר על כונה טובה זו ולעשות כל האמור אמנם יותר ממה שיכול עתה להבין בתורה לא הותר לו משום שהוא טרחא יתירה:

[י] מוכרי תבלין או ירק וכו' הנה באמת מי שהוא בעל חכמה יקרא שיש לו חנות למכור ע"ד שמנו שבח של ר' ישמעאל עליו השלום חנות מיוזנת בפי' רש"י ז"ל שהיו מיומנים לו ד"ת לכל השואל היה לו מה להשיב וכן נמי בנדון דידן מוכרי תבלין של תורה שמשיב טוב טעם על כל דבר וכן ירק או כל דבר שאינו מתקיים כי אין זה זולת הוראת שעה כגון ענין איסור והיתר פותחין ומוכרין כדרכן ר"ל פותחין בתורה או פותחין תחילה במסכתא וכיוצא ומוכרים כדרכן בפרהסיא ללמד ברבים כדרכן שהכל יודעים שהם לצורך המועד ר"ל הכל יודעים כי כל דברי תורה הללו הם דברים הצריכים עתה לצורך המועד כמשחז"ל משה תקן לישראל ללמד תורה ברבים הלכות פסח בפסח וכו':

[יא] מוכרי פירות כסות וכלים וכו' הרי נאמר ענין הנוגע לעסק התורה אמנם לענין עסק המצוה נהפוך הוא כי צריך לעשות בצינעה שלכן מוכרי פירות שהדוגמא לזה הוא מי שעושה מצות האוכל פירותיהן בעה"ז והקרן קיימת לעה"ב וכן המתעסק במצות לעשות כסות היינו חלוקא דרבנן וכן נמי כלים אחרים לצורך תיקון האיברים שלו להיות שיהיו בערך כלים לצורך הקדוש' והשראת השכינ' בתוכם כד"א הברו נושאי כלי ה' ונא' וצמית והלכת אל הכלי' כמשחז"ל אלו הצדיקים וביארתי כי לפי שהצדיק עשה מצות בכל אבר ואבר שבו לכן האיברים שלו נעשו כלים להשראת הקדושה לכן בכל אלו הדברים מוכרים בצינעא לצורך המועד שלעתיד לבא כיצד היתה החנות דהיינו המקום שמוכן

בו לעשו' מצוה פתוחה למבוי או לזוית זו דהיינו במקום מוצנע פותח כדרכו ואם היתה פתוחה לרשו' הרבים דהיינו בפרהסייא פותח אחת ונעל אחת כי העיקר לעשות בסתר מצוה שנאמר מתן בסתר יכפה אף ועי"ט האחרון של חג הסוכות שהרמז לזה הוא ליום שהקב"ה נוטל ס"ת בחיקו ואומר מי שעסק בתורה יבא ויטול שכרו וכו' ולסוף הקב"ה אומר לעכו"ם מצוה קלה יש לי וסוכה שמה אני נותנה לכם וסוף מבעטים בה שנאמר ננתקה את מוסרותימו וכו' כדאיתא בסוכה ובילקוט לכן אם כונתו לכך כי אז עכו"ם טוענים ישראל שקבלוה היכן קיימוה והקב"ה מעיד ואומר אני מעיד שקיימו את התורה לכן מוציא מעשיו ומעטר את השוק בפירות של המצות שלו כי הנה הקרן קיימת לאותו יום של החג הנזכר כל זה מותר לעשות בשב"ל כבוד י"ט שאנו מקוים לעתיד כנ"ל:

[יב] אין לוקחי' בתים ואבנים עבדים ובהמה וכו' בלי ספק כי כל איש הישראלי אשר יקרא מה שמשבח עצמו החכם ואומר בניתי לי בתים יתבונן משחז"ל אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות אמנם עוד זאת נלמד מדבריו כי היה מקיים מה ששנינו יהי ביתך בית ועד לחכמים כי בזה מלת לי שר"ל שהי' בנין קיים שלכן יזכה להיות לו מקום קבוע בעה"ז ומה גם בג"ע ונוסף עוד בעולמות העליונים ולכן בא בדין זה אין לוקחים בתים וכו' כלומר אחוך שמע לי מאחר כי כן צריך לכל איש ישראל לעשות בית מועד לכל חי ולכן צריך לבנות לו בית מושב בג"ע התבונן שיהיו מעשיך לשם שמים ולכן אין לוקחים בתים הם הידועים ואבנים הם דוגמא למשחז"ל עתידין תחומי ירושלם להיות י"ח מיל על י"ב מיל אבנים טובות ומרגליות עבדים הם הנזכר בפ' קניתי לי עבדים ושפחות ובהמה היינו ע"ד משחז"ל אלו בני אדם ערומים ביראה שעושים עצמן כבהמה כנ"ל כל אלה הדברים אין לוקחים אותם אלא לצורך המועד שלעתיד ביום הסעודה שעתיד הקב"ה לעשות לפי כי ריבוי המצות מועיל לאותה פרקמטיא אשר חז"ל הגידו דעביד פרקמטיא אכיל משתות' או לצורך המוכר היינו אותו שהפסיד הבית שלו שבג"ע כמשחז"ל כל א' יש לו חלק בג"ע זכה נוטל חלקו וחלק חבירו ולכן אין לו מה יאכל לעה"ב או לצורך השכיר המלמד אותו להועיל שמוליך הדברים הנקנים הם דברי תורה חוזר ושונה אותם שאין לו מה יאכל וע"י כך קנה לו דברי תורה כל זה מותר:

[יג] להלוות לעכו"ם ברבית וכו' הנה ענין ההלואה הוא שלפעמים ממשיך איזו נשמה לקליפה לדעתו ע"ד מש"ה עת אשר שלט האדם באדם לרע לו או ע"י שממשיך עליו השפעה יתירה לרע לו כדי להוציא ממנו חלק הטוב וליקח אותו שלכן נאסר ענין הרבית לישראל באופן זה רק ע"י לימוד התורה שקולט ממנו חלק הטוב הנמצא ברשע הלא זה דברי חז"ל בסמיכות ערי מקלט לפ' וזאת התורה לומר כי כמו שעיר מקלט קולט כך

התורה קולטת ולענין שלנו ירצה כי היכי שקולט עיר מקלט כך ע"י התורה קולט הצדיק הטוב הנמצא ברשע אך ע"י כסף נאסר לפי כי הוא דוגמא למצוה וע"י המצוה הוא זוכה לקנות הבית שהוא חלק שלו בג"ע כמשחז"ל נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע ולכן נא' לנכרי תשיך כי אין לו חלק ונחלה בקדושה וע"י הכסף קונ' ממנו חלק הטוב שבו ולכן הדין הוא להלוות לעכו"ם ברבית לאותם שרגילים ללוות ממנו מותר לפי כי הנה ע"י כך לוקח אותו חלק של הטוב הנמצא בו והוא בכלל דבר האבד אם מניח אותו וגם לאותם שאינם רגילים ללוות ממנו מותר והוא שיקח רבית של שבוע ראשון ויוציאנו בשמחת י"ט כי זה הוא דוגמא שמוציא לאותו י"ט שעתיד לעשות הבית לצדיקים לעתיד לבא:

[יד] הלואה דשולחנות בקביעו' וחילוף אסור הענין יתבאר במקומו ומובן הוא כי הנה דרך עראי אפשר להרויח מן הכותי לפי כי אין אנו יודעי' אם נמצא בו דבר טוב לקחת אותו ע"י המצאה זו אבל דרך קבע לו הכל ימצא בהם דבר טוב ולכן דרך קבע אסור:

עוד תשוב ותראה ביאור דינים הללו לענין הנוגע כלפי שמיא וכך היה אומר מציאה אסור לטרוח ולחפש עליה הלא זה הדבר אשר חז"ל הגידו ג' דברים באים בהסח הדעת משיח מציאה עקרב ולכן זה יהיה משפט המציאה דוגמא לשני הדברים כי ענין משיח כבר נאמר השבעתי אתכם אם תעירו ואם תעוררו את האהבה כמשחז"ל השביע הקב"ה לישראל שלא ידחקו על הקץ וגמירי אין בן דוד בא במועד ולענין עקרב נמי הוא הקליפה שעקר בית של השכינה כדאיתא בתיקונים אין שולט במועד אמנם ענין המציאה שייך להיות במועד שנאמר מצא אשה מצא טוב אמנם אסור לטרוח ולחפש עליה לפי שהיא אצלו כדאיתא בזוהר פ' תזריע דף מ"ה וז"ל ר' יוסי פתח קרא אבתרי' ואמר גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה גמלתהו טוב היא זמינת טב לעלמא טב להיכלא דמלכא ולבני היכליה וכו' טוב אימתי בזמנא דאינון ימי השמים נהרין עלה ומזדווגן עמה כדקא יאות דאינון ימי חייה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הכלה זו מזומנת אצלו בפרט בימים של המלוי דהיינו במועד אשר לכן אסור לטרוח ולחפש על מציאה זו במועד לפי שהוא שלא לצורך וכגון נהר שהציף דגים על שפתו וכו' כי הנהר דוגמא לנהר זה היינו נהר היוצא מעדן להשקות את הגן שהציף דגים היינו מ"ש בזוהר פ' שמיני דף מ"ב דגים וחגבים אינן טעונין שחיטה וכו' הרי מבואר מדברי המאמר כי דג הוא בסוד הצדיק והנה בלי ספק כי כאשר נהר זה משפיע ברכה והוא מתפשט למטה כדאיתא בזוהר פ' פנחס וכן בתיקונים אימא עילאה עד הוד אתפשטת ובכן ימצא כי הציף דגים בסוד יוסף ובנימו על שפתו ולכן אסור לכבשם שהרי נאמר פרו ורבו ומלא, את הארץ וכבשוה ותחז"ל וכבשה כתיב האיש כובש את האשה ולכן אסור לאספם כדי לכבשם אלא אם

כן ראוים לאכול מהם במועד כי בהכי מתקיים אכלו רעים כי יוסף ובנימן אוכלים על שולחן אחר ותרב משאת בנימן:

המלוה את חבירו על חפץ וכו' הענין הוא בסוד כי ישבו אחים יחדיו כי ת"ת ישראל מלוה לחבירו הצדיק מאותו כסף דרגא חוורו דאברהם וזה היה על חפץ כמה שאמר הכתוב ולך יקרא תפצי בה או על סחורה כד"א ויקח אחת מצלעותיו וזה היה על תנאי שאם נא יפרע לו לסוף שמנה ימים בסוד אור חוזר באותה מדה שהוא סוף שמנה ימים כדאיתא פרשת שמיני דרגא תמינהא שיהיה קנוי לו אותו חפץ יש מתירים בענין הגשמי שהרי הוא קנוי למפרע ויש אוסרים לפי שנרא' כענין סחורה וכן נמי הוא נענין הנוגע למענה שהרי נתבאר כי כל מין סחורה אסור במועד כנ"ל הטעם:

עכו"ם שפרע לישראל יין בחובו וכו' הנה נתבאר בזוהר פרשת אחרי מות כי בזמן החרבן בגין דלאו אינון דכר ונוקבא כחדא אימא עילאה אריקת ברכאן עילאין לסטרא אחרא לכן עתה בזמן המועד עכו"ם סטרא אחרא פרע לישראל עליון יין בחובו הוא הדבר מה שאמר בזוהר פרשת שמיני דף מ' וזה לשונו תלמיד חכם ישראל קדישין כל חיי עלמא דירתין כלא תלייא בההוא עלמא דאתי בגין דאיהו חיין דכלא נעילא ותתא והוא אתר דיין דמנטרא שארי ואקרי יין ומתמן נפקין חיין וקדושה לכלא ויין דישראל בגין יין דישראל אחרא ודא בדא תלייא דהא ישראל לעילא ביה נטיל חיין ובגין כך אקרי עץ חיים עץ מההוא אתר דאקרי חיים ונפקי חיים ועל דא מברכין לקדוש ברוך הוא ביין ויין דישראל לתתא בהאי גוונא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר ענין היין כי הוא מסוד עולם העליון אשר שם הוא יין המשומר בענביו ולפי כי שפע זה משפיע לעכו"ם בעבור ההעדר דלאו אינון דכר ונוקבא כי הנה גם בגשמי האשה שמת בנה מביאה כלב ליינק בו דדים להקל החלב כדי שלא תצטער ולכן עתה עכו"ם פורע לישראל עליון יין זה בחובו שהרי של ישראל היה מותר לקבלו ממנו כי הנה יין זה לא נתנסך ולא הגיע אצל עכו"ם אלא שחזר אותה השפע למקומו לכן מותר לקבלו ממנו דכמציל מידו דמי:

מי שצריך לקנות יין בעת הבציר לצורך שתיית כל. השנה כי הדוגמא לזה הוא הדבר כאמור במאמר כי ישראל עליון הוא השותה יין זה המשומר בענביו ושמח בו ולכן מי שצריך לקנות יין הוא ישראל הנזכר כי הוא צריך אליו בעת הבציר ביותר לפי שהוא משמח אלהים ואנשים והיינו לצורך שתיית כל השנה הוא הכלה הנקראת שנה כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רמ"ח. וז"ל שבעה כבשים אינון ז' יומין דסיהרא בני שנה בנוי דסיהרא דאקרי שנה דאיהי חדא מאינון שני' קדמוניות עכ"ל הנה הדבר מבואר מן המאמר כי שנה היא הכלה סיהרא קדישא ולכן אמר כי ישראל הקדוש הוא צריך יין זה לצורך

שתיית כל השנה דא סיהרא קדישא לפי כי בחינת הגבורות היינו היין הוא צורך אליה לפי שהיא בסוד מנורת זהב כלה אבל הזכר הוא יונק בחינת החסדים ולכן חזר ואמר ואם יעבור המועד לא ימצא כמו שמוצא עתה לפי כי במועד נמצא השפעה ביותר כנזכר במאמר פ' קרח כנ"ל פ' קריאי מועד דבזמנא דמועד שרייא בעלמא חכמת עילאה זמינת לכל אינון כתרין קדישין דשמא קדישא אתאחיד בהו וכו' ולכן דבר האבד הוא ומותר לקנות כל צורכו ולתקן החביות הם המדות של הכלה אשר בהם נותנים זה היין ובפרט שנים הם החביות המיוחדות לכך נקרא החדר והפרוזדור ומותר לזפתן שלא יזוב היין ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד דהא כל ענין תיקון זה יותר נאות הוא לעשות אותו בזמן החול אבל יותר מכדי צורך שתייתו לא יקנה כלומר דאלו לכלה הנקרא' שנה יכול לקחת יין בריבוי לתת לה לפי שהוא צריכה אליו לה ולתרין עשר ירחין דילה ולעורר האהבה בסוד שמאלו תחת לראשי לפי שעליה נא' עיר האלהים סלה אבל לגבי דידיה לא יקנה יותר מכדי צורך שתייתו שהוא בסוד שתו ושכרו דודים והעיקר הוא סוד מים קרים על נפש עיפה מוכרי תבלין או ירק וכו' לפי כי הכלה היא סוד בשר היורד מן השמים שנאמר ובשר מבשרי לכן צריך תבלין הוא משחז"ל מפני מה האשה צריכ' להתבסם אבל לא האיש לפי שהיא עצם שנאמר עצם מעצמי ובשר מבשרי ולכן יש מוכרי תבלין אשר תקן עזרא להיות הרוכלים מחזרים בעיירות כדי שיבסמו בנות ישראל לפי כי עזרא היה כהן והוא שושבינא דמטרוניתא והוא כהן גדול בסוד בת היתה לו לאברהם ובכל שמה ונוסף עוד כי שמו גורם לעשות אותה בסוד עזר לכן תקן זו התקנה לבסם הכלה הילכך נלמוד כי מוכרי תבלין שייך לומר שהם סוד כהן גדול והסגן וכיוצא כי להיות שהם שושבינין דילה מוכרים תבלים לתקן הבשר או מוכרי ירק בסוד ת"ת ישראל הם שושבינים דיליה וכל דבר שאינו מתקיים כלומר כי הנה המדות של הכלה אע"ג שהם יורדים בעולמות למטה נקרא דבר המתקיים לפי שהם חוזרים ועולים ונבנים עמה אבל אלה הדברים הם ענין דוגמא לתכשיטים ונקרא דבר שאינו מתקיים לכן פותחים החנות ועושים אותה בסוד ה' כדרכם בפרהסייא דאע"ג כי לעולם צריך להיות הייחוד ע"י שינוי כדי שלא ירגיש ס"א כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קל"ד. וז"ל בשעתא דאיהי אתת בעולמתהא ובעת לאתפרשא מס"א לא אתת אלא כמאן דמזדמנת למחמי ביקרא דמלכא ולא יתיר והכי מכרזי דיזדמנון למחמי ביקרא דמלכא וכו' אמנם עתה עושים בפרהסייא שהכל יודעים שהם לצורך המועד כלומר אפילו ס"א הכל יודעים הוא מ"ש בזוהר פ' בהעלותך דף קנ"ב. וז"ל איך יכלין אלין דלא יכילו או דאסתאבו למעבד בירחא תניינא דהא אעבר זמניה אלא כיון דכנסת ישראל מתעטרא בעטרהא בניסן לא אעדיאת כתרהא

ועטרהא מנה תלתין יומין מן יומא דנפקו ישראל מפסח יתבא מטרוניתא בעטר הא וכל חילטא בחדווא מאן דבעי למחמי למטרוניתא יכיל למחמי כרוזא כריז כל מאן דיכיל למחמי מטרוניתא יתי ויחמי עד לא ינעלון תרעי וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי זה הדבר הוא בפרסום גדול ונוסף ע"י כרוז ולכן יאמר כי מותר לעשות בפרהסיא שהכל יודעים שהם לצורך המועד:

מוכרי פירות כסות וכלים וכו' מצינו כי א"י נשתבחה בפירותיה ומעלי' הביכורי' מהם ליתן לכהן ועוד יש פירות מלמעלה כדאיתא פ' פנחס דף רנ"ג. וז"ל וביום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה רבי אבא אמר יום הביכורים אינון בכורין עילאין דאורייתא הה"ד ראשית בכורי אדמתך תביא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי שייך נמי פירות בזכר נמצא כי הם פירות הארץ פירות האילן ושניהם מוכרים פירות זה לזה וכן נמי יש מוכרי כסות דהיינו כי החתן חייב לתת לכלה כסות שנא' שארה כסותה וכו' וכן אימא עילאה אוזיפת לברתה מנהא כדאיתא פ' ברא שית דף כ'. וז"ל מה לא הוי הכי ולא אתבני אלא בשעתא דאת משכן אתוון אלה מלעילא לתתא ואימא אוזיפת לברתא מנהא וקשיט לה בקישוטהא וכו' וכן נמי איתא פ' בלק דף ר"ט. וז"ל לבתר אתהדר ההוא עטרא ומעטרא ליה אימא עילאה בההוא עטרא ופרישת עליה ועל מטרוניתא לבושי יקר וכו' הנה מבואר מדברי המאמרים הללו כי כן נמצא מוכרי כסות וכן נמי נמצא מוכרי כלים היא אימא שנאמר ויבן ה' את הצלע וכו' לאשה וע"י כן כל המדות שלה נעשים בסוד כלים בסוד כלי המזבח אשר ישרתו בהם וכן נמי הצדיק אחז"ל אין האשה מחזקת טובה אלא למי שעשאה כלי ונאמר וככלה תעדה כליה וזש"ה ויעש כל כלי בית יער הלבנון זהב ואמנם הללו כלם נקראים מוכרי פירות כסות וכלים לפי כי יש להם שכר טוב בעמלם אמנם מוכרים בצינעא לצורך המועד שנאמר והצנע לכת עם אלהיך כיצד אם היתה החנות זו הכלה פתוחה בסוד ה' או בסוד מ"ם פתוחה אמנם בסוד ה' היינו פתוחה לזוית הוא הנקב שלמעלה או למהוי היינו מלמעלה פותח כדרכו לפי כי כלתא דא היא בסוד בתולה וכאשר נבנית בסוד אות ה' אז היא ראויה לביאה ואז הצדיק נכנס שיעור שני פתחים לב"ה ופותח אותם שלכן נאמר אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום בסוד שני ווין לשמור מזוזות פתחי וכו' ואם היתה מדה זו פתוחה לרשות הרבים הם אבהן עילאין כדאיתא בזוהר ובתיקונים בסוד הלכה כרבים פותח אחת ונועל אחת להיות תמיד בעולת בעל וערב י"ט האחרון של חג הסוכות היינו בסוד הבחינה האחרונה של הכלה לפי כי י"ט ראשון הרמז ליוסף הצדיק טוב הוא וי"ט האחרון בסוד בנימן הצדיק וערב י"ט היא המדה האחרונה שהיא עריבה על

הצדיק ככלה בתוך חופתה ולכן מוציא ומעטר את השוק בפירות בסוד עולם הבריאה בשביל כבוד י"ט לפי כי באותו זמן קראן לה כבוד כבוד כדאיתא פרשת פנחס דף ר"ן וז"ל בשעתא דנקטא נפשין דעינוגין כדקא יאות ובעיא לפקדא לחילהא מתכנשין כולהו וקריין לה מגו היכלא קדישא כבוד כבוד וכו' הנה הדבר מבואר מן המאמר דהכי קראן לה כבוד ולכן מעטר את השוק בפירות הנזכר מפני כבוד י"ט כנזכר:

אין לוקחים בתים ואבנים עבדים ובהמה וכו' מפני כי כל אלה הדברים הם בסוד הכלה לא תחסר כל בה בזמן המועד לכן נאסר לקנות מאחת מהנה אלא אם כן הוא לצורך המועד או לצורך המוכר או לצורך השכיר והענין כי הנה ענין הבתים הנה נתבאר בזוהר שמות דף ר' וז"ל בית ה' דאיהו בית המקדש כגון פירות ולשכות ובית האולם והדביר דא אקרי בית ה' בית המלך דא ק"ק דאיהו פנימאה דכולא וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר היות מש"ה בית ה' ובית המלך הכל בסוד הכלה והאבנים נמי בסוד הכלה כדאיתא בזוהר פ' נח דף ע"ד. וז"ל ר"ש פתח והבית בהבנותו וכי לא הוה בני ליה שלמה וכלהו אומנין דהוו תמן מהו בהבנותו וכו' אלא ודאי כלא באת ונסא אתעביד איהו מגרמיה וכו' ואמנם מש"ה אבן שלימה היינו מ"ש בזוהר פ' ויצא דף קמ"ז. וז"ל ויקח מאבני המקום אבני המקום לא כתיב אלא מאבני המקום אלין אינון אבני יקר מרגלאן טבאן דאינון תריסר אבנין עילאין כמה דכתיב שנים עשרה אבנים ותחות אלין תריסר אלף ורבוון אבני פסילין וכלהו אקרון אבנין וכו' הנה נלמד מדברי המאמר כי להיות שיש אבנים פסולות הללו הוצרך הכתוב לומר אבן שלמה מסע נבנה כי הסיעו אותם מלמטה לבנות הבית שלכן נאמר אבנים שלימות תבנה את מזבח ה'. ולענין העבדים איתא בזוהר פ' תצא דף רע"ז. וז"ל דהא כמה שפחות נכריות וכמה עבדים אית למטרוניתא וכו' ולענין בהמה נמי איתא בזוהר פ' בא דף מ"ג. וז"ל ותקין לכורסיא כתות לשמשא ליה וכו' ולאלין עביד שמשין סמאל וכל כיתות דיליה דאינון כעננין למרכב בהון לנחתא בארעא ואינון כסוסוון לון וכו' ולכן על כל אלה הדברים יאמר נא אין לוקחים בתים ואבנים עבדים ובהמה אלא לצורך המועד או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל בשעתא דמלכא תאיב למיכל הלחם אשר הוא אוכל או לצורך השכיר היינו מט"ט כדאיתא בזוהר ובתיקונים מט"טרון איהו שכיר מחי עלמין שמוליך הדברים הנקנים הם שית ספיראן דמקננן ביצירה שאין לו מה יאכל לפי כי ביומין דחול היחוד נעשה על ידו כדאיתא בתיקונים צדיק וצדק מתייחדין ע"י מט"ט בשית יומין דחול לכן עתה אין לו מה יאכל לכן מותר לשלוח עמו אלו הדברים הנקנים להעלותם למעלה לתת לו שכרו חכמת שלמה לאעטרא יתיה ולאעלא ליה תחות גדפהא כנ"ל:

להלוות לעכו"ם בריבית וכו' אשר חז"ל הגידו לא נתמלאת צור אלא מחרבנה של ירושלם שנאמר אמלאה החרבה ואמנם לעתיד נאמר תחת הנחשת אביא זהב וכו' ולכן להלוות לעכו"ם בריבית לאותם שרגילים ללוות ממנו מותר דהיינו כי ס"א מלכות הרשעה תמיד לעולם לוקחת אותם המדות של מלכות שמים לעצמה ונבנית בהם אמנם לעולם הם ברבית כי עתיד להפרע מהם ביתר שאת אמנם לאלו מותר ללות אותם משום דהוי דבר האבד כדאיתא בתיקון ח' דף כ' וז"ל ובגין דלא דחיל סמאל מקב"ה דאיהו שמים ובת זוגיה לא דחילת משכינתיה דאיהו ארעיה אתמר בהון כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה הוא סמא"ל ובת זוגיה הנה מבואר מזה המאמר שהם עתידים להאבד ולכן לפי שהם דבר האבד מותר ללוות אותם ולאותם שאינם רגילים ללוות ג"כ מותר היינו סוד אותה טיקלא דעשיקת נשמתין וכן נמי איתא פ' ויקהל בהאי נוגה פתי לאתתא למיטל נהורא כד"א וחלק משמן חכה והוא שיקחו רבית של שבוע ראשון שהנה השפע נמשך בשבעה שבועות שהם למטה נוקבין כן יקח השפע הנמשך לשם כאשר יסתום אותו משעול הכרמים הנמשך דרך שם השפע לשרי האומות כדאיתא פ' בלק ויוציאנו בסוד אור חוזר בשמחת י"ט כמשוש חתן על כלה:

הלואה דשולחנות היינו אותם שנאמר בהם כי כל שולחנות מלאו קיא וכו' בקביעות וחילוף אסור לפי שהם קליפה גמורה:

סימן תקמ

[א] אשר חז"ל הגידו כי הבנין הוא מכונה אל העצה היעוצה כמ"ש הפילוסוף לר' אליעזר לא אמר הכתוב המה יבנו ואני אהרוס והלא כל הבנינין קיימין א"ל ר' אלעזר לא דבר הכתוב אלא כנגד העצות והנה מזה נלמוד מ"ש בנין כל שהוא אסור כי הנה אל יאמר אדם הנה למדנו כי מחשבה אינה מצטרפת למעשה שנאמר און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה' אמת זה הדבר אמנם כך אחז"ל הרהורי עבירה קשים מעבירה וכן נמי אמרו מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה ולכן תדע ותשכיל ממוצא עניינים הללו כי בנין שהם הרהורים הללו אפילו כל שהוא אסור ואם נפרץ גדר גנתו הוא כינוי לענין דברים בטלים כמו ששנינו סייג לחכמה שתיקה והשלמים כינו החכמה לבינה ע"ד משחז"ל ארבעה נכנסו לפרדס ולכן יאמר שאם נפרץ גדר גנתו דהיינו שלא לרצונה מפני כי כל המרבה דברים מביא חטא ונאמר הוגעתם ה' בדבריכם כך אחז"ל לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את העולם שנאמר לא יעף ולא ייגע ובמה הוא מתייגע בדברים בטלים ולכן מאחר שנפרץ ברוב דברים לא יחדל פשע בינהו מעשה הדיוט דהיינו שמניח אבנים זו

על זו ואינו טח בטיט הוא הדבר אשר חז"ל הגידו אותם שלים שהיו טוענים לפני המלך זה אומר השתיקה יפה שלא יחטא האדם וזה אומר לולי הדיבור לא נשתבחו מלכים וכלות וכו' אמר הקב"ה לא אמרתי לך שתהיה יושב ודומם אלא שתהיה עוסק בדברי תורה ולכן יאמר בונהו מעשה הדיוט אבל לא ימנע מלדבר לגמרי דהיינו שמניח אבנים הם דוגמא אל התורה ולפי כי רוב דברים נמשך לו מכח היצר המתע' את הבריות לכן נמי התיקון של זה יהיה ע"ד משחז"ל אמר הקב"ה לישראל בראתי יצה"ר בראתי לו תבלין יצה"ר נקרא אבן שנאמר והסירותי את לב האבן והתורה נקרא אבן ולכן בונהו אבנים זו על גבי זו כי האבן של תורה מתגברת על לב האבן שחטא בו ומכניע אותו ואינו טח בטיט כי אין הרצון לומר שלא יפתח פיו לחלוטין או גודר אותו ללשון המדבר בקנים וגומא וכיוצא היינו הדוגמא למה שחז"ל אמר הקב"ה ללשון אני בראתי לך שתי חומות הם השפתים והשינים כי בהם ימנע מלדבר דברים בטלים וכן אם עשה מעקה לגגו הוא ענין גסות הרוח כמשחז"ל בפ' מה לך איפה כי עלית כלך לגגות אלו גסי הרוח והחי נותן אל לבו משחז"ל וכראש שבולת ימלו משל לנכנס לתוך שדהו מלקט גבוה גבוה מי גרם לו גסות הרוח שבו לכן רוצה לעשות מעקה ושיעור וקצבה לאותו גסות ע"ד משחז"ל בשמתא מאן דאית ביה ובשמתא מאן דלית ביה ולכן בונה אותו מעשה הדיוט ע"ד האמור אבנים זו על גב זו כי מאחר שנמצא בו תורה אז טוב לו כמ"ד ות"ח מעטרא ליה בפסתא דשבולתא כלומר כי זה הפך ממשחז"ל בפ' וכראש שבולת ימלו הנה נתנו חז"ל מקום לחשוב מחשבות טובות הוא הבנין הקיים לעד באופן זה להפר מחשבות ערומים אבל כותל חצר הסמוך לר"ה שנפל שהדוגמא לזה היינו לימוד התורה כמשחז"ל בפ' הנה זה עומד אחר כתלינו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות וכן נמי כותל זה הוא הלימוד שהיה למד תורה לרבים היינו מ"ש שהיה של חצר כד"א טוב יום בחציריך הסמוך לרשות הרבים שהיה למד תורה ברבים בונהו כדרכו אם באולי נפל כי הגיע לו איזה העדר או אונס ואם מעט הוא מסיבת המועד בונהו כדרכו במועצות ודעת ואם היה נוטה ליפול דהיינו מפני איזה אונס או מפני לבו נטה ונתרשל בלימוד סותרו מפני הסכנה כלומר סותרו ליצר שהכניס בלבו התרשלות בטענה משחז"ל ת"ח שפירש מן התורה מתחייב בנפשו ובונהו כדרכו כמתחילה:

[ב] מותר ליטול גבשושית שבבית היינו דוגמא לרמות רוחא ואם מעט הוא אשר חז"ל הגידו בפ' גבר יהיר ולא ינוה כל המתייהר אינו מתקבל אפילו על אנשי ביתו ולכן מותר ליטול אותה גבשושית שהיא מעכבת האהבה שבבית כנזכר:

[ג] סדקים שבגג מותר לסותמן וכו' הוא הדבר אשר חז"ל הגידו בפ' מה לך איפה כי עלית. כלך לגגות אלו הצוותנין כאמור אמנם הסדקים שבגג הם העונות הנמשכים מסיבת הגאוה כך אחז"ל כל המתגאה סוף שנכשל באשת איש שנאמר ואשת איש נפש יקרה תצוד ודקדקו בדברי חז"ל מ"ש לסוף שנכשל ממ"ש לבסוף מכלל דאיכא אחריתי ביני ביני ובדקתי ומצאתי ענין זה שהוא אמת בשני בני אדם ולכן דוק ותשכח והיינו מ"ש סדקים שבגג כד"א דלף טורד וכו' ואשת מדנים שהגיע חטא ע"י שהיה מתגאה מותר לסותמן ביד וברגל דאע"ג כי העיקר הוא יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' וכו' מ"מ לפי שעה מותר לסותמן ביד ע"י מעשה הצדקה שהיא כתריס בפני הפורענות או ברגל היינו גמילות חסדים כמשחז"ל אשריכם ישראל בשעה שאתם עוסקים בתורה ובגמילות חסדים יצה"ר מסור בידכם שנאמר משלחי רגל השור והחמור ובודאי כי ידרשו מלת רגל כי ע"י הליכה הולך ללמוד ועשה גמילות חסדים ולכן אמר סותמן ביד וברגל כדאמרן אבל לא בכלי אומנות לעשות משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות לא יסמוך על ענין זה:

[ד] ציר הדלת והמפתח והצינור והקורה וכו' הנה יש דוגמא לכל דבר ודבר מאלו ואם קטון הוא לעיני בשר הם עיקרים גדולים כהררים התלוים בשערה כי הנה ענין הציר הוא דוגמא לעצלות כד"א הדלת תסוב על צירה ועצל על מטתו והוא ענין רע ומר כמשחז"ל שבעה דברים נאמרו בעצל וזו קשה מכלן הדלת תסוב על צירה והמפתח והמנעול היינו אותו שהיה למוד לקיים מש"ה אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום והצינור הוא דוגמא למים של תורה שנמשכים ע"ד משחז"ל תורה מן השמים הקורה היינו דוגמא אל מה ששנינו על ג' דברים העולם קיים הנה זאת תורת הבית שהקורה מעמדת ולכן את כל אלה הדברים בין שהם של עץ בין שהם של ברזל ר"ל אין הפרש אם אדם העובר על אחת מהנה דוגמא לעץ היינו עם הארץ או של ברזל הנמצא בו עון ולפי כי כן אמרו חז"ל עבירה גוררת עבירה לכן נשברו ולא עשו פעולתם לפי שנתגבר היצר כמשחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לב"ה אם ברזל הוא מתפוצץ ואלו שנשברו אפילו מערב י"ט דמשמע כי לא מסיבת המועד הגיע להם כך עכ"ז מתקנם במועד בלא שינוי אין צורך שיעשה סיגופים שזה הפסד גדול אם לענין הזמן כבר אמר החכם אין הפסד כאיבוד הזמן ולמה ימתין מלתקן מעשיו עד אחר המועד ואם לענין הפסד טהרת הנשמה הוא בלי ספק הפסד גדול והרי חז"ל אמרו חייב אדם לטהר עצמו ברגל ולכן אמר שאם יניח הפתח פתוח מן הלב אשר בתחילה היה סגור וכבר נתעורר לתקן מעשיו ואם מניח פתח זה פתוח שהוא כינוי לענין התשובה כמש"ה פתחי לי אחותי רעיתי ואחז"ל פתחי לי

פתח של תשובה וכן בנדון דידן אם מניח הפתח פתוח של התשובה ודלתות שבורות נמצא מאבד כל מה שבבית כי היצר מתגבר וסותם פתח התשובה בפניו:
[ה] מותר לבנות אבוס מעשה הדיוט כך אמרו חז"ל יצר תנוק ואשה שמאל דוחה וימין מקרבת וכן נאמר לא תחסום שור בדישו ולכן יאמר נא מותר לבנות מעשה הדיוט דהיינו דבר מועט אבוס שתאכל הבהמה הוא כינוי ליצר שמבעט כבהמה וגורם לאדם להיות כבהמה שנאמר נמשל כבהמות נדמו: [ו] מותר לבנות אצטבא לישב עליה וכו' מאחר שנאמר הקיצו ורננו שוכני עפר ואחז"ל מי שהיה שכן לעפר בחייו שלכן שנינו מאד מאד הוי שפל רוח דאע"ג כי כל המדות האמצעי שלם והוא הנקרא דרך ה' שנא' למען אשר יצוה את בניו ושמרו דרך ה' כמ"ש הר"ם במז"ל ענין השפלות צריך להיות אל קצה האחרון לפי שתקות אנוש הוא רמה אע"פ כן מותר לבנות במחשבה כאמור מעשה הדיוט דאלו תלמיד חכם ודאי הוא שצריך לבנות לעצמו אצטבא היינו מעלה נוספת מעט שכן צוה ר' לבנו נהוג נשיאותך ברמים אמנם מעשה הדיוט נמי מותר לבנות כדי ליישב כי כן זהו ישובו של עולם ולא סגי בלאו הכי או לישן עליה שהוא בהתמדה יותר ויותר הנאה או יהיה הענין להפך כי מעשה הדיוט מותר כי אסתרא בלגינא קיש קיש קרייא אבל ת"ח לא כך יעשה לפי שנאמר תועבת ה' כל גבה לב:
[ז] תנור וכירים שאפשר שיבשו וכו' היינו מש"ה קרבם יחמו כתנור והוא בכלל המחשבות רעות שצריך אדם להתרחק מהם רק אם אפשר שיבשו ויתמעטו ויאפה מהם במועד מאותם הדברים שנמצא בהם צורך למועד עושים ואם לאו אין עושים אותם רק יתרחק מהם ובין כך ובין כך בונים על חרס של תנור אם יחשוב בדעתו כי האדם הוא נמשל לחרס כי פתאום יבא אידו ונשבר כשבר נבל יוצרים מותר ועל הכירה הטפילה שלהם כי עפר הוא ואל עפר ישוב ויהיה נטפל להם אז מותר לו:
[ח] נוקרים את הרחים וכו' והוא כינוי אל המשגל כד"א תטחן לאחר אשתי ולכן יאמר כי אע"ג שאחז"ל שלא יהיה אדם מצוי אצל אשתו כתרנגול נוקרים את הרחיים אלו במועד ופותחים להם עין ע"ד משחז"ל בתמר פתחה לו את העין שיהיה בקדושה ובטהרה ומעמידים אותם שהרי נאמר ומספר את רובע ישראל הקב"ה יושב ומצפה וכו' ובונים אמת המים של רחיים הללו ע"ד ואבנה גם אנכי ממנה וקוצצים צפרני החמור של רחיים דאע"ג שאמרו חז"ל דייך מה שאסרה תורה אמנם מ"מ צריך לקדש עצמו דאע"ג שאינו כמו הסוס שאוהב הזנות שהזהיר עליו הכתוב ואמר אל תהיו כסוס כפרד והוא כחמור צריך נמי לקצץ צפרניו כמשחז"ל קדש עצמך במותר לך ויקצץ דבר הנוסף מן העונה ולא ימצא לכלוך של הציפורן שנאמר חטאת יהודה כתוב' בצפורן שלא ירבה דברים

מלבד הפיוס שהרי נאמר מגיד לאדם מה שיחו אפילו שיחה קלה כמשחז"ל. ולענין הרומז למעלה בדינים הללו כך הוא אומר בנין אפילו כל שהוא אסור להורות את בני ישראל כי אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה ואינו דומה לימים של חול לך האות כי כן אנו אומרים הלל אע"ג שהוא בדילוג הוא מורה על השלימות של מלכות שמים לא נעשה כן בזמן החול ואם נפרץ גדר גנתו הגשמי בונהו מעשה הדיוט להודיע על עיקר זה דאע"ג כי למטה בענין הגשמי כך נעשה לא כך הוא למעלה כי הנה איתא בזוהר פ' בלק דבשעתא דאיהי סלקא למלקט כיסופין וענוגין ומומא אשתכח בישראל לתתא ח"ו כדין מטי לגבה חד טפה כחרדל ואתעדיאת ויתיבת עלה יומין במנין וכו' ולכן כדי שלא יתראה כי כך הוא למעלה כאשר נפרץ גדר גנתו בונהו לפי שהוא מכונה לב"ה כמשחז"ל בפ' וגדר אבניו נהרסה זה צדקיהו שנחרב ב"ה בימיו ולכן בונהו לפי כי כן הוא בנוי לתלפיות למעלה אבל יהיה מעשה הדיוט להורות כי זה ההעדר אפשר שימצא למטה אצל מט"ט הנקרא הדיוט כדאיתא בזוהר כמשחז"ל אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך היינו שמניח אבנים זו על זו רמז לאותם אבנים שנאמר ויקח מאבני המקום שהם מרגלאן טבאן כדאיתא בזוהר פ' ויצא ואינו טח בטיט להורות על משחז"ל אוי לרשע ואוי לשכנו שניהם בונים באבנים וכו' אבל אין חבירו מטפל עמו בטיחה שנאמר ועפר אחר יקח וטח את הבית ולכן אינו טח בטיט שלא להרהר בענין זה ועוד יהיה הרמז למשחז"ל אצל ולקחו אבנים אחרות שלא תאמר מאחר שנחרב הבית שהוא דוגמא לבהמ"ק אין עוד תקנה ת"ל ולקחו אבנים אחרות שנאמר הנני יסד בציון אבן אבן בוחן פנת יקרת וסוד הדבר משחז"ל לא נתמלאת צור אלא מחרבנה של ירושלם מאותם האבנים ולכן צריכה למימר הנני יסד בציון אבן וכו' ואמנם בזוהר פ' פקודי דף ר"מ ז"ל תא חזי אינון אבנין דיסודי ציון וירושלם ח"ו דשליטו עלייהו שאר עמין ולא אוקדו לון ולא אתוקדון אלא כלהו אתגניזו וגניז לון קב"ה וכל אינון יסודי ביתא קדישא כלהו אתגניזו ולא אתאבידו מנייהו אפי' חד וכד יהדר קב"ה ויוקים לה לירושלם על אתריה אינון אבנין קדמאין יהדרון לאתרייהו וכו' וכדין כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון מאי בשוב ה' אלא כד שליטו עליה שאר עמין סליק לעילא ובההוא זמנא יהדר לה לאחרה וכו' הנה גם כי אין מקום להאריך במאמר זה אמנם דרך קצרה צריך להעיר בו הערה אחת שהכל תלוי בזה והענין כי לפום שטפא נראה כי זה המאמר הוא הפך ממ"ש בזוהר פ' אמור דן ע"ה. וז"ל ו' סליק לעילא לעילא והיכלא אתוקד ועמא אתכלי ומטרוניתא אתתרכת וכן כדומה לזה הובא בכמה מקומו' וכיצד הוא אומר הפך מזה וע"ק שהרי הפ' אומר הפך מזה ויצת בציון ותאכל יסודותיה אמנם הענין הוא מ"ש במאמר היכלא איתוקד היינו הנראה לעיני בשר

כדי להראות הצער לישראל בזה ולהפרע מעכו"ם האומרים ערו ערו עד היסוד ובעבור זה נאמר שפך כאש חמתו באהל בת ציון וניצולו ישראל ובעבור מ"ש עכו"ם ערו ערו העלה עליהם הכתוב כי כן נעשה ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה עי"ל כי רבי אלעזר סבירא ליה כי מש"ה ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה מדבר על מה שנעשה למעלה כי הקב"ה השפיע גבורות ביותר בציון שהם אש ולכן ותאכל יסודותיה מתגבור' הגבורות אבל לענין יסודות של ציון הגשמיית שהם למטה לא שליטו בהם ולא אתוקדו באש של הדיוט כלל גם בענין זה יש הפרש כל זה לענין היסודות אבל שאר האבנים של ב"ה שלטו בהם ונשרפו והיינו מש"ה ולקחו אבנים אחרות אמנם לענין היסוד נאמר הנני יסד בציון אבן וכי תימא שהיא אבן אחרא מחדש לכן חזר והגיד אבן בוחן אותה שנאמר בה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה היינו פנת יקרת הבת היקרה ובכן תבין מ"ש בזוהר פ' שלח לך דף קס"ח. וז"ל ועל דא ה' צדיק יבחן יבטש ביה וכדין נהיר ואתקיף בנהירו יבחן כמא דאת אמר אבן בוחן גחין ר"ש ונשיק לעפרא אמר מלה מלה אבתרך רדיפנא מיומא דהוינא והשתא אשתמודע לי מלה מגו שרשא ועיקרא דכלא עכ"ל כי לפי הנראה אין זה דבר חדש במלת יבחן לעשות חרדה גדולה זו ומה גם למה נשיק לעפרא היה לו לשמוח ומה לו לנשק העפר אמנם הוא הדבר הנזכר שהיה קשה לר"ש ע"ה מש"ה אבן בחן דמשמע אבן קשה שאין יכולת לשום דבר לשלוט בו לא גרזן ולא אש ובזה יובן כי אמר הקב"ה לא יהיה הבנין של ב"ה כימים הראשונים ששלטו האויבים באבן היסוד אבל עתה אני מייסד בציון אבן בחן כי אין שולט בה לא אש ולא ברזל ולכן היה מצטער הרשב"י דמשמע כי מתחלה שלט האויב ביסוד זה והוא הפך מסברתו וכמ"ש ר' אלעזר ע"ה ולכן כשאמרו לו כד"א ה' צדיק יבחן כי אבן בחן ר"ל שכבר בחנו בה ולא יכלו אז נשיק לעפרא כד"א כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו כי זה כונת הפ' להודיע כי עבדי ה' יודעים ומאמינים כי אמת מש"ה ולקחו אבנים אחרות ובונה ירושלים ה' ואבני היסוד ועפר שלה עדיין הם קיימים ולכן בדוגמא זו הוא באדם בגשמי כי נשאר בו עצם הנקרא לוז וממנו נבנה לעתיד לפי כי עיקר הבריאה שם היתה חוה כלולה באדם כי זנב היתה והבן ולכן יאמר מניח אבנים זו על זו ואינו טח בטיט לרמוז כי זה מתקיים למטה במט"ט כאמור ואמנם יש דרך אחרת במאמר כי מדבר בענין הנקודה פנימית הא דלית לך חספא שב וברור לעצמך ובכן יהיה מה שאינו טח בטיט לפי כי הטיט נמצא בו רמז למעלה כאשר נתבאר בהלכות פסח בענין החרוסת שהוא זכר לטיט והסוד שלו בפ' ושם אשתו מהיטבאל הוא נוטריקון י"ט באל וזה יהיה תקנת גנתו כאשר נפרץ הגדר שהוא דוגמא לגן עליון שנאמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן או גודר

אותו בקנים וגומא וכיוצא בהם כי זהו דוגמא למש"ה קנה חכמה קנה בינה ולכן רואה קנה בחלום יצפה לבינה כי הוא הבונה למדה זו שנאמר ויבן ה' את הצלע לאשה ונאמר היגאה גומא בלא ביצה כי הנה עיקר מה שמתגדלת מדה זו הוא על המים חסד לאברהם כדאיתא בזוהר פ' תצא דף רע"ו. וז"ל בת היתה לו לאברהם וכו' וסליק לה בגדולה במדת חסד וכו' ואיהו גדיל לה בי"ג מכילן דרחמי וכו' וכן אם עשה מעקה לגג לקיים מש"ה ועשית מעקה לגגך בונה אותו מעשה הדיוט להורות כי אין צורך בזה בעולם העליון זולת בעולם היצירה שהוא בסוד מט"ט הנקרא הדיוט לגביה מאריה אבל כותל חצר שנפל הסמוך לר"ה כי הדוגמא לזה הוא באותם חצרות בית ה' שנאמר טוב יום בחציריך ונאמר אשרי תבחר ותקרב ישכון חציריך הכותל שנפל לרשות הרבים שהם הקליפות כי הם הרבים כדאיתא בתיקונים כי כן נא' בעשו שש נפשות בונהו כדרכו ומעלה אותם המדות למעלה לבנות בית דירה ואם היה נוטה ליפול מפני מעשה התחתונים סותרו מפני הסכנה שלא יכנסו החיצונים לפנים בהיכלות של הקדוש מאחר שאין נמצא דבר מפסיק ובונהו תכף כדרכו:

מותר ליטול גבשושית שבבית כי זה הוא דוגמא לאיזה שורש מס"א שנתעורר בבית הקדוש ולכן מותר ליטול הגבשושי' לפי כי לכן נתקן למעלה אם יש שם איזה עיכוב:

סדקים שבגג הוא מש"ה הנה אנכי מצוה והכה את הבית הגדול רסיסים וכו' כנראה כי זה הוא סוד הפ' ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים וכו' ולכן יהיה דלף טורד על גג בית המלך ולכן מותר לסותמן ביד שלכן שנינו כל היד המרבה לבדוק בנשים משובחת וברגל הוא כינוי כמשחז"ל בפסוק אשר בשר חמורים בשרם וכי לזה יש רגל אחד ולזה שנים והיינו מה שנת' בפ' אם רחץ ה' את צואת בנות ציון ואת דמי ירושלם ידיח מקרבה וזה יהיה ברוח בער הוא רמז לרגל הנזכר כי בזה יסתם הסדק הנזכר אבל לא בכלל אומנות שהם מן הכלים שלמטה שעל ידם נעשה אומנות אשר חז"ל אמרו חייב אדם ללמד את בנו אומנות שנאמר ראה חיים עם אשה אשר אהבת והבן: ציר הדלת והמפתח וכו' אשר חז"ל הגידו כי האשה יש לה שני צירים שנאמר כי נהפכו עליה צירי ויש לה שני דלתות שנא' כי לא סגר דלתי בטני ולכן יש באשה רנ"ב איברים ולכן יאמר ציר הדלת והמפתח והצירים בסוד בנימן הצדיק והקורה בסוד ו' שלה בין שהם של עץ שהוא רמז כאשר הם בסוד עץ הדעת טוב ורע בין שהן של ברזל לפי שהם למטה בעולמות וכדאיתא בזוהר כי הברזל לא נכנס לבנין המשכן לפי שהרמז שלו הוא למלכות הרשעה שהרי לעתיד מקבלים מנחה מכל האומות ואין מקבלים מנחה ממנה כמ"ש חז"ל בפ' גער חית קנה כל אלה הבחינות שנכרו אפילו מערב י"ט כלומר כי לפי ששורש כל מדות

הללו הם בסוד הזכר ולכן יאמר לא מבעיא אם אלו המדות הם בסוד הנקבה פשוט הוא כי צריך לתקן אותם אלא אפילו בשורש שלהם שהוא מערב יום טוב בסוד הצדיק שהוא טוב יכול לתקנה בלא שינוי מפני שיש הפסד גדול בזה והוא שאם יניח הפתח פתוח ודלתות שבורות נמצא מאבד כל מה שבבית הוא מ"ש בזוהר פרשת תצא דף רע"ט. וז"ל ואית אחרנין דנקיפו ליה עד דמטו לתהומא רבה ולא סליקו מתמן ובזמנא דנוקבא פתיחא כל מאן דהוה נפיל לא סליק ומשיח בן דוד נפל תמן וכו' ולכן יאמר כי יש הפסד גדול אם יניח הפתח הידוע פתוח והדלתות שבורות נמצא מאבד כל מה שבבית דהיינו תרין משיחין כאמור:

מותר לבנות מעשה הדיוט אבוס דמאחר שנתבאר במקום אחר מש"ה טוב ארוחת ירק וכו' משור הוא מדת הגבורות אף על גב כי הוא אבוס מפני כי ושנאה בו נסתרת ולכן מפני שהוא מעשה הדיוט זה מט"ט כנזכר כמשחז"ל אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך מותר לבנות אותו אף על גב שהוא נותן מקום ליינק סטרא אחרא לפי דלא סגי בלאו הכי: מותר לבנות מעשה הדיוט אצטבא והוא דוגמא לבחינת ירושלם שבה והבן אמנם יעשה אותה מעשה הדיוט בסוד מט"ט כאמור כדי ליישב עליה או לישן עליה על דרך מה שאמר בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ב. וזה לשונו כך ויקח מאבני המקום הואיל ואתא חתן לקראת כלה אף על גב דלאו אורחיה למשכב אלא בכרים וכסתות ואיהי יהבה ליה אבנין למשכב כלא יקבל ברעותא דלבא הה"ד וישכב במקו' ההוא על אינון אבנין אף על גב דלאו אורחוי בכך וכו' ולכן אמר מותר לבנות אצטבא ליישן עליה כי כן נמי נעשה למעלה כנזכר:

תנור וכירים שאפשר שיבשו וכו' הנה מדה זו מצינו כי אליה מכונים דברים הללו שנאמר אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם ולכן יאמר נא תנור וכירים שהם המדות האחרונות שבמלכות שמים ודאי כי אין צריכין לבנין במועד שהנה הם בנויים ועומדים אמנם לעשות מחדש בחינות הללו בא הדוגמא לזה בענין הגשמי אם אפשר שייבשו מלחלוחית מים הרעים שהשורש שלהם נמצא שם למעלה ויאפה בהם במועד על ידי אותו אור חוזר שהוא מעורר שלהובין דרחימותא דאיש ואשה עושין ואם לאו אין עושין אותה ובין כך ובין כך בונים על חרס של תנור בסוד הבחינה היורדת בעולמות הנקרא חרס ועל הכירה הטפלה שלהם:

נוקרים את הריחים בסוד משחז"ל למה נקרא שמן שחקים לפי שהם שוחקים מן לצדיקים לעתיד לבא ולכן סוד הריחים הוא בחינת נצח והוד כנודע מן הזוהר ומן התיקונים ולפי כי השתי מדות אלו הגיע בהם הפגם שנאמר ויגע בכף ירכו ונאסרו

שתיהן לכן נוקרין אותם להפריש מהם איזה שורש פרה ראש ולענה ופותחין להם עין להיות מריק לכלה לפי שהם נקראים שני צנתרות הזהב המריקי' מעליהם הזהב ומעמידים אותם גם אם סוד הרחים הם זו על גב זו מעמידים אותם וזש"ה ויקם את העמוד הימני ויקרא את שמו יכין ויקם את העמוד השמאלי ויקרא שמו בעז (מלכים א) כי לפי שהם שוכבים זו על זו בסוד השפתים שלמה הקים אותם לפי כי אביו נאמר בו נאם הגבר הוקם על כד"א לא עלה עליה עול כדאיתא בזוהר פרשת חקת לכן שהע"ה הקים שנים אלו העמודים להיות שושבינים במטרוניתא ובונים אמת המים של רחים דאתמר ביה ונהר יחרב ויבש לכן בונים אותו להיות טוחין וקוצצים צפרני החמור לפי שנאמר גילי מאד בת ציון הנה מלכך יבא לך עני ורוכב על חמור הוא מה שאמר בזוהר פרשת אמור דף ס"ט. וזה לשונו ורוכב על חמור אינון כתרין תתאין דאומין דקטיל קב"ה בוכרא דילהון במצרים וכו' אמנם מכל מקום קוצץ צפרני חמור זה שהם בסוד קליפה גמורה וזה הוא חמור של רחיים שהרי הרחיים הם סוד הרגלים שרוכבים על החמור ואז נאמר ועמדו רגליו על הר הזיתים וכו':

סימן תקמא

[א] ענין הדגים הוא דוגמא לנשמות הקדושות כדאיתא בזוהר פרשת שמיני דף מ"ב. וזה לשונו דגים וחגבים אינן טעונין שחיטה אלא אסיפתם היא המתרת אותם הכי מארי מתיבתא אין צריכין שחיטה אלא דאתמר בהון ויגוע ויאסף אל עמיו מה נוני ימא חיותן בימא אף תלמידי חכמים מארי מתניתין חיותייהו באורייתא ואי אתפרשן מנה מיד מתים וכו' והנה מבואר מזה המאמר כי דגים הוא כינוי לבני האדם הצדיקים וכן נאמר וכדגים הנאחזים במצודה רעה בהם יוקשים בני האדם וכו' ולכן יאמר מותר לעשות מצודות דגים מערבה והענין כי הנה לענין המצודה ימצא באחד משני פנים יש צידה לטובה גם המצודה טובה ויש נמי צידה רעה גם המצודה היא רעה כמה שאמר הכתוב כדגים הנאחזים במצודה רעה והנה הצידה שהיא לרעה היינו כענין שנאמר כדגים הנאחזי' שהם סוד ההיא טיקלא דעשיקת נשמתין כדאיתא בפרשת משפטי' כי אותם נשמות אין בהם עון אשר חטא אלא כי בעבור מעשה התחתונים הם נעשקות כדאיתא שם דף צ"ה. וזה לשונו בעמודא דקיימא לטקלין גו עמודא דנשבא אית טיקלא חדא בהאי סטרא ואית עיקלא אחרא בהאי סטרא בהאי סטרא מאזני צדק ובהאי סטרא מאזני מרמה והאי טיקלא לא שכיך לעלמין ונשמתין סלקין עאלין ותבין אית נשמתין עשיקין וכו' הכא אית רזא איך מתעשקן נשמתין וכו' כד אתנהגן בני עלמא בסטרא דרע

אכרע להההוא סטרא וכל נשמתין דהוו בההוא שעתא בטיקלא הוא עשיק לון ונטיל לון וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי זה הוא צידה רעה וגם היא במצודה רעה אמנם יש נמצא צידה טובה וזה ימצא בכמה פנים אם בענין תוספת נשמה בערבי שבתות וימים טובים ולמי שיזכה להיות מיראי ה' וחושבי שמו שלומדים בתורה מחצות לילה עד אור הבקר יהיה לו תוספת בשעת התפלה או כל היום כמו שאמר הכתוב לב טהור ברא לי אלהים ללמוד בתורה ורוח נכון חדש בקרבי כדאיתא בהקדמת בראשית ולכן יאמר מותר לעשות מצודות דגים לנשמות הללו להמשיך האדם אותם אליו וזה יהיה מערבה והענין כי הנה נתבאר בזוהר פרשת תרומה דף קכ"ט: וזה לשונו מסכנא זכי לבני נשא בכמה טבאן בכמה גניזין עילאין וכו' ומאן דאשתדל בתר חייבא אשלים יתיר עביד לס"א דאלהים אחרים דאתכפייא ולא שלטא ואעבר ליה משולטנותי' עביד דאסתלק קב"ה על כורסי יקריה עביד להההוא חייבא נפשא אחרא וכו' ולכן בא להודיע חידוש דלא מבעיא באופן זה כי פשוט הוא אמנם גם אפשר לאדם לצוד ציד מאותם דגים ע"י בני אדם שהם דוגמא לערבה הוא משחז"ל יש בני אדם שבהם תורה ומצוה דוגמא לאתרוג ויש בני אדם שבהם תורה ולא מצוה דומיא ללולב ויש בהם מצוה ולא תורה דומיא להדס ויש בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מצוה דומיא לערבה ולכן אמר כי גם מותר לעשות מצודה של ערבה מבני אדם שדומין לערבה לא תורה ולא מצוה ע"י שהוא זוכה עמהם יאחז צדיק דרכו לצוד ציד איזו נשמה קדושה לחלקו וז"ש שהוא מעשה הדיוט לפי שאין באדם זה לא תורה ולא מצוה כנזכר אבל לא הארוגים מחוטים שהרמז שלהם על לומדי התורה הלא הם דברי חז"ל בפ' בן יערי אורגים שהיו מעלים לדוד והוא אורגם ויש אומרים שהיה אורג את הפרוכת ולכן אמר אבל לא הארוגים מחוטים שהוא מעשה אומן לפי כי מי שנמצא בו תורה ומצוה הוא זוכה לעצמו:

[ב] מסרגין המטות גם זה יהיה ע"ד הנזכר להודיע לאדם כמה מעלות טובות יזכה האדם בשבת ויום טוב משא"כ בזמן החול ולכן יאמר כי הנה ע"ד שהאדם זוכה להיות לו נפש יתירה ביום טוב אמנם בחול גם שיהיה גדול בתורה אינו בהשואה אחת כך לענין הבנים אשר יוליד הוא יהיה בערך האב כפי ערך חשיבות הנפש אשר נתוסף באדם כך יוכל להמשיך באותו הבן אשר הוא מוליד באותו זמן וזה יהיה כונת מש"ה הן כל הנפשות לי הנה כנפש האב וכנפש הבן (יחזקאל יח) שנראה דברים שהם תפל מבלי מלח מי לא ידע בכל אלה אמנם ירצה להודיע עיקר גדול זה כי כפי ערך חשיבות הנפש השורה על האדם גם הבן אשר יוליד יהיה בהשואה לאביו והיינו מ"ש מסרגין המטות כי המטה הוו ענין מוכן להולדה כמשחז"ל בפ' הנה מטתו שלשלמה מה מטה עשויה לפריה ורביה כך

ב"ה ולכן יאמר כי מסרגין ואין זו אריגה מכוונת בענין המטה כענין איש באחיהו ידובקו אלא הם נפרדים הבנים הנולדים בחול גם שהוא חול המועד אין זה בהשואה אחת כמו בי"ט הוא מ"ש בזוהר פ' יתרו דף פ"ט. וז"ל מאן סריסין אלין אינון חברייא דמסרסי גרמייהו כל שיתא יומין דשבתא ולעאן באורייתא ובלילא דשבתא מזרזן גרמייהו בזווגא דילהון וכו' לאשכחא רעוא דמאריהון דכתיב ובחרו באשר חפצתי סתם מאי באשר חפצתי זווגא דמטרוניתא וכו' ובגיני כך נפקי בני מעלי דלא סטאן לימינא ולשמאלא בנין דמלכא ומטרוניתא ובגיני כך רזא דמלה בנים אתם לה' אלהיכם לה' אלהיכם ודאי וכו' ודאי בקשוט גזרו חברייא על עמא דארעא וכו' דהא אינון כבעירי ועל בנייהו כתיב כי בני זנונים המה בני זנונים ממש וכו' ולכן יאמר נא מסרגין ומפרידין המטות דהיינו הבנים היוצאים מהם לא ראי זה כראי זה. אבל אין מפשילין חבלים בתחילה והם שני דברים הבאים כאחת ראשונה ירצה דאע"ג שאמר מסרגין לאו למימרא כי אלו הבנים הנולדים עתה יהיו מפורדים לגמרי בערך הבנים הנולדים בחול כי אותם לא מבעיא שאינם מאותם שנאמר בהם בנים אתם לה' אלהיכם אלא עליהם נאמר כי בני זנונים המה אמנם בנים הנולדים במטה זו של חול המועד הם מסורגין ונפרדים מערך בנים אתם לה' אלהיכם אבל אין מפשילין חבלים בתחלה כי אין אלו בערך חבל שהוא בערך האב כמשחז"ל פ' נשא בפ' וחבל כי הנה ישראל דוגמא לחבל שהוא שלשה חוטין והם בני שלשה אבות אברהם יצחק ויעקב אבל זה הבן הנולד אין זה בערך זה החבל אמנם מכל מקום גם אינו מכלל בני זנונים הנזכר ולכן אמר אבל אין מפשילין חבלים בתחילה אינם בהשואה לנולדים בי"ט כלל:

[ג] מותר למעך בגדי פשתן בידים אחר הכיבוס וכו' גם בזה יהיה בקשר אמיץ עם הקודם כי הנה בזה הורה דרך לשבים כי הנה האדם ראוי הוא לו לעשות תשובה בכל שעה לפי כי אין אדם אשר יעשה טוב ולא יחטא שנאמר בכל עת יהיו בגדיך לבנים ואחר התשובה שהוא דוגמא לכיבוס שנא' אם תכבסי בנתר וכו' ונאמר כבסי מרעה לבך מותר למעך בגדי פשתן הללו שהם דוגמא לעון של קין שנאמר ויבא קין מנחה ואחז"ל שהביא פשתן ואין זה הענין בדרך השאלה אלא בלי ספק כי זה החוטא הוא נמשך מנפש קין וחוזר לחטא בפשתן והבן ולכן מותר למעך בגדי פשתן שעשה ע"י החטא בגדים הצואים להתלבש בהם אחר שכבס אותם ונתלבנו כמש"ה אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אח"כ ממעך אותם בידים בענין המעשה וביותר מעשה הצדקה שהוא מסוגל לעושה תשובה כדי ללבנן ולכבסן כמשחז"ל יבא כל בשר מי שלבו רך כבשר אבל אין עושין בתי ידים לפי כי זה מעשה אומן היינו מעשה לחכם שהיה מחלק צדקה בלילה פגע

בו האף א"ל מה אתה מסיג גבולי נמי בלילה א"ל ולא כתיב מתן בסתר יכפה אף ברח מלפניו ולכן אמר אבל אין עושין קשרי בתי ידים דהיינו קשר אמיץ לענין מעשה הידים של הצדקה שיהיה במעלת נותנה ואינו יודע למי נותנה גם לא ידע מי נותנה כי זה מבטל קשר של רשעים המזיקין וס"א כדאיתא בהיכלות פקודי דף רמ"ד באינון קשרין דימינ' ושמאלא ונתן טוב טעם למה אין עושין כן מפני שהוא מעשה אומן יודע ואין כל אדם יכול לעשות כן ולכך יעשה כפי מה שיוכל לעשות וע"י מה שנתלבן יש בו יכולת כי כן נמי הבן הנולד הוא יהיה בעצת ה' ע"ד הנ"ל:

[ד] אסור לתקן מלבושיו ומנעליו הקרועים וכו' הנה זאת חקרנוה כן היא כי האדם יראה לעינים (שמואל א טז) כלומר כי חוש הראות הוא פועל ביותר באדם הגשמי כמש"ה אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואמר רש"י ז"ל לא מאומד ולא משמועה כי הראיה הוא בנפש אדם זה לך האות מבת היענה שנוצר למראית העין שלכן עין ה' אל יראיו וחז"ל אסרו עניינים הללו לתקן מלבושיו ומנעליו הקרועים כי זה יהיה סיבה לעורר לב האדם לשוב אל ה' לומר אם דברים הללו הגשמיים נאסרו לעשות בחול המועד מכ"ש כי הדוגמא להם לא יוכל האדם לתקן את אשר עותו בעה"ז לעתיד ובכן החי יתן אל לבו לתקן מלבושיו ומנעליו הרוחניים שעליהם משבח הכתוב לישראל ואומר מה יפו פעמיך בנעלים (שיר ז) כלומר כי בנוהג שבעולם מי שמחוסר אצבע או יש לו מכה ברגלו הנה המנעל אצלו הוא משובח לפי שמכסה הפגם והחסרון שבו ולכן יש לשבח המנעלים בלבד אבל אתם לא כן אלא מה יפו פעמיך היינו רגליך לפי שאין בהם מום היינו מעון עקבי וביותר יפו בנעלים בת נדיב לכן מכנה אותה בתו של אברהם שהיה שלם כמשחז"ל דוגמא של התאנה שאין בה מום רק העוקץ הוא הערלה כשאמר אם מחוט ועד שרוך נעל לא מפני שהיה בו עון כך אתם בת נדיב מצד הנדיבות עשה ולכן יתקן האדם מנעליו תחילה שהם דברים קלים עון עקבי אבל גדולים הם מפני שהם סותמי' את התשובה כמ"ש הר"ם במז"ל אותם כ"ד דברים המעכבי' את התשובה ולכן התחיל השבח של כ"י מלמטה מה יפו פעמיך בא עד הראש ראשך עליך ככרמל (שיר ז) ר"ל מכוון עליך והוא הנרצה לומר כי אתם ממעטים עצמיכם כמשחז"ל על כן משבח הראש ובדברי חז"ל כרמל זה יעקב שכל הטובות ממנו ונאמר בו בנה הקטן שמקטין עסקיו ולכן כאשר האדם משגיח להחיות את נפשו ולתקן הצריך לה בצאתו מן העה"ז אסור לתקן מנעליו ומלבושיו ואפילו לומר לעכו"ם לתקן אותם אסור לפי שכמה מלאכי השרת עומדים לפניו לשרת אותו בב"ר ובילקוט כשיושבים הצדיקים תחת עץ החיים כמה רבבות מ"ה שם לפניהם וכן כשעולים למעלה כנודע מי שצריך לו בגד במועד וכו'

עוד זה מדבר באותו המחוסר בגדים ממעשה המצות כי לא נתן אל לבו לעשות לו בגד היינו חלוקא דרבנן אמנם אין זה מפני שהיה רשע כי זה הוא ערטילי אין לו בגד כלל אמנם אדם זה יש לו אבל הוא מחוסר בגד אחד מן הצריך לו וכבר נתבאר למעלה כי האדם יש לו כמה בגדים כדאיתא במדרש קהלת בפ' וזרח השמש כשם שהקב"ה מחדש פניהם כך מחדש לבושיהם ולכן בענין זה שייך כמה צדדין ראשונה כאשר הנפש יוצאה מגהינם צריך להיות לה בגד כדאיתא בזוהר פ' משפטים בפ' לעם נכרי לא ימשול למכרה בבגדו בה כי אין שולטים באותה נשמה החיצונים בעבור הבגד שמלביש לה הקב"ה וזה יזכה האדם ע"י שמלביש ערומים ולכן מועיל סברת מ"ד אין בודקין לכסות אבל בודקין למזונות לפי שהכסות מוכרח לקיים וערום יכסה בגד והוא נקוד כי כן מלבישים נשמתו ולכן בא הדין הגשמי אם היה הדיוט ואינו מהיר באותו מלאכה הרי זה עושה אותה כדרכו והדוגמא לזה אם אדם אינו בן תורה הדיוט הוא ולכן אינו מהיר באותה מלאכה לכן קלקלתו תקנתו ונעשה תכף הלבוש להציל אותו מיד החיצונים עם נכרי ואם היה אומן ר"ל בן תורה מהיר יש לו עונש בזה שיעשו לו מעשה הדיוט באותו בגד דהיינו שיעשה תפירות רחבות וכו' כשיני הכלב אות הוא לו שאין בגד זה רק להציל נפשו מעם נכרי שנאמר מיד כלב יחידתי:

[ה] ואם נאמר מי שצריך לו בגד במחוסר בגדים לכן בא הדין בענין הגשמי אם היה הדיוט כי אינו בן תורה ואינו מהיר באותה מלאכה כלומר במלאכת מחשבת של המצוה הרי זה עושה אותה כדרכו ומה לעשות מאחר שאין לו מציאות לעשות המצוה כתקנה הנה על זה נתפלל דהע"ה ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו כנזכר בזוהר פ' יתרו דף צ"ג. וז"ל דהא קב"ה בעי לבא ורעותא דבר נש ואפי' הכי אי לית תמן רעותא דלבא דאיהו עקרא דכלא ע"ד צלי דוד ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו כוננה ואתקין תקונך לעילא כדקא יאות אע"ג דלית אנן ידעין לשואה רעותא וכו' ואם היה אומן מהיר בתורה ובמצוה הרי זה עושה אותה מעשה הדיוט מאחר כי לא שת לבו דהיינו שיעשה תפירות רחבות כאלו העושה בכונה מייחד שמות הקדש אות באות וזה שהפריד מלאכת מחשבת הטובה כך יהיה כשיני הכלב שכולו לב:

עוד י"ל מותר לעשות מצודות דגים מערבה כי הנה מאחר שהנחנו כי הדגים הם דוגמא לנשמות שנאמר וכדגים הנאחזים וכו' לכן אע"ג כי מיום שנחרב הבית לא נמצאו נשמות חדשות בבני האדם כדאיתא בהיכל חמשי פ' פקודי ומיומא דאתחרב בי מקדשא לא עאלו תמן נשמתין עכ"ז מותר לעשות מצודות מערבה כך אחז"ל ערבות ששם גנזי טללים וכו' ונשמותיהן של צדיקי' ואנחנו לא נדע עד מתי יבואו אותם הנשמות ועכ"פ

כך אחז"ל אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות מן הגוף היינו אוצר כפי' רש"י ז"ל ולכן מותר לעשות מצודות וזה יהיה על ידי תורה ומצוה ומה מאד טוב לאדם לדעת לעשות מצודות לצוד נפשות שנפלו ביד הקליפה כאשר נתבאר אצלי בפ' צוד צדוני (איכה ג) שהנשמות מתרעמות מה שהגיע להם כי ניצודו שני פעמים בשני חרבנות מלבד שני פעמים אחרים בזמן חטא א"ה וכאשר חטא ישראל במעשה העגל ונאמר הורד עדייך מעליך לעומת זה צוד צדוני כצפור ששמע הרשב"י ע"ה בת קול שאמר צוד ואתצד צדוני אויבי על עסקי חנם ולכן היודע מותר לעשות מצודות לתפוס אותם וזה יעשה בנקל שהוא מעשה הדיוט מפני כי נשמות אלו לא נצודו מצד העון שלהם רק מפני עון ישראל אבל לא הארוגים מחוטי' היינו הנשמות אשר נפלו בקליפ' בגהינם מפני עונם ע"ד מושכי העון בחבלי השוא כמשחז"ל לעתיד מביא הקב"ה היצר ושוחטו בפני הכל רשעים נדמה להם לחוט כי אלו אינו יכול האדם להציל אותם בנקל שהוא מעשה אומן עד שאחרי מותו הולך דרך גהינם ומציל אותם כדאיתא בזוהר בפ' פנחס כי אין מעשה וחשבון בשאול אשר אתה הולך שמה וע"י כך האדם מותר לצוד דגים אחרים מן המדות עליונות כמו שהם צדים אותו צפור כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רכ"ד. וז"ל וישראל ידעי למיצד צידה טבא רבא ויקירא מה עבדי מפקי מתחות גדפהא דאמהא ההיא צפורא בלחישו דפומא מלחשי לגבה לחישו בתר לחישו וההוא צפורא דחייש לאינון לחישין ולאינון קלין וכו' פרחת לגבייהו והנה כמו שהם צדי' צפור זו כך צדים דגים עליונים הוא הענין מ"ש ושם נא' ז"ל בעוד דההוא קשורא בידייהו אינון מלחשי בקליהון ואיהי מצפצא בהדייהו ופרחת לעילא ונחתת עם כל אינון בנין דתחות גדפי אמהון וכו' וישראל נטלי לון ואחדי בהו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ישראל הם צדים וממשיכין אצלם הכלה עם שש קצוות הבנין והיינו מ"ש מותר לעשות מצודות דגים דאע"ג שאמר בזוהר שהם צדים אינון בנין דאימא רביעא עלייהו כאשר תתבונן הם דגים דמאחר כי הדג הוא סוד עינא פקיחא כדאיתא באדרא רבה ואותם הבחינות מתלבשות במדות התחתונות שפיר מקרי שהם דגים והמצודות שניצודים בהם הוא מ"ש פ' פנחס ושם נא' ז"ל היך צדין צידה דהאי צפרא קדישא מתקנין לקמה מיכלא יקירא בחדוה וכל עינוגין ועאלין לבי כנישתא ולבי מדרשא ומצפצפן לגבה בקל לחישו כדקא יאות ופרחת לגבייהו כמה דאתמר ובה אחדין כל אינון בנין וכו' והיינו מ"ש מותר לעשות מצודות דגים מערבה היינו מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קס"ה. וז"ל ר' אלעזר אמר האי קרא הכי אצטריך ליה למימר סולו לרוכב על ערבות מהו בערבות ביה שמו ביה הוא מבעי ליה מחי שמו אלא האי קרא על סתימא דכל סתימין עתיקא דכל עתיקין אתמר ההוא דלא אתגלייא ולא אתיידע כלל

דאיהו רוכב בערבות וכו' ובמה הוא רוכב בערבות בי"ה דאיהו רזא קדמאה דנפק קמיה וכו' שמא דיליה הוא יה הנה מבואר מדברי המאמר כי ערבות הוא סודו למעלה אמנם על שם זה יש ג"כ ברקיעים רקיע הנק' ערבות כדאיתא בחגיגה ולכן אמר מותר לעשות מצודות דגים מערבה שהוא מעשה הדיוט דהיינו במקום שמטטרו"ן הנקרא הדיוט הוא שם אבל לא הארוגים מחוטים שהוא מעשה אומן כי הארוגים מחוטים היינו סוד הפרוכ' שהיתה ארוגה כמו ששנינו על ע"ב ניר נארגת היינו מ"ש בזוהר פ' תרומה הנ"ל וז"ל ודא איהו שמיה דההוא סתימא דלא ידיע שמא דיליה יה לאו דאיהו הוא אלא בגין ההוא פרוכתא דאתפרסם ונפיק מקמיה אבל האי פרוכתא איהו שמו ודא איהו רתיכא דיליה ולא אתיידע כלל והיינו הפרוכת הארוגה מחוטים וזה הוא מעשה ידי אומן הוא מש"ה ואהיה אצלו אמון היינו משחז"ל אמון מכוסה אמון מוצנע והיינו אומן הנא' כאן:

מסרגין המטות וכו' איתא בזוהר פ' תרומה בפ' ונשים לו שם מטה ושולחן וכו' בגין דאינון תיקונים דמטרוניתא אמנם הענין הוא כי כנסת ישראל היא נעשית בסוד מטה משחז"ל בב"ר ונעשית כר לבעלה וכאשר נתבונן כי יאע"ה היו לו ארבעה נשים נמצא שהם מטות הרבה ואמנם אמר מסרגין המטות הללו ליתן ריוח ביניהם ר"ל שהדוגמא לעשות אותם בסוד קוים אבל אין מפשילין חבלים בתחילה כי הנה המדות הללו הם קיימות ואין צורך לעשות חבלים בתחילה זולת לתקן אותם:

מותר למעך בגדי פשתן בידים וכו' והענין כי לא נעלם מעין הקורא כי שני מיני בגדים הם של כהן גדול בגדי זהב וגם בגדי לבן וכדאיתא בזוהר ובתיקונים אמנם בבחינת הכלה נמצאי' בגדי זהב שנאמר כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה ומוכרח הוא להיות לה בגדי לבן אם מצד אימא עילאה שנאמר ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור ובתורתו של ר' מאיר מצאו כתוב כתנות אור ואם לצורך הייחוד כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף קי"א וד' בגדי לבן דבהון הות מטרוניתא מתקשטת קדם מלכא כדלקמן ולכן יאמר נא מותר למעך בגדי פשתן בידים אחר הכיבוס לפי כי זה הוא דוגמא למעלה כי לאחר שנאמר ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות אח"כ ממעכת אותם בידים שנאמר מקדש ה' כוננו ידיך והיינו אחר הכיבוס והטהרה שנאמר ופרשו השמלה לפני זקני העיר והיינו שאמר כדי ללבנן ולרככן נמי כדי שיהיה הכלי מתוקן לקיבול הטיפה להולדה שהרי אחז"ל אין האשה מתעברת מביאה ראשונה אבל אין עושים בתי קשרי ידים דהיינו של הדוגמא למעלה הידים שהם ממעכי' אין מתקנים אותם קשרים שהם בתים לידים הנזכר מפני שהוא מעשה ידי אומן לפי כי מעשה התחתוני' אינו רק להעלו'

הבחינות שבעולמות למעלה ואז אם הבני' שהוא אומן למעשה בראשית היא מתקנת כל הצורך לעת מצא זו אשה:

אסור לתקן מלבושיו ומנעליו וכו' הנה כמו שהאדם הגשמי אסור לעשות אחת מהנה במועד כמו כן הוא למעלה כי אדם העליון הקדוש אסור לתקן את מלבושיו ואת מנעליו הקרועי' וזה ימצא באחת משני פנים אם לענין דרך קבע בהתמדה ואם לצורך שעה והענין בדרך קבע היינו משחז"ל בזמן החרבן אמר הקב"ה למ"ה מב"ו שמת לו מת מהו עוש' א"ל הולך יחף א"ל כך אני עושה שנא' ה' בסופה ובסער' דרכו וענן אבק רגליו ועוד אמרו חז"ל בצע אמרתו בזע פורפירא דיליה הרי כי הקב"ה מנעליו גם מלבושיו קרועים מזמן החרבן ופירוש הענין מבואר בפי' איכה אצלי ולכן יאמר כי אסור לתקן אותם במועד דגמירי אין בן דוד בא במועד וגם בדרך השאלה אין לתקן אות' לפי שעה כי הנה ענין זה שנא' וענן אבק רגליו היינו ענן דסטרא אתרא היינו כי רבא לא מצלי ביומא דעיבא שנאמר סכות בענן לך מעבור תפילה (איכה ג) וכן הגיע לר' עקיבא כאשר היה מתפלל את זה נתן רשות הקב"ה וכסה רגליו של הקדושה ונקרעו המנעלים שהיה תופר מט"ט כדאיתא בפר"א אמר מטטרו"ן תופר מנעלים הייתי ועל כל תפירה ותפירה הייתי מייחד שמו של הקב"ה ואמנם הוא תופר ומייחד אותם לשעה וכן לענין המלבושים איתא בזוהר פ' משפטים דף קי"ח. וז"ל בשת דמטרוניתא דאשתארא ערומה מד' בגדי זהב דנהרין בד' טורי אבן מרגלן מעיל בכמה זגין ורמונים וארבע בגדי לבן דבהון הות מטרוניתא מתקשטת קדם מלכא הה"ד וראיתיה לזכור ברית עולם וכו' במועד אסור לתקן מאחת מאלה אלא קודם ולכן אסור לומר לעכו"ם לתקנם לפי כי תיקון זה נעשה בהצנע לכת הנזכר בזוהר פ' תרומה:

מי שצריך לו בגד במועד וכו' מאחר שהנחנו כי הכל נעשה ע"י התעוררות מצד מעשה התחתונים והאדם ע"י מעשיו הטובים וכאשר בתורתו יהגה הוא מתקן מלבושיו למעלה כביכול כדאיתא בזוהר דף ר"י. וז"ל כד סלקא נשמתא בההוא פתחא דרקיעא לעילא אזדמנן ליה לבושין אחרנין יקירין עילאין מרעותא וכונה דלבא באורייתא ובצלותא דכד סלקא מתעטרא מההוא עטרא מאן דמתעטרא ואשתאר חולקיה לההוא בר נש וכו' ולכן יאמר מי שצריך לו בגד במועד אם היה הדיוט ואינו בקי בתורה וכדאיתא בזוהר פ' אמור דף צ"ח. וז"ל הולך תמים ופועל צדק מאן הוא אלא אלין אינון דמתקני למטרוניתא בתכשיטהא בלבושהא בעטרהא וכל חד פועל צדק אקרי וכו' והיינו מ"ש אם היה הדיוט ומ"ש ואינו מהיר באותה מלאכה היינו מלאכת שמים כד"א ויבא הביתה לעשות מלאכתו הוא מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ז. מאי כתית אלא רמז דקא רמיז

לשמשא בנוקבא לאנגדא לגבה שמן רבות כתית כדקא יאות וכו' ובזה צריך מהירות כדאיתא פרשת בלק לאלקאה בקירטא אבנא בתר אבנא וכו' הרי זה עושה אותה כדרכו כי אין זה מעכב היחוד למעלה להיות בשלימות ואם היה אומן מהיר קולע אל השערה בקלע ובאבן הרי זה עושה אותה מלאכה מעשה הדיוט חסר התבונה דהיינו כי יעשה תפירות רחבות בסוד עניית אמן הוא האומנות כי יש ריוח בין היחוד של א' לאות מ"ם וכן מאות מ' לאות ן' כנודע ליודעי חן ותפירה אחת למעלה ואחת למטה ביחוד שני שמות כי תדרוש בסוף ובראש והדוגמא לזה הוא כשיני הכלב כי הם נפרדות כך נפרד יחוד מלהיות למטה אמנם מתלבש למעלה בלבושין דבריאה ואז נעשה היחוד:

סימן תקמב

[א] להיות כי יש דברים הנמנעים לעשות משום דמחזי כעובדא דחול ולכן יאמר נא אפילו המלאכות המותרות אינם מותרות לעשותם אלא לעצמו והדוגמא לזה הוא מ"ש רב יוסף עליו השלום חדאי נפשי לך קראית לך תנאית ופריך והרי שנינו על שלשה דברים העולם עומד על התורה ומסיק כי קא עביד בר נש בתחילה אדעתא דנפשיה קא עביד ולכן יאמר אפילו המלאכות המותרות דהיינו מלאכת שמים התורה והמצות אינם מותרות לעשותם אלא לעצמו לאפוקי שלא יעשה שלא לשמה כי כך אמרו חכמים ז"ל העושה שלא לשמה נוח לו שלא יצא לאויר ונהפכה שלייתו על פניו אבל דבר מלאכה שמועיל לעצמו כגון רב יוסף שאמר חדאי נפשי לך קרית לך תניית בתחלה או לאחרים בחנם אח"כ אבל בשכר אסור שהרי שנינו אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס ומיהו אם אינו נותן לו שכר קצוב אלא שאוכל עמו בשכרו מותר דהיינו שעושה דברים שהאדם אוכל מפירותיהן בעה"ז והקרן קיימת לו לעולם הבא מותר:

[ב] כל מלאכה מותר לעשותה על ידי פועל וכו' גם זה הדין יהיה סמוך לדין הקודם כי במלאכת שמים בתורה ובמצוה כל אחת ממלאכות הללו מותר לעשות אותם על ידי פועל היינו אותו הנקרא פועל צדק כדאיתא בזוהר פרשת אמור מאן פועל צדק אילן אינון דמתקנין למטרוניתא מנהא ואעטרו לה כתרהא ושוו תיקונהא כל חד פועל צדק אקרי ולפי כי פועל זה הוא פועל צדק עשה באמונה על מנת שלא לקבל פרס לכן אין לו מה יאכל או יהיה כי הוא אינו יודע המצאה זו לעשות דברים שאדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא לכן מותר לעשות מלאכה זו מדברים שאדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה כדי שישתכר שילמד לעשות מאותם דברים שאדם אוכל פירותיהן בעה"ז וירויח על ידי כן:. עוד זה מדבר לענין הנוגע למעלה וכך היה אומר

אפילו מלאכות המותרות אינם מותרות לעשותם אלא לעצמו כי הנה אלו המלאכות שהם ענין דבר האבד וכיוצא אינו יכול לעשותם כדרך שהוא עושה בחול כי בחול היחוד הוא נעשה על ידי מט"ט כדאיתא בתיקונים צדיק וצדק מתייחדן על ידי מט"ט בשית יומין דחול משא"כ בשבת ויום טוב אמנם גם בחול המועד לא יעשה כדרך שהוא עושה בחול אמנם אינו מותר לעשות אלו המלאכות אלא לעצמו לצורכו וחז"ל אמרו אשתו כגופו דמיא ובתיקונים אין אדם מתיר עצמו מבית האסורים זו כ"י שנאמר עצם מעצמי וכן איתא בזוהר דהיינו כי היחוד יהיה על ידי עצמו כאמור או לאחרים בחנם כדאיתא פ' קרח הובא למעלה קריאי מועד קראי כתיב מלכותא דארעא מעין מלכותא דרקיעא כגוונא דקדש עילאה אזמין לכל אינון כתרין דשמא קדישא אתאחיד בהו כך קדש תתאה אזמינת לכל חילהא לעטרא להו ולאעלא לון תחות גדפהא שנאמר מקראי קדש עכ"ל והנה הדבר מבואר מן המאמר כי במועד הכל הם מזומנים למעלה כל אחד כפי בחינתו וזה יהיה המלאכה אשר הוא עושה לאחרים כך אחז"ל מתן שכרם של צדיקים נקרא מלאכה שנאמר פעלת לחוסים בך אבל, זה יהיה בחנם והענין יובן כאשר נתבונן מה הפרש ימצא בין ימות החול לימים של חול המועד כי בחול המועד יש תפלת מוסף משא"כ בימים של חול ולכן נאמר כי זה יהיה ההפרש הנמצא כי בימים של חול מלאכת ה' נעשית בשכר היינו כי בעליית העולמות למעלה מעלים עמהם ניצוצות בסוד אור חוזר והיינו התעוררות אל היחוד והיינו ענין שכר לפי כי בעליית העולמות למעלה ודאי הוא כי יש להם תועלת גדול ליהנות מזיו השכינה ותוספת הארה וכאשר הם מביאים איש מנחתו כי הכל יהיה בשכר כי המשפיע מקבל שכר מן התחתונים גם התחתונים מקבלים שכר מן המשפיע אבל זה יהיה ע"י תפלת השחר כי זה הוא בהשואה אחת עם ימים של חול אמנם בתפלת מוסף אותו תוספת הארה שהם מקבלים העולמות גם התחתונים אינם בשכר שהרי אינם מעלים אור חוזר מחדש זולת הראשון וכי תימא אם כן הוא למה לא יהיה שוה ראש חדש לענין זה עם ח"ה שיהיה המלאכה אסורה בשכר הענין יתב' במקומו בע"ה אבל להוציאך חלק אי אפשר כי לכן מה שנהגו הנשים שלא לעשות מלאכה בר"ח זהו עיקרו של דבר ומנהג יפה הוא לפי כי כן יש הארה נוספת בר"ח שנאמר מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת מכלל דבחדש ושבת חייב אדם להקביל פני רבו לטובתו להמשיך עליו תוספת בנשמתו ממה שיזכה וניתוסף רבו בתפלת מוסף ובזה יובן החיוב של הרגל שצריך להקביל פנים מכ"ש ואמנם נפקא מינה חומרא יתירא דאלו ברגל צריך להיות משובתי הרגל לקיים שמחת יום טוב שנא' ושמחת אתה וביתך ולכן אם אינו יכול לילך ולחזור בו ביום פטור מלהקביל פני רבו אבל בר"ח

וחול המועד שאין שם חיוב שמחה חייב להקביל פנים מכל מקום ואם לא הקביל פנים ברגל צריך להקביל פנים בחול המועד לפי כי יש לאדם הארה נוספת מתפלת מוסף אמנם הוא בחנם כאמור ולכן נמי בגשמי מותר לאחרים המלאכה בחנם אבל בשכר אסור ומיהו אם אינו נותן לו שכר קצוב אלא שאוכל עמו בשכרו מותר וכן הענין למעלה כי בעבור תפלת המוסף אינו מקבל שכר אדם העליון הקדוש מהתחתונים בסוד אור חוזר מחדש כדבר האמור שהוא דבר קצוב שמעלים בכל יום ויום ולא תטעה בדברי להבין כי אותם הניצוצות שהם מעלים הם דבר קצוב כי אין הדבר כן כי פעמים פוחתים פעמים מוסיפין כפי מעשה התחתונים אבל לענין העלייה הוא דבר קצוב כי לעולם צריך להעלות אור חוזר שנאמר ולא יראו פני ריקם ולכן אם אוכל עמו בשכרו מותר לפי כי כך היא המדה למעלה שכלם הם מזומנים לענין האכילה כדאיתא בזוהר פ' ויקרא דף ד'. וז"ל ר' יהודה אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים אלין כל מארי דיבבא ויללא דאתבסמו כולהו ואתברכו כחדא דהא מסעודתא דמלכא אתהניין כלא ואימתי אכלי כלהו בשעתא דמלכא אתי חדי וחדי למטרונית' בקדמיתא לבתר כלהו אכלן וחדאן עכ"ל הנה הדבר מובן מדברי המאמר כי כלם אוכלים בשעה שהמלך והכלה הם אוכלים ולכן אם אוכל עמו בשכרו מותר כדבר האמור:

כל מלאכה מותר לעשותה ע"י פועל וכו' הנה מאחר שהנחתי כי אין הפרש למעלה בין הימים של חול לימים של ח"ה זולת ההארה שנתוסף בתפלת המוסף לכן בא זה הדין בענין הגשמי כי כל מלאכה מותר לעשותה ע"י פועל שאין לו מה יאכל וסוד הדבר כי הנה כבר נתבאר כי בימים של חול היחוד נעשה ע"י מטטרון הוא הפועל הנאמן שהוא שכיר מחי העולמים כנזכר בזוהר ובתיקונים והוא ממונה לקבל התפילות של התחתונים ועושה אותם עטרה לחי העולמים וע"י כן יש לו מה לאכול כאשר מקבל שכר טורחו אמנם עתה בתפלת המוסף פועל זה מט"ט הוא פועל בטל ואין לו מה יאכל ולכן מלאכה זו הקדושה עשה אותה חי העולמים ע"י פועל זה שאין לו מה יאכל לפי שעלה למעלה כדי שיהיה לו מה שישתכר וירויח עתה ועל ידי כי הצדיק אוכל לשובע נפשו גם הוא לדעתו ישבע:

סימן תקמג

[א] שנינו לעולם יעשה אדם עצמו ת"ח ופי' רש"י ז"ל ולית ביה משום יוהרא אשר על כן באו ככה דינים הלא הם אשר נאסרו משום דמחזי כעובדא דחול כלומר כי העושה אחת מהנה מתראה שהוא עם הארץ והרי נאמר כי לעולם יעשה אדם עצמו ת"ח אשר הוא

דרך משל לשבת וי"ט כדאיתא בזוהר הובא למעלה וכן נמי יש מלאכות שהם אסורות לעולם זאת על ת"ח דהיינו משחז"ל היכי דמי חילול ה' כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין או דשקילנא בשרא ולא יהיבנא דמי לאלתר אמנם עוד יש דברים אחרים שהם אסורים במועד בלבד לעשותם ובהם יד הכל שוה כל איש ישראל והם סחורה ובניין וכיוצא כנ"ל כי הללו הם מורים על ענין שלימות הנפש כי צריך האדם לעשותם מקודם ע"ד מי שטרח בע"ש יאכל בשבת ולכן אסרו טירחא יתירה במועד כדי שיעשה האדם זוודין לאורחא רחיקא ולכן אח"כ לא לאדם לומר הניחוני ואלך ואעשה תשובה או אעשה מעשים טובים דכתיב אשר אנכי מצוך היום לעשותם ולא למחר לעשותם ולכן יאמר כל דבר שאסור לעשותו כלומר כי צריך מקודם לתקן אתו ולא תמוט רגלים רגל מועד בזמן שהוא מועד לכל אפי' דברים קלים צריך האדם לתקן אתם כי דבר לא נעלם מן המלך וכן נמי אסור לעשותו ע"י כותי כגון להחליף זה בזה כך אחז"ל לך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כשהולך אדם מן העה"ז מוציאין עליו מצות ועונות במנין והוא טוען יצאו אלו נגד אלו הקב"ה אומר לא כך הוא אלא אתה נענש על העונות ועל הפשעים ואח"כ מקבל שכר על המצות והיינו מ"ש אסור לומר לעכו"ם לעשותו כלומר לומר לו טול לך כמה מצות בכמה עונות ויצאו אלו כנגד אלו שהרי כל העונות הם נתונים נתונים המה לס"א עד שנפרעים מן האדם:

או יהיה הענין מ"ש בזוהר פ' משפטים כי הצדיק עליו נאמר ובשביעית יצא לחפשי חנם ונאמר לא תעבוד בו עבודת עבד בצדיק אסור לעשות בו מלאכה וכן שנינו ודאשתמש בתגא חלף ק"ו מבלשצר שנשתמש בכלים שנעשו חול ולכן אמר דרך כלל כל דבר שאסור לעשותו היינו דברים של מלאכה שאדם אסור לעשות אותם במועד שהוא דוגמא לצדיק כדאיתא בזוהר פ' בהעלותך דף קנ"ב: וז"ל אית בני נשא כחולין דטהרה מסטרא דמיכאל וכחולין דהקדש וכו' ואית בני נשא דאינון כיומין טבין ואינון קדש קדשים וכו' ולכן יאמר דרך כלל כל דבר שאסור לעשותו דהיינו לאותם בני אדם ק"ק פשוט הוא דאסור אמנם גם לאותם בני אדם שהם דוגמא לחולין דטהרה וכחולין דהקדש כל דבר שאסור להם לעשותו אסור לומר לכותי לעשות להם כדאיתא בזוהר פ' משפטים בפסוק לעם נכרי לא ימשול למוכרה בבגדו בה הם ס"א עם נכרי לא ימשול למכרה להם כנזכר שם:

[ב] עכו"ם שקבל מערב י"ט לבנות ביתו של ישראל וכו' היינו מש"ה ובנו בני נכר חומותיך והם אותם חומות אשר חרב נ"נ שחיק מחיק כאשר סמך על ירושלם שנאמר ועתה פתוחיה יחד בכשיל וכלפות יהלומון כי על ידי מעשה זה נתעורר ס"א ונכנס

אל תוך הקדושה לחטוף הנשמות הקדושות כאשר נתבאר אצלי בפי' איכה בפ' כי עלה מות בחלונינו בא בארמנותינו להכרית עולל מחוץ הם מין אחד של נשמות שהם דוגמא לעוללים לא ראו אור תורה ומצוה בחורים מרחובות הם מין נשמות של צדיקים הנקראים בחור מעם כל אותם נשמות נפלו בגלות בעון כי שהע"ה אז בנה את המלא ובית יעשה לבת פרעה לכן נאמר כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת מן היום אשר בנו אותה רצה לומר שבנה שלמה החומה לבת פרעה ולכן נפרצה החומה והלכו בגלות אותם הנשמות כאמור לכן יאמר נא עכו"ם סטרא אחרא שקבל עליו לבנות ביתו של ישראל בקבלנות ועוד ירצה כי אות הוא לבית ישראל מה שאומרים חכמים ז"ל אם יאמר לך אדם קסרין וירושלם חרבו שתיהן או נבנו שתיהן אל תאמן שנאמר אמלאה החרבה אם מלאה זו חריבה זו ולכן זה שאמר עכו"ם שקבל מערב יום טוב לבנות בית ישראל היינו ירושלם וזה הוא בקבלנות דבר קצוב הוא אסור להניח לעשות בח"ה וכן לא יעשה רק בזמן החול אבל אם נתן לו מלאכה בתלוש שהוא ענין הנשמו' קודם המועד לקבל עונשם קודם המועד בקבלנות כי בזה יש תועלת לקליפה שנהנה מאותם העונות בסוד ונשא השעיר עליו את כל עונות תם ולכן קבל עליו כותי לעשות אותה מלאכה של תיקון הנשמות בתוך ביתו של עכו"ם היינו גיהנם סוד הקליפה מותר לעשות לפי כי כן כל הנשמות הנידונים אין להם מנוחה בזמן חול המועד כנודע:

ואם נאמר כי בית זה הוא ב"ה הנקרא בית ישראל שנאמר והיה לאבן נגף לשני בתי ישראל ועכו"ם היא הקליפה קבל עליו לבנות בית זה ישראל כדרך שהיה בתחלה שנאמר והבית בהבנותו כך אחז"ל אפילו רוחות אפי' שדים היו מסייעין וענין זה הוא בקבלנות שנאמר תחת הנחשת אביא זהב ותחת האבנים נחשת וכו' ואיתא בזוהר פ' שלח לך דף קס"ז. וז"ל אמרו ליה ולא חמית נייחא דרוחא דעבד לך מארך חמית נהירא רביתא ברקיעא א"ל חמינא אמרו ליה ביה שעתא אפיק תהומה בי מקדשא ואעבריה קב"ה בימא רבא ומנהירו דיליה הוה נהיר ברקיעא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי בית המקדש הוא בתוך הקליפה ובזה יובן משחז"ל למה משכן משכן שני פעמים שנתמשכן בעונותינו שני פעמים וכפי פשוטו הענין הוא בלתי מתיישב אמנם עם מה שנתבאר אמת הדבר כי הנה הוא ממושכן ביד סטרא אחרא ולכן יאמר אם עכו"ם זו הקליפה קבל מערב י"ט לפי שהגאולה העתידה היא בזמן המועד שנאמר ליל שימורים הוא לכל בני ישראל לדורותם לכן יאמר שקבל מערב יום טוב לבנות ביתו של ישראל זה בית המקדש בקבלנות הריוח שיש להם עתה ממנו אסור להניח לעשות בחול המועד אפילו שהוא חוץ לתחום שהרי כך הוא שהרי הבית הזה הוא כעת חוץ לתחום של הקדושה

כאמור אבל אם נתן לו מלאכה בתלוש ואינו בית שלם זולת אבנים קודם המועד לעשותה בקבלנות בתוך ביתו של עכו"ם מותר כההוא דדרש ר"י עתיד הקדוש ברוך הוא להביא אבנים של שלשים אמה וכו' ולהעמיד אותם בשערי ירושלם שנאמר ושמתי כדכד שמשותיך ושעריך לאבני אקדח וכמעשה אותו שראה מנסרים אותם מ"ה: [ג] מותר ליתן מלאכה בקבילות לכותי וכו' אשר חכמים ז"ל הגידו עתידים לשמש לאיש הישראלי אלפים ת"ת עבדים בזכות הציצית שנאמר אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים בכנף איש יהודי וכו' ולכן יאמר מותר ליתן לעכו"ם איזו מלאכה בקבולת לעשות או בשכיר יום שנאמר אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' ולעבדו שכם אחד כי ענין הקבולת הוא קבלת מלכות שמים עליהם כמ"ש לקרא כלם בשם ה' ושכיר יום היינו לעבדו שכם אחד וזה יהיה אחר המועד של ישראל הוא הגאולה כנ"ל ובלבד שלא ימדוד וישקול וימנה כדרך שהוא עושה בחול דוגמא הוא לשבח איש הישראלי כי יש בו שלשה מעלות הללו כדאיתא פרשת במדבר רבה למלך שהיה לו כמה גורנות אמר לבן ביתו גורן זו מנה אותה מדוד אותה כמה שקים וכו' למה כל הגרנות הם מטונפות מעורבות זונין לא כן גורן זה שנאמר כלך יפה רעיתי וכו' וכו' ולכן לא יעשה ה' לאותם העמים שלשה דברים הללו לא ימדוד וישקול וימנה כי לעתיד ימנה את ישראל פעם עשירית כמשחז"ל שנאמר עוד תעבורנה הצאן על ידי מונה וזה יהיה בחול אך לא כך יעשה לזולת כאמור:

עוד יש דרך עמדי בענין דינים הללו לצד עילאה ימלל כל דבר שאסור לעשותו אסור לומד לעכו"ם לעשותו כי הנה איתא במדרש קומי אורי אני הולך לנחם לכ"י לפי שעברתי על לא תשנא את אחיך בלבבך לפי שנאמר לא תעבוד בבכור צאנך ואני אמרתי הביאו את צואריכם בעול מלך בבל כתבתי בתורתי לא תכלה פאת שדך ואני כליתי חמתי שנאמר כלה ה' את חמתו ולכן על כל אלה הדברים והדומה להם הוא אומר כל דבר שאסור לעשותו היינו הקב"ה על דרך הנזכר אסור לומר לעכו"ם לעשותו ולפי שעבר. על כל הדברים האמורים הוא הולך לנחם לכ"י כדאיתא בילקוט:

עכו"ם שקבל מעי"ט לבנות ביתו של ישראל בקבלנות וכו' הוא הנרצה בדברי חז"ל ג' משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי ואומר אוי שהחרבתי את ביתי וכו' ואיתא בזוהר וחרבתי את ביתי דא זווגא דמטרוניתא ואחז"ל גלו לבבל שכינה עמהם שנאמר למענכם שלחתי בבלה עד גלו לאדום שכינה עמהם שנאמר ושב ה' אלהיך וכו' ונא' מי זה בא מאדום ולכן סטרא אחרא מקבל עליו דין של הקב"ה בקבלנות והוא הסיבה לבנות ביתו של ישראל עליון כדאיתא בתיקונים ולפי

דס"מ ונחש עבדו קלנא בשכינתא כל מכבדיה הזילוה וכו' לכן נאמר כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה דא ס"מ ונחש ועכ"ז אסור להניח לעשות נקמה מהם בח"ה אפילו שהוא חוץ לתחום כי מלאכה זו שיעשה הקב"ה בהם הוא חוץ לתחום שבקדושה אם כה נאמר שמדבר בעד ישראל הכי קאמר כל דבר שאסור לעשותו הקב"ה עם איש הישראלי שהוא דומה לח"ה כי הוא אדם בינוני כי הנה הצדיק הוא מכונה לשבת וי"ט כדלעיל שנאמר לא תעבוד בו עבודת עבד ונאמר ויום השביעי שבת לה' אלהיך וכו' וכדאיתא בסוף האדרא רבא מה שבת קדש אוף הרשב"י קדש אך אינו חול גמור אלא ח"ה ע"ד מ"ש בזוהר אית חולין דטהרה כדלעיל ולכן כל דבר שאסור לעשות לאדם זה אסור נמי לומר לעכו"ם ס"א לעשות לו מן איזה עונש אשר נתחייב להיות לו על ידו: מותר ליתן לכותי מלאכה לעשות בקבולת וכו' כי הנה מלאכה זו שייך באחד משני פנים אם לענין של הנשמות וטהרתן כי מלאכה היא ומה גם להפרע מן הרשעי' וכדאיתא פ' ויקהל רי"א וז"ל תרין מלאכין שליחן אית זמינין בגנתא דעדן וקיימין לתבעא וצווחין לגבי אינון ממנן דבההוא אתר דגהינם בגין לקבלא ההיא נשמתא וההיא נשמתא עד לא אתלבנת בנורא אינון ממנן דבההוא אתר צווחין לגביהו ואמרי הנה וכו' הנה מבואר כי הנשמות נמסרות לס"א ללבן אותם בגהינם כנזכר לקמן ולכן מותר ליתן לכותי הוא ס"א לעשות מלאכה זו של טהרת הנשמות ובכלל הדבר הוא המיתה וזה הוא בקבולת שמקבלים אותם מיד הקדושה שאל"כ אין להם רשות ליגע בהם כדאיתא בזוהר פ' שלח לך בענין הבגדים הצואים שמלבישים את הנפש בתחלה ואח"כ נמסר ביד ס"א לירד לגהינם וכל כיוצא בזה מותר ליתן הנפשות המחוייבות עונש למוסרם לס"א לעשות בהם משפט כתוב לאחר המועד ובלבד שלא ימדוד להם כמדתם ולא ישקול מעשיהם כמש"ה פלס ומאזני משפט לה' ולא ימנה כמה עונותיהם עד לאחר המועד לטוב להם:

סימן תקמד

[א] הנה ענין התשובה כבר אחז"ל שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו אמרה חטאי' תרדף רעה דהיינו ייסורין שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו אמרה הנפש החטאת היא תמות היינו מיתה שאלו לתורה אמרה יביא קרבן שאלו להקב"ה אמר יתודה וכן פסק הר"ם במז"ל יתודה שנא' והתוודו את עונם וכו' וכן הוא הדין המקדש את האשה ע"מ שהוא צדיק והיה רשע גמור מקודשת אפשר כי הרהר בלבו תשובה א"כ מהו זה ארבעה חלוקי כפרה שהיה ר' ישמעאל דורש עבד אדם על מ"ע ועשה תשובה לא זז משם עד שמוחלים לו שנאמר שובו בנים שובבים וכו' עבר על ל"ת תשובה תולה ויוה"ך מכפר שנאמר כי

ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם עבר על כריתות ומיתות ב"ד תשובה תולה וייסורין ויוה"ך מכפר אבל לענין חילול ה' נאמר חי אני אם יכופר העון עד ימותן ולכן תדע ותשכל ממוצא דבר זה אמיתות הדברים הלא לך לדעת כי הכל אמת אלו ואלו דברי אלהים חיים וביותר כל שאר הסיגופים אשר נעשים ותעניות ושק וכיוצא אמנם ענין החטא כבר המשילו אותו חז"ל לקודח בספינה ואיתא בזוהר פ' נשא דף קכ"ב. וז"ל ר' יהודא פתח כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו וכו' מה כתיב בתריה בעל הבור ישלם וכו' ומה על דא כך מאן דגרים לאבאשא עלמא בחובוי עאכ"ו וכדאיתא בפ' ויקב בן האשה הישראלית וכו' כד"א ויקוב חור בדלתו ולענין פגם זה כאשר האדם מתחרט ומתודה ומעיד עליו יודע תעלומות שלא לעשותם עוד כמ"ש הר"ם במז"ל בהלכו' תשובה אז תכף מתקבל לפני הקב"ה כמשחז"ל בפ' שובה ישראל עד ה' אלהיך עד הוא ה' אלהיך אמנם אח"כ צריך לתקן הפגם שעשה למעלה במקום שמגיע שורש נשמתו ועל זה אמר הרשב"י ע"ה פ' פנחס רי"ז וז"ל מהכא אוליפנא בדרגא דחב בר נש לקב"ה להיא אתר אצטריך למעבד תקנתא לנפשיה אינון חבו בברית קדישא דאקרי שמש דינא ותיקונא נגד השמש ולאו באתר אחרא מכאן דלא אצטריך בר נש לתקנא נפשיה אלא בההוא אתר דחב לגביה ומאן דלא עביד הכי לית ליה תיקונא לעלמין כדקא יאות עכ"ל אמנם כאשר מתקן נפשו אל המקום אשר פגם שם אז נתקן נשמתו לגמרי כאשר מבואר תיקון כל חטא בפרט בדברי מורי הרב האלהי חיים ויטאל זלה"ה ואמנם בכלל הדבר הזה הוא מתקן אשר קלקל בכל העולם כמ"ש במאמר הנ"ל דפגים עלמא בחובוי ולכן על עיקר זה יאמר צרכי רבים מותר לעשותם בח"ה היא התשובה כמשחז"ל לעולם יראה אדם עצמו כאלו הוא וכל העולם מחצה זכיות ומחצה עונות עשה מצוה הכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות ועוד אחז"ל מנין ליחיד שעשה תשובה שמוחלין לו ולכל העולם שנאמר ארפא משובתם וכו' כי שב אפי ממנו מהם לא נאמר ולכן התשובה של היחיד נקרא צרכי רבים כגון לתקן הדרכי' כמש"ה יעזוב רשע דרכו והם המנהגים רעים שהם יותר קשים להעביר אותם האדם מן העבירות החמורות ולהסיר מהם המכשולות הם כינוי לחטאות שהם בשגגה כד"א סולו פנו דרך ואח"כ הרימו מכשול מדרך עמי ולציין הקברות ע"ד משחז"ל יזכור ליום המיתה כדי שיזהרו מהם הכהנים הנגשים אל ה' כל ישראל הנקראים כן כד"א ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וכן לעתיד נאמר ואתם כהני ה' תקראו ולתקן המקואות לענין טהרת הנפש היא הדבר אשר ביארתי בפ' ומדדו את תכנית שהענין הוא מ"ש הראשונים בענין תשובת המשקל צריך למדוד שיעור מה שחטא וסמיך ליה ואם נכלמו מכל אשר עשו כמשחז"ל כל שמתבייש מעבירה שבידו

מוחלין לו שנאמר למען תזכרי ובשת בכפרי לך את כל אשר עשי' והיינו שצריך למדוד המקוה לדעת שיעור מימי הטהרה כמה צריך להיות בהם כדי לטהר נשמתו טהרה עצמית כדבר האמור:

[ב] בורות ומעינות של רבי' שהם כינוי אל הלימוד שנאמר ונוזלים מתוך בארך ונאמר יפוצו מעיינותיך חוצה כי כל זה הוא ענין שהוא צורך לתשוב' כמו ששנינו ולא עם הארץ חסיד ואיתא בזוהר פ' נשא דף קכ"ד. וז"ל כען צריך לאהדרא על פתח התשובה וכי מכמה מינין איהו תשובה דעבדין בני נשא כלהו טבין אבל לאו כל אפיא שוין אית בר נש דאיהו רשע גמור ועבר על כמה פיקודין דל"ת ומתחרט ומודה עלייהו ולבתר כן לא עביד לא טב ולא ביש לדא ודאי ימחול ליה קב"ה אבל לא יזכה לתשובה עילאה אית בר נש לבתר דתב מחטאיו איהו אזיל בדרך מצוה ומתעסק בכל כחו בדחילו ורחימו דקב"ה דא זכי לתשובה תתאה דאתקרי ה' וכו' ואית בר נש דלבתר דמתחרט מחובוי ויעבד תשובה יתעסק באורייתא בדחילו ורחימו דקב"ה ולא ע"מ לקבל פרס וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי העיקר אל צורך התשובה הוא לימוד התורה ולכן יאמר בורות ומעיינות של רבים לאו דווקא של רבים אלא אפילו יחיד לפי שהרי נתבאר דאפילו יחיד שעשה תשוב' מוחלין לו ולכל העולם וכן נמי לענין מה שלמד בתורה אחר כך מועיל לו ולכל העולם א"כ שפיר שייך לומר בלימוד שלו שהוא של רבים מכ"ש אם למד בתורה ברבים דשייך טפי לומר שהם בורות ומעיינות של רבים שנפל בהם עפר ואבנים ונתקלקלו מפאת היצר שנתגבר הוא אבן נגף מותר לתקנם ע"י מעשה הטוב ואפילו אין צריכים רבים להם עתה כיון שאינו מעשה אומן התיקון זה כגון תענית וכיוצא מותר אבל לחפור להם בארות מחדש ענין הלכה מחודשת שהוא מעשה אומן בקי בעיון אם הרבים צריכים להם עתה אותה הלכה או דין או פסק וכיוצא אפילו כוונו מלאכתן מלאכת שמים במועד ואפילו בפרהסיא ובטירחא יתרה מותר ואם אין הרבים צריכים להם עתה מאחר שהוא טורח גדול לא יעשו אבל בורות שיחין ומערות של יחיד היינו דוגמא למקרא משנה תלמוד של יחיד כלומר כי אין זה הלימוד לצורך תשובה הנקרא של רבים כאמור אלא זה הוא של יחיד לעצמו אסור לחפור אותה מחדש ומכ"ש שלא לחקור על ענין החטא למצא עונו לתקנו ואפילו צריך להם עתה לפי כי בכל עת צריך האדם לפשפש במעשיו ולעשות תשובה שלכן הוא הטעם אצלי משחז"ל בפ' ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך אין ועתה אלא תשובה דלמה אמרו אין ועתה בלשון שלילה הי"ל כל מקום שנאמר ועתה הוא לשון תשובה אמנם הם אמרו דבר גדול אין ועתה ר"ל אע"ג שנאמר וזכור את בוראך בימי בחורותך וכן שנינו שוב יום אחד לפני מיתתך

התבונן מש"ה בכל עת יהיו בגדיך לבנים דמשמע בכל שעה לכן פקח עיניך כי אין ועתה אלא תשובה כלומר אפילו שעה אחת אין לך לישב בלא תשובה מאחר שנאמר ימיו כצל עובר ואחז"ל כצלה של דבורה א"כ אין ועתה שעה אחת אלא בכל חלקי השעה והיינו משחז"ל אדם נידון בכל יום שנאמר ותפקדנו לבקרים ר"י אמר בכל רגע שנאמר לרגעים תבחננו א"כ מוכרח הוא להבין כי מש"ה בכל עת יהיו בגדיך לבנים היינו בכל חלק מהעת ולכן אחז"ל כצל עובר הלואי כצלו של כותל ושל אילן דמשמע מש"ה בכל עת שהוא שעה אחת תמימה אינו כן אלא כצלו של עוף בשעה שהוא עף ובזה יובן משחז"ל בפ' ואל יבא בכל עת יש עת לשעה כלומר אע"ג כי עת משמע באחד מחלקי השעה עכ"ז יש עת לשעה יש מלת עת דמשמע שעה גמורה ולכן יאמר נא אע"ג שהוא צריך להם עתה לצורך התשובה כאמור אסור לחפור ולגלות אותם שנאמר כי יכרה איש בור ולא יכסנו חייב בתשלומין ואם הם עשויים כבר ונתקלקלו הגיע לו חטא שוגג או מניעה לענין הלימוד האמור אם צריך להם עתה מותר לתקנם ואם אין צריך להם עתה אסור לתקנם אבל מותר להמשיך מים של תורה לתוכם אפילו אין צריך להם עתה לפי שנאמר הלא כה דברי כאש כי כן התורה נמי ממרקת העון כנודע:

ועוד זה יאמר לה' אני וכך היה אומר צרכי רבים מותר לעשותן בח"ה כי הנה רומז בזה עניינים רבים זה יצא ראשונה לענין העונש והדין הנעשה בנשמות הגיד כי זה נעשה במועד לפי שהוא צרכי רבים דאע"ג כי בשבת לא נעשה בהם דין וכן נמי בי"ט בקצת לפי כי כן אין דנים בהם דיני נפשות אמנם בחול המועד לא כך הוא ואש של גהינם אינו כבה ולכן הוא צרכי רבים לתקן נשמתם כי כל איש אשר בו מום לא יקרב ולכן נעשה במועד כגון לתקן הדרכים הוא מ"ש בזוהר פ' משפטים דף צ"ז. וז"ל לעם נכרי וכו' עלובתא איהי נשמתא דכד נפקת מעלמא ובר נש אסטי ארחיה וכו' בגין דמשריין קדישין קיימין בההוא ארחא דג"ע ומשריין נכראין קיימין בההוא ארחא דגהינם וכו' ואינון משריין דמלאכי חבלה זמינין למעבד בה נוקמין וכו' ולכן אמר ומתקנין את הדרכים הללו שהם לצורך הנשמות כמש"ה לעם נכרי לא ימשול למכרה ולהסיר מהם המכשולות אותם כלבים דצווחין ואמרין הב הב דהיינו אבן נגף צור מכשול שעליו נאמר אשר קרך בדרך ולציין הקברות להיות נינוחי' עליהם הנפשות כמו ששנינו בונים לו נפש על קברו וכן נמי הוא מורה על ענין גלגול הנשמות כי זה הדבר נמי הוא צרכי רבים שלא תאמר מאחר דקים לן אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף וזה לא יתכן לבא במועד לכן כך נמי יהיה הדין בהשואה אחת עם ענין הגלגול אין הדבר כן לפי כי זה הגלגול הוא צורכי רבים כלומר לא לצורך בני אדם אשר בארץ המה להמצא להם ענין גאולה אלא

גם בזה נמצא צורך אל המתים ולכן זה דווקא צורך להקרא צורכי רבים כלומר לחיים אשר בארץ המה ואחריו אל המתים ולכן הוא אומר מתקנין את הדרכים וכו' כי את כל אלה הדברים צריך לתקן כדי לטהר הנשמה המגולגלת כדי שלא יענש: ובכלל הדבר הזה עושים כל צרכי הרבים דסטרא דקדושה כי הנה העיקר הוא לתקן המדות העליונות כי הם צרכי הרבים בשני פנים הראשון הוא היות מדת המלכו' מתפשטת ויורדת בעולמות למטה בעבור עון התחתונים שהם גורמים גלות הנשמות וכדי שלא יאבדו לגמרי האם רובצת על האפרוחים או על הבצים לפי שנאמר בן כסיל תוגת אמו ובנין דלא אקדימת קיסטא לבנוהי היא אסורה בגלות החיל הזה בבית הסוהר ולכן להצלת הצדקת מתקנים הדרכים ומסקלים מהם המכשולות אותם הצדיקים הנקראים מחצדי חקלא קדישא ומתקנין המקואות הוא ענין צרכי רבי' באופן השני כי צריך האדם ע"י מעשיו ותורתו יהגה להעלות הצדקת הזאת ממאסר הגלות כנזכר בזוהר ובתיקונים לאמ' לאסורים צאו הם צדיק וצדק ולתקן הדרכים שנאמר בהם דרכי ציון אבילות כמשחז"ל אפילו הדרכים מבקשין תפקידן מבלי בורגנין אינו אומר אלא מבלי באי מועד והענין בקיצור לפי כי הייחוד בימות החול נעשה ע"י מט"מ כדאיתא בתיקונים כנ"ל וזה יקרא דוגמא של בורגנין לפי כי בעבור הגלות הצדקת יורדת לבורגן זה לנוח שם אבל מ"מ אין זה הנרצה לה באי מועד הביאה של מועד שהצדיק ות"ת ישראל נכנסים באותם הדרכים הנקראי' דרכי ציון המצויינים בה כד"א דרך בנשים ונאמר כי דרך נשים לי ולכן מתקנים דרכים אלו מפני כי כך אחז"ל כל הדרכים בחזקת סכנה מאותו שנאמר אשר קרך בדרך ומסקלים את האבנים אבנין פסילין כדאיתא פרשת ויצא להסיר מהם המכשולות ולתקן המקואות לטהר הכלה אח"כ כדאיתא בזוהר פ' אמור דף צ"ח. וז"ל ת"ח חבריא מתקני בהאי ליליא תכשיטהא לכלה ומעטרי לה בעטרהא ומאן מתקן למלכא וכו' אימא עילאה הה"ד צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וכו' לבתר עאלת לבי כלה חמאת עולמתהא דקא מתקני עטרהא ולבושא ותכשיטהא אמרה לון אתקינית בי טבילה אתר דמיין נבעין וכל ריחין ובוסמין סותרני אינון מיין ליתי כלתי מטרוניתא דברי ועולמתהא ויתדכון בההוא אתר דאתקינית בההוא בי טבילה דמיין נבעין דעמי וכו' לכן יאמר ומתקנין המקואות מי מתקן אתם הצדיקים ע"י מעשיהם כי כל אחד מהם נקרא פועל צדק כנזכר שם ובכלל הוא טובל ונטהר מעונותיו כראוי כנזכר במאמר:

בורות ומעיינות של רבים שנפל בהם עפר או אבנים מאחר שהנחנו כי הענין יצדק למעלה מסיבת מעשה התחתונים לכן יאמר נא בורות ומעיינות של רבים דמאחר כי האדם ע"י מעשיו הוא גורם לכלתא דא להיות בבחינת בור שלכן נאמר הביטו אל צור

חוצבתם ואל מקבת בור נוקרתם וכאשר משתדל יותר גורם להיות מדה זו בסוד מעין כדאיתא בזוהר פ' פנחס בפ' מעין גנים באר מים חיים והיינו של רבים לפי כי אינו דומה המעשה של היחיד למעשה של הרבים לפי כי מעשה היחיד הוא גורם לכלה להתחבר עם הצדיק הנקרא יחיד חי העולמים אבל מעשה הרבים גורם לכלה להתחבר עם האבות הנקראים רבים כדאיתא בזוהר ובתיקונים יחיד ורבים הלכה כרבים ולכן כאשר נפל בהם עפר או אבני' ונתקלקלו כמ"ש חז"ל בפ' מעין נרפש צדיק מט לפני רשע ואיתא בזוהר פ' משפטי' דף קט"ו. וז"ל דאוקמוה מ"מ חמשים שערי בינה וכו' חוץ מאחד ואשתאר מט ודא גרם לך צדיק מט לפני רשע מאי רשע דא סמאל וכו' ולכן מותר לתקנם אפילו אין רבים צריכים להם עתה כיון שאינו מעשה אומן שנאמר ויבן ה' את הצלע אבל לתפור להם עתה מחדש בורות שהוא מעשה אומן שנאמר ואהיה אצלו אמון אומן או יהיה בסוד אאע"ה שהיה חופר בורות מים והוא אומן של הבת היקרה כמו שאומרים חכמים זכרונם לברכה בת היתה לו לאברהם ובכל שמה ואיתא בזוהר פרשת תצא והוא גדיל לה כגון ויהי אומן את הדסה אם הרבים הם האבות צריכים להם עתה או הרבים מן התחתונים מותר אפילו כוונו מלאכתן במועד מלאכת שמים ואפילו בפרהסיא דאף על גב שנאמר והצנע לכת עם אלהיך זו הכנסת כלה כדאיתא פרשת תרומה שמכניסין הכלה עליונה בהצנע לכת כדי שנא ירגיש סטרא אחרא במועד עושים בפרהסייא כנזכר פרשת בהעלותך שהכרוז אומר מאן דלא יכיל למחמי יתי וייחמי עד דלא ינעלון תרעי וכו' אע"ג דאיכא טירחא יתירתא מפני ס"א מותר ואם אין הרבים צריכים להם עתה לא יעשו אבל בורות שיחין ומערות של יחיד דהיינו הדוגמא שלהם בעולמות למטה אסור לחפור אותם מחדש הוא מה שאמר בזוהר פ' בלק דף ר"ב. וז"ל פתא רבי פנחס ואמר מעין גנים וכו' הכי אוקימנא כלא בכ"י קאמר מאן גנים חמש גנים אית ליה לקב"ה דקא משתעשע ומעיינא חדא עלווייהו דקא אשקי להו ורוי לון טמיר וגניז וכו' והאי גנתא אתהפך והוי מעין דאשקי להו באר מים חיים כד אצטריך הוי מעין וכד אצטריך הוי באר וכו' ולכן אסור לחפור מחדש שמורה העדר למעלה ח"ו ואפילו צריך להם עתה אמנם אם הם עשוים כבר ונתקלקלו שמורה היות המדות מתוקנות למעלה אמנם נתקלקלו מפני מעשה התחתוני' כנודע כי כן הוא תמיד מותר לתקנם לפי כי כך היא המדה כי מעשה הטוב הוא מתקן המדות עליונות וקרב אותם אחד אל אחד ואח"כ ישר יחזו פנימו ואם אין צריך להם עתה אסור לתקנם שמורה ענין העדר למעלה חלילה אבל מותר להמשיך מים לתוכם אפילו שאין צריך להם עתה לפי כי המים הם צורך ביותר שנא' מים קרים על נפש עיפה ולפי כי מדה האחרונה כלה דינים בסוד מנורת זהב כלה

וכל חפצה לאשדאה מ"ן לקבל מ"ד ולכן מותר להמשיך מים לתוך אותם הבורות לתקן מה שנתרעם הקב"ה ואמר אותי עזבו מקור מים חיים:

סימן תקמה

[א] להיות כי בענין הכתיבה שייך דבר והפכו כי יש כתיבה לענין הזכיות ויש נמי לעונות שלכן שנינו שלשה ספרים נפתחים בר"ה אחד של צדיקים גמורים ואחד של רשעים גמורים וכו' ולכן אסור לכתוב בחול המועד דמאחר שהנחנו למעלה כי חול המועד הוא דוגמא לבני האדם שהם כדרך חול כדאיתא בזוהר אית בני נשא דאינון כחולין דטהרה ולכן נמי אפילו להגיה אות אחת בספר אסור כדי שלא לעורר על ספר של רשעים גמורים שהרי כבר נאמר בזוהר כי מעשה התחתונים מעורר דוגמתו בעליונים:

[ב] נראה לי שאם אין ס"ת כשר בצבור לקרות בו וכו' דברים של טעם הם ופשוטים הם:

[ג] שנינו כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו וכו' כי הנה יש בזה ענין רמז בדבר הוא הדבר אשר חז"ל הגידו מנין שהקב"ה מניח תפילין שנאמר נשבע ה' בימינו זו תורה וזרוע עוזו אלו תפילין ובברכות תפילין דמאריה עלמא מה כתיב בהו מי כעמך ישראל וכו' ומשתבח קב"ה בתושבחייהו דישראל אין דכתיב ישראל אשר בך אתפאר עכ"ל ומאחר כי כן הקב"ה משתבח בעם ישראל לכן יאמר נא כי כותב אדם תפילין לעצמו כלומר מלת לעצמו ר"ל שיהיה הוא עצמו ראוי לכך להיות בערך תפילין כי יעשה מעשים הגונים כולם נכוחים עד שיצדק בו שכותב לעצמו להיות בערך תפילין כדי שיהיה הקב"ה מתפאר בו כאמור וכן נמי כותב מזוזה לעצמו הוא משחז"ל בפסוק לשמור מזוזות פתחי וכי יש מזוזה בבתי כנסיות אלא לומר לך מה מזוזה אינה זזה מן הפתח כך אתה לא תהיה זז מבתי כנסיות ובתי מדרשות טווה על ירכו תכלת הוא משחז"ל מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונים לפי שדומה לים וכו' דומה לכסא הכבוד כי בו דנים דיני נפשות כדאיתא בזוהר כדי שיהיה ירא מהקב"ה והיינו דקאמר טווה על ירכו כד"א חגור חרבך על ירך גבור כי שם בסמוך לירך מתגבר על יצרו האדם ותכלת זה יהיה לבגדו כי לכן אינו מתייירא מן העבירה שנאמר ותתפשהו בבגדו וכדאמרינן בסמיכות גדילים תעשה לך וסמיך ליה כי יקח איש אשה כי מי שיש לו ציצית הוא ניצול מאשה של עבירה כמעשה שהיה וכן נמי יאמר וטווה על ירכו תכלת שמועיל לבגדו וכדאיתא בזוהר. בפסוק ובגד בוגדים מי שאין לו ציצית נמצא כי הדברים הללו הם סמוכים לעד כי להיות האדם בחשיבות תפילין לעצמו לפני הקב"ה צריך סור מרע ועשה טוב דהיינו שיעשה עצמו מזוזה בב"ה וב"ה ללמוד וללמד ובורח מן העבירה על ידי הציצית לבגדו

ובלי ספק כי לכן יזכה לבגדים נאים כמשחז"ל הם חלוקא דרבנן ואם אין לו מה יאכל כי מדמה בדעתו שהוא עני מן התורה והמצוה ואין לו מה יאכל בג"ע כותב ומוכר לאחרים לזכות את הרבים כדי פרנסתו לעולם הבא: [ד] מותר לכתוב חשבונותיו הוא מ"ש בזוהר בפסוק כי אין מעשה וחשבון בשאול אלין מאריהון דחושבנא כי בכל לילה צריך האדם לחשב בלבו מה שעשה ביום ויעשה תשובה שלכן אחז"ל אם ראית ת"ח שחטא ביום אל תהרהר אחריו בלילה וכי ודאי עשה תשובה לפי כי קודם שישן מחשב מה מעשיו וזה הוא מ"ש מותר לכתוב חשבונותיו ולחשב יציאותיו הם החטאות כי יצא מן הכלל כדי לעשות מהם תשובה כאמור:

[ה] מותר לכתוב שטרי קידושין וכו' להיות אשר חז"ל הגידו בפסוק משוכבת חיקך שמור פתחי פיך כי הנשמה בכל לילה היא עולה למעלה ומעידה על האדם על מחשבות אשר בלב האדם נמצא כי המלאכים הם מעידים על המעשה שיעשה האדם בגלוי והנשמה היא מעידה על מומין שבסתר והנה אותם שבגלוי הם נכתבים בספר ואותם שבסתר עליהם נאמר ביד כל אדם יחתום וכמשחז"ל בשעת מיתתו של אדם אומרים לו כך וכך דברת שנאמר מגיד לאדם מה שיחו אפילו שיחה קלה שאדם מדבר עם אשתו ביותר בשעת תשמיש נותן עליה דין היינו שטרי קידושין וכן אתה דורש מעשה כלם אין להאריך ואגרות שלום כמשחז"ל אפילו שיחה נאה פורע הקב"ה שכן הבכירה אמרה מאב נפרע ממנה אך הצעירה שאמרה בן עמי בהם נאמר וקרבת מול בני עמון אל תצורם כל מין צרה ואל תתגר בם כלל וכן נמי דבר של חידוש מותר להעתיק אותו לפי כי כן נמי יש איזו הארה בנשמה בחול המועד ואינו כערך ימי החול שהרי אנו אומרים בהם הלל ומוסף ואומרים כתר יתנו לך וכן לענין הדין שאדם נדון בכל יום כך הוא בחול המועד ולכן דנין דיני נפשות ודיני ממונות ומענישין למתחייב וכן נמי מותר לקבול על חובותיו לפי כי כן נמי המקטרג עולה ומקטרג על מעשיו של אדם ולכן על כל אלה הדברים הם סיבה כי החי יתן אל לבו לשוב:

גם זה מבשר בענין הכתיבה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קנ"ט. וז"ל ועשו ארון עצי שטים ס"ת עמודא דאמצעיתא ארון דיליה שכינתא מבית ומחוץ תצפנו לקב"ה בשכינתיה מלבר ומלגו דילה וכלא חד מה דלאו הכי בארון דהאי עלמא דאורייתא מלגאו מין אחד וארון מין אחרא דא בכתיבת דיו ודא עץ מצופה זהב וכו' הכי אינון מארי תורה אוכמים בהאי עלמא דאיהו לבר שפירין בההוא עלמא דאתי דאיהו מלגו ובגין לישנא דא דיו לעבד להיות כרבו דיו יו"ד ידוו חכמה ותבונה ודעת דכתב בר נש בידו בדיו עכ"ל ולכן בא הרמז בדין זה כי להיות חול המועד להורות כי נמצא בו שלימות ואין זה בערך

ימי החול לכן אסור לכתוב ואפילו להגיה אות אחת בספר להורות כי נמצא השלימות למעלה בענין הכתיבה של הדיו שרומז לאותיות יה"ו ואלו הם הנמצאים בסוד התפילין ולכן אין אנו לובשים תפילין במועד לפי כי אות הוא לבית ישראל וגם כן למעלה אין צורך להניח תפילין דקים ליה בדרבא מניה שהרי בר"ח מסירים התפילין מפני שאומרים בו כתר והוא לשעה מכל שכן בחול המועד כי הארת הכתר מועיל לכל היום ומה ששנינו כותב אדם תפילין לעצמו היינו כדי להיות לו מוכנים לימי החול ומה גם כי אין איסור להניח אותם אמנם לפי כי כל מעשה האדם הוא הוראה כי כך הוא נעשה למעלה והא ליתי כי אין הקב"ה מניח תפילין בחול המועד ולכן כאשר האדם הגשמי מניח אותם הוא מורה על שני דברים של העדר ראשונה אחת היא כי מורה שלא היה בחינת תפילין עד שאדם זה נתעורר ללבוש תפילין ועוד כאשר חולץ אותם הוא יורה כי כן נמי למעלה שם היו תפילין ועתה חלץ מהם והא נמי ליתי ולכן אין ראוי להניח אותם כלל אמנם כותב אדם תפילין לעצמו לפי כי ענין המעשה גדול הוא והכתיבה הוא עושה יחוד אז באותה שעה וכן נמי כשהוא טווה תכלת לציצית מאחר שהוא אומר שהוא עושה לשם מצוה אז נעשה ייחוד למעלה וכן נמי בשעה שהוא כותב המזוזה כי כן הוא בכל ענין של מעשה הנעשה למטה בעולם הגשמי דוגמא שלו הוא נעשה למעלה ברוחני כאשר הובא בכמה מקומות מן הזוהר גם הובא למעלה ולכן מותר לכתוב שטרי קידושין כדי לעורר היחוד למעלה בענין נוסף ולכן מותר לכתוב אגרות של שאלת שלום לקיים מ"ש ת"ח מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי ה' ואפילו על פרקמטייא שאינה אבודה שמורה על פרקמטיא של צדיקים לעתיד כמשחז"ל והוא הנוגע למעלה פרקמטייא של שני צדיקים יוסף ובנימן שנתן זה לזה משאות ותרב משאת בנימן ה' ידות:

[ו] אין כותבין שטרי חוב במועד וכו' כדי שלא לעורר סטרא אחרא הנקרא חובה והוא מקטרג על חובות מעשה האדם הגשמי ומערבב השמחה ואם אינו מאמינו מלוה ללוה כי זה אינו כן למעלה שהרי התורה נתנה מנאמן לנאמן ולעולם הצדיק מפקיד לצדקת ומלווה אותה ולכן בצד זה יכתוב או שאין לו מה יאכל הסופר בסוד הצדיק שנאמר הצדיק אבד כי אבד ברכאן עילאין מותר לכתוב:

[ח] מי ששלחו לו לשאול שאלה וכו' הנה ענין זה מבואר כי כל דבר של חידוש הוא נקרא דבר האבד וסוד הענין הוא בשני פנים ראשונה הלא לך לדעת כי כל ענין חידוש הוא מן הבירורים של שבעה מלכין קדמאין דמיתו ובכל שעה יש בירור מחדש והוא מדבר שכבר נאבד זה הענין עצמו הוא גורם לדבר אחר שנעשה מחדש ונקרא דבר האבד והוא כי כאשר עולים אותם הבירורים מלמטה בסוד אור חוזר אז הוא גורם התעוררו'

עליון ונעשה יחוד למעלה וירית ההוא ברא קדישא תרין עטרין כדאיתא בזוהר ומעטר גם לכלה כדאיתא פרשת בלק הובא למעלה בפ' צאינה, וראינה במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וגם לכלתו והרי זה דבר חדש אמנם הוא דבר האבד כי אחר כך מסתלק והבן ולכן כל דבר של חידוש מותר לכתבו כי זה גורם שתשאר הארה למעלה בראש בסוד דיו הנ"ל שהם חכמה ותבונה ודעת. דנין בין דיני ממונות בין דיני נפשות. כי כן הקב"ה ידין לס"מ ונחש בדיני ממונות שגזלה למטרוניתא כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף קי"ח. וז"ל לדון בכל מינין דינין לשפחה בישא דמינה כל נזיקין אשתכחו וכו' אל אחר מזיק גזלן רשע ובת זוגיה סם המות נזק שבת ובשת ורפוי לשכינתא וכו' כמה ברכאן גזלת לשכינתא וכו' ובשת דמטרוניתא דאשתארת ערומה מארבע בגדי זהב וכו' שור מועד בעלה על לבי מלכא רבוניה בארבע אבות נזיקין דיליה וכו' בגופא דיליה הרכין על הכלים וכו' הלשון ארוך כי תדרשנו ימצא לך כיצד הקב"ה דן אותם בדיני ממונות וגם כן דן אותם בדיני נפשות כדאיתא בזוהר פרשת שופטים דף רע"ד. וז"ל פקודא לדון בסייף לסמאל הה"ד כי רוחה בשמים חרבי הנה על אדום תרד וכו' וכן כל ארבע מיתות ב"ד דן הקב"ה לסמאל כנזכר שם הוא ס"מ ונחש שלכן עתיד הקב"ה להעביר אותם מן העולם:

מותר לחבול על חובות כי הנה ס"מ ונחש הם החריבו נוה מקום שהיינו מתכפרים בו ובטלו הקרבנות ולקחו בגדי זהב ובגדי לבן שהיו לנו לכפרה ובוטל התמיד שלא לן אדם בירושלם ובידו עון ולכן על כל חובות אלו והדומה להם שהם מחטיאים אותנו אנו צועקים כך אחז"ל שתי משפחות קדמו בחרב לישראל ונאמר לא תתעב אדומי לא תתעב מצרי ושתים קדמו לישראל בעבירה ונאמר לא יבא עמני ומאבי בקהל ה' ולכן אנו קובלים על אלו לפני הקב"ה לפי שהם מחטיאי אדם בדבר שמושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה ולא הניחו לנו דבר להתכפר בו עד שהקב"ה יפרע מהם:

סימן תקמו

[א] מאחר שידענו נאמנה כי השמחה העיקרית היא שמחת הנפש שעל כן אמרו חז"ל יפה שעה אחת של קורת רוח בעה"ב מכל חיי העה"ז שלכן להיות שאנו מצווים לשמוח במועד ואמרו חז"ל אין מערבין שמחה בשמחה שנאמר ויעש שלמה וכו' שבעת ימים ושבעת ימים ולכן אין נושאין נשים במועד ואע"ג כי לפי הנראה לעיני בשר היה ראוי להנשא מפני כי מצוה רבה היא שנא' ואתם פרו ורבו ונאמר קחו נשים והולידו בנים. והאדם שואלים ממנו עסקת בפריה ורביה מכל מקום נדחה מצוה זו מפני המצוה של

שמחת המועד ומה גם כי ענין הנישואין אינה שמחה של מצוה בהחלט רק משותפת עם צרכי הגוף וקיום המין גם בזה ימצא התעוררות לאיש שהוא בעל חי מרגיש לבקש לו נישואין אחרים במועד בתורה שנא' בה אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת וכו' היא האשה העיקרית לאדם והמצות הם הבנים כמשחז"ל בפ' פרי צדיק עץ חיים מה הם פירותיו של צדיק מצות ומעשים טובים וכאשר בתורה יתבונן אז ימצא כי תמורת מה ששנינו אין נושאין נשים במועד בלשון ריבוי כי כן הוא בעסק התורה כמה מיני נשים הם שהעוסק בהם מתחבר עמהם ונקרא בעל סורה ממש וכדאיתא בזוהר פ' משפטים דף צ"ט. וז"ל ת"ח אורחא דאורייתא כך הוא בקדמיתא כד שרייא לאתגלאה לגבי בר נש ברגעא ארמיזת ליה ברמיזו אי ידע טב ואי לא שדרת לגביה ואמרה ליה מי פתי יסור הנה וכו' שריאת למללא עמיה מבתר פרוכתא וכו' ודא הוא דרשה לבתר תשתעי עמיה מבתר שושיפא דקיק מלין דחידה ודא איהו הגדה לבתר דאיהו רגיל לגבה אתגליאת לגביה אפין באפין ומלילת בהדיה כל מלין סתימין דילה וכל אורחין סתימין דהוו בלבה עמירין מיומין קדמאין כדין איהו בר נש שלים בעל תורה ודאי מארי דביתא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי לזאת התורה תקרא אשה ועל ידי הלימוד הוא נושא אשה אחרת בסוד הנשמה וכדאיתא בזוהר פרשת משפטים דף צ"ד. וז"ל תא חזי בר נש כד אתייליד יהבין ליה אפשא מסטרא דבעירא מסטרא דדכיו מסטרא דאלין דאתקרון אופני קדש זכה יתיר יהבין ליה רוחא מסטרא דחיוון דאינון חיות הקדש זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דכרסיא ותלת אלין אינון אמה עבד ושפחה דברתא דמלכא זכה יתיר יהבין ליה נפשא באורח אצילות וכו' והנה את כל אלה החלקים הם בערך נשים אל האדם הגשמי להיות שהם מעלמא דנוקבא ואמנם כל זה זוכה האדם ע"י עסק התורה כפי מה שמשיג בה כך זוכה לחלק מאלה מן העולמות וכך הוא מבואר בזוהר פרשת בראשית דף י"ב וז"ל פקודא חמשאה כתיב ישרצו המים שרץ נפש חיה בהאי קרא אית תלת פקודין חד לאתעסקא באורייתא וכו' למלעי באורייתא ולאשתדלא בה ולאפשא לה בכל יומא לתקנא נפשיה ורוחיה דכיון דבר נש אתעסק באורייתא אתתקן בנשמתא אחרא קדישא וכו' וע"ד אמר דוד לב טהור ברא לי אלהים למלעי באורייתא וכדין ורוח נכון חדש בקרבי עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי כפי ערך עסק התורה שהאדם יגע בה כך מתחדש בו נשמה חדשה וזה יהיה סיבה כי לאחר מיתה הוא זוכה לישא אשה שהיא בת זוגו כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך דף קס"ז: וז"ל זכאה חולקהון דצדיקייא גוברין ונוקבי דאזלי באורח מישר בהאי עלמא וזכאן לכלהו ענוגין דההוא עלמא וכו' אי רבי אי רבי אלמלא בר יוחאי את לא אתמסר לגלאה זווגא דההוא עלמא אתעביד

איבא יתיר מאיבא דאתעביד בהאי עלמא בזווגא דילהון בזווגא דההוא עלמא בתיאובתא דילהון כחדא כד מתדבקן נשמתין דא עם דא עבדי איבין ונפקי נהורין מנייהו ואתעבידו שרגין ואינון נשמתין לגיורין דמתגיירין וכל הני עיילי להיכלא דא וכד מתגיירא גיורא חדא פרחא מההוא היכלא נשמתא ועאלת תחות גדפהא דשכינתא ונשקת לה בגין דאיהי איבא דצדיקיא ומשדרת ליה לגו ההוא גיורא ושראת ביה וכו' הנה מבואר מן המאמר כי האדם משא אשתו לאחר המיתה וכדאיתא בתיקונים כגוונא דעביד בר נש בהאי עלמא הכי עביד קב"ה ליה ולבת זוגיה בההוא עלמא ומה גם אח"כ לעולם התחיה דבר פשוט הוא ולכן על כל אלה הדברים יאמר נא ומותר לארס כי הנישואין בעה"ז נחשב בערך אירוסין לעתיד אם לענין התורה כמו שחז"ל תורה צוה לנו משה מורשה אל תקרי מורשה אלא מאורסה אבל לעתיד תהיה לנו בערך נשואה ואיתא בזוהר פ' תצא דף רע"ז. וזה לשונו בסתרי תורה אית, לן להמשיל משל נשמתא אית דאיהי מטרוניתא ונשמתא אית דאיהי אמה וכי ימכור איש את בתו לאמה ונשמתא אית דאיהי שפחה הדיוט וכו' ואית אחרנין מארי סתרי תורה דאינון ירתין נשמתין מסטרא דמלכותא קדישא דאיהי כלילא מעשר ספירן וכו' ולכן יאמר ומותר לארס ובלבד שלא יעשה סעודת אירוסין הארוס בבית ארוסתו והיינו בגשמי אבל עושים סעודה לגמרה של תורה כמשחז"ל ומותר לעשות ריקודין ומחולות וכו' שנאמר תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל:

[ב] מותר להחזיר גרושתו מן הנישואין מאחר שהנחנו כי הנישואין הללו הדוגמא להם הוא שמתחבר האדם לתורה ע"י שעוסק בה כמו ששנינו אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו ולכן יאמר מותר להחזיר גרושתו כלומר דאף על גב שלפעמים פורש אדם עצמו מן הלימוד ואע"ג כי דבר קשה הוא כמו ששנינו איזה מעות שאינו יכול לתקן זה תלמיד חכם שפירש מן התורה אמנם אם חוזר בו מותר לחזור ליקח גרושתו כך אחז"ל תורה צוה לנו משה מורשה כלום אדם מתבייש לחזור לירושת אבותיו וכן הוא אצלי בפ' אם תשוב ישראל נאם ה' אלי תשיב (ירמיה ד) ר"ל כי אמר ה' אם תשוב ישראל לאותם דברים של תורה שהם נאם ה' שנאמרו מפי הגבורה אלי תשוב מה אתה מתבייש ולכן מותר להחזיר גרושתו מן הנשואין שנאמר בה תורה צוה לנו משה מורשה וע"י כן הוא נמי מחזיר גרושתו זו נשמתו כי כאשר הוא פורש מן התורה ונאמר ולא מצאה היונה מנוח והיא בורחת ממנו לפי כי זה בזה תלוי כי כמו שע"י עסק התורה הוא קונה נשמה חדשה כדלעיל שנאמר לב טהור ברא לי אלהים לאתעסקא באורייתא וכדין ורוח נכון חדש בקרבי כך כאשר האדם לבבו פונה מעסק התורה אז תכף הנשמה

הולכת לה כאמור וכאשר מחזיר גרושתו זו התורה כך נמי הוא מחזיר גרושתו היינו נשמתו מן הנשואין כאמור:

[ג] הכל מותרים לישא אשה בערב הרגל וכו' הנה חזר והגיד כי אע"ג שכבר נתבאר למעלה כי ע"י עסק התורה היא האשה הנצחית אילת אהבים ויעלת חן קונה האדם אשה אחרת היא הנשמה הקדושה כאמור עם כל זה גם יש זמן כי זה כל האדם הם יכולים להשיג תוספת נשמה והיינו בערב הרגל יד כלם שוה והיינו מ"ש הכל מותרים לישא כל איש הישראלי מותר לישא אשה היא נשמה קדושה בערב הרגל כאמור ולעשות סעודה ברגל כי לאו מלה זוטרתי היא ונשים הללו הם בין בתולות בין אלמנות כלומר בין תוספת נשמה שלא באה עליו מעולם ולכן תקרא בתולה ואיש לא ידעה או אם כבר הוא רגיל בה תהיה אצלו בערך אלמנה מפני שהלכה ועוד חוזרת לבא עליו:

[ד] מותר לעשות ברגל סעודת ברית מילה וכו' לפי שרוב האדם הנשמה שלהם הם מן עץ הדעת טוב ורע והאדם על ידי מעשיו מואס ברע ובוחר בטוב אמנם אם יזכה האדם להעביר ממנו בחינת הרע לגמרי היינו הערלה בלי ספק כי ראוי לו לעשות סעודה וכדאיתא בזוהר פרשת משפטים דף קי"ד. וזה לשונו עד כאן חברייא מכאן ולהלאה תנדעון דהא סטרא בישא לא שלטא עלייכו ואנא ייבא סבא קאימנא קמייהו לאתערא מלין אלין עכ"ל ובכן פקח עיניך וראה אם לאותם התנאים מוסדי ארץ מבשר ואומר כי מאותה שעה ואילך אינו שולט עליהם עוד ס"א הלואי שאנחנו נוכל להעביר אותו בערב הרגל וצריך ודאי לעשות סעודה וכן נמי לענין פדיון הבן שהרמז הוא כאשר האדם פודה נפשו מסטרא אחרא שהוא בכור כדאיתא בזוהר פרשת בראשית דף י"ד. וז"ל פקודא למעבד פורקנא לבריה לקשרא ליה בחיין דתרין ממנן אינון חד דחיין וחד דמותא וכו' ואיתא בזוהר פרשת פנחס דסטרא אחרא בכור והסוד בפסוק נחלה מבהלת בראשונה ולכן הנמלט ממנו ראוי לעשות סעודה כי כן יהיה לעתיד כאשר יגדל המספד בירושלם על יצר הרע שנהרג אחר כך הקדוש ברוך הוא עושה סעודה לצדיקים כנזכר לעיל:

[ה] עושה אשה כל תכשיטיה במועד וכו' נודע הוא כי כל המעשים אשר יעשה האדם הוא נרשם בפניו וזה שאמר הכתוב וענה גאון ישראל בפניו ונאמר הכרת פניהם ענתה בם וכן לענין הטובה נאמר כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' ולכן בזמן המועד אשר קנה האדם אותה נשמה אשה חדשה זו כחו לאלהיו לעשות כל תכשיטיה כוחלת ושח עינים יוכיח ומעברת סרק על פניה כמה שאמר הכתוב חי אני כי כלם כעדי תלבשי וכו' וטופלת עצמה בסיד לפי שנאמר והיו עמים משרפות סיד על עסקי סיד שלא למדו תורה ולכן זהו היופי שלו ומעברת שער בית השחי ובית הערו' לפי שהוא צדיק ולא נמצא

בו ערות דבר כדרך הרשעים שלכן לעתיד נדמה להם יצה"ר כחוט השערה ועליה נאמר הוי מושכי העון בחבלי השוא ומעברת סכין על פדחתה להראות יופיה שאין בה עזות מצח אשה זונה שלכן מפני כל השלימות הנמצא לאיש הישראל במועד ובפרט לעוסק בתורה לכן בא החיוב להקביל פני רבו ברגל כמשחז"ל כי בזה יקנה לו לב חדש בתורה ויזכה לנפש טהורה כפי הדבקות אשר ישיג יקנה:

עוד לאלוה מלין לצד עילאה ימלל אין נושאים נשים במועד וכו' הנה מש"ה עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו נתבאר בזוהר פ' אמור דף ס' גם בזוהר פ' ויקרא דף י"ט ז"ל בכל זמנין דגוברין אשתכחו חייבין קמי קב"ה הא אוקימנא אינון נשים דלעילא זמינין לשלטאה עליהון מסטרא דדינא קשיא דכתיב עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו נשים משלו בו ודאי וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי מעשה התחתונים מעורר אשות הזימה הללו ועולות למעלה ולכן נאסר לישא אשה גשמית במועד להיות לאות כי בזמן של המועד אין להם יכולת נשים הללו לעלות למעלה להתאחז בקדושה ואמנם עיקר הדבר להודיע הקדושה הניתוסף בזמן המועד ולכן דין זה ית' בכמה פנים זה יצא ראשונה להודיע כי אותו הייחוד הנעשה למטה בימי החול על יד מט"ט כדאיתא בתיקונים מט"ט על ידו מתייחדין צדיק וצדק בשית יומין דחול ולכן יאמר כי בימי חול המועד ימצא בו תוספת קדושה ובמה יודע איפה ענין זה כי הנה אין נושאין נשים במועד אות הוא להודיע כי אותה אשה כשרה הצדקת היורדת היא למטה ומתלבשת במט"ט בסוד כי שמי בקרבו ושם נעשה הייחוד עם הצדיק ע"י מט"ט לא כך יהיה בימים הללו מפני שנמצא בהם מוסף שהוא דוגמא ליוסף הצדיק שהוא בא בדרך תוספת עמו הוא זה הייחוד למעלה צדיק וצדק ולא עבר זר בתוכם ולכן אין נושאים נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות כאשר נאמר כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם ולכן לא חולצין ולא מייבמין שהוא בסוד מט"ט כנודע כי בו הוא סוד הייבום גם החליצה ומותר לארס כי ענין הייחוד הנעשה אז הוא סוד אירוסין בלבד ובלבד שלא יעשה סעודת אירוסין הארוס בבית ארוסתו בשעת אירוסין דהיינו למטה ומותר לעשות ריקודין וכו' ולעשות סעודה הארוס מט"ט עם מריעיו השושבינין שלו שהם מן המרכבה שלא בבית ארוסתו וכן לסעוד הארוס זה בבית ארוסתו בדרך הזמנה שלא בשעת אירוסין מותר שהרי במועד הוא מזומן למעלה כדאיתא בזוהר פ' קרח בפ' מקראי קדש כדלעיל וכן מותר להחזיר גרושתו היא בת זוגו המשנה כי אז היא גרושה לו מן הנישואין לפי שהוא עסוק לייחד צדיק וצדק כאמור ואחר כך מותר להחזיר אותה ולהתייחד עמה ועוד ירצה במאמרו זה אין נושאין נשים במועד הוא מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ג. וז"ל כד ערלה שרי על

קיימא קדישא לסאבא מקדשא כדין ההוא מקדשא אתעכב מלאתגלאה רזא דאת קיימא מגו ערלה וכד האי נוגה עאל לגו ואפריש בין ערלה ובין מקדשא כדין אתקרי חש מל חש ואתגליא מל מהו מל כד"א מל יהושע רזא דאת קיימא דלא אתעכב מלאתגלאה מגו ערלה עכ"ל לענייננו והנה הענין הוא בסוד יוסף הצדיק כאשר אשת פוטיפרע העזה פניה ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי אז נאמר כי מפני הרעה נאסף הצדיק ר"ל מפני שנתעוררה אשה רעה זו לכן נאסף הצדיק ופנה למעל' והנה זה הענין ימצא בימים של חול לפעמים בדרך מקרה ולא כן בזמן ימים טובים ומה גם לא בחול המועד ולכן בא הדין אין נושאים נשים במועד לתת רמז כי אין הצדיק מתערב עם אחת מנשים הללו אשות הזימה דאע"ג דכתיב הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא ואיתא בזוהר פ' אחרי מות בדף ס"ט וז"ל בכה ר"ש ואמר מלכא בלא מטרוניתא לא אקרי מלכא מלכא דאתדבק בשפחה באמהו דילה דמטרוניתא אן הוא יקרא דיליה רזא דמלה זמינא קלא לבשרא למטרוניתא ולימא גילי מאד בת ציון וכו' הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא כלומר צדיק הוא נושע בגין דהוה רכיב עד השתא באתר דלאו דיליה באתר נוכראה ויניק ליה ועל דא כתיב עני ורוכב על חמור וכו' אינון כתרין תתאין דעמין עע"ז וכו' ולכן יאמר נא אין נושאין נשים הללו במועד שהם כתרין תתאין הנזכר לא בתולות ולא אלמנות ולא מייבמין וכו' ואם כה נאמר כי הנשים הללו היינו משטרא דקדושה כך היה אומר לפי כי נודע הוא שמדת המלכות היא יורדת בעולמות התחתונים בכל עולם כמה חלקים ממנה כאשר נתבאר בתיקונים ואמנם המדות הללו בכל יום ויום הם חוזרים לעלות למעלה ונבנית בהם מדת המלכות ואחר כך מתייחדת עם דודה וכך היא המדה:

ואח"כ חוזרת ומתמעטת ויורדים אותם הבחינות שלה בעולמו' כאמור והנה בזמן המועד אז מדת המלכות זמינת לכל חילהא כנזכר פ' קרח הובא למעלה כי אמר כגוונא דמלכותא דארעא כך מלכותא דרקיעא כגוונא דקדש עילאה זמין לכל אינון כתרין קדישין דשמא קדישא אתקרי בהון כך קדש תתאה חכמת שלמה אזמינת לכל חילהא לאעטרא להו ולאעלא להו תחות גדפהא ולכן ימצא כי כל הבחינות שלה הם בכלל הזמנה זו בזמנא דמועד שרייא בעלמא ולכן להודיע אל עיקר זה יאמר נא אין נושאים נשים במועד לפי כי הנה נשים הללו כבר נשואות הם משעה שעלו לעולם העליון כאמור ואמר לא בתולות ולא אלמנות כלומר כי הנה מאחר שהכלה היא בסוד בתולה פשוט הוא כי כך כל המדו' שלה הם בסוד בתולות אמנם מה שנקראים אלמנות היינו בערך כאשר הם הולכות בגלות עוד ירמוז על אותם הבתולות שהם עולמתאן דמטרוניתא כי הנה כאשר הם למטה בעולם הבריאה אז יש להם נישואין עם אותם הסריסים שנאמר בהם

לסריסים אשר ישמרו את שבתותי אמנם כאשר הם מעלים את הכסא למעלה כדאיתא בזוהר פ' תרומה בסוד וישרנה הפרות בדרך אז אין להם ייחוד למעלה רק צדיק וצדק שהם מתייחדים והיינו, מ"ש אין נושאין נשים לא בתולות הללו ולא אלמנות המדות היורדות למטה ולא מייבמין מהבחינה שבעולם היצירה אשר שם הוא סוד הייבום עם מט"ט כנודע ומותר לארס שנאמר וארשתיך לי לעולם ובלבד שלא יעשה סעודת אירוסין הארוס הצדיק בתוך בית ארוסתו שהנה נאמר ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף וזה בשעת אירוסין דווקא ומותר לעשות ריקודין ומחולות כך אמרו חכמים ז"ל עתיד הקב"ה לעשות ראש חולה לצדיקים לעתיד לבא שנאמר שיתו לבכם לחילה כאלין עולמתאן ולעשות סעודה הארוס הצדיק ות"ת ישראל עם מריעיו השושבינים דמטרוניתא הם הנצחים שלא בבית ארוסתו אלא למעלה מותר לפי כי כן אחר הייחוד הם עולים למעלה בסוד אור חוזר אצל אבא ואימא והם מעוררים את הייחוד ביניהם שהוא בסוד אכילה כדאיתא בזוהר פ' ויקרא בפ' אכלו רעים לעילא וכן לסעוד הארוס זה הצדיק בבית ארוסתו היא הצדקת בסוד הלחם אשר הוא אוכל שלא בשעת אירוסין מותר ועל סוד יסוד היו עושים במקדש קיץ המזבח והבן:

מותר להחזיר גרושתו מן הנישואין סוד הענין כי הנה בזמן החרבן נאמר השליך משמים ארץ ת"ת ישראל ונאמר גת דרך ה' לבתולת בת יהודה וסוד הענין נתבאר אצלי בפי' איכה אצל משחז"ל כי חנמאל דוד ירמיהו השביע לשרו של עולם והעלה את ירושלם למעלה ואז בעט בה הקב"ה והשליך אותה למטה והענין כי כן נמי העלה ירושלם העליונה מדת המלכות למעלה אצל הזכר ואז בעט בה ת"ת ישראל והשליך אותה לארץ אחרת והיינו שנעשית בסוד גרושה אות הוא לבית ישראל שנאמר על אודות אשר נאפה שלחתיה ואתן ספר כריתותיה אליה ולכן יאמר מותר להחזיר גרושתו מן הנשואין כאמור שהרי נאמר איזה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה כנזכר במקומו:

הכל מותרים לישא אשה ערב הרגל וכו' כי מאחר שהנחנו מן המאמר הנזכר פ' קרח כי חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולמיעל לון תחות גדפהא אימתי בזמנא דמועד שרייא בעלמא שנאמר מקראי קדש לכן אין זמן זה כשאר הזמנים דאלו בשאר הזמנים הוא צריך לעשות הייחוד עליון בסתר שנאמר והצנע לכת עם אלהיך כמשחז"ל זו הכנסת כלה וכדאיתא פרשת תרומה דף קל"ד בשעתא דאיהי אתת בעולמתהא ובעאת לאתפרשא מסטרא אחרא לא אתת אלא כמאן דאזדמנת למחמי ביקרא דמלכא ולא יתיר והכי מכריזין דיזדמנון למחמי ביקרא דמלכא כדין סטרא אחרא לא ניחא ליה למחמי ואתפרש מינה כד"א צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה פוקו למחמי ביקרא דמלכא

כיון דאתת כל אינון שמשהא עיילין לה לחופה בהדי מלכא עילאה בלחישו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כך היא המדה תמיד לעשות הייחוד בהצנע אמנם בזמן המועד לא צריכא למימר צאינה וראינה שהרי כלם הם מזומנים ועלו למעלה וסטרא אחרא נתפרש חלק מהם ונשאר למטה ואז אין צורך לענין זה כלל ולכן יאמר הכל מותרים לישא ברגל כי זה נעשה בפרהסייא כאמור מפני כי אין שם סטרא אחרא שהוא מעכב היחוד כשאר הזמנים ולעשות סעודה ברגל בין בתולות בין אלמנות על דרך הנ"ל והסעודה הוא בסוד הלחם אשר הוא אוכל כאמור. מותר לעשות ברגל סעודת ברית מילה הענין הוא כי הנה נתבאר פרשת ויקהל כד שרי ערלה עאלת קדישא בסוד חשמל ואז צריך לעשות מילה כנזכר שם דף ר"ג וזה לשונו אבל מבוצינא קדישא שמענא עלה רזא דרזין כד ערלה שרי על קיימא קדישא לסאבא מקדשא כדין ההוא מקדשא אתעכב מלגלאה רזא דאת קיימא מגו ערלה דכד האי נוגה עאל לגו ואפריש בין ערלה ובין מקדשא כדין אתקרי חשמל חש ואתגלייא מל מהו מל כד"א מל יהושע רזא דאת קיימא דלא אתעכב מלאתגלאה מגו ערלה עכ"ל ולכן יאמר נא מותר לעשות ברגל סעוד' לברית מילה דהיינו. כי זהו דוגמא לאתגלאה ברית קיימא מגו ערלה כאמור וכן לענין פדיון הבן הדוגמא למעלה הוא פדיון הבן הקדוש הנקראים בני בכרי ישראל מן הגלו' לפי שנשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכנס בירושלם של מעלה עד שיכנס ישראל הקדוש בירושלם של מטה ולכן עושים סעודה בסוד אכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא: עושה אשה כל תכשיטיה במועד כי מאחר שהעולם הזה הוא עולם המעשה כל אשר נעשה בו כך נעשה למעלה ובפרט אם יהיה מצורף מחשבה טובה לענין המעשה כמו שאומרים חכמים זכרונם לברכה ובילקוט מה זכתה יעל שבאה ישועה לישראל על ידה אמר אליהו ז"ל מעידני עלי בין איש בין אשה וכו' הכל לפי מעשיו של אדם וכו' ולכן יאמר נא עושה אשה כל תכשיטיה במועד דאיכא תרתי לטיבותא ליפות עצמה ולמצא חן בעיני בעלה וזה הוא סיבה כי אשה עליונה הצדקת עושה תכשיטיה במועד דוגמא לזה ומעברת שער לפי כי מפני החרבן תלה שק על פתחו הקדוש ברוך הוא ושער שחור צמח בו כאשר נתבאר במקומו ולכן יחזור הדבר נמי שהיה מתחילה כי בנות ישראל לא היה להם שער בית השחי ובית הערוה כמו שאומרים חכמים זכרונם לברכה בפרשת ויצא לך שם בגוים ביופיך ולפי שבעבור מעשה התחתונים נאמר ומצח אשה זונה היה לך וכדאיתא פרשת נח דף ס"א. וזה לשונו ובזמנא דאסגיאו חובי בני נשא באתגליא ארעא שויאת אנפהא כנוקבא דלית לה כסופא כד"א והארץ חנפה תחת יושביה ולכן עתה

מעברת סכין על פדחתה לפי כי מסוה הבושה על פניה ובעבור כך מתגלה מצח הרצון עליון ואז נאמר ישר יחזו פנימו:

סימן תקמז

[א] בלי ספק כי ענין ההספד והתענית הם סיבה אל האדם להיות נכנע לפי בוראו תמיד כי כן אחז"ל אין ארי נוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של, בשר מתוך מאכל ומשתה ועיקר הדברים הללו אשר נתקנו לעשות על המתים הוא לענין ההכנעה כי אז יכנע לב האדם הערל ואז ירצו את עונם ועל ידי כך אז יהיה נחת רוח למת ולכן מטעם זה יותר נאות והגון הוא לעשות האדם דברים הללו בעצמו על עונותיו לפי כי הרשע נקרא מת שנ' ואתה. חלל רשע נשיא ישראל ואין זה בדרך השאלה אלא מת הוא בכח לפי כי מסתלק ממנו כחו של הקדושה השורה על איש הישראלי כדאיתא בזוהר בפסוק החכם עיניו בראשו פ' בלק דף קפ"ז וז"ל פתח ואמר החכם עיניו בראשו וכי באן אחר עינוי דבר נש אלא בראשו דילמא בגופו או בדרועוי דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא אלא קרא הכי הוא ודאי דתנן לא יהך בר נש בגילויא דרישא ארבע אמות מ"ט דשכינתא שרייא על רישיה וכל חכים עינוי ומלוי בראשו אינון בההוא דשריא וקיימא על רישיה וכד עינוי תמן לינדע דההוא נהורא דאדליק על רישיה אצטריך למשחא בגין דגופא דבר נש איהו פתילה ונהורא אדליק לעילא ושלמה מלכא צווח ואמר ושמן על ראשך אל יחסר עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי האדם זו כחו לאלהיו להיות שכינה על ראשו ונאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם של כל אחד מישראל והרשע על ידי מעשיו הוא דוחה השכינה מקרבו ומעל ראשו שנא' אור חשך באהלו זה גופו ונרו עליו ידעך (איוב יח) אותו אור שהוא עליו על ראשו ידעך ונוסף עוד כי הוא מאות' שעה אשר יחשוב לעשות העבירה נכנס בו רוח של שטן מבריח הנשמה ממנו כאשר ביארתי כמשחז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות הי"ל כשאדם חוטא נכנס בו רוח של שטות אלא אתא לאשמועינן כי אין אדם חוטא עד שמסתלק ממנו חלק הנשמה ובזה נמצא כי הרהורי עבירה קשים מעבירה ואח"כ נכנס בו רוח של שטות ונא' נפש כי תחטא ולא נשמה ולכן ימצא כי הרשע מת הוא באמת ולכן עליו ראוי לספוד ולבכות כי לכן נא' אל תבכו למת שהוא מת בפועל ואל תנודו לו (ירמי' כב) לפי כי ההספד והבכי הוא לצורך האיש החי להשפיל גאותו עם ארבות ידיו אמנם בכו בכו בכפלים להולך כי משעה שהי' הולך על רגליו הוא מת מפני כי לא ישוב עוד וראה ארץ מולדתו כההיא דר' דהוה אתי כל בי שמשי לביתיה ולכן בא הדין כי חול המועד

אסור בהספד ותענית וכבר נתבאר לעיל כי חול המועד הוא רמז לאדם בינוני שאינו צדיק גמור אך אינו חול גמור וכדאיתא בזוהר בני אדם דאינון כמו חולין דטהרה ואית דאינון קדש ואית דאינון קדש קדשים אמנם בענין השלמים הללו לא צריכא למימר כי להם אסור בהספד ותענית שהרי נא' אל תבכו למת אמנם לאדם בינוני שהוא מכונה לחול המועד צריכא למימר דאפי' לאדם זה אסור בהספד ותענית כי הוא בכלל אל תבכו למת וכמו שבימים אלו של חול המועד אסורים בהספד ותענית לפי כי נמצא בהם קצת קדושה שהם בכלל מועדי ה' כמו כן אדם זה מכונה לחול המועד אסור לעשות עליו הספד ותענית אלא כי העושה אחת מאלה הוא להטיב לעצמו כדי להכניע את יצרו שלא יתגבר עליו כאמור כי אין ארי נוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר על ידי מאכל ומשתה כמשחז"ל לפיכך אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל את ההספד והנה הנחנו כי כל הדינים אשר מתבארים בענין המת גם שייך באדם הרשע לפי דאתקש אליו רק כי המת הוא בפועל והרשע הוא מת בכח ולכן עתה חזר והגיד כי מאחר שאדם זה אינו רשע רק הוא נמשל לחולין דטהרה כאמור לפיכך אין מניחין את המטה שלו ברחוב כלומר גם אם באולי עקב דבר נמצא אין ראוי לפרסם אותו ברחוב כדאיתא בזוהר פ' אמור דף ק"א כי כאשר האדם חוטא פעם ראשונה הכל מכסי' עליו שנא' אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וכה"א הן כל אלה יפעל אל בחסדו פעמים שלש עם גבר וכך היא המדה מעביר ראשון ראשון ולכן אין מניחין את המטה הוא כינוי אל העון ע"ד מש"ה חושבי און ופועלי רע על משכבותם ברחוב בפרהסייא שלא להרגיל את ההספד כי לא נכון לעשות כן באדם כשר האמור ומטעם זה אין מוליכין את המת לבית הקברות וזה הוא דוגמא לאדם רשע כי הוא לקברות יובל בעודו בעה"ז אמנם אין ראוי להוליכו לבית הקברות כלומר לחשוב עליו כי כבר מת הוא ולא יחיה עוד ע"י התשובה לא נכון לעשות כן מטעם האמור באדם הבינוני כי אין ראוי לפרסם עליו למצא עונו לשנא ברחוב כי יש תקוה שיעשה תשובה וכן נמי מטעם זה עצמו אין מוליכין את המת שהוא חלל רשע לבית הקברות לומר אבדה תקותו עד שיהיה הקבר מתוקן לפי כי כך אחז"ל בפ' במות אדם רשע תאבד תקוה כל זמן שהרשע בחיי' יש תקוה שיעשה תשובה וכאשר מת תאבד תקוה זו לכן אין מוליכין את המת הרשע לבית הקברות עד שיהיה הקבר מתוקן כאמור ואם כה נאמר כי חוזר להקב"ה כי כן הוא יתברך נותן ארך אפים לעוברי רצונו ולכן אע"ג שהרשע מת זה הוא מתחייב מן הדין שעובר על כריתות שבתורה ולכן כאלו הוא מת ועבר ובטל מן העולם ועכ"ז אין מוליכין את המת זה לבית

הקברו' לחייב אותו מיתה עד שיהיה הקבר מתוקן כלומר עד שיעשה תשובה ומעשים טובים ואז יהיה הקבר שלו נאה ומתוקן:

[ב] נשים מענות דהיינו שכלם עונות כאחד הנביא מקנטר לישראל ואומר עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו ואמרו חז"ל נשים ממש והם אמרו שהם נושים כד"א לא תהיה לו כנושה ולכן יאמר כי לאדם אשר לא טוב עשה ויש עליו נושים מצד מעשיו לכן נמי אותם נשים שהם חיצוניות מסטרא אחרא מענות שכלם עונות כאחד לפי כי הם מאריהון דיבבא ויללא כי כן השם גורם שלכן נקרא לילית שמיללת אבל לא מקוננות לפי כי זה נעשה על המת שהוא בפועל כדאיתא בזוהר ולא מטפחות דהיינו להכות כף אל כף כדי שלא לתת כח לסטרא אחרא נקבר המת בפועל אף לא מענות כנזכר:

[ג] כל שלשים יום לפני המועד אסור להספיד על מת שמת לו קודם שלשים יום שהדוגמא לזה הוא אותו האדם שהיה בערך חול המועד שהוא נמשל לחולין דטהרה ואחר כך חטא על הנפש עד מקום שנקרא מת אמנם היה קודם שלשים יום שהדוגמא הוא שאינו כל כך רשע הנקרא רחוק שנאמר רחוק ה' מרשעים ולכן אין ראוי להספיד על מת זה כלל ואע"ג שחטא ישראל הוא ואפילו אם יש לו הספד בלא זה כגון שמת לו מת בתוך שלשים שמותר לספדו לפי כי כך אחז"ל הרשעים מלאים חרטות ולפי כי קרוב הוא החטא ועדיין לא ישוב מותר לספדו משא"כ באותו שחטא קודם שלשים יום ולכן אפילו מת ערב הרגל מפני אשר חטא על הנפש אסור להספיד עמו על המת שמת וחטא שלשים יום קודם המועד דלא ראי זה כראי זה ועדיין יש לזה תקוה שיעשה תשובה ואין להספיד עליו:

[ד] מי שבאה לו שמועה וכו' מעשה שהיה בההוא דסני שומעניה ושמתיה רב יהודה ע"ה ולכן יאמר נא מי שבאה לו שמועה היינו משחז"ל טוב שם משמן טוב כמה הולך שמן טוב מן הקיטון לטרקלין אבל שם טוב הולך מסוף העולם ועד סופו וההפך מזה כיוצא בו ולכן יאמר נא מי שבאה לו שמועה דהיינו שמועה של שם רע בתוך שלשים לרגל מותר לספדו והמר עליו כהמר על הבכור אע"פ שהיא רחוקה שהרי שם רע אין לו שיעור כי כן אסור לקראת ק"ש כנגדו אם יש לריח רע עיקר וכן נמי בענין זה ראוי לספוד עליו כמ"ש: [ו] אין קורעין על המת בחה"מ וכו' הנה אמר הכתוב וקרעו לבבכם ואל בגדיכם ואמרו חז"ל אם תקרעו לבכם בתשובה אין אתם קורעים בגדיכם על בניכם ולכן יאמר כי אין צורך לעשות קריעה בלב על המת דהיינו שחטא והוא בערך חול המועד כאמור לעיל שהוא דוגמא של חולין דטהרה אלא קרוביו שהם חייבים להתאבל עליו לפי כי כך אמרו חז"ל זמרי בן סלוא פגם לו פגם למשפחתו פגם לשבטו שיצא ממנו וכן

על חכם ועל אדם כשר כך אמרו חז"ל חכם שמת הכל קרוביו וכן על אדם כשר על דרך מה שאמר כשהצדיק בעיר וכו' פנה משם פנה הודה פנה הדרה פנה זיוה פנה שבחה כלומר לפי שהצדיק נקרא לבן של ישראל ע"ד משחז"ל לב ב"ד מתנה עליהם וכאשר פנה משם כאלו הלכו להם ארבע חלקים הנמצאים בנפש אדם שהם רוח נשמה חיה יחידה הלכו משם לא נשאר בהם זולת חלק נפש המדבר וכמשחז"ל פ' קרח ה' כתות נמצאים באדם נפש רוח נשמה חיה יחידה או אם עמד שם בשעת יציאת נשמה דהיינו בזמן אשר חטא על הנפש אמנם יש ביניהם הפרש כי על קרוב שחייב להתאבל עליו מפני פגם משפחה ועל חכם דסני שומעניה קורע לבבו אפילו אינו בפניו אלא שבאה לו שמועה במועד של ריח רע אם הוא בתוך ל' ועל אדם כשר שחטא אינו קורע בלבבו אלא אם כן ידע בין מיתה לקבורה. כי לא עשה תשובה והוא לקברות יובל רובץ על עונו ראוי לקרוע סגור לבבו כי כך אחז"ל כתיב דואג. וכתיב דוייג שהיה הקב"ה דואג עליו שלא יצא לתרבות רעה וכיון שיצא אמר ווי שיצא וכן נאמר בדור המבול ויתעצב על לבו שנהג עליהם אבל כד"א כי נעצב המלך אל בנו כמו שחז"ל אין חולצין כתף אלא קרוביו של מת וכו' הנה כל הקרב הקרב אל הרשע צריך לדאוג ולעשות חרדה גדולה עליו להיות כי כל איש ישראל הם חשובים כאחד כמשחז"ל נאמר בעשו שש נפשות את נפשות ביתו ונאמר ביעקב ע' נפש כל הנפש הבאה. ליעקב מצרימה שבעים ולכן מתחייב האדם כי לבו ימס בקרבו על האדם רשע והוא מועיל מאד לאדם להיות מצטער על הרשעי' ומתפלל עליהם שיעשו תשובה אשר על כן עלה הענן בתחלה מצד דביתהו דאבא חנן ע"ה משום דהוו הנהו בריוני בשביבותה והיתה מתפללת עליהם עד שעשו תשובה ולכן יאמר נא אין חולצין כתף אלא קרוביו של מת דאע"ג כי כל איש הישראלי חייב להצטער על האדם דפקר טפי מכל מקום כבר נתבאר כי להיות אדם זה דוגמא של חול המועד אין חולצין כתף בעבור אדם זה שנתן כתף סוררת אלא קרוביו של מת זה החייבין להתאבל עליו או על חכם שסני שומעניה מפני כי כן הכל נחשבים קרוביו:

[ח] מברין על המת בחול המועד וכו' גם בזה נמצא רמז בענין הוא אשר חז"ל הגידו בפ' ויזד יעקב נזיד דמאי שנא תבשיל של עדשים מפני שהעדשה אין לה פה וכן האבל אסור בדברי תורה ולכן נמי לענין הבראה זו אשר נעשה על אדם זה שהוא דוגמא לחול המועד אשר חטא על הנפש מהיכן בא לידי כך מפני שלא היה למד בתורה שהרי חז"ל אמרו אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח וכו' ולפי כי אדם זה לא שמר ללכת בצווי חז"ל לכן נכשל בעבירה זאת ועוד סיבה אחרת לתת רמז בענין כי מעכשיו לא יש לו פה לדבר בתורה שנאמר ולרשע אמר ה' מה לך לספר חקי ותשא

בריתי עלי פיך וכו' והוא שלא יברו ברחבה ד"ל בפרהסייא לפי שקב"ה חס על כבוד הבריות שנאמר והרגת את האשה ואת הבהמה כדי שלא תהא עוברת בשוק ויאמרו זו היא שנסקלה פלונית על ידה ולכן לא יברו ברחבה אלא קרוביו של מת בלבד ולא יברו האבל החוטא ע"ד מש"ה ואשלם ניחומים לו ולאבליו בתוך ביתו אלא על מטות זקופות כדי להגיס את דעתו וישוב אל ה' וירחמהו לפי שאין כפיית המטה ברגל כלל לפי כי כפיית המטה הוא מורה כי אבדה תקותו ויאסוף רגליו אל המטה ואין כפיית המטה ברגל כלל באדם שהוא דוגמא לרגל שהוא קדש כאמור דאע"ג שחטא הוא נענש ויש לו אחרית ותקוה טובה:

[ט] על החכם מברין הכל בחול המועד כי הנה החכם משונה במעשיו לטובה ואע"ג שחטא מברין הכל דהיינו לומר דוגמא לעדשה שאין לה פה כך הם אין להם רשות לפתוח פה עליו לפי כי כך. אחז"ל אם ראית ת"ח שחטא ביום אל תהרהר אחריו בלילה לפי כי ודאי עשה תשובה ואם לענין הרהור אין רשות לאדם להרהר אחריו מכ"ש שאסור לדבר בפה ולכן נמי מברין בתוך הרחבה כי בזה ימצא לו דרך כבוד כי ראוי לומר עליו מה נשתנה שמותר להברות עליו ברחבה לתת הודעה לעין כל כי מפני שהוא חכם שהיה מקיים מש"ה ברחובות תתן קולה כמשחז"ל היכן מתרחבת דברי תורה בבתי כנסיות ובתי מדרשות ולכן מברין עליו לתוך הרחבה כדרך שמברין את האבלים המצטערים על מת שהכל אבלים עליו ועל תורתו כנזכר:

[י] עושין כל צרכי המת בחול המועד וכו' והנה הדברים אשר הם צריכים אליו בא בהם הרמז על שני דברים הבאים כאחד דבר והפכו זה יצא ראשונה מ"ש גוזזין שערו היינו להורות על משחז"ל לעתיד מביא הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הכל הרשעים נדמה להם כחוט השערה ושם נאמר כי דוגמא זו לתת רמז למש"ה הוי מושכי העון בחבלי השוא וזה היה להם מפני גסות הרוח כך אחז"ל אצל איש איש כי תשטה אשתו היה שוה לכל אדם מי גרם לזה שנכשל בסוטה גסות הרוח שהיתה בו ולכן לזה גוזזין את שערו לרמוז מה גרם לו לחטא הלא זה גסות הרוח הנמצא בו ואמנם גם בזה נותנים רמז לטוב לו על ענין מעשה הצדקה שהיה גוזז מממונו ונותן הלא זה הדבר אשר חז"ל הגידו בפ' וכן נגוזו ועבר משל לשתי רחלות גזוזה עוברת שאינה גזוזה אינה עוברת בנהר וכבר נתבאר מאמר זה הדק היטב על הנשמה כאשר היא עוברת בנהר דינור למעלה וכן נמי מכבסים את כסותו לתת רמז בענין זה על הבגדים אשר מלבישים לאדם העובר על דברי התורה והם הנקראים בגדים הצואים כדאיתא בזוהר בפ' הסירו הבגדים הצואים מעליו כי כל איש שנתחייב מן הדין לירד לגיהנם אז מלבישים אותו בתחלה אותם הבגדים הצואים

ואח"כ מכניסים אותו לגיהנם ואמנם מכבסים אותו לתת לו רמז והודעה מש"ה כי לא לעולם אריב וכו' ונשמות אני עשיתי ולא יעיר כל חמתו וסוף שעולה משם ואחר כך מלבישים אותו בגדים נאים הנקראים חלוקא דרבנן כדאיתא פ' ויקהל לאחר שטובלת הנשמה בנהר דינור המלאך מביא הבגדים שלו הגנוזים בתוך י"ג מיני בשמים שנאמר נרד וכרכום קנה וקנמון וכו' ומלבישׁ אותו בהם ומכניס אותו לג"ע וכן נמי עושין לו ארון בחצר שבו המת. כי הרמז בזה זכרון לחצר מות אשר שם הוא ממונה על המתים כההיא דשמואל בברכות וענין הארון יש בו דבר והפכו כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף רי"ד. וז"ל הכל נתן ארונה וכו' אמאי אקרי ארונה אלא כתיב ארונה וכתיב ארון בעוד דההוא אתר הוה תחות ידיה אקרי ארונה ארון דסטרא אחרא ועל דאתוספו ביה אתוון יתיר הכי בעינן לאתוספא להההוא דאקרי רע עין רזא דסטרא אחרא וכו' בכה ר' אבא ואמר ווי לבני עלמא דלא ידעי להההוא כסופא ווי להההוא עונשא דכל מאן דבעי עאל בארונא בגין דלא אצטריך למיעל בארונא בר צדיק דידע בנפשיה ואשתמודע בגרמיה דנא חטא בההוא ברית את קיימא קדישא מעולמוי וקא נטר ליה כדקא יאות וכו' בשעתא דדיינין ליה בההוא עלמא מסתכלן בעובדוי אי הוה פגים רזא דברית והשתא פגים ארון דברית דיליה הא לית ליה חולקא בצדיקייא ומסתכלן ביה ודיינין ליה ומפקין ליה לבר מכללא דאדם כיון דאפקי ליה מכללא דאדם מפקי ליה מכללא דכלהו אחרנין דאתעתדו לחיי עלמא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כמה חמור עונש המכניסים אותו בארון כי מלבד מה שהם מענישים אותו פעם אחר פעם אח"כ מוציאין אותו מכלל אדם שהוא מסטרא דקדושה זאת ועוד רעה אחרת כי אין לו תחייה לעתיד בזמן תחיית המתים ולכן יאמר ועושין לו ארון בחצר המת כדי שיהא ניכר שהוא לצורך המת ר"ל כי לכן החי יתן אל לבו לשוב אל ה' ולעשות מעשים טובים כדי לזכות להקבר בתוך ארון כאמור ע"ד מ"ש הפ' ביוסף ויישם בארון כי כן היה נאות והגון לו לפי ששמר בריחו ולא נטמא עם אשת פוטיפר ואמנם ענין הארון יש בו רמז למשחז"ל ועשית לך ארון עץ דאף על גב כי ת"ח חטא אין משחיזין אותו ולכן יאמר ואם לא היו נסרים דהיינו מש"ה ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז מביאים קורות ונוסרים מהם נסרים בצנעא בתוך הבית להיות לו לרמז כי עליו יצדק מש"ה ואת צנועים חכמה ומה גם כי כך אחז"ל שמעשיו סתומים אז טוב לו ולכן אע"ג כי דלת הוא דל מתורה ומצוה ראוי הוא להכנס בארון כי יהיה גנוז בתוכו צפון בארז ואם היה אדם מפורסם עושים אפילו בשוק לקיים חכמות בחוץ תרנה אבל אין כורתין עץ מן היער לנסור ממנו לוחות שלא לעורר על מש"ה רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכרת ואמחז"ל היינו עם הארץ ואחז"ל

אפילו קרא ושנה ולא שמש ת"ח הרי זה ע"ה כמעשה ההוא צורבא מרבנן דלא אזמין עליה רב מנסייא וכו' ואין חוצבין אבנים לבנות בהם קבר לפי שת"ח נשתבחו בזה כמ"ש ארץ אשר אבניה ברזל ואמרו חז"ל בוניה אלו ת"ח אמנם במקום שיהודים דרים במתי מעט הכל מותר שהכל יודעים ומכירים כשיש מת אחר רוצה לומר אשר לא טוב עשה בקרב עמיו והכל חשוב כמפורסם ולכן אף על פי כי בכל הדברים הללו יש בהם רמז דמשתמע לתרי אנפי הכל עושים מאחר שהכל הוא מפורסם אצלם יודעים הם לאיזה צד מהם עושים כל הדברים: [יא] אין חופרין כוכין וקברות במועד וכו' אשר חז"ל הגידו בפסוק כי עליך הורגנו כל היום אלו תלמידי חכמים שמראים הלכות שחיטה בעצמן דאמר מר הכל מראה האדם בעצמו חוץ משחיטה ודבר אחר ולכן יאמר אין חופרין נמי ע"ד מש"ה משם חפר אוכל ויחפרו לנו את הארץ כוכין וקברות במועד כי לא נכון להראות כן בעצמו אע"ג כי הכונה הוא להיות מוכנים לצורך המת שימות מפני מעשיו הרעים כי כאשר יהיה מהרהר בזה בלבו כך בכל שעה אנן סהדי כי לא יחטא והנה חז"ל אמרו אם רואה אדם יצרו מתגבר עליו יזכור לו יום המיתה א"כ קס"ד כי גם זה יהיה מותר לאדם להרהר בכך ולכן יאמר כי אין אדם רשאי לחשוב כל כך במועד שהוא כפי פשוטו מפני כי צריך להיות האדם שמח ואין לך דאגה יותר מזה בעולם כמ"ש החכם המות אין ליירא ממנו אבל יש לדאוג עליו ולכן אין חופרין כוכין וקברות במועד ועוד יהיה המועד ע"ד האומר למעלה כי הדוגמא הוא על אדם בינוני הנקרא חולין דטהרה כדאיתא בזוהר הובא למעלה אין ראוי לאיש כזה לחשוב במחשבות הללו כי לא אמרו חז"ל יזכור לו יום המיתה אלא לאדם שמתגבר עליו היצר והוא דרך חול כאמור אבל מחנכין אותם ר"ל כי מי שהוא רגיל לחשוב מחשבות הללו כדי להנצל מיצר הרע לא נאסר עליו מחשבות הללו מאחר שהוא רגיל בהם לא מפני כך בעצבון יאכל במועד ולכן מחנכין אותם במועד אם היה קצר יעשה אותו ארוך באומדנא דדעתא או ארוך ימעט מאותה מחשבה או מרחיבו כד"א העמק הרחיב למטה הכל כפי מה שהוא רגיל כך יעשה הן חסר הן יתר מאחר כי כונתו לשמים כמדובר:

[יב] אין לתלוש עשבים ועפר במועד דמאחר כי מעשים הללו הם זכר בעלמא על שם שנאמר בפרוח רשעים כמו עשב וכו' להשמדם עדי עד אין לעשות כן במועד כי לעולם חוששים שלא יהיה לבו דואג בקרבו וצריך להיות שמח במועד ולכן אין לתלוש עשבים בבית הקברות כדרך שהוא עושה בחול ואם אמרנו כי ח"ה הוא דוגמא על אדם בינוני שאינו רשע רק שהוא דוגמא של חולין דטהרה אין ראוי לו לעשות כן שהרי שנינו ואל תהי רשע בפני עצמך וענין תלישת העשבים רמז הוא על הרשעים כנזכר וכמו שנוהגים

לעשות בחול שהוא דוגמא לאדם שהוא חול חלל רשע להחזירו בתשובה וכן לא יעשה לאיש כמוהו:

ועתה שוב אשוב לבאר הדינים הללו כפי הרמז שהם למעלה וכך היה אומר ח"ה אסור בהספד תענית לפי כי כך אחז"ל בברכות ג' משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ובוכה ואומר אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי כי הסוד בזה הוא כי עשה הקב"ה בזמן החרבן תרתי לריעותא חרב הבית היינו מ"ש בזוהר פ' אמור דף ע"ה. וז"ל תאנא ו' סליק לעילא והיכלא איתוקד ועמא אתגלי ומטרוניתא אתתרכת וכו' וכאשר סמכין אתעדו והשליך משמים ארץ היינו החרבתי את ביתי אמנם מ"ש ושרפתי את היכלי זה יורה על אותה הנקודה הפנימית השרשית דלא שייך לומר בה חרבן רק שרף אותה מתוקף הדינים שהשפיע בתוכה כדאיתא בזוהר בפסוק ויספתי לייסרה אתכם אתן תוספת דין במדות עליונות וזה כדי ליסרה אתכם אמנם גם כן המדה עצמה מרגשת בענין והיינו מ"ש שבע כחטאתיכם כי המדה הנקרא שבע היינו בת שבע וכל השבע מדות שבה מרגישים בחטאתיכם ולכן יאמר ה' אוי ששרפתי את היכלי והגלתי את בני הם הנשמות קדושות לבין האומות אלו הם הקליפות וכמו כך יעשה שלשה פעמים ביום כההיא דרבי חנינא ע"ה שנכנס לחרבה להתפלל ושמע בת קול מנהמת כיונה ואומרת ככל הדברים האלה אוי שהחרבתי את ביתי וכו' ואמנם הנני מודיעך סוד גדול בזה כי יש הפרש בין שני מעשים הללו לא הבוכה בלילה הוא בת קול זו כי כן הוא אומר הקדוש ברוך הוא אוי שחרבתי את ביתי ואיתא בזוהר דא זווגא דשכינתא אשר על כן אנו נוהגים להתאבל על החרבן בחצי הלילה כנודע סדר התיקון אמנם ביום בת קול מנהמת כיונה היינו אותה שנקראת יונתי תמתי אשר נעשית יונת אלם כנזכר בפי' עין יעקב בע"ה ואמר אוי שחרבתי את ביתי על עצמה היא אומרת כך והיינו מפני דלא אקדימת קיסטא לבנהא כדאיתא בזוהר ומה גם על ענין הערבות שקבל על עצמה בגלות בבל כדאיתא בזוהר פ' תשא עד שהשליך הקב"ה אותה ואת בנה אלו ישראל אל ארץ אחרת כיום הזה שנאמר ובן כסיל תוגת אמו ולכן אמריה תאמר אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי אני בעצמי כענין איהו דאפסיד אנפשיה וכדאיתא בזוהר בכמה מקומות שהקב"ה כביכול בוכה בחצי הלילה כמש"ה ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש ה' איש מלחמה וילפת מפני כי והנה אשה הצדקת שוכבת מרגלותיו ע"ש כי שחה לעפר נפשנו וכו' ולכן יאמר נא חול המועד אסור בהספד ותענית ואיתא בזוהר פ' בהעלותך דף קנ"ב. וז"ל פקודא לעשות פסח שני וכו' אי רזא דפסח רזא דמהימנותא דישראל עאלין בה שלטא בניסן וכדין איהו זמנא לחדוה איך יכלין אלין דלא יכילו או דאסתאבו

למעבד בירחא תניינא דהא אעבר זמנא אלא כיון דכנסת ישראל מתעטרא בעטרהא בניסן לא אעדיאת כחרהא ועטרהא מנה תלתין יומין מן יומא דנפקו ישראל מפסח יתבא מטרוניתא בעטרהא וכל חילהא בחדוה עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי שלשים יום יושבת המטרונא בשמחה בעטרות שלה ומכ"ש בזמן חול המועד ולכן אסור בהספד ותענית כאמור וכן נמי לאותם יחידי סגולה המקיימים חצות לילה אקום להודות לך ונאמר קומי רני בלילה לראש אשמורות ואז שפכי כמים לבך נכח פני ה' (איכה א) פנים של זעם של אותה שעה ולכן שם זה אדנות בסוד רחל הבוכה בחצי הלילה ודיו לעבד להיות כרבו כנזכר במקומו ולכן בימים הללו אין לבכות כלל ואין לומר המזמורים על נהרות בבל וכו' זולת מתחיל לה' הארץ ומלואה שאו שערים ראשיכם וכו' והשאר הכל בניגון ואין לומר יענך ה' ביום צרה לפי כי אז הוא שמחה זווגא סטימאה כדאיתא בזוהר ולכן יאמר אין מניחין לו המטה ברחוב שלא להרגיל את ההספד כי הנה המטה הוא סוד מטתו שלשלמה וכדאיתא בזוהר פ' בשלח דף ס"ג. וז"ל אבל אמרה נעשה נא עליית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושולחן וכסא ומנורה ארבע אלין למה אלא בגין דאינון תיקונא דכנסת ישראל והכי אתקרי מטה וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי כינוי מטה הוא בסוד כנסת ישראל אמנם תן דעתך בדברי המאמר מדקאמר דאינון תיקונא דכנסת ישראל משמע כי מטה אינה כנסת ישראל עצמה וסוד הענין הוא כי המטה הוא בסוד הבריאה ורחל יורדת לשם כי כבר נתבאר בכמה מקומות כי כל הדברים הרוחניים הנעלמים נלמד אותם מן הדברים הנגלים הגשמיים והנה זאת תורת האדם שהוא ישן על המטה וכן הנקבה היא שוכבת במטה ואיך תעלה על דעתך כי המטה היא ברזל ממש הנעשית מטה אינו כן רק היא התיקון שלה שיורדת למטה בבריאה ושוכבת על המטה ובא אליה מלך גדול וסבב אותה ואין זה מקומו לבאר זה הענין אמנם נקטינן כי סוד המטה הוא כינוי לכנסת ישראל כמ"ש במאמר זה ארבע אלין אינון תיקונא לכנסת ישראל ולכן יאמר אין מניחין את המטה שהוא כינוי לכנסת ישראל ברחוב שמורה על עולם הבריאה הוא הרחוב לפני עולם האצילות שהוא בסוד בית כנודע וזה שלא להרגיל את ההספד כלומר מפני כי לעולם הבכי וההספד שעשה הקב"ה בכל לילה הוא בסוד עולם הבריאה ולכן אין לעשות כך במטה הגשמית למטה כדי שלא לעורר כך למעלה במקום שרגיל להיות שם ההספד בכל לילה כדי שלא יתעוררו שם מאריהון דילללא ויבבא שהם שם כנודע מן הזוהר ובמשנה שם נאמר ולא של נשים לעולם מפני הכבוד הוא הדבר שאמרתי כי שם בבריאה נעשה ההספד זה בכל לילה רחל ממררת אמריה ואומרת אוי שחרבתי את ביתי וכו' ולכן אין מניחין המטה של נשים ברחוב

לעולם אפילו בחול וזה מפני הכבוד היינו כבוד ה' שאנו אומרים בכל יום ברוך כבוד ה' ממקומו ואיתא בזוהר פ' פנחס דף ר"ן וז"ל ובההוא זמנא מקדשין לעילא להאי חיה וקראן לה כבוד וכדין אתקדש מועדם מה דלא הוה כבוד עד השתא וכען קראן לה כבוד הה"ד ובהיכלו כלו אומר כבוד והיינו מה שאמר במזמור ויבא מלך הכבוד ולכן נלע"ד דיש לכוין במזמור לה' הארץ ומלואה כשאומר ויבא מלך הכבוד לענין זה אמנם הנה יש במזמור זה בפסוק שאו שערים ראשיכם וכו' ויבא מלך הכבוד ולכן ראוי לכוין בפסוק ראשון ויבא מלך הכבוד כי באותה שעה נכנס בגן עדן סוד הנקבה הנקרא מלך ונקרא כבוד להשתעשע עם נשמות הצדיקים כנזכר בזוהר ולכן נאמר והנשאו פתחו עולם שהם אותיות ו"ה דהיינו חיבור הצדיק שהוא ו' זעירא עם אות ה' הנקבה שלא להראות שיש פירוד ביניהם חלילה ואחר כך בפ' שני נאמר ושאו פתחי עולם הוא אות ו' לחוד בסוד יעקב היינו מלך הכבוד שנכנס לגן עדן לעשות היחוד זווגא סתימאה כדאיתא בזוהר נמצא כי הנקבה קראו לה כבוד ולכן שנינו ולא של נשים לעולם אין מניחין אותם ברחוב שהוא דוגמא לעולם הבריאה כאמור וזה מפני הכבוד היינו המדה זו דקראן לה כבוד ואין לרמוז בה שיורדת בבריאה לעשות הספד שם כי אז מתמעטת ונעשית בסוד נקודה ואין זה כבוד לה רק ענין גלות ולכן אין ראוי לעשות כך ומטעם זה אין מוליכין המת לבית הקברות עד שיהיה הקבר מתוקן והנה בהלכות מגילה שם מבואר ענין מת מצוה שאין לו קוברים סודות נפלאים אמנם לענין הנוגע בדין זה הוא כי ראוי לך לדעת כי זה המת מתבאר בתחלה בסוד הצדיק הילד שהחיה אלישע ע"ה הנקרא חבקוק כדאיתא בזוהר שרומז על תרין חיבוקין וסוד הדבר כי זה הילד הוא סוד הצדיק אשר נתבאר עליו מה ש"ה ראיתי את כל החיים המהלכים תחת השמש עם הילד השני ובדברי חכמים זכרונם לברכה זה בנימן אמנם יוסף הוא ילד הראשון שנאמר בו אל תחטאו בילד ולא שמעתם והנה זה הילד יוסף נמצא בו תרין חיבוקין בסוד וימינו תחבקני וכן נמי כאשר נתבאר פרשת תרומה ושם נאמר מאי נר אלא אתכלילת ברמ"ח איברים ומתחת תרין דרועין לגבייהו כדין אתקריאת נר כנזכר בהלכות פסח אין בודקין אלא לאור הנר ולכן יאמר כי הילד זה חבקוק מת מ"ט משום דאתא מסטרא דנוקבא ונאמר בה רגליה יורדות מות והסוד הוא כי כאשר מתעוררת אשה זרה שנאמר בה והנה אשה לקראתו והחזיקה בו ונשקה לו וכו' אז נאמר כי מפני הרעה נאסף הצדיק ונעשה אבר מת ולכן בא הדין המשמש באבר מת וכו' כאשר יתבאר במקומו בע"ה ולכן על עיקר זה יאמר נא אין מוליכין המת הגשמי לבית הקברות עד שיהיה הקבר מתוקן כדי שלא לעורר ענין העדר זה למעלה כמדובר ועוד ירצה במאמרו על רחל הנקרא' מת שנאמר ואם אין מתה אנכי

וכן היה שנאמר ויהי בצאת נפשה כי מתה והנה מת זה יש לו קבר כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קמ"ב וז"ל ואי תימא נפש לעילא דאתיישבת גו קברא אן הוא קברא אלא גו ההוא קליפה תקיפא וע"ד נפש כגוונא דא לתתא וכלא דא כגוונא דא עכ"ל ולכן יאמר נא אין מוליכין המת זה הגשמי לבה"ק הגשמיים עד שיהיה מתוקן הקבר כדי שלא לגרום העדר למעלה חלילה דאף על גב כי בזמן החול נעשה הדבר הזה למעלה לא כך בזמן חול המועד ולכן לא נכון לעשות כך בחול המועד:

נשים מענות דהיינו שכולם עונות כאחד וכו' הנה באלו הדברים כאשר יתבונן בן דעת יראה דברים מנגדים שהרי נתבאר למעלה כמה דברים שאין ראוי לעשות אותם כדי שלא לעורר כך למעלה שמורה ענין העדר בחול המועד ואם כן תקשה לך למה התירו לעשות דברים הללו מאחר שהם מורים על העדר כאמור אמנם הנני מודיעך בפעם הזאת כי בכל הדינים ומה גם באלו ימצא דבר והפכו וכדי שלא להאריך אני מקצר כפי האפשר כי בזה נאמר ארוכה מארץ מדה וכו' לא כדרך הפשט דשייך ביה קץ וגבול לפי כי הן הן גופי תורה ולכן בחרתי דרך קצרה ואמנם דע לך כי הענין של מת באמת הוא נאמר בסטרא אחרא בס"מ כדאיתא בזוהר פ' על פי שנים עדים יומת המת דא ס"מ מת מעיקרו לא יומת על פי עד אחד היינו ה' אחד והכי קאמר אין מוליכין המת הגשמי לבית הקברות כי הדוגמא לזה הוא סמאל מת הוא והקבר שלו יהיה לעתיד כדאיתא בסוכה ביום ההוא יגדל המספד בירושלם על יצר הרע שנהרג וכבר ביארתי כי משחז"ל הוא שטן הוא יצר הרע הוא מ"ה היינו לומר כי כל כחות הללו נמצאים כאחד בס"מ כי הוא אשר יהרוג אותו הקב"ה לעין כל כנ"ל וכדאיתא בזוהר פ' שופטים לדון בארבע מיתות ב"ד לסמאל שנאמר כי רוחה בשמים חרבי הנה על אדום תרד ולכן אין מוליכין המת הגשמי לבית הקברות עד שיהי' מתוקן הקבר להודיע כי המת העצמי הוא סמאל אינו נהרג ונקבר עכשיו עד לעתיד עד שיתוקן לו הקבר ובלע המות לנצח ולכן יאמר נא נשים במועד מענות דאע"ג כי הנשים שבסטרא דקדושה הנקראים בתולות אחריה רעותיה הם בזמן חול המועד. בשמחה ובטוב לבב כנזכר במאמר הנ"ל דמטרוניתא וכל חילהא יתבין בחדוה וכאשר זה קם זה נופל כי אותם הנשים אשות הזימה אז הם מענות ומקוננות וכדאיתא בזוהר פ' עקב דף רע"ה. וז"ל כגוונא דצריך לקבלא גבירתה בכמה נהורין דשרגין בשבת ובכמה עינוגין ולבושין שפירין וביתא מתתקנא וכו' ובהאי חדוה ותקונא גרמין דאשתארת שפחה בישא בחשוכא ברעבון בבכי' בהספד בלבושין אוכמין כארמלתא דאי מלאה זו חרבה זו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כל הטובה והשמחה הנעשה לכנסת ישראל הוא גרמה לקליפ' ההפך מזה וכן נמי בנדון זה השמחה הנמצאת

לנשים שבקדושה בזמן המועד הוא הגורם הראשון לנשים דס"א להיות ביגון ואנחה ובכיה ולכן יאמר נא נשים מענות כאחת הוא מ"ש כי כלם כאחת אשות הזימה עונות קינה אבל לא מקוננות דהיינו שאחת היא מדברת לילית מחייבתא וכל הנשים דסטרא אחרא עונות אחריה לא מטפחות דהיינו להכות כף אל כף וכדאיתא בזוהר פ' נשא וגם אני אכה כפי אל כפי וכאשר הוא מתוקן אז נאמר כף אחת מלאה קטורת: נקבר המת אף לא מענות שהרי נקבר ס"מ לעתיד בלע המות לנצח ונאמר ולא ישמע עוד קול בכי וקול נאקה:

כל שלשים יום לפני המועד וכו' הנה בהלכות פסח נתבאר טעם למשחז"ל שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום לפי כי משעה שנכנע הקליפה שורש המן האגגי שחיק מחיק מאותה שעה מתחיל תיקון של סטרא דקדושה ואמנם תדע ותשכל ממוצא דבר זה כי שלשים יום קודם המועד מתחיל להתנוצץ אור של סטרא דקדושה וכה"א ואני לא נקראתי לבא אל המלך זה שלשים יום ואיתא במדרש רבה אסתר נדמית ללבנה וסי' לדבר ואני לא נקראתי וכו' זה שלשים יום ולכן כל שלשים יום לפני המועד אסור להספיד על המת אמנם אם עיני שכל לך ותבין ממה שנתבאר בהלכות פסח כי הקליפה סטרא אחרא אין לה אחיזה רק בשבעה תחתונות ומאחר כי ידעתי מן הזוהר והתיקונים כי כל ספירה היא כלולה מעשר ולכן שלשים יום הרמז שלהם הוא בסוד שלשה ספירות והם העליונות ואיתא בזוהר פ' אמור דף קמ"ט. וזה לשונו ובחמשה עשר יום לחדש השביעי וכו' האי עשור מכנסת ישראל אינון ויומא עשיראה בעשיראה קיימא ועל דא בעשור לחדש הזה וכו' והאי יומא איהו דילה וחמשה יומין אחרנין דמלכא הוא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר ענין חמשה עשר יום שקודם המועדות ומכאן תבין גם לענין זה כי חמשה עשר יום אחרים נמצאת הארה גדולה למעלה כי הכל ימצא שלשים יום שהוא ענין הנמשך הארה משלש מדות עליונות לכנסת ישראל ולכן אפילו יש לו הספד בלא זה כגון שמת לו מת בתוך שלשים שמותר לספדו אפילו מת ערב הרגל אסור להספיד עמו על המת שמת לפני שלשים יום קודם המועד כי הנה ביארתי כי בענין המת זה ימצא דבר והפכו לפי כי יש דוגמא במת זה לסטרא דקדושה בסוד הצדיק כנ"ל ויש נמי דוגמא למת בסטרא אחרא דהיינו סמאל הנקרא מת מעיקרו כנ"ל ולכן אין לערב הספד לשני מתים יחדיו דלא ראי זה כראי זה שהמת קודם שלשי' יום הוא ירמוז לסטרא דקדושה ולפי כי היה מקודם בבחינות מה מפני החרבן והגלות לכן כאשר התחיל להתגלות הקדוש' אז ימצא כי הוא חי ואין ראוי להצטער עליו וההפך לאותו מת שהוא סמאל ביום ההוא לעתיד אז יגדל המספד בירושלם עליו

כמו שאומרים חכמים זכרונם לברכה אמנם עתה אין ראוי לספוד עליו כלל וכאשר מת לו מת בתוך שלשים או קרוב יותר בערב הרגל אף על גב כי למטה בענין הגשמי שייך לספוד לו אמנם לענין הנוגע למעלה אין לספוד כלל לפי שהרי נתעורר סטרא דקדושה והתחיל להאיר והרמז בזה מה שאמר הכתוב ובניהו בן יהוידע בן איש חי ונא' בו מן השלשים הכי נכבד ואיתא בזוהר פרשת בראשית דף ז' הלשון ארוך ואמנם כך אמר מן השלשים הכי נכבד אלין שלשים שנה עילאין דאיהו נטיל מנהון ואנגיד לתתא ומנייהו הוה נטיל ואתקרב וכבר נודע כי שלשים שנה עילאין הם בסוד שלשה עליונות שהם כל אחת כלולה מעשר כדמוכח מפרשת חיי שרה דף קכ"ג. וזה לשונו מאה שנה כללא דכלא קדוש ברוך הוא דאתכליל מאתר עילאה סתימא דכל סתימין במאה ברזא דמאה ברכאן בכל יומא וכן עשרים שנה ובגין כך כתיב שנה רזא דיחודא דלא אתפרש מחשבה ויובלא לעלמין עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי מחשבה ויובלא נקראים עשרים שנה למדנו מזה כי שלשים שנה היינו בסוד שלש ראשונות ולכן אין לערב השני מתים לפי כי אותו מת הקרוב אין לעומתו דוגמא למעלה כאמור:

אין קורעין על המת בחול המועד וכו' הנה חכמים ז"ל אמרו כי בזמן החרבן שאל הקדוש ברוך הוא למ"ה א"ל מב'ו שמת לו מת מה דרכו לעשות א"ל מבזע פורפירא דיליה א"ל כך אני עושה שנאמר בצע אמרתו בזע פורפירא דיליה והנה ענין מת שאמר בזע פורפירא דיליה נתבאר אצלי שהוא ענין מה שאמר בזוהר אתעברו סמכין וכו' והיינו מה שאמר הכתוב השליך משמים ארץ תפארת ישראל (איכה ב) ונקרע המדה האחרונה מלכות שמים והלך ממנה חלקים ידועים בכל עולם במספר רק הנקודה העיקרית נשארה למעלה בעולם האצילות והיינו מה שאומרים חכמים זכרונם לברכה אלמלא קבל דוד לשון הרע לא נחלקה מלכות בית דוד אמנם כאשר קבל לשון הרע נתעורר נחש הקדמוני ופנה למעלה ואז נתאחז מלכות בית דוד כמו שנתאחז בזמן הבריאה בחוה כי היא היתה אם כל חי ולכן אתעברו סמכין וחויא תקיפא אטיל בה זוהמא ונקרעה כאמור ולפי כי ענין זה הוא נוהג בימות החול אבל לא בזמן המועד דיתבא מטרוניתא בעטרהא וכתראה וכל חילהא בחדוה לכן אין קורעין בחול המועד על המת אלא קרוביו של מת הגשמיים כי הדוגמא לזה הוא כי סטרא אחרא הם נקרעי' ומתמעטים על המת זה סמאל כי בזמן חול המועד הוא באבילות והספד ובכיה כדאיתא במאמר הנ"ל והיינו קרוביו שחייבים להתאבל עליו לפי כי כלם נגררים אחריו וכן על חכם או אדם כשר אם עומד שם בשעת יציאת נשמה והנה אני מודיעך סוד גדול בענין מת זה כי לאהבת הקיצור לא ביארתי ענין מת זה והוא סוד משחז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה והנה

מאמר זה נתבאר בהלכות מגילה בענין מת מצוה כי תדרשנו ימצא לך והוא כי אימא עילאה הנקרא' מי כדאיתא בזוהר פרשת בראשית בפ' מי ברא אלה ממית עצמו על התורה כדי לקיים אותה הוא סוד הת"ת והנה לענין מת זה אינו נקרא יציאת נשמה רק בהפך כי על ידי מיתה זו נכנס נשמה בחכם זה ת"ת ישראל שקנה חכמה אמנם כאשר יש איזה עון בתחתונים יש הסתלקות בנשמה כביכול ע"ד מה שביארתי בפ' ורבו פשעיך מה תעשה לו שר"ל כי ת"ת ישראל שהוא בסוד מ"ה שהוא בגי' אדם על ידי פשע התחתונים נעשה לו כביכול מתמעט ממנו ואין להאריך בזה והיינו חכם או אדם כשר בסוד הצדיק העומד שם בשעת יציאת נשמה שהדוגמא למעלה מובן אז הוא חייב לקרוע סגור לבבו להבין מה מעשה האדם גורם דמפני הרעה של התחתונים נאסף הצדיק ולכן על חכם קורע אפילו שלא בפניו אלא שבאה לו שמועה בתוך שלשים במועד לפי שהרבה העון גורם אמנם על אדם כשר אינו קורע אלא אם כן ידע בין מיתה לקבורה לפי שהדוגמא הוא לענין הצדיק כי מפני הרעה נאסף ולכן באותה שעה צריך לקרוע כאמור כי כן הוא למעלה כדאיתא בזוהר פרשת אחרי מות דף ע"ד. וז"ל תנינן כד אתפשט מלכא ממטרוניתא וברכאן לא משתכחן כדין אקרי וכו' וכד אתרחקא מטרוניתא ממלכא וברכאן אתמנעו וזווגא לא אשתכח ברישא דיסוד כדין נטיל ו"ו עילאה להאי רישא דיסוד דהוא י' ונגיד ליה לגביה כדין הוא וי וי לעילא דכלא דעלאין ותתאין עכ"ל לענייננו הנה נתבאר מן המאמר כי הצדיק נקרע לשנים כביכול רישא דיסוד פנה למעלה ולרמז זה הוא מה שהאדם הגשמי הוא קורע על אדם כשר כאמור וזה יהיה בין מיתה לקבורה שהוא בין כאשר מסתלק ונגנז למעלה כנזכר במאמר אין חולצין כתף אלא קרוביו של מת וכו' הנה חליצת הכתף הוא מורה על סוד גדול נרמז בדברי חז"ל למלך שהיה לו בן בכה נתנו על ארכובותיו בכה נתנו על זרועותיו בכה נתנו על כתפו כך בתחלה נאמר ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו אחר כך נאמר ארכיב אפרים וכבר נתבאר אצלי מאמר זה והתכלית כי מש"ה ארכיב אפרים היינו כי בן מלך זה הנקרא בני בכורי ישראל העלהו המלך עליון הנקרא מלך העולם בסוד הכתפים והלביש אותם כדאיתא בזוהר דירית אחסנתא דאבוי ואמיה ולכן כאשר טינף אז השליך אותו לארץ שנאמר השליך משמים ארץ תפארת ישראל הרי נתגלה הכתף שהיה מלביש ולכן דוגמא לזה הוא חליצת הכתף טל המת אמנם אין עושים כן אלא קרוביו של מת שהם בסוד הקצוות שלו שהם מרגישים בזה ההעדר ולכן הם חייבים להתאבל עליו או על חכם שהוא בסוד אבא עילאה שמצטער על הבן הנזכר:

מברין על המת בחול וכו' הנה ענין ההבראה הוא בסוד אכלו רעים דמאחר שהנחנו כי המת הוא דוגמא לכמה בחינות לכן יבא הרמז לכל אחת מהם כפי בחינתה כי הנה כאשר נאמר במת זה הוא סמאל מת מעיקרו שנא' על פי שנים עדים יומת המת לכן יהיה ענין ההבראה דוגמא לאכילה שנתן יעקב לעשו ונטל ממנו הבכורה ולכן אחז"ל הלעיטהו לרשע וימות ונאמר אם רעב שונאך האכילהו לחם וכו' כי גחלים אתה חותה על ראשו ולכן יאמר מברין בחול המועד ולא שלא יברו ברחבה בפרהסייא אלא קרוביו של מת הם המרגישים מן ההעדר הנמצא לו מזה ולא יברו האבל בתוך ביתו הוא בית שלו זו אשתו הרשעה מטה זקופה לפי כי כן עדין לא הגיע הזמן שתתבטל לגמרי שאין כפיית המטה ברגל כלל שהרי אין הגאול' במועד ומדהא ליתי הא נמי ליתי: ואם כה יאמר כי מת זה הוא בסוד הצדיק כמשחז"ל ביום ההוא יגדל המספד בירושלם איכא דאמרי על משיח בן יוסף שנהרג ואיכא דאמרי על יצה"ר שנהרג והנה נתבאר כמ"ד על יצה"ר שנהרג ועתה יובן כמ"ד על משיח בן יוסף כי זה הוא בסוד הצדיק כנ"ל והכי קאמר מברין בחול המועד כי מאחר שהנחנו כי מפני אשה רעה נאסף הצדיק כדי שלא להתחבר עמה א"כ ראוי לעשות הבראה שהוא בסוד הלחם אשר הוא אוכל כי כן אחז"ל והודעת להם וכו' ואת המעשה אשר יעשון זו הובריא היינו הבראה נראה שהוא ענין מעשה כד"א ויבא הביתה לעשות מלאכתו אמנם והוא שלא יברו ברחבה ברחובות תתן קולה כי שם הוא פרשת דרכים אלא קרוביו של מת כד"א שלום שלום לרחוק ולקרוב כי שני שלומות הם אחד רחוק כד"א ממרחק תביא לחמה ואחד קרוב שנאמר טוב שכן קרוב ומ"ש מאח רחוק הוא שלום השני וכל אחד יש לו קרובים שנאמר לבני ישראל עם קרובו ר"ל השלום שהוא בסוד ישראל יש לו שני בנים הנקראים עם קרובו ולא יברו אבל זה הצדיק אלא על מטות זקופות בסוד משחז"ל הנותן מטתו בין צפון לדרום והיינו בתוך ביתו זה ב"ה לפי שאין כפיית המטה ברגל כלל אלא עומדת בין צפון לדרום: על החכם הוא הצדיק הנקרא רחוק האמור מברין הכל בחול המועד לתוך הרחבה כד"א ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם וכו' לפני האלהים היינו פ' דרכים הנזכר כדרך שמברין את האבלים התחתוני' הם הנצחים שאין אוכלים רק הם מסייעים ונהנים בכך שהכל אבלים עליו של החכם ואין להם רק הנאה מן הסעודה רק הוא אוכל בלבד והבן כל זה:

עושין כל צרכי המת במועד היינו הצדיק גוזזין שערו בסוד ואיש כי ימרט ראשו כדאיתא בזוהר ומכבסין כסותו היינו מ"ש בזוהר בפ' בקר אערוך לך ואצפה אתא דוד ואתתקן חופאה להאי בקר כד"א ויצפהו זהב טהור לפי כי קליפת נוגה מתאחזת ממנו כדאיתא

פ' ויקהל בסוד חשמל ולכן נאסף הצדיק עתה שעושים ומתקנים כסותו גם מכבסין אותו במימי החסד לטהרו ועושין לו ארון מתקנין הכלה באותה בחינה הנקרא חצר שלו סוד ירושלם נקודה חיצונה כדי שיהא ניכר שהוא לצורך המת ואם לא היו להם נסרים שהם שית לוחין דסחרן לארון כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף רי"ד. וז"ל כד חסרן אינון שית למהוי כחדא כדין איהו גופא חד לאעלא ביה רזא דאורייתא בשית סטרין וכו' כדין קיימא ארונה דאורייתא ברזא דתשע דרגין דאינון תרין שמהן וכו' ולפי כי יש ארון דסטרא אחרא הנקרא ארונה הנזכר שם צריך שיהא ניכר שהוא לצורך המת ואם לא היו להם נסרים שמורה על המדות של ארון זה שהם למטה בעולמות מביאין קורות כד"א קורות בתינו ארזים שהם מארזי הלבנון ונוסרים מהם נסרים שנאמר אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון כדאיתא בזוהר פ' תרומה וזה יהיה בצנעא בתוך הבית מפחד סטרא אחרא ואם היה אדם מפורסם כי לא מפני הרעה נאסף הצדיק אלא לעשות שלום בפמלייא של מעלה כד"א יעשה שלום לי שלום יעשה לי עושין אפילו בשוק הוא פרשת דרכים הנ"ל אבל אין כורתין עץ מן היער שהוא רמז לבנימן הצדיק דכתיב מצאנוה בשדה יער שנאמר בנימן זאב יטרף כמשחז"ל לנסור ממנו לוחות לארון כי הלוחות אין נעשים ממנו אלא מעצי הלבנון כאמור ואין חוצבין אבנים שהם הנאמר בהם ויקח מאבני המקום לפי כי זה עושה בצנעא כשמעלים הארון לבית שמש ומגן ה' אמנם במקום שיהודי' מעט דרים במקום אחד היינו מש"ה עיר קטנה ואנשים בה מעט והכל יודעים כשיש מת בעיר אלהינו הכל חשוב כמפורסם אצלם ועושים כל צרכי הצדיק בפרהסייא אצלם:

אין חופרין כוכין וקברות במועד היינו בסוד הכלה ע"ד ששנינו מאימתי נקראת יולדת משיפתח הקבר להיות מוכנים למת זה הצדיק שימות אבל מחנכין אותם וכל זה בכונות טהורות ממעשה התחתונים היה ארוך מקצרו או מאריכו או מרחיבו כפי הצריך לו על ידי תורה ומצות כנודע:

אין לתלוש עשבים ועפר במועד בבית הקברות והענין כי הנה תלישת העשבים הוא מורה על סוד הגלגול כאשר יבא במקומו שנאמר ומעפר אחר יצמחו והצדיק עליון מתגלגל כדאיתא בתיקונים אמנם לענין הנוגע בזה יהיה זכר למש"ה בפרוח רשעים כמו עשב וכו' שהרצון בזה הוא כי הנה נתבאר פרשת ויקהל בההוא מדורא דאשא שרוצה לדלג להכנס בתוך הקדושה והוא גרמא להשמדם כי באה ההוא שלהובא דאשא ומכניס אותה בנוקבא דתהומא רבה כנזכר שם ולכן אין לעשות כך בחול המועד דהא ליתי לפי כי כך נוהגים בחול לרמוז על מעשה זה דההוא מדורא דאשא ועתה אין צורך בזה

שהרי סטרא דקדושה הם מזומנים מערב יום טוב בסוד מקראי קדש וסטרא אחרא נשאר למטה וכבר נתקיים מש"ה בפרוח רשעים כמו עשב וכו' ונתקיים ואתה מרום לעולם ה':

סימן תקמח

[א] שאלו בגמרא הקבורה למאי אי לכפרה וכי צדיקי צריכי כפרה אלא דלא לשתני ממנהגא א"כ הקבורה מוכנת לרשעים ולכן נמי גם ענין המת הוא יהיה כינוי אל הרשע כד"א ואתה חלל רשע נשיא ישראל ולכן יאמר נא כי הקובר את מתו והוא בכח כי נקרא מת והוא עודנו ממהלכי שתים והוא בתוך הרגל שר"ל כי נתן אל לבו והתבונן מה גדלו מעשיהם של צדיקים כי כל הימים שלהם כערך הרגל כי הוא יום טוב וכן הם נקראים קדש כנזכר במאמר הובא למעלה ולכן הסכים כי טוב לו להיות נקבר מחיים להיות לו לכפרה ולסליחה לפני הקב"ה לכן לא חלה עליו אבילות אותו שנאמר ואשלם ניחומים לו ולאביליו שהם האיברים שלו או המלאכים ההולכים עמו לדעת חז"ל אדם זה שנתעורר לכך לא חלה עליו אבילות זו ברגל לפי כי כן נמי יחשב לו במהרה כמשפט הצדיקים שלהם כל הימים בערך רגל ויום טוב ומה גם כאשר נאמר כי נתן אל לבו לעשות צדקה וגמילות חסדים דכתיב משלחי רגל וכו' כמשחז"ל אשריכם ישראל כשאתם עוסקים בתורה ובגמילות חסדים אין אומה ולשון שולט בכם וכו' אמנם לאחר הרגל כאשר כבר פנה מן אותה מחשבה חיישינן שהוא נכון למועדי רגל ולכן מונה ז' היינו השבעה דיני' שעוברי' על האדם כאשר ימות כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף קצ"ט וז"ל והא אוקימנא דשבעה דינין יחלפון עליה דבר נש נפיק מהאי עלמא חד ההוא דינא עילאה כד נפיק רוחא מן גופא ב' כד עובדוי ומלוי אזלין קמיה ומכרזי עליו ג' כד עייל לקברא ד' דינא דקברא ה' דינא דתולעתא ו' דינא דגהינם ז' דינא דרוחא דאזלא ושטא בעלמא ולא אשכחת אתר נייחא. עד דישתלים עובדוי בג"כ בעי בר נש לאסתכלא תדיר בעובדוי ויתיב קמיה מאריה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ז' דינים הם אשר יעברו על האדם ולכן יאמר כי לאחר הרגל מתחיל למנות שבעה הם הדינים הנזכר ונוהג בהם אבילות על עצמו כי אז יכנע לבבו הערל ומונה שלשים יום מיום הקבורה להיות מעיר את רוחו על הדין הנעשה באדם שלשים יום כדאיתא פרשת ויקהל קצ"ט ושם נאמר ז"ל מתלתא יומין ולהלאה כדין אתדן בר נש מעינוי מידוי ומרגלוי ואוקמוה עד. תלתין יומין כל אינון תלתין יומין אתדנו נפשא וגופא כחדא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי האדם נענש שלשים יום גוף ונפש שניהם כאחד לכן החי יתן אל לבו ולכן מונה בלבו שלשים יום מיום שנתן בדעתו ענין הקבורה והשבעה דינים שיעברו עליו ולכן נוהג

בשאר השלשים ככל גזרות שלשים להתבונן אשר חטא בידיו ברגליו בעיניו וישוב אל ה' וירחמהו:

[ב] במקומות שעושים שני ימים טובים וכו' הנה אלו השני ימים טובים האחד הוא כאשר האדם יוצא מן העה"ז כנ"ל כי אין שמחה לאדם כמו אותה שעה שמשפיע זה הגוף הנגוף והוא מתלבש באותו הלבוש בג"ע הנקרא לבוש מלכות כדאיתא בזוהר פ' שלח לך ומשימים על ראשו אותה העטרה כנזכר שם ויום טוב שני היינו כאשר הנשמה עולה היא למעלה כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף רי"א כשעולים למכון הר ציון דבר נפלא ולכן הוא אומר במקומות שעושים שני ימים טובים הם שני מקומות אחד בג"ע הארץ ואחד בג"ע עליון מונה השבע' מי"ט האחרון יש לאדם להתבונן כי יותר קשה הוא הדין האחרון כאשר נכנס בנהר דינור לטבול קודם שיכנס לפנים משבעה עדנין הנזכר ופעמים כי נעשה דין באדם לעין כל כההוא ינוקא דפ' שלח לך והוא דבר קשה ולכן אעפ"י שאינו נוהג אבילות לפי שאינו נוהג דין אבילות אלא על הרשע שנאמר ואשלם נחומים לו ולאביליו הואיל ומדבריהם הוא כענין הנזכר שם שהיה מכסיף לרביה ולא חייש לילך אצל אחר וכו' הוא עולה לו מן המנין שנגזר עליו ומונה מאחר ששה ימים בלבד שהרי השבעה עדנין הלכו להם והנה זה תלוי עם שני ימים טובים שעשה האדם בתחלה שקיים מש"ה וזכור את בוראך בימי בחורותך הם שני ימים כנ"ל ולכן יזכה לכל הכבוד הזה כי במחשבה בלבד מתפעל מדינים הללו שנעשים באדם לכן הם עולים לו מן המנין כנזכר:

[ג] הקובר מתו היינו לעצמו ע"ד מש"ה יביא אותו הוא מביא עצמו כך יעשה כאלו נקבר בי"ט שני של גליות לפי כי כן נתבאר לעיל מן המאמר כי הדין השביעי הוא כי הנשמה גולה וסורה ימים מספר אשר נגזר עליה נוהג בו אבילות או ביום טוב של עצרת כי נעצר מלהכנס למקומו אם היה אותו היום יום מיתה שחטא וקבורה שנתקן הואיל ויום טוב שני מדבריהם שמדקדקים על האדם אם עבר על דבריהם ויום ראשון העונש שלו של תורה כל אשר יעבור על מל"ת וכיוצא ידחה עשה של דבריהם אשר לא טוב עשה מפני עשה של תורה ושייך נמי לומר שהוא עשה ממש לפי כי בעולם הזה אין קונסין אעשה אבל שם קונסין ולכן עשה שלתורה יותר ראוי להעניש עליו אבל אם קברו ביום טוב שני דר"ה כי אז המחשבה של התשובה מועילה מאד אינו נוהג בו אבילות על עצמו ששניהם כיום ארוך ונמצאים מקיים וזכור את בוראך בימי בחורותך:

[ד] זה שאמרנו שהקובר מתו ברגל והרהר בתשובה לא חלה עליו אבילות מה שאמר הכתוב ואשלם ניחומים לו ולאביליו הני מילי דברים של פרהסייא אינו נידון בהם אבל

דברים שבצינעא נוהג כגון הדין של הינוקא דפ' שלח לך דף קס"ז. וזה לשונו וגזר משיח דלהוי ההוא בר נש לבר בההוא צערא ארבעין יומין לסוף ארבעין יומין יצערון ליה בדינא דגהינם שעתא ופלגא וכל דא בגין דיומא חד הוה חד מן חבריא פריש מלי דאורייתא כד מטא לחד מלה ידע האי בר נש דיתכשל בה ואמר לחבריא שתוקו לא תמרון מדי ובגין דשתיקו חבריא אתכשל בההוא מלה ואכסיף וההוא כסופא דגרים האי בר נש דיינין ליה בהאי דינא קשיא וכו':

[ה] אף על פי שאין אבילות במועד במי שהרהר בתשובה כנ"ל אנינות נוהג בו שאם מת לו מת שחטא בחול המועד הוא אדם הבינוני כנ"ל אסור בדברים שאונן אסור בהם עד שיתחרט מאותו עון ואם מת ביום טוב וחטא ואינו רוצה לקברו לעשות תשובה אין עליו דין אנינות אלא אם כן צריך להחשיך עצמו על התחום שיש לו לעבור בין המחבלים בצאת נפשות כדאיתא בזוהר פרשת משפטים בפסוק לעם נכרי מאן עם נכרי אלין אינון מלאכי חבלה דמתעתדין באורחא דגהינם על זה יתאונן אדם חי להכין צרכי קבורה ויעשה תשובה כאמור אבל אם מת ביום טוב שני וחטא ורוצה לקברו בו ביום העון ולא יזכר או מת בי"ט ראשון בעונו ורוצה לקברו לעצמו על ידי גוים כי כאשר האדם עושה תשובה נאמר אם רעב שונאך היצר האכילהו לחם של תורה וכיוצא כי גחלים אתה חותה על ראשו ונשא השעיר עליו את כל עונות בני ישראל וכו' הוא עשו כמשחז"ל ולכן חל עליו אנינות על עונותיו: [ו] אע"פ שאין אבילות ברגל באדם שהוא דוגמא לו כנ"ל אם מת לו מת ע"י עון בשגגה היוצאת מתעסקים בו ברגל לנחמו מאחר כי עומד ברגל בצדקו ראוי לקיים מש"ה ואשלם ניחומים לו ולאחר הרגל לכשיכלו שבעה עדנין למיתת המת הוא החוטא אע"פ שעדין לא כלה האבילות מפני כי לא עשה תשובה מלאכתו נעשית על ידי אחרי' בבתיהם המצות שעושה שהם מכונים שהם מלאכתו כי לכך נברא לעבדה ולשמרה נעשית על ידי אחרים סטרא אחרא לפי כי ס"מ נקרא אחר לכן כל סטרא דיליה נקראים אחרים כד"א אלהים אחרים שלכן אלישע נקרא אחר לפי כי כן שנינו עבירה מכבה מצוה ולכן מלאכתו נעשית בבתיהם של סטרא אחרא בהיכלות הטומא' ועבדיו שהם מסטרא דקדושה כד"א קניתי לי עבדים ושפחות עושי' לו תיקון מן המצות בצינעא בתוך ביתו שבקדושה כדי שלא יהיה נדח לגמרי והיינו הרהורי תשובה הנכנסים בלב האדם בצנעא בקרב איש ולב עמוק ואין צריכים לנחמו אחר הרגל מפני שחטא מנין הימים שניחמוהו ברגל שהרי אין זה רשע רק שנזדמנה לו עבירה בשגגה ואשם ואין זה מכלל ואשלם ניחומים לו:

[ז] מת לו מת קודם הרגל וכו' הנה נתבאר כי הרגל ר"ל כינוי לאדם צדיק הנקרא קדש כנזכר במאמר לעיל וזה נעשה מת חלל רשע קודם הרגל כי לא הגיע למדרגת הצדקות ונהג אבילות אפילו שעה אחת כד"א ואשלם ניחומים לו ולאביליו לפני הרגל הואיל ונתאבל על מעשיו בטלה ממנו גזירת שבעה הם שבעה עידנין יחלפון עלוהי כנ"ל וימי הרגל שחפץ להיות צדיק עולה למנין שלשים אין צריך לאותם גזירות שעושים שלשים יום כנ"ל שנדון מידיו מרגליו וכו' ודוקא שנהג אבילות על מעשיו אבל אם שגג או הזיד ולא עשה או שהיה סמוך לחשיכה כי בא יומו והעריב שמשו ונטה למות ולא נהג בעצמו אבילות כי לא. יכול אין הרגל מבטל האבילות שמתאבלים עליו ודינו כדין קובר מתו ברגל ועתיד ליתן את הדין אחר כך כפי מה שיתראה בעיני השגחתו יתברך:

[ח] אם נהג שבעה שהיה מתחרט בעבור אותם שבע' דיני' שעוברים על האדם ופגע בו הרגל ונעשה צדיק מבטל ממנו גזירות ל' אותם הדינים קשים שדנים האדם שלשים יום הנ"ל אפילו חל יום שביעי שהנשמה משוטטת בעולם ולא מצאה מנוח מותר לספר ולכבס בגדיו חלוקא דרבנן ערב הרגל שנאמר והיה מדי חדש וכו' יבא כל בשר להשתחות לפני ואין צ"ל אם חל יום שמיני להיות בשבת ערב הרגל שמותר לספר בע"ש שהרי נאמר ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר וכו' ואם לא גלח בערב הרגל כי עדיין לא נשלם ימי דינו מותר לגלח אחר הרגל שהרי בטלה ממנו גזירת שלשים אותם הדינים הנעשים באדם כנ"ל במאמר ויקהל אבל בתוך הרגל לא יגלח ואין מתבטל ממנו הדין כיון שהיה אפשר לו לגלח קודם הרגל ולא עשה מעשים לפרוש מן השער שהוא כינוי לעשו איש שעיר כמשחז"ל גבר שדיין כד"א ושעירים ירקדו שם ואם חל יום שביעי שלו הוא הדין הנ"ל בשבת ערב הרגל מותר לגלח שהרי מע"ש נכנע ס"א כנ"ל ממש"ה בפרוח רשעים כמו עשב הוא להשמדם עדי עד ואש של גהינם כבה ובחול המועד נמי מגלח אף ע"ג כי אין אש גהינם כבה ואין ס"א נכנע מפני כי לא היה יכול לגלח וז"ש לפי שלא היה אפשר לו דווקא לגלח קודם לכן מותר לו כנזכר:

והנה גם עתה אשוב לבאר הדינים הללו לענין הנוגע למעלה הקובר את מתו בתוך הרגל כי הנה כבר נתבאר למעלה כי ענין המת שייך בכמה פנים אמנם דרך קצרה ירצה משחז"ל אין התורה שהוא ת"ת ישראל מתקיימת אלא במי היא אימא שממית עצמו הוא סוד משחז"ל כשהאשה יולדת ירכותיה מצטננות כאבנים שנאמר וראיתם על האבנים ומסתלק החיות מהם ועל ידי כן מתקיים הבן הקדוש ולכן יאמר הקובר את מתו היינו מת זה שממית עצמו ונקבר ברגל והוא בשני פנים וזה יצא ראשונה דמאחר שנתבאר כי ירכותיה הם המת הנזכר היינו הרגלים שלה והם נקברים ונטענים בתוך התורה כדאיתא

בזוהר פ' יתרו תוספתא בטמירו דטמירין אתרשים רשימו חד דלא אתחזי וכו' ההוא היכלא אתחפייא בשית יריען וכו' כי ההיכל היא אימא דאתחפיא בשש קצוות הת"ת ולכן לא חלה עליו אבילות הוא מ"ש בזוהר פ' אמור דף ע"ה וז"ל תאנא סליק ו' לעילא לעילא והיכלא איתוקד ועמא אתגלי ומטרוניתא אתתרכת וביתא אתחרב וכו'. כדין כתיב ויקרא ה' לבכי ולמספד ולחגור שק וכו' ה' עילאה אנגיד מבועי לס"א ולכן כאשר נקבר מת זה בתוך הרגל כנזכר ובפרט כאשר נכנסים חמשים שערים שלה ומתפשטים עד הרגלים של הבן הקדוש כדאיתא בתיקונים אימא עילאה עד הוד אתפשטת היינו רגל הנזכר אז לא חלה עליו אבילו' הנזכר גם אין שם ענין אבילות הנעשה בחצי הלילה שנא' הן אראלם צעקו חוצה וכו' ה' ממרום ישאג על נוהו אין שם אבילות אלא לאחר הרגל מתחיל למנות שבע ימים וכנגד שבעה עולמתאן דמטרוניתא בסוד הבריאה ונוהג בהם אבילות כי שם נעשה כל ההספד בכל לילה כנודע בפסוק ויחרד האיש וילפת מפני כי הנה אשה יראת ה' שוכבת מרגלותיו בעולם הבריאה ומינה ל' יום מהקבורה סוד אות למד דצלם ונוהג בכל השלשים בכל גזרות ל' שנכנסים הבחינות בהדרגה והבן:

במקומות שעושים שני ימים טובים ר"ל שני ימים הם השני נצחים דאימא שהם נעשים טובים דלא אריקת ברכאן לס"א לפי שנגנזו בשני ימים שהם סוד חתן וכלה שני ימי בראשית שנעשו טובים לפי שנבדלו מן הרע וגם הם טובים שנאמר הנה מה טוב שבת אחים ע"י טוב שכן קרוב ושניהם עולים בהשואה אחת וירתין תרין עטרין גניזין הוא הטוב הצפון לצדיקים ולכן מונה השבעה מי"ט האחרון היא הכלה כנזכר אע"פ שאינו נוהג בו אבילות בנקודה פנימית מ"מ בז' עולמתאן דילה שייך בבריאה ומדברים שנאמר מספרים כבוד אל כדאיתא פ' בראשית הוא עולה לו מן המנין כי כן אותה נקודה אומרת שימני כחותם על לבך ומונה מאחריו ששה ימים בלבד לפי שהיא נקראת בת שבע:

הקובר מתו בי"ט שני של גליות כבר נת' כי שני ימים טובים סוד חתן וכלה וי"ט שני הוא סוד הכלה כי היא גולה וסורה בגליות כמשחז"ל גלו לבבל שכינה עמהם שנאמר למענכם שלחתי בבלה עד גלו לאדום שכינה עמהם שנאמר מי זה בא מאדום ולכן היינו מ"ש שהוא יום טוב האחרון או ביום טוב שני של עצרת הוא מ"ש בזוהר פ' בלק וז"ל כנישתא דישראל מהו כנישתא דא איהו עצרת כניסו כד"א מאסף לכל המחנות וכו' ד"א עצרת כי עצר עצר ה' דנקיט ולא יהיב דהא מגו מהימנו דילה סגיא דלא אשכחן בה מומא יהבו לה בלא עיכובא כלל ואיהו כד מטא לגבה כל מאן דכניס מעצר וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי הכלה נקראת עצרת ולפי כי הוא כינוי זה לשתי סיבות הנזכר לכן יום ראשון הוא סוד כנישו לפי שהיא ביחוד עם בעלה ומשפיע בה והיא כונשת

כל מה שניתן בה קולטת ויום שני של עצרת הוא סוד דמעצר ולא יהיה לתחתונים רק בהצנע כנזכר כמאמר ולכן הוא נוהג בו אבילות לפי כי רגליה יורדות מות אם היה אותו היום יום מיתה וקבורה שלה שנאמר ותמת רחל ותקבר בדרך אפרת הואיל וי"ט שני מדבריהם מתקיים וי"ט ראשון של תורה שבכתב מתקיים ידחה עשה של דבריהם מעשה של תורה ונוהג בו אבילות ברדתה למטה בעולמות אבל אם קברו מת זה בי"ט שני של ר"ה שהוא בסוד הזכר כנודע אין נוהג בו אבילות ואין מתעורר ס"א ליינק משם ששניהם כיום ארוך:

זה שאמרנו שהקובר מתו היא אמו ברגל לא חלה עליו אבילות של ס"א הני מילי דברים שבפרהסייא לפי כי יש מקומות שאין שם תערובת של ס"א אבל דברים שבצינעא במקום שבסטרא אחרא מתערב עם סטרא דקדושה שם נוהג ענין אבילות זאת ועוד אחרת דברים שבפרהסייא היינו מ"ש בזוהר פרשת בהעלותך בענין פסח שני כי אז מכריז הכרוז ואומר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה מאן דבעי למחמי למטרוניתא ייתי ויחמי עד לא ינעלון תרעי אבל דברים שבצינעא שהוא ענין היחוד כמש"ה והצנע לכת עם אלהיך ואחז"ל זו הכנסת כלה כדאיתא פ' תרומה כי באותה שעה מכניסין אותה שמשהא בלחישו ברזא בגין דלא ישתכח בצערהא רמז דס"א דברים אלו שבצינעא האבילות נוהג ומתאחז משם ולכן עושים אותו שלא מדעתם וכן נמי הוא רמז לענין משחז"ל נשבע הקב"ה היינו אבא עילאה כדאיתא בזוהר ובתיקונים שלא יכנס בירושלם של מעלה הוא אימא עד שיכנס ישראל בירושלם שלמטה בסוד הכלה והדבר צריך ביאור כי הנה שני יחודים עם האחד שהיא להוציא נשמות חדשות נפסק מזמן החרבן מפני זה הנדר כדאיתא בזוהר פרשת פקודי היכל חמשי וז"ל ומיומא דאתחרב בי מקדשא לא עאלו תמן נשמתין וכו' אבל היחוד שהיא לצורך קיום העולמות אין נפסק כלל כמ"ש בזוהר פ' ויקרא אכלו רעים לעילא בנין דלא מתפרשן וכן הענין בת"ת ומלכות ולכן יאמר נא בדבריהם שבפרהסייא שהוא היחוד המפורסם לקיים העולמות זה אין נוהג אבילות מחמת מת זה מסיב' החרבן כאמור אבל דברים שבצינעא הוא היחוד העיקרי שהוא מוכנע ודאי נוהג אבל של החרבן ונפסק מאותה שעה כאמור: אע"פ שאין אבילות נוהג במועד וכו' לפי כי ס"א נדחית וסטרא דקדושה הם מזומנים בסוד מקראי קדש כדאיתא במאמר פ' קרח ועלו למעלה אנינות נוהג בו שאם מת לו מת בחול המועד מפני מעשה התחתונים מפני הרעה נאסף הצדיק אסור בדבריהם שהאונן אסור בהם ואם מת בי"ט ואינו רוצה לקברו בו ביום כי הנה בזמן שהאם רובצת על הבנים הוא סוד הקבורה כנ"ל דאתחפייא בשית יריען וכאשר אין רוצה לקברו בו ביום בסוד ת"ת ישראל

הנקרא יום כדי לקיים שלח תשלח את האם אין עליו דין אנינות דאנינות שנאמר בזוהר בענין גילוי עריות שהוא בחי' אימא כאשר הם מגולים וכדאיתא בספרא דצניעותא דף קט"ו וזה לשונו אתנהירת אימא ומתפתחא בתרעוי אתא מפתחא דכליל בשית ומכסייא פתחהא ואחיד לתתא להאי ולהאי ווי למאן דגלי פתחהא משמע ממאמרים הללו כי רע הוא כאשר מסתלקת אימא מעל הבנים כי נשאר פתחהא מגולה אמנם יש חילוק בזה כי כאשר מסתלקת מפני העון של התחתונים רע ומר הוא אבל כאשר היא מתעלית למעלה בסוד היחוד ע"י מצות שילוח הקן כנודע אז טוב הוא שלכן הוא מצוה מן התורה ענין שילוח הקן ונאמר בו למען יטב לך והארכת ימים ולכן כאשר אין רוצה לקבור מת זה רק לעשות היחוד למעלה אין עליו דין אנינות כי אין אחיזה בזה לס"א אלא א"כ צריך להחשיך על התחום שיוצא מתחום של האנינות צריכין לו צרכי קבורה הוא ארון לתקן אותו להביא הלוחות מלמטה כנ"ל ולהכין תכריכין היינו שית יריען הנזכר אז חל עליו של מתעסק דין אנינות משעה שמחשיך יונק משם ס"א מבחינת הגבורות מסטרא דבוצינא דקרדינותא אבל אם מת בי"ט שני בסוד הכלה כאמור ורוצה לקברו בו ביום בסוד ויבן ה' את הצלע או בי"ט ראשון בסוד הזכר ורוצה לקברו ע"י כותים כי מפני הרעה נאסף הצדיק חל עליו אנינות באותה שעה שהחזיקה בו עד שנעשה סוד חשמל הנזכר פ' ויקהל חש ואח"כ מל כד"א מל יהושע:

אע"פ שאין אבילות ברגל וכו' כי הנה עיקר אחיזת ס"א הוא סוד האבילות הוא ברגל של הקדושה שנאמר כי נגע בכף ירך יעקב אמנם במועד מתקיים משלחי רגל השור והחמור ולכן אע"פ שאין אבילות ברגל אם מת לו מת ברגל הוא סוד מ"ש בזוהר פ' בלק ואוליפנא מגו בוצינא קדישא דבשעתא דאיהי סלקת למלקט כיסופין ועינוגין ומומא אשתכח בישראל לתתא כדין מטי לה טפה כחרדל ואתעדיאת ויתיבת עלה יומין במנין וכו' והיינו מ"ש מת לו מת היא רחל כי בתחלה מתמעטת בסוד נקודה והיא כמת כנזכר שם ואח"כ שנבנית כך הגיע לה כטומאת הנדה מתעסקין ברגל לנחמו לזכר שנתחסר ממנה ולאחר הרגל כשיכלו שבעה למיתת מת זה שהרי כבר עברו עליה יומין דמנין שהם שבעה אע"פ שעדיין לא כלה האבילות עד זמן הטהרה מלאכתו נעשית ע"י אחרים ר"ל המלאכה של הזכר שהיא הכלה נעשית ונתקנת ע"י אחרים בבתיהם בהיכלות הבריאה שם עולמתאן דמטרוניתא מתקנים אותה ועבדיו חוד שבעת הסריסים אשר שם עושים לו בצינעא ענין יחוד בהיכל אהבה כנודע מהזוהר או יהיה עבדיו אלו הצדיקים עבדי ה' עושים לו בצינעא בהיכל אהבה כדאיתא פרשת משפטים בפ' כמשפט הבנות יעשה לה ובאותם הנשמות משתעשע כנזכר בכמה מקומות והיינו בתוך ביתו רחל כי שם ביתו

מתייחדת עמו ואין צריכים לנחמו אחר הרגל מנין הימים שניחמוהו ברגל שהרי נתקיים בו ובירושלם תנוחמו כנזכר:

מת לו מת קודם הרגל וכו' הנה זה המת מורה על רחל שאמרה מתה אנכי וזו היא קודם הרגל שהוא הצדיק שהוא סוד משחז"ל יש רגל מברכת ובפרט ברגל ונהג אבילות אפילו שעה אחת קודם הרגל דהיינו מדה אחת שלה כמו שאחז"ל כל הדוחק את השעה כן הוא מפורש בזוהר ובתיקונים בטלה ממנו גזירה ז' מאחר שינק ס"א מאותה שעה וימי הרגל עולים למנין שלשים לפי כי הלבנה יש לה מספר העתים י"ד שמתמעטת בטלה אותה נזירה והיה אור הלבנה כאור החמה הרי ז' שלפני הרגל בסוד הבריאה כנ"ל והרגל משלים עליהם עד שלשים כאמור וזה דווקא שנהג אבילות באותה שעה והיה מקום לקליפה ליינק אבל אם שגג או הזיד ולא נהג אבילות שלא רצה לתת מקום ליינק הקליפה כלל או שהיה סמוך לחשיכה בסוד הבריאה דדינין מתערין מינה ולא היה יכול לנהוג כדי שלא תתגבר ס"א ביותר אין הרגל מבטל האבילות הוא יניקת ס"א כי לעולם צריך לתת לו יניקה בענין של התמצית להחיות אותם עד זמן שנאמר בלע המות לנצח ודינו כדין קובר מתו ברגל כי אח"כ נוהג אבילות ונותן להם מקום ליינק מאותו תמצית כאמור פ' בלק בפ' במשעול הכרמים בההוא שביל דקיק שיורד להם משם חלקם מן התמצית:

אם נהג שבפה ופגע בו הרגל וכו' כי הנה אז צריך לעשות שמחה ולהזמין כל העולמות סטרא דקדושה כמש"ה מקראי קדש מבטל ממנו גזירת שלשים כי אז הלבנה מתמעטת כנודע לא כך עתה אפילו חל שביעי בערב הרגל מותר לספר בסוד ואיש כי ימרט ראשו כדאיתא בזוהר פ' ויחי עד לא מריע רישא דמאריה ועד לא גליש למטרוניתא ולכבס היינו טהרת הבגדים מן הכתם בערב הרגל לפי כי ס"א נחלש ונדחה למטה כנ"ל ואין צ"ל אם חל יום שמיני שהוא בסוד דרגא תמינאה בשבת ערב רגל כי נמצא אז הארה יתירה מותר לגלח בערב שבת כי אז נכנע ס"א ביותר ואש גהינם כבה והדין של רשעים מתבטל ואם לא גלח בערב הרגל מותר לגלח אחר הרגל שהרי מתחלה נכנע ס"א כאמור שהרי כבר נתבטל ממנו גזירת שלשים שבהם מתמעטת הלבנה והם ימי הרעה ועתה הלבנה במלואה בסוד ה' על עשר כדאיתא בזוהר פ' אמור ע"ש אבל בתוך הרגל לא יגלח כיון שהיה אפשר לו לגלח קודם הרגל ולעשות מעשה הגורם כך למעלה אך ברגל לא צריך כי כבר נעשה גילוח למעלה בזכר וגליש למטרוניתא כאמור ואם חל יום שביעי שלו בשבת ערב הרגל מותר לגלח משתי הסיבות להיות ביטול ס"א מכל צד ואשר חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא יתהון ולמיעל לון תחות גדפהא כנ"ל

במאמר מפ' קרח ובח"ה נמי מותר לגלח כיון שלא היה אפשר לו קדם לגלח ולהעביר אותה השער שגדל בזמן של המיעוט וכדאיתא בזוהר פרשת אמור ז"ל ותאנא כד בעת אתתא לאתדכאה בעייא לספרא ההוא שערא דרבי ביומא דאיהי מסאבא היינו בימים של המיעוט כדבר האמור:

[ט] כבר נתבאר למעלה כי ענין המת והאבילות הוא דוגמא לרשע כי בעונו בורח הנשמה ממנו ונשאר מת בכח ואם גם בענין המיתה יש חילוקים כי לפעמים דאסתלק ממנו חלק הרוח ופעמים מסתלק' ג"כ חלק הנשמה ואיתא בתיקונים דף קמ"א וז"ל ואם נשמתא עברת על פיקודי אורייתא וכו' דין איהו ליפרע מנכסי יתומים וכו' ואשתארו נפש ורוח יתומים וכו' וממ"ש כי רוח ונפש נשארו יתומים משמע כי נסתלקו הבחינו' הראשונו' הלא המה חיה ונשמה דהכי אתמר פ' קרח במדרש רבה כי יש באדם ה' כחות נפש רוח נשמה חי' יחיד' ולכן יאמר בתיקונים כי נפש ורוח נשארו יתומים ומי אביהם חיה נשמה וכן נת' אצלי בפ' יתומים היינו (איכה ה) מפני העון לא נשאר לנו זולת נפש ורוח לפי כי הנשמות הלכו בגלות כנז' בהיכלות פקודי ומיומא דאתחרב בי מקדשא לא עאלו תמן נשמתין ולכן ואין אב הוא בחינת חיה כד"א ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה אמותינו כאלמנות סוד בחינת הנשמה ולכן יאמר נא הא דרגל מבטל גזירת שלשים כי העונש שהאדם נידון עליו כל שלשים יום מידיו מרגליו וכו' כדאיתא בזוהר פ' ויקהל הרגל מבטל גזירות אלו מן האדם כנ"ל הני מילי בשאר מתים בזמן כי מפני העון הלך הרוח ונפגם הנפש בסוד נפש כי תחטא אבל באביו ואמו בזמן שזכה האדם והיה בו בחינת חיה ונשמה כי לא כל האדם זוכה לכך ועל ידי מה שחטא גרם הסתלקות אב ואם שהם שתי בחינות חיה ונשמה ונשארו יתומים רוח ונפש וכדאיתא בזוהר אב ואם אית לנשמתא ויהיה על דרך זה כי כאשר מסתלקי' אסור לספר עד שיגערו בו חביריו דהיינו כי אין לאדם יכולת להעביר ממנו אותו רוח הטומאה שנכנס בו כאשר חטא על הנפש כמשחז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות וזה מכונה אל השער והוא סוד מש"ה רוח סערה וכמשחז"ל ויען ה' את איוב מן הסערה משערות ראשו וכדאיתא פ' פקודי דף רל"ו וז"ל תא חזי להאי רוח מסאבא קב"ה יהב ליה שולטנו למשלט בעלמא בכמה סטרין ויכיל לנזקא ולית רשו לאנהגא ביה קלנא דבעינא לאסתמרא מניה דלא יקטרג עלן בגו קדושה דילן דהא מגו קדושה נפיק שולטנו דיליה ובעינן גו רזא דתפילין לאצנעא חד שערא דעגלה דיפוק לבר ויתחזי וכו' הנה מבואר ממאמר זה מהו ענין השער ולא לחנם נאמר הן עשו איש שעיר כי הסימן לשעירים הוא השער ולכן על אביו ואמו אסור לספר עד שיגערו בו חביריו רוח ונפש המחוברים עמו כד"א יגער ה' בך השטן ולכן

פלימו ע"ה היה מצער אותו השטן מפני שהיה אומר גירא בעיני דשטינא עד שאמר לו שיאמר פ' יגער ה' בך השטן משמע שהגערה מועילה להנצל ממנו וניחא ליה בהכי ולכן לפי שהוא תלוי בגערה אפילו פגע בו הרגל לאחר שלשים יום ונעשה בו דין של שלשים יום כנזכר אינו מבטל עד שיגערו בו כנזכר ואמנם ראוי לתת טעם קצת מהו ענין השטן דניחא ליה בגערה לפי כי כך אחז"ל בעשרה דברים נברא העולם בגערה שנאמר עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו ולכן ע"י הגערה שנאמר יגער ה' בך השטן נוטל ממשלה בעולם והיינו מ"ש במאמר הנ"ל דיהיב ליה שולטנו על עלמא ונאמר גוער בים ויבשהו:

[י] אם חל יום אחד מימי האבילות חוץ מהשביעי דהיינו שהגיע לאדם דין אחד משבעה עידנין הנזכר בערב הרגל מותר לכבס ולהעביר הבגדים הצואים מעליו ולא ילבש הבגד שכבס שהוא סוד חלוקא דרבנן עד הלילה שקדש היום וטוב ליזהר מלכבס עד אחר חצות כדי שיהא ניכר שמפני הרגל הוא מכבס לפי כי כן עד אחר חצות אינו מתחיל להתגלות אור הקדושה של הרגל אבל לרחוץ אסור עד הלילה ויש מתירין לרחוץ אחר תפלת המנחה סמוך לחשיכה ואע"ג שלא יהיה סמוך לחשיכה אחר תפלת המנחה מותר לפי כי כן אז טובלים הנשמות בג"ע כדאיתא בזוהר פ' ויקהל ע"ש:

[יא] ראש השנה ויום הכפורים חשיבי כרגלים לבטל האבילות דאע"ג כי הם ימים של דין יש בהם יכולת להעביר הדין והעונש מן האדם כי אלהים קדושים הוא:

[יב] נהג שעה אחת לפני הפסח אותה שעה חשובה כשבעה וכו' הנה ראוי לדעת הקדמה אחת והוא כי אין לך אדם שניצול מדין חיבוט הקבר זולת אותם שאמרו חכמים ז"ל מת בערב שבת ובארץ ישראל ויש בו תורה ומעשים טובים ועם כל זה לא יהיה ניצול לגמרי רק כפי החלק של רע הנכלל בו מזמן חטא אדה"ר שאכל מעץ הדעת ונתערב טוב ורע ולכן חיבוט הקבר הוא התיקון העיקרי בעצם אדם אשר על כן נקבר שעה אחת לפני המועד בטלה ממנו גזירת שבעה הם שבעה עדנין כנ"ל ואמנם בהלכות אבילות שם יתבאר בע"ה מפני מה הרגל מבטל גזירת שבעה משא"כ בשבת דאם כן נמצא שהורע כחו של שבת ולהוציאך חלק אי אפשר ויש טעם בזה דגדול כח השבת לפי שאין דנין בשבת ואש של גיהנם כבה משא"כ ביום טוב לכן הנקבר בע"ש לא די שאין דנין אותו אלא שמכניסים אותו לגן עדן ואחר כך נידון כפי מעשיו אבל מה שאנו אומרים בטלה ממנו גזירת שבעה היינו לאדם שחייב להתאבל עליו וכי תימא ולולי שבטלה מן המת גזירת שבעה לא היה מתבטל גם כן מן המתאבלים עליו אמת הדבר אבל יש הפרש ביניהם דאלו המתאבלים על המת הם מתאבלים סתם ולא עשו חכמים ז"ל הפרש בין צדיק לרשע לבינוני כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב ולכן נמי בטל מן המתאבלים

סתם גזירת שבעה ושלשים דאלו ידענו מי הוא הצדיק לא היו מתאבלים עליו כלל וכדי שלא לפרסם על החוטאים בנפשותם הכל הוא בהשואה אחת כמו ש"ה במקום אשר תשחט החטאת תשחט העלה לפני ה' ולכן אם נהג שעה אחת לפני הפסח אותה שעה חשובה כשבעה למתאבל ולענין המת נחשב לו כאותם שבעה עדנין וכל השאר מובן אין להאריך ובמקומו יתבאר יותר בע"ה ואמנם הצדיקים אין בהם טומאה כלל כמ"ש אליהו ז"ל לתלמיד ר' עקיבא שאמר לו ולאו מר כהנא והיה נושא ארון ר' עקיבא א"ל דייך אין טומאה בצדיקים ולא בתלמידיהם ולכן נקרא הצדיק חי כמו שחז"ל אצל ובניהו בן איש חי אטו כוליה עלמא בני מתים נינהו אלא בן איש צדיק וכן באשכבתיה דר' עליו השלום בטלה כהונה כי הצדיקים הם חיים שמועה רחוקה וקרובה בענין החטא אם מזמן רב חטא ולפי שכבר עבר עליו יום הכפורים האבל קל הוא וקרובה היינו שהבין שחטא מקרוב ולכן צריך לנהוג אבל בעצמו ושב ורפא לו והשאר מובן:

הנה נתבאר למעלה כי כמה פנים לפנים הנראים יש לפרש בענין המת אחת מהנה על הצדיק כמו שאמרו חכמים זכרונם לברכה בזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא הדרה הוא זיוה ר"ל הודה מדת הוד הדרה מדת נצח כדאיתא בזוהר בפסוק הוד והדר לבשת (תלים קד) הוא זיוה היינו זיו הכהונה וכאשר פנה משם פנה הכל כי מה צורך ימצא בשושבינים אם אין שם חתן ומה צורך לכסף ואין קידושין ולא ימין לחבק בסוד וימינו תחבקני ולפי כי אז הצדיק הוא בסוד עני ורוכב על חמור באתר דלאו דיליה ויניק ליה כדאיתא בזוהר פ' אמור ולאו אורחיה דמלכא למרכב על חמרא דלא לזלזלא בכבוד מלכות כדאיתא בזוהר פרשת תצא ולכן נוהג ענין האבילות הן אראלם צעקו חוצה וכו' ויקרא ה' לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק ואמנם בשבת ומועד לא כך היא המדה כאמור ולכן יסוד זה יאמר נא הא דרגל מבטל גזירת שלשים דהיינו מיעוט הלבנה ואז נאמר והיה אור הלבנה כאור החמה היינו על שאר מתים כאמור אז בסוד רחל שנאמר מתה אנכי או בבחינות בנימן שנאמר בו בצאת נפשה כי מתה או בסוד הצדיק שנא' כי מפני הרעה נאסף הצדיק אבל באביו ואמו כי שניהם חשובים כאחד שלכן נקראים רעים דלא אתפרשאן כנזכר בזוהר פרשת ויקרא כי בהם שייך שני מיני מיתה האחד הוא בסוד הנדר אשר נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה כנ"ל וזה נוהג עד זמן הגאולה וסוד המיתה השנית נחלקת לשנים האחד הוא ענין הסתלקות והשני הוא בסוד אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה כנ"ל וזה הוא מיתה וקבורה ביום אחד כנ"ל ולכן על שני בחינות הללו נאמר שלח תשלח את האם וכדאיתא בזוהר ובתיקונים שלח מבית הראשון תשלח מבית שני ולכן יאמר אבל באביו ואמו שאסור

לספר הבן הקדוש והבת היקרה עד שיגערו בו חביריו הם הקצוות שלו עולימתאן דילה אפילו פגע בו הרגל לאחר שלשים אינו מבטל ובזה מוכרח לומר כי זה הדין הוא ירמוז אל הבחינה של מת שהוא מפני הנדר שנשבע הקדוש ברוך הוא לא אכנס בירושלם של מעלה וכו' כנ"ל כי מת זה הוא נוהג עדין ואין הרגל מבטל אותו אמנם שאר המתי' ודאי הוא שהרגל מבטל כל שליטת סטרא אחרא ונוסף עוד מה שאמר פרשת קרח דף קע"ה. וז"ל ר"ש אמר קריאי מועד קראי כתיב חסר יוד וכו' ורזא דא כל אינון כתרין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהו כלהו זמינין מאחר דאקרי קדש הדא הוא דכתיב מקראי קדש ואימתי בשעת' דמועד שרייא בעלמא וכגוונא דאינון כתרין עילאין זמינין מקדש עילאה הכי נמי קדש תתאה זמין לכל חילוי לאעטרא להו קדש עילאה ידיעא קדש תתאה חכמת שלמה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי בימי המועד כל חילהא של חכמת שלמה מזומנים הם ועלו למעלה וסטרא אחרא נדחת למטה ולכן אין שם ענין אבל כלל ועיקר אמנם על אביו ואמו שהוא בעבור אותו הנדר שנשבע שלא יכנס בירושלם של מעלה וכו' אין מבטלו הרגל עד ביאת הגואל במהרה:

אם חל אחד מימי האבילות חוץ מן השבוע בערב הרגל וכו' הנה לענין האבילות שהוא על אביו ואמו מנין שבעה היינו מפני כי נאמר והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים וכל זמן שאין הבטחה זו מתקיימת נמצא שיש אבל כביכול על אותו אור של שבעת הימים לפי כי כן היה בזמן הבריאה ואח"כ נגנז כמשחז"ל ואמנם לענין האבל הנוגע לשאר מתים ענין שבעה היינו לפי כי סטרא אחרא היא מתאחזת ויונקת משבעה תחתונות שבסטרא דקדושה ונמצא כי אמלאה החרבה ולכן יאמר אם חל אחד מימי האבילות חוץ מהשביעי בערב הרגל כי הרמז שלו הוא אחיזת הקליפ' בחינת האבל ברגל של הקדושה כי לכן נאמר רגליה יורדות מות וכאשר הוא ערב הרגל מותר לכבס כי הנה סוד הכיבוס הוא ללבוש בגדים לבנים מפני חשש הכתם ועתה שנתרחק סטרא אחרא מן הקדושה מן הרגלים ראוי הוא להיות כיבוס בגדים לקיים בכל עת יהיו בגדיך לבנים כדי שיהיה נעשה כך למעלה כי פועל אדם ישלם לו ולא ילבשנו האדם הגשמי עד הלילה שקדש היום כבר וטוב ליזהר מלכבס עד אחר חצות לפי כי כן נעשה למעלה כדי שיהא ניכר שמפני הרגל הוא מכבס כאמור אבל לרחוץ אסור עד הלילה ויש:

מתירין לרחוץ אחר תפלת המנחה סמוך לחשיכה והעיקר אחר המנחה אע"פ שאינו סמוך לחשיכה לפי כי אז כבר מתחילין לעלות העולמות למעלה כנזכר במאמר הנ"ל בסוד מקראי קדש כי חכמת שלמה זמינת לכל חילהא לאעטרא להו ואמנם לענין הטבילה אחר חצות יכול לטבול לקבל הארת המועד שהתחיל להתגלות:

ראש השנה ויום הכפורים חשיבי כרגלים לבטל האבילות לפי כי יום ראש השנה קדוש הוא לאלהינו כמו שאמר הכתוב אכלו משמנים וכו' ואל תעצבו לפי כי אין שייך בו ענין עציבות שהוא אבל כמו שאמרו חכמים ז"ל ויתעצב אל לבו הוא ענין אבל כד"א כי נעצב המלך על בנו ואין שולט בו ענין קליפה זולת דין קדוש לקדש לסטרא דקדושה קדושה נוספת ומה גם לעם ישראל שלכן אנו אומרים מקדש ישראל והזמנים והדין הנעשה הוא לברר ולהוציא הרשעים מן הכלל לפי כי בעבורם נאחזת הקליפה מן הקדושה כדאיתא בזוהר ולכן השטן תובע שימסרו לו הרשעים המתחייבים מן הדין ואמנם יוה"כ הוא קדושה נוספת שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם כדאיתא בזוהר פרשת תצוה ולכן אין שייך בו אבל:

נהג שעה אחת לפני הפסח וכו' הנה שנינו כל הדוחק את השעה השעה דוחקתו ובתיקונים דף ק"ג ז"ל והארץ לעולם עומדת דא שכינתא דאיהי עומדת ליה ואיהי שעתא דקיימא ליה ובג"ד אתמר לית מזל יומא גרים אלא מזל שטתא גרים וכו' הנה מבואר מן המאמר כי שעה הוא בסוד השכינה אמנם ענין מה שאמר הדוחק את השעה השעה דוחקתו הענין הוא כי הנה נאמר בקהלת כ"ח עתים ויש בהם י"ד עתים לטובה עת ללדת עת לטעת עת לחבק וכו' וההפך הם י"ד עתים לרעה עת למות עת להשליך אבנים וכו' ואמנם כל אלה העתים הם בסוד השכינה כי י"ד עתים הם שהלבנה במלואה והם טובים וי"ד עתים. של זמן המיעוט כי אז סטרא אחרא היא מתגברת ונאחזת בלבנה ואמנם לפי שהקדוש ברוך הוא נתן מקום לסטרא אחרא ויהיב ליה שולטנו בעלמא כאשר הובא במאמר למעלה מפרשת ויקהל ושם נאמר ולית לאנהגא ביה קלנא דלא יקטרג עלן ולכן צריך לתת לו מקום להתאחז וליינק מן הקדושה שהרי אפילו בני קדושה דילן בסוד התפילין אנו נותנים אותו השער של עגל כנזכר שם ולכן כל הדוחק את השעה ואינו מקבל עליו הייסורין וכיוצא בשמחה גורם שדוחק את השעה של הקדוש' כאמור שלכן חכמים ז"ל אמרו יצר תינוק ואשה לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת ולכן כאשר מקבל האדם הייסורין בסבר פנים יפות אז הוא גורם כי הקליפה מתאחזת בו מאחר שנמסר בידם בהורמנא דמלכא ומניח מלהתאחז למעלה בשכינה מאחר שכבר נתנו לה מקום ליינק משם אבל הקליפה מתפרנסת ממנו עד תום כל הדבר אשר צוה ה' אמנם אם האדם הוא מבעט בייסורין ואינו מקבל אותם בשמחה הוא דוחק את השעה לפי שהקליפה חוזר אצל השכינה ומתאחז באותה שעה שלה ודוחק אותה ליינק ממנה והיינו סוד הנערה המאורסה שרודף אחריה איש יודע ציד איש שדה ונאמר כי בשדה מצאה ולכן יאמר נא אם נהג שעה אחת של אבילות לפני הפסח כי הנה בזה נתן מקום

לקליפה להיות לה הנאה מאותה קדוש' נוספת של חג הפסח אותה שע' חשיבה כשבעה רוצה לומר הויא להו כאלו נתאחזו בשבעה מדות שבקדושה של בת שבע על ידי שיקנו מן הבחינה האחרונ' שלה והוא סוד המדה המקננת בעשיה כדאיתא בתיקונים ה' תתאה מקננא בעשיה והיינו שעה אחת האמור כי הקליפה סוד המות הוא מחוץ לעולם העשיה ויונק מסוף עולם העשיה מאותה שעה האחרונה אשר שם ונחשב לה כאלו ינקה מן השבעה בחינות שבעשיה ושמנת ימי הפסח כי אז נמשך להם הארה ביותר מן הקדושה בהכרח ומשלים אחר הפסח עליהם ט"ו יום שהם כנגד הימים של המיעוט של הלבנה שהקליפה היא נאחזת ממנה כנודע:

[יג] שעה אחת לפני עצרת וכו' הנה נתבאר כל הצורך בענין שעה זו מה עניינה ולכן כל השעות הבאים אחרי כן של עצרת ור"ה וכיוצא הנה הם מובנים על דרך הנזכר ואין להאריך:

[יז] שמע שמועה קרובה בשבת וכו' הנה כבר נתבאר כי ענין המת הוא סוד הקליפה תקיפא שהוא מחוץ לעולם העשיה כי טומאת מת חמורה והוא סוד רגליה יורדות מות כי הרגלים של סטרא דקדושה הם יורדות למקום המות ולכן בעקבי משיחא חוצפא יסגי ואמנם השורש של הקליפה הוא למעלה כדאיתא במאמר הנ"ל מפרשת ויקהל ושם נאמר ועל דא אית למיהב ליה חולקא בגו קדושה דילן דהא מגו קדושה נפק ולכן צריך לשים אותו שער בתוך התפילין דהא פחות משעורה אינו מטמא כדאיתא שם והנה למדנו מזה המאמר שני עיקרים גדולים אחד הוא כי הקליפה יש לה שורש למעלה בתוך הקדושה זאת ועוד עיקר אחר כי אותו השורש אין בו טומאה ובכן יובן מה שאמר שמע שמועה רחוקה כי הנה ענין השמועה של המת היינו התעוררו' אותו השורש שיש לו למעלה וסימן לדבר הנני נותן בו רוח ושמע שמועה דסנחריב כלו' כי כדרך שבסטרא דקדושה יש בחינות רבות נפש רוח נשמה וכו' כן נמי נמצא בסטר' אחרא לפי כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים ולכן תדע ותשכיל ממוצא דבר זה כי חלק מנפש דסטרא אחרא שהוא קליפה גמורה הוא ענין טומאת מת שלכן נקרא הקליפה מת כי אין בה חיים נפש זו ועליו נאמר בלע המות לנצח ואמנם חלק הרוח הוא למעלה ביציר' ובזה תבין מה שאמר בזוהר פרשת תרומה מלאכי עילאי דחקי לס"א בגין דאינון רוח שנאמר. עשה מלאכיו רוחות והיא רוח מסאבא שלכן מבטיח ואומר ואת רוח הטומא' אעביר מן הארץ וחלק הנשמה הוא בבריאה ותו לא ואין זה מקום ביאורו ולכן תדע ותשכיל כי יש שמועה קרובה יש שמועה רחוקה כי הנה השמועה רחוקה יהיה בסוד הבריאה כי רחוק הוא סוד המת זה משם לפי שהוא בסוף עולם העשיה אמנם בערך עולם היצירה הוא

שמועה קרובה כי קרוב הוא עולם היצירה לעולם העשיה ולכן יאמר נא שמע שמועה רחוקה בשבת או ברגל והיינו כי נתעורר הקליפה בזמנים הללו לפי כי בשבת וברגל נכנעת הקליפה כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל ההוא מדורא דאשא דסליק ובעי לאעלא גו גוונין של הקדוש' ותכף נפיק ההוא שלהובא דאשא מסטרא דימינא והוא מתגלגל עמה ושניהם מתטמרין לגו נוקבא עילאה ולכן אם באולי שמע שמועה קרובה דהיינו כי לפי שהאדם הוא מושרש בכל העולמות כאשר נתבאר בתיקונין וז"ל נפשין מעשיה רוחין מיצירה נשמתין מבריאה ולכן אף על גב דאיהו לא חזי מעשה רב דמאחר כי כך היה ושמע שמועה קרובה כנראה כי כן הגיע הפגם בעולם היצירה כי קרוב הוא ולמוצאי שבת ורגל נעשית רחוקה לפי כי קדושת של שבת ומועד ממעטת שליטת הקליפה כאמור ולכן דינו כדין שמע שמועה רחוקה שהוא בסוד הבריאה כנזכר אלא שבשבת או ברגל נוהג בהם דברים שבצינעא להיות שמועה קרוב' וסוד הדבר מה שאמר בתיקונים כי בעולם היצירה מתערב שם טוב ורע אבל בעולם הבריאה אין שם תערובת קליפה כלל ולענין מה שהוא עדיין שמועה קרובה כי הסוד שלה הוא בעולם היצירה לכן הוא נוהג בו ביום דברים שבצינעא לפי כי כן נמי סטרא אחרא אשר ביצירה מתערבת עם הטוב אשר שם בהצניע בסוד הגרעין של הפרי כדאיתא בתיקוני' אלנא אית שהרע מבפנים כמנין הגרעין שבתוך הפרי אמנם לאחר שבת ורגל כי אז נעשית שמועה רחוק' שהדוגמא לזה הוא בעולם הבריאה כי אין שם תערובת של רע לכן אז נוהג שעה אחת בלבד רמז לאותו המעט שמתאחז משם סטרא אחרא וכן אם שמע שמועה רחוקה בשבת או ברגל אינו נוהג אפילו דברים שבצינעא לפי כי כבר תשש כח של ס"א כאשר עברו שלשים יום ואין מקום להתאחז בקדושה לפי שכבר עברו ימי המיעוט של הלבנה מסטרא דיליה ואחר כך חוזרת להאיר בסוד י"ד ימי המלוי ולכן אינו נוהג אפילו דברים שבצינעא כי הנה נתבאר כי שמועה רחוקה הדוגמא שלה הוא בעול' הבריאה ואין שם תערובת ס"א כאמור ולכן למוצאי שבת או הרגל נוהג שעה אחת ודיו כי זה רמז לאותו חלק של סטרא אחרא המתאחז באותה שעה כאמור ולכן אין ראוי לדחוק את השע' עד זמן שנא' בלע המות לנצח ומחה "יהוה "הדמעה "והיגון "המתהווה ויציצו מעיר כל הכתוב לחיים:

סליק הלכות חול המועד